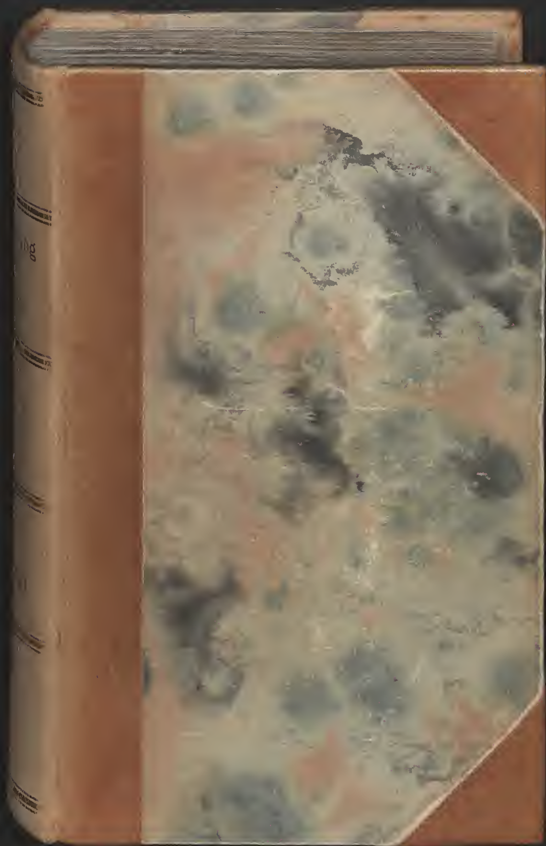
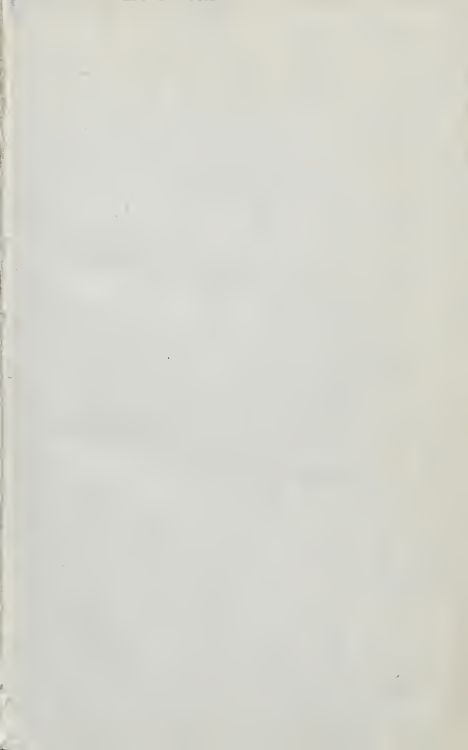

LOVSAMLING FOR ISLAND,

INDEHOLDENDE

UDVALG AF DE VIGTIGSTE ÆLDRE OG NYERE LOVE OG ANORDNINGER, RESOLUTIONER, INSTRUCTIONER OG REGLEMENTER, ALTHINGSDOMME OG VEDTÆGTER, COLLEGIAL-BREVE, FUNDATSER OG GAVEBREVE, SAMT ANDRE AKTSTYKKER,

TIL OPLYSNING OM

ISLANDS RETSFORHOLD OG ADMINISTRATION

I ÆLDRE OG NYERE TIDER.

Samlet og udgivet

af

Oddgeir Stephensen, og **Jón Sigurðsson,**
Etatsraad og Directeur for det islandske Departement.
Archivar og Althingsmand.

FEMTE BIND.

1784—1791.

KJÖBENHAVN.
Forlagt af Universitets-Boghandler ANDR. FRED. HÖST.
Trykt hos S. Trier.
1855.

Kongelig Resolution ang. **Honorar for Thoroddis Skrift om Island.** Christiansborg 5. Januar 1784[1]. — I Forestilling 27. Decbr. 1783 beretter Rentekammeret, at Thoroddi havde indsendt dertil et af ham udarbeidet Skrift i tre Dele, som fremstillede de af ham, under den i Island foretagne Reise paa 1½ Aar, med Levetzow, anstillede Undersögelser og Bemærkninger Han havde bereist ¾ Dele af Landet. Det indsendte Værk var i 3 Dele og kaldtes af ham „physisk-oeconomiske Iagttagelser paa hans Reise igjennem Island i Aarene 1779 og 1780". — „Udi den förste Deel beklager Forfatteren især den Vankundighed i det Oeconomiske[2], som endnu altfor meget hersker blandt Islands Indbyggere og som tildeels foraarsager Ophold og Hindringer udi Fremgangen af de Anstalter, som sammesteds Tid efter anden allern. ere blevne eller blive befalede. Imidlertid tilstaaer han, at endeel af de groveste Fordomme allerede ere blevne udryddede hos Nogle, endskjöndt ingen driftig Virksomhed endnu haver indfundet sig. Fremdeles har han i denne Deel udförligere forklaret de islandske Jorders Godhed i sig selv i Almindelighed, saavel som de Forbedringer der ved samme kunde foretages, og sammenlignet Jordsmonnets Bekvemhed i Island med Norges og de svenske Provindsers, i hvilke sidste Lande meget maa ryddes og anbrydes for at vinde brugbar Jord, imod at man hidtil ei har gjort noget derfor i Island formedelst Ukyndighed, m. m. Iövrigt beskrives Reisens Tour fra Sted til Sted, hvorved tillige er anmærket ethvert Steds Mangler 1784. 5. Januar.

¹) kgl. Resol. 19. Januar 1785.
²) Rentek. Skrivelser 22. Mai 1784.

1784. og Fordele i Henseende til dets Næringsveie, Cultur, Fiskerie,
5. Januar. Haandarbeide, samt Populationen, hvis Ringhed han overalt i Forhold til Landets Störrelse finder Aarsag at beklage. — I den anden Deel fortsættes tildeels de i den förste omhandlede Materier, hvorhos tillige og gjöres adskillige Forslage til Forbedringer, angaaende Kjöbsteders Anlæg i Island, Skolevæsenet, Hus-Diseiplinen og især det islandske Tugthus, Opsynsmænd i Landet til at paasee nye Indretningers Efterlevelse i Landbruget, en i Oeconomien kyndig Mands Oversendelse til Island for at give Indbyggerne praktisk Underviisning om Jordbruget og andre til Landhusholdningen henhörende Kundskaber, hvorved vises, til hvilke Dele af samme fornemmelig burde efter hans Formening haves Hensigt: at Proprietairer, Sysselmænd og de kgl. Forpagtere, samt andre Verdslige, og de geistlige Betjente, skulde tilholdes at indkjöbe Agerredskaber og at plöie deres Jord i Forhold til deres Indkomster og Eiendom, Hjaleier eller Husmandspladse; at forhindre Gaardenes Nedsættelse i Island; at en Opsidder, som har forbedret sin Gaard, ikke maatte drives derfra; Uldarbeidet i Island, samt den sammesteds anlagte Uldfabrik; Fiskeriernes Ophjelpning og et bedre Baadebyggerie; en Gartners Beskikkelse i Island; Forandring ved Hospitalerne sammesteds, m. m. — Den tredie Deel af bemeldte Arbeide handler især om Reykenæs Saltværk, Svovelminerne samt Klædefabrikken i Island, og har Forfatteren især om de tvende förstnævnte Poster meddeelt mange gode og nyttige Oplysninger. I Henseende til Svovelminerne, da haver han, efter Kammerets ham forud dertil givne Tilladelse, paa nogle Steder anstillet Forsög til at vise Muligheden af en lettere og bedre Svovel-Raffineringsmaade end den i Island hidtil brugelige. Omendskjöndt disse Experimenter ikke fuldkommen ere udfaldne efter Önske, formedelst de Folks Uagtsomhed, til hvilke han har været nödt til i sit Sted at betroe Opsynet ved samme, saa ere dog bemeldte Forsög, som have bestaaet derudi, at i Steden for de i nogle Lande brugelige Aludel-Krukker, hvoraf han ingen havde ved Haanden, ere anbragte nogle paa en vis Maade indrettede Trækasser over Aabningen af Svovelminerne, hvori den af Svovelminerne opstigende Svoveldunst kunde störknes og siden indsamles til Smeltning, ei blevne uden Nytte, men have tildeels beviist Rigtigheden af Forfatterens Theorie. Han troer ellers, at fornævnte Aludel-Krukkers Brug vilde falde altfor kostbar i Island, hvor intet Pottemageri haves, ligesom og samme desuden vilde have sine Vanskelig-

heder, især i Begyndelsen, i Henseende til Oppasningen, og har derfor udi vedlagte Skrivelse af 27. August f. A. gjort Forslag om at destillere den Svovel, som virkes, med Jern-Retorter i en dertil indrettet Ovn, hvorover han har indsendt Tegninger og desuden udförligen beskrevet samme." — Kammeret mener derfor, at Thoroddi „har opfyldt de ham i den Henseende paalagte Forbindtligheder, allerhelst da vi maa give ham det Vidnesbyrd, at endeel af hans Anmærkninger og meddeelte Oplysninger, især de som angaae Saltværket og Svovelminerne, virkeligen ere vel grundede, og ved forefaldende Leiligheder kunde föres til Nytte". Ligeledes havde han omtalt Uordener og Misbrug, hvilket alt Kammeret vilde bringe i Correspondence og meddele Vedkommende. Kammeret indstiller derfor Thoroddi til at erholde 200 Rd., foruden de til Reisen bevilgede og udbetalte 350 Rd — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 65, Nr. 3

1784.
5. Januar.

Studenten Thoroddi ville Vi, til Belönning for hans udviste Flid ved de af ham gjorte physisk-oeconomiske Iagttagelser paa hans, efter Vores Resolution af 10. Mai 1779, udi Aarene 1779 og 1780 foretagne Reise igjennem Island, saavel som ved de derom af ham forfattede Indberetninger, allern. tillægge en Douceur af 200 Rd. foruden de ham til Reisens Bekostning ved bemeldte Vores Resolution af 10. Mai 1779 ialt tilstaaede 350 Rd., og forvente Vi iövrigt Vort Rentekammers nærmere Forestilling, hvorledes benævnte Thoroddis Indsigter i de oeconomiske Videnskaber med Tiden videre kunne anvendes i Island. Christiansborg Slot den 5. Januarii 1784.

Rentekammer-Skrivelse til Landfoged **Skuli** Magnusson, ang **jordbrugende Handelsbetjenters Skattepligt.** Khavn den 31. Januar 1784[1]. — Isl. Copieb. Litr. U, Nr. 491. 31. Januar.

Paa Hr. Landfogdens Forespörgsel i Skrivelse af 22. Decembr. f. A., hvorvidt de i Guldbringe Syssel

[1]) Toldk. Circ. 1. Marts 1777.

1784. 31. Januar. residerende Kjöbmænd og Assistenter, som have Jordbrug, kunne, efter deres Paastand, være, ved Handels-Reglementet af 2. Julii 1781, dets 30. Art., befriede for at svare Skat, Gjeftold og Tiende, samt Husmands- og Mandtalsfisk, meldes herved til Svar: — at, da bemeldte Art. alene angaaer Handels-Betjenternes Gager og Lönninger, som de nyde af Handelen, men ingenlunde de her omspurgte Skatter og Afgifter, saavidt disse hæfte paa dem, der have Jordbrug, saa paaligger dem uvægerlig at betale disse sidste, da den imod dem udviste Föielighed i at skaffe dem Jordbrug, til desto större Beqvemmelighed for deres Husholdninger, ingenlunde bör komme den kongelige Cassa til Afgang i sine Rettigheder; hvilket vi have anmodet den kgl. Handels-Direction at betyde bemeldte Handelens Betjente, paa det de ikke skulle udsættes for den Uleilighed, at disse Rettigheder i Mangel af mindelig Betaling skulle blive ved Tvangsmidler inddrevne. Rentekammeret den 31. Januar 1784[1].

9. Febr. **Kongelig Resolution ang. Besiddelsestagelsen af Nyöe.** Christiansborg 9. Februar 1784. — I Forestilling 31. Januar beretter Rentekammeret, at Stiftamtmand Thodal havde indberettet, at „formedelst Aarets sildige Tid og en vedvarende tyk Taage" havde han ikke kunnet tage Nyöe i Besiddelse i Kongens Navn efter Befaling i Resolution 3. Juli 1783, især da Landingen, efter den Skippers Beretning som havde opdaget Öen, maatte iværksættes ved Baade. Efter bemeldte Skippers Raad havde derfor Occupations-Acten maattet udsættes til næste Foraar. Dog gjorde Stiftamtmanden den Aftale med bem^te Skipper, at han paa Hjemreisen (til Danmark) skulde söge at bestige Öen og efterlade der for det förste „en Stötte af Træ, hvorpaa Deres Maj^ts Navn var udskaaret, eller og et Myntstykke", men af mundtlige Efterretninger er-

---

[1]) s. D. Skrivelse af samme Indhold til Directionen for den kongelige grönlandske, islandske, finm. og færö. Handel, Isl. Copieb. Litr. U, 490.

faredes nu, at i sidstafvigte Efteraar havde ingen af Handelens Skippere faaet Öen i Sigte, „ventelig fordi en bestandig tyk og taaget Luft haver afskrækket dem fra at nærme sig den". — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 65, Nr. 14. 1784. 9. Febr.

I Betragtning af de herudi foredragne Omstændigheder bifalde Vi allern.: 1) at Vores Stiftamtmand Thodal paa ny anbefales, at lade udi næste Foraar alle mulige Forsög anstille, for at iværksætte Vores Befaling af 26. Junii og Resolution af 3. Julii f. A. angaaende Nyöes Occupation; og 2) at ved Directionen for den islandske Handel forlanges den Ordre til Havnefjords Handel i Island, at det Skib, som i næstkommende Sommer skal bringe Kammerherre Levetzow og Studenten Stephensen tilbage fra Island, paa Hjemreisen, om mueligt, bör anlöbe Nyöe saa nær, at den Sidstnævnte sammesteds kan gjöre de ham i den Henseende ved sin Instruction anbefalede Iagttagelser. Christiansborg Slot den 9. Februar 1784[1].

Cancellie-Skrivelse til det kongelige **General-Postamt**, ang **aarlig Pension af Postkassen til fattige Præste-Enker i Island.** Khavn 14. Febr. 1784[2]. — Canc. Brevb. for 1784, Nr. 256, S. 198—199. I P. Pèturss. Hist. Eccl. Island. S. 104 nævnes Reskript af 21. Februar 1784 om 300 Rds. Gave og Fordeling aarlig mellem de fattigste Præste-Enker, hvorved dog maaskee sigtes til Resol. 21. Januar 1778. 14. Febr.

P. M. Da Biskop Finnur Jonsen ved afgiven Erklæring paa en fra en Præste-Enke paa Island indkommen Ansögning om Pension i hendes trængende Omstændigheder, har meldet, at Hans kgl. Majt i Aaret

---

[1]) Indholdet af Resolutionen communiceret Stiftamtmand Thodal, Handels-Directionen, samt Levetzow og Magnus Stephensen, ved Rentek. Skrivelser 14. Febr. 1784, Isl. Copieb. Litr. U, Nr. 510—512.

[2]) kgl. Resol. 13. Mai 1785.

1784. 1778[1] skal have skjænket 200 Rd. aarlig af Post-Cassen
14. Febr. til fattige Præste-Enkers Livs-Ophold der paa Landet, men at det skal være bleven forhindret, at bemeldte Penge ei aarlig ere blevne oversendte, formodentlig i den Mening at oprette en Fond, af hvis Renter saadan Understöttelse kunde erholdes, hvilket dog siden skal være frafaldet, samt at der for nærværende Tid findes en stor Deel Enker, som ere saa fattige og höit trængende, at de strax behöve at erholde denne kongelige Gave: saa skulde man i saadan Anledning, og siden Trangen i Island i alle de siden Resolutionen forbigangne Aar meget er tiltaget, tjenstligst anmode det kongelige General-Postamt, behageligen at ville foranstalte disse 200 Rd. paa eengang udbetalte for hvert af de Aar, som ere forlöbne fra Resolutionens Dato og indtil nu, hvilken Hjelp vil blive saa meget mere passende til nærværende elendige Tid, som saa mange fattige Præste-Enker sukke under den yderste Nöd og Mangel. Det kongelige danske Cancellie den 14. Febr. 1784.

16. Febr. **Kongelig Resolution** ang. **Straf for Forsömmelse under Faaresygen.** Christiansborg 16. Februar 1784. — I Rentekammerets Forestilling 7. Februar anföres, at Kongen ved Resol. 24. Marts 1783 havde tilstaaet Beboerne af 24 Gaarde i Midfjorden, Hunavatns Syssel, i Anledning af at deres Faar, ved et nyt Udbrud der i Egnen af Faaresygen, vare blevne nedslagtede, en Understöttelse til friske Faars Anskaffelse og nye Faarehuses Opbyggelse, men tillige befalet en Undersögelse ved Amtmanden, om ikke nogen Forseelse imod For. 12. Mai 1772 der havde fundet Sted. Til Udfaldet af denne Undersögelse var og knyttet en ved Resol. 7. April 1783 tilstaaet Eftergivelse for Sysselmanden af den halve Sysselafgift for 1782 og 1783. — Amtmand Thorarensen havde i denne Anledning indberettet, at Forseelser i det omhandlede Tilfælde umuligen have kunnet paa en lovgyldig

[1]) kgl. Resol. 21. Januar 1778.

Maade bevises, og at han i et offentlig afholdt Forhör Intet har kunnet opdage, men indstiller dog „af egen Overbeviisning", Præsten paa Stadarbakka, og Sysselmanden Magnus Gislason, der heller ikke ansaaes at have anvendt den tilbörlige Opmærksomhed og Omhue i denne Sag, navnlig da han aldrig var reist til Stedet, den förste til en Mulkt og den sidste til en Paamindelse. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 65, Nr. 16. 1784. 16. Febr.

Vi have ladet Os denne Beretning angaaende den ifölge Vores Resolution af 24. Marts f. A. foranstaltede Undersögning, om Aarsagerne til den sidste i Midfjorden i Hunevands Syssel i Island udbrudte Faaresyge, foredrage, og finder det, efter disse Omstændigheder, Vores allern. Bifald: 1) at det ved den saaledes foretagne Undersögning maa have sit Forblivende; — 2) at Præsten paa Stadarbakke, Hr. Erich Olafsen, for hans utilbörlige og med Forordn. af 12. Maji 1772 uovereensstemmende Forhold ved Faare-Udrydningen sammesteds, bör, til Advarsel for ham og Andre, erlægge en Mulkt af nogle Rigsdaler, efter Amtmandens Bestemmelse, til Deling imellem fattige Præste-Enker i Amtet, hvilken Deling overlades til Biskoppen; ligesom og bemeldte Præst skal udelukkes fra Deeltagelse udi den ved foranförte Vores Resol. af 24. Marts f. A. for Midfjordens Indbyggere til nye Faarehuses Opbyggelse bevilgede Understötning af ialt 24 Rd. — og 3) at Sysselmand Magnus Gislesen maa, i Betragtning af hans maadelige Vilkaar og övrige anförte Omstændigheder, tilstaaes den ved Vores Resolution af 7. April f. A. conditionaliter for ham fastsatte Eftergivelse af 140 Rd. 35⁹⁄₁₀ Sk. udi Syssel-Afgiften for Aarene 1782 og 1783, imod at hans Forsömmelse og Ligegyldighed ved Faaresygen i Midfjorden bliver ham af Amtmanden, udi Betjenternes Overværelse paa Laugthinget, alvorligen foreholdt, med en offentlig Advarsel om hans Pligters bedre Opfyldelse i Fremtiden. Christiansborg Slot den 16. Februar 1784[1].

---

[1]) Resolutionen er communiceret Stiftamtmand Thodal og

1784. 16. Febr. **Kongelig Resolution ang. Förings-Tillæg for Studenter og Skole-Disciple fra Island. Christiansborg 16. Februar 1784[1].** — I Anledning af Rentekammerets Skrivelser til den extraordinaire Commission af 30. Decbr. 1783 [Isl. Copieb. Litr. U, Nr. 445], havde bemeldte Commission i en (Forestillingen vedheftet) Skriv. 31. Januar 1784 overladt til Kammeret at indgaae med en Forestilling til at udvirke Forhöielse i den tilstaaede Föring for Studenter og Disciple fra Island. I Anledning af de dyre Tider, som havde foranlediget de islandske Studenter til at söge om 10 Rd. Forhöielse i Föringsvarenes Værdie, beregnet efter Taxten af 1702, anbefales, at af Kongens Kasse „maatte tilveiebringes for enhver islandsk Student og Skole-Discipel en aarlig Pengehjelp af lige Belöb med Fordelen af den ansögte Förings Forhöielse", beregnet efter de ved Resol. 6. Juni 1776 fastsatte Varepriser, hvilket for hver Student (hvoraf 20–25 pleiede at opholde sig ved Universitetet) kunde udgjöre 15 Rd. 90 Sk., og for hver islandsk Discipel, hvis Antal hidtil havde været 5 à 6 höiest, vilde belöbe 7 Rd. 93 Sk. (Forestill. 7. Februar). — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 65, Nr. 18. Resolutionens Indhold er, i Forening med Resol. 3. Februar 1783, communiceret Stiftamtmand Thodal og Amtmand Thorarensen ved Rentek. Skrivelse 26. Febr. 1784 (Isl. Copieb. Litr. U, Nr. 534), som igjen er optaget i Amtmændenes Bekjendtgjörelse paa Althinget 1784 og trykt i Althingsb. s. A. Nr. XII, S. 18–20; ved Rentek. Skriv. 19. Februar 1785 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 77) er den communiceret Finants-Kasse-Directionen.

I Betragtning af de herudi foredragne Omstændigheder bevilge Vi allern., at de islandske Studentere og Skole-Discipler, de förste medens de opholde sig som virkelige Cives academici ved Universiteterne eller Academierne her i Riget, eller og reise paa Stipendia for at studere, og de sidste i deres Skolegangs-Aar her i

---

Amtmand Thorarensen ved Rentek. Skrivelser 26. Februar 1784. Isl. Copieb. Litr. U, Nr. 548–549.

[1] Rentek. Skriv. 26. Februar 1784, jevnf. kgl. Resol. 17. Juni 1789, og 20. Januar 1841.

Riget, maa til Understötning godtgjöres af Vores Kasse til den dem ved Handelen tilstaaede Föring, et aarlig Tillæg udi de tre næste paa hinanden fölgende Aar, nemlig indtil 1786 Aars Udgang, af 15 Rd. 90 Sk. for enhver af de Förste, og 7 Rd. 93 Sk. for enhver af Disciplerne; hvilket Tillæg ved hvert af disse trende Aars Udgang kan foranstaltes udbetalt imod behörige Beviser fra Universitetet og Biskoppen over Studenternes og Disciplernes Antal i det forlöbne Aar. Christiansborg Slot den 16. Februar 1784.

1784. 16. Febr.

Cabinets-Ordre til Rentekammeret, ang. Understöttelse for de Jordbrandlidte i Island. Christiansborg 18. Februar 1784[1]. — Originalen, med Kongens Underskrift, skreven og parapheret af Guldberg, er indheftet i Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 65, Nr. 43.

18. Febr.

I Henseende til den Penge-Hjelp, som er samlet for de Ulykkelige i Island, og som Vores Rentekammer haver at erkyndige sig om og modtage, vil det være fornödent, nu i Tide vel at overveie, hvorledes samme paa bedste Maade kan komme de Brandlidte til Nytte, og her til deres og Landets störste Gavn for den betydeligste Deel i de for dem nyttigste og herfra fornödne Sager anvendes; paa det saadan Hjelp herfra med de förste Skibe kan oversendes, og de fornödne Forholds-Ordrer for Vore Betjente i Overeensstemmelse dermed afgaae. Til hvilken Ende ogsaa Aftale med Vores islandske Handel maa gjöres, og kort sagt Alt paa det Allerbedste i god Betids vorde foranstaltet. — Vi indsee endvidere, at hvor Egnen ved Jordbranden gandske er forstyrret og bleven ubeboelig, der kan ei mere være Plads for de af Ilden Forjagne, men der ere desværre paa andre Steder i Landet öde og forladte Pladser nok, og til saadanne skal og bör de nu om-

[1]) kgl. Resol. 19. April 1784.

1784. vankende Familier söges henflyttede, og en god Deel
18. Febr. af den indkomne Hjelp, og hvad Vi Selv dertil vil forunde, anvendes til at see dem der ansatte og efter Landets Brug indrettede; hvilket Vores Kammer maa med al Drift og Omhu see befordret. Christiansborg den 18. Februar 1784.

21. Febr. **Rentekammer-Skrivelse** til Stiftamtmand Thodal, ang. **Dagslaatter fra Nes til Gufunes Hospital.** Khavn 21. Februar 1784. — Isl. Copieb. Litr. U, Nr. 525.

Til Resolution paa Landphysici Svendsens og Apotheker Johnsens Promemoria af 30. Septbr. f. A., om at maatte fritages for at svare til Gufenæs Hospital aarlig tvende Dagslaatte eller deres Værd, paa Grund af, at Gaarden Næs var dem overdragen til fri Beboelse og Nydelse, ville Hr. Stiftamtm. behagelig tilkjendegive dem, at da den Frihed, dem er forundt paa Gaarden Næs, ikke kan forstaaes om Andet, end alene om de Afgifter, som da flöde ind i den kongelige Cassa, og ikke om det, som derpaa haver hæftet til offentlige Stiftelser, saa kunne de ikke fritages fra at svare de omspurgte tvende Dagslaatter til Gufenæs Hospital, som er offentlig Stiftelse. Rentekammeret den 21. Februar 1784[1].

23. Febr. **Kongelig Resolution** ang. **Anskaffelse af justeret Maal og Vægt til hvert Syssel i Island** m. v. Christiansborg 23. Februar 1784[2]. — Ved Erfaring var den Nödvendighed bleven oplyst, at Sysselmændene i Island burde være forsynede med de til daglig Brug mest fornödne Sorter af justeret Maal og Vægt, for at

[1]) s. D. er afgaaet Rentek. Skriv. til Landfoged Skuli Magnusson, af samme Indhold. Isl. Copieb. Litr. U, Nr. 526.
[2]) Rentek. Circ. 20. April og For. 18. Juni 1784.

kunne, ifölge Forordn. 10. Januar 1698 og 30. Mai 1776, som Övrighed afgjöre alle paakommende Trætter desangaaende, som og ligeledes for at Almuen kunde i Overeensstemmelse dermed indrette det fornödne Maal og Vægt til Husbrug. Det mest fornödne Maal og Vægt til de 21 Sysselmænd paa Island anslaaes at koste 185 Rd. 48 Sk., samt Emballage dertil omtrent 30 Rd. — Kammeret bemærker ligeledes, at skjöndt For. 10. Januar 1698 er lagt til Grund i Taxtanordningen 30. Mai 1776 og udtrykkeligen nævnet i sammes § 3, var den dog aldrig bleven bekjendtgjort i Island, eller dens Indhold der kommen til Menigmands Kundskab; det foreslaaes derfor, at en „Extract af förstbemeldte Forordning, saavidt den kan være passende paa bemeldte Land, maatte igjennem det danske Cancellie foranstaltes bekjendtgjort til Brug for Island" (Forest. 14. Februar) — Norske Relat. og Resol. Prot. 65, Nr. 21. 1784. 23. Febr.

I Betragtning af de herudi foredragne Omstændigheder bifalde Vi allern.: 1) at for en Bekostning af omtrent 200 Rd., som bliver at bestride af den til extraordinaire Udgifter under Kammerets Departement fastsatte Sum, maa anskaffes og til enhver af de 21 Sysselmænd i Island opsendes de nödvendigste Sorter justeret Maal og Vægt, til Brug saavel ved Stridigheders Afgjörelse, især paa Handelsstederne, som og til Modeller for hvad Maal og Vægt Almuen til eget Brug maatte ville indrette; hvilke Sorter Maal og Vægt Sysselmændene bör være forbundne stedse at holde i forsynlig Forvaring, paa det at de som Inventaria ved deres Embeder kunne fra Formand til Eftermand afleveres; og 2) at Kammeret maa foranledige ved vort Danske Cancellie, at derfra bekjendtgjöres en Extract af Forordningen af 10. Januar 1698 om Maal og Vægt, til Brug for Island. Christiansborg Slot den 23. Februar 1784[1].

---

[1]) Ved Rentek. Skriv. 13. Marts (Isl. Copieb. Litr. U, Nr. 571) til Cancelliet communiceres denne Resolution, samt de Uddrag af de ommeldte Forordninger, som Kammeret mente at have praktisk Interesse for Island, ligesom og-

1784. 26. Febr. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Thodal og Amtmand Thorarensen, ang. islandske Studenters Föring.** Khavn 26. Februar 1784[1]. — Bekjendtgjort paa Althinget 1784 ved begge Amtmændenes aabne Brev, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. XII, S. 18—20. Isl. Copieb. Litr. U, Nr. 534.

Paa en fra de islandske Studentere her ved Universitetet indgiven allerund. Ansögning haver Hans kgl. Majt allern. behaget under 3. Februar a. p. at resolvere:

1) at de islandske Studentere, saa længe de ere virkelige cives academici og enten studere ved de kgl. Universiteter og Academier, eller reiser paa kongelige eller andre Stipendia for at studere, maa fremdeles nyde ved den islandske Handel den dem ved Hans Majts allern. Resolution af 6. Junii 1776 stadfæstede Föringsfrihed paa 20 Rd. Værdie i islandske Varer, beregnede efter Taxten af 1702, uden nogen Indskrænkning af Tid eller visse Aar, og de Discipler fra Island, som gaae i de latinske Skoler her i Landet, ligeledes en halv Föring paa samme Maade, saa længe deres Skole-Aar varer. — 2) at de ligeledes maa nyde af Handelen en Godtgjörelse for Forskjellen i Föringsvarenes Indkjöbspriser i Island, efter Taxten af 1776, imod den af 1702 at regne, hver Student med 20 Rd. aarlig i 5 Aar og hver Discipel 10 Rd. aarlig i deres Skolegangs Tid, hvorimod Föringsvarerne ikke udleveres in natura, men udbetales af den islandske Handel her, efter de ved

saa nogle af Kammeret föiede Tillæg i Anledning af hvad der siden 1777 var regleret. Kammeret yttrer derhos, at Amtmændene maatte blive sendt et Exemplar til hver Sysselmand og hver af de övrige verdslige Betjente, Biskopperne ligeledes saa mange, at alle Provster og Præster kunde forsynes, og Handels-Directionen tilstrækkeligt Antal til Handelens Betjente.

[1]) kgl. Resol. 17. Juni 1789.

forbem[te] Resolution af 6. Junii 1776 fastsatte Priser, og paa den ved samme foreskrevne Maade. — Endvidere haver Hans Maj[t] paa Kammerets nærmere gjorte Forestilling om Studenternes Trang i nærværende dyre Tid til nogen Forbedring i bemeldte deres Förings-Privilegier, allern. tilladt, at Studenterne og Skole-Disciplene maa til Understötning godtgjöres af Hans Maj[ts] Kasse et aarligt Tillæg udi de tre næst paa hinanden fölgende Aar, nemlig indtil 1786 Udgang af 15 Rd. 90 Sk. for enhver af de förste, og 7 Rd. 93 Sk. for enhver af de sidste, hvilket Tillæg ved hvert af disse 3 Aars Udgang foranstaltes her udbetalt. — Forbemeldte kongel. allerh. Resolution have vi ikke skullet undlade at communicere Hr. Stiftamtm. og Hr. Amtm. til fornöden Efterretning og Bekjendtgjörelse i Amtet, da de nærmere bestemme Hans Maj[ts] allerh. Resolution af 6. Junii 1776 ang. de islandske Studenteres og Skole-Disciplers Förings-Rettighed. Rentekammeret den 26. Februar 1784. 1784. 26. Febr.

Cancellie-Skrivelse til Commissionen for Bispestolene i Island, ang. **Understöttelse til Holum Bispestol.** Khavn 28. Februar 1784[1]. — Canc. Brevb. for 1784, Nr. 326, S. 265—266. 28. Febr.

P. M. Paa Commissionens under 8. Januarii sidstl. indgivne Forestilling, ang. at Hans Maj[t] ville komme Holum Bispestol og Biskoppen til Hjelp med saadan Summa, som Commissionens Udslag maatte vise at behöves, eller dog for det förste med 700 Rd. aarlig paa nogle Aar: har det allern. behaget allerhöistbemeldte Hans Maj[t]., ved at lade sig berörte Forestilling allerund. referere, at befale Cancelliet herom at correspondere med den extraordinaire Commission. Saadant er derpaa allerund. efterkommet, og Cancelliet er nu fra det

[1]) For. 1. Mai 1789.

1784. 28. Febr. kongel. Skatkammer bleven tilkjendegivet, at Hans kgl. Majt for det förste allern. har tilstaaet 700 Rd. aarlig paa nogle Aar til Bispestolens og Biskoppens Understöttelse i Holum paa Island, og Hans Majt paatvivler ikke, at den til de islandske Bispestolers og Skolers Tilstand m. v. anordnede Commission drager Omsorg for, at alting sættes saa snart mueligt i den Stand, at den kongelige Cassa igjen befries for denne Extra-Udgift, samt at angaaende Betalingen er allerede föiet Anstalt til Skatkammer-Cassereren, Conferentsraad Linde. Thi har man den kongelige Commission saadant til behagelig Efterretning herved tjenstligst skullet tilmelde, hvorhos Forestillingen med Bilager fölger tilbage. Det kongelige Danske Cancellie den 28. Februarii 1784.

3. Marts. **Fundats for Tugthuset paa Island. Christiansborg 3. Marts 1784[1].** — Findes ikke anfört som publiceret paa Althinget. — Norske Reg. 50, 79b—90. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1784, S. 19—35; Uddrag hos Schou VIII, 441—447. — Islandsk Oversættelse i Uddrag: „Nokkrir þeir nauðsynlegustu póstar úr tugthússfundazíunni", trykt i „Inntak úr nokkrum þeim nýjustu kóngl. Forordníngum" &c. Hrappsey 1785. 8vo, S. 30-42.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at Vi, for at see hæmmede adskillige ved Tugthuset paa Vort Land Island indsnegne Uordener, samt paa det samme desbedre kan tjene til det dermed havende Öiemed, deels at straffe Misgjerninger og deels at forekomme Selvraadighed, Lösgjængerie og anden Uorden blandt Almuen, allern. have funden for godt til en bestandig Fundation for bemeldte Tugthus at anordne og fastsætte fölgende:

I. *Om hvilke der bör sættes i Tugthuset:* — 1) Da det islandske Tugthus-Arbeide neppe kan ventes at blive haardt, eller Disciplinen i samme saa stræng, og en saadan Indretning paa Landsböigden, som denne,

[1]) Reskr. 26. Juni 1789.

at kunne have den udfordrende Kraft og Egenskaber, at grove Forbrydere eller Misgjerningsmænd kunde der, efter Fortjeneste, blive afstraffede, saa bör ingen saa danne Maleficantere, som efter Loven eller Forordningerne have fortjent at dömmes til Fæstnings- og Rasphus Arbeide eller Slaverie, omendskjöndt kuns paa nogle Aar, efterdags sættes i det islandske Tugthus, dog bör de, som til fornævnte Fæstnings- eller Rasphus-Arbeide eller Slaverie ere dömte, indleveres til Tugthuset og der i Bevaring holdes, indtil de til Kjöbenhavn kunde forsendes. Derimod, da der udi Island baade af Mandfolk og Fruentimmer skal findes saa mange ledige, dovne og vanartige, men dog friske og stærke Omlöbere, saavel som ogsaa lade, gjenstridige og modtvillige Tjenestefolk, som ikke lystre deres Husbondes Befalinger, og det er ligesaa overeensstemmende med andre Landes Indretninger og Love, som de desuden der i Landet vanskelig uden en vel indrettet Tugthus-Indretning vel kunde hæmmes, eller i det mindste meget formindskes, saa skal: — 2) *a.* Alle saadanne friske og arbeidsföre Betlere og Omlöbere under 30 Aar, som efter et Aar efter at denne Foranstaltning om Tugthuset er bleven offentlig bekjendtgjort, enten ikke har antaget eller fæstet sig i aarlig Tjeneste hos Nogen, eller med et rigtigt Pas og Bevis fra Sysselmændene kan legitimere dem og den lovlige Næringsvei de bruge, ihvor de findes af Alle og Enhver, med alt hvad de maatte före med sig, opbringes og ufortövet, efter Repstyrernes Foranstaltning, henföres til nærmeste Sysselmand, som strax paa en summarisk Maade skal dömme ham i Tugthuset i nogen Tid paa Stiftamtmandens nærmere Approbation, da Sysselmanden derpaa uden Ophold ogsaa skal foranstalte ham sendt til Tugthuset, og godtgjöres Sysselmanden de derpaa anvendende Omkostninger enten af det, som maatte kunne udbringes for det som Omlöberne kunde före med sig, som Heste eller Andet, der forresten bör tilhöre og opbringes

1784.
3. Marts.

1784. 8. Marts.

Tugthuset til Bedste, eller og disse Omkostninger, naar Betleren intet medbringer, lignes paa og godtgjöres af det Syssel, i hvilket Omlöberen i de sidste 2 Aar for den længste og meste Tid kunde regnes at have opholdt sig, og bör ethvert Syssels Sysselmand paa Embeds Vegne være forbunden til at forskaffe saadanne Omkostninger inddrevne, naar de derom af vedkommende Amtmand tilsiges; skulde Repstyrerne ikke ville foranstalte Betlerne förte til Sysselmanden, bör de betale den samme Mulkt, som paa lige Maade bör deles for al den Tid de maatte forsömme det. De vanföre Folk, som ei ganske og aldeles kan fortjene til deres Underholdning, maa indsættes i Tugthuset, adskilt fra dem, som til Straf ere indsatte, hvor de maa underholdes imod at fortjene ved deres Arbeide, Tugthuset til Bedste, hvad de kan overkomme, men de, som aldeles intet eller ganske ubetydeligt til deres Livs Ophold kan fortjene, besörges forfleget af Reppen. — *b.* Skal alle grove, modtvillige og ulydige Tjenestefolk, hvorunder ogsaa skal forstaaes de der i Landet saa kaldede Kjöbemænd, som leie deres Arbeide til en eller anden til en vis Tid, der enten ikke ville forrette det lovlige og skikkelige Arbeide, som deres Husbonder tilsige dem, eller og, formedelst Drukkenskab og Bortreiser uden Husbondens Tilladelse, forsömme samme, og ligesaa de, som paa urette Tider maatte bortlöbe af deres Tjeneste, alle indsættes i Tugthuset paa nogen Tid efter Omstændighederne, og skal ved Proces-Maaden i disse Sager forholdes saaledes: At Husbonden med foranstaltet Hjelp tillige af Repstyrerne og Vidner, som kan haves, bringer den Skyldige til Sysselmandens Bopæl; efter at de nogen Tid forhen have skriftlig tilkjendegivet ham Sagen med sine Omstændigheder, da Sysselmanden strax, naar Vidnerne ere afhörte, afsiger Dommen uden Betaling og besörger den til nærmeste Directeur, som paategner den til at exequeres og derhos tillige bestemmer den Tid, i hvilken den Skyldige

skal arbeide i Tugthuset. Men ingen, som herefter dömmes i Tugthuset, skal indsættes der paa længere Tid, end i det höieste 5 Aar: dog maa det, efter Stiftamtmandens, som den överste Tugthus-Directeurs Foranstaltning, være tilladt, at löslade en Tugthuslem, uagtet den Tid, han skulde arbeide i samme, ikke maatte være forbi, i disse Tilfælde: — 1) Naar Tallet af dem, som maatte indtages i Tugthuset, er fuldt, og andre desformedelst ikke kunne imodtages, men den Lösladende dog, i den Tid han har været i Tugthuset, har viist en kjendelig Forbedring i sin Opförsel: — og 2) Naar En eller Ens Venner eller Slægtninge vil udlöse En med Penge, naar denne ellers forresten har udviist en taalelig Opförsel i Tugthuset, hvilke Indlösnings-Penge eller Betaling, som bör regnes Tugthuset til Indtægt, Stiftamtmanden efter Omstændighederne skal fastsætte. — c. De Fruentimmer, som for Lösagtighed efter Landets Love dömmes til Tugthuset, indsættes i det islandske Tugthus, om det endog er paa Livstid, og maa ei forflyttes til Börnehuset i Kjöbenhavn. — 3) I dette Tugthus maa indtages saa mange, som Huset kan rumme, og dets Indkomster, Lemmernes Fortjeneste iberegnet, kan underholde. — 4) Omendskjöndt de unge, som ere under 30 Aar, hos hvilke helst kan ventes Forbedring i Tugthuset, fornemmelig bör indsættes i samme, saa skal dog de, som ere ældre, naar de ikke ere over 50 Aar, ogsaa dömmes i Tugthuset paa 1 à 2 Aar, eller og kortere Tid, naar de inden samme noget kan have forbedret sig, da de siden af Sysselmanden bör sættes i Tjeneste i det Syssel, hvorudi de ere födde; Börn derimod, som ei endnu have fyldt deres 14. Aar, sættes ikke i Tugthuset, men straffes af deres Forældre eller Formyndere med Riis. — 5) Ingen, som udkommer igjen fra Tugthuset og fra Directionen er forsynet med et godt Skudsmaal om sin Opförsel i samme, maa af Nogen bebreides, at han har

1784. 3. Marts.

1784. 3. Marts. været i Tugthuset, men han skal, det uanseet, ansees og agtes for ligesaa ærlig og skikkelig, som andre.

II. *Om Arbeide, samt Opsigt og Disciplin i Tugthuset:* — 1) Tugthus-Arbeidet skal fornemmelig bestaae i Uld-Arbeide inden lukte Dörre, saasom Pillen, Brækken, Skruppen, Karden og Spinden, saavel til Rending, som Islet, hvilket forarbeidede Uldgarn ansees at kunne med Fordeel afsættes ved Fabriquen i Reikevig til Nytte for begge Stiftelserne, hvorom Vores Danske Cancellie i sin Tid nærmere haver at correspondere med Handels-Directionen. Unge Fruentimmer, som indsættes paa visse Aar i Tugthuset, kunne anvendes til at spinde Hör og Hamp, til Nytte for dem selv i Tiden, saa kunde og nogle af de i Tugthuset indsatte Mandfolk anvendes til Fiskerie, som kunde komme Tugthuset i sin daglige Oeconomie tilgode. — 2) Dog kan der ogsaa i Tugthuset fra private Folk modtages Uld til at lade spinde sammesteds for Betaling, om saadant af Nogen kunde forlanges, og bör denne Betaling af Tugthus-Directionen ansættes saa ringe som muerligt, og mindre end saadan Arbeide kan faaes hos Andre i Landet, som derved drive nogen Næring. Skulde og Tiderne eller Omstændighederne falde saa, at Tugthuslemmerne, ligesaa vel som ved ovenmeldte Arbeide, kunde fortjene deres Underholdning ved at forarbeide og knytte Strömper, kan det og efter Directionens Godtbefindende blive et Arbeide for nogle i Tugthuset, ligesom og Tugthuslemmerne i Almindelighed, saavel om Foraaret, som om Sommeren i Höeslets-Tiden, maa bortleies enten dage- eller ugeviis til private Folk i Nærheden ved Tugthuset, som kunde finde Fordeel ved at leie deres Arbeide, hvilket, om det accorderes dageviis, betales med 6 Sk. eller hvad Directionen efter Tidernes Leilighed maatte finde for godt at bestemme i Daglön for en Karl om Dagen, foruden hans Föde, som den, der leier ham, bör skaffe, men tages han i een eller flere Uger, betales for Ugen ikkuns 2 Mk. Courant, men

for et Fruentimmer 1 Mk. Dog bör den, som leier en Tugthuslem, være ansvarlig for sammes Tilbageleverelse i Tugthuset, eller, om han ikke gjör det og ikke bedre passer paa den leiede Tugthuslem, end saa, at han i hans Tjeneste maatte finde Leilighed til at bortlöbe, skal den, som har leiet ham, til Tugthuset betale 4 Rd. for hvert Aar, som den Bortlöbne kunde have haft tilbage at arbeide i samme, eller selv besörge ham opsögt og tilbageleveret. — 3) Arbeidet i Tugthuset skal baade Sommer og Vinter alle Sögnedage begynde Klokken 6 om Formiddagen, da Morgenbön i Tugthuset (som i næstfölgende Nr. 13 befales) alletider bör være ude, og Tugthuslemmerne saaledes arbeide til Klokken 12, da de spise, og derefter igjen sættes til deres Arbeide Klokken 1½ og vedblive samme til om Aftenen Klokken 10, da de igjen spise; Klokken 11 holdes Aftenbön, og naar samme er ude, bör Tugthuslemmerne strax forföie dem i deres Seng. — 4) Af alt det Arbeide, som Tugthuslemmerne gjöre i Tugthuset, skal dem hver Dag foreskrives et vist Maal, hvilken de, inden hver Dags Arbeidstid er ude, skulle have forrettet, eller og i vidrig Fald, efter Tugtmesterens Tilsigende, straffes med Tampen; men kan en Tugthuslem, förend Arbeidstiden er forbi, faae sit foreskrevne Arbeide færdigt, kan han, om hans foresatte Dagsværk findes saa vel arbeidet, som det bör være, anvende den övrige Tid til at arbeide for sig selv, eller og, om han arbeider for Tugthuset over det Maal, som bliver foreskrevet, skal det stykkeviis betales ham, eftersom derfor billig kan vorde fastsat. — 5) Den Tugthuslem, som i sit Arbeide ikke lystrer Fabrique- og Tugtemesterens Befalinger, skal strax, i saavel Oeconomi, som Fabriquemesterens (naar de ere tilstede) og de övrige Tugthuslemmers Paasyn og Overværelse, af Tugthusets Vægter udstaae den Straf, som Tugtmesteren, i Fölge den ham givende Instruction, efter Omstændighederne paalægger.

1784.
3. Marts.

1784. Og dersom en Tugthuslem skulde være saa ulydig, at
3. Marts. han, efter mange Gange alvorlig at være afstraffet for saadant og formanet om at forbedre sig, dog ikke skulde gjöre det, skal saadan Tugthuslem, efter Stiftamtmandens og övrige Tugthusets Inspecteurers derom gjörende Forestilling, hensendes til Arbeide, om det er Mandfolk, i Rasphuset, men Qvindfolkene til Börnehuset i Kjöbenhavn. — 6) Saavel Mandfolk som Fruentimmer i Tugthuset bör om Natten sove hver for sig, saaledes, at alle Mandfolkene skal ligge paa et Kammer for sig selv, og Qvindfolkene paa et andet Kammer, og bör disse Kammere udvendig med en god Hængelaas eller anden Lukkelse være vel forsynede. — 7) Ingen Tugthuslem maa uden Tugtmesterens Tilladelse gaae ud, eller bort fra Tugthuset nogensteds hen, under den Straf Tugtmesteren derfor strax paalægger, men undviger nogen Tugthuslem af Tugthuset, skal han förste Gang, naar han igjen paagribes, straffes alvorlig med Tampen 3 Dage efter hinanden. Undviger han anden Gang, skal han ikke alene udstaae den samme Straf, men og desuden derefter bestandig være sluttet og arbeide i Jern. Men skulde den samme desuagtet dog finde Leilighed til, tredie Gang at bortlöbe af Tugthuset, skal han, om det er Mandfolk, hensendes til Rasphuset, men om det er Fruentimmer, i Börnehuset. — 8) Skulde Nogen befindes at have tilhjulpet eller befordret en Tugthuslems Undvigelse, og ikke efter sin Pligt strax ved Repstyrerne eller Sysselmanden gjort Anstalt til hans Hæftelse og Opbringelse, skal samme, i hvem det og er, betale for saadan Svig og Underfundighed 10 Rd. til Tugthuset, eller og for hver Rigsdaler, som han ikke kan betale, arbeide i Tugthuset i 14 Dage. Betjener en Saadan noget, enten geistligt eller verdsligt Embede, skal han, foruden ommeldte Mulkt, efter lovlig Tiltale have sit Embede forbrudt. — 9) Tugthuset skal herefter, naar denne Indretning begyndes, stedse, baade Dag og Nat være lukket, at det

ikke af nogen Anden, end den, som Nöglen dertil er betroet, hverken ind- eller udvendig kan oplukkes, og bör derfor Oeconomus ikke betroe Nöglen til nogen Anden, end den Portner eller Dör-Oppasser, som han til den Ende holder, og hvortil hannem af Tugthusets Kasse maae tilstaaes aarlig 20 Rd. — 10) Portnerens eller Dör-Oppasserens Forretning skal alene være, vel og trolig at passe paa Nöglen til Tugthuset og at det bestandig er lukket, samt at ingen Anden kan komme ind eller ud af samme, end de han lukker op for, og bör han, baade naar han lukker Nogen ind eller ud, strax passe paa at lukke igjen og tage Nöglen til sig. Han maa ikke lukke op for andre af Tugthuslemmerne, end de, som af Tugtmesteren kunde faae Tilladelse at gaae ud. Men for dem, som ville lukkes ind i Tugthuset, bör uden paa Dören indrettes enten en Klokke eller Hammer at ringe eller banke paa Dören med. For denne Portners Troskab og Redelighed bör Oeconomus indestaae og være ansvarlig. — 11) Bör ogsaa af Oeconomo anskaffes en Vægter i Tugthuset, for hvilken ham godtgjöres af dets Kasse 20 Rd. aarlig. Denne Vægter skal om Vinteren Klokken 8, men om Sommeren Klokken 9 hver Aften være kommen paa sin Vagt, og ikke gaae bort af samme, förend Klokken 6 om Vinteren, og om Sommeren Klokken 5 om Morgenen. Vægterens fornemste Forretning paa hans Vagt, som han holder inde i Tugthuset, skal være, at passe paa Orden og Rolighed i Tugthuset om Natten, samt, saasnart han maatte formærke til nogen Uorden eller Urolighed, strax at anmelde den for Oeconomo og Tugtmesteren. Fornemmelig bör Vægteren paa det flittigste passe paa, at der ikke om Natten opkommer Ild i Tugthuset, samt at Ingen hverken gaaer ud eller ind af samme om Natten, til hvilken Ende Vægteren paa sin Vagt mest bör opholde sig i Forstuen, hvor der alle Nætter om Vinteren, naar Natten er mörk, bör hænge en Lygte med Lys i. Vægteren skal og, efter Tugt-

1784. 3. Marts.

1784. mesterens Sigende og Befaling, uddele til hver Tugthuslem den Straf, som han bör udstaae. — 12) Dersom enten den forommeldte Portner eller Vægter skulde i disse deres Forretninger ved Tugthuset befindes i nogen Underfundighed eller Utroskab, skal de derfor ufortövet tiltales, og for saadan Utroskab dömmes og straffes efter Omstændighederne og Utroskabens Beskaffenhed. — 13) Baade Vinter og Sommer skal saavel Morgen som Aften holdes en Bön i Tugthuset: om Morgenen, förend Lemmerne begynde at arbeide, og om Aftenen strax efter at Arbeidet er endt. Ved denne Bön bör saavel Oeconomus som Tugtmesteren og alle Tugthuslemmerne være tilstede. — 14) Til at holde denne Bön i Tugthuset Morgen og Aften, samt om hellige Dage, naar Gudstjenesten ikke holdes i Reikevig, til at læse paa sædvanlig der i Landet brugelig Maade i Huus-Postillen, hvilket bör skee imellem Klokken 11 og 12, samt endelig paa saadanne hellige Dage til at catechisere og overhöre Tugthuslemmerne i deres Christendom, bör Oeconomus holde en fra Skolen dimitteret Student, til hvilken Oeconomus ikkuns tillægges af Tugthus-Kassen 10 Rd. aarlig, da han forresten kan bruge samme Student som Informator eller andet til sin egen Tjeneste. — 15) Alle hellige Dage, naar Gudstjenesten forrettes i Reikevig, bör Tugtmesteren og den forommeldte Student paasee, at Tugthuslemmerne, samlede og paa een Gang i Fölge med dem, gaae til og fra Kirken, hvor saavel Mandfolk, som Fruentimmer, iblandt Tugthuslemmerne, alletider bör sættes paa et Sted for sig selv yderst i Kirken, og bör de paasee, at Tugthuslemmerne paa disse Dage ikke have nogen Omgang eller Gemenskab med Sognefolkene. Naar Tugthuslemmerne, uden dertil given Tilladelse, forsömme at indfinde sig saaledes i Kirken, og ligesaa naar de udeblive fra Morgen- og Aftenbönner i Tugthuset, straffes de derfor efter Tugtmesterens Sigende, enten med Tampen, eller anden derfor i hans Instrux foreskrivende Straf.

3. Marts.

III. *Om Oeconomus og hans Forretninger:* — 1) Saavel Oeconomus som Tugtmesteren, tilligemed Portneren og Vægteren, bör ved Antagelsen aflægge deres Eed til Directionen, i Alt at handle trolig og redelig efter denne Vores allern. Fundats, og de dem fra Directionen meddelende Instructioner, samt dertil hörende Ordres. Oeconomus, som især skal være en ædruelig, fornuftig og driftig Mand, bör forestaae alle Tugthusets Udgifter, saavel for Proviants og Victualiers Indkjöb, som raa Uld til Spinden, samt Vadmel, tilligemed Strömper og Skolæder til Lemmernes Klæder, alt efter det Reglement, som derom, saavel for Tugthuslemmernes Spiisning, som deres Klæder, bliver gjort, og bör Oeconomus til den Ende ved hvert Aars Michaelis-Dags Tider være saa vel forsynet baade med Forraad af Mad og raa Uld, at den kan ansees vel tilstrækkelig for et heelt Aar til Tugthuslemmernes Arbeide og Underholdning. — 2) Bör han ugentlig af Tugtmesteren imodtage det som Tugthuslemmerne have spundet, enhvers for sig adskilt, paa det da nærmere kan eftersees, om og af hvem noget maatte være skjödeslöst og sludderagtig arbeidet, og forsvarlig forvare samme, samt paa de Tider, som skee bör, levere det til Fabriquen i Reikevig og modtage derfor Betaling. Oeconomus annammer ogsaa og indkræver Betaling for det Arbeide, som Tugthuslemmerne uden for Tugthuset kunde gjöre hos dem, som leie deres Arbeide, efter den Anviisning og Anmeldelse, som han til den Ende faaer hos Tugtmesteren. — 3) De Penge, som Oeconomus maatte fattes til Ulds og Victualiers Indkjöb for Tugthuset, udbetales ham af Landfogden efter Stiftamtmandens Anviisning, eller og af Stiftamtmanden selv, om han har Kassen under Hænder. — 4) Oeconomus bör aarlig til Stiftamtmanden aflægge et ordentligt og complet Regnskab for hvert Aars Indtægt og Udgift, og derved i Henseende til Indtægten fornemmelig observere, at han, ved at anföre samme, tillige bör bi-

1784.
3. Marts.

1784. lægge den med Tugtmesterens ugentlige Angivelser til
3. Marts. ham paa, hvad Tugthuslemmerne hver Uge have arbeidet og fortjent. Men i Henseende til Udgiften iagttager han, at specificere og anföre hver Post for sig selv; dog bör i Victualier eller Mad til hver Tugthuslem aldrig af Oeconomo anföres mere i hans Regnskab, end der til en Tugthuslem i Mad bliver tilstaaet, og bör han derhos med Tugtmesterens Attest godtgjöre, at Tugthusets Lemmer hvert Aar have været saa mange og saa længe, som han for hver anförer. — 5) Dette Regnskab, som Landfogden efter Stiftamtmandens Tilsigende reviderer, bör aflægges til hvert Nytaar, og den Beholdning, som Tugthuset da ved hvert Aars Udgang kunde have, saavel af spundet Garn, som raa Uld, bör af Tugtmesteren attesteres. — 6) Hverken Oeconomus eller nogen Anden maa forlange nogen Tugthuslems Arbeide for Intet, og ikke uden den derfor her fastsatte Betaling. — 7) Naar en Tugthuslem döer, da bæres han bort og begraves ved de andre Tugthuslemmer, og betales for en Tugthuslem, som begraves paa Reikevigs Kirkes Kirkegaard, af Tugthusets Kasse til Kirken 1 Mk. Danske, men Jords Paakastelse skal Præsten forrette for de 5 Rd., som ham derfore, saavel som og for den Opsigt han bör have med Tugthuslemmernes Saligheds-Sag og Underviisning i Religionen, aarlig tillægges af Kassen. Materialierne til Ligkisten skal Oeconomus besörge og anföre til Udgift i sit Regnskab, men den eller de af Lemmerne, som bedst kan, bör forfærdige den og slaae den sammen. — 8) Overhovedet bör Oeconomus i Alt paasee Tugthusets og dets Kasses Bedste, og anmelde til Directionen Alt, hvad han i den Anledning maatte troe at være tjenligt at iagttage. Skulde Oeconomus nogensinde blive befunden i at handle imod denne hans Pligt, advares han derom af Stiftamtmanden, da han, om han derefter ikke skulde rette sig, bör sættes fra

Tjenesten, samt desuden, efter Omstændlghederne og hans Forseelses Beskaffenhed, med anden Straf ansees. 1784. 3. Marts.

IV. *Om Tugtmesteren*[1]: — 1) Tugtmesteren skal i Almindelighed have den nöieste og skarpeste Opsigt med Tugthuslemmernes Arbeide, saavel i Hensigt til, at dem umulig tilstedes at gaae örkeslöse paa den Tid, som de bör arbeide, som og, at de hver Dag tilveiebringe saa meget Arbeide, som dem bliver foreskrevet, alt under den Straf, som derfore fastsættes, og som i Tugtmesterens Overværelse, og efter hans Tilsigende, af Vægteren bör exequeres paa Tugthuslemmerne. — 2) Tugtmesteren bör holde over den bedst muelige Orden iblandt Tugthuslemmerne i Tugthuset, hvori Oeconomus ogsaa paa sin Side bör komme ham til al muelig Hjelp, og saavel han, som Tugtmesteren paasee, at Tugthuslemmerne ikke begaae nogen Uordentligheder eller Excesser, samt at, om samme skulde indtræffe, de da strax see dem afstraffede og hæmmede. Men skulde nogen Tugthuslem, enten ved at begaae Drab, tragte nogen i Tugthuset efter Livet, eller noget andet, saa höiligen forsee sig, at han efter Anseende kunde formodes, enten at kunne komme til at miste Livet, eller og paa Livstid vorde sat i Slaveriet, skal saadan en Tugthuslem, efter Tugtmesterens og Oeconomi Foranstaltning, strax skilles fra de andre Lemmer, og paa et Kammer for sig selv, som til den Ende alletider bör være ledigt i Tugthuset, indsluttes og sættes i stærk Jern, da der siden ufortövet skal anlægges Action imod ham, og han efter Fortjeneste ansees og dömmes. — 3) Ingen Tugthuslem maa have Tilladelse i sit eget Ærende at udgaae af Tugthuset, undtagen til Kirken. — 4) Bör Tugtmesteren alletider bivaane Bönnerne i Tugthuset, at han desbedre kan vide, om Lemmerne ikke forsömme samme, og derved iagttage den Orden og Anstændighed, som de bör. Han skal og, saa ofte det er ham mueligt, være tilstede,

[1] jevnf. Instruction for Tugtmesteren 3. Januar 1786.

1784. naar Tugthuslemmerne holde deres Aftens- og Middags-
3. Marts. Maaltider. — 5) Tugtmesteren skal holde en ordentlig Dagbog, over hvad Tugthuslemmerne daglig arbeide eller forrette, hvori ogsaa bör antegnes, naar nogen Tugthuslem til andre bliver udleiet, samt til hvem og paa hvor lang Tid. Af denne Dagbog giver Tugtmesteren ved hver Uges Udgang et rigtigt Udtog til Oeconomo, da det Garn, som hver Uge er spundet, bör tillige leveres til ham. Saa skal og Tugtmesteren tillige i en à parte Dagbog annotere, hvad Fiskeriet daglig giver af sig, og hvorledes samme anvendes til Lemmernes Nytte, hvilke Dagböger fremlægges som Beviis ved Tugthusets aarlige Regnskab, som forevises i Directions-Forsamlingen. — 6) Overhovedet bör Tugtmesteren i sin Omgang med Tugthuslemmerne bestandig iagttage sin Myndighed, og skjöndt ham, for saavidt det kan bestaae med denne hans Myndighed, og den Disciplin Tugthuslemmerne bör være under, ikke formenes at bruge den Lemfældighed imod dem, som dermed kan passe sig, bör han dog altid lave det saa, at denne Lemfældighed er blandet med det Slags Alvorlighed og Strænghed, som hörer og er nödvendig til den Forskjel, der er imellem ham, og de under ham staaende Tugthuslemmer, over hvilke ham er tillagt saa megen Magt og Myndighed, som for ham er fornöden til at forsvare sin Post i Tugthuset og holde der den Disciplin, han bör. — 7) Endelig bör Tugtmesteren i alle Maader iagttage og efterleve den Instruction, som ham herforuden til hans Efterretning vorder given, og forresten, saavidt det kan staae til ham, i Alt paasee og befordre Indretningens Tarv og Bedste. — 8) Directionen ved Tugthuset skal udvælge en Mand til Tugtmester, som haver saa megen Kundskab om Uldspinderie, at han deri kan undervise Lemmerne i fornöden Tilfælde, da han og kan tage een eller tvende af de bedst underviiste Lemmer til at undervise de andre, naar fornödiges, og skulde der ved

Tugthuset mangle den fornödne Kundskab om det Slags Arbeide, som derfra af Fabriquen i Reikevig maatte forlanges, da haver Fabriqnen at gaae Tugthuset til Haande med den fornödne Veiledning, hvorom dog Vores Danske Cancellie nærmere med Handels-Directionen haver at correspondere. 1784. 3. Marts.

V. *Om Directionen over Tugthuset:* — 1) Bestandige Directeurer ved Tugthuset skal være Stiftamtmanden, Biskoppen paa Skalholt, Laugmanden i Söndre- og Öster-Laugdömmet (naar han boer saa nær ved Tugthuset, at han beqvemmelig kan indfinde sig der saa ofte Samlingerne holdes), samt Landfogden og Sysselmanden i Kjose Syssel, som tillige er Herredsdommer i Guldbringe-Syssel. — 2) Samtlige Directeurer skal forsamle sig 4 Gange om Aaret og da lade sig underrette om Tugthusets Tilstand og Forfatning, og Betjenternes Forretninger; den förste af disse Samlinger bestemmer Stiftamtmanden, og siden aftales de fölgende Samlinger af samtlige Directeurer per plurima; Biskoppen kan, i sit Forfald, udnævne at möde paa sine Vegne Provsten i Guldbringe Syssel, og Laugmanden, i sit Forfald, Sysselmanden i Arnæs eller Borgefjords Syssel. I den förste Forsamling udfærdige samtlige Directeurer Instruction for enhver Betjent, hvoraf Directionen giver enhver især sin Gjenpart, Originalen derimod beholder Directionen med enhver Betjents Paaskrift, at de heraf have faaet Gjenpart, og at de forpligte sig under sin Eed at holde sig samme efterrettelige. — 3) I disse Forsamlinger beslutter og resolverer Directionen Alt det, som den kan ansee nyttigt for Indretningen at iværksætte, eller og til Vore Collegier forestille til Iværksættelse, hvad enten de saa maatte tage Anledning dertil af dem selv, eller af Betjenternes ved Tugthuset, eller Andres Forslage; men i alle de Sager og Tilfælde, hvor en hastig Resolution, i Anledning af nogen Begivenhed i Tugthuset, maatte udfordres, og som derfor ikke maatte oppebie de ordentlige Forsamlinger, resolverer

1784. 3. Marts. Stiftamtmanden alene. Skulde noget uformodentlig paakomme, sammenkalder Stiftamtmanden strax de nærmest boende Directeurer, som Landfogden, Provsten og Herredsdommeren, og tilligemed dem foranstalter det Nödvendige. I alle i denne Paragraph benævnte Samlinger skal Herredsdommeren holde en af samtlige Directeurer igjennemdraget og forseglet Protokol over hvis i Forsamlingen passerer og resolveres, som hver Gang af de tilstedeværende Directeurer skal underskrives. — 4) I de Tilfælde, som en Tugthuslem, enten i Fölge denne Fundations 4. § 2. Art., eller formedelst anden saa grov og strafværdig Opförsel, ikke længere bör være i Tugthuset, men forsendes enten til Slaveriet, Raspe- eller Börnehuset i Kjöbenhavn, skal efterdags saadanne Sager hverken for Laugthinget eller Oberretten der i Landet indkomme, at de derved ikke forlænge skulle traineres, men de skal afgjöres og paadömmes af Tugthusets Direction, da Sysselmanden dog ikke skal have Votum i samme, i Tilfælde af, at han i Forveien kunde have dömt i Sagen. Saadanne Directionens Domme skulle, i Tilfælde af at den Skyldige appellerede, forestilles Os; hvis ikke, bortsendes den Skyldige strax med de förste Skibe.

VI. *Om Regnskab og Beholdning:* — 1) Ei alene Sysselmændenes Regninger, med behörige Attester bilagte, for Kjendelsen til Tugthuset, isteden for i Leiermaals Forseelser at sidde paa Vand og Bröd, men og deres aarlige Regninger for Tugthus-Contributionen, saa længe den vedvarer, tillige med Belöbets contante Betaling, indleveres ved Aarets Udgang, eller i det seneste inden paafölgende Julii Maaneds Udgang til Landfogden, udi hvilke Regnskaber han udsætter de behövende Antegnelser til Vedkommendes Erklæring, som han tilligemed sin Vedtegning remitterer til Tugthus-Directionens endelige Decision, fra hvilken Vedkommende ei maa appellere. — 2) Landfogden reviderer ligeledes Tugthus-Forstanderens Regnskab, da med

Antegnelser, Erklæring, Vedtegning og Decision omgaaes ligesom i næstforegaaende Artikel er foreskrevet. — 3) Herpaa forfatter Landfogden et aarligt General-Regnskab over Tugthusets hele Indtægt og Udgift, hvorudi alle de forbemeldte Regninger ere inddragne og som Bilage medfölge, som udi Mai-Maaneds Forsamlingen af Directionen eftersees, om Alting vedbörlig og i en behörig Orden er efterkommet. -- 4) Alt hvis af Tugthusets aarlige Indtægt maatte overskyde samme Aars Udgift, leverer Landfogden til Stiftamtmanden, som besörger slig en Beholdning, det förste skee kan, paa Rente vedbörlig udsat. — Forbydende Alle og Enhver herimod, eftersom forskrevet staaer, at hindre eller udi nogen Maade Forfang at gjöre, under Vor Hyldest og Naade. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores kongelige Residentz-Stad Kjöbenhavn den 3. Martii 1784. 1784. 3. Marts.

Reskript til Stiftamtmand Thodal, ang. Udstedelse af Passer til Betlere, m. v. Christiansborg 10. Marts 1784. — Publiceret paa Althinget 1784 og trykt i Althingsbogen s. A. Nr. IV. 1, S. 5—7. Norske Tegn. XLII, 361—362. P. Pèturss. Hist. Eccl. Island. S. 146—147; Fogtm. VI. 2, 719—720. — Islandsk Oversættelse i: „Inntak úr nokkrum þeim nýjustu kónglegum Forordníngum" Hrappsey 1785. 8°. Nr. VIII, S. 42—46. 10. Marts.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Udi din til Os under 23. Augusti 1782 indkomne Forestilling, som Os allerund. er bleven foredraget, haver du andraget, at efter den islandske Lov og de gjorte Anordninger skal fattige Börn, Vanföre og Kröblinge, saa og gamle Udlevede, som ikke kan ernære sig selv, underholdes og forsörges af Sognet hvor de hörer hjemme, og indsættes hos Bönderne enten paa kort eller lang Tid, efter Repstyrernes, det er Sogneforstandernes, Sigende, ligesom de kjende Enhvers Formue til, men at disse, for at blive skilt ved saadanne Fattige, lade dem

1784. fare ud paa Betlerie til andre Sysseler, Börn uden Pas
10. Marts. og de Voxne dermed forsynede af Sogneforstanderne, hvortil de tage Anledning af Forordningen om Hustugt af 3. Junii 1746, dens 34. Art., som tilholder, at ingen Fattige eller Vanföre maa fare fra et Sogn til et andet, langt mindre af Sysselet, naar de ikke have Repstyrernes eller Sysselmandens Attest; og da mange ikke vil give saadanne Betlere Almisse, efterdi de ere af et fremmed Sogn, nöder Hungeren deslige Omlöbere til at stjæle, hvoraf fölger, at Drenge paa 15 til 17 Aar, som ere udsultne og magteslöse, dömmes til Tugthuset; — thi give Vi dig hermed tilkjende, at Vi, i Anledning af dit derhos gjorte Forslag, samt den fra Vores Rentekammer derover indhentede Betænkning, allern. have funden for godt, til saadan Uorden at forekomme, at den 34. Articul i bemeldte Forordning af 3. Junii 1746 skal være ophævet, saaledes: at ingen Pas eller Skudsmaal maa herefter udstedes af Repstyrerne enten til Betlere eller Andre, men alene af Sysselmanden og Præsten, saaledes som Vores under 11. April 1781 ergangne Reskript befaler, og maa det ei være nogen Sysselmand tilladt, at give nogen Betler Pas at gaae med udenfor Sysselet, ja ikke engang i Sysselet, med mindre det Sogn eller Rep, hvortil Betleren hörer, er saa fattig, at det ei formaaer at underholde sine Fattige, hvilket dog af Sysselmanden i Forveien nöie skal undersöges, da Sysselmanden i saa Fald maa give Pas og Tilladelse til en Betler at betle i Sysselet alene, men ei udenfor; men skulde nogen Betler befindes at betle, uden den Sysselmands Pas og Attest, i hvis Syssel han betler, da skal han, som uberettiget til Betlen, opbringes, og med ham forholdes som om ulovlige Betlere er anordnet. — Antræffes nogen Betler med Repstyrernes Attest og Pas, da skal samme i Henseende til Betleren ansees som uskreven og uefterrettelig, men Attesten skal tages fra Betleren af hvem som den forekommer, og bringes til nærmeste Övrigheds-Person,

som igjen uophroldeligen forsender den til vedkommende Amtmand, som strax beordrer Sysselmanden, i hvis Syssel denne Repstyr befindes, uden videre Lovmaal at mulktere ham paa 3 Mark og samme Böder strax at inddrive, som skal tilfalde det Sogns Fattige, udi hvilket Attesten er optaget, men Betleren, som farer med Repstyrerens Attest, skal opbringes og med ham omgaaes som om ulovlige Betlere er anordnet. Iövrigt maa det være Sysselmændene tilladt, af hver Mands- eller Qvindes-Person, som forlanger Pas, i Anledning af forberörte Vores allern. Reskript af 11. April 1781 at lade sig betale 4 Sk. Danske: ligesom og Præsterne maa være berettiget at tage 4 Sk., for hvert saadant Passes Paategning. — Derefter du dig allerund. haver at rette, og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive, og herom den fornödne Anstalt at lade föie, samt Os ellers at indberette, at du denne Befaling haver bekommet. Befalendes &c. Christiansborg den 10. Martii 1784. 1784. 10. Marts.

Privilegium for C. U. D. Eggers paa Udgivelsen af en Beskrivelse over Island. Christiansborg 19. Marts 1784. — Siell. Reg. 76, 107. 19. Marts.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at eftersom Christian Ulrich Ditlew Eggers, af Vores kongelig Residentsstad Kjöbenhavn, for Os allerund. haver andraget, at han har udarbeidet en physikalsk og statistisk Beskrivelse over Vort Land Island, som han agter at udgive i Trykken, naar han kunde see sig nogenledes skadeslös for de derpaa anvendende betydelige Bekostninger: saa have Vi, efter bem[te] Christ. Ulr. Ditl. Eggers derhos allerund. gjorte Ansögning og Begjæring, allern. bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at han og Arvinger, eller hvem de det overlader, alene i Vore Riger og Lande samt Hertugdömmene maa lade trykke bemeldte physikalske og statistiske Beskrivelse

1784. over Island, i hvilket Sprog han end maatte udgive
19. Marts. den; og maa ingen Anden, uden hans eller deres Samtykke, trykke, trykke lade, oplægge eller andensteds fra trykt i Vore Riger og Lande indföre, afhænde eller forhandle forbemeldte Beskrivelse over Island, uden alle Exemplarers Confiscation og et Hundrede Rigsdalers Mulkt for hver Gang Nogen maatte befindes herimod at gjöre, eller antræffes med andre Exemplarer, end de, som han lader trykke eller oplægge. Forbydendes &c. Christiansborg den 19. Martii 1784. [ad mandatum].

20. Marts. **Rentekammer-Skrivelse** til Stiftamtmand Thodal, **ang. Skyldsætningen paa Godserne i Skaptafells Syssel.** Khavn 20. Marts 1784. — At denne Skyldsætnings-Sag maa beroe, indtil Kammeret kan faae Vished om den ved Jordbranden foraarsagede Skade paa Godserne. Imidlertid anmodes Stiftamtmanden om, at erhverve en saa nöie Underretning som mueligt om hver Gaard især, hvoraf man kunde see: hvilke Gaarde der maatte være beskadigede og hvilke ikke, hvilken Underretning forventedes Kammeret tilstillet med Stiftamtmandens egen Betænkning. Isl. Copieb. Litr. U, Nr. 585.

22. Marts. **Kongelig Resolution** ang. **Tiende-Godtgjörelse i Gullbringa Syssel og Mosfells Sveit.** Christiansborg 22. Marts 1784. — I Rentekammerets Forestilling 6. Marts foredrages denne Tiendesag saaledes: Ved Tiende-Statuten af 1097 [1096] og Kirkeloven 1123 var bestemt, at Jordeierne i Island „skulde betale Tiende, ei alene af deres rörlige men og urörlige Midler. Til den Ende blev alt Jordegods vurderet og anslaaet til Tiende, saaledes nemlig, at de, som foruden deres Gangklæder skyldfri eiede 10 Öre eller 60 Alen, skulde give 1 Alen eller 4 Sk. Specie, der var 1/60 Deel af Capitalen, og 1/6 Deel af Renten, som paa den Tid var fastsat til 12 af 120. Efter samme Forhold betalte de der eiede 1 Hundrede, eller 120 Alen, 2 Alen, men af 2 Hundrede skulde gives 3 Alen, som gjör 1/8 af Renten; af 3 Hundrede 4 Alen, eller 1/9 af Renten; af 4 Hundrede 5 Alen,

eller $9^3/_5$ af Renten; af 5 Hundrede 6 Alen eller 1 Öre, der gjör $^1/_{10}$ af Renten, hvilket sidste Forhold fremdeles skulde følges, i hvor höi Summen var". Saaledes var Tienden egentlig fastsat til $^1/_{10}$ Deel af Renten, undtagen med Hensyn til dem der ikke eiede 5 Hundreder, og som paa den anden Side vare frie for andre Byrder. Den saaledes paalagte Tiende var deelt i 4 lige Dele, men Anordn. af 16. April 1556 lagde Bispens Andeel til Kongen. Flere Gange var Dispute, om Tienden skulde ydes af Jordeiere eller Leilændinger, indtil Reskr. 20. April 1619 fastsatte, at Gaardeieren skulde udgive Tienden. — Provst Guðlaugur Þorgeirsson og de andre Præster i Guldbringe Syssel androg den Misbrug, som havde indsneget sig ved Erlæggelsen af Tiende af Kloster- og Kirkegodser, saaledes, at af mange af Kongens, Bispestolenes og Kirkernes Gaarde svaredes deels ingen, deels kun den halve Tiende, tvertimod de almindelige Tiende-Anordninger, mod Bessestads-Anordningen, som kun undtager „det Hjemmeland, hvorpaa Stigterne, Klosterne og Sognekirkerne staae, tilligemed sammes egentlige Indstade eller Besætning og löst Gods alene"; ligeledes imod Forordn. 21. Marts 1575, hvis Gyldighed ogsaa i Skalholt Stift de ville bevise af Reskr. 9. Mai 1576[1], hvori befales, „at i Henseende til Præsternes Underholdning i dette Stift skulde forholdes ligesom for dem i Holum Stift allerede var anordnet". De söge derfor om Godtgjörelse for dem og Kirkerne for Tienden af de kongelige Godser der i Sysselet, hvilken Godtgjörelse efter deres Regning næppe vilde andrage 50 Rd. aarlig, naar „12 Al. eller 54 Sk. Afgift udgjöre 1 Hundr., hvoraf svares i alle Tiendens 4 Parter $5^2/_5$ Sk. Biskoppen understöttede Andragendet, og bemærkede, at den i 700 Aar gjeldende Tiende-Statut kun undtog de Jorder fra Tiende, „som gaves til Kirker, Præster eller andre saadanne pios usus". Biskoppen mener, at den her anförte Tiendefrihed var Lehnsmændenes Værk, og at denne Misbrug var rettet ved Reskripter paa flere Steder, men paa andre ikke, hvoriblandt i Guldbringe Syssel. Reskr. 8. Mai 1739 anvendtes af Nogle „paa den ældste i Constitutionen fastsatte og siden ved allerh. Reskr. approberede Forholdsmaade, men Andre have derimod været af den Formening, at dermed er befalet, at den ved forrige Lensmænd og Sædvane

1784.
22. Marts.

[1] see I. B. S. 105—106, det følgende Citat er, som man seer, ikke ganske stemmende med Reskriptet.
F. B.

1784. 22. Marts.

indförte Maade skulde vedligeholdes". Stiftamtmand Thodal var enig med Biskoppen og bemærkede, at den berörte Clausul i Reskr. 8. Mai 1739 var foranlediget ved Stiftamtm. Rantzaus Bemærkning: „at Tienden fra ældgammel Tid (var) ydet paa samme Maade som den nu ydes, og at det altsaa maatte agtes for et nyt Paabud, dersom den anderledes skulde erlægges". Med Hensyn til den anförte Beregning af Tienden efter Afgiften, bemærker han, at den regnedes efter Jordens Dyrhed. Landfogdens Erklæring gik ud paa: a) at Biskopperne, især i Skalholt, have tilegnet Stolsjorderne Tiendefrihed, under Paaskud „at de vare Sjælegaver eller til gudelig Brug henlagt", og i senere Tider havde Beboerne nægtet Erlæggelse, med mindre de fritoges fra „adskilligt istedenfor samme ved Misbrug henlagt Hoverie"; b) at Lehnsmændene vilde ikke renoncere paa Hoveriet, som de ansaae for fordeelagtigere, og Beboerne (paa Kongsjorderne) vilde ikke betale begge Dele. c) „at Tienden har været svaret overalt, indtil Jordegodset tilfaldt Kronen eller Biskoppen (Domkirken), men ikke derefter". Landfogden berettede fremdeles, at Tienden erlagdes: „af en 20 Hundr. Gaard med 4 Qv., 12 Al. Lsk. af hvert 1 Hundr. = 240 Al., Tiende 24 Al." og saaledes af alt Proprietairgods fra Alders Tid, dog med Forbehold af Hoveriefrihed. Iövrigt forholdt det sig saaledes med Tienden, at kun i nogle Sysseler betaltes alle 4 Tiendens Dele, i andre 3 eller 2, og i nogle, hvoriblandt Guldbringe Syssel, slet ingen. I Holum Stift betaler Biskoppen selv de 2 Parter af Tienden, men Beboerne paa andre Steder, derimod betales ikke de 2 Parter, Kongens og Kirkens. Aarsagen til at Biskoppen erlagde den var, at „Afgiften i de ældre Tider har været vilkaarlig", og er det derfor indfört ved Accord, saaledes, at naar Afgiften har været höiere, eller Qvilderne flere end i Proportion til Jordens Skyld, har Eieren, men ellers Beboeren, erlagt den. Friheden for Kongetiende beroer derpaa, at den för Reformationen tilhörte Biskopperne, og da den 1556 fratoges dem og tillagdes Skolen, frafaldtes den paa Stolsgodserne. Friheden for Kirketiende veed Landfogden ikke om den Tid har existeret, og mener at dette ikke har været Tilfældet, men at den rimeligviis er bleven erlagt, hvorhos han bemærker, „at de fleste af de Kirker paa Bispestolens Gods, som have svaret Tienden, ere de slettesle i Landet". — Paa de Skalholtske Godser anseer Landfogden Hoveriet for at være Aarsag til Tiendefriheden, da dette paalagdes foruden den lovlige Afgift („12 Al. af 1 Hundr.,

Qvilderne iberegnet"). Lehnsmændene eller Hövidsmændene, „som fra 1264 til 1683 havde Kronens Indtægter af Landet i Forpagtning", vilde hverken frafalde Hoveriet eller erlægge Tienden, saavidt Guldbringe og Kjose Syssel angik, „og da derimod Bönderne have paastaaet ikkun at svare een af Delene, saa er Tiendens Betaling bleven efterladt". Deraf slutter Landfogden, at siden Godset blev Kronens er ingen Tiende deraf erlagt, men derimod altid för den Tid. Hoveriet bestod i: 1) Mandslaan af hver Gaard i Værtiden paa Inventariibaadene, hvorfor nu betales 1 Rd. „tilligemed Landskylden, efter Reduction", siden 1770, da bemeldte Baade bleve afskaffede. 2) 2 Dagslaatter eller 2 Dages Arbeide i Höslets-Tiden, som enten præsteres in natura eller med 22½ Sk. for hver Dagslaat, hvoraf det Meste er henlagt til Gufunes Hospital og Resten til Bessastad og Vidöe. 3) 2 Riisheste af hver Gaard, eller for hver 11¼ Sk.; deraf regnes 27 til Jordebogsindtægt, Resten gaaer til Bessestad og Vidöe. d) Indtil 1683 at transportere frit Landskylden, Inventariibaadenes og Vindemændenes (Tjenestekarlenes) Hlöterfisk og indtil 1770 af Udkastfisken, hvilket især faldt Indbyggerne i Byjaskers Sogn besværligt; nu erlagde de kun Betaling for Mandslaan. e) 1—2 Hestelæs Hö af hver Gaard i Reykjavigs og Varmaas Thingsogne til Falkeqvægets Underholdning paa Udreisen fra Landet, som kan anslaaes til omtrent 40 Sk. pr. Læs. — Ifölge heraf ansaae Rentekammeret Præsternes og Kirkernes Ret til Tienden eller Godtgjörelse derfor af Kongens Kasse for ganske klar, da denne fik Qvaderne hvert Aar, og da Resol. 21. April 1777 og 19. Juni 1783 tilstod Præsterne paa Vestmannöe det Samme. Qvaderne anföres at belöbe aarlig omtrent 154 Rd. 64½ Sk, hvoraf 109 Rd. 18 Sk. til Kongens Kasse og 45 Rd. 46½ Sk. til Amtmanden, Landfogden og Gufunes Hospital. Den samme Godtgjörelse indstilles for Fattiges Vedkommende. Tienden mentes at ville udfindes efter Dyrheden og denne efter Afgiften, saaledes, at en Gaard, der svarede 240 Al. eller 12 Vætter, ansaaes for 20 Hundr. og Tienden deraf 48 Fiske eller 24 Al. For Guldbr. Syssel og Mosfellssveit var Fiske- og Fridelandskyld med Qvilder ialt 844 Vætter 32 Fisk, hvilket, naar det deles i fulde Gaarde, hver til 12 Vætter, giver ialt 70¾ fulde 20 Hundrede Gaarde, som bör svare i Tiende 84⁴⁄₁₀ Vætter, hver à 90 Sk., da den ved Resol. 29. Juli 1779 bestemte höiere Evaluation af 1 Rd. 57 Sk. Courant ikke ansaaes passende paa Grund af de islandske Varers höiere Priser, og fordi Tienden ved-

1784. 22. Marts.

1784. bliver. Disse 84⁴/₁₀ Vætter à 90 Sk. beløbe 79 Rd. 12 Sk. og,
naar Kongens Andeel fradrages, 59 Rd. 33 Sk., „der er 95 Rd.
22. Marts. 31½ Sk. ringere end Beløbet af de istedenfor Tienden indførte Qvader eller Hoverie". — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 65, Nr. 28. — Resolutionen er bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1784.

I Betragtning af de herudi foredragne Omstændigheder bevilge Vi allern., at Præsterne og Kirkerne i Guldbringe Syssel og Mosfellsveit i Island, de sidste forsaavidt de ere beneficerede og ei Os selv tilhörende, saasom Bessestad, Hvalsnes og Reikevig Kirker, for hvilke saadan Godtgjörelse bortfalder, maa, saavel som de Fattige, godtgjöres deres Part, nemlig hver ¼ Deel af Tienden sammesteds; dog bliver denne Godtgjörelse ikke at beregne efter den Evaluation af Jordebogs-Rettighederne, som er fastsat ved Vores Resolution af 29. Julii 1779, men efter den gamle og ringere Evaluation til 90 Sk. pr. Væt. Iövrigt forvente Vi i sin Tid Vort Rentekammers nærmere Forestilling, angaaende hvorvidt Bönderne igjen bör erstatte denne Tiende, og hvorvidt det i Tiendens Sted ved Praxin indförte, men ved Loven ikke autoriserede Hoverie skal for Eftertiden forblive ved den Evaluation, som er skeet ved Resolutionen af 29. Julii 1779, der alt under eet, tilligemed hvad videre som siden er bleven ventileret angaaende denne Resolutions Execution, bliver at foredrage. — Christiansborg Slot den 22. Marts 1784 [1].

27. Marts. **Rentekammer-Skrivelse** til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. **Udgifterne til Broen over**

---

[1]) Ved Rentek. Skriv. 3. April 1784 er denne Resol. communiceret Stiftamtmand Thodal og Biskoppen i Skalholt Finnur Jonsson, til Bekjendtgjörelse for vedkommende Præster (Isl. Copieb. Litr. U, Nr. 610); samtidig er den og communiceret Landfoged Skuli Magnusson (Copieb. sst. Nr. 611).

Jökulsaa og deres Ligning, m. v. Khavn 27. Marts 1784[1]. — Isl. Copieb. Litr. U, Nr. 590. 1784. 27. Marts.

Sysselmand Pettersen i Norder-Mule Syssel har her til Kammeret indberettet, at Broen over Jökelsaaen nu er færdig, samt langt mere forsvarlig og trofast bygget end den gamle Bro. Af hosfölgende Gjenpart af Vores Svar til Sysselmanden ville Hr. Amtmand Thorarensen behagelig erfare, hvorledes vi i den Anledning have tilskrevet ham, ufortövet at forfatte Regning over de dertil medgaaende Omkostninger, og hvad derved, saavidt vi vide, bliver at iagttage. Vi paatvivle ikke, at Hr. Amtmanden jo vil paasee, at han efterkommer denne vores Ordre, og hvad Forskud som Hr. Amtmanden derefter, samt efter foregaaende Revision, befinder passeligt, at Sysselmanden bör erstatte, ville Hr. Amtm. efter Overlæg med Stiftamtm. i Overeensstemmelse med vores Skrivelse af 31. Januar a. p. foranstalte ham udbetalt ved Landfogden af Jordebogens Casse, ligesom Hr. Amtm. og derefter ville, ifölge den kgl. allern. Resol. 8. Mai 1780, efter foregaaende Overlæg med Stiftamtmanden, foranstalte det Fornödne til at see Omkostningerne refunderede ved Repartition.

Hvad denne Repartition egentlig angaaer, da have vi overveiet hvad saavel Stiftamtmanden ved P. M. af 7. August, som Amtmanden ved P. M. af 26. Juli a. p. desangaaende have forestillet, og befundet: at foruden begge Mule Sysseler selv kan ikke större Deel af Landet tage Deel deri, end alene Nordre, Öefjords og Skagefjords Sysseler, og det endda med den Forskjel, at Mule Sysselerne bære ²/₃ Dele af det Hele, og de övrige Sysseler derimod, som de der bruge Broen mindre, ikkun ¹/₃ Deel; dernæst ansee vi rettest, at Repartitionen stiles ei alene paa Faar, men paa alt Qvæg, og

[1]) Rentek. Skriv. 3. April 1821, jevnf. Reglem. 11. Juli 1788.

1784. at Contribution udredes af Gaardens Opsidder, uanseet
27. Marts. af hvad Stand de ere, som have saadant Qvæg i Brug, og uden Hensigt til hvad deraf maatte være Qvilder, eller andet, da saadan Forskjel vilde gjöre Repartition saa meget vanskeligere. Naar Repartitionen er, som meldt, efter Overlæg med Stiftamtmanden bestemt, maa vi anmode Hr. Amtm. at ville beordre Vedkommende at indfordre Belöbet, og derefter overlevere det til Hr. Amtmanden, for igjen at levere deels til Landfogden, til at refundere ei alene de af den kgl Zahl-Cassa her i Staden forskudte, og endnu urefunderede 90 Rd. 33 Sk., men og hvad Hr. Amtm., efter det forbemeldte, foranstalter af ham udbetalt til Sysselmanden for hans gjorte Forskud, hvorfore vi da forvente os Landfogdens Qvittering tilstillet, som fornöden for Revisionen til Observation: at det förste beregnes til Indtægt, og det sidste udelades fra de uapproberede Udgifter, under Beholdningen i hans Regnskab; — og deels til Sysselmanden, for saavidt Noget efter hans Regning maatte blive staaende tilbage at udbetale for enten Arbeide eller Materialier, for hvis Betaling til Vedkommende han da aflægger endelig Rigtighed til Hr. Amtmanden. — Endelig, da der ifölge den kgl. allern. Resol. af 8. Marts 1780 skal forfattes et ordentlig Reglement til Broens Vedligeholdelse for Fremtiden, og vi troe med Hr. Amtmanden, efter hans Forslag ved P. M. af 26. Julii a. p., at samme var bedst at erholde ved at bestemme visse Bro-Penge for Passagen: saa ville Hr. Amtm., efter Overlæg med Stiftamtmanden, i Kraft af allerhöistbemeldte Resolution, nærmere bestemme de efterdags svarende Bro-Penge, enten i Overeensstemmelse med hvad paa andre Steder i Landet er brugelig, eller paa anden billigst eragtende Maade, hvorved vi i Særdeleshed holde for billigt, at den Regel antages, at de, som nu contribuere til Broens Bekostning, svare forholdsmæssig noget mindre i Bropenge, end Andre udenfor, og naar dette Reglement er saaledes med

fælles Samtykke forfærdiget, kan det præliminariter sættes i Execution, da det siden fra Stiftamtmanden bliver at indsende her til Kammeret, til derpaa erhvervende kgl. allern. Approbation; hvilket vi saaledes skulde have Hr. Amtmand tilmeldt til behagelig Efterretning og Gjensvar paa P. M. af 26. Julii, samt til derefter at föie de videre fornödne Foranstaltninger. Rentekammeret den 27. Martii 1784 [1]. 1784. 27. Marts.

Rentekammer-Circulaire til **Sysselmændene i Island, ang. Præmier for Tilhugning af Qværnstene.** Khavn 27. Marts 1784. — Isl. Copieb. Litr. U, Nr. 593. 27. Marts.

Efter at have overveiet samtlige fra Sysselmændene i Anledning af Vores Circulaire af 25. Februar f. A. indkomne Relationer om, hvad Leilighed med vid. der gaves til Qværnestenes Tilvirkning og sammes Forhandling ved Handlerne, haver den kongelige Handels-Direction efter den derom med samme förte Correspondence eragtet for bedst, at lade de islandske Qværnestenes

---

[1]) s. D. Rentek. Skriv. til Sysselmand Gudmund Petursson, at indsende til Amtmanden Regning over den nye Bro, hvori skulde föres til Udgift: a) de 111 Rd. 11 Sk., som vare forskudte af Kongens Kasse for de i 1781 oversendte Materialier, med Fradrag af 13 Rd. 38 Sk., som vare indkomne ved Salg af nogle nedsendte Trodser og Seisinger; altsaa Debet 98 Rd. 33 Sk. — b) Kasse til Tjæring, som skulde forblive ved Broen som Inventarium, og iövrigt Alt, hvad der er medgaaet, med Undtagelse af hvad Almuen af sig selv var pligtig at forrette til sin egen og Districtets Nytte. — Derimod skulde komme til Afdrag: a) 4 Rd. for Materialierne af den gamle Bro; b) Værdien af et Gangspil; c) Værdien af en Trodse paa 120 Favne, opsendt i Aaret 1781, anslaaet til 11 Rd. (Isl. Copieb. Litr. U, Nr. 591). — Ved Skrivelse s. D. til Stiftamtmand Thodal tilstilles ham Gjenparter af begge de anförte Skrivelser (Copieb. sst. Nr. 592)

1784. 27. Marts. Forhandling blive fri, saaledes, at Indbyggerne kunde forsyne sig dermed, hvor de efter Omstændighederne fandt det fordeelagtigst. Men for saa meget mere at opmuntre til Qværnestenes Tilhugning, har velbemeldte Handels-Direction besluttet at lade godtgjöre i Præmie for de förste 3 Aar 16 Sk. for Parret af de smaae, og 24 Sk. for Parret af de store, som beviislig bliver forarbeidede og til Brug i Landet anvendte, hvilken Præmie Kjöbmændene derfra ere beordrede at udbetale til dem, som melde sig derom, ved Aarets Udgang, og medbringe til Belæg ved Kjöbmændenes Regnskaber en af Övrigheden paa Mandtalsthingene undersögt og attesteret Forklaring om, hvor mange Qværnstene de samme Aar have tilhugget, hvor mange deraf solgt, samt naar og til hvem. Hvilket saaledes tilkjendegives Hr. Sysselmanden til Efterretning og derefter foranstaltende offentlig Bekjendtgjörelse for vedkommende Almue, da vi iövrigt ikke ville paatvivle, at Hr. Sysselmanden jo iagttager, at de Vedkommende til Præmie-Æskning meddelende Attester indeholder hvad af Handels-Directionen heri er forlangt. Rentekammeret den 27. Martii 1784[1].

31. Marts. **Reskript til Stiftbefalingsmand Thodal og Biskop Finnur Jonsson, ang. Hofs Kirkes Inventariepenge.** Christiansborg 31. Marts 1784. — Bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1784. Norske Tegn. XLII, 373b—374.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Eftersom Gudrun Gudmundsdatter, forrige Præst til Hof udi Vapnefjord paa Vort Land Island, afg. Hr. Skapte Arnesens Efterleverske, for Os allerund. haver andraget, at da bemeldte hendes afg. Mand i Aaret 1757 modtog forne Kald, maatte han op-

[1]) Gjenpart tilstillet Stiftamtmand Thodal og Amtmand Thorarensen med Rentek. Skrivelser s. D. (Copieb. sst. Nr. 594).

bygge nogle dets tilhörende Gaarde, som formedelst indfaldende Dyrtid vare ödelagte, samt istandsætte 5 Gaarde, hvoraf tvende i umindelige Tider havde været öde, og desforuden for 6 Aar siden foretage en stor Kirke-Reparation, som kostede ham saa meget, at naar Kirkens Regning var afgjort, havde hans Stervbo tilgode hos Kirken 24 Rd. 83 Sk. Courant; men at hun desuagtet kræves for 34 Rd. 4 Mk. 4 Sk. Specie Kirke-Inventarium, som beviislig fra 1730 ikke har været ved Kaldet, og det meste deraf næsten i 100 Aar ikke været til, desaarsag hun, som med tvende umyndige Börn og en gammel Moder er i trængende Omstændigheder, allerund. haver begjært, at samme maatte hende eftergives, og I udi herover afgiven Erklæring, som tillige med Ansögningen er bleven Os allerund. refereret, have meldet, at dette Inventarium ei har været Supplikantindens Mand leveret af hans Formand, ei heller dennes af hans Formand, og ikke kan ansees aldeles nödvendigt for Kirken: saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi allern. have bevilget, at Supplikantinden maa eftergives foranförte 34 Rd. 4 Mk. 4 Sk. Kirke-Inventarium. Derefter I eder allerund. have at rette, og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive. Befalendes &c. Christiansborg 31. Martii 1784.

1784. 31. Marts.

Reskript til Biskoppen i Holum Stift Arni Thorarensen og Amtmand Stephan Thorarensen, ang. **Fordeling af en Collect til Geistligheden i Holum Stift.** Christiansborg 7. April 1784. — Norske Tegn. XLII, 376—377. P. Pètursson Hist. Eccl. Isl. S. 148—149; Fogtm. VI. 2, 738—740.

7. April.

Christian den Syvende &c. V. G. T. Eftersom Os elskelig Conferentsraad Jon Erichsen, tillige med dig, Biskop Thorarensen, udi Skrivelse til Vores Danske Cancellie, som Os er bleven refereret, haver indberettet, at efter at Geistligheden i Christiansands Stift

1784. 7. April. udi Vort Rige Norge havde i adskillige Aar sammenskudt en frivillig Gave til de fattige Præster i Island, blandt hvilke den sidste var til Præsteskabet i Holum Stift, og hvorfor Stiftsprovsten Mag. Halfdan Einersen, samt en Præst, navnlig John Johnsen, havde forfærdiget hver et Taksigelsesvers paa Latin til Christiansands Stifts Geistlighed 1782, har bemeldte Conferentsraad Erichsen i afvigte Aar ladet disse Vers trykke, og siden det förste af dem tillige indeholdt en Anmodning til Geistligheden i begge Vore Riger om nogen Hjelp for Præstekabet i Holum Stift, sendt nogle Exemplarer til samtlige Biskopper, med Anmodning, at Sagen maatte af dem recommenderes til deres Geistlighed, hvorefter han og fra 3 af Stifterne i Vort Land Nörre-Jylland allerede har faaet tilsendt 522 Rd., samt Löfter fra et Par af de andre Stifter paa omtrent 200 Rd. fra hvert, hvilket for det förste udgjör 900 Rd., da han fra de övrige Stifter endnu ei har faaet at vide det endelige Udfald; desaarsag han, siden Gaven er bleven större end han först ventede, og muligt endnu kan (faae) mere Tilvæxt, har anseet det passeligst, at dens Uddeling blev foranstaltet ved offentlig Myndighed, samt at derved kom i Betragtning det Öiemærke, paa hvilket denne Uddeling efter Tidens Omstændigheder helst burde stiles, nemlig at en Deel af denne Gave vel nu forhaanden kunde anvendes til uomgjængelig fornödne Levnetsmidler for dem iblandt Præsterne i Holum [Stift], som ved Undersögning maatte befindes saa forarmede, at de ikke paa nogen anden Maade kunde forskaffe sig samme, men at derimod den störste Deel anvendes til at kjöbe Qvilder eller Besætning paa Præsternes Gaarde og Mensalgods, og samme Andeel, siden den Mangel paa Qvæg, som nu hersker i Landet, ikke kan give Haab om, at det hele fornödne Antal paa engang kan faaes indkjöbt, ei paa engang at uddeles, men efterhaanden, saavidt den kunde række, fra Aar til andet; saa, paa det Uddelingen kan indrettes saa

nöiagtig og regelmæssig som mueligt, er hermed Vores allern. Villie og Befaling, at du, Biskop Thorarensen, indhenter fra hver Provst i Holum Stift: 1) en ganske nöiagtig og oplyselig Liste paa dem iblandt Provstiets Præster, som nu forhaanden uomgjængelig maatte trænge til Hjelp til Föden, uden selv at kunne forskaffe sig samme, med Forslag om, hvor meget hver af disse paa det allernöieste kunde være hjulpen med, samt dernæst: — 2) en Liste over Antallet af alle nu manglende Qvilder paa enhver af Præsternes Hjemme- og Mensalgaarde, med Forklaring: hvorvidt Præsterne selv maatte være formuende til at anskaffe alle, nogle eller ingen, samt Forslag: hvor stort et Antal deraf efter nærværende Omstændigheder kunde ventes indkjöbt om Aaret, og paa hvad Vilkaar; hvilke Lister I begge have at tage i Overveielse, og efter sammes Udfald bestemme, hvad der af denne Gave nu i Aar og fremdeles skal udbetales til hvert Provstie, og hvor meget til hver trængende Præst, i Forhold med hans foranförte Trang eller Uformuenhed, hvilket da Provsterne have at requirere hos vedkommende Handel, og derefter for dig, Biskop Thorarensen, at legitimere det Udbetaltes rigtige Anvendelse ved ligesaadanne Lister, forsynede ei alene med hver af vedkommende Præsters Qvittering for det Belöb, som han haver nydt, men og under tvende troværdige Mænds Beviis, under Tilbud af Eed, at hvad ham heraf er bestemt til Besætnings Indkjöb, er ogsaa dertil rigtig bleven anvendt. Dermed skeer Vor Villie. Befalendes &c. Christiansborg Slot den 7. April 1784. 1784. 7. April.

Cabinets-Ordre til det Danske Cancellie, ang. **det hidtilværende Cabinets Ophævelse.** Christiansborg 14. April 1784. — Ordret indfört i Cancelliets Circulaire af s. D. til Rentek. o. fl. Rentek. Danske Relat. og Resol. Prot. for 1784, Litr. A, Nr. 128; jevnf. Uddrag i Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 65, Nr. 40. — Indholdet publiceret paa Althinget 1784 ved Stiftamtmand Thodals og Amt- 14. April.

1784. 14. April mand Thorarensens Bekjendtgjörelse 24. Juli 1784, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. XII, S. 18; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholt Stift 1784.

Da Vi allern. have fundet for godt at ophæve Vores hidtil hafte Cabinet, saa at derfra aldeles Intet mere skal expederes, Statens publique Sager angaaende, som alle af Vore vedkommende Collegier Os allerund. skal foredrages, i Overeensstemmelse med Vores Forordning af den 13. Februarii 1772, hvilken herved i den Henseende igjentages og paa ny sættes i sin fulde Kraft; — saa give Vi denne Vores Resolution Vores Danske Cancellie allern. tilkjende, som derefter allerund. haver at rette sig og strax skal meddele samme til Vore övrige Collegier og alle andre vedkommende Embedsmænd og Betjente. — Og da Vi ligeledes allern. have besluttet igjen at indsætte i Vores Geheime-Statsraad Vores Geheimeraad F. C. Rosenkrantz og Vores Geheimeraad Greve A. P. Bernstorff, samt udi bemeldte Vores Statsraad at indkalde Vores General W. von Huth og Vores Geheimeraad H. von Stampe, hvilke skal tage Sæde efter deres Rang og den Anciennetet de tvende förste have haft i samme, eller i Vores forrige Geheime-Conseil: saa er det Vores allern. Villie, at Vores Danske Cancellie til Vores Underskrift forelægger de sædvanlige Ordres til disse fire Mænd, som til Vore virkelige Statsministrer. Christiansborg i det Geheime-Statsraad den 14. April 1784 [1].

Christian Rex.

Frederik C. P. — O. Thott. Schack-Rathlou.

[1] communiceret Rentekammeret og flere Collegier og Authoriteter ved Canc. Promem. 14. April 1784 [Canc. Brevb. for 1784 Nr. 627, S. 492—494; jevnf. Fogtm. VI. 2, S. 744—745]. — Under 17. April communiceres den förste Passus som en fuldstændig Cabinets-Ordre Stiftamtmænd og Amtmænd i Danmark og Norge, m. fl., samt Stiftamtmand Thodal og Amtmand Stephan Thorarensen i Island, „til allerund. Efterretning og videre Bekjendtgjö-

Kongelig Resolution ang. **Foranstaltninger til Hjelp for de Jordbrandlidte** i Island. Christiansborg Slot 19. April 1784[1]. — I Forestill. 3. April foreslaaer Rentekammeret, at man skulde oppebie videre Beretninger om Tilstanden i Island för end man foranstaltede en almindelig Collect i Rigerne. I Henhold til Cabinets-Befaling 18. Februar 1784 foreslaaes ligeledes, at man forelöbig hos Stiftamtmanden söger tilforladelig Efterretning om: — 1) hvorvidt hver af de brandlidte Familier nu maatte have ordentlig Bopæl og Jordbrug eller ikke, og hvorvidt dette kunde forskaffes dem, enten paa deres gamle Steder eller paa andre, og da for Enhver paa hvilke Steder især, og paa hvad Maade; — 2) hvad Understöttelse enhver af dem kunde behöve af Bygningsmaterialier, være sig til at sætte deres forrige beskadigede Boliger i Stand, eller at faae nye opbygte og indrettede: Bygnings-Materialierne ligeledes anslagne til Penge for hver Familie især; — 3) hvorvidt enhver saadan Familie maatte være forsynet med den fornödne Besætning af Köer, Faar og Heste, eller ikke, og i sidste Fald: hvor meget af hvert Slags Enhver maatte fattes, at regne efter uomgjængelig Fornödenhed, ligeledes altsammen anslaaet til Penge og beregnet i Courant. — Herover, saavel som over de fornödne Födevare, skulde hver Sysselmand med Provsten og Præsterne indgive hver for sit District en ordentlig Forretning til Stiftamtmanden, for at denne derpaa kunde grunde sine Requisitioner til Handelen. Anvendelsen maatte siden af Sysselmand og Provst documenteres for Stiftamtmanden. Kammeret agtede endvidere at paalægge Stiftamtmanden at indsende en General-Extract over Understöttelsens Pengebelöb og sammes

1784.
19. April.

relse for vedkommende Embedsmænd og Betjente i det Dem anbetroede Stift og Amt" [Canc. Brevb. sst. Nr. 641, S. 504—507, jevnf. Fogtm. VI. 2, 745]. — Endelig communiceres og under 17. April den förste Passus paa samme Maade til Biskopperne i Danmark (Siælland undtagen), Norge og Island, „til allerund. Efterretning og videre Bekjendtgjörelse for vedkommende Geistlige i det Dem anbetroede Stift" [Canc. Brevb. sst. Nr. 642, S. 508—509, jevnf. Fogtm. VI. 2, 745].

[1]) jevnf. Rentek. Skriv. 20. April 1784. — Kgl. Resol. 9. Februar 1785.

1784. 19. April. Anvendelse, ligesom det ogsaa ansaaes nödvendigt, at Stiftamtm. Thodal eller Levetzow personlig ledede Foranstaltningens Udförelse, i det mindste i Begyndelsen, indtil Sagen var bragt i en ordnet Gang. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 65, Nr. 43.

Den ved Vores Resolution af 23. Oktbr. f. A. bevilgede Collect af frivillige Gaver i begge Vore Riger til Understötning for de Indbyggere i Island, som ved Jordilden have lidt Skade, kan, da her i Staden allerede er indsamlet 9099 Rd. 85½ Sk., for det förste beroe, indtil bestemte Efterretninger indlöbe om Udfaldet af den ved bemeldte Jordbrand foraarsagede Skade. Iövrigt stadfæstes herved Vores Cabinets-Befaling af 18. Februar sidstleden, angaaende de fornödne Anstalter i Island i Anledning af denne Jordbrand, ligesom Vi og ville have Vort Rentekammer authoriseret til at lade ved Correspondence med Stiftamtmanden i Island, eller hans Vicario, og andre Vedkommende, disse Anstalter iværksætte paa den herudi foreslagne Maade. Christiansborg Slot den 19. April 1784.

19. April. **Kongelig Resolution ang. Foranstaltninger til Landvæsenets og Fiskeriets Fremme i Island.** Christiansborg 19. April 1784[1]. — I Anledning af Rentekammerets Beretning om Islands Tilstand og oeconomiske Forfatning fra Efteraaret 1782 til samme Tid 1783, hvori og nævnes de Mænd, som ansaaes at have udmærket sig fremfor andre, samt stilles Forslag navnlig til Opmuntring af Havkallefangst og Æderfuglevarp (Forestill. 3. April). — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 65, Nr. 41. — Uddrag af Resolutionen er communiceret Stiftamtmand Thodal ved Rentek. Skriv. 20. April 1784 (Isl. Copieb. Litr. U, Nr. 630) til Bekjendtgjörelse i Lavthings-Acterne forsaavidt angik de lovede Præmier for Æderfugles Fredning, samt ligeledes Amtmand Thorarensen, saavidt angik Norder- og Öster-Amtet ved Skriv. s. D. (Copieb. sst. Nr. 636), saavel som Finance-Colle-

[1] kgl. Resol. 22. Juni 1785.

gium og Landfogden (Copieb. sst. Nr. 638, 639 og 641). — Som Fölge heraf er en Bekjendtgjörelse af Stiftamtmand Thodal, dateret Öxeraae Landsthing 26. Juli 1784, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. XII, S. 20—21, hvori dog Resolutionens Datum feilagtigen angives „19. Maji". — Resolutionen nævnes og i „Extract af de Resolutioner, hvorved nogle almindelige Benaadninger for Island udsættes", der er trykt som Bilag XVIII til den danske Udgave af Forordn. 13. Junii 1787 S. 83 (islandsk Udg. S. 143). De særskilte ved Resolutionen bevilgede Præmier ere anförte i det islandske Literatur-Selskabs Skrifter (Rit hins íslenzka lærdóms lista fèlags) 4. B., S. 307—312. — **Uddrag.** 1784. 19. April.

Vi have ladet Os foredrage indbemeldte Vort Rentekammers Relation om Islands oeconomiske Tilstand fra Efteraaret 1782 indtil samme Tid 1783, samt om Fremgangen af de til sammes Forbedring föiede Foranstaltninger, med videre, og er det Vores allern. Villie:

1) at Olav Jonsen, som Formand for et Selskab i Rangervalle Syssel, der efter Vores Resolution af 26. Martii 1781 er skjænket endeel Redskaber til Brygde- eller Beenhavkalvefangsten, endvidere til dette Brug maa skjænkes en ny Trosse af 80 Favnes Længde og 21 Garns Tykkelse, samt tvende Halvtönder eller Ankere med Jernbaand, og at de dertil medgaaende Bekostninger, ligesom de forrige af samme Slags, maa udredes af Meelbödernes Renter. — 2) approbere Vi allern. indbemeldte Vort Rentekammers Foranstaltning, hvorefter de til den for at opsendes til Nordlandet i Island allerede bestilte Model til en Stampe- og Valkemölle medgaaende Bekostninger af Meelbödernes Renter kunne udredes[1] ..... — 4) For at opmuntre Indbyggerne til Æderfuglens Fredning og Æderdunens Formerelse paa den herudi foreskrevne Maade i Myre Syssel[2], saavel som og paa andre Steder i Island, hvor

[1]) det Udeladte angaaer Præmier til enkelte Personer.

[2]) Sysselmand Gudmund Ketilsson i Myra Syssel havde ind-

1784. saadant maatte findes gjörligt, men hidtil ikke i Brug,
19. April. ville Vi allern. have Vort Rentekammer authoriseret til at udsætte for det förste til Pröve udi visse Aar nogle smaa passende Præmier [1], hvis Indretning og Belöb af Stiftamtm. og Amtm. nærmere kan foreslaaes [2] . . . . . Christiansborg Slot den 19. April 1784.

19. April. **Kongelig Resolution** ang. **Tilförsel af fremmed Rug til Island.** Christiansborg 19. April 1784. — I Anledning af de ualmindelig höie Kornpriser og i Hen-

berettet, at paa de flade Myrer ved Sökanten i dette Syssel fandtes flere smaa Indsöer med Holme, hvori Æderfuglen lagde Æg; disse Holme vare Nogle begyndte at formere paa den Maade, at de om Vinteren, naar bemeldte Indsöer vare belagte med Is, bar Stene ud paa Isen, indtil de fik dannet en Holme, hvorpaa de bedækkede den om Sommeren med Muld og beplantede den med Angelica. En Bonde havde især heri viist megen Flid, og allerede formeret sit Æderfuglevarp betydeligt derved, hvorfor Sysselmanden anbefalede Sagen til Regjeringens Opmærksomhed.

[1]) kgl. Resol. 22. Juni 1785.

[2]) i Anledning heraf hedder det i den nævnte Bekjendtgjörelse i Althingsbogen 1784, S. 20—21, at de, som maatte have Anledning til Udvidelse eller Anlæg af Holme eller Öer, for at formere Æderduns-Avlingen, „kunde være betænkte paa, ved troværdige gode Mænds Attester at godtgjöre, hvor stort Antal Æderfugl nu sidst paa saadanne smaa Öer og Holmer have lagt Æg, og hvor meget dette Antal fra nu af i den tilkommende Tid aarlig ved en flittigere Oppasning og Fredning, samt ved en bedre og kunstigere Indretning paa disse Öer kunde have tiltaget, hvilken Forögelse til Præmie-Æskning ansættes aarlig til 50 Stykker Æderfugle-Reder; i lige Maade maa og de, som gjöre Indretninger paa Öer og Holmer, hvor ingen Æderfugl för har lagt Æg, saadant med troværdige Attester godtgjöre, som og hvor meget Antallet af Æderfuglen efter de gjorte Indretninger der aarlig herefter haver tiltaget".

hold til Octroy 15. August 1763 § 4 (Forestill. 3. April). — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 65, Nr. 42. 1784. 19. April.

Vi tillade allern., at den grönlandske, islandske, finmarkske og færöeske Handels Direction, i Betragtning af de indenlandske Kornvares nærværende höie Priser, og i Overeensstemmelse med Octroyen af 15. August 1763, maa indföre fra fremmede Steder 10,000 Tdr. Rug og 6000 Tdr. Byg til Islands og Finmarkens Providering for næstkommende Aar. Christiansborg Slot den 19. April 1784.

Rentekammer-Circulaire til samtlige Sysselmænd i Island, ang. Maal og Vægt. Khavn 20. April 1784[1]. — Isl. Copieb. Litr. U, Nr. 633. 20. April.

Ved kongelige allern. Resol. af 23. Februar sidstl. har Hans kgl. Majt befalet: at for Hr. Sysselm. skulde auskaffes de nödvendigste Sorter justeret Maal og Vægt, til Brug saavel ved Stridigheders Afgjörelse, især paa Handelsstederne, som og til Modeller for hvad Maal og Vægt Almuen til eget Brug maatte behöve indrettet; hvilke Sorter Sysselmanden bör være forbunden stedse at holde i forsynlig Forvaring, paa det at de som Inventaria ved Embedet kunde fra Formand til Eftermand leveres. Forbemte Sorter Maal og Vægt, som bestaaer udi fölgende:

1 Korn-Skjeppe.
1 Heel-Kutting } uden Skaft til törre Vare.
1 Halv-Kutting }
1 Heel-Kutting } med Skaft til Tranmaal.
1 Halv-Kutting }
1 Potte-Maal } af Tin.
1 halv do. }

[1]) For. 18. Juni 1784.

1784. 1 heel Pægel } af Tin.
20. April. 1 halv do. }
1 ordinair Jern-Alen.
1 to Lpds. Bismer.

haver man altsaa foranstaltet at blive Hr. Sysselmanden herved sendte, da De ved Modtagelsen optager samme i sikker Forvaring, ligesom De og kan vente at vorde siden forsynet med Exemplar af den allern. udgivne For. om Maal og Vægts Brug i Island. Rentekammeret den 20. April 1784[1].

20. April. **Rentekammer-Skrivelse** til Stiftamtmand Thodal og Amtmand Levetzow, ang. **Foranstaltninger i Anledning af Jordbranden** i Skaptafells Syssel. Khavn 20. April 1784[2]. — Isl. Copieb. Litr. U, Nr. 642.

Saasnart som Beretningerne f. A. havdes om den i Skaftefjelds Syssel opkomne Jordbrand, behagede det H. K. Majt allern. at befale, at et Skib skulde afsendes til Sönderlandet i Island og overbringe Hr. Kammerherre og Committeret Levetzow, for at undersöge Beskaffenheden ved denne Begivenhed, m. v., som hosfölgende Gjenpart af hans Instrux (Nr. 1) udviser; ligeledes blev Hr. Stiftamtmand Thodal med samme Skib under 1. Oktbr. f. A. tilskrevet om denne Sag, som Gjenparten Nr. 2 udviser. Endskjöndt vi nu ville formode, at Hr. Kammerherre Levetzow alt er ankommet til Landet för end denne vor Skrivelse kommer Dem tilhænde, og at alle fornödne Anstalter, i Overeensstemmelse med foranförte Instruction og Vores Skriv. af 1. Oktbr. f. A., alt ere satte i Værk, saa have vi dog ikke villet undlade herved at lade fölge forom-

[1]) s. D. Skrivelse til Administrationen for Handelen, ang. Oversendelsen af det anskaffede Maal og Vægt (Copieb. sst. Nr. 634).

[2]) Canc. Skriv. 15. Mai 1784.

meldte Gjenparter, i Tilfælde at Hr. Kammerherre Levetzow mod Formodning ikke alt skulde være ankommet, til Hr. Stiftamtm.s Underretning, og derefter föiende fornödne Foranstaltninger; da vi i samme Henseende ikke skulde undlade endvidere at tilmelde Hr. Stiftamtm., at det efter siden ergangen allerh. Resolution er H. K. Majts allern. Villie, at Hr. Stiftamtm. eller hans nu udnævnte Vicarius Hr. Kammerherre Levetzow, saavidt det ikke allerede maatte være skeet, uden al Forhaling forskaffer sig en nöiagtig Fortegnelse paa alle de Familier, som have lidt ved Jordebranden, og det saavel de, der endnu ere paa Stederne, som de, der ere flygtede til andre Steder, med oplyselig Forklaring om enhver af disses Omstændigheder, hvorved Sysselmanden, Provsterne og Sognepræsterne i ethvert Sogn maatte gaae tilhaande, og hvorved tillige bestemmes, hvorvidt enhver af disse Familier maatte forhaanden være trængende til Föde, ei alene for forestaaende Sommer, men og for tilkommende Vinter, og da hvor meget hver, efter sin Trang og Folketal, alt anslaaet til Penge i Courant; i hvilken Henseende ved den kongelige Handel forud er föiet den Anstalt, at alt hvad de Brandlidte maatte behöve til Understöttelse, Sommeren og Vinteren og Foraaret over, bliver udleveret af Handelen paa Stiftamtmandens Requisition. · Til Bedste for de ulykkelige Familier, som have lidt ved Jordbranden, har det ellers endvidere behaget H. K. Majt allern. at tillade, at ved Collect maatte indsamles frivillige Gaver, og denne Collect har haft det Udfald, at over 9000 Rd. ere indsamlede, hvilke ere deponerede i den kongelige Cassa, og staae igjen færdige til Udtælling, ligesom de efterhaanden behöves, til de Brandlidtes Understöttelse. Om Anvendelsen af disse Penge har det allern. behaget H. K. Majt blandt andet at befale, at saavidt der, hvor Egnen ved Jordbranden ganske er bleven forstyrret og ubeboelig, ei mere kan være Plads for de af Ilden Fordrevne, saa skal föies Anstalt til disses

1784.
20. April.

1784. 20. April. Bosættelse paa andre Steder i Landet, og at derpaa skal anvendes den fornemste Deel af den indsamlede Hjelp, saavel som hvad H. K. Maj[t] allerh. Selv dertil allern. maatte behage at skjænke. Denne H. K. Maj[ts] allern. Villie er Kammeret paalagt at see med al Drift og Omhue iværksat. Altsaa, foruden hvad vi allerede have instrueret Hr. Stiftamtm. Thodal og Hr. Kammerherre Levetzow om, i Hensigt til denne Sag, maa vi herved endydermere, ifölge allerhöistbem[te] Befalning og nærmere siden indhentet allern. Resolution, have Hr. Stiftamtm. og i hans Fraværelse Hr. Kammerherre Levetzow anmodet, ved de forommeldte erhvervende Oplysninger nöie at bestemme:

1) hvorvidt hver af de brandlidte Familier maatte have ordentlige Bolig og Jordbrug, eller ikke, og hvorvidt dette kunde forskaffes dem, enten paa deres gamle Steder eller andre, og da for enhver paa hvilke Steder især, og paa hvad Maade; — 2) hvad Understöttelse enhver af dem da kunde behöve af Bygnings-Materialier, være sig til at sætte deres forrige beskadigede Boliger i Stand, eller at faae nye opbygte eller indrettede, Bygningsmaterialierne anslagne til Penge i Courant for hver Familie især. — 3) Hvorvidt enhver saadan Familie maatte være forsynet med den fornödne Besætning af Köer, Faar og Heste, eller ikke, og i sidste Fald: hvor meget af hvert Slags maatte fattes, at regne efter uomgjængelig Fornödenhed, ligeledes altsammen anslaget til Penge og beregnet i Courant. Over alt dette, ligesom hvad foran er meldt om Födevarene, bör hver vedkommende Sysselmand med Provsten, efter indhentet oplyselig Underretning fra Præsterne i hvert Sogn, samt disse Underretningers nöiest muelige Overlæg, indgive hver for sit District en ordentlig Forretning til Stiftamtmanden eller Hr. Kammerherre Levetzow, da som efter befindende Rigtighed udstedes Requisition til hvert vedkommende Handelssted, at hver

saadan Familie derfra kan udleveres i Födevare, Byg- 1784.
nings-Materialier eller Penge hvad derfore dem saaledes 20. April.
regleres, indtil en vis navngiven Summa, dog at ikke mere udleveres i indeværende Aar, end der kan ventes at kunne nödvendigen behöves og rigtigen anvendes. Men Anvendelsen af hvad enhver Familie saaledes faaer, maatte Sysselmanden og Provsten tilholdes siden at documentere for Stiftamtmanden eller Hr. Kammerherren, ligesom og De dermed bör have det nærmeste Opsyn, og saa snart det ved Stiftet vides, hvad i Aar kan blive brugt, forvente vi med Retour-Skibene Underretning derom, ligesom vi og, naar samtlige fornödne Rigtigheder for Uddelingerne ere til Stiftet indkomne, forvente os derfra tilstillet en General-Extract over Udfaldet, saavel af Penge-Belöbet som af det Övrige, hvormed hver Familie understöttes; overalt maa vi tjenstlig anmode Hr. Stiftamtm. eller Hr. Kammerherren, tillige med alle Vedkommende, saa hastig som mulig at drage Omsorg for, at Familierne, uden at adsplittes til Tab for Posteriteten, forsynes med Boliger, Jordebrug, Besætninger, saavidt muelig paa deres forrige Steder, men saavidt saadant findes ugjörligt, da paa andre Steder, som enten ere öde eller ikke noksom besatte, dog at de Penge, som hertil anvendes, ingenlunde maa prodigueres, men bruges med al muelig Oeconomie. — Endelig ansee vi for höist fornödent, og gjöre os desaarsag forsikkrede om, at Hr. Stiftamtmanden Selv, eller Hr. Kammerherren er tilstede hvor alt dette skal foretages, i det mindste for nogen Tid, og medens Sagen sættes i Gang, paa det at samme til sand og solid Nytte kan blive dreven med Iver og Hurtighed. Hvad angaaer Provsternes og Præsternes Forretninger ved denne Sag, da skulle vi ikke undlade, ved Gjenparten Nr. 3, at communicere, hvorledes vi have anmodet Biskoppen paa Skalholt at föie den dertil fornödne Anstalt, ligesom vi i sin Tid forvente, at de fra Stiftamtmanden eller Kammerherren

1784. bliver videre underrettede om det Fornödne. Rentekammeret den 20. April 1784 [1].
20. April.

24. April. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Thodal og Biskoppen i Skalholts Stift Finnur Jonsson, ang. Fattig-Tiendens Erlæggelse af nogle Jorder i Myra Syssel. Khavn 24. April 1784.** — Bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1784. Canc. Brevb. for 1784, Nr. 686, S. 544.

P. M. I Anledning af en fra Sognepræsten i Hitardal, Provst Hr. Haldor Finsen, og Sysselmand Gudmund Ketilsen indkommen Ansögning, at den af Hitardal og Helgastade svarende Tiende og Almisse maatte efterdags henfalde til Myre Syssel, og ikke, som hidtil, til Hnappedals Syssel, over hvilken Ansögning Hr. Stiftbefalingsm. og Deres Höiærv. har meddelt Deres Erklæring, skulde man herved tjenstligst have Dennem tilmeldet, at da Ingen taber ved det Ansögte, og det derimod, saaledes som nu forholdes, skal forvolde endeel Uleiligheder, bör bemeldte Tiende og Almisse herefter henfalde til Myre Syssel, ligesom og det samme bör finde Sted [2] ved Husefells Præstegaard, som ligger i Borgerfjords Syssel, men dog maa underholde Fattige og betale den dem tilfaldende Almisse til Myre Syssel. Det kgl. Danske Cancellie den 24. April 1784.

24. April. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Thodal og Biskoppen i Skalholt Finnur Jonsson,**

[1]) Rentekammerets Skrivelse af s. D. til Biskoppen i Skalholt af samme Indhold, og med Anmodning om, overeensstemmende med en fra Cancelliet forventet Ordre, at paalægge vedkommende Provster det Fornödne (Copieb. Litr. U, Nr. 643).

[2]) Meningen skulde altsaa være, at Húsafell herefter skulde betale til Fattige i Borgarfjords Syssel, ifölge Indstilling af Biskoppen i hans Erklæring over det förstnævnte Andragende.

ang. Hjardarholts Kirke og Inventarium. Khavn 24 April 1784. — Canc. Brevb. for 1784, Nr. 687, S. 545—546. 1784. 24. April.

P. M. Da Præsten for Hjarderholt Hr. Gunnar Paulsen udi Ansögning, hvorover Hr. Stiftbefalingsm. og D. Höiærv. har meddeelt Deres Erklæring, har ansögt, at maatte skjænkes saa meget som kunde behöves til at erstatte det manglende Inventarium, samt istandsætte Husene paa bemeldte Hjarderholts ham betroede Beneficium, paa det han ei i sin höie Alderdom skal blive aldeles ruineret, ifald Reskriptets Bydende af 11. Maji 1708 paa ham skulde exequeres, men der ingen Udveie vides til at forskaffe ham denne Hjelp, saa meget mindre, som ham för er skjænket 100 Rd. til Kirkens Opbyggelse: — saa skulde man herved tjenstligst have Hr. Stiftbefalingsm. og D. Höiærv. tilmeldet, at den eneste Maade, paa hvilken Supplikanten, i Betragtning af hans höie Alder, samt bekjendte Lærdom og trængende Omstændigheder, kan være at hjelpe, er, at han, imod at Kirken paa den allerede foreskrevne Maade bliver istandsat, af de dertil skjænkede 100 Rd., bliver fri for de 217 Rd., som han er den skyldig paa dens Portions-Regning, da hans Eftermand og Kirken selv synes at kunne undvære samme, naar han modtager en ny Kirke, og de aarlige Indkomster, som denne haver, behandles vel, hvorved da i endeel Aar vel kan samles saa meget Overskud, som behöves til at holde den fremdeles vedlige; men derimod kan det ikke tillades, at Besætningen af Malkefaar, Beder, Stude og Heste bortfalder, da baade Kirkens Indkomster og Gaardens Gjödning og Rögt derpaa for endeel beroer, desaarsag han maa tilholdes, under Provstens Tilsyn, at opyngle saa meget deraf som han kan, saa længe han bliver ved Kaldet, og hans Bo efter hans Död at give hen, til Hjelp for Eftermanden, hvad Creature der haves, saavidt de kunne forslaae, da derimod Husgeraadet,

1784. 24. April. som er vurderet til 20 Rd., kan bortfalde; og hvad Gaardens forfaldne Huse angaaer, da vides dertil intet andet Middel, end at hvad Effecter som, foruden Qvæget, maatte findes efter Supplikanten, gjöres i Penge dertil, saavidt de kunne række. Vel seer man forud, at endeel endda vil mangle, baade i Henseende til Besætningen og Husene, men da Kaldet skal være godt, og Gaarden en af de bedste i Island til Husholdning, formener man, at en Eftermand, som forstaaer at drive sin Oeconomie ret, ganske vel Tid efter Tid baade kan istandsætte Husene og skaffe Besætningen paa Fode, enten paa den af Hr. Stiftbefalingsm. foreslagne Maade, ved af Portionen at forskaffe det nödvendige Inventarium, eller paa anden Maade, hvortil han endog ved hans Collation kunde forbindes. Det kgl. Danske Cancellie den 24. April 1784.

24. April. **Cancellie-Skrivelse** til Biskopperne i Island, ang. **Udarbeidelse af en ny Kirke-Psalme- og Alterbog** for Island. Khavn 24. April 1784[1]. — Canc. Brevb. for 1784, Nr. 693, S. 550—551.

P. M. Det kgl. General-Kirke-Inspections-Collegium har hertil andraget, at D. Höiærv. Hr. Biskop Thorarensen har forestillet, at Messen i Island, formedelst adskillige Feil og Mangler ved den gamle Kirke-Psalme- og Alterbog, afviger i visse Maader fra vor danske Kirkes nu brugelige Indretning og Orden. Da nu en saadan Afvigelse strider aldeles imod den Overeensstemmelse i den offentlige Gudstjeneste, som saavidt muligt bör finde Sted overalt i H. Majts Riger og Lande, saa skulde man tjenstlig anmode Dennem at træde sammen, for med forenet Indsigt og Overlæg at indrette en ny forbedret Kirke-Psalme- og Alterbog, efter den Orden, Indhold og Format, som bruges i de danske Kirker, og maatte de Forbedringer, som saaledes gjöres, især med Alter-

[1] Canc. Skriv. 24. Oktbr. 1795.

bogen, skee aldeles i Overeensstemmelse med den danske Kirkes Ritual. Naar Udkastet er færdigt, ville De behage at indsende det til Cancelliet, til Hans Maj^ts forventende allern. Approbation, og derhos melde, hvad Prisen, som i sin Tid paa den saaledes forfattede nye Kirke-Psalme- og Alterbog skal sættes, kunde blive, da den maatte være saa let og taalelig, som muligt. — Cancelliet den 24. April 1784. 1784. 24. April.

Kongelig Resolution ang. Opmuntring til Lærreders Forarbeidelse i Island m. v. Christiansborg 26. April 1784. — Denne Resolution er bevirket ved General-Landoeconomie- og Commerce-Collegium, efter Forhandling med Rentekammeret. I det förstnævnte Collegiums Forestilling 19. April 1784 bemærkes, at ifölge Forslag fra Amtmanden i Nord- og Öster-Amtet i Island, Stephan Thorarensen, havde Rentekammeret forlangt en „kort Underretning i det danske Sprog om Lærreds Behandling, hvilken siden kunde oversættes paa Islandsk og almindelig bekjendtgjöres". En saadan Underretning ansaae Collegiet det baade vanskeligt og mindre hensigtsmæssigt at give; men anbefalede heller at sende til Danmark nogle Personer fra Island til at lære den fornödne Behandlingsmaade, ligesom der allerede var skeet fra 2 Districter i Norge, hvorefter disse Personer kunde sendes hjem igjen, for der at udbrede den Færdighed de havde lært. Da Rentekammeret spurgte om Betingelserne for Underviisningen, sendte Commerce-Collegiet tilbage Plak. af 4. August 1780. Rentekammeret havde derefter ventileret med Amtmanden, om nogle Personer skulde vælges til at sendes til Danmark til Oplærelse, eller til Fabriquen i Reykjavík, men da straxnævnte Plakat allerede ved kgl. Resolutioner 30. August 1781 og 22. April 1782 var udvidet til nogle Districter i Norge, androges paa, at den ogsaa maatte blive udvidet til at gjelde med Hensyn til Island. — Originale Forestill. fra Commerce-Coll. Norske Secretariat pro 1781—1785, 2, Nr. XLV. 26. April.

De ved Plakaten af 4. August 1780 allern. bevilgede Benaadninger til Opmuntring for en bedre Tilberedning og Forarbeidning af de til Lærreds Manufacturerne i Dannemark fornödne Materialier m. v., have

1784. 26. April. Vi, i Betragtning af foranstaaende allerund. Forestilling hermed allern. tilladt, at maa extenderes til Island. Christiansborg Slot den 26. April 1784[1].

28. April. **Reskript til Stiftbefalingsmand Thodal, ang. Tiden for Laugthingets Afholdelse m. m. Christiansborg 28. April 1784.** — Publiceret paa Althinget 1784 og trykt i Althingsbogen s. A. Nr. iv. 2, S. 8—10. Norske Tegn. XLII, 387—388; Fogtm. VI. 2, 749—750.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Som Os allerund. er bleven foredraget den Uorden, som i de senere Aaringer skal være bleven almindelig ved Laugthingene paa Vort Land Island, da de, som have Sager ved samme at udföre, ei möde til den anbefalede Tid, men saaledes, som de selv finde for godt: — saa give Vi dig hermed tilkjende, at Vi allern. have funden for godt og herved ville have anordnet:

1) at Laugthinget, som hidindtil har været begyndt den 3. Julii, skal herefter ikke begynde förend den 8. i samme Maaned, paa hvilken Dag Retten skal sættes af den tilstedeværende Laugmand, og vedvare uden Ophold hver Dag til den 22. ejusdem incl.; men skulde bemeldte 8. Julii indfalde paa en Söndag, sættes Retten næste Dagen derefter, og vedvarer til den 23. inclusive. — 2) Den Laugmand, som ei er tilstede naar Retten aabnes, skal, uden nogen Forevending, for hver Dag han udebliver, betale 1 Rd. til Justitskassen inden han tager sit Sæde. — 3) Naar de saaledes bestemte 14 Dage have taget Ende, maa ingen Part, hverken Sagsöger eller Sagvolder, faae Noget tilfört i Protocollen sin Sag vedkommende, men skal ansees som om han ei

[1]) Indholdet af Resolutionen, nemlig at Plak. 4. August 1780 er udvidet til at gjelde ogsaa for Island, communiceret Amtmand Stephan Thorarensen ved Rentek. Skriv. 15. Mai 1784 (Isl. Copieb. Lit. U, Nr. 683).

havde mödt. — 4) Den Part, som ikke möder den første, men paa en af de fölgende Dage, skal betale et halvt Lod Sölv i Retten for hver Dag, fra Laugthinget er sat og til han möder, förend det maa tillades ham at före Noget til Protocollen, sin Sag vedkommende, hvilke Penge skal anvendes til Laugthingshusets Vedligeholdelse. — 5) Det maa være Laugmændene tilladt at continuere Thinget efter de benævnte 14 Dage, men alene for at afsige Domme, til hvilken Ende Retten, naar en Sag optages til Doms, skal i Protocollen give tilkjende, om de inden Laugthingets endelige Ophör vil afsige Dom i den eller ikke; men i alle Delinquent- og Justitz-Sager skal Laugmanden afsige Dom, inden han forlader Thinget, og maa han ialt ikke holde dette længere end til Julii Maaneds Udgang. — 6) Sysselmændene skal og med Delinquenterne være tilstede for Retten i det længste inden den tredie Dag efter at Retten er sat, under 1 Rds. Mulkt til Justitskassen for hver Dag, han over den benævnte Tid udebliver, og skulde, ved Delinquenters Ankomst til Laugthinget, efter at samme er sat, ikke være beskikket Actor og Defensor, da haver Laugmanden strax at beskikke de fornödne, paa det ikke deslige Sager skal opholdes. — Derefter du dig allerund. haver at rette, og Vedkommende Sligt at tilkjendegive, saa og til Os at indberette, at du denne Vores Befaling haver bekommet. Befalendes &c. Christiansborg Slot den 28. April 1784. 1784. 28. April.

Plakat ang. Fremgangsmaaden ved nye Documenters Fremlæggelse for Höiesteret. Christiansborg 12. Mai 1784. — Dette Lovbud, hvis fuldstændige Titel er: „Plakat, anlangende hvad der skal iagttages ved nye Breves eller Beviisligheders Fremlæggelse for Höiesteret", er ikke publiceret i Island. — Siell. Reg. 76, 184—185. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1784, S. 77—79; Schou VIII, 456—457. 12. Mai.

1784. 15. Mai.

Cancellie-Skrivelse til Biskoppen over Skalholts Stift, Finnur Jonsson, ang. Understöttelse til de jordbrandlidte Geistlige i Stiftet. Khavn 15. Mai 1784. — Canc. Brevb. for 1784, Nr. 825, S. 679—682.

P. M. Ligesom det kongelige Rentekammer, efter sammes Meldende hertil, allerede under 20. April sidstl. har tilmeldet D. Höiærv., hvorledes det er H. K. Majts allern. Villie, at der i Henseende til den Hjelp, som er forundt de ulykkelige Familier, som have lidt ved Jord branden i Skaptefjelds Syssel, skal ved derover holdende Forretninger bestemmes Antallet paa alle de Familier, som have lidt ved Jordbranden, og det saavel de, som endnu ere paa Stederne, som de, der ere flygtede til andre Steder, med oplyselig Forklaring om enhver af disses Omstændigheder, hvorved tillige bliver at bestemme, hvorvidt enhver af disse Familier maatte forhaanden være trængende til Föde, ei alene for forestaaende Sommer, men og for tilkommende Vinter og Foraar, og da hvor meget, hver efter sin Trang og Folketal, alt anslaaet i Penge til Courant, da det Fornödne derefter bliver udleveret af Handelen paa Stiftamtmandens Requisition, som Forretningerne til den Ende skal tilstilles, samt at det i Henseende til disse Familiers Retablissement ligeledes ved ordentlige Forretninger skal bestemmes: — 1) hvorvidt enhver af disse maatte have ordentlig Bolig og Jordebrug, eller ikke, og hvorvidt dette kunde forskaffes dem, enten paa deres gamle Steder, eller i Mangel deraf paa andre, og da for enhver paa hvilke Steder især, og paa hvad Maade; — 2) hvad Understöttelse enhver af dem da kunde behöve af Bygnings-Materialier, være sig til at sætte deres forrige beskadigede Boliger i Stand, eller at faae nye opbygte eller indrettede, Bygnings-Materialierne anslagne til Penge i Courant for enhver Familie især; — 3) hvorvidt enhver saadan Familie maatte

være forsynet med den fornödne Besætning af Köer, 1784.
Faar og Heste, eller ikke, og i sidste Fald, hvor meget 15. Mai.
af hvert Slags maatte fattes, at regne efter uomgjængelig Fornödenhed, ligeledes altsammen anslagen til Penge og beregnet i Courant; hvilke Forretninger blive, som foran meldt, at tilstille Stiftamtmanden, eller i hans Fraværelse Kammerherre Levetzow, til derefter at kunne udstede Requisitioner til Handelerne om at udlevere det Fornödne indtil en vis navngiven Summa, saa og endelig, at samtlige disse Forretninger ei alene skal holdes af vedkommende Sysselmænd og Provster, hvor de Brandlidte opholde sig, dog saaledes, at Provsterne maa betjene sig af Sognepræsternes Assistence i de Sogne, hvor disse Familier opholde sig, men at Sysselmanden og Provsten skal og i sin Tid documentere for Stiftamtmanden Anvendelsen af hvad enhver Familie saaledes haver nydt, ligesom de og dermed skal have det nöieste Opsyn: — saa skulde man og herved tjenstligst anmode D. Höiærv., at tillægge de vedkommende Provster og Præster de om denne Sag fornödne Ordres, samt derhos at tilkjendegive dem, at henvende sig til Stiftamtmanden, eller i hans Fraværelse til bemeldte Kammerherre Levetzow, for at blive underrettede om, hvad videre ved Forretningerne kunde være at iagttage. Det kgl. Danske Cancellie den 15. Maji 1784.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Thodal, ang. Oversendelse af Harer til Island. Khavn 15. Mai 1784. — Islandske Copieb. Litr. U, Nr. 679. 15. Mai.

Ifölge den kgl. allern. Resol. af 8. April 1782, som under s. D. er Hr. Stiftamtmand Thodal communiceret, er nu foranstaltet, at 4 Par Harer bliver dette Aar i 4 Kasser oversendte til Landet med Falkeskibet. Vi maa derfore tjenstlig anmode Hr. Stiftamtm. at ville

1784. föie fornöden Anstalt til bem[te] Harers Modtagelse, samt
15. Mai. til at, ifölge allerhöistbem[te] Resolution, de tvende Par blive udsatte i Botns-Skoven i Borgefjords Syssel, og de tvende andre Par paa en af Öerne. Iövrigt udbede vi os nærmere underrettede om Udfaldet hermed. — Rentekammeret den 15. Maji 1784[1].

22. Mai. **Rentekammer-Skrivelse til Landphysikus Jon Sveinsson, ang. Instrumenter til Landphysikatet og et af Chirurgikaterne i Island. Khavn 22. Mai 1784.** — Islandske Copieb. Litr. U, Nr. 694.

Med det til Havnefjorden afgangne Skib, Hukkerten Vestmannöe, fört ved Skipper Christen Pedersen, er Hr. Landphysikus Svendsen i fire Kasser blevet tilstillet endeel chirurgiske Instrumenter, saavel for Hr. Landphysikus selv, efter Opgivende ved P. M. af 13. August 1782, som for Fjerdings-Chirurgus Jon Einersen, efter Hr. Landphysici Skrivelse af 27. August 1783, hvorover vi indsluttet lade fölge tvende Specificationer, som viser hvad enhver af dem tilhörer. De Instrumenter, som tilkomme Fjerdings-Chirurgus Einersen, anmode vi Hr. Landphysikus at ville see ham tilstillet mod Quittering, som vi forvente os tilstillet, ligesom de iövrigt, ifölge den kongelige allern. Resol. af 17. Decembr. 1781, forblive som Inventarium for efterkommende Fjerdings-Chirurgi, under Hr. Landphysici Tilsyn. Ligeledes forblive de Hr. Landphysikus tilstillede Instrumenter som Inventarium ved Deres Embede, da vi til den Ende have givet Stiftamtmanden fornöden Communication derom. — Ved denne Leilighed formeldes Hr. Landphysikus, til Gjensvar paa hvad De i Skriv. af 13. Aug.

[1]) Ifölge Stiftamtmandens Beretning til Rentek. 23. August 1784, ankom kun 1 af de opsendte 4 Par Harer levende til Island og blev sluppet lös i en Skov i Hvalfjorden; Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 466.

1782 og 28. Aug. 1783 har forestilt om de gamle Instrumenters Reparation, samt at Dem ikke kan paaligge, efter vores Skriv. af 15. Juli f. A., at tilbagebetale de 11 Rd. 82½ Sk., som var tilovers af de forrige Gang til Instrumenters Anskaffelse allern. bevilgede Penge, at da Hr. Landphysikus ved sidstbemeldte Skrivelse af 28. August f. A. har beviist, ikke at have modtaget disse Penge contant i afg. Landphysici Poulsens Stervbo, men alene faaet Valuta derfore i Instrumenter, saa kan det have sit Forblivende derved, mod at Instrumenterne tilhöre Embedet; og hvad angaaer sammes Reparation, samt hvorledes ellers dermed videre skal forholdes: da ville Hr. Landphysikus, ved at tilstille os dem, opgive, hvilke der behövedes ved Embedet og tiltrængte Reparation, og hvilke derimod ansees ubrugbare og undværlige, da de förste efter Omstændighederne kunde foranstaltes reparerede, de sidste derimod bortsolgte her i Staden ved Auction, for at hvad samme udbringes til kan komme til Hjelp for hines Reparation. Rentekammeret den 22. Maji 1784[1]. 1784. 22. Mai.

Rentekammer-Skrivelse til Sysselmanden i Snæfellsnes Syssel, Jon Arnorsson, ang. **nogle Foranstaltninger til Oeconomiens Fremme.** Khavn 22. Mai 1784. — Isl. Copieb. Litr. U, Nr. 687. 22. Mai.

Det er her til Kammeret bleven indberettet, at den Fordeel som Hovedgaardenes Brugere ved Sökanten,

[1] Rentek. Skriv. s. D. til Stiftamtmand Thodal af samme Indhold (Isl. Copieb. Litr. U, Nr. 693); Rentek. Skriv. til Skatkammeret 29. Mai, hvorved Instrumenterne anvises betalte med 40 Rd. 48 Sk. i Henhold til kgl. Resol. 10. Juli [2. Decbr.?] 1783 (Copieb. sst. Nr. 698); i Skriv. til Finance-Collegium s. D. angives Belöbet til Instrumenter for Chirurgikatet paa Vesterlandet til 23 Rd. 3 Sk. (Copieb. sst. Nr. 699).

1784. eller ved Fiskeværene, have af deres Hjaleie- eller Hus-
22. Mai. mænd, idet disse ere forpligtede til at roe paa hines Baade i Værtiden, end ikke kan holde visse af dem fra, endog til deres egen Skade, at nedlægge deres Hjaleier, og saaledes skal den forrige Kjöbmand Pothe ved Stappen Handel, som havde Hjemmegaarden sammesteds til Brug, have i sin Tid nedlagt 12 til 15 af Kongens Hjaleier, og lagt deres Tun til Hjemmegaardens Mark, for derved at föde sine Köer og Rideheste. Denne Misbrug, og deriblandt med at nedlægge de saakaldte Törreboder (som have halv Græsmark mod en heel Hjaleie, eller og ingen) skal i de senere Tider være saaledes tiltagen i Snæfellsnes Syssel, at i Begyndelsen af dette Aarhundrede skal der ved Stappen have været 35, men nu ikkun 12; paa Hjallasand 60, nu ikkun 8; og udi Revet 32, nu kun 10 Törreboder. Da nu saadan Hjaleiernes Nedlæggelse er saa öiensynlig skadelig, saavel for Hoved- og andre Gaarde paa Kongens Gods i Sysselet, samt hinderlig for Fiskeriernes Drift, saa vilde Hr. Sysselmanden ei alene see de paa Stappen af Kjöbmand Pothe ödelagte Hjaleier igjen optagne og besatte, men og ligeledes tilholde Brugerne af de övrige Gaarde, ei at nedlægge de dertil hörende Husmænds-Pladser, men holde samme i vedbörlig Stand, samt opmuntre dem samtlige til endog at formere Hjaleiernes Antal, hvor der endnu maatte gives Leilighed til saadant, og det saa meget mere, som de allern. anbefalede Anstalter til Jordbrugets Forbedring ogsaa sigte til, at Hjaleierne og Husmændene skulde kunne vinde et, endskjöndt ikkun lidet, dog bedre dyrket Stykke Jord til at ernære sig og Familie af. Og som det af fornuftige Reisende er bleven bemærket, at Indbyggerne i Snæfellsnes Syssel, især omkring Jökelen, mangler, om ikke just Duelighed og Lyst til at söge Fiskeriet paa de bestemte Tider, saa dog den fornödne Indsigt, saavel i dets Produkters Behandling og Benyttelse, som i de övrige Næringsveie, især Landbrugets

Drift og dets Produkters Anvendelse: saa haver Hr. Sysselmanden tydelig at opgive, hvori disse Mangler egentlig bestaae, og give sine Tanker tilkjende, hvorledes samme bedst kunde afhjelpes, saavel som hvad Anstalter der kunde föies til at udgrave i det mindste nogle af de udi Miklaholts Reppen værende Moradser og sumpige Steder, og gjöre samme ei alene til en mere bekvem Græsmark, men og Veien derover befarligere for Reisende, naar disse ikke, formedelst höit Vande, kunne komme over de saakaldte Langefjere (Laungufjörur), hvilken Udgravning menes saavidt at kunne lade sig gjöre, som Grunden skal hælde temmelig stærkt. Rentekammeret den 22. Maji 1784.

1784. 22. Mai.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Thodal, ang. adskillige Mangler ved Jordbruget og Politievæsenet i Island. Khavn 22. Mai 1784. — Islandske Copieb. Litr. U, Nr. 685.

22. Mai.

Studiosus Thoroddi haver paa sin Reise i Island i Aaret 1779 og 1780 blandt andet anmærket, og i sine Indberetninger om Reisen givet sit Forslag om fölgende Ting, nemlig:

1) Om Flyvesandets Dæmpning i Rangervalle Syssel. Herom fölger et Udtog af hans Indberetninger, hvorudi han foreslaaer, at bemeldte Flyvesand bedst kan blive dæmpet ved den der i Sysselet voxende Sandhavre, deels ved at frede samme, og ikke lade den nedtrædes af Creaturene, deels ved at forplante den ved Saaning paa flere sandige Steder, saaledes som i benævnte Forslag nærmere er forklaret; benævnte Forslag have vi ikke villet undlade herved tjenstlig at communicere Hr. Stiftamtm., med Anmodning, at De vilde meddele Kammeret Deres gode Betænkning derover. — 2) Om Myrers Udgravning. Hertil melder han at være meget god Leilighed i Ölveset, Laugardalen, Biskopstungene

1784. og Reppene i Arnes Syssel, der alle have græsrige,
22. Mai. men dog heel sumpige Pladse, som kunde med större og mindre Lethed udskjæres, og Vandet afledes til de Elver, som allevegne gjennemskjære dem, helst da de fleste af disse sumpige Steder ligge höit, og ere hældende. Andekilen melder han at være en overmaade græsrig Plads, men derhos meget sumpig, og endskjöndt den ikke tilfulde kan blive udtörret, saa kunde den dog ved stærk Digning blive forbedret, hvorimod tvende paa Akernæsset befindtlige moradsige Steder med liden Bekostning kunde lade sig udtappe. Især har han lagt Mærke til en vidtlöftig Strækning mellem Hvalsfjordestrand, Akernæsset og Leiraa-Sveiten, hvoraf, endskjöndt den har et godt og græsrigt Jordmon, dog formedelst Sumpighed ingen retskaffen Nytte kan haves til Sommer-Beed, men kunde med liden Bekostning udgraves til Söen Leiraavaage, da der findes naturlige Canaler til at befordre Vandets Afledning. At den störste Deel af den Hovedgaarden Leiraa tilhörende Hjemmemark ligger, især i regnagtige Aaringer, under Vand, som dog kunde afhjelpes ved tvende Gröfter, den ene sönden om Tunet og en anden gjennem en Part af samme, hvorved da et stort Stykke uduelig Myre, som ligger tæt derved, kunde med det samme blive forvandlet til Eng. Markerne paa Akernæsset beretter han at være overalt noget sumpige, men dog tillige hældende, undtagen et Stykke Morads ved Præstegaarden Garde, som vilde blive bekostelig at udgrave, men dog lönne Omkostningerne. — Dette have vi ikke skullet undlade at tilmelde Hr. Stiftamtm., med tjenstlig Anmodning at ville opmuntre vedkommende Eiere og Brugere til at see deres Marker ved tilbörlig Digning forbedrede, saavidt saadant kan findes at være gjörligt. — 3) I Hensigt til Jordebruget i Arnes Syssel haver han anmærket, at samme endnu ingen retskaffen Fremgang haver vundet, og at Indbyggerne, endkjöndt Sysselet har mange gode og græsrige Marker, især Floen og

Reppene, hvor de holde en Mængde Stude og Köer, dog ikke vide at drive denne Avl til nogen retskaffen Nytte. Dette ville Hr. Stiftamtm. foreholde Sysselmand Finsen, med Ordre: alvorligen at have Opsigt med og paadrive, at Indbyggerne efterkomme de dem allern. paalagde Pligter, i Hensigt til deres Jordebrugs Forbedring. — Endelig haver bem[te] Thoroddi andraget: — 4) At Politievæsenet i sidstmeldte Syssel er i en meget slet Forfatning, da der i Sysselet, som ikke haver over 6000 Mennesker, skal efter troværdige og kyndige Folks Forsikkring findes 600 Lösgjængere og Tiggere, hvoraf de fleste skal være stærke og arbeidsföre Mennesker, og endeel af disse af omtrent 30 Aars Alder, samt at de övrige Omflakkendes Antal, der formedelst höi Alder eller Sygdom ikke kunde fortjene sit Bröd, burde være saa meget ringere, som Sysselet har et Hospital, som er det rigeste i hele Landet. — Dette have vi ikke kunnet undlade at melde Hr. Stiftamtm., med Anmodning at undersöge Indholdet, samt foranstalte det Fornödne til formeldte Ondes Afværgelse i Fremtiden, ifald samme skulde befindes rigtig. — Rentekammeret den 22. Maji 1784[1].

1784. 22. Mai.

[1]) Rentek. Skriv. til Sysselmanden i Bardastrands Syssel, Bjarni Einarsson, at opmuntre Almuen til oeconomiske Forbedringer; især fremhæves, at i Arnarfjord, Suðurfjordene, paa Bardastrand, i Gufudals-Sveit og derfra syd til Gilsfjorden, ere adskillige sumpige Pladser, som kunne udtörres og gjöres til græsrige Marker; ligeledes bemærkes, at uagtet der haves Skov og Törveskjær, brændes der dog Gjödsel, og i Patriksfjord endog selve Grönsværen, hvorfor Sysselmanden anmodes om at opmuntre til at söge Törveskjær og Tang til Brændsel (Copieb. sst. Nr. 686). — I Rentek. Skriv. s. D. til Sysselmanden i Isafjords Syssel, Jon Arnorsson, bemærkes, at i dette hele Syssel skal i Aarene 1779—1780 ikke have været nogen betydelig Spor til, at Anordningerne om Tuers Jævning og Gjærdesætning vare efterlevede, og hvad der var ud-

1784.
22. Mai.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Thodal og Amtmand Thorarensen, ang. Foranstaltninger til Landbovæsenets Fremme i Island.

fört i denne Retning var ikke forordningsmæssigt; endog paa den Sysselmanden forlente Gaard var intet Gjærde opfört, og skadeligt Vand fra de varme Kilder fordærvede saavel Hjemmemarken som Saltværkets Huse, skjöndt det lod sig let aflede; Sysselet var endog fremfor de övrige aftaget i Kundskab om Landbrugets Vedligeholdelse og Forbedring, og især fremhæves, at i Önundarfjorden reiste man i den bedste Höbjærgningstid 2½ Miil med ganske ubetydelige Qvantiteter Varer, for at kjöbe Brændeviin og Tobak, og anvendte flere Dage til slige Reiser; tillige forsömtes Fiskeriet undertiden ved Ophold ombord hos de fremmede Fiskere der paa Strömmene; Törveskjær benyttedes ikke, skjöndt det var i en fortrinlig Grad forhaanden; om Saltværkets Drift bemærkes flere Mangler; hvilket alt Sysselmanden skulde stræbe at afhjelpe (Copieb. sst. Nr. 688). — I Skrivelse til Landfoged Skule Magnusson s. D. yttrer Kammeret, at hele Guldbr. Syssel, fra Strand til Fjeld, „frembyder den bedste Leilighed til nye Gaarders Optagelse, saasom det for störste Delen bestaaer af græsrige Marker, især bekvemme til Faaredrift og Stude-Avl, saa at endogsaa Lava-Strækningerne selv paa mange Strækninger ere nu alt bedækte med Jord og Mos, og give baade godt Græs og Kratskov", hvorfor Landf. anmodes om, at give sin Betænkning om Anlæg af Nybyg i dette Syssel m. v. — Endvidere var det blevet bemærket, at alle Næringsveie, med Undtagelse af Fiskeriet, „som dog drives med megen Besværlighed, ligge i stor Vanmagt, at Indbyggerne ere især slette Husholdere, og forstaae sig meget lidet paa retskaffens og forsynlig at betjene sig af deres Sö- og Land-Produkter", samt at kun Faa have taget fat paa det befalede Jordforbedrings-Arbeide, hvorfor Jordegodset skal være i heel slet Tilstand, samt Fattigvæsenet i en slet Forfatning, „da Sysselet skal vrimle af Lösgjængere og Lösemænd", for en stor Deel fuldvoxne og arbeidsföre Personer. Disse Mangler anmodes Landfogden om at see rettede (Copiebogen sst. Nr. 691).

Khavn 22. Mai 1784. — Islandske Copieb. Litr. U, Nr. 690. 1784. 22. Mai.

Ved de af Kammeret indhentede Iagttagelser er blandt andet bleven anmærket:

1) at det er en Hovedmangel ved Faaredriften i Island, at Indbyggerne paa sine Steder, som udi Skaptefjelds, Rangervalle, Arnæs, Guldbringe, Kjose, Bardestrands og Isefjords Sysseler ikke ere forsynede med ordentlige Huse og Höfoder til Faarene om Vinteren, eller bruge Hyrder til deres Bevogtning og Anförsel, men overlade dem til sin egen og Vinterens uvisse Skjæbne, hvoraf fölger, at i indfaldende strænge Vintere maa en stor Deel af dem, eller og allesammen omkomme, men i gode eller taalelige Vintere, endskjöndt man beholder den störste Deel, saa dog blive de tilsidst magre, især hen mod Foraaret, da de ingen Hyrde have haft til at anföre dem, hvorfore Eieren maa tabe ei alene en stor Deel af Sommermælken, men og Ulden, da Uld paa magre Faar baade bliver slettere og falder af til ingen Nytte, ikke at melde om hvad Skade Rovfugle og Ræve gjöre paa Faarene af Mangel paa Bevogtning. Vel skal Indbyggerne i Borgefjords og Myre, samt nogle Dele af Dale, Bardestrands, Isefjords og Strande Sysseler, og i den störste Deel af Hunevands, Skagefjords, Öefjords, samt i en Part af Thingöe og Mule Sysseler bruge Huus, Hö-Foder og Hyrde til Faarene, men derved anmærkes i Almindelighed fölgende Mangler: at ingen af Delene ere tilstrækkelige eller afpassede efter Jordens Störrelse, Husene ere for smaae og varme, Höet, som vælges til Foder, er det allersletteste og krafteslöseste, og aldrig er man forsynet med saa mange Hyrder, som Faarenes Talrighed udfordrer, hvorfore de ikke kan have den Nytte af Udegangen som ellers. Bönderne i Borgefjorden tage tillige med sine Tjenestekarle og Drenge ud paa Vinter-Fiskerie, og overlade Faarenes Bevogtning, ligesom alt andet Husarbeide, til

1784. 22. Mai. deres Qvinder og Piger, hvorover de ofte ved Tilbagekomsten see sig at have forliist alle deres Faar, foruden det Tab de maaskee kunde have lidt ved Fiskeriet, og overhoved skal man altfor ligegyldig behandle Faare-Avlen. Forbemeldte Mangler have vi ikke kunnet undlade herved at opgive Hr. Stiftamtm. (Amtm.) til Deres Betænkning, hvorvidt det kunde blive muelig at raade nogen Bod paa samme. — 2) I Henseende til Tuers Jævning er anmærket, at denne aldrig kan lade sig gjöre til nogen varig Nytte uden ved Ploven, foruden at de andre brugelige Maader at jævne paa ere langsomme og kostbare, da en duelig Arbeider ikke kan slette mere om Dagen end 50 Quadrat-Alen, som koster i Daglön 18 Sk. — Man kan og ikke have nogen varig Nytte af den nu brugelige Omgangsmaade med Sletningen, da Jorden, eller det Sted, hvor Tuen för stod, er nu, efter saa lang Tids Forlöb, af Tuens egen Tyngde bleven fast og tæt, Rummet mellem Tuerne, hvorfra Vandet i langsommelig Tid har fört den fine Jord længere ned i Grunden, og förer den daglig, beholder stedse sin Löshed, hvoraf Tuerne efter nogle faa Aar komme op igjen, og udkræve da et nyt og ligesaa kostbart Arbeide som det förste, for at udryddes, hvorpaa skal haves mange Exempler i Island, hvortil kommer, at Jordsværen beholder for det meste sin forrige Fasthed, og tager vanskelig mod nogen Forbedring til Græssets Fremvæxt; men alt dette kunde forebygges ved en god og dyb Plöining, da Jorden derved bliver overalt lös, aaben og frugtbar, samt overalt lige jævnet; desuden gaaer Arbeidet saa meget hastigere, da en Karl med en Dreng og fire Heste kan paa een Dag plöie næsten saa meget som 100 Karle kan slette i samme Tid, og omendskjöndt det skulde tvende Gange plöies om, harves og væltes, medtager det samme Stykke Land dog ikke over 5 til 6 Dages Arbeide; og at en vel plöiet Græsmark næppe skyder

Tuer igjen bekræftes af adskillige Erfaringer, fornemmelig i Sverrige, hvorhos og er anmærket, at en Græsager bör være noget lidet ophöiet; paa saadant Stykke Mark skal have strax det förste Aar voxet Græs, uden at det blev besaaet. — Ellers formenes, at man paa sine Steder i Island kunde med Fordeel bruge den færöeske Omgangsmaade, nemlig at spade Jorden, og da Færöerne (Færingerne) meget godt forstaaer sig paa denne Omgangsmaade, da en god Arbeider skal kunne opspade om Dagen 1300 ☐ Alen, saa er det anseet som nyttig, om man fik nogle gode Spadere fra Færöe over til Island, for at lære Indbyggerne Omgangsmaaden dermed paa de Steder, hvor Ploven ikke kan bruges; denne er desuden for kostbar at kjöbe for de Fattige, men Spaden derimod lettere og næmmere. Færöerne (Færingerne) forstaae desuden retvel at betjene sig af alle Slags Tangarter til at gjöde den spadede Jord, hvilket i Island, til stor Skade for Jordbruget, forsömmes. Om dette Forslag maa vi ligeledes anmode Hr. Stiftamtm. (Amtm.) at meddele Kammeret Deres gode Betænkning. — 3) I Hensigt til Repstyrernes Opsigt med Landoeconomien er foreslaaet, at de burde være forbundne at gjöre hos Bönderne i deres Thinglav fire Husbesögelser 'om Aaret, da deres Forretning skulde være: — *a)* at eftersee hver Bondes Höavl, om han havde opslaaet Tun og Eng, og indsamlet det avlede Hö tört og vel virket; — *b)* efter Höets Mængde og Godhed at bestemme, hvor mange Faar og Creature Bonden med Sikkerhed kunde fore næste Vinter, og tilholde ham at slagte eller sælge det övrige, samt eftersee, om Bonden havde forsvarlig gjödet sin Hjemmemark, og om denne var ret indhegnet eller afmærket; — *c)* at eftersee Bondens Vinter- og Hus-Arbeide, Faar og Creatur-Rögt, og hvorledes Foderet blev uddelt; — *d)* at eftersee Bondens Vinter-Provision, da dens Mængde er den Grundvold, hvorefter de Fattiges Antal skal bestemmes, som han skal underholde den Vinter, eller

1784. 22. Mai.

1784. det Aar. Men herved maatte iagttages: — 1) at man
22. Mai. regner helst alle Sorter tör Mad; — 2) at naar det var fratagen, hvormed Bonden skulde forsörge sig, saavel som sine Börn og Tjenestefolk, og dernæst en vis Andeel for Reisende, skal han underholde sine fattige Slægtninger og Sognets Nödlidende af det Övrige; her regnes dog ikke Vintermælken, Have-Væxter eller Fiskerie; — 3) skulle Repstyrerne have nöie Opsigt med Tiendens Rigtighed og de saakaldte Mad-Gaver, at disse blive ret uddelte. — Iövrigt er anmeldt, at det som gjör Repstyrernes Embede nu fremfor tilforn saa lidet nyttigt for Landet, er, at deres Embede er blevet foragteligt, og at Sysselmændene skal i Almindelighed være selv Aarsag dertil. — Disse Forslag til Opsigt med Oeconomien have vi ikke villet undlade herved at communicere Hr. Stiftamtm. (Amtm.), med Anmodning at ville undersöge samme, og derefter meddele Kammeret Deres gode Betænkning derom, og hvorledes den her foreslagne Opsigt bedst kunde sætte paa Fode. — 4) For at Kammeret kunde altid have en nöiagtig og fuldstændig Efterretning om de oeconomiske Foranstaltningers aarlige Drift og Fremgang i Landet, da Sysselmandens aarlige Relationer derom ere affattede ikkun i almindelige Terminis, er foreslaaet, at Sysselmændene, hver for sit Syssel, burde indrette og holde en Tabel, indeholdende först Sysselets Navn, dernæst Sognenes Navne, og derunder hver Gaard i Sognet; under hver Gaard skulde staae saa mange Colonner, som der ere mange Grene eller Arter af Landbrug, som der er befalet at skulle forbedres, og i disse Colonner udföres f. Ex.: 1) hvor mange Favne Steen- eller Jord-Gjærde En havde opfört; — 2) hvor mange Kaalhaver anlagt, og hvor store de vare; — 3) hvor mange □ Alen slettet; — 4) hvormange Dagslaatte plöiet eller spadet, og gjort til Græsager; — 5) hvor mange Favne Gröfter der vare gravede udi Myrer og sumpige Steder, m. v. — hvilken Tabel Sysselmændene skulde aarlig

oversende til Kammeret. Dog menes tillige, at der for Sikkerheds Skyld burde haves i Landet En som holdt Control med Sysselmændene, havde en Gjenpart af bemeldte Tabeller, sammendrog dem i en General-Tabel, og efter at den var sammenlignet med de specielle Tabeller, attesterede den, og sendte den til Kammeret, at lette sammes Arbeide. Foranförte Forslag ville Hr. Stiftamtm. (Amtm.) behagentlig tage i Overveielse og derefter meddele Kammeret Deres gode Tanker derom. Rentekammeret den 22. Maji 1784. 1784. 22. Mai.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Thorarensen, ang. Næringsveienes Tilstand i Nord- og Öster-Amtet i Island. Khavn 22. Mai 1784. — 22. Mai.
Islandske Copieb. Litr. U, Nr. 692.

Ved de af Kammeret fra Aarene 1779 og 1780 indhentede Iagttagelser om Næringsveiene paa Nordlandet er bleven anmærket:

1) Jordebruget angaaende: — *a*) at foruden de mange vidtlöftige öde Strækninger, som tilforn have været beboede, have de fleste nu beboede Gaarde altfor overflödigt Land, som de ikke paa meget nær kunne benytte, da mange, endog de ringere, tilhöre en Græsmark af 1, 2 à 3 □ Miles Störrelse, hvorpaa dog kuns födes 4 à 5 Köer, 60 à 80 Faar og 3 à 4 Heste, uden at Opsidderen höster nogen anden Nytte deraf. At især de beboede Gaarde i Norder Syssel (som ellers har mange forhen beboede, men nu ödelagte, gode og græsrige Landstrækninger, f. Ex. 3 store Dale, som gaae ud fra Fnjoskedalen, og en stor Landstrækning ved Testareyke) have saa stort Land, at næppe den femte Deel af Sysselets brugbare Part er beboet, men at Indbyggerne ikke desmindre klage over, at de have for lidet Land, hvorpaa t. Ex. anföres, at da Præsten Thorlak Jonsen udi Husevig for nogle Aar siden havde opbygt en Hjaleie ved hans Præstegaard, skal Bönderne

1784. 22. Mai. have rottet sig sammen for at nedrive den, foregivende, at Præstens Anlæg vilde foraarsage Mangel paa Græsning paa Stedet.

b) Det som mest skader Jordbrugets Forbedring, og hindrer dets Udvidelse, meldes at være Mangel paa Gröfter og Diger til Vandets Afledning, da dog samme paa de fleste Steder let kunde foretages, eftersom Grunden er hældende. Saaledes berettes, at udi Öefjords Syssel findes fast ingen myr- eller mosagtig Plads, som jo med liden Vanskelighed kunde udskjæres og forbedres, undtagen maaskee tvende Stykker: det förste beliggende langs ad det saakaldte Stadarbygd, og det andet ved Bondegaarden Sakka, hvis Udgravning vilde medtage noget mere Bekostning end de andre; alle de mosartede og sumpige Steder udi Skagefjords Syssel kunde ligeledes meget let forbedres ved Digning, dog med mindre eller större Vanskelighed og Bekostning. Af disse sidste nævnes: — a) et Stykke Stær-Eng af 1 Miils Længde og 3/4 Miils Brede, som begynder ved Thveraaen og strækker sig ud til Gaarden Hofdale og ned til Herredsvandene, og tilhöre nogle af Holum Bispestols Gaarde. Udgravningen maatte her foretages paa den Maade: at man opkastede Jorden af de „Kiler" (naturlige Kanaler), som have formeret sig midt i bemeldte Eng, og disse gjöres dybere og bredere; didhen maatte anlægges andre mindre Gröfter fra adskillige Steder i Egnen, og tilsidst det ganske Vand bortledes ud til den Arm af Herredsvandene, som kaldes Trumba; — b) et endnu större Stykke Stær-Eng paa den vestlige Side af Reynestad Kloster, tilhörende nogle derunder liggende Gaarde. Her maatte först fuldfærdiges den af Sysselmand Spendrup i sin Tid begyndte Jordvold mod Herredsvandenes Indbrud i Engen, og en anden mindre ved Gaarden Marbæle, for at modstaae Indbrud af en liden Elv, som löber forbi Præstegaarden Glaumbæ, derpaa maatte en lang „Kil" eller Canal, Stien kaldet, udgraves lige op til

Sæmunder-aaen, og siden alle de andre Kiler, som have formeret sig hist og her i bemeldte Enge, udgraves lige til Indsöen Miklevand, da Vandets Affald og Engen hælder derhen. Bekostningerne og Arbeidet hermed vilde vel blive anseelige, men temmelig fordeelte, da mange Gaarde have Deel i Engen; — c) Hegrenæsset, som har sumpige Marker, men som ligge höit og have Affald næsten allevegne; — d) en Strækning af Mose, beliggende ved Gaardene Vatne og Alfgeirsvalle i Tungesveit, som med nogen Bekostning kunde forbedres ved at uddiges; — e) paa Skageheden adskillige græsrige Dale og lavt liggende Marker omkring Indsöerne sammesteds, som kunde uddiges og forvandles til den bedste Enge- og Græsmark. — Iblandt de sumpige Steder i Hunevands Syssel, som kunde let forbedres ved Digning, nævnes: — a) Aasene, hældende deels ned til Elven Blanda, deels ned til Indsöen Laxaavand, da Præsten paa Hjaltebakke skal have maattet tilstaae, at et stort Stykke Myr tæt ved Præstegaarden kunde med liden Umage gjöres til en god Græs-Eng; — b) Svinedalen, hælder deels til Elven, deels til Indsöen Svinevatn; — c) Vesterhop, vel fladere end de andre, men dog hælder ned til den midt udi samme liggende Indsö; — d) Thing, ɔ: Egnen omkring Thingöre Klostergaard; — e) Vididalen; — f) Vatnsnæsset; — g) de tvende bekjendte sumpige Fjeldveie: Midfjords- og Hrutefjords-Halsene kunde ved Uddigning meget forbedres; — h) de Thingöre Kloster tilhörende Gaarders Enge i Vatnsdalen, som i Aaret 1720 bleve bedærvede, ved det at et Fjeldskred, som bortdrev Gaarden Bjarnestad, opdæmmede den langs ad Dalen flydende Elv, hvoraf opkom en stor Indsö, som borttog det meste af omliggende Gaardes Enge, da Dalens Indbyggere skal have tilbudet Klosterholder Gottrup at gjennemgrave Fjeldskredet eller Dæmningen, for at skaffe Vandet Aflöb. — Ellers gjöres den Anmærkning, at mange fladt liggende Myrer og Moradser,

1784.
22. Mai.

1784. 22. Mai. som man ikke strax kan ansee for at hælde, have dog beredt sig en Vei eller Canal i Midten, hvorigjennem Vandet söger et sagte Udfald, som ved Hjelp af Kunsten meget kunde befordres, men over saadanne Steder falder immer nogen Fart af Reisende, eller Bönderne, for at hente deres Hö, som til den Ende opkaste Jordbroer over slige Aflöbsrender, hvorved de blive tilstoppede.

c) angaaende de tvende kongelige Klostere, Reynestad og Thingöre, berettes overhoved, at de vare i den störste Vanrögt; at et Stykke Eng, Stadarmyrar kaldet, tilhörende det förste, var allerede mesten fordærvet og forvandlet til Morads, ved det Herredsvandene havde gjennemgravet samme og der formeret en Canal eller Rende, hvilket dog kunde været forebygget, om den Jordvold, som Sysselmand Spendrup havde begyndt at opföre tvert over Indlöbet af bemeldte Rende, var af de senere Klosterholdere bleven fortsat; — at der udi Klostergaardens Hjemmemark laa 3 Hjaleier öde, foruden 4 à 3 smaa Gaarde i Hegranæsset, 2 paa Reykestranden og 3 paa Skagen, samt hele Vididalen, bemeldte Kloster tilhörende. — Om Thingöre Klostergods meldes især: at intet af Hans Majts Gods her i Landet kunde formodes at være i slettere Tilstand end dette, da de allerfleste Gaarde vare mere eller mindre forfaldne og Opsidderne forarmede; at Klostergaarden selv ikke var i bedre Tilstand: at Husene vare forfaldne, at Hjemmemarken savnede nödvendig Gjödsel og var bleven fuld med Mos og paa sine Steder ganske ubrugbar; at Engen var allerede fordærvet af overflödig Vand, Mos og Tuer, og opfyldt med forraadnet Halm af forrige Aars Græs, hvilket ikke havde været afmeiet. — Holums Bispegaards Behandling berettes ligeledes at have den Tid været overmaade slet, at uagtet Gaarden har en god og vidtlöftig Hjemmemark, var den dog bleven saaledes forsömt og vanröglet, at 4 Hjaleier vare lagt öde, og 2 Gaarde, der have

næsten ligesaa stort Land som Bispegaarden selv, henlagte til dens eget Brug; at den Bispegaarden tilhörende Eng var paa mange Steder mosbunden, deels fordi man nu ikke, som i forrige Tider, forstod, eller havde forsömt, at betjene sig af den midt efter Engen rindende Bæk, til at vande og gjöde samme, til hvilken Ende de Gamle skal have anlagt ordentlige smaae Render ud fra bemeldte Bæk, og som endnu med liden Umage og Bekostning skal kunne sættes i brugbar Stand igjen, deels af det fra Fjeldet nedstyrtende Vand, som haver paa mange Steder forvandlet Engen til Morads, der aldrig er bleven udskaaren; endvidere skal og til denne Engs Bedærvelse have bidraget, at den Bæk, som flyder gjennem Bispegaarden, og för löb gjennem Engen, er nu bleven tilstoppet. Et Stykke af bemeldte Eng, som ligger nærmest Bispegaarden, berettes at have givet i Aaret 1755 ikke over 20 Læs Hö, men da Lavmand Marcussen lod det udskjære, hvilket ikke kostede mere end 1 Karls Arbeide i tvende Dage, gav det den samme Höst 96 Læs; siden den Tid skal det aldrig være bleven udskaaret, saa at det i Aaret 1779 ei alene er bleven slettere end för, men havde endog anstukket og medtaget et godt Stykke af den nærmest liggende Eng. — Forbemeldte trende Poster have vi ikke skullet undlade at communicere Hr. Amtmanden, med tjenstlig Anmodning: at De ved Deres Reiser i Amtet vilde erkyndige sig om de derudi ommeldte Mangler, samt drage Omsorg for, at de efter Mulighed kunde vorde rettede for Eftertiden. 1784. 22. Mai.

d) Törv til Brændsel berettes at findes paa adskillige Steder udi Skagefjords Syssel, saasom Hjalte- og Kolbeinsdalen, Oslands- og Slettehlid, Höfdestrand og Skagen, samt paa de fleste Steder udi Öefjords, Hunevands og Norder Sysseler, men at Indbyggerne altfor lidet betjene sig deraf, men brænde fast overalt Gjödselen. Hr. Amtm. vilde derfore, i Anledning af den for Törveskjærens Optagelse allerede udlovede Præmier,

1784. 22. Mai. söge ved alle Leiligheder at opmuntre Indbyggerne til at betjene sig af samme, for derved det meste mueligt at spare deres Gjödsel.

2) Fiskerierne angaaende. Til at opmuntre Torskefiskeriet i Olafs-, Hedins- og Siglefjordene, da Indbyggerne der, som i fast alle andre Fiskeleier, ikke noksom forstaae Tilvirkningen af Fangsten, hvorfore den ofte maa bedærves i Mangel af Saltning, er foreslaaet, at det der anlagte Salterie maatte udvides derhen, at Afsætningen af den ferske Fisk kunde blive hastigere, til hvilken Ende der, naar stærk Fiskerie indfaldt, altid maatte være en 8 à 10ærings Baad ved Haanden, for at transportere Fisken fra Salteriet til Handelsstedet. Foruden Torskefiskeriet meldes, at Havkallefangsten, hvortil disse trende Fjorde frembyde den bedste Leilighed, samt Helleflyndre-, Graasei-, Kulle-, Aale- og Silde-Fangsten kunde gjöres til en langt vigtigere Næringsvei endnu, især den sidste, da Sildesværmen skal undertiden gaae meget yppig endog indtil det inderste af Öefjorden. Det er anseet at være meget önskeligt, om forbemeldte trende Fjorde, der have saa mange öde Hjaleier og Gaarde, ja, at der udi Hedinsfjorden, som för har bestaaet af 14 til 15 Gaarde, ikkun een eneste Gaard, nemlig Vík, er beboet, kunde, da de alle ere saa gode Fiskevær, blive bedre beboede, om hvilket altsammen Hr. Amtmanden vilde meddele Kammeret sin gode Betænkning, om ikke dertil kunde være noget bekvemt Middel at udfinde. — Udi Hunavands Syssel berettes, at udi forrige Tider skal have været anseelig Saltvands-Fiskerie endog i det inderste af Mid- og Rutefjordene, saavel som paa Vatnsnæsset, men især paa Skagestranden, i Fiskeriet Riv, hvor der ofte indtræffer et godt Torskefiskerie Sommer, Foraar og Efterhöst, og at det ikkun sjælden kan hænde, at Söen udenfor Skagen, saavel som de fleste Udhukker af Nordlandet, blive ganske forladt af Fisken, men at især Mangel paa duelige Baade, Seilads og Redskaber gjör,

at Indbyggerne her ikke kan söge Fiskeriet paa Havet, samt drive Havkallefangsten, som her skal være meget forsömt; især beklages, at Gaarden Mánavík, paa den yderste Pynt af Skagen, er öde, da den ligger saa bekvemt til et Fiskeries og Salteries Anlæg, da Transporten dertil fra de omliggende Fiskepladser er let, og Farvandet sikkert til Hofsos Handelssted. — For ellers at ophjelpe Saltvands-Fiskeriet, og især Havkalle-Fangsten, er det blevet indberettet, at man paa mange Steder paa Nordlandet, som dertil mangler baade dygtige Baade og Indsigt i bedre Seilads, kunde anvende söndmörske Baade i Vaar- og Havkalle-Værtiden, saasom der ikke skal falde nogen betydelig Brænding. De norske Baades Störrelse og Kostbarhed formenes at ikke bör afskrække Nogen fra deres Brug, da de kan gjöres saa store og smaae man vil, ja indtil et Tomands-Far, og dog beholde deres Bygningsmaade og Seilads; det kom ikkun an paa, om der kunde indföres den Forandring i Bygningsmaaden, at Baadene beholde noget baade af den norske og islandske Bygningsform, saaledes at Bunden beholdt næsten eller aldeles den förste, men Siderne af Baaden den sidste, Seiladsen troes og at kunne noget forandres, og indrettes efter den söndenfjeldske, ligesom adskillige i Island skal have begyndt at bruge den saakaldte Spröd-Seilads. Af denne Art af Baade skal ellers Assistent Poltz have bygget en paa Sönderlandet, der, endskjöndt den var liden, dog skal være brugt med Nytte. — Til Forellefangst udi Saltvand er berettet, at der udi de trende forbemeldte Fjorde, nemlig Olafs-, Hedins- og Siglefjordene, især den förste, gives den ypperligste Leilighed, saavel som paa mange Steder i Skagefjords og Hunevands Syssel, men at samme, saavel som i de mange fiskerige Indsöer i bemeldte Syssel, meget forsömmes, mest formedelst Mangel paa Kundskab om at tilberede tjenlige Forellegarn, samt de rette Haandgreb og Omgangsmaade med Fangsten, som Indbyggerne

1784. 22. Mai.

1784. ved Myvand i Norder Syssel bruger; ellers er anmærket, at det meget skader Forellefangsten i Elver og Indsöer, at Indbyggerne fange dem i Leegtiden.
22. Mai.

Dette have vi ikke kunnet undlade at tilmelde Hr. Amtmanden til Deres nærmere Overveielse og Betænkning. Ligesom og De ville see at opmuntre Indbyggerne paa Nordlandet at drive saavel deres Salt som Færskvandsfiskerie, for i det mindste at spare noget af Fiskeriets Sögning paa Sönder- og Vesterlandet, der falder dem saa kostbart. Rentekammeret den 22. Maji 1784.

22. Mai. **Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmand Thodal og Biskoppen i Skalholt, Finnur Jonsson, ang. Villingaholt Kirkes og Præstegaards Forflyttelse.** Khavn 22. Mai 1784. — Canc. Brevb. for 1784, Nr. 875, S. 728–729.

P. M. Efter det af Deres Höiærv. under 14. Aug. 1783 gjorte Forslag om Villingeholts Kirkes og Præstegaards Forflyttelse, skulde man tjenstligst have Hr. Stiftbefalingsm. og Deres Höiærv. tilmeldet, at bemeldte Kirke og Præstegaard kan foranstaltes forflyttet til den foreslagne Husmandsplads Hellir, og der istandsættes, da Bönderne i begge Sogner bör gjöre Arbeidet ved denne Forflytning. Og, som det allern. har behaget Hans kgl. Majt af Skatkammer-Kassen at skjænke 60 Rd., som til de fornödne Materialier ved Bygningen behöves, hvilke man idag har anmodet den islandske Handels-Direction at foranstalte betalte i Island paa Hr. Stiftbefalingsm. og Deres Höiærv. Requisition: saa skulde man tjenstligst anmode Dennem at ville lade disse Penge imodtage, og see dem anvendte paa bedste Maade til det saaledes bestemte Brug. Det kongelige Danske Cancellie den 22. Maji 1784 [1].

---

[1]) Ved Cancellie-Skrivelse 19. Juni (Brevb. sst. Nr. 1040, S.

Instruction for Fabrikmesteren ved Reykjaviks Fabrik i Island. Khavn 1. Juni 1784. — 1784. 1. Juni.

Denne Instruction er udfærdiget af den administrerende Direction for den islandske Handel, og er trykt i Pontoppidans Samlinger til Handels-Magazin for Island II, 128—132. En reenskreven Concept, hvorpaa Datum er sat: 4. Januar 1784, noget forskjellig i de enkelte Udtryk fra den trykte, findes i det islandske Departement.

Instrux for Friderich Christian Giese, som Mester paa Reichevigs Fabrik i Island.

1) Ved Ankomsten til Reichevig henvender han sig til Kjöbmand Sunckenberg, der herfra er tilskrevet, at skulle anvise ham efter Leiligheden fornödent Husrum, indsætte ham i Tjenesten og give ham alle de Anvisninger og Underretninger, han som Fremmed i Landet og ved Fabriquen kunde trænge til, samt for Resten altid i Raad og Daad at gaae ham tilhaande, saa at de med fælles Kundskab og en forenet Velvillighed söge at fremme Fabriquens Gavn og Bedste. — 2) Da Kjöbmanden er betroet den daglige Opsigt med Fabriquen, ligesom ham ogsaa er paalagt Regnskabsförelsen, saa retter Mesteren sig efter de Foranstaltninger, som af ham maatte föies, og foretager Intet i Henseende til Fabriquen og dens Indretning, uden efter Overlæg med Kjöbmanden og med hans Samtykke. — 3) Naar Mesteren har tiltraadt sin Tjeneste, maa han söge at gjöre sig Fabriquens Tilstand fuldkommen bekjendt. Han maa underrette sig om, hvad Forraad der ved Fabriquen haves af raae Materialier, Uld og Garn, og af hvad Slags Bonitet og Spind, samt hvad Qvantitet man kan gjöre Regning paa deraf aarlig at erholde af Fabriquens Arbeidere og af Fremmede; han calculerer derefter, hvor mange Vævstole og til hvilke Fabrikata

872—873) tilmeldes, at Handels-Directionen har foranstaltet Pengene udbetalte paa Örebakke.

1784. 1. Juni. der bestandig derved kan underholdes i en uafbrudt Beskjæftigelse; han seer efter, hvad Arbeidere der i hvert Slags, og af hvad Færdighed, ved Fabriquen findes; om deres Antal maatte formindskes, eller kunde formeres; han overlægger til den Ende, om Spindingen maa foröges, om Pröverne, hvorefter hidtil er spundet, maa forandres, om Omgangsmaaden med Uldens og Garnets Behandling kan forbedres, og hvorledes; han betragter den Fod, hvorpaa Spindet, Vævningen og den övrige Fabrique-Behandling hidtil er bleven betalt; han examinerer, hvorvidt Fabriquen dermed kan bestaae, hvorvidt den kommer overeens eller afviger fra den Betalingsmaade, som har Sted med andre ham bekjendte Fabriquer, som arbeider i samme Varer; han beregner, hvad Stykket af hver Sort nu paa nærværende Fod koster Fabriquen, og anmærker, om noget og hvor meget mueligen kunde bespares. Naar han om alt dette har faaet en nöiagtig og fuldkommen Kundskab, afgiver han derom sin Betænkning, og om han finder, at noget burde eller kunde forandres eller forbedres, gjör han dertil Forslag, som han leverer til Hr. Laugmand Markusen[1] og Kjöbmand Sunckenberg, dog haver han desuden aarlig til den administrerende Direction at indberette, hvad han saaledes til dem har proponeret, som og hvad han ellers, Fabriquen angaaende, maatte finde nödig at erindre. — 4) De Fabrikata, som for det förste bliver Fabriquens Formaal at levere, ere: Pak og Pyk, Klæde, Smal-Tviffel, Kirsay og Vadmel, hvilke alle maa i Bonitet svare til de authoriserede og ved Fabriquen liggende Pröver. — 5) Mesteren paaseer og bliver ansvarlig til, at alle de saavel til foranförte som andre Fabrikata, der mueligen ved Fabriquen maatte blive forfærdiget, forbrugende Materialier ere af god og forsvarlig Bonitet, at Intet deraf forringes eller forkommes, men alt bliver anvendt til sit

[1] Magnusen, *urigt.*, Pontopp.

egentlige Brug, og ved Forarbeidelsen tilbörlig og paa den rette Maade behandlet; at Fabriquens Arbeidere ingen Tid gaae ledige, men stedse holdes i en nyttig Beskjæftigelse, og flittigen, troligen og retteligen oppasse deres Arbeide. Han maa derfor med Aarvaagenhed, Nidkjærhed og et sindigt Overlæg have overalt Tilseende, rette og undervise Arbeiderne, opmuntre de duelige, lærvillige og flittige, advare de dovne, skjödeslöse og ulærvillige. Frugter ikke alvorlige Advarsler, overlægger han med Kjöbmanden, hvad Tvangsmidler der efter Omstændighederne til Rettelse kunde anvendes. Blive disse ogsaa uden Virkning, ville vi paa Kjöbmandens og Mesterens derom gjörende fælles Forestilling forafskedige de som saaledes findes uforbederlige. — 6) Fabriquens Redskaber og Inventarier tilseer Mesteren, at de ei mishandles, fordærves eller forkommes, ligesaa, at med Ild og Lys varligen af Arbeiderne i Fabriquen omgaaes, paa det at ingen Ulykke eller Skade ved en skjödeslös og uforsigtig Omgang dermed skulde foraarsages. — 7) I Henseende til den fornödne Rigtighed, som Mesteren bör at holde og meddele Regnskabsföreren over imodtagende Materialier, afleverende Fabrikata, og over hvad Vedkommende i Betaling eller Arbeidslön, efter de for nærværende Tid gjeldende eller herefter nærmere fastsættende Tariffer, tilkommer, retter han sig efter hvad hidindtil har været i Brug, eller hvad Kjöbmanden maatte finde passeligst og ordentligst at burde fölges, indtil om noget nærmere Reglement i Tiden i den Henseende maatte blive fastsat. — 8) Da det imellem det kongelige Rentekammer og Handelen saaledes er bleven afhandlet, at man, for at udbrede Kundskaben af Fabrique-Spind og Vævning blandt Indbyggerne i Island, vil antage ved Fabriquen til Underviisning nogle unge lærvillige Personer af begge Kjön af Landets Börn, som foruden andre Vilkaar, man vilde tilstaae dem, skulde tillige nyde fri Huus og Underholdning i den Tid, de vare

1784. 1. Juni.

1784. 1. Juni. ved Fabriquen, hvorfra de skulde udgaae, naar de havde naaet den fornödne Fuldkommenhed: saa maa Mesteren, tillige med Kjöbmanden, saasnart muligt, overlægge og indmelde, naar og hvormange saadanne Personer paa eengang kan antages, og hvorledes dem paa bedste Maade kan forskaffes fornödent Husrum og Underholdning. Det bliver Mesterens Pligt, med Velvillighed, Retskaffenhed og Flid at antage sig disse Personers Underviisning, og at bibringe dem den fornödne Kundskab og Færdighed i den muligste korteste Tid, efter enhver Persons særdeles Nemme og Begreb, hans derpaa anvendende Flid og Umage vil man heller ikke lade ubelönnet, men være betænkt paa at tilstaae ham en passende Douceur for hver Person, som med den fornödne Færdighed udgaaer fra Fabriquen. — 9) Med de ham herfra medgivne Farve-Urter lader han Farvemesteren anstille nöiagtige Pröver, og indberetter derefter hvorledes samme ere udfaldne, og om de, som man dog ikke vil haabe, skulde blive forskjellige fra de Pröver, som dermed allerede ere gjorte. — 10) For denne hans Tjeneste, som Mester paa Reichevigs Fabrique, skal han nyde, fra den Tid han kommer til Island, 80 Rigsdaler aarlig Lön, og derforuden, som nærmere skal blive bestemt, for hvert Stykke forarbeidet Töi, som han fra Fabriquen leverer, saa meget, at det tillige med Lönnen skal udgjöre 200 Rigsdaler om Aaret. — Skulde man, enten formedelst en anden Indretning af Fabriquen, eller af andre Aarsager, ikke længere have hans Tjeneste fornöden, eller og han selv ikke længere skulde have Lyst til derudi at forblive, skal fra begge Sider et Aar för end Aftrædelsen skee lovlig Opsigelse.

2. Juni. **Kongelig Resolution** ang. **Oprettelsen af et nyt Finants-Collegium** m. v. **Frederiksberg 2. Juni 1784**[1]. — see Cancellie-Plakat 18. Juni 1784.

[1]) Reskripter til de Deputerede i Finants-Collegio, til Ge-

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Thodal, Amtmand Stephan Thorarensen samt begge Biskopperne i Island, ang. Kirkernes Regnskaber og Visitatser m. v. Khavn 5. Juni 1784. — 1784. 5. Juni.
Canc. Brevb. for 1784, Nr. 953, S. 791—792.

P. M. Ligesom det ved kgl. allern. Befaling af 5. Juli 1781, forsaavidt Hans Majts forbeholdne Jordegodser paa Island angaaer, er befalet, nöie at paasee og vaage over, at Kirkerne paa bemeldte Godser ei alene blive aarligen visiterede, men og ved den Leilighed paa det nöieste efterseete, samt antegnet: saavel hvad Bröstfældigheder derpaa maatte findes, som og hvorledes og hvorvidt disse fra Aar til Aar blive istandsatte, og enhver Kirkes Indkomster dertil hehörigen anvendte, til hvilken Ende der hvert Aar skal indhentes ei alene paalidelige Beretninger om alt Foranförte, men og tillige af Forpagterne, som blive at tilholde uvægerlig at istandsætte hvad Bröst der befindes, en rigtig Forklaring og Regnskab over enhver Kirkes Indkomster og sammes Anvendelse, paa det derefter aarlig kunde indsendes en udförlig Beretning derover; — saa skulde man tjenstligst anmode Hr. Stiftbefalingsm. og Hr. Amtm., samt Deres Höiærvv. at paasee og foranstalte det samme i Henseende til Domkirkerne og de derunder henhörende mindre Kirker, saavel som for alle övrige Kirker paa Island, der ikke i det allerede ergangne kgl. Reskript ere indbegrebne, og forsaavidt disse Kirker angaaer hertil at indsende Beretning. Det kgl. Danske Cancellie den 5. Junii 1784.

heimeraaderne Grev Schimmelmann, Grev Reventlow, Schilden, Conferentsraad Agerschow og Etatsraad Wendt, samt til Skatkammeret og til Over-Bankdirectionen 2. Juni 1784. Siell. Tegn. LXXXXI, 724—730. Canc. Promemor. til de kongelige Collegier 3. Juli 1784 i Uddrag hos Fogtm. VI. 2, 773—774.

1784.
5. Juni.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Thodal og begge Biskopperne i Island, ang. Foranstaltninger mod Landskylders Nedsættelse paa Jordegods. Khavn 5 Juni 1784. — Canc. Brevb. for 1784, Nr. 954, S. 793—795. Lindahl (S. 5) og efter ham Thorsteinson (S. 145) anföre Datum urigtig: „25. Junii".

P. M. Ved at igjennemgaae de ifölge Cancelliets Skrivelse af 7. Junii a. p. afgivne Betænkninger: om det ikke for det beneficerede Gods i Island kunde, ligesom for Kongens Jordegods allerede er iværksat ved Reskriptet af 19. Maji forhen, forbydes, at Landskylden ikke egenvillig maa nedsættes, synes det, som baade Hr. Stiftbefalingsm.• og Stiftsprovst Halfdan Einersens yttrede Tvivlsmaale imod denne Foranstaltning alene reiser sig af enslags Misforstaaelse af Reskriptets Hensigt, ligesom om det paa den ene Side skulde sigte til en virkelig Forhöielse i den rette Landskyld, og paa den anden Side vilde give Anledning til, at Nedsættelser vilde mere almindelig söges og komme i Gang, da der dog ved Reskriptet ikke er sigtet til nogen af Delene, men blot til, at Gaardene, hvor disse maatte være affældte uden gyldige Aarsager eller lovlig Omgang, maatte i Tiden, saavidt muligt, bringes igjen til den rette Afgift, det er: den, som virkelig bör svares efter Jordebögerne, ligesom tvertimod, at hvor Nedsættelse uomgjængelig maatte skee paa nogen Gaard, formedelst tagen Skade ved Sandfog, Elve- eller Söbrud, eller andre deslige ulykkelige Hændelser, saadant da maatte skee paa lovlig Maade, og efter foregaaende Besigtelse og Undersögning, samt med fornöden Authorisation, og hvad Hr. Stiftbefalingsm. og bem•• Provst Einersen har erindret ved dette Slags Besigtelser, saavidt de skulle skee ved Sysselmændene og tiltagne Mænd, sees ikke at kunne komme i Betragtning til Hinder for denne Sag, da disse ere de sædvanlige Rettens Middel, som Loven selv forlængst har anordnet til dette Slags For-

retninger, og om man endog vilde antage, at nogen 1784.
Feiltagelse derved kunde begaaes, saa vil samme vel 5. Juni.
kunne rettes ved Sagens paafölgende nærmere Behandling, saavel af den höiere Övrighed, som vedkommende Collegier; man kan altsaa ei troe, at forberörte Vanskeligheder ere af den Vigtighed, at de bör standse den i denne Henseende forehavende Foranstaltning i Henseende til det geistlige og de offentlige Stiftelsers Gods, allerhelst da foranförte Erklæringer selv ikke utydelig give tilkjende, at detslags Misbruge, som derved sigtes til at hæve, virkelig gaae i Svang, og D. H. Hr. Biskop Johnsen bifalder denne Foranstaltning, hvortil kommer, at det og vilde være at befrygte, at det, som heri er begyndt for Kongens Gods, let kunde blive uden Frugt, om en lige Foranstaltning for det övrige publique Gods ikke fandt Sted; hvilket man ikke har skullet undlade Hr. Stiftbefalingsm. og Deres Höiærvv. herved tjenstligst at tilmelde, og da saavel De, Biskop Johnsen, som meerbemeldte Stiftsprovst Einersen have anmærket, at nogle Sysselmænd foretage sig at nedsætte Tienden, som skal svares af visse Gaarde, men ikke Landskylden, hvorved de pia Corpora, til hvilke Tienderne ere henlagte, tage öiensynlig Skade, saa ville De og see saadan Tiendens egenvillige Nedsættelse forebygget for Fremtiden. Det kgl. Danske Cancellie den 5. Junii 1784.

Reskript til Biskop Hannes Finnsson i Skalholt, ang. Degnepenge ved Hospitalet paa Gufunes. Fredensborg 11. Juni 1784[1]. — Bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1785. Norske Tegn. XLII, 403ᵇ—404. 11. Juni.

Christian den Syvende &c. V. G. T. Os er allerund. bleven refereret en fra Hr. John Hannesön, Præst

[1]) Rentek. Skriv. 2. August 1785; Canc. Skriv. 30. Septbr. 1815.

1784. 11. Juni. til Mosfeld og Gufunes Kald paa Vort Land Island, indkommen Ansögning, hvori han anholder, at, da hans aarlige Indkomster næppe belöbe sig til 26 Rd., Degnelönnen ved Gufunes Hospital, som ligger i hans Annex, maatte ved nuværende Degns Afgang henlægges til hans Kalds Forbedring, imod at han besörger hvad Degnen ved Hospitalet tilkommer, saavel som og den daglige Bön med Lemmerne. Thi give Vi dig hermed tilkjende, at Vi, efter saadan herom allerund. gjorte Ansögning, samt vedkommende Collegiers Betænkninger, allern. ville have bevilget, at Degnelönnen ved Gufunes Hospital maa, efter nuværende Degns Afgang, henlægges til bemeldte Hr. John Hannesens Kalds Forbedring, naar den af Vores Casse bestemte Betaling ikke derved forhöies; og skal han være forpligtet, foruden hvad han som Præst og Sjelesörger bör forrette ved Hospitalet, tillige at have nöie Indseende med, at den daglige Övelse med Bön og Sang, hvortil Lemmerne ere vante, bestandig vedligeholdes. Derefter du dig allerund. haver at rette, og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive. Befalendes &c. Fredensborg den 11. Junii 1784.

18. Juni. **Forordning ang. Vægt og Maal paa Island.** Frederiksberg 18. Juni 1784. — Ved Rentek. Circul. til samtlige Sysselmænd og Landfogden i Island, dat. 6. Juli 1784 (Isl. Copieb. Litr. U, Nr. 710) sendes to Exemplarer til hver af bemeldte Embedsmænd. Forordningen er publiceret paa Althinget 1786 og trykt i Althingsbogen s. A. Nr. XII, S. 14, 21—30. — Norske Reg. 50, 217ᵇ—223. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1784, S. 84—91; Schou VIII, 462—468. — Forordningens § 1—23 er trykt som Bilag XIV til For. 13. Juni 1787 (Dansk Udg. S. 70—75). — Islandsk Oversættelse ligeledes § 1—23 som Bilag XIV til den islandske Udgave af samme Forordning S. 130—135.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at ligesom Vi ved Forordningen af 30. Maji 1776, dens 12.

Afdelings 3. Art. allern. have afskaffet den til den Tid 1784.
i Vort Land Island brugende Maal og Vægt, og i den 18. Juni.
Sted befalet at indföre de ved Forordningen af 10. Januarii 1698 i Vore Riger Danmark og Norge anbefalede Vægt og Maal; saa have Vi, til Opfyldelsen af denne Vores allern. Anordning, ikke alene befalet Vores Rentekammer at oversende til Sysselmændene paa bemeldte Island det fornödne Antal af de nödvendigste Sorter justeret Maal og Vægt, til Brug saavel ved Stridigheders Afgjörelse især paa Handelsstederne, som og til Modeller af hvad Maal og Vægt Almuen til eget Brug maatte ville indrette, hvilke Sorter Maal og Vægt Sysselmændene skal være forbunden stedse at holde i forsvarlig Forvaring, paa det at de, som Inventarier ved deres Embeder, kunde fra Formand til Eftermand afleveres; men endog, til beqvemmere Efterlevelse af denne Vores Befaling, have Vi hermed for Indbyggerne i bemeldte Vort Land Island allern. villet bekjendtgjöre til allerund. Efterlevelse saa meget af Forordningen af 10. Januarii 1698, som dennem vedkommer:

1) En dansk Alen skal indeholde 2 danske Födder, og deles i Qvarteer, ottende og sextende Dele. Hver dansk Fod er en halv Alen og holder 12 Tommer, og hver Tomme 12 Linier eller Straae. En dansk Favn er 3 Alen eller 6 Födder. — 2) Den danske Korntönde, som uden Top holder 144 Potter, skal bestaae af 8 Skjepper, og hver Skjeppe holde 18 Potter. En Öltönde skal holde 136 Potter, 1 Anker 39 Potter og en Trantönde 120 Potter eller 15 Kuttinger, halve Fjerding og mindre Dele af hvert Slags efter Proportion. En dansk Pot holder 4 Pægle, og en Pægel 2 halve Pægle. — 3) Sexten danske Pund skulle gjöre et Lispund og 20 Lispund et Skippund. Et Pund holder 2 Mark eller sexten Unzer eller to og tredive Lod. 1 Lod fire Qvintin og 1 Qvintin fire Ort. Af Sölv-Vægt eller Cölnisk Vægt skulle 17 Pund være ligesaa tunge som 16 Pund dansk Vægt. I övrigt deles et Cölnisk

1784. Pund i Mark, Unzer, Lod, Qvintin og Ort, ligesom det
18. Juni. danske Pund. — 4) Al Vægt og Maal, som i Kjöb og Salg, samt al Slags Handel og Oppebörseler maa bruges, skal være tilbörligen stemplet eller brændt, om det ellers skal agtes for lovlig Vægt og Maal. — 5) Ligesom Magistraten i Kjöbenhavn herefter som hidtil bliver ene berettiget til at lade gjöre, stemple, brænde og forhandle al Vægt og Maal, saavel for Handelen paa Island baade til eget Brug og Udsalg der i Landet, som og til Afbetjening for Övrigheden sammesteds i deres Embeds-Forretninger; saa lade Vi nu for enhver af de 21 Sysselmænd sammesteds anskaffe og opsende fölgende nödvendigste Sorter justeret Maal og Vægt, nemlig: 1 Korn-Skjeppe, 1 heel og 1 halv Kutting, begge uden Skaft til törre Varer, 1 heel og 1 halv Kutting med Skaft til Tranmaal, 1 Potte- og 1 halv Potte-Maal, samt 1 heel og 1 halv Pægel, samtlig af Tin, 1 ordinair Jern-Alen og 1 to Lispunds Bismer; hvilke Sorter Maal og Vægt skulle tjene til Brug saavel ved Stridigheders Afgjörelse om Maal og Vægt, være sig imellem Indbyggerne indbyrdes eller paa Handelsstederne, som og til Modeller for hvad Maal og Vægt Almuen forfærdiger til eget Brug; og skulle Sysselmændene være forbundne til stedse at holde dem i forsynlig Forvaring, hvorfor de og som Inventaria ved deres Embeder fra hver Formand til Eftermand skulle afleveres, hvormed, saavel som alt Andet, der angaaer Vægt og Maal og sammes rette Brug, Stiftamtmanden og Amtmanden, hver for sit Amt, skulle have vedbörlig Opsyn. — 6) Efter disse Maal tillades Sysselmændene at justere Skjepper, hele og halve Kuttinger, hele og halve Potter, hele og halve Pægle, samt Alenmaal, som Indbyggerne maatte behöve og forlange til Efterrettelighed i deres Huse, men ikke Bismer-Vægt, ei heller nogen Maal, enten til Brug ved Handelen eller for dem selv, som Original-Maal, da alt saadant Maal uvægerlig bör anskaffes fra Kjöbenhavns Justeer-Kammer. Ingen maa og i Island

understaae sig til selv at justere Maale-Kar eller Alenmaal til Husbrug, som han forfærdiger, eller saadant Maal til Andre afhænde, inden det er af Sysselmanden efter Original-Maalet justeret og brændt. I vidrig Fald forbryder den, der bruger saadant ujusteret Maal, foruden Maalet selv, hvad han hver Gang handler med til Angiveren, og desuden til Stedets Fattige den förste Gang ligesaa meget som dets Værd, men anden Gang det dobbelte. — 7) De Mærker, som brændes paa de saaledes justerede Maal, skulle rettes efter dem, der findes paa Original-Maalene, paa det nær, at derpaa i Stedet for K., som er Kjöbenhavns Mærke, indbrændes de förste Bogstaver af Sysselernes Navne, saasom: N. M. Norder Mule; S. M. Sönder Mule; Ö. S. Öster Skaptefells; V. S. Vester Skaptefells; H. N. Hnappedals; S. N. Snæfellsnæs; B. st. Bardestrands; S. T. Strande; H. V. Hunevands; Sk. Skagefjords; Ö. Öefjords Syssel og saa fremdeles. Og paa det forbemeldte Original-Maal og Vægt desbedre kan undgaae al Beskadigelse, maa samme stedse holdes saaledes forvaret, at det ikke bruges uden alene naar det behöves til Rettesnor, enten for andre Maals Justering eller for de om Maal og Vægt forefaldende Stridigheders Afgjörelse. — 8) Saasom alt gammelt Maal og Vægt i Island allerede er befalet at sættes ud af Brug, og altsaa hverken dette eller noget andet, end det ved Taxte-Forordningen af 30. Maji 1776 3. Art., samt ved denne Forordning paabudne bör findes sammesteds, saa skal og hver Sysselmand herefter have Magt og Rettighed til at bemægtige sig og cassere som ulovlig al saadan Vægt og Maal, som han i hans Syssel maatte finde at bruges uden at være stemplet eller brændt, enten i Kjöbenhavn eller af ham selv eller Formænd i Embedet, saavidt dem herved er tilladt at stemple eller brænde. — 9) Med det rette Danske Alenmaal skal maales alle Slags Baand, Snorer og deslige, som i Alental pleier at forhandles, samt Lærred, Klæde, Vadmel, Kattun og alle

1784. 18. Juni.

1784. Slags Stoffer af Silke, Uld og Linned, og det midt paa
18. Juni. Töiet. Dansk Alen- og Favnemaal skal og bruges til Gjerder, Gröfter og andet Jordarbeide, samt al Maaling af Jord og Grund. — 10) Alle maalende Vare, som gjöre mindre end en Tönde, skulle maales og sælges efter hvert Slags Varers Beskaffenhed med Skjepper, Kuttinger eller halve Kuttinger, og naar deraf sælges mindre end en halv Kutting, skal det maales med rette stemplede Potte- og Pæglemaal, og saaledes skulle og alle vaade Vare maales og sælges. — 11) Ingen Maaletönde, Skjeppe eller Kuttingmaal maa bruges uden de, som ere tilbörligen stemplede eller brændte, og skal alt det, som dermed maales af törre Varer, lovlig istyrtes med Skuffer, uden siden at trykkes eller skuddes. — 12) Alle törre Varer skulle maales uden Top, og stryges efter Bredden, ingenlunde med den blotte Haand, men med et linieret rundt Strygholt, uden alene Steenkul og andre Kul, samt Bark og Kartofler, og deslige store Frugter, som maa maales med en lovlig Top. — 13) Med Korn-Tönden skal maales alle Slags Kornvare og Frugter, og efter Korn-Tönden indrettes Maale-Tönden til Kul og Kalk; men Maale-Tönder til Steenkul og Bark efter Salt-Tönden. Humle skal ei sælges med Skjeppe, men efter Vægt. — 14) Ingen anden end dansk Vægt maa bruges til at veie Victualier, Kramvare eller andet, hvad Navn det haver, som pleier og bör sælges efter Vægten. Massiv Sölv og Guld skal veies med Cölnisk Vægt, som her er lignet og stemplet. — Apotheker-Vare, som til Medicamenter forskrives, veies med sædvanlig Medicin-Vægt; men naar de sælges i stort, veies de, som alt andet, med stemplet dansk Vægt. — 15) Paa Veie-Skaale skulle Armene være af lige Længde og Tykkelse, og Skaalene lige tunge, at naar Godset omskiftes i den Skaal, Loddene ligge, og Loddene i Godsets Skaal, skal samme Lighed i Vægten som tilforn befindes. — 16) Intet maa maales

med Potte, som kan maales med större Maal, saasom 1784.
med Skjepper, Kuttinger eller halve Kuttinger, ei heller 18. Juni.
maa noget maales med Skjeppe, Kutting eller halv Kutting, som kan maales med Tönde. Vare af stor Vægt maae ikke heller veies i Partier med Bismere eller smaa Vægt, men med vedbörlig stor Vægt. — 17) Befindes Nogen, være sig af Indbyggerne i deres indbyrdes Handel, eller af Handelens Betjente, at give den Kjöbende mindre Maal og Vægt, end ret og lovlig, da skal han svare den Kjöbende til Skaden, og desuden böde til Sognets Fattige förste og anden Gang 2 Rd. om Varene ere under 1 Rds. Værd, og ere de over, da 3 Gange saa meget som de ere værd; men findes Nogen oftere i saadan Forseelse, straffes han i höieste Maade efter Sagens Beskaffenhed, som for forsætlig Bedrageri. Under samme Straf skal det og være strængeligen forbudet at fordre eller tage nogen Overvægt paa blöd eller tör Fisk, Talg eller andre veiende Vare, samt Overmaal paa Tran eller andre maalende Vare. — 18) Naar enten Sysselmændenes eller Handelens Maal og Vægt i Island bliver slidt eller beskadiget paa nogen Maade, maa det ingenlunde der i Landet repareres; men det skal uvægerlig sendes til Kjöbenhavn, for efter Omstændighederne at repareres og omjusteres eller gjöres af ny. — 19) Men skulde Nogen befindes i forsætlig Forandring paa, eller anden sviagtig Behandling af Maal og Vægt, hvad Navn den have kan, da straffes som Falsknere efter Vor Norske Lov, baade de, det have gjort eller ladet gjöre, og de, der vidende bruge saadan forfalsket Maal og Vægt. — 20) Befindes Nogen at bruge Vægt og Maal, som af Ælde eller Brug eller andet Tilfælde kan være beskadiget, da, om enten saadan Feil er kjendelig, eller og tilforn paa dets Urigtighed er klaget, skal han, foruden Skadens Erstatning, miste samme Vægt og Maal, og derforuden böde förste Gang fra 1 til 4 Rd., efter

1784. Sagens Beskaffenhed; men skeer det oftere, da straffes
18. Juni. han som Falskner. — 21) For at al Mistanke om urigtig Maal og Vægt saa meget vissere kan vorde forekommet, bör de Handlende i Island lade Indbyggerne være tilstede ved Vægten og Maalet, baade paa de Vare, som de levere til Handelen, og som de modtage af samme; og naar nogen Tvivl om Maalets eller Vægtens Rigtighed skulde forefalde, skulle Varene da strax i tvende uvillige Mænds Overværelse eftermaales eller veies, til hvilken Ende de Handlende altid bör lade det til saadan Eftermaaling og Veining fornödne rigtige Maal og Vægt være fölgagtig til Afbetjening. — 22) Kjöbmændene og Andre i Island, der forestaae Handelen sammesteds, bör baade selv bruge den allernöieste Agtsomhed, saa og have al fornöden Opsigt med deres Underbetjente, at Handelens Maal og Vægt ikke skal blive misbrugt til nogen Fornærmelse, da det Modsatte, om dette skeer, geraader dem til Ansvar. — Sysselmændene skulle og, hver i sit Syssel, have al muelig Indseende med, at det af Os allern. anordnede Maal og Vægt, saavel af Indbyggerne, som af de Handlende, ubrödelig bruges og behandles; til hvilken Ende de ei alene aarlig skulle eftersee al Vægt og Maal ved vedkommende Handeler, paa det, at det deraf, som ved Brugen kunde have faaet nogen Feil, kan betimelig vorde sat ud af Brug og hidsendt, hvilket de, der forestaae Handels-Havnene, desuden skulle, naar det skeer, være forbunden til ufortövet for dem at anmelde; men Sysselmændene skulle og være forpligtede til, saavidt det er fornödent og gjörligt, at indfinde sig personlig paa Handelsstederne, saasnart nogen Tvistighed om Maal og Vægt indfalder, for uden Forhaling at befordre samme til lovlig Afgjörelse. — 23) Hvis Strafböder, som Nogen i foreskrevne Maader for sin Forseelse kan tilkomme at udgive, skal vedkommende Amtmand besörge ved Sysselmanden inddrevne og uddeelte til det Sogns Fattige, hvor Forseelsen er skeet. — Hvorefter de Vedkommende sig allerund.

haver at rette. Givet paa Vort Slot Frederiksberg den 18. Junii 1784. 1784. 18. Juni.

Cancellie-Plakat ang. Oprettelsen af et nyt Finants-Collegium m. v. Khavn 18. Juni 1784. 18. Juni.

— Ikke publiceret i Island. Canc. Brevb. 1784, Nr. 1008*, S. 838—840 indeholder Cancelliets Communication til de kongel. Collegier, dat. 19. Juni 1784 (jevnf. S. 97 Anm.). Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1784, S. 91—92; Schou VIII, 468—469.

Plakat, anlangende at et nyt Finants-Collegium er oprettet, med videre.

Hans kongel. Majestæt til Danmark og Norge &c. &c. har allern. funden for godt, ved allerhöieste Resolution og Befalinger af 2. hujus at oprette: — Et nyt Finants-Collegium, udi hvilket skal forenes Bestyrelsen af Hans Majts hele Finants-Væsen, og som skal have Forestillingen af alle Sager, Finantserne betræffende, Udfærdigelsen af alle kongelige Forordninger og Plakater om nye Paalæg eller Ophævelse af Skatter, som ikke efter forrige Anordninger, eller efter deres Natur henhöre til andre Departementer, Expeditionen af Mynt-Reglementerne, Foranstaltningen af alle overordentlige Udgifter, Forestillingen om Pensioner, og i Almindelighed alle de til Statens Finants-, Penge- og Credit-Væsen henhörende Sager, som ikke udtrykkeligen ere henlagte til Over-Banke-Directionen, til Finants-Casse-Directionen, eller til Skatkammer-Directionen. — Derimod skal det hidtilværende Finants-Collegium, som skal kaldes Finants-Casse-Direction besörge alle Statens Indtægter og Udgifter, alle Revisions-, Udmyntnings- og Lotto-Sager, og i Almindelighed hvad betræffer den besynderlige Forvaltning af Mynt-, Penge- og Cassa-Sager, som grunder sig paa staaende og tilværende Resolutioner, samt af de Indtægter og Udgifter, som hidtil til Skatkammeret have været henlagte. — Over-Banke-Directionen skal i Fremtiden ikkun have Bestyrelsen af den kongelige octroyerede Banke, som et, ifölge Reskriptet af 13.

1784. 18. Juni. April 1782 fra Hans Maj[ts] övrige Finantser ganske særskilt Institut, i Overeensstemmelse med dens Octroy, Convention og Reskripterne af 10. Martii 1774 og 13. April 1782, og Administrationen af de Indkomster og Effecter, som ved Resolutionen af 8. April 1782 til Banken ere overdragne. — I det hidtil værende Skatkammers Sted er indrettet en Skatkammer-Direction, som af en dertil anvisende Fond besörger alle nu reglementerede staaende Pensioner og Vart-Penge, samt de til den gamle militaire Enke-Casse henhörende Pensioner, samler af de aarlig opkommende Besparelser en Fond til Statens ved overordentlige Omstændigheder foranledigede Udgifter, og over alle disse Anliggender gjör umiddelbar allerund. Forestilling[1]. Thi bliver saadant til alle Vedkommendes Efterretning herved bekjendtgjort. Det kongelige Danske Cancellie den 18. Junii 1784.

---

[1]) I Reskr. til Grev Schimmelmann og fl. 2. Juni 1784 (Siell. Tegn. LXXXXI, 724[b]—727) fastsættes endvidere fölgende Regler for de kgl. Collegier: a) at der ikke maa udvirkes nogen umiddelbar kongelig Resolution over nogen overordentlig Udgift, som ikke henhörer under deres reglementerede ordinaire, eller reglementerede Extrafonds, men skal bestrides af de Fonds, som under Finants- Collegii Administration ere henlagde, uden enten först at forenes med Finants-Collegio, eller dog ikke at tage anden Resolution, end at derover med dette Collegio skal corresponderes, hvilket da, efter at have været sat i Stand til at belægge sin Forestilling med bestemte og detaillerede Overslage og Beregninger, indhenter Vores nærmere allern. Resolution; — b) at der hverken resolveres eller gjöres Forestilling ang. nogen Anvendelse af kongelige Indkomster, som ikke endnu ere indkomne i Finants-Cassen, af hvad Beskaffenhed den end maatte være, uden at dermed forholdes efter nysommeldte Maade; — c) at ingen Eftergivelse af kongelige Indkomster, som betræffe hele Kjöbstæder, Districter, Provindser eller hele Landet, bevilges eller forestilles; ikke gjöres Forestilling om at bevilge

Forordning ang. Ophævelse af Sjette- og Tiende-Penge af udförte Midler til Hertugdömmerne m. v. Frederiksberg 7. Juli 1784. — Ikke publiceret i Island, hvor den dog maa komme til Anvendelse ifölge For. 27. August 1824 (Canc. Circ. 5. Marts 1825). — Rentek. Danske Exped. Prot. 35, Nr. 103b, S. 92b. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1784, S. 94—95; 1784. 7. Juli.

---

exclusive Handels-Privilegier; om at anordne eller ophæve, forhöie eller nedsætte nogen Paalæg, Told- og Consumtions- eller saadanne Afgifter, som formedelst deres Natur maatte henhöre til noget andet Departement; om at forbyde, tillade, indskrænke eller udvide Ind- og Udförsel af nogen Ting eller Vare, uden at derom i Forveien er corresponderet med Finants-Collegio; — d) at alle Departementer skal indsende til Finants-Collegium detaillerede Beregninger over de under dem sorterende Indtægter, som flyde ind i Finants-Collegii Casse, og ikke alene over de Summer, som ere indgangne, men ogsaa, om det forlanges, over Stedet og Maaden af deres Oppebörsel, samt alle andre Efterretninger, som staae i Forbindelse med Statens Indtægter og Udgifter, eller Landets Handels-Balance; og endelig: — e) at de i Almindelighed ikke maa nægte Finants-Collegio nogen detailleret Oplysning, som kan have en direct eller indirect Indflydelse paa Financerne. — Ved samme Leilighed erklæres „den allerhöist anordnede extraordinaire Commission" for ophævet, og befales alle derhen hörende Papirer og Documenter afleverede til Finants-Collegium. — Bestemmelserne a—e anföres i en Circulair-Skrivelse fra Cancelliet til alle Collegierne (Rentekammeret, — Vestind.-Guin. Rente- og General-Toldkammer, — Generalitets- og Commissariats-Collegium, — Admiralitets- og Commissariats-Collegium, — Departementet for de udenlandske Affaires, — General-Landoeconomie- og Commerce-Collegium, — tydske Cancellie, — Bergværks-Directorium, — General-Postamtet, — Finants-Casse-Directionen, — Skatkammer-Directionen og Over-Bankdirectionen) den 19. Juni 1784 (Canc. Brevb. for 1784, Nr. 1008, S. 838—840).

1784. Schou VIII, 473—474. — Den samme Forordning paa Tydsk,
7. Juli. dat. 4. August 1784, i Qvart-Forr. for 1784, S. 106—107; Schou VIII, 479.

Forordning, angaaende de den kongelige Kasse tilhörende Sjette- og Tiende-Penges Eftergivelse og Ophævelse af alle de Midler, som herefter fra Kongerigerne Danmark og Norge udföres til Hertugdömmerne Slesvig og Holsteen, Herskabet Pinneberg, Staden Altona og Grevskabet Ranzau.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at ligesom Vi ved Forordning af 24. Decbr. 1770 allern. have eftergivet og ophævet den Vores Kasse forhen tilhörte Decimation af alle de Midler og Effecter, som fra Vore Hertugdömmer og tydske Provindser til Vore Kongeriger Danmark og Norge udföres; saa ville Vi og ligeledes af landsfaderlig Mildhed, og for end ydermere at lette og befordre al Slags Penge-Omlöb imellem Vore kjære og troe Undersaatter, hermed allern. eftergive og for Fremtiden aldeles have ophævet al den Afkortning af Sjette- og Tiende-Penge, som Vores Kasse efter Loven og Anordningerne tilhörer af alle de Midler, Guld, Sölv, Prætiosis og andre Effecter, som herefter fra Vore Riger Danmark og Norge udföres til Vore Hertugdömmer Slesvig og Holsteen, Herskabet Pinneberg, Staden Altona og Grevskabet Ranzau. Vi befale og forordne altsaa herved allern., at alle de Midler og Eiendele, være sig Penge, Guld, Sölv, Prætiosa eller andre Mobilia, som ved Arv, Giftermaal, Bortflytning eller paa andre Maader, fra nu af udföres fra fornævnte Vore Riger Danmark og Norge til bemeldte Vore Hertugdömmer og tydske Provindser, maa og skulle for al Afkortning af de Vores Kasse i saadanne Tilfælde hidtil tilhörte Sjette- og Tiende-Penge, under hvilken Forevending det end kunde være, aldeles være fritagne. Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 7. Julii 1784.

Kongelig Resolution ang. Foranstaltninger til Hjelp for de nödlidende Egne i Island. Frederiksberg 21. Juli 1784[1]. — I Rentekammerets Forestilling 13. Juli meldes, at det i Efteraaret 1783 til Island opsendte Skib var nu nylig kommet tilbage til Kjöbenhavn, og havde medbragt de sörgeligste Efterretninger om Forfatningen i Landets fleste Distrikter, men især paa Nordlandet, saa at man frygtede en almindelig Nöd og Ödelæggelse, endogsaa större end i Tidsrummene fra 1754 til 1758 og 1687 til 1697, endogsaa större, end i nogle Aarhundreder kan mindes, hvorfor Kammeret, i Henhold til de indkomne Beretninger, foreslaaer öieblikkelige Foranstaltninger til Nödens Afhjelpning. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 65, Nr. 68. 1784. 21. Juli.

Til saavidt muligt at afværge den i adskillige Distrikter i Vort Land Island befrygtede Hungersnöd, ville Vi allern.:

1) at af det for Vores Regning herhid forskrevne Qvanto östersöisk Rug skal for det förste overlades 3 til 4000 Tder (hvoraf 1200 Tder allerede ere afgivne) til den islandske Handel, for strax at opsendes til de Distrikter i Island, som mest ere udsatte for Hungersnöd, og kan siden det Fornödne angaaende dette Qvanti Rugs Betaling ved Handelens Foranstaltning eller Correspondence med Vort Finance-Collegio afgjöres; og.— 2) at Handelens Direction forresten maa overdrages at beordre dens i de islandske Havne sig opholdende Kjöbmænd at afgive dens Hukkerter til Fiskevares og andre Levnetsmidlers Transport fra et Distrikt i Island til det andet, efter Amtmændenes Requisition, og i Særdeleshed fra Vesterlandets til Nordlandets Havne, og fra Olufsvig og Budenstad til Borgefjorden; at de med Levnetsmidler til Nordlandet bestemte Skibe maa paalægges, dersom Driviis skulde hindre deres Indlöb, da at söge de nærmeste sikkre Havne, som kunne naaes paa Österlandet, paa det at de derfra siden kunne

[1] kgl. Resol. 22. Septbr 1784 og 15. Juni 1785.

1784. transportere Ladningerne videre inden Vinteren, saa og
21. Juli. forresten at forskaffe de trængende Distrikters Indvaanere ved Foranstaltning hos Kjöbmændene al anden mulig Hjælp til Hungersnöds Afværgelse og til Lettelse i deres nærværende Mangel paa Heste, Qvæg og Faar. Friderichsberg Slot den 21. Julii 1784[1].

1. Septbr. **Kongelig Resolution ang. den endelige Afgjörelse af de til de nye Indretninger i Island bevilgede Forskud.** Frederiksberg 1. Septbr. 1784. — De Understöttelser, som vare tilstaaede et Interessentskab i Island, som „1751 og fölgende Aar havde forenet sig om at anlægge der i Landet först en Væverfabrik og siden en Klæde- og Töimagerfabrik, hvortil efterhaanden bleve föiede et Svovel-Raffineringsværk og adskillige Anlæg til Agerdyrkningens og Landbrugets Forbedring, Fiskeriernes bedre Drift, m. v." — under Navn af nye Indretninger, vare endnu som uliquiderede anförte i Finance-Collegii Hovedböger. Ved Resoll. 4. Septbr. 1752 — 20. Marts 1753 — 26. Febr. 1754 — 10. Mai 1756 og — 16. Mai 1757 var dertil skjænket ialt 61,300 Rd., med Betingelse, at for Anvendelsen til Indretningernes Nytte skulde Regninger, attesterede af Amtmanden, indsendes til Rente-

[1]) I Rentekammerets Skrivelser til Amtmændene i Island 17. Juli 1784 (Isl. Copieb. Litr. U, Nr. 722) tilmeldes dem denne Foranstaltning, som ventedes approberet af Kongen, og paalægges dem, i Forening med Sysselmændene, at see denne Foranstaltning udfört, navnlig at meddele Kjöbmændene Lister over de Trængende, og hvad der requireredes til enhver, og siden at forskaffe og indsende nöiagtige Lister over Uddelingen. — I Kammerets Skrivelse til Stiftamtmand Thodal 31. Juli 1784 foreskrives yderligere Forholdsregler med Hensyn til Forsyning for Örebakkes Distrikt og Vester-Skaptafells Syssel, hvilket sidste paatænktes forsynet fra Vestmannöerne (Isl. Copieb. sst. Nr. 733); jevnf. Skriv. til Amtmand Thorarensen i Nord- og Öster-Amtet 31. Juli s. A. (Copieb. sst. Nr. 744). — Ligeledes er denne Resolution communiceret Handels-Directionen ved Rentek. Skriv. 22. Juli (Isl. Copieb. sst. Nr. 763), ledsaget af yderligere Forholdsregler.

kammeret. Desuden var Interessentskabet af Kongens Kasse deels forstrakt, deels paa anden Maade crediteret en Sum af 23,262 Rd. 53 Sk., som igjen skulde afbetales. — For de 61,300 Rd. vare forlængst de behörige Regninger indkomne, attesterede af Amtmanden efter foregaaende Revision; ligesom og Amtmand Stephensen og de udnævnte Revisorer Laugmand B. Marcusson og Vice-Landthingsskriver Thorlev Nikolasson den 20. August 1767 havde „efter deres Samvittighed forsikkret, at bemeldte Summa virkeligen er anvendt alene til forberörte nye Indretningers nödvendige Fortsættelse, og at aldeles Intet deraf til nogen privat Brug eller Hensigt er blevet udgivet". — Af Resten, 23,262 Rd. 53 Sk., var Tid efter anden, „ved leverede Klæde- og Fiskevare, samt Svovel, og 2 Hukkerters Fragt, i alt betalt 18,671 Rd. 64½ Sk., saa at Interessentskabets Gjeld blev 4,590 Rd. 84½ Sk. — Efter at Kongen havde indlöst den islandske Handel af det almindelige Handels-Compagnie, kom ogsaa Indretningerne i hans Eie, og forenedes med Handelen, i Kraft af et Forlig med Skule Magnusson og bemte nye Indretningers övrige Interessenter, approberet ved Resol. 17. Juli 1778. Ved dette Forlig bestemtes, at Interessentskabet skulde godtgjöres fra Kongens Side, „deels ved contant Betaling og deels ved Fordringers Eftergivelse i alt 14,937 Rd 46½ Sk., hvorunder indbefattedes forbemte 4,590 Rd. 84½ Sk., og var Kammeret af Handels-Directionen allerede 8. Mai 1779 anmodet om at afskrive denne sidstnævnte Sum. — Da saaledes anordnet Rigtighed var aflagt for det Hele, indstilledes, at den hele Summa, 84,562 Rd. 53 Sk., maatte befales afskreven. (Forestill. 24. August). — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 65, Nr. 76. 1784. 1. Septbr.

Vi tillade allern., at ei alene den Summa 4,590 Rd. 84½ Sk., ifölge Vores af den forrige Stats-Balance-Direction under 17. Julii 1778 udvirkede Resolution, men og tillige 61,300 Rd., som ved adskillige allern. Resolutioner ere blevne skjænkede og efter reviderede Regninger anvendte til de saakaldte nye Indretning(er) i Island, samt endelig 18,671 Rd. 64½ Sk., som til samme Indretninger have været forstrakte, men efter haanden med Vare og Fragter ere blevne afbetalte, maa af Hoved- og Gjeld-Bögerne udgaae, og saaledes den derudi for benævnte nye Indretningers Conto aaben-

1784. 1. Septbr. staaende fulde Summa 84, 562 Rd. 53 Sk. nu paa en gang afskrives. Friderichsberg Slot den 1. Septembr. 1784.

11. Septbr. **Cancellie-Skrivelse til Biskopperne i Island, ang. Udarbeidelse og Indsendelse af statistiske Tabeller med Hensyn til Befolkningsforholdene i Island.** Khavn 11. Septembr. 1784. — Canc. Brevb. for 1784, Nr. 1525b, S. 1310—1312.

P. M. Til en foreliavende Beskrivelse af Island, hvorpaa Fuldmægtig Christian Ulrich Ditlef Eggers er forundt allern. Privilegium, önsker han, for nogle vigtige Slutningers og Sammenligningers Skyld, fuldstændige Lister over Confirmerede, Copulerede, Födte og Döde fra Island selv, hvorfore han har begjært, at saadanne Lister snarest muеligt maatte forfærdiges, og derved fölgende Poster iagttages:

1) At Præsten i hvert Sogn (er der flere, da den förste) leverer til Provsten saadan en Fortegnelse, som Schema sub Litr. A udviser. Provsten befordrer de fra sine samtlige Sogne indkomne Fortegnelser, med en derover efter Schema sub Litr. B. forfattende Tabel til Biskoppen, som da indsender de af sine samtlige Provster indlöbne Tabeller (dog uden Bilager), med en over dem efter samme Schema forfattende Tabel, her til Cancelliet. — 2) Præsterne saavel som Provsterne maa bevidne deres Fortegnelsers og Tabellers Rigtighed under deres Embeds-Eed, hvorfor hine særdeles maa anvende den nöieste Flid i at extrahere Fortegnelserne af Kirkebögerne, og med samme at conferere dem. Saa maa og Provsterne i Island i deres Attest udtrykkeligen bemærke, enten at Fortegnelser af alle Sogner vare indkomne, eller hvilke og hvorfore de mangle. — 3) Disse Lister maa begyndes saa langt oppe i Fortiden som mueligt, i det seneste fra 1768, og om de formedelst Kirkebögernes manglende

Indretning, eller andre Omstændigheder, ei kan blive saa fuldstændige som forlanges, maa de gives som de bedst kunne, med Aarsagens oprigtige Opgivelse, hvorfor ei ere bedre. — 4) Hver Liste maa ikkun indbefatte eet Aar, nemlig fra förste Advents-Söndag inclusive til næste Advents-Söndag exclusive. — 5) Til hver Liste maa föies Anmærkninger, og deri anföres bvor mange ufuldbaarne der var blandt de Dödfödte, hvor mange strax efter Födselen af Hunger, ulykkelig Tilfælde eller en herskende Sygdom döde, og slige andre remarquable Ting. — Blandt Uægte maa Ingen ex anticipato concubitu regnes. — Thi skulde man tjenstligst anmode Deres Höiærv., saavidt det Dem anbetroede Stift angaaer, saadant behageligen at ville foranstalte. Det kongelige Danske Cancellie den 11. Septembr. 1784[1]. 1784. 11. Septbr.

Schema Litr. A.

I (N. N.) Sogn

ere i Kirke-Aaret (N. N.)

Confirmerede . . . Drenge

. . . Piger

. . . Börn, deriblandt . . . uægte.

Copulerede . . . Ungkarle og Piger

. . . Ungkarle og Enker

. . . Enkemænd og Piger

. . . Enkemænd og Enker.

. . . Par.

Födte . . . Drenge

. . . Piger

. . . Börn, deriblandt . . . uægte.

Dödfödte . . . Drenge

. . . Piger

. . . ialt, deriblandt . . . uægte.

---

[1]) omtrent ligelydende Skrivelse fra Cancelliet er under s. D. afgaaet til Siællands Biskop, for at forlange Lister af samme Slags fra Færöerne og Bornholm (Canc. Brevb. sst.). Det fölgende Schema er ikke indfört i Brevbogen.

1784. Döde i 1. og 2. Alders Aar . . . af Mandkjön . . . af Qvindekjön.

11. Septbr.

3 til 5.	—	. . .	—	. . .	—
6—10.	—	. . .	—	. . .	—
11—20.	—	. . .	—	. . .	—
21—30.	—	. . .	—	. . .	—
31—40.	—	. . .	—	. . .	—
41—50.	—	. . .	—	. . .	—
51—60.	—	. . .	—	. . .	—
61—70.	—	. . .	—	. . .	—
71—80.	—	. . .	—	. . .	—
81—90.	—	. . .	—	. . .	—
91—100.	—	. . .	—	. . .	—
over 100.	—	. . .	—	. . .	—

. . . af Mandk. . . . af Qvindek.

. . . af begge Kjön, deriblandt . . . Ægtemænd
. . . Barselkoner
. . . andre Koner
. . . Enker [1].

[1]) Schemaet B, bestemt for Provsternes og Biskoppernes generelle Lister, er deelt i to Tabeller, den ene indeholdende Confirmerede, Copulerede, Födte og Dödfödte, den anden de Döde, iövrigt med de samme Rubra som Schemaet A. kun satte i Tabelform, hvorfor det her udelades. — Först ved Skrivelse 13. August 1786 indsender Biskoppen af Skalholt disse forlangte Lister, dog ikke ganske fuldstændige — een af Præsterne var heelt udebleven, og fik derfor en Mulkt, en anden havde kun givet Liste for det sidste Aar, og nægtede at give mere, indtil han fik Cancelliets Ordre at see — og bemærker ved samme Leilighed, at „hidindtil ingen almindelig Forskrift har været given, hvorledes Ministerial-Böger her i Stiftet skulde indrettes, indtil först i Aaret 1784, da jeg ved et Circulaire sendte et Formular til Præsterne derom, og tillige befalte, at Ministerialbögerne herefter skulde blive ved Embedet i ethvert Præstekald, da man mange Steder hidindtil havde anseet dem som Præstens Privat-Memoriale". Uægte blandt Confirmerede fandtes yderst sjeldent anmærkede. — Fra Holum Stift findes ingen Lister indsendte. — For-

Kongelig Resolution ang. Islands Forsyning med Kornvarer. Christiansborg 22. Septembr. 1784. — Ifölge Rentekammerets Forestilling 7. Septembr. 1784 vare adskillige Foranstaltninger föiede til Udförelsen af de i kongelig Resol. 21. Juli s. A. givne Befalinger til Islands Forsyning; saaledes var til Holmen og Havnefjord sendt i det Hele 1000 Tder Rug, hvoraf dog 3 à 400 vare bestemte til Örebakke; til Vesterlandets 10 Havne ialt 2520 Tder Proviant (1 Skpd. Hængefisk eller Titlinger beregnet mod 1 Tde Kornvarer); til at transportere fra den ene Havn til den anden vare 3 Jagter beordrede fra Havnefjord, samt en Hukkert til Transport fra Budenstad til Strömfjorden; til Nordlandets 4 Havne vare sendte 2800 Tdr., samt givet Ordre til at sende derhen en Ladning Madfisk fra Vesterlandet; endelig vare til Österlandets 3 Havne sendte 800 Tder. Fra Vestmannöerne vilde man före Varer til Dyrhola-Öen, for at forsyne Skaptafells Syssel, da man derfra, af Mangel paa Heste, ikke kunde hente Varer fra Bakkahjáleiga i Rangarvalle Syssel, hvor man i nogen Tid havde haft Handels-Anlæg. Stiftamtmanden havde forbudt Udförsel af Talg fra Vestmannö, Örebakkes, Stappens og Budenstads Havne, uden at Handelen havde gjort nogen Indvending derimod. Til denne Forsyning vare fra Handels-Directionen udskibede 5300 Tönder östersöisk Rug, som indstilles til Approbation. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 65, Nr. 86. — 1784. 22. Septbr.

Vi approbere allern. indbemeldte Vort Rentekammers Foranstaltning, hvorefter til den grönlandske, islandske, finmarkske og færöiske Handel er udleveret 5300 Tönder af den for Vores Regning oplagte östersöeske Rug, til Forebyggelse af den adskillige Distrikter udi Island truende Hungersnöd, i Stedet for de ved Vores allern. Resolution af 21. Julii sidstl. bestemte 3 à 4000 Tönder, som ere befundne utilstrækkelige til bemeldte Undsætning; og bliver det Fornödne, i Henseende til denne Rugs Betaling ved Handelens Foran-

---

övrigt kom Eggers ikke til at benytte dette statistiske Materiale, da der kun udkom det förste Bind af hans „Beschreibung von Island".

1784. 22. Septbr. staltning eller Correspondence med Vort Finance-Collegio at afgjöre. Christiansborg Slot den 22. Septembr. 1784.

13. Oktbr. **Kongelig Resolution ang. Overdragelse af Jorden Geitagil til Saudlauksdal Kirke. Christiansborg 13. Oktobr. 1784.** — I Rentekammerets Forestilling 5. Oktbr. meldes, at Kjöbmanden paa Patriksfjord Peder Hölter havde skjænket til Kirken paa Saudlauksdal 50 Rd. Courant, med det Önske, at Halvdelen maatte blive anvendt til Indkjöb af en Jord, den anden Halvdeel til Anskaffelsen af et eller andet Ornament til Kirken. Præsten havde derfor sögt om at faae kjöbt til Kirken 5 Hdr. i Jorden Geitagil, som tilhörte Kongen, da Kirken var i Besiddelse af de övrige 15 Hdr. i samme Jord. Afgiften af denne Jordpart var 1 Rd. 6 Sk. aarlig. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 65, Nr. 93.

Indbemeldte Os tilhörende Andeel, 5 Hundrede, i Gaarden Geitagil i Bardestrands Syssel i Island, ville Vi allern. overlade til Södlögsdals Kirke til Eiendom for den i Vores Casse allerede erlagte Kjöbesumma 28 Rd. 12 Sk. Courant, imod at Forpagteren af Alftefjords Jorderne, Sysselmand John Arnorsen, for denne Jordparts Afgang tilstaaes en aarlig Afgang af 1/3 Deel af Landskylden, eller 34 Skilling, udi hans Forpagtnings-Afgift; og kan det herpaa fornödne Skjöde til Vores Underskrift fremlægges. Christiansborg Slot den 13. Oktobr. 1784 [1].

1785. 15. Januar. **Rentekammer-Skrivelse til Kammerherre Levetzow, ang. nogle med Hensyn til Island paatænkte Foranstaltninger. Khavn 15. Januar 1785.** — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 13.

Da det her ved Kammeret er bragt i Ventilation,

[1]) Resolutionen er communiceret Stiftamtmand Levetzow og Landfoged Skuli Magnusson, ved Rentek. Skrivelser 31. Mai 1785, Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 543 og 544.

om ikke den i Island nuværende bedrövelige Forfatning skulde maaskee gjöre fornödent, at endeel Mennesker bleve udförte af Landet i indeværende Aar, saa maa vi tjenstligst have Hr. Kammerh. anmodet, behagelig at ville meddele os sin Betænkning, saavel i Almindelighed, hvad paa den ene Side kunde være for denne Sag, samt paa den anden, hvilke Betænkeligheder derved maatte forudsees eller formodes, som i Særdeleshed hvad Anstalter i saa Fald bleve at föie, til at befordre Öiemedet. Iövrigt have vi ikke [villet] undlade herhos at melde til nærmere behagelig Overveielse, at om saadan Udförsel af Folk skulde gaae for sig, maatte de Personer, som dertil skulde udsöges, efter vor Formening alene være saadanne, som befandtes at være Landet og de övrige sammesteds Næringsdrivende til Byrde, saasom omstrygende unyttige Betlere, gamle Mænd og Koner, forladte Börn, som ikke kunde hjelpe sig selv, eller havde Andre, der kunde og vilde hjelpe dem, udlevede, syge, skröbelige og deslige, saavel som modtvillige Lösgjængere, som enten maatte have samlet sig fra Oplandet til Guldbringe og Snæfellsnæs Sysseler, eller og kunne opbringes i de der omkring liggende Egne. Men da man ikke haver nogen Efterretning om, til hvor stort Antal Saadanne kunde anslaaes, og det vilde geraade til en stor Beskostning, om Antallet blev meget stort, formenes at samme kunde for det förste ansættes omtrent til 500, som vel lettest kunde opbringes i Guldbringe og Snæfellsnæs Sysseler, samt tilgrændsende Egne, hvorhen en Mængde af saadanne Personer fra Oplandet formodes at have taget deres Tilflugt, ligesom vi og alt have gjort Anstalt til at erholde Beregning over, hvad Bekostninger dette Antals Hidförsel fra disse Steder vilde udfordre. — I Hensigt til Maaden at opbringe disse, formenes det at ville blive passeligst, at der blev udvirket en kongelig Befaling: at Sysselmænd, Præster, Repstyrer og Bönder, hine saaledes som de under Embeds-Eed, og disse saa-

1785.
15. Januar.

1785. 15. Januar. ledes, som de under den Troskab og Lydighed de skylde Kongen, deres Herre, vilde staae inde for, skulde hjelpes til at skaffe Stiftamtmanden tilforladelige Optegnelser paa alle saadanne i hver af de Sogne, hvor denne Opbringelse skulde gaae for sig, med en kort Forklaring om enhver Persons Omstændigheder, paa det at det derefter kunde bestemmes, hvilke der skulde udföres eller ikke, samt at disse Lister maatte være saa betimeligen færdige, at de kunde overleveres Stiftamtmanden paa Landsthinget, for at det der med hans og Amtmandens samt Lavmændenes og övrige kongelige Embedsmænds fælles Overlæg, kunde bestemmes, saavel hvilke Personer der skulle udföres, som hvad videre Anstalter dertil maatte blive fornödne, da og samtlige kongelige Embedsmænd, saavel som Bönderne, ved forommeldte kongelig Befaling skulde forbindes til at være behjælpelige i at före de Personer, som da bleve bestemte til at udföres, tilstede til de Havne, hvorfra de skulle udskibes. Vi paatvivle iövrigt ikke, at Hr. Kammerh. paa det nöieste betænker baade denne Sags Vigtighed, og de med dens Udförsel forbundne Vanskeligheder, og da det er magtpaaliggende, at de herom föiende adskillige Anstalter sættes betimelig i Værk, saa önske vi jo för jo heller at erholde Deres Tanker om Alt, hvad i denne Henseende kunde være at overlægge, for at kunne tage det i nærmere behövende Overveiende. Rentekammeret den 15. Januar 1785[1].

---

[1]) s. D. Rentekammerets Skrivelse til Handels-Administrationen, hvis Overslag önskes om Bekostningen til Bortförelse af 500 Mennesker fra Island: saavel deres Föde paa Reisen, „bestaaende af Törfisk, Meelgröd og Smör", som Skibsrum og Fragt for Transporten, samt om de kunde föres over paa de kongelige Skibe (Copieb. sst. Nr. 14); ligeledes forlanges Admiralitetets Betænkning om, hvor stort Skibsrum m. v. udfordres for 500 Mennesker (Copieb. sst. Nr. 15).

Rentekammer-Skrivelse til Handels-Directionen, ang. Indsendelse af statistiske Oplysninger vedkommende Islands Handel m. v. Khavn 15. Januar 1785. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 16. 1785. 15. Januar.

For at kunne have nogen Oplysning om, hvorvidt de Midler, som blive at anvende til at understötte Island i dets nuværende Forfatning, eller de Bekostninger, som dertil ville medgaae, kunne staae i nogen Forhold til den Fordeel, som dette Land, for sig selv betragtet, har givet eller forventes at kunne give, er det Kammeret magtpaaliggende at kunne erholde fölgende Underretninger:

1) hvad Capital der aarlig har stukket i de til Island udsendte Cargaisoner fra 1775 til 1783 inclusive, og hvad Capitaler derimod aarlig i disse Aar ere udkomne af Retourvarene, ethvert Aar for sig, dog kun summarisk. — 2) En Fortegnelse over de ved Handelerne i Island udestaaende Restancer til 1783 Aars Udgang, havneviis indrettet, og især saaledes: *a*) at alle Restancerne indtil 1774 inclusive sættes for sig, og deriblandt om muueligt, dog ikkun summarisk, specificeres: hvilke iblandt disse der ere fra Hörkræmmer-Compagniets Tid, hvilke fra Kongens forrige Handels Tid, fra Aaret 1759 til 1763, og hvilke fra det almindelige Handels-Compagnies Tid i Aarene 1764 til 1774, og endelig hvilke siden, fra 1775 til 1783 Aars Udgang, begge inclusive, ligeledes havne- og aareviis; — *b*) at det, saavidt mueligt, maatte opgives, i særskilte Rubriquer for hver Havn, hvad der af disse Restancer for hvert Aar har staaet og staaer hos den egentlig saakaldte Almue, og hvad hos kongelige Betjente, eller andre saakaldte conditionerte Folk. — 3) Hvad Handels-Omkostninger af alle Slags, og deriblandt saavel Lönninger som andet, kunne et Aar mod et andet regnes til at belöbe aarlig for Island for sig selv og alene, samt hvad de Procento, som efter Taxtens Udregning af 1776 forlods ved

1785. Indkjöbet i Island trækkes fra Retour-Varenes calculerede Priser, saavel som hvad der efter Taxten er lagt paa Cargaison-Varenes Priser, belöbe aarlig, til Afdrag paa disse Omkostninger. For at erholde disse Oplysninger maa vi altsaa henvende os til den kgl. Handels-Direction, med tjenstligst Anmodning: at velbem[te] Direction behagelig ville see os samme saasnart muelígt meddeelte. Sammeslags Beregninger og for Finmarken, betragtet for sig selv. Rentekammeret den 15. Januar 1785[1].

15. Januar.

18. Januar. **Rentekammer-Skrivelse til det udenlandske Departement, ang. en Collects Indsamling for Island.** Khavn 18. Januar 1785. — Efter kortelig at have omtalt de Island overgaaede Landeplager, foranledigede ved Vulkan-Udbruddet i Skaptafells Syssel 1783 og Jordskjælvet i 1784, samt berettet om den paatænkte Collect indenrigs, og andre paatænkte Foranstaltninger til Landets Understöttelse, foreslaaer Rentekammeret, „da denne Tildragelse er uden Exempel i Historien — om Departementet ikke maatte finde Adgang til ligeledes at andrage paa en Collect i dette Öiemærke paa saadanne udenlandske Steder, som ved indtrufne ulykkelige Tilfælde maatte vides at have nydt Collecter fra de danske Stater i de fremfarne Tider"[2]. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 34.

---

[1]) I Skrivelse til Handels-Administrationen s. D. (Copieb. sst. Nr. 17) forlanges „Fortegnelse paa hvor megen Fisk, beregnet i Skpd. og Töndeviis, der er bleven udfört fra Island i sidstafvigte Aar, 1784", ligeledes Beholdningen af Fisk i Landet, saavidt muelígt Havneviis; der önskedes fremdeles specifieeret: hvad Slags Gadding Fisken har været (navnlig Törfisk eller Klipfisk), samt hvad der var Indbyggernes egen og hvad Handelens Fangst.

[2]) I Skrivelse til Rentekammeret 5. Marts 1785 svarer Udenrigsminister Bernstorf, at Kongen finder det betænkeligt at anmode udenlandske Magter om Tilladelse til Indsamling af Collect for Island, da man flere Gange havde afslaaet slige Indsamlinger i danske Stater for Fremmede (Isl. Journ. 6, Nr. 933).

Rentekammer-Skrivelse til Handels-Administrationen, ang. Overförelse af Faar til Island. Khavn 18. Januar 1785[1]. — I Anledning af det store Tab, som man i Island havde haft paa Creaturer, og navnlig paa Faarene, efter Vulkan-Udbruddet i 1783, önsker Rentekammeret, om mueligt, at „endeel Faar af Hunkjönnet" kunde blive förte dertil, og forlanger derfor Overslag over de ved en saadan Transport fornödne Bekostninger, beregnede paa omtrent 30 à 40 Stykker pr. Skib. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 35. 1785. 18. Januar.

Kongelig Resolution ang. Ansættelse af en oeconomisk Veileder i Nord- og Öster-Amtet. Christiansborg 19. Januar 1785[2]. — Efter at Rentekammeret (Forestilling 11. Januar) har omtalt Thoroddis Reiser og Ophold i Sverrig fra 1773 til 1778, samt hans Reise i Island med Levetzow i Aarene 1779 og 1780 gjennem ⅔ Dele af Landet (Resol. 10. Mai 1779), hvor han, ifölge den ham af General-Toldkammeret meddeelte Instruction, "med megen Opmærksomhed undersögte og optegnede alt hvad som er forekommet ham, og han paa nogen Maade haver anseet at henhöre til det med hans Reise allern. tilsigtede Öiemeed", hvilke Optegnelser han havde indsendt i 3 Bind, og fandtes deri „endeel ikke ugrundede Anmærkninger og Oplysninger, især angaaende Saltværket og Svovelminerne, som ved forefaldende Leiligheder kunne föres til Nytte", samt angaaende nogle Uordener og Misbrug, m. v., hvorfor Resol. 5. Jan. 1784 tilstod ham Douceur og Löfte om en passende Ansættelse. — Nylig havde Thoroddi ansögt om 200 Rd. aarlig, indtil han kunde erholde Ansættelse, og Kammeret meente: at paa den ene Side kunde han kun ansættes i det oeconomiske Fag, paa den anden Side vilde de til hans Oplærelse medgaaede 2,280 Rd. være spildte, naar han ikke blev saaledes anbragt. — Thoroddi havde foreslaaet, at sende en Person til Island, som „kunde lære Indbyggerne Plovens Brug og Nytte at kjende, og plante alle for Landet nyttige vilde Urter, især Klöver, de til Tuers og Enges Forbedring, samt til Föde for Creaturerne fordeelagtigste Græs- 19. Januar.

[1]) kgl. Resol. 22. Juni 1785.

[2]) Instruction 29. Juni 1786.

1785. artér, samt gjöre Forsög paa fremmede Urters Plantning, Træ-
19. Januar. arter fra Nordamerika og Siberien, med Lars- og Ols-Messe-Rug, siberiske Erter og Byg, Potater, Roer, Hör og Hamp, saavel som Forsög i Haugedyrkningen og Skovplantning af alle Slags, og ellers opmuntre dem til Forbedringer i Faar- og Creaturdriften". — Landcommissionen havde og i sin Tid foreslaaet Ansættelsen af 4 Politie- og Landinspecteurer, for at paasee Politie- og Land-Anordningernes Overholdelse, hvorom de ved Omreiser skulde indhente Kundskab; disse skulde bevise, at de med Flid havde studeret den publique og private Oeconomie, samt gjöre en Sommers Tid Reiser til saadanne Steder paa Landet, hvor man arbeidede paa at sætte Gjærder, skjære Gröfter og Diger eller forbedre Veie; de skulde modtage Forslag fra Repstyrerne og Andre, og selv optænke Forbedringer; de skulde have Indseende med Kaal- og Urtehaugers Indretning og give Anviisninger dertil; oplyse Repstyrerne om de bedste Maader at opföre Gjærder efter de forskjellige Situationer, og om Materien, som skulde bruges dertil; vise Maaden, hvorpaa Myrer og Moradser bedst kunde udtömmes ved Diger og Gröfter, forklare Fordelene derved, samt hvad der er at iagttage ved Gröfter og Gjærder, og hvorledes vandige og stenige Steder kunne hjelpes; opmuntre til Gjödselens Forögelse og vise hvorledes det bedst kunde opnaaes; efterforske alt nyttigt og mærkværdigt i Naturriget; beskrive de ferske Vande og Aaer; foreslaae om der kunde bringes större Fordeel ud af dem; foreslaae nye Færgesteder om nödvendigt, og Optagelse af Ödepladser til Beboelse. — Lönnen foresloges idetmindste til 150 Rd. aarlig, med Hensyn til Omkostningerne til en Karl og en Hest paa Reiserne i Landet. — En saadan Post mente Kammeret Thoroddi voxen, og indstiller ham derfor til Ansættelse til disse Forretninger i Nord- og Öster-Amtet, dog uden Titel, efter en ham igjennem Rentek. nærmere meddelende Instruction, med 150 Rd. aarlig, samt at han subordineres Amtmanden, „til desto mere Sikkerhed for hans Forretningers Bestyrelse", da Amtmanden havde selv Indsigt i dette Fag og Lyst til at gjöre det frugtbringende. Som Fölge heraf skulde Thoroddi reise i Amtet efter Amtmandens Ordres og Anviisninger, for at give de nödvendige Oplysninger og Underretninger i Landbruget, gaae Amtmanden tilhaande i at eftersee dets Tilstand og Fremskridt, og indsende sine Beretninger til ham. Og for at Kongens Kasse ikke skulde bebyrdes uden tilsvarende Nytte, foresloges An-

sættelsen kun til 2—3 Aar. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 66, Nr. 4. 1785.

19. Januar.

Vi approbere herved allern. indbemeldte af Vort Rentekammer, i Overeensstemmelse med Vores Resolution af 5. Januarii f. A. gjorte Forslag til Studentens, Theodor Thoroddis, erhvervede oeconomiske Indsigters Anvendelse til Nytte for Island; og ville Vi saaledes herved have benævnte Thoroddi for det förste til en Pröve paa 2 à 3 Aar med aarlig Lön 150 Rd. fra indeværende Aars Begyndelse at regne, antaget til, under Amtmand Thorarensens Opsigt, at give Indbyggerne i Nord- og Öster-Amtet i Island ved Omreiser i Amtet Underviisning og Veiledninger i alt, hvad der kan tjene til Landbrugets Forbedring sammesteds, saavel som til at gaae Amtmanden tilhaande i at eftersee i berörte Amt, hvorvidt de om Landbruget enten i Almindelighed eller i et eller andet Tilfælde i Særdeleshed allerede udgivne eller herefter udkommende Anordninger og övrige Foranstaltninger efterkommes og overholdes, dog paa den Maade, at han i alle Dele bör være Amtmand Thorarensen subordineret, saaledes at denne i berörte Forretninger skal meddele ham fornödne Ordres og Anviisninger, som han paa det nöieste haver at holde sig efterretlige, ligesom han og desuden bör gaae tilhaande med alle de Oplysninger og Efterretninger, som Amtmanden maatte forlange, Alt efter den Instruction, som ham herom af Vort Rentekammer bliver tillagt, samt endelig at indgive alle Efterretninger om hans Forretninger til bemeldte Amtmand, paa det at denne efter Befindende kan deels bestemme Tingenes Iværksættelse, deels og om de Ting, der maatte udfordre Vort Rentekammers Behandling, strax meddele sine Betænkninger, uden at Tiden skal behöve at opholdes ved at indhente samme. Christiansborg Slot den 19. Januarii 1785[1].

[1]) Resolutionen er communiceret Student Thoroddi og Amt-

1785.
21. Januar. **Reskript til Stiftbefalingsmand Thodal og Biskop Finnur Jonsson, ang. Reduction af Inventarii-Qvilder paa Asum. Christiansborg 21. Januar 1785.** — Norske Tegn. XLII, 482; Rubrum anført i P. Pètursson Hist. Eccl. Isl. S. 104, men under urigtigt Datum: „21. Junii".

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Os er allerund. bleven refereret en fra Hr. Sivert Högnesen, Præst til Aase i Schaptetumge [= Skaptártúngu] paa Vort Land Island indkommen Ansögning, tillige med din Stiftamtmand Thodals og Biskop Hans Finsens derover givne Erklæringer, hvorudi han haver andraget, at han af Frygt for den i afvigte Aar udbrudte Jordild og brændende Lava maatte forlade Præstegaarden, hvorover 4 til Kaldet hörende Qvilder döde af Sult, og da han nu har tjent i dette ringe Kald i 28 Aar, og er gammel og svag, haver han derhos allerund. anholdet, at disse Qvilder maatte ham eftergives, og at han tillige fra Kaldet maatte entlediges og tillægges en liden Pension. Thi give Vi eder hermed tilkjende, at Vi, i Anledning af saadan herom allerund. gjorte Ansögning, allern. ville have bevilget, at bemeldte Hr. Sivert Högnesen maa, i Betragtning af de anförte Omstændigheder, eftergives alle de 4 af Sult döde Qvilder. Derefter I eder allerund. have at rette, og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive. Befalendes &c. Christiansborg 21. Januarii 1785.

26. Januar. **Kongelig Resolution ang. Resultaterne af Undersögelsen af Vulkan-Udbruddet i Skaptafells Syssel. Christiansborg 26. Januar 1785.** — I Rentekammerets Forestilling 18. Januar fremstilles Resulta-

---

mand Stephan Thorarensen ved Rentek. Skrivelser 5. Februar 1785 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 64 og 65), samt Finants-Kasse-Directionen Indholdet deraf ved Skrivelse af s. D. (Copieb. sst. Nr. 66).

terne af den ved Levetzow og Magnus Stephensen foretagne Undersögelses-Reise til Vulkanen i Vester-Skaptafells Syssel, og der forelægges Kongen en af Levetzow indsendt Beskrivelse over Tilstanden i de vulkanlidte Egne, nemlig de 5 Districter: Meðalland, Landbrot, Fljótshverfi, Síða og Skaptártúnga. Ligeledes forelægges Stephensens „meget vel udarbeidede Beskrivelse over den ny Vulkans Ildsprudning" med et Kort og 5 illuminerede Tegninger, samt en Tabel over Antallet af de i Aarene 1783 og 1784 bortdöde Heste, Hornqvæg og Faar. Rentekammeret foreslaaer derfor: deels at begge de Reisende bevilges en Gratification, deels at Stephensen faaer en Understöttelse til derfor at udgive sin Beskrivelse, m. v. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 66, Nr. 6. 1785. 26. Januar.

Vi have ladet Os denne Forestilling, angaaende den af Vores Kammerherre Levetzow og Copiist Stephensen ifölge Vores Resolution af 25. Septbr. 1783 foretagne og nu fuldendte Reise til de af den i bemeldte Aar udbrudte Jordild eller Vulkan beskadigede Steder i Vester-Schaftefjelds Syssel i Island, den förstnævnte for at undersöge den oversvömmede Stræknings Störrelse, hvorvidt samme igjen kan ventes at blive bekvem til Dyrkning og Beboelse, m. m., og den sidstnævnte for herudi som naturkyndig at gaae til Haande, og især at undersöge og beskrive den physiske Beskaffenhed af denne Jordbrand med sammes Phænomena og Virkninger, allerund. foredrage, og er det Vores allern. Villie: 1) at benævnte Kammerherre Levetzow og Copiist Stephensen, til Belönning for deres derved udviste Flid og hafte Möie og Besværligheder, saavel som og for de derom af dem, i Overeensstemmelse med de dem meddeelte Instructioner forfattede Indberetninger og Beskrivelser, maa af Vort Rentekammers Extrafond forundes udi Douceur, den förste 400 Rd. og den sidste 200 Rd., foruden de dem til Reisens Bekostning ved forbenævnte Vores Resolution af 25. Septembr. 1783 tilstaaede Diætpenge, nemlig Kammerherre Levetzow 3 Rd. og Copiist Stephensen 2 Rd. daglig; og — 2) at Copiist Stephensen maa lade trykke

1785. indbemeldte af ham forfattede Afhandling om berörte
26. Januar. Vulkans Ildsprudning, samt at ham herudi maa kommes til Hjelp med den til Kobbernes Stikning og Illuminationer beregnede Bekostnings-Sum, 227 Rd., som udbetales af det ad usus publicos stiftede Fond, hvorefter dette Værks Forlag saaledes kan ham overlades, imod at afgive 60 Exemplarer til Uddeling paa den herudi foreslagne Maade. Og forvente Vi i sin Tid, naar de endnu manglende nærmere Efterretninger indlöbe, Vort Rentekammers allerund. Forestilling, ang. de videre Foranstaltninger, som i Anledning af de ved forberörte Vulkan anrettede Ödelæggelser maatte findes fornödne, med videre. — Endelig ville Vi allern. fritage meerbemeldte Copiist Stephensen for at tiltræde den ham under 5. April f. A. forundte Copiist-Plads i Vort Rentekammers danske og norske Cancellie, indtil han har erhvervet juridisk Attestats, imod at hans fulde Copiist-Gage imidlertid, ligesom saadant i Anledning af hans Fraværelse paa forberörte Reise hidtil er skeet, anvendes til Betaling for en Skriver, der indtil den Tid, naar han har faaet bemeldte Examen og tiltræder sin Post i Kammer-Cancelliet, kan forrette hans Copiist-Arbeide; og maa benævnte Stephensen, i den Tid han saaledes anvender til sine Studeringers Fortsættelse her ved Academiet, beholde de ham som Student tilkommende Förings-Privilegia, og derhen hörende Benaadninger[1]. Christiansborg Slot den 26. Januar 1785[2].

---

[1]) disse vare: a) fri Transport af islandske Varer til 20 Rds. Værdie, beregnet efter Taxten af 1702, som udbetales af Handelen efter den ved Taxten af 1776 calculerede Udsalgs-Priis; — b) 20 Rd. i Penge, som betales af Handelen som Godtgjörelse for Forskjellen mellem Varernes Indkjöbspriis i Island efter Taxt 1702, sammenlignet med Taxten fra 1776; — c) Gratification af 15 Rd. 90 Sk., som enhver islandsk Student var tilsagt paa 3 Aar, til 1786 Aars Udgang, i Betragtning af de kostbare Tider.

[2]) Resolutionen er communiceret Magnus Stephensen ved

Cancellie-Skrivelse til Rentekammeret, ang. Afgifternes Evaluation paa de geistlige Godser. Khavn 29. Januar 1785. — Canc. Brevb. for 1785, Nr. 179, S. 124; Fogtm. VI. 3, 85—86.

1785. 29. Januar.

P. M. Udi det af Commissionen angaaende de islandske Bispestoles oeconomiske Indretning forfattede Udkast til en almindelig Anordning[1], hvorledes med den oeconomiske Indretning ved begge Bispestolene, saavel som derunder hörende Domkirker og latinske Skoler paa Island herefter skal forholdes, som af Hans Majt allern. er approberet, er Evaluationen af Landskylden paa det beneficerede Gods overalt paa Island saaledes fastsat: at et Landskylds-Hundrede beregnes til og ydes med 5 Rd. 60 Sk. Courant, hvorefter en Qvilde-Leie eller 2 Föringer eller 20 Pund Smör, som udgjör 1/6 af et saadant Hundrede, bliver at regne og yde med 40 Fiske eller 90 Sk. Courant; — Fiske-Landskylden hver Væt eller 80 Pd. Fisk ligeledes med 40 Fiske, eller 90 Sk. Cour., hvorimod den ved Reglementet af 17. Julii 1782, dens 11. Art.[2], anordnede

---

Rentek. Skriv. 5. Febr. 1785 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 61), samt Indholdet i Udtog ved Skrivelser af s. D. deels til Kammerherre Levetzow, deels til Finants-Kasse-Directionen (Copieb. sst. Nr. 60 og 62). Rentek. Skriv. til Directionen for Fonden ad usus publicos 6. April 1785 (Copieb. sst. Nr. 287).

[1]) dette Udkast til en almindelig Anordning om Bispestolenes Indretninger blev bifaldet af Kongen den 29. Decbr. 1784, men senere tilbagetaget i Anledning af de af Commissionen for Islands almindelige Væsen stillede Forslag, som ere optagne i Reskr. 29. April 1785 (jevnf. de dertil föiede Bemærkninger); i Anledning deraf er den i denne Cancellie-Skrivelse som lovbestemt antagne Evaluation aldrig bleven publiceret, men kun tildeels optaget i Forr. om Holum Bispestol af 1789 og 1791.

[2]) Original-Concepten og Brevbogen (samt Fogtm.) have urigt. „17. Junii 1782 dens 1. Art."

1785. 29. Januar. höiere Evaluation af Landskylds-Fisk og Smör er ophævet. — Af Qvaderne eller Hoveriet, hvor samme har Sted, skal Mandslaanet beregnes og ydes med 20 Alen eller 90 Sk. (undtagen i Heynes Ombud, hvor det efter gammel Skik maa forblive ved de 10 Alen eller 45 Skill., siden Beboerne selv svare Tiende). — Hestelaanet efter den hidtil brugelige Regning med 10 Alen eller 45 Skill., og ligeledes Dagsværket eller Dags-Arbeidet med 5 Alen eller 22½ Skill., hvorved dets ringere Ansættelse i forbemeldte Reglements 8. Art. er ophævet. — Tienden af Fiske-Jorderne paa Bispestolenes og andet beneficeret Gods maa ikke fordres eller beregnes höiere, end efter Qvilde og Landskylds-Hundredets Ansætning med 90 Sk. for Vætten, saa at dens Ansætning ved forbemeldte Reglement ligeledes herefter er ophævet. Hvilket man, i Anledning af det kongelige Rentekammers Forlangende udi Promemoria af 15. hujus Samme herved tjenstligst har skullet communicere. Det kongelige Danske Cancellie den 29. Januarii 1785.

2. Febr. **Kongelig Resolution** ang. **Nedsættelse af en Commission om Islands almindelige Væsen. Christiansborg 2. Februar 1785**[1]. — I Forestilling 1. Februar bemærker Rentekammeret, at Kongen, „bevæget af adskillige Tid efter anden andragne Mangler i Hensigt til Islands politiske og oeconomiske Forfatning", havde sendt Landcommissionen 1770 for at undersöge Landets Forhold og gjöre Forslag til dets Opkomst. Efter omtrent 1½ Aars Forretning indgav Commissionen Forestilling og Forslage, som siden bleve benyttede til forskjellige Indstillinger, f. Ex. om Öde-Gaardes Optagelse; Markers Indhegning og Planering; Faarerögtens Forbedring; Strömmes og Havnes Undersögelse og Opmaaling; Medicinalvæsenet; Amternes Inddeling; Vei- og Postvæsenet: Fiskeriernes Udvidelse og Forbedring, samt Bekvemmelighed for Handelen, især paa Nord- og Österlandet;

[1]) Commissorium 16. Februar 1785.

Midler til Meelmalingens Befordring; Forbedring i Uldarbeidet; Spinden og Væven, m. m.; hvortil Foranstaltninger med Præmier o. s. v. allerede vare forföiede. — Dog var endnu adskilligt tilbage, saavel af Commissionens Efterretninger og Forslage, som adskillige Sager senere indkomne, som kunde fortjene nærmere Overveielse, men formedelst Omstændighederne endnu ikke kunde foretages. Saaledes manglede Politievæsenet en fuldstændig og endelig Afgjörelse (hvortil Commissionen havde indgivet Forslag). Ligeledes, uagtet Taxten af 1776 og andre Anordninger „havde givet den islandske Handel, og dens Forhold til dette Lands Næringsmidler, meget vigtige Forbedringer", saa havde denne Sag dog ikke kunnet bringes til Fuldkommenhed saa længe Octroy 1763 stod ved Magt, da den forudsatte i flere Ting forskjellige Grundsætninger fra hine. Nu derimod, da Octroyens Tid er udlöben siden ultimo 1783 og en ny Handels-Indretning traadt i Kraft siden 2. Juli 1781, maatte man tænke paa en ny Handels-Anordning for Island, „hvori, saa nöie som mueligt, maatte vorde bestemt, ei alene Maaden, hvorpaa den i og for sig selv bör drives der i Landet, men og fornemmelig, i hvilket Forhold Lovene for Handelen helst maatte være at sætte med den övrige oeconomiske og politiske Lovgivelse; ligesom Handelen selv med Landets samtlige Næringsmidler af Jordbrug, Fædrift, Fiskerie og videre, samt ved hvilke Midler, paa hvad Maade og i hvad Orden alle Næringsmidler, samtlige og hvert især, passeligst kunde drives, opmuntres og befordres, til Landets og Handelens fælles Gavn og Bedste. Ved hvilken Leilighed naturligviis tillige maatte komme i Betragtning, hvilke Politie-Indretninger der maatte eragtes at ville blive de tjenligste, saavel især i Hensigt til Næringerne og Handelen, som overhoved for Landets huslige og borgerlige Væsen". Hertil kom endvidere Raadslagninger om Midlerne til at forebygge Jordbrandens Fölger. — Da Rentekammeret ikke mente at have tilstrækkelig Tid tilovers fra de daglige Forretninger til at gaae til Bunds i disse Sager, men disse trængte til en saa hurtig Afgjörelse som mueligt, foresloges Indretningen af en speciel Commission, hvortil Tiden mentes særdeles passende, da Commissionen kunde benytte den til Island bestemte Stiftamtmand Levetzows Indsigter indtil hans Afreise i næste Foraar. Ligeledes kunde Thodal tilkaldes, naar han i næste Efteraar kom til Kjöbenhavn. Iövrigt mentes, at de blandt Kammerets Medlemmer skulde sidde deri, som fornemmelig havde arbeidet i

1785.
2. Febr.

1785. 2. Febr. det islandske Fag: Geheimeraad, Grev Reventlow, Conferentsraad Erichsen, Justitsraad Wormskjold og Justitsraad Hammeleff, ligeledes mentes: at saavel den samtlige Direction som Administrationen for den grönlandske, islandske, finmarkske og færöeske Handel burde tiltræde Commissionen, saavidt de forhandlende Sager havde en meget udbredt Indflydelse paa Handelen. Fremdeles mentes eet af Cancelliets Medlemmer at burde sidde i Commissionen, hvortil foresloges Etatsraad Schow, i Anledning af at adskillige Sager vilde forekomme, som hörte under Cancelliets Ressort. Til Protokolförer foresloges Christian Ulrich Ditlew Eggers, Fuldmægtig ved Oeconomie- og Commerce-Collegium, „som en Person, der i Særdeleshed meget har lagt sig efter Kundskab om de islandske Sager". Indholdet af Commissionens Overlæg mentes at maatte stiles paa de i den ældre Landcommissions Instruction 22. Mai 1770 angivne Punkter, saavidt de ikke vare afgjorte, og dertil lægges nogle senere ventilerede Momenter, hvortil det udstedende Commissorium mentes alene at kunne henvise. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 66, Nr. 12.

Vi have ladet Os indbemeldte Vort Rentekammers Forslag udförligen foredrage, og bifalde Vi derefter allern., at til at undersöge og overveie samtlige herudi foredragne Poster, Islands almindelige Væsen betræffende, maa nu strax nedsættes en Commission, bestaaende af de herudi nævnte Medlemmer, hvorved den foreslagne Fuldmægtig Eggers förer Protocollen. Og da Vores Etatsraad og Laugmand Fjeldsted, som har været Medlem af den i Aaret 1770 anordnede og til Island oversendte Landcommission, for nærværende Tid opholder sig her i Staden, saa ville Vi allern. at han maa tiltræde bemeldte nu nedsættende Commission, for at gaae til Haande med Oplysninger, da han igjen, naar han har meddeelt de vigtigste, maa træde ud af samme, og ville Vi derfor, i Steden for Diætpenge, i sin Tid allern. forunde ham en passende Gratification. Iövrigt haver Vort Rentekammer saasnart mueligt at udfærdige og Os til Underskrift at forelægge det i Overeensstemmelse hermed fornödne Commissorium. Christiansborg Slot den 2. Februar 1785.

Kongelig Resolution ang. Tilförsel af Tömmer til Island. Christiansborg 9. Februar 1785. — 1785. 9. Febr.
I Rentekammerets Forestilling 1. Februar gives en kort Beretning om det i Arnæs og Rangarvalla Syssel den 14. og 16. August 1784 indtrufne Jordskjælv, hvilken Beretning stötter sig paa Skrivelser fra Biskopperne i Skalholt og Stiftamtmand Thodal. Jordskjælv 14. August 1784, omtrent Kl. 4 e. M. i godt Veir, havde kuldkastet de fleste Huse paa Skalholt, samt næsten alle Huse og Bygninger i de saakaldte „Hreppar", saa at i Ytra-Rep, som indbefatter over 50 Gaarde, vare ikkun 4 Gaarde, skjöndt beskadigede, dog endnu beboelige, og i Eystra-Rep stode kun nogle faa Gaarde tilbage, höist oppe til Fjelds, som ikke vare aldeles ödelagte. Paa samme Maade var det gaaet med Biskupstúngur. Skeida Herred var saa aldeles ödelagt, at paa nogle Steder ikke stod et eneste Huus eller Hytte tilbage, og paa andre Steder kun 2, 3, 4 Huse. I flere Repper i Arnæs Syssel var mere eller mindre Skade anrettet. — Ved et andet Jordskjælv, som indfaldt den 16. August ved samme Tid om Eftermiddagen, og vedholdt længere end det förste, vare alle Gaarde og Bygninger over hele „Floen" (8 Sogne) blevne ödelagte. Kirker og Præstegaarde over hele Arnæs Syssel vare alle deels i Grund ödelagte, deels saa beskadigede, at Kirkerne næppe mere ere tjenlige til Gudstjeneste. I den vestlige Halvdeel af Rangarvalla Syssel, især i Holtum (6 Kirkesogne) skal Jordskjælvet og have foraarsaget stor Skade. — Under Jordskjælvene syntes Floden Hvítá ved Skalholt at voxe saa höit, som Fjeldet Vördufell; kogende Kilder, Bække og andre Vande forsvandt, men i deres Sted saae man nye at frembryde paa andre Steder, af hvidagtig Farve, hvormed gamle forbrændte Huler i en vidtlöftig Lava-Strækning omkring Öxaraa Landthingssted bleve opfyldte, under en forfærdelig underjordisk Raslen og Bulder, og store Stykker af de tvende Klipperader ved Siden af Almannagjá vare derved nedfaldne. Kun 3 Mennesker vare dog omkomne, men derimod havde en stor Mængde Mennesker foresat sig at flytte til Sökanten, da Creaturene vare for störste Delen döde, og Græsset paa Marken, saavel som Höet, ödelagt. Paa selve Skalholt vare kun 2 lidet beskadigede Huse tilbage, saa at Biskoppen selv og alle Stedets Beboere maatte ligge i Telte. Ifölge Beretning fra Sysselmanden paa Vestmannöerne var ogsaa der stor Skade tilföiet saavel Græsningen som Fuglen paa Öerne. Efter en af Biskop Finnur Jonsson til Cancelliet indsendt Beretning vare

1785.
9. Febr.

ved Jordskjælvet paa Domkirkens Gods i Arnæs og Rangarvalla Syssel aldeles ödelagte 856 Huse, faldefærdige 163 og beskadigede 200; de beskadigede Huses Antal mentes at ville gaae op til 2000, 10 Huse beregnede for hver Gaard. Af Kirker vare 6 ruinerede, 6 faldefærdige og 5 beskadigede; af Præstegaarde: 9 deels beskadigede, deels faldefærdige og deels ödelagte, hvilket ogsaa gjelder om 76 Gaarde paa Kirkernes og Præsternes Mensalgods, hvorom tildeels Efterretninger manglede; af Proprietair- og Selveier-Gaardene vare omtrent 151 bragte i lignende Tilstand. — Kammeret anseer Opsendelsen af Tömmer for den förste Fornödenhed, og havde derfor anmodet Directionen for den islandske Handel om, at see en Ladning Tömmer fra Norge sendt til Örebakke saa tidlig, at den kunde være der i Marts eller tidlig i April. Handelen gjorde Regning paa en Ladning paa 80 Commercelæster, til en Værdie af 629 Rd. 2 Mk. 9 Sk. Fragten anslaaes til 3600 Rd. Kammeret foreslaaer, at Bekostningerne udredes af den indsamlede Collect. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 66, Nr. 14.

Vi approbere allern. indbemeldte Vort Rentekammers Foranstaltning, hvorefter et Skib af 80 Commerce-Læster eller derover befragtes, for, det snareste skee kan, at indtage i Moss en Ladning Tömmer, som den islandske Handel der besörger indkjöbt, og derefter, saasnart Söen i dette Foraar bliver seilbar, at overföre samme til Örebacks Havn i Island, for siden, efter vedkommende Stiftamtmands og Biskops Foranstaltning ved Sysselmanden og Sognepræsterne paa ethvert Sted, efter foregaaende Repartition, rettet efter Vedkommendes befindende Trang, at uddeles til Hjelp for de trængende Indbyggere i Arnæs og Rangarvalla Sysseler, hvis Huse ere ödelagte eller beskadigede ved de sammesteds den 14. og 16. August forrige Aar indtrufne Jordskjælve. Og maa saaledes de paa bemeldte Ladning Tömmers Indkjöb og Transport medgaaende Omkostninger tages af de her i Staden til Understötning for de Indvaanere i Island, som have lidt Skade ved den sammesteds i Aaret 1783 opkomne Vulkan eller Jordild indsamlede og i Vores Kasse deponerede frivillige Gaver, af Belöb

omtrent 10,000 Rd. — Dog skal Befragtningen af forbemeldte Ladning Tömmer til Island liciteres, saavel i Moss som i Drammen, da den maa ventes at kunne betydeligen nedsættes. Christiansborg Slot den 9. Februarii 1785.

1785.
9. Febr.

Kongelig Resolution ang. Indsamling af en Collect til Understöttelse for Island. Christiansborg 9. Februar 1785. — Ved en Skrivelse 13. Januar 1785 havde Cancelliet sendt til Rentekammeret Beretninger fra Biskopperne Finnur Jonsson og Hannes Finnsson paa Skalholt, hvori de havde beskrevet den ved Vulkan-Udbruddet 1783 foranledigede höist ulykkelige Tilstand, hvori Indbyggerne i nogle Herreder i Island vare geraadede, navnlig Præstestanden, da Nogle havde mistet alt hvad de eiede, Andre vare ifærd med at forlade Huus og Hjem, og gaae ud at betle, endnu Andre holdt endnu Stand, men vare af Hunger öiensynlig henfaldne. Nogle Præster, som havde 3 Kirker at betjene, eiede ikke en eneste Hest, og kunde heller ingen kjöbe, da de deels ikke havde Noget at give for den, deels ikke kunde faae nogen kjöbt. I hele Thingvalla Sogn vare kun 5 Heste ilive. I Vinteren 1783—84 havde Nöden været saa stor, at endog Provster, som tjente i temmelig gode Kald, havde selv maattet opsanke og bære hjem paa Ryggen Riis og Krat til deres Creature. Paa andre Steder vare Præster blevne husvilde. Biskopperne anholde derfor om en kongelig Understöttelse for Præsteskabet, især i Arnæs og Rangarvalla Sysseler, enten ved en Gave, eller ved en Collect-Bevilling, hvilket og Cancelliet fandt at være den yderste Nödvendighed. — Kammeret indstiller derfor nu, at en almindelig Collect maa tillades indsamlet (Forestilling 1. Februar). — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 66, Nr. 15. 9. Febr.

Til Hjelp og Redning for de ved en ny Vulkans samt heftige Jordskjælves Ödelæggelse forarmede Indvaanere i Island, samt det trængende Præsteskab, fornemmelig i Arnæs og Rangervalle Sysseler i Skalholt Stift, tillade Vi allern., at Rentekammeret maa correspondere med Vort Danske og Tydske Cancellie om at foranstalte en Collect af frivillige Gaver, som paa sæd-

1785. 9. Febr. vanlig Maade indsamles af vedkommende Övrigheds-Personer i begge Vore Riger og Fyrstendömmene, saavel udi Vores Residentsstad Kjöbenhavn og de övrige Kjöbsteder, som paa Landet; til hvilken Ende Kammeret haver at forsyne bemeldte Cancellier med de fornödne Underretninger, til at oplæses af Prædikestolene, som Intimationer for samme. Christiansborg Slot den 9. Februarii 1785[1].

16. Febr. **Commissorium for Grev Schimmelmann m. fl., ang. Undersögelse af Islands almindelige Væsen. Christiansborg 16. Februar 1785.** — Rentek. Norske Exped. Prot. 15, 179—182; Pontoppid. Magazin for almeennyttige Bidrag I, 166—169.

Christian den Syvende &c. V. S. G. T. Da Os af Vort Rentekammer Tid efter anden allerund. ere foredragne de fra Vort Land Island i de tvende sidstforlöbne Aar 1783 og 1784 indkomne Beretninger om den sammesteds ved en Vulkan og senere Jordskjælve anrettede Ödelæggelse, og Vi allern. ansee nödvendigt, at, foruden de allerede föiede Foranstaltninger, alle videre optænkelige og til de locale Omstændigheder meest passende Midler saavel til Landets Folkemængdes Conservation, som til de ödelagte Gaardes og Jord-

---

[1]) Ved Rentekammerets Skrivelser 5. Marts 1785 er denne Resolution communiceret begge Cancellier, for at föie de videre fornödne Anstalter til Collecten, idet Rentek. vil med det förste tilveiebringe og derefter tilstille dem de fornödne Underretninger om de ved Vulkanen foraarsagede Ödelæggelser, til Brug ved den af Prædikestolene gjörende Intimation for bemeldte Collect (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 149—150). I Skrivelse til Rentekammeret 7. Mai 1785 önsker det danske Cancellie disse Underretninger (Canc. Brevb. 1785, Nr. 921, S. 706—707) og ved Rentek. Skrivelse til begge Cancellier 11. Juni 1785 (Isl. Copieb. Lit. V, Nr. 553 og 554) tilstilles dem samme.

strækningers Ophjelpelse, Heste-, Qvæg- og Faare-Avlens 1785.
Formerelse, med alt hvad videre henhörer til at standse 16. Febr.
eller igjen afhjelpe forberörte Jordilds og Jordskjælves efterladte ödelæggende Virkninger, udförligen tages under Overveielse og, paa det at de herhen sigtende Foranstaltninger maatte kunne gives den mueligste Fuldkommenhed og hurtigste Iværksættelse, under eet behandles; Vi ogsaa tillige allern. have betænkt, hvorledes en ny almindelig Anordning om Handelen i Island nu, da en forandret Handels-Indretning siden 2. Julii 1781 af Os er stiftet og den forrige Handels-Octroy af 15. August 1763 siden 1783 Aars Udgang er udlöben, vil være aldeles fornöden. Saa er hermed Vores allern. Villie og Befaling, at I, Vores Geheimeraad, Finance- og Commerce-Minister Hr. Ernst Henrich, Greve af Schimmelmann, Ridder; Vores Geheimeraad og förste Deputeret i Rentekammer-Collegio Hr. Christian Detlef Greve af Reventlau, Ridder; Vores Conferentsraad og Deputeret i Rentekammer-Collegio John Erichsen; Vores Etatsraad og Medlem af det danske Cancellie-Collegio Christen Schow; Vores Etatsraad og Medlem af Directionen for den grönlandske, islandske, finmarkske og færöiske Handel Wilhelm August Hansen; Vores Justitsraad og Committeret i Rentekammer-Collegio Peder Wormskjold; Vores Justitsraad og administrerende Directeur ved den grönlandske, islandske, finmarkske og færöiske Handel Friderich Martini; Vores Justitsraad og administrerende Directeur ved den grönlandske, islandske, finmarkske og færöiske Handel Carl Pontoppidan; Vores Justitsraad og Committeret i Rentekammer-Collegio Niss Hammeleff; og Vores Justitsraad og administrerende Directeur ved den grönlandske, islandske, finmarkske og færöiske Handel Hartvig Marcus Frisch, saasnart mueligt skulle sammentræde i en Commission, i hvilken tillige indtræde Vores Etatsraad og Laugmand Thorchild Fjeldsted, som forhen har været Medlem af den i Aaret 1770 anordnede islandske Land-Commission, for at gaae

1785. 16. Febr. tilhaande, medens han sig her opholder, med nyttige Oplysninger, som og Vores Kammerherre Hans Christoph Diderich Victor Levetzow, indtil hans Afreise herfra, og endelig Vores Stiftamtmand i Island, Lauritz Thodal, naar han her til Staden ankommer, til den Ende, at I samtlige med hinanden kunne gjennemgaae:

1) Alle om den seneste Jordilds og paafulgte Jordskjælves ödelæggende Virkninger i Island indkomne Oplysninger og paa Grund deraf allerund. bringe til Vores nærmere Resolution i Forslag de tjenligste og mest virksomme Foranstaltninger til sammes Stands ning og Afhjelpelse, saasom til Folkemængdens Conservation og Formerelse, de ödelagte eller skadelidte Gaardes og Jordstrækningers Istandsættelse og bedste Anvendelse saavel paa Vore egne, som paa Privates Jordegodser, Heste-, Qvæg- og Faare-Avlens hurtigste Formerelse, med Alt hvad videre hertil henhörer. — Og 2) Alt hvad ved den i Aaret 1770 anordnede islandske Land-Commission er bleven bragt i Forslag, og siden videre ventileret, om en til Islands Opkomst og dens Indvaaneres Vilkaars Forbedring tjenlig Handels-Indretning og dennes Forberedelse og Understötning ved Fiskeriernes Udvidelse i de salte og ferske Vande, Fiskevirkningens Forbedring, Kornmalingens, Fædriftens og Uldarbeidets, samt andre Manufacturers og Haandværks-Arbeiders med flere Næringsveies Befordring, Havnenes Undersögning, Communicationens bekvemmere Indretning imellem Landets fraliggende Steder og Distrikter, saavel som endelig den Deel af dets Politievæsen, der staaer i nöieste Sammenhæng med forberörte Punkter. Om hvilket Alt Vi forvente Eders udförlige Betænkning og bestemte Forslag, stilet fornemmeligen derhen, hvorledes Handelen fra nu af kunde gives en saadan Indretning og föres efter saadanne Regler, der bedst maatte være skikkede til Forberedelse for en efter Landets Omstændigheder dannet og for den

hele Stat nyttig og fordeelagtig Handels-Frihed. — Eders Beretninger og Forslage indgives efterhaanden, og især de til förste Punkt henhörende, saasnart mueligt til Vort Danske Cancellie og Vort Rentekammer, saavidt ethvert af disse Collegiers Departement vedkommer, paa det at samme derfra til Vores allern. Resolution kunne vorde forestillede og Iværksættelsen siden foranstaltet. — Til at före Pennen og referere i Commissionen have Vi allern. udnævnt Christian Ulrich Detlew Eggers, Fuldmægtig i Vort General-Land-Oeconomie- og Commerce-Collegii tydske Secretariat. — Dermed skeer Vor Villie. Befalendes Eder Gud. Skrevet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores kongelige Residentsstad Kjöbenhavn den 16. Februarii 1785. 1785. 16. Febr.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Thodal, ang. Laugrettesmænds Skattefrihed. Khavn 22. Februar 1785. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 86. 22. Febr.

Vi ere enige med Hr. Stiftamtm.' Udladelse i Skrivelse af 25. Junii f. A., at forrige Lavrettesmand Benedict Bergsen ifölge Forordn. af 16. Novbr. 1764 ikke kan være fri for at betale Skatter og Gjeftold, uden for den Tid han har været Lavretsmand, men at Sysselmanden derimod ikke er beföiet til at affordre ham Böder for at han har indeholdt med denne Skattes Betaling, saa meget mindre, som Aarsagen dertil alene maa tilskrives en Misforstand af den kongelige allern. Resol. af 7. Martii 1774, som alene tjener til Befrielse for de verdslige og geistlige Embedsmænd i Landet. Hvilket vi maa tjenstligst have Hr. Stiftamtm. anmodet at betyde Supplikanten og Sysselmand Helgesen, med Ordre til den sidste, at lade Supplikanten være ukrævet for Böderne. Rentekammeret den 22. Februarii 1785.

1785. 23. Febr. **Kongelig Resolution ang. Falkenes Transport fra Island. Christiansborg 23. Febr. 1785.** — Landfogden i Island, Skuli Magnusson, havde gjort opmærksom paa, at paa Grund af Qvægdöden i Island vilde man næppe i dette Aar kunne forskaffe Foder til de Falke, der som sædvanlig skulde föres fra Island. Over-Falkoneermesteren, Kammerherre Calmette, troede, at man i dette Aar kunde nöies med 30 Falke fra Island, istedenfor det sædvanlige Antal af 50, og foreslog, at sende 24 til 30 Stude over, til Falkenes Föde, idet man tillige lod Reise-Falkonererne reise saa tidlig fra Kjöbenhavn, at de kunde være i Reykjavík til den 24. Juni, da Falkefængerne, efter deres Instruction, skulde möde med Falkene paa sidstnævnte Sted. Bekostningen ved en saadan Udrustning, med Transport af 20 Stude, beregnedes at ville blive 2125 Rd., eller omtrent 1896 Rd. mere, end sædvanligen pleiede at udgives for Falke-Transporten, naar Studene kjöbes i Island (efter Middeltal af 5 Aar kostede Falkeqvæget der 228 Rd. 19 Sk.). — Rentekammeret bemærker, at den aarlige Forsendelse af Falke til fremmede Hoffer grunder sig ikke paa nogen Convention, men at nogle af Kongens Embedsmænd og Betjente ved Jagten nyde endeel Douceurer af de udenlandske Hoffer, som modtage Presenter af Falke, og at det synes som disse Embedsmænd og Betjente maatte kunne vente Erstatning for bemeldte Douceurer, hvis Presenten faldt bort, hvorved Besparelsen ved de egentlige Udgifter omtrent vilde opveies (Forest. 15. Febr.). — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 66, Nr. 18.

Det er Vores allern. Villie, at Falke skulle i dette Aar, ligesom sædvanligen, hentes fra Island. Men da det er at befrygte: at det til Falkenes Föde saavel der i Landet, inden de afsendes, som paa Reisen hertil, fornödne Qvæg ikke er der at erholde, saa ville Vi allern. herved autorisere Vort Rentekammer til at lade föie alle indbemeldte Foranstaltninger til 20 Studes Oversendelse med et af Handelsskibene, samt til de for disse Stude fornödne Indretninger i Skibet, med videre, og maa den hertil fornödne Bekostnings Sum, fradraget Belöbet af det, som for de til denne Entreprise anskaffede Materialier i sin Tid kan udkomme,

med videre, i sin Tid, efter behörigen documenterede Regninger, af Vores Kasse udbetales. Christiansborg Slot den 23. Februarii 1785. 1785. 23. Febr.

Plakat ang. Bestemmelse af Indskud i den almindelige Enke-Kasse. Christiansborg 25. Febr. 1785[1]. — Publiceret paa Althinget 1789 og Rubrum indført i Althingsbogen s. A. Nr. 24. 3, S. 37. — Originalen uden Tabel, samt en i Enkekassens Bogholder-Comptoir verificeret Copie med Tabel, efter det ved kgl. Resol. 11. Februar 1785 approberede Udkast, findes i Canc. Archivs „Siellandske Indlægge Januar — Mart 1785, Litr. A.". — Plakaten uden Tabel indført i Siell. Reg. 76, 545b–547. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1785, S. 13—25; Schou IX, 6—20. 25. Febr.

Plakat, angaaende en nöiere Bestemmelse af det Indskud, som ved Indtrædelsen i den under 30. Augusti 1775 oprettede almindelige Enke-Kasse skal erlægges for enhver forlangt Pension, samt flere Poster bemeldte Kasse angaaende.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at siden Oprettelsen af den under 30. Augusti 1775 af Os stiftede almindelige Enke-Kasse for Vore Riger, Hertugdömmer og Lande, ikke alene Sandsynligheden om Menneskenes forestaaende Levetid efter den opnaaede forskjellige Alder, samt dens Anvendelse paa Enke-Pensions-Anstalter ved forbedrede Dödeligheds-Tabeller, og derefter anstillede nöie Beregninger, er bragt til större Paalidelighed, men og ved bemeldte Kasse selv den under visse Forudsættelser modererede Ansættelse af de i samme gjörende Indskudde efter Erfaringen og ved Sagens nöiere Overveielse er befunden ikke at kunne have Sted, og at i Fölge heraf, efter den af Os beskikkede Directions, og de af samme raadförte Mathematikeres eenstemmige Eragtning, den Fundationens 3. § vedföiede Indskuds-Tabel nödvendigen vil være

[1] Canc. Circ. 18. Oktbr. 1823.

1785. 25. Febr. at forandre efter og i Overeensstemmelse med de senere Oplysninger, saafremt Vores Kasse, som, efter at den forrige Land-Militaire-Etatens Pensions-Kasses Fond for nogle Aar siden ganske er medgaaet, allerede findes bebyrdet med alle de Pensioner, som deraf burde udredes, ikke paa ny skal være udsat for saadan med Tiden befrygtende Byrde. Ved disse Betragtninger have Vi fundet Os bevægede til, paa bemeldte Vores Directions derom gjorte udförlige Forestilling, at approbere den herved heftede forandrede Indskuds-Tabel, som samme har ladet beregne efter de siden Kassens Oprettelse bekjendt blevne, og ved Erfaringen bestyrkede Grundsætninger, og hvori det af Interessenterne gjörende Indskud er ansat deels höiere og deels ringere end i den forrige, men i alt saaledes, at enhver Indtrædende hverken betaler meer eller mindre, end den hans Kone udi hendes muelige Enke-Stand forsikkrende Pension ved nöieste Udregning er befunden at være værd. Bemeldte nye Indskuds-Tabel skal altsaa herefter udi den forriges Sted tjene til Regel ved Interessenternes Optagelse, saaledes, at Vore i Fundationens 3. § benævnte Civil- og Militair-Betjente skal for hver 10 Rds. Pension, som enhver vil forsikkre sin Hustrue i hendes muelige Enke-Stand, til Kassen erlægge den Indskuds-Summa, som udi denne Tabel findes anfört ved Mandens og Konens combinerede Alder, og alle andre Vore Undersaatter, som vil tage Deel i dette Institut, derforuden betale den ved Fundationens 7. § fastsatte Recognition af 10 pro Cento. Som dernæst den i Henseende til de i Kassen Indtrædendes Alder i den förste Anmærkning til den forrige Indskuds-Tabel fastsatte Regel: at fulde 6 Maaneder og derover regnes for et heelt Aar, men hvad som er under 6 Maaneder ikke tages i Betragtning, efter meerbemeldte Directions Forestilling er geraadet Kassen til et mærkeligt Tab, saa skal, efter den den nye Tabel tilföiede forandrede Anmærkning, denne Regel ikkun

for saavidt Mændenes Alder angaaer herefter finde Sted, og derimod i Henseende til Konernes Alder alene tages Hensigt til det fulde Antal Aar, som de virkelig have opfyldt, og de overskydende Maaneder ei komme i Betragtning. Endelig ville Vi og, for desmere at lette de af Vores Casse lönnede Betjente Indtrædelsen i Kassen, allern. extendere Fundationens 6. § derhen, at de, forsaavidt de ikke efter allerede subsisterende særdeles Anordninger ved Indtrædelsen i Kassen strax bör erlægge deres Indskud i rede Penge, maae til det gjörende Indskuds Betaling forundes 6 Aars Dilation, saa at den efter bemeldte § af en saadan Betjent udstedende Pante-Obligation, i Stedet for at lyde paa den 4de Deel af hans af Vores Kasse nydende aarlige Gage, maa stiles ikkun paa den 6te Deel, og den derefter til hver Junii og December Maaneds Udgang betalende 12te Deel af Indskuds-Summen, tillige med de hver Gang forfaldne Renter, efter Directionens Requisition, til hver Termin paa vedkommende Sted i Gagen skal indeholdes, og Enke-Kassen anvises. Hvorefter alle Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores kongelige Residents-Stad Kjöbenhavn den 25. Februarii 1785.

1785. 25. Febr.

Indskuds-Tabel, som viser, hvad enhver Civil- eller Militair-Betjent, ved Indtrædelsen i den almindelige Enke-Kasse, for hver 10 Rigsdalers Pension, han agter at forsikkre sin Hustrue, til bemeldte Kasse bör betale, efter hans og hans Hustrues ved Optagelsen i Kassen iværende Alder.

Ved Alderens Bestemmelse antages til Regel: — At fulde 6 Maaneder og derover regnes ved Mændenes Alder for et heelt Aar, og hvad som er under 6 Maaneder kommer ikke i Betragtning. Men ved Konernes Alders Bestemmelse kommer kun det fulde Antal af Aar, som de virkelig have fyldt, og ikke de overskydende Maaneder i Betragtning.

1785.
25. Febr.

Mandens Alder:

Konens Alder: Aar	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.
14	37.$\frac{62}{100}$	38.71	39.82	41.02	42.22	43.42	44.62	45.81	47.19	48.56
15	36.80	37.90	39.00	40.11	41.32	42.53	43.74	44.95	46.16	47.52
16	35.99	37.09	38.19	39.30	40.41	41.63	42.85	44.08	45.30	46.53
17	35.17	36.27	37.38	38.18	39.60	40.71	41.94	43.18	44.42	45.65
18	34.35	35.45	36.56	37.67	38.78	39.90	41.01	42.25	43.51	44.76
19	33.54	34.64	35.74	36.85	37.96	39:08	40.20	41.31	42.57	43.84
20	32.73	33.83	34.93	36.03	37.14	38.25	39.38	40.50	41.62	42.89
21	31.92	33.00	34.09	35.17	36.26	37.38	38.51	39.64	40.77	41.90
22	31.15	32.21	33.28	34.35	35.41	36.49	37.62	38.76	39.90	41.04
23	30.43	31.46	32.50	33.56	34.61	35.66	36.72	37.86	39.01	40.16
24	29.76	30.76	31.77	32.80	33.84	34.87	35.91	36.95	38.10	39.26
25	29.11	30.10	31.09	32.09	33.10	34.12	35.14	36.16	37.18	38.35
26	28.36	29.26	30.24	31.22	32.20	33.22	34.25	35.28	36.30	37.33
27	27.61	28.51	29.42	30.38	31.35	32.31	33.34	34.38	35.42	36.45
28	26.86	27.76	28.66	29.58	30.52	31.48	32.42	33.46	34.51	35.56
29	26.11	27.00	27.91	28.82	29.74	30.67	31.61	32.54	33.59	34.64
30	25.36	26.25	27.15	28.06	28.98	29.90	30.82	31.74	32.66	33.72
31	24.65	25.44	26.31	27.19	28.08	29.01	29.93	30.86	31.78	32.71
32	23.94	24.72	25.52	26.37	27.24	28.11	29.04	29.96	30.90	31.82
33	23.23	24.01	24.80	25.60	26.44	27.29	28.14	29.07	30.00	30.94
34	22.52	23.30	24.08	24.88	25.68	26.51	27.34	28.17	29.10	30.04
35	21.82	22.59	23.37	24.16	24.96	25.77	26.58	27.39	28.20	29.14
36	21.14	21.83	22.59	23.35	24.12	24.93	25.74	26.55	27.37	28.18
37	20.47	21.23	21.84	22.59	23.33	24.09	24.90	25.71	26.52	27.35
38	19.80	20.48	21.32	21.86	22.59	23.32	24.06	24.87	25.68	26.50
39	19.13	19.80	20.49	21.41	21.88	22.59	23.31	24.03	24.84	25.66
40	18.46	19.13	19.81	20.50	21.20	21.90	22.60	23.30	24.00	24.82
41	17.79	18.37	19.02	19.68	20.35	21.05	21.76	22.46	23.16	23.86
42	17.13	17.70	18.28	18.91	19.56	20.21	20.91	21.62	22.32	23.02
43	16.47	17.04	17.61	18.19	18.81	19.44	20.07	20.77	21.48	22.18
44	15.81	16.38	16.95	17.52	18.10	18.71	19.32	19.93	20.63	21.34
45	15.18	15.73	16.29	16.86	17.44	18.02	18.61	19.20	19.79	20.49
46	14.57	15.04	15.58	16.12	16.67	17.25	17.83	18.41	19.00	19.59
47	13.96	14.43	14.90	15.43	15.95	16.48	17.06	17.64	18.22	18.80
48	13.36	13.82	14.29	14.76	15.28	15.78	16.30	16.87	17.45	18.03
49	12.76	13.21	13.68	14.15	14.63	15.13	15.62	16.12	16.69	17.26
50	12.16	12.61	13.07	13.54	14.02	14.50	14.98	15.46	15.94	16.51
51	11.64	12.01	12.45	12.89	13.35	13.82	14.30	14.77	15.25	15.73
52	11.12	11.49	11.86	12.29	12.71	13.16	13.62	14.10	14.57	15.04
53	10.60	10.96	11.34	11.71	12.13	12.54	12.97	13.43	13.90	14.37
54	10.09	10.44	10.81	11.19	11.56	11.97	12.37	12.78	13.24	13.70
55	9.58	9.93	10.29	10.66	11.04	11.42	11.81	12.20	12.59	13.05

1785.
25. Febr.

Mandens Alder:

Aar	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.
56	9.$\frac{23}{100}$	9.39	9.73	10.07	10.43	10.81	11.18	11.57	11.95	12.33
57	8.88	9.00	9.20	9.53	9.86	10.20	10.58	10.94	11.33	11.70
58	8.53	8.60	8.77	9.01	9.33	9.65	9.97	10.35	10.71	11.09
59	8.18	8.24	8.32	8.55	8.82	9.13	9.44	9.75	10.12	10.48
60	7.83	7.89	7.96	8.04	8.33	8.63	8.93	9.23	9.53	9.89

Konens Alder:	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.
14	49.$\frac{95}{100}$	51.32	52.71	54.04	55.38	56.71	58.05	59.36	61.09	62.84
15	48.88	50.25	51.62	52.99	54.38	55.77	57.16	58.55	59.94	61.70
16	47.87	49.22	50.57	51.93	53.28	54.73	56.18	57.63	59.07	60.52
17	46.90	48.22	49.56	50.89	52.24	53.57	55.08	56.59	58.10	59.60
18	46.01	47.27	48.58	49.90	51.22	52.55	53.87	55.43	57.00	58.57
19	45.10	46.37	47.64	48.94	50.24	51.55	52.86	54.17	55.79	57.41
20	44.17	45.45	46.73	48.01	49.30	50.59	51.88	53.17	54.47	56.15
21	43.16	44.42	45.69	46.96	48.22	49.57	50.92	52.27	53.62	54.98
22	42.18	43.43	44.68	45.93	47.19	48.43	49.84	51.25	52.66	54.07
23	41.31	42.46	43.70	44.94	46.17	47.42	48.65	50.11	51.58	53.05
24	40.42	41.58	42.75	43.97	45.20	46.42	47.65	48.87	50.39	51.91
25	39.52	40.69	41.86	43.01	44.25	45.46	46.47	47.88	49.09	50.67
26	38.49	39.65	40.80	41.96	43.12	44.39	45.65	46.91	48.17	49.44
27	37.49	38.63	39.78	40.91	42.06	43.21	44.53	45.84	47.15	48.47
28	36.60	37.65	38.77	39.91	41.03	42.16	43.30	44.67	46.03	47.39
29	35.70	36.75	37.81	38.92	40.04	41.15	42.26	43.39	44.81	46.22
30	34.78	35.84	36.90	37.97	39.07	40.17	41.27	42.37	43.48	44.95
31	33.77	34.82	35.88	36.94	38.01	39.15	40.28	41.41	42.55	43.69
32	32.76	33.82	34.87	35.93	36.99	38.05	39.23	40.39	41.56	42.73
33	31.87	32.81	33.87	34.92	35.98	37.04	38.10	39.31	40.50	41.71
34	30.98	31.92	32.86	33.92	34.97	36.03	37.09	38.15	39.39	40.62
35	30.08	31.02	31.97	32.92	33.97	35.02	36.08	37.14	38.20	39.47
36	29.10	30.02	30.95	31.88	32.81	33.89	34.97	36.06	37.15	38.24
37	28.16	29.06	29.97	30.88	31.79	32.70	33.81	34.92	36.04	37.16
38	27.33	28.14	29.03	29.92	30.81	31.70	32.60	33.74	34.88	36.03
39	26.48	27.31	28.13	29.00	29.87	30.74	31.62	32.50	33.67	34.84
40	25.64	26.46	27.29	28.12	28.97	29.82	30.68	31.54	32.40	33.60
41	24.66	25.45	26.25	27.06	27.86	28.75	29.64	30.54	31.43	32.33
42	23.72	24.50	25.27	26.04	26.83	27.61	28.53	29.46	30.40	31.32
43	22.88	23.59	24.34	25.09	25.84	26.60	27.36	28.32	29.28	30.26
44	22.04	22.75	23.46	24.18	24.91	25.64	26.37	27.11	28.11	29.11
45	21.20	21.91	22.62	23.33	24.03	24.73	25.44	26.15	26.86	27.90
46	20.26	20.95	21.63	22.31	23.00	23.73	24.47	25.21	25.95	26.69
47	19.39	20.03	20.70	21.35	22.01	22.67	23.43	24.21	24.98	25.75

1785.
25. Febr.

Mandens Alder:

Aar	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.
48	18.$\frac{60}{100}$	19.19	19.81	20.45	21.07	21.71	22.34	23.14	23.95	24.75
49	17.84	18.41	18.99	19.59	20.20	20.80	21.41	22.01	22.85	23.69
50	17.08	17.65	18.22	18.79	19.37	19.95	20.53	21.11	21.69	22.56
51	16.27	16.82	17.36	17.91	18.46	19.07	19.67	20.28	20.89	21.49
52	15.52	16.03	16.56	17.08	17.60	18.13	18.77	19.39	20.03	20.67
53	14.83	15.31	15.80	16.30	16.80	17.30	17.80	18.47	19.12	19.78
54	14.17	14.63	15.10	15.57	16.04	16.52	17.00	17.48	18.17	18.85
55	13.51	13.97	14.43	14.89	15.34	15.79	16.24	16.70	17.16	17.87
56	12.77	13.20	13.64	14.07	14.51	14.98	15.45	15.92	16.40	16.88
57	12.08	12.49	12.89	13.31	13.71	14.13	14.62	15.11	15.60	16.10
58	11.45	11.83	12.21	12.59	12.98	13.36	13.75	14.26	14.77	15.28
59	10.85	11.21	11.58	11.93	12.29	12.65	13.01	13.37	13.90	14.43
60	10.25	10.61	10.97	11.33	11.66	11.99	12.32	12.66	13.00	13.55

Konens Alder:	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51
	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.
14	64.$\frac{59}{100}$	66.34	68.10	70.07	72.06	74.04	76.04	78.03	79.89	81.75
15	63.47	65.24	67.01	68.78	70.74	72.70	74.66	76.63	78.60	80.51
16	62.31	64.10	65.89	67.68	69.47	71.41	73.34	75.28	77.22	79.17
17	61.11	62.92	64.73	66.54	68.35	70.17	72.08	73.99	75.90	77.82
18	60.13	61.70	63.53	65.36	67.19	69.03	70.87	72.75	74.64	76.52
19	59.04	60.66	62.29	64.14	65.99	67.85	69.71	71.57	73.42	75.29
20	57.83	59.51	61.19	62.88	64.75	66.63	68.51	70.39	72.27	74.10
21	56.68	58.38	60.08	61.78	63.49	65.34	67.20	69.05	70.91	72.77
22	55.49	57.21	58.93	60.65	62.37	64.10	65.93	67.77	69.59	71.43
23	54.52	56.00	57.74	59.48	61.22	62.97	64.72	66.52	68.34	70.14
24	53,44	54.97	56.51	58.27	60.03	61.80	63.57	65.34	67.12	68.91
25	52.25	53.84	55.43	57.02	58.80	60.59	62.38	64.17	65.96	67.72
26	51.04	52.63	54.24	55.85	57.46	59.22	60.98	62.75	64.52	66.28
27	49.79	51.41	53.02	54.64	56.27	57.90	59.64	61.37	63.12	64.87
28	48.77	50.14	51.78	53.41	55.05	56.69	58.34	60.06	61.77	63.49
29	47.64	49.07	50.49	52.15	53.80	55.46	57.12	58.78	60.48	62.17
30	46.42	47.89	49.37	50.85	52.52	54.19	55.87	57.55	59.23	60.90
31	45.18	46.66	48.15	49.65	51.14	52.79	54.44	56.09	57.75	59.40
32	43.90	45.41	46.91	48.41	49.93	51.44	53.06	54.69	56.31	57.95
33	42.91	44.11	45.64	47.16	48.68	50.21	51.74	53.33	54.94	56.54
34	41.86	43.09	44.33	45.87	47.41	48.95	50.49	52.04	53.61	55.19
35	40.74	42.01	43.28	44.55	46.10	47.66	49.22	50.78	52.34	53.89
36	39.54	40.84	42.14	43.44	44.74	46.27	47.80	49.34	50.87	52.40
37	38.28	39.61	40.94	42.27	43.60	44.93	46.44	47.94	49.46	50.96
38	37.18	38.33	39 69	41.05	42.41	43.77	45.13	46.61	48.09	49.58
39	36.02	37.20	38.38	39.77	41.16	42.55	43.94	45.33	46.78	48.24

1785. 25. Febr.

Mandens Alder:

Konens Alder: Aar	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51
	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.
40	34.$\frac{80}{100}$	36.01	37.22	38.43	39.85	41.27	42.69	44.11	45.53	46.96
41	33.54	34.75	35.97	37.18	38.40	39.79	41.18	42.57	43.96	45.35
42	32.26	33.48	34.70	35.93	37.15	38.38	39.74	41.10	42.46	43.82
43	31.22	32.19	33.42	34.65	35.89	37.12	38.36	39.69	41.02	42.35
44	30.12	31.12	32.12	33.36	34.60	35.85	37.09	38.34	39.64	40.94
45	28.94	29.98	31.02	32.06	33.31	34.56	35.81	37.06	38.32	39.59
46	27.74	28.79	29.83	30.88	31.93	33.14	34.36	35.58	36.80	38.03
47	26.53	27.58	28.64	29.68	30.74	31.80	32.98	34.16	35.35	36.54
48	25.55	26.37	27.42	28.49	29.54	30.60	31.67	32.82	33.97	35.13
49	24.52	25.36	26.21	27.27	28.34	29.40	30.46	31.54	32.66	33.78
50	23.43	24.30	25.17	26.05	27.12	28.19	29.26	30.33	31.41	32.50
51	22.37	23.24	24.12	24.99	25.88	26.92	27.96	29.00	30.04	31.08
52	21.30	22.18	23.05	23.94	24.82	25.71	26.72	27.73	28.74	29.75
53	20.45	21.11	21.99	22.87	23.76	24.65	25.54	26.52	27.50	28.48
54	19.53	20.23	20.92	21.80	22.69	23.58	24.48	25.37	26.32	27.27
55	18.58	19.29	20.01	20.73	21.62	22.51	23.41	24.31	25.21	26.12
56	17.59	18.30	19.01	19.73	20.45	21.30	22.16	23.03	23.89	24.76
57	16.60	17.31	18.02	18.73	19.45	20.17	20.99	21.81	22.65	23.47
58	15.80	16.32	17.03	17.74	18.45	19.17	19.89	20.68	21.46	22.27
59	14.96	15.50	16.04	16.75	17.46	18.17	18.89	19.61	20.37	21.12
60	14.10	14.65	15.21	15.77	16.48	17.19	17.90	18.62	19.34	20.06

Konens Alder: Aar	52	53	54	55	56	57	58	59	60
	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.
14	83.$\frac{61}{100}$	85.48	87.35	89.58	91.82	94.06	96.30	98.56	100.78
15	82.42	84.33	86.25	88.17	90.40	92.64	94.88	97.12	99.36
16	81.13	83.09	85.05	87.02	88.99	91.22	93.46	95.70	97.94
17	79.74	81.75	83.76	85.77	8[illegible].79	89.81	92.05	94.29	96.53
18	78.42	80.31	82.37	84.43	86.50	88.57	90.64	92.88	95.12
19	77.15	79.02	80.88	82.99	85.11	87.23	89.35	91.47	93.71
20	75.94	77.78	79.62	81.46	83.62	85.79	87.96	90.13	92.30
21	74.65	76.53	78.42	80.31	82.20	84.36	86.53	88.70	90.87
22	73.27	75.20	77.13	79.06	81.00	82.94	85.10	87.27	89.44
23	71.95	73.77	75.75	77.73	79.71	81.69	83.68	85.84	88.01
24	70.69	72.47	74.27	76.30	78.33	80.36	82.39	84.42	86.59
25	69.48	71.24	73.00	74.77	76.85	78.93	81.00	83.09	85.17
26	68.09	69.90	71.70	73.52	75.34	77.42	79.53	81.57	83.66
27	66.61	68.46	70.32	72.18	74.04	75.91	77.99	80.13	82.15
28	65.22	66.94	68.84	70.74	72.65	74.56	76.48	78.56	80.71
29	63.86	65.57	67.27	69.22	71.17	73.13	75.09	77.05	79.13
30	62.57	64.24	65.92	67.60	69.60	71.60	73.61	75.62	77.63
31	61.12	62.84	64.55	66.28	68.00	70.00	72.01	74.02	76.03

1785.

25. Febr.

Mandens Alder:

Konens Alder: Aar	52	53	54	55	56	57	58	59	60
	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.	Rdlr.
32	$59.\frac{58}{100}$	61.34	63.11	64.86	66.64	68.40	70.41	72.42	74.43
33	58.15	59.76	61.56	63.38	65.18	67.00	68.81	70.82	72.83
34	56.77	58.35	59.94	61.79	63.65	65.50	67.36	69.22	71.23
35	55.44	57.00	58.56	60.12	62.02	63.92	65.82	67.72	69.63
36	54.00	55.60	57.20	58.81	60.42	62.32	64.22	66.12	68.02
37	52.47	54.11	55.76	57.41	59.06	60.72	62.62	64.52	66.42
38	51.05	52.54	54.22	55.92	57.62	59.31	61.02	62.92	64.82
39	49.70	51.15	52.61	54.34	56.08	57.83	59.57	61.32	63.22
40	48.39	49.82	51.25	52.68	54.46	56.25	58.04	59.83	61.62
41	46.82	48.29	49.76	51.23	52.70	54.49	56.28	58.07	59.86
42	45.18	46.69	48.20	49.71	51.22	52.73	54.52	56.31	58.10
43	43.68	45.01	46.56	48.11	49.66	51.21	52.76	54.55	56.34
44	42.24	43.54	44.84	46.43	48.02	49.61	51.20	52.79	54.58
45	40.86	42.13	43.40	44.67	46.30	47.93	49.56	51.19	52.82
46	39.33	40.64	41.94	43.25	44.56	46.19	47.82	49.45	51.08
47	37.74	39.08	40.42	41.76	43.10	44.45	46.08	47.71	49.34
48	36.29	37.45	38.83	40.20	41.58	42.95	44.34	45.97	47.60
49	34.91	36.04	37.17	38.58	39.98	41.40	42.81	44.23	45.86
50	33.59	34.69	35.79	36.89	38.33	39.77	41.22	42.67	44.12
51	32.21	33.33	34.46	35.59	36.72	38.16	39.61	41.06	42.51
52	30.76	31.92	33.07	34.23	35.39	36.55	38.00	39.45	40.90
53	29.46	30.44	31.63	32.81	34.00	35.19	36.39	37.84	39.29
54	28.22	29.17	30.12	31.34	32.55	33.77	35.00	36.23	37.68
55	27.04	27.96	28.88	29.80	31.05	32.30	33.55	34.81	36.07
56	25.69	26 63	27.58	28.52	29.46	30.71	31.96	33.22	34.48
57	24.31	25.26	26.23	27.20	28.16	29.12	30.37	31.63	32.89
58	23.06	23.86	24.84	25.83	26.82	27.80	28.79	30.04	31.30
59	21.89	22.65	23.41	24.42	25.43	26.44	27.44	28.46	29.71
60	20.78	21.51	22.24	22.97	24.00	25.03	26.06	27.09	28.13

5. Marts.

Rentekammer-Circulaire til Amtmændene og Sysselmændene i Island, ang. Tilförselen af forskjellige Varesorter til Landet. Khavn 5. Marts 1785. — At man, deels for at spare Bekostningerne, deels for at vinde Skiberum for de til Islands Forsyning nödvendigste Artikler, havde foretaget Afkortning i Requisitionerne fra Landet, med Hensyn til adskillige som mindre vigtige ansete Artikler: saaledes var af Kramvarer og Isenkram kun sendt det Halve af det som var forlangt, af 550 Tönder Dansk

Brændeviin tilbageholdtes 130 Tönder og af 78000 Pd. Tobak ligeledes 19000 Pd. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 136—138. 1785. 5. Marts.

Rentekammer-Circulaire til samtlige **Sysselmænd og Landfogden**, ang. **Indsendelse af tabellariske Fortegnelser over Creaturholdet i Island. Khavn 12. Marts 1785**[1]. — Islandske Copieb. Litr. V, Nr. 192—212. 12. Marts.

Saasnart denne vores Skrivelse tilhændekommer Hr. Sysselm. ville De foranstalte, at alt det i Deres Syssel ved Maji Maaneds Udgang indeværende Aar værende Hornqvæg, Faar og Heste, bliver ved Repstyrerne paa hvert Sted saa nöiagtigen optalt, at Repstyrerne i behövende Tilfælde kunne bekræfte Optællingen med deres Eed, hvortil og Hr. Sysselmanden med al mulig Flid vilde see dem tilholdte, og paa det dette kan skee med des större Efterretlighed og Paalidelighed, fölge hermed indsluttede trende Tabeller, som vise den Orden vi önske at herved maatte blive iagttagen; af hvilke Tabeller Hr. Sysselm. vilde tilstille hver Repstyrer en Gjenpart, som da, ved at optælle hos enhver Mand, udförer i de anbragte Rubriquer hvad Enhver eier af hvert Slags. Disse saaledes stykkeviis forfattede Tabeller blive derefter at tilbagelevere Hr. Sysselmanden, som efter samme Rubriquer i en General-Tabelle for det hele Syssel reppeviis udförer hvad dette for enhver Rep udfalder til, hvilket da for det hele Syssel rubrikviis opsummeres. — Vi forvente, at De hermed bruger al muelig Accuratesse, samt at vi ufeilbar endnu i Aar erholde disse General-Tabeller bilagte med de specielle tilbage, da det formedelst den deraf gjörende Brug er en for Landet höist vigtig Sag; ligesom og Hr. Sysselmanden vilde dertil föie hvad Anmærkninger De, efter Deres havende locale Kundskab maatte finde fornödne eller nyttige til

[1]) Rentek. Skriv. 7. August 1787.

1785. 12. Marts. videre Oplysning, og deriblandt især i Hensigt til Antallet af de Familier, der maatte være aldeles blottede for den for dem fornödne Besætning. Rentekammeret den 12. Marts 1785[1].

23. Marts. **Kongelig Resolution ang. Udgivelsen af Mohrs islandske Naturhistorie. Christiansborg 23. Marts 1785.** — I Rentekammerets Forestilling 15. Marts bemærkes, at Student Nicolai Mohr, som ifölge kongelig Resol. 17. April 1780 var sendt til Island for at eftersöge Porcellain-Jord, m. v., havde reist den 25. Juni s. A. og var kommen tilbage i Novbr. 1781, hvorefter han havde udarbeidet og i Septbr. 1783 samt sidst i Aaret 1784 indsendt til Kammeret: „Forsög

---

[1]) under s. D. tilstilles Stiftamtmand Thodal og Amtmand Thorarensen Gjenparter af dette Circulaire (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 213—214). Det vedföiede trykte Schema, som i flere Aar vedblev at være Norm for de fra Sysselmændene aarlig indsendte oeconomiske Tabeller, var indrettet paa fölgende Maade:

„Tabel over N. N. Syssels oeconomiske Tilstand pro Anno 17 . .

Rubrikkerne: 1) Rep [med to Under-Rubrikker, a—b]: a) Gaard; — b) Beboer. — 2) Gaardens hele Folketal. — 3) Deraf arbeidsföre Mandspersoner, foruden Beboeren. — 4) den nærværende hele Besætning paa Gaardene [med 11 Under-Rubrikker, a—l]: a) Kjör; — b) Qvier, som har taget mod Kalv; — c) Tyre og Stude; — d) Kalve; — e) Malkefaar; — f) Gimmerlamme i förste Aar; — g) Beder og Vædre i förste Aar; — h) Beder og Vædre over 1 Aar; — i) tamme Heste; — k) utæmmede Heste; — l) Hest- og Hoppe-Föl. — 5) Tungjærdets hele Længde efter danske Favne. — 6) deraf opförte dette Aar, Favne. — 7) Kjökkenhavers Antal, som benyttes. — 8) Gröfters til Vands-Afledning Favnetal. — 9) Deraf gravne i dette Aar, Favne. — 10) Om Torv bruges til Brændsel eller ei. — 11) Baade-Antal [med tre Under-Rubrikker, a—c]: a) 10- og 8æringer; — b) 6- og 4mande-Far; — c) mindre Baade. — 12) Omstændigheder eller Aarsager, som maatte have hindret Opsidderen fra at opföre det befalede Maal af Tungjærde i indeværende Aar".

til en islandsk Naturhistorie med adskillige oeconomiske samt andre Anmærkninger", tillige med „Fortsættelse", ledsaget i alt med 9 Tegninger, hvorhos han søgte om Gratiale og Understöttelse til Bekostningen ved at stikke Tegningerne i Kobber, som ansloges til 250 Rd., hvortil og Rentekammeret anbefaler ham, idet det yttrer, at han har efterkommet den ham paa Reisen medgivne Instruction. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 66, Nr. 24.

1785.
23. Marts.

Til Belönning for den af Studiosus Nicolai Mohr udviste Flid ved indbemeldte af ham ifölge Vores Resolution af 17. April 1780 foretagne Reise til Island i Aarene 1780 og 1781, for under Eftersögning af Porcellains-Jord, tillige at undersöge Adskilligt til Oeconomien og Naturhistorien henhörende, saavel som ved den derover under Navn af „Forsög til en islandsk Naturhistorie" forfattede Beskrivelse, ville Vi allern. tillægge ham en Douceur af 200 Rd. af Vort Rentekammers Extra-Fond, foruden den ham til Reisens Bekostning ved forbemeldte Vores Resolution tilstaaede Summa. Ligesom Vi og allern. ville tillade ham, at lade trykke forbemeldte Afhandling, og herudi komme ham til Hjelp med den til Kobbernes Stikning, Papir og Aftryk beregnede Bekostnings-Sum, 250 Rd., der ligeledes af Vort Rentekammers Extra-Fond udredes, hvorefter dette Værks Forlag saaledes overlades ham, imod at afgive uden Betaling 60 Exemplarer, deels paa Median- og deels paa Skriv-Papir, til Vort Rentekammers Disposition. Christiansborg Slot den 23. Martii 1785[1].

Kongelig Resolution ang. **Forhöielse af Prisen for de i Island fangede Falke. Christiansborg 23. Marts 1785.** — I Rentekammerets Forestilling 15. Marts berettes, at Falkefængerne i Island, som for Tiden vare 23. Marts.

[1]) Resolutionen er communiceret Stud. N. Mohr og Indholdet deraf Finants-Kasse-Directionen ved Rentek. Skrivelser 26. Marts 1785 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 253 og 254).

1785. 7 i Tallet, alle som sædvanlig antagne af Stiftamtmanden,
23. Marts. havde andraget, at de ikke kunde levere Falke til samme Priis som för, da Priserne paa Kjöd m. m. var steget saa betydeligt, at det nödvendige Kjöd til Falkenes Föde, fra 1. Marts, ved hvilken Tid de skulde fanges, og til 24. Juni, da de leveres til Falkehuset, udgjorde næsten ligesaa meget som Falkens Værdie, hvorfor de söge om at Betalingen bestemmes til 20 Rd. Croner for en hvid og 10 Rd. Croner for en graa Falk. Prisen havde hidtil været for en graa 7 Rd., for en halvhvid 10 Rd. og Douceur 2 Rd., for en hvid 15 Rd. og i Douceur 4 Rd. (Croner). Ifölge Landfogdens Opgivende var egentlig Falkefængernes Antal bestemt til 10, men deraf vare for Tiden 2 döde, og 1 var holdt op at levere Falke; han opgav fremdeles, at i de sidste 10 Aar fra 1775 incl. til 1784 ere fra Island udförte 27 hvide, 14 halvhvide og 395 graae Falke, hvorfor ere betalte 3,509 Rd. Croner, altsaa Middeltal 43³/₅ Falke, for 372 Rd. 79 Sk., det er for hver Falkefænger omtrent 5 Falke. Med Hensyn til Betalingen beregnede Landfogden, at Falkefængernes Bekostning ikke kunde anslaaes ringere end 52 Rd. 4 Sk. Cour., hvorimod Betalingen kun var bestemt til 37 Rd. 18 Sk., saa at Falkefængerne lede anseeligt Tab, navnlig naar de ikke kunde levere et större Antal. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 66, Nr. 26. — Resolutionen er kundgjort ved Stiftamtmand Levetzows Bekjendtgjörelse af 17. Oktbr. 1785, trykt i Althingsbogen for s. A. S. 30.

I Betragtning af de herudi foredragne Omstændigheder ville Vi allern. tilstaae Indbenævnte, Falkefængerne i Island, en Forhöielse i Prisen paa de Falke, som af dem fanges og afleveres til Forsendelse fra Landet, i trende Aar, fra indeværende Aars 1. Marts at regne, nemlig for en graa Falk fra 7 til 10 Rd., for en halvhvid fra 12 til 15 Rd., og for en heelhvid fra 19 til 20 Rd. Courant, iberegnet de for de tvende sidstnævnte Slags hidtil godtgjorte Douceurer, der saa længe denne Forhöielse i Prisen vedvarer, aldeles skulle bortfalde. Christiansborg Slot den 23. Marts 1785[1].

[1] Resolutionen er communieeret Stiftamtmand Thodal, til Underretning og Bekjendtgjörelse for Falkefængerne, ved

Kongelig Resolution ang. Salg af Jorden Litla-Höfn til Thorchilii Legat. Christiansborg 30. Marts 1785. — I Rentekammerets Forestilling 22. Marts berettes, at Jorden Litla-Höfn i Jarngerðarstaða Thingsogn under Guldbringe Syssel, 8 Hundr. 40 Al. i Dyrhed, var forlængst blevet ödelagt ved Söbrud og Sandfog, og havde ligget öde i mere end 150 Aar. Dens Strandrettighed var for Tiden bortforpagtet for 1 Rd. 40 Sk. Courant. De tilgrændsende Jorder vare: Kalmanstjörn, som tilhörte Thorchilii Legat, Öde-Jorden Kirkjuhöfn, 30 Hundr. i Dyrhed, og Selveiergaarden Kirkjuvogr; Litla-Höfn hörte nærmest til den förstnævnte, saa at deres Grændseskjel ikke kjendtes mere, men Forpagteren af Litla-Höfns Strand vilde ogsaa benytte Jorden, og var derved kommen i Trætte med Bonden paa Kalmanstjörn. For at gjöre Ende herpaa foreslog Stiftamtmanden at sælge bemeldte Ödejord til Thorchilii Börneskole for 36 Rd. Courant, hvilket og Rentekammeret havde bifaldet, efter at have hört Landfogden, hvorpaa den og ved en paa Landshinget afholdt Auction 27. Juli 1784 var tilslaaet Börneskolen for den nævnte Sum. — Rentek. Norske Relat. og Resol, Prot. 66, Nr. 30. 1785. 30. Marts.

Indbemeldte Os tilhörende og i Jarngerdestade Thingsogn, Guldbringe Syssel udi Island beliggende Öde-Jord, Litle-Höfn[1] kaldet, der efter Jordebogen er ansat for 8 Hundrede 40 Alen, tillige med den samme tilhörende Strandrettighed og alt andet dens Tilliggende, ville Vi allern. herved overlade den Börneskole, som efter afgangne Rector Therkelsens Testamente oprettes, til Eiendom, for den paa sammes Vegne ved Auction den 27. Julii f. A. budne höieste Kjöbesum 36 Rd. Courant, og kan det derpaa fornödne Skjöde i sin Tid

---

Rentek. Skriv. 16. April 1785 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 315), samt ligeledes Landfoged Skuli Magnusson og Kammerherre og Over-Falkoneermester de la Calmette (Copieb. sst. Nr. 316—317).

[1] jevnf. III. B. S. 357 Anm.

1785. Os til allern. Underskrift forelægges. Christiansborg
30. Marts. Slot den 30. Marts 1785[1].

2. April. **Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Thorarensen, ang. Postvæsenets Indretning i Island.** Khavn 2. April 1785. — Islandske Copieb. Litr. V, Nr. 274.

Af Hr. Amtmandens Skrivelse af 9. Augusti a. p. have vi med megen Velbehag erfaret, hvorledes De har iværksat den nordlandske Postes Gang til Bessested, og paatvivle ikke, at De jo fremdeles drager mueligste Omsorg for samme, om endog Indkomsterne af Brevenes Porto ikke aldeles skulde stoppe Bekostningen. I Henseende til hvad De anmærker om, at Reskr. af 13. Maji 1776, dets 3. Art. fastsætter, at Nordlands-Posten skulde gaae fra Skagefjords Syssel den 25. Maji over Fjeldene til Borgefjords Syssel, da dog Veien saa tidlig om Sommeren ikke er befarlig, da maa vi overlade til Dem, efter havende Local-Kundskab og indtræffende Omstændigheder, at bestemme, naar Posten om Foraaret kan afgaae fra Nordlandet, ligesom vi iövrigt overlade til Dem at overlægge med Stiftamtmanden, hvad videre der maatte findes at kunne tjene til Indretningens Fremgang, og ville da forvente Deres fælles Tanker derom tilstillede til nærmere paafölgende Resolution. Rentekammeret den 2. April 1785[2].

15. April. **Kongelig Resolution ang. Bispestolens og Skolens Forflyttelse fra Skalholt til Reykjavík,**

---

[1]) denne Resolution er communiceret Stiftamtmand Thodal ved Rentek. Skriv. 7. Mai 1785 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 432).

[2]) Meddelelse af denne Skrivelses Indhold til Stiftamtmand Thodal i Rentek. Skriv. s. D. (Isl. Copieb. sst. Nr. 275).

m. v. Christiansborg 15. April 1785[1]. — 1785. 15. April.
Denne Resolution, som er bevirket gjennem Cancelliet, er grundet paa den af Commissionen for Islands almindelige Væsen indgivne Forestilling og Forslag. Dettes 10 Punkter ere optagne i Reskript til Stiftbefalingsm. over Island og Biskoppen i Skalholts Stift af 29. April 1785 (nedenfor), hvortil her henvises. — Ved Cancelliets Skrivelse til Stiftbefalingsmanden i Island og Biskoppen paa Skalholt den 16. April 1785 meddeles dem Resolutionen i dens Heelhed, „til Efterretning og behövende Foranstaltning", navnlig paalægges dem „at foranstalte, at Oeconomus paa Skalholt bliver opsagt, og tilholdt at aflægge behörig Rigtighed for hvad han har haft under Hænder", samt endvidere at „bekjendtgjöre Vedkommende det Fornödne og foranstalte Alt hvad der kunde være tjenligt til at forberede Udförelsen, hvortil de nærmere fornödne Anstalter snarest mueligt ville være at træffe" (Canc. Brevb. for 1785, Nr. 794[b], S. 597—604. Gjenpart tilstillet Commissionen for Islands almindelige Væsen ved Canc. Skriv. 18. April s. A., Brevb. sst. Nr. 801, S. 609). — Under s. D. er Rentekammeret meddeelt denne samme Resolution fuldstændig (Canc. Brevb. sst. Nr. 762 S. 567), og i Anledning deraf er den ligeledes fuldstændig fra Rentekammeret meddeelt Stiftamtmand Thodal og Biskop Finnur Jonsson ved Rentek. Skriv. 16. April 1785 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 308), for at sætte dem i Stand til at föie de nödvendige forelöbige Anstalter; navnlig anmodes Stiftamtmanden om at ville foranstalte, at Beslutningen om Godsernes Salg kunde blive offentlig bekjendtgjort, „især i Guldbringe, Kjose, Borgefjords, Arnes og Rangarvalla Sysseler, paa det at Liebhaverne kunne være betænkte paa at indfinde sig ved Auctionerne, og ellers derefter i Tide indrette sig".

Kongelig Resolution ang. Stiftamtmands-Embedet i Island. Christiansborg 27. April 1785. — 27. April. Hvorved 1) Stiftamtmand Thodal efter Ansögning entlediges med sin fulde Gage 1500 Rd., til Forsikkring om Kongens Velbehag og Tilfredshed med hans udmærkede Flid og retskafne Forhold i det ham hidtil betroede Embede, indtil denne Gage enten kunde overgaae til en passende Pension, eller spares ved hans Ansættelse paa anden Maade ved

[1]) see Reskr. 29. April 1785.

1785. en bekvem og passende Leilighed; — 2) Kammerherre Levetzow beskikkes til Stiftamtmand i Island og Amtmand i Sönder- og Vester-Amtet sammesteds med aarlig Gage 1500 Rd., og extraordinairt aarligt Tillæg 300 Rd., samt med den Forpligtelse, at han strax begiver sig til Island og opholder sig i Landet i det mindste 4 til 5 Aar; — 3) ham overlades Bessestad Gaard til fri Beboelse og tilstaaes til Bygningers Reparation og der gjörende fornödne Indretninger 600 Rd. af Kongens Kasse, foruden at Arbeidet udföres frit af de til Island opsendte Haandværksfolk, og Materialierne leveres fragtfrie af Handelen til Indkjöbs-Priis; — 4) til hans Udredning og Etablissement i Island tilstaaes ham 700 Rd. af Kongens Kasse; tillige bevilges ham Stiftamtmands- og Amtmands-Bestalling gratis, og med Eftergivelse af de sædvanlige Indlösnings-Gebyrer 316 Rd. 55 Sk. (i Sportler, Stemplet-Papir og Taarnpenge). — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 66, Nr. 46 [1].

27. April

27. April. **Rentekammer-Plakat ang. Conditionerne for Salget af Skalholts Bispestols Jordegods. Khavn 27. April 1785.** — Udfærdiget saavel paa Islandsk som Dansk. Den islandske Text tillige med Jordebogen over Bispestolens Gods, begge Dele udarbeidede af Magnus Stephensen, findes i Udkast i det islandske Departement; Original-Aftryk paa 8 Folio-Sider, eller Ark A og B (foruden den vedhæftede Jordebog, der ogsaa udgjör 8 Sider, eller Arkene C og D, men uden Sidetal). — Den danske Text, uden Jordebog, er indfört i Rentek. Norske Exped. Prot. 15, Nr. 221, S. 198—208. — I Rentek. Skriv. til Commissionen for Islands almindelige Væsen 28. April 1785 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 349) yttres, „at det vil være nok, at den i det islandske Sprog oversatte Plakat, saaledes som Commissionen allerede erfares at have foranstaltet, trykkes og uddeles til offentlig Bekjendtgjörelse i Landet, og at derimod Stiftamt-

[1]) Denne Resolution er communiceret Stiftamtmand Thodal og Kammerherre Levetzow, Finants-Kasse-Directionen, den islandske Handels-Direction og Cancelliet ved Rentekammer-Skrivelser 30. April 1785 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 373—377), og dens Indhold Landfoged Skuli Magnusson ved Rentek. Skriv. 11. Juni s. A. (Copiebogen sst. Nr. 556).

manden alene bliver her fra Kammeret tilstillet en Gjenpart af den i det danske Sprog, tillige med Jordebogen, til Efterretning ved Stiftsarchivet" (*see* Rentek. Skriv. 10. Mai 1785). 1785. 27. April.

Skilmálar, með hverjum selja á Skálholts biskupsstóls jarðagóz:

Hans konúnglegu Majestatis til Danmerkur og Norvegs p. p. Deputeraðir og Committeraðir í Rentekammer-Collegio gjörum vitanlegt: að eptir kónglegrar Hátignar allranáðugustu álvktan og skipan skal allt það jarðagóz, sem híngað til hefir lagt verið biskupsstólnum og skólanum í Skálholti, seljast við almennt uppboð, þeim er hæstbjóðandi verða, þó með þessu móti og vilkjörum:

I. Allt góztð skal, eins og það finnst uppteiknað í jarðabókinni, sem hèr aptanvið er prentuð, ásamt Skálholts biskupsstól (hverjum, að frekari tilhlutan síðarmeir, mun skipt verða í minni parta), seljast þeim hæstbjóðandi með eignar-fullrètti, og öllum þeim gæðum, eignum og ítökum, sem sèrhverri jörðu með rèttu fylgir, að hefð og lögum. — Sèrhvert umboð skal seljast útaf fyrir sig, og hver ein jörð sèrílagi, á rèttum þíngstað, í hvers þíngsókn jarðirnar liggja, og allteins fiski-jarðirnar. Bjarnanes-umboð, Austfjarða- og Stranda-jarðir skulu seldar á alþíngi 1786, en hin umboðin og aðrar stólsjarðir á þessu eður komanda árs sumri, og á þeim tíma, sem almenníngi mun framar til vitundar gefinn verða. — Þessa Auction eður uppboð heldur hlutaðeigandi sýslumaður í viðveru Commissarii, sem til þessa er útnefndur, og á sýslumaður að innskrifa sèrhvert boð í gegnumdreginn prótókoll, sem af rentukammerinu er þartil áskilinn, og skal hann síðan, sem önnur embættisbók, geymast með sýslumannsins embættisbrèfum, og afhendast þeim, er eptir hann kemur í embættið. — Þegar auctioninni er lokið, skal af þessum prótókoll gjöra útdrátt, er sýni sèrhverrar jarðar og sèrhvers kaupanda nöfn, og fyrir hvert andvirði eður summu að jörðin sè kaupanda tilslegin; eiga síðan auctions-com-

1785. missarius og sýslumaðurinn að undirskrifa þenna útdrátt,
27. April. og senda stiptamtmanni í þrennu lagi, til þess að fá um þetta hans samþykki, og sendir hann sýslumanninum einn þeirra aptur, en annan rentukammerinu, og hinn þriðja geymir hann sèr til minnis, og til þess að leggja hann við qvittanzíurnar og listana, sem eptir § iv, v eiga til hans að innsendast.

II. Til þess að geta ákvarðað víst verð, eptir hverju að jarðirnar upphrópa mætti við auctionina, höfum vèr látið saman taka jarðabókina, sem hèr aptan við er prentuð, og þar í reikna dýrleika sèrhverrar jarðar að jarðarhundruðum, er hvert sè 120 álnir, eptir því sem af jörðinni galzt árið 1781 í landskuld og kvaðir, hvað jarðabókin framar sýnir. Í stað þessa afgjalds, sem híngaðtil hefir lokið verið, á nú kaupandi jarðarinnar ekkert annað framvegis að greiða, sem afgjald til kóngs, en löglegar rentur til 4 ríkisdala courant af 100 ríkisdölum, af því sem óborgað eptir stendur í jörðinni af kaupverðinu, en þar á mót verður hann frí og frjáls fyrir kvöðum og skylduferðum. — Föst kúgildi, sem þessum jörðum híngað til fylgt hafa, skulu hèr eptir öldúngis af tekin, og engar leigur gjaldast til kóngs eptir kúgildi þau, er seld verða ásamt jörðunum, heldur einúngis andvirði kúgildanna eptir því sem þau seljast, ellegar rentur af því, meðan andvirðið stendur óborgað, og verði þessar jarðir síðarmeir öðrum seldar eður leigðar, má þó engan neyða til þess að taka leigukúgildi með jörðinni, á móti vilja sínum, eptir fyrirmælum § iii., Nr. 14.

III. Eptir þessu skulu jarðirnar seljast við almennt uppboð eður auction, með eptirfylgjandi kostum og kjörum: — 1) Sèrhver jörð verður upphrópuð eins og hún nú að húsum og jarðargæðum er á sig komin, án nokkurs húsa-álags eður kúgilda uppbótar, með þeim landamerkjum, gögnum og gæðum, eignum og ítökum til lands og vatns, sem jörðinni með rèttu fylgir, að hefð og lögum; eins skal hún upphrópast með eins mörgum

jarðarhundruðum og ákvarðað er fyrir sèrhverja jörð í meðfylgjandi jarðabók, og verður hún síðan að hamarslagi tilslegin þeim hæstbjóðanda til fullkominnar brúkunar og eignar, þó uppá samþykki stiptamtmanns og kónglegt kaupbrèf, er síðarmeir útvegast. — 2) Sèu fleiri ábúendur en einn á jörðunni, sem seld verður, og hver þeirra býr á útskiptum parti úr jörðunni, þá skal hver partur uppbjóðast sèrílagi, og jarðar-dýrleikinn, sem ákvarðaður er eptir hundraðatölu, jafnast á hvern part, eptir tiltölu þess er hver ábúandi nú geldur af öllu jarðarinnar afgjaldi, og fá kaupendurnir síðarmeir kaupbrèf fyrir sèrhverjum jarðarparti, er hver nefnist með sínu auðkennisnafni, en hver kaupandi geldur framvegis rentur af kaupverði því, er óborgað stendur í jarðarpartinum, er hann keypti. — 3) Þegar auctioninni er lokið, sendir sýslumaðurinn þann í § 1 tilskipaða lista til stiptamtmannsins, sem við sèrhvert boð uppáskrifar sitt samþykki á þessa honum tilsendu lista, af hverjum hann síðan aptur sendir einn til sýslumanns, ásamt opnu brèfi undir eigin hönd og signeti, handa sèrhverjum kaupanda, og standi þar í kostirnir, ásamt jarðar og kaupandans nöfnum, sem og einnig kaupverðið; gefur þvílíkt brèf kaupanda löglega aðkomst og heimild á jörðinni, þángað til kaupbrèfið sjálft (Nr. 10) er fengið. Sýslumaðurinn á síðan strax að birta þetta stiptamtmanns samþykki fyrir viðkomandi kaupendum, og skulu þeir þá skyldir að uppfylla, innan 6 vikna frá því er þetta var þeim auglýst, skyldur þær, er Nr. 5, 10, 14 þeim uppáleggja; þar á mót meðtekur sèrhver kaupandi, undir eins og hann framleggur kaupmannsins qvittanzíu fyrir sýslumanninn, áminnzt opið brèf, líka geldur hann þá sýslumanni 1 skildíng af hverjum ríkisdal í kaupverði jarðarinnar. Sè kaupandi ennþá búlaus maður, skal hann við auctionina útvega sèr caution eður borgunarmann fyrir eins miklu og hann, eptir því sem hann bauð, á að gjalda, að fyrirmælum Nr. 5, 10 og 14, áður hann meðtaki stiptamtmanns heimildarbrèf fyrir jörðinni, en síðan á sýslumaður að skila stipt-

1785.
27. April.

1785. amtmanni þvílíkum cautionum til geymslu við stipts-
27. April. comptoirið, þángað til þær útleystar verða. — 4) Af hverjum hundrað eða tíusinnum tíu ríkisdölum, sem ógoldnir eptir standa í jörðinni af kaupverðinu, borgar eigandi jarðarinnar í rentur árlega 4 Rd. Courant í peníngum; þó skal, á meðan octroyeruð höndlun viðhelzt í landinu, honum leyft vera að borga renturnar með gildum höndlunarvörum í stað reiðu penínga til kaupmannsins í næsta kaupstað, hverjum sýslumaðurinn á og að senda lista uppá renturnar, sem gjaldast eigu (§ v). Kaupmaður skal einnig móttöku veita því, er jarðareigandinn smámsaman máske kynni að borga uppí kaupverðið, og fyrir hvorttveggja gefa honum skýra qvittanzíu í þrennu lagi, fyrir eins miklum peníngum og vörurnar til samans gilda, er hann inn lagði; en af þeim sendir jarðeigandinn tvær hlutaðeiganda sýslumanni, og geymir sjálfur hina þriðju, til merkis uppá það hann goldið hefir. — 5) Renturnar reiknast frá fardögum til fardaga, og borgast æfíð fyrirfram, svo að fyrsta árs rentur, frá fardögum 1785 til fardaga 1786, af því sem ógoldið eptir stendur í jörðunum, borgast strax og í einu, áður en þeir, sem jarðir kaupa á þessu sumri, öðlist sín heimildarbrèf, hvort heldur þeir eru leiguliðar eður aðrir útífrá; en næsta árs rentur, frá fardögum 1786 að reikna, tvisvar á ári, og helmíngur í hvert sinn, það er: renturnar fyrir missirið frá fardögum 1786 til Michjálsmessu sama ár skulu borgast í fardögum 1786, og fyrir seinna missirið, eður frá Michjálsmessu 1786 til fardaga 1787, borgist þær að Michjálsmessu 1786, o. s. frv. — Sömuleiðis borga þeir, sem jarðir kaupa að sumri 1786, strax eptir auctionina fyrsta árs rentur frá fardögum 1786 til fardaga 1787, en frá fardögum 1787, eins og hinir, tvisvar á ári, eður í tveim terminum. — 6) En ef nokkur kaupandi, sem meðtekið hefir heimildarbrèf með stiptamtmanns uppáskript, framvegis oflengi tefur að borga í rèttan tíma rentur af kaupverðinu, og hefir ei fyrir jól á hverju

ári goldið neitt af því, er hann lúka átti að Michjálsmessu, þá lætur sýslumaður gjöra honum aðför að lögum, og útlag í búi hans fyrir því, sem óborgað úti stendur af rentunum, eu hrökkvi búið ei til, þá skal sökin rituð stiptamtmanni, og eptir því sem á stendur eignardómur á jörðinni tekinn að næsta manntalsþíngi; verður hún þá að nýju við auction seld þeim er hæst býður, og skal sá líka, er jörðin þá verður tilslegin, skyldur að borga $^1/_4$ part þess, er ennþá stendur í henni óborgað, auk þess er hinn fyrri eigandi átti að greiða. Eins skulu þessar árlegu rentur jafnan rètt eiga með öðrum kóngs-tekjum. — 7) Ef nokkur, sem jörð hefir keypt, ekki borgar að tilteknum (Nr. 10. 12) fresti eins mikið uppí kaupverðið og tilskipað er, ellegar fyrsta árs rentur eptir Nr. 5, innan 6 vikna frá því er honum var birt samþykki kaupanua, má hann og vænta, að, eptir kríngumstæðunum, allteins verði tekinn eignardómur á jörðinni, en hún seld við nýja auction, og skal þar með eins að farið og skipað er Nr. 6. 8) Jafnvel þó hið samþykkta heimildarbrèf gefi kaupanda fullkominn eignarrètt á þeirri jörðu, er hann keypti, þá missir leiguliðinn samt ei sinn festar-rètt, og vili kaupandi sjálfur búa á jörðinni, en segja leiguliðanum upp til næstu fardaga, þá skal hann fá honum, þó með allri leiguliða-skyldu, hentugt pláz til að byggja sèr bæ eður hjáleigu, og ljá honum grasnytjar, er hann við þarf, geti hann sèr ella hvergi bólfestu fengið. — 9) þareð nú landskuldir og leigur ekki framar eigu að gjaldast að biskupsstólnum eður skólanum í Skálholti eptir 3. dag Maji þessa árs, þá skal hver sá leiguliði, sem nú býr á einhverri af þeim jörðum, er á þessu sumri kynnu seldar að verða, frá 3. Maji þ. á. til næstu fardaga 1786, borga sitt venjulegt afgjald, ásamt öðrum leiguliða-skyldum (að fráteknum kvöðum og skylduferðum, Nr. 17) þeim er jörðina keypti; en afgjaldið af þeim jörðum, sem ekki seljast á þessu sumri, skal leiguliðinn greiða kóngi í

1785. 27. April.

1785. 27. April. næsta kaupstað; eins skal frá fardögum 1786 til fardaga 1787 borga þvílíkt afgjald þeim, er jarðirnar kaupa að sumri 1786, hvar á móti kaupandinn, sem áður er sagt, geldur kóngi rentur, annaðhvort frá fardögum 1786, eða frá fardögum 1787, og ef leiguliðinn kaupir sjálfur jörðina, borgar hann, frá sama tíma að reikna, ekkert annað til kóngs í afgjald af jörðunni, en þær tilskipuðu rentur af kaupverðinu. — 10) Konúnglegt eignar- og kaupbrèf fyrir sèrhverri jörðu veitist af rentukammerinu, þó verður það ei af höndum selt fyr, en sjötti partur af kaupverðinu er goldinn (eptir Nr. 4 fyrirmælum) kóngi í næsta kaupstað, og skal hann greiðast strax við meðtöku heimildarbrèfsins, nema leiguliðinn, sem býr á jörðinni þegar hún selst, kaupi sjálfur ábýlisjörð sína, því þá geldur hann sjötta part af kaupverðinu eptir efnum og ásigkomulagi einhverntíma áður 3 ár sèu liðin, frá kaupdeginum að reikna. En seli leiguliði þá jörð, er hann keypti, aptur til annara, fyr en hann fær kaupbrèfið, þá er kaupanda að álíta eins og hvern annan út í frá, og á hann til þess að öðlast konúnglegt kaupbrèf, strax og hann meðtekur kaupbrèf af sala sínum, að borga sjötta part af kaupverðinu, fyrir hvert jörðin var tilslegin leiguliðanum, sem hinum fyrsta kaupanda. Deyi leiguliði innan þeirra 3 ára, en sonur hans eður erfíngjar koma til jarðarinnar, þá hafa þeir allan sama rètt og skyldur og hinn burtdáni, og þurfa því ei að útleysa kaupbrèfið fyrri en við hins þriðja árs enda. þessvegna verður kaupbrèfið gefins veitt hlutaðeigendum, undireins og qvittanzía innkemur til rentukammersins fyrir sjöttúngi af kaupverðinu, hvort heldur hann borgast strax, ellegar áður 3 ár sèu liðin. — 11) Auctionslistann, sem stiptamtmaður hefir samþykkt, skal alþýðu birta og prenta í næstu lögþíngisbók, en síðarmeir skal þau fengnu kaupbrèf upplesa á næstu manntals- og lögþíngum. — 12) Auk þessa sjöttúngs, sem á þennan hátt goldinn verður uppí kaupverðið, á sèrhver kaupandi eður jarðareigandi enn framar að lúka

einum sjöttúngi, áður 6 ár sèu liðin frá auctionsdeginum, 1785.
en hinir tveir þriðjúngar af kaupverðinu megu standa 27. April.
í jörðinni ógoldnir, ámeðan löglegar rentur borgast af þeim; þó er það hverjum kaupanda eður jarðeiganda leyft, eptir því sem hann fær ráð og efni til, að borga nokkuð uppí það sem í jörðinni stendur ógoldið, nær sem honum lyndir, bæði á fyrstu 6 árunum, og líka seinna meir, en þó ei minna í hvert skipti en 12 Rd. 3 Mk. Courant; verður það þá afskrifað í kaupbrèfinu, og þar eptir mínka einnig renturnar; en sèu þær ei í tíma goldnar, þá er að farið eptir Nr. 6 fyrirmælum. — 13) Sèrhver má við auctionirnar frítt bjóða það sem hann vill; þó hafa núverandi leiguliðar þann rètt, að ef þeir á auctionsstaðnum segjast vilja gefa jafnmikið fyrir leigujörðina, er þeir á búa, og sá er mest bauð, á jörðina að unna leiguliðanum. Annars skal ei neinu eptirboði gegna, ei heldur má nokkur gánga frá sínu hæsta boði, er hann við auctionina opinberlega gjört hefir; eins á enginn, hver sem helzt vera kynni, meira að kaupa en 1½ hundrað jarðarhundruð. — 14) Einn og sèrhver hæstbjóðandi fær þau stólskúgildi með jörðinni, sem nú á henni finnast, og án nokkurrar auctionar, sèrhvert kúgildi fyrir 6 Rd. Courant, hvort sem heldur vera kunna kýr eður fè, og skal þeirra andvirði reiknast ásamt kaupverði jarðarinnar, ef leiguliðinn kaupir jörðina, en sè það annar, á hann að borga helmíng af kúgildaverðinu, ásamt sjöttúngi jarðarverðsins (Nr. 10); hinn helmíngurinn reiknast með því er ógoldið eptir stendur í jörðinni; þó skal enganveginn álíta þau kúgildi, er að þessu sinni seljast með sèrhverri jörðu, sem fastar innstæður er jörðinni fylgi, og ef nokkur, sem við þessar auctionir kaupir nú jarðir, selur þær á eptir eður byggir öðrum, þá má hann ei neyða kúgildum uppá leiguliðann, nema báðum þarum vel semi. — 15) Sèu nokkur nú lifandi kirkjukúgildi á þeim jörðum, sem við auction kynnu seldar að verða, skulu þau, til

1785. seinna meir, jörðunum fylgja, og eigandinn eptir þau
27. April. leigur gjalda, viðkomandi kirkjum eður þeirra forstjórum.
— 16) Á jörðum þeim, er biskupsstólsins eður skólans inventarii-skip fylgja, skulu þau, þegar jörðin sjálf er seld, sömuleiðis við almenna auction seljast þeim, er hæstbjóðandi verður, og á kaupandi strax að lúka andvirði þeirra í peníngum til höndlunarinnar, en senda sýslumanni höndlunar-qvittanzíuna, til þess að hann aptur komi henni á framfæri til stiptamtmanns. — 17) Mannslán, hestalán og dagsverk, sem biskupsstóllinn híngaðtil fengið hefir, skal ei framar heimta af þessum jörðum, og enginn má heldur slíkar kvaðir heimta af jörð sinni, þó hann seinna meir seli hana öðrum, eða byggi. — 18) Þær jarðir, er engar jarðartíundir híngaðtil goldið hafa, skulu og framvegis engum tíundum lúka, þó þær hèðanaf verði bændaeign. — 19) Sèrhver kaupandi hefir fullkominn rètt til að setja leiguliða á jörðina, er hann keypti, eður að selja hana aptur; þó skal öll hin sama skylda liggja á hinum nýja eignarmanni, og áður á sala hans, og á kóngur öllum fremur fyrsta tilkall til jarðarinnar, ámeðan nokkuð stendur í henni ógoldið af kaupverðinu ellegar rentunum, má því enganveginn láta jörðina af sèr gánga. — 20) Leyft skal eiganda að selja parta úr jörðu sinni, eður og skipta með öðru móti, þó svo, að hver partur verði samt hentugur bændafólki, og hafi nauðsynleg húsakynni; eins má eigandi kaupbrèf veita fyrir sèrhverjum parti, þegar hann áður hefir út leyst hið fyrsta eignar-kaupbrèf fyrir allri jörðinni, og hún þarmeð er honum af kóngi heimilduð; þó skal dómaragjörð vera fyrir þvílíkri jarðar-deilíngu, og í henni ákvarðað, hve mikið gjaldast skuli í rentur af hverjum jarðarparti, meðan kóngur ennþá á pant í jörðinni, líka skal um slíka deilíngu strax rita til rentukammersins, þareð löglegar skyldur liggja á sèrhverjum jarðarparti og þeirra ábúendum, úr því jörðinni var skipt. — 21) Deyi nokkur eigandi þessara jarða, þá er jörðina að álíta

sem eign sterfbúsins, jafnvel þó kaupbrèf hennar sè enn ei fengið, og þarf það ekki að útleysa ef ekkja eður myndugir erfíngjar koma til jarðarinnar, og verði hún þeirra eign fyrri en við það leytið, er hinn burtdáni átti brèfið að leysa, vegna þess að ekkjan eður erfíngjarnir álítast þá að öllu sem komnir í hans stað, og eiga eins að svara sömu skyldum og hinn burtdáni. — Eins er að farið ef jörðin er virt til skipta, og verð hennar úthlutast ómyndugum erfíngjum, því þá skal jörðin samt standa kóngi í pant fyri kaupverð og rentur, og eiga fjárhaldsmenn erfíngjanna að greiða rentur í tækan tíma, vegna sterfbúsins. En verði jörðin seld við auction eður með öðru móti, sterfbúinu til handa, á hinn nýi kaupandi að útleysa kaupbrèfið, einsog hver annar útífrá, að þeim fresti er § m. Nr. 3 tiltekur. — 1785. 27. April.

22) Alla aðra venjulega skatta og tolla, ásamt tukthústolli og ómagaframfærslu, með fleiru, sem tekið og goldið er af bændaeignum í landinu, geldur kaupandi afdragslaust, alteins og hver annar jarðeigandi, eptir því sem híngaðtil hefir af jörðinni goldið verið.

IV. því sem kaupandi borgar, eptir þessum kostum, áður hann meðtekur heimildarbrèf fyrir jörðinni, skal kaupmaður á næsta kaupstað móttöku veita, en gefa kaupanda fyrir því skýra qvittanzíu í þrennu lagi, og verður allt kaupverðið. sem og einnig það, er uppí kaupverðið greiðast á, innskrifað bæði í fyrrgreint heimildarbrèf, og eins í kaupbrèfið; sömuleiðis skal í heimildarbrèfið skrifa summuna af þeim árlegu rentum. En þótt allt jarðar-andvirðið verði strax goldið, skal þó lýsa kaupunum einsog nú var skipað, eður eins og framvegis mætti skipað verða. — það sem kaupandi annars vill gjalda uppí kaupverðið, leggur hann inn í kaupstaðinn, þángað er hann borgar rentur sínar; tekur hann þar líka qvittanzíur, bæði fyrir þessu og eins rentunum, í þrennu lagi, og sendir sýslumanni tvær, en þegar sýslumaður hefir skrifað hjá sèr það er hann þarf, sèr til minnis, sendir hann þær uppáskrifaðar

1785. 27. April. stiptamtmanni, en hann aptur aðra þeirra til rentukammersins, hina geymir hann við stipts-comptoirið, til minnis og aðgætnis við listann, sem nefndur er § I. — Sýslumaður skal líka á kaupbrèfið skrifa það sem í hvert sinn borgast uppí jörðina, unz öllu kaupverðinu er lokið, og meðtekur þá eigandinn vitnisburð sýslumanns þar um; eins skal sýslumaður senda stiptamtmanni slíkan vitnisburð í tvennu lagi, en stiptamtmaður sendir aptur annan þeirra til rentukammersins.

V. Til þess að gjöra megi glöggvan og nauðsynlegan samburð yfir hið árlega rentugjald, þá skal hlutaðeigandi sýslumaður og kaupmaður nákvæmlega uppskrifa hvað eitt er geldst. Vegna þessa á sýslumaðurinn að senda viðkomandi kaupmanni, undireins og hann hefir fengið auctionslistann, sem stiptamtmaður hefir samþykkt, útdrátt, er hann sjálfur hafi gegnumsèð og uppáskrifað, og standi þar í jarða og kaupanda nöfnin, ásamt sèrhvers árlegu afgjaldi. Kaupmaður skal því líka, þegar jarðareigandinn kemur í kaupstaðinn, gæta að, hversu mikið hann borga eigi í rentur við hvern termín, og skulu slíkar rentur fyrst og fremst afreiknast eigandanum, einsog annað afgjald af konúngsins jarðagózi, og allt eins gánga fyrir öllum kaupstaðar-skuldum. — Kaupmaður skal gefa jarðareigandanum qvittanzíur í þrennu lagi, fyrir því er hann geldur í rentur, og eins því, er hann borga kynni uppí kaupverðið; heldur eigandi sjálfur einni þeirra, en hinar tvær sendir hann viðkomandi sýslumanni, sem skrifar sèr til minnis það er hann þykist við þurfa, á uppskriptina, sem hann heldur yfir rentugjaldið, og sendir þvínæst stiptamtmanni qvittanzíurnar uppáskrifaðar, ásamt tilheyrandi lista útskrifuðum, allt í tvennu lagi, en síðan sendir stiptamtmaður eitt af hverju til rentukammersins, hvar gjöra skal nákvæman samanburð yfir allan reikgínginn. — En ef eigandinn ekki skilar sýslumanni í tækan tíma qvittanzíum fyrir því sem hann á að gjalda, eptir § III, Nr. 5, 10, 12 og 14, í rentur eður og uppí kaupverðið,

og gætir ei skyldu sinnar, þá skal sýslumaðr áminna hann með alvörugefni þar um, og borgi hann þá ei að heldur, veita honum aðför að lögum, að þeim tíma liðnum er § III, Nr. 6 til tekur, og auk þessa skal slíkur skuldunautur greiða sýslumanni, fyrir ómak og ferð hans, 4 mörk og 8 skild. í tæripening, og hvað annað meira, er þeim veitast mætti í daglaun, hverra tilstyrks og hjálpar hann, eptir kríngumstæðunum, kynni við að þurfa. Rentukammerið þann 27. Aprilis 1785[1]. 1785. 27. April.

Plakat, hvorved bekjendtgjöres Conditionerne, hvorefter det forhen til Skalholts Bispestol og Skole henlagte Gods skal sælges til de Höistbydende ved offentlig Auction.

Hans kongelige Majestæts til Danmark og Norge p. p. Deputerede og Tilforordnede udi Rentekammer-Collegio gjöre vitterligt: at efter H. kgl. Majts allern. Resolution og Befaling skal det forhen til Skalholts Bispestol og Skole henlagte Jordegods ved offentlig Auction sælges til de Höistbydende paa fölgende Maade og Conditioner:

I. Det samtlige Gods, saaledes som samme er anfört i den her bagved trykte Jordebog, samt Skalholts Bispegaard, som efter nærmere Foranstaltning vorder deelt i mindre Parter, skal ved offentlig Auction bortsælges til de Höistbydende med fuldkommen Eiendomsret og alle tilliggende Herligheder, saaledes som samme Gaardene efter Lov og Brug med Rette tilkomme. Hvert Ombud skal sælges for sig gaardeviis, ligesom

---

[1]) Ved Rentek. Skriv. 28. Mai 1785 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 522) sendes Stiftamtmand Levetzow 490 Exemplarer af denne Plakat, for at paategnes og udstedes af Stiftamtmanden som Interims-Adkomster til vedkommende Kjöbere af de skalholtske Godser, tillige med 6 udfyldte Exemplarer af samme Plakat „til Afbetjening efter Befindende."

1785. og Fiskejorder hver for sig, paa de Thingsteder, hvor-
27. April. under Gaardene ligge, men de til Bjarnanes Ombud, samt Östfjordenes- og Strande-Jorder hörende Gaarde hver for sig paa Landsthinget 1786, og de övrige Ombude og Jorder enten i dette eller tilkommende Aars Sommer, til den Tid, som nærmere offentligen vorder bekjendtgjort. Auctionen holdes af vedkommende Sysselmand i en dertil udnævnt Commissarii Overværelse, og haver Sysselmanden at indföre ethvert Bud i en igjennemdragen og af Rentekammeret dertil authoriseret Protocol, hvilken siden, som et Hoved-Document, forbliver ved Sysselmandens Embeds-Papirer, og overleveres til Efterfölgeren i Embedet. Efter at Auctionen er bragt til Ende, forfattes en Extract af samme Protocol, hvori indföres hver Gaards Navn, Kjöberens Navn, samt for hvilken Summa Gaarden er bleven Kjöberen tilslagen, hvilken Extract af Auctions-Commissarius og Sysselmanden bliver underskreven og tilsendt Stiftamtmanden in triplo, for derover at erholde hans Approbation, hvorpaa han sender Sysselmanden den ene igjen tilbage, men den anden til Rentekammeret, og gjemmer den tredie til egen Efterretning og til at vedlægge samme de ifölge § IV, V indsendende Qvitteringer og specielle Lister.

II. For at kunne bestemme en vis Værdie, hvorfor Gaarden ved Auctionen kunde opraabes, have vi ladet forfatte den her bagved trykte Jordebog og deri beregnet enhver Gaards Dyrhed til Jordehundrede, hvert til 120 Alen, i Forhold med dens Afgift udi Landskyld og Hoverie, saaledes som den blev ydet udi Aaret 1781, efter hvad derom i Jordebogen er bleven anfört. I Steden for denne hidindtil svarede Afgift haver den, som kjöber Gaarden, for Fremtiden ikke noget Andet at betale, som Afgift til den kongelige Casse, end lovlige 4 pCt. Renter af den Deel af Kjöbesummen, som bliver staaende i Gaarden, og bliver derimod befriet for de saakaldte Qvader og Pligt-Reiser. De faste Qvilder, som hidindtil have været lagte til

disse Jorder, skal aldeles være afskaffede, saa at til H. Majts Kasse ingen Qvilde-Leie for de med Gaarden kjöbte Qvilder betales, men alene Kjöbesummen, hvorfor de sælges, eller Renter deraf indtil den betales, og dersom disse Gaarde igjen til Andre solgte eller leiede vorder, skal Ingen nödes imod sin Villie til at antage Leieqvilder med Gaarden, ifölge § III, Nr. 14. 1785. 27. April.

III. Ifölge deraf blive Conditionerne, hvorpaa Gaarden ved offentlig Auction sælges, disse: 1) Enhver Gaard opraabes i den Tilstand, hvorudi den i Hensigt til Jord og Huse forefindes, uden at nogen Aabod paa Huse eller Qvilder godtgjöres, med de Landemærker og Herligheder til Lands og Vands, som Gaardene efter Lov og Brug med Rette tilkomme, og til de i hostrykte Jordebog for hver Gaard bestemte Jordehundrede, da den bliver den Höistbydende til fuldkommen Brug og Eiendom ved Hammerslag tilslagen paa Stiftamtmandens Approbation, og derefter erhvervende kongeligt Skjöde. — 2) Dersom en sælgende Gaard for nærværende Tid er beboet af flere Familier, som besidde hver en udskiftet Deel deraf, saa skal disse Dele opraabes hver for sig, og den for Gaarden bestemte Dyrhed reparteres i Forhold med den Deel af Afgiften, som nu hver Familie svarer af Gaardens hele Afgift; ligesom da og hver Deel ved særskilt Navn betegnes, og derfor udstedes Skjöde, og hver Deels Kjöber yder for Fremtiden Renterne af Kjöbesummen for sin Andeel. — 3) Sysselmanden indsender, efter at Auctionen er tilendebragt, den i § I. anbefalede Liste til Stiftamtmanden, som paategner sin Approbation ved hvert Bud paa de ham tilsendte Lister, hvoraf han da sender Sysselmanden den ene tilbage, ligesom han og tilsender Sysselmanden for hver Kjöber et af ham underskreven og beseglet Patent, hvorpaa Conditionerne, samt Gaardens og Kjöberens Navn, saavel som Kjöbesummen findes, hvilke, indtil Skjödet (Nr. 10) er indlöst, tjene til lovlig Adkomsts-Beviis. Sysselmanden haver derpaa strax at bekjendtgjöre Stiftamt-

1785. mandens Approbation for vedkommende Kjöber, og er
27. April. Kjöberen pligtig til at efterkomme, inden 6 Uger efter at have faaet denne Efterretning, de ham Nr. 5, 10 og 14 paalagte Forpligtelser, hvorimod, og paa den Sysselmanden forelæggende Qvittering af Kjöbmanden, han imodtager bemeldte Patent, og betaler ved dets Annammelse til Sysselmanden 1 Skill. af hver Rigsdaler af Kjöbesummen. Hvis Kjöberen er en endnu ikke bosiddende Mand, bör han ved Auctionen stille Caution for den Summa, hans Bud efter Nr. 5, 10 og 14 forpligte ham til at betale, inden han imodtager Conditions-Patent. Hvilke Cautioner Sysselmanden siden afleverer til Stiftamtmanden, for at gjemmes ved Stifts-Comptoiret, indtil de indfries. — 4) Af hvert Hundrede eller 10 Gange 10 Rdlr. af Kjöbesummen, som bliver staaende ubetalt i Gaarden, betaler Jordeieren aarlig 4 Rdlr. Courant Rente udi Penge; dog skal det, saalænge en octroyeret Handel paa Landet drives, være Jordeieren tilladt, i Steden for rede Penge at betale Renterne med taxtmæssige Handelsvare, hvilken Betaling skeer til Kjöbmanden paa det nærmest beliggende Handelssted, hvilken Sysselmanden tilsender Listen paa de betalende Renter (§ v) og bör Kjöbmanden imodtage hvad Jordeieren muelig efterhaanden afbetaler paa Kjöbesummen, og for det ene saavel som det andet udstede Qvitteringer in triplo paa den Pengesum, som de indlagte Vare löbe til, hvoraf Eieren tilstiller vedkommende Sysselmand de tvende, men beholder selv den tredie, til Beviis for Betalingen. — 5) Disse Renter blive regnede fra Fardag til Fardag, og hvergang forud betalte, saaledes at det förste Aars Renter fra Fardag 1785 til Fardag 1786 betales strax og paa engang, förend Conditions-Patent imodtages af dem, som kjöbe Gaarde i denne Sommer, det være sig Leilænding eller Fremmede, af den Deel af Kjöbesummen, de lade staae ubetalt i Gaarden, men de fölgende Aars Renter betales fra Fardag 1786 af i lige Dele, udi tvende Terminer, den ene

fra Fardag til Mikkelsdag 1786, paa bemeldte Fardag, og den anden fra Mikkelsdag 1786 til Fardag 1787, betales Mikkelsdag 1786 og s. v. f. — Paa samme Maade betale de, som kjöbe Gaarde i Sommeren 1786 ved Auctionen, det förste Aars Renter fra Fardag 1786 til Fardag 1787, og fra Fardag 1787 af, ligesom hine, i tvende Terminer. — 6) Udebliver nogen Kjöber, efter at have imodtaget det af Stiftamtmanden paategnede Conditions-Patent, med at betale i de fölgende Aar sine Renter af Kjöbesummen i rette Tid, saa at han inden Juul hvert Aar ikke haver betalt noget af det, som han til Mikkelsdag skulde yde, saa lader Sysselmanden ham for disse udestaaende Renter paalægge Execution ved Udpantning, og ifald Betalingen ikke derved kan udbringes, bliver Sagen indberettet til Stiftamtmanden, og efter Omstændighederne Eiendoms-Dom taget paa Gaarden til næste Mandtalsthing, og samme til den Höistbydende ved ny Auction bortsolgt, og i saa Fald skal den Höistbydende, som da Gaarden tilslaaes, være forbunden til at betale ¼ Part paa det, som endnu staaer ubetalt i Gaarden, foruden det, som af den forrige Eier skulde betales, og nyde disse Renter ialt samme Fortrin, som andre kongelige Afgifter. — 7) Skulde Nogen, som Gaarden kjöbt haver, inden de Nr. 10 og 12 fastsatte Terminer ikke indfinde sig med den paabudne Afbetaling af en Deel af Kjöbesummen, eller skulde han inden de sex Uger efter den for ham bekjendtgjorte Approbation af hans Bud ikke betale Renterne efter Nr. 5, saa kan han vente at efter Omstændighederne ligeledes Eiendoms-Dom over Gaarden vorder taget, og at samme bortsælges ved ny Auction, hvor ved det forholdes ligesom Nr. 6 anordnet er. — 8) Endskjöndt Kjöberen ved det approberede Conditions-Patent sættes i Besiddelse af fuldkommen Eiendomsret til den kjöbte Gaard, bliver dog Leilændingens Fæste-Rettighed forbeholden, og hvis Kjöberen selv vil beboe Gaarden, og altsaa opsige Leilændingen til næste Fardag, bör

1785.
27. April.

1785. han, i Tilfælde at Leilændingen ikke kunde finde nogen
27. April. anden Bopæl, udvise ham, imod Leilændings-Rettigheder, Sted til at opföre Bopæl samt behövende brugbare Marker. — 9) Da Landskylden og Qvilde-Leien ikke længere betales til Bispestolen og Skolen end til 3. Maji dette Aar, saa skal samme tillige med andre Leilændings-Rettigheder (dog Qvader og Pligtreiser undtagen, Nr. 17) fra 3. Maji af indtil næste Fardag 1786 af hver Gaards, som i denne Sommer sælges, nu paasiddende Leilænding betales til Gaardenes Kjöber; men af de Gaarde, som i denne Sommer ikke vorder solgte, til den kongelige Kasse igjennem Handelen, ligesom og fra Fardag 1786 til Fardag 1787 til dem, som i Sommeren 1786 kjöbe samme Gaarde, hvorimod, som meldt er, Kjöberen svarer sine Renter til den kongelige Kasse, enten fra Fardag 1786 eller fra Fardag 1787, og om Leilændingen selv kjöber Gaarden, betaler han fra samme Dag ikke noget videre til Kongens Kasse som Afgift af Gaarden, end de paabudne Renter af Kjöbesummen. — 10) Eiendoms Skjöde paa hver Gaard bliver udstedt igjennem Rentekammeret, men ikke udleveret för end en sjette Deel af Kjöbesummen er bleven afbetalt paa den Nr. 4 foreskrevne Maade, i H. Majts Kasse igjennem Handelen, hvilket, om Gaarden bliver kjöbt af en Anden, end den paa den Tid, da Auctionen holdes, paaboende Leilænding, bör skee strax ved Conditions-Patentets Annammelse; men dersom Leilændingen selv kjöber Gaarden, betales bemeldte en sjette Deel af Kjöbesummen efter hans Evne og Omstændigheder inden det tredie Aars Forlöb fra Kjöbedagen af at regne. Men saasnart Leilændingen, som Gaarden kjöbt haver, inden han haver erhvervet Skjödet, igjensælger Gaarden til en Anden, saa bliver denne at ansee som en fremmed Kjöber, og bör da ved det private Skjödes Udstedelse strax betale den sjette Deel af den Kjöbesum, hvorfor Gaarden blev tilslaaet Leilændingen som förste Kjöber, for at erhverve det kongelige Skjöde.

Döer derimod Leilændingen inden disse 3 Aar, og tiltrædes Gaarden af hans Sön eller Arvinger, saa træde disse i den Afdödes Rettigheder, og behöve da ikke at indfrie Skjödet för end det tredie Aars Udlöb. Saasnart altsaa Qvitteringen for den enten strax eller inden tredie Aars Udgang betalte sjette Deel af Kjöbesummen til Rentekammeret indsendt vorder, bliver Skjödet udstedet til Vedkommende gratis. — 11) Den af Stiftamtmanden approberede Auctions-Liste skal publiceres i först forekommende Landsthings-Acter, ligesom og siden de erhvervede Skjöder læses paa det næste Mandtalsthing og Landsthing. — 12) Foruden den saaledes betalte sjette Deel af Kjöbesummen skal endnu af hver Kjöber eller Gaards-Eier en sjette Deel betales inden det sjette Aars Udgang, fra Auctions-Dagen af at regne, men de övrige $^2/_3$ Dele af Kjöbesummen kan blive staaende udi Gaarden, saa længe deraf svares de paabudne Renter; dog skal det være enhver Kjöber eller Jordeier uformeent, efterhaanden som han kan faae Leilighed til at betale en Deel af den i Gaarden staaende Summa, til hvilken Tid han vil, saavel inden de förste 6 Aar, som og siden, dog ikke med mindre end 12 Rd. 3 Mk. Courant ad Gangen, hvilket da hvergang afskrives paa Skjödet, og hvorefter Renterne efter Forhold formindskes; men om Renterne ikke rigtig betales, forholdes som Nr. 5 meldt er. — 13) Enhver Liebhaber haver frit Bud paa de holdende Auctioner; dog have nærværende Leilændinge den Ret, at naar de paa Auctionsstedet erklære sig, at ville give ligesaa meget for deres paaboende og leiede Gaard, som den Höistbydende, bör Gaarden Leilændingen overlades. Forresten antages intet Efterbud, ikke heller maa Nogen gaae fra det höieste Bud, han offentlig paa Auctionen gjort haver, og bör Ingen, hvem det end er, tilforhandle sig mere end 150 Jordehundrede. — 14) Enhver Höistbydende, som Gaarden tilslaaes, nyder de Bispestolens Qvilder, som findes paa

1785. 27. April.

1785. Gaarden, uden Auction, for den Summa 6 Rd. pr. Qvilde,
27. April. hvad enten samme bestaaer i Köer eller Faar; og bliver denne Kjöbesumme beregnet under Eet med Gaardens Kjöbesumme, dersom Leilændingen kjöber Gaarden, men saafremt en Anden kjöber samme, bör han, tillige med den ene sjette Deel af Kjöbesummen (Nr. 10), betale den halve Deel af Qvildernes Belöb, og den anden halve Deel bliver da beregnet under Eet med den ubetalt henstaaende Andeel af Gaardens Kjöbesumme; dog skal disse Qvilder, endskjöndt de for denne Gang sælges med Gaarden, ingenlunde ansees som et til Gaarden henlagt Inventarium, og skulde Nogen, som nu kjöber de ved Auction opbudne Gaarde, dem siden til Andre sælge eller leie, da have de ikke Magt til at paatvinge Leilændingen noget Qvilde, med mindre [de] derom i Mindelighed kan forenes. — 15) Dersom paa de Gaarde, som ved Auctionen sælges, befindes nogle levende Qvilder, en eller anden Kirke tilhörende, bör de indtil videre forblive ved Gaarden, og Eieren svare Leie deraf til vedkommende Kirker eller deres Forstandere. — 16) Paa de Gaarde, hvor Bispestolens eller Skolens Inventarii-Baade forefindes, bliver disse efter Gaardens Salg ligeledes ved offentlig Auction tilslagne den Höistbydende, og bör af hver Kjöber strax betales i Penge, og Pengene erlægges i Handelen, hvis Beviis tilstilles Sysselmanden, for af ham igjen at befordres til Stiftamtmanden. — 17) Mandslaan, Hestelaan og Dagsarbeide, som hidindtil er svaret til Bispestolen, skal herefter ikke mere forlanges af disse Gaarde, og maa Ingen, om han igjen sælger eller leier sin Gaard til Andre, af samme forlange saadanne Qvader. — 18) De Gaarde, hvoraf ingen Jorde-Tiende hidtil er svaret, blive derfor fremdeles befriede, endskjöndt de herefter blive Böndergods. — 19) Enhver Kjöber haver fuldkommen Ret at sætte Leilænding paa den kjöbte Gaard, eller igjen at sælge samme; dog træder altid den nye Besidder i sin Hjemmelsmands Forpligtelser,

og Hans Majts Kasse bliver stedse forlods prioriteret i Gaarden saa længe derpaa hæfter noget af Kjöbesummen og Renterne, hvorfor den ikke paa nogen Maade bör forringes. — 20) Det tillades Eieren at sælge nogle Parter af sin Gaard, eller paa anden Maade at dele samme, dog saaledes, at hver Deel bliver tjenlig til en Bonde-Familie og med Bopæl forsynet, hvorover han selv kan udstede Skjöde, efter at engang det förste Eiendoms-Skjöde paa den hele Gaard er indlöst, og Eiendommen derved af Kongen er hjemlet; men Delingen bör skee ved en Judicial-Forretning, og derudi fastsættes hvad af hver Deel skal svares i Rente, medens Kongen haver Pant i Gaarden, hvorfor og saadan Deling strax til Rentekammeret bör indberettes, da Rettighederne, efter at saadan Deling er skeet, hæfte paa hver Deel for sig, og blive svarede af hver Deels Besiddere. — 21) Döer nogen Eier af disse Gaarde, saa er Gaarden at ansee for Stervboets Eiendom, endskjöndt Skjödet ei endnu maatte være udleveret, hvilket da (Nr. 10) om en Enke eller myndig Arving tiltræde Gaardens Brug og Eiendom, ikke behöves at indlöses, för end den Tid, da den Afdöde dertil var pligtig, da samme ansees for at træde aldeles i hans Sted, og ligesom han haver at efterkomme de ham paalagte Forpligtelser, og paa samme Maade forholdes, naar Gaarden bliver paa Skift taxeret og dens Værdie til umyndige Arvinger udloddet, da i dette Tilfælde Gaarden ligeledes hæfter for Rettigheder alene, at Renter betales af Værgen paa Stervboets Vegne; men sættes Gaarden paa Auction eller sælges paa anden Maade for Stervboets Regning, saa bör den ny Kjöber indlöse Skjödet inden den for hver fremmed Kjöber (Nr. 6) paabudne Tid. — 22) Alle de andre sædvanlige Skatter og Paabud, saasom Tugthus-Contribution, ligesom den hidindtil er svaret af Gaarden, uden Afgang, samt Fattiges Underholdning m. fl., som i Landet hæves og ydes af

1785. 27. April.

1785. 27. April. Böndergods, betaler Kjöberen ligesaavel som andre jordeiende Bönder.

IV. Det som Kjöberen, ifölge Conditionerne, betaler inden Conditions-Patents Annammelse, imodtages paa vedkommende Handelssted af Kjöbmanden, imod Qvittering in triplo, og bliver i saa Fald saavel hele Kjöbesummen, som det, som derpaa skal afbetales, indfört saavel i bemeldte Conditions-Patent, som i Skjödet; ligeledes bliver i Patentet indfört Renternes aarlige Belöb. Bliver endog hele Summen strax udbetalt, saa skal dog Kjöbet bekjendtgjöres paa den nu anordnede eller siden anordne[nde] Maade. Hvad Kjöberen ellers vil afbetale paa Capitalen, det indlægger han paa det Handelssted, hvor han betaler sine Renter, lader sig derover saavel som over Renterne give en Qvittering in triplo, og giver de tvende til Sysselmanden, som, efter at have paategnet dem og noteret det Fornödne, indsender samme til Stiftamtmanden, hvorfra den ene indsendes til Rentekammeret, men den anden gjemmes paa Stifts-Comptoiret til Efterretning ved den § 1. anbefalede Liste. Sysselmanden afskriver tillige hver Gang det Afbetalte paa Skjödet, indtil hele Kjöbesummen saaledes er udbetalt, og Jordeieren derover af ham imodtager en Attest, hvoraf Sysselmanden indsender ligeledes tvende Copier til Stiftamtmanden, som besörger den ene nedsendt til Rentekammeret.

V. Paa det at med de aarlige Renters Betaling kan haves den fornödne Control, haver vedkommende Sysselmand og Kjöbmand derover at holde nöiagtige Fortegnelser. Sysselmanden skal derfor tilstille vedkommende Kjöbmand, saasnart Auctions-Listen med Stiftamtmandens Approbation er ham tilhændekommen, en af ham vidimeret Extract, hvorpaa anföres Gaardens og Kjöbernes Navn, samt den aarlige Afgifts-Summe; og Kjöbmanden efterseer da, saasnart Eieren kommer paa Handels-Stedet, hvor meget han haver at betale

udi Renter for hver Termin, hvilke, som andre konge- 1785.
lige Jordegods-Afgifter, bör afskrives Eieren först, og 27. April.
nyde endog Præferencen for Handelens Restancer. Over de saaledes betalte Renter giver Kjöbmanden Eieren, ligesom og, naar Noget paa Kjöbesummen bliver afbetalt, en Qvittering in triplo, hvoraf Eieren beholder den ene, og giver de tvende til vedkommende Sysselmand, som noterer det Fornödne paa den Fortegnelse, han holder over de betalende Renter, og indsender dernæst de af ham paategnede Qvitteringer, tilligemed en Afskrift af behövende Liste, in duplo til Stiftamtmanden, som besörger indsendt det ene Exemplar af Listen, saavel som tilhörende Qvitteringer til Rentekammeret, hvor over det hele Regnskab föres Control. Men saafremt Eieren ikke til den foreskrevne Tid overleverer Sysselmanden Qvitteringerne for de af ham, ifölge § III, Nr. 5, 10, 12 og 14 betalende Renter og Afdrag paa Kjöbesummen, og altsaa ikke har opfyldt sine Forpligtelser, saa skal Sysselmanden derom alvorlig minde ham, og, hvis han endda ikke betaler, forrette Executionen til den § III, Nr. 6 fastsatte Tid, hvorfor han af den Skyldige nyder 4 Mk. og 8 Sk. for Tæring, Umage og Skyds, foruden det som maatte bevilges udi Daglön til dem, hvis Hjelp han efter Omstændighederne kunde behöve. Rentekammeret den 27. April 1785[1].

---

[1]) De nærmere Bestemmelser om forskjellige Foranstaltninger i Anledning af Skalholts Bispestols og det dertil hörende Jordegodses Salg findes i Rentekammer-Skrivelserne af 10. Mai 1785 (nedenfor). Lister over en stor Deel af de bortsolgte Jorder, med Tilföielse af Kjöbernes Navne, Qvilde-Antallet, Kjöbesummerne m. v. findes i Althingsbögerne, især for Aar 1791, og Fortegnelse over de thinglæste Skjöder i Althingsbögerne for Aarene 1788—1795. En fuldstændig Fortegnelse over det bortsolgte Skalholts Bispestols Gods i Johnsens Jarðatal á Íslandi, S. 416—424.

1785.
27. April.

Jarðabók yfir Skálholts biskupsstóls jarðagóz.[1]

Umboð.	Jarðanna nöfn.	Afgjald Anno 1781. Land-skuld, áln.	Manns-lán	Hesta-lán	Dags-verk	Jarðanna dýrleiki, hvar eptir þær upphrópast. Hdr.	áln.
	Eystri Skaptafells sýsla,						
	Holta þingsókn:						
Bjarnaness-	Fjörður	60	»	»	»	12	40
	Horn	110	»	»	»	23	»
	Hafnanes	120	»	»	»	25	»
	Dilknes	60	»	»	»	12	40
	Krossbær	120	»	»	»	25	»
	Holtar	240	»	»	»	50	»
	Hólmur	40	»	»	»	8	40
	Borg	90	»	»	»	18	80
	Bjarnanes	360	»	»	»	75	»
	þórisdalur	»	»	»	»	»	»
	Rángárvalla sýsla,						
	Kross þingsókn:						
Skammbein-staða-	Kross	360	»	»	»	75	»
	Kanastaðir	80	»	»	»	16	80
	Vorsabær	20	»	»	»	4	40
	Fíflholts þingsókn:						
	Fíflholt	140	»	»	»	29	40
	Berjanes	140	»	»	»	29	40
	Stórólfshvols þingsókn:						
	Brekkur	120	»	»	»	25	«
	Moshvoll	40	»	»	»	8	40
	Reyðarvatns þingsókn:						
	Selalækur	100	»	»	»	20	80
	Varmidalur	110	»	1	»	24	80
	Grafarbakki . . .	100	»	1	1	23	»
	Vestari Kirkjubær	120	»	»	»	25	»
	Lateris	2530	»	2	1	531	»

[1]) Rentek. Skriv. 14. Mai 1785; Bekjendtgjörelse 31. Mai 1788.

1785. 27. April.

Umboð.	Jarðanna nöfn.	Afgjald Anno 1781.				Jarðanna dýrleiki, hvar eptir þær upphrópast.	
		Landskuld, áln.	Mannslán	Hestalán	Dagsverk	Hdr.	áln.
	Transport	2530	»	2	1	531	»
[Skammbeinstaða-]	Eystri Kirkjubær	60	1	1	1	17	80
	Ketilhúshagi	60	»	»	»	12	40
	Litla Reyðarvatn	35	»	»	»	7	40
	Heiði	60	»	»	»	12	40
	Skarðs þíngs.:						
	Launaðsholt	120	1	1	1	30	40
	Hjallanes	120	1	1	1	30	40
	Lækjarbotnar	20	»	»	»	4	40
	Heysholt	70	»	»	»	14	80
	Vindás	120	»	1	1	27	40
	Árbær	30	»	»	»	6	40
	Hrólfstaða-Hellir	20	»	»	»	4	40
	Þjóðólfshaga þíngsókn:						
	Lækur	40	»	»	»	8	40
	Akbrautarholt	40	»	»	»	8	40
	Mykjunes	60	1	»	»	15	40
	Hreiður	60	»	»	»	12	40
	Kaldakinn	60	»	»	»	12	40
	Kvíarholt	60	»	»	»	12	40
	Skammbeinstaðir	180	»	»	»	37	40
	Háfur	200	»	»	»	41	80
	Lýtíngstaðir	120	»	»	»	25	»
	Árnes sýsla,						
	Gaulverjabæjar þíngs.:						
Flóa-	Fljótshólar	70	»	»	»	14	80
	Ragneiðarstaðir	60	»	»	»	12	40
	Loptstaðir eystri	70	»	»	»	14	80
	Loptstaðir vestari	70	»	»	»	14	80
	Völlur efri	120	1	1	1	30	40
	Vorsabær	140	1	1	1	34	40
	Sviðagarðar	60	1	1	1	17	80
	Seljatúnga	120	1	1	1	30	40
	Hrútstaðir	180	1	1	1	42	80
	Arnarhóll	90	1	1	1	24	»
	Túnga	60	1	1	1	17	80
	Stokkseyrar þíngs.:						
	Hólar	180	1	1	1	42	80
	Baugstaðir	100	1	»	»	23	80
	Leiðólfstaðir	60	1	1	1	17	80
	Lateris	5445	14	15	14	1208	80

1785.
27. April.

Umboð.	Jarðanna nöfn.	Afgjald Anno 1781. Land-skuld, áln.	Manns-lán	Hesta-lán	Dags-verk	Jarðanna dýrleiki, hvar eptir þær upphrópast. Hdr.	áln.
	Transport	5445	14	15	14	1208	80
[Flóa-]	Skip	100	1	»	»	23	80
	Hæríngstaðir	120	1	1	1	30	40
	Tóptir	40	1	»	»	11	40
	Hraun	210	1	1	1	48	80
	Skúmstaðir	130	1	1	1	32	40
	Einarshöfn	60	1	»	»	15	40
	Refstokkur	60	»	»	»	12	40
	Ferjunes	120	»	»	»	25	»
	Sandvíkur þíngsókn:						
	Flóagafl	150	1	1	1	36	80
	Kotferja	50	»	»	»	10	40
	Selfoss	120	1	1	1	30	40
	Björk	60	1	»	»	15	40
	Bygðarhorn	60	1	1	1	17	80
	Jórvík	40	1	»	»	11	40
	Smjördalir	140	1	1	1	34	40
	Hraungerðis þíngsókn:						
	Sölvaholt	200	1	»	»	44	80
	Stóra-Ármót	180	1	1	1	42	80
	Minna-Ármót	120	1	1	1	30	40
	Lángholt	180	1	1	1	42	80
	Tún	60	1	1	1	17	80
	Arnarstaðir	80	1	1	1	22	»
	Lækur	80	»	»	»	16	80
	Hraungerði eða Laugardælir	240	1	1	1	55	40
	Hjálmholt	180	1	1	1	42	80
	Bitra	60	1	1	1	17	80
	Hróarsholt	240	»	»	»	50	»
	Bár	20	»	»	»	4	40
	Villíngaholts þíngsókn:						
	Hurðarbak	130	1	1	1	32	40
	Súluholt	140	1	1	1	34	40
	Önundarholt	140	1	1	1	34	40
	Skúfslækur	80	1	1	1	22	»
	Mýrar	80	1	1	1	22	»
	Gafl	80	1	1	1	22	»
	Gröf efri	70	1	1	1	19	80
	Vatnsendi	100	1	»	»	23	80
	Vatnsholt	80	»	»	»	16	80
	Lateris	9445	43	37	36	2177	40

1785.
27. April.

Umboð.	Jarðanna nöfn.	Afgjald Anno 1781. Landskuld, áln.	Mannslán	Hestalán	Dagsverk	Jarðanna dýrleiki, hvareptir þær upphrópast. Hdr.	áln.
	Transport	9445	43	37	36	2177	40
[Flóa-]	Vælugerði	60	1	1	1	17	80
	Kampholt	120	1	1	1	30	40
	Hnaus	60	1	1	1	17	80
	Urriðafoss	60	»	»	»	12	40
	þjótandi	60	»	»	»	12	40
	Skálmholt	80	1	»	»	19	80
	Húsatópta þingsókn:						
Skeiða-	Kálfhóll	60	1	1	1	17	80
	Kílhraun	60	1	1	1	17	80
	Lángamýri	30	1	1	1	11	40
	Akrakot	30	»	»	»	6	40
	Háholt	90	1	1	1	24	»
	Borgarkot	20	»	»	»	4	40
	Blesastaðir	60	1	1	1	17	80
	Áhraun	90	1	1	1	24	»
	Brjámstaðir	40	1	1	1	13	80
	Votamýri	60	1	1	1	17	80
	Hlemmiskeið . . .	120	1	1	1	30	40
	Brúnavellir syðri .	60	1	1	1	17	80
	Brúnavellir efri .	36	1	1	1	12	80
	Húsatóptir	80	1	1	1	22	»
	Vorsabær eður Ossabær	80	1	1	1	22	»
	Fjall	240	1	1	»	54	40
	Útverk	160	»	»	»	33	40
	Miðbæli	60	»	»	»	12	40
	Framnes	60	»	»	»	12	40
	Birnustaðir	120	»	»	»	25	»
	Álfstaðir	120	»	»	»	25	»
	Ósabakki	20	»	»	»	4	40
	Reykir	60	1	»	»	15	40
	Stóranúps þingsókn.						
Hreppa-	Sandlækur	180	1	1	1	42	80
	þrándarholt	200	1	1	1	47	»
	Miðhús	120	1	1	1	30	40
	Stóra-Hof	180	1	1	1	42	80
	Minna-Hof	120	1	1	1	30	40
	Skaptholt	160	1	1	1	38	80
	Fossnes	60	»	»	»	12	40
	Hagi	120	»	»	»	25	»
	Ásólfstaðir	80	»	»	»	16	80
	Skriðufell	40	»	»	»	8	40
	Lateris	12895	68	60	58	3022	40

1785.
27. April.

Umboð	Jarðanna nöfn.	Afgjald Anno 1781. Land-skuld, áln.	Manns-lán	Hesta lán	Dags-verk	Jarðanna dýrleiki, hvar eptir þær upphrópast. Hdr.	áln.
	Transport	12895	68	60	58	3022	40
[Hreppa-]	Hamarsheiði . . .	60	»	»	»	12	40
	Ásar.	140	1	»	»	32	»
	Márstúngur	120	»	»	»	25	»
	Skarð	180	1	1	1	42	80
	Grafar þíngs.:						
	Birtíngaholt . . .	160	1	1	1	38	80
	Lángholt syðra . .	240	1	1	1	55	40
	Lángholt efra . .	40	»	»	»	8	40
	Gunnarsholt . . .	200	1	1	1	47	»
	Rafnkelsstaðir . .	120	1	1	1	30	40
	Efra-Sel.	120	1	1	1	30	40
	Syðra-Sel	120	1	1	1	30	40
	Högnastaðir . . .	80	1	1	1	22	»
	Gröf.	160	1	1	1	38	80
	Laxárdalur	100	1	»	»	23	80
	Sólheimar.	160	1	1	1	38	80
	Bryðjuholt , . . .	120	1	1	1	30	40
	Ísabakki	100	1	1	1	26	»
	Kotlaugar.	100	»	»	»	20	80
	Skipholt	240	1	1	1	55	40
	Skollagróf.	60	»	»	»	12	40
	Laugar	170	1	1	1	40	80
	Jata	100	1	»	»	23	80
	Haukholt	160	1	1	1	38	80
	Foss	60	1	»	»	15	40
	Vatnsleysu þíngsókn:						
Túngna-	Brattholt	80	1	1	1	22	»
	Brú	100	1	1	1	26	»
	Gýgjarhóll	240	1	1	1	55	40
	Keldu-eður Kjarnholt	120	1	1	1	30	40
	Berg-eður Belgstaðir	120	1	1	1	30	40
	Borgarholt	120	1	1	1	30	40
	Auðsholt	300	1	1	1	67	80
	Eiríksbakki	60	»	»	»	12	40
	Helgastaðir	200	1	1	1	47	»
	Iða	200	1	1	1	47	»
	Skálholt.	»	»	»	»	60	»
	Spóastaðir	150	1	1	1	36	80
	Laugarás	150	1	1	1	36	80
	Höfði	120	1	1	1	30	40
	Hrosshagi	100	1	1	1	26	»
	Lateris	18065	100	88	86	4318	80

1785. 27. April.

Umboð.	Jarðanna nöfn.	Afgjald Anno 1781. Landskuld, áln.	Mannslán	Hestalán	Dagsverk	Jarðanna dýrleiki, hvar eptir þær upphrópast. Hdr.	áln.
	Transport	18065	100	88	86	4318	80
[Túngna-]	Reykjavellir. . . .	100	1	1	1	26	»
	Miklaholt	200	1	1	1	47	»
	Litla-Fljót	100	1	1	1	26	»
	Stóra-Fljót	180	1	1	1	42	80
	Fell	180	1	»	1	41	40
	Fellskot	60	»	1	»	14	»
	Syðri-Reykir . . .	150	8	1	1	36	80
	Efri-Reykir	140	1	1	1	34	40
	Tjörn	200	1	1	1	47	»
	Ból	100	1	1	1	26	»
	Kervatnsstaðir . .	40	»	»	»	8	40
	Vatnsleysa	240	1	1	1	55	40
	Arnarholt	100	1	1	1	26	»
	Holtakot	90	1	1	1	24	»
	Haukadalur. . . .	260	1	1	1	59	40
	Helludalur	120	1	1	1	30	40
	Neðridalur	140	1	1	1	34	80
	Múli	180	1	1	1	42	80
	Austurhlíð	240	1	1	1	55	40
	Úthlíð	240	1	1	1	55	40
	Miðhús	140	1	1	1	34	40
	Brekka	140	1	1	1	34	40
	Stóru-Borgar þingsókn:						
	Efstidalur.	180	1	1	1	42	80
	Bemóðsstaðir . . .	80	1	1	1	22	»
	Laugardalshólar .	240	1	1	1	55	40
Hamra-	Eyvindartúnga . .	100	1	1	1	26	»
umboð eður	Útey	200	1	1	1	47	»
í Grímsnesi.	Austurey	130	1	1	1	32	40
	Apavatn efra . . .	210	1	1	1	48	80
	Apavatn neðra . .	240	1	1	1	55	40
	Þóroddstaðir . . .	130	1	1	1	32	40
	Sveinavatn	80	»	»	»	16	80
	Vatnsholt.	60	»	»	»	12	40
	Hagi	80	»	»	»	16	80
	Sel	160	»	»	»	33	40
	Minna-Mosfell . .	120	1	1	1	30	40
	Reykjanes.	120	1	»	»	28	»
	Þórustaðir.	100	1	1	1	26	»
	Bjarnastaðir . . .	200	1	1	1	47	»
	Kríngla	150	1	1	1	36	80
	Hamrar	180	1	1	1	42	80
	Ormstaðir.	120	1	1	1	30	40
	Eyvík eða Heyvík	180	1	1	1	42	80
	Lateris	24465	137	124	122	5844	»

1785.
27. April.

Umboð.	Jarðanna nöfn.	Afgjald Anno 1781. Land-skuld, áln.	Manns-lán	Hesta-lán	Dags-verk	Jarðanna dýrleiki, hvar eptir þær upphrópast. Hdr.	áln.
	Transport	24465	137	124	122	5844	»
[Hamra-]	Stærribær	210	1	1	1	48	80
	Minnibær	120	1	»	»	28	»
	Brjámstaðir	120	1	1	1	30	40
	Minniborg	50	1	1	1	15	80
	Björk	110	1	1	1	28	40
	Stóraborg[1]	120	1	1	1	30	40
	Foss	150	1	1	1	36	80
	Klausturhólar	360	»	»	»	75	»
	Göltur	150	1	1	1	36	80
	Kiðaberg	150	1	1	1	36	80
	Arnarbæli	120	»	»	»	25	»
	Búrfell	200	1	1	1	47	»
	Ásgarður	210	1	1	1	48	80
Í Ölvesi	Kaldárhöfði	60	»	»	»	12	40
	Þingvalla sveit:						
	Miðfell	40	»	»	»	8	40
	Gjábakki	30	»	»	»	6	40
	Bakkarholts þingsókn:						
	Ölvisvatn	140	1	1	1	34	40
	Krókur	60	»	1	»	14	»
	Bílds-eður Bitsfell	180	1	1	1	42	80
	Túnga	120	1	1	1	30	40
	Torfastaðir	160	1	1	1	38	80
	Alviðra	60	»	»	»	12	40
	Árbær	150	1	»	»	34	40
	Þórustaðir	120	1	1	1	30	40
	Kotferja	180	1	1	1	42	80
	Gljúfur	120	1	1	1	30	40
	Reykir	300	1	1	1	67	80
	Gljúfrárholt	120	1	1	1	30	40
	Kotströnd	80	1	1	1	22	»
	Auðsholt	180	1	1	1	42	80
	Vorsabær eður Ossabær	120	1	1	1	30	40
	Yxnalækur	80	1	1	1	22	»
	Saurbær	100	1	1	1	26	»
	Kröggúlfstaðir	130	1	1	1	32	40
	Lateris	29065	164	150	147	6941	40

[1]) Om denne Jord oplystes senere, at den ikke hörte Bispestolen til, men var Mensaljord henhörende til Præstekaldet Stað i Grindavík. Rentek. Bekjendtgjör. 31. Mai 1788.

1785. 27. April.

Umboð.	Jarðanna nöfn.	Afgjald Anno 1781. Land-skuld, áln.	Manns-lán	Hesta-lán	Dags-verk	Jarðanna dýrleiki, hvar eptir þær upp-hrópast. Hdr.	áln.
	Transport	29065	164	150	147	6941	40
[Í Ölvesi]	Vötn eður Vetnir	50	1	1	1	15	80
	þurá.	120	1	1	1	30	40
Sjáfar- eður fiskigjalds-jarðir.	þorlákshöfn. . . .	260	»	»	»	54	40
	Selvogs þings:						
	Herdísarvík	80	»	»	»	16	80
	Gullbringu sýsla,						
	Járngerðar-staða þings.:						
	Krýsivík	150	»	»	»	31	40
	Ísólfskáli	20	»	»	»	4	40
	Hraun	120	»	»	»	25	»
	þorkötlustaðir . .	320	»	»	»	66	80
	Hóp	160	»	»	»	33	40
	Járngerðarstaðir .	600	»	»	»	125	»
	Staður.	180	»	»	»	37	40
Heyness-	*Kjósar sýsla,*						
	Reynivalla þingsókn:						
	Íngunnarstaðir . .	120	»	»	»	27	40
	þrándarstaðir. . .	60	»	»	»	13	80
	Borgarfjarðar s.						
	Saurbæjar þingsókn:						
	Litli-Sandur . . .	60	»	»	»	13	80
	Miðsandur	60	»	»	»	13	80
	Brekka	120	»	»	»	27	40
	Glammastaðir . .	30	»	»	»	7	»
	Eyri	80	»	»	»	18	40
	Hóll í Svínadal .	80	»	»	»	18	40
	Túnga.	60	»	»	»	13	80
	Heyness þingsókn:						
	Kúludalsá	120	»	»	»	27	40
	Gerði	60	»	»	»	13	80
	Márstaðir	60	»	»	»	13	80
	Vík	60	»	»	»	13	80
	Miðhús	40	»	»	»	9	40
	Heynes	120	»	»	»	27	40
	Kjaranstaðir . . .	120	»	»	»	27	40
	Lateris	32375	166	152	149	7566	80

1785.
27. April.

Umboð.	Jarðanna nöfn.	Afgjald Anno 1781. Landskuld, áln.	Mannslán	Hestalán	Dagsverk	Jarðanna dýrleiki, hvar eptir þær upphrópast. Hdr.	áln.
[Heyness-]	Transport	32375	166	152	149	7566	80
	Kjalardals þingsókn:						
	Stóra-Fellsöxl . .	120	»	»	»	27	40
	Klafastaðir	45	»	»	»	10	40
	Klafastaðagrund .	15	»	»	»	3	40
	Bekánstaðir	60	»	»	»	13	80
	Fellsaxlarkot . . .	40	»	»	»	9	40
	Galtarholt	60	»	»	»	13	80
	Leirár þíngs.:						
	Lækur.	120	»	»	»	27	40
	Indriðastaða þíngsókn:						
	Háfafell.	20	»	»	»	4	80
	Hálsar.	80	»	»	»	18	40
	Heggstaða þíngsókn:						
	Lángholt	80	»	»	»	18	40
	Bær.	180	»	»	»	41	40
	Lundar þíngs.:						
	Snartarstaðir . . .	40	»	»	»	9	40
	Hóll	120	»	»	»	27	40
	Brenna hálf . . .	20	»	»	»	4	80
	Brautartúnga . . .	40	»	»	»	9	40
	Oddstaðir.	180	»	»	»	41	40
	Sturlureykja þíngsókn:						
	Litli Kroppur . .	60	»	»	»	13	80
	Kleppholts-Reykir	40	»	»	»	9	40
	Hurðarbak hálft .	30	»	»	»	7	»
	Búrfells þíngsókn:						
	Uppsalir.	80	»	»	»	18	40
	Úlfstaðir	80	»	»	»	18	40
	Rauðsgil.	60	»	»	»	13	80
	Mýra sýsla, Sámstaða þíngsókn:						
	Kalmanstúnga . .	180	»	»	»	41	40
	Lateris	34125	166	152	149	7968	»

1785. 27. April.

Umboð.	Jarðanna nöfn.	Afgjald Anno 1781.				Jarðanna dýrleiki, hvar eptir þær upphrópast.	
		Landskuld, áln.	Mannslán	Hestalán	Dagsverk	Hdr.	áln.
	Transport	34125	166	152	149	7968	»
	Stranda sýsla,						
Strandajarðir.	Árness þíngs.:						
	Árnes hálft	60	»	»	»	12	40
	Ávík minni	60	»	»	»	12	40
	Kaldrananes þíngsókn:						
	Grímsey (eyði) . .	»	»	»	»	»	»
	Bæjar þíngs.:						
	Skálholtsvík . . .	140	»	»	»	29	40
Austfjarðajarðir.	*Norður sýsla,*						
	Ærlækjar þíngsókn:						
	Grímstaðir	30	»	»	»	6	40
	Múla sýsla,						
	Egilstaða þíngsókn:						
	Breiðavað	60	»	»	»	12	40
	Skorastaðar þíngsókn:						
	Stuðlar	20	»	»	»	4	40
	Skaptafells sýsla vestari,						
	Kleifa þíngs.:						
	Núpstaður	120	»	»	»	25	40
	Summa	34615	166	152	149	8070	40

Rentekammerets Instruction for Magnus Stephensen, som Commissarius ved Salget af Skalholts Bispestols Jordegods. Khavn 29. April 1785. — Efter Originalen, som velvilligen er meddelt Udgiverne af Secretair O. M. Stephensen paa Viðö; i det islandske Departement findes löst Udkast til denne Instruction, skrevet med C. U. D. Eggers' Haand. I Skrivelse til Commissionen 29. April.

1785. 29. April. for Islands almindelige Væsen 28. April 1785 (Isl. Copiebog Litr. V, Nr. 349) yttrer Rentekammeret: „Efter det os tilstillede Udkast til Instruction for den opsendende Commissarius Stephensen, skal samme Instruction behörig blive udfærdiget og Stiftamtmanden meddeelt Gjenpart."

INSTRUCTION, hvorefter Copiisten Magnus Stephensen, ifölge allern. Resolution af 15. April d. A., haver ved Bortsælgelsen af Skalholts Bispestols og Skoles Jordegods at forholde sig:

1) Saasnart han kommer til Landet, foreviser han sin Instruction til Stiftamtmanden, for af ham at blive instrueret om, paa hvad Maade og i hvilken Orden Auctions-Tiden for de forskjellige Ombude bedst kunde bestemmes i Henseende til Godsets Tilstand og övrige Omstændigheder, samt hvorledes Publicationen om denne Tid kunde foranstaltes, og i Overeensstemmelse dermed de fornödne Ordres af Stiftamtmanden til vedkommende Sysselmænd expederes. — 2) Den Orden, i hvilken Ombudene skulle sælges, vil mest beroe paa Godsets nærværende Tilstand. Med Fiske-Jordernes og Heynes Ombuds Bortsælgelse kunde maaskee begyndes strax efter Landsthinget; men om nogle af de övrige i Arnes og Rangervalle Syssel beliggende Jorder kunne sælges i denne Sommer, det vil komme an paa hvor meget samme ved de indtrufne ulykkelige Begivenheder, samt Creaturers Tab, have lidt Skade. Vel önsker man, at saa meget som muelig maatte sælges i denne Sommer, men det agtes ei fordeelagtigt for Hans Majts Interesse, at opbyde Godset i saa forværret en Tilstand, at der kunde være Aarsag at frygte for, at ingen Liebhaver fandt sig. — 3) Saasnart han da af Stiftamtmanden er instrueret, i hvilken Orden Salget bedst kunde foretages og befordres i denne Sommer, haver han at udfylde og underskrive de ham tilstillede trykte Publications-Sedler, hvilke af Stiftamtmanden besörges uddeelte til Sysselmændene til videre fornöden Bekjendtgjörelse[1].

[1]) De omtalte Publications-Sedler, trykte paa et Halvark i

Ligeledes skal han uddele iblandt Bönderne den ham medgivne trykte Afhandling, hvori de oplyses om de Fordele, som denne Forandring for dem vil medföre [1], hvilket han og selv bör söge efter Omstændighederne at forklare dem. — 4) Dernæst begiver han sig, med den dertil af Stiftamtmanden beordrende Sysselmand, til Skalholt, hvilken Gaard ved en Judicial-Forretning bliver deelt i mindre Parter, dog saaledes, at hver Part bliver tjenlig og tilstrækkelig til en Bonde-Families Underholdning, og samme Parter blive efter Udskiftnings-Forretningen, saasnart skee kan, ved Auction opbudne paa Stedet, ligesom han og, fælles med bemeldte Sysselmand, af nærværende Oeconomus imodtager, efter den af Stiftamtmanden og Biskoppen, som Stiftelsens Ephori, ham tillæggende nærmere Ordre, hvad han saavel under Navn af Inventarium, som i andre Maader haver imodtaget, og er pligtig til at gjöre Rede for. Hvad saaledes overleveres som Inventarium, det være sig levende Creaturer, Provisioner eller Boeskab, som til Skolens fremdeles Brug ikke af Stiftamtmanden og Biskoppen ansees tjenligt, det sælges der paa Stedet tillige med Gaarden, og fordeles i lige Dele, nemlig paa

1785. 29. April.

Folio, vare saaledes lydende: „Gjörist hèrmeð öllum vitanlegt, að eptir hans konúnglegu Hátignar allranáðugustu skipan verður Skálholts biskupsstóls jarðagóz selt þeim er hæstbjóðandi verða við almennt uppboð og auction á eptirskrifuðum tíma og stöðum, og seljast á sèrhverjum þíngstað þær stólsjarðir, er liggja í þíngsókninni, eptir því sem hin prentaða jarðabók framar sýnir, nefnilega: . . . . . . því vildu allir þeir, er nokkuð af þessu gózi kaupa vilja, mæta við Auctionina á tilteknum tíma og stöðum".

[1]) den nævnte Afhandling, forfattet af Magnus Stephensen, under Titel: „Stutt ágrip um Skálholts stóls jarða sölu, ásamt fasteigna pant og fyrsta tilkalls rètt fyrir peníngalán. Til gefins útdeilíngar og undirvísunar almenníngi útgefið", er trykt i Khavn hos Stein 1785, 16 Sider i 8°.

1785. 29. April. hver Part saa meget, som til en Bonde-Families Husholdning behöves, men det övrige auctioneres for sig. De endnu overblevne Huse sælges paa samme Tid, og reparteres paa hver Deel, ligesom og af de formedelst Jordskjælv nedstyrtede Bygningers Materialier efter Omstændighederne med enhver Part kan fölge en passende Deel. Over den Forretning, han saaledes udförer paa Skalholt, holder han, med den dertil beordrede Sysselmand, en særskilt Protocol, hvilken han i Original indsender til Stiftamtmanden, men en vidimeret Gjenpart deraf til Rentekammeret ved at aflægge Rapport om sin Reise. — 5) Imedens han opholder sig paa Godset, maa han ligeledes sörge for at faae en nöiagtig Underretning om, hvormange Qvilder endnu virkelig ere i Live paa hver Gaard især. Til den Ende maa han af Biskoppen saavel som af Oeconomus forlange opgiven, hvad de udi Smörleie have imodtaget i næstafvigte Höst, af hvilke Efterretninger han da kan slutte til det endnu levende Antal. Og som Oeconomus ved Stiftamtmanden og Biskoppen bliver tilholden at svare til det i sidstafvigte Höst forefundne Antal af Qvilder, saa bör han og, dersom han paastaaer, at nogle Qvilder siden den Tid skulde være döde, forskaffe derom lovlige Beviser. Det samme gjelder ogsaa i Henseende til Qvilderne paa den Deel af Godset, som til Biskoppen haver været henlagt. — 6) Saasnart han haver tilendebragt denne paa Skalholt holdende Auction, fortfarer han med Auctionerne over Ombudene paa vedkommende Thingsteder, saaledes som han ved Stiftamtmanden derom er bleven instrueret; og haver han derved at anvende al mulig Flid paa, saavel at denne vigtige Forretning kan udfalde efter Önske, som og at man kan sælge allerede i denne Sommer saa meget Gods, som Omstændighederne nogenledes tillade. — 7) I Henseende til Gaardenes Ansætning til visse Jordehundrede fölger han nöie den authoriserede Jordebog, og lader dem opraabe saaledes, som de deri ere op

tegnede, uden at indlade sig paa nogen Indvending, at 1785.
denne Dyrhed ikke hidindtil havde været bekjendt, eller 29. April.
at nogle Gaarde vare i en forringet Forfatning, og saa videre. — 8) Hvad Qvilderne angaaer, da forfatter han i Forveien efter de i 5. Post nævnte Data, en Fortegnelse over de Qvilder, som paa hver Gaard formentlig burde forefindes, men uden at lade saadan Fortegnelse komme til Nogens Kundskab. Dernæst skal hver Sysselmand, efter den ham af Stiftamtmanden tillæggende Ordre, ligeledes i Forveien ved Repstyrerne lade optegne, hvor mange Qvilder paa hver Gaard endnu ere levende, og denne Fortegnelse skal Sysselmanden ved Auctionen overlevere ham, da han kan sammenholde den med den af ham efter Biskoppens og Oeconomi Angivelser forfattede, og ifald nogen Forskjel findes, saaledes at Oeconomus skulde have opgivet færre Qvilder end der forefindes, da bör Commissarius derom til Stiftamtmanden give Beretning, paa det at nærmere kan undersöges, om Oeconomus derfor bör være ansvarlig; men hvis det af ham opgivne Antal befindes ikke at være levende, bör saadant i Auctions-Protocollen noteres, og Sysselmanden kræve fornöden Rigtighed for det Manglende. — 9) Hvert Jordehundrede lader han ved Auctionen opraabe for 6 Rd. Courant, og bliver da, ifölge Conditionerne, Gaarden den Höistbydende tilslagen; men saafremt paa en eller anden Gaard ikke bydes pr. Jordehundrede 6 Rd., da bör intet Tilslag skee, ikke engang paa Stiftamtmandens Approbation, men han maa declarere, at Gaarden for det gjorte Bud ikke kunde tilslaaes, men at han dog saadant vilde iudberette til Stiftamtmanden, for at han derudi efter Godtbefindende kunde resolvere det Fornödne. Men skulde dog nogen Gaard befindes saaledes beskaffen, at man ikke kunde vente derfor at erholde den fastsatte Summa, 6 Rd. Courant pr. Jordehundrede, saa tilföier han i sin Indberetning til Stiftamtmanden saadan Omstændighed,

1785. 29 April. hvilket han dog ikke maa gjöre uden paa tilstrækkelig Grund, og haver han i det Övrige at holde denne Post hemmelig for Alle og Enhver. — 10) Qvilderne formodes Enhver at være villig til at antage for den i Conditionerne bestemte Priis, 6 Rd.; men skulde alligevel nogle befindes i saadan Tilstand, at denne Priis ikke derfor var at erholde, saa bör de sættes til Auction, og i saa Fald det höieste Bud gaae ligeledes til Stiftamtmandens Approbation, hvorhos Bönderne bör tilkjendegives, at de have at indestaae for samme indtil Approbationen er indlöben. — 11) Baadene bör af tvende uvillige Mænd taxeres, og derefter opraabes i den Tilstand, hvori samme befindes, og tilslaaes den Höistbydende uden videre Approbation, naar saadanne Priser opnaaes som i Landet ere gangbare. — 12) Skalholts Gaard, som i Jordebogen findes ansat for 60 Hundrede, bliver opraabt paa samme Maade som de övrige Jorder, nemlig hver af de Parter, hvori samme forud er deelt, til saa mange Jordehundrede, som i Overeensstemmelse med Udskiftnings-Forretningen svare til den hele Gaards Summa. — 13) Det paa samme Gaard overleverte levende Inventarii-Qvæg (Qvilderne undtagen) og Boskab kan ikke indsættes for nogen anden Priis, end efter den derover tagne Vurderings-Forretning, og de ellers i Landet gangbare Priser, men Qvilderne overlades til den Höistbydende for 6 Rd. pr. Qvilde, som ved de andre Gaarde er bestemt. — 14) Ved Auctionen förer Sysselmanden Protocollen, men Commissarius Stephensen holder en Contra-Bog, hvorudi han ligeledes anförer hvert Bud, og hvad videre ifölge de foregaaende Poster kunde være at anmærke. Dertil vorder ham tilstillet en af Rentekammeret authoriseret Protocol, som han ved sin Tilbagekomst til Rentekammeret afleverer. — 15) Efter at Auctionen paa et enkelt Thingsted er tilendebragt, udfærdiger han med Sysselmanden den i Conditionerne befalede Liste med dertil hörende Rente-Beregninger, som tilstilles Stiftamtmanden in triplo, og

melder han, foruden det, som i Conditionerne bestemt er, tillige Stiftamtmanden i en à parte Skrivelse: om et eller andet mindre Bud paa en Gaard kunde være af den Beskaffenhed, at det syntes antageligt, uagtet det ikke havde opnaaet den foreskrevne Summa. — 16) Efter at have ladet bortauctionere i denne Sommer saa mange Gaarde, som Omstændighederne tillade, kan han reise tilbage med et af de sidste i Hösten fra Sönderlandet afgaaende Skibe; dog bör han i saadant Tilfælde igjen reise op til Landet i Sommeren 1786, for at fuldende denne Forretning. — 17) I alle mödende Tilfælde, som enten i denne Instruction eller i de trykte Conditioner, efter hvilke han nöie haver at rette sig, ikke maatte være bestemte, bör han, om Sagen er af nogen Betydenhed, ikke selv decidere, men Alting til Stiftamtmanden indberette og derfra vente nærmere Forholdsregler. — 18) Med det förste hertil afgaaende Skib aflægger han til Rentekammeret Rapport om sin Reise, og naar han til Staden er kommen tilbage, venter man, at han snarest mueligen afgiver sin udförlige Beretning om hele Forretningens Fremgang, bilagt med den af ham ved Auctionerne holdte Contra-Bog, tillige med en General-Beregning over de Summer, hvortil det solgte Gods er udbragt. Rentekammeret den 29. April 1785 [1].

1785. 29. April.

---

[1]) Ved Rentek. Skriv. 3. Mai 1785 til Copiist Stephensen (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 415) sendes ham denne Instruction, og en Gjenpart tilstilles Stiftamtmand Levetzow ved Rentek. Skriv. af s. D. (Copieb. sst. Nr. 416); ved Kammerets Skrivelse 10. Mai 1785 tilstilles Stephensen 80 Expl. af Conditionerne for de Skalholtske Godsers Salg, 80 Expl. af Afhandlingen om Prioritets- og Panteret, og 2000 Expl. af Publications-Sedler til Auctionernes Berammelse (Copieb. sst. Nr. 470). Ved Rentek. Skriv. 14. Mai 1785 (Copieb. sst. Nr. 489) sendes til M. Stephensen den authoriserede Auctions-Protokol (Authorisationen selv i Copiebogen sst. Nr. 490), samt ved Rentek.

1785.
29. April.

Reskript til Stiftamtmanden paa Island og Biskoppen over Skalholts Stift, ang. Bispestolens og Skolens Forflyttelse fra Skalholt til Reykjavik. Christiansborg den 29. April 1785. — Bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1785. Norske Tegn. XLII, 526—530; P. Pèturss. Hist. Eccl. Island. S. 149—154; Fogtm. VI. 3, 180—185; begge de sidstnævnte have tilföiet de to förste Beregninger, men ikke „General-Beregningen", som udgjorde den projekterede nye Skoles Normal-Budget.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Da Vi allern. have funden for godt at anordne en Commission her i Vores kongelige Residentzstad Kjöbenhavn, til at bringe Os i Forslag de tjenligste Midler til at raade Bod paa de Ödelæggelser, som ere foraarsagede paa Vort Land Island ved den i Aaret 1783 opkomne Jordbrand, og de i afvigte Aar indtrufne Jordskjælv; og Os nu allerund. er bleven refereret hvad bemeldte Commission for det förste har foreslaaet i Henseende til Bispestolen og Skolen paa Skalholt, hvis Bygninger ved Jordskjælvet ere indstyrtede: at det holdes for bedst, at bemeldte Stiftelses Bygninger forflyttes til Reykevig, som skal ligge nær ved Söen, og i en Egn, hvor der ikke har været Jordbrand siden Landets Beboelse, og ikkun ligger een Miil fra Stiftamtmandens Bolig, hvilket, foruden flere Bekvemmeligheder, formenes at kunne blive til Lettelse for eders fælles Forretninger; og at Vi til den Ende ville lade de til Biskoppen og Skolen fornödne Bygninger opföre for Vores Regning; ligesom og denne Commission har formeent, at det vilde være meget fordeelagtigere baade for Bi-

---

Skriv. 28. Mai s. A. til Stiftamtmand Levetzow fire authoriserede Auctions-Protocoller til Brug for Sysselmændene i Guldbringe og Kjose, Arnæs, Rangarvalla og Borgarfjords Sysseler (Copieb. sst. Nr. 515; Authorisationen sst. Nr. 516—519).

skoppen, Skolens Lærere og Disciplerne, om Vi ville tage det til Stiftelsen henlagde Gods til Os, og lade samme sælge for Vores Regning, og derimod at anvise enhver af Vedkommende en bestemt Underholdning i Penge af Vores Casse; — saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi allern. have approberet saadant Forslag, og til den Ende allern. befale: 1785. 29. April.

1)[1] At Gaarden for Biskoppen paa Skalholt, tillige med Skolen og tilhörende Bygninger, som forhen have været paa bemeldte Skalholt, men nu formedelst Jordskjælv ere nedstyrtede, skal opföres paa Reykevig i Guldbringe Syssel, som et i alle Henseender bekvemmere Sted, og hvortil Pladsen af eder udsöges, samt ved en Judicial-Forretning og behörig Udmaaling anvises; og ville Vi, at Vores Stiftbefalingsmand maa bestemme, hvad Godtgjörelse Handelen for den mistede Hjemmemark skal tilstaaes. — 2) ville Vi, at Vores Stiftbefalingsmand særskilt skal foranstalte: — *a*) alt hvad der, efter det udgivende Reglement, maatte forefalde til i sin Tid at iværksætte Auctionen over Skalholts Bispestols Gods, og ifald nogen Vanskelighed skulde möde, som ikke derudi var bestemt, da efter Omstændighederne at hæve samme paa den bedste Maade, og alene i de vigtigste Tilfælde först at indhente fra Os Forholdsregler. — *b*) besörge Alt hvad der kan behöves til at indföre den med Skolen og Stiftelsen anbefalede nye Indretning, hvorefter Oeconomien aldeles skal ophæves, og saavel Lærerne som Disciplerne faae deres Underholdning i Penge, som quartaliter skal blive dennem udbetalt paa Reykevig, men hvad han i Hen-

[1] De fölgende 10 Punkter ere næsten ordret tagne efter et under 26. Marts 1785 til Cancelliet indsendt „allerunderdanigst Forslag" fra Commissionen for Islands almindelige Væsen, undertegnet af Schimmelmann, Reventlow, Levetzow, J. Erichsen, Schow, Hansen, Fjeldsted, Wormskjold, Martini, Hammeleff og (som Secretair) Eggers.

1785. seende til Skolens Direction haver at iagttage skal ved
29. April. et udgivende Reglement nærmere blive bestemt. — c) skal han lade opföre de ovenmeldte Bygninger under fælles Opsigt med Biskoppen, og maa det være eder selv overladt, hvilken af Skolens Lærere I vil anbetroe den daglige Opsigt og Regnskabsförelse, hvorfor I maa tilsige ham en passende Belönning, naar han til Fornöielse har fuldendt denne Forretning; og ville Vi lade föie Anstalt til, at I eller Vedkommende efter eders Anviisning ved Handelen der paa Stedet kan modtage de behövende Penge og Materialier. — d) haver han at standse disse Bygningers Opförelse paa Reykevig, ifald der ved Skibenes Ankomst til Landet skulde forefindes saadanne paakommende physiske Forandringer, som maatte gjöre denne Sags Iværksættelse umulig, og, om samme maatte være uovervindelig, da derom strax at indsende sin Indberetning til Vores Danske Cancellie. — 3) ville Vi: a) at enten du, Biskop Finnur Jonsen, eller du, Biskop Hans Finsen, skal være betænkt paa at flytte fra Skalholt til forne Reykevig, hvor den af eder henflyttende skal, til at opföre sin Bopæl, ved Handelen blive aabnet Credit paa den Summa 1200 Rd. — og b) ville Vi at den af eder, som derhen flytter, skal ved sin Ankomst til Reykevig, fælles med Vores Stiftbefalingsmand, före Opsigten over Skole-Bygningen sammesteds, og foranstalte hvad Biskoppen bliver paalagt ved Iværksættelsen af den af Os bestemte nye Skole-Indretning. — c) dog maa det staae dig, Biskop Finnur Jonsen, frit for, i din höie Alderdom at vælge, om du vil forblive paa Skalholt, og da beholde en Deel af Gaarden, hvorimod du, Biskop Hans Finsen, haver i saa Fald at begive dig til Reykevig, for der at boe og beopagte de biskoppelige Forretninger, Alt saaledes som I indbyrdes kunne forenes om; og ville Vi allern. tilstaae den af eder, som flytter til Reykevig, 100 Rd. for at flytte sit Boskab. — d) længere end til 3. Maji indeværende Aar maa Biskoppen ikke oppebære sine

Indkomster in natura, nemlig Afgifterne af det forhen 1785.
til Bispestolen henlagde, men nu sælgende Gods og 29. April.
Kongetiender, men i dets Sted skal Biskoppen nyde udi aarlig Lön af Vores Cassa 1000 Rd., som fritages for den allern. paabudne Pro-Cento-Skat. Desuden nyder Biskoppen Bopæl paa Reykevig, og en Avlsgaard, som han selv maa udvælge af de i Guldbringe eller Kjosar Syssel beliggende og Os tilhörende Gaarde, dog saaledes, at han svarer de deraf gaaende Rettigheder til Vores Cassa fra Fardag 1786 af, da Gaarden af ham kan tiltrædes. Ligeledes maa det og være Biskoppen tilladt, iblandt det forhen til Skalholt Stift hörende Gods at udsöge en Gaard til Enkesæde, som, naar ingen Enke er til, af ham kan administreres, imod deraf at svare Afgiften. — 4) Ville Vi igjennem Vores Rentekammer lade udfærdige et Reglement, hvori Conditionerne og övrige Bestemmelser, som ved Godsets Salg kan ansees at være nödvendige, skal vorde anförte. — 5) Ligeledes ville Vi, at Copiisten ved Vores Danske og Norske Kammer-Cancellie, Magnus Stephansen, skal som Commissarius opsendes og authoriseres paa Vores Stiftbefalingsmands Vegne at overvære Auctionerne over det sælgende Gods, samt at forrette hvad videre der ved Godsets Salg maatte forefalde, ifölge den for ham fra Vores Rentekammer udstædende Instruction[1]. — 6) Og skal Renterne af den ved Godsets Salg udbringende Capital oppebæres paa den i forbemeldte Reglement anförte Maade, og henlægges under Vores Rentekammers Bestyrelse, ligesom og den hidtil saakaldte Bispe-

[1]) Ved den kgl. Resol. 15. April 1785 (Canc. Skriv. 16. April, see ovenf. S. 143) bestemmes 300 Rd. til Stephensens Reise, men 600 Rd. hvis han skulde komme til at reise over anden Gang i Sommeren 1786, „da de hertil medgaaende Bekostninger, efter Finance-Collegii Forestilling, udredes af den kongelige Cassa, ifald de i det förste Aar besparende 900 Rd. ei dertil maatte blive tilstrækkelige".

1785. tiende i Skalholts Stift inddrages i Vores Cassa; hvor-
29. April. imod Vi til Bispestolens og Skolens Underholdning paa den i den herved fölgende Tabelle[1] foreslagne Maade, allern. bestemme aarlig, fra 1. Maji indeværende Aar, 2500 Rd., som Vi fritage for den paabudne Pro-Cento Skat, hvilke Penge ved Vores Handels-Administration paa Reykevig quartaliter skal blive udbetalt, imod at samme refunderes af Vores Zahl-Cassa her i Staden; men de for det förste Aar til Skolen selv og dens Fornödenheder besparende Penge, siden denne ei kan holdes för end 1. Oktbr. 1786, maa anvendes til adskillige ved denne Anledning forefaldende overordentlige Udgifters Bestridelse, og det övrige derimod oplægges til Stiftelsens Bedste. — 7) Rectoren og Conrectoren ville Vi allern. forunde hver 350 Rd. paa samme Maade som Biskoppen, til derfor at opföre deres Huse paa Reykevig i Nærheden af Skolen paa de dem anvisende Pladser, og maa det være dem tilladt at udsöge sig hver en Avlsgaard af de Os tilhörende, beleilig liggende Gaarde. Men Skolehuset paa Reykevig skal opföres efter de Os forelagde Tegninger og Overslag, og maa de dertil medgaaende Bekostninger af omtrent 1600 Rd. udredes af Vores Cassa, saaledes: at Vores Handels-Administration skal, efter det af Os approberede Overslag, imod Refusion, besörge det her Behövende forfærdiget, samt opsende en Tömmermand og efter Omstændighederne en Mursvend, samt foranstalte de i Landet til Arbeidslön med videre behövende Penge udbetalt paa Stedet efter eders Requisition. — 8) De af Biskoppen, Rector og Conrector udsögende Avlsgaarde maa tiltrædes til Fardag 1786, og imidlertid have I lovligen at opsige Leilændingerne, som Vores Stiftamtmand haver at anvise andre Gaarde, over samme der strax skal tages Synsforretning, og

[1]) *see* efterfölgende „General-Beregning", S. 191—194.

deraf siden af Vedkommende svares de jorddrottelige 1785.
Rettigheder til Vores Cassa; og maa Biskoppen, lige- 29. April.
ledes imod samme Afgift, administrere den til Enke-Sæde udvalgte Gaard, naar ingen Bispe-Enke er i Live. — 9) Tillade Vi, at Skalholt Kirke maa blive staaende, og Menigheden forenes med et af de nærmeste og beleiligste Præstekalde, men dens Fond skal transporteres til Reykevig, som herefter skal være Domkirke, hvorhen ogsaa efter Omstændighederne blive at transportere Klokkerne med de övrige Domkirken tilhörende Ornamenter, som til Kirketjenesten paa Skalholt fremdeles ere undværlige; og have I at indsende eders Erklæring og Forslag om bemeldte Fonds nærværende Tilstand, og ihvorvidt det formenes, at de fornödne Omkostninger til, at Reykevigs Kirke kan blive bekvem til Domkirke, deraf kan bestrides. Endelig: — 10) ville Vi, at af det ovenmeldte förste Aars Overskud, saavidt samme kan tilstrække, maa det Fornödne udredes, for at anskaffe de til Disciplernes Brug for det förste behövende Böger, forsaavidt samme ikke maatte forefindes, saavel som til at erstatte det muelig manglende af Skolens Inventarium, hvorimod det paa Skalholt forefindende, endnu brugelige, skal transporteres til Reykevig, men det övrige sælges paa Stedet. — Derefter I eder allerund. have at rette, og alle Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive, ligesom og strax at foranstalte, at den paa Skalholt værende Oeconomus bliver opsagt og tilholdt at aflægge behörig Rigtighed for hvad han har haft under Hænder, da iövrigt til Os indberettes, at I denne Vores Befaling have imodtaget. Befalendes &c. Christiansborg den 29. April 1785.

1785.

29. April.

Beregning[1]

over Skalholts Bispestolens og Domkirkens Jordegods-Indtægt, saaledes som den befandtes udi Aar 1781[2] og som den skal blive bekjendtgjort udi den til Trykken bestemte Jordebog.

Indtægt.

	Navne af Ombudene.	Landsk. Alen à 4½ Sk.	Qvilder. Hver Qvilde til 90 Sk.	Qvader Hoverie. Mandslaan à 90 Sk.	Qvader Hoverie. Heste-Laan à 45 Sk.	Qvader Hoverie. Dags-Arbeide, à 22½ Sk.	Udgjör i Courant: Rd. Sk.
1	Tungna Ombud .	5900	194½	36	36	36	517.93
2	Hreppa Ombud .	4370	156	25	21	31	389.28½
3	Floa Ombud . .	5820	229½	43	34	24	552.18
4	Hamra Ombud .	7330	255	43	41	40	651.54
5	Skeida Ombud .	1756	97	15	14	13	196.88½
6	Heynes Ombud .	3000	149	»	»	»	296.24
7	Skambeinstada O.	2865	100½	4	6	5	236. 9
8	Bjarnanes Omb.	1200	14	»	»	»	69.36
9	Östfjords Jorder	230	»	»	»	»	10.75
10	Strande Jorder .	260	6	»	»	»	17.78
11	Fiske-Afgifts Jord.	1890	22	»	»	»	109.21
	Summa	34621	1223½	166	152	149	3047.45

Indtægts Repartition paa Vedkommende.

Af Ombud:	Skole. Rd.	Skole. Sk.	Rector. Rd.	Rector. Sk.	Conrector. Rd.	Conrector. Sk.	Præst. Rd.	Præst. Sk.	Domkirke. Rd.	Domkirke. Sk.	Biskop. Rd.	Biskop. Sk.	Enke. Rd.	Enke. Sk.
Nr. 1	30.	»	61.	39	107.	55½	130.	52½	54.	58½	»	»	133.	79½
— 2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	332.	55½	56.	69
— 3	63.	49½	»	»	»	»	»	»	»	»	488	64½	»	»
— 4	651.	54	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
— 5	»	»	107.	60	»	»	»	»	»	»	89.	28½	»	»
— 6	296.	24	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
— 7	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	236.	9	»	»
— 8	69.	36	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
— 9	10.	75	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
— 10	17.	78	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
— 11	85.	30	»	»	»	»	»	»	»	»	23.	87	»	»
Summa	1224.	58½	169.	3	107.	55½	130.	52½	54.	58½	1170.	52½	190.	52½

[1]) denne Beregning er Bilag Litr. F til det af Commissionen for Islands almindelige Væsen til Cancelliet indgivne allerunderdanigste Forslag af 26. Marts 1785.

[2]) hos Fogtm. og P. Pètursson staaer ved en Trykfeil: „1787".

Balance-Regning 1785.

over Skalholts Stiftelses og Skoles Indtægt efter den nye Anordning og Commissionens Forslag[1]. 29. April.

A. Beregning i den nye Anordning[2]:

Indtægt:

		Rd.	Sk.
a) For 34621 Alen eller 288 Hdr. 61 Al. Landskyld, à Hdr. 5 Rd. 60 Sk.		1622.	82½.
[Men efter den islandske Commissions Forretning beregnes af disse ikkun de paa Fiske-Jorder faldende 15 Hdr. 90 Al. til 5 Rd. 60 Sk. og derimod de övrige 272 Hdr. 91 Al. til 4 Rd. 24 Sk., hvilket gjör	1247. 78.]		
b) For 1223⅓ Qvildeleie, à 90 Sk. pr. Qvilde		1146.	84.
[Men efter bemeldte Commissions Forretning beregnes ikkun Qvildeleie pr. Stykke 68 Sk., hvilket udgjör	871. 34½.]		
c) For Hoveriet, nemlig: 166 Mandslaan à 90 Sk.; 152 Hestelaan à 45 Sk., og 149 Dags-Arbeide à 22½ Sk., samt Hoveriet i Heynes Ombud à 15 Rd. 90 Sk., ialt . . .		277.	70½.
[Men efter Commissions-Forretningen beregnes Mandslaan à 68			
Lat.	2119. 16½.	3047.	45.

[1]) hörer til Bilag Litr. F til fornævnte Commissions Forslag af 26. Marts 1785.

[2]) den her benævnte „nye Anordning" om Skalholts Bispestol og Skole var udkastet af den i Island nedsatte Commission, og stadfæstet af Kongen under 29. Decembr. 1784, men tilbagekaldt i Anledning af Nedsættelsen af Commissionen for Islands almindelige Væsen den 16. Februar 1785, og de af denne Commission indgivne Forslag (jevnf. ovenf. S. 117 Anm. 1).

1785.
29. April.

	Rd. Sk.	Rd. Sk.
Transp.	2119. 16½.	3047. 45.
Sk., Hestelaan à 34 Sk., Dags-Arbeide à 17 Sk. og Heynes Ombuds Hoverie 12 Rd. 72 Sk. .	210. 53.]	
	2329. 69½.	3047. 45.
d) Tienden i Mule, Skaptefells, Rangervalle, Bardestrand, Isafjord og Arnæs (Sysseler) efter en Beregning i Gjennemsnit		197. 5½.

Denne Tiende falder nu i den kongelige Kasse, indtil nærmere Bestemmelse.

Summa	3244. 50½.

B. Beregning efter Commissionens Forslag [1].

Indtægt:

1) Renterne af den formodentlig udbringende Capital:

	Rd. Sk.	Rd. Sk.
a. For 7212 Jordhundreder à 6 Rd. Cour. pr. Hdr. . . .	43,272. »	
b. For Hoveriet, dets Beløb anslagen efter den gamle Beregning til 210 Rd. 53 Sk., som ansees som Renter af en Capital af	5263. 75.	
c. For Skalholts Gaard, som deles i mindre Parter	200. »	
d. For omtrent 300 Qvilder, som rimeligviis endnu er til, à 6 Rd.	1800. »	
e. For det paa Skalholt overflødige Inventariums Salg . .	150. »	
f. For Salget af de 17 Inventarii-Baade, hver à 25 Rd. . . .	425. »	
Summa	51,110. 75.	2044. 41⅓

2) Renterne af en Capital, som nu ikke virkelig udredes af den kongelige Kasse, men ellers vilde være tabt, altsaa tillige med Renterne, ifald nemlig man ikkun regner til Stiftelsens Understøtning i de 3 første Aar:

Lateris	2044. 41½.

[1] d. e. Commissionen for Islands almindelige Væsen.

1785. 29. April.

	Rd.	Sk.	Rd.	Sk.
Transp.			2044.	41 1/2.
a. For de manglende 923 1/3 Qvilders Indkjöb à 6 Rd. . . .	5540.	»		
b. For fra 29. Decbr. 1784 til 29. Decbr. 1785 idetmindste at tilskyde Halvdelen	1523.	70.		
c. For Qvildernes Leie i de 2 förste Aar, da af de indkjöbte samles Yngel	2293.	72.		
d. For Halvparten af Leie for det tredie Aar, for endnu at befordre Yngel	573.	42.		
e. I det tredie Aar paa den anden betalende Halv-Part Tab 22 Sk. pr. Stykke	137.	73.		
f. I trende Aar Tab paa Landskyldens og Hoveriets Evaluation à 1 Rd. 36 Sk. pr. hvert Hundrede, altsaa for hvert Aar 442 Rd. 22 Sk.	1326.	66.		
Summa	11,395.	35.	455.	78 1/2.
			Summa 2500.	24.

General-Beregning[1]

over de til Bispestolens og Latinske Skoles Underholdning paa Reykevig i Guldbringe Syssel fornödne aarlige Udgifter, naar samme fra 1. Maji d. A. af sættes paa en reglementeret Fod.

1) Til Disciplernes Underholdning:

[1]) denne Beregning er Bilag Litr. L til det af Commissionen for Islands almindelige Væsen til Cancelliet indgivne allerund. Forslag af 26. Marts 1785; den og er bleven anseet som etslags Normal-Reglement for Reykjavík-Skoles Budget, indtil den Holumske Skoles Nedlæggelse.

1785. 29. April.

a. 23 Disciplers Kost for 243 Dage, fra 1. Oktbr. til 31. Maji:

[beregnes i den ovenmeldte til Trykken bestemte Anordning[1] meget nöiagtig som fölger:

	Rd.	Sk.
Fisk 1 Pd., gjör for 243 Dage 15 Lpd. 3 Pd., og for Alle 17 Skpd. 9 Lpd. 5 Pd., à Skpd. 3 Rd. 72 Sk.	65.	48.
Smör 12 Lod, gjör for Alle 6 Skpd. 11 Lpd. à Pd. 4½ Sk. . .	98.	24.
Meel af Rug til samtlige Discipler, 15⅓ Tde à 3 Rd. 60 Sk. .	55.	56.
— af Byg 7⅔ Tde à 3 Rd. 4 Sk.	23.	31.
Kjöd for hver 2½ Pd. ugentlig, for Alle 125 Lpd. 1 Pd., à Lpd. 20 Sk.	26.	5¼.
Valle ¼ Tde for hver den hele Skoletid, er 5¾ Tde à 68 Sk.	4.	7.
Spansk Salt til dem Alle 1½ Tde à 2 Rd. 63 Sk.	3.	94½.
Summa	276.	73¾.
Hvilket for enhver Discipel ei udgjör mere end 12 Rd. 3⅕ Sk.		
Regner man nu hertil Melken, som efter den forrige oeconomiske Indretning supponertes at være fri, for hver Discipel daglig 1 Pot til den höieste Priis af 1 Sk., saa er det ialt 46 Tder 69 Pott. à 7 Mk. 8 Sk.	58.	21.
Altsaa ialt efter samme Anordn.	334.	94¾.

eller for hver Discipel i 35 Uger Skoletid 14 Rd. 54⅕ Sk.]

I Qvantitet af Mad kan de paa Reykevig ikke behöve mere end paa Skalholt, men fordi her Maden skal gives dem af Andre for Penge, og altsaa Spiseværten noget billigt profitere, saa formodes at man regner meget naar man

[1]) d. e. den ovenfor kaldte „nye Anordning", see S. 189 Anm. 2.

1785. 29. April.

		Rd. Sk.
ansætter for hver Discipel om Ugen 3 Mk. 8 Sk. eller om Aaret 20 Rd. 40 Sk. hvilket er over 30 pro Cto. mere end forhen, aarlig 5 Rd. $81\frac{1}{5}$ Sk.		
og gjör ud for dem Alle		469. 56.
b. Skoe, ligesom i Anordningen, for 32 Sk. .		7. 64.
c. Klæder, eller, om de dermed bliver forsynet hjemmefra, til Bögers Anskaffelse for hver 2 Rd. 42 Sk.		56. 6.
2) Til Skolens Brug:		
a. Lys, for hver Discipel i Skoletiden 8 Pd., for dem Alle 184 Pd. à 8 Sk.	15. 32.	
til Lærerne hver $1\frac{1}{2}$ Lpd. à Pd. 8 Sk.	6. »	
Tran til Folkenes Brug i det höieste en Tönde	5. 88.	
		27. 24.
b. Papir, for hver Discipel 3 Böger à 12 Sk.		8. 62.
c. Skoleböger for hver Discipel aarlig 1 Rd. .		23. »
d. Torv til Brændsel i Skolen, til Lectoren og Raadskonen		50. »
e. Til en Portner udi Kost og Lön aarlig . .		30. »
f. Til en Raadskone, hvorfor hun selv holder sig en Pige		40. »
3) Til Skolens Lærere:		
a. Rector foruden fri Bolig og en Avlsgaard .		200. »
b. Til Conrector ligeledes		150. »
c. Til en ved denne Forandring tilföiede tredie Lærer, eller Lector i Oeconomien og Naturhistorien		150. »
4) Til Biskoppen, foruden fri Huus og Avlsgaard		1000. »
5) Afgifter:		
a. Til den medicinske Indretning, ligesom i ovenmeldte Anordning		25. 48.
b. Til Dompræsten for Ministerialia ved Skolen		24. »
c. Til Postindretningen, for at nyde Postfrihed, især i Henseende til Lectorens hyppige Breve		14. 28.
6) Overordentlige Udgifter:		
a. Pension til Biskoppens Enke		80. »
Lateris		2356. »

1785. 29. April.

		Rd.	Sk.
	Transp.	2356.	»
b.	Til Skolehusets Reparation	24.	»
c.	Til Domkirkens Reparation en Medhjelp af	20.	»
d.	Til Skolehusenes Inventariums og Sengeklæders Vedligeholdelse	50.	»
7)	Til Bibliotheket aarlig Overskud	50.	»
	Summa	2500.	»

29. April.

Forordning ang. Executores Testamenti. Christiansborg 29. April 1785. — Ikke publiceret i Island. — Siell. Reg. 76, 661—662. Original-Aftryk hos Höpffner; Qvart-Forr. for 1785, S. 35—37; Schou IX, 29—30.

Forordning, angaaende hvorvidt Executores Testamenti maa være berettigede til at öve Jurisdiction.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V. At som Vi ere komne i Erfaring, hvorledes nogle af En eller Anden, blot som Executores Testamenti, indsatte, skal paa nogen Tid have foretaget sig at öve Jurisdiction, ved at kjende paa de i slige Boer forefaldende Tvistigheder, ei alene imellem Arvingerne indbyrdes, men endog imellem Arvinger og Creditorer, tagende dertil Anledning af Forordningen af 5. April 1754, som dog ikkuns angaaer Skifte-Forvalternes Salarium i visse Tilfælde, og aldeles ikke har til Hensigt at fastsætte eller bestemme Jurisdiction; saa have Vi, til saadant at forekomme, allern. funden for godt at anordne og befale:

1) Ingen Executor Testamenti skal have Magt at öve nogen Jurisdiction, uden med saa Skjel, at saadan Magt er ham givet igjennem Vores Danske Cancellie; til den Ende skal Enhver, som opretter Testamente, og derpaa allerund. anholder om Confirmation, naar han deri indsætter Executores Testamenti, og vil, at samme tillige skal være Skifte-Commissarier, anholde om, at disse Executorer maa beskikkes som Skifte-Commissarier, og, naar saadan hans Ansögning af Os allern. er bevilget, kan disse Executorer tillige forrette Alt,

hvad ellers tilkommer Skifte-Commissarier, og deres Forretninger, som andre Commissariers Forretning, paaankes. — 2) Indsætter Testator Executores Testamenti, som ikke tillige af Os ere bevilgede, som Skifte-Commissarier, da have saadanne Executorer ingen Jurisdiction, og kan ikke paakjende nogen Dispüte, som maatte opkomme under Testamentets Execution imellem Arvinger og Creditorer indbyrdes; men naar slige Trætter opkomme, som i Mindelighed ei kan bilægges, skal Executorerne ansöge Vores allern. Befaling, som Skifte-Commissarier, eller overlevere Tvistighedernes Paakjendelse til den ordentlige Skifte-Ret, dog, at Executorerne herved Intet afgaaer i det, som Testamentet dennem tilgode haver fastsat. — 3) Behandle Executorerne, som ei tillige ere Skifte-Commissarier, Testamentets Execution anderledes, end Arvinger og Creditorer ere fornöiede med, da have Vedkommende Magt til saadan deres Forretning for vedkommende Ret at paaanke, eller og at gjöre allerund. Ansögning om Commissarier, samme at paakjende, dog at det i alle Maader skal forblive ved det confirmerede Testamente og Testators Villie. — 4) De, som Vi allern. have forundt Facultatem testandi, kan vel i deres derefter forfattede Testamente indsætte Executorer; men disse have aldeles ingen Jurisdiction; men, naar Testators Villie er, at de tillige skal være Skifte-Commissarier, skal han derom sin allerund. Ansögning indgive; saa kan og Executorerne selv i fornöden Tilfælde derom anholde, hvilket Vi ikke uden synderlig Aarsag ville nægte. Hvorefter alle og enhver Vedkommende sig allerund. have at rette. Thi byde og hermed allern. befale Vi Vore Grever, Stiftbefalingsmænd, Friherrer, Biskopper, Amtmænd, Landsdommere, Laugmænd, Præsidenter, Borgemestere og Raad, Fogeder og alle Andre, som denne Vores Forordning under Vort Cancellie-Segl tilskikket vorder, at de den paa behörige Steder, til Alles Efterretning, strax lade læse og forkynde. Givet paa Vort Slot Christiansborg

1785.
29. April.

1785. udi Vores kongelige Residentz-Stad Kjöbenhavn den 29.
29. April. April 1785.

30. April. **Rentekammer-Circulaire til samtlige Sysselmænd og Landfogden i Island, ang. de skalholtske Godsers Salg, Folketabeller m. v. Khavn 30. April 1785.** — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 340–370.

Hermed tilsendes Hr. (Tit.) de fornödne Exemplarer af:

1) en paa Islandsk trykt Plakat, indeholdende Conditionerne til Skalholts Bispestols Jordegods forestaaende Salg, tillige med Jordebogen[1]. — 2) en Afhandling over Prioritets- og Panteret[2]. — 3) Formular til Tabelle over Folkemængden[3]. — 4) Tabelle over de Fattige, som sædvanligen forsörges i hver Rep[4]. — 5) Tabelle over de fra de ödelagte Steder flygtede og nu sig andensteds opholdende Folk[5]. — Af de tvende förste ville

[1]) see Rentek. Plak. med Jordebog 27. April 1785 ovenfor S. 144—175.

[2]) bemærket ovenfor S. 177 Anm. 1.

[3]) det trykte islandske Schema til denne Tabel er trykt her nedenfor som Bilag til Circulairet.

[4]) det trykte islandske Schema til denne Tabel optager den ene Side af et Heel-Ark i Folio, og er indrettet paa fölgende Maade: „Tabla yfir fátæka, sem (N. N.) hreppur framfærir", med fölgende 6 Rubrikker: „1) karlmanna aldur. — 2) kvennmanna aldur. — 3) hvort þeir eigi piltbörn á hreppnum, og hvað gömul. — 4) hvort þeir eigi stúlkubörn á hreppnum, og hvað gömul. — 5) hvað lengi slíkar persónur hafa með þessu móti haft sitt viðurværi. — 6) hvort þeir alls ekkert geti unnið fyrir fæði sínu, eða hvað þeir geti gjört".

[5]) det ogsaa paa Islandsk trykte Schema til denne Tabel optager den ene Side af et Heel-Ark i Folio, med Overskrift: „Tabla yfir burtflutt fólk frá núverandi eyðistöðum, til N. N. hrepps", og fölgende 9 Rubrikker: „1) Bæja og hjáleigu nöfn, hvar þetta fólk nú finnst; — 2) sveitin og

Hr. (Tit.) foranstalte Exemplarerne det snareste muelig overalt i Sysselet omdeelte. Af Folketals-Tabellen ville Hr. (Tit.) tilstille enhver Repstyrer saa mange Exemplarer, som der ere Gaarde i Reppen, af de andre ikkun saa mange, som kunne svare til Reppens Folkemængde og til de derhen flyttede Fattiges Antal. Over hver Rep beordrer Hr. (Tit.) Repstyrerne at forfatte en kort Fortegnelse efter hosfölgende Schema, hvilken Fortegnelse, forsynet med alle Bilage og af Repstyrerne paategnede leveres til Hr. (Tit.), som igjen indsender dem til Rentekammeret. Samtlige disse Efterretninger önskede vi at faae det hastigste muelig, og, om skee kan, med Retour-Skibene næste Höst. Rentekammeret den 30. April 1785 [1]. 1785. 30. April.

Fólkstala [2]

á jörðunni N. N. í N. N. hrepp.

1. Bóndans Nafn	aldurs ár.
2. Konunnar Nafn	

heimilið, sem þeir burtfluttu hafa við skilið. — 3) karlmanna aldur og persónulegt ásigkomulag; hvort þeir sèu til nokkurrar vinnu færir, eður ei. — 4) kvennmanna aldur og persónulegt ásigkomulag, hvort þær sèu til nokkurrar vinnu færar, eður ei. — 5) piltbarna aldur, þeirra er foreldrar með sèr hafa. — 6) stúlkubarna aldur, þeirra er foreldrar með sèr hafa. — 7) hvort þeir hafi með sèr flutt nokkuð í fríðu og búsgagni, eður ei. — 8) hversu lengi þeir dvalizt hafi á þessum bæ eður hjáleigu. — 9) hversu mikið þeir hafi haft þar til fæðis á viku, og hvort þeir hafi það nokkru goldið eður engu.

[1]) Ved Rentek. Skriv. s. D. (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 371—372) tilstilles Stiftamtmand Thodal og Amtmand Thorarensen Gjenpart af dette Circulaire og Exemplarer af de medfölgende Schemata m. v.

[2]) dette Schema er trykt paa begge Sider af et Halvark i Folio; den anden Side begynder med Rubr. 5 b. — Concepten til alle Schematerne findes endnu i det forrige Rentekammers Archiv blandt de Commissionen for Islands almindelige Væsen tilhörende Papirer.

1785.

30. April.

3. Ógipt börn, sem eru á þessari jörðu. { sona nöfnin . . . . | dætra nöfnin . . . . } aldurs ár.

4. Gipt börn, sem eru á þessari jörðu. {
nafnið á fyrsta barninu . . . .
ektamakans nafn . . . .
þeirra börn: piltar: . . . .
stúlkur: . . . .
nafnið á öðru barninu . . . .
ektamakans nafn . . . .
þeirra börn: piltar: . . . .
stúlkur: . . . .
}

5. þjónustufólk, og hvað sérhver helzt vinni eða geti unnið.
a) ógipt: karlmenn . . . .
kvennfólk . . . .
b) gipt:
fyrsti giptur karlmaður . . . .
konan . . . .
þeirra börn: piltar: . . . .
stúlkur: . . . .
annar giptur karlmaður . . . .
konan . . . .
þeirra börn: piltar: . . . .
stúlkur: . . . .

6. Annað fólk, er á þeirri jörðu dvelst, og hvaða bjargræðisvegi það hafi.
a) ógipt: karlmenn . . . .
kvennfólk . . . .
b) gipt: maðurinn . . . .
konan . . . .
þeirra börn: piltar: . . . .
stúlkur: . . . .

Merk: um þá er búa á hjáleigunum skal alla sömu skýrslu gefa á lausum miða, og eins ef fleiri en einn bóndi er á jörðinni.

30. April. **Rentekammer-Skrivelse til Amtmanden i Nord- og Öster-Amtet, Stephan Thorarensen,**

ang. **Thingstedet i Vopnafjords Rep.** Khavn 30. April 1785. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 382. 1785. 30. April.

Sysselmand Petersen har ved Skrivelse af 21. Septembr. a. p. forestilt, at Thinget for Vapnefjords Thinglav maatte holdes ved Vapnefjords Handelssted, istedenfor det nedlagte Thingsted paa Gaarden Asbrandsstader, og at et Huus dertil maatte opföres, saafremt der ikke gaves Leilighed til at holde Thinget i Handelens Huse, samt at i saa Tilfælde det fornödne Tömmer dertil maatte ved et af Handelens Skibe hentes fra Langenæs-Stranden. Efter at vi have correspanderet om denne Sag med den kongelige Handel, er vedkommende Kjöbmand derfra tilskrevet, at han for det förste maatte föie Anstalt til, at Thinget kunde holdes i Handelens Huse til videre, og dernæst indberette, om Thinget kunde holdes der for bestandig, eller om det var nödvendigt at opföre et særdeles Huus dertil, samt i saa Fald give sine Tanker: om Handelen uden nogen Risico kunde lade et af dens Fartöier transportere Tömmer fra Langenæs-Stranden til Handelsstedet, forudsat at Tömmeret var i Forveien samlet paa et beleiligt Sted. Dette have vi ikke villet undlade at communicere Hr. Amtmanden til Underretning, ligesom vi ikke skal undlade i sin Tid at underrette Dem om det endelige Udfald. Rentekammeret den 30. April 1785 [1].

Cancellie - Skrivelse til **Stiftbefalingsmand** Levetzow, ang. **Antagelse af en Tugtmester ved Tugthuset i Reykjavík.** Khavn 7. Mai 1785[2]. 7. Mai.

[1] s. D. ere udfærdigede Rentekammer-Skrivelser af samme Indhold til Sysselmanden i Norder-Mula Syssel, Gudmund Pétursson, og til Handels-Administrationen (Copieb. sst. Nr. 381 og 383.

[2] Instruction 3. Januar 1786.

1785. — Canc. Brevb. for 1785, Nr. 949, S. 727—728. Fogtm. VI.
7. Maj. 3, 188—189.

P. M. Da den angaaende Islands almindelige Væsen allern. anbefalede Commission, siden Indretningen med det islandske Tugthus ifölge Fundatzen af 3. Martii 1784 ikke hidtil er kommen i fuldkommen Drift, har ved Skrivelse af 20. April sidstl. hertil meldet, at Samme, iblandt Andet, anseer det fornödent, at en duelig Tugtmester antages, og at Commissionen agtede at handle med Hr. Kammerherre om dertil, paa Directionens Vegne, her at antage et dueligt Subject, for hvem vel ikke mindre udi Lön kunde bestemmes end 7 à 8 Mk. om Ugen, foruden fri Bopæl, og saa meget til sin Husholdnings Brug, som af Arnarhols Tun kan undværes til Oeconomiens Fornödenheder; og Cancelliet ikke kan have Noget imod, at Tugtmesteren nyder det foreslagne i Lön og Indkomst, hvilket man og har svaret Commissionen; saa har man Hr. Kammerherre saadant herved tjenstligst skullet communicere, og da bemeldte Commission tillige har tilstillet Cancelliet hosfölgende Gjenpart af en Instruction for en saadan Betjent her i Staden, skulde man og tjenstligst have Dennem anmodet, ved Deres Ankomst til Landet, at tage samme i nöiere Overveielse med de övrige Tugthus-Directeurer, samt med disse at lade Tugthuset eftersee, ifald nogen Reparation skulde være fornöden, og i saa Fald snarest muligt at faae samme besörget, paa det ikke Noget fra den Side skal være Indretningen til Hinder. Det kongelige Danske Cancellie den 7. Maji 1785.

7. Mai. **Cancellie - Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow og Biskop Finnur Jonsson, ang. Qvilde-Indretningen paa Jordegodset i Island.** Khavn 7. Mai 1785[1]. — Canc. Brevb. 1785, Nr. 951, S. 729—730.

P. M. Da en af de Omstændigheder, som ved

[1]) Canc. Skriv. 17. Decbr. 1785.

Misbrug meget kan hindre den islandske Landbrugs Drift, er den Indretning, at til enhver Gaard er bleven heftet endeel Qvæg, hvorfor den Gaarden paasiddende Leilænding er forpligtet, foruden Leien selv, igjen at anskaffe det, om det skulde döe, nogle enkelte Tilfælde alene undtagne, hvoraf reise sig uendelige Trætter om den Godtgjörelse, hvortil den Leiende paa visse Maader er forpligtet, samt om Leiens Eftergivelse, m. v., hvilke ere saa meget vanskeligere og ubehageligere, som den hele Indretning ikke er grundet i Loven, for saavidt nemlig dette Qvæg til en vis Gaard er bleven hæftet, istedenfor at det i ældgamle Tider stod i enhver Leilændings Magt, enten han vilde modtage saadant Qvæg paa Leie eller ikke. Da man nu agter at tage i Overveielse, hvorledes denne Misbrug kunde afskaffes, men man tillige frygter for, at en stor Vanskelighed vil möde med de Qvilder, som for nærværende Tid tilhöre de geistlige Stiftelser, saa skulde man tjenstligst anmode Hr. Kherre og D. Höiærv. [D. Höiærv. og Hr. Amtm.] at ville indsende en nöiagtig Efterretning, hvor mange Qvilder der efter Jordebögerne tilhöre Præste-, Kirke-, Hospital- eller Fattiges Gods i Skalholts [Holum] Stift, og hvor mange deraf endnu ere i Live, samt at opgive Grunden til saadan Rettighed, med Forslag, hvorledes De troe at Vedkommende bedst kunde blive skadeslöse for de Indkomster de miste, om denne Indretning blev ophævet eller forandret, og önsker man at kunne faae disse Efterretninger med de til Höst retournerende Skibe, [da man og, i Overeensstemmelse hermed, har tilskrevet Biskoppen og Amtmanden paa Holum, at indsende en lige Efterretning, for saavidt dette Stift angaaer[1]. Det kongelige Danske Cancellie den 7. Maji 1785.

1785. 7. Mai.

---

[1]) Ordene fra [ere udeladte i den under s. D. afgaaede Canc. Skriv. til Biskop Arni Thorarensen paa Holum og Amtmand Thorarensen i Nord- og Öster-Amtet.

1785. 10. Mai. **Rentekammer-Skrivelse** til **Stiftamtmand Levetzow**, ang. **Foranstaltninger ved de Skalholtske Godsers Salg.** Khavn den 10. Mai 1785. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 477.

Herved tilstilles Hr. Kammerherren Afskrift af den danske Original af de af Hans K. Majt allern. approberede Conditioner og Jordebog for Salget paa Skalholts Bispestols Gods, til behagelig Efterretning ved Stiftets Archiv, samt behövende Afbetjening ved de videre Foranstaltninger fra Stiftets Side, som i Hensigt til dette Salg kunne i Tiden blive fornödne, og hvilke vi tjenstligst maa overlade Hr. Stiftamtm. behagelig at föie i Overeensstemmelse dermed, ligesom Fornödenheden saadant kan udkræve. Hvad i Særdeleshed angaaer den ved disse Conditioner fastsatte Orden, i Hensigt til Kjöbesummernes og Afgifternes Erlæggelse i vedkommende Handeler, da have vi allerede anmodet Handels-Administrationen om sammes Modtagelse, saaledes som vedlagte Copie af Vores Skrivelse nærmere udviser. Men da det, til Veiledning for Handelens Kjöbmænd, vil være uomgjængelig fornödent, at de Lister, hvormed de skulle af Sysselmændene forsynes, tydeligen bestemme ved hver Gaards og Kjöbers Navn, hvad han aarlig haver at betale, og til hvilke Terminer, være sig i Kjöbesum, Renter eller Afgift, saa maa vi tjenstligst anmode Hr. Stiftamtm. behagelig at ville tillægge vedkommende Sysselmænd de fornödne nærmere Ordres herom, ligesom det falder af sig selv, at Sysselmændene aarlig maa fortfare med at meddele Kjöbmændene disse Lister, saa længe dette Slags kongelige Fordringer hæfte paa dette Gods, alene med den Iagttagelse, at hvad der i et foregaaende Aar er afbetalt udelades af fölgende Aars Liste. Paa den Deel af Godset, som ikke bliver solgt i indeværende Aar, og deriblandt Strande- og Östfjorde-Jorder med Bjarnenæs Ombud, maatte ligeledes föies den Anstalt, at de hidtil

svarende Afgifter deraf erlægges til vedkommende Handeler fra 3. Maji indeværende Aar. De Konge-Tiender, som hidtil have været henlagte til Skalholts Bispestol, men som efter den nu allern. approberede Indretning falde tilbage til den kongelige Cassa, er Landfogden herfra beordret indtil videre at oppebære og beregne til Indtægt i Jordebogs-Regnskabet fra 3. Maji sidstl. at regne, hvorom ogsaa Biskoppen paa Skalholt herfra er underrettet. Rentekammeret den 10. Maji 1785[1]. 1785. 10. Mai.

Rentekammer-Skrivelse til Landfoged Skuli Magnusson, ang. **de hidtilværende Skalholtske Intrader.** Khavn 10. Mai 1785. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 478. 10. Mai.

Da Hans K. Majt allern. har resolveret herefter at underholde Skalholts Bispestol og Skole, samt lönne de dertil hörende Embedsmænd af sin egen Cassa, og de til denne Stiftelse hidtil henlagte Konge-Tiender af Arnæs, Rangervalle, Mule, Öster- og Vester-Skaptefells, samt Bardestrands og Isefjords Sysseler i Kraft deraf

[1]) Rentek. Skriv. af s. D. til den islandske Handels-Administration, at tillægge Kjöbmændene paa de vedkommende Handelssteder i Island Ordre til at modtage Indbetalinger paa Afgifter og Kjöbesummer af Skalholts Bispestols Jordegods, Besætning og Fiskerbaade m. v., hvilke Indbetalinger „bör, som andre kongelige Rettigheder, nyde Præference for Handelens Restancer, og afskrives forlods", samt derfor gives Qvitteringer in triplo, een til Betaleren og to til Sysselmanden. — Det tilföies, at „de aarlige Afgifter skulle hvergang betales forud, saaledes, at det förste Aars Afgift fra Fardag 1785 til Fardag 1786 skal betales strax og paa eengang", men de følgende Aars Afgifter i 2 Terminer, nemlig til Fardag og Michelsdag, hvorimod alle Kjöbesummer betales efter de i hvert Tilfælde bestemte Conditioner (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 476).

1785. hjemfalde til Hans K. Maj^ts Cassa fra 3. Maji indeværende Aar at regne, saa haver Hr. Landf. fra samme
10. Mai. Tid til videre at oppebære disse Tiender, og beregne sammes Belöb til Indtægt i Jordebogs-Regnskabet, imod Bilæg af denne Vores Ordre, det förste Aar in originali og siden aarlig in Copia. Hvad nærmere Underretninger De for Haanden kunde behöve i Hensigt til denne Oppebörsel, derom vilde De henvende Dem til Biskoppen, som ligeledes herfra er bleven underrettet herom, med Anmodning at meddele dem. Rentekammeret den 10. Maji 1785[1].

10. Mai. **Rentekammer-Circulaire til samtlige Sysselmænd i Island, ang. Omkostninger i Gjelds-Sager ved Handelen.** Khavn den 10. Mai 1785. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 437—456.

Den kongelige Handels-Direction har med os befundet billigt, at Sysselmændene i Island nyde Erstatning for de Omkostninger, Dommer- og Skriver-Salarium, som medgaae i Gjelds-Sager, hvor Handelen som Creditor ved Retten söger nogen Skyldner til Betaling, saasom Arrest- og Varetægt-Penge og Transport-Omkostninger, naar nogen Debitor skulde henföres til Handelsstedet, for med Arbeide af aftjene sin Gjeld, m. v., dog saaledes, at Sysselmændene tilstille vedkommende Amtmand Regning paa Belöbet, som da efter Befindende modererer eller approberer Regningen ved sin Paategning, hvorefter den med denne Paategning tilstilles vedkommende Kjöbmand, som af den kongelige Handel er beordret i Overeensstemmelse der-

[1]) Rentek. Skriv. s. D. til Biskop Finnur Jonsson i Skalholt af samme Indhold, og med Anmodning at „forsyne Landfogden med hvad nærmere Underretninger han for Haanden maatte forlange i Hensigt til denne Oppebörsel" (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 479).

med at udbetale Belöbet, imod Qvittering paa Regningen. Hvilket saaledes formeldes til Underretning. — Rentekammeret den 10. Maji 1785[1]. 1785. 10. Mai.

Kongelig Resolution ang. aarlige Pensioner af Postkassen til Præste-Enker i Island. Christiansborg 13. Mai 1785. — General-Postamtets Forestillings- og Resolutions-Protocol 1784—1785, fol. 188, 194—195, 202. — I Henhold til den kongelige Resolution af 21. Januar 1778 havde General-Postamtet corresponderet med Cancelliet og General-Kirke-Inspections-Collegium, som igjen fra sin Side havde indhentet Oplysninger fra Biskopperne i Island. Af General-Kirke-Inspections-Collegii Skrivelse til General-Postamtet af 3. Mai 1783 fremgaaer, at Inspections-Collegiet og Biskopperne i Island havde haft den Plan, at samle op af de 300 Rd. aarlig af Postkassen og af Tilskud fra Præsterne, og deraf danne et Pensionsfond for Præste-Enker i Island, men herpaa vilde Postamtet ikke gaae ind, og havde derfor tilbageholdt Udbetalingen, hvorved denne hele Plan var standset. — I Forestilling 25. April 1785 foreslaaer nu General-Postamtet: „At af Postkassen maatte fra Aarets Begyndelse 1783 allern. skjænkes aarligen 300 Rd. til Pensioner for Præste-Enkerne i Island, til deres og uopdragne Börns Underholdning. Dernæst, at disse 300 Rd. maatte ved hvert Aars Begyndelse udbetales til General-Kirke-Inspectionen, som maatte sörge for, at de blive samme Aar oversendte til Island, og der uddelte til de mest nödlidende Enker i Skalholts Stift ved Stiftamtmanden og Bispen, og i Holums Stift ved Bispen og Amtmanden, og at hvert Stift tilstilles heraf i den nöieste Forhold til det sig i det ene eller andet af Stifterne befindende större eller mindre Antal af trængende Enker. — Endvidere, at General-Kirke-Inspectionen maatte hvert Aar forskaffe General-Postamtet tvende Fortegnelser, een fra hvert Stift, over, hvorledes de 300 Rd. for det næstafvigte Aar ere i begge Stifterne blevne uddelte, og hvor meget enhver haver faaet; og maatte 13. Mai.

---

[1]) Indholdet af dette Circulaire er ved Rentek. Skrivelser af s. D. meddelt Stiftamtmand Thodal, Amtmand Stephan Thorarensen og Directionen for den islandske Handel (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 457—459).

1785. derhos være anført, ikke aleneste hver Pensionistes fulde Navn,
13. Mai. og ved dem, som have uopdragne Börn, hvor mange, men og Pensionisternes afdöde Mænds Navne og hvad Kald de have været udi; saa maatte og paa disse Fortegnelser være bevidnet, at enhver af de derpaa anförte Pensionister före et christeligt, uforargeligt Levnet, og have virkeligen oppebaaret den for dem ansatte Pension, eller om Pensionisten skulde være död inden det Aars Udgang, for hvilket Pensionen var bestemt, at Pensionen for den övrige Tid af Aaret er bleven oppebaaren af den afdöde Pensionistes fattige Arvinger, eller den, som hendes Begravelse haver besörget. Hvilken Fortegnelse, fra hvert Stift især, maatte være underskrevet og forseglet af forommeldte tvende kongelige Embedsmænd, som de, der skulle være enige om at bestemme Pensionerne og besörge dem uddelte". — Dette Forslag indstiller General-Postamtet til kongelig Stadfæstelse og er paa Forestillingen vedtegnet fölgende kongelig Resolution:

Dette have Vi paa foreslagne Maade i Et og Alt allern. approberet[1]. . . . . Christiansburg im Geheimen Stats-Rath den 13. Maji 1785.

14. Mai. **Rentekammer-Skrivelse** til **Stiftamtmand** Levetzow, ang. **Berigtigelser i Jordebogen over de Skalholtske Godser.** Khavn 14. Mai 1785[2]. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 491.

Den angaaende Islands almindelige Væsen allern. befalede Commission har tilstillet os en saadan Nota, som af hosfölgende Gjenpart behagelig vil erfares, over nogle forskjellige Anförseler af Skalholts Bispestols Jordegods i den Jordebog, som er fulgt med Conditions-Plakaten til Godsets Bortsælgelse, og den, der er forfattet efter de Arnæ-Magnæanske Jordeböger, med Anmodning, at vi ville tilstille Hr. Kammerh. denne Anmeldelse, for at De, inden Auctionens Begyndelse, kunne indhente de fornödne Oplysninger derom, samt

[1]) de övrige Poster i Resolutionen ere Island uvedkommende.
[2]) Bekjendtgjörelse 31. Mai 1788.

siden föie hvad Anstalter ifölge deraf maatte findes fornödne, Vi skulle derfor ikke undlade at give Hr. Kherre og Stiftbefalingsm. Communication derom, lige som vi og lade fölge en Gjenpart af Landfoged Skule Magnusens Erklæring derom, som vi imidlertid have indhentet, i Formodning, at samme vil tjene til nogen Veiledning, næst at formelde, at her ved Kammeret ikke haves saadanne Documenter, hvoraf fuldkommen Vished herom kan erholdes, hvorfor vi maa overlade Hr. Stiftamtm. behagelig at ville indhente fra Biskoppen paa Skalholt, som efter den af Landfogden givne Anviisning formodes at besidde Jordebog over det Bispestolen tilhörende Gods, saaledes som det nu er, de nærmere og endelige Bestemmelser heri, hvorefter vi ikke paatvivle, at jo Hr. Stiftamtm. behagelig instruerer Auctions-Commissarius Stephensen om det Fornödne, til den Ende, at Intet opbydes ved Auction som ikke er Bispestolen virkelig tilhörende, paa det man ikke skal udsættes for Vanhjemmel, ligesom paa den anden Side, at intet samme virkelig Tilhörende forbigaaes. Rentekammeret den 14. Maji 1785. 1785. 14. Mai.

Kongelig Resolution ang. Honorar for Udarbeidelsen af Tillæg til den islandske Jordebog. Christiansborg 25. Mai 1785. — Landfoged Skuli Magnusson havde, efter at have udarbeidet Jordebogen over Island i 5 Dele (kongelig Resol. 30. Mai 1769) og Tillæg til samme (Resol. 21. Decbr. 1778) endvidere tilföiet i det hele Værk Henviisninger til Arne Magnussons Jordebog, samt en fuldstændig Forklaring over Qvægbesætningen i Landet i Tidsrummet 1702—1714, paa hver Gaard især, samt Fortegnelse over Gaardene i hvert Syssel, med Adskillelse af Land- og Sögaarde. Af dette Udtog havde han besörget to Gjenparter skrevne, den ene bestemt for Rentekammeret og den anden for Landfogderiet i Island, og skulde det udgjöre den 7. Deel af den af ham udarbeidede Jordebog. Rentekammeret foreslaaer et Honorar af 150 Rd. for dette Arbeide, som det an- 25. Mai.

1785. seer for et nyttigt Supplement til Jordebogen. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 66, Nr. 55.

25. Mai.

Vi ville allern. at Landfoged Schule Magnussen maa for hans ved at forfatte indbemeldte Udtog af den saakaldte Arnæ Magnæi Jordebog over Island, forsaavidt angaaer Qvægbesætningen i dette Land udi Aarene fra 1703 til 1714, med mere hafte Umage og Bekostning, nyde i Douceur 150 Rd. af Vort Rentekammers Extrafond. Christiansborg Slot den 25. Maji 1785[1].

28. Mai.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow ang. Indförelsen af danske Væverstole i Island. Khavn 28. Mai 1785. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 520.

Efter Correspondence mellem den angaaende Islands almindelige Væsen allern. befalede Commission og det kongelige General-Land-Oeconomie- og Commerce-Collegium kan til næste Aar ventes udsendte til Landet 8 Stykker danske Væve, indrettede hver til een Person, for at blive uden Betaling uddelte til saadanne Folk, som bedst kunne og ville benytte sig deraf, og formenes, at disse Vævstole bedst kunne fordeles saaledes, at der blev skjænket tvende til hver Fjerding. I den Anledning maa vi tjenstligst anmode Hr. Kammerherren, at De for Deres Amt ville udsöge saadanne Folk til at tildele disse Vævstole, som baade maatte være særdeles flittige, og som allerede forstaae sig paa at behandle, og ellers ikke have Formue nok til at bekoste dem, samt efter Omstændighederne tilmelde os, til hvilke Steder De helst attraae at de Sönder- og Vester-Amtet bestemte Væve skal afsendes. Og da vi ved at give Amtmand Thorarensen en lige Communication

[1]) Resolutionen er communiceret Landfoged Skuli Magnusson og Finants-Kasse-Directionen ved Rentekamm. Skrivelser 28. Mai 1785 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 539—540).

om denne Sag have tilskrevet ham, i Tilfælde han ikke fandt Leilighed til at faae de for Nord- og Öster-Amtet bestemte fire Væve benyttede, da at tilmelde Hr. Kammerherren saadant, som da vilde sörge for sammes Anbringelse, saa forvente vi os ligeledes derom Deres nærmere Beretning. Rentekammeret den 28. Maji 1785 [1]. 1785. 28. Mai.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Opmuntringer for Garnspinding i Island. Khavn 28. Mai 1785. — Isl. Copiebog Litr. V, Nr. 526. 28. Mai.

Ved det kongelige General-Land-Oeconomie- og Commerce-Collegii Foranstaltning bliver forfærdiget 80 – 83 Stand-Rokke og 40 Knækhasper, som uden Betaling skal uddeles til dem iblandt Indbyggerne i Island, der kunne ventes at ville anvende dem til at befordre Garnspindingen, især af Hör og Blaargarn. Saa mange af disse Redskaber, som kan blive færdige, blive endnu i Aar udsendte til Landet, og den kongelige Handel er i den Anledning anmodet at beordre Kjöbmændene at modtage dem til god Forvaring og videre Uddeling til dem, som melde sig med fornödent Beviis fra vedkommende Sysselmand paa at modtage dem, hvortil Hr. Kammerherren foranstalter fremfor Andre at maatte udsees saadanne Personer, som helst kunne ventes at ville og kunne anvende disse Redskaber til den dermed tilsigtede Nytte. Hvilket vi ikke skulle undlade at communicere Hr. Kherren til behagelig Underretning og videre föiende Foranstaltninger ved Sysselmændene,

[1]) Ligelydende Skrivelse, paa den i Slutningen angivne Modification nær, er under s. D. afgaaet til Amtmanden over Nord- og Öster-Amtet, Stephan Thorarensen (Copieb. sst. Nr. 521).

1785. udbedende os i sin Tid Efterretning om Redskabernes
28. Mai. Fordeling. Rentekammeret den 28. Maji 1785 [1].

28. Mai. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Udsendelse af islandske Lærlinge i Spinding og Væyning. Khavn 28. Mai 1785[2].** — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 529.

Efter Foranstaltning fra det kongelige General-Land-Oeconomie- og Commerce-Collegio kan 8 Lærlinge fra Island ventes uden Betaling antagne til Underviisning i Spinding og Vævning ved en eller anden Fabrique her i Landet, ligesom og velbemeldte Collegium vil söge at udvirke af den kongelige Cassa de paa deres Reise og Underholdning medgaaende Omkostninger. Hertil formenes at maatte udsöges tvende af hver Fjerding i Landet, 1 Mandfolk og 1 Fruentimmer, helst af særdeles skikkelige, flittige og driftige Folk, samt saadanne, som ere af en sund og nogenledes stærk Constitution. I denne Anledning maa vi tjenstligst have Hr. Kherren anmodet, at ville, saavidt Sönder- og Vester-Amtet angaaer, foranstalte saadanne Personer udsögte for det förste fra de Sysseler, hvori Spinding og Vævning er i den bedste Drift, og naar disse da melde sig med fornöden Attest og Rigtighed, at de ere saaledes antagne til at reise, er der ved den kongelige Handels Administration föiet fornöden Anstalt til, at de blive modtagne paa de i denne Höst hjemgaaende Skibe, og

[1] under s. D. er ligelydende Skrivelse afgaaet til Amtmand Stephan Thorarensen i Nord- og Öster-Amtet (Copiebogen sst. Nr. 527); ligeledes tilskrives Handels-Administrationen, at besörge hvad der af disse Redskaber kan leveres færdigt overfört til Island, og fordeelt især paa Land-Districternes Havne, for siden at uddeles til dem, som maatte melde sig med vedkommende Sysselmænds Attester (Copieb. sst. Nr. 528).

[2] Rentek. Skriv. 27. Mai 1786 og 23. April 1788.

nyde fri Fortæring paa Reisen. Rentekammeret den 28. Maji 1785[1]. 1785. 28. Mai.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Opsendelse af Vævere til Island. Khavn 28. Mai 1785. — Oeconomie- og Commerce-Collegium havde paatænkt at sende til Island tvende Vævere, een Bomulds- og een Uldvæver, for at oplære Folk der i den danske Vævningsmaade, „imod visse Præmier for de saaledes Oplærte, ligesom og for hine, der af disse igjen oplæres", — af hvilke man önskede den ene etableret paa Nord- eller Österlandet, men den anden i Sönder- og Vester-Amtet, dog udenfor Reykjavíks Fabrik; i Anledning heraf önsker Rentekammeret Stiftamtmandens Forslag om de nödvendige Arrangements, især hvis den opsendende Væver skulde være gift, hvilket man ansaae nyttigt. Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 534[2]. 28. Mai.

Reskript til Stiftbefalingsmanden og Amtmændene i Sælland, ang. Circulair-Breves Befordring. Christiansborg 3. Juni 1785. — Udvidet til at gjelde for Island ved kongelig Resol. 18. Decbr. 1822 3. Juni.

---

[1]) Ligelydende Rentekamm. Skriv. er under s. D. afgaaet til Amtmand Stephan Thorarensen i Nord- og Öster-Amtet (Copieb. sst. Nr. 530); samt til Administrationen for Handelen, at besörge det Fornödne til at de, der som Elever meldte sig ved Handelen med Övrighedens Attester og Rigtighed, maatte blive modtagne som Passagerer med Retourskibene fra Island (Copieb. sst. Nr. 531). — Ved Rentek. Skriv. til General-Oeconomie- og Commerce-Collegium af 9. Novembr. 1785 anmeldes, at 9 Lærlinge ere ankomne til Kjöbenhavn fra Island, hvilke bemeldte Collegium anmodes om at anbringe (Copieb. sst. Nr. 682).

[2]) under s. D. er Rentek. Skriv. af samme Indhold afgaaet til Amtm. i Nord- og Öster-Amtet Stephan Thorarensen, samt Amtmand Olaf Stephensen, hvem Kammeret foreslaaer at etablere Væveren enten paa hans egen Gaard eller i Nærheden af samme (Copieb. sst. Nr. 533 og 535).

1785. (Reskr. 3. Januar 1823). — Siell. Tegn. LXXXXII, 150b—151; Fogtm. VI. 3, 215.

3. Juni.

Christian den Syvende &c. V. S. G. T. Som der jævnligen klages over, at Circulair-Breve ofte uforsvarligen af vedkommende Proprietairer og Andre, som de skulle befordres fra, opholdes, ja endog forkommes: saa ville Vi, til Sligt at forebygge, og paa det de befalede Oplysninger prompte kan vorde afgivne, herved allern. have dig bemyndiget til, i Tilfælde af Efterladenhed med Circulair-Breves Befordring, eller sammes Forkommelse, i det dig anbetroede Stift og Amt, at dictere den Skyldige en efter Omstændighederne i ethvert Tilfælde passende Mulkt, som dog ikke maa overgaae 2 Rd., hvilket og skal have Sted i Henseende til de Erklæringer og Efterretninger, som du i Embeds-Sager affordrer Jordegods-Eiere eller sammes Fogder, og maa denne Mulkt tilfalde Sognets Fattig-Casse. Derefter du dig allerund. haver at rette. Befalendes &c. Christiansborg den 3. Junii 1785[1]. [ad mandatum].

4. Juni. **Cancellie-Skrivelse** til Directionen for Tugthuset i Island, ang. **Haand-Arbeider i denne Straf-Anstalt.** Kbhavn 4. Juni 1785. — Canc. Brevbog 1785, Nr. 1124, S. 873—874.

P. M. Da den angaaende Islands almindelige Væsen allern. anordnede Commission har tilmeldet Cancelliet, at have anmodet Handels-Administrationen at foranstalte udsendt endnu i denne Sommer til Holmens Havn, for

[1]) Til samtlige Stiftbefalingsmænd og Amtmænd i Jylland er et lignende Reskript emaneret under 27. August 1784 (Fogtm. VI. 2, 790); ved Cancellie-Promem. 15. Oktbr. 1785, til Amtmanden over Skivehus, tilkjendegives, at de i denne Anledning dikterede Mulkter „kan inddrives ved Udpantning og tilfalde det Sogns Fattige, hvor de ere faldne" (Fogtm. VI. 3, 294).

det islandske Tugthus' Directions Regning, 3 à 4 Skpd. Hamp, samt saa mange Skotrokke, Hegler og Hasper, som kan behöves til at sætte 12 Mennesker i Arbeide, hvilket Alt overlades Directionen for Indkjöbs-Prisen og Omkostningernes Erstatning, samt en billig Godtgjörelse for Fragten, under hvilke Vilkaar dette af Vedkommende ved bemeldte Handel kan modtages paa bemeldte Directions Requisition, ligesom og, om ved Reykevigs Fabriqve nogle brugelige Redskaber skulde være tilovers, samme for en billig Priis skal overlades til Tugthuset, saa har man DHrr. Directeurer for bemeldte Tugthuus saadant herved tjenstligst skullet communicere, da Handelen ligeledes forsyner Tugthuset med Pröver af forskjellige Sorter Garn, og af de Strie, grove Lærreder og Vadmel, som debiteres ved Handelen, og af hver Sort antages ved Handelen saa mange taxtmæssig forarbeidede Vare, som man kan afsætte, og til de Priser det andensteds kan haves for, hvorhos Tugthuset dog ingenlunde er forbunden til at levere sine Vare til Handelen, men kan afsætte dem efter Godtbefindende, enten i Landet eller igjennem Handelen for egen Regning, her eller andensteds, saa godt som mueligt; og er iövrigt Forstanderne og Mesteren ved Reykevigs Fabrique opgivne, at give Tugthuset Pröver til at spinde efter, samt at tage Garn derfra til Fornödenhed, for en saadan Priis, som Fabriquen kan bestaae ved og Forstanderne paa begge Sider komme overeens om. Det kongelige Danske Cancellie den 4. Junii 1785.

1785. 4. Juni.

15. Juni.

Kongelig Resolution ang. Forhöielse af Taxtprisen paa nogle islandske Varer. Frederiksberg 15. Juni 1785. — Directionen for den islandske Handel havde i en Skrivelse til Commissionen for Islands almindelige Væsen yttret, at den islandske Uld og Uldengods, som ved rigtig Forarbeidelse og Anvendelse maatte kunne give betydelige Fordele, nu foraarsagede Handelen Tab, saa at man ved

1785. 15. Juni. Handelens Auctioner maatte sælge Uldengods under Indkjöbsprisen i Island, og Sendinger deraf udenlands havde intet mindre end svaret Regning. Heraf var en betydelig Underbalance opstaaet i de senere Aar paa de Havne, som leverede mest Uldengods, og saaledes havde f. Ex. de tre Havne, Hofsos, Husavig og Reydarfjord haft en Underbalance af 75,745 Rd. i Aarene 1782, 83 og 84. En Handel som denne, hvor baade Sælger og Kjöber havde Skade, kunde efter Directionens Mening ikke forbedres ved en Forhöielse eller Nedsættelse af Prisen, men man maatte söge deels at fremkalde Forbedringer i Forarbeidelsen, deels at give den en anden Retning. Dertil ansaaes det nödvendigt, at alt bliver forfærdiget efter visse Regler, som nöiagtig overholdes, at man forhöier Prisen paa Ulden, samt at man opmuntrer Forarbeidelsen af Vadmel og Enskefte. Dog havde Handels-Administrationen bemærket, at enhver ny Indretning, Island angaaende, var underkastet saa megen Uvished og saa store Vanskeligheder, at den ikke drister sig til at give noget vist Haab eller Löfte om, hvad Udfaldet og Virkningen af dens Forslag kan blive (Forestill. 7. Juni). — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 66, Nr. 66. — Resolutionen er publiceret i Althingsbogen for 1785 ved en Bekjendtgjörelse fra Stiftamtmand Levetzow 3. August s. A., trykt sammesteds S. 25—26; i Forbindelse dermed staaer en anden Bekjendtgjörelse af Stiftamtmanden (trykt i Althingsb. sst. S. 27—28), at af Vadmel og Multum (Enskefte) ere authoriserede Pröver sendte til Handelen, af Brede 1 15/16 Alen, som blive til Eftersyn paa Handelsstederne; dette sidste er grundet paa Rentek. Skriv. til Stiftamtmanden og Amtm. Thorarensen 19. Juli 1785 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 625 og 626).

Efter de herudi anförte Omstændigheder tillade Vi allern.:

1) at de ved Taxt-Forordningen af 30. Maji 1776 bestemte Priser paa Ulden i Island maae indtil videre forhöies, nemlig Prisen paa den hvide Uld fra 16 Rd. 56 Sk. til 20 Rd., og paa den melerede fra 14 Rd. 88 Sk. til 16 Rd. Skippundet. — 2) at den ved bemeldte Forordning fastsatte Priis paa islandsk Vadmel, vævet og behandlet saaledes, som hidtil har været brugeligt, dog ikke af ringere Beskaffenhed, end den Os herved forelagte Pröve, maa ligeledes indtil videre

forhöies fra 12 til 18 Sk. for hver Alen, og — 3) at hvidt Multum, efter den Ós forelagte Pröve, som til den Ende authoriseres og hvoraf udsendes til adskillige Havne, maa imodtages i Handelen for 20 Sk. hver Alen, alt fra næstkommende Aars Begyndelse at regne. Frederiksberg Slot den 15. Junii 1785[1]. 1785. 15. Juni.

Kongelig Resolution ang. Tilskud til den islandske og færöeske Handel. Frederiksberg 15. Juni 1785. — Directionen for den islandske og færöeske Handel havde, i Anledning af den befrygtede Hungersnöd paa Island og Færöerne i Aaret 1784, maattet gjöre betydelige Extra-Udredninger til disse Lande, nemlig til Island 5300 Tdr. östersöisk Rug for 22,731 Rd. 13 Sk., med Fragt for samme 8500 Rd., og til Færöerne 400 Tdr. Rug og 1200 Tdr. Byg, for 5719 Rd., tilsammen 36,920 Rd. 13 Sk. — Saavel for at dække dette, som det Tab Handelen vilde lide ved Islands nuværende elendige Tilstand, begjærede Handels-Administrationen en Understöttelse af Kongens Kasse af 50000 Rd., samt Eftergivelse indtil videre af den bestemte aarlige Afgift for Islands Beseiling, omtrent 7400 Rd. (Forest. 14 Juni). — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 66, Nr. 67. 15. Juni.

I Betragtning af de herudi foredragne Omstændigheder, samt i Overeensstemmelse med Vores Resolution af 21. Julii f. A., ville vi allern. forunde den grönlandske, islandske, finmarkske og færöeske Handel, til at kunne opfylde sine Engagements i Anledning af de af samme til Island og Færöe udi afvigte Aar udsendte Extra-Udredninger, samt til at kunne afholde det dermed efter Formodning forbundne Tab, udi Understötning af Vores Kasse den Summa 57,462 Rd. 48 Sk., hvorimod Handelen bliver pligtig at betale hvad der endnu staaer

[1]) Resolutionen er communiceret den islandske Handels-Direction og Commissionen for Islands almindelige Væsen ved Rentek. Skriv. 18. Juni 1785 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 563 og 566), samt ligeledes Stiftamtmand Levetzow og Amtmand Stephan Thorarensen til Underretning og offentlig Bekjendtgjörelse (Copieb. sst. Nr. 564 og 565).

1785. ubetalt tilbage af de samme af Vort Rentekammer dertil
15. Juni. overladte Kornvarer, samt at erlægge den for den islandske Handel fastsatte aarlige Afgift 7,462 Rd. 48 Sk. for Aaret 1784 til Vores Kasse. Frederiksberg Slot den 15. Junii 1785[1].

22. Juni. **Kongelig Resolution** ang. **adskillige Foranstaltninger i Island, Præmier** m. v. **Frederiksberg 22. Juni 1785.** — I Anledning af Rentekammerets Forestilling 7. Juni om Islands Tilstand i Aaret 1783—1784, hvorved de i flere Retninger paatænkte og udförte Foranstaltninger fremstilles. Som Virkning af Vulkanudbruddet i Vester-Skaptafells Syssel anföres, at der for bestandig vare ödelagte 8 Gaarde og 2 Husmandspladser, men beskadigede 29 Gaarde og 2 Husmandspladser, alle i Fljótshverfi, Síða, Skaptártúnga og Meðalland; 15 Gaarde vare forladte. Ved Udgangen af Juli Maaned 1784 var selve Udbruddet fuldstændig standset. Ödelæggelsen paa levende Creature havde været meget stor; fra i Efteraaret 1783 til i Foraaret 1784 uddöde 6,801 Stk. Hornqvæg, 19,488 Heste og 129,947 Faar, hvilken Angivelse dog ikke var fuldstændig, da Indberetninger savnedes fra nogle Sysselmænd. I Vinteren 1784 vare af Sult og Mangel döde 700 Mennesker i Norder Syssel, 355 i Öefjords, over 100 i Skagafjords og ligesaa meget i Norder-Mule Syssel. I Myra og Snæfellsnæs Syssel vare og Folk döde af Sult; allerede i Foraaret 1784 berettes 69 Gaarde i Norder-Mule Syssel at være forladte af Beboerne, og 45 i Snæfellsnæs Syssel. Paa Grund af disse Omstændigheder havde man taget under Overveielse, „hvorvidt det kunde agtes nödvendigt eller tjenligt at udföre nogle Folk fra Landet, for at forskaffe dem Pleie og Underholdning her i Staden eller paa andre Steder i Deres Majts Riger", men var kommen til det Resultat, at dette vilde være deels kostbarere, deels misligere i flere Retninger, end at sörge for en betimelig og nogenlunde rigelig Forsyning. Transporten af 500 Personer vilde, med Fragt og Assurance, efter Admiralitetets Beregning koste 7 à 8000 Rd. — At före

[1]) Denne Resolution er communiceret Finants-Kasse-Directionen og den islandske Handels Direction ved Rentek. Skrivelser 24. Juni 1785 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 567 og 568).

Faar fra Udlandet til Island var anseet farligt, efter den Erfaring man havde gjort med Hensyn til Faarepesten. — Blandt de Beretninger som anföres om forskjellige oeconomiske Forbedringer, anföres fortrinligen et fra Myra Syssel, hvor Bonden Jon Jonsson paa Holmakot havde siden 1770 bygget en Holme af Steen i en Indsö ved Gaarden; denne Holme var 114 Alen i Omkreds, indhegnet med Jordvold, beplantet med Kratriis og iövrigt forsynet med smaae Udgange til Ederfuglenes Bekvemmelighed. Indenfor Volden var Öen deelt som en Have, med smalle Fodstier paa langs og tvers og i Afdelingerne vare Fuglenes Reder saaledes anlagte, at man overalt kunde række til dem; hver Rede var indhegnet med Angelica, som Bonden havde plantet; det hele Anlæg var lykkedes saa godt, at han i Aaret 1783 havde faaet 40 Pd. urenset Ederduun. For i det Hele at befordre Ederfugledriften, i Henhold til kgl. Resol. 19. April 1784, havde Stiftamtmand Thodal efter Overlæg med Amtmand Thorarensen foreslaaet: „at for 50 Fugle-Reders Forögelse paa de Steder, hvor Ederfuglen för haver lagt Æg, maatte gives en Præmie af 2 Rd., for 100 Reder 4 Rd., for 150 Reder 6 Rd., og saa fremd.; men at de, som gjöre slige Indretninger paa Öer og Holme, hvor ingen Ederfugl för haver lagt Æg, nyde saadanne Præmier dobbelt for hver 50 Reders Forögelse; — at Præmie-Æskningerne maatte bekræftes af de bedste og troværdigste Mænd, og vare for ethvert Sted især i 3 Aar, fra det förste Aar at Eieren haver bragt bemeldte Forbedringer i den Stand, at han kunde æske Præmie; — og at de, som gjöre Anlæg paa saadanne Nybygge-Holme, kunde og have Adgang til Præmie-Æskninger for et mindre Antal Fugle-Reder, i Betragtning af, at Formerelsen paa saadanne Steder ventelig ikke kan tage saa stærk til i Begyndelsen, som siden", hvilke Forslag Kammeret indstiller til Approbation. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 66, Nr. 70. — Udtog af Resolutionen, angaaende Bestemmelsen om Præmier for Ederfugles Fredning og om de uddeelte specielle Præmier for Nord- og Öster-Amtet, er communiceret Amtmand Stephan Thorarensen til Underretning og Bekjendtgjörelse for Vedkommende ved Rentek. Skriv. 28. Juni 1785 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 577); ligeledes Stiftamtmand Levetzow i samme Hensigt, og Bestemmelsen om Præmier for Ederfuglens Fredning til almindelig Kundgjörelse til Alles fornödne Efterretning, i Rentek. Skriv. 12. Juli s. A. (Copieb. sst. Nr. 616), samt endelig Landfoged Skuli Magnusson, saavidt de specielle Præmier angik, ved Rentek. Skriv. s. D.

1785. 22. Juni.

1785. 22. Juni. (Copieb. sst. Nr. 617). Som Fölge heraf er en Bekjendtgjörelse af Stiftamtmand Levetzow, dat. Bessestad Kongsgaard den 17. Oktbr. 1785, trykt i Althingsbogen s. A., S. 28—29. — Resolutionen nævnes ligeledes, og dens Bestemmelse om Præmier for Ederfuglens Formerelse anföres i „Extract af de Resolutioner, hvorved nogle almindelige Benaadninger for Island udsættes", der er trykt som Bilag XVIII til den danske Udgave af For. 13. Juni 1787 S. 83 (islandsk Udg. S. 143). De specielle ved Resolutionen bevilgede Præmier ere anförte i det islandske Literatur-Selskabs Skrifter (Rit hins íslenzka lærdómslista fèlags) 5. B. S. 282 ff. — **Uddrag.**

Vi have ladet Os foredrage indbemeldte Vort Rentekammers Relation om Islands oeconomiske Tilstand fra Efteraaret 1783 til samme Tid 1784, om Fremgangen af de saavel til almindelig Understöttelse for Landet i den samme formedelst udbrudt Jordild og indtrufne Jordskjælve med mere tilföiede Ödelæggelse, som til Næringens Udbredelse og Forbedring, med videre, föiede Foranstaltninger, og approbere Vi allern.:

1) at Overförsel af Folk fra Island ikke nu forhaanden er bleven foretagen, men at det alene i dets Sted, mest i Betragtning af den Uvished, som man endnu er i om Landets nærværende Tilstand, er aftalt med Stiftamtmanden, at ham, dog efter Overlæg med de bedste og kyndigste Mænd i Landet, maatte være tilladt nærmere at foreslaae eller virkelig foretage saadan Forflyttelse, saavidt nogen uomgjængelig Nödvendighed maatte befindes at udfordre samme. — 2) at Island er i dette Aar, saa betimeligen som Vinterens Strænghed og Langvarighed her, saavel som Vind og Veir, have tilladt, bleven forsynet med et anseelig foröget Forraad af Födevare til Indbyggernes Understöttelse. — 3) at 2 Skibsladninger Fisk blive förte fra Vester- til Nordlandet, samt en saadan Ladning fra Sönder- til Österlandet, for der at overlades de trængende Indvaanere for Landtaxtens Priis, samt at 2 Jagter eller andre Fartöier overlades til Stiftamtmandens Raadighed, for at transportere Fisk og andre Nödven-

digheder fra eet District til det andet, hvor dette maatte gjöres fornödent; og bemyndige Vi tillige Vort Rentekammer til at afhandle med Vort Finance-Collegio om en billig Erstatning for hvad Handelen taber, saavel ved at savne Bruget af de tvende Jagter eller andre Fartöier, saavidt disse anvendes til indenlands Förseler, Indbyggerne til Bedste, som ved at sende Fisk til Nord- og Österlandet, være sig i Hensigt til — *a*) Forskjellen af Indkjöbsprisen, for hvilken Fisken der maa udsælges, og Udsalgsprisen her eller paa fremmede Steder; og — *b*) hvad Fragten eller Transport-Omkostningerne til Nord- og Österlandet uomgjængeligen maatte medtage, allerhelst saavidt dette Belöb ikke maatte kunne udbringes ved den af Os til Bedste for Island sidst anordnede Collect, hvoraf det i andet Fald vil blive at afholde, men imidlertid alene forskydes af Vores Kasse. — 4) at Stiftamtmanden er overdraget, efter indhentende nöiagtige Lister fra Landfogden i Guldbringe og Sysselmanden i Sneefjeldsnæs Syssel over de Husvilde, som endnu maatte trænge til og attraae indtil videre at nedsætte sig i disse Sö-Districter, at foranstalte, at de som mangle Husly, Fiskerhytter eller Plads til at landtrække deres Baade og virke deres Fangst, kunde paa de Sögaarde, hvor dette maatte findes gjörligt, blive forsynede dermed, dog saaledes, at der til deslige Nybyggere ikke maatte fra Gaardene udlægges Höslet til at holde Creature paa, og overalt, at Vores Söbönder, Husmænd og Strandsiddere, derved ikke maatte tilföies noget saadant Indgreb, som kunde geraade dem til Fortrængsel eller Svækkelse i deres Brug og Næring til Lands eller Vands, men at dem derimod for hvad der i denne Hensigt kunde blive udlagt fra deres Gaarde eller Pladser, maatte ved ordentlige og paa lovligen optagen og beediget Taxation grundede Judicial-Forretninger, tillægges fuldkommen Godtgjörelse og Vederlag, som Vi allern. tillade at maa gaae til Af-

1785.
22. Juni.

1785. gang i de af dem til Vores Jordebogs-Kasse svarende
22. Juni. Afgifter. — 5) at en Ladning norsk Baade-Tömmer, samt andre dertil hörende Materialier og Fiskeredskaber afsendes til Havnefjords og Olufsvigs Havne i Island, til Hjelp for de mest trængende Oplands-Folk, der have taget Flugten til Sö-Districterne i Guldbringe og Sneefjeldsnæs Sysseler; hvilke Materialier Stiftamtmanden, efter foregaaende Undersögning, er committeret til at repartere efter Vedkommendes befindende Trang, samt Handelen at modtage hvad der kan indkomme til Betaling derpaa, for det förste indtil Værtidens Udgang 1786, da det, som endelig maatte mangle, vil blive at bestride af den af Os nu allern. anordnede Collect for Island, men i manglende Fald af Vores Kasse, hvorom det da maa være Vort Rentekammer tilladt at correspondere med Vort Finance-Collegio, ligesom og om at forskyde Handelen Belöbet af Bekostningerne til denne Expedition, ifald den forinden kunde tiltrænge og requirere samme. — 6) at Vort Rentekammer, formedelst nærværende dyre Tider i Island, haver ved Handelen foranlediget, at samme haver tillagt dens Betjente sammesteds Ordre, at forunde Indbyggerne, saavidt de ikke kunne betale, den uomgjængelig fornödne Credit paa hvad der findes nödvendigt til deres Livs Ophold og Næringers Drift, dog Alt i Forhold til Enhvers Trang og efter foregaaende Overlæg med hvert Steds Sysselmænd. — 7) at Indförsel af Faar til Island er indtil videre stillet i Bero, men at derimod, til behövende Forvisning om sammes Fornödenhed eller ikke, er foranstaltet en fuldstændig Optælling af alt det Qvæg, som nu findes i Landet[1]. — — — Endvidere bifalde Vi allern. 10) indbemeldte Stiftamtmand Thodals Forslag til Indretningen af de for Ederfuglens Fredning og

---

[1]) det Udeladte angaaer de specielle Præmier, deriblandt til den ovenfor anförte Bonde paa Hólmakot 10 Rd. af Kammerets Extrafond.

Formerelse i Island udsættende Præmier, samt den Tid Præmie-Æskninger i denne Anledning kunde vedvare for ethvert Sted især. — — — Frederiksberg Slot den 22. Junii 1785. 1785. 22. Juni.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Regnskab for Hvalsnes Kirke. Khavn 12. Juli 1785. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 588. 12. Juli.

Af Stiftamtmand Thodals Skrivelse af 17. Januar a. c., og den derved fulgte Regning fra Kjöbmand Jespersen, have vi med största Fornöielse erfaret, at Hvalsnes Kirke nu er fuldkommen istandsat, uden at dertil er medgaaet mere af den kongelige Cassa, end de dertil ved Resol. af 20. Martii 1780 allern. bestemte 200 Rd., endskjöndt Bygningen har kostet over 300 Rd., og da dette især er at tilskrive Kjöbmand Jespersens Nidkjærhed og gode Husholdning med Kirkens egne Indkomster, saa maa vi tjenstligst have Hr. Khr. anmodet, at give ham vores Velbehag derover tilkjende. Men da det for Fremtiden, og for at kunne paasee Kirkens Vedligeholdelse af egne Midler, er fornödent, at for denne H. K. Majts tilhörende Kirke, ligesom for Vestmannö Kirke, aarlig aflægges Regnskab, saa maa vi tjenstligst have Hr. Khr. anmodet, at ville give Kjöbmand Jespersen tilkjende, at han aarlig indsender et saadant Regnskab, af Hr. Khr. attesteret, over Kirkens Indtægter og Udgifter, bilagt med attesterede Extracter af Kirkebogen, til Legitimation for Indtægten, og Vedkommendes Qvitteringer for Udgiften, samt at han ville indlægge den contante Beholdning i Handelen, og derfor lade med Regnskabet fölge Anviisning paa den her i Staden værende kongelige Handel, for at Belöbet derefter kan blive erlagt i den kongelige Zahl-Cassa. — Rentekammeret den 12. Juli 1785.

1785. 15. Juli.

Bevilling til Indsamling af en almindelig Collect til Understöttelse for Nödlidende i Island. Frederiksberg den 15. Juli 1785. — Siell. Reg. 76, 777ᵇ—778.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at da Vi, til Hjelp og Redning for de ved en ny Vulkans samt heftige Jordskjælves Ödelæggelse forarmede Indvaanere i Vort Land Island, samt det trængende Præsteskab, fornemmelig i Arnæs og Rangervalles Sysseler i Schalholts Stift, allern. have funden for godt, at der i begge Vore Riger og Fyrstendömme, saavel i Vores kgl. Residentzstad Kjöbenhavn og de övrige Kjöbsteder, som paa Landet, skal ombæres Collectböger udi Husene: saa ville Vi allern. have bevilget og anordnet, saa og hermed bevilge og anordne, at der, til disse forarmede Indvaaneres Hjelp, maa saavel i bemeldte Kjöbenhavn og Kjöbstederne som paa Landet, i begge Vore Riger Danmark og Norge, ombæres Collect-Böger i Husene, hvorudi Enhver, som dermed besögendes vorder, ville tegne hvad de i saa Maade af et christeligt og medlidende Hjerte have skjænket og givet; til hvilken Ende de ombærende Collectböger til desto mere Sikkerhed skal, förend de ombæres, igjennemtrækkes og nummereres, og udi bemeldte Kjöbenhavn af Os elskel. Ober-Præsident, Borgemestere og Raad, men paa de andre Steder af Vores Stiftbefalingsmænd og Biskopper hver for sit Stift forsegles. Forbydendes &c. Frederiksberg den 15. Julii 1785[1].

---

[1]) Reskr. af s. D. til Stiftbefalingsmanden og Biskoppen i Sjællands Stift, hvorved ovenstaaende Bevilling in Originali tilstilles dem, for at besörge Collectbögerne paa den befalede Maade besörgede, og siden overalt saavel i Kjöbstederne som paa Landet ombaarne i Husene, efter at Præsterne den næste Söndag iforveien havde opmuntret Menigheden til christelig Medlidenhed og Gavmildhed, og oplæst af Prædikestolen en hosfölgende Fortælling om den

Kongelig Resolution ang. Brugsjord for Distrikts-Lægen paa Nordlandet i Island. Frederiksberg 20. Juli 1785. — Ved Rentek. Forestilling 12. Juli indstilles til kongelig Approbation de af bemeldte Collegium föiede Foranstaltninger, hvoriblandt den, at „Amtmand Thorarensen er tilstaaet Godtgjörelse for Afgiften af Gaarden Arnenes [1], som er henlagt til fri Bolig for Nordlandets Chirurgus i Island, af Belöb aarligen 9 Rd. 6½ Sk., da ham ved allerh. Resolution af 12. Maji 1783 er, i Stedet for Gage, forundt den fulde Afgift af Mödrevalle Kloster, hvorunder bemeldte Gaard var henhörende". — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 66, Nr. 76. 1785. 20. Juli.

Vi approbere allern. indbemeldte af Vort Rentekammer i sidstafvigte Junii Maaned udi Vort Rige Norge, samt i det hele næstafvigte og det halve af indeværende Aar udi Island föiede Foranstaltninger, bevilgede Eftergivelser og beordrede Udgifter. Friderichsberg Slot den 20. Julii 1785.

---

udbrudte Vulkan og derved foraarsagede Ödelæggelse. Det Indsamlede skulde paa Landet af hver Præst indsendes til Provsterne, der ligesom Magistraten i Kjöbstederne havde at indsende det til Stiftsövrigheden (Siell. Tegn. XCII, 191; til de andre Stiftbefalingsmænd og Biskopper i Danmark, og til Stiftbefalingsmændene og Biskopperne i Norge Reskr. af s. D. i Fyenske og Smaalandske Tegnelser XXIII, 575—576, Rubr. i Norske Tegn. XLII, 578[b]). — Ved Reskr. ad mandatum af s. D. til Overpræsident Borgemestere og Raad i Kjöbenhavn tilstilles dem Gjenpart af Bevillingen, med Ordre, at lade Collectbögerne ved Rodemesterne ombære overalt i Husene (Siell. Tegn. XCII, 192). — Ved Canc. Skriv. til alle Stiftamtmænd og Biskopper i Danmark og Norge, samt Khavns Magistrat 27. August 1785 (Canc. Brevb. for 1785, Nr. 1652, S. 1242—1243) bekjendtgjöres, at den indsamlede Collect skal deponeres i Zahlkassen i Kjöbenhavn.

[1]) Denne Godtgjörelse er tilstaaet Amtmanden ved Rentek. Skriv. til Amtmand Thorarensen 23. April 1785 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 324), og Ordre af s. D. til Landfogden (Copieb. sst. Nr. 323).

1785. 23. Juli. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Antagelsen af Elever ved Fabriken i Reykjavik.** Khavn den 23. Juli 1785. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 628.

Directionen for den kongel. grönlandske, islandske, finm. og færö. Handel har tilmeldet os, at der nu alt er antagen en ny Mester ved Fabriquen i Reykevig, som det er paalagt at lade de Lærlingers Underviisning i Spinden og Væven være sig angelegen, som til den Ende skulle, ifölge Kammerets Foranstaltning af 15. Julii 1783, fra visse Sysseler udsöges og antages ved bemeldte Fabrique, ligesom og bemeldte Mester allerede haver antaget to Personer, som Directionen haver samtykket i at maae forblive der paa samme Vilkaar med de övrige Lærlinger, men derhos vedtaget, at for det förste ikke flere end det i Förstningen fastsatte Antal for de bestemte Sysseler maatte antages. Hvilket vi ikke have skullet undlade herved tjenstligst at tilmelde Hr. Khr. til den Ende, at vedkommende Sysselmænd, fra hvis Sysseler bemeldte Lærlinge antages, kunde blive herom underrettede. Rentekammeret den 23. Julii 1785[1].

2. August. **Rentekammer-Skrivelse til Landfoged Skuli Magnusson, ang. Forholdsregler ved Udbetalinger af Jordebogskassen.** Khavn d. 2. August 1785. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 646.

De ved Hr. Landfogdens Skrivelse af 18. Passati ommeldte manglende Udgifts-Ordres for Biskop Magnusens og Lavmand Olafsens Enkes Pensioner, samt Gufunes Degnepenges Udbetaling m. v., blive Hr. Landfogden under D. D. tilstillede; men i den Anledning kunne vi ikke undlade at formelde, at det vel er saa-

[1]) Ligelydende Skriv. er under s. D. afgaaet til Amtmand Thorarensen (Isl. Copieb. sst. Nr. 629).

ledes rigtigt, at Intet maa beregnes til Udgift i Jordebogs-Regnskaberne, uden efter derom fremlæggende Udgifts-Ordres fra Kammeret, men da saadanne Omstændigheder som disse, saavel som flere muelige Tilfælde kunne indtræffe, til Hinder for, at de behövende Udgifts-Ordres fra Kammeret ikke betimelig kunne komme Dem til Hænde, og derved lettelig kunde skee Ophold i H. Majts Tjenestes Befordring, og Vedkommende, som nyde Pension, eller andre Gratialer vare forundte, ikke kom til at nyde Godt af den dem tiltænkte kongelige Naade, saa ville Hr. Landfogden for Eftertiden, naar nogen Udbetaling requireres af Stiftamtmanden eller Amtmanden, under Paaberaabelse af enten kgl. Resolution, eller dette eller andre kongelige Collegiers Ordres, samt naar Vedkommende, som noget Gratiale er forundt, forevise de dem derom tillagte collegiale Communicationer, udbetale Belöbet uden at oppebie Udgifts-Ordren, dog at De da strax ved förste Leilighed derom gjör Indberetning her til Kammeret, og derved lader fölge Gjenparter af de til Dem ergangne Requisitioner, eller for Dem foreviste Communicationer, da De derefter skal blive forsynet med de behövende Udgifts-Ordres. Rentekammeret den 2. August 1785 [1]. 1785. 2. August.

Plakat ang. Terminus appellationis i Kammer-Sager. Frederiksberg den 19. August 1785. — 19. August.
Sendt til Publication i Island ved Canc. Skriv. 29. August 1789, men findes ikke anmærket som publiceret. — Siell. Reg. 76, 824. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1785, S. 157—159; Schou IX, 85—86.

Plakat, anlangende at Terminus appellationis i Kammer-Sager skal være forlænget til den i Loven fastsatte Tid af 6 Maaneder.

---

[1]) Gjenparter heraf ere ved Rentek. Skrivelse s. D. tilstillede Stiftamtmand Levetzow og Amtmand Stephan Thorarensen (Isl. Copieb. sst. Nr. 647—648).

1785. Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at, end-
19. August. skjöndt det ved Vores under 17. Februarii 1774 udgangne Forordning er befalet, at de, som ville paaanke de ergangne Underrets-Domme i Sager, som för for Kammerretten bleve behandlede, for Vores Höiesteret, skal være pligtige strax at udtage Höiesterets Stævning, og lade samme forkynde for Vedkommende, inden fem Ugers Forlöb fra Dommens Forkyndelse at regne i Vort Rige Danmark; men inden 8 Uger Söndenfjelds og 10 Uger Nordenfjelds i Vort Rige Norge: saa dog, da Os er bleven foredraget, at det er til Hinder i Kammervæsenets Orden, om Kammerne i slige Sager, som forhen henhörte under Kammerretten, skal være indskrænkede til kortere Appellationstid fra förste Instants til Höiesteret, end de sex Maaneder Danske Lovs 1. Bogs 6. Capitels 12. Artikel, og Norske Lovs 1. Bogs 6. Capitels 10. Artikel bestemme, ville Vi nu allern. have anordnet og befalet, ligesom Vi og hermed anordne og befale, at Terminus appellationis i Kammer-Sager, som fra Underretten lige til Vores Höiesteret indstævnes, skal baade for Vore Kammere og Contra-Parterne være forlænget til sex Maaneder, som Loven befaler om Underrets-Dommes Appel til Overretten. Hvorefter alle og enhver Vedkommende sig allerund. have at rette. Thi byde og befale Vi hermed Vore Grever, Stiftsbefalingsmænd, Friherrer, Biskopper, Amtmænd, Landsdommere, Laugmænd, Præsidenter, Borgemestere og Raad, Fogder, Sorenskrivere og alle Andre, som denne Vores Plakat under Vort Cancellie-Seigl tilskikket vorder, at de den paa behörige Steder, til Alles Efterretning, strax lade læse og forkynde. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 19. Augusti 1785.

26. August. **Plakat ang. Adskilligt til Skifternes hastigere Tilendebringelse i Kjöbenhavn. Frederiksberg**

den 26. August 1785[1]. — Ikke publiceret i Island. 1785.
Plak. 2. Juni 1819, som udvider den til at gjelde udenfor Kjöbenhavn, er publiceret ved Landsoverretten i Island, og oversat i den af Retten udgivne Samling af Love og Anordninger m. v. Imidlertid har Cancelliet i Skriv. 10. Januar 1829 forlangt de islandske Overövrigheders Betænkning over, hvorvidt den burde udvides eller ikke. — Siell. Reg. 76, 830–831. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1785, S. 159–161; Schou IX, 86—87. 26. August.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at Vi, til Skifternes hastigere Afgjörelse i Vores kongelige Residentz-Stad Kjöbenhavn, allern. have funden for godt at anordne og befale, ligesom Vi og hermed anordne og befale:

1) De Decisioner, som enten af Kjöbenhavns Hof- og Stadsrets Skifte-Commission, eller af andre bevilgede Skifte-Commissarier her i Staden, enten under Skiftets Behandling efter död Mand, eller i Concurs- og Fallit-Boer imellem Arvinger indbyrdes, eller imellem Arvinger og Creditorer afsiges, skal, naar Vedkommende samme ville paaanke. indstævnes for Vores Höiesteret, inden tolv Uger fra Decisionens Dato, om Vedkommende opholde sig i Vort Rige Danmark, og, naar de ere uden Riget, inden 6 Maaneder, og det saa betimelig, at Appellations-Stævningen inden benævnte Tid kan være forkyndt for Retten, som har afsagt Decisionen, da den i vidrig Fald maa fortfare med Skiftets Behandling og Slutning. — 2) I de Stervboer, Concurs- eller Fallit-Boer, hvor det kan skjönnes, at de Afdöde eller Fallerende ikke have haft nogen Handel, Commissioner, eller andre Forretninger udenfor Riget, skal det være nok, at Creditorerne ved Proclama indkaldes med 12 Ugers Varsel, hvilket Proclama da alene skal læses ved Hof- og Stadsretten, samt Siellands Landsthing, eller, om det maatte findes, at den Afdöde eller Fallerende paa

[1]) Plak. 26. Marts 1790.

1785. 26. August. noget andet Sted i Danmark har haft Eiendele eller andre særdeles Connexioner, da ligeledes ved samme Steds Overret, saa skal det og tillige trende Gange efter hinanden indföres i de Berlingske Tidender, Adresse-Contoirets Efterretninger, samt den Altonaiske Mercur. — 3)[1] Naar et Stervboe maatte befindes i saa slet Tilstand, at dets beholdne Midler, efterat Begravelses-Bekostning, Husleie, Folkelön og andre prioriterede Fordringer ere fradragne, ikke belöbe sig mere end 100 Rd., da skal ingen Proclama udstædes, men Creditorerne alene indkaldes trende Gange i de Berlingske Aviser og Adresse-Contoirets Efterretninger, samt i fornöden Tilfælde udi den Altonaiske Mercur. Hvorefter alle og enhver Vedkommende sig allerunderd. have at rette. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 26. Augusti 1785.

10. Septbr. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Befrielse for Tugthus-Straf. Khavn 10. Septbr. 1785.** — Canc. Brevb. for 1785, Nr. 1754, S. 1311—1312.

P. M. Paa Hr. Kammerh.s Pro-Memoria af 1. Augusti næstafv., betræffende Arndis Jonsdatter, som ifölge kongelig Resol. af 6. Maji h. a. er benaadet for idömt Tugthus-Straf, paa Grund af at en Person, navnlig Magnus Poulsen, vilde ægte hende: skulde man tjenstligst tilmelde Dennem, at endskjöndt bemeldte Magnus Poulsen efter Beretning ved Döden er afgaaen, kan fornævnte Arndis Jonsdatter dog forblive i sin Friheds-Stand. Det kongelige Danske Cancellie den 10. Septembr. 1785.

30. Septbr. **Plakat ang. Memorialer og deres Paategning. Christiansborg den 30. Septbr. 1785.** — Ikke

[1] Plak. 26. Oktbr. 1792.

publiceret i Island, men optaget her i Henhold til Forordn. 3. April 1771 og 28. Decbr. 1792. — Siell. Reg. 76, 881b—882. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1785, S. 176—178; Schou IX, 89—90.

1785. 30. Septbr.

Plakat, hvorved Forordningen af 3. Aprilis 1771 om indgivende Memorialer og deres Paategning igjentages og til Efterlevelse indskjærpes.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at som det ved Vores under 3. Aprilis 1771 udgangne Forordning, angaaende hvorledes med de af Supplicantere indgivende Ansögninger og deres Paategning af vedkommende Övrighed skal forholdes, er iblandt Andet udi dens 3. Artikel befalet, at Övrigheden skal være pligtig, paa Supplicanternes Forlangende, uden Forhaling, og uden derfor enten at fordre eller tage Skriver-Penge eller nogen anden Belönning, at meddele Erklæring paa Ansögningerne efter deres Pligt, og overalt saaledes, at det ikke siden skal findes fornödent at indhente nærmere Efterretning og Oplysning, og at Ansögningerne derefter med saadan Paategning skal tilbageleveres vedkommende Supplicanter til Befordring; men det derimod paa nogen Tid er befunden, at denne Vores Forordnings Forskrift i Almindelighed ikke bliver efterlevet, da de fleste Ansögninger indkomme til Vore Collegier og Departements uden Erklæring af vedkommende Övrighed, hvortil maaskee iblandt andet kan have givet Anledning den Övrigheden i Slutningen af berörte Artikel paalagde Forbindelse, at levere Ansögningerne med paategnet Erklæring tilbage til Supplicanterne, som selv skulle indsende samme; da, som det meget tjener til Sagernes hurtigere og betimeligere Afgjörelse, naar vedkommende Collegier og Departements paa engang erholde, tilligemed Ansögningerne, ogsaa Övrighedens Erklæring derover, i Stedet for at nu, til unyttig Tidsspilde, een eller flere Gange maa corresponderes om den fornödne Oplysning, forinden slige Ansögninger, som uden Erklæring indkomme, kan blive foretagne til

1785. endelig Afgjörelse: — saa ville Vi herved allern. have igjentaget, saavel berörte Vores Forordnings 3. Artikel, som og den 5. Artikel i samme, hvorved er befalet, at Övrigheden i fornöden Fald skal indhente Under-Betjenternes eller andre Vedkommendes Beretninger, og samme in Originali lade fölge med deres Erklæring, saa og have alle Vedkommende samme til nöieste Efterlevelse indskjærpet, dog saaledes, at Övrigheden, naar den, efterat fornöden Oplysning er bleven indhentet, har givet sin Erklæring paa Memorialerne, skal levere samme forseglede tilbage til Supplicanterne, som da selv skal besörge dem saaledes forseglede til vedkommende Collegium eller Departement indsendte. Endelig have alle Vedkommende ved deres indgivende Ansögninger stricte at fölge det ved meerbemeldte Vores Forordning föiede Schema, saavel i Henseende til sammes Rubrum, som Concipistens Underskrift, da det iövrigt skal have sit Forblivende ved forbemeldte Forordning af 3. Aprilis 1771. Hvorefter alle og enhver Vedkommende sig allerunderd. have at rette. Thi byde Vi og hermed allern. befale Vore Grever, Stiftbefalingsmænd, Friherrer, Biskopper, Amtmænd, Landsdommere, Laugmænd, Præsidenter, Borgemestere og Raad, Fogder og alle Andre, som denne Vores Plakat, under Vort Cancellie-Segl, tilskikket vorder, at de den paa behörige Steder, til Alles Efterretning, strax lade læse og forkynde. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores kongel. Residentz-Stad Kjöbenhavn den 30. Septbr. 1785.

30. Septbr.

10. Decbr. **Cancellie-Skrivelse** til **Rector** og **Professorer ved Kjöbenhavns Universitet**, ang. **Hrappsöe Bogtrykkerie.** Khavn den 10. Decembr. 1785. —
Canc. Brevb. for 1785, Nr. 2297, S. 1668—1669.

P. M. I Anledning af en under Ventilation værende Forandring med Bogtrykkeriet paa Hrappsöe paa Island, har man sögt sig underrettet om sammes nuværende

Tilstand, og ved den Leilighed erfaret, at det for omtrent 11 Aar siden, foruden Presse med Tilbehör, og Alt som behövedes til Aftrykning, bestod i Skrifter af fölgende: 1785. 10. Decbr.

dobbel Mittel Fractur, 2 Klummer,
secunda Fractur, 4 Klummer,
secunda Antiqua, 2 Klummer,
lille Mittel Fractur, til 1 Ark,
Mittel Schwabach, 2 Klummer,
Mittel Antiqua, 4 Klummer,
Mittel Cursiv, 1 Klumme,
Cicero Schwabach, 3 Klummer,
Cicero Antiqua, 3 Klummer,
Cicero Cursiv, 1 Klumme
og Corpus Fractur til 1 Ark,

Klummerne regnede til Qvart-Form, foruden Meget af Titelskrifter, Röskiner, Stykker og deslige, hvortil Eieren siden har lagt af nye Skrifter: Cicero Mittel Fractur næsten til 2 Ark, og grov Mittel Fractur ligeledes næsten til 2 Ark, samt dertil anvendt nogle af de forslidte Skrifter, dog ei saa meget af det gamle, som han har faaet nyt igjen, men da man deraf intet fuldstændigt Begreb kan gjöre sig om Bogtrykkeriets virkelige Værdie, saa skulde man tjenstligst anmode DHhrr. Rector og Professores ved Kjöbenhavns Universitet, at ville ved Bogtrykkerierne her i Staden indhente Efterretning om, hvor meget de foranförte Skrifter omtrent kunde ansees at være værd, og deriblandt de gamle især, beregnede paa begge Maader, baade som blotte Materialier og som endnu brugbare, samt derhos at anslaae hvor meget hver Presse kunde beregnes for. Det kgl. Danske Cancellie den 10. Decembr. 1785.

Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow og Biskoppen i Holum Stift Arne Thorarensen, ang. Myrká Kirkes Inventarii-Qvilder. Khavn 10. Decbr.

1785. 10. Decembr. **10. Decembr. 1785.** — Canc. Brevb. for 1785, Nr. 2320, S. 1679.

P. M. Da Hr. Stephen Haldorsen, som er confereret Laufaas Præstekald, har ansögt, at maatte befries for at svare flere end 4 Inventarii-Qvilder til Mirkaae Kald i Öefjords Syssel, hvor han i 38 Aar har været Præst, istedetfor 6 Qvilder, som efter Jordebogen skulle fölge dette Kald, da Qvilderne ved Faaresygen og Dyrtid ere blevne ödelagte; og det af DHöiærv.* herpaa tegnede Erklæring er fornummen, at Supplicanten af de 4 ved Mirkaae manglende Qvilder har erstattet tvende, men flere kan han ikke uden sin Ruin anskaffe, hvorimod Eftermanden Hr. Thoraren Johnsen, ved Understöttelse af den geistlige Collect, snart kan etablere de tvende ved Mirkaae manglende Qvilder: — saa skulde man tjenstligst tilmelde Hr. Kherre og DHöiærv., at efter slige Omstændigheder kan Hr. Haldorsen befries for at anskaffe de ved Mirkaae manglende tvende Inventarii-Qvilder, men derimod maatte det paasees, at Eftermanden paa den foreslagne Maade seer samme retablerede, saa at Kaldet faaer sit fulde Antal Qvilder. Det kgl. Danske Cancellie den 10. Decembr. 1785.

17. Decbr. **Cancellie-Skrivelse til Commissionen for Islands almindelige Væsen, ang. Qvildebesætningen paa de offentlige Godser. Khavn 17. Decembr. 1785.** — Canc. Brevb. for 1785, Nr. 2353, S. 1693—1695.

P. M. For at efterkomme den kongelige Commissions Forlangende i Pro-Memoria af 20. Aprilis a. c., har man herved den Ære at tilstille samme de fra Stiftamtmanden, Biskopperne og Amtmanden paa Island indhentede Fortegnelser, som de forhaanden have været istand til at give paa de Præste- Kirke- Hospital- eller Fattig-Godses Qvilder, som efter Jordebögerne skal tilhöre samme, og hvormange deraf ere i Live, tillige med deres Betænkninger om Grunden til saadan Rettighed,

m. v. — Saavidt man skjönner af bemeldte Commissions Skrivelse, ere der tre Hovedposter, som her er Spörgsmaal om, nemlig: 1) om Inventariiqvilder kunne agtes at være authoriserede ved Loven, eller ikke; 2) om det kan agtes gjörligt, nyttigt og taaleligt for Publicum at afskaffe dem, og endelig, om ikke, da 3) paa hvad Fod de helst skulle sættes for Eftertiden. Men, som denne Sag er af yderste Vigtighed for det offentlige Væsen og gudelige Stiftelsers Conservation, saa anseer Cancelliet sig pligtig præliminariter at give Commissionen sine Tanker tilkjende om hver Post især:

1785. 17. Decbr.

ad 1) Foruden at Biskop Finsen rigtig har viist, at Inventarii-Qvilder i og for sig selv virkelig ere authoriserede ved Love, saa er det og bekjendt, at da Inventarii-Qvilderne som en staaende Indretning ere overalt forefundne ved Reformationen, da Grunden blev lagt til det publique Godses endnu vedvarende Dannelse, saa ere de og overalt för indsatte som en juridice gjeldende Indretning ved alle da og siden gjorte offentlige Anordninger, Fundationer, Jordeböger, med eet Ord: ved alle Acter fra Regjeringens Side, ligesom denne Indretning, saavidt Præsternes Gaarde og Mensalia angaaer, udtrykkelig erkjendes ved enhver Præstes Kaldsbrev. Endog Forordningen af 15. Maji 1705 erkjender Qvilderne selv, da den alene forbyder Misbrugen derved. Det kan altsaa ingenlunde siges med Sandhed, at Inventarii-Qvilderne mangler noget af den behövende legale Authorisation. Derimod er det ligesaa sandt, at den islandske Lov Jonsbogen taler intet om dem, men alene om sædvanlig Leiefæ, men det udgjör intet Argument mod deres Lovgyldighed. Biskop Finsen viser meget rigtig Aarsagen til Lovens Stiltienhed heri, nemlig denne, at denne Lov har ladet Fæste-Contracterne komme an blot paa Accord. De Argumenter, som Stiftamtmanden, Kammerherre Levetzow derimod drager af Jonsbogens Disposition om sædvanlig Leieqvæg imod Inventarii-Qvilder, falder bort af sig selv, da der tales

1785. 17. Decbr. om et ganske andet Slags. — *ad* 2) De Grunde, som Amtmanden og Biskoppen have brugt til at bevise og oplyse, at det ikke er nyttigt og tjenligt for Publicum ganske at ophæve Qvilderne, ere noksom overveiende til at fraraade saadant, helst da disse Grunde findes tilvisse bekræftede ved Aarhundreders Erfarenhed. Derimod finder man ingen Grund til at bifalde Kammerherre Levetzows Forslag, thi: a) bygges det paa en urigtig Grund, nemlig at Qvilderne ere til Ruin for Bonden, hvilket Biskop Finsen har viist i Regning ikke at være saa; b) er det ikke juridice lovligt at sælge de beneficerede Qvilder for Kongens Regning, thi de höre ikke Kongen til; c) er ei muligt paa den af ham foreslagne Maade at gjöre vedkommende Præster og Stiftelser skadeslöse, som dog intet taale at tabe, og raadeligt var det vel næppe, at paalægge Staten et evigvarende onus, for at holde dem skadeslöse, naar det findes, som formodes vist at ville skee, at de ei kunne bestaae ved en saadan egenvillig Operation; d) Virkningen af saadan Maneuvre vilde uomgjængelig blive, at man med en coup de main kaster bort endeel af Stiftelsernes eller Statens Capital, ei at tale om den Conseqvense det vilde have, saavel for de kongelige Domainer som alle Private, naar en saadan Indretning fik Fremgang, thi derved blev en ikke ubetydelig Deel af deres Eiendomme med Et gjorte til Intet. — *ad* 3) Klart synes det, at det er en Mangel ved den hidtil værende Indretning med Qvilderne, at derved ere ved Tidens Længde indsnegne adskillige Misbrug og deriblandt fornemmelig disse tvende: a) at Qvildernes Antal ikke er rigtig passet efter de Gaarders Beskaffenhed og Godhed, som de ere hæftede til, men ofte altfor mange blevne satte endog paa de sletteste Gaarde, hvilket ei andet kan, end geraade til Byrde for Leilændingen; b) at der ikke haves nogen bestemt Regel om Ansvaret for Qvilderne. Det som Biskop Finsen foreslaaer om det sidste, synes temmelig passeligt, i

det mindste værd at tage i Betragtning, men hans Anslag for det förste eller Mængden af Qvilderne synes noget höit, ligesom og Biskoppens og Amtmandens paa Nordlandet synes at være noget mindre. Men maaskee man kom nærmere til Maalet ved at lade undersöge, hvorledes deres Forhold findes ansat i de gamle Jordeböger, og Landfoged Magnusen kunde vel give nogen Oplysning om, hvilken Grund der kunde blive den vigtigste til at faae dette Forhold retteligen bestemt, saavel som hvad videre der kunde bedst skee i Anledning af Biskoppernes og Amtmandens Forslag, dersom Qvilderne bleve indskrænkede; dog vilde kanskee local Undersögning ved hvert Steds Provst og Sysselmand blive det allersikkreste. Slutningen af Biskop Thorarensens Paategning paa den fuldstændigere Liste over de nu manglende beneficerede Qvilder i Holum Stift viser ellers, at han haaber at faae disse Qvilder Tid efter anden retablerede med den af Geistligheden i Danmark og Norge sammenskudte private Collect, og saa meget mindre synes derfore Fornödenheden at udkræve disse Qvilders Afskaffelse, da de saaledes kunde ventes retablerede uden Byrde for den kongelige Kasse. Cancelliet den 17. Decembr. 1785.

1785. 17. Decbr.

Instruction for Tugtmesteren i Arnarhols Tugthus i Island, Sigvard Bruun. Reykjavík 3. Januar 1786[1]. — Denne Instruction er i Henhold til Tugthus-Fundatsen underskrevet af Stiftamtmand Levetzow, Stiftprovst Markus Magnusson paa Biskoppens Vegne, adjungeret Landfoged Jon Skulason, og Sysselmand Vigfus Thorarensen. — Efter Copie i det forrige Cancellies Archiv: Canc. Breve 1786, Juli, Nr. 1233.

1786. 3. Januar.

1) Tugtmesterens egentlige Forretninger ere: at holde Lemmerne i Arbeide, og at holde Orden og Rolighed iblandt dem. Alt det Övrige, som ham paaligger,

[1] *see* Fundats for Tugthuset 3. Marts 1784, IV. 7.

1786. hænger af dette. Derimod er Lemmernes Klæde og
3. Januar. Föde, Tugthusets Indtægters og Udgifters Besörgelse og alt Andet, som angaaer Oeconomien, adskilt fra Tugtmesterens Forretninger og paaligger Oeconomus.

Om Arbeidet: — 2) Arbeidet, som er det Væsentlige der hörer under Tugtmesterens Omsorg, bliver indtil videre, efter Fundatzens 11. §, at forarbeide Uld til Garn og at spinde Hör og Hamp. Dog ifald en eller anden saadan Lem skulde komme i Tugthuset, som forstod etslags Haandværk, og derved kunde gavne Tugthuset mere end ved Uldarbeide, da bör Tugtmesteren lade oplyse ved Reikevigs Kirke, og ellers gjöre bekjendt, at saadan Haandværks-Arbeide kan forfærdiges i Tugthuset, i hvilke Tilfælde det, som fra Fremmede bliver leveret, modtages til Forarbeidelse af saadan Slags, som kan forrettes i Huset, men udenfor maae Lemmerne ikke komme. Især maatte en slig Professionist benyttes til hvad Arbeide af hans Slags Tugthuset selv kunde behöve. Alt andet Arbeide bör Tugtmesteren ikke sætte Lemmerne til uden særdeles Ordre, ligesom og hverken Oecouomus eller Tugtmesteren maa sende nogen Lem paa Fiskerie eller Leie-Arbeide, uden nærmere Ordre. Men forövrigt er det i alle Maader ei alene Tugtmesteren tilladt, men og befalet, at henvende sig til Stiftamtmanden eller Directionen med hvilke Forestillinger han, angaaende Arbeidet, til större Beqvemmelighed eller Nytte, kunde finde sig anlediget til at fremkomme med. Og da Directionen attraaer, at Arbeidet i Tugthuset ikke fremdeles bliver blot ved Spinderie, men ogsaa med Tiden Vævning, saa bör Tugtmesteren jevnlig besöge Fabriquen i Reikevig, og derfra, saavel som efter Leilighed hos Fabriquemesteren selv, at erhverve sig god Kundskab om Vævningen ved Fabriquen, for siden at kunne i dette Slags Arbeide oplære Tugthuslemmerne. — 3) Tugtmesteren haver betids at kræve og ved rigtig Vægt i Maanedens Begyndelse at annamme hos Oeco

nomus saa megen Uld, Hamp og Hör, som for en heel Maaned behöves til Arbeide for Lemmerne, og ved hver Uges Udgang haver han igjen, ligesom Fundatzen i 3. § Nr. 2, og 4. § Nr. 5, befaler, at levere til Oeconomus alt det Garn, som i Ugen er bleven forarbeidet, ved rigtig Vægt, Enhvers for sig særskilt, tillige med Udtog af Dagbogen over hvad Lemmerne hver Dag i den Uge have forrettet. — 4) Tugtmesteren haver hver Morgen at foresætte Lemmerne et vist Maal af Arbeide, som inden Aften skal være færdig; hvis ikke, straffes Lemmen med Tamp, efter nedenfölgende Bestemmelse, uden at Tugtmesteren derudi maa forskaane Nogen, og allermindst for Gave, under sin Tjenestes Forbrydelse. Arbeidet deler han saaledes ud, at til det groveste og strængeste Arbeide bruges de Stærkeste, ligesom og deres Forseelse, Aar og Alder derved tages i Betragtning, dog at Ingen paalægges mere eller sværere Arbeide, end hans Legemskræfter formaae. — 5) Naar Tugtmesteren mangler Materialier og Redskaber, eller hvad Andet, til Arbeidets Drift, saa requirerer han samme af Oeconomus, hvorimod alt det gamle og udbrugte leveres Oeconomus tilbage. Dersom han da ikke faaer hvad han requirerer hos Oeconomus, saa gjör han Anmodning derom til Stiftamtmanden. Han bör altid see til, at der haves nogle Redskaber tilovers fra de som daglig bruges, paa det man kan sætte enhver ny indkommende Tugthuslem i Arbeide strax. — 6) Arbeidstiden iagttages nöie efter § 2 Nr. 3 i Fundatzen, nemlig fra Kl. 6 om Morgenen til Kl. 12 om Middagen, og fra Kl. $1^1/_2$ om Eftermiddagen til Kl. 10 om Aftenen hver Södnedag. Frihedstiderne blive altsaa alene: Bönnetiden om Morgenen för end Kl. 6, og om Aftenen efter Kl. 11, samt Spisetiden imellem Kl. 12 til $1^1/_2$ om Middagen, og fra Kl. 10 til 11 om Aftenen, saa og Helligdagene, hvilke dog ikke örkeslös hendrives, men anvendes til Kirkegang, Læsning, Catechisation og Övelse i deres Saligheds Sag, efter § 2 Nr.

1786.
3. Januar.

1786. 3. Januar. 14 og 15. Nogle faae Timer i Ugen kan og af Arbeidstiden gives de Lemmer, som maatte være uconfirmerede, til Underviisning i deres Saligheds Sag af Catecheten. Og paa det at disse Fritider ikke skal bruges til Andet end det de ere overladte til, skal Tugtmesteren paa alle Andagts-Tiderne efter 2. § Nr. 13 og 15, saavel som og ved Maaltiderne efter 4. § Nr. 4, være hos Lemmerne tilstede, naar han kan.

Om Opsigt og Orden: — 7) For alting maa Tugtmesteren nöie iagttage, at al Anledning er Lemmerne betagen til at kunne undrömme. Han bör hver Morgen være tilstede, naar Lemmerne udlukkes, og om Morgen og Middag fölge dem til sit Arbeide. Ligesaa bör han jævnlig og ofte om Dagen see til dem, og holde dem i et bestandig uafladelig Arbeide, saa længe Arbeidstiden varer, inden hvilken Ingen maa den allerringeste Tid være örkeslös, og heller aldrig nogen Lem bruges til privat Arbeide for Oeconomus, Tugtmester eller nogen Anden, uden efter Directionens eller Stiftamtmandens særdeles Tilladelse, i Overeensstemmelse med Fundatzens 2. § Nr. 2. Naar Aftenbön er ude Kl. 11, maa han, ifölge Fundatzens 2. § Nr. 3, ikke tilstede nogen af Lemmerne at være ude af deres Sengekammer, og ikke heller om Morgenen för end Kl. 6. Om Aftenen, efter at Lemmerne ere gaaede til Sengs, visiterer han om hver Lem er i sin Seng, og om de alle ere i Behold og Bevaring, samt at Dörene overalt ere lukkede og Nöglerne komne i Bevaring hos ham. Han bör, saavel Nat som Dag, være færdig at styre til Rolighed, naar nogen Allarm maatte höres, eller naar en Lem blev pludselig syg og behövede Hjelp. Ild og Lys maa han for alting nöie, og især hver Aften, naar Lemmerne ere tilsengs, tilsee, at den er slukket, baade ved Kakkelovne, Skorstene og Lamperne. — 8) Den Tran, som til Lamper, Lygter og Uldarbeide skal anvendes, skal han have god Opsigt med, at den ikke af Lemmerne ædes eller unödvendig forödes, spildes, bortgives eller

sæ.ges. — 9) Naar nogen Lem bliver syg, melder han det for Oeconomus, som besörger Lemmen indbragt paa Sygestuen, og strax sendt Bud efter Landphysikus, for at erfare om Sygdommen er virkelig, da han curerer ham, eller om den er alene et Paaskud. Sender Oeconomus ikke Bud efter Landphysikus, da bör Tugtmesteren gjöre det, og indberette det til Stiftamtmanden, og dersom Landphysikus efter Budsendelse ikke kommer, anmeldes det ligesaa for Stiftamtmanden. — 10) Al Handel og Pantsættelse, saavel imellem Lemmerne indbyrdes, som imellem Lemmerne og Tugthusets Betjente eller Andre, skal aldeles være forbuden. Ikke heller maa Tugtmesteren eller hans Kone holde nogen Samqvem eller Værtskab med Lemmerne, men conservere ligesaavel sin Agtelse som Myndighed, efter 4. § Nr. 6 i Fundatzen.

1786.
3. Januar.

Om Straffene: — 11) I Henseende til Straffene for Lemmernes Forseelser, som Tugtmesteren efter Fundatzens 4. § Nr. 1 paalægger dem, foreskrives ham Fölgende til Regel: Opsætsighed og Ulydighed imod hans Befalinger straffes med 18 Slag af Tampen paa bar Skjorte. Ligesaa for Skjældsord og utilbörlige Ord imod Tugtmesteren eller Oeconomus. For Forsög paa at undrömme, 18 Slag. For Undsnigelse fra at arbeide, 9 à 12 Slag. For Ladhed, for Forsömmelse i det foresatte Maal, for Banden, for Mundskjænderie indbyrdes og for at forsömme Kirkegang eller Bönnetiden, for hvert 3 til 9 Slag, efter Omstændighederne. For Slagsmaal og Klammerie imellem Lemmerne indbyrdes 3 til 9 Slag efter Omstændighederne, alt paa blot Skjorte. — For Resten er ham overladt i alle andre smaae Forseelses-Tilfælde, af de som ikke skal indberettes, at uddele og læmpe Straffen efter Forseelsens Beskaffenhed og Forbryderens Legems-Tilstand. — Men paa ingen Maade er det ham tilladt at fritage En for Straf, som har forseet sig, ei heller maa han paalægge nogen Straf höiere end til 18 Slag, til hvilket han maa

1786. 3. Januar. foröge den naar en lemfældigere tilforn ikke har villet frugte. — Disse Straffe ere alene at forstaae om de faste Tugthuslemmer og de efter Fundatzens 1. § Nr. 1 til Bevaring indsatte Slaver, som skal til Danmark, men ikke om de Fattige, som efter 1. § Nr. 2 indtages for at arbeide for sin Underholdning, og ikke ere Forbrydere. Dog forstaaer sig selv, at disse, naar de ere ulydige, lade, forsömmelige eller i andre Maader forsee sig, bör straffes, men med Lemfældighed og altid inde i Huset. — Grove Forseelser, som kunne paadrage sig enten Livs- eller Slaveries-Straf, saavel som Tyverie, Undvigelse, Forsög paa Undvigelse anden Gang, Overfald og Angreb mod Tugtmesteren eller Oeconomus, som kunne fortjene höiere Straf end 18 Slag Tamp, skal han ikke videre befatte sig med, end at sætte Forbryderen i Jern og indberette Sagen til Stiftamtmanden. — Ved alle Executioner i Tugthuset skal han selv være overværende, ligeledes alle Lemmerne, men lade Vægteren eller Portneren slaae. — Enhver Lem, som skal have over 9 Slag Tamp, skal udstaae Straffen til Pæls udenfor Huset. — Straffene maae ikke udsættes, men bör fölge strax paa Forseelserne.

Om Tugtmesterens Skriverie: — 12) I Henseende til Skriverie haver Tugtmesteren Fölgende at bestille: a) at forfatte nu strax en Fortegnelse over Alt, hvad han ved Tjenestens Tiltrædelse haver imodtaget af Oeconomus, Tugthuset vedkommende, ligesom Alt hvad han efter Anviisning maatte annamme ved Fabriquen i Reikevig, saa og Nöglerne til Værelserne (Portnöglen undtagen, som vedkommer Oeconomus); hvilket Alt han tager under Forvaring, og vedtegner, i hvad Stand han modtager det. — b) at holde en Bog over hvad og hvormeget han modtager af Uld, Hör og Hamp af Oeconomus, eller, efter Anviisning, fra Fabriquen, til at forarbeides, og ligesaa hvad han igjen deraf hver Uge tilbageleverer til Oeconomus. — c) at holde den i Fundatzens 4. § Nr. 5 befalede Dagbog over hvad Tugt-

huslemmerne daglig forrette, og af samme ved hver Uges Udgang at meddele Oeconomus Udtog for hver Uges Arbeide. Ligesaa antegner han i samme Dagbog de Executioner til Pæls, som maatte forefalde. — d) at meddele Oeconomus de Attester ved Aarets Udgang om Tugthuslemmernes Antal, og Beholdningen af Uld og Garn, som Fundatzen i 3. § Nr. 4, 5 befaler. — e) at bevare alle de Ordres og Breve, som ham meddeles af Directionen og Stiftamtmanden angaaende Tugthuset, samt holde en Fortegnelse over dem; og endelig bevare alle foranförte Breve og Papirer, ikke alene til Brug for ham, men endogsaa til Afleverelse til Eftermanden og Oplysning for ham. 1786. 3. Januar.

Om Tugtmesteren selv og de andre Betjente: — 13) Saasom Tugthus-Arbeidet dependerer meget af, at Lemmerne ikke lide Mangel paa Klæder, Föde og Varme, saa haver Tugtmesteren at tilsee, at Oeconomus i disse Ting ikke lader Lemmerne Noget mangle, saavidt ham paaligger og Nödvendigheden tilsiger, og naar Oeconomus derudi efterlader noget af sine Pligter, saa bör Tugtmesteren anmelde det for Stiftamtmanden, og ikke, enten af Frygt eller Venskab, tie stille med samme, under ellers paafölgende Mulkt. — Tugtmesteren haver og, lige med Oeconomus, Myndighed til at tilholde de andre Betjente, saasom Catechet, Portner og Vægter, at efterkomme hvad dem paaligger; og naar Tilrettesættelser ikke hjælper, og heller ikke Tugt med Tampen vil forbedre Portneren og Vægteren, som Tugtmesteren har Myndighed til at straffe dem med, naar de ere dovne, forsömmelige, uvillige og opsætsige i deres Pligter, da anmeldes saadant for Stiftamtmanden. — 14) For denne Tjeneste nyder Tugtmesteren den Lön, som ham ved Antagèlsen er tilstaaet, nemlig 8 Mk. Courant om Ugen, er 69 Rd. 2 Mk. for Aaret, samt det halve Arnerhols Tun og fri Bolig i Tugthuset, hvorimod han i alle Dele skal efterkomme sin Tjeneste efter denne Instrux, og efter Directionens og Stiftamtmandens

1786. 3. Januar. Villie og Befalinger, saa og forövrigt, saavidt denne Instrux ikke bestemmer, holde sig Fundatzen efterretlig, til hvilken Ende ham herved af samme overleveres et Exemplar. — Hans Omgang og Levnet i Tugthuset maa være anstændigt; og dersom han efterlader noget af Alt, hvad ham herved er befalet, saa maa han vente sig straffet. — 15) Ved Imodtagelsen af denne Instrux aflægger han den i Fundatzens 3. § Nr. 1 befalede Eed, at vil handle trolig og redelig efter Fundatzen, Instruction og Ordres, og paategner den originale Instruction, som bliver hos Directionen, at vil efterleve samme under sin Eed. Tugthus-Directionen paa Reikevig i Island den 3. Januarii 1786[1].

13. Januar. **Reskript til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Odda Kirkes Inventarii-Qvilder. Christiansborg den 13. Januar 1786[2].** — Norske Tegn. XLII, 645b—646.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Udi indkommen Ansögning, som Os allerund. er bleven refereret, haver Sognepræsten for Odde Præstekald, Herr Gisle Thorarensen, andraget, at da han i afvigte Aar allern. blev kaldet til bemeldte Odde Præstekald, skal hans Formand, Os elsk. Biskop Arne Thorarensen, have taget endeel af Præstekaldets Inventarium af Köer, Faar og Heste med sig, da der nu, istedenfor af ham modtagne 8 Köer, alene findes 4, for 30 Lammefaar 8, og for 10 Heste findes der nu kun 2; hvorfore han der-

[1]) Paa Instructionen har Tugtmesteren skrevet fölgende Revers: „Oven og foranskrevne Instrux og Fundatzen for det islandske Tugthuus af 3. Martii 1784, samt hvad videre Ordres mig af Directionen maatte blive tillagte, lover jeg i alle Punkter og Clausuler at efterleve, saasandt hjelpe mig Gud og hans hellige Ord. Arnerhoel den 3. Januarii 1786. S. Bruun".

[2]) Canc. Skriv. 24. Marts 1787.

hos allerund. haver anholdet, at bemeldte Biskop Thorarensen maatte tilholdes at tilbagelevere det saaledes medtagne. Thi give Vi dig hermed tilkjende, at Vi, efter saadan herom allerund. gjorte Ansögning, samt din derover indhentede Erklæring, allern. have funden for godt, at forne Biskop Thorarensen skal skaffe det Inventarii-Qvæg in natura tilbage, som han har taget med sig fra Odde til Holum, eller og betale det efter den Priis, som det kan koste den nuværende Præst i Odde Kald samme at indkjöbe næste Foraar. Derefter du dig allerund. haver at rette, og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Christiansborg den 13. Januarii 1786. 1786. 13. Januar.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Dæmpning af Flyvesand i Rangarvalla Syssel. Khavn den 28. Januar 1786. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 745. 28. Januar.

I Anledning af hvad Hr. Kammerherre og Stiftamtmand har forestilt ved Prom. af 22. August a. p. om, hvorledes Flyvesanden i Rangervalle Syssel kunde være at dæmpe, ved at saae Sandhavre, maae vi tjenstligst have Hr. Kherren anmodet, behagelig at ville ved Sysselmanden sammesteds foranstalte et Forsög dermed paa den af Hr. Kherren foreslagne Maade, da hvad det kan koste at anskaffe fra Schaftefjelds Syssel det fornödne Qvantum Sandhavre til Udsæden skal blive Hr. Kherren godtgjort, naar det maatte behage Dem derpaa at tilstille os Regning. Dog troe vi, at Forsöget ikkun for det förste maatte skee i det Smaae, da Udfaldet er uvist. Iövrigt ere vi af lige Tanker med Hr. Kherren, at det nu for Tiden ikke er at tænke paa at faae dæmpet den Flyvesand i Schaftefjelds Syssel, som kommer fra det Sted, hvor Schaptaaen ved Vulkanen er bleven udtörret. — Rentekammeret den 28. Januarii 1786.

1786. 10. Febr. **Reskript til Stiftbefalingsmand Levetzow og Biskopperne Hannes Finnsson og Arni Thorarensen, ang. Indförelse i Skolerne af Stephensens Lærebog i Regning.** Christiansborg 10. Februar 1786. — Indholdet publiceret paa Althinget 1787 ved Stiftamtmand Levetzows Bekjendtgjörelse 19. Juli 1787, trykt i Althingsb. s. A. Nr. IV. 4, S. 8; Norske Tegn. XLII, 654b—655; Fogtm. VI. 3, 365.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Eftersom Laugmand Stephansen[1] paa Vort Land Island til Vores Danske Cancellie haver indberettet, at han, siden der i Landets Sprog ingen Regnebog haves, som kunde være tjenlig at anbefales til Brug i de latinske Skoler paa bemeldte Island, har sammenskrevet en liden Bog, som indeholder, foruden alle Regnekunstens Dele, tillige de förste Grunde i Algebra, under Titel: „Stutt undirvísun í reikníngslistinni og algebra"[2]: — saa ville Vi, efterat have indhentet den anlangende Skolevæsenet paa meerbemeldte Island allern. anordnede Commissions Betænkning, hermed allern. have anordnet og befalet, at meerbemeldte Regnebog, hvoraf herhos fölger et Exemplar, til Brug for de latinske Skoler i Island skal indföres. Derefter I eder allerund. have at rette og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Christiansborg den 10. Februarii 1786. [ad mandatum].

15. Febr. **Kongelig Resolution ang. Tilladelse til Fiskerie og Fiskevirkning i Island** Christiansborg

[1]) d. e. Amtmand Ólafur Stephansson; i Fortalen bemærkes, at han har skrevet Bogen for störste Delen allerede 1758.

[2]) trykt i Khavn 1785. 248 Sider i 8vo, foruden Titelblad, Dedication (til Directionen for Handelen), samt Fortale og Indholds-Fortegnelse, tilsammen paa 1 Ark.

15. Februar 1786. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 67, Nr. 14. 1786. 15. Febr.

Vi tillade allern. herved, at Jochum Brinch Lund af Ladestedet Fahrsund under Lister Amt maa for det förste for eet Aar drive Kabliaufangst under Island med 4 ham tilhörende Skibe, og derhos forhyre dertil nogle Mand i Island til Hjælp i Fiskningstiden, samt ved Holmens eller Havnefjords Handeler virke saadan sin Fangst til Klipfisk paa Terreneuvisk Maade, alt under fölgende Vilkaar:

1) At hans Skibe, naar de udgaae paa Fangst, alene maae indehave Salt og andre Fornödenheder til Skibsprovision og Fiskerie, men aldeles ingen Handelsvare. — 2) At Skibene i denne Henseende skulle ved det Toldeller Ladested i Norge, hvorfra de udgaae til Island, være undergivne en nöiagtig Visitation af vedkommende Toldbetjente, hvorom den fornödne Foranstaltning bliver at föie af Vort vestindisk-guineiske Rente- og General-Toldkammer. — 3) At Skibene aldeles ingen Slags Handel maae drive med Indbyggerne, enten paa Landet selv og underliggende Öer, eller paa dets Fjorde og Havne, samt paa Söen udenfor, ved at afkjöbe Indbyggerne, naar de ere ude at fiske, enten deres Fiskefangst eller andre Vare, samt igjen til dem Vare eller Penge at afsætte. — 4) At det vel, som meldt, maa være disse Fiskere tilladt at forhyre nogle Mænd i Island til Hjælp ved deres Fiskerie saalænge samme varer, og saavidt de maatte trænge til saadan Hjælp, men at saadant dog alene bör skee efter Overlæg med vedkommende Sysselmand og under hans Opsyn, ligesom disse leiede Folk uvægerligen maae leveres tilbage i Landet, saasnart Fiskningen er forbi, hvormed Sysselmanden ligeledes har Indseende; og — 5) At Skibenes Mandskab, naar samme opholder sig ved Havnene, enten for at tilvirke deres Fangst eller i anden Henseende, skal være Handelens Kjöbmænds Tilsyn undergivet, paa det at Intet

1786. til Handelens Fornærmelse skal ved den Leilighed foregaae. Christiansborg Slot den 15. Februar 1786[1].
15. Febr.

18. Marts. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow og Biskop Finnur Jonsson, ang. Provstens Visitatslön af Kirken paa Vestmannöerne. Khavn 18. Marts 1786.** — Canc. Brevb. 1786, Nr. 442, S. 278.

P. M. Den fra Provst Sivertsen i Rangevalle Syssel indkomne Ansögning om at nyde en större Betaling end sædvanligt for den Reise, han aarlig maa gjöre for at visitere Vestmannöe Kirke, m. v., har man herfra tilstillet det kongelige Rentekammer; og da samme nu har meldet, at det finder det billigt, efter de af Hr. Kherre og D. Höiærv. oplyste Omstændigheder, at ham derfor godtgjöres 2 Rd. for hvert Aar han foretager denne Reise: saa vilde De behage herom at underrette bemeldte Provst Sivertsen, og at fra Kammeret er föiet den fornödne Anstalt til, at disse 2 Rd. blive ham udbetalte ved Kjöbmand Klog, som förer Kirkens Regnskab. Det kgl. Danske Cancellie den 18. Martii 1786.

22. Marts. **Kongelig Resolution ang. Præmier og andre Foranstaltninger i Island. Christiansborg 22. Marts 1786.** — I Anledning af Rentekammerets Forestilling 14. Marts, hvori kortelig fremstilles Islands Tilstand og nogle der föiede Foranstaltninger i oeconomisk Henseende, i Aaret 1785. Med Hensyn til Tilstanden i Almindelighed bemærkes, at „en stor Deel Folk i Landet ere bortdöde, mest i forrige Vinter og Foraar, deels af Hunger eller dog af altfor slet Föde, og deels af Blodgang og hidsige Sygdomme", især i Sysselerne omkring Borgerfjorden og Bredefjorden, samt i

[1] Resol. er communiceret Stiftamtmand Adeler, Handels-Directionen, Stiftamtmanden i Island Levetzow og Generaltoldkammeret i Kjöbenhavn, ved Rentek. Skrivelser 16. Februar 1786, Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 766—769.

Mula Sysselerne. Af en Folkemængde paa 6,584 vare i disse Herreder fra Oktobers Begyndelse 1784 til Juni Maaneds Udgang 1785 döde 750 Personer. Med Hensyn til de begyndte Foranstaltninger til Oeconomiens Fremme, havde Amtmand Stephan Thorarensen indberettet, at han i Aaret 1784 havde udsat nogle Præmier i Öefjorden og Skagafjorden, hvilke Præmier han agtede at tilveiebringe ved egne og Andres frivillige Sammenskud; disse Præmier skulde efter hans Plan gives a) til dem, som i Öefjords Syssel optage enten Laxe- eller Forellefangst, saaledes at den Fangst kan ansees for en ny og nyttig Næringsvei, en Belönning af 4 Rd. for den mest fangende, 2 Rd. for den, der fanger det næst störste Antal og 1 Rd. for den fölgende", — b) for den i Skagafjords Syssel, som först optager Laxefiskerie i Elven Hèraðsvötn, hvor dette Slags Fisk ikke för maatte være bleven fanget, en Belönning af 10 Rd. Specie; — c) for dem, som ved tjenlige Garn eller ved andre kloge Indretninger (Skud og Harpunering undtagen) inden 1786 Aars Udgang först fange 100 Sælhunde i Skagefjords eller Öefjords Sysseler, en Belönning af 5 til 8 Rd. i Forhold til Fangstens mere eller mindre almindelige Nytte; — d) for Opdageren af en ny, nyttig og ei för brugt Materie til Ildebrændsel i de nævnte 2 Sysseler, hvilken uden Skade paa de fleste Steder kunde være at erholde og bruge i Stedet for Kratriis og Faaremög, en Belönning af 3 til 5 Rd., i Forhold til Opdagelsens mere eller mindre almindelige Nytte; — e) for de Bönder i de nævnte to Sysseler, som herefter indrette hos sig Hauger til Kaal, Næper og Kaalrödder, og avle disse Væxter i den Mængde, at samme kan ansees at være kommen til god Dröielse og Nytte i deres Husholdning, en Belönning: for den störste Mængde, der kan ansees at opveie i Nytten mod 2 Tönder Meel, 2 Rd.; for den næst störste Mængde, som kan svare til 1 Tde. Meel, 1 Rd., og for en ringere Avl, der kan regnes lige med ½ Tde. Meel, 48 Sk. — Til Beviis ved disse Præmie-Æskninger fordredes: „at tydelige og klare af Sognepræsten og tvende nærmeste Dannemænd paategnede, samt siden af Sysselmanden bekræftede Attester om Sagens Rigtighed maae indsendes til Amtmanden inden indeværende Aars Udgang, tilligemed en tydelig Underretning om den ved hver Post især brugte Omgangsmaade". — Uagtet Rentekammeret bifalder denne Amtmandens Plan, finder den dog usikkert at stole paa private Sammenskud til de paatænkte Præmier, og foreslaaer derfor at de bevilges af „det til extraordinaire Ud-

1786. 22. Marts.

1786. 22. Marts. gifter under Kammeret bestemte Fond". — Af samme Fond indstilles og, i Henhold til Resol. 13. Marts 1780, at deels maatte udbetales, deels udloves i 3 à 4 Aar, Præmier for Skieløben i Öefjords Syssel. Iövrigt indstilles nogle Enkelte til Præmier for adskillige nyttige Foretagender m. v. Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 67, Nr. 34. — Uddrag af Resolutionen er meddeelt Amtmand Thorarensen ved Rentek. Skriv. 1. April 1786 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 863) samt Landfoged Skuli Magnusson ved Rentek. Skriv. s. D. (Copieb. sst. Nr. 864). Det samme Uddrag er publiceret paa Althinget 1786 ved Amtmand Stephan Thorarensens Bekjendtgjörelse 14. Juli s. A., trykt i Althingsbogen s. A. Nr. XVI. 2, S. 42—45. — Udtog af Resolutionen, saavidt angaaer Tilsagn om Præmier for Skieløben, er optaget (som almindeligt Tilsagn for 3 à 4 Aar) i „Extract af de Resolutioner, hvorved nogle almindelige Benaadninger for Island udsættes", trykt som Bilag XVIII til Udgaven af For. 13. Juni 1787 om den islandske Handel og Skibsfart (dansk Udg. S. 84; islandsk Udg. S. 144). — Endvidere er Udtog af denne Resolution meddeelt i det islandske Literatur-Selskabs Skrifter (Rit hins íslenzka lærdóms lista fèlags) 6. B., S. 266—272.

Vi have ladet Os foredrage indbemeldte Vort Rentekammers Relation om Islands oeconomiske Tilstand udi Aaret 1785, og om Fremgangen af de til sammes Forbedring föiede almindelige Foranstaltninger, m. vid., og approbere Vi allern.:

1) at de af Amtmand Thorarensen udlovede Præmier for Laxe- Forelle- og Sælhundefangst, Opdagelse af ny Slags Ildebrændsel, samt visse Hauge-Væxters Avl i Öefjords og Skagefjords Sysseler, maae, under de af forn° Amtmand bestemte Vilkaar, udredes af Vort Rentekammers Extrafond[1]. . . . . . . — 4) At en Præmie paa 2 Rd. maa udloves og i 3 eller 4 af de næstpaafölgende Aar af fornævnte Fonds udbetales til dem af Öefjords Syssel, som bevisligen maatte öve sig i Skieløben, og derudi opnaae nogen Fuldkommenhed. . . . . . Christiansborg Slot den 22. Marts 1786.

---

[1]) det Udeladte opregner særskilte Præmier til enkelte Personer.

Plakat ang. Straf for Indbrud og Tyverie. Christiansborg den 24. Marts 1786[1]. — Publiceret paa Althinget i Isl. den 12. Juli 1786, og trykt i Althingsb. s. A. Nr. XII, S. 18—20. — Norske Reg. XLII, 82—83. — Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1786, S. 34–35; Schou IX, 129—130. 1786. 24. Marts.

Plakat, ang. hvorledes de Tyverier, som paa Island begaaes ved Indbrud og paa Marken med videre, skal straffes.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V. At, som Os allerund. er bleven foredraget, hvorledes paa Vort Land Island Tyverier nu meget gaae i Svang fremfor tilforn, især med at stjæle Heste og Faar paa Marken, saavel som og af Böndernes Fæ-Huse, m. vid.; saa ville Vi, til dette Onde at forekomme, allern. have anordnet og befalet, ligesom Vi og hermed anordne og befale: At de, som herefter paa bemeldte Island begaae Tyverier, hvorved tillige skeer Indbrud i Folkes Huse, saavelsom de, der stjæle paa Marken, enten Hest, Hoppe, Koe, Stud eller Faar, samt de, der udtage og stjæle af Folkes Fæ- og Faare-Huse nogen af forbenævnte Kreature, skal uden al Naade pidskes til Kagen, Mandfolkene derefter hensendes til Arbeide i Jern i Kjöbenhavns Fæstning, og Qvindfolkene i Tugthuset paa Christianshavn, begge deres Livstid; saa skal og de Tyve, der bortstjæle Hauge-Væxter eller andre ædende Vare af Hauger der paa Landet, straffes med et eller to Aars Arbeide efter Omstændighederne i Tugthuset paa Island. Thi byde Vi, og hermed allern. befale Vores Stiftsbefalingsmand, Biskopper, Amtmand, Laugmænd, Landfoged og andre Vedkommende paa bemeldte Vort Land Island, som denne Vores allern. Plakat tilskikket vorder, at de den paa alle Thingsteder og andre Steder strax lade læse og forkynde. Givet paa Vort Slot Christiansborg i Vores kongel. Residence-Stad Kjöbenhavn den 24. Martii 1786.

[1]) Reskr. 25. Juli 1808, § 8.

1786. 25. Marts. **Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Thorarensen, ang. Salg af en Jord som res nullius.** Khavn den 25. Marts 1786. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 829.

Af Herr Amtmandens Skrivelse under 13. August a. p. see vi, at Præsten Herr Eggert Ormsen ikke endnu har beviist sin Paastand om Adkomst til de 6 Hdr. 5 Al. arvelöst Gods i Gaarden Leininge; og da dette Gods derfor som res nullius tilfalder H. kgl. Majt, saa maae vi tjenstlig have Hr. Amtm. anmodet, at ville foranstalte det til dette Aars Laugthing publiceret til offentlig Auction at bortsælges i næstkommende Aar, dog under Forbeholdenhed af Præstens Ret, i Tilfælde at han paa lovgyldig Maade beviser og udförer samme ved Lov og Dom, da vi i sin Tid ville forvente os om Udfaldet underrettede, og overlade til Hr. Amtm. præliminariter at approbere Budet, naar De maatte eragte det antageligt. Rentekammeret den 25. Martii 1786[1].

29. Marts. **Kongelig Resolution ang. Rentebetalingen af den islandske Collect.** Christiansborg 29. Marts 1786. — I Finants-Collegiets Forestilling 7. Marts andrages, at af den til de ved den i Island 1783 udbrudte Vulkān skadelidte Indbyggere indsamlede Collect var, ifölge Zahlkassererens Qvitteringer, deponeret i Kongens Kasse fra 6. Marts 1784 til 28. Januar 1786: 9701 Rd. 25½ Sk., som havde staaet ubrugt indtil Ordre blev given til at udbetale deraf 3782 Rd. 32 Sk. ifölge kgl. Resol. 9. Februar 1785. Nu havde Rentekammeret önsket at der „af disse Summer maatte til Bedste for hine Skadelidte svares Renter", hvilket Finants-Collegium og finder billigt og indstiller. Finance-Collegii Forest. med

[1]) Amtmand Thorarensens Bekjendtgjörelse om Salget, i Henhold til denne Skrivelse, i Althingsb. 1786, Nr. xviii. 2, S. 46—47, og Conditionerne for Salget i Althingsb. 1787, Nr. xvii, S. 30—31.

derpaa faldne kongelige Resolutioner 1. Januar til 30. Junii 1786, Nr. 58. 1786.

29. Marts.

Vi bifalde allern. at for indbemeldte i Vores Kasse indleveréde Collect-Penge og Gaver for Island godtgjöres sædvanlige Renter fra Indleveringens Dato af, indtil samme igjen udbetales. Christiansborg i det geheime Statsraad den 29. Martii 1786.

Rentekammer-Skrivelse til *Stiftamtmand Levetzow*, ang. **Anlæggelse af en Landingsplads paa en Kongsjords Grund.** Khavn 8. April 1786. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 911. 8. April.

Efter Ansögning fra Peder Pedersen, Selveier af Gaarden Garde i Sneefjeldsnæs Syssel, Hr. Stiftamtm. Thodals paa Ansögningen under 13. Septbr. 1783 tegnede Erklæring, og de senere derom fra Sysselmanden indhentede Oplysninger, kan det være Supplicanten tilladt at oprydde og frit at bruge Landingspladsen Brædravör, som ligger under den H. M. tilhörende Gaard Kirkehol, dog med de Vilkaar: 1) at Brugen deraf bliver alene for hans og Hustrues Levetid, saa at den derefter falder tilbage til Gaarden Kirkehol, uden at derpaa skal kunne fanges Hævd, eller den nogensinde skilles fra sidstbemeldte Gaard ved særskilt Fæste; og 2) at det ikke maa være ham tilladt at indtage andre Baade end hans egne paa denne Landings-Plads, da, om flere Baade der skulde kunne modtages end hans egne, maa Opsidderen paa Kirkehol eller Forpagteren af Ombudet være nærmest berettigede til at indsætte samme. Dette skulle vi ikke undlade at tilmelde Hr. Kammerherren til behagelig Underretning, med tjenstligst Anmodning, at Sysselmanden maatte derom blive tillagt Communication, til fornöden Iagttagelse og videre Bekjendtgjörelse for Supplicanten. Rentekammeret den 8. April 1786.

1786. 12. April. **Forordning ang. Afgifterne af Tobak i Danmark. Christiansborg den 12. April 1786**[1]. — Ikke publiceret i Island. Forordningen er emaneret igjennem det Vestindisk-Guineiske Rente- og General-Toldkammer. — Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1786, S. 39-43; Schou IX, 131—135. I de for Norge og for Hertugdömmene under s. D. udkomne Forordninger om Tobaks-Afgifter omtales ikke Island. — **Uddrag.**

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at Vi, for at lette Oppebörselsmaaden af Tobaks-Afgifterne, samt for at befordre Tobaks-Fabricationen i Vore Riger og Lande ..... have allern. fundet for godt ..... at forlægge Afgifterne af Tobak hen til at betales ved Indförselen. ......

7) Naar Tobakker, forarbeidede ved Fabrikkerne i Kjöbenhavn, hidtil ere udförte til fremmede Steder, eller til Island, Færöerne, Finmarken, Grönland, samt til de Steder Vi eie i Ost- og Vestindien og paa Kysten af Guinea, er den erlagte Told af de dertil forbrugte fremmede Blade bleven godtgjort efter edelige Angivelser over den til disse Tobakker forbrugte Mængde af Blade, og om den deraf erlagte Told; men da det er befundet altfor vanskeligt for vedkommende Fabrikeiere eller Fabrikantere at afgive saadanne Angivelser, og alt for vanskeligt for Toldvæsenet at tilstaae Godtgjörelserne uden Forvisning om den forbrugte Mængde og den erlagte Told, saa skal med disse Godtgjörelser herefter saaledes forholdes, at naar indenrigs fabrikerede Tobakker til forbemeldte Steder udföres, maa vedkommende Fabrikeier eller Fabrikant nyde godtgjort ½ Skilling pr. Pund af Mængden som udföres, uden Hensigt til hvorvidt Tobakken er fabrikeret af inden- eller udenlandske Blade, og uden Hensigt til, hvad Tilvæxt Vægten kan have faaet ved Befugtning. ...... Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores kongelige Residencestad Kjöbenhavn den 12. April 1786.

[1] kgl. Resol. 18. Aug. 1786 § 6; Plak. 18. Aug. 1786 § 11.

Plakat ang. Provideringens Indskrænkning for Island i den fölgende Tid. Christiansborg den 19. April 1786. — Udkastet til Plakaten er bifaldet ved kongel. Resolution 19. April 1786, hvormed ogsaa Originalen med Kongens og Collegii Underskrifter, og det kongelige Segl, findes indheftet, i Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 67, Nr. 40. Ved Rentekammer-Circulaire 29. April tilstilles Landfogden og hver af de 20 Sysselmænd 4 Exx. der af (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 961—981), samt Stiftamtmand Levetzow og Amtmand Thorarensen, tilligemed Gjenpart af Circulairen, 10 Ex. af Plakaten „til videre offentlig Bekjendtgjörelse" (Copieb. sst. Nr. 982—983). Ved Rentek. Skriv. s. D. til den islandske Handels Direction tilstilles den Gjenpart af det nævnte Circulaire til Sysselmændene, tilligemed 50 Exx. af Plakaten, „for at blive uddelte til Kjöbmændene i Island" (Copieb. sst. Nr. 984). Plakaten er publiceret paa Althinget den 12. Juli 1786 og trykt i Althingsb. s. A. Nr. xii, S. 14-18. — Rentek. Norske Exped. Prot. 15, Nr. 341, S. 303-305; Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1786, S. 51-53; Schou IX, 139—141; Pontoppidans Samlinger til Handels-Magazin for Island, 1, 315-317.

1786. 19. April.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at ligesom Vi, efter Vores landsfaderlige Mildhed og Omhu for at befordre alle Vore kjære og troe Undersaatters Bedste, især have ladet Os være angelegent i de seneste Aar, da Vort Land Island er overgaaet adskillige Ödelæggelser ved Ildsprudning og Jordskjælve, og deraf flydende Standsning i Næringsveiene, almindelig Mangel, samt Sygdom og Död blandt Mennesker, saavelsom blandt Kreature, at komme dette Lands Indbyggere til Hjælp, saavel med overordentlig Undsætning af Handelen, som med Understöttelse af Vores egen Kasse, samt andre Naadesbeviisninger, alt for, saavidt muligt, at lette disse Vore Undersaatters Nöd, og at redde Landet fra Hunger; saa vil det derimod nu, da Handelens Kasse er, formedelst berörte indtrufne Tilfælde, samt de til Island reqvirerede Kornvares og övrige Provisioners usædvanlige höie Priser her i Landet, og derimod Retour-Varenes Aftagelse og Prisernes Fald paa samme, geraadet i

1786. 19. April. en betydelig Underbalance, være fornödent: at en Indskrænkning herefter foregaaer i de til Landet aarligen udsendende Provisioner. I saadan Henseende ville Vi, til allerund. Efterleveise og Overveielse af samtlige Indbyggere i Vort Land Island, herved allern. fastsætte og anordne fölgende Poster:

1) Endskjöndt den for indeværende Aar forlangte usædvanlige höie Providering bliver udsendt til Landet uden Afkortning, fornemmelig i Hensigt til at spare Kreaturerne fra at blive nedslagtede i altfor stor Mængde, og altsaa for desmeer at kunne befordre sammes Opyngling paa ny, maa samme dog aldeles ikke ansees som alene bestemt til eet Aars Fornödenhed, men tildeels som en Forraad, der til Sikkerhed for Landet vel nu bliver udsendt, men dog bliver anseet at skulle findes i Behold til det næst paafölgende Aar. — 2) De for Aaret 1787 indgivende Reqvisitioner om hvad til Landets Providering behöves, maae forfattes med Hensigt til foranförte Omstændigheder, da, saafremt disse paa et eller andet Sted ikke maatte blive behörigen paaagtede, og det ikke bliver nöiagtigen afbeviist, at en ganske uundgaaelig Fornödenhed haver udfordret saadant, vil ved Handelen skee en passende Afkortning i det Reqvirerede. — Og 3) Den for Landets Indvaanere sædvanlige Credit ved Handelen maa fra nu af, det meste som muligt, indskrænkes, samt forlanges og gives med megen Varsomhed, saa at ikke Restancerne endnu mere skulle opvoxe; hvorved det efter Omstændighederne tillige vil blive en Nödvendighed, at Vore geistlige og verdslige Embedsmænd, samt de övrige af Indvaanerne, der ikke kunne regnes til Almuen, ved hvert Aars sluttet Handel betale, hvad de til Handelen maatte i det Aar være blevne skyldige. Iövrigt, da Landet nu igjen, efter de derfra erholdte seneste Beretninger, tegner sig til at blive nogenledes frugtbarl, ville Vi med særdeles Velbehag allern. ansee, at Indbyggerne i Island anvende deres yderste Kræfter

til ved Flid og god Orden paa bedste Maade at benytte de Næringsmidler, som Landet selv frembyder, samt at komme igjen tilbage til deres Forfædres Levemaade, hvorved udenlandske Födevare ville blive dem mere undværlige, og de selv sættes i Stand til, efter Vores allern. Villie og Önske, at befordre deres eget Vel, og blive skikkede til at nyde bedre Vilkaar og Lykke. Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores kongel. Residentsstad Kjöbenhavn den 19. April 1786.

1786. 19. April.

Kongelig Resolution ang. Fisketienden paa Vestmannöerne. Christiansborg 26. April 1786. 26. April.
— I Anledning af, at den Termin af 3 Aar nu var udlöben, som ved Resol. 19. Juni 1783 var bevilget for Præsterne paa Vestmannöerne at oppebære den ⅓ Deel af Fisketienden, der forhen blev oppebaaret for kongelig Regning; hvorfor Præsterne paa ny havde sögt om, enten fremdeles at beholde dette Agrement, eller dog maaskee heller at faae fast aarlig Lön af Finantskassen, som Æquivalent derfor (Forestill. 18. April). — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 67, Nr. 42.

Vi ville allern. herved fremdeles, indtil videre, forunde Præsterne paa Vestmannöe, som ved Vore Resolutioner af 21. April 1777 og 19. Junii 1783 have i de sidst forlöbne 9 Aar været forundt den ⅓ Deel af Fisketienden sammesteds, bemeldte Andeel af Fisketienden paa benævnte Öe, imod at den islandske Handel, ligesom ved fornævnte Resolutioner var for de nu forlöbne 9 Aar fastsat, imidlertid aarlig af Vores Cassa godtgjöres 45 Rd.; og tillade Vi derhos: at Vort Rentekammer, saafremt nogen Forandring med Forpagtningen paa Vestmannöe maatte i Tiden foregaae, maa fremkomme med nærmere allerund. Forestilling angaaende denne Tiendes Anvendelse, med mere, efter de da mödende Omstændigheder. Christiansborg Slot den 26. April 1786 [1].

---

[1]) Resolutionen er communieeret Stiftamtmand Levetzow og

1786. 29. April. **Cancellie - Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Arvedeling efter reciprok Testamente. Khavn 29. April 1786.** — Canc. Brevb. 1786, Nr. 730, S. 451—452.

P. M. Ved et under 16. Junii 1782 oprettet og af Hans Maj[t] under 24. Januar 1783 allern. confirmeret Testamente har Thorkel Jonsen paa Kete under Skagefjords Syssel, og Hustru Gudrun Sveinsdatter indsat den Længstlevende til at være den först Afdödes Arving, med Frihed at bortskjænke Boets Midler til hvem den vil. Konen döde först og Manden siden, uden at efterlade sig noget Gavebrev eller Testamente, hvoraf, efter en fra Gudmund Jonsen og Björn Gudmundsen hertil indkommen Ansögning, er reist sig ulige Meninger, da Nogle paastaae, at Godset tilhörer Begges Arvinger, siden Manden som Længstlevende ikke har udelukt nogen af dem ved nogen særdeles Gave, hvorimod vedkommende Sysselmand Vigfus Scheving er af den Mening, at Godset alene tilhörer Mandens Arvinger, siden han ved Testamentet var bleven sammes Eier, og at Konens Arvinger altsaa ikke derudi kunde vente at tage Deel; desaarsag for[ne] Supplicantere, paa disses og egne Vegne, har begjært Resolution, om Konens Arvinger skal miste al Arv efter hende, eller om de ikke i det mindste bör tilhöre den halve Deel af Jordegodset, hvilket ikke er indfört i Testamentet, endskjöndt de Testamenterende vare Eiere deraf för end Testamentet blev oprettet. Thi skulle man i Anledning heraf, samt den af Stiftamtmand Thodal paa Ansögningen meddelte Erklæring af 1. August a. p., hvoraf, iblandt Andet, tillige erfares, at den afdöde Thorkel Jonsen havde mange Gange för sin Död declareret, at alle

---

Biskop Hannes Finnsson, samt Handels-Administrationen, ved Rentek. Skriv. 2. Mai 1786 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 991—992).

Boets Midler efter hans Död skulde tilhöre saavel hans Kones som hans Arvinger, hvilket de förste have sögt at bevise ved de af ham indsendte og herved tilbagefölgende Attester, tjenstligst have Hr. Kherre, til videre Bekjendtgjörelse for Vedkommende, tilmeldet, at efter foranförte, samt andre ved dette Testamente mödende og i Erklæringen ommeldte Omstændigheder, vil Boet blive at dele imellem Begges Arvinger. Det kongelige Danske Cancellie den 29. April 1786. 1786. 29. April.

Kongelig Resolution ang. Præmier for Skindödes Redning i Island. Christiansborg 3. Mai 1786[1]. 3. Mai.

— I Forestilling 25. April bemærker Rentekammeret, at ved kgl. Resol. 21. August 1770 (Plak. 25. Septbr. s. A.) var befalet, at en dansk Oversættelse af Dr. Henslers Anviisning til Redningsmidler for Skindöde skulde uddeles, og ved For. 22. April 1772 var en Præmie af 5 Ducater udsat i Fyrstendömmerne for Saadannes Redning. For at udbrede Kundskab om Fremgangsmaaden i slige Tilfælde havde Conferentsraad Erichsen udgivet en Bearbeidelse af Henslers Skrift paa Islandsk i det islandske Literatur-Selskabs Skrifter (6. B. S. 199—233) og efter Anmodning af Selskabet indgivet et Forslag til Rentekammeret, om at bevirke et kongeligt Tilsagn om Præmier i slige Tilfælde for Island, hvilke Kammeret foreslaaer til „5 Ducater, eller saa meget som Deres Majt maatte finde for godt at bestemme". — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 67, Nr. 49. — Resolutionens Indhold er communiceret Stiftamtmand Levetzow og Amtmand Thorarensen ved Rentek. Skriv. 6. Mai 1786 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1000—1001), med Anmodning om at foranstalte den offentlig bekjendtgjort, hvilket og er skeet paa Althinget s. A. ved Stiftamtmand Levetzows Bekjendtgjörelse 9. Juli 1786, § 4, af straxnævnte Rentek. Skriv., trykt i Althingsbogen s. A. Nr. XII. 2, S. 32—33. — Resolutionens Indhold er ogsaa anfört i „Extract af de Resolutioner, hvorved nogle almindelige Benaadninger for Island udsættes", § 5, trykt som Bilag XVIII

[1]) Canc. Plak. 14. Septbr. 1798.

1786. ved Udgaven af For. 13. Juni 1787 om den islandske Handel og Skibsfart (dansk Udg. S. 84, isl. Udg. S. 144), samt lige-
3. Mai. ledes i det islandske Literatur-Selskabs Skrifter (Rit hins íslenzka lærdóms lista fèlags) 6. B., S. 272.

Efter de herudi foredragne Omstændigheder ville Vi allern. herved bemyndige Vort Rentekammer til at udlove en Belönning af 5 Kroner til den eller dem udi Island, som med Attest fra vedkommende Övrighed bevise sig at have reddet og igjen bragt til Live Nogen af dem, der ved ulykkelige Tilfælde, saasom ved at drukne eller fryse ihjel, synes at være blevne livlöse, eller ere geraadne i nær Livsfare; og kunne de Belönninger, som i disse Tilfælde maatte æskes, udredes af bemeldte Kammers Extrafond. Christiansborg Slot den 3. Maji 1786.

13. Mai. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Reductionen af Speciesmynt til Courant.** Khavn 13. Mai 1786. — Indholdet publiceeret paa Althinget ved Stiftamtmand Levetzows Bekjendtgjörelse 9. Juli 1786, § 2, trykt i Althingsbogen s. A., Nr. XII. 2, S. 32. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1023.

Istedenfor at de kongelige Jordebogs-Intrader, saavidt de ere ansatte at svares in Specie-Rigsdaler, er ved Reductioner til Courant hidtil blevne svarede og af Landfogden beregnede til Indtægt med 1 Rd. 12⅘ Sk. pr. Specie, have vi, paa Grund af de nu gjeldende Anordninger om Specie-Rigsdalerens Reduction til Courant, under Dags Dato beordret Landfogden fra næste Aars Begyndelse at beregne samme til Indtægt med 1 Rd. 12 Sk. Courant pr. Specie, hvilket vi ikke have villet undlade at formelde Hr. Kherren til behagelig Underretning, med tjenstligst Anmodning, at det ligeledes maatte blive samtlige Sysselmænd, Kloster- og Ombudsholdere bekjendtgjort, som svare Afgift efter Specie-Rigsdaler, for at de kunde vide at svare deres

Afgifter efter samme Reductionsmaade. Rentekammeret den 13. Maji 1786[1]. 1786. 13. Mai.

Cancellie - Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Sportler for Sysselmændenes Justering af Maal, m. m. Khavn 13. Mai 1786. 13. Mai. — Indholdet publiceret paa Althinget 1786, ved Stiftamtmand Levetzows Bekjendtgjörelse 9. Juli, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. XII. 2, S. 32. — Canc. Brevb. 1786, Nr. 848, S. 523.

P. M. Fra det kongelige Rentekammer er Cancelliet bleven tilstillet en der indkommen Forespörgsel fra Sysselmand Petersen i Nordre-Mule Syssel, betræffende om den ved Forordn. af 18. Junii 1784 anbefalede Justering af Indbyggernes Vægt og Maal paa Island skal skee gratis, eller derfor maa tages Betaling, saa og ligeledes en Forestilling fra Sysselm. Bjarne Einarsen i Bardestrands Syssel, ang. at der, foruden de udsendte Sorter Vægt og Maal, ligeledes maatte udsendes Lodde-Vægter og Vægtskaaler, i hvis Anledning man herved tjenstligst skulle have Hr. Kherre til videre Bekjendtgjörelse for Vedkommende tilmeldet, at man, i Overeensstemmelse med hvad her i Rigerne er anordnet, finder det billigt at Sysselmændene tillægges nogen Betaling for foranförte Justering, nemlig 2 Sk. danske for at justere eller brænde ethvert af de i den 6. Art. af bem^te Forordning anförte Maal, undtagen Alenmaalet af Træ, for hvis Justering ei maa tages höiere end 1 Skilling; men hvad Loddevægter og Vægtskaaler angaaer, da finder man det overflödigt at tilstille Sysselmændene denne Vægt. Det kongelige Danske Cancellie den 13. Maji 1786[2].

---

[1]) s. D. Skrivelser af samme Indhold til Landfoged Skuli Magnusson og Amtmand Stephan Thorarensen (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1022, 1024).

[2]) Ligelydende Skrivelser er under s. D. afgaaet til Amt-

1786. 27. Mai. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Udsendelse af islandske Lærlinge i Spinding og Væyning. Khavn 27. Mai 1786.** — At der er föiet Anstalt til, ligesom forrige Aar (Rentek. Skriv. 28. Mai 1785), af 8 Lærlinger fra Island, eller 2 fra hver Fjerding, kunne blive satte i Lære ved Spinding og Væyning, hvorfor Stiftamtmanden anmodes om at foranstalte bekvemme Personer udsögte dertil, for at reise til Danmark med Höstskibene. Tillige meddeles, at 4 Væverstole ere sendte til Island, to til Sönderlandet (1 til Örebakke og 1 til Holmens Havn), og to til Vesterlandet (1 til Patriksfjord og 1 til Flatöe). Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1078. — Skrivelse af samme Indhold til Amtmand Thorarensen s. D. tilmelder ham, at de to til Nordlandet sendte Væverstole ere bestemte: den ene til Öefjord og den anden til Skagastrand, samt de to til Österlandet: den ene til Rödefjord (= Reydarf.) og den anden til Vapnefjord. Copieb. sst. Nr. 1079. Communication til Commissionen for Islands almindelige Væsen, Copieb. sst. Nr. 1080.

3. Juni. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow og Biskop Hannes Finnsson, ang. Understöttelse til Skalholts Stifts Geistlighed. Khavn 3 Juni 1786.** — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1089.

Under 9. Febr. a. p. behagede det allern. Hans K. Maj[t] at tillade, at der til Hjelp og Redning for de ved den nye Vulkans samt heftige Jordskjælves Ödelæggelser forarmede Indvaanere i Island, samt det trængende Præsteskab, og deriblandt fornemmelig i Arnæs og Rangarvalle. Sysseler i Skalholts Stift, maatte skee en Collect over begge Riger og Fyrstendömmene. Af denne allern. bevilgede Collect ere allerede endeel Penge indkomne, og for at kunne i Tide gjöre det allern. tilsigtede Brug deraf, maae vi, forsaavidt Præsteskabet angaaer, tjenstligst have Hr. Kherre og Deres Höiærv.

---

manden i Nord- og Öster-Amtet, Stephan Thorarensen, see Canc. Brevb. sst.

anmodet, at föie fölgende Foranstaltning: D. Höiærv. vilde behage ved vedkommende Provster i Sönder- og Vester-Amtet at indhente en nöiagtig Underretning om, hvor megen Besætning enhver Præst uomgjængelig maatte tiltrænge, saavel paa Præstegaardene selv som Mensalgodset, med Forklaring over, hvad Hjelp enhver efter sine Omstændigheder kunde i det ringeste være holden med, til at anskaffe og indkjöbe samme. Naar disse Oplysninger ere tilveiebragte, maatte det behage Hr. Kherre og Deres Höiærv. at træde sammen, for efter fælles Overlæg at repartere hvad Understöttelse i Penge Enhver maatte trænge til i denne Henseende, og da conjunctim at gjöre Indberetning derom her til Kammeret, for at saa meget af dette Belöb, som Hr. Kherre og D. Höiærv. ansee at kunne for eet Aar anbringes, kan blive foranstaltet udsendt til Landet tilkommende Aar, til videre Uddeling. Dog kan vi ikke undlade herved at anmærke, at vi finde det höist fornödent, at der, ved at anslaae Belöbet af denne Hjelp for næste Aar, haves for Öine, at den dertil bestemmende Summa ikke maa være större end saa, at Priserne paa Qvæg ikke skulle, ved Summens Anvendelse til Besætnings Indkjöb, stige i Landet over den nu gangbare [Priis, og denne] Understöttelse for Præsteskabet altsaa ikke geraade det Almindelige til större Skade. Rentekammeret den 3. Junii 1786. 1786. 3. Juni.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Understöttelse af Collecten til nogle Egne i Island. Khavn den 3. Juni 1786. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1090. 3. Juni.

For at den under 9. Februar a. p. allern. bevilgede Collect for Island kan, ifölge allerhöistbem^te Resolution, foruden den Præsteskabet i Skalholts Stift tiltænkte Understöttelse, blive anvendt til Hjelp og Redning for saa mange andre af de ved den nye Vulkans ödelæg-

1786. gende Virkninger forarmede Indbyggere, som muesligt
3. Juni. er, og deriblandt til de mange derved forladte Gaarders Besætning, maae vi tjenstligst have Hr. Kherre anmodet, behagelig at ville fra samtlige Sysselmænd i Sönder- og Vester-Amtet (dog Vester-Skaptefjelds Syssel herfra undtaget, hvormed bliver at forholde i Overeensstemmelse med de saavel til Hr. Kherrens Formand som til Dem selv derom allerede föiede Foranstaltninger, der kunne ventes udförte ved Hjelp af den förste i Hovedstaden indsamlede Collect) indhente de nöiagtigste Underretninger som mueligt, angaaende hvilke Gaarde der ere blevne enten ganske eller til den störste Deel saaledes blottede for Besætning ved Virkningerne af Vulkanen, at de ei uden Hjelp kunne ventes at vorde nu forhaanden beboede, eller satte i vedbörlig Drift, tillige med Forklaring om, hvor megen Besætnings-Hjelp til enhver saadan uomgjængelig maatte behöves, og hvormeget der af enhver Beboer, efter sin Formue og alle övrige saavel hans egne som Stedets Omstændigheder (hvilke herhos saa nöie som mueligt maatte ei alene tages i Betragtning, men og oplyselig anmeldes, baade til Hr. Kherrens og Rentekammerets Efterretning, og deriblandt tillige hvem Gaardene tilhöre, saasom enten Hans K. Majt, offentlige Stiftelser eller Private, og da hvilke disse ere) kunne i det ringeste være holden med. — Naar da Hr. Kherren er bleven forsynet med disse Underretninger, maae vi tjenstligst have Dem anmodet om, ved disse Acters Indsendelse at gjöre Indberetning derom her til Kammeret, samt derved at meddele os Deres Betænkning om, hvad Understöttelse i Penge Enhver, efter Befindende, nödvendig maatte trænge til, for at saa meget af dette Belöb, som maatte ansees at kunne anbringes for eet Aar, kan blive foranstaltet udsendt til Landet i det tilkommende Aar til videre Uddeling. Vi paatvivle iövrigt ikke, at Hr. Khr. jo, saaledes som vi have anmærket det ved vores àparte

Skrivelse til Dem og Biskoppen conjunctim af D. D., haver herved for Öine, at denne Summa ikke bliver större end saa, at Priserne paa Qvæg ikke skal, ved Pengenes Anvendelse til Besætnings Indkjöb, opdrives i Landet over den nu gangbare Priis, og det Almindelige derved tilföies Skade, i hvilken Henseende vi og ikke skulle undlade at tilmelde Hr. Kherren til Underretning, at Amtmand Thorarensen er tilskrevet at föie lige Anstalt for Nord- og Öster-Amtet. Skulde ellers (som vel kan formodes) for at disse Underretninger kunne blive desto mere tilforladelige, Præsteskabets Haandrækning til sammes Indhentelse udfordres, tvivle vi ikke paa, at Biskoppen jo, paa Hr. Stiftamtm$_s$. Anmodning, beordrer Præsteskabet at gaae Sysselmændene derudi tilhaande, da vi ogsaa have tilskrevet ham derom. Rentekammeret den 3. Junii 1786[1]. 1786. 3. Juni.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Forpagtning af Laxefiskeriet i Elliðaá. Khavn 3. Juni 1786. — Hvorved det af Jon Gudmundsson gjorte Auctionsbud, 21 Rd. 32 Sk. aarlig i 6 Aar, fra ult. Oktbr. 1785 til samme Tid 1791, approberes. Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1095 (til Landfogden Skriv. af s. D. sst. Nr. 1096). 3. Juni.

---

[1]) Under s. D. er en Rentek. Skriv. af samme Indhold afgaaet til Amtmand Stephan Thorarensen for Nord- og Öster-Amtets Vedkommende, med Bemærkning, at Præsternes Avls- og Mensal-Gaarde i Holum Stift ere undtagne fra at indlemmes i disse Underretninger, da det erfares, at der paa anden Maade er sörget for dem (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1091). — Ved en Skrivelse af s. D. (Copieb. sst. Nr. 1092) anmodes Biskoppen paa Holum, Arni Thorarensen, om at beordre Præsteskabet i Holum Stift at gaae tilhaande med Indhentningen af de forlangte Underretninger. — Med Hensyn til Mule-Sysselerne i Særdeleshed ere under s. D. afgaaede Skrivelser til Amtmand Thorarensen

1786.
3. Juni.

Rentekammer-Skrivelse til Landfoged Skuli Magnusson, ang. Indretning af Kasseböger ved Landfoged-Embedet. Khavn 3. Juni 1786[1]. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1100.

Ved en kongelig allern. Resol. af 18. April 1781 er befalet, at Fogderne i Norge skal holde en af Stift- eller Amtmanden authoriseret Kassebog, som derefter, tillige med Regnskabet, skal indsendes her til Kammeret. Denne nyttige Orden ansees ligeledes passende at indföre ved Landfoged-Embedet fra næste Aars Begyndelse. Hr. Landf. ville derfor være betænkt paa, at anskaffe sig en lige Kassebog, hvori Hr. Landf. debiterer paa den ene Side saavel Sysselmændene, Kloster- og Ombudsholderne, samt andre Forpagtere, som samtlige Hans Majts Bönder i Guldbringe Syssel og Mosfells-Sveiten, enhver paa sin egen Conto, for hvad de restere fra forrige Aar, og dernæst for Alt hvad de i det næst paafölgende Aar have at svare til den kongelige Kasse, og endvidere inden Linien for alle övrige publique Penge, som dem tilkommer at udrede. Denne Kassebog maa saaledes være indrettet i det seneste inden November Maaneds Udgang, og da leveres til Stiftamtmanden til hans paategnende Approbation. Hvad derefter af Vedkommende afbetales bliver ligeledes paa den anden Side at anföre dem til Credit, og naar Aaret er omme, eller Regnskabet sluttes, salderer Hr. Landfogden Enhvers Conto, de kongelige Intrader for sig og de publique Penge for sig, hvorefter de igjen i Kassebogen for det fölgende Aar debiteres for hvad de befindes at restere med, og saaledes afsluttet bliver Kassebogen tillige med Regnskabet at indlevere til Stiftamtmanden, for med samme at blive her til Kammeret indsendt,

---

og Biskop Hannes Finnsson, af lignende Indhold (Copieb. sst. Nr. 1093—1094).

[1]) Rentek. Skriv. 20. Juni 1786.

ligesom og derved maa fölge en Extract over samtlige Restancer. I Henseende til den Udgift, en saadan Kassebogs Anskaffelse maatte medföre, saavel som en Gjenpart deraf, for at blive ved Embedet til Efterretning, da kan De vente samme, saavidt Papiret og Indbindingen angaaer, godtgjort, naar De derpaa indsender en af Stiftamtmanden attesteret Regning. Rentekammeret den 3. Junii 1786 [1]. 1786. 3. Juni.

Reskript til Stiftbefalingsmand Levetzow og Biskop Hannes Finnsson, ang. Skalholt Bispestols Inventarii-Qvilder. Christiansborg 9. Juni 1786. — Norske Tegn. XLII, 705b—706. 9. Juni.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Udi Skrivelse til Vores Danske Cancellie, som Os allerund. er bleven refereret, haver den af Os angaaende Islands almindelige Væsen allern. anordnede Commission meldet, at for at kunne komme til endelig Rigtighed og Afregning med forrige Oeconomus paa Skalholt, og tillige tildeels med Biskoppen, i Henseende til Stiftelsens Indkomster og det til samme hörende Inventarium, vil det være fornödent at det bestemmes, hvorvidt de skal være pligtige eller ikke til at bære endeel af den almindelige Skade, som overgik Landet, deels ved Faaresygdom og Faare-Udrydningen, saavidt disse indtraf i deres Administrationstid, deels ved den i Aarene 1783 og 1784 indfaldne Qvægdöd; og som der, i Tilfælde af en casuel Död, ikke noget er bestemt i Lovene — saa, da vi ved allern. Resolution af 29. Martii 1779 i Henseende til Vore Forpagteres Ansvar i Anledning af Faarepesten have bestemt, hvad Forpagterne, for des hastigere at komme i Stand igjen, maatte godtgjöres til ny Besætnings Anskaffelse, er hermed Vores allern. Villie og

[1]) Ved Rentek. Skriv. s. D. (Copieb. sst. Nr 1101) er Stiftamtm. Levetzow tilstillet Gjenpart af ovenanförte Skrivelse.

1786. 9. Juni. Befaling, at forberörte Vores allern. Resolution her skal anvendes, og ifölge deraf skal Biskoppen og Oeconomus paa Schalholt som Administratores paalægges, hver for sin Betjeningstid og Andeel at tilsvare det Halve af de til afvigte Aar 1785 manglende Qvilder med 2 Rd. Croner, saavidt de ikke kunne skaffe dets Erstatning in natura ved de for egen Regning paa Stiftelsens Gods indsatte Leieqvilder, imod at den anden halve Deel bliver for Stiftelsens egen eller nu Vores Kasses Regning. Derefter I Eder allerund. have at rette og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive, samt Os ellers at indberette, at I denne Befaling have bekommet. Befalendes &c. Christiansborg den 9. Junii 1786.

13. Juni. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Passer til Udenlandsreiser fra Island. Khavn 13. Juni 1786.** — Islandske Copieb. Litr. V, Nr. 1121.

I Anledning af hvad Hr. Kherren har forestilt ved Prom. af 28. Januar a. c. om Passer for dem, der reise fra Landet, skulle vi ikke undlade tjenstligst at formelde: 1) i Almindelighed, at Forordn. af 1593[1] vel siger, at alle Passer skulle være forsynede med Landets Segl, og da dette er for nærværende Tid alene i Stiftamtmandens Bevaring, kunde vel deraf synes at flyde, at Stiftamtmanden alene skulde udstede disse Passer; men da Landet nu er deelt i to Amter, og Amtmanden for nordre og östre Amtet boer i bemeldte Amt, saa udfordrer Nödvendigheden, at Passerne for dem, som reise fra bemeldte Amt, maae udstedes af Amtmændene sammesteds, til hvilken Ende vi og ere betænkte paa at forsyne ham med det dertil behövende Amts-Segl; men iövrigt fölger det af sig selv, at Ingen maa

[1]) see Reskr. 9. Mai 1593, i I. B., S. 127—128.

reise fra Landet uden at kunne forevise Stiftamtmandens eller Amtmandens Pas, undtagen i befalede Reiser, saasom de Lærlinger, der nu antages til at spinde og væve, som, efter den om samme föiede særdeles Foranstaltning, maa passere efter Sysselmændenes Passer, dog at deri udtrykkelig paaberaabes de i den Anledning ergangne Befalinger fra Collegierne, eller Stift- og Amtmanden, og overlade vi til Hr. Kherren derom at foranstalte en almindelig Bekjendtgjörelse. — 2) Hvad de kongelige Handelsbetjente angaaer, da er det allerede forbudet ved Kammerets Skrivelse af 5. Maji 1772, at de ikke maae reise ud af Landet uden de for Stiftamtmanden, eller, ob paritatem rationis som foran er meldt, for Amtmanden, saavidt Nord- og Öster-Amtet angaaer, opgive gyldige Aarsager til deres Reise, og da dertil erholde Tilladelse, hvilket, om Hr. Stiftamtm. maatte finde for godt, kunde paa ny indskjærpes disse Betjente i Sönder- og Vester-Amtet. — 3) Hvorvidt Passer derimod behöves for Handelens Betjentere, derom have vi tilskrevet den kongelige Handels Direction, og skulle ikke undlade i sin Tid at underrette Hr. Kherren om Udfaldet deraf. — For at disse Foranstaltninger kunde blive des kraftigere overholdte, have vi anmodet den kongelige Handel at föie den Anstalt, at det bliver samtlige Skippere strængeligen forbudet at modtage nogen Reisende, som ikke er forsynet med lovligt Pas, saafremt de ikke derfor ville være Tiltale underkastede. Iövrigt, da det af Hr. Kherrens Skrivelse er at formode, at Nogle skal paa en ulovlig Maade have udstedt Passer under det usandfærdige Udtryk i samme, at det var efter given Fuldmagt af Stiftamtmanden, saa maae vi anmode Dem nærmere at opgive, hvem der maatte være truffen i saadan ulovlig Omgang, og hvorved Factum maatte staae til at bevise, for at de derefter kunne blive ansete efter Befindende. Rentekammeret den 13. Junii 1786[1].

1786. 13. Juni.

[1]) Under s. D. er Rentek. Skriv. af lignende Indhold afgaaet

1786. 13. Juni. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Forstanderskabet for Gufunes Hospital.** Khavn den 13. Juni 1786. — Kammeret bifalder, at Gufunes Hospitals Forstanderskab i 5 Aar, fra 18. Februar 1786 til Fardag 1791 er overdraget Paul Jonsson af Myrarhus, mod en Lön af 39 Rd. Courant aarlig, og iövrigt med samme Vilkaar, som den afg. Hospitalsforstander Isaak Jonsson havde haft. Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1126. Communication til Landfoged Skuli Magnusson s. D. Copieb. sst. Nr. 1127.

15. Juni. **Rentekammer-Skrivelse til Biskoppen i Skalholts Stift, Hannes Finnsson, ang. Geistlighedens Portofrihed.** Khavn den 15. Juni 1786. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1149.

Da vi ved Skrivelser til Stift- og Amtmanden[1] have föiet Anstalt til, at de Breve, som sendes med Posten, ei alene fra D. Höiærv. til Geistligheden og Andre, men og fra Geistligheden til D. Höiærv., og som alene angaae Embeds-Sager, skulle passere portofrie, imod at der tegnes udenpaa samme, at det alene angaaer kongelig Tjeneste, og at D. H. derefter tilstiller vedkom-

---

til Amtmanden i Nord- og Öster-Amtet, hvis Indhold er publiceret paa Althinget ved denne Amtmands Bekjendtgjörelse 17. Juli 1787, trykt i Althingsb. s. A. Nr. XIV. 2, S. 20 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1122). — Ved Rentek. Skriv. 17. Juni tilstilles denne Amtmand „et Segl . . . til Afbetjening ved Passerne for Nordre- og Östre-Amtet" (Copieb. sst. Nr. 1173). Ved Rentek. Skriv. 13. Juni 1786 til Handels-Directionen anmodes denne om at foranstalte, at det bliver indskjærpet for alle de paa Island farende Skippere: ikke at medtage nogen Reisende fra Island uden de nævnte Passer, med Undtagelse af de omtalte Lærlinger; samt at den yttrer sig i Anledning af Stiftamtmandens Forestilling om, at Handelens Betjente underkastes den samme Regel. Isl. Copieb. sst. Nr. 1123.

[1]) Rentek. Skriv. 17. Juni 1786 § 11.

mende Sysselmand Deres Attest, navnligen stilet paa de Breves Nummere, der indlöbe til Dem, at det sig saaledes forholder: — saa skulle vi ikke undlade at give D. H. Underretning derom, for at det derefter kan ligeledes blive Geistligheden bekjendtgjort, dog med den Anmærkning, at intet privat Anliggende maa indeholdes i saadanne Breve. Iövrigt paatvivle vi ikke, at jo D. H. selv indseer Fornödenheden af, at vedkommende Sysselmænd forsynes med forbemte D. H.s Attester. Rentekammeret den 15. Junii 1786 [1]. 1786. 15. Juni.

Rentekammer-Skrivelse til Landfoged Skuli Magnusson, ang. Beskikkelse af Postförere m. m. Khavn den 15. Juni 1786[2]. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1148. 15. Juni.

Ved Postvæsenet i Island er den Anstalt truffen, at der blive antagne 4 visse Postförere, een i hver Fjerding, nemlig een i Sönder-Mule, een i Öefjords, een i Isefjords og een i Guldbringe Syssel, hver med 24 Rd. aarlig Lön, som skal betales dem af vedkommende Sysselmænd i trende Terminer, eller 8 Rd. for hver af de trende befalede Post-Tourer, naar de komme hjem. Hr. Landf. ville altsaa föie fornöden Anstalt til, at disse Lönninger kunne blive dem udbetalte, da Belöbet skal passere til Omdrag i Post-Intraderne, imod at Postförernes Qvitteringer og denne vores Ordre, det förste Aar in Originali og siden in Copia, blive derved fremlagte. — Fremdeles ville Hr. Landf., efter Stift- og Amtmandens Requisitioner, udbetale hvad flere Udgifter der maatte forefalde ved Indretningens Iværksættelse, efter de Dem derover tilstillende og af Stift- eller Amtmanden, hver for sit Amt, attesterede Regninger, da Belöbet ligeledes skal passere til Omdrag, imod at disse Regninger

[1]) Ligelydende Skriv. af s. D. til Biskop Arni Thorarensen i Holum Stift. Copieb. sst. Nr. 1150.

[2]) jevnf. Rentek. Skriv. 17. Juni 1786.

1786. med Vedkommendes Qvitteringer derved fremlægges,
15. Juni. og denne vores Ordre paaberaabes. — Rentekammeret den 15. Junii 1786.

17. Juni. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Postvæsenets Indretning i Island. Khavn den 17. Juni 1786.** — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1159.

Efter at have overveiet saavel Hr. Kherrens som Amtm. Thorarensens Forslage af 10. og 13. August og 19. Julii a. p. om Postvæsenet i Island, finde vi, at Indretningen derefter vil indtil videre blive saaledes:

1) I enhver Fjerding antages en egen Postförer, som maa afgaae fra Stedet saa betimelig, at de trende Postförere for Öster-, Nord- og Vesterlandet kunne paa een Tid stöde sammen paa Bessested, og derefter igjen derfra före de Breve med sig, som skulle afgaae til enhver af disse Fjerdinger. — 2) Tiden, paa hvilken de skulle stöde sammen paa Bessested, ansees beqvemmeligst at blive: om Foraaret den 1. Maji, om Sommeren den 1. Septbr., men om Hösten derimod faaer det indtil videre have sit Forblivende dermed ved den Tid, som Reskr. af 13. Maji 1776 allern. har befalet, til hvilken Ende vi maae overlade til Hr. Khr. i Overeensstemmelse dermed, efter nærmere Overlæg med Amtmanden, at bestemme den Dag, naar Posten til Bessested skal være ankommen, samt de Dage, naar den skal være paa enhver af Stationerne underveis. — 3) Postens Gang bliver derefter saaledes: a) Posten fra Österlandet begynder at gaae fra Söndre-Mule Syssel over Nordre-Mule og Thingöes Sysseler til Öefjorden, hvor da: — b) den nordlandske Post begynder at gaae derfra over Skagefjorden og Hunevands Syssel til Rute-

¹) Rentek. Skriv. 12. Decbr. 1786, jevnf. Rentek. Skriv. 15. Juni 1786.

fjorden, hvor Brevene fra Strande Syssel modtages, samt videre til Dale, Myre og Borgefjords Sysseler, og derfra til Bessested. Brevene fra Holums Bispegaard, Hofsos Handel, samt den övrige Skagefjord, maae være betimelig paa Videwalle (= Víðivellir) i Skagefjorden, og naar Hjaltedalsheide om Sommeren er befarlig, gaaer Posten derover fra Öefjord til Holum, og fra Holum til Videwalle. — c) Den vesterlandske Post begynder fra Isefjords Syssel, gaaer over Vesterhavnene til Sysselmanden i Bardestrands Syssel, fra ham til Budersdalen [= Búðardal] i Dale Syssel, derfra til Stykkesholm i Sneefjeldsnæs Syssel, og videre igjennem Hnappedals, Myre og Borgefjords Sysseler til Bessested. Til Stykkesholm i Sneefjeldsnæs Syssel stöder en Bipost fra Sysselmanden sammesteds, som tager Touren over de underveis liggende Havne. Fra Olufsvig maae Brevene befordres til Sysselmanden selv, som boer i Nærheden, ved et eget Bud eller Leilighed, som jævnlig gives. Postveien i Isefjords Syssel gaaer over Iudfjordene, og i Bardestrands Syssel over Gilsfjorden, og for at forekomme, saavidt mueligt, alle ved denne Befordring eller dens Betaling muëligen mödende Vanskeligheder, eragte vi, at det isteden for den ved Reskriptet af 1776 bestemte Betaling vil være bedst at slutte en fast Accord med Vedkommende om Postens Oversættelse, da derved tillige kan blive afhandlet og vedtaget hvad der skal betales i Mulkt, naar nogen Sinkelse foraarsages, hvilket vi maae tjenstligst overlade til Hr. Khr. at foranstalte, alene at Landfogden til sin Underretning ved Regnskabet gives Efterretning om den accorderende Betaling. — d) Den sönderlandske Post gaaer fra Bessested over Havnefjorden, Kjeblevig, Boesand, Grindevig og Örebach igjennem Arnæs Syssel til Moeidarhvol i Rangevalle Syssel, hvor en Bipost möder den med Brevene fra Skaptefjelds Syssel, ligesom og med Österlands-Posten for Öster og Vester-Skaptefjelds Syssel, samt Sönderlands-Postens Gang tilbage fra Rangevalle Syssel

1786.
17. Juni.

1786. til Bessested, kan forholdes efter Hr. Khrens Forslag. —
17. Juni. 4) Til at bevare Brevene maae vi overlade til Hr. Khr. at see den vester- og sönderlandske, samt de tvende Biposter, forsynede med Skildter af Kobber eller Messing med H. K. Majts enkelte Chiffre med Krone over, saa og med Vadsække, hvilket Alt kan forfærdiges der i Landet, da Bekostningen kan udredes af de indkommende Post-Intrader. — 5) Sysselmændene modtage de Breve, som dem tilskikkes, til Afsendelse med Posten, for den Betaling, som ved Reskriptet af 8. Julii 1779 er fastsat. — 6) Posten gaaer igjennem Sysselerne fra een Postaabner til en anden, som ved Postens Ankomst udtager de Breve, som skal uddeles i Sysselet, og lægger derimod de Breve ind igjen, som skal afsendes med Posten. Ethvert Syssels Breve lægges i Væsken i sin egen forseglede Paque, hvorpaa maa være skrevet til hvad Syssel Paquen hörer, og inden i Paquen lægges en Liste paa de afsendte Breve, hvilken Orden og maa gjælde for de Breve, som Stiftamtmanden eller Amtmanden afsende. Posten maa derhos være forsynet med en aaben Liste i Vadsækken, hvorpaa fra ethvert Sted tegnes hvad Tid Posten gik derfra, og om Föret er ondt eller godt, ligesom og ved ethvert Sted paategnes, hvad Tid Posten ankom dertil, og hvorledes Föret havde været. Iövrigt maa ingen Postaabner, uden uundgaaeligt Forfald, opholde Posten over ½ Time. — 7) Hænder det sig, at Postföreren bliver syg underveis, skal Sysselmanden i det Syssel, hvor det skeer, være pligtig at besörge Posten ved et andet Postbud, for een Krone for hver Thingmanneleid, til hvilken Ende Repstyrerne eller andre Nærværende i saadanne Tilfælde ere pligtige at see Postsækken befordret til Sysselmanden, imod en passelig Betaling af Post-Intraderne, som vedkommende Amtmand fastsætter efter Befindende. Og skulde Postföreren paa Veien blive forlegen for Hest, skal enhver Bonde være pligtig at overlade ham sin Hest for 48 Sk. for hver Thingmanneleid, ligesom det

iövrigt paaligger Sysselmanden i alle muelige Tilfælde at være behjælpelig til at see Posten befordret. Den Postförer, som befindes i Drukkenskab, eller af andre ikke lovlige Aarsager forsinker Postens Gang, maa vente at blive, efter Forseelsens befindende Beskaffenhed, ei alene afskediget, men og vedbörligen straffet. — 8) Enhver af de antagende 4 Postförere nyder i aarlig Lön 24 Rd., og efter 12 Aars tro Tjeneste 3 Rd. i Pension. Derimod bliver Betalingen for de tvende Biposter 1 Crone for hver Thingmanneleid. Postförernes Lön bliver dem udbetalt i 3 Terminer, eller 8 Rd. for hver Reise, naar de komme hjem, af vedkommende Sysselmænd, hvortil vi ved Landfogden have föiet Anstalt, og skulde de, ved at tiltræde Reisen, mangle Penge, kan dem af Sysselmanden efter Befindende forskydes indtil 2 à 3 Rd. — 9) De Sysselmænd, hvorfra Postförerne afgaae, maae staae inde for at anskaffe den blandt de hurtigste, paapasseligste og redeligste Mænd i Sysselet; i Særdeleshed maa haves for Öine, at de ere ædruelige. De antages da, efter Sysselmandens Forslag, til Postförere af Stift- eller Amtmanden, som derefter give dem fornöden Instruction, samt tage dem i Eed, hver for sit Amt. — 10) Ingen ringere Brev-Porto maa antages end den ved Reskr. af 8. Julii 1779 er bestemt for 1 Lod, skjöndt Brevet veier mindre. — 11) De Breve til Biskopperne fra Geistligheden, som vedkomme deres offentlige Embeders Bestyrelse, ligesom Biskoppernes til Geistligheden, maae nyde Portofrihed, naar de ere paategnede alene at angaae kongelig Tjeneste, og Biskopperne derefter ved Brevenes Modtagelse giver vedkommende Sysselmand sit Beviis for, at det har saaledes forholdt sig, hvilke Attester da blive at fremlægge ved Post-Regnskabet til Legitimation for Portofriheden. 1786. 17. Juni.

Disse Bestemmelser maae vi tjenstligst have Hr. Khren anmodet at ville foranstalte offentlig bekjendtgjorte, ligesom vi og have givet Amtmand Thorarensen

1786. 17. Juni. fornöden Underretning derom, og tillagt Landfogden Ordre om at udbetale Postförerne deres aarlige Lönninger, samt hvad videre Udgifter der maatte forefalde efter Vedkommendes Regninger, naar de af Hr. Khren eller Amtmanden, hver for sit Amt, ere behörig attesterede. — I Henseende til hvad Hr. Khren forestiller, om, at Posten maatte komme til at gaae oftere, skulle vi ikke undlade tjenstligst at formelde, at vi agte det passeligst at lade saadant beroe, i det mindste indtil den forehavende nye Plan for Handelen er sat i Værk, da samme muelig kan gjöre fornödent, deels af de nu allerede havende særskilte Anordninger, og deels af hvad Erfarenheden efterhaanden maatte give Anledning til, at udarbeide en ganske ny almindelig Anordning for Postvæsenet i Island, hvilket da altid ved Correspondence med Hr. Stiftamtmanden og Amtmanden nærmere kan overlægges, og Postens Gang tillige udvides efter befindende Fornödenhed. Foranstaltning til Opdagelse af og Straf for private Brevdragere kan ligeledes nu forhaanden udsættes, foruden andre Aarsager ogsaa af disse, at samme deels vilde gjöre Postindretningen allerede nu i dens Begyndelse ikke lidet forhadt, deels og, at dette Slags Misholdelsers Opdagelse og Afbeviisning vilde i de allerfleste Tilfælde blive umulig, og i mange andre medföre langt mere Vidtlöftighed og Vanskelighed, end at den Fordeel for Postvæsenet, som deraf kunde udkomme, kunde ventes at svare dertil. — Iövrigt maae vi, i Tilfælde at forbemeldte Foranstaltning skulde ved Udförelsen finde en eller anden ikke forudseet Vanskelighed, have overladt til Hr. Kherren eller Amtmanden, deels hver for sit Amt, deels begge tillige, efter Omstændighederne, at föie de fornödne Anstalter, udbedende os alene underrettede derom, tillige med de derved forekomne Grunde. Rentekammeret den 17. Junii 1786 [1].

[1]) s. D. Rentek. Skriv. til Amtmand Stephan Thorarensen af samme Indhold, og kun med de fornödne Forandringer

Rentekammer-Skrivelse til Landphysikus Jon Sveinsson, ang. Inventarium ved Landphysikatet. Khavn den 20. Juni 1786. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1202. 1786. 20. Juni.

Af de chirurgiske Instrumenter, som Hr. Landphysikus tilstillede os under 22. Julii a. p., ere de brugeligste og nödvendigste nu reparerede og fölge herved tilbage i 4 Foutteraler og 1 Kasse, ligesom herved og fölger en Specification paa disse Instrumenter, som Hr. Landph. nu ville optage til Bevaring, som et Inventarium ved Embedet. Rentekammeret den 20. Junii 1786[1].

Rentekammer-Skrivelse til Landfoged Skuli Magnusson, ang. Indretning af Landfogdens Regnskaber. Khavn den 20. Juni 1786[2]. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1180—1182. 20. Juni.

Efter Hr. Landf.' Begjæring ved Promem. af 26. passati have vi ikke villet undlade ved hosfölgende Extract at communicere Dem, hvori de Uordener og Urigtigheder ved Regnskabsvæsenet have bestaaet, hvilke Hr. Kherre og Stiftamtm. Levetzow haver seet sig foranlediget at andrage for Kammeret, og til hvilke at hæmme (som vi og paa det alvorligste ville herved have

---

i enkelte Udtryk, samt Udeladelse af § 3 Litr. c og d, som Nord- og Öster-Amtet uvedkommende. Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1160.

[1]) Ved Skrivelse af s. D. til Stiftamtmand Levetzow tilstilles ham Listen over de sendte Instrumenter, med Underretning om, at de ere bestemte til Landphysikatets Inventarium; Finants-Kasse-Directionen og det chirurgiske Academie tilskrives ang. Udbetalingen af Penge til det sidstnævnte, der havde besörget Instrumenternes Reparation. En Afhandling om Jordemoderkunsten blev tillige tilstillet Landphysikus til Benyttelse ved Udarbeidelse af et Skrift i dette Fag. Copieb. sst. Nr. 1203—1205.

[2]) Rentek. Skriv. 5. Juli 1788.

1786. 20. Juni. Dem anbefalet) vi under 22. pass. have beordret Landfogden ufortövet at reise tilbage til Landet. — I Anledning af hvad Hr. Landf. har forestilt ved P. M. af 3. hujus, om en Forandring i hvad Dem under samme Dato er foreskrevet at iagttage ved den af Dem holdende Kassebog, bifaldes, næst at lade den af Hr. Landf. indsendte Journal herved fölge tilbage, at Hr. Landf. holder en Hoved-Kassebog over H. Majts samtlige Intrader af Sysseler, Klostere og andre Ombudde, og desuden en egen for Administrationen af Guldbringe Syssel med Mosfell-Sveiten, samt at Tugthus- og Justice-Kasse-Pengene udelades af den förste, dog imod at De derover holder en à parte Kassebog, alt i den under 3. hujus foreskrevne Orden. Ved Kassebogen for Guldbringe Syssel og Mosfell-Sveiten maatte især iagttages, at ved at debitere Bönderne for hvad de skulle svare, maatte alle Skatte- og Afgifts-Species stykkeviis anföres, og saaledes opgives for Kjöbmændene, ligesom og ved Crediten maatte, saavidt det er mueligt, anföres hvad Slags Vare der indlægges i Handelen til Betaling. Iövrigt fölger det af sig selv, at de kongelige Intrader have Præference fremfor alle andre Fordringer til Afbetaling. For at Stiftamtmanden altid kan have den fornödne Opsigt med og Underretning om Kassen, da, ligesom Hr. Landf. allerede under 8. April 1775 er beordret aarlig at indgive til Stiftamtm. en Extract-Beregning over Kassens Tilstand, saa ville Hr. Landf. for Eftertiden til ham indlevere ved hver tredie Maaneds Udgang nöiagtige Qvartals-Extracter, saaledes indrettede som hosfölgende Schemata udviser, hvorved Restancerne maatte legitimeres med rigtige Extracter af Kassebögerne, ved hvilke Extracter tillige maatte iagttages, at de til hver Termin udestaaende Restancer anföres i Extracten med det Belöb, de netop udgjöre den Dato, som Extracten udstædes, og naar Hr. Landf. allerede havde assigneret paa Restancen, men det assignerede Belöb dog ei endda var at afskrive, fordi Hr. Landf. ikke havde faaet Un-

derretning om, at Assignationen var honoreret, maatte 1786.
inden Linien annoteres, hvad Belöb saaledes var assigneret; Udgiften ville Hr. Landf. legitimere med at forevise for Stiftamtm. de Qvitteringer, som derfor ere Dem af Vedkommende meddelte, hvilket ligeledes nöie maatte iagttages ved de Extracter, som tilstilles Amtmanden for Nord- og Öster-Amtet, for at han kan vide at rette sig derefter ved de til Restancernes Indfordring foranstaltede Executioner. Skulde det, efter den ved Extracterne udfaldende Conto, befindes, at der behövedes Forskud til at bestride forefaldende kongelige Udgifter, ville De for Stiftamtmanden nöiagtigen opgive hvad Udgifter der forefalde, for at han, ifölge deraf, efter Befindende kan, i Overeensstemmelse med Foranstaltningen af 8. April 1775, requirere det Fornödne. Samtlige Kloster- og Ombudsholdere og övrige Vedkommende bliver iövrigt nu paa ny indskjærpet, at de, ifölge Foranstaltningen af 2. Martii 1776, melde for Stiftamtm. og Amtm., enhver for sit Amt, hvergang de erlægge Betaling til nogen af Kasserne, ligesom Amtmanden derefter underretter Stiftamtm. derom, saavidt Nord- og Öster-Amtet vedkommer. Med Beholdningerne af Tugthus- og Justice-Kasse-Pengene bliver at forholde i Overeensstemmelse med Foranstaltningen af 8. April 1775, men for at Stiftamtm. i mellemværende Tid kan være underrettet derom, ville Hr. Landf. tillige med Qvartals-Extracternes Indsendelse ligeledes underrette ham derom ved en à parte Liste, som uddrages af den derover holdende Kassebog. Rentekammeret d. 20. Junii 1786[1].

20. Juni.

[1]) Det i Rentek. Copiebog vedföiede Schema for Qvartals-Extracterne udelades her, som forlængst undergaaet Forandring. — Ved Rentek. Skriv. s. D. (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1178) tilstilles Stiftamtmand Levetzow Gjenpart af ovenanförte Skrivelse, med Anmodning at indskjærpe paa ny ved offentlig Bekjendtgjörelse, at alle offentlige Indbetalinger skulle indberettes til Stiftamtmanden. — Meddelelse om denne Foranstaltning til Amtmand Thorarensen i Rentek.

1786. 20. Juni.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Lovgivningen om Jordforbedringer. Khavn 20. Juni 1786. — Islandske Copieb. Litr. V, Nr. 1183.

Den Omsorg, som vi af Hr. Kherrens Skrivelse af 16. Martii sidstleden have erfaret Dem at bære for Efterlevelsen af Forordn. af 13. Maji 1776 ang. Gjærders Sætning og Tuers Jævning i Island, kan Kammeret i Almindelighed ikke andet end bifalde, ligesom det og gjerne seer, at Hr. Stiftamtm. for den fölgende Tid saa nöie som muueligt söger at holde over samme. Men da det allerede ved Forordningens Udstedelse er blevet forudseet, ligesom det og fölger af Tingens Natur selv, at saadanne almindelige oeconomiske Foranstaltninger, som denne, for et heelt Land af heel ulige Beskaffenhed, og ligesaa ulige Kræfter og Formue paa Indbyggernes Side, altid maae være underkastede alle deslags Undtagelser, som individuelle Omstændigheder af Personer, Tid og Sted, og især et Aars mere og mindre Beqvemhed fremfor et andet, iblandt andet i Hensigt til Frostens vedvarende Strænghed, gjöre nödvendige, hvorfor og de i Forordningen anordnede Mulkter egentlig ikkun kunne have Hensigt til saadan Forsömmelse, som enten er modtvillig eller i det mindste frivillig i den Grad, at den, efter rigtige Lovgivelses Grunde, kan ansættes til Straf, men derimod ikke til nogen Efterladelse, der alene foraarsages af saadanne Hindringer, som ere uovervindelige enten i sig selv eller for visse Individua,

---

Skriv. s. D. (Copieb. sst. Nr. 1179). I Anledning heraf er Stiftamtmand Levetzows Bekjendtgjörelse 9. Juli 1786 trykt i Althingsbogen s. A. Nr. XII. 1, S. 31, hvorved indskjærpes Rentekammer-Foranstaltning 2. Marts 1776, under Trudsel af Mulkt efter Rentek. Skr. 17. (*rett.* 27.) Juli 1779. — Amtmand Thorarensens Bekjendtgjörelse om samme, see Althingsb. s. A. Nr. XVI. 1, S. 41—42.

om hvilke der kan blive Spörgsmaal i enkelte Tilfælde: — saa gjöre vi os og forvissede om, at Hr. Kherren ved Forordningens Overholdelse for Fremtiden behagelig tager alt saadant i Betragtning, og deriblandt især den nærværende Mangel baade paa Folk og Heste, allerhelst paa de Steder, hvor Grönsvær eller Stene til Gjærdernes Reisning ikke haves ved Haanden, men maae hentes andensteds og ofte temmelig langt fra, og altsaa, naar der opkommer nogen Tvivl om Bödernes Inddrivelse hos en eller anden, der maatte have efterladt at fuldföre det foresatte Maal, lader sig, inden Böderne inddrives, meddele af Sysselmændene oplyselige Lister over alle Omstændigheder, for ret at kunne skjönne, hvem der kan ansees som virkelig skyldig til Straf, og hvem derimod Umuligheden for ham paa visse Tider og Steder maatte kunne give en lovgyldig Undskyldning. Hvad Tuernes Jævning er angaaende, da, saasom man endnu ikke er kommen til fuldkommen Vished om, paa hvilken Maade samme bedst og lettest kan skee i Island, saa ere vi enige med Hr. Kherren, at sammes Paadrivelse nu forhaanden udsættes, indtil et endeligt Udslag deri kan blive bragt tilveie, til hvilken Ende vi i sin Tid forvente Underretning om Udfaldet af de Forsög, Hr. Kherren forehaver dermed, ligesom vi og önske at faae saa nöiagtig Beskrivelse som muligt over et Stykke Mark, begroet med Tuer, ei alene saaledes som de i Almindelighed falde i Island, men og saaledes som de störste og tætteste falde, med Forklaring om deres Höide, Omkreds, Tæthed og Beliggenhed mod hverandre, m. v., og hvis vi kunde tillige faae en liden Tegning over begge Slags, til endnu nærmere Eftersyn, var det saa meget bedre. — At mange med Grund skulde kunne undskylde dem med Uvidenhed om Forordningens Indhold, falder os saa meget mere tvivlsomt, som vi vide, at det kongelige vestindiske og guineiske Rente- og General-Toldkammer haver i sin Tid, foruden det danske, tillige ladet gjöre

1786. 20. Juni.

1786. her et heelt Oplag deraf i det islandske Sprog, hvilket
20. Juni. er fordeelt over hele Landet, ligesom og Forordningen jævnligen paaberaabes af Repstyrerne i deres Attester ved alle Præmie-Æskninger. Imidlertid skulle vi ikke mangle efter Befindende at meddele Hr. Kherren nærmere Resolution om et nyt Oplag deraf i Island, saasnart vi erholde Stiftamtmand Thodals Svar, som vi have begjært, om det Oplag, som ham i sin Tid er bleven committeret at foranstalte, ifald det fandtes fornödent[1]. — I Anledning af de af Hr. Kherren beordrede Executioner af Böderne for Forordningens Misholdelse i alle de foregaaende Aar, ligefra dens Publication og indtil Deres Tiltrædelse til Stiftamtmands-Embedet, skulle vi ikke undlade at formelde til nærmere behagelig Efterretning, at i Aaret 1777, som er det förste man egentlig kan regne fra i denne Henseende, var Faare-Udrydningen, med deraf flydende Foranstaltninger, just i den stærkeste Drift i adskillige af Amtets Landdistricter, hvilket varede ved lige indtil Aaret 1779, og dette foraarsagede, at mange flere af Oplandets Folk end ellers sædvanlig sögte til Sökanten, for at vinde Livs-Ophold, hvorved da alt Jordarbeide naturligviis maatte lide en forholdsmæssig Afbræk. I nogle blandt disse Aar indfaldt tillige saa haarde Tider, at endog mere end sædvanlig Providering herfra, forenet med Benyttelsen i Landet selv af lidet naturlige Midler, og deriblandt Hestekjöd, til Spiisning, kunde ikke engang forebygge, at jo mange iblandt den fattigste Almue maatte lide Nöd. Endelig gjorde Vulkanen i Skaptefjelds Syssel Nöden saa almindelig for det hele Land, allerhelst i

[1]) Ved Rentek. Skriv. 20. Juni 1786 tillades, at et Oplag af 6 à 800 Exemplarer af ovennævnte Forordning maa blive trykt i Island, hvis Stiftamtmanden maatte finde det fornödent, og uddeelt i begge Amter efter Amtmændenes Bestemmelse, idet Omkostningerne tilsiges at ville blive erstattede af Rentekammeret. Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1201.

Aarene 1783 og 1784, at en Udgift for Statens Kasse af Tönder Guld ei haver kunnet ganske afhjelpe samme, ligesom dens Fölger i Tabet af Mennesker, Creature og forladte Gaarde ikke endnu paa meget nær kunne agtes at være forvundne. Disse samtlige Omstændigheder have Kammerne, hver til sine Tider, idelig haft for Öine, i hvad de have foretaget i Hensigt til Forordningens Overholdelse i dette Stykke. I alle de Aar, som man af de aarlige indkommende Syssel- og Amts-Beretninger haver bragt i Erfaring, at trykkende Omstændigheder ei have tilladt Indbyggerne i Almindelighed at fortfare med Gjærdesætningen, efter Forordningens Bydende, og allermeest i Aarene 1783 og 1784, da Naturen selv lagde uovervindelige Hindringer i Veien for samme, har man troet at burde oversee dermed, hvorimod man i de Aar, der have været bedre, haver anseet at være Adgang til at paadrive Sagen med mere Strænghed, hvorpaa den af Hr. Kherren selv paaberaabte Foranstaltning af 12. Januarii 1782 tjener til Pröve. Paa denne Maade er ogsaa denne Sag, lige siden 1778 og indtil indeværende Aar, aarligen bleven af Kammerne allerund. forestilt Hans Kgl. Majt, dog uden at derpaa er erhvervet nogen særdeles Resolution, for ikke at statuere nogen offentlig Undtagelse fra Forordningens Regel; blot have nogle enkelte Embedsmænd, der have udtrykkelig forespurgt sig om de skulde gribe til Execution, erholdet omtrent saadanne Svar, som det af Sysselmanden i Kjose Syssel fremlagte og af Hr. Stiftamtm. indsendte af 31. Januar 1784. — Heraf vil da Hr. Kherren behagelig erfare, at denne Sag hverken har været Kammerne ubekjendt, eller af samme overgaaet uden at paaagtes, ligesom og Hans Kgl. Majt, endskjöndt aarligen af Kammerne allerund. underrettet om alle disse Omstændigheder, ikke haver allern. behaget at tillægge samme nogen Befaling til at iagttage videre Strænghed i Forordningens Execution, under Landets

1786.
20. Juni.

1786. 20. Juni. daværende Omstændigheder, end foran er meldt, og heraf vil det videre blive en Fölge, at alle Böder for manglende Gjærdesætning, fra Forordningens Publication og indtil 1785 Aars Udgang, maae, efter Hr. Kherrens eget Önske, ei alene eftergives, hvilket Hr. Kherren maatte behage at bekjendtgjöre Sysselmændene, men og hvad Gods og Effekter derfor maatte være udpantet, lösgives igjen til Eiernes Raadighed, og om Noget deraf maatte være gjort i Penge, at Belöbet ligeledes gives Vedkommende igjen tilbage. Thi omendskjöndt Hr. Kherren udi sin Skrivelse af 16. Martii sidstleden haver meldt, at Deres forbem" Foranstaltning alene har sigtet til Trudsel og Skræmsel, saa finde vi dog Deres Circulaire derom til Sysselmændene af 20. Novbr. a. p., saavidt det bestemt lyder paa virkelig Execution inden en vis foresat Tid, og det under subsidial Ansvar saavel for Sysselmændene som og for Repstyrerne, uden forinden at forudsætte nogen nærmere Indberetning til Dem, saaledes indrettet, at Sysselmændene kunde ansee sig derved noksom bemyndigede ei alene til at foretage Udpantning, men og at foranstalte det saaledes Udpantede bortsolgt, ligesom og Sysselmand John Johnsen i denne Tanke virkelig har indgivet i denne Henseende en Ansögning til Kammeret paa sit Syssels Vegne. Rentekammeret den 20. Junii 1786[1].

---

[1]) Rentek. Skriv. s. D. til Amtmand Stephan Thorarensen af lignende Indhold: at Folkemangel gjör Udförelsen af For. 13. Mai 1776 umuelig for Öieblikket, hvorfor og Mulkterne for dens Overtrædelse maae bortfalde, men efterhaanden, ligesom Forbedring indtræder, paalægges Amtmanden at vaage over Forordningens Overholdelse, især med Hensyn til Gjærdesætningen, dog saaledes, at för end Mulkter paalagdes, skulde Lister indhentes fra Sysselmændene, med Angivelse af de Omstændigheder som havde forhindret Gjærdernes Opförelse. Paa Tuers Jævning lægges mindre Vægt, da „man endnu ikke er kom-

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Lodsvæsenets Indretning. Khavn 20. Juni 1786. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1185. 1786. 20. Juni.

Ved Hr. Kherrens Prom. af 22. April a. c. have vi modtaget en Gjenpart af den Instruction, hvilken Hr. Kherren til Lodsvæsenets Indretning har udfærdiget for Lodserne for Havnefjords og Holmens Havne. Men da en Lodsvæsens-Indretning for Island er en iblandt de Sager, hvorpaa den nu forehavende Plan til en Frihandels Indförsel vil have en stor Indflydelse, ligesom den og saa meget mere maatte være forsynet med kgl. allerh. Auctoritet, som den i adskillige Stykker kan komme til at interessere fremmede Magters Undersaatter, hvilke uden saadan Auctorisation ikke kunne forbindes derved, saa maae vi tjenstligst have Hr. Kherren anmodet, inden Indretningen udstrækkes til flere Steder, behagelig at ville overlægge denne Sag nærmere med alle de Mænd, som maatte have fornöden local Kundskab om Landets forskjellige Kyster, saavidt disse kunne ventes beseilede, saavel som med Amtmand Thorarensen, saavidt Nord- og Öster-Amtet angaaer, samt derefter gjöre et nærmere almindeligt Forslag herom, for at det i det Hele videre Fornödne derefter kunde corresponderes med vedkommende Departement, samt Hans Majts Auctorisation, efter Befindende, derpaa udvirkes. Ved dette saaledes forventende Forslag önske vi, at ei alene de hidindtil beseilede Indlöbe og Havne, men og i Særdeleshed alle de vanskeligste Steder, saasom Örebachs-Bugten, eller Kysten fra Portland til Pynten af Reykenæs paa den östlige Side, samt Kysterne af Strande Syssel fra Rutefjord af og indtil Cap de Nord (da de fremfarne Tiders Erfarenhed har viist, at

---

men til fuldkommen Vished om, paa hvilken Maade samme bedst og lettest kan skee i Island". Copieb. Litr. V, Nr. 1189.

1786. de fleste forulykkede Skibe ere strandede paa be-
20. Juni. meldte Steder), maatte blive tagne i saa nöie Betragtning som muellgt er, med Overlæg om, hvorledes den der befrygtende Fare for Seiladsen bedst kunde være at forekomme, ei alene ved at bekikke Lodser paa de beqvemmeste Steder, hvilke her, som overalt, udtrykkelig maatte navngives, men og ved visse paa saadanne Steder indrettende Signaler eller Mærker til de Seilendes Advarsel. Det samme er at sige om Nord- og Öster-Amtets Kyster, fornemmelig i Thingöes Syssel fra Langenæss til Husevig, hvorfor og Hr. Kherren vilde give Amtmanden Gjenpart af denne Skrivelse, paa det han ligeledes kunde derom indhente de fornödne Efterretninger for sit Amt, og derefter med Hr. Kherren conferere det Fornödne. Imidlertid, indtil en almindelig Anordning herom for hele Landet kan blive udfærdiget, troe vi, at Hr. Kherren med os vil befinde, at det vil blive bedst at det beroer ved hvad De, som til en Pröve, have foranstaltet for Havnefjords og Holmens Havne, uden nu for Haanden at fortsætte Indretningen til flere Steder. Rentekammeret den 20. Junii 1786.

28. Juni. **Kongelig Resolution ang. Amtmændenes Bemyndigelse til at mulktere Embedsmænd. Frederiksberg 28. Juni 1786.** — Stiftamtmand Levetzow havde i Skriv. 22. April s. A. klaget over, at nogle af hans underordnede Embedsmænd „viiste Seendrægtighed, Efterladenhed og Ligegyldighed" i at udföre hans Ordres, og især at besvare Breve, saaledes at de 2, 3, ja 6 Gange have maattet paamindes om Svar, og tilsidst har det endda „hverken (været) paalideligt eller efterretteligt". Saaledes havde han 5, 6 Gange maattet paaminde om at inddrive Böder, som han havde paalagt nogle Bönder i Arnæs og Kjose Syssel, som vare udeblevne med Skyds til ham til Althinget, af Modtvillighed; saaledes anföres flere Exempler. Herimod troede han ikke at Irettesættelser kunde virke og Suspension for smaae Forseelser var for stærk Straf; han anbefaler Mulkter, ligesom Biskopperne ved Reskr. 26. Juni 1782 vare bemyndigede til at mulktere

Præsterne for lignende Forseelser. Kammeret bifalder dette Forslag, og foreslaaer den paalæggende Mulkt til 1—2 Rd. (Forest. 20. Juni). — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 67, Nr. 73. — Resol. er communiceret Stiftamtmand Levetzow og Amtmand Stephan Thorarensen som dateret „21. Juni", med Rentek. Skriv. 22. Juni 1786 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1206—1207), den förste med Anmodning at ville „foranstalte den almindelig publiceret paa Althinget". Som Fölge deraf er den kundgjort, ogsaa under Datum „21. Junii 1786", ved Stiftamtmand Levetzows Bekjendtgjörelse, dat. Bessestæd Kongsgaard 10. August 1786, trykt som Tillæg til Althingsb. s. A., S. 61—62.

1786. 28. Juni.

Vi ville allern. have Vores Stiftamtmand i Island og Amtmand udi Sönder- og Vester-Amtet sammesteds, Kammerherre Levetzow, samt Amtmand Thorarensen udi Nord- og Öster-Amtet, bemyndigede til at paalægge de enhver især undergivne civile Embedsmænd, som vise sig forsömmelige i saasnart mueligt at meddele de Erklæringer og Efterretninger, som hine til Vores Tjeneste af dem forlange, efter Omstændighederne en Mulkt af 1 til 2 Rd. for hver saadan Forseelse, hvilken Mulkt til Bedste for de Fattige inddrives ved Execution af nærmeste Sysselmand hos den Skyldige; dog at lovligt Forfald af Sygdom, ufremkommelige Veie og andre Embedsforretninger, som paa samme Tid maatte paaligge dem og ei taale Opsættelse, eller formedelst hvilke de paa nogen Tid kunne være fraværende fra deres Bopæle, blive, naar samme beviisligen godtgjöres, at antage til Befrielse for Mulkten. Friderichsberg Slot den 28. Junii 1786.

Rentekammerets Instruction for Thoroddi som oeconomisk Veileder i Nord- og Öster-Amtet i Island. Khavn 29. Juni 1786. — Concept, for störste Delen udarbeidet af Conferentsraad Erichsen, i det forrige Rentekammers Archiv. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1216. 29. Juni.

Interims-Instruction, hvorefter Studiosus Theodor

1786. Thoroddi indtil videre haver at forholde sig ved de
29. Juni. ham under 19. Januarii 1785 allern. anbefalede Forretninger i Island.

1) Saasnart De ankommer til Landet, haver De at melde Dem hos Hr. Amtmand Thorarensen i Nord- og Öster-Amtet, og for hannem at forevise denne Deres Instruction, da alle Deres Forretninger, saavel i Hensigt til Stederne hvor, som den Orden, i hvilken samme skulle foretages, ere allern. henlagte under Amtmandens Bestyrelse. — 2) Disse Forretninger bestaae fornemmelig i, efter Amtmandens Foranstaltning at gaae tilhaande med al Dem muelig Oplysning og Underretning for Almuen i Alt hvad der angaaer Landbruget, saasom at sætte Gjærder, planere Tuer, anlægge Diger og Gröfter til Myrers og Moradsers Udtapning, med fornöden Anviisning til, hvorledes samme siden skulle behandles, for at kunne blive til brugbar Engbund, at forbedre Böygde- og Landeveie, indrette og ret afbenytte Kaal- og Urte-Hauger, Gjödselens Behandling og Formerelse, med videre. I Hensigt til Jordbruget maa De ellers for det förste fornemmelig anvende Deres Bestræbelser paa hvad der kan tjene til Höavlens og Fodringens Formerelse og Forbedring, samt til Arbeidets Lettelse ved samme; med Agerdyrkning derimod maa det forhaanden beroe, uden om maaskee et eller andet enkelt Sted skulde findes at vise saa fordeelagtig Leilighed til at forsöge den, at De med Grund kunde formode et lykkeligt Udfald deraf; dog maatte dette Slags Forsög nu forhaanden ingenlunde foretages uden i Smaat, og ikkun paa udsögte beleilige Steder. — 3) Paa Alt, hvad der hörer til Fædriften, paaligger Dem dernæst at anvende al muelig Agtsomhed, og deri, efter forekommende Omstændigheder, at gaae Almuen til Haande med de bedste Raad og Veiledninger, være sig i Hensigt til Kreaturenes Avling og Opelskning selv, eller til deres Fodring og övrige Behandling, samt endelig til de ved Fædriften faldende Produkters bedst

muelige Benyttelse, dog at De i alt dette stedse have Landets og Indbyggernes Omstændigheder saaledes for Öine, at hvad De heri foretage eller tilraade kan blive saa nöie som muligt passet derefter, i hvilken Henseende ogsaa bliver at have Hensigt til Anvendelsen af de adskillige Afhandlinger om disse Materier, som allerede haves udgivne i det islandske Sprog. — 4) Hvad der kan tjene til Ferskvands-Fiskeriets, og deriblandt især til Laxefangstens Befordring, vilde De ligeledes have i bedste Agt, saavel som overhoved alle de Ting, Husholdnings- og Næringsvæsenet vedkommende, paa hvilke det enten allerede allern. har behaget eller herefter maatte behage H. K. Majt allern. at udsætte nogen Belönning; og om en eller anden kyndig Mand i Landet skulde meddele Dem noget Forslag, sigtende til Næringsvèienes Opkomst, kunne De modtage samme, men derefter overgive De alt saadant til Amtmanden med Deres Betænkning, paa det han efter Befindende kan gjöre nærmere Forestilling til Kammeret derom, ligesom De og selv haver til Amtmanden at indgive hvad Forslage De selv maatte finde nödvendige, for at han kan geleide samme med sin Betænkning til Kammeret til nærmere Overveielse og paafölgende Resolution. — 5) Saavidt der iövrigt gives Leilighed dertil, haver De at efterforske hvad Mærkværdigt De kunde forefinde i Naturriget, som ikke endnu fandtes at være nöiagtigen beskrevet i de over Island udkomne Reiser, og da beskrive alt Saadant paa den i Naturhistorien nu antagne Maade, hvorhos i Særdeleshed tillige maatte haves Hensigt til, hvorvidt saadanne Ting kunde anvendes til en eller anden nyttig Brug i Landet. — 6) Skulde ellers Amtmanden finde fornödent at overdrage Dem nogen Reise, enten for at eftersee og give ham Beretning om en eller anden af de af H. Majt anbefalede eller andre under Amtmandens Opsigt staaende oeconomiske Foranstaltninger, eller og for at give Anviisning til et eller andet af dette Slags, da haver De

1786. 29. Juni.

1786. at foretage saadanne Reiser; dog tilstaaes Dem ikke
29. Juni. nogen Friskyds, men De maa befordre Dem selv paa egen Regning, da Saadant er taget i Betragtning ved at tillægge Dem 150 Rd. i aarlig Lön. Rentekammeret den 29. Junii 1786[1].

30. Juni. **Reskript til Stiftbefalingsmand Levetzow og Biskop Hannes Finnsson, ang. Salg af Kirkegodser. Frederiksberg den 30. Juni 1786[2]. —** Bekjendtgjort i Udtog paa Althinget 1787 ved Stiftamtmand Levetzows Bekjendtgjörelse, dat. Bessested den 19. Juli 1787, trykt i Althingsb. s. A. Nr. IV. 4, S. 7—8. Norske Tegn. XLII, 721b—723; P. Pètursson Hist. Eccl. Island. S. 155—156. Fogtm. VI. 3, 484—485.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Som det af en til Vores Danske Cancellie indlöben Skrivelse er bragt i Erfaring, hvorledes der ved Schalholts Bispestols Godses Salg, i Henseende til Filial-Kirkernes Jorder, er imellem eder og Commissarius opkommen ulige Meninger, foranledigede af tvende til dig, Kammerherre Levetzow, opgivne Spörgsmaale, det ene fra dig, Biskop Finsen, om Kirkernes Gods skulle fölge og sælges med Kirkerne, og om ikke hvad Servitus eller andre Rettigheder en eller anden Kirke eller Kirkejord maatte have paa andre Jorder, skulle fremdeles være Kirken forbeholden, hvorpaa du har resolveret, at Kirkejorderne ikke kunde skilles fra den Kirke, de laae til, men at Kirkejorderne og Kirken tillige med den Jord, hvorpaa den stod, for saavidt Kirken derudi var eiende, skulle sælges under eet, dog saaledes, at samtlige Kirkejorders Dyrhed skulle beregnes hver for sig og siden sammenslaaes, paa det den hele Summa kunde inde-

[1]) Gjenpart af denne Instruction er tilstillet Amtmand Thorarensen ved Rentek. Skriv. 29. Juni 1786 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1217).

[2]) Canc. Skriv. 2. Decbr. 1786.

holde hver enkelt Jords Dyrhed, men at hvad Servitus derimod en Kirkejord eller Kirke havde andensteds, maatte paa Auctionerne bekjendtgjöres, at den blev Kirken uforanderlig forbeholden; og det andet fra Commissario angaaende Kirkejordernes Evaluation, om nemlig Dyrheden af de Kirkejorder, som sælges med Kirken, burde evalueres til nye Jordhundrede, som det hele övrige Gods, eller efter de gamle Jordhundrede, hvorpaa du resolverede, at naar Mandslaan og Qvader af Kirkens Jord havde været ydet til Kirkerne, saa kunde disse ikke betages saadan deres Eiendom, men Jorderne selv maatte opraabes efter de gamle Jordhundrede, og med den Forbindtlighed at beholde Qvilderne, saavidt de hörte Kirken til, om de vare paa samme Gaard, men vare de paa andre Gaarde, vedbleve de der som för, hvorimod naar Mandslaan og Qvader vare svarede til Bispestolen, maatte de ansættes til nye Jordhundrede, om det ikke allerede var skeet i den med Conditionerne fölgende trykte Jordebog, men at Commissarius derimod har indvendt, at Kirkerne kunde under private Hænder staae Fare for i Tiden at miste sit Gods, naar det blev solgt paa den Maade, og derfor foreslog, at af saadanne Kirkejorder ikkuns den maatte sælges, som Kirken stod paa, og den tilkommende Eier af Kirken derimod ikkun gives Ret til at oppebære Indkomsterne af Kirkens övrige Jorder, imod at holde Kirken vedlige, hvilket har foraarsaget, at dette Kirkegodses Salg er stillet i Bero indtil forventende nærmere Resolution: — Saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi allern. ville, at det med Kirkegodset maa forblive ved Loven og hidtil værende Brug, saaledes, at naar en Gaard, hvorpaa en Kirke staaer, sælges, fölger dermed alle de övrige til Kirken liggende Jorder, ligesaavel som alle dens övrige enkelte Rettigheder og Herligheder, uden særskilt Evaluation, da derom til Efterretning i Fremtiden skal tilföies en Post i de trykte Conditioner,

1786.
30. Juni.

1786. 30. Juni. hvorved der kan sörges for, at de til Filial-Kirkerne paa Schalholts Bispestols Gods hörende Jorder skal bestandig fölge med Kirkerne, og aldrig derfra kan alieneres, men at disse Kirkers Eiere blive forpligtede til stedse at holde saavel deres Gods som dem selv i fuldkommen forsvarlig Stand, samt at de aldrig maae, hverken ved Salg, Mageskifte, eller paa anden Maade, separere Godset fra Kirkerne, eller forringe det, ligesom og en saadan Kirke-Eier, fordi han nyder alle Indkomster af saadant Kirkegods, bör staae alle Reparationer og Bygnings-Bekostninger, endog Ulykkestilfælde ikke undtagne; da, naar han ikke efterkommer dette, Godset tilligemed Kirken bör være Os hjemfalden. Derefter I eder allerund. kunne vide at rette, og herover for den fölgende Tid alvorligen at holde. Befalende eder Gud. Skrevet paa Vort Slot Friderichsberg den 30. Junii 1786.

3. Juli. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow og Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Forslag til Forandringer i Althingets Indretning. Khavn den 3. Juli 1786.** — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1227.

Det kongelige Danske Cancellie har communiceret os Hr. Khrens Forslag om Laugthingets Forflyttelse fra Öxeraa til Reykevig; ligeledes have vi af Hr. Amtm.s Skrivelse af 13. August a. p. seet, at De attraaer, at Nordlandets Indbyggere maatte blive befriede for at söge Öxeraa Landsthing. Vi ere og i Almindelighed ikke utilböielige til at tage disse Forslage i nærmere Betragtning, men ved sammes Iværksættelse mangle vi endnu adskillige Posters nærmere Bestemmelse, forinden vi see os istand til at kunne foretage saadant. Saaledes: 1) troe vi med Hr. Amtm. Thorarensen, at der maatte, ifölge heraf, skee en Forandring med Laugdömmenes Inddeling, i Overeensstemmelse med Amternes, saaledes: at Nordfjerdingen med Mule Syssel udgjorde

det ene, og Skaptefjelds Sysselerne med Sönder- og Vester-Fjerdingen det andet Laugdömme, med mindre det maatte findes beqvemmere til Laugthings-Reisernes Forkortelse, at en eller anden af Vesterfjerdingens Sysseler kunde lægges til Nord-Laugdömmet, i hvilket Tilfælde, saavel som ellers, tillige maatte sörges for Laugmands-Embedernes Indkomsters forholdsmæssige Deling for Fremtiden, saavidt som Laugdömmenes forehavende Inddeling maatte gjöre samme altfor meget ulige. Dernæst maatte: — 2) bestemmes, paa hvilket Sted Laugthinget skulde holdes for Nordlandet, og hvorvidt et eget Laugthingshuus dertil blev fornödent, eller ikke, og da i förste Fald gjöres Overslag over hvad det vilde koste, samt ved en lovlig Forretning bestemmes, hvad Afgift vedkommende Grundeier burde nyde, saavel for den Plads, der vilde gaae bort fra Stedet til Laugthingshuset, som og for den Mark, der vilde medtages til at opslaae Telter, og til at græsse de Laugthinget Sögendes Heste, med hvad videre Uleilighed Grundeieren maatte foraarsages. Hvad Laugthingsstedet for Sönder-Amtet angaaer, kunne vi ikke nægte, at saavel Beliggenheden som saa mange Hundrede Aars Erfaring taler der for Öxeraa fremfor noget andet Sted, og det saa meget mere, som Historien tydeligen viser, at Grunden sammesteds virkelig er Publico tilhörende, og kunde vel næppe igjen blive udbragt til Penge, da man derimod paa Reykevig, eller i Egnen der omkring, efter al Formodning vilde blive nödt til: enten at udlægge Grunde for Intet, eller give Vederlag for hvad Grund der blev brugt til Laugthingets Beqvemmelighed. — 3) Da der er en bestalter Laugthingsskriver i Landet, hvis Lön, efter nuværende Indretning, er bestemt saaledes, at samme ikke kan eller bör lide nogen Afgang, og denne Mand ikke kan bestride begge Laugthing, naar disse blive adskilte, saa maatte tillige tages i Overveielse, paa hvad Maade han for sin Levetid kunde blive skadeslös, uden nogen Byrde for Hans

1786. 3. Juli.

1786. 3. Juli. Maj^{ts} Kasse, samt hvorledes Skriveriet ved Laugthingene efter hans Afgang skulde bestrides og lönnes. — 4) om det ikke, skjöndt der vare tvende Laugdömme, dog var bedst, at begge Laugthings-Acterne bleve trykte under Eet, for de offentlige Bekjendtgjörelsers Skyld, saavidt disse deels directe angaae, deels og interessere det hele Land. — 5) Finde vi vel ikke noget imod, at de 4 nærmeste Sysselmænd, der ikke havde selv dömt i de der forefaldende Sager, bleve foruden Præses ansatte som bestandige Assessores i Oberretten, naar alene Notarius enten allerede maatte have eller fik Stemme sammesteds, og saadant blev bifaldet af vedkommende Collegio; imidlertid maatte ogsaa den Post paa ny tages under bedst mulig Overveielse. Men en Sag, som, i Tilfælde af Laugthingenes Deling, fornemmelig vilde tages under nærmere Betragtning, er, hvorledes der da skulde forholdes med Delinquenter, der appellere fra Laugthinget til Oberretten, til den Ende, at de derved paalöbende Omkostninger kunne blive til den mindste Byrde muligt for Justitskassen; ligesom der og iövrigt maatte gjöres Beregning paa alle andre Udgifter, som ved denne Forandring vilde komme Justitskassen til Last. — 6) Vil det blive fornödent at tage under nöieste Betragtning, hvad Indflydelse denne Forandring kunde have paa det kongelige Oppebörsels- og Regnskabsvæsen, med deraf flydende aarlige Afregningers Afslutning imellem Landfogden og samtlige Sysselmænd og Ombudsholdere, hvorom Landfogdens Tanker tillige maatte höres, hvorefter da et nærmere og bestemt Forslag, efter Befindende, maatte gjöres om alle de Foranstaltninger Regnskabsvæsenet vedkommende, som i Anledning af denne Forandring maatte blive fornödne. — Disse vore Anmærkninger, saavel som hvilke andre Relationer Landsthinget staaer i med samtlige offentlige Indretninger i Landet, samt hvad videre Indflydelse dets Forandring ellers maatte kunne formodes at ville have paa den hele övrige Forfatning

sammesteds, maae vi tjenstligst have Hr. Kherren og Hr. Amtm. anmodet, behagelig at ville med hinanden tage under Overveielse, og derefter meddele os under Eet Deres nærmere udförlige Forslag om den hele Plan, med alle de særdeles Foranstaltninger, som til sammes Iværksættelse maatte eragtes fornödne. Rentekammeret den 3. Julii 1786. 1786. 3. Juli.

Cancellie-Skrivelse til **Directionen** for det islandske **Tugthuus**, ang. **Antagelsen af en Skriver ved Tugthuset.** Khavn den 8. **Juli** 1786. — Canc. Brevb. 1786, Nr.1233, S. 758-759. Fogtm. VI. 3, 493. 8. Juli.

P. M. Som Directionen for Tugthuset paa Island under 1. April a. c. har berettet til Cancelliet, at den har seet sig nödt til, formedelst det meget Skriverie, der forefalder ved Tugthusets Bestyrelse, og fornemmeligen nu i Förstningen, at antage en Person til at forfatte, protocollere og reenskrive alt, hvad der ved Directionen det hele Aar igjennem forefalder, nemlig Cand. juris Hans Jacob Lindahl, hvilken formenes at kunne tillægges derfore 20 Rd. om Aaret, hvormed han er tilfreds, og vilde Stiftelsen ei derved foraarsages nogen ny Udgift, siden han kunde nyde de 20 Rd., som efter Fundatsen er tilstaaet til en Vægter, da Portneren meget gjerne tillige skal kunne forrette Vægterens Partes, hvorfore ogsaa ikkun een er antagen til at være baade Portner og Vægter: — saa skulle man tjenstligst tilmelde Dennem, at herimod haves Intet at erindre, saalænge og saavidt Tingene paa den Maade, som nu er skeet, lade sig gjöre; og iövrigt kan Cancelliet ikke Andet, end tilkjendegive Directionen, at man med megen Fornöielse af Directionens anden Skrivelse, ligeledes af forbenævnte 1. April a. c., har erfaret, hvad der af Dem hidtil er foretaget til Stiftelsens Drift. — Det kongelige Danske Cancellie den 8. Julii 1786.

1786.
15. Juli.

Cancellie-Skrivelse til General-Procureur Bang, ang. Udarbeidelse af en Anordning for Island, om Foranstaltninger imod Börnekopperne. Khavn den 15. Juli 1786[1]. — Canc. Brevb. 1786, Nr. 1287, S. 791—792.

P. M. Da det kgl. Rentekammer hertil har meldet, at uagtet den Anstalt, som i Aaret 1773 er föiet i Island, for at forekomme at Börnekopper ikke skulle indsnige sig sammesteds, ere de dog blevne indbragte i Landet i forrige Aar ved en Reisende her fra Staden, fornemmelig ved at nogle af denne Persons Klæder, saasom et Stykke Seildug, hörende til hans Köie, skal være blevne bragte i Land[2], hvorefter denne Sygdom skal rase saaledes, at de nu fra Landet indlöbne Efterretninger regne paa, at hver 8de Person under 23 Aar, som deraf bliver angreben, bortdöer, desaarsag Kammeret, for at see saadanne beklagelige Tilfælde for Fremtiden, saavidt muligt, forebyggede, især om den Forandring skulde skee med Handelen, at den blev fri, holder for, at forbemeldte Foranstaltning maatte indskjærpes ved en kongelig Anordning, som samtlige Vedkommende: Stiftamtmand, Amtmand, Sysselmænd, Kjöbmænd og Skippere, maatte tilholdes at overholde og efterleve, under strængeste Tiltale og Straf, hvis nærmere Bestemmelse er overladt til Cancelliet, saa skulle man, i Anledning af Foranförte, tjenstligst anmode Hr. Cfraad behagelig at ville foranledige en

[1]) Plak. 18. Mai 1787.

[2]) Ifölge Rentek. Skriv. til den islandske Handels-Administration 17. Juni 1786 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1166) bleve Kopperne 1785 indförte i Island „ved en Sön af Kjöbmand Jacobæus paa Kieblevig, som i dette Aar reiste derhen fra Khavn befængt med denne Sygdom, og især ved at et Stykke Seildug, som han paa Reisen havde haft i Köie, var blevet bragt i Landet, og givet til en islandsk Dreng, som og blev först befængt med Kopperne".

saadan Anordning udfærdiget. Det kgl. Danske Cancellie den 15. Julii 1786. 1786. 15. Juli.

Kongelig Resolution ang. **Erstatning for nogle i Uaar bortdöde Inventarii-Qvilder. Frederiksberg 19. Juli 1786.** — I Anledning af Forestilling fra Amtmand Stephan Thorarensen, som indberettede om det store Tab af Qvildebesætningen paa de offentlige Godser i Aarene 1783 og 1784. Rentekammeret refererer sig til de Grunde, hvorpaa kgl. Resol. 29. Marts 1779 var bygget, og anseer disse Grunde for at være anvendelige i dette Tilfælde (Rentek. Forest. 11. Juli). Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 67, Nr. 76. Resolutionen er communiceret Stiftamtmand Levetzow, Amtmand Stephan Thorarensen og Landfoged Skuli Magnusson ved Rentek. Skrivelser 12. August 1786 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1266—1268), den förste med Anmodning: „at den maa foranstaltes almindelig bekjendtgjort, samt indrykket i næste Aars Laugthings-Acter, hvorhos Forpagterne og Ombudsholderne paa de kongelige Godser betydes, at de derefter kunne vente sig den bestemte Godtgjörelse i 3 paa hinanden fölgende Aar, fra næstkommende Aars Begyndelse at regne, ved Liquidation i de af dem svarende Afgifter, med ⅓ Part for hvert Aar, naar de beviisligen godtgjöre, at de igjen have opelsket de faldne Qvilder, saaledes, at den fulde Besætning efter de trende Aars Forlöb er anskaffet, dog at det bliver Forpagterne uformeent, at besörge det fulde Antal Qvilder inden den bestemte Tid er forlöben"; Forpagterne skulde og „ved lovskikkede Forretninger eller andre lovlige Beviser nöiagtigen godtgjöre, hvad Antal Qvilder der paa det af Enhver under Hænder havende Gods er henfaldet ved de Landet i Aarene 1783 og 1784 overgangne Landeplager og deres Virkninger, samt, i Henseende til den aarlige Godtgjörelse, med Specificationer, bekræftede af Rettens Middel, bevise, hvad Antal Qvilder de aarlig indsætte eller have indsat", hvilke Forretninger indsendes til Amtet til Attestation. — Som Fölge heraf er Resolutionen og Indholdet af Rentekammerets Skrivelse kundgjort paa Althinget 1787 ved Stiftamtmand Levetzows Bekjendtgjörelse, dateret Bessestæd Kongsgaard den 19. Junii 1787, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. IV. 2, S. 4–5. 19. Juli.

Vi ville allern. i Henseende til Udsvaret af de i

1786. Aarene 1783 og 1784, formedelst de i Island indtrufne
19. Juli. Landeplager, uddöde Besætninger eller Qvilder paa Vore Godser sammesteds, godtgjöre Forpagterne, til Hjelp til ny Besætnings Anskaffelse, den halve Deel af ethvert af de Qvilders Værd, som beviisligen findes at være uddöde i forbemeldte Aaringer 1783 og 1784, med 2 Rd. in Specie, paa lige Vilkaar, som ved Vores Resolution af 29. Marts 1779, i Henseende til Godtgjörelse for de ved Faarepesten sammesteds uddöde Qvilder, vare bestemte. — Frederiksberg Slot den 19. Julii 1786.

21. Juli. **Reskript til Stiftbefalingsmand Levetzow og Biskop Hannes Finnsson, ang. Nedlæggelse af Annex-Kirken paa Reykjum.** Frederiksberg den **21. Juli 1786.** — Norske Tegn. XLII, 731b—732.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Udi indkommen Ansögning, som Os allerund. er bleven refereret, haver Sognepræsten for Arnarbaile Menighed, Hr. Gisle Magnusson, anholdet, at som Annex-Kirken Reike er ganske forfalden, og Sognet til denne Kirke ligger for det meste i Nærheden af Hovedkirken, hvorfore og de fleste Indbyggere söge den, hvortil de have langt kortere Vei, bemeldte Annex-Kirke da maatte nedbrydes, og tillige med sine Qvilder, Ornamenter og Andet, som den har tilhört fra forrige Tider, tillige med dens Sogn, maatte forflyttes og henlægges til Hovedkirken Arnarbaile. Thi give Vi eder hermed tilkjende, at Vi, efter saadan herom allerund. gjorte Ansögning og Begjæring, samt eders derover afgivne Erklæring, som Os ligeledes er bleven refereret, allern. ville have bevilget, at bemeldte Reike Kirke maa nedlægges, og Menigheden henlægges til Arnarbaile Kirke, og maae bemeldte Reike Kirkes Ornamenter uddeles til de Kirker i Herredet, som trænge til samme. Derefter I eder allerund. have at rette, og Vedkommende Sligt til Efter-

retning at tilkjendegive. Befalende &c. Frederiksberg den 21. Julii 1786. 1786. 21. Juli.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Sager om Helligbröde paa Island. Khavn den 29. Juli 1786[1]. — 29. Juli.

Udtogsviis publiceret paa Althinget 1787 ved Stiftamtmand Levetzows Bekjendtgjörelse, dat. Bessastad 18. Junii 1787, trykt i Althingsbogen 1787, Nr. IV. 1. 2, S. 4. Canc. Brevb. 1786, Nr. 1384, S. 853–854 (med feilagtigt Datum 24. Juli). P. Pètursson Hist. Eccl. Island. S. 156—157, jevnf. S. 105 (hvorefter man urigtigen kunde antage denne Cancellie-Skrivelse for et Reskript); Fogtm. VI. 3, 518—519.

P. M. For at forekomme de Uleiligheder, som foraarsages derved, at Geistligheden i Island söge at extendere Forordn. af 29. Maji 1744 om Sabbathens Helligholdelse altfor vidt, saa at Præsterne endog have kjendt den kongelige Sönderlands-Post i Helligbröde: har Hr. Kherre udi Prom. af 24. April a. c. indstilt:

1) om ei saavel Posten, som og Expresser, maae ubehindret fortsætte sine Reiser saavel Sön- som Hellige-Dage, uden derfor at mulkteres af Præsterne. — 2) om det ei efter Stiftamtmandens Resolution maa være Folk tilladt at lægge Fiskegarn paa Hellig-Dags Eftermiddag efter Kl. 4, naar den paafölgende Dag ei er en Helligdag. — 3) om ei saavel Stiftamtmanden som enhver anden Embedsmand maa reise om Helligdage, uden at sinkes efter Kirketjenesten, da Reiserne ere Embedsreiser, og som oftest nödvendige om Söndagen; og — 4) hvorledes den 19. Art. i berörte Forordn. af 29. Maji 1744 skal forstaaes. — Thi skulle man i saadan Anledning tjenstligst tilmelde Dennem: at, da meerbemeldte Forordning om Sabbathens Helligholdelse ikke giver Præsterne Magt at dömme i Sager om Helligbröde, men paalægger dem at angive slig Sag for den verdslige Övrighed, saa ville De tilkjendegive alle vedkommende

---

[1] Canc. Skriv. 26. Mai 1787; Reskr. 7. Marts 1788.

1786. Sysselmænd og Repstyrer, at, om nogen Præst skulde,
29. Juli. imod Formodning, afsige Dom imod Nogen, betræffende Sabbathens Overtrædelse, da maa ingen Execution foretages efter saadan Dom, men den bör ansees som usagt og uskreven, da Sagen for Övrigheden anmeldes; og maa ingen Dom for Helligdags-Bröde, af hvem den end er afsagt, nyde Execution, för end den af Stiftamtmanden, som efter Omstændighederne kan forandre slige Domme, er approberet. — Iövrigt bifaldes, som god og billig, den af Dem givne Tilladelse om Fiskegarns Udsættelse. Det kgl. Danske Cancellie d. 29. Julii 1786.

9. August. **Kongelig Resolution ang. Gage-Afdrags Henlæggelse til Tugthuset. Frederiksberg 9. August 1786.** — Ifölge Reskr. 10. April 1745 var der i Antegnelser til Islands Jordebogskasse-Regnskab paastaaet, at Landphysikus Jon Sveinsson, beskikket 1780 med 200 Rd. Gage, skulde afkortes 5 pCt. til Tugthuset paa Christianshavn. Landfogden erklærede, at han ikke vidste om bemeldte Reskr. galdt i Island, da det ikke var publiceret der, men hvis det galdt, maatte Decourten formeentlig tilfalde Tugthuset der. Kammeret meente, at Landphysikus kunde ikke blive fri for Decourten, som var gjældende for Alle, men forlangte Finants-Kasse-Directionens Betænkning om den burde tilfalde Tugthuset i Island, om Decourt ogsaa skulde regnes af de 100 Rd. Landphysikus fik af Handelen, samt om ikke det her bestemte maatte blive almindelig Regel. — Finants-Kasse-Directionen meldte, at bemeldte Decourt stedse er anviist Tugthuset paa Christianshavn, og havde Stiftamtm. Thodal sidst taalt Decourt i Aaret 1770; den syntes, at da Landphysikus var ansat 1780, men Tugthuset stiftet 1784, maatte hans Decourt falde til samme Stiftelse som forhen; af Handelens Penge meente den ikke at burde regnes Decourt, naar de ikke skulde ansees som kongelig Gage. Den indrömmer iövrigt, at dersom det islandske Tugthuus havde været indrettet som andre, maatte det have været berettiget til bemeldte Decourt, men da dets Fundations 1. §, 1. Art., 11. §, 5. og 7. Art. bestemme, at de tredie Gang Undvigte af Tugthuset skulle afgives til Rasp- eller Börnehuset paa Christianshavn, meente Finants-Kasse-

Directionen, at det sidstnævnte havde nogen Rettighed til at beholde de 5 pCt. efter Reskriptet. — Kammeret bemærker, at endskjöndt Tugthusets Fundats er af 1784, var denne Stiftelse dog egentlig at ansee funderet ved Reskr. 20. Marts 1759. Derimod indrömmes, at Börnehuset paa Christianshavn er i en vis Henseende at ansee som Straffehuus for Island. Dog, da det sjelden skeer, at Delinquenter sendes til det Sidstnævnte, og da det islandske Tugthuus er et nyt Institut, „hvis Indkomster alene bestaae i Sagefaldets aarlige Forpagtnings-Belöb 148 Rd. 45 Sk., samt desuden 2 Sk. af hver 30 Al. Landskyld og 1⅓ Sk. af hvert Qvilde paa alt D. Majts eget saavel som beneficeret samt Proprietair- og Selveiergods i Island", troede Kammeret, at det var rigtigst at tillægge det islandske Tugthuus alle Decourter der i Landet, analog med Reskr. 10. April 1745, som tillagde Tugthuset i hver Provinds Indtægterne deraf; dette havde ogsaa Finantsdirectionen bifaldet i et senere Brev (Forest. 25. Juli). Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 67, Nr. 80. 1786. 9. August.

Vi ville allern., at indbemeldte Afkortning af 5 pro Cto, som Landphysikus Svendsen efter Vores Reskr. af 10. April 1745 er pligtig, til Bedste for et Tugthuus, at taale for det förste Aar i hans Gage, 200 Rd., skal tilfalde Tugthuset i Island, samt at alle slige Decourter i förste Aars Gager eller Forbedringer, som falde i Island, ligeledes skulle for Fremtiden tilfalde bemeldte Tugthuus sammesteds. Friderichsberg Slot den 9. August 1786[1].

Kongelig Resolution ang. Combination af Myra og Hnappadals Sysseler m. v. Frederiksberg den 9. August 1786. — I Rentekammerets Forestilling 1. August udvikles, hvorledes Hnappadals Syssel for sig er aldeles ude af Stand til at lönne en Sysselmand, da hele Indtægten deraf, iberegnet 30 Rd. Douceur af Han- 9. August.

[1]) Resolutionen er communiceret Finants-Kasse-Directionen, Stiftamtmand Levetzow og Landfoged Skuli Magnusson, ved Rentek. Skrivelser 15. August 1786 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1278—1280).

1786. 9. August. delen, beregnes til 80 Rd. 18 Sk., hvorfor det foreslaaer at forene det med Myra Syssel. Tillige indstilles, at den hidtil sædvanlige förste Fæste maa bortfalde, saavel for dette som for Borgarfjords Syssel, samt at en Sysselmand, som constitueres paa Vestmannöerne, maa beholde 57 Rd. 48 Sk. aarlig af Kongens Kasse, hvortil hans Gage var bestemt ved Resol. 15. Marts 1784 (jevnf. Resol. 28. Marts 1769, 19. April 1773 og 7. Decbr. 1778), hvilket og i Resolutionen approberes. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 67, Nr. 83. — **Uddrag.**

Vi ville allern. at Hnappedals Syssel, hvis Sysselmand Paul Axelsen er ved Döden afgaaet, skal forenes med Myre Syssel, og Sysselmands-Forretningerne i förstmeldte Syssel saaledes for Fremtiden, tilligemed Embedets Indkomster, overdrages Sysselmanden i Myre Syssel, Gudmund Ketilsen, hvorhos Vi ville have ham fritaget for af Hnappedals Syssel at svare förste Fæste til Vores Kasse . . . . Friderichsberg Slot den 9. August 1786 [1].

11. August. **Reskript til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Straf for Tyverie, begaaet af Drenge.** Frederiksberg den 11. August 1786. — Udtogsviis publiceret paa Althinget 1787 ved Stiftamtmand Levetzows Bekjendtgjörelse, dat. 19. Juni 1787 og trykt i Althingsb. s. A. Nr. IV. 3, S. 5—6. Norske Tegn. XLII, 740. Fogtm. VI. 3,522.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Da Amtmanden over den nordre og östre Deel af Vort Land Island, Os elskel. Stephan Thorarensen, udi Skrivelse til Vores Danske Cancellie, som Os er bleven refereret, haver indberettet, at iblandt dem, som i de sidste dyre Aaringer ere grebne i Tyverie, ere befundne nogle

---

[1]) Resolutionen er communiceret Stiftamtmand Levetzow, Landfogden og Finants-Kasse-Directionen, samt de paagjeldende Sysselmænd ved Rentek. Skrivelser 15. August 1786 (Isl. Copieb. Litr V, Nr. 1269—1274).

usle og elendige Drenge af 16 til 18 Aars Alder, hvilke ikke have været til Confirmation, og desuden formedelst en slet Opdragelse ere meget uoplyste og vankundige, hvis betydeligste Velfærd dog vilde være spildt, om der over dem efter Loven og Anordningerne skulde gaae Tyvsdom: saa give Vi dig hermed tilkjende, at Vi, i Anledning heraf allern. have funden for godt og hermed ville have anordnet, at deslige uoplyste Drenge, naar de förste Gang blive grebne i Tyverie, maae fritages for at overgaae Tyvsdom, hvorimod de skal hensættes til Revselse i det islandske Tugthuus paa 3 Maaneder, mere eller mindre efter Omstændighederne og dit Sigende; men betræffes de anden Gang, bör der gaae Tyvs-Dom over dem. Derefter du dig allerund. haver at rette og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Frederiksberg den 11. Augusti 1786[1]. 1786. 11. August.

Kongelig Resolution ang. **Ophævelsen af den kongelige Monopolhandel** paa **Island** m. v. Frederiksberg 18. August 1786. — Ved Rentekammerets Forestilling 8. August forelægges en udförlig motiveret Forestilling af s. D. fra Commissionen for Islands almindelige Væsen, underskreven af Schimmelmann, Reventlow, Thodal, Erichsen, Schow, Martini, Pontoppidan, Hammeleff, Frisch og Eggers som Secretair, hvilken Forestilling Rentekammeret i det Hele slutter sig til. Commissionen viser ved udförlige Beregninger, at de Fordele man har tillagt den monopoliske Handel, saavel for Kongens Kasse som for Island, ere aldeles illusoriske; Handelens Resultat for de 11 Aar fra 1774 til 1784 opgives nemlig af Commissionen efter Handelens Böger saaledes, ifölge en nöiagtig detailleret Opgjörelse: 18. August.

[1]) s. D. er udfærdiget Reskript ad mandatum af samme Indhold til Amtmand i Nord- og Österamtet Stephan Thorarensen (Norske Tegn. sst. 740b).

1786.
18. August.

Indtægt:

	Rd.	Sk.	
a) de islandske Retourvarers Belöb	2,519,031.	46.	
b) Beholdninger i Kjöbenhavn . .	113,600.	»	
c) Beholdninger i Island	197,100.	»	
d) Restancer i Island	32,418.	50.	
e) Huse og Inventarier i Island .	62,488.	»	
			2,924,638Rd.

Derimod **Udgift:**

	Rd.	Sk.	
a) Cargaisonvarer	1,326,600.	65.	
b) Fragter	752,905.	88.	
c) Assecurance	89,595.	37.	
d) Omkostninger i Kjöbenhavn	298,167.	15.	
e) Omkostninger i Island . .	435,101.	81.	
			2,902,370. 94.

For disse 11 Aar veiede saaledes Indtægt og Udgift omtrent hinanden op, naar man nemlig ikke regnede nogen Rente af den i Handelen stikkende Capital: 1,050,000 Rd. — Og ved Siden af dette Resultat i selve Handelen var Islands materielle Tilstand aldeles ödelagt. — Commissionen viser derefter udförlig, at Island kan taale en fri Handel, da deels Landets Beliggenhed og Clima ingenlunde er saaledes, som „Interessenterne i den islandske Handel, allermest i Compagniernes Tid, for deres egen Fordeels Skyld, sædvanlig have forestillet" det. Det samme Resultat kommer man til, naar man betragter Landets Produkter. Udsalgsprisen af Islands Udförselsvarer belöber nemlig efter 21 Aars Middeltal til 222,100 Rd. aarlig, Indförselen derimod ikke höiere end 183,000 Rd. aarlig. „Belöbet af de for Cargaisonerne indhandlede islandske Retourvarer er deri beregnet efter Udsalgs-Prisen, saavel her (i Khavn) som paa fremmede Steder; derimod er under de islandske Fornödenheders Sum ikke alene indbegreben Varernes Indkjöbspriis, men ogsaa Fragt, Assecurance og 10 pro Ct. for de forefaldende mindre Omkostninger, saasom Arbeidslön, Spedition, Pukhusleie m. m., baade for Cargaison og Retourvarerne. Fölgelig er denne Balance at ansee for fuldstændig, da den indbefatter den hele Indtægt paa den ene og den hele Udgift paa den anden Side. Men denne bliver saa fordeelagtig for Island, at den giver, endog under en Handel der er fört fra Kjöbenhavn, 39,100 Rd. reen Gevinst aarlig, eller 21½ pro Ct. af den til hele Udredningen og alle Omkostninger medgaaende

Capital, hvormed enhver Kjöbmand vil være vel fornöiet". — 1786.
Det paavises fremdeles, at Islands Udförsels-Produkter „ere 18. August.
næsten alle Varer af förste Nödvendighed, derimod er iblandt Indförselsvarerne, som det bruger, ikkun ⅓ Deel nödvendige Varer, ⅓ Deel nyttige og ⅓ Deel Overflödigheds-Varer", hvoraf udledes den Slutning, deels at Landets Produkter aldrig kunne komme aldeles i Mispriis, deels at en friere Handelsform og Concurrence vil opmuntre Indbyggerne til at producere dem i större Mængde. — Efter at Commissionen derpaa har yderligere betragtet de Fordele, som en friere Handelsform formentlig vilde medföre saavel for Island som for de övrige Statsdele, gaaer den over til at udvikle Grundsætningerne for den af den anbefalede Indretning af den islandske Handel, at den nemlig burde være fri for alle de kongelige Undersaatter i Europa, men ogsaa kun for disse og ikke for Fremmede, hvorimod de subsisterende Forbud mod disse (For. 1. April 1776) menes at burde paa ny indskjærpes med de fornödne Forandringer i enkelte Punkter. Handelen i Island selv vil Commissionen grundlægge ved Oprettelsen af Kjöbstæder, til hvis Privilegier m. v. den fremsætter Grundtrækkene. Ligeledes tilraader den Oprettelse af Magaziner, som vedligeholdes i de förste 5 Aar, Oprettelse af Communication ved et Postskib, Fortsættelse af Opmaaling af Landets Kyster og Havne og passende Opmuntringer til Udvikling af Landets Næringsgrene, med Hensyn til hvilke der gjöres opmærksom paa, at Fiskeriets Produkter udgjöre næsten ⅔ Dele af alle Landets Exporter, og at af Uld og uldne Varer er udfört, efter de sidste 21 Aars Middeltal, omtrent for 20,000 Rd. aarlig. — Til Realisering af Handelens Eiendomme gjör Commissionen fölgende Overslag, beregnet efter hvad de stode til Bogs for i Slutningen af Aaret 1784:

1. Effekter i Island:

Beholdninger af Cargaisonvarer . .	243,179	Rd.	25	Sk.
Beholdninger af Retourvarer . . .	30,629	—	87	—
Restancer	55,587	—	26	—
Huse og Inventarier	107,991	—	5	—
dertil kommer for Örebakkes Havn	55,551	—	78	—
	492,939	Rd.	29	Sk.
afgaaer Handelens Gjæld	5,847	—	87	—
Lateris	487,093	Rd.	38	Sk.

1786.
18. August.

	Transp.	487,093 Rd. 38 Sk.
2. Handelens Skibe	. . . . . .	231,389 — 29 —
	Summa	718,482 Rd. 67 Sk.[1]

hvis sande Værdie calculeres at ville være ved April Maaneds Udgang 1787:

1. Effekter i Island:

a) Beholdninger af Cargaisonvarer	180,000 Rd.	
b) Beholdninger af Retourvarer .	120,000 —	
c) Restancer	40,000 —	
d) Huse og Inventarier	50,000 —	
		390,000 Rd.
2. Handelens Skibe		143,000 —
		Summa 533,000 Rd.

Med Hensyn til de andre Punkter, som stode i Forbindelse med Monopol-Handelen, bemærkes: — 1) Handelens Udgifter til nogle kongelige Embedsmænd, deels i Anledning af gamle Förings-Rettigheder, deels som Vederlag for deres Uleilighed ved adskillige Handelen vedkommende Forretninger. Det förste vilde nu selvfölgelig falde bort, det andet blev at bestemme „efter den Norske Lov og tilhörende Anordninger"; dog maatte det komme under Overveielse, om den Stiftamtmanden, Amtmanden, Biskopperne og Laugmændene tillagte Douceur af Handelen burde bortfalde, da de ikke komme til at erholde noget Vederlag derfor i Embeds-Gebyhrer. — 2) Desuden betalte Handelen: 50 Rd. til Landfogden som Föring, 25 Rd. til Landsthingsskriveren for et verificeret Exemplar af Althingsbogen til hver Havn, 100 Rd. til Landphysikus og 200 Rd. til Apotheket for den dem bevilgede frie Udförsel af Varer til Medikamenters Indkjöb. De to förste syntes at maatte

[1]) Bagved den Hrappsöiske Udgave af den islandske Text af Plakat 18. August 1786, som pleier at følge Althingsbogen fra 1787, findes trykt: *a)* „Fortegnelse paa den kongelige Handels Skibe i Aaret 1786", med Angivelse af Skibenes Art, Navne, Bygnings-Aar og Drægtighed efter Commercelæster; og *b)* „Fortegnelse paa de den kongelige Handel tilhörende Huse, Inventarier og Beholdninger af Cargaisonerne, saaledes som de stod til Bogs for ultimo Decbr. 1784", med Angivelse af Handelsstedernes Navne og Angivelse af Værdien af saavel Huse og Inventarier, som af Cargavarer.

bortfalde, de to sidste derimod at ville falde paa Kongens Kasse, ligesom Gaven til Fattige paa hver Havn. — 3) Den frie Overförsel af Reisende og Delinquenter maatte ligeledes ophöre, og kun paalægges at enhver Reisende fik Pas hos Amtmanden og legitimerede sig for ham. Private maatte det overlades selv at sörge for Fragt og Kost, Embedsmænd, som befaledes at reise, og Skoledisciple, maatte efter Omstændigheder godtgjöres noget for Reisens Omkostninger; Delinquenter maatte ved Övrighedens Omsorg föres over paa det Offentliges Bekostning. — 4) Falkenes aarlige Transport maatte iværksættes paa Rentekammerets Foranstaltning, enten ved Licitation eller paa anden Maade. — 5) Föring for Studenter og Disciple fra Island, som frequenterede danske Skoler, maatte ogsaa bortfalde. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 67, Nr. 88.

1786. 18. August.

Indbemeldte Vores islandske Commissions Forestilling have Vi ladet Os udförligen referere, og ville Vi allern.:

1) At den nærværende islandske Handels-Indretning og derhen hörende, til octroyeret Handel sigtende Anordninger ophæves fra 1. Januarii 1788 af, saaledes at Handelen fra og til Island fra samme Tid af aldeles ophörer for Vores Regning, og bliver fri for alle Vore Undersaatter i Europa, undtagen alene de, som endnu staae under en octroyeret Handel, og at det ligeledes maa staae enhver af Vore Undersaatter frit for, at drive Fiskerie under de islandske Kyster, og virke deres Fangst paa Landet, alene at det sidste ikke skeer uden lovligen at have affundet sig med vedkommende Grundeiere, samt at Övrigheden haver Indseende med, at ingen Misbrug i den Anledning foregaaer. — 2) At saadanne frie Handlende maa forundes at beseile en eller anden Havn i Island allerede til Foraaret 1787, naar de melde sig derom inden dette Aars Udgang, da de og kunne vente at blive, saavidt muligt, forsynede med alle behövende Oplysninger om det locale af det Sted, som de saaledes agtede at handle paa, samt at dem, efter Omstændighederne, maatte vorde forundt en

1786. eller anden passende Benaadning, i Henseende til Indhandlingen af de til den Tid i Landet i Forraad værende og Vores Handel tilhörende Retour-Ladninger. — 3) At, for endnu mere at lette saadant, Forordningen om den islandske Taxt og Handel af 30. Maji 1776, saavidt den indeholder Taxt paa de islandske Cargaison- og Retourvare, allerede skal ophæves fra ultimo Aprilis næstkommende af, saaledes, at Indbyggerne i Island næste Sommer maatte forenes, som de kunne, med de Handelsmænd som komme til Landet, baade om Prisen for de derhen overförende og for de derfra udskibende Varer, ligesom de og paa de Steder, som endnu samme Sommer blive beseilede for Vores Regning, ikke længere skulle være bundne til Taxtens Priser, men kunne vente at faae de indförende Varer for nærmere bestemmende, kjöbmandsmæssig beregnede Priser, samt for deres Produkter saadanne Priser, som vare passende til daværende Omstændigheder. — 4) At alle til Island indförende Varer, det være sig inden- eller udenlandske, maae i de förste 20 Aar indföres til Island, frie for al Told og Consumtion, hvad enten de indföres fra indenlandske eller fremmede Steder; samt at alle islandske Varer maae udföres derfra uden al Told, hvad enten de udföres til indenlandske eller fremmede Steder. — 5) at i lige Tid Skibene fra og til Island maae være frie for Lastepenge i de danske, norske og Hertugdömmernes Havne, samt at de Skibe, som directe fra og til Island forbiseile Capo finis terræ, maae i lige Tid befries for de denne Fart ellers paaliggende Slave-, Laste- og Rançonspenge. — 6) At de fra Island hjemkommende islandske Varer ligeledes i 20 Aar maae nyde Told-, Accise- og Licent-Frihed overalt ved Toldstederne i Rigerne og Hertugdömmerne, som og, indtil videre, Consumtions-Frihed i de danske og norske Steder, hvor de henföres, hvorimod deraf ved Udförselen derfra igjen til fremmede Steder betales den hidindtil paabudne 1 pro Ct. i Stedet for udgaaende Told; samt at alle fra Danmark, Norge

18. August.

og Hertugdömmerne til Island udgaaende indenlandske 1786.
eller fremmede Varer maae være frie for udgaaende og 18. August.
Mellemrigs-Told, dog at der tilveiebringes Attest fra vedkommende Övrighed paa Stedet i Island, hvor de losses, at de der, til at forblive i Landet, ere indförte, hvorhos paa de udgaaende Födevarer godtgjöres Consumtion som sædvanlig, samt paa de her fabriquerede Tobakker, naar de udföres til Island, nydes ligeledes den ved Vores Forordning af 12. April sidstl. § 7 bestemte Godtgjörelse, hvorimod den Godtgjörelse paa indenlands Korn-Brændeviin, som hidtil haver fundet Sted, skal fra ult. April 1787 aldeles ophöre. — 7) At dog de Handlende maa paalægges den Forbindtlighed, at bruge til denne Handel alene indenlandske Skibe, hvorved de samme Regler skulle iagttages, som ved de, der seile med algierske Söpasser, saaledes at Rhederne altid skulle forsyne sig med et islandsk Pas, hvorfor der dog, saalænge Frihedsaarene vare, ikke skal betales mere end 2 Rd. Expeditions-Gebyhr, samt indsende en nöiagtig Carga over Skibets Ladning, saavel ved Bortseilingen fra et indenlandsk eller fremmed Sted, som ved Ankomsten til et indenlandsk eller fremmed Sted; det samme skulle Skipperne iagttage ved deres Ankomst til og Bortseiling fra et islandsk, ligesom ved deres Ankomst til et indenlandsk eller fremmed Sted. Disse Cargas bör desuden være attesterede af vedkommende Toldbetjente, saasnart Skibet lades eller losses paa et indenlandsk Toldsted. — 8) At de sex Handelspladse: Reikjavik, Vestmannöe, Eskefjord, Eiafjord eller Öefjord, Skutils- eller Isafjord og Grundareller Grönnefjord forundes Kjöbstæds-Ret og Friheder, og igjennem Vort danske Cancellie udfærdiges de fornödne Privilegier for disse Kjöbstæder, i Overeensstemmelse med Vores islandske Commissions indbemeldte allerund. Forslag, dog at Bestemmelsen af Tiden for Vexelbreve nu forhaanden udelades, samt at de til Kjöbstædernes Anlæg behövende Grunde maae, saavidt

1786.
18. August.

de tilhöre Private, afkjöbes dem for Vores Regning, og, saavidt de ere Os tilhörende, allern. skjænkes til dette Brug, efter at Strækningen forud er opmaalt og bestemt ved en derover indsendende Forretning. — 9) At nu saa mange af disse Kjöbstæders Borgere, som ville, efter at de have vundet Borgerskab paa Handelen, samt ere forsynede med behövende Forraad af de fornödne Varer, maae, for det förste i 20 Aar, have Frihed, som Udliggere, at gjöre mindre Handels-Anlæg i det til hver Kjöbstæd hörende District, med Frihed siden at handle ikke alene med hvilken Udligger- og Kjöbstæd de finde for godt, men og directe at forskrive Ladninger fra hvilket Sted i Vore Riger og Lande de selv ville, samt igjen at expedere Ladninger hvorhen de finde tjenligst, alene at de iagttage de samme Regler, som i Almindelighed ere bestemte for alle andre Handlende i Landet. — 10) At det maa staae enhver Indbygger i Island frit for, at handle, ei alene til hvilken Kjöbstæd eller Udliggerstæd han selv vil, men og directe med de alene paa Speculation til Landet ankommende Skibe, saaledes at disse, efter först at have anlöbet een af Kjöbstæderne, dog uden at være pligtige der at losse eller lade, eller betale nogen Slags Omkostning, maae, saavidt de ikke selv finde i Kjöbstæderne fornöielig Afsætning af deres Varer, strax efter at have afgivet deres Carga, gaae til hvilken Havn de ville, og der ligge udi 4 Uger, inden hvilken Tid enhver af Indbyggerne uden Forskjel af dem maa kunne kjöbe til egen Fornödenhed, Föde- og andre til Næringernes Drift fornödne Varer, samt til dem sælge sine Produkter. — 11) At dem, der ville entreprenere og forlægge Fiskerierne eller nogen anden for Landet særdeles nyttig Næring i det Store, samt de for Landet nödvendigste og nyttigste Haandværksfolk, der ville nedsætte sig i Kjöbstæderne sammesteds, maa paa vedkommende Collegii nærmere Forestilling forundes saadanne Benaadninger og Fordele, som Omstændighederne maatte gjöre fornödne. — 12) At,

for at see Landet saa meget bedre forsynet med den behövende Courant-Mynt, de islandske Banco-Sedlers Antal ikke skal formeres, hvorimod indbemeldte Forslag, at fra Vort Finance-Collegium til Os maatte gjöres nærmere Forestilling om, at de 1 Rd. Sedler ikke maatte igjen udgives i Island, naar de komme ind i Vores Kasse, hvorimod Indbyggerne i Island ikke skulle være pligtige til at antage andre end de paategnede 5 Rds. Bancosedler, ligesom og ingen andre skulle efterdags fra 1791 Aars Udgang af antages i Vores Kasse der i Landet, bortfalder, indtil Erfaringen viser, at saadant er fornödent. — 13) At Landet kunde gjöre sig Haab om, at ifald Tiderne i næste Aar endnu skulde give Anledning til at frygte for nogen Nöd, Vi da for det förste enten vilde lade, saasnart Omstændighederne skulde gjöre saadant fornödent, holde passende Magaziner af Kornvarer i Kjöbstæderne, eller og paa anden Maade see Landet forsynet med den fornödne Tilförsel og Forraad, saavidt et eller andet District skulde befindes at trænge dertil. — 14) At ingen af Vore Undersaatter maa i Island handle med nogen Fremmed, som, være sig af hvad Aarsag det vilde, mulig kunde besöge bemeldte Land; til hvilken Ende den af Os mod saadan uberettiget Handel udgivne Anordning af 1. April 1776 fremdeles skal staae ved Magt, indtil noget nærmere derom kan blive bestemt i Overeensstemmelse med de under en Frihandel fornödne Forandringer. Det skal og fremdeles være alle Fremmede forbudet at handle paa de islandske Kyster og Strömme eller beseile dem, videre end hidindtil haver været fastsat, ligesom og at virke deres Fisk paa Landet selv, hvortil ikke alene ingen af Landets Indbyggere maa være dem behjelpelig, men Övrigheden meget mere see saadant afværget i Overeensstemmelse med forbemeldte Anordning. Endvidere forvente Vi nærmere allerund. Forestilling om, hvorledes Indretningen med et Landværn i Island bedst kunde foranstaltes, og at Vort Rentekammer, om Om-

1786. 18. August.

1786. stændighederne skulde udfordre det, i Tiden indkommer
18. August. med allerund. Forestilling om, at et eller flere smaae armerede Fartöier skulle krydse under Island. — 15) At Vores islandske Commission herved skal være authoriseret at correspondere med vedkommende Departement om den bedste Maade, hvorledes den siden 1778 afbrudte Opmaaling af de islandske Kyster og Strömme kunde fortsættes efter en sammenhængende Plan, i Forbindelse med astronomiske Observationer paa Landet selv, samt at til Os nærmere maa allerund. forestilles, hvorledes man ved passende Opmuntringer til at bygge store Baade og andre til Transport og Havfiskerie beqvemme Fartöier kunde befordre Communicationen til Söes, da samme bliver, helst under en Frihandel, saa overmaade vigtig for Landet. — 16) At der, til Communicationens idelige Vedligeholdelse imellem Island og Vore övrige europæiske Stater, skal sörges for, at der kan træffes en ordentlig og stadig Indretning med et Postskib, som skal overvintre i Island, og tidlig om Foraaret medtage derfra til Norge og til Vores Residentsstad Kjöbenhavn saavel private Breve, som hvad der hörer til Vores Tjeneste, samt hvad der ellers maatte behöve hastig Befordring, ligesom og samme Skib ved Tilbagereisen skal overbringe til Landet saavel de forhaandenværende Expeditioner fra Vore Collegier, som andre Breve, eller Reisende. — 17) At de Forandringer i Lovgivelsen, og deriblandt især ved Politivæsenet i Island, som formedelst Handelens Forandring ville blive nödvendige, i sin Tid til Os nærmere allerund. maae foredrages, og at Vores islandske Commission skal udarbeide en henimod Aarets Udgang udgivende udförligere Anordning om den islandske Handel, hvori ei alene Indholdet af denne Vores Resolution nærmere skal udföres, men og tillige bekjendtgjöres summariske authentique Beregninger om Handelens Tilstand hidindtil, med det Slags Efterretninger, der kunde agtes for de vigtigste eller nödvendigste for de Handlende, med tilföiet Samling af

saadanne for Island udgivne, eller der gjeldende Anordninger, der staae i Sammenhæng med Handelen. — 18) At for Fremtiden af Vores Kasse maa betales hvad Landphysikus og Apotheket hidindtil have nydt af Handelen, samt for det förste det, som Handelen efter Reglement af 1777 har givet til de Fattige i Island, paa samme Maade som hidindtil skeet er, indtil disse Penge med Tiden kunne indvindes ved frivillige Gaver eller paa anden Maade, dog at de Handlende derimod blive frie for al Afgift, der svares til de Fattige af rörligt Gods, saa længe vi staae denne Udgift. — 19) At den Godtgjörelse, som Vore Embedsmænd, samt de islandske Studentere og Skolediscipler hidindtil have nydt, deels som Vederlag for Forretninger ved Handelen, og deels i Föringspenge, saavidt de ikke turde udföre Varer til Forhandling for egen Regning, maa ophöre: det förste Slags fra den Tid Embedsmændenes Forretninger ved nærværende Handel ophöre, imod at de for Eftertiden nyde deres Reiser og Forretninger for de Handlende betalte af Vedkommende, efter den norske Lov og dertil hörende Anordninger, det sidste Slags derimod fra nærværende Handelsindretnings Ophævelse paa hvert Sted. — 20) At de Handlende for Fremtiden skulle være fritagne fra den Forbindtlighed, at overföre Reisende uden Betaling, men at derimod Vore Betjente og Andre, der reise i Statens Ærende, maa godtgjöres Noget for Reisens Omkostninger, dog at det bliver alle Skippere forbudet at udföre fra Island nogen af Indbyggerne, som ikke er forsynet med Reisepas fra vedkommende Amts-Övrighed. — 21) At alle Beholdninger i Island, være sig Cargaison, Retourvarer eller Contanter, samt Huse og Inventarier ved hver Havn, skulle af vedkommende Rettens Betjente optages ultimo April næstkommende, hvorover bliver at forfatte nöiagtige Judicial-Instrumenter, som siden skulle lægges til Grund saavel for disse Effekters Overdragelse, som for den af Handelsbetjenterne aflæggende endelige Rigtighed,

1786. 18. August.

1786. ligesom og Taxten af 1776 ophörer fra samme Dag over
18. August. hele Landet. — 22) At Handelens udestaaende Restancer ved hver Havn ligeledes til samme Tid nöiagtig skulle optages af enhver vedkommende Rettens Betjent, samt at alle de i Handelens Böger endnu staaende Restancer, som ere ældre end 1764, forsaavidt disse vides, aldeles maae frafaldes, men af de övrige, som ere gjorte inden denne Resolutions Bekjendtgjörelse, det Halve eftergives, naar vedkommende Skyldige betale det andet Halve, enten med Penge eller med forsvarlige Retourvarer efter Taxtens Priser, inden Julii Maaneds Udgang næstkommende, hvorimod de Restancer, som endda ikke blive betalte til den Tid, blive staaende for Vores Regning, med de samme Rettigheder som de hidindtil have nydt. — 23) At ligeledes al Credits Givelse ophörer i Island fra den i Overeensstemmelse med denne Resolution udstædende Plakats Bekjendtgjörelse paa hver Havn, saa længe Handelen endnu föres paa noget Sted for Vores Regning, uden alene efter Omstændighederne paa de til næste Foraars Fiskerieudredning eller anden Næring behövende Varer, imod at Vedkommende strax afbetale saadant Forskud med deres Avl, samt paa de til yderste Nödvendighed behövende Födevarer for virkelig Trængende, dog dette alene paa Övrighedens Forlangende og Ansvar, hvilket saaledes Udcrediterede da nyder samme Rettighed som Restancerne hidindtil have nydt, samt bliver betalt med Retourvarer efter Taxten, da saadan Gjeld er gjort inden April Maaneds Udgang 1787. — 24) At de islandske Kjöbmænd og andre formuende Indbyggere der i Landet maa tilbydes de saaledes til ultimo April 1787 ved hver Havn i Island befindende Huse, Inventarier og Beholdninger af Cargaisonvarer, og især de sidste, enten under eet eller og deelte i flere Parter, dog saaledes, at det, som engang er lagt til hver Part, bliver ikke adskilt igjen, men bör under eet modtages, og paa de Vilkaar, at de: a) ikke for Huse og Inventarier

skulle betale mere end det Halve de have kostet og staae til Bogs for; og *b*) for Cargaison-Varerne Taxte-Prisen med 20 pro Cto. Afslag, samt *c*) at den hele af de dem overdragende Varer og Effecter entstaaende Capital maa, imod vedbörlig Sikkerhed, blive staaende uden Renter, dog at de, efter de förste fem Aars Forlöb, hvert Aar betale 1/10 Deel af Kjöbesummen, med Vilkaar at fortsætte Handelen i Island saa længe de endnu skylde Noget til Vores Kasse, da det der befindende Varelager stedse maa tjene til Sikkerhed in subsidium, samt saa længe under Övrighedens Opsyn forsvarligen at vedligeholde alle Bygningerne. — 25) At det maa forundes dem, som ville benytte sig af forestaaende Tilbud, hvorom de, om mueligt, maae erklære sig med de i næste Efteraar tilbagegaaende Skibe, men i det allerseneste med det til Foraaret 1787 fra Sönderlandet hidgaaende Postskib, at bestemme hvilken Cargaison de i tilkommende Aar önske udsendt til den Havn, hvor de agte at antage Beholdningerne; hvilken Cargaison da, efter Omstændighederne og naar Vedkommende betimelig melde sig derom, Vores Handel endnu kan besörge indkjöbt for deres Regning og overfört fragtfri til Landet, uden derpaa at lægge noget Slags Omkostning, Födevarene alene undtagne, hvorpaa lægges Fragt og Assecurance, men ingen andre Omkostninger. — 26) At saadanne Havne, hvor enten Beholdningerne blive antagne og Cargaisonerne for næste Aar forskrevne af Indbyggerne i Island, eller som blive beseilede paa det skete Tilbud af andre Vore Undersaatter, aldeles ikke skulle blive beseilede for Vores Regning næste Aar, og at Cargaisonen til de övrige Havne skal indskrænkes saa meget som mueligt; hvorhos det dog skal staae dem, der imidlertid antage Beholdningerne, frit for, at tilforhandle sig disse udsendte Cargaisoner for Indkjöbsprisen, men Födevarerne med Tillæg af Fragt og Assecurance, alt paa de i 24. Post ommeldte Vilkaar. Derimod forholdes med Cargaisonernes Salg næste Aar paa de Havne,

1786. 18. August.

1786. hvor Ingen melder sig til at antage samme, saaledes
18. August. som er meldt i 3. Post; men hvorledes med Effecterne og Beholdningerne ved saadanne Havne skal forholdes, ville Vi i sin Tid nærmere allern. bestemme. — 27) At der, til hver paa foranförte Maade til private Entrepreneurer overladende Part, maa efter Omstændighederne föies en maadelig Pengesumma, samt paa Vedkommendes Önske eet eller flere Skibe, som de kunne udvælge iblandt Handelens Skibe for de mueligst billige Priser, og hvis Belöb, saavel som de modtagende Contanter, maa blive Vedkommende crediteret paa de i § 24 ommeldte Vilkaaar. — 28) At, om end vedkommende Amtsövrighed var uvis om den for alle disse overdragende Varer og Effecter tilbudne Sikkerhed var antagelig, og Vi i saadant Tilfælde umiddelbar maatte bestemme, om Vi dermed kunne være fornöiet eller ikke, det dog, for ikke at opholde Frihandelens Begyndelse, herved allern. tillades, at Amtsövrigheden maa sætte Enhver, der vil antage Beholdningerne m. v., og som de agte bekvem dertil, paa de bestemte Vilkaar næstkommende ultimo April ad interim i Besiddelse af den udvalgte Part af Huse, Inventarier og Beholdninger, paa Vores forventende allern. Approbation; dog at de, der sættes i saadan Besiddelse, blive at ansee som Handlende for Vores Regning, indtil Vores allern. Resolution herom kan komme til Landet, saaledes at de vel maae sælge og kjöbe efter eget Godtbefindende og bedste Skjönnende, men at de ikke desmindre, om Vi ikke skulde finde Sikkerheden antagelig, blive Os ansvarlige for det Hele, ligesom Enhver, der forvalter noget Gods for Vores Regning. — 29) At de övrige Contanter, saavel som de ved Skibenes Ankomst til Landet i næstkommende Foraar i Forraad værende Retourvarer, maae, efter at Övrigheden derover haver holdt en Forretning ved Kjöbmændenes Aflevering, paa bedste Maade hjembringes for Vores Regning, hvortil ligeledes bliver at regne de Retourvarer, hvorpaa Kjöbmændene enten allerede

för end denne Vores Resolutions offentlige Bekjendtgjörelse, eller og efter § 23 have gjort Forskud. — 30) At paa de Havne, hvor ingen Liebhaber maatte findes til Beholdningerne, den udsendende Cargaison skal forhandles for Vor Regning, imod Retourvarer, efter handelsmæssig beregnede Priser, dog saaledes, at derpaa, som för er meldt, aldeles ingen Credit bliver given, samt at Kjöbmændenes og Handelsbetjenternes Forretninger, med at före Handel i Island, aldeles maa ophöre, endog paa disse Havne, efter at de ved Skibenes Afreise have i Övrighedens Overværelse aflagt Rigtighed for de med dem tilbagesendende Retourer. — 31) At, ifald en eller anden Havn ikke bliver saa strax beseilet af private Kjöbmænd, Beholdningerne sammesteds maae tilbydes paa de efter Omstændighederne nærmere bestemmende Vilkaar enhver af Vore handlende Undersaatter, der vil modtage samme imod at etablere Handel der i Landet; samt at Vi, ifald endda ingen Lysthavende fandtes, og Havnene vare saadanne, at de ikke uden mærkelig Skade og Fare for Indbyggernes Ophold og Næringsveie kunne lades ubeseilede, da allern. ville ved Præmier eller andre Understöttelser opmuntre Handelen til disse Steder. — 32) At Fabriken i Reykevig og Svovelværket i Husevig maa tilbydes private Lysthavende, ligeledes paa billige nærmere bestemmendo Vilkaar, og maae de i Island, som ville antage samme, melde sig derom inden Postskibets Afgang fra Landet til næste Foraar, hvorefter det videre Fornödne skal blive dem bekjendtgjort; dog bliver Fabriken i Reykevig ikke afhændet uden med den Forbindtlighed, at fortsætte den dermed gjorte Indretning, med at oplære unge Folk i Spinden og Væven, i det mindste saa længe saadant maatte eragtes uomgjængelig fornödent. — 33) At de Skibe, som ikke kunne blive anbragte paa den i § 27 ommeldte Maade, skulle inden Foraaret 1788 i Almindelighed tilbydes Enhver, der vil nedsætte sig i Island, for der at etablere Handel, for særdeles billige

1786.
18. August.

1786. Priser; og at disse Skibe fremdeles maa tilstaaes den
18. August. Fiskepræmie af 10 Rd. pr. Commercelæst, som de have nydt under forrige Handel, imod at Eierne beviisliggjöre, aarlig at have udredet dem paa Fiskeriet under Island. — 34) At, da Vi lade indstille al Handel i Island for Vores Regning fra den Tid de sidste Skibe afgaae fra Havnene i Efteraaret 1787, saa skulle saavel Kjöbmændenes som alle andre ved denne Handel ansatte Betjenteres Forretninger med at före Handel i Landet fra samme Tid ophöre; men i sin Tid kunne de vente nærmere bestemt, hvad Naadesbeviisning dem efter Omstændighederne kan tilflyde; dog at det vil blive paalagt alle dem, der nyde samme, den Forbindtlighed, at blive i Island saa længe de ville nyde den godt ad; og — 35) At denne Vores allerb. Resolution, de Poster alene undtagne, som nu for Haanden ikke behöve saadant, maa bekjendtgjöres ved Plakater i det islandske, danske og tydske Sprog, som Vi til den Ende have forsynet med Vore Underskrifter. Friderichsberg Slot den 18. August 1786 [1].

[1]) Denne Resol. er communiceret Financë-Collegium, ligeledes udtogsviis Handels-Directionen og Stiftamtmand Levetzow samt Amtmand Thorarensen, ved Rentek. Skrivelser den 22. August 1786 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1298—1301). Med Brevene til de Sidstnævnte sendes et Antal Exemplarer af Plakat 18. August 1786 og beordres Amtmændene til at foranstalte, at Sysselmændene „strax indberette . . . hvad Dag samme ere komne dem tilhænde, saavel som at annotere denne Insinuations-Dag paa det originale Exemplar, som tilstilles dem under det kongelige Segl, samt iövrigt drage Omsorg for, at Plakaten kan blive almindelig bekjendtgjort iblandt Landets Indbyggere, især for saadanne, som mueligens kunne have Lyst til at entreprenere nogen Handel". — Sysselmændene skulde formanes til at udföre de dem paalagte Forretninger, især ved Beholdningernes Aflevering, med den störste Nöiagtighed, „og især at undersöge, hvilke Restancer der kunne være gjorte siden Publications-Dagen, hvorfor den Dag,

Plakat ang. den kongelige Monopolhandels Ophævelse paa Island. Frederiksberg 18. August 1786[1]. — Denne Plakat er emaneret saavel paa Islandsk, som paa Dansk og Tydsk, men findes kun anført som publiceret paa Althinget som Bilag med For. 13. Juni 1787 (see Althingsb. 1788, Nr. 3. 1, S. 4). — Den islandske Original, 31 §§ (§ 23—30 findes ikke i den danske eller tydske), med Kongens og Rentekammer-Collegii originale Underskrifter, findes indheftet i Rentekammerets Norske Relat. og Resol. Prot. 67, Nr. 88, med den kgl. Resol. 18. Aug. 1786, hvorved den kongelige Monopolhandels Ophævelse besluttes (ovenfor S. 305—316). Original-Aftryk hos Aug. Fred. Stein i Khavn, 22 S. i 4to (derimod ikke optaget i Qvart-Forr.); derefter Aftryk i Hrappsey 1787, 18 S. i 4to (S. 19—23 indeholder „Fortegnelse paa den kongelige Handels Skibe i Aaret 1786" og „Fortegnelse paa de Handelen tilhörende Huse, Inventarier og Vare-Beholdninger ved Udgangen af Aaret 1784"; jevnf. ovenf. S. 304 Anm.); disse Aftryk findes i nogle Samlinger af Althingsbögerne heftede med Althingsbogen af 1787. — Uddrag §§ 1—31 som Bilag I til den islandske Udgave af 1786. 18. August.

---

da Plakaten kommer Sysselmanden tilhænde, bliver at lægge til Grund". — Amtmændene foreskrives fremdeles Forholdsregler i de Tilfælde, naar Nogen skulde tilbyde at modtage Beholdningerne ved en eller anden Havn; samt befales at foranstalte: „at de fornödne Grunde til Bygge- og Hauge-Pladser blive ordentlig opmaalte, og de derved holdende judiciale Forretninger, samt om mueligt Grundtegninger til Kjöbstæderne, her til Kammeret indsendt med det fra Landet til næste Foraar afgaaende Postskib, ved hvilke Forretninger maatte tillige iagttages afhandlet med Grundeierne, for hvad Priis de ville overlade saa megen Grund, som kan agtes tilstrækkelig til Bygge- og Hauge-Pladser". — Ved Rentek. Skriv. til Amtmændene Levetzow og Thorarensen 25. August (Copieb. sst. Nr. 1309 og 1310) sendes: „foruden de oversendte Exemplarer af Plakaterne i det islandske Sprog, tillige ... en Pakke Plakater i det danske Sprog", som skulde omdeles „saavel til Biskoppen og Provsterne, som Sysselmændene".

[1]) For. 13. Juni 1787.

1786. For. 13. Juni 1787, S. 57—67. — Den danske Text i 24 §§
18. August. findes i Original (med Professor Eggers' Haand og med Kongens og Rentekammerets originale Underskrifter) vedheftet den anförte kongelige Resol. 18. August 1786 i Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 67, Nr. 88. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1786, S. 138—147; Schou IX, 209—217. — Pontoppidans Samlinger til Handels-Magazin for Island I, 183—193. Uddrag §§ 1—24 som Bilag I til den danske Udgave af For. 13. Juni 1787, S. 5—11. — Den tydske Text (i 24 §§ og aldeles svarende til den danske) findes ikke med de andre i Forestillings-Protocollen, derimod haves Original-Aftryk deraf, trykt hos Höpffner, med Titel: „Patent, wodurch der Handel nach Island hinführo jedermann frey gegeben wird, für die Herzogthümer Schleswig und Holstein, die Herrschaft Pinneberg, Stadt Altona und Grafschaft Ranzau"; den er ogsaa trykt i Qvart-Forr. for 1786, S. 147—157. Rubrum hos Schou IX, 217.

Auglýsíng sú er fyrst um sinn birtist um Lausn ennar íslenzku kauphöndlunar, og þá skilmála, með hverjum eignir núverandi kauphöndlunar á Íslandi eptirlátast þeim, er vilja á hendur takast fría kauphöndlun þar á landi.

Vèr Christján hinn sjöundi, af guðs náð Danmerkur, Norvegs, Vinda og Gauta konúngur, hertogi í Slesvík, Holsetulandi, Stórmæri, Þèttmerski og Aldinborg, gefum öllum til vitundar: að Vèr af landsföðurlegri umhyggju fyrir Voru landi Íslandi, og öllum Vorum þegnum til góða, höfum allramildilegast ályktað: framvegis að leyfa öldúngis fría og frjálsa kauphöndlun þar á landi; því bjóðum Vèr hèrmeð og skipum:

1) Núverandi kauphöndlunar tilskipun viljum Vèr hèrmeð allramildil. af tekið hafa frá 1. Januarii 1788, svo að það lènsbrèf (Octroy), sem Vor sæli herra faðir veitt hefir þeirri íslenzku kauphöndlun, ásamt Vorri íslenzku taxta- og kauphöndlunar-tilskipun af 30. Maji 1776, og reglementinu um sömu kauphöndlun af 2. Julii 1781, skal frá greindum degi vera öldúngis af tekið og máttlaust, að því leyti sem Íslandi við kemur. Sömuleiðis viljum Vèr hèrmeð hafa af tekið öll Vor eður Vorra sælu

forfeðra lög og fyriskipanir á Voru landi Íslandi, að svo 1786.
miklu leyti sem þau snerta kunna áðursagða lènta (oc- 18. August.
troyeraða) kauphöndlun sèrílagi. — 2) þareð Vèr allranáðarsamlegast leyfa viljum, að allir þeir þegnar Vorir, er tímanlega bjóðast til, megi þegar á næstkomanda sumri 1787 upp sigla nokkrar hafnir á Íslandi, þá höfum Vèr og einnig allramildilegast í sinni, nú þegar að bjóða: að Vor áðurnefnd taxtaskipan af 30. Maji 1776 sè, frá 1. Maji 1787, öldúngis máttlaus, að því leyti er hún setur víst verð eður taxta á þann varníng, er flyzt inn og út af Íslandi, svo að alls ekkert fastsett verð á inn- og útfærslu-varníngi skuli framar á Íslandi til vera, frá þeim degi að reikna. — Eins og nú innbyggendur landsins sjálfir megu koma sèr saman um verðlagið við þá kaupfara úr Vorum ríkjum og löndum, er þegar að sumri komanda máske kynnu að uppsigla landið, svo skulu þeir ei heldur framvegis borga nauðsynjar sínar eptir taxtanum þar, sem kauphöndlan ennþá að ári kynni á Vorn kostnað við haldast, heldur eptir sannsýnu verðlagi, er Vorir kauphöndlunar-forstjórar ákvarða skulu; sömuleiðis skulu innbyggendurnir ei framar bundnir vera við taxtans verðlag á landsins varníngi, sem einnig skal borgast þeim eptir jöfnuðu kaupskapar verðlagi, er seinna meir ákvarðast. — 3) þareð Vèr alls engri kauphöndlun viljum á Vorn kostnað framar við halda á Íslandi, frá byrjun ársins 1788, þá skal og slík kauphöndlun þaðan í frá öldúngis frí og frjáls lofast: bæði sjálfum Íslendíngum og eins öllum öðrum þegnum Vorum í Norðurálfunni (Europa), nema í þeim löndum einum, hvar lènt (octroyeruð) kauphöndlun ennþá við hefst. Sè það því allranáðarsamlegast leyft þessum Vorum þegnum að sigla til Íslands frá hverjum inn- eður útlenzkum stöðum, og eins frá Íslandi til sèrhvers inn- eður útlenzks staðar, er þeir helzt vilja, haldi þeir að eins boðorð þau, sem almennt útgefin eru um kauphöndlun og skipfarir til þvílíkra staða. — 4) Samt er það Vor allranáðarsamlegasti vili og skipan, að enginn af þegnum

1786. 18. August. Vorum megi á Íslandi neina kaupverzlun hafa við nokkurn framanda, sem máske kynni þángað að sækja, í hverju helzt skyni sem vera kann; því skal og Vort útgefna forboð af 1. Aprilis 1776, á móti slíkri óleyfilegri kaupverzlun, framvegis óbrjálað standa, unz frekara hèr um ákvarðast, eptir því sem frí kauphöndlun bezt mætti henta. — það sè og framvegis öllum framandi bannað, að kauphöndla á Íslands hafstraumum, eður við sjáfarstrendur, og þángað að sigla framar en híngaðtil leyfzt hefir, ellegar að verka fisk sinn á landinu, hvar til ei einúngis enginn af innbyggendunum má vera þeim vilveittur, heldur skulu yfirvöldin miklu framar leitast við að fá slíku hamlað, eptir því sem áður nefnd skipan býður. — 5) þar á mót skal öllum áðursögðum þegnum Vorum í sjálfsvaldi standa, frá byrjun ársins 1787, að halda skipum til fiskjar umhverfis Ísland, sem þeir bezt vilja og kunna, og að verka afla sinn á landinu, þó eptir löglegu samkomulagi við hlutaðeigendur, er lóðina eigu, og skulu yfirvöldin hafa þar á vakandi auga, að engin vanbrúkun hèr af leiðist. — 6) Eins má það áðurgreindum þegnum Vorum leyft vera, að upp sigla nokkrar hafnir á Íslandi þegar að vori komanda 1787, vili þeir þessa beiðast fyrir næstkomanda átta dag jóla; megu þeir og vona, að þeim þá líka muni, sem bezt verður, skýrt frá öllu því, er nauðsynlegt þykir að vita, um þá staði, hvar þeir vilja kaupskap í frammi hafa, og að þeim, eptir því sem á stendur, veitist einhverskonar hentug hlynnindi, að þeir keypt gætu þá farma af íslenzkum varníngi, er Vor kauphöndlan kynni þá að eiga þar í landi. — 7) þó skal til þessarar kauphöndlunar einúngis brúka innlenzk skip, og við þau fylgja sömu reglum sem hin, er sigla með algeriskum sjópössum: svo að reiðararnir ætíð skulu útvega þeim íslenzka passa [1], sem, meðan fríunar-árin vara, skulu þó

[1] Plak. 7. Marts 1787.

einúngis kosta 2 Rdli í skrifaralaun. — Enn framar skulu allir reiðarar skyldir að innsenda greinilegt registur yfir allan þann varníng, sem skipið er fermt með, bæði þegar það leggur út frá einhverjum innlenzkum eður framandi stað, og eins þegar það er lagt inn til einhvers innlenzks eður framandi staðar. Sama skulu og skipherrar aðgæta, þegar þeir leggja inn og út frá einhverjum íslenzkum, og eins er þeir komnir eru til einhvers innlenzks eður framandi staðar. Slík registur megu þarhjá sönnuð vera af hlutaðeigandi tollaheimturum, sè skipið fermt eður affermt á einhverjum innlenzkum tollstað. — 8) Öll skip, til og frá Íslandi, viljum Vèr fyrst um sinn í 20 ár allranáðarsamlegast fríað hafa fyrir farmpeninga *(Lastepenges)* greiðslu í enum dönsku, norsku og hertugadæmanna höfnum, og öll þau skip, sem beinleiðis sigla til og frá Íslandi, fyrir Cabo finis terræ (á Spáni), skulu eins lengi fríuð vera fyrir þræla- farm- og lausnarpenínga greiðslu *(Slave- Laste- og Rantzons-Penge)*, sem annars er lögð uppá slíkar sjófarir[1]. — 9) Sömuleiðis skal allur inn- og útlenzkur varníngur, af hverju helzt tagi sem vera kynni, er til Íslands flyzt, fyrst um sinn í 20 ár, öldúngis frí vera frá allri tolls- og consumtionspenínga greiðslu á Íslandi, hvort heldur hann flyzt frá inn- eður útlenzkum stöðum, og allt eins má þaðan út flytja allskonar íslenzkan varníng að tollfríu, bæði til innlenzkra og framandi staða. — 10) Allur íslenzkur varníngur, sem frá Íslandi flyzt, má og einnig í 20 ár njóta tolls- accise- og licent-fríunar, við alla tollstaði í Vorum ríkjum og hertugadæmum, og fyrst um sinn frítekinn vera fyrir consumtions-peníngum í þeim dönsku og norsku stöðum, er hann flyzt til; en verði hann þaðan aptur út fluttur til framandi staða, skal þar af greiða, eins og híngað til, 1 af hverju hundraði, í stað útfærslutolls. — 11) Allur sá varníngur, sem til

1786. 18. August.

[1] Toldkammer-Circ. 30. Oktbr. 1790.

1786. 18. August. Íslands flyzt frá Danmörku, Norvegi eður hertugadæmunum, skal í áminnzt 20 ár fríaður vera bæði frá útfærslu-tolli og tolli á milli ríkjanna, frá hverjum helzt löndum og stöðum sem er, þó með því skilyrði, að það sannist með hlutaðeiganda yfirvalds vitnisburði á Íslandi, hvar helzt hann er affermdur, að hann þar sè innfluttur til sölu í landinu. Líka gefst þá, sem venja er til, uppbót fyrir consumtion á matvælum, er þannig út flytjast, og á tóbak, sem hèr er spunnið, sú uppbót, sem Vèr lofað höfum í Vorri allramildustu fyrirskipan af 12. Apr. 1786 § 7, sè það til Íslands flutt; en þar á mót skal engi tilbót framar gefast, sem híngað til, frá enda Aprilis 1787, á innlenzkt brennuvín. — 12) Til þess að uppörfa og styrkja því meir tèða kauphöndlun, og svo hún því fyrr mætti frá Íslandi með dugnaði framkvæmd verða, viljum Vèr allranáðarsamlegast veita þessum sex höfnum á Íslandi, nefnilega: Reykjavík, Grundarfirði, Skutulseða Ísafirði, Akureyri eður Eyjafirði, Eskjufirði og Vestmannaeyjum, kaupstaða rètt og þvílíkt frelsi, sem Vèr með annari allramildastri fyriskipan [1] viljum sèrílagi síðarmeir kunngjöra, og skal þessum stöðum þarmeð unnast slík fríheit, er Vèr álítum nægileg, til þess að áfýsa bæði nokkra framandi, og eins Vora eigin þegna, til að taka þar bústaði og hagnýta öll þau gæði, er Íslands ágóði fram býður. — 13) Til þess að slík kauphöndlan enn framar útbreiðast megi umhverfis allt Ísland, og innbyggendum landsins sem fyrst veitast tækifæri til eigin kaupskapar, má og einnig svo mörgum borgurum af þessum kaupstöðum, sem vilja, leyft vera, sem útbúðamönnum *(Udliggere)*, að stofna minni kauphöndlan í þeim hèruðum, er liggja til sèrhvers kaupstaðar, hafi þeir fyrst unnið borgarrètt til kaupskapar í staðnum, og sanni fyrir hlutaðeiganda yfirvaldi, að þeir byrgir sèu af öllum þeim varníngi, er nauðsynlegur virðist fólki til lífsuppheldis og bjargræða-framkvæmdar. Slíkum verzl-

[1]) Anordn. 17. Novbr. 1786.

unar- eður útbúðamönnum skal því leyft, fyrst um sinn 1786.
í 20 ár, ei einúngis að kaupslaga við hvern annan út- 18. August.
búða- eður kaup-stað þeir vilja, heldur og beinleiðis heim til sín að útvega sèr varníngsfarma allstaðar frá úr Vorum ríkjum og löndum, og aptur að útsenda varníngsfarma hvert á land sem þeim haganlegt virðist, gæti þeir að eins þess, sem almennt er fyrir skipað um alla aðra, er kauphöndla á Íslandi[1]. — 14) Jafnvel þó kaupmennirnir í kaupstöðunum á Íslandi, og fyrir utan þá útbúðamennirnir, megi einir hafa kauphöndlunar rètt í landinu með innfærslu-varníng: þá skal það þó, eins og híngað til, sèrhverjum innbyggjanda leyft, að stunda hverja aðra leyfilega næríngu, iðn eður handverk á landsbygðinni, er hann sjálfur vill. Það sè og öllum Íslands innbyggendum í sjálfsvaldi, að hafa skipti sín í kaupum og sölum ei einúngis við hvern helzt útbúða- heldur og einnig hvern helzt kaup-stað þeir vilja, án þess að þeir á nokkurn hátt skuli bundnir vera við eitt hèrað, landspláz eður stað, öðrum fremur. — 15) Þó að allranáðarsamlegast leyft sè öllum þeim þegnum Vorum, hverra getið var í 3. pósti, frá byrjun ársins 1788 að kaupslaga á Íslandi, hvort sem nokkur þar búandi verzlunarmaður kynni að hafa gjört útvegu til þvílíkra varníngsfarma, eður ei, þá viljum Vèr samt, til þess að styrkja enn framar þvílík fyrirtæki, að þau skip, sem eptir áðurgreindan tíma einúngis sigla í slíkar veiðivændir, fyrst skuli leggja til einhvers kaupstaðar á Íslandi, og skila staðarins yfirvaldi varníngs-registri sínu. Þó skulu þeir enganveginn skyldir til að afferma þar eður ferma, eður borga nokkurn kostnað, miklu heldur skal þeim leyft, ef varníngur þeirra gengur ei út að sjálfs óskum strax, er þeir skilað hafa áðursögðu registri, að sigla þaðan til hverrar hafnar þeir vilja, og þar að liggja í 4 vikur, getur þá hver og einn af landbúum keypt að þeim nauðsynjar sínar til fæðslu og bjargræðis nota, og líka selt þeim varníng sinn. — 16) Til enn frekari uppreisnar

[1]) Plak. 1. Juni 1792.

1786. bjargræðisvegauna viljum Vèr og, að hlutaðeiganda col-
18. August. legii frekara umstilli, allranáðarsamlegast veita hverjum þeim, er vilja færast í fáng að leggja kostnað til, eður með framkvæmd og menníngu efla fiskiveiðar[1] eður aðra Íslandi mjög nytsama bjargræðis-útvegu að stór munum, ásamt þeim handverksmönnum, er Íslandi virðast gagnlegastir og það mest þarfnast, vili þeir taka sèr bólfestu þar í kaupstöðunum, slíka náð og hlynnindi, sem eptir kríngumstæðum nauðsynleg finnast. — 17) Svo að landið verði byrgt af svo miklum gángpeníngum, sem til kaupskapar við þarf, viljum Vèr og allramildilegast bera umhyggju fyrir að fækka bankóseðlum þeim, er nú gánga á Íslandi, eptir því sem Vort Finance-Collegium leiðir Oss nærmeir fyrir sjónir. — 18) Til lèttis innanlands-kauphöndlun, flutníngum yfir sjó, og yfirhöfuð öllum fiskiveiðum, viljum Vèr allranáðarsamlegast fram halda láta þeirri hafna og fjarða mælíngu umhverfis Ísland, er hafin var árið 1774, en aflögð 1778, eptir frekari reglum, er þar um ákvarðast skulu. Sömuleiðis viljum Vèr allramildilegast veita þeim, er smíða láta byrðínga eður aðrar hentugar skútur til flutnínga og haffiskis, hæfilega uppörfun þartil. — 19) Svo að jafnaðarlega verða kunni ferðir á milli Íslands og Vorra annara landa í Norðurálfunni, viljum Vèr á einhvern hátt bera umsjón fyrir, að sett verði viss og stöðug orða með póstskip eitt, er liggi vetrarlegu í Íslandi, en að vorum snemmindis taki þaðan með sèr, til Norvegs og hingað, bæði brèf þegna Vorra og hin, er Vorri þjónustu heyra, og eins hvað annað, er hraða þarf; líka skal það skip með sèr taka heim aptur til landsins brèf þau öll og boð frá Vorum Collegiis, er þá fyrir hendi eru, ásamt öðrum brèfum og ferðafólki. — 20) Þareð Vèr ekki viljum framvegis leggja neinn þann þúnga á ena fri-kauphöndlandi, er legið hefir á enum fyrri lèntu (octroyeruðu) kauphöndlunum, þá skulu allir kauphöndlandi hèr eptir fríaðir vera frá skylduflutníngi ferðafólks

[1]) Plak. 6. Juni 1787.

kauplaust landa á milli; en þar á mót viljum Vèr allra- 1786.
náðarsamlegast unna Vorum embættismönnum og öðrum, 18. August.
er fara í ríkisins erindagjörðir, nokkurs í fararkostnað. Þó skal það öllum skipherrum bannað, að ferja frá Íslandi nokkurn þann, er ekki hefir fararleyfi (passa) af hlutaðeiganda amts-yfirvaldi. — 21) Sömuleiðis er allt það afgjald framvegis aftekið, er híngað til hefir lagt verið á enar lèntu (octroyeruðu) kauphöndlanir, og þar á meðal tilbót sú, er Vorum embættismönnum á Íslandi, ásamt íslenzkum stúdentum og skólapiltum híngað til hefir lögð verið, bæði í þóknun fyrir starfa þeirra við Vora kauphöndlun, og eins í færíngar þóknun, að því leyti, sem þeir ei máttu flytja varníng af landinu og selja hann sèr til ágóða. Sèrílagi skal hið fyrra á enda með starfa embættismannanna við núverandi kauphöndlun, en ferðir, og aðrar aðgjörðir þeirra fyrir kaupmenn, borgist þeim framvegis af hlutaðeigendum, eptir norsku lögum og þar að lútandi fyrirskipunum; en hið seinna skal á enda úr því núverandi kaupskapargjörð afleggst á sèrhverjum stað. — 22) Þar á móti viljum Vèr framvegis allranáðarsamlegast lúka af fjárhirzlu Vorri því, sem landlækninum og læknisbúðinni (landphysico og apóthekinu) híngað til hefir af kauphöndluninni lagt verið, og fyrst um sinn, sem híngað til, fátækra peníngum á Íslandi, eins og Vor kauphöndlan þá goldið hefir, eptir reglementinu af 1777, unz slíkir peníngar aptur með tímanum upp bætast kynnu af fríviljugum gáfum, eður á annan hátt; þar á mót skulu kauphöndlendur fríaðir vera frá öllu afgjaldi af lausafè, á meðan Vèr stöndum fyrir þessu útgjaldi[1]. — 23)[2] Þareð Vèr á öllu landinu allramildilegast af tökum Vora íslenzku taxtaskipun frá lokum Aprílmánaðar 1787, svo skal og einnig allt, hvað Vor höndlun er eigandi á Íslandi af inn- og útfærslu-

[1]) Kgl. Resol. 3. Decbr. (Rentek. Plak. 23. Decbr.) 1823.

[2]) De fölgende §§ 23-30 findes kun i den islandske Text, men hverken i den danske eller tydske, jevnf. Resol. 18. August 1786 § 21-28, 32 og 34.

1786. varníngi, eður reiðupeníngum, ásamt húsum, innistæðu
18. August. og útistandandi skuldum á hverri höfn, þá upp skrifast af rèttarins hlutaðeigandi þènurum. Um allt þetta skal skrásetja greinilega gjörnínga, er seinna meir skal byggja á, bæði þessara eigna afhendíng til annara, og eins þau skil, er höndlunarinnar þènarar loksins eigu á öllu að standa. — 24) Af öllum þeim skuldum, sem á komnar eru, áður þetta Vort allranáðarsamlegasta opna brèf kunngjört verður við sèrhverja höfn á Íslandi, skulu fyrst allar þær, sem eru eldri en 1764, og ennþá finnast og eru þekkjanlegar í kaupmannabókunum, öldúngis afskrifast; en af hinum (ýngri) viljum Vèr allramildilegast upp gefa helmínginn, ef hlutaðeigandi skuldunautar gjalda hinn helmínginn annaðhvort í peníngum eður órækum íslenzkum varníngi, eptir taxtans verðlagi, innan útgaungu Julii-mánaðar 1787; en þær skuldir, er þá finnast ógoldnar, standi framvegis Oss til reiknings, með sama rètti og þær híngað til haft hafa.— 25) Sömuleiðis skal allt lán af núverandi kauphöndlun við sèrhverja höfn á Íslandi enda taka, úr því þetta Vort opna brèf auglýst verður, og eigi hafa stað á meðan kauphöndlan þar einhverstaðar viðhelzt á Vorn kostnað, nema einúngis eptir ásigkomulagi, ef vera mætti á nauðsynja-varníngi, annaðhvort til útgerðar í næstu vorvertíð, eður annara bjargræðis-útvega, vili hlutaðeigendur undir gángast strax að borga þvílíkt lán með afla sínum; og eins megu matvæli til bráðustu lífs-nauðsynja lánast sönnum þurfamönnum, þó eigi nema uppá yfirvaldanna beiðni og ábyrgð. Það sem með þessu móti lánað verður, skal eiga sama rètt, sem höndlunar-skuldirnar híngað til hafa haft, og borgast með íslenzkum varníngi eptir taxtanum, þar sem þessar skuldir eru á komnar innan útgaungu Apríl-mánaðar 1787; og skal allt það, er annaðhvort borgast af því láni, sem Vorir kaupmenn á þennan hátt veita kynnu, eður af fyrri skuldum, innan útgaungu Julii-mánaðar, reiknast með þeim útfærslu-varníngi, er á Vorn reikníng

út sendist að hausti komanda. — 26) þau hús og innistæða, ásamt öllum þeim innfærslu-varníngi, er vera kynnu við sèrhverja höfn á Íslandi í Aprílmánaðar lok 1787, en þó einkum hinn síðasta, viljum Vèr hèrmeð allramildilegast frambjóða íslenzkum kaup- og öðrum efna-mönnum í landinu, annaðhvort í einu lagi, eða skipt í fleiri staði, þó svo, að hvað sem einusinni er lagt í hvern hlut verði eigi aptur aðskilið, heldur afhendist í einu lagi. En þareð Vèr helzt óskum, að þessar eignir og varníngur verði meðteknar af þeim, er með því vildu reisa sèr bú við hafnirnar, og þar ástofna fría kauphöndlun, svo viljum Vèr einnig allranáðarsamlegast ákvarða þar við slíka skilmála, að jafnvel þeir, er nú sem stendur ekki eru mjög efnugir, gætu þetta öðlazt, beri þeir að eins gott skynbragð á kaupskap, og sèu þarhjá kunnir að góðu framferði í kauphöndlun. þessvegna skulu þeir og: — a) fyrir hús og þartil heyrandi innistæðu einúngis borga helmíng þess, er þau kostað hafa, og bókað er við höndlunina; — b) innfærslu-varnínginn, sem fyrirfinnst, skulu þeir borga eptir taxtans verðlagi, af hverju þó skal slegið 20 af 100; — c) skal á hvern hluta, eptir því sem á stendur, skipta tilhlýðilegri summu af reiðupeníngum, og: — d) eptir því sem hver girnist, einu eður fleirum skipum, er þeir sjálfir megu kjósa sèr af Vorum kauphöndlunar-skipum, fyrir svo sannsýnt verð, sem verða má; en: — e) gjörvallt kaupverð alls þessa má óborgað standa rentulaust, á móti gildu veði, þó með því skilyrði, að kaupendur borgi að 5 ára fresti árlega 1/10 part af kaupverðinu, og jafnframt haldi kaupskap uppi á Íslandi, svo lengi þeir eigu Oss skuldir að lúka, og eins ámeðan löglega viðhaldi, undir umsjón yfirvaldsins, öllum húsabyggíngum, þar það varníngsupplag, er á hverjum stað finnst, ætíð má, ásamt hinu, standa Oss að veði. — 27) þeir á Íslandi, er sèr nýta vilja nú talda kostu, megu það til vitundar gefa, ef ske má, nú þegar með skipunum á næstkomanda hausti, en í seinasta lagi með því póstskipi, er híngað skal gánga frá Suður-

1786.
18. August.

1786. 18. August. landi að vori komanda 1787, og skal þeim þá líka allranáðarsamlegast leyft að ákvarða, hvaða varníng þeir helzt æskja sèr að sendur verði að ári á þá höfn, hvar þeir meðtaka eignir Vorrar kauphöndlunar; þessi varníngsfarmur skal þá, eptir því sem á stendur, og ef hlutaðeigendur gefa það tímanlega til vitundar, innkaupast þeim til handa af Vorri kauphöndlun, og án skipleigu eður nokkurs annars kostnaðar flytjast til landsins, nema matvæli ein, á hver lögð skal skipleiga ásamt ábyrgðar-kaupi fyrir sjóskaða (*Assurance*), en alls engi kostnaður annar. Hafnir þær, hvar annaðhvort varníngsleifarnar verða meðteknar, og nýir farmar að ári útvegaðir af Íslands innbyggendum, eður sem upp sigldar verða eptir þessu framboði af öðrum þegnum Vorum, skulu öldúngis ekki uppsigldar verða að ári á Vorn kostnað, heldur viljum Vèr, jafnvel þó varníngsfarmar að ári á Vorn kostnað sendir verði til annara hafna, annaðhvort vegna þess, að hlutaðeigendur ekki hafa viljað sjálfir ánafna þá, ellegar hins, að ósk þeirra hèrum er ofseint komin hèr til vitundar, engu að síður allranáðarsamlegast unna þeim, er meðtaka afgángs-varnínginn við höfnina, kaups á slíkum varníngsfarmi, fyrir innkaups-verðið, nema að fyrir matfaungin skal auk þessa gjalda skipleigu og ábyrgðarkaup fyrir sjóskaða (*Assurance*), með sömu kostum og taldir voru í 26. pósti. — Þar á mót skal með útsölu slíkra varníngsfarma á þeim höfnum, er enginn býðst þeim til viðtöku, fram farið eins og segir í 2. pósti, en með eignir og varníng Vorrar kauphöndlunar á slíkum höfnum skal svo höndla, sem seinna meir frekar verður ákvarðað. — 28) Kynni annars svo til að bera, að hlutaðeigandi amtsyfirvöld væru í efa um, hvort hin framboðna veðsetníng mætti nægileg virðast, svo Vèr sjálfir þessvegna álykta þyrftum, hvort Vèr vildum hana Oss lynda láta eður ei, þá viljum Vèr, til þess að byrjun hinnar fríu kauphöndlunar eigi skuli tálmast, hèrmeð allranáðarsamlegast leyfa, að amtsyfirvöldin megi fyrirfram afhenda sèrhverjum, er meðtaka

vill, áminnstar eignir, m. ö. fl., og sem þau meta 1786.
þar til hæfan, í næstkomanda Aprílmánaðar lok, 18. August.
þann hluta af húsum, innistæðu og afgángs-varníngi, er þeir þá kosið hafa, til fullra umráða með áður sögðum kostum, í von um Vort allranáðarsamlegasta samþykki til þessa. Þó skulu þeir, er á þennan hátt afhendist, ámeðan álítast sem kauphöndlendur Vor vegna, unz Vor allramildasti úrskurður á þessu efni er kominn til landsins, svo að þeir að sönnu megu selja og kaupa eptir sjálfs vilja og beztu skynsemd, en þó engu að síður, þyki Oss ekki veðsetníngin nægileg, ábyrgist allt við Oss, eins og hver annar, er nokkuð af Vorum eignum hefir Vor vegna til umráða. — 29) Ullvefsmiðjuna í Reykjavík og brennusteinsverkið á Húsavík frambjóðum Vèr hèrmeð hverjum er hafa vill, sömuleiðis með sannsýnum kjörum, er seinna meir ákvarðast, og megu þeir úti á Íslandi, er þetta eignast vilja, gefa sig fram áður en póstskipið leggur frá Íslandi að næstu vordögum, og skal þeim þá framar birt hvað þessu viðvíkur. — Þó verður vefsmiðjan á Reykjavík ekki afhent nema með því skilyrði, að framhaldið verði því fyrirtæki sem nú er þar ástofnað, að kenna únglíngum vefnað og spuna, að minnsta kosti svo lengi þetta virðist þar nauðsynlega ómissandi. — 30) Þareð Vèr hætta látum allri kauphöndlan Vor vegna, úr því seinustu skip eru út sigld af höfnunum að hausti 1787, þá skal og bæði kaupmanna og allra annara kauphöndlunarinnar þènara starfa með kaupskap þar í landi, þaðan í frá að öllu lokið. En seinna meir megu þeir vænta framar ályktað, hver náð þeim eptir kríngumstæðum veitast kynni, en þó því að eins, að allir, sem þvílíkt öðlast, skyldist til að sitja um kyrt í landinu, meðan þeir vilja þess að njóta. — 31) Framanskrifaða pósta höfum Vèr einúngis fyrirfram viljað allran. auglýsa, til þess að Vorir kæru og hollu þegnar því fyr gætu hluttakandi vorðið í hinni fríu kauphöndlun, sem hèr er ástofnuð. — Þar á mót viljum Vèr allran. hafa Oss geymt,

1786. með annari frekari fyrirskipun um ena fríu kauphöndlun á
18. August. Íslandi[1], framar að ákvarða allt þar að lútanda, og viljum Vèr, hlutaðeigendum til enn betri fræðíngar á öllu nauðsynlegu, er þessari kauphöndlun viðvíkur, allramildilegast láta þeirri fyrirskipun fylgja órækar reikníngstöflur yfir ástand kaupskaparins híngað til, ásamt öðrum ávísunum, sem virðast mættu hvað nauðsynlegastar verzlunarmönnum, og mest áríðandi, og eins fullkomið safn af þeim lögum og fyrirskipunum, sem út gefnar eru til Íslands, eða gánga þar, og við víkja landsins kauphöndlun. — Hvar eptir viðkomendur allraundirgefnast skulu vita að breyta. — Gefið á Voru sloti Friderichsbergi þann 18da August 1786.

PLAKAT, angaaende den islandske Handels Frigivelse.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V. At Vi af landsfaderlig Omsorg for Vort Land Island, samt til Vore samtlige Undersaatters Bedste, allernaadigst have besluttet at give Handelen paa samme Land aldeles fri i Fremtiden; thi byde og befale Vi herved:

1) Den nærværende Handels-Indretning ville Vi herved allern. have aldeles ophævet fra 1ste Januar 1788, saaledes: at den af Vor höisalige Herr Fader udgivne Octroy for den islandske Handel, samt Vores Forordning om den islandske Taxt og Handel af 30te Mai 1776, og Reglementet om samme Handel af 2. Juli 1781, for saavidt de angaae Island, fra bemeldte Dag af skulle være aldeles ophævede, og satte ud af Kraft. Ligeledes ville Vi herved have ophævet og afskaffet alle Vore eller Vore höisalige Forfædres Love og Anordninger for Vort Land Island, saavidt de have Hensigt til octroyeret Handel i og for sig selv. — 2) Da Vi allern. ville tillade, at alle de af Vore Undersaatter, som betimelig melde sig derom, allerede i næste Aar 1787 maae beseile en eller anden Havn i Island; saa

[1] For. 13. Juni 1787.

ere Vi og allern. til Sinds, allerede at sætte Vor forbemeldte Forordning af 30. Mai 1776, saavidt samme indeholder Taxt paa de islandske Cargaison- og Retourvarer, ud af al Kraft fra 1. Mai 1787 af, saaledes at ingen fastsat Priis for Indförsels- eller Udförsels-Varer i Island skal mere finde Sted fra den Dag af. Ligesom da Indbyggerne selv maae forenes om Priserne med de muelig allerede i næste Aar til Landet kommende Handlende fra vore Riger og Lande, saa skulle de og paa de Steder, hvor Handelen endnu i samme Aar föres for Vor Regning, ikke mere betale deres Fornödenheder efter Taxten, men efter de af Vor Handels-Administration beregnende billige Priser, ligesom de og ved deres Produkters Salg ikke mere skulle være bundne til Taxtens Priser, men faae samme ligeledes betalte efter nærmere beregnende handelsmæssige Priser. — 3) Ligesom Vi, fra 1788 Aars Begyndelse af, aldeles ikke ville lade före nogen Handel paa Island for Vor Regning, saa skal og denne Handel fra den Tid af være aldeles frigiven, saavel for Islænderne selv, som for alle Vore övrige Undersaatter i Europa, uden alene i de Provindser, hvor octroyeret Handel endnu finder Sted. Det skal altsaa være allern. tilladt disse Vore Undersaatter, at seile til Island, fra hvilket inden- eller udenlandsk Sted de ville, og ligeledes fra Island til hvilket inden- eller udenlandsk Sted de finde for godt, alene at de holde dem de Regler efterrettelige, der i Almindelighed ere foreskrevne for den til et saadant Sted förende Handel og Skibsfart. — 4) Derimod er det Vor allern. Villie og Befaling, at ingen af Vore Undersaatter maa i Island handle med nogen Fremmed, som, være sig af hvad Aarsag det vilde, muelig kunde besöge bemeldte Land; til hvilken Ende den af Os mod saadan uberettiget Handel udgivne Anordning af 1. April 1776 fremdeles skal staae ved Magt, indtil noget nærmere derom kan blive bestemt, i Overeensstemmelse med de under en Frihandel fornödne For-

1786.
18. August.

1786. andringer. Det skal og fremdeles være alle Fremmede
18. August. forbudet at handle paa de islandske Kyster og Strömme, og at beseile dem videre, end hidindtil haver været fastsat, ligesom og at virke deres Fisk paa Landet selv, hvortil ikke alene ingen af Landets Indbyggere maa være dem behjælpelig, men Övrigheden meget mere see saadant afværget i Overeensstemmelse med forbemeldte Anordning. — 5) Derimod skal det, fra 1787 Aars Begyndelse af, staae alle Vore forbemeldte Undersaatter frit for at drive Fiskerie under de islandske Kyster, saaledes, som de bedst ville og kunne, samt at virke deres Fangst paa Landet; alene, at det sidste ikke skeer, uden lovligen at have affundet sig med vedkommende Grundeier, samt at Övrigheden haver Indseende med, at ingen Misbrug i den Anledning foregaaer. — 6) Ligeledes skal det staae forbemeldte Vore Undersaatter frit for, at beseile en eller anden Havn i Island allerede til Foraaret 1787, naar de derom melde sig inden dette Aars Udgang; da de og kunne vente, saavidt muligt er, at blive forsynede med alle behövende Oplysninger om det Locale paa det Sted, som de saaledes agte at handle paa, samt at dem, efter Omstændighederne, vorder forundt en eller anden passende Benaadning, i Hensigt til Indhandlingen af de til den Tid i Landet i Forraad værende og Vores Handel tilhörende Retourladninger. — 7) Dog skulle til denne Handel alene bruges indenlandske Skibe, hvorved de samme Regler skulle iagttages, som ved dem, der seile med algierske Söpasse, saaledes at Rhederne altid skulle forsyne dem med et islandsk Pas, hvorfor der dog, saalænge Fribeds-Aarene vare, ikke skal betales mere end 2 Rdlr. Expeditions Gebyhr. Videre skulle Rhederne være pligtige til at indsende en nöiagtig Carga over Skibets Ladning, saavel ved Bortseilingen fra et indenlandsk eller fremmed Sted, som ved dets Ankomst til et indenlandsk eller fremmed Sted. Det samme skulle Skipperne iagttage ved deres Ankomst til og Bortseiling fra et islandsk Sted, ligesom ved deres

Ankomst til et indenlandsk eller fremmed Sted. Disse Carga's bör desuden være attesterede af vedkommende Toldbetjente, saasnart Skibet lades eller losses paa et indenlandsk Toldsted. — 8) Alle Skibe fra og til Island ville Vi for det förste i 20 Aar allernaadigst have befriet for Lastepenge i de Danske, Norske og Hertugdömmenes Havne; og alle de Skibe, som directe fra og til Island forbiseile Cabo Finis terræ, skulle i lige Tid være befriede for de denne Fart ellers paaliggende Slave-, Laste- og Ranzons-Penge. — 9) Ligeledes skulle for det förste i 20 Aar alle til Island indförende Varer, inden- og udenlandske, af hvad Slags de end ere, være aldeles frie fra al Told og Consumtion i Island, hvad enten de indföres fra indenlandske eller udenlandske Stæder, ligesom og alle islandske Varer maae udföres derfra uden al Told, hvad enten de udföres til indenlandske eller fremmede Stæder. — 10) Alle fra Island hjemkommende islandske Varer maae ligeledes i 20 Aar nyde Told-, Accise- og Licent-Frihed, overalt ved Toldstæderne i Rigerne og Hertugdömmene, som og, indtil videre, Consumtions-Frihed i de danske og norske Stæder, hvorhen de föres: derimod betales deraf, naar de derfra igjen udföres til fremmede Stæder, den hidindtil paabudne 1 Procento, i Stedet for udgaaende Told. — 11) Alle fra Danmark, Norge eller Hertugdömmene til Island udgaaende Varer skulle, uden Forskjel fra hvilken Provinds eller fra hvilket Sted de ere, være i bemeldte 20 Aar aldeles frie for udgaaende og Mellemrigs-Told; dog at der tilveiebringes Attest fra vedkommende Steds Övrighed i Island, hvor de losses, at de der ere indförte til at forblive i Landet. Derhos godtgjöres Consumtionen paa de udgaaende Födevarer, som sædvanlig, ligesom og de her fabrikeerte Tobakker nyde, naar de bringes til Island, den ved Vores allernaadigste Forordning af 12. April 1786 § 7 bestemte Godtgjörelse; derimod ophörer aldeles fra ult. April 1787 den Godtgjörelse,

1786.
18. August.

1786. 18. August. som hidindtil haver fundet Sted paa indenlandsk Brændeviin. — 12) For saa meget mere at opmuntre og befordre denne Handel, og for at den saa meget för fra Island af skal kunne drives med nogen Eftertryk, ville Vi allernaadigst forunde de sex Handelspladse i Island: Reykiaviik, Vestmannöe, Eskefiord, Eia- eller Öefiord, Skutils eller Isefiord, og Grundar- eller Grönnefiord, Kjöbstæds-Ret og Friheder, hvilke Vi ved en derom især nærmere udgivende Anordning allern. ville bekjendtgjöre, og hvorved disse Stæder blive tillagte saadanne Benaadninger, som vi agte tilstrækkelige til at kunne formaae saavel nogle af Fremmede, som Vore egne Undersaatter, til der at bosætte sig, for at benytte de Fordele, som de islandske Produkter kunde tilbyde. — 13) For endnu videre at udbrede Handelen omkring alle Landets Kyster, samt for at skaffe Indbyggerne i Island jo för jo heller Leilighed til activ Handel, maae ogsaa nu saa mange af disse Kjöbstæds-Borgere, som ville, have Frihed som Udliggere at gjöre mindre Handels-Anlæg i det til hver Kjöbstæd hörende Distrikt, naar de have vundet Borgerskab paa Handelen i samme Kjöbstæd, samt bevise for Stedets Övrighed, at være forsynede med behövende Forraad af de til Indbyggernes Livsophold og Næringernes Drift fornödne Varer. Saadanne Handlende eller Udliggere skulle for det förste i 20 Aar have Frihed til, ei alene at handle med hvilken Udliggerstæd og Kjöbstæd de finde for godt, men og directe at forskrive Ladninger, fra hvilket Stæd i Vore Riger og Lande de selv ville, samt igjen at expedere Ladninger, hvorhen de finde tjenligst; alene, at de iagttage de samme Regler, som i Almindelighed ere bestemte for alle andre Handlende der i Landet. — 14) Ligesom nu Kjöbmændene i Kjöbstæderne i Island, samt Udliggerne udenfor samme, ene og alene skulle være berettigede til at drive Handel i Landet med Indförselsvarer, saa bliver det derimod, ligesom hidindtil,

enhver Indbygger uformeent, at drive paa Landet hvad anden lovlig Næring, Haandtering eller Haandværk han selv vil. Det skal og staae enhver af Indbyggerne frit for, at handle, ikke alene til hvilket Udliggersted, men og til hvilken Kjöbstæd han selv vil, uden at nogen Indskrænkning eller Hæftelse til noget vist Distrikt derved skal finde Sted. — 15) Omendskjöndt det fra 1788 Aars Begyndelse af er allern. tilladt enhver af Vore i den 3. Post benævnte Undersaatter at drive Handel paa Landet, uden Forskjel om nogen af de i Landet bosatte Handlende maatte have forskrevet en saadan Ladning eller ikke, saa ville Vi dog, for saa meget mere at befordre saadanne Speculationer, at de saaledes alene paa Speculation fra bemeldte Tid af udgaaende Skibe först skulle anlöbe een af Kjöbstæderne i Island, for der at aflevere deres Carga til Stædets Övrighed. Dog skulle de ingenlunde være pligtige til der at losse, lade eller betale nogen Slags Omkostning, men de kunne meget mere, saavidt de ikke selv finde fornöielig Afsætning af deres Varer, strax efter at have afleveret deres Carga, gaae til hvilken Havn de ville, og der ligge udi 4 Uger, i hvilken Tid enhver af Indbyggerne uden Forskjel kan kjöbe af dem, til egen Fornödenhed, Föde- og andre til Næringernes Drift nödvendige Varer, samt til dem sælge sine Produkter. — 16) For saa meget mere at ophjelpe Næringsveiene, ville Vi og paa vedkommende Collegii nærmere Forestilling forunde dem, der ville entreprenere og forlægge Fiskerierne eller nogen anden for Island særdeles nyttig Næring i det Store, saavel som de for Landet nödvendigste og nyttigste Haandværksfolk, der ville nedsætte sig i Kjöbstæderne sammesteds, saadanne Benaadninger og Fordele, som Omstændighederne maatte gjöre fornödne. — 17) For at see Landet forsynet med den til Handelen fornödne Mængde af Courantmynt, ville Vi og allern. være betænkte paa at formindske de i Island circulerende Bancosedler, efter nærmere derom fra Vores

1786. 18. August.

1786. Finance-Collegium til Os gjörende Forestilling. — 18) For
18. August. at befordre saavel den indenlandske Transport og Handel til Söes, som Fiskeriernes Drift i Almindelighed, ville Vi allern. lade fortsætte den i 1774 begyndte, men i 1778 standsede, Opmaaling at de islandske Kyster og Farvande, efter en nærmere bestemmende Plan; ligesom Vi og allern. ville forunde passende Opmuntringer til at bygge store Baade og andre til Transport og Hav-Fiskerie beqvemme Fartöier. — 19) Ligeledes ville Vi, til Communicationens idelige Vedligeholdelse imellem Island og Vore övrige europæiske Stater, paa en eller anden Maade sörge for, at der kan træffes en ordentlig og stadig Indretning med et Postskib, som skal overvintre i Island, og tidlig om Foraaret medtage derfra til Norge og her til Staden saavel private Breve, som hvad der hörer til Vores Tjeneste, samt hvad ellers maatte behöve hastig Befordring; ligesom og samme Skib ved Tilbagereisen skal overbringe til Landet saavel de for Haanden værende Expeditioner fra Vore Collegier, som andre Breve eller Reisende. - 20) Da Vi ikke ville, at de Frihandlende skal for Fremtiden paalægges nogen af de Byrder, der have paaligget de forrige octroyerede Handlere, saa fritages de Handlende for Fremtiden fra den Forbindtlighed, at overföre Reisende uden Betaling; hvorimod Vi ville allern. godtgjöre Vore Betjente og Andre, der reise i Statens Ærende, Noget for Reisens Omkostninger. Dog skal det være alle Skippere forbudet, at udföre fra Island nogen af Indbyggerne, som ikke er forsynet med Reisepas fra vedkommende Amts-Övrighed. — 21) Ligeledes bortfalde for Fremtiden alle de Afgifter, der hidindtil have været lagte paa de octroyerede Handeler: saasom den Godtgjörelse, som Vore Embedsmænd i Island, samt de islandske Studenter og Skolediscipler hidindtil have nydt, tildeels som Vederlag for Forretninger ved Handelen, og tildeels som Föringspenge, saavidt de ikke torde udföre Varer til Forhandling for egen Regning. Det förste Slags i

Særdeleshed ophörer fra den Tid, Embedsmændenes 1786.
Forretninger ved nærværende Handel ophöre, imod at 18. August.
de for Eftertiden nyde deres Reiser og andre Forretninger for de Handlende betalte af Vedkommende efter den Norske Lov og dertil hörende Anordninger; men det sidste Slags fra nærværende Handelsindretnings Ophævelse paa hvert Sted. — 22) Derimod ville Vi allern. for Fremtiden betale af Vores Casse hvad Landphysikus og Apotheket hidindtil have nydt af Handelen, samt for det förste det, som Handelen efter Reglementet af 1777 haver givet til de Fattige i Island, paa samme Maade, som hidindtil skeet er, indtil disse Penge med Tiden kunne indvindes ved frivillige Gaver, eller paa anden Maade; hvorimod de Handlende skulle være frie for al Afgift, som svares til de Fattige af rörligt Gods, saalænge Vi staae denne Udgift. — 23) Da Vi allern. ophæve den islandske Taxt over hele Landet fra ult. April 1787 af, saa skulle alle Beholdninger i Island, være sig af Cargaison- og Retourvarer, eller af Contanter, samt Huse og Inventarier, tilligemed Restancerne, ved hver Havn optages til den Tid af vedkommende Rettens-Betjente. Derover skulle forfattes nöiagtige Judicial-Instrumenter, som siden skulle lægges til Grund, saavel for disse Effecters Overdragelse, som for den af Handels-Betjenterne aflæggende endelige Rigtighed. — 24) Forestaaende Poster have Vi alene allern. villet forelöbigen bekjendtgjöre, for at Vore kjære og troe Undersaatter saa meget för kunne tage Deel i den stiftende Frihandel; derimod ville Vi allernaad. have Os forbeholdt, ved en med förste udgivende udförlig Anordning om den Frihandel til Island, nærmere at bestemme Alt derhen hörende. Til hvilken Anordning Vi, for saa meget mere at underrette Vedkommende om alt det Fornödne, denne Handel angaaende, allern. ville lade föie tilforladelige summariske Beregninger om Handelens Tilstand hidindtil, samt andre Efterret-

1786. ninger, der kunde eragtes for de vigtigste og nödvendigste for de Handlende, og en Samling af saadanne
18. August. for Island udgivne eller der gjældende Love og Anordninger, der staae i Sammenhæng med Handelen. — Hvorefter alle Vedkommende kunne vide sig allerund. at rette. Givet paa Vort Slot Friderichsberg d. 18. August 1786.

19. August. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Præstens Salair af Bessastad Kirke.** Khavn den 19. August 1786. — Canc. Brevb. 1786, Nr. 1507, S. 939—940.

P. M. Da det kongelige Finantz-Collegium, med hvilket man har corresponderet angaaende den fra Præsten for Garde og Bessestad Menigheder, Hr. Marcus Magnussen, indkomne Ansögning om et aarligt Tillæg for Bessestad Kirke, hvor han hver anden Söndag maa forrette Gudstjeneste, uden derfor at nyde nogen Godtgjörelse: hertil har meldet, at samme efter Omstændighederne ikke finder nogen tilstrækkelig Grund til desangaaende at gjöre Hans Majt allerund. Forestilling, saa har man Hr. Khre Saadant, til videre Bekjendtgjörelse for Supplicanten, herved tjenstligst skullet communicere. Det kgl. Danske Cancellie den 19. Augusti 1786[1].

[1] Det var under Forhandlingerne om denne Sag oplyst, at Præsterne til Garðar og Bessastaðir havde för af og til nydt Lösegodstiende og Lysetolde af Bessastad Sogn, men Kirken havde ingen Qvilder til Udredelse af Præstens Mensale; medens Provst Guðlaugur Þorgeirsson tjente i Kaldet, havde Thodal ladet dette Forhold bestaae, uagtet han havde anseet det ikke at være stöttet paa noget jus parochiale, men kun eftergivet af Lehnsherrerne som Precarium; da derimod en ny Præst tiltraadte Kaldet, blev bemeldte Tiende og Lysetolde ham frataget, da han mentes at have fuldt Vederlag for sin præstelige Virksomhed i Offeret og Ministerialia.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Byggeplads til Skolen i Reykjavik. Khavn den 19. August 1786. — Isl. Copieb.-Litr. V, Nr. 1288. 1786. 19. August.

At den kongelige Handel er villig til at overlade de tvende Pladse Melhus og Holakot under Gaarden Reykevig, som ere udsete til Byggepladser for Skolen, Biskoppen, Rector og Conrector, med al den Jord, som er henlagt under samme, det skulle vi ikke undlade at formelde Hr. Khren til behagelig Underretning; men hvad angaaer det Vederlag, som Handelen herfor kan tilkomme, da maa det, formedelst Handelens formodentlig forestaaende Forandring, dermed beroe til videre. Rentekammeret den 19. August 1786.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Porto af Handelens Breve i Island. Khavn den 19. August 1786. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1286. 19. August.

Ved at overveie hvad Hr. Khren har forestilt ved P. M. af 6. April a. c. om, at Handelen maatte komme Postindretningen i Island til Hjelp med en aarlig Summa af 50 Rd., er det fundet passeligst, at denne Hjelp bestod i, at der blev svaret Porto af Brevene, da alt Underslæb paa den Maade sikkerst blev hæmmet; og da dette tillige har fundet den kongel. Handels-Directions Bifald, saa er samtlige Handels-Betjente derom tillagt de fornödne Ordres fra Handelen. Hvilket vi ikke skulle undlade at formelde Hr. Kherren til tjenstligst Gjensvar og behagelig Underretning. Rentekammeret den 19. August 1786[1].

[1]) s. D Rentek. Skriv. af samme Indhold til Amtm. Stephan Thorarensen. Copieb. sst. Nr. 1287.

1786.
24. August. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Domkirkens Bygning i Reykjavik.** Khavn den 24. August 1786. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1306.

Da det er at formode, at Resolutionen om Domkirkens Opbyggelse paa Reykevig falder derhen, at den skal opföres af Steen, saa maae vi, for at vinde Tiden, og for at Arbeidet kan des virksommere blive foretaget til Foraaret, have Hr. Khren anmodet, at ville foranstalte, at Grunden imidlertid kan blive gravet, samt at til Bygningens Opmuring kunne blive tilveiebragt 16 à 20 Tdr. Bukkehaar, 2574 Tdr. Bakke- eller Strand-Sand, samt 64 Cubik-Favne hugne Kampesteen, hvorved maatte observeres, at der blev ikke taget for mange af aabne Stene dertil; og fölger til behagelig Afbetjening herved en Grundtegning af Kirken. Ligeledes maae vi tjenstligst have Hr. Khren anmodet, at ville föie Anstalt til, at endeel Materialier til Kirken, som fölge med dette Skib, kan blive modtagne og tagne under bedste Bevaring. Rentekammeret den 24. August 1786.

26. August. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Underviisning i Haandarbeide ved Tugthuset.** Khavn den 26. August 1786. — Canc. Brevb. for 1786, Nr. 1557, S. 981—982.

P. M. I Henseende til den af Tugthus-Directionen i Island under 1. April a. c. skeete Anmeldelse, at Tugthuset paa Forlangende ikke er bleven meddelt den ved Fundatzen for samme belovede Underviisning fra Fabriquen i Reykevig, samt derhos gjorte Forespörgsel, om ikke Mesteren ved denne Fabrique bör give Tugthuset den behövende Veiledning til fremmed Arbeids Forfærdigelse: har man fra den islandske Handels-Direction erholdet saadan Efterretning, at, da Fabrikmesteren har erklæret, at han ikke, som Hr. Kherre

havde forlanget, kunde gaae i Tugthuset at undervise Lemmerne, uden at tilsidesætte sine Forretninger i Fabriquen, saa kunde Directionen ikke paalægge ham dette som en Pligt, saa meget mindre, som Handelen ikke kan forbinde ham til noget udenfor den med ham indgaaede Contract, som alene paalægger ham at forestaae Fabriquens Arbeide; derimod har han tilbudet sig, hvortil formodes han endnu vil findes villig, naar Tugthusmesteren vil komme til ham i Fabriquen, da at give denne der, imod en ringe Belönning, al den Veiledning han maatte trænge til, og dette formener Handels-Directionen at være Alt hvad Tugthuset af ham med Billighed kan forlange, og hvad det tillige i den Henseende kan behöve. Thi har man Dennem Saadant til Efterretning herved tjenstligst villet tilmelde. Det kongelige Danske Cancellie den 26. Augusti 1786. 1786. 26. August.

Plakat ang. Straf for Tiendesvig i Island. Frederiksberg den 1. Septbr. 1786. — Publiceret i den islandske Landsoverret den 4. Septbr. 1809 og trykt i islandsk Oversættelse i den af Retten udgivne Oversigt over de der publicerede Love og Bekjendtgjörelser m. v., Nr. 5, S. 41-43. — Norske Reg. 51, 289-290. Original-Aftryk hos Höpffner; Qvart-Forr. for 1786, S. 169—170; Schou IX, 218. P. Pètursson Hist. Eccl. Isl. S. 138 jevnf. S. 104, men paa begge Steder urigtigen henfört til 1. Septbr. 1781. 1. Septbr.

Plakat, anlangende hvorledes Tiendesvig udi Island skal straffes.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at, som Os allerund. er bleven foredraget, hvorledes Tiende-Svig meget skal gaae i Svang paa Vort Land Island, og at den hidtil derfor fastsatte Straf ei mere skal passe sig med Tiderne: saa have Vi allern. fundet for godt at anordne og befale, ligesom Vi og hermed ville have anordnet og befalet, at, naar Nogen angiver sit Gods til Tiende, og samme Angivelse enten maatte forekomme den, som Tienden skal oppebære, som urigtig,

1786. eller og Repstyrerne skulde opgive Nogen som urigtig
1. Septbr. angivende, da skal den eller de Paagjældende indkaldes for næste Repstyrer-Thing, hvor de edelig skal bekræfte den gjorte Angivelse; dersom de da skulde befindes i urigtig Angivelse, skal de betale tredobbelt af det Forsvegne, hvilket skal tilfalde de Fattige alene, naar disse ere ene berettigede til den ganske Tiende; men er Tienden af det Slags, at den skal deles imellem Os, Kirken, Præsten og de Fattige, da skal een tiende Deel deraf betales Repstyrerne, som samme have angivet, og de övrige ni tiende Dele anvendes til Opmuntring og Hjelp, til at sætte de Fattige, som dertil findes beqvemme, saaledes i Arbeide, at de siden tildeels eller ganske kunde undvære Almisse af Reppen. Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Thi byde Vi, og hermed allern. befale Vores Stiftsbefalingsmand, Biskopper, Amtmand, Laugmænd, Landfoged og andre Vedkommende paa bemeldte Vort Land Island, som denne Vores allern. Plakat tilskikket vorder, at de den paa alle Thingsteder og andre Steder strax lade læse og forkynde. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 1. Septbr. 1786.

2. Septbr. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Foranstaltninger mod Tiendesvig.** Khavn 2. Septbr. 1786. — Canc. Brevb. for 1786, Nr. 1607, S. 1022—1023.

P. M. I Anledning af hvad Hr. Kherre udi Skrivelse af 28. Februarii h. a. til det kgl. Rentekammer haver indberettet af Dem at være foranstaltet for Alptanes Rep i Guldbringe Syssel, til at hæmme den i Svang gaaende og der befundne Tiendesvig, og den af Dem i den Henseende under 10. Decbr. 1785 udgivne Plakat om de derved faldne Böders Anvendelse, som fra bemte Kammer hertil er bleven communiceret: skulle man tjenstligst have Dennem tilmeldet, at den af Dem

i berörte Tilfælde föiede Foranstaltning finder Cancelliets Approbation, og at man Intet haver imod, at de inddrevne Böder paa den i fornævnte Deres udgivne Plakat ommeldte Maade anvendes, da iövrigt, til en nöiere Bestemmelse af Straffen for Tiendesvig og de derved faldne Böders Deling for Eftertiden er under Gaars Dato herfra bleven udfærdiget en almindelig Plakat for Island. Det kgl. Danske Cancellie den 2. Septbr. 1786. 1786. 2. Septbr.

Cancellie-Circulaire ang Kirkebönnen. Khavn den 7. Oktbr. 1786. — „At den unge Prinds Christian Friderich bliver indsluttet i den Forbön som skeer paa Prædikestolen for de höikongelige Herskaber, og nævnes strax efter hans Forældre Arveprindsen og Arveprindsessen". — Canc. Brevb. 1786, Nr. 1827, S. 1214. Fogtm. VI. 3, 594. — Dette Circulaire er sendt til alle Biskopper i Danmark og Norge, men findes ikke at være sendt til Island. 7. Oktbr.

Anordning ang. Kjöbstæderne paa Island. Christiansborg den 17. Novbr. 1786[1]. — Denne Anordning er emaneret igjennem Cancelliet, paa Islandsk og Dansk[2], sendt til Island „saavel i det danske som islandske Sprog til videre Uddeling" ved Rentek. Circul. til Stiftamtmanden, Amtmændene, Landfogden og Sysselmændene 11. August 1787 (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 359—381), og findes anfört som publiceret paa Althinget som Bilag med For. 13. Juni 1787 (see Althingsb. 1788, Nr. 3. 1, S. 4). — Den islandske Text, der er besörget ved Rentekammeret (Rentek. Skriv. til Canc. 4. Novbr. 1786, Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1344), findes i Canc. Archiv: „Islandske &c. Indlæg 1785—1790", men er ikke indfört i Cancelliets Registranter. Original-Aftryk hos Höpffner (med Althingsbogen for 1786 i Samlingerne af Althingsböger); Qvart-Forr. for 1786, S. 203-208; Rubr. hos Schou IX, 226. — Uddrag (§ 1—21) som Bilag II til den islandske Udgave af For. 13. Juni 1787, S. 68—72: „Tilskipan um einkaleyfi kaupstaðanna á Íslandi", med den Forandring i 17. Novbr.

---

[1]) For. 13. Juni 1787.

[2]) den tydske see 16. Marts 1787.

1786. 17. Novbr. § 21 (i Henhold til kgl. Resol. 13. Juni 1787), at Myra Syssel er taget fra Reykjavíks og lagt til Grundarfjords Distrikt, saa at Grændsen mellem Distrikterne bliver Hvítá istedenfor Hitará (jevnf. S. 348, Anm. 1—2). — Den danske Text findes i Original i Canc. Arch. blandt de Islandske „Indlæg" paa ovenanförte Sted; Norske Reg. 51, 354-356. Original-Aftryk hos Höpffner; Qvart-Forr. for 1786, S. 208-213; Schou IX, 226-230; Pontoppidans Samlinger til Handels-Magazin for Island I, 327—332. — Uddrag (§§ 1—21) som Bilag II til den danske Udgave af For. 13. Juni 1787, S. 12—15, ogsaa med den anförte Forandring i § 21.

Tilskipun um fríheit kaupstaðanna á Íslandi.

Vèr Christian hinn sjöundi &c. gefum öllum til vitundar: að þareð Vèr með Vorri allramildustu auglýsíngu um lausn hinnar íslenzku kauphöndlunar, útgefinni þann 18. Augusti næstliðna, veitt höfum þessum sex höfnum á Voru landi Íslandi: Reykjavík, Vestmannaeyjum, Eskifirði, Eyjafirði, Skutuls- eða Ísafirði og Grundarfirði kaupstaðarètt og þvílíkt frelsi, sem Vèr allranáðarsamlegast auglýsa mundum með frekari fyrirskipan hèr um, er sèrílagi yrði útgefin; þá viljum Vèr nú með þessu Voru opna brèfi allranáðarsamlegast skipað og ákveðið hafa, sem fylgir:

1) Öllum þeim, sem meðkenna kristilega trú, skal í þessum kaupstöðum veitast fullkomið umburðarlyndi, og leyfast frjáls og óhindruð guðsþjónustugjörð, til hverrar jafnvel þeir Reformeruðu, eptir ásigkomulagi, vænta megu leyfis til kirkjubyggíngar. — 2) Borgarar kaupstaðanna megu í 20 ár fríteknir vera fyrir manntalsskatti, tolli og öðrum útlátum til ríkisins þjónustu, og skulu því einúngis bera almenn nauðsynja-þýngsli, sjálfum býnum til nota. — 3) Borgarar kaupstaðanna megu og ásamt öðrum innbyggendum landsins fríteknir vera fyrir þeim 1/4, sem borgast í skatt fyrir hvert hundrað af þeim peníngasummum, er þeir setja kunna út uppá rentu; líka og fyrir því, að brúka stimplaðan pappír. — 4) Þann part af landslóðinni, sem við þarf til sèrhvers kaupstaðar, og aðrir eigu, má á Vorn kostnað kaupa af

eigendunum, og hinn, er Vèr eigum, má allranáðarsamlegast gefast til sömu þarfa, þegar fyrst er búið að mæla plázið og ákvarða með gjörð einni þar um, er síðan skal híngað senda; og má bæði norskt timbur og annað byggíngarefni til fyrsta tilbúnaðar kaupstaðanna á Íslandi frítekið vera fyrir útfærslutolli frá Danmörku, Norvegi og furstádæmunum, og eins innfærslutolli á Íslandi. Líka megu þeir, sem vilja taka sèr bólfestu og byggja hús í enum íslenzku kaupstöðum, auk þessa vænta sèr frekari hjálpar eptir kríngumstæðunum. — 5) Byggíngastæðunum skal gefins útskipta, á þann hátt, að þau sèu eigi of náin hvert öðru, og að pláz nokkurt til lítils jurtagarðs geti, ef mögulegt er, fylgt sèrhverju húsi. — 6) Hverjum þeim, sem beiðist af staðarins yfirvaldi, skal gefins veita borgararètt; þó skal hann láta nafn sitt skrifa í borgarabókina og sveri síðan borgaraeið; og skal yfirvald staðarins til merkis hèrum veita honum borgara-brèf, er engu borgist, nema einúngis með venjulegum skrifaralaunum. — 7) Hið sama skal eins gilda um hvern þann framanda, er koma kynni til landsins til þess að taka sèr bólfestu í stöðunum. Þó skulu þeir, undireins og þeir koma til landsins, gefa það til kynna, og sverja Oss hollustu-eið, sèu þeir eigi áður þegnar Vorir; og skal slíka framandi úr því álíta sem þá, er með borgarabrèfinu öðlazt hafi jafnan rètt með innfæddum þegnum Vorum. — 8) Sú penínga summa, sem tiltekin er í innfæðíngarrèttinum, að framandi hljóti með sèr að flytja og brúka í enum dönsku skattlöndum, til þess að öðlast innlendra rètt, skal einúngis vera 3000 Rd. fyrir þá, sem vilja taka sèr bústað í íslenzkum kaupstöðum, og þeir framandi, sem þar búa, skulu sjálfir ásamt börnum sínum, hvort sem þau eru með foreldrunum að komin, eða fædd í landinu, eiga sama rètt, sem innfæddir, í öllum Vorum ríkjum og löndum. — 9) Hver og einn, er bólfestu tekur í einhverjum kaupstað á Íslandi, má aptur flytja sig þaðan, án nokkurs tíundar-álags eður afdráttar af fèmunum hans, hvort

1786. 17. Novbr.

1786. sem hann dvalizt hefir lánga eður slutta hríð þar í landi.
17. Novbr. — 10) Ásamt borgara-rèttinum öðlast sèrhver borgari fullan rètt til að stunda allsháttar kaupstaða-næríngu; þó megu handverksmenn eigi hafa kaupverzlun aðra í frammi, en tilgreint verður í eptirfylgjanda 16. pósti; sömuleiðis skal brennuvíns-brennsla öldúngis bönnuð vera, og eins gesta-veitíngar, nema með sèrlegu amtmanns leyfi. — 11) Sèrhver borgari í stöðunum má hafa rètt til að kaupa sèr svo mikið jarðagóz á Íslandi, sem hann vill og getur, hver helzt trúarbrögð hann hafa kynni. — 12) Þarfir handverksmenn megu vænta sèr hæfilegra náðarveitínga, vili þeir setjast að í stöðunum, og eins megu þeir vænta hèr um frekari skýrslu hjá hlutaðeiganda collegio. — 13) Sèrhver handverksmaður má eiga fullan rètt til að stunda handverk sitt sem meistari í stöðunum, og ef nokkur útlærður sveinn setur bú sem meistari í einhverjum íslenzkum kaupstað, megu þeir, sem læra út hjá honum, allan sama rètt eiga í öðrum skattlöndum vorum, sem ákvarðað er um hina minni kaupstaði í tilliti til Vors konúnglega aðsetustaðar Kaupmannahafnar. — 14) Aldrei má stipta nokkurt handverksfèlag á Íslandi; en sá er þar setur sig niður sem meistari skal ekkert annað þar fyrir gjalda fyrst um sinn, meðan fríunar-árin vara, en það sem borgarabrèfið kostar, eptir fyrirfaranda 6. pósti. — 15) Svo mörgum af þessara kaupstaða borgurum, sem girnast, má leyft vera, fyrst um sinn í 20 ár, að stofna minni kaupverzlun, sem útbúðamönnum, í þeim hèruðum er liggja undir sèrhvern kaupstað, hafi þeir fyrst unnið borgararètt til kaupskapar, og sèu vel byrgir af nauðsynjavarníngi; og megu þeir síðan kaupslaga eigi einúngis við hvern útbúða- eður kaup-stað, þeir helzt vilja, heldur og útvega sèr beinleiðis heim til sín varníngsfarma, hvaðan sem þeir vilja úr Vorum ríkjum og löndum, og aptur út senda skipsfarma hvert á land þeim haganlegt virðist, gæti þeir að eins þess, sem

almennt er fyrirskipað um alla aðra verzlunarmenn í landinu. — 16) þeir einir kauphöndlendur, sem eru kaupstaða-borgarar, skulu eiga rètt til að selja innfærsluvarníng við þá markaði, er máske með framtíðinni ástofnaðir verða á Íslandi; þó er og þeim handverksmönnum, er búa í kaupstöðunum, sama rèttar unnt á þeirra eigin smíðisgripum og vinnu; og skal sèrhverjum innbyggjanda á Íslandi í sjálfs valdi standa, að hafa skipti sín í kaupum og sölum eigi einúngis við hvern kaup- eður útbúða-stað, hann sjálfur vill, heldur og einnig við þau skip, er einúngis koma til landsins í veiðivændir, hver eð fyrst leggja skulu til einhvers kaupstaðar, en sèu þó eigi skyld til að afferma þar nè ferma, nè heldur borga nokkurn kostnað, og megu því, ef varníngur þeirra gengur eigi út í kaupstöðunum að óskum, strax og þau skilað hafa varníngs-registri sínu, sigla þaðan til hverrar hafnar þau vilja, og liggja þar í 4 vikur, á hverjum tíma hver einn landbúi má kaupa að þeim nauðsynjar sínar til fæðslu og bjargræðis-nota eptir þörfum, og líka selja þeim varníng sinn. — 17) Vexlarèttur skal og í þessum kaupstöðum gilda, eins og um hann finnst ákvarðað í Norsku-lögum og þar að lútandi fyriskipunum. — 18) Hlutaðeigandi sýslumenn megu fyrst um sinn halda lagastjórn yfir þessum stöðum, sem þó vona megu að fá sín eigin staðar-yfirvöld, þegar stiptamtmaðurinn og amtmaðurinn ávísa, að þeir magnist svo, að þessa gjörist þörf. — 19) Frá kaupstaðanna yfirvöldum má eptir venju appellera til lögþíngis- og yfir-rèttarins; þó má, til þess að stytta málasóknir í kaupskapar-málum, leyfast auka-lögþíng, ef þörf krefur. — 20) Kaupstaðamönnum skal og leyft vera að beiðast einhvers sèrlegs vopnamerkis og staðar-innsiglis, undireins og þeim veitast eigin staðar-yfirvöld. — 21) Hèruð þau, er liggja eigu undir hvern kaupstað, skulu þessi: 1) undir Reykjavíkur kaupstað í Suðurlands-fjórðúnginum: Gullbríngu, Kjósar [, Borgarfjarðar og Mýra

1786. 17. Novbr.

1786. sýslur, allt að Hitará[1]; — 2) undir Vestmannaeyja
17. Novbr. kaupstað í sama landsfjórðúngi: Árness, Rángárvalla, Vestmannaeyja og Vestri-Skaptafells sýslur; — 3) undir Eskifjarðar kaupstað á Austurlandi: Eystri-Skaptafells sýsla, ásamt Syðri- og Nyrðri-Múla sýslum; — 4) undir Eyjafjarðar- eða Akureyrar- kaupstað á Norðurlandi: þær fjórar Norðurlands-sýslur, nefnilega þíngeyjar, Vaðla, Hegraness og Húnavatns sýslur; — 5) undir Skutuls- eður Ísa-fjarðar kaupstað á Vesturlandi: Stranda og Ísafjarðar sýslur, ásamt parti af Barðaströnd, frá takmörkum Ísafjarðar sýslu allt að Bjarnanúpi; — og 6) undir Grundarfjarðar kaupstað í sama landsfjórðúngi: allt hitt af Barðaströnd, ásamt Dala, Snæfellsness [og Hnappadals sýslum, allt að Hitará[2]. — Fyrirbjóðandi einum og sèrhverjum þessu, sem hèr að framan skrifað finnst, að vera til hindrunar eður á nokkurn hátt ama að sýna, svo framt þeir halda vilja Vorri hollustu og náð. Gefið á Voru Sloti Christiansborg í Vorum konúnglega aðsetursstað Kaupmannahöfn þann 17. Nóvembr. 1786.

Anordning angaaende de Friheder, som forundes de paa Island oprettende Kjöbstæder.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at da Vi ved Vores under 18. August sidstleden allern. udgivne Placat, angaaende den islandske Handels Frigivelse, haver tilsagt de 6 Handelspladse paa Vort Land Island: Reykjavik, Vestmannöe, Eskefjord, Eya- eller Öefjord, Skutils- eller Isefjord og Grundar- eller Grönnefjord, Kjöbstæds-Ret og Friheder, hvilke Vi ved en derom

---

[1]) fra [: „og Borgarfjarðar sýslur, allt að Hvítá", staaer i den islandske Text, som fölger For. 13. Juni 1787, Bil. II (overeensstemmende med Resol. 13. Juni 1787 § 2).

[2]) fra [: „Hnappadals og Mýra sýslum, allt að Hvítá", staaer i den i den foregaaende Anmærkning anförte islandske Text.

især nærmere udgivende Anordning allern. ville bekjendtgjöre; saa ville Vi nu ved dette Vores aabne Brev allern. have anordnet og fastsat fölgende: 1786. 17. Novbr.

1) Alle kristelige Religions-Forvandte maae i disse Kjöbstæder nyde fuldkommen Tolerance med fri og uindskrænket Religions-Övelse, hvortil efter Omstændighederne endog de Reformeerte kan vente en Kirkes Bygning. — 2) Kjöbstædernes Borgere maae i 20 Aar være frie for Kopskat, Told og andre Udgifter til Statens Tjeneste, saa at de alene svare de til Byens egen Nytte fornödne onera publica. — 3) Kjöbstædernes Borgere maae, ligesom Landets övrige Indbyggere, være frie for den 1/4 Procentskat af deres paa Rente udsættende Capitaler, og for Brugen af stemplet Papir. — 4) De til Kjöbstædernes Anlæg behövende Grunde maae, saavidt de tilhöre Private, afkjöbes dem for Vores Regning, og, saavidt de ere Os tilhörende, allern. skjænkes til dette Brug, efterat Strækningen forud er opmaalt og bestemt ved en derover indsendende Forretning; og maa saavel norsk Tömmer som andre Bygnings-Materialier til Kjöbstædernes förste Indretning i Island være toldfrie ved Udförselen fra Danmark, Norge og Fyrstendömmene, ligesom ved Indförselen i Island; og de, der ville nedsætte sig og opföre Bygninger i de islandske Kjöbstæder, kan desuden efter Omstændighederne vente anden Hjelp. — 5) Byggepladserne skal frit anvises, og det saaledes, at de ikke ligge for tæt sammen, samt at der saavidt muligt ved hvert Huus bliver Plads til en liden Hauge. — 6) Enhver, som melder sig hos Stedets Övrighed, skal forundes frit Borgerskab, dog at han lader antegne sit Navn i Borgerbogen, og aflægger Borgereed, samt bliver af Stedets Övrighed forsynet med Borgerbrev til Beviis derpaa, hvorfor dog ikke Noget maa betales, uden de blotte Skriverpenge. — 7) Det samme skal og gjælde om enhver Fremmed, som maatte komme til Landet for at nedsætte sig i Stæderne;

1786. dog at de strax ved deres Ankomst til Landet melde
17. Novbr. dem derom, samt aflægge Troskabseed til Os, om de ikke allerede ere Vores Undersaatter; hvilke Fremmede da ved Borgerbrevet blive at ansee som naturaliserede. — 8) Den i Indfödsretten fastsatte Summa, som Fremmede maae indföre og anvende i de danske Stater, for at faae Indigenat i samme, bestemmes for dem, der ville nedsætte sig i en islandsk Kjöbstæd, alene til 3000 Rd.; og saadanne der bosatte Fremmede skal for dem selv og Börn, enten de ere medbragte eller födte i Landet, nyde selvsamme Rettigheder som Indfödte i alle Vore Riger og Lande. — 9) Enhver, som nedsætter sig i en Kjöbstæd i Island, maa igjen drage bort, uden nogen Decimation eller Afkortning af hans Formue, og det uden Forskjel, enten han har været længe eller kort i Landet. — 10) Enhver Borger erholder ved Borgerretten fuldkommen Rettighed til at drive al Slags Kjöbstæds-Næring; dog maae Haandværkere ikke drive videre Handel, end herefter under Nr. 16 formeldes. Saa skal og Brændeviinsbrænden være aldeles forbuden, samt til Gjæstgiverie udfordres Amts-Övrighedens særdeles Tilladelse. — 11) Enhver Borger i Stæderne, af hvilken Religion han end maatte være, maa have Ret til at tilkjöbe sig saa mange Jorder i Island, som han kan og vil. — 12) Nyttige Haandværkere kan, om de vil nedsætte dem i Stæderne, vente passende Benaadninger, hvorom de kan vente at blive nærmere underrettede af vedkommende Collegium. — 13) Enhver Haandværksmand maa have fuldkommen Rettighed at drive sit Haandværk som Mester i Stæderne, og dersom en udlært Svend nedsætter sig som Mester i en islandsk Kjöbstæd, maae de af ham Oplærte nyde i andre Vore Stater de selvsamme Rettigheder, som ere bestemte for de smaae Kjöbstæder i Hensigt til Vores kgl. Residents-Stad Kjöbenhavn. — 14) Intet Haandværkslaug maa nogen Tid oprettes i Island, og for at nedsætte sig der som Mester, skal, for det förste

saa længe Friheds-Aarene vare, intet videre betales, 1786.
end hvad Borgerbrevet koster efter foranförte 6. §. — 17. Novbr.
15) Saa mange af disse Kjöbstæders Borgere, som vil, maae, efterat de have vundet Borgerskab paa Handelen, og ere forsynede med det fornödne Forraad af de behövende Vare, for det förste i 20 Aar, have Frihed til som Udliggere at gjöre mindre Handels-Anlæg i det til hver Kjöbstæd hörende District med Frihed siden at handle ikke alene med hvilken Udligger og Kjöbstæd, de finde for godt, men og directe at forskrive Ladninger fra hvilket Sted i Vore Riger og Lande de selv vil, samt igjen at expedere Ladninger hvorhen de finde tjenligst, alene at de iagttage de samme Regler, som i Almindelighed ere bestemte for alle andre Handlende i Landet. — 16) Alene de Handelsmænd, der ere Borgere i Kjöbstæder, skal have Rettighed til at sælge Indförsels-Vare paa de muelig i Tiden oprettende Markeder i Island, hvilken Rettighed og forundes de i Kjöbstæderne bosatte Haandværksfolk for deres eget Arbeide; og maa det staae enhver Indbygger i Island frit for, at handle ei alene til hvilken Kjöbstæd eller Udliggerstæd han selv vil, men og directe med de alene paa Speculation til Landet ankommende Skibe, saaledes at disse, efter först at have anlöbet een af Kjöbstæderne, dog uden at være pligtige der at losse eller lade, eller betale nogen Slags Omkostning, maae, saavidt de ikke finde i Kjöbstæderne fornöielig Afsætning af deres Vare, strax, efter at have afgivet deres Carga, gaae til hvilken Havn de vil, og der ligge i 4 Uger, inden hvilken Tid enhver af Indbyggerne uden Forskjel af dem maa kjöbe, til egen Fornödenhed, Föde og andre til Næringernes Drift fornödne Vare, samt til dem sælge sine Produkter. — 17) Vexel-Retten skal ogsaa gjelde i disse Kjöbstæder, saaledes som samme er fastsat ved den Norske Lov og de tilhörende Forordninger. — 18) Jurisdictionen over disse Stæder maa indtil videre anbetroes vedkommende

1786. 17. Novbr. Sysselmænd; dog kan de vente at faae egen Jurisdiction, saasnart Stiftamtmanden og Amtmanden indberetter, at deres Tilvæxt gjör saadant fornödent. — 19) Appellationen fra Kjöbstædernes Övrighed maatte, som sædvanlig, gaae til Lav- og Ober-Retten; dog maa der, for at afkorte Rettergangen i Handels-Sager, i behövende Tilfælde bevilges Extra-Lavthing. — 20) Byernes Indvaanere maae, saasnart de faae egen Jurisdiction, ligeledes have Tilladelse til at foreslaae eget Vaaben og Stads-Segl. — 21) De under enhver Kjöbstæd henhörende Distrikter ere: 1) For Reykjavik i Söndre Fjerdingen: Guldbringe, Kjose, Borgefjords og Myre Sysseler indtil Hytteraaen. 2) For Vestmannöe i samme Fjerding: Arnæs, Rangervalle, Vestmannöe og Vestre-Skaptefjelds Sysseler. 3) For Eskefjorden i Öster-Fjerdingen: Öster Skaptefjelds, samt Söndre og Nordre Mule Sysseler. 4) For Eya-Fjorden eller Öefjorden i Nordre Fjerdingen: de 4 nordlandske Sysseler, nemlig Norder, Öefjord, Skagefjord og Hunevands Sysseler. 5) For Skutils- eller Isefjord i Vestre Fjerdingen: Strande og Isefjords Sysseler, samt et Stykke af Bardestrands Syssel, strækkende sig fra Grændserne ved Isefjords Syssel indtil Bjarnanupr; og 6) for Grundar- eller Grönnefjord i samme Fjerding: det övrige af Bardestrands Syssel med Dale, Sneefjeldnæs og Hnappedals Sysseler til Hytteraaen. Forbydende Alle og Enhver herimod, eftersom forskrevet staaer, at hindre, eller udi nogen Maade Forfang at gjöre, under Vor Hyldest og Naade. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores kongelige Residents-Stad Kjöbenhavn, den 17. November 1786.

2. Decbr. **Cancellie-Skrivelse** til **Stiftbefalingsmand** Levetzow, ang. **Almuens Pligtarbeide til Kirkerne.** Khavn den 2. Decbr. 1786. — Canc. Brevb. 1786, Nr. 2162, S. 1462—1463. Fogtm. VI. 3, 641—642.

P. M. Under 13. Septbr. næstafvigt har Hr. Kherre

andraget, at siden det ved den kongelige Befaling af 30. Juni a. c., angaaende Skalholt Bispestols Godses Salg, i Henseende til Filialkirkernes Jorder, hedder: at fordi Kirke-Eierne nyde alle Indkomsterne af saadant Kirkegods, bör de staae alle Reparationer og Bygnings-Omkostninger, endog Ulykkes-Tilfælde ikke undtagne; men det derimod i Reskript af 17. Julii 1782, om Kirkernes og Præsternes Rettigheder paa Island, hedder, at Kirkegaarde og Kirkens Vægge skal Bönderne i Sognet opföre, samt lægge Tag paa Kirken paa deres egen Bekostning m. v. — skal Nogle være fremkomne med det Spörgsmaal, om ikke al Pligtsarbeide, som dette Reskript berörer, ved det seneste Reskript af 30. Junii 1786 er ophævet, hvorfore Hr. Kherre har begjært nærmere Forklaring herom. Thi skulle man i saadan Anledning tjenstligst have dennem tilmeldet: at, da det er tydeligt, at det sidste Reskript om Filialkirkerne ikke har haft mindste Hensigt til at gjöre nogen Forandring i Almuens tilforn anordnede Pligtsarbeide til Kirken, saa vil det blive uforandret, som det har været för. Det kgl. Danske Cancellie den 2. Decembr. 1786.

1786. 2. Decbr.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Behandlingen af Skilsmisse-Sager. Khavn den 9. Decbr. 1786. — Udtogsviis publiceret paa Althinget 1787 under Datum „29. Decbr. 1786" ved Stiftamtmand Levetzows Bekjendtgjörelse, dat. Bessestæd 18. Juni 1787, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. IV. 1, S. 4; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1787. Canc. Brevb. 1786, Nr. 2199, S. 1493—1494. 9. Decbr.

P. M. I Henseende til Hr. Kherres Forestilling af 13. Septbr. sidstafvigt, at det til en almindelig Regel for Eftertiden maatte blive fastsat, at Ægteskabs-Skilsmisse Sager udi Island, der hidtil ere blevne behandlede ved den geistlige Ret, herefter i förste Instants af vedkommende Sysselmand for den verdslige Ret skulle

1786. behandles og paadömmes, dog at ingen Execution efter
9. Decbr. Dommen skulle skee, forinden den var indsendt til Dem til videre Paakjendelse, efter Norske Lovs 1. Bogs 2. Cap. 14. Art., — skulle man tjenstligst have Dennem tilmeldet, at hvad förste Instants for slige Sager i Island angaaer, kan det forblive ved den Maade, som Hr. Kherre i berörte sin Skrivelse melder at have indfört, nemlig at slige Sager paadömmes af Sysselmanden, men saavidt anden Instants for disse Sager betræffer, bliver hermed at forholde efterdags ligesom hidindtil er skeet udi Island, og som det skeer i begge Rigerne. Det kgl. Danske Cancellie den 9. Decbr. 1786.

12. Decbr. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Postvæsenet. Khavn 12. Decbr. 1786.** — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1375.

Efter de ved Hr. Kherrens Prom. af 29. Septbr. sidstl. oplyste Omstændigheder bifalde vi, at Hr. Khren har foranstaltet, at Vesterlands-Posten for det förste gaaer fra Sönderlandet af, istedenfor dens Gang skulde have begyndt fra Isefjords Syssel. Imidlertid ville vi, naar det er kommet saavidt med Postindretningen, at der kan lægges Haand paa at forfatte det af Kammeret allerede önskede almindelige Post-Reglement, forvente os fra Hr. Kherren nærmere underrettede, om Nödvendigheden udfordrer at det med Vesterlands-Postens Gang skal for Fremtiden have sit Forblivende derved, eller om det kan forandres [1]. — — — Rentekammeret den 12. Decbr. 1786.

[1]) Det Udeladte angaaer en Baad, som var skjænket af Skibsbygmester Eskildsen, og hvormed Stiftamtmanden vilde anstille Forsög, om den var bekvemmere end de af Fiskerne omkring Bessastad benyttede Baade. Kammeret vil bekoste Seil til denne Baad.

Reskript til Directionen for den kongelige danske Porcellains-Fabrik, ang. nogle Foranstaltninger ved samme Fabrik. Christiansborg 22. Decbr. 1786. — Siell. Tegn. Nr. LXXXXII, 618ᵇ—619. Uddrag hos Fogtm. VI. 3, 649. — **Uddrag.** 1786. 22. Decbr.

Christian den Syvende &c. V. S. G. T. Os er allerund. bleven refereret en fra eder indkommen Forestilling, hvori I have indstilt[1] . . . . . 2) Studiosus Nicolai Mohr, som paa sine Reiser til Vore Lande Island, Færöe og Grönland, haver nyttet Fabriquen med at opsöge og tilsende samme adskillige Pröver af Leer- og Steenarter, maatte beskikkes til at være Controleur ved Fabriquen, og derfor at nyde, saa længe han er ugift, foruden fri Værelser og Brænde paa Fabriquen, da han Nat og Dag dermed skal have Opsigt, i Lön de 270 Rd. aarligen . . . . . 4) Om Fabriquens Portner, der er en Islænder, maatte oversendes til Island, for endvidere at eftersöge og hjembringe mere af den Leer, som bemeldte Mohr har medbragt Pröve af, og er befunden at skal være Fabriquen tjenlig, samt at han, imidlertid han er paa Reisen, maatte forundes at beholde hvad han haver som Portner, nyde 2 Rd. ugentlig i Diætpenge, og desuden til at holde en Hest for, saa længe han opholder sig der i Landet. . . . . . Thi give Vi eder hermed tilkjende, at Vi foranförte fem Poster allern. ville have approberet. . . . . . Derefter I eder allerund. have at rette. Befalende &c. Christiansborg den 22. Decbr. 1786.

Kongelig Resolution ang. Oprettelsen af den islandske Handels-Realisations-Commission. Christiansborg 17. Januar 1787[2]. — I Finants-Collegiets Forestilling 16. Januar udvikles, at det syntes mindre 1787. 17. Januar.

[1]) det Udeladte er Island uvedkommende.

[2]) Bekjendtg. 9. Februar 1816.

1787. 17. Januar. bekvemt at den islandske Handels-Direction vedblev at lede de Foranstaltninger, som skulde iværksættes for at opmuntre Frihandelen der i Landet. Collegiet foreslaaer derfor Oprettelse af en særegen Commission i dette Öiemeed, bestaaende af nogle Medlemmer af de Departements, som paa en eller anden Maade kunde tage Deel i bemeldte Sager. Denne Commission, som skulde indgive sine allerund. Indberetninger gjennem Finants-Collegium, skulde have at bestille med den hele Evaluation og Realisation af Handelens Effekter, Understöttelser til Frihandelens Fremme samt Bestyrelsen af den kongelige Handel, saavidt og saalænge den endnu maatte behöves. Den vilde altsaa ganske træde istedenfor Handels-Directionen, og Handels-Administrationen herefter staae i samme Forhold til denne Commission, som för til Directionen. Til Medlemmer af Commissionen foreslaaes: Geheimeraaderne Grev Schimmelmann og Grev Reventlow, Conferentsraad Erichsen, Justitsraaderne Hammeleff, Pontoppidan og Martini, som Referent Professor Eggers og Handels-Directionens Correspondent Wexelsen til at besörge Commissionens Expeditioner. — Finants Collegii Forestillinger med derpaa faldne kongelige Resolutioner fra 1. Januar til 30. Juni 1787, Nr. 10. Rentek. Skrivelse 22. Januar 1787 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1446), hvori Resolutionen er optaget, trykt i Pontoppidans Magazin for almeennyttige Bidrag. Khavn 1792, 8. S. 226—227.

Vi approbere hermed allernaadigst i Et og Alt denne allerund. Forestillings Indhold, og ville som en Fölge heraf:

1) At de udi benævnte Forestilling foreslagne Personer sammentræde udi en Commission for at realisere Vores islandske Handels samtlige Effecter, Eiendomme og Fordringer, samt at overveie de for Frihandelen bestemmende Understöttelser, for saavidt dertil noget Vores Handel Tilhörende skulde anvendes, saa og for at bestyre Handelen, saalænge den endnu maatte vedblive for. Vores allerhöieste Regning, saaledes at den fra nu af, forsaavidt den islandske Handel angaaer, træder i Handels-Directionens Stěd, og at samme Handels Administration staaer under Commissionen paa samme Maade, som den bidtil har staaet under Directionen. — 2) At den ved bemeldte Direction som

Correspondent ansatte Wexelsen beskikkes til at besörge Commissionens Expeditioner; og endelig — 3) at denne Realisations-Commission henvender sig til Vores Finants-Collegium i de Sager og Bestemmelser, som ikke kunne decideres efter de af bemeldte Collegio foreskrevne Regler, og at i saadanne Sager eller andre, som udfordre en hastig Afgjörelse, nogle af Commissionens Medlemmer, som ikke allerede have Sæde i Finants-Collegio, og i Særdeleshed det Medlem, som haver Referatet i Commissionen, skal paa Forlangende bivaane dette Collegii Deliberationer desangaaende, for strax at meddele de fornödne mundtlige Oplysninger. Christiansborg i det geheime Statsraad den 17. Januar 1787[1]. 1787. 17. Januar.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow og Biskop Hannes Finnsson, ang. Nedsættelse af Qvilde-Antallet ved Kaldet Fellsmúli[2]. Khavn 20. Januar 1787. — Bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1787. — Canc. Brevb. for 1787, Nr. 126, S. 85—86. 20. Januar.

P. M. I Anledning af Hr. Kherres Skrivelse af 18. Augusti a. p., og dermed fulgte Documenter angaaende det Udlæg af Qvilder, som er givet Præsten til Felsmule Kald i Rangervalle Syssel hos den Afdödes Enke Anne Jonsdatter, der og har indgivet Ansögning om at maatte betale de feilende og bortdöde Qvilder, hvert med 4 Rdlr.: — skulde man tjenstlig have Hr. Kherre og DHöiærv. tilmeldet, at man ikke finder Noget at erindre imod Biskop Finnur Jonsens deri afgivne

[1]) Communiceret Rentekammeret med Finants-Collegii Skrivelse 20. Januar, og af Rentekammeret igjen meddeelt den islandske Handels Direction og sammes Administration ved Rentek. Skrivelser 22. Jánuar (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1445—1446).

[2]) nu hörende til Beneficial-Præstekaldet Stóruvellir.

1787. 20. Januar. Eragtning af 20. Julii 1784, hvorved Qvilde-Antallet in natura er bleven nedsat, efterdi den grunder sig paa den Afgang, som Gaarden haver lidt, og den slette Forfatning, som den ved en til den Ende holden Besigtelses-Forretning er befunden at være i formedelst Sandflugt, i hvilken Henseende Eragtningen ogsaa findes at have Medhold i de foregaaende Anordninger. Ligeledes finder man ei heller, at Prisen paa de Qvilder, der skulle erstattes med Penge, kan bestemmes efter den Dyrhed, som Qvæget ved den sidste Landeplage nu kan være bragt til, men alene efter den Priis, som er bestemt ved Lov og Anordninger for saadant Inventarii-Qvæg; dog ville D. Höiærv. paasee, at de Penge, som saaledes erlægges for de af Qvilderne, som ikke blive udsvarede in natura, blive vedbörlig conserverede Kaldet til Bedste[1]. Det kongel. Danske Cancellie den 20. Januarii 1787.

24. Januar. **Kongelig Resolution** ang. **Præmier for Fiskefangst under Island.** Christiansborg 24. Januar

---

[1]) Ved Overleveringen af Mensal-Jorden Fellsmúli fra Præsten Einar Jónssons Enke, Anna Jónsdóttir, til Eftermanden i Kaldet, Jón Jónsson, den 31. Mai 1786, bleve af de 8 Qvilder, der skulde fölge Gaarden som Inventarium, leverede 2, men for de övrige 6 erlagdes 4 Rd. Specie for hvert, i Overeensstemmelse med en Resolution af Biskop Finn Jonsson af 20. Juli 1784, hvorved det bevilges, i Anledning af en af Sysselmanden og 6 Dannemænd foretagen Synsforretning over Gaarden Fellsmúli, og den samme overkomne Ödelæggelse af Sand og Leer, at Præsten maa reducere Gaardens Inventarii-Qvilder til 2, mod at betale for hvert af de reducerede Qvilder 1 Hundredes Værdie, eller 4 Rd. Specie, overeensstemmende med Reskr. 24. Febr. 1747 og 22. Marts 1748. Eftermanden derimod paastod enten Qvildernes Udlevering in natura, eller deres Værdie efter den i denne Tid gængse Priis, der var omtrent 8 à 10 Rd. pr. Qvilde.

1787[1]. — I Finants-Collegiets Forestilling 23. Januar bemærkes, at Resol. 13. April 1775 og Reglement 2. Juli 1781 har tilstaaet en Præmie af 10 Rd. pr. Commercelæst af den kongelige Kasse til de den islandske Handel tilhörende Skibe, som maatte blive anvendte til Torskefiskerie under Island. Efter Handelens Böger vare i Aarene 1777--1786 udsendte 198 Hukkerter og 68 Jagter, i alt 10,868½ Comm. Læster, og derfor betalt Præmie 108,685 Rd., eller aarlig c. 1086 Læster med c. 10,868 Rd. Præmie. Fangsten var i de nævnte 10 Aar: 648,309 Stykker Torsk, hvoraf var tilvirket: 1787. 24. Januar.

a) saltet Cabliau	4386½ Tdr	à 10	Rd. . . .	43,865 Rd.
b) Klipfisk	4324	Sk℔ „ 26½	— . . .	114,586 —
c) Levertran	321	Tdr „ 14	— . . .	4,494 —
d) og andet Affald, saasom Fiskeravn, Sundemaver m. v.				6,840 —
			Tilsammen	169,785 Rd.

Der vare altsaa udredede aarlig 26 à 27 Skibe, som havde foröget denne Production aarlig med 17000 Rd. — I det Hele var der af den i og ved Island tilvirkede Fisk i Aarene 1779 til 1785 afsat til fremmede Steder for 772,624 Rd., foruden det som var consumeret i selve Staten. — Med Hensyn til Entrepreneurernes Fortjeneste var det oplyst, at en Hukkert paa 47 Comm. Læster, besat med 12 Mand, naar den hjemkommer med fuld Ladning, giver en Avance af 538 Rd., alle Udgifter og Assurance af Skibets Capital fraregnede, hvilket udgjör 7—8 pro Cento af Udrednings-Capitalen, 7269 Rd. — Man havde vistnok beregnet, at et Hvalfangerskib i et godt Aar kunde vente en Gevinst af 8786 Rd., eller henved 40 pro Cento, naar Udrednings-Capitalen beregnes til 22,734 Rd., men da denne Fordeel var meget usikkrere, saasom Fangsten ofte slog Feil, syntes Torskefiskeriet at fortjene en större Opmærksomhed og Opmuntring. Paa Grund heraf indstilles: 1) at alle de af D. M[s]. Undersaatter, som enten allerede have meldt sig eller endnu maatte melde sig: at ville udi indeværende Aar udrede Skibe til Fiskerie under Island, maatte for dette Aar allern. bevilges en Præmie af 10 Rd. pr. Commercelæst af hvert Skib, indtil 47 Comm. Læsters Drægtighed, og at disse Skibe, som drive Fiskerie under Island, maatte forundes samme Friheder og Privilegier, som

[1]) Plak. 6. Juni 1787.

1787. 24. Januar. er tillagt de Skibe, der drive Handel paa Island. — 2) At disse saaledes præmie-æskende Skibe for dette Aar ikke i den Henseende underkastes anden Controlle, end at Udrederne med vedkommende Övrigheds Attester bevise, at have behörig udrustet Skibe til denne Fiskefangst, og dertil forhyret det nödvendige Mandskab, hvis Vidnesbyrd tillige maatte frembringes, saavel om ethvert Skibs Drægtighed, som og at Ingen, uden Udrederne eller andre af D. Majts Undersaattere, derudi ere interesserede, og endelig, at ved Fiskerskibenes Tilbagekomst produceres deres Journaler for vedkommende Övrighed, for ved disses Inspection at erhverve sammes Attest om, hvorlænge de have opholdt dem i Söen for at drive Fiskeriet, samt hvad Fangst de have hjembragt, hvilke samtlige Beviisligheder ved Præmiens Æskning, for dette Aar maatte indsendes til Finants-Collegium, der derefter foranstalter Præmiens Udbetaling. — 3) At denne Præmie endog forskudsviis maatte udbetales Requirenterne ved Udredelsen, imod antagelig Caution for alle ovennævnte Vilkaars Opfyldelse. — 4) At, om disse Skibe allerede i dette Aar med den islandske Handels eller det vedkommende Departements Samtykke maatte tillige ville drive Handel paa Island efter de af D. M. i den Henseende fastsatte Regler, da saadant ikke skulde være dem hinderlig udi denne Præmies Erholdelse, og endelig: — 5) at, naar fra Island er indlöben Efterretning om, hvorvidt de Islænderne bestemte Fisker-Hukkerter blive antagne eller ikke, og hvormange Skibe med den dermed fölgende Fiskepræmie, i sidste Fald efter D. Mts Resolution af 18. August 1786, almindelig vil blive at opbyde, det da maatte være vedkommende Departement tilladt angaaende denne Præmies Bestemmelse for Fremtiden at indkomme med nærmere allerund. Forestilling. — Finance-Collegii Forestillinger med derpaa faldne kongelige Resolutioner fra 1. Januar til 30. Junii 1787, Nr. 12.

Vi approbere hermed allern. i Et og Alt samtlige udi denne allerund. Forestilling indstilte 5 Poster, dog saaledes, at de udi anden Post ommeldte Skibs-Journaler skal, naar det forlanges, af Skipperen tillige med nogle af Mandskabet beediges, og ville Vi derhos, at Vores Finants-Collegium i Overeensstemmelse dermed

foranstalter det videre Fornödne. Christiansborg i det geheime Statsraad den 24. Januarii 1787[1]. 1787. 24. Januar.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Forrentning af Kirkernes Beholdninger i Skalholts Stift. Khavn 27. Januar 1787[2]. — Canc. Brevb. for 1787, Nr. 163, S. 111. 27. Januar.

P. M. Udi Promemoria af 14. September a. p. har Hr. Kherre berettet, at der af Skalholts Stifts Kirkers Midler blive i Behold henved 1042 Rd., som ikke behöves til forestaaende Reparationer, hvilken Capital De derhos have forespurgt, hvor skal hensættes, for at gjöres frugtbringende, da det ikke kan skee ved Handelen, som har nægtet at svare Renter af nogle Tusinde Rdlr., som af Tugthuset og Justits-Cassens Midler der ere indlagde. Man har herom corresponderet med det kongelige Finantz-Collegio, som nu har meldet, at det Intet haver imod berörte Capitals Modtagelse i H. Majts Casse til Renters Svarelse; — hvilket man Hr. Kherre tjenstligst har skullet tilmelde, og at De ved den kongelige Finants-Kasse-Direction kunde foranstalte det Fornödne til Capitalens Indleverelse i den kongelige Casse. Det kongelige Danske Cancellie den 27. Januarii 1787.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow ang. Althingsbögernes Trykning. Khavn den 30. Januar 1787. — Islandske, Copieb. Litr. V, Nr. 1474. 30. Januar.

Da vi have seet, at Althingsbogen for afvigte Aar ikke er bleven trykt, men vi meget önskede, at den,

[1]) Communiceret Rentekammeret og derfra igjen Stiftamtmand Levetzow og Amtmand Thorarensen ved Rentekammer Skrivelser 10. Februar 1787. (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1504—1505).

[2]) Canc. Skriv. 30. August 1788.

1787. ligesom oftest hidtil er skeet, maatte trykkes, saavidt
30. Januar. den paa en vis Maade indeholder en Samling af de offentlige Anordninger for Landet, saa maae vi tjenstligst have Hr. Kherren anmodet, at ville overlægge med Amtmanden, paa hvad Maade dens aarlige Trykning bedst kunde lade sig gjöre ved et af Bogtrykkerierne, enten paa Hrappsöe eller paa Holum; og da Landsthingsskriveren, formedelst den Besværlighed der er med at afskrive Althingsbogen, haver begjært, at han maatte blive forsynet med 60 Exemplarer af alle Anordninger, Reskripter og Foranstaltninger, som deri skulde offentlig bekjendtgjöres, saa maae vi endvidere have Hr. Khren anmodet, at ham, saavidt det vedkommer Sönder og Vester Amtet, maatte tilstilles saa mange Exemplarer, som han kan eragtes at behöve af det Antal aftrykte Anordninger, som bliver Hr. Khren tilsendt, da det her skal blive iagttaget, at Hr. Khren tilstilles herfra saa mange des flere Exemplarer, ligesom vi have anmodet det kgl. Danske Cancellie om det samme; men af Reskripter og andre skrevne Befalinger og Bekjendtgjörelser eragtes Landsthingsskriveren at maa, ligesom hidindtil, lade sig nöie alene med eet Exemplar af hver, hvilket Hr. Khren tjenstligst anmodes behagelig at ville give ham tilkjende. Rentekammeret den 30. Januarii 1787[1].

3. Febr. **Rentekammer-Skrivelse til Landfogden Skuli Magnusson, ang. Qvitteringsböger og Fæstebreve for Leilændinger paa de kongelige Godser. Khavn 3. Februar 1787.** — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1479.

Det er her ved Kammeret anseet fornödent, at Leilændingerne paa Kongens Jorder, for det förste i Guldbringe-Syssel og Mosfells-Sveiten, blive forsynede

[1]) Ligelydende Skriv. mut. mut. til Amtmanden i Nord- og Öster-Amtet, Stephan Thorarensen (Copieb. sst. Nr. 1475); Meddelelse til Cancelliet sst. Nr. 1476.

med Qvitteringsböger, hvori de paa den ene Side debiteres for hvad de have at betale, og paa den anden crediteres for hvad de betale. Ligeledes maae Leilændingerne, som nogen Gaard tilbygsles, meddeles et af Hr. Landfogden udstædende Fæstebrev. Og da hosfölgende fra Stiftamtmanden indsendte Gjenparter af en saadan udstædt Qvitteringsbog, og et Fæstebrev, have fundet Kammerets Approbation, saa ville Hr. Landf. lade samme tjene sig til Formularer; dog anmærkes, i Henseende til Qvitteringsbogen, at naar en Leilænding staaer til Restance for foregaaende Aar, bliver hvad han betaler först at afskrive paa Restancen. For Hr. Landf. havende Omkostning med Skattebögerne tilstaaes Dem af Leilændingerne, ifölge N. L. 3—14—22, 2 Skilling for hvert Ark Papir, som dertil anvendes. Rentekammeret den 3. Februarii 1787.

1787. 3. Febr.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Falkefængeres Ansættelse. Khavn den 3. Februar 1787. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1488.

3. Febr.

Efter at have corresponderet med Overfalkoneermesteren Hr. Kammerherre Calmette om Fornödenheden af, at Falkefængernes Tal i Island maatte, efter Hr. Khrens Promemoria af 16. Septbr. f. A., foröges, maa Vi tjenstligst have Hr. Khren anmodet, at ville foranstalte, at der i Alt bliver beskikket 7 Falkefængere, som maa paalægges hver at fange 10 Stykker Falke. Disse Falkefængere maatte dernæst saaledes fordeles: at tvende blive ansatte for Sneefjeldsnæs, een for Isefjords, een for Bardestrands, een for Hnappedals, een for Dale, og een for Rangevalle Syssel, dog at det, uanseet det for enhver saaledes anviste District, staaer dem frit for uden Hindring eller Modsigelse at fange hvide eller halvhvide Falke, i hvad Syssel de end

[1]) Ved Rentek. Skriv. af s. D. er Gjenpart af denne Skrivelse tilstillet Stiftamtmand Levetzow, Copieb. s. st. Nr. 1480.

1787. maatte antræffe dem. Rentekammeret den 3. Februarii 1787[1].
3. Febr.

9. Febr. **Reskript til Stiftbefalingsmand Levetzow og Biskop Hannes Finnsson, ang. Aflösning af Qvilder, tilhörende Præstekaldet Hreppholar.** Christiansborg den 9. Februar 1787. — Bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1787. Norske Tegn. XLIII, 10b.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Udi indkommen Memorial, som Os allerund. er bleven refereret, haver Hr. Sivert Thorlevsen, Præst til Hjardarholt i Dale Syssel paa Vort Land Island, anholdet, at maatte fritages for at svare hans Eftermand i Repphole Kald de manglende 7½ Faareqvilde in natura, men erstatte dem med Vare, ligesom han har maattet modtage, da han kom til Kaldet. Thi give Vi eder hermed tilkjende, at Vi, i Anledning af saadan herom allerund. gjorte Ansögning, samt eders derover givne Erklæring, som Os ligeledes er bleven refereret, allern. have funden for godt, at bemeldte Hr. Sivert Thorlevsen skal være pligtig, efter den Priis som var paa den Tid han modtog Kaldet, at betale 4 Rd. Croner for Stykket af de manglende 7½ Faare-Qvilder. Derefter I eder allerund. have at rette, og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Christiansborg den 9. Februarii 1787.

16. Febr. **Reskript til Stiftbefalingsmand Levetzow ang. Opreisninger paa Domme, samt Værnething i Delinquent- og Justits-Sager.** Christiansborg den 16. Februar 1787. — Udtogsviis publiceret paa Althinget ved Stiftamtmand Levetzows Bekjendtgjörelse 19. Juni 1787, trykt i Althingsb. s. A. Nr. IV. 3, S. 6; Norske Tegn. XLIII, 11b—13. Fogtm. VI. 4, 33—34.

[1]) Communiceret Overfalkoneermesteren i Rentek. Skriv. af s. D. (Copieb. sst. Nr. 1489).

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Som du i Skrivelse til Vores Danske Cancellie haver indberettet, at efter at en Person, navnlig Thorstein Thorsteinsen, for dig paa 1785 Aars Laugthing var bleven anklaget for at være bortrömt fra Bardestrands Syssel med en anden Mands Kone, navnlig Ranveig Höskuldsdatter, og med hende at streife omkring, og paa deres Omflakken at have avlet tvende Börn sammen, uden nogensteds derfore at have betalt Böder, haver du ladet dem anholde og i Bardestrands Syssel, som Hoved-Misgjerningens Værnething, herfore tiltale og dömme, men at Sysselmanden sammesteds skal have kjendt dem uskyldige, og ikke engang dömt dem for Lösgængerie til Tugthuset, skjöndt saadant ved Thingsvidne var beviist, og de derfore tillige vare actionerede, men derimod henviist Sagen om Lösgængerie til Dale Syssel, samt at paa fjerde Maaned, efter at Dommen var afsagt, skal samme med Acten, som med en Expresse, der i trende Maaneder havde været underveis, til dig var afsendt, förut være dig til Hænde kommen, hvorover, da du fandt fornödent at paaanke denne Dom for Nordlands Laugthing, det ikke skal have været dig mueligt at faae Stævningen dertil udtaget, forinden Dommen var over 6 Maaneder gammel og saaledes havde overstaaet fatalia appellationis; og i hvis Anledning du derhos haver indstilt, om det ved denne Dom skal forblive, eller om paa samme maatte forundes Opreisning til höiere Ret, samt om det ikke maatte være vedkommende Amtmand i Island i saadan Begivenhed tilladt, at give Opreisning i Justits-Sager til Paaanke for höiere Ret, omendskjöndt den ergangne Dom var over 6 Maaneder gammel, naar Begjæring til Stævning skede inden Aar og Dags Forlöb fra Dommens Dato, ligesom du ogsaa tillige haver forespurgt, for hvilket Værnething en Delinquent skal tiltales, enten der, hvor Misgjerningen er begaaet, eller der, hvor han paagribes: — Saa give Vi dig hermed til- 1787. 16. Febr.

1787. 16. Febr. kjende, at Vi, i Anledning heraf og paa det at Delinquenterne i slig Tilfælde ikke for længe skal hensidde til Bekostning for Landet, allern. have fundet for godt at bevilge og anordne, at Amtmændene udi Island maae udi Delinquent- og andre Justits-Sager give Opreisning paa Domme, som have overstaaet fatalia appellationis, til Paaanke for Laugthinget, dog at de, i den af dem udstædende Ordre til Indstævningen, skal bruge dette Udtryk: „at denne Dom maa paaankes for Laugthinget uden videre Opreisning paa Dommen efter denne Vores allern. Befaling"; hvilken Opreisning ifölge heraf kan nu af dig meddeles paa fornævnte over Thorstein Thorsteinsen og Rannveig Höskuldsdatter af Sysselmanden i Bardestrands Syssel afsagde Dom, til sammes Indstævning for Laugthinget. Og skal tillige Delinquenters Værnething herefter være enten det Sted, hvor de blive anholdte, eller hvor den Gjerning haver været begaaet, for hvilken de tiltales, hvilket af disse Steder der maatte findes bekvemmest til at faae Sagen oplyst og beviist paa, og i Henseende til Reiser, og Delinquenternes længere eller kortere Hensidden, med mindst Bekostning for Almuen er forbunden. — Derefter du dig allerund. haver at rette, og Vedkommende udi det dig anbetroede Amt, som Saadant kan vedkomme, Sligt til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Christiansborg den 16. Februarii 1787. [ad mandatum][1].

16. Febr. **Reskript til Stiftbefalingsmand Levetzow ang. Nedsættelse af Leiermaals-Böder. Christiansborg den 16. Februar 1787.** — Udtogsviis publiceret paa Althinget ved Stiftamtmand Levetzows Bekjendtgjörelse 19. Juni 1787, trykt i Althingsbogen s. A., Nr. IV 3, S. 6—7. Norske Tegn. XLIII, 111; Fogtm. VI. 4, 34.

[1]) Reskr. ad mandatum af samme Indhold til Amtmanden over Nord- og Öster-Amtet, Stephan Thorarensen, Norske Tegn. XLIII, 13—14.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. I Anledning af din i Skrivelse til Vores Danske Cancellie gjorte Forestilling, at de, som for begangne Leiermaals-Forseelse paa vort Land Island ikke kunde betale den ved Reskriptet af 4. April 1772 befalede Kjendelse til Tugthuset sammesteds, istedenfor efter Forordningen af 8. Junii 1767 for saadan Forseelse at sættes i 8 Dage paa Vand og Bröd, maatte, i Tilfælde af saadan Uformuenhed paalægges en anden Straf, enten med at sættes nogen Tid til Arbeide hos private Folk, eller at staae nogle Timer udi Gabestokken, samt at bemeldte Kjendelse til Tugthuset maatte hos de Skyldige nyde Fortrin til Betaling fremfor Leiermaals-Böderne selv, der til Sysselmændene ere overdragne i Forpagtning: — give Vi dig hermed tilkjende, at Vi allern. have fundet for godt, og ville have anordnet, at den Kjendelse, som ifölge forbem^{te} Vores allern. Befaling af 4. April 1772 af Leiermaals-Forbrydere til Tugthuset paa Island skal erlægges, skal herefter ikkuns være 32 Skill. for Forbryderne af Mandkjönnet, og 16 Skill. for dem af Qvindekjönnet, som hos een for begge og begge for een, hvem af dem der til sammes Betaling er formuende, skal indfordres og indsöges i deres Lön hos den Mand, i hvis Tjeneste de ere eller have været; dog skal samme hos Forbryderne ikke have nogen Fortrin til Betaling for Leiermaals-Böderne selv. — Derefter du dig allerund. haver at rette og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Christiansborg den 16. Februarii 1787. [ad mandatum]. 1787. 16. Febr.

Plakat angaaende de **islandske Söpasse. Christiansborg 7. Marts 1787.** — Ved Rentekammer-Circulaire 11. August 1787 er denne Plakat sendt i flere Exemplarer til Stiftamtmanden, Amtmændene og Sysselmændene i Island (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 359—381), men findes kun anført som publiceret paa Althinget blandt Bilagene til For. 7. Marts.

1787. 13. Juni 1787 (Althingsb. 1788 Nr. 3. 1, S. 4). — Plakaten
7. Marts. er approberet ved kgl. Resol. 7. Marts 1787 [1], og findes i Original indheftet bagved samme i Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 68, Nr. 19. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1787, S. 9—18; Schou IX, 234—243. Uddrag (§§ 1—12 samt Eedsformularerne) trykt som Bilag III med den danske Udgave af For. 13. Juni 1787, S. 16—22. — Islandsk Oversættelse: „Auglýsing um íslenzka sjópassa" §§ 1—12, samt „eiðs-form", trykt som Bilag III til den islandske Udgave af den nævnte Forordn. 13. Juni 1787, S. 73—80.

PLAKAT angaaende islandske Söpasse.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V. at ligesom Vi ved Plakat af 18. August forrige Aar, angaaende den islandske Handels Frigivelse, dens 7. Post, iblandt Andet allern. have fastsat, at Rhederne udi de Skibe, som til bemeldte Handel bruges, altid skulle forsyne samme med islandske Passe, saa have Vi, angaaende disse Passes Indretning, Udfærdigelse og hvad videre derved efter Fornödenhed bör iagttages, allern. funden for godt at anordne og befale, ligesom Vi herved befale og anordne:

1) De islandske Söpasse, der i Almindelighed og for saavidt som til indenlandsk Fart kan være passende, gives samme Form, som for de ved Forordningen af 30. Julii 1756 befalede Söpasse er bestemt, skulle gjennem Vort Rentekammer udfærdiges i det danske Sprog paa stemplet Papir til 4 Rd. og indlöses, saa længe de den islandske Handel ved Plakat af 18. August forrige Aar bevilgede 20 Friheds-Aar vare, alene med det ved nysmeldte Plakats 7. Artikel anordnede Expeditions-Gebyhr, nemlig 2 Rd. for hvert Pas. Passene, som stiles i Vort eget Navn, forsynes med Vort kongelige Segl og underskrives ad mandatum af Vore Deputerede i Rentekammeret, og skal bemeldte Kammer tillige see derhen, at denne Anordning vedbörligen vorder efterlevet, paa

[1] den tydske Plakat see 28. Marts 1787.

det at Hensigten med disse Passe kan vorde opnaaet, og Vore kjære og troe Undersaatters Bedste befordret. Men dette Slags Passe udfordres uomgjængeligen, ei alene for de Skibe, der udredes til Handel paa Island, men og for dem, der udredes til Fiskerie under samme Land, for de förste strax fra denne Anordnings Publication, men for de sidste först fra næste Aars Begyndelse. — 2) De Skibe, der forsynes med islandske Passe, være sig til Handel eller til Fiskerie eller begge Dele tillige, skulle alle tilhöre saadanne Vore Undersaatter, som ere bosatte enten i Island, eller i Vore andre europæiske Stater, hvor octroyeret Handel ikke finder Sted, og alene for deres Regning udredes. Skibenes indehavende Ladninger skulle iligemaade alene være saadanne Vore Undersaatter tilhörende, og saavel disse Ladninger, som Fangsten af Fiskeriet, forhandles, ligesom Fiskeriet selv drives, alene for deres Regning, uden at nogen Fremmed maa have mindste Andeel deri, med mindre han er virkelig bosat enten i Island eller i andre af Vore forbemeldte europæiske Stater. — 3) Til at godtgjöre dette, skulle de af meerbenævnte Vore Undersaatter, der forlange islandsk Pas til noget Skib, tilveiebringe fölgende Beviser: Naar saadanne Vore Undersaatter, som selv ere Rhedere i et Skib, agte at drive Fiskerie, eller Skibets Ladning er dem selv tilhörende, skulle de tvende förste Skibs-Rhedere, hvorunder den skal være indbegreben, som förer Skibets Correspondence, næst at anmelde, hvilke Stæder eller Havne i Island de agte at beseile, fremvise fra de samtlige Rhedere et af dem underskrevet Rhederiebrev, og derefter afgive en fidemeret Gjenpart deraf, med hosföiet Efterretning om, hvor Rhederne ere boende, samt dernæst aflægge deres corporlige Eed, at de ikke vide eller kjende nogen anden eller flere Rhedere, end saaledes er anmeldt, som og at ingen uden disse have nogen Lod eller Deel enten i Skibet, dets Udrustning

1787. 7. Marts.

1787. og Ladning, eller Fiskeriets Drift, men at alt dette ene
7. Marts. tilhörer Vore til denne Handel og Fiskerie berettigede Undersaatter, saaledes at ingen fremmed Magts Undersaat eller nogen til denne Handel og Fiskerie Uberettiget, hverken directe eller indirecte, haver nogen Andeel derudi, da de og tillige skulle give fra sig en af dennem underskreven edelig Attest eller Caution, efter hosföiede Formular. — Naar derimod Skibet er af Rhederne bortfragtet til andre til denne Handel og Fiskerie berettigede Undersaatter, enten aldeles eller tildeels, da skulle Rhederne alene afgive forommeldte Beviser for Skibet selv, samt derhos forklare, til hvem samme enten ganske eller tildeels er befragtet, og til Beviis herpaa maae Rhederne tillige forsyne sig med dennes eller disses edelige Attest, at saadan Befragtning, være sig til Handel eller Fiskerie eller begge tillige, er alene for hans eller deres, og andre Vore dertil berettigede Undersaatters Regning; hvilken Attest Rhederne da skulle indsende, tilligemed deres egen, om at Skibet er meerbemeldte Vore Undersaatters Eiendom. — Paa samme Tid skal og den Skipper, som skal före Skibet, hvorpaa Passet forlanges, aflægge sin corporlige Eed, at han i ingen Maade vil misbruge Passet, men i Alt rette og forholde sig efter denne Vor allern. Anordnings Indhold og Bydende. — Disse Reverser tilligemed Gjenpart af Rhederiebrevet, hvoraf Originalen forevises, skulle indleveres til ethvert Steds vedkommende Övrighed, ligesom og den ommeldte Eed skal aflægges for den; hvorefter Övrigheden ufortövet skal gjöre Indberetning derom til Vort Rentekammer og tillige indsende foranmeldte Reverser, samt fidemeret Gjenpart af Rhederiebrevene, og naar alt dette der er befundet rigtigt, skal det islandske Pas derfra blive meddeelt. — 4) For saa meget mere at lette den betimelige Tilveiebringelse af de fornödne Beviser til disse Passes Erholdelse, i Tilfælde at nogen af Vore til den islandske Handel og Fiskerie berettigede Undersaatter skulde lade befragte

et indenlandsk Skib til at före Salt fra Portugal, Spanien eller Middelhavet til Island, maa det, da alle Vore Undersaatters Skibe, som seile forbi Capo finis terræ, ere forsynede med Algierske Söpasse, gjælde som Beviis nok for, at saadant Skib er Vore Undersaatters Eiendom, naar ved Ankomsten til Island forevises Skibets algierske Pas. Men til Beviis for, at Ladningen alene tilhörer Vore til denne Handel berettigede Undersaatter, da maa den Kjöbmand, som foretager saadan Handel, strax give det tilkjende for Vort Rentekammer, næst at melde Skipperens og Skibets Navn, med edelig Forsikkring, at ingen Uvedkommende skulle tage Deel derudi; hvorefter da derfra bliver meddeelt et Pas, som alene lyder paa Ladningen, og Passet derpaa tilsendt den nærmeste af Vore Gesandter eller Consuler, for at blive overleveret til Skipperen, naar Fragt-Contracten er sluttet og Gesandten eller Consulen foreviist. — 5) Naar noget Skib, som er bestemt til at beseile, eller at drive Fiskerie under Island, enten seiler fra eller ankommer til nogen, være sig fremmed, islandsk eller i andre Vore europæiske Stater beliggende Havn, skal Skipperen være forbunden til at forevise hans medhavende islandske Pas til Paategning, paa fremmede Havne af Vore Consuler, og paa Vore Staters Havne: i Island af Sysselmændene, men andensteds af vedkommende Toldbetjente, hvilke derfor altid ved deslige Skibes Ankomst eller Afgang skulle fordre dette Slags Passer til Eftersyn. Skipperne skulle derhos være forbundne til at afgive den ved Vor Plakat af 18. August 1786, dens 7. Artikel, anordnede Carga over deres Ladninger, og dermed videre forholdes saaledes, som deri er foreskrevet. — 6) Om nogen Forandring skulde foregaae med Rhederiet, imedens Skibet er paa Reisen, enten ved Kjöb, Salg eller Arv, saa at de Rhedere, som Skibet efter Rhederiebrevets Indhold tilhörer, sælge nogen Part i Skibet til en Anden, eller og en Part i Skibet Nogen ved Arv kunde tilfalde, da skulle de tvende

1787. 7. Marts.

1787. störste Rhedere, som, ifölge foregaaende 3. Artikel,
7. Marts. deres Eed have aflagt, under samme Eeds Kraft tilforpligtede og skyldige være, saadan med de udi Rhederiebrevet anförte Rhedere sig Tid efter anden tildragende Forandring vedkommende Magistrat strax behörigen at tilkjendegive, der Saadant til Vort Rentekammer ufortövet haver at indberette; dog skulle under saadan Forandring, Kjöb eller Salg, ingen Andre forstaaes, end Vore egne Undersaatter, eftersom det forstaaer sig af sig selv, at ingen Fremmed maa udi Skibet have ringeste Andeel, og at i saadant Tilfælde intet Pas vorder udgivet. Skulde det ellers tildrage sig, at een af disse tvende störste Rhedere, som Eden have aflagt, ved Döden maatte afgaae förend Skibets Tilbagekomst, da skal i den Afgaaendes Sted en anden af de störste Rhedere være forbunden, den foreskrevne Eed for Magistraten at aflægge, samt den edelige Revers eller Caution, til videre Indsendelse udi Vort Rentekammer, at underskrive; men ifald Skibet, hvorpaa Passet er taget, skulde, förend Reisen angaaer, til en eller anden indenlandsk Rheder, enten tildeels eller ganske bortsælges, da skulle de forrige Rhedere tilforpligtede være, det udtagne Söpas inden 14 Dage efter Kjöbet at aflevere til Indsendelse udi Vort Rentekammer, hvorimod de nye Rhedere sig om et nyt Söpas skulle anmelde, og sig derudinden i Alt saaledes forholde, som denne Plakat indeholder og befaler. — 7) Til endydermere Rigtighed ved slige Söpasses Udfærdigelse, og förend fornævnte Rhedere Eden aflægge, skulle de for vedkommende Magistrat producere Maalebrev eller Attest, samt Sö- eller Biil-Brev, hvorefter Magistraten indberetter Skibets Navn og dets Drægtighed, tilligemed Skipperens Navn, som skal före Skibet; og da fornævnte Documenter til Skibet uforbigjængeligen behöves og ved samme maae fölge, og Vore Undersaatters Skibe, som allerede til fremmede Lande og Havne maatte være afseilede, dog alligevel, endskjöndt samme ikke kunne

producceres, med de fornödne Passe paa Forlangende billigen bör forsynes, saa skulle til den Ende de tvende störste Rhedere af ethvert saadant Skib, foruden hvis dennem i de forestaaende Artikler er paalagt at efterkomme, endnu med corporlig Eed for vedkommende Magistrat forsikkre, at de det udtagne Pas til intet andet, end til det Skib og til den Skipper, for hvilke de samme have forlangt, skulle bruge, ligesom og denne Skipper ved hans Hjemkomst med Eed haver at bekræfte, at Passet til intet andet Skib er brugt eller af hannem afleveret. Skulde ellers Skipperen paa hans Reise ved Döden afgaae, da skal den, som Skibet udi hans Sted förer, denne Eed ved Skibets Tilbagekomst for Stedets Magistrat aflægge, som igjen derom deres Attest til Vort Rentekammer haver at indsende. — Dersom Nogen understaaer sig at udlaane, pantsætte eller bortsælge et islandsk Pas, da skal han ikke alene betale i Straf 2000 Rd., men endog desuden erstatte de övrige Rhedere, som ikke ere deelagtige i denne Forseelse, al den deraf flydende Skade og Ulempe; men skulde Nogen understaae sig, noget islandsk Söpas at forfalske, eller i andre Maader til fremmede Undersaatters Skibe og Tjeneste at misbruge, da skal de straffes derfor, som for Falsk efter Loven, hvilken Straf de og skulle være underkastede, som saadan grov Forseelse directe eller indirecte befordre, saavel som de, der overbevises at have været vidende derom, og ikke have aabenbaret det. — 8) Disse Söpasse skulle ikke gjælde uden for een Reise, dog at Hen- og Hjemreisen ansees for een Reise, om endog Skibet, enten for at indtage eller udlosse sin Ladning, maatte anlöbe adskillige Havne, og skal Skipperen inden 8 Dage efter hans Hjemkomst, imod behörigt Beviis, indlevere Passet til vedkommende Magistrat eller Övrighed, som derefter indsender det til Rentekammeret; forsömmer Skipperen det, da skal han derfor være forfalden i 200 Rdlrs Böder. — 9) Dersom et Skib, som med et islandsk Söpas er for-

1787.
7. Marts.

1787. synet, paa et eller andet fremmed Sted, imedens Rei-
7. Marts. sen varer, vorder solgt og afhændet, da skal Skipperen være forbunden, ifald sig sammesteds nogen dansk Minister, Agent eller Consul befinder, Passet, efter at han det tilforn haver igjennemskaaret og saaledes casseret, imod behörig Beviis in duplo, til dennem at aflevere, derefter indsender bemeldte Minister, Agent eller Consul ufortövet saadan Pas til Vort Rentekammer; ligesom og Skipperen endvidere skal være forpligtet, een af forommeldte Qvitteringer til den Rheder, som Skibets Correspondence förer, at indsende, som samme derpaa til Stedets Magistrat, imod behörig Beviis, haver at overlevere, for derefter til Vort Rentekammer at indsendes. Men vorder Skibet solgt paa saadant Sted, hvor ingen Vores Minister, Agent eller Consul opholder sig, da skal Skipperen, i Overværelse af sine Skibsfolk, overskjære Passet i 4 Dele, og saadanne Stykker med Skibsfolkets vedföiet edelige Attest, der tillige skal indeholde, paa hvad Sted Skibet er solgt, ufortövet til Correspondence-Rhederen indsende, som samme strax til Stedets Magistrat overleverer, for derefter ligeledes ort Rentekammer imod Beviis at tilstilles. — Forsömmer Skipperen at efterkomme hvis hannem herudinden paalagt er, da skal han betale derfor 200 Rd. i Straf. — 10) Skulde noget Skib, som noget islandsk Söpas haver erholdet, underveis forgaae, strande eller i andre Maader forulykkes, og det medhavende Söpas ved saadan Leilighed forkomme, da skal Skipperen være forbunden udi hans derover givne Erklæring under Eed at bekræfte, at Passet med Skibet aldeles er borte bleven; men skulde han, uagtet saadant Skibbrud, have reddet Passet, da haver han sig dermed at forholde, ligesom i næst forestaaende Artikel er anfört; undergaaer Skibet med Skibsfolket ganske og aldeles, saa haver Skibets Correspondence-Rheder Saadant til vedkommende Magistrat at indberette, for videre udi Vort Rentekammer at tilkjendegives. — 11) Alle disse Passe skulle være

numererede og derudi i Bredden indfört Datum, naar Eden af begge de störste Rhedere saavel som af Skipperen er aflagt; ligesom Vi og allern. ville, at Vort Rentekammer skal foranstalte, at der ved dette Collegium indrettes en Bog, hvorudi skal indföres og antegnes, naar disse Passe udgives og igjen tilbageleveres. — 12) Alle og Enhver uden Forskjel, enten det maatte være nogen af Skibsfolket, eller Andre, som beviisligen kunne angive, at Nogen haver handlet imod sin Eed og denne Anordning, skulle nyde, og uden nogen Afkortning vorde udbetalt, Halvdelen af den Straf, som udi foranstaaende Artikler findes dicteret; men den anden halve Deel skal være Fattigbössen ved Vort Rentekammer hjemfalden. — Hvorefter Alle og Enhver sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores kongel. Residentsstad Kjöbenhavn den 7. Martii 1787.

1787. 7. Marts.

Eedsformularer.

1) *Naar Ladningen saavel som Skibet tilhörer Rhederne.* — Vi undertegnede tvende Hoved-Rhedere udi Skibet N. N., hvorpaa vi under Dags Dato have erholdet islandsk Söpas fra det kongelige Rentekammer, declarere og herved paa det kraftigste forsikkre, at fornævnte Skib N. N. os og de övrige udi det producerede Rhederie-Brev anförte Rhedere og kongelige danske Undersaatter alene og ingen Anden tilhöre, samt at ingen Fremmed derudi, hverken directe eller indirecte, nogen Andeel have. — [Iligemaade bekræfte vi, at dets indehavende Ladning er aldeles for Vores egen Regning, uden at nogen Fremmed enten directe eller indirecte haver nogen Andeel i den dermed förende Handel]. — Endydermere forbinde vi os hermed, at vi det forbemeldte os meddeelte Söpas hverken skulle udlaane, bortleie, pantsætte, sælge, eller til noget fremmed eller indenlandsk Skib, under hvad Prætext det være kunde,

1787. 7. Marts. overlade, ligesom vi og love og forsikkre, at Alt hvis udi Deres kongel. Majestæts allern. udgangne Plakat af Dato 7. Marts 1787, angaaende de islandske Söpasse findes anordnet og befalet, af os i alle optænkelige Maader nöie og fuldkommen skal vorde efterlevet og iagttaget. Til ydermere Bekræftelse underkaste vi os, Enhver for sig, vore Personer, Gods og Formue til fuldkommen Forsikkring herudinden. Saa sandt hjelpe os Gud og hans hellige Ord.

2) *Naar Skibet er udrustet til Fiskerie, lyder det insignerede saaledes:* — Iligemaade bekræfte vi, at det med samme drivende Fiskerie er alene for vores egen Regning *&c. ut supra.*

3) *Naar Skibet er befragtet til Andre:* — Vi undertegnede Hoved-Rhedere udi Skibet N. N., som til N. N. er befragtet, og hvorpaa &c. [NB. *det insignerede udelades, da derfor à parte Eed aflægges af Befragterne*].

4) *Befragternes Eed:* a) *i Hensigt til Ladningen:* — Vi underskrevne Befragtere af Skibet N. N. declarere, og herved paa det kraftigste bekræfte, at den med samme Skib afsendende Ladning er alene os tilhörende, saa at ingen Fremmed derudi, eller i den dermed förende Handel, hverken directe eller indirecte nogen Andeel haver. Saa sandt hjelpe &c. —. b) *Naar det udrustes til Fiskerie:* — — — bekræfte, at det med samme Skib drivende Fiskerie er alene for vores egen Regning, saa at ingen Fremmed hverken directe eller indirecte haver nogen Andeel derudi, eller i den deraf udbringende Fordeel. Saa sandt hjelpe &c.

16. Marts. **Forordning for Hertugdömmerne m. v., ang. de islandske Kjöbstæders Privilegier. Christiansborg 16. Marts 1787.** — Denne Forordning er aldeles overeensstemmende med Forordn. 17. Novembr. 1786 (see ovenfor — i § 21 sætter den Grændserne for Reykjavíks Distrikt ved Hitará — „Hütteraae"). Titelen er: „Verordnung,

betreffend die Vorrechte der in Island zu errichtenden Handelsstädte, für die Herzogthümer Schleswig und Holstein, die Herrschaft Pinneberg, Grafschaft Ranzau und Stadt Altona". — Forordningen er emaneret paa Tydsk igjennem det tydske Cancellie. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1787, S. 18—23; Rubrum hos Schou IX, 243. 1787. 16. Marts.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Ægteskabs-Bevillinger. Khavn den 24. Marts 1787. — Canc. Brevb. for 1787, Nr. 563, S. 413—414. 24. Marts.

P. M. Af en fra Biskop Finsen hertil under 16. August sidstl. indlöben Skrivelse, med Gjenpart af den imellem Hr. Khre og ham förte Correspondence, har man erfaret, at De under 19. Maji forhen har tilskrevet ham, at De herefter ikke vil tillade, at nogen Beslægtet eller Besvogret i de tilladelige Grader bliver i Ægteskab sammenviet, uden Deres Tilladelse, grundende Saadant paa For. af 14. Decbr. 1775, samt Reskript til Stiftamtmand Thodal af 12. April 1777, saa og Reskript af 12. Oktbr. 1764, paa hvilket sidstmeldte Reskript Biskoppen og grunder sin Paastand: at fattige Folk af Almuestand ikke behöve Stiftamtmandens Tilladelse dertil, men at de, efter at have betalt efter Biskoppens Sigende til Hospitalet, maae af Præsten sammenvies. Da nu Forordn. af 14. Decbr. 1775 befaler udtrykkelig, at Ægteskabs-Bevillinger i de dispensable Grader skal söges som tilforn, för end Forr. af 27. Decembr. 1770 og 3. April 1771 bleve udgivne, fölgelig i Island efter Reskr. af 12. Oktbr. 1764, som i Særdeleshed ikke kan ansees at være ophævet ved de af Hr. Khre paaberaabte almindelige Anordninger, og dette Reskr. ikke melder et eneste Ord om, at Stiftamtmanden skal udstæde saadanne Ægteskabs-Bevillinger, den under 12. April 1777 til Stiftamtmand Thodal ergangne Skrivelse og er denne Sag ganske uvedkommende, som handlende alene om Vielser i Huset, saa kan man ikke

1787. bifalde Hr. Khres Paastand, men maa herved tjenstligst
24. Marts. have Dennem anmodet, at afstaae fra det Begyndte, og lade denne Sag forblive ved det Gamle. Det kongel. Danske Cancellie den 24. Martii 1787.

24. Marts. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Odde Præstekalds Inventarium. Khavn 24. Marts 1787.** — Canc. Brevb. for 1787, Nr. 562, S. 413.

P. M. Ved Reskr. til Hr. Khre af 13. Januar a. p. er Biskop Thorarensen paalagt at skaffe det Inventarii-Qvæg in natura tilbage, som han tog med sig fra Odde Kald til Holum, eller og at betale det efter den Priis, som det kunde koste den nuværende Præst i Odde at indkjöbe det; men da han derefter har begjært at maatte befries for at svare Rente eller Leie til Odde Kald af det manglende Inventarii-Qvæg for de forbigangne 2 Aar, i Betragtning af den overdrevne Priis, han nu maa betale for Qvæget, som han vil anskaffe in natura: saa skulde man herved tjenstligst have Hr. Khr. tilmeldet, at man efter Omstændighederne ikke finder det billigt, at Biskoppen skal betale denne Rente eller Leie, og kan altsaa derfor fritages; hvilket Hr. Khr. ville behage at tilkjendegive ham. Det kongelige Danske Cancellie den 24. Martii 1787.

28. Marts. **Plakat (paa Tydsk) ang. islandske Söpasse. Christiansborg 28. Marts 1787.** — Denne Plakat, hvis fuldstændige Titel er: „Plakat, die Isländischen See-Pässe betreffend", ledsaget af „Eides-Formulare", er overeensstemmende med den ovenfor anförte Plakat 7. Marts 1787 (ovenf. S. 367—376). Den tydske er emaneret igjennem Rentekammerets tydske Afdeling. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1787, S. 25—31; Rubrum hos Schou IX, 244.

Kongelig Resolution ang. Domkirkens Bygning i Reykjavík. Christiansborg den 28. Marts 1787. — 1 Rentekammerets Forestilling 20. Februar bemærkes, at Stiftamtmanden og Biskoppen havde ladet besee Reykjavíks Kirke, som ifölge kgl. Resol. 15. April 1785 herefter skulde være Domkirke, og den hidtilværende Skalholtske Domkirkes Fonds overdrages til den. Resultatet af den foretagne Besigtelse var, at en Tömmerkirke i Reykjavík mentes at kunne opföres for 2000 Rd., og da Skalholts Domkirkes Fond opgaves til 2082 Rd. 18 Sk. Courant, vilde dette være tilstrækkeligt, navnlig naar, som der tillige foresloges, Kirken paa Laugarnes maatte blive nedlagt, og dens Eiendele lagte til Domkirken. Et paa Rentekammerets Foranstaltning udarbeidet Overslag beregnede Opförelsen af Kirken i Reykjavík af Stokværk til 3776 Rd. 28 Sk., foruden Arbeidslön; men en Kirke af Steen ansloges til at ville koste omtrent 6254 Rd. 36 Sk., iberegnet Fragt og Materialier, men foruden Arbeidslön. Kammeret foreslaaer derfor, da Forskjellen i Overslaget ikke var större, at lade Bygningen opföre af Steen. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 68, Nr. 24.

1787. 28. Marts.

Vi bifalde allern., at den nye Domkirke, som efter Vores Resolution af 15. April 1785 opföres paa Reickevig i Guldbringe Syssel, maa opföres af Steen efter indbemeldte Overslage, saaledes, at dertil af Reickevig Kirkes Materialier anvendes hvad som maatte være brugeligt, eller deraf udbringes, og kan den til bemeldte nye Domkirkes Opförelse anslagne fornödne Bekostning, forsaavidt samme ei kan bestrides af Skalholt Domkirkes samt Reickevig Kirkes Fonds, tillige med Fragten for Materialiernes Transport til Landet, samt Bekostningen til de fornödne Muur- Tömmer- og Snedker-Svendes Op- og Nedreise, samt Lön, Kost og Værelse i den Tid, de behöves til dette Arbeide, med mere, i sin Tid, efter behörigen documenterede Regninger, udredes af Vores Kasse, dog at i bemeldte Bekostnings-Sum skal, naar Vi paa Vort Danske Cancellies nærmere allerund. Forestilling maatte finde for godt at befale

1787. 28. Marts. Laugernes Annexkirkes Forening med Reickevigs, komme til Afgang, saavel hvad Fonds bemeldte Laugernes Kirke maatte have, som og hvad af dens Materialier kan anvendes til Nytte. Christiansborg Slot den 28. Martii 1787[1].

29. Marts. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Taxt-Tarif for den kongelige Handel i Island. Khavn 29. Marts 1787[2].** — Idet Rentekammeret sender den Tarif, hvorefter Kjöbmændene skulde indtil videre drive Handel, bemærkes: at Prisen paa Cargaisonvarer var beregnet efter Indkjöbs-Priis, paa Isenkramvarer og hvad dertil hörer var paalagt 25 pCt., ligesom og Prisen paa Overdaadigheds-Varer var forhöiet med Procenter. Prisen paa norsk Tömmer var beregnet efter kjöbenhavnske Udsalgs-Priser. Ved Prisens Ansættelse paa Retourvarene var 1 Skpd. Platfisk anseet at svare til 2 Tdr. Rug. Tariffen var paategnet med Kammerets Approbation, saaledes lydende: „Ifölge Plak. af 18. August 1786, angaaende den islandske Handels Frigivelse, dens 2. §, bliver denne Tariffe, paa forventende kgl. allern. Approbation, herved approberet for indeværende Aar"; og anmodes Stiftamtmanden at „ville foranstalte den offentlig bekjendtgjort". Rentek. Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1611[3].

29. Marts. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Portobetaling for större Breve. Khavn 29. Marts 1787.** — Hvorved den Bestemmelse, som af Stiftamtmanden var bekjendtgjort i Althingsbogen[4],

---

[1]) Denne Resolution er communiceret Stiftamtmand Levetzow ved Rentek. Skriv. 30. Juni 1787 (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 217).

[2]) kgl. Resol. 18. April 1787.

[3]) s. D. Rentek. Skriv. af samme Indhold til Amtmand Stephan Thorarensen og Circulaire til alle Sysselmænd og Landfogden, hvorved Tariffen sendes, og de anmodes om at foranstalte dens Indhold saasnart muligt almindelig bekjendtgjort. Copieb. sst. Nr. 1614—1632.

[4]) see IV. B., S. 498, Anm. 1.

om Beregningsmaaden af den Porto, som ifölge Reskr. 8. Juli 1779 skulde svares af tykke Breve, approberes indtil videre, til et endeligt bestemt Reglement for Postvæsenet kan forfattes. Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1605. 1787. 29. Marts.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Forpagtning af Skalholt Bispestols Tiender. Khavn 29. Marts 1787. — Stiftamtmanden anmodes om at lade disse Tiender (over hvilke en Specification, overeensstemmende med Separations-Acten[1], vedlægges) opbyde paa Laugthinget indeværende Aar, for det förste paa 3 Aar, paa Stiftamtmandens Approbation og under Stillelse af en antagelig Caution; men for den forbigangne Tid skulde Regninger indsendes til Kammeret, ledsagede af Stiftamtmandens Paategning. Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1602—1603[2]. 29. Marts.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow og Biskop Hannes Finnsson, ang. Præsidiet i Synodal-Retten. Khavn 31. Marts 1787. — Bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1787. Canc. Brevb. 1787, Nr. 622, S. 450-452; Fogtm. VI. 4, 73-74. 31. Marts.

P. M. Af Hr. Kherres og D. Höiærv.[*] hertil afladte Skrivelser, den förste af 27. Martii a. p. og den anden af 12. Augusti næst efter, har man ugjerne maattet erfare den imellem Dem opkomne Uenighed, i Henseende til Præsidium i Consistorio eller Synodal-Retten, hvilket Hr. Kherre har nægtet Biskoppen, under Formening: at samme tilkommer Dem alene, hvorimod Deres Höiærv. anseer det at være fælles. — I Anledning heraf skulde man tjenstligst have Dennem til fornöden Efterretning

---

[1]) see III. B., S. 570.

[2]) s. D. Skrivelse af samme Indhold til Amtmand Thorarensen, angaaende Tienden af Mula-Syssel. Copieb. sst. Nr. 1604. — Angaaende Opbydelsen see Althingsb. 1787, Nr. XIV. 1, S. 19—20; Nr. XVII, S. 27—29; Nr. XIX, S. 35.

1787. tilmeldet, at, i Henseende til Stiftamtmandens og Bi-
31. Marts. skoppens Forretninger ved Landemodet i Island bör forholdes efter Loven, som befaler at Provstedomme skal indstævnes til Provstemode for Stiftbefalingsmanden og Biskoppen, hvilke derfor, som Meddommere, lade Stævning udstæde i fælles Navn, og afsige Dom i fælles Navn, dog saaledes, at Stiftbefalingsmanden, som den överste, nævnes först, og underskriver först, men Biskoppen nævnes efter ham og underskriver sit Navn ved Siden af hans; hvilket ligeledes iagttages ved alle Akters Udstædelse, hvori de begge ere deelagtige, og hvad Voteringen angaaer, da haver Stiftamtmanden, som sidder ved Bispens höire Side paa Landemodet, at see til, at Alting ordentlig og skikkelig tilgaaer, samt haver sit Votum i alle de Sager, hvilke der vorde indstævnte, men, naar det er forbi, befatter Stiftbefalingsmanden sig Intet med Bispen, Provsterne eller Præsterne og deres Forretninger, med mindre ham tillige med Biskoppen Noget af Hans Maj[t] er anbefalet. Iövrigt ere Stiftamtmændene og Biskopperne overalt coordinerede, uden at den sidste er den förste i nogen Maade subordineret, og holder man for, at det i Henseende til Præsidium er eet og det samme Embede, som siden Reformationen har været deelt imellem begge disse Embedsmænd, saaledes, at Stiftamtmanden alene har taget sig af og haft at gjöre med alle verdslige Forretninger, og Bispen derimod besörget Alt det, som angik det Geistlige, dog saaledes, at de begge conjunctim har underskrevet alle ved Landemodet forefaldende Forretninger. Det kongelige Danske Cancellie den 31. Martii 1787.

7. April. **Cancellie-Skrivelse til Biskoppen over Holum Stift, Arni Thorarensen og Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Holum Bispestols Forfatning.**

Khavn 7. April 1787. — Canc. Brevb. 1787, Nr. 686, S. 513—514. 1787. 7. April.

P. M. Da man af Deres Höiærv.* hertil under 22. Septbr. afladte Skrivelse med Bilager har erfaret den store Afgang, som findes saavel i Landskylden som Besætningen paa Holum Bispestols Gods, og man meget önsker, at faae denne Stiftelses Gods sat i Stand igjen, paa det samme kunde komme til at yde det Fornödne til dens Underholdning og den kongelige Casse befries for det aarlige Tilskud i Penge, som nu indtil videre er bevilget dertil, saa skulde man herved tjenstligst have Deres Höiærv. og Hr. Amtm. tilmeldet, at man ikke tvivler paa, at De jo paa bedste Maade drage Omsorg for, at saa meget af foranförte Tilskud, som kan undværes fra andre Fornödenheder, bliver anvendt til Besætnings-Hjælp paa Godset, og hvis De see, at der, uden at opdrive Priserne paa Qvæg i Landet, kan blive Leilighed til at faae mere Qvæg indkjöbt i dette Öiemærke, end det tilovers havende af dette Tilskud kunde række til, ville De anmelde saadant, og tillige opgive, hvor meget saaledes, som forbemeldt, kunde ventes aarlig anvendt dertil, da man derefter vil correspondere med det kongelige Rentekammer, at Stiftelsen, efter befindende Fornödenhed og Leilighed, hertil kunde faae nogen videre Hjælp af de sidst indkomne Collectpenge. Det kongelige Danske Cancellie den 7. April 1787.

Kongelig Resolution ang. Taxt-Tarif for den kongelige Handel paa Island. Christiansborg 18. April 1787. — I Rentekammerets Forestilling 10. April 1787 bemærkes, at i Henhold til Plak. 18. August 1786 skulde Taxten af 1776 ophöre med 1. Mai 1787, og paa de Steder, hvor den kongelige Handel indtil videre maatte blive fört, skulde en ny Taxt-Tarif udarbeides af Handels-Administrationen for Cargaison og Retour-Varer efter handelsmæssige Priser. En saadan Tarif var nu udarbeidet, saaledes: „at Prisen paa Cargaison-Varerne var beregnet efter Indkjöbs- 18. April.

1787. Priser; at paa Isenkramvare især, med hvad dertil henhörer,
18. April. er tillagt 25 pCt., og at Prisen paa Overdaadigheds-Vare er bleven forhöiet ved Procenters Tillæg — samt at Fragten for Overreisen til Island er anslaaet for 80 Sk. pr. Tönde Stykgods og 58 Sk. pr. Tde löst eller i Sække, og endelig, at ved Prisernes Ansættelse paa Retourvarene er 1 Skpd. Platfisk anseet at svare til 2 Tder Rug". Denne saaledes udarbeidede Taxt-Tarif indstilles fölgelig til kongelig Approbation. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 68, Nr. 32.

Vi approbere allern. indbemeldte af den islandske Handels-Administration ifölge Vores Plakat af 18. August f. A., dens 2. Post, forfattede Taxt-Tarif over Cargaison- og Retour-Vare til Regel for de Steder i Island, hvor Handelen endnu i indeværende Aar föres for Vores Regning fra den Tid af, at bemeldte Taxt-Tarif med de i dette Foraar herfra udgaaende Skibe til ethvert Sted ankommer, og indtil videre. Christiansborg Slot den 18. April 1787[1].

Taxt-Tarif.

[Original-Aftryk 2 Ark eller 8 Sider i Folio; ligeledes trykt blandt Anhangene til den danske (og tydske) Udgave af For. 13. Juni 1787 om den islandske Handel og Skibsfart, IV. Afdeling, II, S. 157—166].

Almanakker	pr. Stk.	» Rd.	3	Sk.
Angeltömmer	120 —	» —	30	—
Angler	120 —	» —	45	—
Baand, Flöiels, brede	1 Al.	» —	15	—
— — middel	1 —	» —	13	—
— — smale	1 —	» —	12	—
Beeg	1 Pd.	» —	3	—
Bækkener, af Messing	1 —	» —	55	—
Blækhorn, af Horn	1 Stk.	» —	10	—
— med Penneknive	1 —	» —	13	—

[1]) Denne Resolutions Indhold er communiceret den islandske Handels-Realisations-Commission ved Rentek. Skriv. 12. Mai 1787 (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 86); jevnf. ovenfor Rentek. Skriv. 29. Marts 1787.

Blæklader	1 Stk.	» Rd.	10 Sk.		1787.
Bly	1 Pd.	» —	7	—	18. April.
Boddikker	1 Stk.	» —	2	—	
Boutellier paa 1 Pot	1 —	» —	5	—	
— - ½ -	1 —	» —	4	—	
— - ¼ -	1 —	» —	3½	—	
Bössekrudt, poleret	1 Pd.	» —	35	—	
— upoleret	1 —	» —	24	—	
Briller, med Læder-Futteral	1 Par	» —	18	—	
— med Træ-Futteral	1 —	» —	7	—	
Brændeviin af Korn, 4 Graders	1 Pot	» —	13	—	
— fransk	1 —	» —	21	-	
Bröd, Skonroggen, med Træet	1 Tde	4 —	86	—	
— — —	½ —	2 —	48	—	
— Skibsbröd, —	1 —	4 —	48	—	
— — —	½ —	2 —	32	—	
Brynestene	1 Stk.	» —	1½	—	
Byg	1 Tde	3 —	64	—	
—	1 Skpe	» —	44	—	
Cattuner, blaae og hvide	1 Al.	» —	33	—	
— blaae	1 —	» —	32	—	
— röde og hvide	1 —	» —	35	—	
— hvide, fine	1 —	» —	40	—	
— middel	1 —	» —	33	—	
— ordinaire	1 —	» —	25	—	
Caffebönner	1 Pd.	» —	36	—	
Edike af Viin	1 Pot	» —	9½	—	
— af Öl	1 —	» —	4	—	
Erter, med Træet	1 Tde	6 —	72	—	
— uden Træet	1 Kutt.	» —	36	—	
File, store	1 Stk.	» —	8	—	
— middel	1 —	» —	5	—	
— smaae	1 —	» —	4	—	
Filt	1 Al.	» —	33	—	
Fingerbörrer	1 Stk.	» —	1½	—	
Flonel, röd og sort	1 Al.	» —	45	—	

1787. 18. April.

Galuner, brede	1 —	» Rd.	8 Sk.
— smale	1 —	» —	6½ —
— smalere	1 —	» —	4 —
Garn, uldent, farvet	½ Pd.	» —	63 —
— Netgarn	1 —	» —	20 —
— Seilgarn	1 —	» —	23 —
Gryder, af Jern	1 —	» —	6 —
Gryn, Boghvede, med Træet	1 Tde	9 —	72 —
— — uden Træet	1 Kutt.	» —	52 —
— af Byg, med Træet	1 Tde	9 —	18 —
— — uden Træet	1 Kutt.	» —	49 —
— af Havre, med Træet	1 Tde	10 —	84 —
— — uden Træet	1 Kutt.	» —	58 —
Hagel	1 Pd.	» —	9 —
Hamp	1 —	» —	9 —
Hatte, til Mænd	1 Stk.	» —	60 —
— med Rand	1 —	» —	58 —
— til Drenge	1 —	» —	53 —
Havre	1 Tde	3 —	24 —
—	1 Skpe	» —	40 —
Hægter, af Messing, store	1 Ring	» —	5 —
— — smaae	1 —	» —	4 —
— af Jern, store	1 —	» —	2 —
— — smaae	1 —	» —	1½ —
Heste-Skoe med Söm	1 Gang	» —	24 —
Humle	1 Pd.	» —	49 —
Hör	1 Lpd.	2 —	30 —
Jern, overhugget	1 —	» —	78 —
Indigo	1 Pd.	4 —	16 —
Kager, Taffel-	1 Stk.	» —	1½ —
— Peber-	1 —	» —	1½ —
— Ræve-	1 Pd.	1 —	24 —
Kamme, Rede-	1 Stk.	» —	4 —
— Tætte-, store	1 —	» —	3 —
— — middel	1 —	» —	2 —
Kobber-Kjedler	1 Pd.	» —	49 —
Kirsey	1 Al.	» —	40 —

Kister	1 Stk.	4 Rd.	76	Sk.	1787.
Klæde, Pak	1 Al.	1 —	34	—	18. April.
— Pyk	1 —	» —	90	—	
— Smaltvil	1 —	» —	67	—	
Kjole-Knapper af Metal	1 Dus.	» —	20	—	
Vest- — —	1 —	» —	10	—	
Kjole- — , ordinaire	1 —	» —	15	—	
Vest- —	1 —	» —	8	—	
Knapper, af Horn, store	1 —	» —	8	—	
— — smaae	1 —	» —	4	—	
— til Tröier, af Been	1 —	» —	7	—	
— — af Messing	1 —	» —	5		
— — af Tin	1 —	» —	5	—	
Knappenaale, af Jern, store	1 Brev	» —	2½	—	
— — smaae	1 —	» —	2½	—	
— af Messing, store	1 —	» —	2½	—	
— — smaae	1 —	» —	2½	—	
Knive, Bord-, med Gafler	1 Par	» —	20	—	
— Folde-, store	1 Stk.	» —	10	—	
— — middel	1 —	» —	9	—	
— — smaae	1 —	» —	6½	—	
— hvide beenskaftede	1 —	» —	10	—	
— hjortetakskaftede	1 —	» —	9	—	
— pokkenholtzskaftede	1 —	» —	6	—	
— Degger	1 —	» —	4	.	
— Penne-, med Futteral	1 —	» —	10	—	
— — at sammenlægge	1 —	» —	6	—	
Laase, Splint-, store	1 —	» —	18	—	
— — middel	1 —	» —	13	—	
— — liden	1 —	» —	11½	—	
— trekantet, store	1 —	» —	29	—	
— — middel	1 —	» —	24	—	
— — mindre	1 —	» —	20	—	
Lak, fiint	1 Pd.	1 —	24	—	
— middel	1 —	» —	80	—	
— ordinair	1 —	» —	40	—	

1787. 18. April.	Lærred, af Hör, 5/4 bred . .	1 Al.	» Rd.	19	Sk.
	— — 4/4 bred . .	1 —	» —	15½	—
	— af Blaar, 5/4 bred . .	1 —	» —	15	—
	— — 4/4 bred . .	1 —	» —	13	—
	— blaastribet og tærnet .	1 —	» —	26	—
	— Strie-, grov	1 —	» —	7¼	—
	— — finere	1 —	» —	7½	—
	Liner, 60 Favns	1 Stk.	» —	67½	—
	— 40 Favns	1 —	» —	50	—
	— Lod-	1 —	» —	34	—
	— Havkals, tjærede . . .	1 Pd.	» —	12	—
	Malt, med Træet	1 Tde	5 —	60	—
	— uden Træet	1 —	4 —	88	—
	Meel, af Rug, med Træet . .	1 —	6 —	»	—
	— — — . .	½ —	3 —	»	—
	— — — . .	¼ —	1 —	48	—
	— af Byg, — . .	1 —	4 —	88	—
	— — — . .	½ —	2 —	44	—
	— — — . .	¼ —	1 —	22	—
	Messing, blank	1 Pd.	» —	58	—
	Mjöd	1 Pot	» —	16	—
	Naalehuse	1 Stk.	» —	2	—
	Oblater	1000 —	» —	40	—
	Papir, fiint	1 Bog	» —	17	—
	— godt	1 —	» —	13	—
	— ringe	1 —	» —	10	—
	— gemeent	1 —	» —	8	—
	Plyds, effen	1 Al.	1 —	29	—
	— blommed	1 —	1 —	39	—
	Prydsing	1 Pot	» —	16½	—
	Rask	1 Al.	» —	30	—
	Rom	1 Pot	» —	30	—
	Rug	1 Tde	5 —	»	—
	—	1 Skpe	» —	60	—
	Salt, spansk	1 Tde	3 —	8	—
	— —	1 Kutt.	» —	13½	—
	— fransk	1 Tde	2 —	50	—

Salt, fransk	1 Kutt.	» Rd.	11	Sk.	1787.
— smaat	1 —	» —	19	—	18. April.
Sarge	1 Al.	» —	65	—	
Saxer, ordinaire, store	1 Stk.	» —	6½	—	
— — smaae	1 —	» —	4	—	
— fine, store	1 —	» —	25	—	
— — smaae	1 —	» —	15	—	
Seildug, russisk	1 Al.	» —	29	—	
— flamsk	1 —	» —	28	—	
— Ravn-	1 —	» —	19	—	
Skindbindsel	1 Pd.	» —	10	—	
Skrine	1 Stk.	2 —	38	—	
Snore, 1. Sort	1 Al.	» —	38	—	
— 2. —	1 —	» —	33	—	
— 3. —	1 —	» —	28	—	
— Skrue-	1 —	» —	4	—	
Skuf-Speile, store	1 Stk.	» —	13	—	
— middel	1 —	» —	8	—	
Splitter	1 Bundt	» —	60	—	
—	6 Splitter	» —	6	—	
Staal	1 Pd.	» —	17	—	
Steenkul	1 Tde	1 —	92	—	
—	1 Kutt.	» —	9	—	
Stene, til Haandqværne, store	1 Par	2 —	88	—	
— — smaae	1 —	2 —	48	—	
Sukker, Melis	1 Pd.	» —	22½	—	
— Kandis	1 —	» —	24	—	
Synaale	100 Stk.	» —	10	—	
Sæbe, hvid	1 Pd.	» —	16½	—	
— grön	1 —	» —	10½	—	
Söm, 5 Tomme	stort 100	» —	60	—	
— 4 —	—	» —	35	—	
— 3 —	—	» —	25	—	
— 2 —	—	» —	20	—	
— med Naader, store	—	1 —	39	—	
— — smaae	—	» —	80	—	
— Lappe-	—	» —	18	—	

1787.	Tobak, Rulle-	1 Pd.	»	Rd. 19	Sk.
18. April.	— Pres-	1 —	»	— 20	—
	— Skotsk	1 —	»	— 21½	—
	Tobakspiber, lange	1 Dus.	»	— 15	—
	— korte	1 —	»	— 4	—
	Thee, Bohee-	1 Pd.	»	— 64	—
	Tin i Arbeid	1 —	»	— 32½	—
	Tjære	1 Tde	4	— 56	—
	—	1 Kutt.	»	— 30	—
	Traad	1 Pd.	»	— 80	—
	Trosser, tjærede	1 —	»	— 10	—
	Tömmervare:				
	Kjöltræer, 14 til 9 Alen	1 Al.	»	— 35½	—
	— 8 til 6 —	1 —	»	— 29	—
	Stevnetræer, store	1 Stk.	2	— 17	—
	— middel	1 —	1	— 64	—
	— smaae	1 —	1	— 24	—
	Vognskud, store	1 —	1	— 48	—
	— smaae	1 —	1	— 33	—
	18 Allinger	1 —	1	— 30	—
	16 —	1 —	»	— 95	—
	12 —	1 —	»	— 45	—
	10 —	1 —	»	— 28	—
	7 —	1 —	»	— 20	—
	Jufferter	1 —	»	— 49	—
	Lægter, store	1 —	»	— 22	—
	— middel	1 —	»	— 11	—
	— smaae	1 —	»	— 10	—
	Bord, af Fyr	1 —	»	— 25½	—
	— af Gran	1 —	»	— 23	—
	Valbord	1 —	»	— 48	—
	Törklæder, Kattuns	1 —	»	— 19	—
	— Lærreds, store	1 —	»	— 52½	—
	— — mindre	1 —	»	— 31½	—
	Uldkarder	1 Par	»	— 32½	—
	Uldbrækkere	1 —	»	— 67½	—

Viin, gammel	1 Pot	» Rd.	16 Sk.	1787.
— ung	1 —	» —	13 —	18. April.
— röd	1 —	» —	21 —	
Æsker	1 Sats	» —	12 —	
Öl, med Træet, 4 Dalers . .	1 Tde	5 —	45 —	
— — — . .	1/2 —	2 —	86 —	
— — — . .	1 Pot	» —	4 —	
— — 3 Dalers . .	1 Tde	4 —	70 —	
— — — . .	1/2 —	2 —	50 —	
— — — . .	1 Pot	» —	3 —	
— — Marts- . .	1 Tde	13 —	80 —	
— — — . .	1/2 —	7 —	» —	
— — — . .	1 Pot	» —	9½—	

Bödker-Arbeide:

Tran-Tönder	1 —	79 —	
Öl-Tönder	1 —	79 —	
Dito Halvtönder	1 —	9 —	
Ankere, hele	» —	72½—	
— halve	» —	50 —	
Kuttinger, 8 Pots	» —	30 —	
— 4 —	» —	20 —	
Gamle Saltetönder	» —	40 —	
Böge Halvtönder	» —	40 —	

Islandske Produkter.

1) Tör Fisk.

Grov og middel Platfisk . .	pr. Skpd.	10 Rd.	» Sk.
Plat-Titlinger	—	6 —	48 —
Grov og middel Hængefisk .	—	8 —	5 —
Hænge-Titlinger	—	6 —	48 —
Langer, virket som Rotskjær	—	8 —	5 —
— — som Platfisk	—	5 —	40 —
Plat-Kuller	—	3 —	74 —

2) Klipfisk.

Virket paa Terreneufs Maade .	—	10 —	» .

1787.	**3) Fersk Fisk.**			
18. April.	Torsk og Langer	pr. 2 Pd.	» Rd.	1 1/3 Sk.
	Kuller	pr. 3 —	» —	1 1/3 —
	Rokkeblade	pr. 5 —	» —	1 1/3 —
	Lax	pr. 1 —	» —	1 1/3 —
	4) Ravn.			
	Af Torsk	pr. Tde	2 —	75 —
	5) Tran.			
	Hvid Havkals og Sæl- . . .	pr. Tde	10 —	16 —
	Fiske	—	8 —	22 —
	6) Fersk Kjöd.			
	Oxekjöd	pr. Lpd.	» —	16 1/2 —
	Bedekjöd	—	» —	27 1/2 —
	Faarekjöd	—	» —	25 —
	7) Tallig.			
	Bede- eller Faaretælg i Fustager	pr. Pd.	» —	11 —
	Oxetælg ligeledes	—	» —	9 1/2 —
	Stumpetælg	—	» —	9 —
	Bede- eller Faaretælg, usmeltet	—	» —	9 1/2 —
	Oxetælg ligeledes	—	» —	8 —
	8) Raae Huder og Skind.			
	Raae Oxehuder	pr. Lpd.	» —	44 1/2 —
	Faare- eller Bedeskind . . .	pr. Stk.	» —	19 1/2 —
	9) Törre Skind.			
	Lammeskind	pr. Stk.	» —	8 —
	Bukkeskind, 3 Pds. Vægt og derover,	pr. Pd.	» —	11 —
	— under 3 Pd.	—	» —	8 —
	Ræveskind, graae	pr. Stk.	1 —	26 —
	— hvide	—	» —	82 —
	Svaneskind	—	» —	57 —
	Sælskind	—	» —	6 1/2 —
	10) Duun og Fjær.			
	Edderduun, reen	pr. Pd.	2 —	19 —
	— ureen	—	» —	19 1/2 —
	Fuglefjær	pr. Lpd.	1 —	18
	Svanefjær	pr. 100	» —	94

11) Uld, Uldengods, Vadmel. 1787. 18. April.

Uld, hvid	pr. Skpd.	27 Rd.	80	Sk.
— sort og meleret . . .	—	22 —	25	—
Enkeltbaands Strömper . . .	1 Par	» —	13	—
1 Tomme Vanter	3 —	» —	13	—
2 — —	1 —	» —	8	—
Vadmel	1 Al.	» —	25	—

12) Diverse Vare.

Usaltet Smör	pr. Lpd.	1 —	20	—
Smaae Hvalbarder	pr. Pd.	» —	$7\frac{1}{2}$	—
Gammelt Kobber	—	» —	$23\frac{1}{2}$	—

Kongelig Resolution ang. Overförsel af Reensdyr til Island. Christiansborg 18. April 1787.

18. April.

— I Forestilling 10. April 1787 bemærker Rentekammeret, at Stiftamtmand Levetzow havde i Aaret 1786 foreslaaet, at endnu en Flok Reensdyr maatte blive sendte fra Finmarken til Island, og tillige dermed en Finne-Familie, som skulde lære Islænderne den i Finmarken sædvanlige Omgangsmaade med disse Dyr, og i den Hensigt bosættes paa en af de nærmest Fjeldet beliggende Gaarde i Guldbringe Syssel. Amtmanden i Finmarken gjorde derimod opmærksom paa, at en Finne-Families Flytning næppe kunde blive til nogen Nytte i Island, da deels store Strækninger vare nödvendige for dem til deres Omflakning, deels maatte de have Kratskov allevegne hvor de sloge deres Telte op, deels endelig udfordredes en stor Rigdom af Fjeldgræs; Amtmanden mente derfor, at man i Island ikke kunde tænke paa anden Nytte af Reensdyr end den, som Oplandsbönderne paa adskillige Steder i Norge havde, nemlig at skyde og fange dem. Han havde imidlertid föiet Anstalt til at kjöbe 28 til 30 Simle og 5 à 7 Gran-Öxe Reensdyr i Finmarken, som vilde være rede til Afskibning naar Leilighed faldt dertil. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 68, Nr. 34.

Vi bifalde allern. indbemeldte Indkjöb af 30 til 35 Reensdyr i Finmarken, der blive at overföre til Island og hensætte paa det Sted, som dertil af Vort Rentekammer maatte ansees bekvemt, og kan den hertil for-

1787. nödne Bekostning i sin Tid, efter documenterede Regninger, udredes af Rentekammerets Extrafonds. Christiansborg Slot den 18. April 1787[1].

18. April.

21. April.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Haandværkeres Nedsættelse i Kjöbstæderne i Island. Khavn 21. April 1787. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 34.

Formedelst de Benaadninger, som ved den 12. § af Plakaten under 17. Novbr. a. p. ere udlovede til de Haandværkere, som ville nedsætte sig i de nye i Island oprettende Kjöbstæder, anmelder der sig daglig her ved Kammeret Haandværkere, med Begjæring om at blive antagne. Vi befinde vel, at det fornemmelig skulde tjene til Kjöbstædernes Opkomst, naar et tilstrækkeligt Antal Haandværkere etablerede sig der, og vi önske Intet heller, end at kunne befordre Kjöbstædernes hastigste Opkomst; men, foruden at det falder meget bekosteligt, at antage saadanne Haandværkere her af Landet, og at faae dem der etablerede, befrygte vi, at saadanne fremmede Folk ikke, naar de komme til Landet, kan finde sig i Landets Levemaade, eller at de, bedragne i deres Forventning, igjen skulle attraae at gaae tilbage, hvorved baade Öiemedet blev forfeilet, og de anvendte Omkostninger bleve spildte. Vi forestille os derimod, at der i Landet maa være endeel Haandværkere af alle Slags, om just ikke af saa aldeles

[1]) Ved Rentek. Skriv. 6. Juni 1787 til Stiftamtmand Levetzow (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 128) bemærkes, at der ere föiede Foranstaltninger til at före Reensdyr over fra Finmarken; derimod har man fundet overveiende Betænkelighed ved at före Finne-Familier derover, og Oversendelse af Harer fra Finmarken havde stödt paa Vanskeligheder, saa at man havde stillet den Sag i Bero, saa meget heller, som man havde ingen Efterretninger om de Harer, der vare opsendte 1784.

fuldkommen Kundskab i deres Professioner, saa dog af saa stor, som behöves i Island, og om saadanne kunne være at formaae til at nedsætte sig i Kjöbstæderne, troe vi, at det vilde falde mindre bekosteligt at komme dem til Hjælp med Understötning, og dog bedre svare til Öiemedets Opnaaelse. Ifölge heraf maa vi tjenstligst have Hr. Kherren anmodet, at ville undersöge hvad Haandværkere der saaledes maatte findes i Landet, hvorvidt de kunne være at formaae til at etablere sig i Kjöbstæderne, samt paa hvad Vilkaar, hvorom vi da udbede os Underretning, tilligemed Hr. Kherrens Betænkning og nærmere Forslag efter Befindende. — Rentekammeret den 21. April 1787 [1]. 1787. 21. April.

Kongelig Resolution ang. Henlæggelse af det saakaldte Hengigóz til Sandfell Præstekald. Christiansborg 25. April 1787. — I Forest. 17. April 1787 anmelder Rentekammeret en Ansögning fra Præsten til Sandfell i Skaptafells Syssel, Brynjólfur Ólafsson, om for sin Tid at maatte nyde Indtægten af det saakaldte Hængegods (Hengigóz), paa samme Maade som hans Formænd i Kaldet siden 1726 (Resol. 20. Febr. 1775). Dette Gods angives at bestaae af 2 Gaarde og yde aarlig Indtægt af 8 Rd. 66½ Sk. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 68, Nr. 39. 25. April.

Vi tillade allern. herved: at Sognepræsten til Sandfjeld i Skaptefjelds Syssel i Island, Brynjolf Olafsen, maa, ligesom hans Formænd i Embedet, fra den Tid han tiltraadte dette Kald, og saa længe han derved forbliver, oppebære og nyde Afgiften af det Os tilhörende saakaldte Hængegods i bemeldte Syssel. Christiansborg Slot den 25. April 1787 [2].

---

[1] Ligelydende Skrivelse, mut. mut., til Amtmand Stephan Thorarensen i Nord- og Öster-Amtet. Copiebogen sst. Nr. 35.

[2] Denne Resolution er communiceret Stiftamtmand Levetzow

1787.
28. April.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Gebyhrer for visse Bevillinger. Khavn 28. April 1787. — Canc. Brevb. 1787, Nr. 857, S. 664—665. — **Uddrag.**

P. M. . . . . .[1] Hvad ellers angaaer Bekostningen for de ommeldte Expeditioner i Almindelighed, saa skulde man tjenstligst have tilmeldet, at

Facultas testandi koster . . . . . . 107 Rd.
Testamenters Confirmation . . . . . 45 —
Uskift Boer og Samfrænders Skifte, som faaes under Eet naar de söges . . . . . 12 —
Opreisninger paa forældede Domme . . 13 —

Beneficium paupertatis koster Intet, og de som har dette nyder alle andre beneficia juris i Sagen gratis. — Men for at soulagere de islandske Undersaattere, vil man fremdeles som hidtil sörge for, at de, som formenes at kunne dog betale Noget, skal paa derom gjörende Ansögning nyde Testamenters Confirmationer for 12 Rd. og Facultas Testandi for . . . . 25 — Men Fattige i Almindelighed, som hidtil, gratis, naar de söger derom og deres Fattigdom attesteres af Övrigheden. Det kgl. Danske Cancellie den 28. April 1787.

2. Mai.

Kongelig Resolution ang. Opförelse af en Amtmands-Bolig for Nord- og Öster-Amtet. Christiansborg 2. Mai 1787[2]. — Efter at der i længere Tid havde været ventileret om, hvorledes den for Amtmanden i Nord- og Öster-Amtet ved Resol. 12. Mai 1783 tilsagte Embedsbolig skulde opföres af Kampesteen, af Tömmer eller af Grönsvær, over hvilke Alternativer der vare tilveiebragte flere Overslag, anbefaler Rentekammeret en af Amtmand Thor-

---

og Landfoged Skuli Magnusson ved Rentekammerets Skrivelser 15. Mai 1787 (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 95—96).

[1]) i det Udeladte opregnes nogle oversendte Bevillinger.

[2]) kgl. Resol. 19. Mai 1827.

arensen indsendt Tegning, efter hvilken den hele Bygning vilde komme til at koste omtrent 2500 Rd. (Forest. 24. April). — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 68, Nr. 43. 1787. 2. Mai.

Vi bifalde allern., at indbemeldte til bestandig Bopæl for Amtmanden i Nordre- og Öster-Amtet i Island efter Vores Resolution af 12. Maji 1783 fornödne nye Bygning ved Mödrevalle Kloster, opföres og indrettes af Tömmer efter den af Amtmand Thorarensen indsendte Tegning og det af Bygnings-Administrationen derefter modererede Overslag; hvorefter de til denne Bygnings Tildannelse her i Landet, dens Overförelse til Island og dens Opreisning sammesteds, saavel som til den herfra med Bygningen afgaaende Tömmersvends Reise og Ophold i Landet, med videre, anslagne Omkostninger, omtrent 2500 Rd., i sin Tid, efter derover indkommende Regninger, kunne udredes af Vores Kasse. Christiansborg Slot den 2. Maji 1787[1].

Reskript til Kammerherre og Stiftamtmand Levetzow, ang. nærmere Bestemmelse af Stiftbefalingsmandens Collations-Myndighed i Island. Christiansborg 11. Mai 1787[2]. 11. Mai. — Indholdet publiceret paa Althinget ved Stiftamtmandens Bekjendtgjörelse 26. Juni 1787, Althingsb. s. A. Nr. IV. 5, S. 8. — Norske Tegn. XLIII, 38ᵇ—39. Fogtm. VI. 4, 96.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Udi indkommen Skrivelse til Vores Danske Cancellie, som Os allerund. er bleven refereret, haver Biskoppen over Schalholts Stift, Os elsk. Hr. Hans Finsen, forestillet, at endskjöndt det ved Reskript, saavel til Biskopperne som Amtmanden der paa Landet under 10. Maji 1737 allern. er bleven befalet: at det med Kaldenes Colla-

[1]) Denne Resolution er communiceret Amtmand Stephan Thorarensen ved Rentek. Skriv. 15. Mai 1787 (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 99).

[2]) Canc. Skriv. 12. Januar 1788.

1787. tion paa bemeldte Island (Hovedkaldene undtagen)
11. Mai. maatte fremdeles forblive derved, at de af Amtmanden i Stiftamtmandens Fraværelse gives og udstædes, dog at han skulle ved Biskopperne concurrere og drage fælles Omsorg for, at see de vacante Kald det bedste muligt forsynet, og til den Ende skulle Biskopperne til Amtmanden indsende Lister paa de fra Domkirkernes Skoler dimitterede Studiosis, med Attest om Enhvers Lærdom, Levnet og Forhold, af hvilke de bekvemmeste kunde employeres til de vakante ringe Kald, da Amtmanden havde at reflectere paa dem, som havde Biskoppernes Attest, hvilken og skulde inddrages i den af Amtmanden udstædende Collation: saa skal du dog ikke tilstaae Biskoppen nogen collegialsk Deeltagelse eller Concurrence med Præstekaldenes Bortgivelse, men naar Biskoppen engang har givet en Person Attest, da ikke videre at ville reflectere paa hans Erklæring paa Ansögningerne, eller conferere med ham om den Person og det Kald skikkede sig sammen eller ikke. Og som Biskoppernes Instrux af 1. Julii 1746 tilholder, at de skal foreslaae duelige og beqvemme Personer til Præstekalde, paa hvilke fremfor Andre af Amtmanden bör reflecteres, samt at vel tilsees, at Kaldene med duelige Personer forsynes, saa haver bemeldte Biskop Finsen derhos allerund. anholdet, at det maatte bestemmes, paa hvad Maade Præstekaldene i Island skal besættes, og hvad saavel Stiftamtmanden som Biskopperne bör have dermed at gjöre. — Thi give Vi dig hermed tilkjende, at Vi, i Anledning af saadan gjorte Forslag, samt Vores General-Kirke-Inspections-Collegii derover indhentede Betænkning, allern. ville have anordnet og befalet, at til de Præstekald paa Island, hvortil Stiftamtmanden udsteder Collation, skal for Fremtiden af Biskopperne foreslaaes trende Candidater til hvert Kald, hvoraf Stiftamtmanden haver at vælge een. Og have Vi herom ligeledes under Dags Dato tillagt Biskopperne behörig Befaling. Derefter du dig aller-

und. haver at rette, og Os ellers allerund. at indberette, at du denne Befaling haver bekommet. Befalendes &c. Christiansborg den 11. Maji 1787[1]. 1787. 11. Mai.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Opgivelse af Strandrettighed til Skalholts Kirke. Khavn 12. Mai 1787. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 85. 12. Mai.

Vi have overveiet saavel hvad Hr. Khren ved Prom. af 25. August a. p., som hvad Biskoppen ved en à parte Skrivelse her til Kammeret har forestillet, angaaende Tambervalle (= þambarvalla) Reke, og derved befunden, at Biskoppen ikke har fuldkommen beviist sin Paastand om, at den bör fölge Schalholts Kirke, og ikke Schalholts Bispestols Gods; men naar vi tilligé betragte, at der i Almindelighed er Præsumtion for, at ethvert Itak eller Servitus in fundo alieno tilhörer Kirken, saa paa Grund deraf, samt formedelst de Vanskeligheder vi see at det ville medföre, anderledes at afbevise Sagen paa begge Sider, frafaldes Paastanden om denne Reke-Rettighed paa Bispestolens Godses Side; hvilket vi ikke skulle undlade at formelde Hr. Khren til tjenstligst Gjensvar, samt videre Bekjendtgjörelse for Biskoppen, ligesom ham og maatte tilbage betales hvad Afgift hidtil maatte være hævet ved Sysselmanden til den kongelige Kasse, og som ham derefter kan tilkomme. Rentekammeret den 12. Maji 1787.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Pasvæsenet i Island. Khavn 12. Mai 1787. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 79. 12. Mai.

Paa Hr. Amtm.' Forespörgsel ved Prom. af 9. Septbr.

[1] Reskripter ad mandatum af s. D. ere emanerede til begge de islandske Biskopper, Norske Tegn. XLIII, 39b—40; det til Biskoppen i Skalholts Stift emanerede Reskript er bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1787.

1787. 12. Mai. a. p. angaaende hvad Aarsager der kan ansees gyldige, for at erholde Övrighedens Pas til at reise ud af Landet, formeldes til Gjensvar: at Almuesfolk af begge Kjön ikke bör gives Tilladelse, uden i Tilfælde at de ville lære Haandværker, eller om det for deres Velfærds Skyld skulde være fornödent, hvilket de da maae oplyse for Övrigheden, saavel som naar de foregive, at de vil lære Haandværker, da hvilke, og hvad Adgang de have til at vente at blive antagne her; og i Henseende til Betjentere, da kan hverken agtende Ansögninger eller Forslage antages som gyldige Aarsager til at begjære Pas, siden deres Anliggende, uagtet de ere fraværende, kan komme ved skriftlig Foredrag i lige fuld Betragtning. Rentekammeret den 12. Maji 1787.

16. Mai. **Kongelig Resolution ang. Udfærdigelse af Skjöder for det bortsolgte Skalholtske Jordegods. Christiansborg 16. Mai 1787.** — Uagtet kuns en Deel af det skalholtske Jordegods var bortsolgt, ansaae Rentekammeret det dog for önskeligt, at Skjöder derfor maatte udstædes, og det erindrer om, at slige Skjöder pleie at underskrives af Kongen, da hver slig Eiendom bliver afhændet ifölge en speciel kongelig Resolution (Forest. 8. Mai). — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 68, Nr. 48.

Indbemeldte Skjöder paa Schalholts Bispestols og Skoles Jordegods, der efter Vores Befaling og de ifölge samme bekjendtgjorte Conditioner af 27. April 1785 ved offentlige Auctioner bortsælges, blive, naar de i sin Tid udfærdiges, at fremlægge til Vores Underskrift. Christiansborg Slot den 16. Maji 1787.

18. Mai. **Plakat ang. Forsigtigheds-Regler mod Kopper og Mæslinger i Island. Christiansborg 18. Mai 1787[1].** — Findes kun anfört som publiceret paa Althinget

[1] Plak. 27. Mai 1803; Plak. 20. Juni 1838.

blandt Bilagene til Forordn. 13. Juni 1787 (Althingsb. 1788, Nr. 3. 1, S. 4). Siell. Reg. for 1786 og 1787 (77), 723—725; Rubr. med Henviisning i Norske Reg. 51, 520. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1787, S. 50—54; Schou IX, 251—254. Uddrag (§§ 1—7) trykt som Bilag IV til den danske Udgave af For. 13. Juni 1787, S. 23—25. — Islandsk Oversættelse: „Auglýsíng um þann fyrirvara, sem hafa á, til að koma í veg fyrir, að svo miklu leyti mögulegt er, að bólu og flekkusótt komist ekki út á Ísland", ogsaa kun §§ 1—7, trykt som Bilag IV til den islandske Udgave af den nævnte Forordn. 13. Juni 1787, S. 81—83.

1787. 18. Mai.

Plakat, anlangende de Præcautioner, som skal iagttages, for saavidt mueligt at forekomme, at ikke Börnekopper og Mæslinger skal indsnige sig i Island.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V. Som Os allerund. er bleven foredraget, hvorledes Börnekopper paa Vort Land Island ved uforsigtig Omgang skal være indförte, til stor Ödelæggelse for Indvaanerne, saa have Vi, til saadant Onde for Fremtiden at forekomme, hermed allern. funden for godt, Fölgende at anordne og befale:

1) Alle Skippere, der for Fremtiden agte at beseile Island, skal det være strængelig forbudet at antage nogen Matros eller före nogen Passageer til bemeldte Island, som nylig haver haft Börnekopper eller Mæslinger, eller som ikke sex Uger i det mindste haver været frisk og ude, siden han overstod Sygdommen. Skipperen skal ogsaa gjöre sig fuldkommen forsikkret om, at ingen af de Sengeklæder, saadan Matros eller Passageer haver brugt, medens han laae i Kopper eller Mæslinger, kommer inden Skibsborde; ikke heller maa han imodtage nogen Slags Klæder at overföres til Landet efter saadan En, som haver haft Börnekopper eller Mæslinger, og kan være död i dem. — 2) Enhver saadan Skipper skal desuden være forpligtet at afgive sit edelige Vidnesbyrd under Haand og Segl paa Toldboden, inden han der kan blive klar, at han ingen Matros, Reisende

1787. eller Klæder, som meldt er, haver inden Skibsborde,
18. Mai. hvilket Vidnesbyrd eller Forklaring Controlleuren paategner at have seet og samme desuden med Toldseiglet bestyrker. Skulde Udseilingen skee fra et Sted, hvor ingen Toldbod er, saasom fra Altona, skal Skipperen aflægge sit edelige Vidnesbyrd for Stedets Övrighed, der skal være pligtig under Haand og Seigl at give ham det beskreven; skeer Udseilingen fra et udenrigs Sted til Island, skal Foranförte skee for og af den paa Stedet værende danske Consul. — 3) Naar Skipperen ankommer til den i Island bestemte Havn, skal han der, naar han opviser sine övrige Documenter og Pas, strax og tillige overlevere meerbemeldte Forklaring, saaledes indrettet som forhen er befalet, til Vedkommende imod Beviis, og sendes da samme Document ufortövet til Stedets Sysselmand, som igjen tilstiller vedkommende Amtmand det. Med hvert Aars sidste Skibe forsender Amtmanden alle disse Documenter, han dette Aar haver indsamlet, til Vores Rentekammer, paa det derved kunde erfares, om Skipperne, som have faaet Passer, have efterlevet hvad angaaende de afgivende Vidnesbyrd er befalet. — 4) Befindes nogen Skipper at komme til Island, uden at have saadant af ham selv udgivet Vidnesbyrd eller Forklaring paategnet og bestyrket med forhen anbefalede Certificater fra det Sted, hvor han sidst er gjort klar, skal han böde 5 Rd. til den Böygds Fattige i Island, hvortil han er bestemt, eller, om han haver Pas lydende alene paa Fiskefangst, da til det Steds Fattige, han först söger til, hvor han bör forevise sine medhavende Documenter. Saasnart Sysselmanden fra Kjöbmanden, eller fra hvilken Anden dette maatte være, bliver underrettet om saadan indtruffen Mangel, anstiller han strax derover et lovligt Forhör, udi hvilket Skipper, Styrmand og det övrige Mandskab, under deres corporlige Eed skal forklare, om ikke nogen Matros eller Reisende haver været taget ombord og kommet med dem til

Landet, som nylig have haft Smaakopper eller Mæslinger, eller om ikke Klæder ere modtagne eller findes ombord efter saadan En, for at indsendes til Landet. Skulde En eller Anden af dem ikke tröste sig til at aflægge saadan Eed, eller Noget mærkes i deres Udsigende, som kunde give Mistanke og Formodning om, at nogen Forseelse maatte være begaaet, fortsætter Sysselmanden paa det alvorligste Undersögningen; men opdages derved nogen vitterlig Forseelse at være begaaet imod hvad derom er anordnet, bör Skipperen, foruden ommeldte 5 Rd., ydermere böde til fornævnte Fattige 10 Rd. Er da ved Undersögningen opdaget, at Nogen paa Skibet har til Köieklæder de samme, han forhen har lagt i Kopper eller Mæslinger udi, skal disse Klæder strax i Sysselmandens Overværelse sammenpakkes og nedsænkes i Havet. — 5) Angribes Nogen af Kopper eller Mæslinger, efter at Skibet er kommet til Söes, tilkjendegiver Skipperen Saadant, det förste han kommer til Island, paa det al muelig Forsigtighed derved kan iagttages til at afværge, at ingen Smitte deraf skal foraarsages. — 6) Paa Landet föies den alvorligste Foranstaltning og Opsigt, at Ingen af Indbyggerne komme ombord paa saadant Skib, i hvilket Kopper eller Mæslinger have været; og skulde enten noget inden- eller udenlandsk Skib af Nöd söge Havn i Island, skal Skipperen, saasnart Skibet i Havnen er bjerget, give tilkjende, om han enten haver eller nylig haver haft Smaakopper eller Mæslinger indenborde, paa det al muelig Forsigtighed kan bruges, paa den Maade, som forhen er anfört. Tager Skipperen herudi Forsömmelse, betaler han 100 Rd. Mulkt til det Thingsogns Fattige, hvorhen han först söger. — 7) Döer Nogen ombord af Kopper eller Mæslinger, skal Liget, med de Klæder, den Syge har baaret paa sin Krop, og de Sengeklæder, han har lagt paa, lægges i en Kiste og synkes i Havet. — Thi byde og hermed allern. befale Vi Vore Grever, Stiftbefalingsmænd, Friherrer, Biskopper, Amtmænd, Landsdom-

1787. 18. Mai. mere, Laugmænd, Præsidenter, Borgemestere og Raad, Fogeder og alle Andre, som denne Vores Plakat under Vort Cancellie-Seigl tilskikket vorder, at de den paa behörige Steder til Alles Efterretning strax lader læse og forkynde. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores kgl. Residence-Stad Kjöbenhavn den 18. Maji 1787.

26. Mai. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Helligdags-Anordningernes Overholdelse. Khavn 26. Mai 1787**[1]. — Canc. Brevbog for 1787, Nr. 1100, S. 822—824.

P. M. Af en fra Biskoppen over Schalholts Stift, Hr. Hans Finsen, hertil indkommen Forestilling med Bilager har man erfaret, at Hr. Khr. ved en Resolution af 23. April f. A. har reprimanderet Domkirkepræsten Hr. Gudmund Thorgrimsen, fordi denne ifölge Sabbaths-Forordningen for Island har angivet 3 Personer, som om Helligdagene gjorde Reiser medens Gudstjenesten holdtes, hvilken Resolution De har sendt aaben til Landfogeden, med Befaling at tilstille Præsten samme. — Vel er det saa, at Postbudet maa reise fort uden Forskjel paa hellige eller sögne Dage, og at De kan gjöre saadan Indretning med Postens Tour, som De finder fornödent; men, da Præsten havde Aarsag til at tvivle, om ikke Postbudet gjorde Reise paa egen Haand, fordi det afvigede fra den sædvanlige Posttour, og han ved Forordn. af 12. Martii 1735 er forpligtet til, ei alene at angive Enhver, som reiser om Söndagen, men ogsaa til at attestere paa sin Samvittighed, at han ei veed Flere dertil at være skyldige: saa var Præsten sat i Forlegenhed med dette Postbuds Reise udenfor sin ordentlige Tour, og er det ei at undre over, at han vendte sig efter Forordningens Bydende med sin Anmeldelse

[1]) Canc. Skriv. 29. Juli 1786.

ligefrem til Landfogeden, hvis Sag det havde været at undersöge, om Postbudet, som Præsten tilkjendegav, ikke havde været paa nogen ordentlig Posttour, og derefter at dömme, om Helligbröde havde Sted, eller ikke. Efter slige Omstændigheder finder man ikke, at Domkirkepræsten haver gjort andet end hvad han burde, ved at anmelde Postbudet Sigvalde Sæmundsen for Landfogeden, som skyldig i Helligbröde, fordi han paa forrige Aars Palme-Söndag gik Laugarnes Kirke forbi, og tilsidesatte Gudstjenesten, da han dog, saavidt Præsten kunde vide, ikke dengang haver været paa nogen ordentlig Posttour. Ikke heller seer man, at Domkirkepræsten har forseet sig med Anmeldelsen af Expressen Markus Jonsson, tillige med Olafur Bjarnason, som skydsede ham, da de droge bort fra Vidöe, medens det ringede sammen og Tjenesten begynder, allerhelst da det alligevel beroede paa Övrighedens nærmere Kjendelse, om Böder skulle derfore være at erlægge, eller ikke. — Som Domkirkepræsten saaledes haver haft Anledning nok til de gjorte Angivelser, saa finder man derimod Hr. Khr.* Omgang i denne Sag upassende, ei alene saavidt De selv umiddelbar tillægger Præsten en Reprimande, istedetfor den, om ham tilkom samme, burde været skeet igjennem Biskoppen, men endog at De udsætter den af Kongen anordnede Politiemester, nemlig Landfogeden, fra Sagens Behandling. — Ved at tilkjendegive Dennem Saadant, maa man tillige have Dem erindret om, for Fremtiden ikke at behandle Præsterne ved Deres Udtryk paa en Maade, der passer sig saa lidet med Deres Værdighed, og det Embede, som er Dem betroet. Det kongelige Danske Cancellie den 26. Maji 1787[1].

1787. 26. Mai.

[1]) Gjenpart heraf er communiceret Biskoppen i Skalholts Stift, Hannes Finnsson, ved Canc. Skriv. s. D. (Brevb. sst. Nr. 1104, S. 825—826).

1787. 6. Juni. **Plakat ang. Opmuntringer for Fiskerie under Island.** Christiansborg den 6. Juni 1787[1]. — Findes kun anfört som publiceret paa Althinget blandt Bilagene til Forordn. om den islandske Handel og Skibsfart 13. Juni 1787 (Althingsb. 1788, Nr. 3. 1, S. 4). — Emaneret igjennem General-Landoeconomie og Commerce-Collegium. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1787, S. 70—77; Schou IX, 255—260. Uddrag (§§ 1—14) trykt som Bilag VII til den danske Udgave af For. 13. Juni 1787, S. 45—48. — Islandsk Oversættelse: „Auglýsíng um nokkrar almennar upp-örfanir og styrk fyrir skipa útgjörð til fiskiveiða á Íslandi", ogsaa kun §§ 1—14, trykt som Bilag VII til den islandske Udgave af bemeldte For. 13. Juni 1787, S. 103—107.

Plakat angaaende nogle almindelige Opmuntringer og Understöttelser for Skibes Udrustninger til Fiskefangst under Island.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at ligesom Vi ved Plakaten af 18. August f. A., dens 16. Post, have tilsagt Vore troe og kjære Undersaatter visse Opmuntringer for Fiskefangsten under Island, saa ville Vi og herved, for paa alle muelige Maader at befordre denne vigtige Næringsvei, allern. nöiere have bestemt og anordnet, som fölger:

1) Alle og enhver i Vore europæiske Stater Bosiddende, som derfra ville udruste indenlandske, dem selv eller andre Vore Undersaatter tilhörende Skibe til Fiskefangst under Island, kan for det förste i 10 paa hinanden fölgende Aar fra denne Vor allern. Plakats Dato af, vente sig godtgjort en Udrustnings-Præmie af 10 Rd. pr. Commercelæst af Skibenes Drægtighed fra 15 indtil 30 Commercelæster af ethvert Skib, naar de derom betimeligen melde sig, da Præmien indtil videre ikke udsættes uden for 600 Commercelæster hvert Aar, og saaledes bliver bevilget dem, som först derom melde sig; dog skal de Rhedere, som vil forbinde sig til at

[1]) Plak. 30. April 1791 og 28. Febr. 1798.

vedblive deslige Udrustninger i flere paa hinanden fölgende Aar, gives Fortrin ved disse Præmiers Uddeling. — 2) Denne Udrustningspræmie kan desuden ventes at vorde vedkommende Rhedere forskudt, som derom henvende sig til Vores Finants-Collegium, naar de tillige kunne stille Sikkerhed for, at den Udrustning, for hvilken Præmien forskydes, virkeligen skal vorde iværksat og fuldbyrdet inden en vis Tid, som af Vores Finants-Collegium nærmere bestemmes efter Præmiens Udbetaling. — 3) De Skibe, som bruges til saadan Fiskefangst, bör, naar Præmien derfor skal kunne æskes, være vedbörligen indrettede og udrustede dertil, bvorom Rhederne ved deres Skibes Bortseiling maae forsyne sig med de fornödne Beviisligbeder. Rhederne maae og forsyne dem med de i Vores Plakat af 18. August f. A., dens 7. §, anbefalede islandske Passer, i hvilken Henseende de uvægerligen bör rette dem efter hvad om disse Passer er eller bliver anordnet. — 4) Paa det Vi kunne være forvissede om denne Præmies hensigtsmæssige Anvendelse, skulle Rhederne ligeledes, for at kunne æske samme, lade deres Skibe udseile fra Udrustningsstedet i det seneste den 24. April, for at drive Fiskerie paa Havet i to Maaneder, eller til Julii Maaneds Udgang, med mindre de i kortere Tid kunne gjöre tilstrækkelig Fangst. Om denne Tid, som de saaledes fiske, maae Rhederne ved at tilbagesende Passerne, forskaffe de fornödne Beviis, ved edeligen bekræftede Udtog af deres Skibs-Journaler, og naar de tillige have ladet deres Skibe overföre Ladninger til eller fra Island, maae de desuden forsyne dem med Attester fra de Havne i Island, hvor de have losset eller ladet, i hvilke Attester deres Ankomst og Afseiling derfra meldes ved Dag og Datum. — 5) Dog skal det være de Skibe, som saaledes udrustes paa Fiskerie, uformeent, saavidt de paa Udreisen kunne have Rum tilovers fra de til Fiskeriet börende Fornödenheder, saavel som paa Hjemreisen fra deres Fangst, at indtage, saavel til som

1787. 6. Juni.

1787. fra Island, Handelsvare og Fragtgods, samt Reisende,
6. Juni. der ere forsynede med de behörige Passer; i hvilket Fald de nyde alle de i Plakaten af 18. August f. A. bestemte Friheder, imod at de iagttage de ellers for denne Beseiling allerede fastsatte eller herefter fastsættende Regler. — 6) Saasnart en Skipper haver fuldendt sin Fangst, eller naar han ellers fra Tid til anden finder det fornödent, staaer det ham frit for at indlöbe i hvilken Havn i Island han vil, samt med Grundeierens Minde at törre og tilvirke de fangede Fisk paa beqvemme Steder paa Landet, hvor han helst vil og kan, hvori Övrigheden i behövende Tilfælde paa lovlig Maade skal være ham behjelpelig. — 7) Ligeledes skal det være saadanne Fiskende uformeent, at leie Folk i Island til Hjelp ved deres Fiskerie og Fiskevirkning, samt at tilkjöbe sig af Indbyggerne Fisk eller andre af deres Vare; alene at de i saa Fald holde dem de om Handelen med Indbyggerne i Almindelighed foreskrevne eller herefter foreskrivende Regler efterrettelige. — 8) Videre forundes saadanne Fiskende Frihed til at sende Fiskeladninger directe fra Söen, eller fra hvilken islandsk Havn de ville, lige til Middelhavet, eller til hvilken anden udenrigs Havn og Stæd, de selv ville, samt til Vore vestindiske Öer, saafremt og for saavidt de til saadan Handel ellers ere berettigede. De maae og i saadanne Tilfælde være forsynede med de behövende algierske eller vestindiske Söpasse, og holde dem de i den Henseende foreskrevne Regler efterrettelige, samt iagttage, naar de komme til Vore vestindiske Öer, de subsisterede Anordninger eller de Foranstaltninger, som, i Henseende til Handelen og de i Vestindien erlæggende Afgifter, allerede ere eller herefter vorde föiede. — 9) Naar de derimod gaae tilbage til nogen Havn i Vore europæiske Stater, skal deres medbringende Fisk, hvad enten de tilsidst ere komne fra en islandsk Havn, eller lige fra Fiskeriet, ansees fuldkommen for at være en islandsk Produkt, og derfor

nyde de i Plakaten af 18. August f. A., den 10. §, for saadanne Vare bestemte Toldfriheder. Det samme skal og finde Sted i Henseende til den mueligen fra fremmede Steder, hvor de have villet sælge deres Ladning, igjen usolgt hjembringende islandske Fisk og Fiskevare, alene at Skipperen og Styrmanden i dette Tilfælde edeligen bekræfte, at disse Fiskevare enten forhen ere udförte fra en islandsk Havn, eller fangede under Island. — 10) De paa Fiskerie under Island udrustede Skibe skulle, ligesom alle andre fra og til Island gaaende Skibe, ifölge Vores Plakat af 18. August, dens 6. Post, for det förste i tyve Aar være aldeles befriede for Lastepenges Erlæggelse i Vore samtlige europæiske Staters Havne, ligesom og de Skibe, som paa Hen- eller Tilbagereisen seile forbi Cap finis terræ, skulle i samme Tid være fritagne for de Slave- Laste- og Rançonspenge, som Skibe paa denne Fart ellers. erlægge[1]. — 11) Ligesom de til Fiskeriet under Island brugende Skibe ikke uden Rhedernes Tilladelse, det være sig i Krigs- eller Fredstider skulle anholdes, eller anvendes til andet Brug end det, hvortil de af Eierne ere bestemte, saa skulle og de hver Gang fra Fangsten tilbagekommende Folk, saameget mueligt er, forskaanes fra Udskrivning til Vores Sötjeneste, naar de ere forsynede med Beviser fra Rhederne, at de ere antagne til nye Reiser. Dog bör saadanne Attester, til at forekomme Misbrug, være bekræftede af det Steds Övrighed, hvorfra Udrustningen skeer, og hvor den Medrheder er bosiddende, som besörger Udrustningen, naar samme skeer for et Interessentskabs Regning. — 12) Alle Commandeurer, Skippere og Skibsfolk, som ere antagne til at fare med de til dette Fiskerie udrustende Skibe, og derom medföre behörigen attesterede Beviser fra vedkommende Rhedere, maae, naar de i saadant Ærende foraarsages at reise til Lands til noget Sted i begge Rigerne, saavel

1787. 6. Juni.

[1]) kgl. Resol. 6. Oktbr. (Circul. 30. Oktbr.) 1790.

1787. som i Vore tydske Stater, upaatalt have Frihed til at
6. Juni. benytte dem af hvad Befordring de bedst kunne bekomme, uden at være bundne til Anordningerne om Vognmandsvogne og den sædvanlige Skyts. Saa maae de og overalt passere frie, naar de med foranförte af vedkommende Övrighed paategnede Beviis fra Rhederne godtgjöre, at de enten reise til Skibets Udrustningssted for at tiltræde deres Tjeneste, eller hjem igjen, naar deres Tjeneste eller Forretninger for den Gang ere fuldförte. Dog have de, hvad Kjöbenhavn angaaer, naar de reise derfra, desuden at forevise Rhedernes Pas for Ober-Præsidenten, som samme uden Betaling paategner, hvorefter de da passere ubehindret, alene at de holde sig de Forsigtighedsregler, som ere eller blive foreskrevne i Anledning af indtræffende Qvægsyge, eller andre smitsomme Sygdomme, vedbörligen efterrettelige. — 13) Hvad Söfarende eller Haandværksfolk, der maatte indkomme fra fremmede Steder til Arbeide og stadig Brug ved Skibe eller Udrustninger til dette Fiskerie, maae, saa længe de bruges til bemeldte Arbeide og derved forblive, have samme Rettighed og Beskyttelse, som Vore egne her bosatte Undersaatter, uden at maae i nogen Maade, hverken af Laugene eller nogen Anden, hindres i deres Arbeide eller tages derfra. De maae og, saalænge de fare paa disse Skibe eller staae i Udredernes faste Tjeneste, saavel som deres i Vore Riger og Lande boende Hustruer være forskaanede for borgerlige Besværinger, saalænge de ikke drive nogen anden borgerlig Næring. — 14) Vi ville og allern., at Vore i fremmede Havne og Handelsstæder ansatte Consuler eller Vice-Consuler skulle vise al Omhu for disse Vore Undersaatters mueligen der indlöbende Skibe, samt al muelig Beredvillighed i at gaae dem tilhaande med alle Slags Efterretninger eller Tjeneste, de kunne behöve og forlange, endskjöndt det ellers staaer Rhederne frit for at bruge hvilken Commissionair de ville til deres Ladningers Salg. — Hvor-

efter Vedkommende sig allerund. have at rette og forholde. Thi byde og befale Vi hermed alle Vedkommende, som denne Vores Plakat under Vores General-Land-Oeconomie og Commerce-Collegii Seigl tilskikket vorder, at de samme paa behörige Steder offentligen til Alles Efterretning straxen lade læse og forkynde. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores kongelige Residentsstad Kjöbenhavn den 6. Junii 1787. 1787. 6. Juni.

Kongelig Resolution ang. Oprettelse af Vester-Amtet i Island. Christiansborg 6. Juni 1787. 6. Juni.
— Stiftamtmand Levetzow havde 1785 indgivet Forslag om, at hver af Landets 4 Fjerdinger fik sin Amtmand. Derimod blev indvendt: at det vilde blive vanskeligt at udsöge de Papirer som hörte til hvert Amt, af det almindelige Lands-Archiv; at enhver af Laugmændene fik med 2 Amtmænd og Skalholts Bispestol med 3 at bestille, at Amtmændene have Sæde i Overretten og enhver af dem efter Anordningerne skal præsidere i sit Amts Sager. Derimod anförtes til Fordeel for Delingen, at den vilde lette Almuen Henvendelsen til Amtmanden; at Anordningerne, især om nyttige Indretninger, vilde lettere og nöiagtigere iværksættes, urigtige Angivelser om Jorders Beskadigelse, Forbedringer m. v. forebygges, Politiet sættes i bedre Virksomhed, o. s. v. — Commissionen for Islands almindelige Væsen tilraadede for det förste Oprettelsen af et nyt Amtmandskab paa Vesterlandet; dette fik nemlig 2 Kjöbstæder, og ansaaes med Hensyn til Fiskerie og Handel „ulige vigtigere end Österlandet" (Forestilling 29. Mai). — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 68, Nr. 54. — Indholdet af denne Resolution, saavidt angaaer Oprettelsen af det nye Amt, er publiceret i Tillæg til Althingsbogen 1787, ved Bekjendtgjörelse fra Amtmand Olaf Stephansson, dat. „Indreholm den 14. Septembr. 1787" (Althingsb. s. A. S. 44).

Vi bifalde allern., at i Henseende til den ved Vores Forordn. af 15. Mai 1770 og Resol. af 12. Mai 1783 bestemte Inddeling af Amterne i Island, maa for det förste foretages fölgende Forandring: at nemlig Islands vestre Fjerding gives en egen Amtmand, at Stiftamt-

1787. 6. Juni. manden, Vores Kammerherre Levetzow beholder fremdeles, som Amtmand, söndre Fjerding tilligemed Skaptefjelds Syssel af östre Fjerding, og Amtmand Thorarensen den övrige Deel af östre Fjerding, samt hele nordre Fjerding. Og have Vi allern. udnævnt Amtmand Ole Stephensen til Amtmand i vestre Fjerding eller Amt, og for saadan hans Tjeneste tilstaaet ham at nyde af Vores Kasse en aarlig Gage af 730 Rd., nemlig foruden den ham ved Vores Resol. af 12. Maji 1783 forundte Pension 400 Rd., et Tillæg af 330 Rd., der tilsammen udgjör et lige Belöb som har været ham, som forhen Amtmand over Nordre- og Öster-Amt, tillagt i Gage og Penge-Tillæg, hvorimod han bliver pligtig at tage sin Bopæl i Grönnefjörds Kjöbstæd i bemeldte Fjerding, og fölger den for ham paa dette Embede udfærdigede Bestalling, med Vores Underskrift forsynet, herhos tilbage. Christiansborg Slot den 6. Junii 1787[1].

---

[1]) Ved Rentek. Skrivelser 12. Juni 1787 er Oprettelsen af Vester-Amtet communiceret Stiftamtmanden i Island, Amtmanden i Vester-Amtet, Amtmanden i Nord- og Öster-Amtet, Cancelliet, Finants-Kasse-Directionen, Landfogden i Island, Commissionen for Islands almindelige Væsen og Handels-Realisations-Commissionen (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 148—155); den Förstnævnte tillægges Ordre at udsondre og aflevere alle Documenter og Protocoller fra 1770 af, som kunde vedkomme Vester-Amtet, og da Stiftets Amtssegl var blevet ubrugeligt, sendes nu et nyt, ligesom et nyt Amtssegl opsendes til Vester-Amtet. — Ved Rentek. Skriv. 11. August 1787 (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 311—312) tillades, at hver af Amtmændene paa sin Side udnævner en Mand til at gjennemgaae Archivet og sondre fra hvad der hörte til Vester-Amtet, efter en in triplo forfattende Specification; og skulde disse tillige være bemyndigede til at antage en Person for at afskrive det nödvendige, men saaledes, at Udgifterne derved i det Hele ingenlunde maatte overstige 100 Rd.

Rentekammer-Skrivelse til Landfoged Skuli Magnusson, ang. Udbetalinger efter Stiftamtmandens Requisitioner. Khavn 6. Juni 1787[1]. 1787. 6. Juni.
— Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 134.

Efter Skrivelse fra Hr. Kherre og Stiftamtmand Levetzow have vi erfaret, hvorledes Hr. Landfogden undslaaer sig for at udbetale af Jordebogs-Kassen hvad Stiftamtmanden requirerer til at bestride en og anden det publique eller den kongelige Tjeneste vedkommende Udgift, paa Grund af, at Hr. Landfogden dertil mangler Udgifts-Ordre her fra Kammeret. — Vel er det saa, at Intet kan passere til Udgift i Jordebogs-Regnskaberne, uden at derfor fremlægges behörige Udgifts-Ordres, men da muelige Tilfælde, som ikke kan forudsees her ved Kammeret, kan gjöre nödvendigt, at Udgifter maae skee til at befordre Hans Majts. Tjeneste eller det Almindeliges Tarv, og deri ikke bör skee Ophold af Mangel paa behörig Udgifts-Ordre, som ikke kan erholdes för end i det paafölgende Aar: saa ville Hr. Landfogden for Fremtiden imod Hr. Kherrens Requisition og Quittering udbetale hvad Udgifter han maatte beordre, hvorefter De ville ved förste Leilighed indsende Regning her til Kammeret, bilagt med Stiftamtmandens Requisition og Quittering, da det derefter skal blive beordret til Udgift, men imidlertid skal Belöbet passere som en uapproberet Udgift under Beholdningen i Deres Regnskab og Extracter, imod at Stiftamtmandens Requisition og den indsendte Regning paaberaabes. Rentekammeret den 6. Junii 1787[2].

---

[1]) Rentek. Skriv. 17. Mai og 23. Decbr. 1788.

[2]) Gjenpart af ovenanförte Skrivelse er communiceret Stiftamtmand Levetzow ved Rentek. Skriv. s. D. (Copieb. sst. Nr. 135).

1787. 6. Juni. **Kongelig Resolution ang. Præmier for Tilhugning af Qværnstene. Christiansborg 6. Juni 1787.** — Da den Tid af tre Aar, som ved Rentek. Circ. 27. Marts 1784 var fastsat som den, hvori Præmier for Tilhugning af Qværnstene i Island skulde tilstaaes, nu var udlöben, og disse Præmier i dette Tidsrum havde viist sig meget nyttige, foreslaaer Rentekammeret nu at de maatte endnu i 3 Aar vedblive paa samme Maade som forhen, nemlig 16 Sk. for Parret af de smaae, og 24 Sk. af de store (Forestill. 29. Mai). — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 68, Nr. 55. — Resolutionen er communiceret Stiftamtmanden og Amtmændene i Island ved Rentek. Skriv. 12. Juni 1787 (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 156—158), med Anmodning: „at den maa blive foranstaltet almindelig bekjendtgjort", samt at de fornödne Attester fra Amtmændene ledsage hver Ansögning om Præmie. Ved Rentek. Skriv. af 12. Juni er den og communiceret den islandske Handels-Realisations-Commission (Isl. Copieb. sst. Nr. 159). Som Fölge heraf er den bekjendtgjort blandt Anhangene til Althingsbogen 1787, ved en Bekjendtgjörelse fra Amtmand Olaf Stephensen, dat. „Indreholm den 22. Septembr. 1787" (Althingsb. for 1787, S. 45). Ligeledes er dens Indhold anfört i Bilag XVIII til den danske Udgave af For. 13. Juni 1787 om den islandske Handel og Skibsfart: „Extract af de Resolutioner, hvorved nogle almindelige Benaadninger for Island udsættes", S. 82—84, samt paa Islandsk i Bilag XVIII til den islandske Udgave af samme Forordn., S. 142—144.

Vi tillade allern. at indbemeldte Anstalt, som i de trende Aar fra 27. Marts 1784 til 27. Marts d. A. har været föiet til at opmuntre Indvaanerne i Island til Qværnstenes Tilvirkning, ved at lade af Handelens Kasse godtgjöre i Præmie 16 Sk. for Parret af de smaae og 24 Sk. for Parret af de store Qværnstene, som i bemeldte Tid beviisligen ere blevne forarbeidede og anvendte til Brug i Landet, maa endnu vedvare for det förste i 3 Aar, nemlig til 27. Marts 1790, og kunne de Præmier, som derefter blive at godtgjöre, udbetales af Vores Kasse, imod Erstatning af de Summer, som indkomme ved Realisationen af den islandske Handels Effecter. Christiansborg Slot den 6. Junii 1787[1].

[1]) Ved Rentek. Skrivelser 12. Juni 1787 er denne Resolution

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Reykjavik Kjöbstads Grund og Kirkens Qvilder. Khavn 6. Juni 1787[1]. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 136. 1787. 6. Juni.

Ved under 3. April a. c. at tilstille os Opmaalings-Forretning over Grunden til Reychevigs Kjöbstæd, har det tillige behaget Hr. Kherren at indstille tvende Foster til nærmere Resolution, nemlig: 1) om den til Reychevig forhen lagte Mark, hvor Beboerne have benyttet sig af Höslet og Törveskjær, bör herefter, for saavidt den nu af Gaarden Reychevig udmaalte Kjöbstædgrund kan vedkomme, henlægges til Kjöbstæden saaledes, at dens Beboere nyde i bemeldte Mark Brugsrettighed til Fornödenhed; og 2) hvor de 10 Qvilder, som Kongens sammesteds staaende Kirke tilhörer, for Eftertiden skal hensættes, da de hidtil have staaet som Inventarii-Köer paa Gaarden Reychevig. Forinden vi kunne resolvere derpaa, maa vi tjenstligst have Hr. Kherren anmodet: *ad* 1mum at ville ved en Forretning, hvortil alle Angrændsende maatte indvarsles, foranstalte oplyst, hvad det er for Marker, og at Hr. Kherren derefter, ved at tilsende os denne Forretning, ville meddele os Deres nærmere Tanker efter Befindende; — *ad* 2dum: at Hr. Kherren ville, efter foregaaende Undersögning, nærmere underrette os om, hvorvidt disse Qvilder egentlig have staaet paa Gaardens Hjemmegaard, eller hvor. Rentekammeret den 6. Junii 1787.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Termin for Forpagtnings-Afgifters 12. Juni.

---

communiceret Stiftamtmand Levetzow, begge Amtmændene og Realisations-Commissionen (Isl. Copieb. Litr. X. Nr. 156—159).

[1] Rentek. Skriv. 19. April 1788.

1787. 12. Juni. **Erlæggelse m. v. Khavn den 12. Juni 1787.** — Isl Copieb. Litr. X, Nr. 144.

Efter Forordn. af 15. April 1776 skal alle Forpagtere eller Forvaltere have afbetalt deres fulde Afgift til hvert Aars 1. Septbr., eller være underkastede Execution. Dens Esprit medförer altsaa, at ingen Restance skulle existere; men hvad der ikke desmindre bliver staaende til Restance, kan man rettelig sige at være forældet, ikke alene efter det, som i Hensigt til vor Skrivelse af 20. Junii a. p.[1] ommeldes, saavidt derfor ikke i sin Tid maatte være stillet antagelig Sikkerhed, men og i den Henseende, at Forordningen efter dens Esprit ikke kan siges at give Executions-Kraft for ældre Restancer end eet Aars, da den ikke nævner ældre, saa at der, naar Hr. Kherren fandt, at ældre Restancer ikke desto mindre vare til, havde endog været Anledning til at gjöre Forespörgsel om, hvorledes dermed blev at forholde, til nærmere Resolutions Forventning, forinden Execution var beordret. Denne Forklaring over vort Udtryk i Skrivelse af 20. Junii a. p. skulle vi ikke undlade at give Hr. Kherren til tjenstligst Gjensvar paa Skrivelse af 16. August a. p., igjentagende ikke desmindre vort derved yttrede Velbehag, saavel i Hensigt til Hr. Kherrens udviste Nidkjærhed for den kongelige Interesse, som og til det gode Udfald, Executionen iövrigt har haft. — Udi Hr. Kherrens Skrivelse yttres videre det Tvivlsmaal, nemlig hvorvidt indgivne Ansögninger om Eftergivelser eller Dilation have effectum suspensivum imod Execution; til tjenstligst Gjensvar herpaa maa vi formelde: Naar saadanne Ansögninger ved Stiftamtmandens eller Amtmandens Erklæring ere henstillede til Hans kongel. Maj[ts] Forgodtbefindende, have de derved altid effectum

---

[1]) den her tilsigtede Skrivelse fra Rentek. 20. Juni 1786 (Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 1177) omtaler udförlig Restancer og paatænkte Executioner hos flere Embedsmænd, men er ikke optaget her i Samlingen.

suspensivum, da Udfaldet, efter allerund. gjorte Forestilling, paa allerhöistbem" Forgodtbefindende maa beroe, om og forud ikke kunde sees saa fuldkommen Rimelighed til og Formodning om Ansögningens Bevilling, helst da Forældelses-Terminen for saadanne Restancer, om den ansögte Eftergivelse eller Dilation maatte blive afslaaet, ikke kan regnes uden fra den Tid, Communication derom fra Kammeret indlöber, og, i Tilfælde af at Dilation bevilges, ikke förend Tiden er udlöben, i hvilken den er forundt. Skulde derimod saadan Ansögning findes aldeles ugrundet, saa at ikke ringeste Anledning eller Aarsag gives at indstille den til nogen Formildelse, overlade vi i saa Fald til Hr. Stiftamtm.s Eragtning, hvorvidt Executionen kan udsættes til nærmere Resolution er erholden, ligesom og, naar Forpagtere eller Ombudsholdere formedelst almindelige Landeplager eller noget særdeles Uheld skulde blive satte udaf Stand til at kunne betale deres Afgift til Forfaldstid, og Hr. Kherren maatte befinde, at Dilation kunde finde Sted, uanseet at Vedkommende endda ikke havde givet Ansögning ind derom, da ville vi i saa Fald forvente Hr. Kherrens Forestilling derom her til Kammeret, med fuldstændig Oplysning om Aarsagerne til paafölgende Approbation paa den givne Dilation. Rentekammeret den 12. Junii 1787. 1787. 12. Juni.

Forordning ang. den islandske Handel og Skibsfart. Christiansborg 13. Juni 1787. — 13. Juni.
Anmeldt som publiceret paa Althinget med tilhörende Bilage den 10. Juli 1788 (Althingsb. s. A. Nr. 3. 1, S. 4). Originalen findes indheftet ved Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 68, Nr. 65; Forordn. med Oversigt over dens Bilage i Rentek. N. Exped. Prot. 15, Nr. 538, S. 445-506. — Original-Aftryk hos Höpffner, ledsaget af mange Bilage og oplysende Oversigter samt statistiske Beregninger[1]. Qvart-Forr. for 1787, S. 99—147; Schou IX, 276

[1]) Da denne særskilte Udgave er meget instructivt udstyret, synes det passende her at meddele en kort Oversigt over

1787. 13. Juni. —318. — Islandsk Oversættelse, forfattet efter Rentek. Foranstaltning (Skriv. til Stiftamtm. Levetzow 28. Juli 1787, Isl.

---

dens Indhold (jevnf. Schou IX, 318 Anm.). Efter Forordningen selv, som optager 51 Sider, fölge „Bilag": „I. Afdeling. Samling af de i denne Forordning paaberaabte Anordninger", S. 1—88: 1) Plak. 18. Aug. 1786 om den islandske Handels Frigivelse; 2) Anordn. 17. Novembr. 1786 om de islandske Kjöbstæders Privilegier; 3) Plak. 7. Marts 1787 om de islandske Söpasse; 4) Plak. 18. Mai 1787 om Præcautioner mod Kopper og Mæslinger; 5) For. og Reglem. 1. Mai 1747 om de algierske Söpasse (med Anmærkninger efter den senere Lovgivning); 6) For. og Reglem. 30. Juli 1756 om Handel og Söfart i Krigstider; 7) Plak. 6. Juni 1787 om Opmuntringer til Skibs-Udrustninger til Fiskefangst i Island; 8) Plak. 13. Juni 1787 om Handel med Brændeviin og Tobak; 9) Reskr. 11. April 1781 ang. Sager som skulle afgjöres uden Appel i Island; 10) For. 15 April 1776 om Friheder for Bebyggere af öde Jorder i Island; 11) For. 13. Mai 1776 om Gjærder og Tuers Jævning; 12) Plak. 4. Mai 1778 ang. Forstrandsrettighed i Island; 13) For. 19. Febr. 1783 ang. de saakaldte Lösemænd i Island; 14) For. 18. Juni 1784 ang. Vægt og Maal paa Island; 15) For. 22. April 1778 ang. Banco-Sedlers Indförelse i Island; 16) For. 28. Febr. 1758 om Fiskeriets Forbedring, „saaledes som den paa ny bekjendtgjöres ved den kongelige Resolution af 13. Juni 1787"; 17) Reskr. 23. Juni 1779 ang. Grundeiernes Andeel i opdrevne Hvale; 18) „Extrakt af de Resolutioner, hvorved nogle almindelige Benaadninger for Island udsættes". — II. Afdeling. „Efterretning om Kjöbstædernes Distrikter" (S. 89—106). — III. Afdeling. „Underretning om de til den islandske Handel brugende Vare" (S. 107—128): 1) Om de til Island udgaaende Cargaison-Varer; 2) Om de islandske Handelsvarer; 3) om andre islandske Produkter; 4) nogle Anmærkninger om Skibes Ladning og Varemærker. — IV. Afdeling. Summariske Handelsberegninger (med forudskikket Indledning S. 131—140), S. 129—200: 1) Beregning over Qvantiteten og Indkjöbsprisen af de aarlig til hver Havn i Island udsendte Cargaisonvarer; 2) Taxt-Tarif for Cargaison- og Retourvarene paa de Steder i Island, hvor den kongelige Handel endnu

Copieb. Litr. X, Nr. 258), overeensstemmende med kgl. Resol. 13. Juni 1787, trykt som Original i Khavn hos Thiele 1789. 148 Sider i 4. En tydsk Udgave er ogsaa udkommen i samme Form og af samme Indhold som den danske. — Forordningens danske Udgave er sendt til Island, forelöbig i nogle Exemplarer til Stiftamtmand Levetzow, Amtmændene, Landfogden og alle Sysselmændene ved Rentek. Circ. 28. Juli 1787 (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 259—281) og senere tilligemed Plakaten om de islandske Söpasse og Anordningen om de islandske Kjöbstæders Privilegier (denne sidste baade paa Islandsk og Dansk), ved Circul. til de samme, dat. 11. August 1787 (Copieb. sst. Nr. 359—381); endelig er den islandske Oversættelse af Forordningen med Bilag sendt til Stiftamtmanden og Amtmændene i 280 Exemplarer ved Rentek. Skriv. 20. Marts 1790 (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 2213—2215*). **1787. 13. Juni.**

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at da Vi ved Vores under 18. August f. A. udgangne Plakat allern. have frigivet Handelen paa Vort Land Island, men forbeholdet de fornödne nærmere Bestemmelser derom til en egen Anordning; saa ville Vi nu herved, for saa meget mere ved denne Forandring at ophjælpe en for Vore Riger og Lande saa vigtig Handel, byde og befale, som fölger:

CAP. I. *Om denne Handel og de Handlendes Friheder i Almindelighed.*

1) Ligesom Vi ved bemeldte Plakat af 18. August f. A. dens 1. og 3. Artikel

§ 1. Denne Handel er fri for alle kongelige

vedvarer i 1787 [see ovenfor under Resol. 18. April 1787]; 3) Beregning over Qvantiteten og Indkjöbsprisen af de aarlig fra hver Havn i Island hjemkomne Retourvarer; 4) Beregning over Qvantiteten af alle fra Island udskibede Varer for de tvende Terminer fra 1764 til 1773 og 1774 til 1784; 5) Beregning over Fragter og Assecurance for Cargaison- og Retourvarer for hver Havn fra 1764 til 1784; 6) Beregning over Cargaison- og Retour-Varers hele Belöb for hver Havn fra 1764 til 1784. Til Slutning fölger Fortegnelse over „Belöb af Huse, Inventarier og Beholdninger i Island 1784", og Oversigt over hele Indholdet. — Den islandske Udgave indeholder kun selve Forordningen og den förste Afdeling af Bilagene.

1787. 13. Juni. Undersaatter i Europa. aldeles have ophævet den forrige Indretning med den islandske Handel, og, fra 1788 Aars Begyndelse af, aldeles ikke ville lade före nogen octroyeret Handel paa Island: saa skal og denne Handel fra den Tid af være aldeles frigiven, saavel for Islænderne selv, som for alle Vore övrige Undersaatter i Europa, uden alene i de Provindser, hvorhen octroyeret Handel endnu drives. Det skal altsaa være Vore Undersaatter i Danmark, Norge og Vore tydske Stater allern. tilladt, efter eget Godtbefindende, uden at til saadan Udredning behöves Forespörgsel eller særdeles Tilladelse, fra bemeldte Tid af at seile til Island, for der at drive Fiskerie eller Handel, i Medhold af forbemeldte Plakat, samt Vores Anordning af 17. November f. A. og denne Vores Forordning, fra hvilket inden- eller udenlands Sted de ville, og ligeledes fra Island til hvilket inden- eller udenlands Sted de finde for godt, naar de alene holde sig de Regler efterrettelige, der i Almindelighed ere foreskrevne eller herefter maatte foreskrives for den til et saadant Sted foretagende Handel og Skibsfart. — 2) Derimod bliver det, ifölge ommeldte Plakats 4. Post og Vor allern. Forordn. af 1. April 1776, som ellers, saavidt den ikke i de efterstaaende Poster er igjentagen og indskjærpet, herved ophæves, aldeles forbudet alle fremmede Nationers Skibe, undtagen alene i Nödsfald, at gaae ind i Landets Fjorder, Bugter og Havne, under Straf at blive anholdte og confisquerede. Ingen Fremmede maae altsaa understaae sig at bruge Doggerie og Fiskerie under Landet, eller at virke deres fangede Fisk enten paa Landet selv eller de derunder liggende Öer eller Klipper, ei heller at drive nogen Slags Handel med Indbyggerne, af hvad Navn nævnes kan, enten paa Landet selv og underliggende Öer, eller paa dets Fjorde og Havne, samt paa Söen udenfor, ved at afkjöbe Indbyggerne, naar de ere ude paa Fi-

§ 2. Fremmede maae aldeles ikke handle paa Island.

skerie, enten deres Fiskefangst eller andre Varer, samt igjen til dem Varer eller Penge at afsætte. — 3) Dersom derimod noget fremmed Skib, enten for at forsyne sig med fersk Vand, eller formedelst Storm og Uveir, eller andre ulykkelige Tilfælde, skulde blive nödtvunget til at söge Landet, for at redde Mandskabets Liv, Skib eller Gods, da bör saadant strax ved Ankomsten gives Stedets nærmeste Övrighed tilkjende, paa det at Skibet vedbörlig kan tages under Opsyn. Dets Opholdstid der paa Stedet bör og være saa kort, som mueligt er, og de af Mandskabet, som gaae til Landet, for at forsyne sig med Vand, maae ei opholde sig der over 24 Timer; ligesom iövrigt saadanne fremmede Skibes Mandskab bör paa det nöieste efterkomme hvad som i 2. § befalet er. Dermed skal Övrigheden have vedbörlig Opsigt, og naar de i Nödstilfælde skulde trænge til Provisioner, bestemme en til Omstændighederne passende Mængde deraf, som da paa ingen Maade maa overskrides. Til den Ende skulle de fremmede Skippere, som saaledes blive nödsagede at gaae til Landet, være betænkte paa, saavidt mueligt er, at söge Kjöbstædernes Havne eller Udliggerier, hvor de ved deres Afseiling tage Beviis af Övrigheden, eller hvem samme dertil maatte have beskikket, at de ikke have opholdt sig længere, end Fornödenheden haver krævet. Skulde de nödsages til at gaae til Landet paa noget andet Sted, tage de saadant Beviis fra nærmeste Syssel mand eller anden Betjent, og forbliver Skibet imidlertid under Opsyn af tvende af de bedste Mænd, som boe nærmest ved det Sted, hvor de söge hen. Enhver, der udstæder saadant Beviis, skal derom, under alvorlig Straf og Tiltale efter Omstændighederne, ikke alene strax underrette Stiftamtmanden eller Amtmanden, men og til Vores Rentekammer indberette Skipperens og og Skibets Navn, Stedet, hvorfra det er kommet, og

1787. 13. Juni.

§ 3. Hvorledes med fremmede Skibe, der i Nödstilfælde anlöbe Landet, skal forholdes.

1787. hvorhen det agter sig, samt hvad videre dermed maatte
13. Juni. være forefaldet. — 4) Skulde nogen Fremmed imod

§ 4. Straffen for de Rhedere, som kunne formodes at have udrustet saadant Skib til ulovlig Handel.

denne Vores Anordning forsee sig, og overbevises om, enten at bruge saadant forbudet Doggerie og Fiskerie, eller at drive nogen Slags Handel med Islænderne, som man rimeligviis kan formode at föres for Rhedernes Regning: da skal Skibet og Varene opbringes til Confiscation efter foregaaende Dom. Paa lige Maade skal forholdes, naar det ved Visitation af deres Skibe, som Övrigheden, naar den eragter det fornödent, eller naar de i Landet bosatte Handlende saadant forlange, er beföiet at foretage, bliver befundet, at noget saadant Skib haver ombord for mere end 200 Rd. islandske Varer, eller for 100 Rd. mere, end det Qvantum Provisions-Vare, som dem i yderste Nödstilfælde efter 3. § af Övrigheden er bleven tilladt at indkjöbe. Det samme skal og have Sted, naar ved Visitationen befindes, at et Skib, hvis Mandskab betræffes i saadan ulovlig Handel, er forsynet med Tobak, Brændeviin eller andre fremmede Handels-Varer, i den Mængde, at deres Værdie udgjör over 100 Rd. mere, end hvad som kan ansees for rimelig Skibs-Provision efter Besætningens Antal og Reisens Længde, eller overstiger det, som ved Conventioner kan være eller blive fastsat, saaledes, at deraf med Föie kunde sluttes, at Rhederne ved saadant Skibs Udrustning tillige have haft Hensigt dermed at drive Handel under Island. Dog skal Dommeren i Island, saasnart Dommen er afsagt, tilkjendegive Skipperen, at det staaer ham frit for at indstævne samme til Ober-Admiralitets-Retten i Vores kongelige Residence-Stad Kjöbenhavn, i hvilket Fald han haver at henvende sig til Stiftamtmanden eller Amtmanden, i hvis Distrikt Opbringelsen er skeet, med Forlangende om Stævnings Udstædelse, hvortil Vi allern. ville have dem paa Vores Ober-Admiralitets-Rets Vegne authoriseret. Og bör Stævningen inden 4 Ugers Forlöb efter Dommens Afsigelse

være forkyndt med 6 Maaneders Varsel til Ober-Admiralitets-Retten. Imidlertid maa saadant opbragt Skib ikke sælges, men Skibet, saavel som Ladningen, tages under Övrighedens nöie Opsigt, indtil den endelige Doms Afsigelse. Stævningen skal i Island udstædes uden Betaling, hvorimod den for Ober-Admiralitets-Rets Stævninger anordnede Gebyhr bliver i Kjöbenbavn at erlægge til Admiralitets-Secretairen, naar Sagen ved Retten anhængiggjöres. — 5) Derimod bliver alene Skibets Mandskab ansvarlig for saadan Forbrydelse, dersom af den maadelige i foregaaende Post bestemte Mængde af Levnetsmidler og andre Varer, som findes udi saadant Skib, hvis Mandskab eller nogen af samme maatte blive truffen i ulovlig Handel, kan kjendes, at Rhederne ikke have nogen Deel i saadan Handel, men at den alene vedkommer Mandskabet eller nogen deraf; eller dersom udi samme Skib findes islandske Varer, saasom Fisk, Tran, Strömper, med videre, for mindre end 200 Rds. Værdie, eller for mindre end 100 Rds. Værdie over det i yderste Nödstilfælde dem tilladte Qvantum, og disse Varer ikke kan ansees at være enten fanget af Mandskabet selv, eller af dem medtaget hjemme fra til Brug paa saadan Reise, men indkjöbt af Indbyggerne. I saadant Tilfælde skulle alle de fremmede Varer, der ikke kunne ansees at være bestemte til Mandskabets Næring, samt deres og Skibets Brug, saavel som alle af Islænderne tilforhandlede Varer, efter foregaaende Behandling og Dom, være confisquerede, og deraf desuden betales til Vores Kasse ligesaa meget som Varerne ere værd. Saa skal og Skipperen, paa hvis Fartöi dette Slags Forbrydelse findes, betale i Straf 50 Rd., hvilke, saavel som forommeldte Böder, han og hans underhavende Mandskab uden Ophold, Een for Alle og Alle for Een, skulle være pligtige at erlægge. Skulde de ikke strax kunne udrede samme, da skal af Skibets Fangst eller Ladning udlægges saa

1787. 13. Juni.

§ 5. Straffe, i Tilfælde at den ulovlige Handel bliver dreven af Skibets Mandskab.

1787. 13. Juni. meget, som Böderne belöbe; og skal derved en Tönde saltet Torsk beregnes til 7 Rd., og de indehavende Cargaisonvarer efter gangbare Priser. — 6) Skulde det og hænde sig, at noget fremmed Fartöi, naar Vore Krydsere, eller andre dertil Udsendte, nærme sig, for at visitere dem, kaster over Bord, endog det allermindste af hvis de have inde af forbudne Varer, for derved at skjule deres Omgang, og tilintetgjöre det deraf flydende Beviis om deres utilladelige Handel; da skulle saadanne udkastede Varer, om de paa frisk Gjerning blive opfiskede, confisqueres, samt deraf svares i Böder ligesaa meget, som Varerne ere værd. Desuden skal Skipperen, naar saadant lovligen bevises, betale den samme Mulkt af 50 Rd., hvorfor, saavel som for ommeldte Böder, han med underhavende Mandskab, Een for Alle og Alle for Een, bör være ansvarlig; ligesom og, i Tilfælde at de ikke kunne udrede disse Penge, forholdes med Bödernes Inddrivelse efter 5. §. —

§ 6. Straf naar der fra et fremmed Skib udkastes noget ved Visitationen.

7) Iligemaade skal det og være Indbyggerne paa Island og underliggende Öer, saavel som det paa Vore Undersaatteres Skibe farende Mandskab, paa det strængeste forbudet, at drive nogen Handel med saadanne uberettigede Fremmede, det være sig ved at sælge dem endog det mindste af deres Fangst eller Varer til Söes eller Lands, Nödstilfælde (§ 3) alene undtagen, eller ved at tilforhandle sig Noget af dem, hvad det og kan være. Fordrister Nogen sig herimod at handle, da skal han, om han haver noget Embede, tiltales til Embeds Forbrydelse og desuden til vilkaarlig Pengestraf efter Sagens Omstændigheder, og det uden Forskjel, enten han selv eller ved Andre driver, eller tillader andre Landets Indbyggere saadan Handel. Skulde nogen af de i Landet bosatte Handlende, eller af de til Landet seilende Skippere eller Faktorer, befindes med saadan ulovlig Handel, skal han förste Gang have

§ 7. Straf for de kgl. Undersaatter, der drive under eller i Island saadan forbuden Handel med Fremmede.

forbrudt alle de tilforhandlede Varer, og desuden betale Varernes Værdie dobbelt; hvilken Straf efter Omstændighederne skal forhöies, naar Forbrydelsen begaaes oftere. Bliver derimod nogen af Almuen, eller af det paa Vore Undersaatters Skibe farende Mandskab, befunden med saadan ulovlig Handel, da skal alle islandske Varer, de maatte findes i Begreb med at ville tilföre de Fremmede, som og de af Fremmede tilhandlede Varer, hvormed de maatte træffes, eller som findes i deres Huse, være forbrudte. Desuden skal de Skyldige belægges med vilkaarlig Pengestraf efter Varenes Belöb og Sagens Omstændigheder, hvilke Böder efter vedkommende Övrigheds Sigende afsones med Straf paa Kroppen, i Mangel af Betaling. — 8) Alle og enhver af Landets Indbyggere, saavel som Mandskabet paa de Skibe, der beseile Island, skulle iövrigt ei alene ufortövet anmelde for nærmeste Övrighed, hvis dem om ulovlig Handel med Fremmede, naar samme maatte tildrage sig, vorder vitterligt, men og gjöre sig al optænkelig Flid for saadant at opdage, paa det at de Skyldige betimelig kunde vorde derfor tiltalte til den fortjente Straf og Undgjældelse. I Særdeleshed paaligger det efter Eed og Pligt samtlige Vore Embedsmænd, at anvende al Flid paa denne Vor allern. Villies vedbörlige Efterlevelse. Og skulle Sysselmænd dene samt Kjöbstædernes Övrighed i alle heraf flydende Sager og Forretninger, uden mindste Vægring eller Ophold, gaae tilhaande med Rettens Pleie, og al anden muelig Bistand; hvorimod de for deres dermed havende Umage nyde lovmæssig Betaling. Skulde Nogen af Vore Embedsmænd ikke efterkomme denne Vores Befaling, og overbevises om ikke at have angivet de Skyldige, endskjöndt han vidste deres ulovlige Adfærd, da skal han tiltales til Pengestraf efter Omstændighederne, og desuden have forbrudt sit Embede efter 7. §; og skal

1787. 13. Juni.

§ 8. Landets Indbyggere og Övrighed skal være pligtig til at angive og undersöge saadanne Forbrydelser.

1787. i alle deslige Sager Extraret sættes og Processen föres
13. Juni. paa korteste Maade efter Gjæsterets Form. — 9) Derimod skal den, som beviisligen angiver nogen saadan Forbrydelse, nyde Deel i de § 2—8 bestemte Böder, og det uden Forskjel, hvem han end maatte være; saaledes at Övrigheds-Personer, naar de selv opdage saadan ulovlig Handel, nyde endog, foruden Betaling for deres Embeds-Forretninger, den samme Deel, som Angiveren ellers tilkom. Med denne Deel forholdes saaledes, at i Tilfælde at Skib og Gods bliver confisqueret efter 2. §., da skal Udsalgs-Belöbet, efter at Rettergangens og de övrige af Skibets Opbringelse flydende Omkostninger ere fradragne, deles i tvende lige Dele imellem Angiveren og Vores Kasse. I alle övrige § 3—8 ommeldte Tilfælde, hvor Varerne blive confisquerede og desuden Böder at erlægge, skal Varerne, efter at de for vedkommende Övrigheds Forretninger, og, naar Angiveren vil lade dem sælge, paa Udsalget medgaaende Bekostninger ere fradragne, alene tilhöre Angiveren; og desuden nyder han af samtlige Penge-Böder $^{2}/_{3}$, og den övrige $^{1}/_{3}$ deles lige imellem den Landsfjerdings Hospital og det Thingsogns Fattige, hvor Forbrydelsen begaaes. I de Tilfælde derimod, hvor efter 7. og 8. § alene Böder blive at erlægge, skal de Skyldige selv betale Rettergangens Omkostninger, og af den Pengestraf, hvori de dömmes, nyder Angiveren $^{2}/_{3}$ og Landets Fattige $^{1}/_{3}$ paa foranförte Maade. — 10) Vore Undersaattere skulle til den islandske Handel og Fiskefangst alene bruge indenlandske Skibe, hvorfor de, ifölge Plakaten af 18. August f. A. dens 7. Post, skulle forsyne sig med islandske Passer, hvormed da forholdes i Et og Alt saaledes som Vores Forordning af 7. Martii d. A. bestemmer. Saa bör og saadanne Skippere holde sig de Regler efterrettelige, der ellers for denne Seilads ere eller

§ 9. Angiveren skal nyde en Deel af Böderne.

§ 10. Alle til Island seilende Skippere bör være forsynede med islandske Passer, og holde sig Forskrifterne for denne Seilads efterrettelige.

herefter vorde foreskrevne. Især skulle de, under-alvorlig Straf efter Omstændighederne, ifölge Plakaten af 18. August, dens 20. Post, ikke udföre af Island nogen af Indbyggerne, der ikke haver Pas af Amts-Övrigheden; samt paa det nöieste efterkomme det, som Vi allern. have befalet i Vores Anordning om at forekomme Börnekoppers og Mæslingers Udbredelse i Vort Land Island, af Dato 18. Maji d. A. — 11) Skulde det hænde sig, at nogen Skibsrheder i Vore Riger og Lande enten gjorde Speculation paa saadan Reise for et ham tilhörende Skib fra et Sted af, hvor ingen islandske Passer kunde være at faae, eller og at et Skib, uden at det havde haft saadan Bestemmelse, i Nödstilfælde eller af anden Aarsag maatte anlöbe en islandsk Havn: da kunne i sidste Tilfælde Rhederne og saadanne Skibes Mandskab vel ikke nyde de herefter beskrevne Fordele, dog skulle de ei heller behandles som Fremmede, og altsaa ikke imod dem anvendes, hvad som i § 2—9 anbefalet er, men de skulle i alle Maader med Velvillighed behandles, og maae have fuldkommeu Tilladelse at drive Fiskerie, saa godt som de ville og kunne, og at indkjöbe hvad som de maatte behöve til egen Fornödenhed, naar de alene strax underrette vedkommende Övrighed om Aarsagen til deres Ophold der paa Stedet, og holde sig, saa længe den varer, alle i Almindelighed foreskrevne Regler nöie efterrettelige. Men dem kan dog ikke tillades, at sælge noget af deres indehavende Ladning, eller tilforhandle sig af Indbyggernes Varer noget mere, end hvad til Mandskabets egen Fornödenhed behöves, hvormed Övrigheden skal have vedbörlig Indseende. I förste Tilfælde derimod maatte Rhederne, forinden Skibet afgik til Island, endnu herfra forsyne sig med Pas og iagttage alle i denne Henseende foreskrevne Regler, for saa vidt de agtede at drive nogen Handel sammesteds. —

1787. 13. Juni.

§ 11. Hvorledes skal forholdes med de kongel. Undersaatteres Skibe, der komme til Island uden at have Pas.

1787. 13. Juni.

§ 12. Hvorledes bör forholdes med de indsendende Cargalisonlister.

12) Rhedere saavel som Skippere af alle til den islandske Handel og Fiskefangst udrustende Skibe skulle og være pligtige, ifölge Plakaten af 18. August f. A., dens 7. Post, og Forordn. af 7. Martii d. A., dens 5. Post, at opgive nöiagtige og sandfærdige Carga's over Alt, hvad der er i Skibet, det være sig for Rhedernes eller for Mandskabets Regning. Rhederne indsende disse Lister directe til Vores Rentekammer, saasnart Skibet bortseiler fra eller ankommer til et Losse- eller Ladested i Vore Riger og Lande, hvor de selv eller Nogen af dem dertil committeret er tilstede, men naar det expederes fra eller sendes til et udenlandsk Stéd, saasnart de derom af deres Correspondentere kan faae den fornödne Efterretning. Skipperne derimod indlevere de af dem indgivende Lister til Stedets Övrighed, naar de ankomme til og bortseile fra et islandsk Sted, eller ankomme til et Sted i Vore Riger og Lande uden for Island, men til Vore Consuler, naar de ankomme paa et fremmed Sted, paa det at disse Carga's siden af Övrigheden kunne indsendes til Vores Rentekammer, men fra Consulerne til Vores General-Land-Oeconomie- og Commerce-Collegium. — 13) Rhederne i Vore samtlige Riger og Lande i Europa, de Provindser alene undtagne, hvorhen octroyeret Handel endnu finder Sted, kunne ellers sende deres paa saadan Handel udrustende Skibe, fra og til hvilken Kjöbstæd eller Udliggersted i Island de ville. Saadanne af de i Island bosatte Handlende ordinerede, eller fra andre indenrigske Steder til een eller flere Kjöbmænd i en Kjöbstæd, eller paa et Udliggersted consignerede Ladninger, kunne directe gaae til deres Bestemmelsessted i Island; derimod bör de alene paa Speculation udrustende Skibe, hvis Ladning ikke er bestemt til nogen vis Plads, paa den i Plakaten af 18. August f. A., dens 15. Post befalede Maade, först anlöbe

§ 13. Hvorledes bör forholdes med directe ordinerede og consignerede, saavel som alene paa Speculation udgaaende Ladninger.

en af de islandske Kjöbstæder. Men ligesom hine Skibe, om de skulde være bestemte at gaae fra deres förste Bestemmelsessted til flere Havne sammesteds, strax og uden noget Ophold kunne fortsætte deres Reise, saa maae og de paa Speculation udgaaende Skibe, efter at de have anlöbet en Kjöbstæd med deres indehavende Ladning, söge hvorhen de ville. Dog skulle Skipperne i förste Tilfælde være pligtige til at opgive paa hvert Sted Carga over hvad de der losse, hvilken Carga tillige skal underskrives af den, der paa hvert Sted modtager Varene; og i andet Tilfælde skal Skipperen, naar han seiler fra et Sted, hvor han saaledes har ligget og solgt sine Varer, til Övrigheden opgive en Liste over det, som han haver solgt paa hvert Sted. — 14) I lige Maade, naar de i Island bosatte Handlende ville lade deres Skibe indtage Ladning paa flere end eet Sted, eller naar de, hos hvilke Rhederne i Vore övrige Stater i Europa have committeret Ladninger, finde for godt at lade saadanne Skibe tillade paa flere Steder, maa saadant skee uden nogen Hindring og Ophold, og det uden Forskjel, om Ladningen skal indtages i en Kjöbstad, eller paa et Udliggersted, eller paa noget andet Sted ved Kysten. Men Skipperen, som saaledes paa forskjellige Steder indtager Retour-Ladning, bör til Övrigheden opgive den anbefalede Carga over hvad han paa hvert Sted for sig haver ladet; og Skipperne af de paa Speculation udgaaende Skibe skulle ligeledes være pligtige, at indgive til vedkommende Övrighed en Liste over de Varer, de have indhandlet paa ethvert Sted, hvor de have ligget og drevet Handel. — 15) Ligesom, ifölge Plakaten af 18. August, dens 9de Post, i de fölgende 20 Aar aldeles ingen Told i Island skal finde Sted; saa skulle og for det förste i bemeldte Tid de islandske Varer, der fra Island indföres, og de Varer, der til Island udsendes, nyde den i samme Anordning § 9, 10

1787. 13. Juni.

§ 14. Hvörledes skal forholdes med de indtagende Retour-Ladninger.

§ 15. Hvad Toldfriheder de Handlende forundes.

1787. bestemte særdeles Frihed for Told og övrige Afgifter.
13. Juni. Vi ville og allern., for saa meget mere at lette Handelen til Island for alle Vore dertil berettigede Kjöbstæder, at alle engang ved Indförselen til Oplag tagne Vare, som til Island i den befalede Orden udföres, maae paa Oplaget afskrives, og altsaa frie passere. Saa maae og overalt fremmede Vare toldfrie ind- og udgaae, naar de ved Indförselen angives til Udförsel til Island, og derhen virkelig blive udförte, hvilke Vare imidlertid, indtil de derhen udföres, forblive under Toldbetjentenes Opsyn. — 16) Naar nogen Rheder, som udruster et Skib til Handelen i Island, bestemmer det i Forveien til at gaae derfra til Middelhavet, bör han, forinden Skibet seiler til Island, see sig forsynet med algierske Söpasse paa sædvanlig Maade, og i Henseende dertil holde sig Anordningen af 30. Maji [*rett.* 1. Maji] 1747, saavel som de senere Foranstaltninger desangaaende nöie efterrettelige. Skulde det derimod hænde sig, at nogen Rheder först faldt paa denne Speculation efter at hans Skib var afseilet, eller at de i de islandske Kjöbstæder bosatte Handlende, for saavidt de formedelst deres Association med Handelshuse i andre Vore Kjöbstæder vare beföiede dertil, vilde udruste Skibe til Middelhavet: saa ville Vi authorisere Vores Stiftamtmand der i Landet til at meddele dem algierske Söpasser, paa det at i saadant Tilfælde ingen Hindring eller Ophold for de Söfarende skal finde Sted. Dog bör Rhederne i saadant Tilfælde opfylde alle dem paalagte Forpligtelser ligesaa fuldt, som om de herfra havde forsynet sig med saadant Pas. — 17) Paa samme Maade skal og forholdes med de i Forordn. af 30. Julii 1756 befalede latinske Söpasser, for saavidt de i Krigstider eller og til Handelen paa Vore vestindiske Eilande behöves. Thi endskjöndt det ikke tillades at udruste Skibe directe fra Vore vestindiske Eilande og andre

§ 16. Hvorledes skal forholdes med Expeditioner fra Island til Middelhavet.

§ 17. Hvorledes skal forholdes med Expeditioner fra Island til Vestindien.

Colonier til Handel og Fiskerie under Island, saa bliver det dog ifölge denne Vor Forordnings 1. § Vore der bemeldte Undersaatter uformeent, derfra at sende deres Skibe til Island, dersom de saadant finde for godt. Det skal og, saavidt Afsætning af Fiskevarer, saavel som andre Provisioner, derved kunde befordres til fælles Fordeel, være de til Vore vestindiske Eilande bestemte Skibe tilladt, at indtage nogle Varer i islandske Havne, eller at bestemme de til Fiskerier eller Handel paa Island udsendte Skibe til at gaae directe fra Söen, eller fra hvilken islandsk Havn de ville, til bemeldte Eilande. Dog bör de, naar de der ankomme, iagttage Alt det, som ved Handelen sammesteds er eller herefter bliver foreskrevet, og deriblandt især, naar de gaae til St. Crux, ikke före derhen andre end islandske og indenlandske Vare. eller saadanne fremmede Vare, som ikke ere Contrebande paa St. Crux. Saa bör de og holde sig nöie efterrettelige hvad videre Anordninger eller Foranstaltninger, i Henseende til Told-Afgifterne og andre Vore Rettigheder sammesteds ere eller herefter vorde föiede. — 18) Ifald de i Vore Stater bosatte Rhedere, der udruste Skibe paa Robbe-Fangsten og Hval-Fangsten i Strat-Davis og under Spitsbergen, skulde finde det fordeelagtigt at lade saadanne Skibe overvintre i Island, for derfra at lade dem afgaae saa meget tidligere om Foraaret: da skal saadant ingenlunde være dem til Hinder i at tage Deel i de denne Fangst ellers forundte Fordele. De kunne altsaa, naar de forskaffe det fornödne Beviis om Skibets Udrustning paa saadan Fangst, endskjöndt det tilsidst udlöb fra en islandsk Havn, og der havde indtaget de fornödne Provisioner, vente for saadant Skib den udlovede Præmie af 15 Rd. pr. Commerce-Læst, for saavidt den er tilsagt ved Plakaten af 13. October 1784 [1], eller herefter

1787. 13. Juni.

§ 18. De paa Hvalfangst udrustende Skibe tillades at overvintre i Island.

[1] Plak. ang. Opmuntringer til Hval- og Robbefangst i Strat-Davis og ved Spitsbergen, hos Schou VIII, 537—542.

1787. 13. Juni.

maatte bevilges. — 19) Foruden de Friheder og Fordele, der ere tilsagte de til den islandske Handel og Skibsfart brugende Skibe i Plakaten af 18. August dens 8. Post, kunne Rhederne ogsaa for dem æske den Præmie og de övrige Fordele, som Vi ved Vores allern. Anordning af 6. Junii 1787 have bestemt for de paa Fiskeriet under Island udrustende Skibe. Dog bör de i saadant Tilfælde, endskjöndt det bliver dem uformeent, for saavidt de paa Udreisen kan have Rum tilovers fra de til Fiskeriet hörende Fornödenheder og paa Hjemreisen fra deres Fangst, at indtage saavel til som fra Island Handelsvarer og Fragtgods, saavel som Reisende, være vedbörligen udrustede til Fiskeriet, samt derved iagttage de övrige i bemeldte Anordning foreskrevne Regler.

§ 19. De Skibe, der bruges til Handelen paa Island, maae ogsaa tage Deel i Fiskepræmier.

— 20) Da og adskillige iblandt den hidindtil for Vores Regning förte octroyerede Handels Effecter formodes at kunne være nyttige for dem, der agte at drive Handel og Fiskefangst under Island: saa ere Vi allern. til Sinds, til saadant Brug at overlade forbemeldte Handels samtlige Eiendomme, Bygninger, Skibe, Inventarier, Rédskaber, Vare-Beholdninger m. v., for meget billige Priser, og paa taalelige Vilkaar, helst til dem, der ville nedsætte sig i Island. De Lysthavende, saavel iblandt Vore Undersaatter som Fremmede, kunne altsaa derom henvende sig til den af Os til Vor islandske Handels Realisation allern. anordnede Commission, hvorfra de kunne vente at erholde den i hvert enkelt Tilfælde fornödne nærmere Efterretning.

§ 20. Overladelse af den kongelige Handels Effecter til de Frihandlende.

— 21) Paa det at Vore samtlige Undersaatter, og især de Handlende, kunne være saa meget sikkrere paa at faae til visse Tider Efterretninger fra og til Landet, have Vi, i Overeensstemmelse med Plakaten af 18. August, dens 19. Post, truffen den Foranstaltning, at det i denne Hensigt anordnede Postskib hvert Aar skal

§ 21. Hvorledes skal forholdes med Postskibet og Brevenes Befordring med andre Skibe.

overvintre i Island, og siden gjöre tvende Reiser, nemlig: tidlig om Foraaret fra Island til Vor Residentsstad Kjöbenhavn, hvorfra det saa snart som muligt igjen skal expederes til Landet, og siden om Efteraaret i Begyndelsen af August Maaned til Christiansand i Norge, hvor det bliver liggende i tre til fire Uger, og derfra i det seneste den 14. September antræder Reisen til Island. Og dersom Vores Tjeneste skulde udfordre, at Breve, Personer eller Sager bleve medtagne af et eller andet Skib, der gik fra andre Landets Havne end fra den, hvorfra Postskibet bliver expederet, da skal enhver Skipper være pligtig til uden Vægring at imodtage det, som ham saaledes af Övrigheden bliver befalet, samt være ansvarlig for sammes Aflevering efter Ordre paa det Sted, hvor han efter Rhedernes Instruction retournerer, dog at han eller Rhederne derfor efter Omstændighederne kunne vente en billig Godtgjörelse[1]. — 1787. 13. Juni.

§ 22. Postindretningen i Island skal lempe sig efter Postskibets Reiser.

22) Ligeledes ville Vi, for at befordre den indenlandske Communication, foruden de allerede med Posten i Island ved Reskriptet af 13. Maji 1776 og 8. Julii 1779 gjorte Indretninger, herved allern. befale: at Posten i Island skal ligeledes i Julii Maaned befordre Brevene omkring hele Landet. Derved ville da saavel de Handlende, som Landets övrige Indbyggere, have Leilighed til fra alle Landets Kanter at faae Breve og andre Ting befordrede til Danmark og övrige Stater med Postskibet, endog om Efteraaret, da samme ifölge 21de § afgaaer sidst fra Landet i Begyndelsen af August Maaned. Ligeledes ville og de Breve og Expeditioner, som samme Skib medbringer til Landet paa dets förste, saavel som paa dets sidste Reise, kunne bringes omkring hele Landet ved de efter dets Tilbagekomst i Mai og October afgaaende Poster.

[1]) Reskr. 17. April 1789.

1787.
13. Juni.

CAP. II. *Om de Handlendes Rettigheder og Pligter i Island.*[1]

§1. De i Island bosatte Handlende maae handle med alle kongl. Stater.

1) Da ved den islandske Handel for Fremtiden den störste mulige Frihed efter Omstændighederne skal finde Sted, saa maae ikke alene alle Vore i I. Cap. 1. § ommeldte Undersaatter drive saadan Handel med fuldkommen Frihed, men de i Landet bosatte Handlende, som der have vundet Borgerskab paa Handelen, maae ligeledes, og det uden Forskjel, hvad enten de ere Vore indfödte Undersaatter eller Fremmede, som der nedsætte sig, for at drive Handel, forskrive directe Ladninger, fra hvilket Sted i Vore europæiske Stater, de selv ville, samt igjen sende deres Varer med egne eller befragtede, Vore Undersaatter tilhörende Skibe, til hvilket Sted i Vore samtlige Stater de finde for godt. Derimod kan det ikke være de i Island bosatte Handlende tilladt, hverken at sende Varer med egne Skibe til fremmede Steder, ei heller derfra at forskrive Ladninger, da aldeles ingen directe Handel imellem Island og fremmede Lande skal finde Sted. Dersom altsaa nogen af de i de islandske Kjöbstæder bosatte Handlende önsker at tage Deel i saadan udenlandsk Handel, da bör han til den Ende associere sig med et bekjendt Handelshuus i en af Vore övrige Kjöbstæder, paa det at Handelen da kan föres under dets Firma, ligesom og den i Vore övrige Stater bosatte Medrheder skal være ansvarlig for, at alle for saadan Handel foreskrevne Regler blive efterlevede. — 2) Alle dem, der i en af de islandske

§ 2. Ingen, uden den, der haver vundet Borgerskab paa Handelen, maa i Island före Handel med Indförsels-Varer.

Kjöbstæder have vundet Borgerskab paa Handelen, bliver det uformeent at nedsætte sig paa hvad Sted de helst ville og kunne, hvor de da, i Medhold af Plakaten af 18. August f. A., dens 13. Post, og Forordningen af 17. November f. A., dens 16. Post, skulle nyde fuldkommen Handelsfrihed, saaledes som i

[1] For. 11. Septbr. 1816.

foregaaende Artikel bestemt er. Derimod bliver det alle dem, der ikke have vundet Borgerskab paa Handelen, aldeles forbudet, at före nogen Slags Handel med Indförselsvarer; og skulle de, som derimod forsee sig, straffes med de Vares Confiscation, som de have brugt til saadan Handel, ligesom allerede i Reskriptet af 14. Martii 1758 er befalet. Skulde de befindes især at have handlet med Brændeviin eller Tobak, da skal saadant forbudet Landprang straffes efter Forordningen af 3. Junii 1746, saaledes som begge ere paa ny bekjendtgjorte ved Vores Resol. af Dags Dato. Ligesom det og, for saa meget mere at indskrænke Brændeviins unödne Brug, bliver herved forbudet Alle og Enhver, være sig i Kjöbstæderne eller paa Landet, at skjænke Brændeviin uden Amts-Övrighedens særdeles Tilladelse, under Straf af 5 til 10 Rdl. for hver Gang, Nogen saaledes overbevises at have forseet sig. Desuden skulle Böderne i deslige Tilfælde, dersom den, der engang er straffet, igjen overbevises om at have begaaet saadan Forbrydelse, forhöies efter Omstændighederne; og med Delingen forholdes saaledes, at Angiveren faaer 2/3, men det Thingsogns Fattige, hvor Varene ere solgte, den övrige 1/3, da den Skyldige selv bör betale Rettergangens Omkostninger; og forholdes med disse Sagers Appel efter Reskriptet af 11. April 1781.[1] — 1787. 13. Juni.

3) Derimod ere de i Island bosatte Handlende efter Forordningen af 17. November f. A. dens 10. og 11. Post ikke alene berettigede til al Slags Kjöbstæd-Næring, men og til at drive paa Landet hvad anden lovlig Næring, de selv ville og kunne, imod at holde sig de Regler efterrettelige, som derfor i Almindelighed maatte være eller blive foreskrevne. De kunne altsaa i denne Henseende tage Deel i alle de Præmier og Understöttelser, som Vi ved Vore foregaaende Anordninger, saavel som i nærværende Forordning, allern. have udsat til Næringsveienes Op- § 3. De Handlende maae ogsaa drive anden lovlig Næring i Island.

[1]) Plak. 1. Juni 1792.

1787. 13. Juni. komst og Forbedring i Almindelighed. Saaledes skal især Alt, hvad som i nærværende Anordnings 3die Capitel er bestemt, ligesaa vel komme dem som alle andre tilgode, for saavidt de nemlig tillige drive samme Næring; hvilket ogsaa skal gjelde om alle de Benaadninger, der for Fremtiden maatte vorde bestemte, for saavidt de ikke skulle være eller blive indskrænkede til en vis Klasse af Landets Indbyggere. — 4) Saaledes kunne de Handlende i Fremtiden, ligesom Landets andre Indbyggere, baade leie og besidde Jordegods til Eiendom med selvsamme Ret, som nogen anden Besidder kan udöve, og det uden Forskjel, om de ere Indfödte eller Fremmede, eller af hvad Religion de ere. De skulle og i denne Henseende nyde de samme Rettigheder, og deriblandt især de Fordele, som Vi allernaadigst have forundt dem, der i Island optage öde Jorder eller Nybygger, ved Vores Anordning af 15. April 1776. For saavidt de, være sig til Jordbruget eller til nogen anden Nærings-Drift, holde Tjenestefolk, skal vedkommende Övrighed være dem paa alle Maader behjælpelig i at anholde dem til vedbörlig Tugt og Orden, ligesom og Repstyrerne skulle i forekommende Tilfælde tilbyde saavel dem, som andre Jordbrugere, de ledige Arbeideres Tjeneste i Overeensstemmelse med Vores Forordning af 19. Februarii 1783. Derimod maae de og holde sig efterrettelig Forordningen af 13. Maji 1776, og hvad som ellers i Almindelighed i Henseende til Landbruget i Island foreskrevet er, eller herefter bliver foreskrevet; og saaledes kunne de især ikke tilholde sig Rettighed til strandet Gods og Vrag, uden for saavidt Landets Lov og Vores Forordning af 4. Maji 1778, samt andre derom nu gjældende eller herefter udkommende Anordninger maatte foreskrive. — 5) De i Landet bosatte Handlende maae og ubehindret fiske med egne eller leiede Joller og Baade paa samme Maade og med samme Rettighed, i Henseende til Fang-

§ 4. Især kunne de eie Jorder med fuldkommen Rettighed.

§ 5. De kunne og uindskrænket drive Fiskerie i Landet.

sten, saavel som til Fiskens Virkning, som andre Landets Indbyggere. Skulde de have tilhandlet eller tilböxlet sig nogen saa kaldet Fiskejord, da skal det være dem uformeent at bruge de Huusmænd og Strandsiddere, der ikke höre til en saadan Jord og ikke selv have Baade, til at roe paa deres Fiskerbaade, dog ingenlunde for Udgjörsel men alene for Lod, samt iövrigt paa den Maade og efter de Regler, som i Almindelighed for Baade-Fiskeriet der i Landet ere anordnede, og ellers i hvert saadant Fiskevær vedtagne. — 6) De Handlende eller andre Landets Indbyggere, saavel som Fremmede, der ville nedsætte sig der i Landet, for at foretage Fiskerier i det Store, og til almindelig Brug at indföre flere og fordeelagtigere Virknings-Maader end de hidtil brugelige, kunne ifölge Plakaten af 18. August f. A., dens 16. Post, vente at vorde dertil forundt særdeles Understöttelser efter Omstændighederne, saasom: ved at forskaffes Jord-Eiendom, at overlades Bygninger, Effecter eller Redskaber, ifölge denne Anordnings 1. Kapitels 20. Post, eller og at tilstaaes fornödent Forskud. Det samme skal gjelde om Anlæg til Salterie paa saadanne Steder, hvor Fiskeriet drives i Udværene, og saa langt fra de nu brugelige Handels-Havne, at den fangede Fisk ikke kan, uden Sinkelse i Fiskeriet selv, indbringes til Saltning saa fersk, som den bör være, helst naar til ommeldte Anlæg udvælges saadanne Steder, hvor tillige haves brugbare Havne, for strax at kunne indskibe de tilvirkede Producter. — 7) Da Nord- og Österlandets Indbyggere hidindtil ikke have kunnet benytte sig af den paa sine Steder faldende Leilighed til Torsk- og Havkalle-Fangst, saavel som af Ferskvands-Fiskerie, af Mangel paa Formue, saa ville Vi allern. forunde saavel Landets Indbyggere som andre Vore Undersaatter eller Fremmede, der ville anlægge og indrette Fiske-Leier eller Fiskevær samt Salterier paa de dertil mest

1787. 13. Juni.

§ 6. Opmuntring for Anlæg til Fiskerie i det Store.

§ 7. Opmuntring til Fiskeriets Opkomst paa Nord- og Österlandet især.

1787. 13. Juni. beqvemme Steder, saadan særdeles Understöttelse, som maatte være passende med Anlæggenes Vigtighed og de lokale Omstændigheder. Stederne til dette Slags Anlæg maatte især udsöges saaledes, at Nærheden af Handels-Pladserne kunde give Leilighed til desbedre og fordeelagtigere at afsætte Produkterne. I denne Henseende synes, efter de derom indhentede Efterretninger, især at komme i Betragtning Olufsfjorden og Siglenæsset i Öefjords-Syssel, Skagens vestre Side og Fljotene i Skagefjords-Syssel, Skagens östre Side, Vatnæsset(=Vatnsnes), Hrute- og Midfjorden, eller, frem for dem begge, Balkestadenæsset i Hunevands-Syssel, samt Höfne(=Hafnir), Bjarnaröe, Skaulenæs, Brimnæs og Nordfjorden i Mule-Syssel. —

§ 8. Opmuntring til flere Handels-Anlæg og Havnenes Opmaaling.

8) Da overalt Handelens Drift og den indenlandske Communication meget vil befordres derved, at flere end de nu brugelige Handels-Anlæg og Havne efterhaanden paa de beqvemmeste Steder indrettes, saa kunne de, der til Vort Rentekammer desangaaende ville indgive nærmere Forslag, vente at vorde forundt efter Omstændighederne en og anden passende Benaadning. Især maatte ved saadanne Anlæg haves Hensigt paa de Steder, hvor derved kunde gives Leilighed til at benytte Producterne, saasom Drivetömmer paa Langenæs og Hornstrandene, Sælhundefangsten i Nordre-Syssel, Laxefangsten i Hunevands-Syssel og paa flere Steder, som nu formedelst Stedernes Fraliggenhed komme til liden eller slet ingen Nytte. Af samme Aarsag ville Vi og med Velbehag ansee, om de Handlende eller de paa Island farende Skippere beflitte sig paa at forskaffe nöiagtig og fuldstændig Underretning om en eller anden Havn, Ankergrund, Fiskebanke eller andre saadanne til Skibsfartens og Fiskeriets Drift og Sikkerhed tjenlige Oplysninger; og kunne de, som derom indsende deres Angivende til Vort Rentekammer, vente, at vorde, naar de derom forskaffe de fornödne Beviisligheder, forundt en passende Belönning efter Omstændighederne. — 9) For

1787. 13. Juni.

§ 9. Befordring af Communica-tionen til Söes.

endvidere paa bedste Maade at befordre den indenlandske Handel og den for Landet saa höist vigtige Communication til Söes, ville Vi, ifölge Plakaten af 18. August f. A., dens 18. Post, herved allern. tilsige dem af Landets Indbyggere eller Andre, som der maatte nedsætte sig og vilde anskaffe Jagter eller andre saadanne til Transport tjenlige Fartöier, en passende Understöttelse, for saavidt de hvert Aar forskaffe de fornödne Beviis, at saadanne Fartöier stedse vedligeholdes og ere i virkelig Brug. Det samme skal efter Omstændighederne gjelde om Baade, der ere större og bedre end de saa kaldte Ti- eller Tolv-Ærings-Baade, for saavidt de især bruges paa Udværene, til at kunne holde ud paa Havet til Fiskerie, og ere byggede paa den beqvemmeste og til hvert Steds Omstændigheder bedst passende Maade, og det saavel i Almindelighed, som især saavidt Vedkommende enten ganske eller tildeels benytte sig dertil af Drivetömmer. Ligesaa kunne og de, der ville foretage saadanne Anlæg, vente, at dem, naar de derom i Forveien melde sig, vorde meddelte tjenlige Veiledninger til deres Forehavendes Befordring: deels ved at forskaffes fra vedkommende Embedsmænd der i Landet de fornödne Efterretninger om det locale, deels ved at forsynes med Tegninger og anden til saadanne Bygninger fornöden Oplysning. — 10) De Fremmede, som ville vinde Borgerskab i Kjöbstæderne, enten for at drive Handel eller nogen for Landet nyttig Næring, skulle ikke alene, uden Forskjel af hvad Land eller Religion de ere, nyde de i Anordningerne af 18. August og 17. November f. A. i Almindelighed eller for dem især bestemte Fordele; men de skulle og, ligesaa vel som Vore indfödte Undersaatter, tage fuldkommen Deel i alle ved den nærværende Anordning fastsatte Benaadninger. De kunne desuden vente allern. Hjelp og Understöttelse, efter Omstændighederne, til deres

§ 10. Særdeles Fribeder for Fremmede, der ville nedsætte sig i Kjöbstæderne.

1787. første Nedsættelse der i Landet. Deres i Landet fødte
13. Juni. Börn skal og uden Forskjel have, ligesaa vel som alle andre Vore Undersaatter, Indfödsret i Vore samtlige Stater; og naar de medbringe en Formue af 3000 Rdl. skal dem, ifölge Forordningen af 17. Novbr. f. A. dens 8. Post, ligeledes forundes Indfödsret for dem selv og deres medbragte Börn. — 11) Helst ville Vi, at Fremmede nedsætte sig i de sex oprettende Kjöbstæder, hvoraf tvende, nemlig Reykevig og Vestmannöe, höre til Sönder-Amtet, tvende, nemlig Grönnefjord og Isefjord, til Vester-Amtet, og tvende, nemlig Eske- og Öefjord, til Nord-Amtet; og det saaledes, at hver vedkommende Amtmand haver Ober-Inspectionen over de i samme Amt beliggende Kjöbstæder. Ligeledes have Vi, for, saavidt saadant uden Tvang kan skee, at trække Handelen især til Kjöbstæderne, befalet, at enhver, der som Udligger vil drive Handel i det til hver Kjöbstæd henlagte Distrikt, bör vinde Borgerskab i samme. Men endskjöndt disse Strækninger ere saaledes udsögte, at de formedelst deres naturlige Beliggenhed beqvemmest synes at kunne drive Handel i denne Kjöbstæd fremfor i nogen anden: saa skal dog derunder ingenlunde forstaaes nogen Slags Nödvendighed for Udliggerne alene at handle med samme Kjöbstæd, men de kan, ifölge Plakaten af 18. August og Forordningen af 17. Novbr. f. A., aldeles frie og uhindret handle med hvilken Kjöbstæd eller Udliggerstæd de selv ville, som og directe ordinere og expedere Ladninger fra og til andre Vore Stater, saaledes som saadant i dette Capitels 1. § er befalet. — 12) Derimod maa, ifölge Plakaten af 18. August f. A., dens 13. Post, ingen Udligger nedsætte sig, med mindre han haver beviisliggjort at være forsynet med et passende Forraad af Varer, hvis Mængde vil beroe paa Omstændighederne og bestemmes efter de Egnes forskjellige Folkemængde, hvor

§ 11. Kjöbstædernes Districter ere ikke paa nogen Maade bundne til at handle med en vis Kjöbstæd især.

§ 12. Dog bör Udliggerne stedse være forsynede med et forholdsmæssigt Forraad.

saadan Handel skal anlægges. De Handlendes egen Fordeel vil og udfordre, at de ere betænkte paa, alle Tider om Vinteren, da ingen Tilförsel kan ventes, at kunne have et saadant Forraad af de til Livets Ophold og Næringernes Drift mest fornödne Varer, som kan svare til Indbyggernes formodentlige Nödtörft. Derfor maa Ingen begynde at handle som Udligger, med mindre han haver et Forraad af Varer i det Mindste af 500 Rdlrs. Værdi, hvoraf Halvparten bör være Kornvarer, og Halvparten Tömmer- og andre til Næringernes Drift fornödne Varer. Det vil og siden blive fornödent, at de stedse söge at vedligeholde et, om ikke lige saa stort, saa dog til Districtets Omstændigheder passende Forraad; men da dette er ligesaavel deres egen som Indbyggernes Fordeel, saa ville Vi ikke paalægge dem nogen videre Forbindtlighed dertil. — 13) Men paa det at Vi kunne være forvisset om, at Landets Indbyggere ikke skulle udsættes for nogen Mangel, saa ville Vi herved allern. befale Vores Stiftamtmand, Amtmændene og Sysselmændene der i Landet, at de altid bör forskaffe sig de nöiagtigste Underretninger, om Landet er forsynet med den fornödne Mængde af Föde- og andre til Næringsdrift mest nödvendige Varer. Til den Ende skulle Sysselmændene een Gang om Aaret eftersee, om de, der have nedsat sig som Udliggere, og som saadanne drive Handel uden for Kjöbstæderne, ere forsynede med et til det Districts Fornödenheder nogenledes passende Forraad af forommeldte Varer; paa det at de, ifald saadant ikke befindes, betimelig kunde foreslaae saadanne Foranstaltninger, hvorved denne Mangel kunde blive afhjulpen. Desuden skulle og alle Kjöbmænd, saavel i Kjöbstæderne, som Udliggerstederne, i Julii Maaned, otte Dage förend Posten i samme Syssel ankommer, da det kan formodes at alle til Landet bestemte Skibe ere ankomne, til Sysselmanden indsende en paalidelig Optegnelse over hvad

1787. 13. Juni.

§ 13. Övrigheden skal nöie underrette sig, om Landet altid tilstrækkelig er forsynet med Nödvendigheds-Vare.

1787. 13. Juni. Forraad de til den Tid have af fölgende mest nödvendige Varer: Korn, Salt, Fiskeliner, Garn, Tömmer og Bræder. Disse Kjöbmændenes samtlige Optegnelser skal Sysselmanden indsende til Vort Rentekammer, og naar han med tilstrækkelig Grund troer, at samme Distrikts Indbyggere kunne staae Fare for at lide nogen Mangel, da saadant med det samme indberette. Ligeledes skal vedkommende Amts-Övrighed med bemeldte Post til Vort Rentekammer indberette, om de, efter den Kundskab, de have om deres Amters Tilstand i det Hele, troe, at der kunde være grundet Aarsag til saadan Frygt. Derved ville Vi, da Postskibet, som, efter denne Anordnings 1. Capitels 21. §, ved August Maaneds Begyndelse seiler fra Landet, medtager disse samtlige Documenter, altid være i Stand til betids at træffe de efter Omstændighederne fornödne Foranstaltninger. —

§ 14. Almindelige Regler om de Varers Beskaffenhed, som bruges i denne Handel.

14) I Almindelighed bör saavel de Vare, der til Landet overföres, som og de, der af Indbyggerne til de Handlende leveres, være gode og til det bestemte Brug tjenlige, hvilket, i Henseende til de Vare, der indföres, især er nödvendigt ved Tömmer og andre til Næringernes Drift fornödne Ting. Endskjöndt derfor efter en Frihandels Natur ingen almindelig Klage over slette Varer eller höie Priser kan finde Sted: saa bliver dog at forholde efter denne Regel i de Tilfælde, naar Varene forud ere bestilte, eller Contracter derom sluttede, og de siden ikke befindes efter Forskriften. Skulde da den, der leverér Varene, paastaae, at hans Medcontrahent skal annamme dem, da bliver Sagen summarisk at undersöge af vedkommende Övrighed, saaledes, at Varenes Priis og Værd, efter at ved Pröver og andre tjenlige Midler er afgjort, om de ere contractmæssige eller ikke, fastsættes af Övrigheden, og da uden Vægring bör udredes af den, som haver bestilt Varene; men dersom Varene engang ere annammede, hvad enten de saa ere betalte eller ikke, da skal in-

gen videre Sögsmaal finde Sted, med mindre den, som besværer sig, kunde bevise, at han ikke strax havde kunnet opdage Feilen. Iövrigt bör den, der skulde annamme Varene, alene betale Rettergangens Omkostninger, naar Prisen ikke af Övrigheden bliver forandret; men i det modsatte Tilfælde skal de begge betale lige meget. Og paa det at saadanne Stridigheder saa meget mindre skulle kunne finde Sted, maae de Handlende, for saavidt de önske at imodtage af Indbyggerne andre eller flere Sorter, end de hidtil brugelige, være sig af tilvirket Fisk, Uldengods eller andre Artikler, være betænkte paa at forsyne dem med de dertil fornödne Underretninger og Pröver, hvorefter da alene bliver at forholde i hvert enkelt Tilfælde. — 15) Skulde saadan Tvistighed opkomme, enten imellem de Handlende indbyrdes, eller imellem dem og Landets Indbyggere, i Henseende til havarerede Varer, da bör den, som maatte finde Aarsag til nogen saadan Besværing, paa egen Bekostning foranstalte lovlig Besigtelse over de saaledes omtvistede Varer, hvilken bör skee af Handelsstedets Övrighed, eller i sammes Forfald af en anden duelig Mand, som han paa sit Ansvar beskikker dertil, med tvende af ham dertil udmeldte eedsvorne Mænd. Ved saadan Besigtelse bör bruges al mulig Agtsomhed, og især efter Omstændighederne med megen Varsomhed ved tjenlige Pröver undersöges, om Feilen reiser sig alene af Skade, som Varene have taget paa Söen, eller om den bestaaer i nogen væsentlig Mangel ved Varene i sig selv, samt om det hele Parti befindes at have betydelig Mangel, eller om ikkun nogle Stykker deraf ere beskadigede. Efter disse og flere til Sagens Natur i hvert enkelt Tilfælde passende Omstændigheder, som i Forretningen nöie bliver at forklare, skal vedkommende Övrighed bestemme, om Varerne aldeles ikke kunne bruges efter den indgangne Forening, eller om de vel kunne bruges, men dog ikke gjelde for fulde. I förste

1787. 13. Juni.

§ 15. Hvorledes skal forholdes med havarerede Varer, især med Kornvarer.

1787. 13. Juni. Tilfælde skal den, som skulde annamme Varene, være aldeles befriet for at imodtage samme, hvorimod det staaer Eieren frit for at gjöre sig dem til Nytte, saa godt som han kan. I det andet Tilfælde bör Övrigheden efter Billighed bestemme en Priis, som for saadanne Vare skal betales, hvorved da Eieren, dersom han ikke vil overlade dem derfor, ikke kan forlange videre af den, der skulde annamme Varene, ligesom derimod denne uden Vægring er pligtig til derfor at betale det, som saaledes er bestemt. De samme Regler gjelde i Henseende til de Handlende, der, som Commissionairer, imodtage Ladninger af andre Vore Undersaatter, ligesom og med forskrevne Ladninger, naar ved deres Ankomst til Landet nogen Havarie befindes, paa samme Maade bör forholdes: og skal i deslige Tilfælde den, som ikke foranstalter strax saadan Besigtelse, ingen Slags Paastand kunne gjöre til Skadeslösholdelse. Men skulde Havarie paa Kornvare findes af den Beskaffenhed, at de vare skadelige for Menneskers Helbred, da skal Övrigheden være bemyndiget til at forbyde Udsalget, og den, som desuagtet sælger noget saadant Korn, skal betale 100 Rdlr. i Mulkt, som deles lige imellem Angiveren og det Thingsogns Fattige, hvor Forbrydelsen skeer. Ellers skal med Rettergangens Omkostninger i disse Tilfælde forholdes, ligesom i foregaaende Post er meldt. — 16) Med Maal og Vægt ved denne Handel bliver at forholde efter Forordningen af 18. Junii 1784, og maa ingen af de Handlende herefter bruge noget andet end justeret Maal og Vægt. Værdien og Brugen af Banko-Sedler, Dansk Courant-Mynt, hele, halve og fjerdendeel Kroner, retter sig, indtil noget videre derom maatte vorde bestemt, efter Vor allern. Forordning af 22. April 1778, og det saaledes, at Indbyggerne ikke skal være pligtige til at imodtage i Betaling Banko-Sedler, hvorpaa ingen islandsk Paategning findes. — 17) De i Landet

§ 16. Hvorledes skal forholdes med Vægt, Maal og Mynt.

1787. 13. Juni.

§ 17. Hvorledes skal forholdes med Contraböger og Afregninger med Indbyggerne.

bosatte Handlende, som hele Aaret igjennem handle med Landets Indbyggere, skulle forsyne enhver Husfader, og overalt Enhver, som med dem förer nogen staaende eller löbende Handel, med en af ham igjennemdragen, paa sidste Blad forseglet og paa den förste Side med Eierens Navn af ham paategnet Contrabog. Til videre Authorisation paategnes, pagineres og forsegles denne Contrabog af vedkommende Sysselmand, som strax meddeler Kjöbmanden et egenhændigt Beviis om, at han den haver authoriseret. Bogen skal være sammenlagt i Octav, bestaaende af saa mange Ark, som Vedkommende forlange og finde fornödent, efter deres Handels Störrelse, da det förste Ark betales med 4 Sk. og hvert af de övrige med 2 Sk.: Halvparten til Kjöbmanden for Papiir og övrige Materialier, og Halvparten til Sysselmanden for Forsegling og Authorisation. Dog maae ingen af de ældre Contraböger bruges under den nu indrettede Frihandel; men enhver bör forsyne sig med en ny Contrabog hos den eller de Kjöbmænd, han agter at handle med. I disse Böger skulle Kjöbmændene strax, naar de udlevere eller imodtage Vare eller Penge, tydeligen antegne samme ved Maal, Vægt, Tal og Værd, saavel i Credit som Debet, og derefter levere Bogen tilbage til dens Eier, paa det at den altid efter dens Hensigt kan være til Beviis paa Begges Mellemværende. Kjöbmændene skulle og ved hvert Aars Udgang, eller naar Eieren gjör sin sidste Handel for det löbende Aar, opgjöre og afslutte hans Regning i Contrabogen, og skrive dens Saldo paa ny Regning, i Rdlr., Mk. og Sk., hvori overalt den hele Regning skal föres.

§ 18. Hvad Ret-tighed Kjöbmands Krav tilkommer.

— 18) Disse Contraböger skulle tjene til Beviis udi de muligen opkommende Tvistigheder om de Handlendes Fordringer; ligesom de og bör haves i Agt ved Skiftebehandlingen i de efterhaanden forefaldende Stervboer, hvor nogen Gjæld til de Handlende befindes at indestaae. Dog

1787. 13. Juni. skulle Kjöbmændene, dersom det forlanges, desuden være pligtige, under saadanne Sögsmaale, at forevise vedkommende Övrighed deres Handelsböger til Eftersyn og Sammenligning med Contrabogen, paa det at al i saa Fald fornöden Rigtighed og Vished kan erholdes. Til den Ende skulle de ligeledes være pligtige til at lade deres Handelsböger authorisere, saaledes, at de blive igjennemtrukne, det förste og sidste Blad pagineret, og derpaa forseglet af vedkommende Övrighed, hvorfor de betale 2 Mk. for hver Bog. Saadanne Kjöbmands-Krav, som kunne bevises paa anförte Maade, deels ved Contraböger og deels i fornödne Tilfælde ved Handelsböger, skulle nyde samme Rettigheder, som andet Regnings-Krav efter Vor Norske Lov, men ingen videre Prioritet. Dog maa den, imod Övrighedens Beviis om Vedkommendes Nöd, givne Credit paa Varer til uundværligt Livs-Ophold og Næringsdrift i Trangstider, nyde Prioritet for al anden Regnings-Krav, men endda aldrig længere end paa eet Aar. — 19) Iövrigt kunne Kjöbmændene, saavel som Landets övrige Indbyggere, ligesom de derom bedst indbyrdes kunne forenes, udsætte deres Penge enten i Handelen eller i andre Eiendomme mod gangbar Rente efter nu gjeldende Anordninger; ligesom og de Handlende, saavel som Landets övrige Indbyggere, i den Henseende ere befriede, ifölge Forordningen af 17. November f. A., dens 3. Post, for ¼ pCt. Skat og stemplet Papirs Brug. De Capitaler eller rede Penge, der tilhöre de offentlige Stiftelser eller Umyndige i Island, maae ligeledes efterdags der i Landet udsættes paa Rente, da den i Aaret 1783 föiede Anstalt om saadanne Penges Antagelse i Vor Kasse igjennem Handelen ikke mere kan finde Sted under en fri Handel; dog maae dette Slags Midler ikke udlaanes, uden imod Sikkerhed i faste Eiendomme, og paa hver ikke mere end ⅔ af sammes Værd, efter lovlig

§ 19. Hvorledes skal forholdes med de Penge, som paa Rente udsættes.

Vurdering[1]. — 20) Ligesom Vi ved Vor Anordning om de islandske Kjöbstæders Friheder af 17. November 1786, dens 17. Artik., have forundt dem Vexel-Ret, saa ville Vi og herved allern. tillade, at saadanne Vexler imellem Island og Vore övrige europæiske Stater maae stiles paa 6 Maaneders Sigt; hvorimod med Vexlerne i Island forholdes aldeles efter Vor Norske Lov og andre Anordninger. Ligeledes skulle i andre, i denne Forordning ikke ommeldte Tilfælde, forholdes med de Handlende, i Henseende til Kjöb og Salg, og andre med Indbyggerne indgaaende Contracter, efter de i Almindelighed i Island gjeldende Love. — 21) I Henseende til Rettergangen i de imellem de farende Handlende eller nogen af deres Folk og Landets Indbyggere forefaldende Sager, bliver, i Fölge Reskriptet af 2. Junii 1747, at forholde paa samme Maade, som ved Norske Lovs 4. Bogs 8. Capitel 1. Artikel om Sörets-Sagers Udförelse er anordnet, og med de udi saadanne Sager afsagte Dommes Execution efter Norske Lovs 1. Bogs 22. Capitel 19. Artikel. Laugmændene, naar Sagens Omstændigheder maatte gjöre saadant fornödent, skulle og være forbundne at sætte Extra-Ret paa et saavel for dem som for Parterne beleiligt Sted, og det uden Forskjel, enten det alene ere farende Handelsfolk eller Kjöbstædsborgere, som saadan Rettighed allerede er forundt, ifölge Forordningen af 17. November f. A. dens 19. Post; dog at Requirenten i saa Fald maa være tiltænkt at betale Lavmanden, foruden Rettens Gebyhr, de paa hans Reise medgaaende Omkostninger. Naar en af Parterne skulde begjære en Sætte-Dommer, enten til Vidners Afhöring, eller til Sagens Behandling og Doms Afsigelse, naar den vedkommende Sysselmand, enten som Sagsöger, Sagvolder,

1787. 13. Juni.

§ 20. Hvorledes skal forholdes med Vexelretten og andre for de Handlende gjeldende Love.

§ 21. I hvilke Tilfælde de Handlende i Almindelighed forundes Extra-Lavthing.

[1] Canc. Skriv. 5. April 1788.

1787. 13. Juni. eller paa anden Maade saaledes udi Sagerne var interesseret, at han ikke selv kunde beklæde Retten og Dommer-Sædet: da udmelder Amtmanden, efter en af Parternes foregaaende Requisition til ham, den næste Sysselmand eller en anden kyndig Mand, som Retten udi samme, saavel Vidne- som andre Sager, forsvarligen kunde betjene, hvorfor ham da tilstaaes billig Betaling efter Omstændighederne. — 22) Vores Stiftamtmand, Amtmænd og Sysselmænd skulle lade sig være angelegent, til vedkommende Collegier at indberette Alt, hvad efter deres Mening og Erfaring kunde tjene til Handelens Opkomst og Fremme; og for saavidt bör de hver i sit Distrikt være opmærksomme paa, hvad der vedkommer Handelen, og ved deres aarlige Omreiser, samt ved andre Leiligheder söge derom at forskaffe sig nöie Kundskab. Især skulle de efter Mulighed være de Handlende behjælpelige til, at de kunne drive deres Næring med al den Frihed, som Vi have forundt og tiltænkt dem, og at dem, saafremt de paa nogen Maade blive fornærmede, strax vederfares Ret, uden nogen Persons Anseelse. Ligesaa bör og Vore Embedsmænd og Betjente der i Landet, forsaavidt Opsyn over Politivæsenet dem er anbetroet, eller herefter anbetroet vorder, paa alle Maader see derhen, at Handelens Drift ogsaa derved bliver befordret, at de Uordener, der kunde hindre samme, blive hævede, og derimod alle Foranstaltninger, som kunde bidrage til de Handlendes Lettelse, overholdne med störste Alvorlighed.

§ 22. Övrigheden skal i Almindelighed være de Handlende saa meget muligt behjælpelige.

CAP. III. *Om de islandske Land- og Söbrugs- samt Manufakturvarer.*

§ 1. Hvorledes fremdeles skal forholdes med Indbyggernes Baade-Fiskerie.

1) Fiskeriet med Baade, som Indbyggernes Hovednæring ved Sökanten, maa drives af Alle og Enhver, der ere bosatte i Island, geistlige og verdslige Embeds-

mænd ikke undtagne; hvormed skal forholdes efter Re- 1787.
skriptet af 28. Februarii 1758, saaledes som dette er 13. Juni.
paany bekjendtgjort ved Vor allern. Resolution af Dags Dato. Vore Embedsmænd der i Landet, især Sysselmændene, skulle og sörge for, at bemeldte Reskript, saavel som hvad Vi derom i sin Tid videre maatte anordne, saa nöie som muligt bliver efterkommet, ligesom de og paa alle Maader bör opmuntre Folket i Fiskeværene til Reenlighed og god Husholdning. I Særdeleshed skulle de være betænkte paa, at træffe passende Foranstaltninger til at forsyne de Fiskevær med godt og sundt Vand, hvor saadant maatte mangle; og skal til den Ende Repstyrerne tilholde alle tilstedeværende Fiskere under vilkaarlig Straf at forrette det i denne Henseende fornödne Arbeide. Fremdeles ville Vi og, at Stiftamtmanden, Amtmænd og Sysselmændene skulle indberette til Vort Rentekammer, hvad de efter Omstændighederne troe at ville mest bidrage til at fremme Fiskeriets Drift i Almindelighed, det være sig ved at indföre nye passende Foranstaltninger, eller ved at hæve de Hindringer, som muligen maatte finde Sted; og ville Vi især vente deres Forslage, hvorledes det saakaldte Mandslaan med Tiden kunde afskaffes eller indskrænkes, ligesom Vi agte at ophæve det paa de Os tilhörende Jorder. — 2) Iövrigt maa det være de Fiskende uformeent at söge Fiskeriet, endog med egne Baade, hvor det bedst tilfalder, imod at betale Bonden, hos hvilken de i det Fiskevær kunne indtinge sig hvad som paa det Sted har været upaaanket Brug, for Baade-Opsats, Huus og Tjeneste. Men skulde alt Rum være saa betaget, at ingen Leilighed var for dem, hverken til Huus eller underliggende Landingssted, og de kunde ved Stranden finde en anden Landing, da maa det være dem tilladt samme at anlægge, og der at opholde

§ 2. Hvad Ereiendom med Grundeieren skal tilstaaes, for saavidt de Fiskende benytte sig af hans Grund ved deres Næringsdrift.

1787. sig under Telter eller under deres Baade, naar de der-
13. Juni. paa ere betænkte. I saa Fald kan ingen Kjendelse for Grunden have Sted, saalænge saadanne Fremmede ingen Traadning til Skade eller anden Forfang gjöre paa Mark eller Tuun. Skulde de, af Mangel paa Fiskegjærder, beqvem Möl eller deslige, trænge til at törre deres Fisk ved Stranden, hvor noget Græs kunde voxe, da bliver det ikke at ansee for at være Bonden til Skade, men heller til Nytte, da Ryggene med Fisken, som derpaa lægges, gjöder Jorden til at blive græsbærende, om Grunden dertil er tjenlig; ligesom det heller ikke kan agtes skadeligt, at Fisk törres, endog paa god Græsmark paa de Steder, hvor Værtiden endes til den 12. Maji. Men dersom nogen Tvistighed imellem Opsidderen og de Fremmede herom skulde opkomme, da skal Stedets Sysselmand udnævne tvende uvillige Mænd til at besigte Stedet, og taxere Skaden, hvorefter Sagen ved Sysselmanden afgjöres. Hvor derimod Sommerværtid bruges, kan Fiskens Törring paa nyttig Græsmark ikke finde Sted, med mindre Grundeierens Minde i Forveien dertil erholdes. — 3) Dersom nogen Hval bliver

§ 3. Hvorledes især skal forholdes med Hvalfangsten.

fört paa anden Mands Grund, da forholdes dermed efter Reskriptet af 23. Junii 1779; ligesom og de af Landets Indbyggere eller Fremmede, der ville lægge Vind paa denne Fangst, kunne vente dertil at nyde særdeles Understöttelse efter Omstændighederne og Anlæggets Vigtighed. Især kunne de, der boe i Nærheden af de dertil mest beqvemme Fjorde, saasom Isefjords Kjöbstæd, og flere Fjorde fra Patrixfjord til Jökulfjordene paa Vesterlandet, samt Hvalfjord i Kjose Syssel, naar derom indkomme nærmere passende Forslag, haabe Hjelp til Redskabernes Anskaffelse. I samme Hensigt ville Vi og i forekommende Tilfælde föie Anstalt til, at nogle duelige og lærvillige unge Mennesker fra saadanne Steder skulle uden Betaling blive fuldkommen oplærte i samme Fangst og Fiskens Behandlingsmaade, og siden nyde nogen

Hjelp, for igjen at nedsætte sig i Island paa et eller andet til saadan Fangst beqvemt Sted, for der at anvende deres erhvervede Kundskab. — 4) Da Vi ansee det vigtigt, saavel for Indvaanerne i Island i Særdeleshed, som og for Vore Stater i Almindelighed, at foruden det mest brugelige Torskefiskerie tillige drives al anden Slags Fiskefangst, som Naturen ved Island frembyder, paa det at saa stor Mængde, som muligt, af alle Sorter Fisk kunde fanges, og Fisken saaledes behandles, at den ei alene maatte tjene til Underholdning for Indvaanerne, men og være afsættelig i Handel; saa ville Vi være betænkte paa, hvorledes Landets Indbyggere, naar de lægge Vind paa at udvide og forbedre Fiskerierne, saavel i Henseende til Haakalle-, Sælhunde- og Laxefangst, som Silde- og Flyndrefangst, kunne med det Fornödne til beqvemme Redskabers Anskaffelse vorde forsynede og understöttede, alt efter Omstændighederne og Övrighedens nærmere Forestilling, helst for saavidt saadanne Anlæg foretages i det Store, og kunne have nogen betydelig Indflydelse paa Handelen. — 5) De hidindtil for visse Sorter af Fiskevare under den octroyerede Handel foreskrevne Regler kunne for Fremtiden, i Henseende til enkelte Tilfælde, ikke mere finde Sted; men det maa for saavidt andre eller flere Sorter af disse Vare af de Handlende skulde forlanges, forholdes efter denne Anordnings 2. Capitels 14 §; dog skal, naar Intet nærmere imellem Vedkommende bliver bestemt, fölgende hidindtil vedtagne Regler fremdeles i Almindelighed gjælde, og det saa meget mere, som de sigte til at bestemme Beskaffenheden af de vigtigste islandske Exporter. Fersk- eller Blödfisk, naar den som forsvarlig Kjöbmandsvare skal være at ansee, bör leveres strax efter at den er uddragen af Söen, og være umorken, samt ingen mager eller Skindfisk deriblandt. Hovedet bör være afskaaret, og Indvoldene

1787. 13. Juni.

§ 4. Opmuntr. til Havkalve-, Sælhunde-, Laxe-Fangst, samt Silde- og Flyndernes Fiskning.

§ 5. Almindelige Regler om Fiskevarenes Beskaffenhed.

1787. udtagne, samt Fisken behörigen flækket, saaledes, at
13. Juni. Benet er borttaget tre Led nedenfor Navlen, og Skjællen paa Kullerne afskrabet. Den Fisk, der skal kunne antages som Klipfisk, maa frisk nedsaltes med det fornödne franske Salt, eller andet dertil ligesaa tjenligt. Den bör reenligen opplukkes, og derefter virkes vel tör paa Terre-Neuves Maade, saaledes, at den haver den fornödne Anseende, og kan conservere sig; saa maa og Nakken, med hvad der sidder om Benene ved Nakken, afskjæres, förend den faaer den sidste Dags Törke. Törfisken bör være vel virket og igjennemtörret, ei malten, suur, slepig eller kassen. Nakken maa være afskaaren, naar den er halvtör, eller i Mangel deraf förend den bliver imodtagen og veiet. Den ferske Torskeravn maa leveres strax, naar den er udtagen af Fisken; Buxerne maae være hele, og Ravnen röd af Couleur, haard og ikke gotten. Trannen maa være reen og klar, saaledes, at den ikke sætter Fod. —

§ 6. Regler om Landbrugsvarer og sammes fordeelagtigere Benyttelse.

6) Ligeledes bör de Vare, som Islænderne sælge af Landbruget og derhen hörende Drift, i Almindelighed være forsvarlige, rene og vel behandlede; hvorimod, i Henseende til de nöiere Bestemmelser, bliver at forholde efter denne Anordnings 2. Cap. 14. §. Men saasom disse Vare tildeels kunne anvendes til langt större Nytte i Handelen, end hidindtil haver kunnet skee under en octroyeret Handel, saa kunne de af Landets Indbyggere, der ville lægge Vind paa saadan bedre Behandlingsmaade, vente at forundes dertil en eller anden passende Opmuntring efter Omstændighederne, helst naar Anlæggene ere af den Betydenhed, at de kunne have mærkelig Indflydelse paa Handelen Det samme skal gjælde i Henseende til Landbruget og Jordens Dyrkning, saavel i Almindelighed, som især for saavidt Nogen maatte udmærke sig ved betydelige Forsög i Havedyrkning, Skovplantning, Korn-, Potatos- og andre Væxters Avling, eller adskillige islandske til Föde tjen-

lige Væxters fortrinlige Behandling: Alt efter Omstændighederne og Övrighedens Indberetning til Vort Rentekammer, samt tildeels efter Vore derom hidindtil givne Resolutioner. — 7) Med Fuglefangsten og dens Benyttelse forholdes efter Loven og det, som hidindtil har været upaaanket Brug, indtil noget Nærmere derom bestemt vorder. Men Ingen, det være sig Fremmede eller Landets Indbyggere, maae skyde Ederfugle, eller med Hund eller Garn fange og ödelægge dem, under 3 Marks Straf for hver Fugl, hvorhos den, der haver været med, og ikke strax givet det an, böder halvt saa meget, hvoraf Angiveren faaer $^2/_3$, og Böygdens Fattige den övrige $^1/_3$, efter at de paa Sagens Undersögelse medgangne Omkostninger ere fradragne, med mindre det skeer paa egen Grund, og saaledes, at ingen Nabo derved kan lide Skade. Skulde derimod Nogen foretage Saadant paa en anden Eiers Grund, der maatte have gjort nogen særdeles Indretning, ved at frede Ederfugle, være sig med at anlægge Holme i ferske Söer, eller med at bygge Reder til Fuglene eller deslige, da böder han Skade-Gjeld efter Loven; og hvo som maatte befindes modvilligviis at beskadige eller ödelægge saadanne Indretninger selv, straffes med Voldsböder. Saa bör og Æg ikke tages uden af Eieren, og paa de Steder, som have flere Sameiere, ikke uden med Alles fælles Samtykke paa bestemte Dage, og aldrig sildigere, end til den Uges Udgang, som er næst för St. Hansdags-Ugen. Naar man mærker, at Ederfuglen begynder at holde sig til nogen Holm eller andet Sted, som just ikke er Nogens Eiendom, for der at lægge Æg, saa bör man for det förste lade den beholde Æggene, at den desbedre baade kan lokkes til og formere sig, indtil dens Formerelse kan blive saa kjendelig, at Æg kunne tages uden Skade for Yngelen; og skulde nogen af Naboerne eller Andre derimod forsee sig, da skal han betale 1 Rd. i Straf, hvoraf Angiveren faaer $^2/_3$ og Böygdens Fattige $^1/_3$,

1787. 13. Juni.

§ 7. Forskrifter i Henseende til Ederfuglens Fredning.

1787. efterat Rettens Gebyhr er fradraget; hvorimod de, der
13. Juni. foretage saadanne Indretninger, nyde de i Vores Resolution af 22. Junii 1785 fastsatte Belönninger. — 8) For

§ 8. Hvorledes skal forholdes med Svovl- og Saltværkerne.

endvidere at befordre nogle Næringsveies mere udbredte Drift, ville Vi og allern. tilbyde Husevigs Svovelværk og Reykenæs Saltværk til private Liebhavere paa billige Vilkaar, hvorom Vedkommende kunne henvende sig til Vores islandske Realisations-Commission. Skulde og Nogen igjen ville optage de i forrige Tider drevne Svovelminer ved Krisevig i Guldbringe Syssel, eller drive andre betydelige Miner, samt gjöre flere Anlæg til at kaage Salt af Sövandet ved Hjelp af de hede Kilder, saasom paa Reykhole i Bardestrands Syssel og mueligen paa flere Steder, ville Vi ikke alene Saadant herved tillade, men og understötte saadanne Foretagender ved en eller anden passende Benaadning. Hvad ellers Svovelen i Almindelighed angaaer, da maa Enhver, hvor han finder den, gjöre sig den til Nytte, paa hvad Maade han bedst vil og kan, alene at Saadant skeer med Grundeierens Minde, dersom den findes paa noget andet Sted end paa hans egen Grund. — 9) Af de i Landet fal-

§ 9. Opmuntring til flere Mineraliers Benyttelse.

dende Mineralier, det være sig Jord-, Sand- eller Steenarter, maa Enhver frit benytte sig, hvortil han bedst vil og kan, saafremt de falde paa Bjerge, Landeveie og andre Steder, der ikke ere i Nogens Eiendom. Og da adskillige af Steenarterne ere befundne meget tjenlige til Bygninger og andet Brug, saa skal dem, der ville bryde saadanne Stene, paa deres Ansögning paa lovformelig Maade gives Eiendomsrettighed paa saadant Sted, saafremt det ikke allerede er i Nogens Eiendom. Men ligesom de i andet Fald med Eieren i Mindelighed maae forene sig, saa skal og Övrigheden have Indseende med, at Ingen uden skjellig Aarsag nægter en Anden saadan Tilladelse til, mod en billig Kjendelse, at benytte sig af dette Slags Produkter, naar de ere af

Betydenhed, og han selv ikke deraf kan eller vil gjöre Brug. Det samme skal gjælde om adskillige rarere Steenarter, saasom Kalk- og Gipsspat, Krystal, Opal, Chalcedon, Agat, Jaspis, Zeolit, samt adskillige Arter af vulkanisk Glas; og kan endog de, der ville slibe og forarbeide saadanne Stene til adskillige Zirater, hvortil de efter Erfaring ere meget bekvemme, vente at nyde en efter Omstændighederne passende Belönning, saasnart saadanne Forsög kunde synes at love nogen væsentlig Nytte. — 10) Saaledes kunne og de vente passende Benaadninger og Understöttelse efter Omstændighederne, som ville opdage og bryde Steenkul, samt foranledige, at man lettere af Klippen kunde udbryde og benytte sig af Surterbranden; og skal Övrigheden paa foranförte Maade have Indseende med, at den derom fornödne Forening med Grundeierne kan træffes paa bedste Maade. Drivetömret, som findes tildeels i betydelig Mængde i Landets nordlige, nordvestlige og nordöstlige Kyster, bliver vel fremdeles, ligesom tilforn, i deres Eiendom, som have Strandrettigheden; men saasom Erfarenhed haver viist, at Indbyggerne, af Mangel paa Evne til de dertil fornödne Foranstaltninger, ikke tilstrækkelig deraf kunne benytte sig, saa ville Vi allern., at paa saadanne Steder, hvor dette Slags Tömmer forefindes og pleier at komme, skal ved Övrighedens Mellemhandling i forekommende Tilfælde træffes, imod en efter Omstændighederne passende Kjendelse, en billig Forening imellem Grundens Eiere og dem, som mueligt kunde faae i Sinde at gjöre et stadigt Anlæg til saadant Tömmers bedre Benyttelse. I dette Tilfælde kan Entrepreneurerne for deslige Anlæg vente, at dem til deres Foretagende vorder tilstaaet en eller anden passende Benaadning, helst for saavidt de agte at benytte sig af dette Tömmer til at bygge store Baade og andre til Havfiskerie og Transport beqvemme Fartöier, hvortil de Steder, hvor denne Her-

1787. 13. Juni.

§ 10. Opmuntr. til at benytte sig af adskillige andre Produkter, helst af Drivetömmeret.

1787. lighed falder, trænger fremfor andre Landets Kyster. —
13. Juni. § 11. Hvad Fordele de for Landet mest nyttige Haandværkere forundes. 11) Haandværkere, der ville nedsætte sig i Island, kunne gjöre saadant ubehindret, ikke alene i Kjöbstæderne, men og, naar de finde det bedre, paa Landet, da det fremdeles, ligesom hidindtil, ifölge Plakaten af 18. Aug. 1786, dens 14. Post, bliver Enhver uformeent paa Landet at drive hvad lovlig Næring han bedst vil og kan, Kjöbmandshandel alene undtagen, ifölge denne Anordnings 2. Cap. 2. §. De for Landet mest nyttige Haandværksfolk kunne og vente, at dem bliver forundt en allern. Understöttelse til deres Nedsættelse i en eller anden af de islandske Kjöbstæder, saasom foruden Vævere, Hattemagere, Feldberedere, Reebslagere, Grov- og Kleinsmede, Snedkere, Bödkere, Huus- og Skibs-Tömmermænd, Muurmestere og Steenhuggere. Saadanne Folk kunne da, hvad enten de ere Mestere eller udlærte Svende, henvende sig til Vores Rentekammer, for at blive nærmere underrettede om hvad Fordele dem efter Omstændighederne og den forskjellige locale Beskaffenhed kunde bevilges; dog maae de, forinden de indgive saadanne Ansögninger, være forsynede saa vel med vedkommende Övrigheds Attester, som og med de fornödne Beviisligheder i Henseende til deres Duelighed. Samme, og efter Omstændighederne endnu större Fordele, skulle forundes dem, som ville gjöre större til Landet passende Fabrikanlæg, hvoraf nogle, saasom Reebslagerie og Feldberederie, allerede i forrige Tider med god Lykke ere drevne; helst for saavidt derved kunde gives Anledning til, at Landets raae Produkter kunde benyttes paa en fordeelagtigere Maade, eller og at Landets Fornödenheder derved kunde formindskes: saasom ved at fabrikere Fiskeliim og Husblas, at benytte sig af Hestehaar til mange deraf muelige Tilvirkninger, af Jord- og Leerarter til Malerfarver, og flere saadanne Næringsveie, hvortil Naturen selv synes der at give Anledning. — 12) Da Uldengodset fra de ældste

1787. 13. Juni.

§ 12. Hvorledes skal forholdes med den hidindtil i Landet brugelige Uldfabrikation.

Tider af haver været Islændernes vigtigste Fabrikation, og det haver fundet i Almindelighed en temmelig fordeelagtig Afsætning, tildeels endog i fremmede Lande, saa vil Indbyggernes egen Fordeel rimeligviis opmuntre dem til at anvende fremdeles den mueligste Flid paa dette Slags Vare. Men hvad forskjellige Sorter deraf de nu skulle forarbeide, og af hvad Godhed de skulle være, saadant vil for Eftertiden alene beroe paa de Handlendes og Indbyggernes indbyrdes Forening; de Handlende maae altsaa selv forsyne Indbyggerne med de Pröver og Underretninger, hvorefter de holde det fordeelagtigst, at disse skulle arbeide. Ligesom nu Indbyggerne, naar de paatage sig, efter saadanne Pröver, Underretninger eller Mönstre, at forfærdige de bestilte Vare, det være sig Vanter, Strömper eller uldne Töier, bör söge nöiagtig at følge deslige Forskrifter, saa vil og i paakommende Tilfælde alene derefter kunne bestemmes, om saadanne Vare ere gode og forsvarlige eller ikke, hvormed da forholdes efter 2. Cap. 14. §. Hvad derimod hidindtil ved forskjellige Anordninger og Foranstaltninger igjennem Vore Collegier og ved Vore Embedsmænd er anbefalet, i Henseende til visse hidtil brugelige Sorter af Uldengods, deres Fabrikation og hvad derhen hörer, saadant bliver hermed fra 1. Jan. 1788 af aldeles ophævet og sat ud af Kraft. Men ligesom Grunden, hvorfor forbemeldte Anordninger ophæves, alene er denne, at de sigte til visse bestemte Sorter af Vare, som under Frihandelen meget kunne forandres, saa bör derimod Landets Indbyggere, for saavidt de forfærdige de hidtil brugelige Vare, forarbeide dem, ligesom hidindtil foreskrevet er, paa aldeles forsvarlig Maade. Övrigheden bör derfor i paakommende Tvistigheder, saavel om disse, som om alle andre Vare, nöie undersöge og bedömme, om de i sig selv ere gode og forsvarlige, eller ikke, endskjöndt de

1787. 13. Juni. hidindtil foreskrevne særdeles Regler ikke mere finde Sted. — 13) Ligesom Vi saa meget mere vente, at Uldfabrikationen vil forbedres i Fremtiden, som det allerede er befundet, at Indbyggerne i Island kunne forarbeide et og andet Slags af uldne Töier, som kunne være tjenlige til adskilligt Brug og med Tiden blive fuldkomnere, naar en bedre Spinden og Væven bliver mere almindelig iblandt dem, saa ville Vi og ansee med allern. Velbehag, om nogen af Vore Undersaatter eller Fremmede ville give sig Umage for at indföre der i Landet et eller andet Slags af fordeelagtig Fabrikation, hvorved den store Mængde Uld, som der falder, kunde benyttes til Vore övrige samtlige Staters Fordeel. I saadant Tilfælde kunne Entrepreneurerne for saadanne Anlæg vente passende Understöttelser, til de förste Indretningers Omkostninger, eller til Debitens Befordring, eller hvortil de ellers efter Omstændighederne mest maatte behöves. Det samme skal gjælde i Henseende til den nu for Tiden paa Reikevig indrettede Fabrik, som Vi ere allern. til Sinds at ville overlade de Lysthavende, som derom melde sig ved Vores islandske Handels Realisations-Commission, for særdeles billig Priis, saavel som og om flere Indretninger af dette Slags, saasom at forsyne Tugthuslemmerne med det for dem passeligste Arbeide, at indrette et Farverie og en Stampemölle paa Nordlandet, og hvad videre nogenledes betydelige Foranstaltninger kunne bidrage til Uldarbeidets Forædling. —

§ 13. Opmuntr. til en fordeelagtigere Uldfabrikation.

14) Især kunne de Uld- og Linnedvævere, som ville nedsætte sig i en islandsk Kjöbstæd, vente, at dem til deres Nedsættelse og Næringsdrift vorder forundt særdeles Understöttelse efter Omstændighederne. Saaledes ville Vi ikke alene for det förste tilsige saavel Uld- som Linnedvævere en passende Præmie for Enhver, som de bevise at have oplært i Spinden og Væven; men dersom Nogen af dem, som iflge Vores for Vort Rige Danmark siden

§ 14. Hvad Fordele Uld- og Linnedvævere især skal forundes.

1780 lagte Plan ere oplærte ved de her i Rigerne oprettede Fabriker, vilde nedsætte sig i Island, for der igjen at drive den lærte Profession, skal de förste tolv, som derom melde sig, desuden i de förste 20 Aar nyde en Præmie af 20 Rd. aarligen. Dog maae de i saa Fald være forsynede med en paa behörig Maade bekræftet Attest fra Fabrikmesteren, at de fuldkommen ere udlærte, samt i bemeldte Tid drive deres Profession, og have bestandigen i det mindste een Dreng i Lære, som i 5 Aar skal være udlært. Desuden bör en Övrighedsperson, eller en anden verdslig Betjent tillige med en Geistlig, have speciel Tilsyn med, at han virkeligen i den Tid, for hvilken han forlanger Præmie, haver udövet sin lærte Profession og dermed været udi bestandig Drift, samt opfyldt den ham paalagte Forbindtlighed med at have udlært i det mindste een Dreng hvert femte Aar. Og maa Enhver, som æsker Præmie for at oplære Drenge, hvad enten det ere Uldeneller Linnedvævere, forskaffe forommeldte Embedsmænds Attest om den udlærte Persons beviislige Duelighed, samt tillige fremlægge en af vedkommende Sysselmænd paa Mandtalsthinget undersögt og derefter i Thingsvidneform udfærdiget Forklaring om det Prövearbeide, som de saaledes af dem Oplærte have forfærdiget. Skulde nogen fra udenlandske Stæder hidkommende Mester eller udlært Svend melde sig hos Övrigheden i en af Vore Kjöbstæder, for at gaae over til Island og der at nedsætte sig, kan han, saasnart han haver aflagt de fornödne Pröver paa hans Duelighed, vente ligeledes at nyde alle forommeldte Fordele, ligesom og at tage Deel i de ved Plakaten af 18. August og Forordningen af 17. November f. A. de Fremmede i Almindelighed i Island tilstaaede Friheder. — 15) Desuden ville Vi for saa meget mere at opmuntre Indbyggerne til at lægge sig med al muelig Flid efter denne Fabrikation, herved allern. udsætte en efter Omstændighederne bestemmende

1787. 13. Juni.

§ 15. Præmier for Opmuntring af Uld- og Linned-Spind og Væv-ning.

1787. 13. Juni. Præmie for det af vel sorteret Uld og særdeles Fiinhed i Island forarbeidede Uldengods, samt for det förste i 10 Aar en Præmie af 10 pro Cento af Værdien af det der spundne Bomulds-, Hör- og Hampegarn efter Talhasper. Dog maae de, der æske saadan Præmie for Garn, tilveiebringe de fornödne Told-Attester om den i Vore Riger og Lande saaledes fra Island indförte Qvantitet, samt edelig bekræfte deres Angivende, saavel om Værdien, som at det virkelig er spunden i Island; hvorhos Vi dog for bemeldte ti Aar ikke ville foreskrive nogen bestemt Regel i Henseende til Spindens Fiinhed, men overlade saadant til Vedkommendes indbyrdes Forening, da deres fælleds Fordeel bedst vil befordres ved at spinde Garnet til den efter Uldens Beskaffenhed passeligste Fiinhed. Ligeledes ville Vi for samme Tid bestemme en passende Præmie for Vævningen af de i Island mest brugelige grove Strier og Lærreder, saaledes: at for hver Alen af grov Strie og Lærred betales ½ Sk. i Præmie, og for hver Alen finere Strie og Lærred 1 Sk., imod at Vedkommende, medens Stykket, hvorfor de ville æske Præmie, endnu er i Væven, forsyne dem med en Övrigheds- og en Geistlig-Betjents Attest paa Stykkets Störrelse og Beskaffenhed. Saa kunne og de, der udmærke sig ved særdeles Flid i Spinden og Væven, for saavidt de skulde mangle de fornödne Redskaber, vente, at Vi fremdeles, ligesom det allerede er skeet i de sidste Aar, ville lade gratis til dem uddele nogle danske Væve, Rokke, Hasper og Hegler, Alt efter Omstændighederne og Övrighedens nærmere Forslag. — 16) Det vil og komme an paa Omstændighederne, om og hvorvidt den Anstalt skal fortsættes, som Vi have föiet til at lade unge, lærvillige Islændere oplære, deels ved Reykevigs Fabrik i Island, og deels ved andre Fabriker her i Danmark, i Uld- og Linnedspind og Vævning, imod at de siden igjen nedsætte dem i Island, for der at anvende deres

§ 16. Foranstaltninger til at oplære duelige Lærlinge i Uld- og Linnedspind og Vævning.

erhvervede Kundskab. I det mindste skal den omtmeldte ved Reykevigs Fabrik trufne Anstalt fremdeles og for det förste saa længe, indtil de nu derfor bestemte Aar ere udlöbne, fortsættes, saaledes, at det bestemte Antal af 15 Lærlinge, 3 af hvert af de 5 Sysseler, Öefjord, Hunevand, Rangevalle, Myre og Arnæs, fuldkommen skal oplæres saavel i Garnspinding som Væv-ning. De skulle da i den Tid, de saaledes ere i Lære, nyde fri Underholdning og Husleie, samt nödvendige Gangklæder til daglig Brug; og endskjöndt Læretiden i Almindelighed er fastsat til 3 à 4 Aar, saa skal dog saadant ikke hindre, at jo de, som ved særdeles Lærvillighed og Flid i kortere Tid kunde bringe det saa vidt, at de kunde kjendes dygtige til at arbeide paa egen Haand, og siden at oplære Andre, strax kunde tillades at gaae hjem igjen. Dog maae Sysselmændene nu eller herefter ikke foreslaae Andre til saaledes at blive oplærte paa Vores Bekostning, end Saadanne, om hvilke de med Vished kunne slutte, at de siden, naar de ere udlærte, igjen kunne og ville drive deres Profession; og naar Nogen forlanger, at hans Börn eller Paarörende maae blive sat i Lære, skal han tillige tilforpligte sig til at give dem siden, naar de ere oplærte, Leilighed til bestandig at öve deres Kunst. Thi disse Lærlinge skulle, saasnart de befindes at have opnaaet den fornödne Færdighed, igjen gaae tilbage, og nedsætte sig i de Sysseler, hvorfra de ere komne, for der end videre at udbrede saadan Kundskab. Til den Ende skal de ei alene blive forsynet med noget Værktöi, nemlig hver Mandsperson med en Væystol, og hvert Fruentimmer med 1 à 2 gode Spinderokke; men de skal og efter Omstændighederne faae nogen Hjelp til deres Nedsættelse, og siden nyde 2 Rd. Præmie for hver af dem, som de igjen i de förste 20 Aar oplære der i Landet, samt de saaledes Oplærte ligeledes skjenkes noget Værktöi uden Betaling, Alt imod at den i dette Capitels 14. § befalede Rigtighed derfor aflægges. —

1787. 13. Juni.

1787. 13. Juni. Thi byde Vi og hermed allern. befale Vore Grever, Stiftbefalingsmænd, Friherrer, Biskopper, Amtmænd, Landsdommere, Laugmænd, Præsidenter, Borgemestere og Raad, Fogder, Sysselmænd og alle Andre, som denne Vores Forordning tilskikket vorder, at de den paa behörige Steder til Alles Efterretning strax lade læse og forkynde. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores kongel. Residence-Stad Kjöbenhavn den 13. Junii 1787.

13. Juni. **Rentekammer-Plakat** ang. **Forbud mod Handel med Brændeviin og Tobak** m. v. Khavn 13 Juni 1787. — Sendt til Island i et Antal Exemplarer til Stiftamtmanden, Amtmændene, Landfogden og Sysselmændene, ved Rentek. Circul. 18. August 1787 (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 386—408), men findes kun bemærket som publiceret paa Althinget blandt Bilagene til Forordn. 13. Juni 1787 om den islandske Handel og Skibsfart, see Althingsb. 1788, Nr. 3. 1, S. 4. — Originalen er indheftet ved Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 68, Nr. 65; Plakaten er og indfört i Rentek. Norske Exped. Prot. 15, Nr. 539, S. 506-507. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1787, S. 250—251; Schou IX, 322—326. — Som Bilag VIII til Udgaven af For. 13. Juni 1787 om den islandske Handel og Skibsfart er § 1 og 2 udgiven, med nogle Forandringer i Redaktionen og under Titel: „Plakat, hvorved Reskripterne af 3. Junii 1746 og 14. Martii 1758 bekjendtgjöres med de nu fornödne Forandringer" (dansk Udg. S. 49). — Islandsk Oversættelse: „Auglýsing, með hverri Reskriptin af 3. Junii 1746 og 14. Martii 1758 kunngjörast með þeim umbreytíngum, sem nú eru nauðsynlegar", trykt som Bilag VIII til den islandske Udgave af den nævnte For. 13. Juni 1787, S. 108-109.

PLAKAT, hvorefter Ingen, som efter Forordningen af 13. Junii 1787 er uberettiget til at drive Handel i Island, maa af Brændeviin eller Tobak kjöbe mere, end hvad enhver til eget Brug behöver, m. m.

Hans kgl. Majestæts til Danmark og Norge &c. Deputerede og Tilforordnede udi Rentekammer-Collegio bekjendtgjöre herved, ifölge allerhöiest Resolution af Dags Dato: 1) At Ingen, som ikke efter den, angaaende den islandske Handel og Skibsfart, ligeledes under D.

D. udfærdigede Forordning er berettiget til at drive Handel i Island, maa, i Overeensstemmelse med Reskriptet af 3. Junii 1746, kjöbe Brændeviin eller Tobak, for saadanne Vare igjen at udhökre, det er, af berörte Slags Vare indkjöbe mere, end hvad han til sin egen Husholdning og Provision behöver, og siden sælge og overlade til Andre for höiere Priis, end de i Almindelighed kunde indkjöbes for. Skulde Nogen befindes herefter med saadan utilbörlig Landprang, da skal han have forbrudt alle de Vare, hvormed han saaledes handler, ²/₃ Dele til Angiveren, og ¹/₃ Deel til lige Deling imellem Hospitalet og det Thingsogns Fattige, hvor Overtrædelsen er skeet, og desuden betale Rettergangs-Omkostningerne; men dersom nogen Præst eller Övrigheds-Person driver slig Handel, da skal han, foruden ommeldte Straf, for saadan Forseelse tiltales paa sit Embede; og 2) at Ingen maa paa Island drive nogen videre Handel, end den, som ved forbemeldte Forordning om den islandske Handel nu er foreskreven; og befindes Nogen derimod at handle, da skal den Skyldige, dersom han intet Embede betjener, have de saaledes udprangede Vare eller deres Værdie forbrudt, og desforuden betale Rettergangs-Omkostningerne, samt være forfalden i anden vilkaarlig Straf, efter Sagens Beskaffenhed; og skulde nogen Betjent, være sig geistlig eller verdslig, i saadan ulovlig Handel betrædes, forbryder han ikke alene Varene eller sammes Værdie, men skal endog tiltales paa sit Embede. Iövrigt deles de anförte Confiscationer og Böder saaledes, at Angiveren deraf tilkommer ²/₃ Dele, og ¹/₃ Deel Hospitalet og det Thingsogns Fattige, hvor Forseelsen er begaaet, til lige Deling. Hvorefter de Vedkommende sig kunne vide at rette. Rentekammeret den 13. Junii 1787.

1787. 13. Juni.

Kongelig Resolution ang. Udgivelsen af Love om den islandske Handel og Skibsfart m. v.

13. Juni.

1787. 13. Juni. **Christiansborg 13. Juni 1787.** — Ved Forestilling 29. Mai forelægger Rentekammeret en udförlig Forestilling af s. D. fra den angaaende Islands almindelige Væsen nedsatte Commission (underskreven af Schimmelmann, Reventlow, Thodal, Colbjörnsen, Schow, Wormskjold, Martini, Pontoppidan, Hammeleff, Frisch og som Sekretair Eggers), som Rentekammeret henholder sig til, idet det indstiller Commissionens Forslag. I Commissionens Forestilling udvikles det som Grundsætning for den foreslaaede Forordning om den islandske Handel og Skibsfart, at „Hensigten med denne Handels Forandring er den, at Island, skjöndt det skal ansees som Colonie i Henseende til fremmede Nationer, dog skal nyde den muligst störste Handelsfrihed i Henseende til D. M• Stater, og at denne Handel skal befordres ved alle de Opmuntringer, som den synes at trænge til formedelst den Tilstand, hvori den saa længe vedvarende monopoliske Handel haver bragt Landet, helst da man i Almindelighed forestiller sig den langt værre end den virkelig er. Deraf flyder fremfor Alt, at Handelen paa Island ikke kan tillades nogen fremmed Nation, og de forhen derimod udgivne Forbud nu saa meget mere maae skjærpes, som saadan Handel vilde blive baade lettere og meget skadeligere formedelst den nu vedtagne Forandring. Det kan fölgelig heller ikke være Islænderne tilladt, at drive nogen activ Handel med fremmede Stater, thi de Fordele, som Island selv derved mulig i Tiden kunde opnaae, synes ikke at veie op imod den Frygt, at D. M. Stater derved aldeles kunde miste Handelen paa Island, hvorimod dette dog efter sin Natur aldrig kunde komme i den Forfatning, at det, ligesom andre Provindser af Hovedstaten, kunde tage fuldkommen Deel i Statens fælles Byrder og Forsvar i Krigstider. Flere fremmede Nationer kunde ikke alene levere mange Produkter for lettere Priis end D. M• Undersaatter, men Fiskeriets fordeelagtige Drift under Island bliver og altid saa tillokkende for dem, at det vilde være aldeles umuligt at udelukke dem fra Handelen og Landet, saasnart dettes Indbyggere engang kom i nogen Forbindelse med dem. Og om man end troer, at Patriotismus, eller Vanen, eller og Nærheden af Norge vilde altid forskaffe de danske Stater en betydelig Deel af denne Handel, saa maa vi dog billig frygte for, at disse Bevæggrunde næppe ville veie op imod det, som Indbyggernes egen Fordeel kunde raade dem til, helst da nogle fremmede Stater, som især Skotland og England, ligge i det mindste

ligesaa bekvem til denne Handel, som Norge og Danmark. 1787.
Men ved de Fremmedes Deeltagelse i denne Handel vilde D. 13. Juni.
M. Undersaatter just komme til at miste de Fordele, som man især haver attraaet ved Handelens Forandring, nemlig den betydelige Rörelse og Circulation, som denne vigtige Deel af Nationalhandelen allerede nu foraarsager, og endnu vil frembringe i langt större Grad, naar, som man synes at have al Aarsag til at haabe, Skibsfarten og Fiskeriets Sögning meget skulde tiltage under Frihandelen. Saaledes bliver det, hvormeget man end maatte önske Islænderne alle mulige Fordele, dog næsten nödvendigt heri at indskrænke deres Frihed, forsaavidt Statens Interesse i Almindelighed synes at udkræve det". — Derefter motiveres udförlig Udkastets Bestemmelser, samt bemærkes, at Commissionen har forbigaaet at optage i Anordningen fölgende Punkter, som den vil overlade til særegne Love: a) Creditvæsenets Betryggelse ved Indretning af ordentlige Panteböger; b) Fattigvæsenet; c) Politie-Opsigt med Tjenestefolk; d) Havnenes Opmaaling; e) Anstalter til Landets Forsvar, især mod Capere (Værnepligt), med Hensyn til Plak. 18. Aug. 1786 §§ 12, 14 og 17; f) Anordning om Magaziner, Laane-Anstalt, Præmier for Baadebygning.

Med Hensyn til de i Forordnings-Udkastets Cap. III, §§ 12—16 givne Bestemmelser, gives en kort Fremstilling af Islands Handel med Uld og uldne Varer, især under Octroy-Handelens Periode. Det bemærkes da, at i Aaret 1624 vare fra Island udförte 12,251 Alen Vadmel, men i de 10 Aar fra 1764 til 1773 kun 2,318 Alen, og i de sidste Aar kun 1,281 Alen. Det övrige Uldengods solgtes tildeels indenlands, men udförtes dog for störste Delen til Holland og andre Steder. „Hele Exportationens Belöb for D. Maj. Stater i det Hele haver efter Udsalgs-Priserne en detail været fölgende for de sidste 20 Aar:"

		1764-1773.	1774-1783.
Af Uld blev solgt for	Rd.	25,810.	24,587.
— Enkeltbaands en og to Tomme Vanter	—	56,230.	61,427.
— Enkeltbaands Hoser	—	312,031.	183,218.
— Dobbeltbaands Hoser	—	53,357.	69,046.
— Tröier	—	13,741.	9,346.
— Vadmel	—	3,381.	1,488.
— Uldengarn efter Hasper	—	580.	875.
Summa	Rd.	465,130.	352,986.

„Altsaa bliver den aarlige Exportation i den förste Termin

1787. 13. Juni. 46,500 Rd. og i den sidste 35,300 Rd., og efter Mellemtallet for det hele Tidsrum af 20 Aar: 41,000 Rd." — Aarsagen til Formindskelsen laa vel tildeels i Qvægdöden, men dog fornemmelig i den ringe Fortjeneste, som denne Industrie gav af sig. Derfor blev ogsaa Produktet stedse slettere, og man fandt, at til et Qvantum, hvortil i det förste Tidsrum brugtes 607 Skpd. Uld, brugtes i det sidste (1774—83) kun 544 Skpd. — Klagerne vare paa begge Sider meget heftige, og havde været det i det Hele siden Monopolhandelens Begyndelse, paa den ene Side over Varernes Slethed, paa den anden Side over ubillig Vragning. Regjeringens Foranstaltninger for at forbedre Tilvirkningen af de uldne Varer havde ikke baaret nogen Frugt, indtil Prisen blev forhöiet, men da denne Forhöielse ikke var tilstrækkelig, havde den kun fremkaldt en ringe Virkning, og man beregnede, at Landet havde ved denne Industrie tabt aarlig i de sidste 10 Aar 12,000 Rd., eller ⅓ af Udsalgsprisen. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 68, Nr. 65.

Vi have ladet Os foredrage indbemeldte den angaaende Islands almindelige Væsen anordnede Commissions Forestilling, som Vi bifalde, samt underskrevet den derefter udarbeidede Anordning om den islandske Handel og Skibsfart; og bliver denne Anordning med tilhörende Bilage saavel i det danske som tydske Sprog ved Trykken at bekjendtgjöre paa fornödne Steder; ligesom Vi og ville, at saavel Anordningen som Bilagene skulle i Island ved Övrigheden besörges oversat i Landets Sprog. Fremdeles ville Vi:

1) at gjennem Vort Rentekammer i sin Tid forelægges Os et Udkast til en Instruction for Amtmændene, saavel som Sysselmændene i Island, hvori dem kunde meddeles nöiere Forholdsregler, saavel i Henseende til Frihandelen i Almindelighed, som de dem ved nærværende Anordning i Særdeleshed paalagte Pligter[1]. — 2) at de udi Forordningen af 17. November f. A., dens 21. Post bestemte Distrikter for de i Island oprettende Kjöbstæder skulle forandres saaledes, at Reikevigs Distrikt

[1]) disse her befalede Instructioner for Amtmændene ere, saavidt vides, aldrig blevne udarbeidede. Instruction for Sysselmænd see under 12. Juni 1789, jevnf. 27. Marts 1790.

alene skal strække sig til Hvitaaen, hvor Grönnefjords Distrikt begynder[1]. — 3) tillade Vi, at den for Fiskerierne i Island udgivne, og hidindtil ikke ved Trykken offentlig bekjendtgjorte Forordn. af 22. Februar 1758 nu ved Trykken iblandt Bilagene til nærværende Forordning maa bekjendtgjöres, med Udeladelse af den 13., 15. og 16. Post[2]. — 4) at Reskriptet af 3. Junii 1746, angaaende forbuden Handel med Tobak og Brændeviin i Island, samt Reskriptet af 14. Marts 1758 angaaende forbuden Landprang sammesteds, maa ved en Plakat fra Rentekammeret bekjendtgjöres med de formedelst den nye Handels-Forfatning nödvendige Forandringer, som i det Os forelagte Udkast er foreslaaet[3]. — 5) approbere Vi de hidindtil trufne Foranstaltninger til at lade oplære de fra Island nedsendte Lærlinge i Uld- og Linned-Spind, samt til i Island at lade uddele uden Betaling nogle Redskaber til Opmuntring i Spinden og Væven; ligesom og de dertil medgaaende Omkostninger maae bestrides af Commerce-Fondet, hvorimod bemeldte Anstalt med Lærlingers Nedsendelse fra Island, paa Grund af den nu forandrede Handels-Forfatning, naar de allerede nedsendte Lærlinge fuldkommen ere udlærte, for det förste bör indstilles. — Endelig bifalde Vi: 6) at de af denne Anordning flydende Udgifter og udlovede Præmier, for saavidt de ikke allerede hidindtil ere udredte

1787.
13. Juni.

---

[1]) denne §• Indhold er meddeelt Stiftamtmand Levetzow og Amtmændene, samt Cancelliet ved Rentek. Skrivelser 18. August 1787 (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 414-417), og er publiceret paa Althinget 1788 ved Stiftamtmandens Bekjendtgjörelse 8. Juli s. A., trykt i Althingsbogen 1788, Nr. 3. 4, S. 7—8.

[2]) see III. B. S. 291--295, hvor det og er bemærket, at denne „Forordning" (egentlig er det et Reskript) allerede var publiceret paa Althinget 1758 og fuldstændig trykt i Althingsbogen for s. A. — Det her befalede Aftryk findes som Bilag XVI til For. 13. Juni 1787.

[3]) see ovenfor S. 462—463.

1787. 13. Juni. af en eller anden Vores Kasse, maae bestrides af de Penge, som i sin Tid ved Realisationen af Vores islandske Handels Eiendomme og Effecter indkomme. — Iövrigt ville Vi allern. have Sekretairen ved den islandske Commission, Professor Eggers, for hans Arbeide ved samme forundt en Gratification af 600 Rd. af Rentekammerets Extrafonds. Christiansborg Slot den 13. Junii 1787[1].

13. Juni. **Kongelig Resolution ang. Collektens Anvendelse til Indkjöb af Qvægbesætning paa Jordegodset.** Christiansborg den 13. Juni 1787. — I Forestilling 5. Juni bemærker Rentekammeret, at det med Hensyn til Anvendelsen af den ved Resol. 9. Februar 1785 tilladte almindelige Collekt for Island var befundet rigtigst, at indkjöbe i Island selv Qvæg til Besætning paa de Gaarde, som befrygtedes at ville blive öde. Man indhentede derfor nöiagtige Beretninger om Tilstanden, og fremgik det deraf, at Rangarvalla, Hnappadals, Snæfellsnæs og Isafjords Sysseler behövede 370 Köer, 3336 Faar og 412 Heste, hvis Anskaffelse (1 Ko 7 Rd., 1 Faar 1 Rd., 1 Hest 8 Rd.) vilde koste 9216 Rd., og hvoraf Stiftamtm. foreslog at ⅔ Dele eller 6144 Rd. skulde tilstaaes som Hjelp; Myra, Borgarfjords, Stranda og Dala Syssel behövede 149 Köer, 1471 Faar og 197 Heste, ialt for 4090 Rd., hvoraf Stiftamtmanden foreslog bevilget omtrent 2770 Rd.; Arnæs, Guldbringe og Kjosar Sysseler behövede 469 Köer, 2874 Faar og 706 Heste, ialt for 11,805 Rd., hvoraf Stiftamtmanden foreslog at bevilge 6027 Rd.; Bardastrands og og Öster-Skaptafells Syssel behövede 812 Rd., hvoraf foresloges bevilgede 582 Rd. — Amtmanden i Nord- og Öster-Amtet foreslog kun 100 Rd. opsendt til hvert Syssel i Amtet, ialt 600 Rd., men siden opgives, at i Skagafjords, Norder-Mula og Norder-Syssel behövedes 151 Köer, 1470 Faar og 94 Heste, til Værdie 3279 Rd. — Til Geistligheden i Skalholts Stift foreslog Biskoppen 200 Rd. opsendte til Uddeling. Det var

[1] Denne Resolution er i dens Heelhed communiceret Commissionen for Islands almindelige Væsen ved Rentek. Skriv. 18. August 1787. (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 413).

iövrigt fra flere Sider bemærket, at Opsendelse af mange Penge, til det Öiemeed at indkjöbe Qvæg för, vilde forhöie Priserne, og derved forfeile Hensigten. — Rentekammeret opgiver det indkomne Belöb af Collekten til 32,162 Rd. 93 Sk., foruden Noget som ventedes fra Throndhjems Stift, og foreslaaer, at sende Stiftamtmanden 2000 Rd. og til Amtmanden i Nord- og Öster-Amtet 600 Rd., samt til Biskoppen i Skalholt 200 Rd., Alt til Uddeling efter Skjön, for at kjöbe Creaturer for. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 68, Nr. 59. — Resolutionens Indhold er publiceret paa Althinget 1788 ved Stiftamtmand Levetzows Bekjendtgjörelse 8. Juli s. A., trykt i Althingsbogen Nr. 3. 4, S. 7—8.

1787. 13. Juni.

Vi bifalde allern.: 1) at den af Vore Riger og Fyrstendömmer efter Vores Resolution af 9. Februarii 1785 indsamlede Collekt for Island maa anvendes til Qvægbesætningens Completering der i Landet, efter indbemeldte af Vort Rentekammer foreslagne Bestemmelse: og 2) at de Creature af Köer, Faar og Heste, som saaledes indkjöbes, maae forblive Opsiddernes Eiendom, dog saaledes, at de skulle fölge Jorden i 3 Aar, uden at nogen Qvildeleie eller Afgift deraf skal svares, og först efter bemeldte 3 Aars Forlöb ansees at være overladte til Bondens eller Opsidderens fri Raadighed. Christiansborg den 13. Junii 1787[1].

Kongelig Resolution ang. Taarnpenges Erlæggelse for en Amtmands Bestalling. Christiansborg 13. Juni 1787. — Som det för havde været Regel, at eftergive de Embedsmænd Bestallings-Gebyhrer, som havde faaet saadanne Embeder, hvorved deres Stilling ikke var bleven forbedret, saaledes bevilges Amtmand Olaf Stephans- 13. Juni.

[1]) Communiceret Stiftamtmand Levetzow, Amtmændene og Biskoppen i Skalholt ved Rentek. Skrivelser 26. Juni 1787 (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 204—206) med tilföiet Forholds-Ordre angaaende Fremgangsmaaden med Uddelingen af de sendte Penge. Udbetalings-Ordre til Handels-Realisations-Commissionen s. D. (Copieb. sst. Nr. 208).

1787. son Bestalling som Amtmand over Vester-Amtet gratis (Gebyhr
ialt 191 Rd. 55 Sk.): „dog saaledes: at ifölge Vores alminde-
13. Juni. lige Resolution af 25. Maji 1780 erlægges de sædvanlige halve Taarnpenge for hver Bestalling med 30 Rd." — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 68, Nr. 61.

13. Juni. **Kongelig Resolution ang. Beregningen af Jordafgifter og Skatter. Christiansborg 13. Juni 1787.** — I Forestilling 12. Juni bemærker Rentekammeret, at da nu Handelen i Island var frigivet, vare nye Bestemmelser nödvendige om de kongelige Jordafgifters Incassation og Evaluation. — 1) Ifölge Resol. 29. Juli 1779, som gjordes gjældende som tilbagevirkende ogsaa for 1777 og 1778, bleve Bönderne skyldige i alt 1616 Rd. 19 Sk., paa Grund af den der paabudte Evaluation. Deri havde nemlig Toldkammeret fornemmelig lagt Handelspriserne til Grund, og det Forhold, som de gave mellem Naturalproduktionens Priser og Pengevaluta, hvorved Rentekamm. nu meente at være forvexlet og sammenblandet Kongens Forhold som Landeier og som Handelsherre. Taxtens § 1 bestemte desuden udtrykkelig, at den hverken skulde gribe ind i Indbyggernes egen Omsætning eller nogensomhelst Jordebogsafgifter. Ved en saadan Beregning vilde og Kongens Leilændinger blive værre farne end alle Andre, da disses Afgifter regnedes efter Búalög. De vare heller ikke forbundne at betale deres Afgifter i Fisk, tvertimod bestemte Jonsb. þegnsk. 1. K. at Bonden betaler 10 Al. til Kongen og 10 Al. til Sysselmanden, for af denne at anvendes til þíngfararkaup; og i Hákonar rèttarbót siges, at det betales i Vadmel, Skindvare, Uld og Oxehuder. Kun til Beqvemmelighed for Fiskejordernes Bönder var Fiskeafgift indfört: 1 Alen à 2 Fiske = 4 Sk. Specie, 1 Væt = 40 Fiske = ⅙ Hundrede = 80 Sk. Specie, og 6 Vætter = 240 f. = 5 Rd. Specie = 5 Rd. 60 Sk. Cour. — Fra Reformationen til 1746 blev saavel i Jordafgifter som Handelsregnskaber 1 Væt stedse beregnet til 80 Sk. Spec. = 90 Sk. Cour. og paa denne Maade ere Bispestolens Landskylder evaluerede i 1784 af den nedsatte Commission. Kammeret andrager derfor paa, at den ved Resolutionen 1779 antagne Evaluationsmaade bortfalder. — 2) Med Hensyn til Landskylden, da var den saakaldte friðulandskuld beregnet som fra Arildstid, men naar Fiskelandsk. skulde beregnes efter 90 Sk. pr. Væt, vilde derved foranlediges en betydelig Skade. Saaledes vilde 753 Vætt. 10 Fiske af Guld-

bringe Syssel og Mosfells-Sveit (efter Jordeb. 1785) kun udgjöre 706 Rd. 16½ Sk. i Penge, istedetfor 1200 Rd. efter Resol. 1779, hvorved opstaaer aarligt Tab 494 Rd. 33 Sk., der endog vil voxe til 647 Rd. 31 Sk. aarlig, ifald Skatternes Evaluation i Fremtiden skulde bestemmes efter indeværende Aars Taxttarif: 1 Væt Fisk til 2½ Rd. i Penge. — Kamm. meente, at Handelspriserne burde ikke lægges til Grund ved Evaluationen, og önskede tillige at frie Kongens Kasse for Tab; men da det ikke havde faaet Stiftamtmandens Erklæring, foreslog det ad interim for nogle Aar: At Landskylden af Kongens Jorder i Guldbringe Syssel, Mosfellsveit, Snæfjeldsnæs Syssel og Arnestappens Ombud, samt Skat, Gjaftold, Tiende, Husmands- og Mandtalsfisk i Guldbringe Syssel og Mosfellsveit oppebæres i Fisk in natura, som fra Arildstid, og skal Landfogden besörge den nedsendt til Kjöbenhavn for at sælges ved Auction. Med Hensyn til Fiske-Arterne skulde Resol. 1779 gjælde, ɔ: at al handelsgyldig Fisk modtages. Erlæggelsen mentes bekvemmest at skee paa Mandtalsthingene, og med Hensyn til Landskylden paa visse Dage, som Landfogden bestemte, hvorpaa denne og Stiftamtmanden drog Omsorg for Fiskens Opbevaring, imod billig af Stiftamtmanden approberet Pakhusleie, og siden for dens Nedsendelse, mod billig af Stiftamtmanden approberet Fragt, hvorpaa Fisken skulde sælges ved Auction. Afgifter fra andre, f. Ex. Sysselafgiften for Snæfjeldsnæs Syssel, Afgiften af Arnarstappens Ombud, og af det usolgte Skalholts Gods m. v., skulde Landfogden besörge paa samme Maade. — 3) Med Hensyn til Qvildeleierne, da ere de siden 1717 evaluerede til 1 Væt Fisk (= 20 Pd. Smör pr. Qvilde) = 90 Sk. Courant, indtil Resol. 1779, ved at lægge Taxten til Grund, forhöiede dem til 1 Rd. 9 Sk. — För 1717 galdt 20 Pd. Smör, efter Jordebogen 1597, ½ Rd. Species, og efter Resol. 27. Mai 1638 beregnes 12 Förringer til 4 Rd., eller 2 Förr. til ⅔ Rd. Species, og fra 1702, efter den gamle Taxt, 2 Förr. = 32 Fisk eller 72 Sk. Cour. — Der gives altsaa 3 Beregningsmaader: *a)* den gamle à 72 Sk. Cour., som bruges allevegne undtagen i Guldbringe og Snæfjeldsnæs Sysseler. *b)* den fra 1717 à 90 Sk., indfört i bemeldte Sysseler, og *c)* den nye fra 1779 à 1 Rd. 9 Sk — Ydelsen in natura fraraader Kammeret, deels formedelst Afsætningens Vanskelighed, deels for dens ringe Priis. Derimod ansees Leierne at burde erlægges i Penge, med 90 Sk., som havde gjældt saa længe, og da Tabet ikke derved blev mere end 96 Rd. aarlig. Evaluationsmaaden *a* ansaaes for den retteste,

1787.
13. Juni.

1787. men for ufordeelagtig for Kongens Kasse, Evaluationsmaaden
13. Juni. c derimod forurettende mod de andre Bönder. — 4) Mandslaanet, „som ydes i Stedet for at svare Hoverie in natura", havde i ældre Tider været beregnet til 90 Sk. i Penge, og da dette æqvivalerer 1 Væt Fisk, har det foranlediget, at man fra 1771 har paastaaet 1 Væt Fisk, men da dette frafaldtes ved Resol. 1779 og Æqvivalentet bestemtes til 1 Rd., som længe, efter Kammerets Mening ifölge Landfogdens Accord med Bönderne, havde bestaaet, indstilles dette at skulle vedvare. — 5) Med Hensyn til Restancerne, ialt 1616 Rd. 19 Sk. til Aar 1780, da udestod hos Formuende deraf 332 Rd. 17½ Sk., hos saadanne, som ikke kunde betale det Hele: 239 Rd. 25 Sk., fra hvem der ventedes at indkomme 119 Rd. 36½ Sk.; og hos aldeles Uformuende 1044 Rd. 72 Sk. — Kammeret foreslog derfor, at det Hele skulde bortfalde, dog saaledes, at de, som havde betalt efter den forhöiede Evaluation, ikke fik nogen Godtgjörelse eller Erstatning, men at de Resterende forbleve ukrævede, og saaledes Eftergivelsen ikke forkyndtes de Vedkommende. Med Tillæg af Restancerne siden 1780 vare de ialt 2341 Rd. 21 Sk., men da Undersögelsen om alle disse Restancer vilde blive höist besværlig, tilraades at de maae bortfalde. — Da Erlæggelsen af Qvader og Tiende, saavidt denne ved Resol. 22. Marts 1784 var skjænket Præster og Kirker, ansaaes for dobbelt Byrde for Bonden, foresloges, at Godtgjörelsen deraf skulde lettes af Bonden. — Qvaderne beregnedes: *a*) Mandslaan = 1 Rd.; *b*) to Dagslaatter eller 2 Dages Arbeide i Höslettens Tid, = 22½ Sk. for hver Dagslaat af hver Gaard; *c*) to Riisheste af hver Gaard à 11¼ Sk.; *d*) af hver Gaard i Reykevigs og Varmás Thingsogn 1—2 Hestelæs Hö til Falkeqvæget, à 40 Sk. pr. Læs. *e*) Til 1683 at transportere „Landskylden, Inventarii-Baadenes og Vindemændenes Hlöterfisk, og indtil 1770 Udkastfisken til Bessested". — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 68, Nr. 64. — Resolutionen er publiceret paa Althinget 1788 ved Stiftamtmand Levetzows Bekjendtgjörelse 8. Juli s. A., trykt i Althingsbogen Nr. 3. 2, S. 4 5.

Vi have ladet Os foredrage indbemeldte Vort Rentekammers Forslag til Landskyldens og Skatternes, m. v., Oppebörsel i Fremtiden i Island, i Anledning af Handelens Frigivelse sammesteds, m. v., og bifalde Vi allern.:

1) at den ved Vores Resolution af 29. Julii 1779 allern. bestemte Evaluation for de af Vores Fiske-Jorder

i Island svarende Skatter og Landskyld m. v. i Penge, for Eftertiden frafaldes. — 2) at den Os tilkommende Fiske-Landskyld af Vore Jorder i Guldbringe-Syssel og Mosfels-Sveiten samt Sneefjeldnæs-Syssel og Arnestappens Ombud m. fl., saavel som Skatter, Gjeftolden, Tienden, Husmands- og Mandtalsfisken i Guldbringe-Syssel og Mosfells Sveiten maa indtil videre oppebæres i Fisk in natura, paa indbemeldte af Vort Rentekammer foreslagne Maade, dog at denne Oppebörselsmaade alene bliver til en Pröve for det förste i 2 à 3 Aar, fra næste Aars Begyndelse at regne, da Vi til den Tid, eller, efter Omstændighederne, forinden, forvente Vort Rentekammers nærmere Forslag og Beretning herom; — 3) at Qvilde- eller Smörleien paa Vort Gods i Island, i Stedet for at udredes med Smör in natura, maa fra næste Aars Begyndelse hæves i Penge, med 90 Sk. pr. Qvilde. — 4) at Mandslaanet herefter maa svares med 1 Rd. aarlig, saaledes som ved fornævnte Vores Resolution af 29. Julii 1779 hidtil har været bestemt. — 5) at indbemeldte i Guldbringe Syssel og Mosfels-Sveiten til 1786 Aars Udgang udestaaende Restancer, saavel som de Restancer, som sammesteds for indeværende Aar maatte findes at reise sig af den ved bemeldte Resolution af 29. Julii 1779 bestemte Forhöielse i Evaluationen af Landskylden og andre Natural-Afgifter i Penge, maae, efter de forklarede Omstændigheder, henfalde saaledes, at Vedkommende blive derfor ukrævede, saavidt nemlig de ved rigtigen examinerede og af Stiftamtmanden attesterede Restance-Registere bevises virkeligen at udestaae, og at være af den Beskaffenhed, at Intet deraf, formedelst Forsömmelse i Inddrivelsen eller paa andre Maader, kan falde Landfogden til Last; hvorimod Restancerne for indeværende Aar, saavidt de beviisligen ikke reise sig fra bemeldte forhöiede Evaluation, blive ligesom andre Vore Skatter og Rettigheder fra 1788 Aars Begyndelse, at tilsvare in natura. — Fremdeles tillade Vi allern., at den islandske Handel,

1787. 13. Juni.

1787. i Tilfælde at den i Stedet for at modtage den Fisk, som ydes
13. Juni. i Landskyld og andre Afgifter in natura, har maattet lade sig betale enten med Penge 90 Sk. pr. Væt, eller med andre til Vætter Landsviis evaluerede Vare, maa godtgjöres hvad den med Regninger kan bevise paa denne Maade at have til dens Tab betalt for meget i Vores Kasse. — Endelig ville Vi allern. fritage Vore Bönder i Guldbringe Syssel og Mosfels-Sveiten for, i Fremtiden at erlægge Tiende, og fölgelig at erstatte de 3/4 Dele af samme, som Præsterne, Kirkerne og de Fattige sammesteds ved Vores Resolution af 22. Marts 1784 ere tillagte, imod at Bönderne fremdeles vedblive at yde Qvaderne: Mandslaanet med 1 Rd. og de övrige efter gammel Vedtægt. Christiansborg Slot den 13. Junii 1787[1].

16. Juni. **Cancellie-Skrivelse til Commissionen for Islands almindelige Væsen, ang. Amtmændenes Tilsyn med Kjöbstæderne i Island. Khavn 16. Juni 1787.** — Canc. Brevb. for 1787, Nr. 1236, S. 937-938. Fogtm. VI. 4, 220.

P. M. Betræffende det af den kongelige Commission udi Skrivelse af 26. Maji sidstafvigt hertil meldte, at den, i Henseende til de Kjöbstæderne i Island tillagde Distrikter, finder det med Distrikternes Beliggenhed mere passende, at Reikevigs Distrikt ikke gaaer længere end til Hvitaaen, og at Grönnefjords Distrikt der begynder[2], saa og at det, formedelst Amternes

---

[1]) Denne Resolution er deels udtogsviis, deels fuldstændig communiceret Handels-Realisations-Commissionen, Landfoged Skuli Magnusson og Stiftamtmand Levetzow, samt Amtmændene ved Rentek. Skrivelser 7. Juli 1787 (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 232—237).

[2]) see kgl. Resol. 13. Juni 1787, ovenf. S. 467; jevnf. Anordn. 17. Novbr. 1786 § 21.

Vidtlöftighed, ansees raadeligst, at Amtmændene i Island gives Over-Opsigten over Kjöbstæderne, enhver i sit Amt, istedet for at disse i Danmark og Norge staae under Stiftamtmændene; hvorom samme har begjært Cancelliets Tanker: — skulde man tjenstligst have formeldet, at man imod berörte tvende foreslagne Poster Intet haver at erindre. Det kgl. Danske Cancellie den 16. Junii 1787. 1787. 16. Juni.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. hans Forslag til at bestemme Böndernes Kreaturhold. Khavn 19. Juni 1787. 19. Juni.
— Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 162.

Hr. Amtmandens Forslag af 19. Septbr. a. p. om en Anordning for, at Ingen maatte sætte flere Creature paa Foder om Vinteren, end han fuldkommen havde eller kunde skaffe Foder til, for hvis Bestemmelse den haardeste Vinter skulde tages til Maalestok, er her ved Kammeret bleven overveiet, og derved befundet, at det vel var meget at önske, at Bonden kunde i Landhusholdningen bruge et nöie Overlæg; men foruden at det vilde blive et unaturligt Baand i den Raadighed, Enhver tilkommer over sin Eiendom, og at före sin Husholdning saaledes, som han synes og bedst fatter, troe vi tillige, at denne Bestemmelse vil have sin Vanskelighed, i Henseende til at Repstyrerne ikke saa just kan vide Höets egentlige Behandling ved Törringen, og dets deraf dependerende mere eller mindre Dröihed, hvorudi Bonden, som det angaaer, vil paastaae at höres, ligesom de og ikke kan foreskrive og bestemme hans Udforingsmaade, hvilken om han efter sit Tykke ikkun indretter til at föde sine Creaturer vel frem, og ikke til fuld Mælkning, kan han let komme til at faae Hö tilovers; have de da tvunget ham til at nedslagte, eller selv nedslagtet nogen af hans Creaturer, vil han derved finde Leilighed

1787. til Beskyldning mod dem, at de have gjort ham Uret,
19. Juni. og sætte deres Forretning i Miscredit. Især holde vi for, at det ikke er anvendeligt i Henseende til Faarene, en saa vigtig Næringsgren for Landet, til hvis Forögelse og Vedligeholdelse vel nödvendig maa gjöres Regning paa gode Vintere og deres Udgang, endskjöndt det imellem kan feile; thi, skulde ikke flere leve end de, som kunne fremfödes med Hö (Lammene tildeels undtagne) vilde deres Antal, tillige med den deraf flydende Fordeel, kun blive ringe. Vi troe derfor, at det i denne Sag faaer have sit Forblivende ved hvad Bestemmelser derom maatte haves, enten i den islandske Lov, andre Anordninger eller Vedtægter. Rentekammeret den 19. Junii 1787.

19. Juni. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Erstatning for bortdöde Qvilder. Khavn 19. Juni 1787.** — Publiceret paa Althinget 1788 ved Stiftamtmand Levetzows Bekjendtgjörelse, dat. Bessestæd Kongsgaard 8. Juli 1788, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 3. 3, S. 5—7. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 163.

Vel ere almindelige Landeplager ikke i den islandske Lov udtrykkelig nævnte blandt de Tilfælde, som fritage Leilændingerne for at svare til bortdöde Qvilder, men da Loven sætter mindre betydelige enkelte Tilfælde, som fritage Leilændingen for Ansvar, med hvilke en almindelig Landeplage af forgiftet Græs og Hö, samt deraf flydende Sygdom, er fuldkommen parallel, og den desuden befaler, at Ingen skal svare Leie af noget Fæ længer, end det lever, uden han dræber det selv o. s. v., finde vi derfor intet Medhold i Loven for, at dette Ansvar kan hvile paa Leilændingerne, for de i Aarene 1783 og 1784 faldne Qvilder, saa at den under 19. Julii a. p. allern. forundte Godtgjörelse af 2 Rd. Species for hvert Qvilde, som indsættes, fölgelig ligesaa fuldt maa tilfalde den Leilænding,

som indsætter Qvildet, som Forpagteren, naar han indsætter det. Vi bifalde derfor Hr. Kherrens Forslag, at enhver Forpagter bör paa næste Mandtalsthing, efter at han har faaet Godtgjörelsen af Landfogden, beviisliggjöre med vedkommende og for Retten selv personlig mödende Leilændingers Tilstaaelse, at dem for hvert af de paa Jorderne udi Vinteren imellem 1783 og 1784 faldne Qvilder er godtgjort de allern. dertil skjænkede 2 Rd. Species, eller paa anden Maade, og da paa hvilken, komme Jorden tilgode ved Qvildets Indsætning, hvilket desuden skal have de i Retten siddende Thingmænds Stadfæstelse, med den ved deres Underskrift tilföiede Clausul: at de det vide, og i Kraft af deres aflagte Thingmands-Eed bevidne. Med samme Clausul skal de ligeledes stadfæste den Examination, som udi hvert Thingsogn bör holdes over de Qvilders Antal, der foregives bemeldte Vinter paa Hans Majts Gods at være bortdöde, at de virkelig den Tid ere faldne formedelst det forgiftede Hö, Sygdom eller Magerhed, hvilken Forretning Hr. Kherren ville beordre de Sysselmænd i Amtet, i hvis Sysseler Hans Majts Gods befindes, til Dem at indgive, hvilke derefter med Hr. Kherrens Betænkning til Kammeret indsendes, hvilket vi formene vilde blive den bedste Control, som nu forhaanden kan haves udi de af Hr. Kherrren anmærkede Omstændigheder. Hvorvidt de til Kongens Jorder anskaffende Creaturer skal fölge Jorderne, eller ikke, og hvorvidt Godtgjörelsen, som en Fölge deraf, for disse skal finde Sted eller ikke, derom kan Hr. Kherren forvente nærmere Resolution. Hvad endelig angaaer: hvorvidt Leien skal svares af de i Aarene 1783 og 1784 döde Qvilder, da vil dette Spörgsmaal henfalde, naar, som foran er meldt, antages, at Leilændingerne ikke ere pligtige til at svare til de ved almindelige Landeplager faldne Qvilder, og det saa meget mindre, da (som Hr. Khren selv anmærker) Landsloven i Kjöbebalkens 16. Kap. og

1787. 19. Juni.

1787. Forordn. af 1705 [1] forbyder at tage Leie af dödt Qvæg.
19. Juni. Rentekammeret den 19. Junii 1787.

22. Juni. **Bevilling for det islandske Literatur-Selskab at före Navn af kongeligt. Christiansborg 22. Juni 1787.** — Trykt blandt Tillæggene til Althingsbogen 1787, S. 46—47; ligeledes i de af bemeldte Selskab udgivne Skrifter (Rit hins íslenzka lærdóms lista fèlags) 8. B. (1788. 8°), S. 287—288. — Siell. Reg. for 1786 og 1787 (77), 798. Fogtm. VI. 4, 122.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V. at Vi, efter det i Vores kongelige Residents-Stad Kjöbenhavn værende islandske Literatur-Selskab, som til nyttige Kundskabers Opkomst og Udbredelse i Vort Land Island haver udi Aaret 1779 forenet sig for at udgive i det islandske Sprog Afhandlinger, i de Videnskaber, som Mængden i bemeldte Island mest haver savnet, særdeles i Oeconomien, der staaer i en saa nöie Forbindelse med dette Lands Opkomst, dets herom gjorte allerund. Ansögning og Begjæring, allern. have bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at bemeldte Selskab, som nu skal bestaae af henved 80 Medlemmer, og hvoriblandt mange af Vore Embedsmænd skal være, maa före Navn af det kongelige islandske Literatur-Selskab; forbydende Alle og Enhver herimod, eftersom forskrevet staaer, at hindre eller i nogen Maade Forfang at gjöre, under Vor Hyldest og Naade. Givét paa Vort Slot Christiansborg udi Vores kongelige Residents-Stad Kjöbenhavn, den 22. Junii 1787.

26. Juni. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Jordebogen over de kongelige Godser i Skaptafells Syssel m. v. Khavn 26. Juni 1787.** Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 193.

Den her ved Kammeret værende Jordebog af 1769

[1] For. 15. Mai 1705 § 4.

over Thykkebæ og Kirkebæ Klosteres Gods, samt Flöge Jorder, er vel ved Kammerets Skrivelse af 11. April 1772 meldt at være derved approberet, men af den Ventilation, som siden Aaret 1775 har været om nye Besigtelser paa dette Gods, vil Hr. Kherren behagelig befinde, at den ikke i Henseende til Godsets Skyld kan gjælde som et authoriseret Document. — I Henseende til den omtvistede Qvilde-Leie imellem Forpagteren af Thykkebæ Kloster og Præsten til Holmesels eller Skards Kirke, kan forommeldte Jordebog dog tjene til saa megen Veiledning, at deri er anført, at 12 Leie-Qvilder ere fra ældgamle Tider henlagte til Præstens Underholdning, som derved ere ansatte for 8 Rd. aarlig. Vi ere derfor enige med Hr. Kherren i, at det bör have sit Forblivende ved at Præsten fremdeles hæver disse 8 Rd. i Penge, da han ikke kan siges at fornærmes naar han hidtil ikke haver nydt mere, og Forpagteren kan være tjent med ikkun at svare disse 8 Rd. istedenfor ellers Leie af 12 Qvilder, ligesom og al Dispute derefter vil henfalde om, hvorvidt Qvilderne ere til, samt efter hvad Priis Leien skal svares. Rentekammeret den 26. Junii 1787. 1787. 26. Juni.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Postvæsenet. Khavn den 26. Juni 1787. — Indholdet publiceret paa Althinget 1788 ved Stiftamtmand Levetzows Bekjendtgjörelse 8. Juli 1788, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 3. 4, 3, S. 8. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 191. 26. Juni.

Af Hr. Kherrens Skrivelse under 3. April a. c. have vi erfaret den Misbrug, som skal foregaae med at besvige Post-Intraderne, ved at paategne Breve, der enten ganske eller tildeels indeholde private Sager, som „kongelig Tjeneste", eller „kongelige Sager tildeels angaaende". Til dette at see forebygget, bifalde vi, at det paa ny bliver indskjærpet, at Ingen maa blande

1787. noget Privat i et portofrit Brev, og at Vedkommende,
26. Juni. naar det skeer, skal, foruden at være forfalden i Böder efter den 9. Art. i Reskr. af 8. Julii 1779, betale Porto deraf, ligesom om det hele Brev havde været privat, hvilken Indskjærpelse vi maa tjenstligst have Hr. Kherren anmodet om at ville foranstalte offentlig bekjendtgjort. — Hvad derimod angaaer Hr. Kherrens videre Forslag om, at Breve og Paqvetter, der indeholde Betalinger til den kongelige Casse, Indberetninger derom til Amtmændene, Landfogdens Qvitteringer derfor, eller Regninger om Vedkommendes Debet til Cassen, samt Vedkommendes Qvitteringer for Udbetalinger eller Godtgjörelser af Cassen m. v., ikke skal have Porto-Frihed, da gjöre vi os det Begreb om denne Sag, at naar man undtager Udbetalinger, som skee ved Landfogden paa Stedet, skeer al Udbetaling til Fraværende af Cassen ved Assignationer fra Landfogden paa Sysselmænd eller Ombudsholdere; Landfogden kan ikke komme til at betale Porto for saadanne Assignationer, eller de for Udbetalingen siden til ham indlöbende Qvitteringer, da det ikke er ham til nogen Fordeel, og han alene paa den Maade vinder Leilighed til at faae Pengene indtrukne; ei heller synes Sysselmanden eller Ombudsholderen at tilkomme at svare Porto i disse Tilfælde, da de i den Relation, i hvilken de her staae til Landfogden, kan i visse Maader ansees som under ham staaende Oppebörselsbetjente. — I Analogie med Postanordningen for Dannemark af 17. Junii 1771 formenes derfor, at denne Correspondence bör nyde Portofrihed. En anden Sag er det derimod, om Landfogden med Posten afsender Pension eller Gave; da bör Modtageren svare Porto deraf. Endelig, i Hensigt til de Anmeldelser, som gjöres til Stiftamtmanden eller Amtmændene, naar Betalinger skee til Cassen, da, som Öiemedet med, at disse Anmeldelser ere befalede, er, at Stiftamtmanden og Amtmændene kunne deraf have fornöden Con-

trolle med Landfogden i Henseende til Restancerne, saa ere de at ansee som alene kongelig Tjeneste vedkommende, og bör ikke falde Betaleren til Udgift i nogen Maade. Rentekammeret den 26. Junii 1787. 1787 26. Juni.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Bemyndigelse til at antage Expresser i paakommende Tilfælde. Khavn 26. Juni 1787. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 192. 26. Juni.

Hr. Kherren har behaget ved Prom. af 15. Febr. a. c. at forestille den Forlegenhed De har været sat i for at faae Forordn. om Handelens Frigivelse befordret til Nordlandet, og i den Anledning har Hr. Kherren begjært, at der maatte blive föiet saadan Anstalt, at det kunde i slige Tilfælde blive mueligt at faae Brevene, naar Posten var borte, befordrede til vedkommende Steder. Hr. Kherren vil behagelig befinde, at en saadan Anstalt dependerer formeget af det locale og Omstændigheder, til at man her kunde desangaaende resolvere noget bestemt, med mindre dertil var gjort et med Omstændighederne passende Forslag; Alt hvad vi derfor, i Mangel deraf, kunne svare, er, at vi maa overlade til Hr. Kherren i deslige Tilfælde at leie Expresser til saadanne Sagers Befordring, der ingen Ophold taale, da Belöbet skal blive bestridt af den kongelige Kasse. Skulde Hr. Kherren imidlertid kunne udfinde nogen anden passende Anstalt, der maatte være at föie, ville vi derom forvente Deres nærmere Forestilling, da Sagen skal komme under videre Betragtning. Rentekammeret den 26. Junii 1787.

Rentekammer-Skrivelse til Landfoged Skuli Magnusson, ang. den kongelige Kasses Fortrinsret ved Indbetalinger. Khavn 26. Juni 1787. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 197. 26. Juni.

Hr. Landf. har ved Skrivelse under 3. April a. c.

1787. 26. Juni. indberettet her til Kammeret, hvad Decision der er falden paa den 10. Post af Antegnelserne i Deres aflagte Tugthus-Regnskab pro 1785, ang. Tugthusets formentlige Præferenee til at nyde forlods Betaling af hvad Penge Sysselmændene indsende til Kassen. I den Anledning skulle vi ikke undlade at formelde til Deres Underretning og nærmere Bestemmelse i denne Sag: at naar Sysselmændene indsende Penge til Kassen, og derved opgive hvorpaa Belöbet skal afdrages, saasom enten paa deres Afgifter, Tugthusets eller Justiee-Kassens Contingenter, bör de ufeilbar afskrives paa deres Debet, saaledes som det af dem er opgivet, men benævne de ikke, ved at indsende Pengene, hvorfor Betalingen skal være, da har den kongelige Kasse den Præferenee, at det fulde Belöb kan afskrives paa deres Afgifter, eller hvad videre de skulle svare til Jordebogs-Kassen. Rentekammeret den 26. Junii 1787[1].

21. Juli. **Cancellie-Skrivelse til Rentekammeret, ang. Fastsættelsen af Mulkter for at skyde Rensdyr.** Khavn 21. Juli 1787. — Canc. Brevb. 1787, Nr. 1450, S. 1120—1122. Fogtm. VI. 4, 133—134.

P. M. Da det kgl. Rentekammer under 6. Junii næstafvigt har forlangt Caneelliets Betænkning om, hvad Straf der kunde være at bestemme for Forbrydelser imod den agtende Anordning, angaaende at der for det förste i 10 Aar ikke maatte bruges Skyde-Gevær mod de i Island værende Rensdyr: — saa skulde man tjenstligst have formeldet, at man formener, at der i Henseende til Straffens Bestemmelse maatte gjöres Forskjel paa kongelige Betjente, paa Gaardeiere, Husmænd og Tjenestefolk, og paa Fremmede, som komme til Landet for at handle, og at til den Ende Straffen kunde fast-

[1]) Gjenpart heraf communiceret Stiftamtm. Levetzow ved Rentek. Skriv. af s. D. Isl. Copieb. sst. Nr. 198.

sættes saaledes: at, naar kongelige Betjente eller Præster befandtes at have skudt Rensdyr, skulle de for hvert Stykke, de bevises at have skudt, betale i Mulkt 20 Rd., enhver Gaardeier 10 Rd., enhver Husmand, Leilænding, Tjenestekarl eller löse Folk 5 Rd., enhver Fremmed, som kommer til Landet for at handle, 30 Rd., men enhver bosiddende Fremmed med den Straf, som for kongelige Betjente fastsættes. Foruden denne Straf skulde man formene, at Rensdyrets Værdie burde betales, Alt til Stedets Fattige, og dersom den Skyldige ikke skulde kunne betale, da maatte de i den tredie Classe benævnte straffes med 2 Slag af Riis for hver Rigsdaler, de ikke kan betale, dog at denne Straf regnes alene for Böderne og ikke for Dyrets Værdie, og de igjentagne Forseelser maatte straffes med det Dobbelte af den fastsættende Mulkt. Det kgl. Danske Cancellie den 21. Julii 1787. 1787. 21. Juli.

Forordning ang. **Salg og Kjöb af Hestehaar.** Frederiksberg 3. August 1787. — Denne Forordning er her bemærket i Henhold til For. 20. Novbr. 1750, men er ligesaa lidt som denne publiceret i Island. Siell. Reg. 1786 og 1787 (77), 843—844. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1787, S. 152—154; Schou IX, 332—333. 3. August.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmanden i Nord- og Öster-Amtet, ang. **Indförelse af aarlige oeconomiske Tabeller.** Khavn 7. August 1787. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 291. 7. August.

Den Ordre, Hr. Amtm. har tillagt samtlige Sysselmænd i Nord- og Öster-Amtet, om at paadrive, at de allern. Anordninger til Jordbrugets og Landvæsenets Drift blive efterlevede, samt ved Tabelle aarlig at underrette Amtet om, hvad Fremgang der vindes i Næringsveiene, m. v., kunne vi ikke andet end give vores Bifald, og efter Hr. Amtm.' Begjæring have vi, saaledes

1787. 7. August. som af hosfölgende Gjenpart behagelig vil erfares, beordret samtlige Sysselmænd i bemeldte Amt at efterkomme Hr. Amtm.' Befaling, ligesom vi og have indladt os i Correspondence med Stiftamtmanden, samt Amtmand Stephensen, om at see en lige Foranstaltning indfört i Sönder- og Vester-Amterne, hvilket vi ikke skulle undlade at formelde til tjenstlig Gjensvar paa Hr. Amtm.' Skrivelse af 2. Martii a. c., da vi iövrigt ikke ville paatvivle, at Hr. Amtm. jo, ved at uddrage en General-Tabelle af Sysselmændenes Tabeller, ligeledes aarlig vil communicere dette Kammer hvad Fremgang der opnaaes i Jordbruget og Landvæsenet m. v. Rentekammeret den 7. August 1787[1].

[1]) Rentek. Circ. s. D. til alle Sysselmændene i Norder- og Öster-Amtet, at efterkomme Amtmandens Ordre om at indsende aarlig til Amtet saadanne Tabeller som ovenanfört (Isl. Copieb. sst. Nr. 292—297). — S. D. Skriv. til Stiftamtm. Levetzow, hvorved ham tilsendes Gjenpart af Amtmand Steph. Thorarensens ovennævnte Ordre til Sysselmændene, med Anmodning, at föie en lignende Foranstaltning i Sönder-Amtet, og med Tilkjendegivelse af, at Kammeret har i Sinde at lade trykke Schema til Tabellerne (Copieb. sst. Nr. 298). — Rentek. Skriv. s. D. til Amtmanden i Vester-Amtet af samme Indhold, Copieb. sst. Nr. 299. — Det trykte Schema til de oeconomiske Tabeller, som findes at være afbenyttet i en lang Række Aar, fra Aaret 1787 inclusive, optager den ene Side af et Halvark (Rubrikkerne paatværs) og har fölgende Titel: „Tabel over N. N. Syssels oeconomiske Tilstand pro Anno 17 . .", og disse Rubrikker: 1) „Rep", med Under-Rubrikker: a) „Gaard; b) Beboer. — 2) Gaardens hele Folketal. — 3) deraf arbeidsföre Mandspersoner, foruden Beboeren. — 4) den nærværende hele Besætning paa Gaardene", med Under-Rubrikker: a) „Kjör; — b) Qvier, som har taget mod Kalv; — c) Tyre og Stude; — d) Kalve; — e) Malkefaar; — f) Gimmerlamme i förste Aar; — g) Beder og Vædre i förste Aar; — h) Beder og Vædre over eet Aar; — i) tamme Heste; — k) utæmmede Heste; — l) Hest- og Hoppeföl. — 5) Tungjærdets

Plakat (paa Tydsk) ang. Opmuntringer til Udrustninger af Fiskerskibe til Island. Frederiksberg 8. August 1787. — Denne Plakat, hvis fuldstændige Titel er: „Plakat, betreffend einige algemeine Ermunterungen und Unterstützungen für Schiffs-Ausrüstungen auf den Fischfang unter Island", er emaneret gjennem General-Land-Oeconomie- og Commerce-Collegium, og er iövrigt af samme Indhold som Plak. 6. Juni 1787 (ovenf. S. 406-411). — Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1787, S. 154—160; Rubr. hos Schou IX, 334. 1787. 8. August.

Rentekammer-Skrivelse til Biskoppen i Holum Stift, Arni Thorarensen, ang. Forholdet med Hensyn til et Lovbuds Publication. Khavn 11. August 1787. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 319. [I Anledning af at Biskoppen nægtede at betale 4 Rd. 59½ Sk. i Procento-Skat for Aarene 1782 og 1783 som Præst i Odda, paa Grund af at Reglement 17. Juli 1782, hvis Bestemmelser om Smörpriserne havde Indflydelse paa Angivelsen af Præstekaldets Indtægt, ikke var publiceret paa Thingene i Rangar- 11. August.

---

hele Længde efter danske Favne. — 6) deraf opförte dette Aar: Favne. — 7) Kjökkenhavers Antal, som benyttes. — 8) Gröfters til Vands-Afledning Favnetal. — 9) deraf gravne i dette Aar Favne. — 10) Om Törv bruges til Brændsel, eller ei. — 11) Baade-Antal", med Under-Rubrikker: a) „10 og 8æringer; — b) 6 og 4 Mande-Far; — c) mindre Baade. — 12) Omstændigheder eller Aarsager, som maatte have hindret Opsidderen fra at opföre det befalede Maal af Tungjærde i indeværende Aar". — Med Hensyn til de indsendte Tabeller finder iövrigt i den ældre Tid den Uovereensstemmelse Sted, at fra Sönder-Amtet ere kun indsendte de af Repstyrerne udfyldte Tabeller, uden at være ledsagede af nogen General-Tabel for Sysseler eller for hele Amtet; fra Vester-Amtet haves Reppe-Tabeller, med General-Tabel for hvert Syssel; fra Norder-Amtet derimod er kun en General-Tabel for hele Amtet indsendt, med Angivelse af Summerne for hvert Syssel, men ingen Reppe-Tabeller eller Syssel-Tabeller særskilt.

1787. valla Syssel förend i Aaret 1784, hvilket Rentekammeret ikke
11. August. vil lade gjælde som Fritagelsesgrund]: thi om og det kgl. Reglement af 17. Julii 1782, der bestemmer Præsternes Rettigheder af Smör til 52½ Sk. pr. Föring, först er bekjendtgjort paa Thingene i Rangevalle Syssel i Aaret 1784, saa er det dog blevet offentlig bekjendtgjort ikke alene i Althingsbogen for Aaret 1783, men og af Prædikestolen samme Aar . . . . . Rentekammeret den 11. August 1787[1].

15. August. **Kongelig Resolution ang. Tilskud til Jordebogskassen i Island.** Frederiksberg 15. August 1787. — I Forestilling 7. August bemærker Rentekammeret, at den Maade, man för havde brugt, naar Jordebogs-Indtægterne i Island ikke vare tilstrækkelige til Udgifterne: at requirere Penge i Handelen, kunde nu ikke, efter Ophævelsen af den kongelige Monopolhandel, længer finde Sted. Da nu Udgifterne til Reykjaviks Skole alene beløb 2500 Rd. aarlig, var det nödvendigt at opsende aarlig med Postskibet den fornödne Pengesum; men da Handelens Effekter i Island nu vare under Realisation, foreslaaes, at af de derfor indkommende Penge efterlades saa meget i Island, som der ansaaes nödvendigt til dette Aars Udgifter, hvilket Rentekammeret anslaaer til 3000 Rd. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 68, Nr. 77.

Vi ville allern. herved bemyndige Vort Rentekammer til, ved den islandske Realisations-Commission at foranstalte, at af den islandske Handels Midler i Island, som nu realiseres, udleveres til Stiftamtmanden sammesteds, Vores Kammerherre Levetzow, 3000 Rd., til saadanne Udgifters Bestridelse for dette Aar, som af Jordebogskassen ei maatte kunne udredes; hvorhos Vi allern. tillade, at til slige Udgifters Udredelse for Fremtiden

[1] ved Rentek. Skrivelser s. D. er dette Svar communiceret Stiftamtmanden og Amtmanden i Nord- og Öster-Amtet (Copieb. sst. Nr. 321—322).

maa til benævnte Stiftamtmand aarlig herfra med Postskibet oversendes en saa stor Sum, som han for hvert Aar formener at kunne dertil behöve, hvorimod Alt, hvad der af de Summer, som af Stiftamtmanden saaledes modtages og bevares, i paakommende Tilfælde udtælles, bör indföres i Jordebogs-Regnskabet for Island efter de Qvitteringer og den videre Rigtighed, som Stiftamtmanden tilstiller Landfogden sammesteds. Friderichsberg Slot den 15. August 1787[1]. 1787. 15. August.

Kongelig Resolution ang. Reglement for Benyttelsen af Broen over Jökulsaaen i Mula Syssel. Frederiksberg den 15. August 1787[2]. — 15. August.
I Rentekammerets Forestilling 7. August berettes, at i Henhold til kgl. Resol. 8. Mai 1780 havde Amtmand Thorarensen forfattet og Stiftamtmand Levetzow indsendt et Udkast til Reglement for Vedligeholdelsen og Afbenyttelsen af den nu nyopförte Bro over Floden Jökulsaa i Mula Syssel, hvorimod hverken Stiftamtmanden eller Kammeret fandt Noget at erindre og som derfor indstilles til Approbation. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 68, Nr. 81.

Vi approbere allern. indbemeldte af Amtmand Thorarensen ifölge Vores Resolution af 8. Maji 1780 forfattede Forslag til et Reglement for Bropenges Oppebörsel og Vedligeholdelsen i Fremtiden af den nu opbygte nye Bro over Jökelsaaen i Fljotsdals-Herred og Nordre-Mule Syssel i Island, dog ikkun for det förste i 2 Aar, da det derefter vil vise sig, om bemeldte Indretning efter Omstændighederne kan behöve nogen Forandring, eller ikke. Friderichsberg Slot den 15. August 1787[3].

---

[1] Ved Rentekammerets Skrivelser 11. August 1787 (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 357—358) er allerede denne Foranstaltning tilmeldt Stiftamtmand Levetzow og Landfogden i Island, med de fornödne Forholds-Ordrer.

[2] Reglem. 1. Juli 1788.

[3] Ved Rentekammer-Skrivelser 11. August til Stiftamtmand Levetzow og Amtmand Stephan Thorarensen (Isl. Copieb.

1787. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Handels-Restancer, Postkasse, m. v. Khavn 18. August 1787.** — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 462.
18. August.

Ved hosfölgende Gjenpart skulle vi ikke undlade at communicere Hr. Khr. til behagelig Underretning, hvad Ordre Kjöbmændene ere tillagte fra den allern. anordnede islandske Handels Realisations-Commission; og som Hr. Khr. deraf vil behagelig erfare, at den ved Plak. af 18. Aug. a. p. tilsagte Naade, at de, som inden en vis Tid betalte det Halve af deres Handels-Restance, maatte nyde Eftergivelse af den anden halve Deel, ikke skal strække sig til Embedsmænd eller Folk udenfor Bondestanden, eller den saakaldte Almue, saa ville vi ikke paatvivle, at Hr. Khr. jo vil sörge for at denne Indskrænkelse saavidt mueligt kan blive alle Vedkommende bekjendt til deres Efterretning. — Med dette Skib, som i Aar er befragtet til Postskib, fölger alle Depecher i en dertil indrettet Kiste, der fremdeles skal tjene til Postkasse, og hvortil Hr. Khr. til den Ende bliver tilstillet en Nögle, for at kunne aabne den, samt ved Afsendelsen igjen fra Landet at kunne, efter en derover forfattende Designation, nedlægge deri alle de Breve og Sager, som angaae de kongelige Collegier eller Realisations-Commissionen, med videre den kongel. Tjeneste vedkommende. — De for denne Gang modtagende Depecher maae vi, ligesom under 28. Julii a. c., tjenstligst have Hr. Khr. anmodet, at ville strax efter Skibets Ankomst besörge til Amtmændene, Kjöbmændene og Sysselmændene ved Expresser, samt derhos anmode Amtmændene om, at de ligeledes sörger for,

Litr. X, Nr. 355—356) meddeles dem, at Bro-Reglementet er approberet, og paalægges den Sidste saavel at besörge Reglementet offentlig bekjendtgjort, som at föie de övrige Anstalter, han maatte finde fornödne til at overholde dette Reglements Efterlevelse.

at de, saavidt ethvert Amt vedkommer, saasnart mue- 1787.
ligt kan komme Vedkommende tilhænde. — De Dupli- 18. August.
cater, som Kjöbmændene ere beordrede at indsende, udbede vi os at Hr. Khr. vilde paa bedste Maade sörge for kan blive afsendte med det förste Skib, som gaaer fra Sönderlandet efter at Postskibet er afseilet, og da vi ikke ville paatvivle, at Hr. Khr. jo vil befinde, at det ligeledes vil være fornödent, at man for Fremtiden erholder Duplicater af hvad med Postskibet expederes fra Stiftet, saa ville vi forvente saadanne Duplicater ved samme Leilighed, hvilket Amtmændene ogsaa ere blevne anmodede at iagttage. Rentekammeret den 18. August 1787[1].

Rentekammer-Circulaire til Landfogden og Sysselmændene i Island, ang. Indberetninger om Jordegodsets Tilstand m. v. Khavn 18. August 1787. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 438—457. 18. August.

Det er anseet höist fornödent, at man faaer nöiagtig Kundskab om, hvilke Gaarde i Island der for nærværende Tid ere beboede, samt om deres Dyrhed med videre; vi maae derfor have (Tit.) anmodet, at ville ved Repstyrerne indhente de Efterretninger, som findes anförte paa hosfölgende Tabelle, hvoraf (Tit.) ville tilstille Enhver tvende Exemplarer, med Tilhold, at de i ethvert af dem maae beskrive alle Omstændigheder, saaledes som de befindes til næstkommende Nytaar, hvilke Tabeller de derefter maae saa betimelig see (Tit.) igjen tilstillede, at De ufeilbar kan afsende det ene Exemplar tillige med Forretningerne over Handels-Beholdningerne, eller saa betids, at de uomgjængelig ere paa Bessestad til medium Februarii, for at kunne afgaae med det fra

[1]) Det förste og sidste Membrum af denne Skrivelse er under s D. afgaaet som Rentek. Skriv. til de to övrige Amtmænd. Copieb. sst. Nr. 463—464.

1787. 18. August. Landet afgaaende Postskib; det andet Exemplar ville De derefter endvidere afsende saa betids, at de kan være tilstede paa Bessestad inden medium Maji, for ligeledes at blive befordret herned. Til at befordre, at disse Efterretninger kan blive des paalideligere, maae vi endvidere have (Tit.) anmodet, at ville forklare for Repstyrerne Tabellernes Indhold, og hvad de derefter have at iagttage, samt paa det alvorligste indskjærpe dem, at de anvende al muelig Flid og Opmærksomhed paa at indlevere disse Tabeller fuldstændige og paalidelige, samt saa betids, at de ikke skal savnes for noget Rep, eller at med Tabellernes Afsendelse fra (Tit.) ikke skal skee noget Ophold. — Rentekammeret den 18. August 1787 [1].

18. August. **Rentekammer-Skrivelse** til **Stiftamtmand Levetzow**, ang. **Overdragelse af Gaarden Bjarnanes til Beneficium.** Khavn 18. August 1787. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 473.

Hr. Khr. har ved P. M. af 31. Januar a. c. ind-

[1]) Ved Rentek. Skriv. s. D. (Copieb. sst. Nr. 458—460) er Gjenpart af dette Circulaire tilstillet Stiftamtmanden og begge Amtmændene. — Det Schema, hvorefter de i ovennævnte Circulaire forlangte Oplysninger skulde gives, var indrettet paa fölgende Maade: „Tabel over de i N. N. Rep i N. N Syssel beboede Gaarde", med Rubrikker: 1) „Gaardenes og Hjaleiernes Navne. — 2) om Gaarden er privat Eiendom, Kongens eller beneficeret Gods, enten ganske eller for endeel. — 3) om de beboes af Selveiere, eller Leilændinge, eller Beneficiariis. — 4) hvormange Jordehundrede Gaardens Dyrhed beregnes til. — 5) hvad Kjöbesummer der er betalt for Gaarden, eller hvor meget Eieren eller Beneficiarius holder Gaarden værd i Penge. — 6) hvor megen Landskyld af Gaarden betales. — 7) hvor mange Qvilder der svares Leie af. — 8) hvilke Qvader præsteres af Gaardens Beboere". — En enkelt Sysselmand har imellem 5. og 6. Rubrik indskudt en ny, nemlig „Sysselmandens Taxation".

stillet, om Præsten paa Bjarnarnæss [= Bjarnanes] kunde overlades den halve Jord i Gaarden Bjarnarnæss, som var af Schalholts Bispestols Gods, for 6 Rd. pr. Hundrede. Der kunde saa meget mindre haves derimod, som det er den Priis, hvorfor dette Gods maa overlades, og Præsten blev derved hjulpen til Bopæl, men det er tillige kommet under Betragtning, at der vel var saaledes raadet Bod paa, at denne Præst ikke kom i Forlegenhed, men naar han ved Döden afgaaer og Jordparten derover kommer i Andres Eiendom end den succederende Præstes, saa fandt samme Forlegenhed paany Sted; det er derfor anseet bedre, at istedenfor at sælge denne Gaard, saavel som hvad flere, hvormed det maatte have lige Beskaffenhed, til Eiendom for Præsten, at overlade dem som et Beneficium til Kaldet, imod at svare saa meget i Afgift deraf, som Renten af Kjöbesummen, beregnet til 6 Rd. pr. Hundrede, udfalder; og i Overeensstemmelse dermed maae vi tjenstligst have Hr. Khren anmodet at give Præsten det Fornödne tilkjende; ligesom vi ellers i den Anledning udbede os underrettede af Hr. Khr., om der er flere og da hvilke Jorder, hvormed det har samme Beskaffenhed, samt ellers forelöbigen at give vedkommende Præster fornöden Underretning om, hvad de i den Henseende kan vente. Rentekammeret den 18. August 1787[1]. 1787. 18. August.

Instruction for Landphysikus i Island. Christiansborg 21. Septbr. 1787[2]. — Publiceret paa Al- 21. Septbr.

---

[1]) i en anden Skrivelse af s. D. (Copieb. sst. Nr. 478) önsker Rentekammeret Underretning om, hvorvidt Præsten til Stad i Grindavík, Ari Guðlaugsson, som ogsaa havde sögt om at faae Præstegaarden udlagt til Beneficium, kunde önske samme Afgjörelsesmaade.

[2]) Instruction 25. Februar 1824.

1787. thinget 1789 og trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 28, S. 50-66.
21. Septbr. Cancelliets Instructionsbog 1730—1804, S. 385—391.

INSTRUCTION, hvorefter Vi Christian den Syvende &c. allern. ville, at Vores Landphysikus paa Vort Land Island allerunderd. haver indtil videre at rette og forholde sig.

1) Han skal ei alene, efter almindelige Pligter, men og i Særdeleshed formedelst sit Embedes Vigtighed, som angaaer hele Landets Indbyggeres Liv og Sundhed, före et ordentligt, sömmeligt og ædrueligt Levnet, iagttage Samvittighed, Flittighed og yderste Forsigtighed i sine Forretninger og tillige billig Taushed i Alt hvad ham som Medico betroes. — 2) Saavidt hans Embede vedkommer, skal han efterleve den nuværende kongel. Medicinal-Forordning af 1672, eller andre herefter udkommende, denne hans Instrux i alle dens Punkter, desforuden hvad særdeles Anordninger, som ham herefter fra Vores Danske Cancellie eller fra Collegio medico blive tilstillede, Alt under Straf af Irettesættelser, Mulkter og Embeds-Forbrydelse efter Omstændighederne; i fornödne Understöttelser til sit Embeds Opfyldelse söger han hen til vedkommende Amtmand eller Stiftamtmanden. — 3) Han skal udenfor sine Embedsforretninger bestandig opholde sig paa det Sted, som i hans Bestalling anbefales, og ingenlunde for privat Fordeels Skyld nedsætte sig andensteds. Han maa ei reise ud af Landet uden erholdet Tilladelse af Stiftamtmanden, og det ikkun paa en bestemt Tid. — 4) Han skal være pligtig at antage alle de Syge, som forlange hans Hjelp, og gaae dem tilhaande det snareste muligt med gode Raad og Hjelp, enten de ere rige eller fattige, nærved boende eller langveis borte; og maa han da villig tage imod hvad skikkelig Befordring Enhver efter sin Stand og Vilkaar kan skaffe, naar den Syge selv skaffer Befordring. Han maa for en rig eller fornem Patients Skyld ingenlunde forsömme Andre, eller nægte at komme, naar det forlanges, thi da han lönnes af det Alminde-

lige, saa bör han efter mueligste Kræfter tildele Enhver 1787.
sin Hjelp og Nærværelse. — 5) I endemiske Sygdomme, 21. Septbr.
som paa et eller andet Sted i Landet særdeles skulle regjere, skal han gjöre sig al muelig Umage for at udfinde Aarsagen, den være sig af en besynderlig Levemaade, Ureenlighed i Husene, Vandet, Moradser eller deslige i Nærværelsen &c. Naar saadan Aarsag er udfunden, og dertil kan vides noget let eller gjörligt Forslag, maa det först forelægges Collegio medico til Undersögning og Bifald, og siden af Physico overgives til vedkommende Övrighed. — 6) Naar Landfarsoter indfinde sig i Landet, som Kopper, onde Mæslinger, Skarlagensfeber, Halsbetændelser og andre grasserende Betændelser, Blodgang &c., skal han ei alene strække sin Hjelp, Raad og Nærværelse, saavidt skee kan, ved, saasnart han dertil af Övrigheden forlanges, at begive sig derhen, selv undersöge, om Sygen virkelig er anstikkende og farlig, og efter bedste Indsigter foreslaae de tjenligste Anstalter ved Luftens Renselse og anden Reenlighed, fornuftig Afsondring imellem de Syge og Friske, og andre gavnlige Raad, söge at dæmpe Sygen, hvortil hvert Steds Övrighed bör yde ham al muelig Bistand, naar og hvor han forlanger det; men om Sygen er eller kan ventes betydelig udbredt, bör han underrette Stedets Præst, eller, om nogen Chirurgus opholder sig paa Stedet, da ham, om Sygens Natur, Aarsag og de Midler, han holder for de sikkerste i denne Farsot, og, skulde han finde det fornödent, ved Trykken i et af Bogtrykkerierne at bekjendtgjöre Noget om Almuens Forhold i denne Sygdom, om Midlernes Brug &c., da skal han være pligtig dertil, hvori den, som forvalter Bogtrykkeriet, ingenlunde bör nægte ham den fornödne Bistand, dog mod billig Betaling, som udredes af den offentlige Kasse; hvilken trykte Underretning skal ved Hjelp af Præsterne udbringes blandt Almuen og understöttes ved tjenlige Formaninger og alvorlige Paamindelser, om ethvert Menneskes Pligt at bevare

1787. sit og sines Liv, og ei forsömme eller foragte de af
21. Septbr. Gud forundte Hjelpemidler. — 7) Engang aarlig skal han paa det nöiagtigste visitere Apotheket i Overværelse af Stiftamtmanden, og hvem Flere denne finder for godt at udnævne til at være tilstede og give Agt paa at Medicamenterne altid ere forsvarlige og gode, samt i vedbörlig Forraad. Apothekets Tilstand skal ved hver saadan ordentlig Visitats anmærkes i en dertil af Apothekeren bekostet og med Apotheket altid fölgende Bog, og befindes nogen Mangel eller Urigtighed med Apotheket, da skal strax paa Stedet en Forklaring derover indföres af ham i Bogen og af nærværende Övrighedsperson attesteres, hvoraf en ligeledes attesteret Copie indsendes paa vedkommende Sted. Han skal og nöie gjennemgaae Apothekerens aarlige Regnskab for de frie Medicamenter, som ere bestemte til de Fattige, og derved, saavel som ved Bilagerne, anmærke hvad som kunde findes at erindre eller udsætte derved, för end det indleveres til Stiftamtmanden, hvorved og paaagtes, at altid Noget kan være tilovers til paakommende farlige Landfarsoter. — 8) Ligesom det ved kgl. allern. Resol. 13. Maji [*rett.* 12. Maji] 1783 er tilladt, at han maa antage to duelige Personer til Underviisning i Anatomie, Chirurgie og materia medica, saa maa han ei antage Nogen hertil, uden alene studerende Personer fra en af Skolerne, saavel formedelst den hos dem formodede större Indsigt og Nytte af den medicinske Underviisning, som og paa det at disse kunde være qualificerede til at höste den tilsigtede Frugt af den kongelige Naade, som tilsiger Studiosis chirurgiæ lige Beneficia med andre Studentere, saa at de kunde ved Kjöbenhavns Universitet udvide deres Indsigter og Kundskab, efter at være bragte i Island til den der muelige Modenhed. Disse skal han være pligtig at give al ham muelig Underviisning i benævnte Videnskaber, inden de maae bruges ved Syge. De virkelig ansatte Chirurger skal han underrette om Alt, hvad henhörende til deres Embede

de maatte forlange, ligesom de paa deres Side flittig 1787.
skal correspondere med ham om de dem forekommende betydelige Syge, og indhente hans Bifald eller Veiledning i Curen, om de behöve den. Ved deres Embedstiltrædelse skal han meddele dem en Instrux, som bygges paa hans egen og authoriseres af Stiftamtmanden eller Amtmanden, hvorefter de bör forholde sig; de skal hver for sig holde en rigtig og ordentlig Dagbog over alle de Syge, som de have at curere, at de kan forevise den, naar paaæskes. Paa de Instrumenter, til hvis Indkjöb allern. er skjænket 50 Rd. pro persona, skal de ved Embedets Tiltrædelse overlevere ham en rigtig Fortegnelse under deres Navn, hvilke Instrumenter skal stedse blive som et Inventarium ved Embedet, og haver han at iagttage at de holdes i forsvarlig Stand, og ved forefaldende Forandring, af Dödsfald eller andre Tilfælde, udtages ved Stedets Sysselmand og til Efterfölgeren i Embedet overleveres, hvortil Sysselmændene bör være pligtige. Forseer nogen af Chirurgis sig udi deres Embede, eller ikke före et ædrueligt Liv, da have Vedkommende at andrage det for Physico; skulde Klagemaalet være af Betydenhed, da skal han igjen angive det for Stiftamtmanden eller Amtmanden, hvilke da siden behandle Sagen efter den herefter udi 24. Art. om Klage over Physico foreskrevne Maade. — 9) Med Jordemödrene, som ere antagne, skal han efter Mulighed have flittig Opsyn, at de leve ædruelige og gudfrygtige og forrette deres Embede flittig og forsigtig, söge, saavidt som Beholdningen af de til dem bestemte 100 Rd. aarlig vil tillade, Udveie til deres Formerelse, allerhelst i de Sysseler, som endnu mangle Jordemödre, give dem vedbörlig Underviisning i deres Videnskab og Kunst, og tilholde dem, at de indberette ham tvivlsomme Casus, og, naar det er gjörligt, hente Raad hos ham. Naar en Jordemoder er saa langt borte fra ham, at hun ikke kan blive underviist og examineret af ham selv, da skal det skee ved nærmeste Chirurgus, og skal

21. Septbr.

1787. 21. Septbr. denne, naar Examen skal skee, i Forveien indhente skriftlige Spörgsmaal, som opsatte og forseglet sendes ham af Physico. Disse aabnes först i Præstens, Provstens og Sysselmandens Nærværelse, og hendes Svar opskrives Ord fra Ord til hvert Spörgsmaal, hvilken Forretning da siden sendes Physico til Approbation, og han indförer samme udi en dertil indrettet Protocol og derpaa foreslaaer den Examinerede, om hun findes værdig til virkelig Jordemoder, hos vedkommende Övrighed, at hun kan tages i Eed. Instrux skal han meddele dem ved Embedets Tiltrædelse, hvori postviis anföres alle deres Pligter til deres Underretning. — 10) Alt, hvis de medicinske Anstalters Forbedringer angaaer, skal han gjöre sig Flid for at opfinde og paa behörige Steder bekjendtgjöre; ligesom han og, om det skulde findes fornödent paa noget Sted at ansætte nogen Chirurgus, maa derom med Övrighedens Betænkninger gjöre allerund. Forslag. Hvorimod ingen Omlöber med Medicamenter, Quaksalver eller Ukyndig efterdags maa tillades at befatte sig med ind- eller udvortes Praxis, med mindre de af Physico ere underviiste, ved en offentlig Examen prövede og kjendt dygtige, og have dertil faaet hans skriftlige Tilladelse. Betræffes nogen Ukyndig eller Uexamineret at befatte sig med Curer eller at sælge Medicamenter, da skal han strax angive det for Övrigheden, som skal opsöge og straffe den Skyldige ifölge Forordn. af 4. Decbr. 1672, Art. 30. — 11) I Obductionsforretninger skal han bruge al muelig Forsigtighed baade ved Cadaverets Aabning, at der ei ved Uagtsomhed eller skjödeslös Section gjöres Læsioner, som enten uskyldig kan tilregnes Andre, eller og i det Ringeste gjöre Qvæstionen tvivlsom og indviklet, saa og ved Attesten og Depositionen, hvilken maa være forfattet tydelig, uden Æquivoquer og af rene Datis. I Formodning af Forgiftelse skal han ei alene nöie undersöge Mavens Beskaffenhed, men og dens contenta, og ved bekjendte Forsög for-

visse sig ei alene om Giftens Nærværelse, men og om dens Art, og naar saa meget af contentis ventriculi er tilovers, at han med sin Attest kan fremlægge en Deel deraf som corpus delicti i Retten, maa samme bestandig iagttages. — 12) I Attester, som han paa Embedsvegne udsteder, maa han være meget varlig og betænksom, være sig enten Sundheds- eller Sygdoms-Attester, saasom slige Beviser, naar de ere urigtige, letteligkan misbruges baade imod Kongens Tjeneste og Publicum; ikke mindre forsigtig börhan være med Decisioner i Ægteskabssager om Impotentia, Sterilitate og andre juridiske Quæstioner, og betænke, at, endskjöndt han er befriet fra at beedige dem, ere de dog at ansee som hans virkelige Eed, og udstedes af ham under hans engang gjorte Embedseed. — 13) Han maa ei selv dispensere Medicamenter, men vel före et lidet Reiseapothek med sig paa sine Reiser, for at bruge i Nödsfald og for Tidens og Veiens Skyld, dog at Medicamenterne ere anskaffede fra det ordentlige Apothek. Iövrigt skal han i sin Praxis beflitte sig mest paa simplicia, indigena og euporista, saadanne som den almindelige Mand paa Landet selv efter Anviisning kan indsamle, eller og faae for billig Priis. Han maa ei heller fra sig eller fra Apotheket lade bortskikke remedia heroica, vomitoria, opium, emmenagoga, mercurialia i nogen stor Dosi til Fraværende, efterdi ved saadanne Medicamenters Brug kan reise sig Tilfælde, som kunne blive farlige uden hastig Hjelp. — 14) Ved de der i Landet værende Hospitaler og Tugthuset skal han have nöie Opsigt og Tilsyn saavel i Henseende til oeconomia medica som Lemmernes Levemaade og Medicinen; desaarsag bör Stiftamtmanden eller Amtmanden, Bisperne og Hospitals-Inspecteurerne og Forstanderne ingenlunde vægre sig ved at give ham den fornödne Oplysning om Hospitalernes Indretninger, for saavidt han kunde behöve, for at sættes i Stand til at overlægge med Stiftamtmanden og övrige Hospitals-Inspecteurer, om nogen Forandring til Lemmernes

1787. 21. Septbr.

1787. 21. Septbr. Vilkaars Forbedring, eller flere Lemmers Antagelse, kunde have Sted, saavel som et nyt Reglement til de Syges Forpflegning. Han skal og være forbunden aarlig engang at visitere et Hospital paa sin egen Bekostning, og da selv tale med de Syge, samt nöie undersöge, om de Alle ere efter Angivelsen ulægelige, da han imidlertid nyder fri Underholdning af Hospitalet. Skulde det hænde sig, at et saadant Menneske blev ved hans Anordning og Hjelp helbredet, da bör ham for denne Lettelse af Byrder, han med sin Möie og Flid har forskaffet Hospitalet, godtgjöres saa meget, som pleier at beregnes til Underholdning for sligt et Menneske i et halvt Aar; desuden bör han have Indseende med, at nogle mest nödvendige Medicamenter aarlig leveres til Hospitals-Forstanderen i hvert Hospital, tillige med en Efterretning om deres Brug til Lægedom for de syge Lemmer. Skulde ellers dette med den aarlige Visitation &c. i de langt fra ham liggende Hospitaler falde ham umueligt eller altfor besværligt i Henseende til hans andre Forretninger, da maa han overdrage det til de i de 3 Landfjerdinger beskikkede Chirurgi, saa at hver haver denne Opsigt med sit Hospital. — 15) De, som söge at komme i Hospitalerne og befindes saa nær ved det Sted, hvor Physikus opholder sig, at han kan have Leilighed til at undersöge deres Tilstand, bör, for saavidt mueligt er at forekomme alle falske Angivelser om Skröbelighed og ulægelige Svagheder, medbringe en af ham meddeelt Attest og i de övrige tre Landfjerdinger Attest fra den i hver beskikkede Chirurgus, at de ere hospitalsmæssige Lemmer, förend de indtages i Hospitalet, hvilke Attester gratis bör meddeles, og de fölge med hvert Aars Regnskab over Hospitalernes Indtægt og Udgift. — 16) Saasom han efter Ovenmeldte vorder endeel bebyrdet med adskillige Forretninger ved Hospitalerne, som tildeels ei kan skee uden Bekostning, saa, paa det han med des större Iver og Nidkjærhed maa paatage sig alt dette, og tillige holdes skadeslös, maa hannem ved sin Visitats i Hospitalet

gives en Douceur, proportioneret efter Hospitalets Formue, som af Inspecteurerne maa bestemmes. — 17) Naar et ungt, fattigt Menneske ved ulykkelig Hændelse kommer saaledes til Skade paa sin Helbred, at han ei meer kan vente at fortjene sin Föde, da bör Övrigheden det snareste skee kan og saavidt muegligt bringe et saadant lemlæstet Menneske til Physikus, eller i de andre Landfjerdinger til den nærmeste Chirurgus, som bör anvende al muelig Flid og Eftertanke til at helbrede et saadant Menneske, og, saavidt gjörligt, hjelpe at forekomme den Byrde, som Sveiten ellers maa have af hans Underholdning. Skulde da et saadant beskadiget Menneske saa fuldkommen vorde helbredet, at han med sine Hænders Arbeide kan tjene sit Bröd, og Böigdelauget derved lettet fra Byrden at underholde ham, da bör Physikus eller den Chirurgus, som har helbredet ham, af Böigdelauget nyde saa meget for sin Umage og Bekostning, som et halvt Aars Underholdning og Forpflegning kan beregnes at skulle have kostet, hvorimod det vorder Övrigheden tilladt at anvise den Helbredede et Sted i samme Böigdelaug, hvor han kunde aftjene Sligt igjen. Men, kan Böigdelauget ei for Fattigdoms Skyld udrede ovenmeldte Bekostning, da staaer det Physico eller Chirurgo frit for at forlange den Helbrededes Tjeneste paa nogen Tid efter Övrighedens Skjönnende uden Lön, dog forsyne ham i den Tid med fornöden Föde og Klæde. — 18) Endskjöndt Vi ingenlunde paatvivle, at jo de Formuende og Retsindige noksom skjönne, hvorledes en udi sine Videnskaber vel oplyst Medicus bör lönnes for sine Reiser og anden Umage, saa dog, for at forekomme Tvistigheder, som kunde opkomme med Vrangvillige, og til at fastsætte en Regel for Skifteforvaltere, ville Vi allern. fastsætte fölgende Taxt, hvorefter hans Reiser og Umage bör godtgjöres: 1) For Reiser: a) naar han reiser paa sin egen Bekostning, da betales ham for hver Dags Reise fra hans Hjem til den Syge om Sommeren 4 Mk. Danske, om Vinteren

1787.
21. Septbr.

1787. 21. Septbr. 5 Mk., dog at han paa sin Side ikke maa anvende længere Tid til Reisen end fornöden gjöres, saa at han daglig reiser en Thingmandsled; en Reise under 5 Miil regnes for en Dag; — b) Naar han reiser paa en Andens Bekostning, da betales ham for hver Dags Reise om Sommeren 2 Mk., om Vinteren 3 Mk.; de uvisse Udgifter paa disse Reiser, som foraarsages ham ved Færgelöb &c., betales ham desuden; — 2) For Ophold hos den Syge betales ham for hver Dag 2 Mk., foruden anstændig fri Underholdning; dog tillades ham at tage noget mere for sin Umage og lykkelige Cur hos Formuende, for at godtgjöre hans ubetalte Umage hos de Fattige; — 3) De til den Syge fra Apotheket ordinerede Medicamenter betales desforuden; — 4) Alle og Enhver, som komme til ham for at raadföre sig med ham, naar han ei haver anden Umage derved end at anhöre Forklaringen over deres Befindende, skrive en Recept og forklare dens Brug for den Syge, skal for saadan en Ordination ei betales mere end 12 Sk. De Fattige skulle have det omsonst; — 5) Naar han efter Övrighedens Forlangende gjör Reiser, enten til smitsomme Sygdommes Undersögelse eller i andre slige offentlige Ærinder, da betales ham efter forbemeldte Taxt; — 6) For Obductionsforretninger betales ham for Reisen efter ovenstaaende Nr. 1, og for Forretningen og Attesten 1 Rd.; men er Obductionen ved hans Bopæl, eller hvor han just da i andre Ærinder opholdt sig, da betales ham kuns den for Forretningen og Attesten ansatte 1 Rd.; — 7) For Besigtelser paa Levende og den derover meddeelte Attest betales ham 3 Mk., foruden Reisens Betaling efter ovenanförte Taxt, om derved foraarsages ham nogen Reise; men angaaer Sagen det Offentlige, da skal han meddele Attesten omsonst; — 8) For Sundheds-Attester betales ham 2 til 3 Mk., efter den Omgjældendes Formue. — 19) Den ham allern. forundte frie Jord med Huus og endnu tilliggende Inventarium bör han holde saaledes vedlige, at han stedse, naar forlanges, kan gjöre Rede og Rigtighed derfor. —

20) De fattige Syge, som medbringe tilforladelige Attester om deres Fattigdom og skikkelige Forhold, forsyner han med frie Medicamenter. Mod de fattige Skoledisciple forholder han sig paa samme Maade som med andre Fattige, naar Bispen maatte forlange hans Hjelp til dem; hvorimod ham godtgjöres nogle Reiseomkostninger i Forhold af Veiens Længde, og desuden nyder fri Underholdning og Natteleie paa Bispestolen. — 21) Hvad han in physico-oeconomicis e triplici regno naturæ efter fuldstændige Pröver og Undersögninger opdager til almindelig eller enkelt Nytte, bör han bekjendtgjöre paa behörige Steder til Alles Efterretning. Hvad Curiosa ham maatte forekomme in historia naturali, derom skal han aarlig correspondere med Vores her allern. stiftede lærde Selskab, og derhos give sine egne Betænkninger samt alle til Oplysning fornödne Omstændigheder nöiagtig tilkjende, og selv holde en rigtig Journal over det han indsender, saavel som og over de Anmærkninger og Besvaringer, han faaer tilbage. — 22) Han skal til Nytte for Efterkommerne i Embedet holde en ordentlig Dagbog, hvori han skal indföre: 1) alle de Breve, han faaer fra Vore Collegier, Stiftamtmanden og alle Embedsmænd i Island paa Embedsvegne, og alle de Breve, han pro officio modtager og afsender; — 2) en nöiagtig Beskrivelse over de ham forekommende Landfarsoter, deres Principium, Incrementum, Statum og Declinationem, med alle de dertil hörende critiske Omstændigheder, saavel som hvad Remedia han bruger derimod og hvilke han finder nyttigst og sikkerst; — 3) Alt hvad han iagttager eller opdager i Henseende til Landets endemiske Sygdommes Aarsag og Natur, samt bedste Lægedom; — 4) alle de Obductionsforretninger han gjör, og da tillige antegne hvad præternaturaliter han finder i Cadavere, endskjöndt det ei indföres i Forretningen. — 23) Til collegium medicum skal han aarlig eengang indsende en Udskrift af det i hans Protocol siden sidste Skrivelse Indförte om foregaaende §. Nr. 2 og 3, samt hvilke Sygdomme

1787. 21. Septbr.

1787. 21. Septbr. ham i det foregaaende Aar ere forekomne i hans Praxi og andet til artem medicam Henhörende, hvilket Decanus collegii medici bör saasnart mueligt omsende til övrige Membris collegii, hvorefter med förste til Island afgaaende Leilighed skal meddeles ham deres Betænkning, som han indförer i ovenmeldte Protocol. — 24) Stiftamtmanden, Amtmanden og Biskopperne, hver i sit Stift, skal have tilbörlig og nöiagtig Indseende med, at han allerund. efterlever denne ham meddeelte Instrux, og, ifald Nogen haver billig Aarsag til at besværge sig over ham, enten for Efterladenhed eller i andre Maader, da skal de andrage Saadant for Stiftamtmanden, som skal være pligtig strax at raade Bod derpaa. Men skulde Klagemaalet være af Betydenhed, da skal Stiftamtmanden efter Omstændighederne allerund. andrage det for Os. Skulde ellers Stiftamtmanden finde det fornödent, efter Omstændighederne og indlöbende Tilfælde, at föie et eller andet Tillæg til Landphysici eller Chirurgorum Pligter mod det Almindelige, da tillades det ham, naar det er overeensstemmende med denne Instrux, og det ved förste Leilighed indberettes til Vores Danske Cancellie. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores kongelige Residentz-Stad Kjöbenhavn den 21. Septembr. 1787.

22. Septbr. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Vaccinationens Fremme i Island. Khavn den 22 Septbr. 1787.** — Canc. Brevb. for 1787, Nr. 1939, S. 1495—1496.

P. M. Da det er bragt i Erfaring, at man har begyndt med at inoculere Börnekopper i Island, hvilket paa nogle Steder er gaaet saa lykkelig af, at der, iblandt andet, i Öefjords Syssel, af 8 Mennesker, som bleve inoculerede, ingen ere döde, og dette Middel, ved at blive jævnlig brugt, kan hjælpe meget til at forebygge og indskrænke den yderlige Farlighed, som Koppe-Epidemien der paa Landet medförer: saa har man, for at

skaffe Almuen Kundskab om dette Middels Maade, Brug og Forholdet derunder, ved Collegium medicum ladet forfatte en Anviisning til den bedste Maade at indpode Börnekopper i Island, hvilken bliver indfört i det kgl. islandske Literatur-Selskabs Skrifter; og skulde man herved tjenstligst anmode Hr. Khr. at opmuntre Almuen til at benytte sig af Inoculationen saa ofte Kopperne naturligen skulde yttre sig i Landet, men ellers ikke, hvorom man og har tilskreven Amtmand Thorarensen, med Meldende, at man ei saae at studiosus chirurgiæ Svend Poulsen, som i afvigte Aar har sendt Koppematerie fra Sönderlandet til Skagefjords Syssel, kan derfor ansees enten med Mulkt eller Tiltale[1]. Det kongl. Danske Cancellie den 22. Septbr. 1787[2]. 1787. 22. Septbr.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Beskikkelse af Procuratorer i Island. Khavn 22. Septbr. 1787. — Canc. Brevb. for 1787, Nr. 1942, S. 1497—1498. 22. Septbr.

P. M. I Anledning af de tvende hertil indkomne og med Hr. Khres Erklæringer understöttede Ansögnin-

---

[1]) Amtmand Thorarensen havde nemlig fattet den Mening, at Kopperne vare indförte i Skagafjords Syssel derved, at Student Sveinn Pálsson, som dengang var Lærling hos Landphysikus, havde sendt en liden Pakke og Brev med Posten til sin Fader, hvori befandtes Vaccinmaterie, som han raadede Faderen til at bruge og inoculere sine Södskende med, for at beskytte dem mod Kopperne.

[2]) Skrivelse herom til Amtmand Stephan Thorarensen s. D. (Brevb. sst. Nr. 1950, S. 1503-1504). — Skrivelse s. D. til det islandske Literatur Selskab (Brevb. Nr. 1923, S. 1479) om at optage den af Collegio medico forfattede „Anviisning til den bedste Maade at indpode Börnekopper i Island" i dets Skrifter. I Anledning heraf er bemeldte „Anviisning" paa Dansk, med islandsk Oversættelse af Benedikt Gröndal („Avísan um hina beztu aðferð að setja bólu á Íslandi") trykt i det nævnte Selskabs Skrifter („Rit hins íslenzka lærdóms lista fèlags") VIII. B. S. 1—25.

1787. 22. Septbr. ger, fra Sivert Olsen og Hans Jacob Lindahl, om at beskikkes til Oberrets-Procuratorer i Island, skulle man herved tjenstligst have Dennem tilmeldet, at man i Almindelighed holder for, at det ikke er fornödent at anordne Procuratorer der i Landet, og at det, ligesom Ingen hidtil har været beskikket, ansees tjenligst, at det fremdeles derved haver sit Forblivende, samt at derimod i det Tilfælde, at en Bonde eller anden enfoldig Mand maatte behöve og begjere nogen bekjendt oprigtig og bosat Mand til sit Forsvar, samme ham af Övrigheden bliver at bevilge efter Forordningen af 19. Aug. 1735, dens 14. §. Det kongelige Danske Cancellie den 22. Septbr. 1787.

13. Oktbr. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Adskillelse af Personer formedelst Hoer og Leiermaal.** Khavn 13. Oktbr. 1787[1]. — Canc. Brevb. for 1787, Nr. 2131, S. 1648-1649. — Fogtm. VI. 4, 174.

P. M. Saavel i Anledning af en fra Sysselmand John Helgesen i Östre-Schaftefjelds Syssel indkommen Forespörgsel, som Hr. Khres hertil under 15. Februar sidstl. afladte Skrivelse: om de, som, i steden for ifölge Stor-Dommen af 1565 og Forordningen af 3. Junii 1746 at römme Sysselet formedelst Horerie eller 4de Gang begaaet Leiermaal, nu, efter Reskriptet af 15. Martii 1780, betale en Mulkt fra 2 til 10 Rd., maae boe i Huse sammen: — skulde man herved tjenstligst have Dennem tilmeldet, at da bemeldte Forordnings 12. Art. befaler, at de, som have begaaet Leiermaal, maae, naar de ikke ægte hverandre, ei blive i een Bopæl sammen eller i eet Sogn, og denne Forordning i saa Maade ei er ophævet ved foranförte Reskript af 15. Martii 1780, men alene Stor-Dommen, for saavidt Römning af Syssel og

[1]) Reskr. 25. Juli 1808 § 10.

Landsfjerding angaaer, saa bör i saa Fald forholdes efter meerbemeldte Forordning af 3. Junii 1746, dens 12. Art., hvilken, som meldt, i ingen Maade ved det benævnte Reskript er forandret. Det kongelige Danske Cancellie den 13. Oktbr. 1787. 1787. 13. Oktbr.

Cancellie-Circulaire, ang. Indsendelse af Erklæringer paa Suppliquer m. v. Khavn 13. Oktbr. 1787. 13. Oktbr. — Dette Circulaire er afgaaet til Magistraten i Kjöbenhavn, Hof- og Stads-Retten, Over-Brand- og Vand-Commissionen, samt alle Stiftamtmænd, Amtmænd og Biskopper i Danmark og Norge, men ikke til Island; dog er det senere, ved Canc. Skriv. 14. April 1792, opsendt til Island, for at følges i visse Tilfælde, men i Canc. Skriv. 13. Decbr. 1800 erklæres det igjen for ikke gjældende. — Canc. Brevb. for 1787, Nr. 2110, S. 1631—1633. — Fogtm. Vl. 4, 173—174.

P. M. Saavel udi Cancelliet som og ved Hoffet indlöbe jævnlige Klager over, at Supplikanterne længe blive opholdte og maae vente, inden de kan erholde Resolutioner paa de af dem indgivne Memorialer; og da saadant Ophold reiser sig deraf, at de over Ansögningerne forlangte fornödne Erklæringer undertiden i lang Tid udeblive: saa, paa det H. Maj• Tjeneste med den behörige Promptitude og uden Ophold kan blive befordret, skulde man tjenstligst have (Tit.) tilkjendegivet, at De udi alle Sager, som blive sendte til Deres Erklæring eller Betænkning, i det seneste 10 Uger[1] fra den Dato, at Erklæring eller Betænkning fra Cancelliet bliver forlanget, haver at indkomme med samme, og i vidrig Fald strax at indberette, hvorfore saadant ikke har kunnet skee, ligesom De og, for at kunne efterkomme dette, have i ethvert Tilfælde at forelægge Underbetjenterne og Ved-

[1]) saaledes bestemmes Fristen for det nordenfjeldske Norge, og i Nordlandene og Finmarken endog med Tilföielse: „saavidt Posternes Gang det vil tillade"; for det söndenfjeldske Norge sættes „8 Uger"; for Fyen og Jylland „6 Uger"; i Sjæll. udenfor Khavn „4 Uger"; for Khavn „3 Uger".

1787. kommende, hvis Oplysninger De behöve at indhente,
13. Oktbr. en vis bestemt kort Tid, inden hvilken de skulle være forbundne at meddele Dem samme, da De i Tilfælde af Forsömmelse herudi kunde ansee dem med en passende Mulkt efter Omstændighederne, som da tillige hertil maatte indberettes. Iövrigt ville (Tit.)[2] ifölge Canc. Skriv. af 26. Februar 1774 behage ved Indberetning af enhver verdslig Vacance, at anmelde hvad saadant ledigværende Embedes Indkomster omtrent og saavidt vides kan aarlig belöbe sig til. Det kongelige Danske Cancellie den 13. Oktobr. 1787.

17. Novbr. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow og Biskoppen over Holum Stift, ang. Márstad Annex-Kirkes Nedlæggelse. Khavn den 17. Novbr. 1787.** — Canc. Brevb. for 1787, Nr. 2430, S. 1930—1931; Fogtm. VI. 4, 205.

P. M. Paa Hr. Khres hertil under 2. Martii sidstl. afladte Skrivelse, hvorudi De har indstilt, at Maastade Annexkirke i Hunevads Syssel, der skal være unödvendig og meget forfalden, maa, ligesom det allerede ved Reskript af 17. Maji 1765 har været befalet, afskaffes, da saavel afgangne Biskop Thorarensen som Provsten og Stedets Præst önsker saadant, og at de denne Kirke sögende 8 Gaarde derimod maatte blive henlagde: de 6 til Hovedkirken Underfelle og de andre til Thingöre Kirke, med videre: — skulde man herved tjenstligst have Hr. Khre og D. Höiærv. tilmeldet, at, da det af de medfulgte Oplysninger sees, at denne Kirke er saa forfalden, at den er ganske ubrugelig til Gudstjeneste, uden i ret godt Veir, og at nærværende Sognebönder have ingen Formue at bidrage Noget til Kirkens Istandsættelse, ligesom vedkommende Proprietairer og Kirkeværger heller ikke vil befatte sig dermed; saa vil med

²) til Stiftamtmændene og Amtmændene i Danmark og Norge.

denne Annexkirke forholdes efter foranförte Reskript af 17. Maji 1765, da alle Vedkommende ere enige i at den ikke behöves, og haves altsaa Intet imod, at af Sognet henlægges de 6 Gaarde til Hovedkirken Underfelle og de tvende nordligste, Öxl og Bjarnestade, til Thingöre Kirke, samt at Maarstade Kirkes Qvilder henlægges til bemeldte Hovedkirke Underfelle, men dens övrige Inventarium eller Utensilia til den eller de Kirker i Stiftet, som, efter D. Höiærv. Sigelse, maatte trænge til samme. Det kgl. Danske Cancellie den 17. November 1787. 1787. 17. Novbr.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow og Biskop Hannes Finnsson, ang. Præstekaldenes Besættelse i Island. Khavn 12. Januar 1788[1]. — Canc. Brevb. 1788, Nr. 91, S. 74—76. — Fogtm. VI. 4, 251. 1788. 12. Januar.

Saavel af Hr. Khres som D. Höiærv. hertil i Augusti og Septbr. Maaneder f. A. indkomne Beretninger har man erfaret de ulige Meninger, De ere af, i Henseende til det ved kgl. Reskript af 11. Maji a. p. befalede Forslag, som af Biskoppen skal gjöres paa 3 Candidater til hvert Præstekald paa Island, hvortil Stiftamtm. udsteder Collation, og af hvilke denne udvælger een, da Hr. Khr. formener, at der altid skal foreslaaes 3, men D. Höiærv. derimod, at det Befalede ikkun kan have Sted, naar der findes 3 duelige og bekvemme Candidater at foreslaae. Men da det er en bekjendt Sag, at der i Island gives adskillige saa ringe og ubetydelige Kald, at næppe een, end sige flere, vil dertil lade sig foreslaae, og berörte Reskript ikke anderledes kan være at forstaae, end at Biskoppen, saavidt muligt, bör foreslaae 3 af de dueligste, som hvergang söge det ledige Kald, og dertil kan findes eller beordres; saa

[1]) Reskr. 2. Decbr. 1791; kgl. Resol. 14. Mai 1850.

1788. skulde man tjenstligst tilmelde Dennem, at, naar 3 Candidater aldeles ikke ere at udfinde til et ledigt værende Kald, bör Menigheden af den Aarsag ikke undvære Præst, men Kaldet besættes efter Biskoppens Forslag. Ligeledes bör det være D. H. uformeent, at tilkjendegive hvad Dem er bekjendt om enhver af de foreslagne Candidaters Duelighed og Bekvemhed til Embedet, da dette er Noget, som De efter det Dem anbetroede Embede bedst kunde vide og indsee, uden at De derfor kan mistænkes for selv at ville bestemme Valget. Det kgl. Danske Cancellie den 12. Januarii 1788.

12. Januar.

18. Januar. **Plakat ang. Creditorers Sikkrelse ved Thinglæsninger m. v. Christiansborg 18. Januar 1788.** — Denne Plakat, hvis fuldstændige Titel er: „Plakat, angaaende hvorledes en Creditor haver at forholde sig, som vil nyde godt af den Ret over sin Debitor og hans Gods, som Danske Lovs 1-24-26 og 5-3-18, samt Norske Lovs 1-22-28 og 5-3-38 tillægger ham", er ikke publiceret i Island; jevnf. Plak. 27. Novbr. 1839, som ikke heller er udvidet til Island. — Siell. Reg. 78,29b—31. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1788, S. 8—11; Schou IX, 352—354.

15. Febr. **Reskript til Stiftbefalingsmand Levetzow og Biskoppen i Skalholts Stift Hannes Finnsson, ang. Ægteskabs-Sagers Paadömmelse. Christiansborg 15. Februar 1788[1].** — Publiceret paa Althinget 1788 ved Stiftamtmand Levetzows Bekjendtgjörelse 10. Julii s. A., trykt i Althingsbogen Nr. 6. 2, S. 12—13. — Norske Tegn. XLIII, 182b—183. P. Pètursson Hist. Eccles. Island. S. 157—158. Fogtm. VI. 4, 284—285.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Som du, Kammerh. Levetzow, udi Skrivelse til Vores Danske Cancellie, som Os allerund. er bleven refereret, haver forestillet, at Ægteskabs-Skilsmisse-Sager paa Vort Land

[1]) Reskr. 2. Decbr. 1791.

Island ere i förste Instantze behandlede ved den geistlige Ret, hvilket du dog holder for beqvemmeligere kunde skee ved den verdslige Ret, og at der ingen fast Regel er, hvorledes Ægteskabssager i anden Instantz skal behandles: saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi, efter derover indhentede Betænkninger, allern. have fundet for godt at anordne og befale: 1788. 15. Febr.

1) Alle Ægteskabs-Sager skal paa Vort Land Island herefter paadömmes af Sysselmanden, Herredsprovsten og to Præster, i det Herred, hvor Sagsögeren opholder sig, og skal denne Ret tillige være bemyndiget at afhöre Vidner, hvilke, efter foregaaende lovlig Kald og Varsel, skal möde for denne Ret, og der paa lovlig Maade aflægge deres Vidnesbyrd; dog skal ingen andre Vidner dertil være pligtige, end de, som boe inden samme Præstekald, men Andre der udenfor skal afhöres for deres Værnething, med mindre de godvillig möde. — 2) Naar Dom af denne Ret i Sagen er afsagt, skal Provsten indsende Doms-Acten til Stiftamtmanden og Biskoppen, hvilke, omendskjöndt ingen af Parterne appellerer, skal være bemyndigede til at lade Sagen indkomme for dem, dog alene i det Tilfælde, naar de holde for at de Paagjeldende have connivendo sögt at faae de indgaaede Ægteskaber ophævede. — 3) Naar nogen af de Paagjeldende vil appellere en saadan Dom, eller og Stiftamtmanden og Biskoppen skjönne, at saadan Sag skal appelleres, da skal saadan Appel skee for den geistlige Ret, der skal bestaae af Stiftamtmanden og Biskoppen, som begge præsidere, tillige med tvende andre lærde Mænd, som Stiftamtmanden udvælger, hvilken Dom da skal staae under Vores Höiesteret. — 4) Paa Nordlandet skal Amtmanden med derværende Biskop i disse Sager forrette det samme som Stiftamtmanden paa den anden Deel af Landet. Derefter I eder allerund. have at rette, og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive, samt Os ellers at indbe-

1788. rette, at I denne Befaling have bekommet. Befalende
15. Febr. &c. Christiansborg den 15. Februarii 1788.

7. Marts. **Reskript til Stiftbefalingsmand Levetzow og Biskoppen i Skalholts Stift Hannes Finnsson, ang. Executioner af Domme for Helligbröde. Christiansborg 7. Marts 1788.** — Publiceret paa Althinget ved Stiftamtmand Lewetzows Bekjendtgjörelse 10. Juli 1788, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 6. 3, S. 13—14; Norske Tegn. XLIII, 191—192. P. Pètursson Hist. Eccl. Island. S. 158; Fogtm. VI. 4, 294.

Christian den Syvende &c. V. S B. T. Som Os allerund. er bleven foredraget, at efter at af dig, Khre Levetzow, i Skrivelse til Vores Danske Cancellie var bleven forestillet, at Geistligheden paa Vort Land Island söger at extendere Forordningen af 29. Maji 1744 om Sabbathens Helligholdelse alt for vidt, saa at de endog til Forbrydelser imod samme henregne Reiser af Posten, Expresser og Andre, i Embeds-Forretninger, samt at udlægge Fiskegarn om Hellige-Dages Eftermiddag, med videre, og angive saadant for den verdslige Övrighed til Paadömme for Helligbröde; — haver du, i Anledning af Vores allern. Reskript af 11. April 1781 og ifölge bemeldte Danske Cancellies Skrivelse til Dig af 29. Julii 1786, tilkjendegivet alle vedkommende Sysselmænd og Repstyrer, at ingen Dom for Helligbröde maatte nyde Execution, för end den af Stiftamtmanden, som efter Omstændighederne kan forandre slige Domme, er bleven approberet; men at du, Biskop Finsen, i Skrivelse til fornævnte Vores Danske Gancellie af 4. April f. A. haver formeent, at Stiftamtmanden ikke var bemyndiget til at forandre de inden Retten afsagde Domme: — saa give Vi eder i den Anledning hermed tilkjende, at foranförte af dig Kammerherre Levetzow gjorte Foranstaltning haver fundet Vores allern. Approbation. Derefter I eder allerund. have at rette. Befalende &c. Christiansborg den 7. Martii 1788.

Plakat ang. Hertugdömmenes Species- og Skillemynt. Christiansborg 19. Marts 1788[1]. 1788. 19. Marts.
— Ikke publiceret i Island, men her optaget i Henhold til For. 2. Januar 1776. Emaneret igjennem Finants-Collegium. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1788, S. 75-77; Schou IX, 376—378.

Plakat, angaaende at den i Hertugdömmene Slesvig og Holsteen indförende Species- og Skillemynt, og de af Banken i Altona udgivende Species-Sedler ikke maae coursere i Kongerigerne Danmark og Norge som Dansk-Courant.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V. Da Vi have funden for godt, ved tvende Forordninger, begge af 29. Februarii 1788, at indföre udi Hertugdömmene Slesvig og Holsteen, Herskabet Pinneberg, Grevskabet Ranzau og Staden Altona, saavel en ny Species-Mynt, bestaaende af hele, 2/3, 1/3, 1/6, 1/12 og 1/24 Speciesdaler, alle udmyntede til 9 1/4 Rdlr. af Marken fiin, der efter en fastsat Agio af 25 pCt. tillige skal gjelde som Slesvig-Holsteensk Courant; som og en Courant-Skillemynt, nemlig Sölv Zwei Sechslings- og Kobber Ein Sechslings- og Ein Dreylings-Stykker; samt at oprette en Species-Bank i Vores Stad Altona, som i Overeensstemmelse med den i Forordningen givne Forskrift er autoriseret at udstæde Species-Sedler paa 80, 40, 20 og 8 Daler Species, der ogsaa skal forestille de efter ovenbenævnte fastsatte Agio dermed forholdsmæssige Summer i Slesvig-Holsteensk Courant; hvilken Speciesmynt saavel som Courant-Skillemynten og Species-Sedlerne i Fremtiden skal ansees, som de udi bemeldte Vore Provindser alene autoriserede Penge, i Stedet for det hidindtil der gangbare Courant, men Vi derimod ikke ville, at enten denne Species-Mynt og Species-Sedlerne for det förste skal have nogen bestemt autoriseret Værd, som Dansk-Courant, udi Vore Kongeriger Danmark og Norge

[1]) Octroy 16. Febr. 1791.

1788. 19. Marts. eller at benævnte Sölv- og Kobber-Skillemynt der skal have Omlöb: Saa have Vi herved ikke alene for begge Vore Kongeriger villet ophæve Vores Forordning af 2. Januarii 1776 angaaende Danske Species Udmyntning og Coursering, ligesom Vi ved ovenanförte Forordning af 29. Februarii d. A. have ophævet den for Hertugdömmene Slesvig og Holsteen og övrige dertil hörende Lande; men befale og allern., at hverken de ifölge af förstbenævnte Forordning af 2. Januarii 1776 udmyntede hele og halve Speciesdaler, eller den nu i Hertugdömmene indförende nye Species-Mynt og de af Banken i Altona udstedende Species-Sedler skal udi Vore Kongeriger Danmark og Norge have en fastsat autoriseret Værd, som Dansk-Courant; ligesom og, at ommeldte Sölv Zwei Sechslings- og Kobber Ein Sechslings- og Ein Dreylings-Stykker Slesvig-Holsteensk Courant Skillemynt, der ikke skal coursere; hvorfor heller ingen af samtlige disse Species- og Skillemynt-Sorter eller Species-Sedler udi Vore Kasser i Danmark og Norge som Dansk Courant skal modtages eller derfra udgives. Imidlertid er det alle Vore Undersaatter i benævnte Kongeriger uformeent, i Handel og Vandel at modtage eller udgive bemeldte Speciesmynt eller Species-Sedler, ligesom de derom enten efter deres Cours som Species, eller paa anden Maade, kunne overeens komme; i hvilken Henseende denne Species-Mynt ikke heller skal være underkastet de Anordninger, som forbyde rede Penges Udförsel, men det være Enhver tilladt samme fra Vore Kongeriger til Vore Hertugdömmer eller til fremmede Steder frit og ubehindret at udföre. Thi byde og befale Vi hermed allern. Vore Grever, Stiftbefalingsmænd, Friherrer, Biskopper, Amtmænd, Landsdommere, Laugmænd, Præsidenter, Borgemestere og Raad, Fogder og alle Andre, som denne Vores Plakat under Vores Finants-Collegii Segl tilskikket vorder, at de den paa behörige Steder til Alles Efterretning strax lade læse og forkynde. Givet paa Vort Slot Christians-

borg udi Vores kongelige Residents-Stad Kjöbenhavn 1788.
den 19. Martii 1788. 19. Marts.

Rentekammer-Skrivelse til Magistraten i Kjöbenhavn, ang. Skibsrhedernes Eedsaflæggelse til Erholdelse af islandsk Söpas. Khavn 29. Marts 1788. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 733. 29. Marts.

Mægler Jacobsen har her ved Kammeret forestillet, at Magistraten holder for, at det ikke er nok at Rhederne i de Skibe, som skal beseile Island, aflægge deres Eed skriftlig, for at erholde de fornödne islandske Söpasser. I den Anledning kunne vi ikke undlade at formelde, at vel er det saa, at Plakaten nævner corporlig Eed, men da skriftlig Eed er ligesaa gjeldende, som den corporlige, naar den aflægges af bekjendte gode her i Byen bosiddende Mænd, saa at der ingen Tvivl kan være om Rigtigheden af deres Underskrift, og saadan skriftlig Eed ogsaa antages til derefter at faae algierske Söpasser, saa finde vi ikke, at corporlig Eed i dette Tilfælde og under disse Omstændigheder er fornöden, men at den skriftlige kan antages. Rentekammeret den 29. Marts 1788.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Sysselmændenes Pligt at optage almindelige Thingsvidner uden Betaling. Khavn 5. April 1788. — Canc. Brevb. for 1788, Nr. 736, S. 530. 5. April.

P. M. Udi Skrivelse til det kgl. Rentekammer, som derfra hertil er vorden remitteret, haver Landfoged Magnussen paa Widöe indberettet, at Sysselmanden i Söndre-Mule Syssel, Jon Svendsen, vægrer sig ved at udlevere ham, til Bilag ved hans Regnskab, efter den af bemeldte Kammer derudi gjorte Udsættelse, de fra

1788. bemeldte Söndre-Mule Syssel for Aaret 1780 manglende
5. April. almindelige Thingsvidner, med mindre at han for samme bliver betalt 4 Rd. — Thi skulle man, i Anledning heraf, og da det ved kgl. Reskripter er befalet, at disse Thingsvidner skal erhverves og fölge Landfogedens Regnskab, tjenstligst anmode Hr. Khr., at ville tilholde fornævnte Sysselmand Svendsen, at han uden Betaling haver at afgive til Landfoged Magnussen berörte Thingsvidner. Det kgl. Danske Cancellie den 5. April 1788[1].

5. April. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Forrentningen af de islandske Justits- og Tugthus-Kassers Capitaler.** Khavn 5. April 1788[2]. — Canc. Brevb. for 1788, Nr. 737, S. 530-531. Fogtm. VI. 4, 323—324.

P. M. Foranlediget af Hr. Kherres hertil under 8. Martii a. p. afladte Skrivelse, hvorved De har begjært, at de originale Obligationer for Justitz-Cassens og Tugthusets Capitaler maatte blive Dem tilsendte, for at hæve Renterne, samt derhos forespurgt, hvorledes samme Renter skal hæves for Fremtiden, da den octroyerede Handel ophörer, saa og hvor de Penge kan indleveres, som igjen paa ny maatte blive paa Rente at udsætte: — skulle man herved tjenstligst have formeldet, at da det kongelige Rentekammer har holdt det risquerligt, at lade foranförte Obligationer gaae frem og tilbage over Vandet, saa ere de der tagne i Bevaring, og da den bedste Maade til at faae Renterne udbetalt vil være, at Landfogden fra Kammeret beordres forskudsviis at betale dem i Island, og at Belöbet, naar hans Regning derfor til Kammeret indsendes, igjen ved den

[1]) Ved Rentek. Skriv. 26. April s. A. er denne Resolution communiceret Landfogden i Island. Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 876.

[2]) Rentek. Skriv. 24. Mai 1788.

kongelige Finants-Casse-Direction foranstaltes erstattet den kongelige Casse, og afskrevet paa Obligationerne, saa har bemeldte Kammer lovet derom at tillægge Landfogden den fornödne Ordre, og iövrigt kan Renterne ikke ventes modtagne i den kongelige Casse, til atter deraf at svare Renter, men maa udsættes paa Rente der i Landet, i Overeensstemmelse med Forordn. af 13. Junii 1787, dens II. Cap. 19. §. — Det kongelige Danske Cancellie den 5. April 1788[1]. 1788. 5. April.

Rentekammer-Skrivelse til Landfoged Skuli Magnusson, ang. Terminen for Jordebogs-Regnskabets Afslutning. Khavn 5. April 1788. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 787. 5. April.

Det er her ved Kammeret anseet nödvendigt, at Jordebogs-Regnskaberne for Eftertiden afsluttes til ethvert Aars Julii Maaneds Udgang, og ufeilbar indleveres til Stiftamtmandens Attestation inden September Maaneds Udgang; ligesom Hr. Landfogden derfor for dette Aar vilde afslutte Deres Regnskab til Julii Maaneds Udgang, efter den Tilstand Cassen da maatte findes i, i Henseende til Betalingerne og Restancerne af de i Regnskabet til fuld Indtægt for hele Aaret beregnende Indkomster, saa vilde De og fremdeles holde Dem denne Ordre efterrettelig med de aarlige Regnskabers Afslutning til ethvert Aars ultim. Julii og Afleverelse til Stiftet inden næstpaafölgende September Maaneds Udgang. Rentekammeret den 5. April 1788[2].

---

[1]) Rentek. Skriv. til Handels-Realisations-Commissionen opgiver Justitskassens og Tugthuskassens Capital til 5400 Rd. 1½ Sk., bestaaende af 6 kongelige Obligationer, samt Renter til ult. Juni 1788: 946 Rd. 72½ Sk. (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 877).

[2]) I Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow s. D. (Copieb. sst. Nr. 786) imödegaaes de Indvendinger, som af Stiftamtmanden vare reiste imod denne Afslutnings-Termin for

1788. 5. April. **Rentekammer-Skrivelse til Landfoged Skuli Magnusson, ang. Udbetaling af Jordemoderpenge.** Khavn 5. April 1788. — Indholdet kundgjort paa Althinget ved en Bekjendtgjörelse fra Landphysikus Jon Sveinsson 19. Juli 1788, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 15. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 740.

Landphysikus har her ved Kammeret forestillet, at Hr. Landfogden ikke vil vedblive, som hidtil, at udbetale til Jordemödrene det enhver af dem kan efter Repartitionen tilkomme af de dertil aarlig skjænkede 100 Rd., samt at det ikke er mueligt for ham at besörge disse Udbetalinger. Ved at tage denne Sag under Betragtning, finde vi ikke at Udbetalingen kan skee ved nogen bekvemmere end Hr. Landfogden; De vilde derfor paatage Dem at besörge enhver Jordemoder udbetalt det hun, som foran er meldt, aarlig kan tilkomme, samt ellers hermed forholde Dem i Overeensstemmelse med Foranstaltningen af 7. Junii 1775. Rentekammeret den 5. April 1788[1].

Regnskabet, idet ham tilstilles Gjenpart af ovenanförte Ordre til Landfogden; ligeledes underrettes han om, at de andre Amtmænd vare anmodede om at communicere ham de Anmeldelser om Indbetalinger til Kassen, som vare befalede at skulde indsendes til Amtmændene; „og naar det i Tiden skulde komme dertil, at Nordlandets Laugthing skulde forflyttes fra Öxeraa, faaer man tage under nærmere Betragtning, hvad der i den Anledning maatte være fornödent at foranstalte". — I Skrivelse til Amtmændene s. D. (Copieb. sst. Nr. 788—789) anmodes de om at communicere Stiftamtmanden de til dem indkommende Anmeldelser om Indbetalinger til Jordebogskassen af Forpagtere og Ombudsholdere, hvilket er bragt til offentlig Kundskab ved Amtmand Stephensens Bekjendtgjörelse 22. Juli 1788, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 12. 4, S. 30—31.

[1]) Gjenpart heraf er under s. D. meddeelt Stiftamtmand Levetzow (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 741). Ved Rentek.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. fri Jordbrug for Sysselmanden paa Vestmannöerne. Khavn den 5. April 1788. — 1788. 5. April.
Efter Ansögning fra den constituerede Sysselmand paa Vestmannöerne Jón Eiríksson, og de af Stiftamtm. oplyste Omstændigheder, tillades det Sysselmanden at vælge Jorden Stakkagerði til Bopæl, samt at han for det förste fritages for at betale de 2 Rd. 8 Sk. Species, som den aarlige Afgift belöber höiere af denne Gaard end af halve Gaarden Oddstaðir, der hidtil havde været fri Bolig for Sysselmanden. Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 743.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Indsendelse af Skiftedesignationer fra Sysselmændene i Island. Khavn 5. April 1788. — Cancelliets Skifte-Revisions-Comptoirs Copieb. fra 1786 til 20. Septembr. 1805, Nr. 48, S. 56—57. Fogtm. VI. 4, 324. 5. April.

P. M. Som Hr. Kherre i Promem. af 9. Oktbr. f. A. haver meldet, at De har forlangt af Sysselmændene i Amtet, at de ved hvert Aars Ende skulle indsende til Stiftet en Extract af alle i samme Aar forefaldne saavel [sluttede] som usluttede Skifter, hvilken Foranstaltning De indstiller ogsaa at maatte indföres for de övrige Amter i Landet; og det ansees nyttigt, at slige Extracter, ligesom for Danmark og Norge er befalet, ogsaa fra Island aarligen tilsendes Cancelliet, for der at igjennemgaaes og revideres: — saa skulde man i Anledning heraf tjenstligst have Dennem anmodet, at ville tilholde samtlige Sysselmænd i Island herefter ved hvert Aars Udgang at indlevere Fortegnelser saavel paa de i samme Aar sluttede, som de fra forrige Aaringer uslut-

Skriv. 23. Decembr. 1788 (Copieb. sst. Nr. 1303) anmodes Stiftamtmanden om, at föie Anstalt til, at Repartitionslisten kan komme Landfogden tilhænde saa betimelig, at han derefter kan besörge Udbetalingen paa Althinget.

1788. 5. April. tede og aabenstaaende Skifter, og at De derhos ville sörge for, at de saa betimeligen som mueligt hertil vorder indsendte, tillige med Deres Betænkning, hvad derved maatte være at erindre. Og tilsendes Hr. Khre de herved fölgende Schemata, som De ville behage at meddele samtlige under alle Amterne henhörende Sysselmænd, for at indrette oftbemeldte Skifte-Fortegnelser paa den derudi foreskrevne Maade. Det kgl. Danske Cancellie den 5. April 1788.

Schema, hvorefter Skifte-Designationerne bör forfattes.

A. Sluttede Skifter.

Nr.	Den Afdödes Navn.	Aar og Datum		De Umyndiges Navne.	Deres Alder ved Skiftets Begyndelse.	Enhver Arvs Belöb.	Hvor Arven staaer, og imod hvad Sikkerhed.	Formyndernes Navne.
		naar Skiftet begyndte.	naar sluttet.					

B. Usluttede Skifter.

Nr.	Den Afdödes Navn.	Dödsfaldets Datum.	Naar Skiftet begyndte.	Proclamatis Publications Datum og naar udlöber; [og ved Geistlige:] naar Naadsens Aar udlöber.	Naar Auction er holdet.	Hvo Incassator er, og af hvem antaget, samt om Pengene til bestemt Tid ere indlöbne.	Om Arvingerne forlange at Skiftet maa udstaae efter Boets Indgjelds Inddrivelse under Skiftet.	Aarsagen til Skiftets Ophold over sex Maaneder.	Hvo Arvingerne ere, og de Umyndiges Alder.	Hvo Formynderne ere.

19. April. **Rentekammer-Skrivelse til Landfoged Skuli Magnusson, ang. Bygselbreve. Khavn 19. April 1788.** — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 835.

Ihvorvel vi ikke finde det passeligt, at den Clau-

sul, om: efter Sædvane at före Törv til Bessestæds Gaard, skulde indrykkes i de til vedkommende Bönder i Guldbringe Syssel udstædte Bygselbreve, saa haves dog Intet imod at Bönderne, som frivillig gjöre Stiftamtmanden denne Villighed, nu som tilforn vedblive samme; men i Anledning af en derom fra Stiftamtmanden hertil indkommen Skrivelse maa vi have Hr. Landfogden tilkjendegivet, at De har været ubeföiet til at forbyde Bönderne det, og at lægge Hindringer derfor i Veien. Og som ellers af den indsendte Gjenpart af de udstædte Bygselbreve erfares, at De til Slutningen har indrykket den Clausul, at Vedkommende ikke uden skjællig Aarsag maa frasige sig Gaarden eller fraflytte den, saa maa vi have Dem tilkjendegivet, at denne Clausul findes aldeles upasselig og lovstridig, og at De desaarsag maa udfærdige nye Bygselbreve med Udeladelse af denne Clausul, hvilket saaledes formeldes Dem til. Svar paa Deres Skrivelse af 8. Septbr. a. p. Rentekammeret den 19. April 1788[1]. 1788. 19. April.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Reykjavik Kjöbstads Grund og 19. April.

[1]) Ved Rentek. Skriv. s. D. (Copieb. sst. Nr. 836) tilstilles Stiftamtmand Levetzow Gjenpart af denne Skrivelse til Landfogden, med fölgende Tilföielse: „saa maa vi og, i Henseende til nogle af de övrige Anmærkninger, det har behaget Hr. Kherren at gjöre ved de af Landfogden udstædte Bygselbreve, anmærke, at den Clausul, at Opsidderen skal holde Qvildet istand, eller svare Aabod derpaa, holde vi for kan blive staaende, og at deri skulde indrykkes, at Bonden, foruden de specielle Pligter, skal rette sig efter hvad der i Almindelighed paaligger enhver Leilænding, troe vi er en Clausul, der fölger af sig selv; at Qvitteringsbögerne bestod kun af blanke Blade ville vi forvente siden har rettet sig.".

1788. 19. April. **Kirkens Qvilder.** Khavn den 19. April 1788. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 847.

Efter den nærmere Oplysning det har behaget Hr. Kherren at meddele os ved Skrivelse af 17. Oktbr. a. p. om Gaarden Reychevigs Grund og Kirkens derpaa værende Qvilder, skulde vi ikke undlade at formelde til tjenstligst Gjensvar og behagelig Underretning: at vi ere med Hr. Kherren enige i, at Gaarden Reychevigs Udmark maa tillige, for saavidt endeel af Reychevig nu er udlagt til Kjöbstæd, tilligge Kjöbstæden saaledes, at Indvaanerne i Byen maae have fælles Brugsret med de övrige Lodseiere deri til deres egen Fornödenhed. I Henseende til Qvilderne ere vi og med Hr. Kherren enige i, at de 6 af dem blive at underholde paa Jorden Sele, og Husmands-Pladserne Stuðlakot, Schalholtskot, Göthus og Landakot, men i Henseende til de övrige trende levende Qvilder troe vi, at saa længe Kjöbstæden ikke bliver stærkere bebygget, og Gaarden, saaledes som hidtil, maa ansees at blive benyttet af een Mand, nemlig Kjöbmanden, maa denne og holde Qvilderne, samt deraf svare Leie som hidtil; naar derimod Sagen ved Kjöbstædens tiltagende Bebyggelse forandrer sig, bifalde vi Hr. Kherrens Forslag om, at de af Landfogden hensættes paa de nærmest liggende Kongens Jorder, hvor Qvilder maatte mangle, imod at Ihændehaveren svarer Leien til Kirkeholderen, og at disse Qvilder saaledes blive anseete istedenfor de manglende, saa længe de der forblive. Rentekammeret den 19. April 1788.

23. April. **Rentekammer-Skrivelse** til Stiftamtmand Levetzow, ang. **Ophör med at sende Lærlinge i Spinding og Væyning til Danmark.** Khavn 23. April 1788. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 856.

Da det er anseet betænkeligt, efter Foranstaltningen af 28. Mai 1785 at hidsende flere islandske Personer

fra Island for at lære at spinde og væve, saa have vi ikke kunnet undlade at tilmelde Hr. Kherren, at denne Foranstaltning til videre maa ophöre med dette Aar. Rentekammeret den 23. April 1788 [1]. 1788. 23. April.

Kongelig Resolution ang. **Forhöielse af Prisen paa Falke. Christiansborg 23. April 1788.** — 23. April.
I Forestilling 15. April indstiller Rentekammeret, at den ved Resol. 23. Marts 1785 tilstaaede Forhöielse i Prisen for Falke endnu maatte tilstaaes i 3 Aar, navnlig formedelst de i den senere Tid indtraadte Forhöielse i Kjödpriserne. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 69, Nr. 27. — Resolutionen er kundgjort paa Althinget ved Amtmand O. Stephensens Bekjendtgjörelse 22. Juli 1788, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 12. 3, S. 30.

Vi bevilge allern. at en lige forhöiet Betaling som i de sidst forlöbne trende Aar til indeværende Aars Februar-Maaneds Udgang har ved Vores Resolution af 23. Marts 1785 været Falkefængerne tilstaaet for de Falke, som af dem fanges og afleveres til Forsendelse fra Island, maa endnu forundes dem i 3 Aar, fra indeværende Aars 1. Marts at regne, med 10 Rd. for en graa, 15 Rd. for en halvhvid og 20 Rd. Courant for en heel hvid Falk, iberegnet de for de tvende sidstnævnte Slags hidtil godtgjorte Douceurer. Christiansborg Slot den 23. April 1788 [2].

Kongelig Resolution ang. **Benyttelsen af Havne, Fortöinings-Redskaber** o. s. v. ved **Handelsste-** 23. April.

---

[1]) Skrivelse s. D. af samme Indhold til de andre Amtmænd (Copieb. sst. Nr. 857—858), samt Communication til Oeconomie- og Commerce-Collegium (Copieb. sst. Nr. 859).

[2]) Denne Resolution er meddeelt Stiftamtmand Levetzow, samt Amtmand Olaf Stephensen og Overfalkoneermester de la Calmette ved Rentek. Skrivelser 3. Mai 1788 (Isl. Copieb. Litr X, Nr. 888—890).

1788. derne i Island. Christiansborg 23. April 1788.
23. April. — Resolutionen er afgivet paa Forestilling af den islandske Handels-Realisations-Commission, og communiceret Rentekammeret ved sammes Skrivelse 26. April 1788 (Isl. Journ. 7, Nr. 1406). Ved Rentek. Skriv. til Stiftamtmand Levetzow og begge Amtmændene 10. Mai 1788 (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 946—948) er Resolutionen meddeelt dem „til behagelig Underretning og videre almindelig Bekjendtgjörelse", samt Anmodning om Amtmændenes Forslag til Bestemmelse af Leien for Landtouge paa de forskjellige Steder. I Anledning heraf er bemeldte Resolution kundgjort ved Bekjendtgjörelse fra Stiftamtmand Levetzow 10. Juli 1788, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 6. 4, S. 14—15, og fra Amtmand Olaf Stephensen ved Bekjendtgjörelse 22. Juli 1788, ogsaa trykt i Althingsb. s. A. Nr. 12. 2, S. 29.

[Efter at den kongelige Resolution har erklæret flere Handelssteder overdragne til forskjellige der nævnte Kjöbmænd, bestemmes]:

1) at de islandske Handels Kjöbmænd eller andre Handlende, som maatte blive overdraget Effecterne ved de hidtil værende Handelssteder, derved, at de komme i Besiddelse af disse, ikke maatte ansee sig berettigede til at nægte Andre at beseile samme Havne, eller at benytte sig af det der værende Skibsleie, og heller ikke at handle der, enten som Speculanthandlere, eller som Bosiddende; ligesom — 2) at de heller ikke paa de Havne, hvor Skibe ikke kunne ligge uden ved Landtouge, maae nægte Fremmede at benytte sig af disse, med de dertil hörende Jernringe, omendskjöndt samme under Inventariet kunde være dem overdragne som Eiendom, imod at de, som benytte sig af samme, svare Eieren deraf en billig Leie, hvilken efter Övrighedens indhentende Forslag bliver at bestemme[1]. — 3) at de ikke maa vægre sig ved, paa den i Plakaten af 18. Augusti 1786 og Forordn. af 13. Junii 1787 allerede bestemte Maade, at lade Fremmede benytte sig til Fiske-

[1]) Rentek. Skriv. 13. Juni 1789; Plak. 28. Decbr 1836 § 11.

virkning af de dertil bekvemme Pladser, som kunde henhöre under de dem overdragne Handelssteder. — 4) At Övrigheden skulde tilholdes alvorligen at paasee, at Fremmede, som beseile Havnene, ikke paa disse eller andre Maader blive lagt nogen Hinder i Veien. Christiansborg den 23. Aprilis 1788. 1788. 23. April.

Cancellie-Skrivelse til Biskop Hannes Finnsson, ang. en Kirkes Bygning ved Hjælp af Ligning paa Stiftets Kirker. Khavn 26. April 1788. — Canc. Brevb. for 1788, Nr. 891, S. 642. 26. April.

P. M. Som Deres Höiærv. under 6. August 1787 har indberettet, at Kirken paa Öre ved Sköttelsfjord [= Eyri við Skutilsfjörð] er af Kjöbmand Jens Larsen Busch bleven opbygget af Tömmer, Stok paa Stok, og det med saadan Menage, at Kirken alene nu er skyldig 112 Rd. paa sin Bygning og övrige Istandsættelse, som Kjöbmand Busch nu begjærer sig refunderet: — saa skulde man, efter Deres derhos gjorte Forslag, og efter at herom er corresponderet med det kongelige Rentekammer, tjenstlig tilmelde Dennem, at de 80 Rd. af disse 112 Rd. kan lignes paa de formuende Kirker i Schalholts Stift, efter derover af Dem forfattet Repartition; men hvad de övrige 32 Rd. angaaer, da, som Kirken muéligen siden kan have haft nogle Indkomster, saa kunde de vel, om ikke ganske, saa dog for endeel eller om nogen kort Tid, deraf udredes. Det kongelige Danske Cancellie den 26. April 1788.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Afgiftsfrihed for Kjöbstædgrunde. Khavn 26. April 1788. — Publiceret i Udtog paa Althinget ved Stiftamtmand Levetzows Bekjendtgjörelse 8. Juli 1789, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 25. 3, S. 42. — Canc. Brevb. for 1788, Nr. 889, S. 641. 26. April.

P. M. Den kongelige islandske Handels-Realisations-

1788. Commission har udi indkommen Forestilling andraget,
26. April. at ved Realisationen af Handelens Huse i Island möder den Omstændighed, at Grunden paa de fleste Steder, som af vedlagde Nota erfares, tilhörer enten Beneficiariis eller Proprietairer, til hvilke en aarlig Afgift deraf hidtil er bleven svaret; — og, da denne Afgift ikke er bestemt til nogen vis Tid, saa staaer det i Eiernes Vilkaar at ophæve Accordten efter Behag, og forhöie Afgiften, naar de finde for godt. Derved see de nye Acquirenter af Husene sig udsatte for de ubilligste Fordringer, som gjerne kunde drives saa höit, at Bygningerne tabte ganske for dem deres Værdie. Man skulde derfor tjenstligst anmode Hr. Kherre, at ville ved Mellemhandling med vedkommende Eiere söge at bringe det derhen, at den Grund, som den kongelige Handel paa disse Steder hidtil har haft i Brug, maatte for bestandig blive fölgagtig med Husene, enten imod en billig Kjöbesumma, eller imod en for alle Gange fastsat aarlig Afgift, som det ikke maatte staae til Eieren at kunne forhöie, da det kongelige Rentekammer fra dets Side ikke har Noget imod, at al Paastand om Afgift frafaldes, saavidt Husene staae paa Kongens Grund. Det kongel. Danske Cancellie den 26. April 1788.

30. April. **Kongelig Resolution ang. Lön for Sysselmanden paa Vestmannöerne. Christiansborg 30. April 1788.** — Rentek. Norske Relat. og Resol Prot. 69, Nr. 35.

Vi beskikke allern. herved, saavel som ved hosfölgende af Os underskrevne Bestalling, indbenævnte Jon Erichsen, der, som constitueret, efter Vores Resolution af 9. August 1786, forretter Sysselmands-Tjenesten i Vestmannöe Syssel, til at være virkelig Sysselmand i bemeldte Syssel med aarlig Lön 57 Rd. 48 Sk.[1] — Og

[1]) den Sysselmanden forhen tillagte Douceur af Handelen, 40 Rd. aarlig, skulde herefter bortfalde.

bevilge Vi tillige allern., at den for ham udfærdigede Bestalling maa ham gratis forundes, saa at sammes Indlösnings-Gebyhrer, 12 Rd. 55 Sk., i vedkommende Regnskaber blive at tage til Afgang. Christiansborg Slot den 30. April 1788[1]. 1788. 30. April.

Kongelig Resolution ang. Udgifter ved Skolebygningerne i Reykjavík. Christiansborg 30. April 1788. 30. April. — I Forestilling 22. April bemærker Rentekammeret, at de ved kgl. Resol. 15. April 1785 til Skolens og Bispevaaningens Opförelse i Reykjavík bevilgede 3500 Rd. (Biskoppen 1200 Rd., Rektor og Conrektor hver 350 Rd. og Skolehuset 1600 Rd.) havde viist sig at være ganske utilstrækkelige. Bekostningerne alene ved Skolebygningen vare nemlig stegne saa meget, især ved at Fragten, som kun havde været beregnet til 3—400 Rd., havde löbet op til 1505 Rd., at det Hele vilde antages at löbe op til 3238 Rd. 48 Sk., eller 1638 Rd. 48 Sk. mere end de calculerede 1600 Rd., hvilken Difference nu indstilles bevilget. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 69, Nr. 31.

Vi tillade allern., at indbemeldte Sum, 1638 Rd. 48 Sk., som deels efter indkomne Regninger allerede er medgaaet, deels, efter ohngefæhrlig Beregning, endnu vil medgaae til en ny Skolebygning paa Reykevig i Island, mere, end de dertil forud anslagne og ved Vores Resolution af 15. April 1785 bevilgede 1600 Rd., maa, tillige med nysmeldte 1600 Rd. af Vores Kasse udbetales og godtgjöres den islandske Handel, som for disse Summer, tilsammen af Belöb 3,238. Rd. 48 Sk. staaer i Forskud; og corresponderes med Vort Finance-Collegio om denne Forögelse i Omkostningerne til bemeldte Skolebygning. Christiansborg Slot den 30. April 1788[2].

---

[1]) communiceret Stiftamtmand Levetzow, Landfogden i Island Skuli Magnusson, Finants-Kasse-Directionen og Sysselmand Jon Eiriksson ved Rentek. Skriv. 6. Mai 1788 (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 907—910).

[2]) Resolutionens Indhold er communiceret Finants-Kasse-

1788. 7. Mai. **Ny Fundation og Anordning for Kjöbenhavns Universitet. Christiansborg 7. Mai 1788.** — Siell. Reg. for 1788 og 1789, 78, 179b—217. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1788, S. 83—151; Schou IX, 385—441.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V.: — — —

III. Cap. *Om de Examina, der holdes ved Universitetet:* — — — 2) Examen Artium skal holdes tvende Gange om Aaret, förend de her ovenfor anordnede tvende Cursus Lectionum begynde, altsaa engang de sidste 14 Dage i April, og anden Gang de sidste 14 Dage i Oktober Maaned, da samtlige Skoler til en af disse Tider skal sende de Disciple, som ere dimitterede, hvilke, ligesom og alle, der af privat Information ved denne offentlige Pröve vil antages, ved Universitetet i rette Tid skal indfinde og forud anmelde sig, paa det ingen Forhaling eller Uorden i de academiske Arbeider derved skulde foraarsages. Foruden de her foresatte Tider, i hvilke denne hele Pröve med Censur og Inscription bör være tilendebragt, skal ingen Examen Artium eller saakaldet Depositz holdes. Dog, om nogle fra Island og Færöe om Efteraaret skulde ankomme noget sildigere, end den fornævnte Tid, da skal det for dem alene være tilladt, hvis de strax vil fremstille sig til Examen, at de paa en egen Dag kan pröves og derefter inscriberes; men, hvis de ikke strax dertil melde og stille sig, da skal de bie, indtil Examen igjen bliver holdt i April Maaned, hvor de da ogsaa bör fremstille sig, hvis de vil nyde godt af det dem allern. forundte Privilegio til Communitetet og Regentzen. — — —

IV. Cap. *Om de sidste eller Embeds-Examina i Særdeleshed:* — — — 11) Efterat saaledes den theologiske Examen baade ved skriftlige og mundtlige Spörgsmaale

Directionen og Finants-Collegium ved Rentek. Skrivelser 10 Mai 1788 (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 944—945).

hvergang er endt, skal Candidati ogsaa udarbeide og holde deres Dimis- eller Pröve-Prædiken, for hvilken Pligt ingen, der i Tiden attraaer et Præste-Embede, skal befries. Kun hvad Islænderne angaaer, naar disse ikke söge Befordring uden i deres Fædreneland, skal det være nok, at de fremlægge en skreven Dansk Pröve-Prædiken. — — — — — Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores kongelige Residents-Stad Kjöbenhavn, den 7. Maji 1788. 1788. 7. Mai.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Delinquenters Transport og Omkostninger. Khavn 10. Mai 1788[1]. — Publiceret paa Althinget ved Stiftamtmand Levetzows Bekjendtgjörelse 11. Juli 1788, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 6. 1, S. 10—12. — Canc. Brevb. for 1788, Nr. 975, S. 680—681. Fogtm. VI. 4, 349—351. — Ved „Reskr. 10. Mai 1788", som M. Stephensen anförer i hans Dissertatio S. 84, ang. Delinquent-Omkostningers Ligning, maa udentvivl menes denne Cancellie-Skrivelse. 10. Mai.

P. M. Da Hr. Kherre udi Prom. af 6. Martii a. p. hertil har meldet, at fordi der i Island ingen fuldkommen Bestemmelse har været, hvorledes og af hvem Arrestantere bör transporteres, har tildeels disse faaet Anledning til at bortrömme, og tildeels har der om Transporten været forskjellige Meninger, ved det man har troet snart at Almuen, og snart at Sysselmændene, som Sagefalds Forpagtere, vare dem, som Transporten paalaae; — saa skulde man, i Anledning af Hr. Khres derhos gjorte Forslag, og paa det herudi kan haves en almindelig Regel, herved tjenstligst have Dennem tilmeldet:

1) at paagrebne Misdædere, Tugthus-Forbrydere og Römningsmænd, samt Arrestanter i Almindelighed,

[1]) Reskr. 17. April 1789; Canc. Skriv. 11. Juli 1818; jevnf. Reskr. 25. Juli 1808.

1788. bör transporteres af Almuen, nemlig af Bönder paa de
10. Mai. ved Veien beleiligst liggende Gaarde, imod forholdsmæssig Erstatning af de övrige Bönder i Sysselet, dog de Arrestanter undtagne, som Sysselmændene have at sende til Laugthinget, hvis Transport, ifölge med Arrestholdet, vedkommende Sysselmænd ved egne Folk selv bör besörge, ligesom og slige Arrestanters Transport fra Laugthinget bör forblive paa Sysselmændenes Regning; og hvad de Arrestantere angaaer, som ere römte fra Tugthuset, da vil disses Paagribelse og Transport blive for Tugthusets Regning, hvorhos i Henseende til Transporten for Lösgjængere, som skal til Tugthuset, den ved Fundatsen af 3. Martii 1784 anbefalede Erstatning af det Syssel, hvor en saadan Person i de sidste 2 Aar for den længste og meste Tid har opholdt sig, kan, siden denne Erstatningsmaade skal have megen Vanskelighed og Tidsspilde i Fölge med sig, bortfalde, og denne Transport blive for Almuens Regning, især siden Reskriptet af 11. April 1781 befaler, at den, der huser Lösgjængere eller Andre, skal böde ½ Rd. for hver Uge, hvilket, naar det overholdes, formeentlig vil gjöre den attraaede Virkning. — 2) Disse af Almuen transporterende Arrestanter bör föres, ikke fra Gaard til Gaard, men fra Sogn til Sogn, imellem Repstyrer og Repstyrer, med bagbundne Hænder og forsynede med fornöden Fölgevagt, og ifald nogen Arrestant undviger de Vagthavende, bör disse ansees med Penge- eller Tugthus-Straf efter Omstændighederne, hvad enten Undvigelsen er skeet af Uforsigtighed eller med fri Villie. — 3) De af Almuen, som forrette denne Arrestant-Flytning, kan derfor tillægges 32 Sk. for en Thingmanneleid for hver Arrestant, eller i Forhold dertil hvor Veien ikke er saa lang, og paa det disse Flytningspenge, hvilke Bönderne, der have forrettet Flytningen, skal opgive for Sysselmanden, bekræftede af Repstyrerne, for det afvigte Aar, kan blive saa meget

mindre trykkende ved at lignes paa flere, skal Belöbet reparteres paa hele Amtet, efter enhver Bondes Löse-gods-Tiende-Hundrede, som for Ligningen tages til Grund, dog at de, som ikke tiende af mere end eet Hundrede, fra denne Udgift befries, og hvad der da bliver af enhver Bonde at svare indcasseres af Sysselmændene paa næste Mandtalsthing under paafölgende Execution, og igjen paa samme Thing udbetales til de Bönder, som have forrettet Transporten, saaledes at den hele Sag for det forlöbne Aar kan være afgjort ved det næst paafulgte Mandtalsthing. Det kongelige Danske Cancellie den 10. Maji 1788. 1788. 10. Mai.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow og Biskoppen i Skalholts Stift, Hannes Finnsson, ang. Erstatning af Kirke-Qvilder. Khavn 10. Mai 1788. — Canc. Brevb. for 1788, Nr. 976, S. 681. 10. Mai.

P. M. I Anledning af den fra Enken Oluf Kittilsdatter (= Ketilsd.) af Hlidarfot udi Borgefjords Syssel indkomne og med Hr. Khres og D. Höiærv. Erklæringer d. d. 15. August og 3. Septbr. a. p. forsynede Ansögning, at de ved hendes Fratrædelse fra Gaarden Bay (= Bær í Borgarfirði) manglende 5 Qvilder maatte, med den halve Leie, erstattes af de 70 Rd., hun formener sig at komme tilgode hos Stedets Kirke for dens Opbyggelse, eller af de indsamlede Collectpenge: — skulde man herved tjenstligst have Dennem tilmeldet, at vel paalaae det hende og hendes afdöde Mand at holde Kirken vedlige, siden de oppebar dens Indkomster, men da hun, ved at fratræde Gaarden, ikke, ved fremdeles at hæve disse Indkomster til Godtgjörelse for de anvendte Bekostninger, kan nyde godt af at den saaledes er istandsat, at ingen Reparations-Udgifter for det förste forefalde, hvilken Fordeel tilflyder nuværende

1788. 10. Mai. Eier, saa finder man det billigt, at hun faaer Erstatning af denne for hvad hun ved Undersögning befindes virkelig at komme tilgode hos Kirken; og hvad angaaer Hjelp af Collectpengene, da, siden Qvilderne kan ansees at være faldne ved Virkningen af den i Vestre-Skaptefjelds Syssel udbrudte Vulkan, og Collecten er bevilget for dem, som ved samme have lidt, saa synes hun at kunde have Adgang dertil, hvilket at bestemme, saavel som hvor stor Hjelp hun kan forundes, man dog overlader til Hr. Khres Eragtning. Det kgl. Danske Cancellie den 10. Maji 1788.

17. Mai. **Cancellie-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen og Stiftprovst Thorkel Olafsson, ang. Gjenindsættelse af Qvilderne paa Holum Bispestols Godser.** Khavn 17. Mai 1788. — Rubrum i Canc. Brevb. for 1788, Nr. 1028, S. 701; Concepten blandt „Cancelliets Breve 1788. Mai", men ikke indfört i Brevb.

P. M. Forsaavidt Hr. Amtm. og Hr. Provst udi Prom. af 23. Septbr. sidstl. har, til at oprette Qvilderne paa Holum Bispestol, uden at opdrive Priserne paa Qvæg i Landet, foreslaaet, at hver Leilænding paa Bispestolens Gods skulde af sine egne opynglende Creature indsætte paa sin Jord ½, 1 eller 2 Qvilder efter Omstændighederne[1], imod derfor at nyde den höieste

[1]) Efter Biskop Arne Thorarensens Indberetning til Cancelliet 22. Septbr. 1786 om Bispestolens Tilstand, i Sammenligning med den Tid da Separations-Akterne bleve forfattede (1767), var Afgang i Indtægter beregnet saaledes:

Paa Skole-Oeconomiens Gods: Afgang i Landskylder 40 Hdr. 91 Al. à 4 Rd. 24 Sk. Cour. = 173 Rd. 22 Sk.
Afgang i Qvilder 882⅙ à 90 Sk. Cour. = 826 Rd. 27 Sk.
Paa Biskoppens Mensalgods: Afgang i Landskylder 15 Hdr. 65 Al. à 4 Rd. 24 Sk. Cour. pr. Hundrede . . . . . . = 66 Rd. 5 Sk.
Afgang i Qvilder 101⅚ à 90 Sk. Cour. = 95 Rd. 45 Sk.
Den hele Afgang i Bispestolens Indtægt. 1161 Rd. 3 Sk.

lovmæssige Betaling: — skulde man herved tjenstlig have Dennem tilmeldet, at man herimod saa meget mindre finder Noget at erindre, som Leilændingerne ellers, formedelst Mangelen af Bispestolens Qvilder, have Adgang til at holde flere af deres egne Creature paa Jorden, end dem kunde tilkomme, naar Bispestolens Qvilder vare ved Magt, og ville De altsaa ifölge heraf behage at foranstalte det Fornödne. Det kongl. Danske Cancellie den 17. Maji 1788. 1788. 17. Mai.

Kongelig Resolution ang. Lön for Commissairen ved de skalholtske Godsers Salg. Christiansborg 21. Mai 1788[1]. — I Rentek. Forestilling 20. Mai bemærkes, at ifölge kgl. Resol. 15. April 1785 var Copiist Magnus Stephensen sendt til Island som kongl. Commissair ved Salget af Skalholts Bispestols Godser, og fik for denne Reise 400 Rd. — Han kom tilbage mod Slutningen af Aaret 1785. Derpaa blev Fortsættelsen af Salget udsat, i Forventning af et heldigere Udfald, indtil Aaret 1788, og da den samme Commissair nu skulde opsendes igjen, havde han andraget paa at erholde 400 Rd. ogsaa for denne Reise, uagtet der ved Resol. 15. April 1785 kun vare tilstaaede 600 Rd. for to Reiser, hvilket Rentek. og havde tilstaaet ham. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 69, Nr. 43. 21. Mai.

Vi approbere allern. indbemeldte Vort Rentekammers Foranstaltning, hvorefter Copiist Stephansen til den ham i indeværende Aar befalede Reise til Island, for at fortsætte Auctionerne over Skalholts Bispestols Gods, er af Vores Kasse bleven udbetalt 400 Rd. — Og maa benævnte Stephansen gives Haab om at nyde en passende Douceur af Vores Kasse, naar bemeldte ham overdragne Forretninger ere tilendebragte. Christiansborg Slot den 21. Maji 1788[2].

Foruden Bogtrykkeriet, som forhen var vurderet til 200 Rd. Croner eller 212 Rd 48 Sk.. men kunde nu ikke drives.

[1]) kgl. Resol. 13. April 1791.

[2]) Communication til Vice-Laugmand Magnus Stephensen i

1788. 24. Mai. **Rentekammer-Skrivelse til Landfoged Skuli Magnusson, ang. Rentebetalingen af Justits- og Tugthus-Kassens Midler. Khavn 24. Mai 1788**[1]. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1027.

Ved Correspondence imellem det kongel. Danske Cancellie og dette Kammer er det bleven afgjort, at Renterne af den islandske Justice-Casses og Tugthusets i den kongelige Kasse efter kongelige Obligationer indestaaende Capitaler, belöbende tilsammen 5400 Rd. 1½ Sk., skal udbetales af Jordebogs-Cassen; men da man ikke kan gjöre Regning paa, at Jordebogs-Cassen er istand til at udbetale Renterne til ult. Junii a. c., belöbende, efter de forskjellige Obligationers Data, til 946 Rd. 72½ Sk., saa bliver dette Belöb oversendt til Stiftamtmanden med Postskibet, som er herfra anmodet at tilstille Dem sin Qvittering, som De ville indsende her til Kammeret, hvorimod De ville beregne Belöbet til Indtægt i Deres Jordebogs-Regnskab for indeværende Aar, som et Forskud af den kongelige Zahl-Cassa, og igjen til Udgift, som en Betaling til samme Cassa, imod at den indsendte Stiftamtmandens Qvittering paaberaabes, og denne vores Ordre in Originali fremlægges. For Fremtiden ville De aarlig til hvert Aars ult. Junii af Jordebogs-Cassen udbetale Renterne af denne Capital, med 216 Rd., imod Stiftamtmandens Qvittering, som hertil indsendes, da Belöbet skal derimod passere til Udgift i Deres aarlige Regnskaber, imod at den indsendte Qvittering og denne vores Ordre paaberaabes. Rentekammeret den 24. Maji 1788[2].

Rentek. Skriv. 3. Juni 1788 (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1140), samt til Finants-Kasse-Directionen s. D. (Copieb. sst. Nr. 1139).

[1]) jevnf. Canc. Skriv. 5. April 1788.

[2]) Rentek. Skriv. til Stiftamtmand Levetzow af s. D. melder ham denne Foranstaltning, idet der vedföies Gjenpart af ovenstaaende Skrivelse (Isl. Copieb. sst. Nr. 1026).

Kongelig Resolution ang. Udlæg af Gaarden Ásar i Skaptafells Syssel til Beneficium. Christiansborg 28. Mai 1788. — I Rentekammerets Forestilling 13. Mai berettes, at Stiftamtmanden og Biskoppen i Skalholt havde andraget, at Præstegaarden Östre-Aase (=Ásar eystri) i Vester-Skaptafells Syssel havde lidt meget ved Vulkan-Udbrudet 1783, og som Fölge deraf var Præstekaldet, der forhen var blandt de ringeste, nu blevet saa meget forværret, at Ingen vilde söge det. Den i Kaldet ansatte Præst var flygtet bort ved Udbrudet af Vulkanen, og siden havde Kaldet staaet ledigt. Men for at Menigheden ikke længer skulde undvære Præst, foreslaaer Stiftamtmanden og Biskoppen, at Gaarden Yttre-Aase [=Ásar ytri], som laa tæt ved den ödelagte Præstegaard, men nu hörte under Thykkvabæ Kloster, maatte blive udlagt til Præstegaard, tillige med den af Collecten dertil henlagte Besætnings- og Bygnings-Hjelp 50 Rd., hvilket Rentekammeret bifalder, ligesom og at dertil henlægges et Stykke Land, som forhen havde tilhört en ved Vulkanen ödelagt Jord, ved Navn Næs. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 69, Nr. 44. — Resolutionen er trykt, i en saadan Form at man maatte antage den for et Reskript, i P. Pèturss. Hist. Eccl. Island. S. 158—159. 1788. 28. Mai.

Til Præstegaarden Östre-Aase i Vester-Skaptefells Syssel i Island. hvis Jorder ved den sammesteds i Aaret 1783 udbrudte Vulkan have taget betydelig Skade, ville Vi allern. skjænke og henlægge Gaarden Yttre-Aase, der i Jordebogen er ansat for 1 Hundr. 60 Al. Landskyld og 2 Qvilder, tillige med et Stykke Udmarks-Jord, Næs kaldet, imod at Forpagterne af Tyckebay Kloster, hvorunder Gaarden Yttre-Aase er henlagt, nyde Godtgjörelse eller Afslag i Klosterets Forpagtnings-Afgift for Leien af den eller de Qvilder, som nu haves ved bemeldte Gaard, samt for ²/₃ af Gaardens Landskyld, med 4 Rd. 24 Sk. aarlig; dog at denne Godtgjörelse eller Afslag i Afgiften bortfalder, naar Klosteret kommer til ny Forpagtning. Christiansborg Slot den 28. Maji 1788[1].

[1]) Communication til Stiftamtmand Levetzow i Rentek Skriv. 3. Juni 1788. (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1141).

1788. 31. Mai. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Forholdet imellem Landfogdens og Sysselmandens Embeder.** Khavn 31. Mai 1788. — Canc. Brevb. for 1788, Nr. 1121, S. 734.

P. M. I Anledning af en fra Hr. Khre under 27. Septbr. 1787 til det kgl. Rentekammer og derfra hertil remitteret Skrivelse med Bilager, hvorved de have besværet sig over Landfogden Skule Magnusen, fordi han har undslaaet sig for at holde Forhör angaaende et Fruentimmer, navnlig Ellen Stephensdotter, som skal have hængt sig selv: — skulde man tjenstligst tilmelde Dennem, at det tilkommer Sysselmanden og ikke Landfogeden at optage Forhörer i Delinquent-Sager, denne derimod, efter Forordn. af 19. August 1735, Art. 6, at fremme Actionen og de dertil hörende Oplysninger, hvortil Landfogden og, efter hans til Dennem af 15. Septbr. e. a. afladte Skrivelse, ei har været uvillig i denne Sag. Man seer derfore ikke, at nogen Aarsag er forhaanden, hvorfore han skulde under Tiltale. Det kongelige Danske Cancellie den 31. Maji 1788.

31. Mai. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, angaaende Præmie for Lodser i Island.** Khavn 31. Mai 1788. — Kundgjort paa Althinget ved Stiftamtmand Levetzows Bekjendtgjörelse 10. Juli 1788, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 6. 5-2, S. 15-16; ligeledes i Amtmand S. Thorarensens Bekjendtgjörelse 17. Juli 1788, trykt i samme Althingsbog, Nr. 7, S. 18—19. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1085.

For at fremmede Skippere, som komme til Island, ikke skal löbe Fare ved at beseile en og anden Havn, helst i Fjordene Brede- og Faxefjorden, er det, til saa meget mere at opmuntre Fremmede til at vove deres Skibe og Gods paa et for dem hidtil ubekjendt Farvand, anseet tjenligt, paa forventende kongelig allern. Approbation, at udsætte ved offentlig Bekjendtgjörelse, for

det förste i to Aar, en Præmie af 2 til 3 Rd. for den Lods, som for Amts-Övrigheden beviser med vedkommende Skippers Attest at være kommen ombord til ham 1 Miil fra Landet. Denne Foranstaltning maa vi tjenstligst have Hr. Khren anmodet at ville foranstalte almindelig bekjendtgjort, saaledes, at Hr. Khren, saavidt Sönder-Amtet vedkommer, modtager Attesterne og indsender dem hertil, da derefter skal blive föiet Anstalt til Præmiernes Udbetaling. Rentekammeret den 31. Maji 1788[1]. 1788. 31. Mai.

Rentekammer-Plakat ang. nogle Berigtigelser i Jordebogen over Skalholt Bispestols Godser. Khavn 31. Mai 1788. — Denne Plakat haves kun trykt som Original paa Islandsk paa et Halvark, ved Foranstaltning af Commissarius ved de Skalholtske Godsers Salg, Vice-Laugmand Magnus Stephensen, ifölge given Bemyndigelse i Rentekammer-Skrivelse 31. Mai 1788 (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1075), hvor ogsaa yderligere Forholdsregler gives, i Anledning af Forespörgseler fra bemeldte Commissarius[2]. — Dansk i Rentek. Norske Exped. Prot. 16, 65—66. 31. Mai.

Auglýsíng. Hans konúnglegu Majest. til Danmerkur og Noregs p. p. Deputeradir og Committeradir í Rentukammer Collegio, gjörum vitanlegt: að þareð vèr erum þar um að raun komnir, að í jarðabókinni yfir

---

[1]) Ligelydende Skrivelse, mut. mut., er s. D. afgaaet til begge Amtmændene. Copieb. sst. Nr. 1086—1087; Communication til Handels-Realisations-Commissionen s. D., Copieb. sst. Nr. 1088.

[2]) De Punkter, som indeholdes i Rentekammerets Skrivelse, ere fölgende: 1) Specification sendes over de Gaarde, hvorpaa de i 1785 gjorte Auctionsbud vare approberede og Skjöder udstedte; 2) Salg af Jorden Stad i Grindavík udsættes; 3) Rettelser til den trykte Jordebog publiceres ved en Plakat, som Commissarius anmodes om at besörge trykt; 4) om Filialkirkers Salg henvises til Reskr. 30. Juni 1786; 5) om de af Biskoppen og Oeconomus ind-

1788. Skálholts biskupsstóls fasteignir, sem ásamt skilmálun-
31. Mai. um, með hverjum þetta góts verður selt, var á prent útgefin árið 1785, finnast ýmislegar villur; því kunngjörast

satte private Qvilder var afgjort ved kgl. Resolution [= Reskr. 9. Juni 1786], at de antages for den kongelige Kasses Regning for 4 Rd. Croner, men saaledes, at Intet udbetales, men Belöbet beregnes som Afdrag i Biskoppens og Oeconomus' eventuelle Qvilde-Ansvar; det overlades til Commissarius og Stiftamtmanden, at udfinde Maaden, hvorpaa bedst bliver at bestemme: hvilke og hvor mange disse Qvilder ere; 6) at Fortegnelser over Qvilderne paa Bispestolens Gods forlanges af Sysselmændene, hver for sit Syssel, afgivne til Commissarius, attesterede af vedkommende Amtmand; 7) paa Qvilderne antages ringere Bud end 6 Rd., men ikke under 4 Rd. Croner pr. Qvilde; 8) Landfogden modtager Betalingen for det solgte Gods; 9) i Sommeren 1788 holdes kun Auction over Godserne i Rangarvalla, Arnes, Gullbringu, Kjosar, Borgarfjords og Myra Sysseler; 10) ringere Bud end 6 Rd. pr. Hdr. kunne vel antages paa Approbation, men i saadanne Tilfælde har Commissarius nöie at indberette Aarsagerne; 11) de forhaanden værende Exx. af den trykte Jordebog oversendes; 12) Blanquetter til Auctions-Plakaterne overdrages til Commissarius at besörge trykte; 13) kan en Sysselmand formedelst lovlig Forfald ikke möde ved Auctionerne, antager Commissarius i hans Sted en duelig Mand til at före Protocollen, mod billig Betaling af vedkommende Sysselmand; 14) Commissarius behöver kun at indsende Extract af Auctions-Protocollen over hvad der er passeret, samt en udförligere Relation, men behöver ikke personlig at reise til Khavn, og kan beholde Protocollen hos sig indtil videre; 15) paa Grund af Stiftamtmandens Fraværelse bortfalder § 17 i hans Instruction, saa at han bemyndiges til at decidere alene i de der nævnte Tilfælde; 16) „I Henseende til de Jorder, som formedelst Mageskifte ere urettelig anförte, eller formedelst Elvebrud, Fjeldskred, Flyvesand o. s. v. ikke svare den Landskyld, hvorfor de ere anförte i Jordebogen", kan „Gaardenes Dyrhed i den trykte Jordebog nedsættes til det rette Forhold mod Landskylden, naar denne er urigtig bleven angiven i samme Jordebog"; 17) Auctions-Conditionerne forblive iövrigt uforanderlige.

hèrmeð eptirfylgiandi rèttíngar í áminnztri jarðabók, til 1788.
leiðarvísis við auctionirnar, sem eptir konúnglegri allra- 31. Mai.
náðugustu skipan skulu haldast á nefndu jarða-gótsi:

Í Bjarnaness-umboði átti biskupsstóllinn auk annars:

Neðri-Fjörð,

þórisdal hálfan,

Efri-Fjörð, og

Kelduholt.

Undir Bjarnanes liggur Meðalfell.

Í Skambeinstaða-umboði er Árbær af og í eyði.

Í Flóa-umboði: fyrir Hraungerði eru Laugardælir;

fyrir Hjálmholt eru: a) Syðri-Gröf í Villíngaholts þíngsókn; b) þóroddstaðir ytri í Bakkarholts þíngsókn og c) Riftún samastaðar;

á Hróarsholti liggr eintómis ískylda, og

Í Hreppa-umboði: á Efra-Lángholti í sama máta.

Í Túngna-umboði: Úthlíð með Stokkholti gefur í landskuld 2 hundruð.

Í Hamra-umboði: Stóra-Borg er ei biskups-stóls eign.

Í Ölves-umboði: Kotferja eður Kirkjuferja.

Í Heyness-umboði: fyrir Hurðarbak hálft eru Refstaðir.

Í Austfjörðum; Grímstaðir hálfir;

Breiðavað hálft;

— De fleste af disse Punkter (med Udeladelse af § 1 og 11, samt Forandring i Nummerfölgen og i Redaktionen af nogle af selve Punkterne ere communicerede Stiftamtmand Levetzow ved Rentek. Skriv. 3. Juni 1788 (Copieb. Litr. X, Nr. 1127). Ved Skrivelse til alle tre Amtmænd (Copieb. sst. Nr. 1128—1130) paalægges dem at indhente hos Sysselmændene Fortegnelser over Qvilderne paa Bispestolens Godser. — I Anledning af Rentekammerets förstanförte Skrivelse (især § 12) er Auctions-Plakat udfærdiget af Magnus Stephensen, og haves trykt paa et Halv-Ark, dat. „Kaupmannahöfn þann 29da Maji 1788", deri berammes Auctions-Stederne, samt Dagene for Auctionernes Afholdelse i de nævnte Sysseler, den 24. Julii til 3. Septbr. inclusive i det samme Aar.

1788. Stuðlar hálfir;
31. Mai. Partur úr Papey, eður 60 álna ískylda;
Möðrudalur á Fjalli.

Á Ströndum: í staðinn fyrir hálft Árnes er þar einúngis 60 álna ískylda.

Eptir þessari auglýsíngu verða ofanskrifaðar jarðir og ískyldur hèr eptir við auction uppboðnar, og, ef nægileg boð fást, tilslegnar þeim hæstbjóðandi. En um eyði- og skemmdar jarðir, af hverra landskuldum, eptir löglega gjörðar dómaraáreiðir, fyrrum er fellt, geta lysthafandi fengið frekari skýrslu við auctionirnar hjá commissario, og eins um skilmálana, með hverjum þær mega seljast. Rentukammerið þann 31. Maji 1788.

Plakat, ang. nogle Rettelser i den trykte Jordebog over Skalholts Bispestols Jordegods.

Hans kongel. Maj' til Danmark og Norge p. p. Deputerede og Tilforordnede udi Rentekammer-Collegio, Gjöre vitterligt: at som det er befundet, at i den Aar 1785 ved Trykken udgivne Jordebog over Skalholts Bispestols Jordegods skal være indlöbne adskillige Feil, saa blive fölgende Rettelser i bemeldte Jordebog herved bekjendtgjorte, til Efterretning ved de paa Godset ifölge kongelig allerh. Befaling holdende Auctioner:

I Bjarnanes Ombud eiede Bispestolen blandt andre Gaarde:
Nedri-Fjörd,
den halve Thorisdal,
Efri-Fjörd og
Kelduholt.

Under Bjarnanes ligger Medalfell.

I Skambeinstada Ombud er Arbær forlængst ödelagt.

I Floa Ombud: i Steden for Hraungerdi er Laugardælir; i Steden for Hjalmholt er: a) Sydri-Gröf i Villingaholts Thinglaug; b) Thoroddstadir ytri i Bakkarholts Thinglaug, og c) Riftun, ibidem.

I Floa Ombud: paa Hroarsholt hæfter alene en aarlig Afgift eller Servitus, og i lige Maade: 1788. 31. Mai.

i Hreppa Ombud, paa Gaarden Efra-Langholt.

I Tunge Ombud: Uthlid med Stokkholt, giver i Landskyld 2 Hundr.

I Hamra Ombud: Stora-Borg tilhörer ikke Bispestolen.

I Heynes Ombud: i Steden for halv Hurdarbak ere Refstadir.

I Östfjordene: halve Grimstadir,
halvt Breidavad,
halve Studlar,
en Part af Papö, eller 60 Alens aarlig Afgift.
Mödrudalur á Fjalli.

I Strande Syssel: i Steden for halvt Arnæs er aarlig Afgift af denne Gaard til 60 Alen.

Herefter blive disse Jorder og Servitutes i sin Tid ved offentlig Auction opbudne, og, om antageligt Bud skeer, de Höistbydende tilslagne. Men om öde og fordærvede Gaarde, hvis Landskyld ved lovformelige judiciale Forretninger forhen ere nedsatte, kunne Lysthavende vente at erholde nærmere Underretning ved Auktionerne hos Commissarius, saavel som om de Conditioner, med hvilke saadanne Gaarde kunne ventes bortsolgte. Rentekammeret den 31. Maji 1788.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Beregning af Landskylden paa Bispestolens Gods i Grindavík. Khavn 3. Juni 1788. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1100. 3. Juni.

At det efter Hr. Khrens Skrivelse af 30. Julii a. p. kan til videre have sit Forblivende ved, at Leilændingernes Landskyld paa Schalholts Bispestols Gods i Grindevígs Distrikt beregnes til 90 Sk. pr. Væt, det skulde vi ikke undlade at formelde Hr. Khren til tjenst-

1788. ligst Gjensvar og videre Bekjendtgjörelse for Vedkommende. Rentekammeret den 3. Junii 1788[1].
3. Juni.

11. Juni. **Sportel-Reglement for Rettens og andre publique Betjente i Norge. Christiansborg 11. Juni 1788[2].** — Ikke publiceret i Island og erklæret som ikke gjældende der, see Reskr. 1. Juni 1790 og Canc. Skriv. 7. Mai 1791. — Norske Reg. 52, 178–201. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1788, S. 167—204; Schou IX, 460—490.

20. Juni. **Reskript til det kongelige Videnskabers Selskab, ang. Instrumenter og Lön for Observator i Island. Christiansborg den 20. Juni 1788.** — Siell. Tegn. for Aarene 1788—1790 (LXXXXIII), fol. 134. Fogtm. VI. 4, 369.

Christian den Syvende &c. V. S. G. T. Som Os allerund. er bleven refereret, at det paa Wardöhus Fæstning hidtil værende Observatorium nu indgaaer, som der ikke længere nödvendig: saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi, i Anledning af Eders til Vores Danske Cancellie under 19. April sidstl. afladte Skrivelse med derhos fulgte Forslag fra Os elskel. Thomas Bugge &c. allern. ville have bevilget, at Observator Rasmus Lievog paa Vort Land Island, som ikkuns har 100 Rd., samt ved Duelighed og Flid har gjort sig fortjent, maa tillægges de 100 Rd., som Observator paa

---

[1]) i flere Breve af s. D. (Copieb. sst. Nr. 1099, 1101—1103 og 1106) erklærer Rentekammeret, saavel med Hensyn til Afgiften af Næs Kirkes Jorder, som af de kongel. Godser i Guldbringe Syssel og Arnarstappens Ombud, at Fiske-Landskyld, som ikke ydes in natura, skal ydes efter kgl. Resol. 29. Julii 1779 med 1½ Rd. Croner, eller 1 Rd. 57 Sk. Courant pr. Væt.

[2]) *see* Sportel-Reglement for Rettens Betjente i Island 10. Septbr. 1830.

Wardöhus har haft, samt at ham, siden der paa bemeldte Island ikke findes noget andet Instrument til Middagens Bestemmelse end det forhen her paa Observatorio værende Rota meridiana, som nu næsten skal være aldeles ubrugeligt, maa sendes et nyt Transit-Instrument paa 3 Fod, hvis Bekostning, 100 Rigsdaler, maa tages af de norske Auctions-Penge; hvorhos Vi og allern. ville have tilladt, at der af de fra Wardöhus nedkommende Instrumenter maa til Island udtages hvad der kunde behöves, og som især formodes at være en tre Fods Qvadrant, en Dollonds Kikkert og et Uhr. Derefter I eder allerund. have at rette og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Christiansborg den 20. Junii 1788. 1788. 20. Juni.

Reglement, udg. af Amtmand St. Thorarensen, for Benyttelsen og Vedligeholdelsen af Broen over Jökulsaaen i Mula Syssel. Möðruvalla Kloster 1. Juli 1788[1]. — Approberet af Kongen som gjeldende indtil videre for 2 Aar, ved kgl. Resol. 15. August 1787 (ovenf. S. 487), og ifölge deraf publiceret og trykt i Althingsbogen 1788, Nr. 7. 3, S. 19—23. Paa Amtmandens til Rentekammeret indsendte Forslag har staaet Datum 18. August 1786. 1. Juli.

Reglement og Anordning for den opbygte nye Bro paa Jökulsaaen inden Norder-Mule Syssel.

Da Broen paa Jökulsaaen er nu af Nyt med anseelige Bekostninger bleven opbygt og sat i en bedre Stand end den nogensinde tilforn haver været, saa at man endog med al tænkelig Vished kan formode, at denne Bro kunde i paafölgende 150—200 Aar, eller længere, endnu vare og blive brugelig, naar den ikke, som i de fremfarne Tider, kommer til at mangle fornöden Oppasning, Vedligeholdelse og Tilsyn: saa, saavel i denne Betragtning, som og til at faae oprettet en

[1]) Rentek. Skriv. 13. Septbr. 1791 og 10. Septbr. 1831.

1788. 1. Juli. Fond eller Cassa, ved Hjelp af hvilken Broens Opbyggelse igjen af Nyt kunde i Eftertiden bestrides, uden et pludseligt Paalæg eller nogen fölelig Byrde for Amtet, befales og anordnes efterfölgende Poster:

1) For Passage over Broen bör Alle og Enhver af de Reisende erlægge Bropenge, saaledes:

for een Mand gaaende	1 Sk.
— Mand med Ridehest	3 —
— Hest med Klöv	3 —
— hver lös Hest	2 —
— Stude og Köer over 2 Aar, à Stk.	2 —
— — under 2 Aar, —	1 —
— een Hoppe med Föl uden Mand eller Klöv	3 —
— 1 Faar med Lam	1 —
— 1 Ged med Killing	1 —
— hver 4 Stkr. voxne Geder eller Faar uden Lam	2 —
— under 4 Stkr., à Stk.	1 —

Og bör denne Brotaxt, til de Reisendes Efterretning, bestandig findes opslaaen ved Broen, paa de Tider af Aaret, som Overfart over samme varer. — 2) For at erlægge disse Bropenge fritages de geistlige og verdslige Betjenle, naar de i Embedsforretninger behöve at tage over Broen, saa og de Sognefolk, som tage Veien lige til og fra deres rette Sognekirke paa Helligedage. Ligesom og Indbyggerne af Kirkebais Sogn, eller i de saakaldede Böigder: Tungen og Hliden, samt Beboerne af Gaarden Gil inden Hofteigs Kirkesogn, i Betragtning af, at de i Særdeleshed oftere end Andre ansees at være nödsagede til at reise over Broen, og en fuld Brotolds Erlæggelse derfor kunde blive dem mere fölelig, skaanes for at erlægge fuld Brotold, og i dets Sted ikkun betale det Halve af de, efter Foranförte, fastsatte Bropenge. — 3) Til Oppasning ved Broen, med at lukke op for de Reisende og tage imod Bropengene, bör Stedets Sysselmand antage en tro og beqvem Mand, for en ham derfor, paa vedkommende Amtmands Approbation, accorderende Betaling, eller og, om det skulde

falde mindre bekosteligt for Indretningen, skal om denne Oppasning ved Broen accörderes med Opsidderen paa den ved Broen nærmest liggende Gaard Fossvöllum, dersom det ikke kunde findes gjörligt, hvilket dog helst önskes, at oprydde til Beboelse et Bol tæt ved Brostedet, hvis Beboer da beqvemmest og for mindst Hyre kunde overtage Bro-Oppasningen. Iövrigt skal denne Bro-Oppassers Pligt fornemmelig blive: a) at være tilstede ved Broen saa ofte og til de Tider, den for de Reisende behöver at oplukkes; — b) modtage de fastsatte Bropenge af de Reisende; — c) holde over disse, og de Bropenge, som af dem betales, en rigtig Dagbog; — d) aflægge til Stedets Sysselmand ved hvert Aars Udgang en fuldstændig Regning over de aarlig indkomne Bropenge, hvilken Regning skal bilægges med den holdende Dagbog, da Brovogteren og, tillige med Regningen, ved Aarets Udgang har at levere til Sysselmanden den Beholdning af Bropengene, som Brovogteren, efter sin Regning, maatte indesidde med, efter at han i samme har godtgjort sig den ham aarlig accorderede Lön; — e) bör Brovogteren overhoved iagttage og holde over vedbörlig Orden, i Hensigt til de Reisendes Overfart over Broen, og især paasee, at den ingen Skade eller Overlast bliver tilföiet af de Reisende, enten ved at lade for mange Heste jevnsides og paa engang fare paa Broen, hvorved dens Rækværk og Beklædning kunne uden Fornödenhed beskadiges, eller paa nogen anden Maade, da Brovogteren, om de Reisende utilbörlig skulde handle herimod, strax skal angive dem for Stedets Sysselmand, og bör alle de Sager og Disputer, som maatte tilfalde og reise sig af Overfart paa Broen, naar de ere af Politie-Sagers Natur, strax paa en summarisk Maade og uden Appel afgjöres og paakjendes af Stedets Sysselmand. — 4) Naar de Reisende ikke havde Penge, eller currente Vare med, til strax at clarere Brotolden, bör de, til Sikkerhed for samme, sætte i Borgen, og Brovogteren have Magt til

1788. 1. Juli.

1788. at tage saa meget af deres medhavende Töi, som den
1. Juli. erlæggende Brotold fuldkommen kan svare, hvilket Töi skal staae disse Reisende til Indlösning i det höieste i 3 Maaneder, men i anden Fald efter den Tid være henfaldet til Bro-Kassen, og sælges samme til Bedste. — 5) Naar Elven om Hösten er tilfrossen, og Farten over Broen ophörer, skal Porten paa Broen bestandig være tillukket, til Isen igjen om Foraaret borttöer af Elven, og Broporten igjen til Overfart maatte aabnes, da Brovogteren og strax skal indfinde sig, for at ligge og forblive ved Broen, alt saalænge en liden Gaard, efter foranförte 3. Art., ikke kan opryddes til Bopæl for ham sammesteds. — 6) Efter at Sysselmanden aarlig, efter foregaaende 3. Art., haver erholdet Brovogterens Regning, og samme af ham er revideret og confereret med Dagbogen, bör Sysselmanden selv aarlig aflægge til Amtmanden en Regning for Bro-Kassen og dens Tilstand, hvilken Regning skal bilægges med Brovogterens aarlige Regning over Brotolden, ligesom Bro-Kassen og skal blive under Sysselmandens Forvaring, indtil den i Tiden kunde opvoxe til den Summa, at dens Frugtbringelse, eller Udsættelse paa Rente, kunde sees gjörlig. — 7) Med Bromanden, at han opfylder sin Pligt som Brovogter, saavel som og at Broen med tilbörlig Reparation, efter Fornödenhed, især med forsvarlig Tjæring hvert tredie Aar, holdes vedlige, tillige med det dertil anskaffede Inventarium, bör Stedets Sysselmand iövrigt have den nærmeste Opsigt og Tilsyn, og for de til Broens Vedligeholdelse gaaende Omkostninger, de Aar samme behöves, aflægge nöiagtig Regning i sine til vedkommende Amtmand aarlig indgivende Regninger over Bro-Kassens Tilstand. — Mödrevalle Kloster den 1. Julii 1788.

16. Juli. **Kongelig Resolution ang. Frihed for Vinter-Havnepenge i Kjöbenhavn for Skibe til og fra**

Island. Christiansborg den 16. Juli 1788[1]. — I Forestilling 18. Juni bemærker det Vestindisk-Guineiske Rente- og General-Toldkammer, at i Plak. 18. August 1786 § 8 bleve Skibene til og fra Island for det förste i 20 Aar fritagne for Lastepenge i indenlandske Havne. Disse Lastepenge var to Slags: de ordinaire Lastepenge, eller Havnetolden, og Accise-Lastepengene, og for begge disse maatte Fritagelsen være gjældende; men for Kjöbenhavn var endnu en Afgift paabuden ved Toldforordningens 27. Cap. 3. §, af de Skibe, som overvintre i Stadens Havne; disse kaldtes Vinterhavnepenge og oppebares efter Lastdrægtigheden med 4 Sk. pr. Læst. — Da det ansaaes tvivlsomt, om denne Afgift hörte under dem, hvorfor de til og fra Island gaaende Skibe vare fritagne, havde Toldkammeret indhentet Rentekammerets Betænkning, og vare begge enige i den Mening, at Fritagelsen ogsaa gjaldt denne Afgift, da den forrige kgl. Handels Skibe ikke betalte den, og det maatte antages, at den kgl. Handels Friheder vare overdragne de private Handlende. — General-Toldkammerets Danske Forestillinger og Resolutioner for 1788, Nr. 52. 1788. 16. Juli.

Vi ville allernaad., at de ved Toldforordningens 27. Cap. 3. Art. paabudne Vinter-Havnepenge maae være indbegrebne under de Lastepenge, hvorfor Skibene til og fra Island ved Vores Plakat af 18. August 1786 ere til en Tid blevne befriede. Christiansborg Slot den 16. Julii 1788.

Forordning ang. Embedsmænds Indskud i den almindelige Enkekasse. Christiansborg 4. August 1788[2]. — Publiceret paa Althinget 1789 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 24, S. 37. Siell. Reg. 78, 341b—354. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1788, S. 245—261; Schou IX, 528—545. 4. August.

Forordning, at civile, geistlige og de ved begge kongelige Militair-Etater foruden Officerer ansatte Be-

---

[1] Rentek. Skriv. 27. Mai 1815.

[2] Canc. Circ. 18. Oktbr. 1823; jevnf. Canc. Skriv. 10. Okt. 1789.

1788. tjente, og Enhver, som nyder Pension eller Vartpenge
4. August. af den kongelige Kasse, skulle være forbundne til, för end deres Giftermaal, at gjöre et efter deres Embeds-Indkomster, Pension eller Vartpenge, bestemt Indskud i den almindelige Enke-Kasse, til hvis Betaling skal tilstaaes dem rum Tid og i fornödent Fald Understöttelse af Post-Pensions-Kassen.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at ligesom Vore Forfædre have taget i Betragtning, at Statens Tjenere ikke i Almindelighed kunne lönnes og aflægges saaledes, at de af det dem Tillagte kunne spare og oplægge saa meget, at deres Hustruer, ifald de dem overleve, deraf kunne have deres nödtörftige Ophold, og, om de have uforsörgede Börn, dermed bestride Bekostningerne til deres Underholdning og Opdragelse, og de i denne Betragtning deels have henlagt det aarlige Overskud af de danske og tydske ridende Posters Indtægter til en Pensions-Fond for afdöde uformuende Betjentes trængende Enker og uforsörgede fader- og moderlöse Börn, saavel som for saadanne Betjente, der formedelst Alderdom eller Svaghed ei længere kunde tjene, deels oprettet en imod Undergang og Tab for de til Enke-Pension deraf Berettigede ved kgl. Garanti betrygget Enke-Kasse, hvoraf de Betjente, som formaaede det, ved Indskud i samme selv kunde forsikkre deres Hustruer en til tarvelig Udkomme tilstrækkelig eragtet aarlig Enkepension: saa have Vi og med lige landsfaderlig Omhu været betænkt paa, ved udgangne Anordninger at give begge disse vigtige Stiftelser en saadan bestemt og varig Indretning, at enhver Embedsmand eller Betjent, som er i Stand dertil, kan ved Indskud i Enkekassen efter hans Evne og Leilighed, enten paa een Gang eller i flere Terminer, sætte sin Hustru i Sikkerhed imod Trang, eller forskaffe hende mere rigelig Udkomme i hendes muelige Enkestand, og den Uformuende være forvisset om Vor landsfaderlige Omsorg for hans efterlevende Enke og Börn. Men,

da en langvarig Erfaring har viist, at, uagtet den Vore 1788.
Civil- og ved begge Militair-Etater foruden Officererne 4. August.
ansatte Betjente ved Forordningen af 16. Julii 1745 og den almindelige Enkekasses Fundation af 30. August 1775 dens 4. § tillagte Befaling og Advarsel, ikkun faa af dem lade sig være magtpaaliggende ved Indskud i denne Kasse selv at sörge for deres Hustruers Tarv i disses muelige Enkestand, endog naar de dertil ere formuende nok, skjöndt de ei kan vente at efterlade saa megen Formue, at den efterlevende Enke deraf alene kunde have sit Ophold, og Vi desaarsag besværes med saa mange Ansögninger om Enkepensioner, at Post-Pensions-Kassens aarlige Indtægt ikke strækker til deres Udredelse og dens övrige Bestemmelse efter Fundationen, med mindre Pensionerne deraf tildeles de Trængende i saa smaae Portioner, at de til virkelig Trangs Afhjelpelse efter Hensigten maae ansees utilstrækkelige: saa have Vi endvidere været betænkt paa, hvorledes for Eftertiden maatte forebygges, at ikke de Formuende og de, som ei for Uformuende kan ansees, endskjöndt de ere uberettigede at paabyrde Post-Pensions-Kassen deres Enkers Pensionering, fremdeles ved at tilsidesætte eller forsömme den deres Hustruer skyldende Forsorg, og saaledes at sætte dem i den Nödvendighed at henvende sig til Os med Ansögning om Pension, skulde beröve de mindre Formuendes eller ganske Uformuendes Enker og Börn den Understöttelse af Post-Pensions-Kassen, som de alene have Adgang til, og tillige paadrage Vores Finantskasse den samme uvedkommende Byrde, ei alene at pensionere alle for Alderdoms og Svagheds Skyld afgaaende Betjente, men og, formedelst Post-Pensions-Kassens Utilstrækkelighed, aarlig at udrede betydelige Summer til Enker og Börn. — Til den Ende have Vi fundet for godt ved fölgende Anordning paa den ene Side at igjentage og nærmere bestemme de forhen udgangne Befalinger om Vore ovenmeldte Betjentes Deeltagelse i den forrige Land-

1788. Militair-Etatens, men nuværende almindelige Enkekasse,
4. August. samt ved tilstrækkelige Midler at forsikkre Os om deres vedbörlige Efterlevelse og Overholdelse, og paa den anden Side saavel i Almindelighed at forunde dem den mueligste Lettelse, ved, efter Enhvers aarlige Indkomme at bestemme det Indskud, han har at gjöre i denne Kasse, og ved at tilstaae saa rum en Tid til Betalingen, at ikkun aarlig i visse Aar en i Forhold til Indkomsterne liden Sum bliver at udrede, som i Særdeleshed i de Tilfælde, da det befindes at være Nogen enten ganske umueligt, eller efter hans Forfatning meget vanskeligt, at udrede denne aarlig fornödne Sum, at forunde ham Understöttelse af Post-Pensions-Kassen til ved Enkekassen at kunne forsikkre sin Hustru en saadan Enkepension, som Vi i ethvert Tilfælde maatte finde tilstrækkelig til at betrygge hende imod virkelig Trang og Mangel, i Fölge af hvilken Indretning Post-Pensions-Kassens Bestemmelse, for saavidt denne ved dens Fundation har sigtet til Understöttelse for afdöde Betjentes trængende Enker, stedse bliver den samme, men dens Anvendelse til denne Hensigt med Tiden vil forandres derhen, at Enkerne ikke umiddelbar af samme vil blive forundt Pension, men Mændene, ved at forunde dem Understöttelse, naar de beviislig dertil trænge, sættes i Stand til selv at forsikkre deres Hustruer en til tarvelig Udkomme tilstrækkelig Enkepension. Thi byde og befale Vi allern., som fölger:

1) Enhver nuværende eller tilkommende civil, geistlig, eller i en af Vore Militair-Reglements foruden Officererne anfört Betjent, som har Vores Bestalling eller Confirmation paa sit Embede, hvad enten han nyder staaende Lön alene, eller alene andre aarlige Indkomster, som hans Embede eller Betjening ere tillagte, eller begge Dele, og uden Hensigt til om den staaende Lön umiddelbar af Vores Kasse, eller af en anden dertil henlagt Fond udredes, saa og Enhver, som med Vartpenge eller Pension af Os er eller i Fremtiden bliver

benaadet, skal herefter, naar, og saa ofte han vil træde 1788.
i Ægtestand, forinden han lader sig vie, gjöre Indskud 4. August.
i den almindelige Enkekasse for hans tilkommende Hustru efter den Bestemmelse, som denne Vores Forordning i det Efterfölgende indeholder, med mindre han var at regne iblandt dem, som ved næstfölgende 2. § derfor blive fritagne. Ifölge heraf forbydes samtlige Præster, under Straf af 100 Rd. hver Gang til Post-Pensions-Kassen, at vie nogen saadan Betjent, Pensionist eller Vartpenge nydende, forinden denne enten har behörigen legitimeret sig at henhöre til dem, som ved næstfölgende 2. § ere undtagne fra denne almindelige Befaling, eller til Beviis om at have opfyldt den, foreviist det fra Directionen for den almindelige Enkekasse erholdte sædvanlige Receptionsbeviis, eller og et Beviis fra Kassens Bogholder under Directionens Segl, at han til Kassen har erlagt det Paabudne, eller gjort saadan Rigtighed, at Directionens Receptionsbeviis vil blive for ham udfærdiget. Dog skal det endnu i ni Maaneder fra denne Forordnings Dato af være Præsterne tilladt at vie de sig imidlertid Meldende, om de end ikke tilveiebragte denne befalede Legitimation og Beviislighed; og træder saaledes ovenstaaende Forbud ikke i Kraft, förend efter bemeldte ni Maaneders Forlöb. Hvad angaaer saadanne Betjente, som endnu ikke have nogen Indkomme, da staaer det dem vel frit at gifte sig, uden i Forveien at have gjort Indskud i den almindelige Enkekasse; men saasnart de komme til at nyde Indkomster, paaligger det dem at gjöre Indskud efter det, som her anordnes. — 2) Fra denne almindelige Befaling undtages Fölgende: a) De Mænd, hvis Hustruer allerede udi deres forrige Enkestand have nydt Pension af Land-Militair-Etatens eller den almindelige Enkekasse, og fölgelig efter sidstbemeldte Kasses Fundation af 30. August 1775, dens 13. §, igjen erholde den samme Pension, naar de paany blive Enker; — b) De, hvis Enker af Grevskaber, Baronier, Stamgodser eller Fidei-

1788. commis-Capitaler eller og af et Legat, eller noget inden-
4. August. eller udenlandsk Institut have en sikker Pension eller aarlig Indkomme at vente; — c) De, som ved deres Giftermaal til Directionen for Post-Pensions-Kassen indlevere et af dem eller tredie Mand, saasom deres tilkommende Svigerfader, udstedt lovgyldigt og behörig thinglyst Document, hvorefter Konen, naar hun bliver og saalænge hun er Enke, med Vished har at nyde saa meget i Rente af en udsat Kapital eller i aarlig Indtægt af en fast Eiendom, som den Indleverende ellers efter næstfölgende 3. § burde forsikkre hende af Enkekassen; og skal dette Document, imod at Vedkommende derfor gives behörigt Beviis, forblive i Directionens Forvaring, eller paa et andet sikkert Sted nedlægges, og ellers efter Omstændighederne paa bedste Maade forekommes, at med Capitalen eller det faste Gods, hvoraf Konen tilkommer bemeldte Renter eller aarlige Indtægt, saalænge hun lever i Ægteskab med samme Mand, eller som Enke efter ham, ingen mod denne Bestemmelse stridende Forandring, endog med hendes Minde, kan foretages; — d) De, som have været, for nærværende Tid ere, eller herefter blive ansatte i noget Embede i den forhen storfyrstelige Andeel af Vort Hertugdom Holsten, og fölgelig ere blevne, eller blive pligtige at concurrere til den Kielske Enkekasse, omendskjöndt dem siden maatte af Os være forundt eller herefter forundes nogen Betjening udenfor samme, saasom de endog i dette Tilfælde, i Henseende til deres vedvarende Forpligtelse at concurrere til den Kielske Enkekasse, ved Vores Resolution af 20. Januarii 1776 allerede ere fritagne fra at gjöre Indskud i den almindelige Enkekasse; — e) Alle geistlige Betjente, hvis Koner enten af Embedet, eller af en værende Enkekasse, som Manden er pligtig at tiltræde, eller af begge, ved den efter 10. § anstillende Undersögning, befindes at have en sikker og hidtil for tilstrækkelig anseet Enkepension at vente, dog under det udtrykkelige Vilkaar, at ingen af des-

lige geistlige Betjentes Enker, hvis Mænd paa Grund af, at den ommeldte Pension hidtil er anseet for tilstrækkelig, fritages fra ved Indskud i Enkekassen at see den forögel, nogensinde skal have Adgang til at nyde Pension af Post-Pensions-Kassen, undtagen alene i det Tilfælde, naar tvende Enker ere ved eet Embede, og det, som af Embedet til Enkepension afgives, for dem begge kan ansees utilstrækkeligt, eller alene tilkommer den ældre, i hvilket Fald dem begge, for saavidt Pensionen ved Deling bliver utilstrækkelig for hver, eller den yngre skal være forbeholden Adgang at söge og efter Befindende at nyde Understöttelse af Post-Pensions-Kassen, saalænge de begge leve i Enkestand. Derfore advares enhver af deslige Betjente, som selv maatte finde den Enkepension, hans Hustru har ivente, utilstrækkelig, i Tide ved Indskud i Enkekassen at forhöie den til det Belöb, som han anseer tilstrækkeligt; — f) De som have fyldt deres 60. Aar, og saaledes ved den almindelige Enkekasse efter dens Fundation ei maae antages, hvis Enker derfore, naar de befindes trængende, skal have Adgang til Pensions Nydelse af Postkassen. Iövrigt skal de, som formedelst deres Helbreds Beskaffenhed ikke kan erholde den ved den almindelige Enkekasses Fundation foreskrevne Sundheds-Attest, alligevel med saadan Sundheds-Attest, som deres sædvanlige Læge finder at kunne meddele dem, melde sig ved Enkekassen, og i samme gjöre det bestemte Indskud, da Vi have befalet, at den större Fare, som Enkekassen ved deslige Interessenter paatager sig imod dens Fundation, skal være for Post-Pensions-Kassens Regning, og hvad Tab deraf maatte reise sig, efter derover holden Rigtighed, Enkekassen af denne erstattes. — 3) Det Indskud i den almindelige Enkekasse, som Enhver, der efter de tvende foregaaende §§ er pligtig at forsikkre sin Hustru en Enkepension, bör, naar han vil træde i Ægtestand, i Forveien gjöre, skal paa den i 10. § nærmere foreskrevne Maade een Gang

1788.
4. August.

1788. for alle bestemmes, efter de til ethvert Embede eller
4. August. Betjening henlagte saavel uvisse som visse Indkomsters aarlige Belöb, ligesom det, de, der nyde Pension eller Vartpenge, have at gjöre efter den dem i Pension eller Vartpenge tillagte aarlige Summa, og det saaledes: at den, der har 200 Rd. aarlig, eller derunder, skal indskyde et heelt Aars Belöb, og den, hvis aarlige Indkomme overstiger 200 Rd., skal være pligtig foruden den Summa af 200 Rd. endnu at indskyde saa meget, som de to Trediedele af det, han aarlig har over 200 Rd., belöbe sig til, dog ikke mere, end til 400 Rdlrs. Pension udfordres. Men da denne Vores Anordning alene har til Öiemed at see Enkernes virkelige Trang afhjulpen, og Vi ikke ville udvide Mændenes Forpligtelse til videre, end at sörge derfor, saa skal i det Tilfælde, at formedelst Forholdet imellem Mandens og Konens Alder den Pension, som imod det fastsatte Indskud kunde erlanges, belöb sig til mere, end en Femtedeel af Mandens aarlige Embeds-Indkomster, Enhver, som har gjort saa stort Indskud, at hans Kone har en Femtedeel af hans Indkomsters Belöb at vente, ansees at have opfyldt sin Pligt og ikke være forbunden til videre. Og paa det derimod de, som have Evne og Villie til at forskaffe deres Hustruer en deres Embeds-Indkomme mere proportioneret större Enkepension, end 400 Rd., som den största, den almindelige Enkekasse maa paatage sig, maatte dertil have Leilighed, saa tillade Vi allern., at hvo som har saa store Embeds-Indkomster, at for et Aars hele Belöb efter Enkekassens Indskuds-Tabel kunde erholdes större Enkepension, end 400 Rd. aarlig, maa forsikkre hans Enke samme, kun at den ikke overgaaer den fjerde Part af det, Embeds-Indkomsterne belöbe sig til. Men da Vi ikke ville, at Enkekassen maa paatage sig större Risico, end ved dens seneste Indretning er bragt under Beregning, saa skal over det, som i deslige Tilfælde ved samme modtages mere i Indskud, end

til 400 Rdlrs Pension, saavel som over det, der siden 1788.
i aarlig Enkepension efter saadant Indskud betales over 4. August.
400 Rd., holdes saadan særskilt Rigtighed, at Kassen debiteres for det förste med simple aarlige Renter fra Modtagelsens Dato, samt derimod crediteres for det sidste ligeledes med simple Renter fra Betalingens Dato, og skal det, hvormed Indskuddenes Conto ved den aarlige Afslutning befindes at overstige Pensions-Contoen, ikke tilhöre Enkekassens Fond, men alene under denne for Post-Pensions-Kassens Regning administreres, hvorimod, naar og saa ofte Pensions-Contoen ved Afslutningen maatte befindes at overstige Indskuddenes Conto, Forskjellen skal erstattes Enkekassen af Post-Pensions-Kassen efter Beregning derover. — 4) De, som ere gifte, forinden de erholde Vores Bestalling eller Confirmation paa noget Embede, eller forinden dem af Os tillægges Vartpenge eller Pension, skal være pligtige inden Aar og Dag fra Bestallingens eller Confirmationens, og fra den dem Pension eller Vartpenge tillæggende Resolutions Dato af at regne, de förste for det Departement, hvorigjennem de have erholdt deres Bestalling eller Confirmation, de sidste for Vores Finantskasse-Direction, som anviser det dem aarlig Tillagte, at beviisliggjöre, at de have gjort det befalede Indskud, eller henhöre til de efter 2. § Fritagne; og de, som, efter at have gjort det behörige Indskud, forflyttes til et bedre Embede, for hvilket höiere Indskud er fastsat, eller forundes mere i Pension eller Vartpenge, skal ligesaa være pligtige inden Aar og Dag paa samme Maade at beviisliggjöre, at have foröget deres forrige Indskud til den for deres större Indkomster fastsatte Summa. — 5) De, som allerede leve i Ægteskab, og ifölge de derom forhen udgangne Anordninger have gjort Indskud for deres endnu i Live værende Hustru, skal, om de end ikke have indskudt saa meget, som efter deres Betjenings aarlige Indkomme nu fastsættes,

1788. være fritagne fra at gjöre videre Indskud, saalænge de
4. August. forblive i samme Embede, eller, som Pension eller Vartpenge nydende, ei faae större aarlige Indkomster; hvorimod deres Hustruer intet Tilstöd har at vente af Post-Pensions-Kassen, med mindre Manden inden et halvt Aar efter denne Forordnings Dato beviisliggjör, at han ikke er i Stand til at indskyde mere, i hvilket Fald ham forundes Adgang til den her nedenfor i 7. § ommeldte Understöttelse. Men blive de befordrede til bedre Embede, eller tillægges dem större Pension eller Vartpenge, da skal de foröge deres Indskud efter næstforegaaende §, med mindre det forhen gjorte Indskud maatte allerede være passende til deres forögede Indkomsters Summa, og at dette udgjör saa meget, som de ialt burde indskyde, eller at de behörigen have foröget det, skal de, ligesom i næstforegaaende § er befalet, inden Aar og Dag beviisliggjöre. — 6) De, som nu allerede ere gifte, eller inden denne Forordnings Bekjendtgjörelse blive viede, uden at have gjort Indskud i den almindelige Enkekasse, og de, som i de förste ni Maaneder fra denne Forordnings Dato træde i Ægtestand, skal, naar de inden et heelt Aar fra nys anförte Dato af at regne indskyde den halve Deel af det, som for deres Embede eller for Belöbet af deres Pension eller Vartpenge er fastsat, være fritagne for videre Forpligtelse i dette Fald; men dersom de efterlade det i den foreskrevne Tid, skal de være pligtige at gjöre lige Indskud med dem, som siden træde i Ægtestand; dog kan de efter Ansögning vente aldeles Fritagelse derfra, naar enten Konen er meget ældre end Manden, eller beladt med nogen chronisk Sygdom, hvorom i saadanne Tilfælde i det seneste inden et Fjerdingaar maa indsendes behörigt Beviis til Directionen for Post-Pensions-Kassen, eller naar Manden med hans Kone og en af hendes Venner udsteder og ligeledes inden et Fjerdingaar til bemeldte Direction indsender en Declaration, at af hende eller

paa hendes Vegne aldrig skal blive gjort Ansögning om Pension. Men naar de siden skulde blive befordrede til et bedre Embede, eller dem tillægges större Pension eller Vartpenge, da skal de rette sig efter den i næstforegaaende § i Henseende til de deri ommeldte Betjente for dette Tilfælde givne Forskrift. Iövrigt have de her ommeldte Betjente inden et Aar fra denne Forordnings Dato for det vedkommende Departement, hvorigjennem deres Bestalling eller deres Confirmation er udfærdiget, at beviisliggjöre, at de paa den ene eller anden Maade have opfyldt denne Forordnings Bydende, eller henhöre til de ved § 2 fritagne, og de Pension eller Vartpenge nydende, som dette angaaer, skal, naar de modtage deres Pension eller Vartpenge for det andet Qvartal, som efter Forordningens Datum udlöber, aflevere lige Beviislighed. — 7) Da denne Vores Anordnings Hensigt ingenlunde er, at bespare og til andet Brug at anvende en Deel af det Fond, som Vore Forfædre have henlagt alene til Understöttelse for afdöde Betjentes trængende Enker eller fader- og moderlöse Börn, samt til saadanne Betjentes Pensionering, som formedelst Alderdom og Svaghed ei længere kan tjene, men den alene gaaer derhen, at denne Fond ikke skal gjöres utilstrækkelig til dens Bestemmelse, ved at bebyrdes med andre Enker, end de, hvis Mænd, formedelst virkelig Uformuenhed til selv at forskaffe dem tarveligt Udkomme i deres Enkestand, ere beföiede til at haabe og vente deres efterlevende Hustruers Trang af Os afhjulpen, saa skal vel den foran givne Befaling, at gjöre Indskud i den almindelige Enkekasse, strække sig til enhver af de ommeldte Betjente, samt Pension eller Vartpenge nydende, efter de i det Foregaaende fastsatte Bestemmelser, uden Hensigt til om de maatte være mere eller mindre formuende, eller og aldeles uformuende dertil; men derimod ville Vi ved Understöttelse af bemeldte Fond og anden Lettelse sætte dem, som det maatte blive aldeles umueligt, eller

1788.
4. August.

1788. 4. August. efter deres iværende Forfatning altfor vanskeligt at gjöre det befalede Indskud, i Stand til paa denne Maade ved Enkekassen at forsikkre deres Hustruer den Enkepension, som Enhver af dem ellers kunde have Adgang at vente hans Enke bevilget. — I denne Hensigt ville Vi herved allern. fastsætte fölgende: 1) Ligesom enhver efter den almindelige Enke-Kasses Fundations 6. og 7. § og Plakaten af 25. Febr. 1785 har Tilladelse at betale sit bestemte Indskud i 4 til 6 paa hinanden fölgende Aar med en Fjerdedeel eller en Sjettedeel aarlig, imod at han derfor giver saadan Sikkerhed, som ved Fundationens tvende anförte Paragrapher er foreskrevet, og imidlertid af det Skyldige svarer sædvanlig Rente, saa skal det endydermere, naar Nogen, som efter denne Forordning er pligtig at gjöre Indskud i Kassen, beviisliggjör, at det er ham umueligt eller alt for besværligt, inden 6 Aar at betale Indskuddet, være Directionen for den almindelige Enke-Kasse tilladt imod lige Sikkerhed og Renters Svarelse at tilstaae ham længere Dilation, indtil fulde 12 Aar, og i det Tilfælde, at det befindes at blive ham for besværligt i det förste Ægtestands-Aar at udrede noget Afdrag, skal det end videre være bemeldte Direction tilladt for det förste Aar at tilstaae ham Befrielse derfor; dog bör i saa Fald Renterne for samme Aar erlægges, og den hele Capitals Afbetaling ligefuldt skee i det seneste inden 12 Aar fra den Dag af, da han i Kassen bliver optagen; — 2) i det Tilfælde, at en Mand ikke maatte være i Stand at give Enke-Kassen saadan fuldkommen Sikkerhed, at samme, endog om Manden döde, forinden de stipulerede Betalings-Aar vare forlöbne, kunde være betrygget imod Tab, skal Directionen for Enke-Kassen, naar han beviisliggjör saadant ei at være ham mueligt, alligevel imod hans Forskrivning og övrige tilveiebragte Rigtighed meddele ham Receptions-Beviis, og skulde han da ved Döden afgaae, forinden det fulde Indskud med Rente behörigen var afbetalt, og ikke efterlade saa megen

Formue, at det Efterstaaendes Betaling deri kunde söges 1788.
og erholdes, uden ved Boets Salg at betage den efter- 4. August.
levende Enke og Börnene, om de disse have, de fremdeles behövende Nödvendigheder, da skal Post-Pensions-Kassen, naar saadant er beviisliggjort, til Enke-Kassen betale det, som saaledes i Boet ei kan erholdes, eller saa meget deraf, som udfordres til at forskaffe Enken den Pension, Vi da, efter Post-Pensions-Kasse-Directionens allerund. Forestilling derom, finde for godt at forunde hende, hvorimod Enken for den saaledes til hendes Bedste af Post-Pensions-Kassen betalte Summa skal give bemeldte Kasse en saadan thinglyst Pante-Obligation, hvorefter denne bliver berettiget, i Tilfælde at hun i hendes Levetid maatte blive i Stand at betale den for hende udlagte Summa, eller en Deel deraf, eller at hun ved hendes Död maatte efterlade Noget, frem for alle senere Kreditorer at nyde Betaling. — Skulde derimod Konen være död för Manden, da skal Enke-Kassens Tilgodehavende fordres i Stervboet, dog uden at Manden og Börnene betages de fremdeles behövende Nödvendigheder, som dem i dette, ligesom Enken og Börnene i ovenstaaende Fald, forbeholdes, og hvad efter Skiftets Slutning bliver ubetalt, skal af Post-Pensions-Kassen erstattes Enke-Kassen med skadeslöse Renter; — 3) Naar paa antagelig eragtet Maade godtgjöres, at en Mand efter hans iværende Forfatning aldeles ikke formaaer at afgive noget af hans Indkomster, eller at han ikke formaaer at afgive i det mindste saa meget, som den tolvte Deel af hans Indskud med den aarligen af det Ubetalte forfaldende Rente belöber sig til, da skal nærmere undersöges, hvor meget han kan være i Stand aarlig at afgive, og derefter ville Vi, paa Post-Pensions-Kasse-Directionens allerund. Forestilling derom selv allern. bestemme, hvor stor Enke-Pension hans Kone skal forsikkres, og skal da den Deel af Indskuddet, som Manden ikke formaaer selv at gjöre, eller det fulde Indskud, saafremt han dertil ikke er i Stand at

1788. udrede Noget, af Post-Pensions Kassen betales, dog alene
4. August. under den udtrykkelige Betingelse, at, naar hans Vilkaar skulde forbedre sig, han da efter befindende Omstændigheder skal erstatte Post-Pensions-Kassen Indskuddet eller saa meget deraf, som han Tid efter anden maatte blive i Stand til, og at Post-Pensions-Kassen, ifald samme ikke forinden har erholdt Erstatning, har Ret at holde sig til det, han eller hans Kone som Længstlevende maatte efterlade, dog uden Fornærmelse af nogen Andens lovlige Fortrins-Rettighed, hvorhos dog, i Tilfælde at de saavel i næstforegaaende, som i denne Post ommeldte, efterlade Börn, disse kan gjöre sig Haab om, at dem, efter de hver Gang forekommende Omstændigheder allern. skjenkes det, som Post-Pensions-Kassen i Anledning af denne Anordning kunde have at fordre i deres afdöde Forældres Bo. — Ifölge heraf skal i saadant Tilfælde Manden til Post-Pensions-Kassen for det Forskud, som af samme gjöres, udstæde sin thinglyste Pante-Obligation, og hvert fjerde Aar paa samme Maade som förste Gang beviisliggjöre sin vedvarende Uformuenhed til at erstatte Noget, saafremt han ei selv vil udsætte sig for de lovlige Midlers Anvendelse, hvortil Directionen i Forsömmelses-Tilfælde skal være berettiget; — 4) Skulde en Mand ikke have saadan aarlig staaende Indtægt, hvortil Enke-Kassen med Sikkerhed kunde holde sig for det aarlige Afdrag og Renterne, saa længe han var i Live, da skal han være forpligtet til de Terminer, som ved hans Forskrivelse til Kassen blive stipulerede, prompte at præstere Betalingen ved Pengenes directe Indsendelse, og, i Tilfælde at han forsömmer det, skal vedkommende Övrighed være forbunden, paa Directionens Reqvisition, uden Ophold at besörge den opgivne Sum i fornödent Fald ved lovlige Midler indkrævet og paa hans Bekostning indsendt til Directionen. — 8) De, som befinde sig i Stand at betale det fulde Indskud, eller og ikkun be-

höve den dem efter forrige §. 1. Post tilstaaede Dilation, have at henvende sig umiddelbar til Directionen for den almindelige Enke-Kasse med de efter denne Kasses Fundation fornödne Sundheds- og Alders-Attester, samt med behörig Beviis, at de trænge til de ansögende længere end 6 Aars Dilation. De derimod, som efter deres Forfatning agte sig, ifölge det her fastsatte, beföiede til Understöttelse af Post-Pensions-Kassen, have med deres Ansögning derom, samt antagelige Beviser om deres trængende Forfatning, at henvende sig til det Departement, hvorunder de sortere, som, efter paa det nöieste at have undersögt de angivne Grunde for Ansögningen, enten haver at tilkjendegive Supplikanten, at han ei findes at have Adgang til den omsögte Understöttelse, eller at tilsende Directionen for Post-Pensions-Kassen den indkomne Ansögning og derhen hörende Oplysning, næst at lade dets Betænkning medfölge, da Ansögningen derefter igjennem bemeldte Direction Os allerund. skal forestilles. — Paa det ellers Post-Pensions-Kassen ikke maatte tabe den Erstatning for dens gjorte Forskudde, som den hos enhver, der efterlader en til deres Betaling tilstrækkelig Formue, med Rette tilkommer, da dens Bestemmelse alene er at afhjælpe Mangel, saa skal det i alle de Tilfælde, da en afdöd Betjent, Pension eller Vartpenge nydende, eller en afdöd Enke kunde formodes at skylde noget til Post-Kassen, være samtlige Skifteretter, Skifteforvaltere og Skifte-Commissarier forbudet at slutte Skifte efter samme, forinden de fra denne Kasses Direction have indhentet Efterretning, om samme har Noget at fordre efter den Afdöde, og skal de tillige være pligtige efter Skiftets Slutning uden Betaling at meddele bemeldte Direction en Udskrift af Skifteforretningen, saavidt Post-Pensions-Kassens Fordring betræffer. — 9) Med forbemeldte Betjente, som denne Vores Anordning forpligter til at gjöre Indskud i Enke-Kassen, skal samtlige ved Vore Departements ansatte Fuldmægtige, Cancellister, Copiister og Skrivere,

1788.
4. August.

1788. saa og Vore Hof- og Stald-Etats-Betjente, ansees i alle
4. August. Maader lige, uagtet de ikke have Vores Bestalling, og skal det fölgelig under lige Straf, som forhen under 1. § er fastsat, være Præsterne forbuden at vie Nogen af dem, med mindre de paa foreskrevne Maade have gjort Indskud i Enke-Kassen, ligesom de og skal nyde den samme Understöttelse, som de övrige ommeldte Betjente ved næstforegaaende § er tilsagt. — 10) Paa det denne Vores Anordning behörigen kunde iværksættes og derefter overholdes, skal: 1) ethvert af Vore Departements, efter at have indhentet de fornödne Efterretninger, lade forfatte og saasnart mueligt tilsende Directionen for Post-Pensions-Kassen en rigtig Fortegnelse over alle Embeder og Betjeninger, hvorpaa Vores Bestalling eller Confirmation igjennem samme udfærdiges, de dets Lemmer selv og de ved samme ansatte Subalterne anbetroede, saavel som de ellers i næstforegaaende § ommeldte, ibegrebne, udi hvilken Fortegnelse ved alle Betjeninger uden Forskjel skal være anmærket: — om den aarlige Indkomst alene bestaaer i Gage, eller i Accidentser, eller i begge tillige, og i de to sidste Tilfælde, hvilken Sum den, efter den Angivelse, som i Forveien ved anden Leilighed er gjort, eller i Mangel deraf den nu værende Betjent paa Eed og Samvittighed har at gjöre, kan beregnes til, saa og i det sidste Tilfælde, hvor meget af denne Sum er vis og staaende Lön; — om den staaende Gage af Vores Finants-Kasse, eller af nogen anden Fond udredes; — om den, som for nærværende Tid Betjeningen er anbetroet, og som navngives, er gift eller ugift; — om han i förste Fald har gjort Indskud i forrige Land-Militair-Etatens Enke-Pensions-Kasse, eller i den almindelige Enke-Kasse, hvor stor en Sum han har indskudt, og for hvilken Enke-Pension; — og i Særdeleshed i Henseende til de geistlige Embeder: om Enken efter en i Embedet afdöd Mand har en vis Pension af Embedet eller en dertil henlagt Fond at vente, og hvor

stor denne Pension, enten i Penge alene eller i andre Ting tillige, som efter deres Værd i Penge anslaaes, fri Huus ibegrebet, kan regnes at være; — om den, som Embedet er anbetroet, er pligtig at gjöre Indskud i en særdeles Enke-Kasse, og hvor stor Pension hans Enke derefter har at vente; — om det, som Enken derefter kan vente i Pension, kan ansees og hidtil er anseet tilstrækkeligt til en Enkes tarvelige Udkomme; — 2) Efter disse indkomne Fortegnelser skal ved Directionen for Post-Pensions-Kassen bestemmes: hvilke geistlige Betjente og Embedsmænd, formedelst at den Pension, deres Enke med Vished kan vente, er anseet tilstrækkelig, skal een Gang for alle være fritagne fra den Forpligtelse at gjöre Indskud i den almindelige Enke-Kasse; — hvilke af dem, formedelst at Pensionen ei kan ansees for tilstrækkelig, skal være pligtige at gjöre saa stort Indskud, at deres Enke kan være forvisset om en tilstrækkelig Pension, og hvor meget Enhver skal indskyde; — og hvor meget enhver anden geistlig eller verdslig Embedsmand eller Betjent, saavel som hans Eftermænd, i Forhold med Embedets angivne Indkomster, efter denne Forordnings 3. § skal indskyde i den almindelige Enke-Kasse; — 3) Derefter skal bemeldte Direction forfatte og Os til Vores Approbation forelægge en paa forommeldte særskilte Fortegnelser sig grundende General-Fortegnelse over alle her i Betragtning kommende Embeder og Betjeninger med samtlige i de specielle Fortegnelser indbefattede Efterretninger og tilföiet Bestemmelse efter næstforegaaende Post; — 4) Naar denne Fortegnelse af Os er approberet, skal Directionen for Enke-Kassen deraf tilstilles en verificeret Gjenpart, for i ethvert Tilfælde at kunne vide, hvor meget enhver Betjent er pligtig at indskyde, og ethvert vedkommende Departement skal tilbagesendes en deraf uddragen verificeret Fortegnelse over de samme vedkommende Betjeninger; — 5) Efter denne Forteg-

1788. 4. August.

1788. 4. August. nelse skal derefter hvert Departement foranstalte saadan Bekjendtgjörelse, at Enhver, som efter denne Anordning er pligtig at gjöre Indskud i Enke-Kassen, derom, saavel som om dette Indskuds Summa, kan være underrettet, hvorhos det tillige haver at lade de allerede gifte advare, at de efterkomme, hvad foran udi 5. og 6. § er befalet dem angaaende, samt at lade paaagte, at de til behörig Tid indsende de befalede Beviisligheder; — 6) Skal alle de, som af Vort Skatkammer eller almindelige Finants-Kasse umiddelbar, eller igjennem andre Vore Kasser, nyde nogen Pension eller Vartpenge, naar de oppebære det förste Qvartals Belöb, efter at denne Forordning er bekjendtgjort, til Vedkommende, som udbetale dem samme, aflevere deres egenhændige Tilstaaelse, om de ere gifte eller ei, og i förste Fald, om de have gjort Indskud i Enke-Kassen, og hvor meget, samt for hvor stor Pension, og efter disse indkommende Angivelser skal ved Vores Skatkammer og Finants-Kasse-Direction, saavidt ethvert af disse Departements vedkommer, forfattes rigtige Fortegnelser over samtlige Pension eller Vartpenge nydende, med Vedföielse af det dem aarlig Tillagtes Summa, hvilke Fortegnelser skal tilstilles Directionen for den almindelige Enke-Kasse, til Efterretning om, hvor meget enhver sig Meldende, Pension eller Vartpenge Nydende, skal indskyde. — Hvorefter alle Vedkommende sig allerund. have at rette. Ligesom og alle de, som denne Vores Forordning under Vort Cancellie-Segl tilskikket vorder, deu paa behörige Steder haver at lade bekjendtgjöre. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores kongelige Residents-Stad Kjöbenhavn den 4. August 1788.

16. August. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Sættedommeres Beskikkelse og Rettergangs-Sproget i Island. Khavn 16. August**

1788. — Canc. Brevb. for 1788, Nr. 1728, S. 1244-1245. Fogtm. VI, 4, 410. 1788. 16. August.

P. M. Ved Prom. af 28. Septbr. a. p. har Hr. Khre paa de derudi anförte Grunde deels forespurgt, om ikke til Sættedommere paa Island maatte frit beskikkes andre end kongelige Betjente, naar de beskikkende ansees dertil at have den fornödne Kundskab og Bekvemhed, deels begjært en Bestemmelse for, at det maa være Vedkommende der i Landet uformeent at udföre for Retten hans Sag saavel paa Dansk som paa Islandsk, og Dommeren ligeledes overladt udi slige Sager at afsige Dommen paa Dansk eller Islandsk efter Forgodtbefindende, ligesom tildeels hidtil har været brugelig. Thi skulle man herved tjenstligst have formeldet, at hvad det förste angaaer, da troer man at al Vanskelighed vil hæves, naar der, i Tilfælde at en Sag skulde være imod en Sysselmand, til Sættedommer authoriseres enten en anden Sysselmand eller en Laugrettemand, hvilken han selv begjærer eller foreslaaer, saavidt de hertil kan være at formaae imod billig Betaling af Requirenten, saaledes som det hidtil altid skal have været Brug; — og i Henseende til det sidste: da anseer man det rettest, at naar Sag opkommer imellem en Dansk og en Islænder, den da föres i Landets Sprog, og den Danske beskikkes en kyndig Mand til Procurator, som han selv kan udsee og foreslaae, samt at naar Sagen er imellem tvende Danske, og de enten selv begge forstaae at gaae i Rette, eller kunne faae Procuratorer, som ere det danske Sprog mægtige, den da föres og Dommen forfattes paa Dansk, naar ellers ingen Islænder i Sagen er interesseret; dog maa Stævning til Vidner, som ere islandske, og deres Afhöring for Retten være paa Islandsk, hvilket Sprog de, som skal före Sagen, og, i den Henseende, tillige maa forstaae. Det kgl. Danske Cancellie den 16. August 1788.

1788. 16. August. Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Skiftevæsenet i Island. Kbhavn d. 16. August 1788. — Canc. Brevb. for 1788, Nr. 1727, S. 1243. Fogtm. VI. 4, 409.

P. M. Hvad Hr. Khre udi Prom. af 27. Septbr. 1786 har bragt i Forslag i Henseende til den Efterladenhed, som efter Deres Meldende skal herske paa Island ved Skifters Holdelse efter de der afdöde, hvorved baade Tvistighed og Forurettelser foraarsages, med videre, har man her taget i nöieste Overveielse, men ligesom man ikke veed, at derover forhen i Almindelighed er klaget, saa seer man ei heller, at det af Dem gjorte Forslag[1] kan efter Omstændighederne være at

[1]) Stiftamtmanden havde foreslaaet: 1) at dersom de tilstedeværende, hvor en Person döer, som efterlader sig umyndige eller fraværende Arvinger, eller hvis Arvinger ikke vides, forsömmer at anmelde Dödsfaldet for Skifteforvalteren strax, eller Skifteforvalteren derefter efterlader at holde Skifte inden lovlig Tid, det maa være saa ringe et Sterbo som man vil, naar den Afdöde ikke er Fattiglem, saa bör hvilken af Forbemeldte, som Efterladelsen findes hos, böde fra 10 til 50 Rd efter Omstændighederne, som Amtmanden, efter erhvervende lovlig Beviis for Sagen, dicterer og derpaa uden videre lader inddrive. — 2) At, ifald Sysselmanden selv har lovlig Forfald. bör han, fremfor at Boet skal staae uden al Övrigheds Opsigt, beskikke et Par af Sognets Repstyrere til strax at registrere Boet, og tillige, efter Boernes Omstændigheder, hvor de ikke ere for betydelige, foretette Delingen strax paa Stedet, mod en billig Andeel af Skifte-Salariet, dog at Forretningen siden udgives af Sysselmanden, som Stedets ordentlige Skifteforvalter. — 3) At intet Skifte bör staae længere usluttet end 6 Uger, efter at Boet er registreret, med mindre der ere saadanne Hindringer i Veien, som efter Loven ere uundgaaelige, og ligesaa, at Skifteforvalteren inden 4 Uger fra dets Slutning lader Vedkommende faae den fulde Skifte-Act beskreven, eller enhver for sig bekræftet Lodseddel efter Forlangende, under 10 Rds. Straf.

iværksætte, hvorimod man herved tjenstligst skulle anmode Hr. Khre, i Overeensstemmelse med For. af 21. April 1731[1], at foranstalte, at alle Sysselmændene indsende ved hvert Aars Udgang til Amtmanden, og Provsterne til Biskoppen, rigtig Fortegnelse paa alle de Skiftebreve, som i det Aar ere udstedte, tillige med Fortegnelse over de i ethvert Aar forefaldne Skifter, samt at alle Skiftebreve udstedes 6 Uger efter at Skiftet er sluttet. Det kgl. Danske Cancellie den 16. August 1788. 1788. 16. August.

Kongelig Resolution ang. Handels-Douceurer og Fragtfrihed for Embedsmændene i Island. Frederiksberg 20. August 1788. — I Rentekammerets Forestilling 9. August bemærkes, at efter en gammel Sædvane, der var indfört ved det islandske Handels-Compagnie, havde Stiftamtmanden, Amtmanden, Biskopperne og Laugmændene i Island, ogsaa i den kongelige Handels Tid, nydt Fragtfrihed for de Varer de fik overförte til Island til deres Husholdninger eller til eget Brug; desuden var dem, ved den af Over-Skatte-Directionen den 16. Decbr. 1776 approberede Specification, tilstaaede nogle saakaldte aarlige Handels-Dou- 20. August.

---

1) For. 21. April 1731, „anlangende, at Sorenskriverne og Skifteforvalterne i Norge skulle holde rigtige igjennemdragne og forseiglede Protocoller, med videre", som iövrigt ikke er publiceret i Island, befaler: „at Sorenskriverne og andre Skifteforvaltere udi Vort Rige Norge skulle, under deres Embeders Forbrydelse, saavel over deres Embeders Forretninger i Almindelighed, som i Særdeleshed over Skifterne, holde rigtige, igjennemdragne og forseglede Protocoller, og naar samme ere fuldskrevne, skulle de dennem til vedkommende Stiftbefalingsmand indlevere, og nye Protocoller igjen udtage, saa og derforuden, ved Aarets Slutning, til vedkommende Övrighed levere en rigtig Extract af alle de Skiftebreve, som af dennem ere udstædde, paa det deraf kunde sees, hvad forrettet er og endnu tilbage staaer, og hvad Arv enhver er tilfalden, særdeles de Umyndige, for hvilke Værger skal beskikkes".

1788. ceurer. Amtmanden havde endvidere, efter Octroyen 1763,
20. August. Förings-Douceur, 80 Rd. aarlig. Foruden disse 180 Rd. af Handelen, og Indtægten af Mödruvalla Kloster, oppebar Amtmand Thorarensen endnu 80 Rd. Handels-Douceur som Laugmand, men havde iövrigt ingen Gage. — Da nu bemeldte Handels-Douceurer og Fragtfrihed af sig selv ophörte ved Nytaar 1788, havde de fleste af de paagjældende Embedsmænd sögt om at beholde begge Dele, og Rentekammeret indstiller, at dem tilstaaes Godtgjörelse for de sædvanlige Douceurer for deres Embedstid, ialt 620 Rd. aarlig; hvad derimod Fragtfriheden angaaer, da kunde den vel med Falke- og Postskibet tilstaaes Embedsmændene paa Sönderlandet, men ikke dem paa Nordlandet, da derhen ikke sendtes noget Skib fra Regjeringen; for at derfor alle Embedsmænd kunde staae paa lige Fod, foreslaaes, at Fragtfriheden bortfalder for dem alle; kun med Hensyn til den nuværende og efterkommende Stiftamtmand, samt Amtmand Stephensen for hans egen Person henstilles, om Fragtfrihed burde tilstaaes. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 69, Nr. 68.

Vi tillade allern.: 1) at efterskrevne Embedsmænd i Island, uagtet de dem af forrige octroyerede Handeler tillagte Douceurer burde, efter Forordningen af 18. August 1786 om Handelens Frigivelse, henfalde for Fremtiden, alligevel maae, for deres Personer og uden Fölge for Efterkommerne, fra indeværende Aars Begyndelse og indtil de enten ved Döden eller paa anden Maade afgaae fra Embederne, af Vores Kasse udbetales de dem engang tillagte aarlige Handels-Douceurer, nemlig Stiftamtmanden Kammerherre Levetzow i Handels-Douceur 200 Rd.; Amtmand Thorarensen som Amtmand i Handels- og Förings-Douceur 180 Rd., og som Laugmand i Handels-Douceur 80 Rd.; Laugmand Markussen ligesaa 80 Rd., og den adjungerede og succederende Biskop i Skalholts Stift, Hans Finsen, ligeledes 80 Rd. aarlig; — og 2) at fornævnte Stiftamtmand Kammerherre Levetzow og Efterkommere i Stiftamtmands-Embedet i Island maae, saa længe de forblive i dette Embede, forundes Fragtfrihed af hvad Gods de til deres Husholdninger behöve at lade fra Vor Residentsstad Kjöbenhavn til

Island overföre med Vores Falke- eller Post-Skib, samt at Amtmand Stephensen maa nyde en lige Benaadning, saa længe han vedbliver det ham betroede Amtmands-Embede, hvorimod al Fragtfrihed saavel for hans Efterkommere, som og for de övrige Embedsmænd i Island, der hidtil have nydt samme for Vare, som til dem ere overförte med Handelens Skibe, bortfalder. Friderichsberg Slot den 20. August 1788[1]. 1788. 20. August.

Cancellie-Skrivelse til Biskoppen i Skalholt, Hannes Finnsson, ang. Forrentning af Kirkernes Beholdninger. Khavn den 30. August 1788. — 30. August.
Canc. Brevb. for 1788, Nr. 1874, S. 1347—1348.

P. M. Fra det kongelige Rentekammer er Cancelliet bleven tilstillet D. Höiærvs dertil under 14. August a. p. afladte Skrivelse, hvorudi De, siden omtrent 1000 Rd. af Kirkernes Beholdning i Skalholts Stift skal i indeværende Aar sættes paa Rente i H. kgl. Majs Casser, men Handelen der i Landet ikke længere föres for H. Majs Regning, har forespurgt, hvorledes disse Penge skal remitteres her til Staden, og om det ikke bedst lod sig gjöre at indsætte dem der i Landet i den kgl. Jordebogs-Casse, imod Qvittering in duplo, hvorhos De og, i Henseende til publique Penge og Pensioner, som hidtil ere blevne omsendte til Landets Udkanter og langt bortliggende Herreder, ved at assignere Pengene paa vedkommende Handelssted, har, siden denne Udvei nu, da den kongelige Handel ophörer, bliver enten ugjörlig eller usikker, foreslaaet, om ikke og saadanne Penge herefter maatte indsættes i den kongelige Jordebogs-Casse, for derfra ved Assignationer paa de Hand-

[1]) Communiceret Stiftamtmand Levetzow og de övrige paagjældende Embedsmænd samt Finants-Kasse-Directionen ved Rentek. Skrivelser 26. August 1788. (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1219—1225).

1788. lende at remitteres til Vedkommende. Thi skulle man
30. August. herved tjenstlig have Dennem tilmeldet, at hvad disse publique Penges og Pensioners Nedsættelse i Jordebogs-Cassen, for derfra ved Assignationer paa de Handlende at remitteres Vedkommende omkring i Landet, angaaer, da kan Kammeret, efter sammes Meldende hertil, ei derudi for det förste indlade sig, men i Henseende til de forbemeldte 1000 Rdlr. af Kirkernes Beholdning, da har man, siden disse Penge vel, ifölge Forordn. af 13. Junii a. p., dens II. Cap. 9. Art., skulle udsættes der i Landet, men der sammesteds ikke endnu er nogen Indretning med Pante-Protocoller, og den deraf flydende Sikkerhed altsaa mangler, corresponderet med det kgl. Finantz-Collegium, om disse Penge kunde blive modtagne i den kongelige Casse, hvorimod bemeldte Collegium, efter de forekommende Omstændigheder, Intet har fundet at erindre, men har tilskreven Finantz-Casse-Directionen at foranstalte disse Penges Modtagelse paa det Sted og den Maade, som nærmere herfra hos samme maatte opgives, hvilket man ikke har villet undlade D. Höiærv. tillige herved tjenstlig at communicere, og forventer altsaa nærmere Efterretning om det Sted og den Maade, paa hvilken disse Penge kan modtages, for derom at kunne underrette Finantz-Casse-Directionen Det kongelige Danske Cancellie den 30. August 1788.

3. Septbr. **Kongelig Resolution ang. Trykningen af en islandsk Lærebog for Jordemödre. Frederiksberg den 3. Septbr. 1788.** — I Rentekammerets Forestilling 26. August bemærkes, at Landphysikus i Island, Jón Sveinsson, havde i Aaret 1786 anholdt om, at en af ham i det islandske Sprog udarbeidet Lærebog for Jordemödre maatte blive trykt paa offentlig Bekostning. Forinden Kammeret indlod sig derpaa, fandt det dog nödvendigt at sende ham Professor Saxtorphs Bog om samme Gjenstand, i det man tillige forlangte en dansk Oversættelse af hans Skrift nedsendt til Gjennemsyn. Han havde da besluttet sig til at

oversætte Saxtorphs Skrift paa Islandsk, som mindre vidtlöftigt end hans eget, og nu indsendt denne Oversættelse, ledsaget af et Tillæg af ham selv om Barselkoners Sygdomme og sammes Behandling, samt om Börnesygdomme, hvoraf Rentekammeret havde besörget en dansk Oversættelse, og Saxtorph dertil föiet nogle Forandringer eller Tilsætninger. Dette saaledes udarbeidede Skrift indstilles nu til at blive trykt paa Bekostning af Kammerets Extrafonds. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 69, Nr. 74. 1788. 3. Septbr.

Vi tillade allern. at den af Landphysikus Svendsen udarbeidede islandske Oversættelse af Justitsraad og Professor Saxtorphs trykte Udtog af Jordemoder-Videnskaben, med vedföiede Tillæg, maa for Vores Kasses Regning foranstaltes trykt i Island til offentlig Uddeling, under Opsyn af Landphysikus, eller en anden Person i Nærheden af Bogtrykkeriet, som han dertil kunde formaae, og kan den hertil fornödne Bekostning, omtrent 150 Rd., udredes af Vort Rentekammers Extrafonds. Friderichsberg Slot den 3. September 1788[1].

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow og Biskoppen i Skalholts Stift, Hannes Finnsson, ang. Skole-Disciplernes Adgang til fri Lægehjelp og Medicamenter. Khavn d. 13. Septbr. 1788. — Canc. Brevb. for 1788, Nr. 2015, S. 1452-1453. 13. Septbr.

P. M. Ved Skrivelse til Cancelliet af 25. Februarii

---

[1]) I Rentek. Skriv. 22. Decbr. 1789 (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1987) til Finants-Kasse-Directionen communiceres denne Resolution, med Bemærkning, at da man ikke har kunnet faae Skriftet trykt i Island, har man ladet det trykke hos Thiele i Khavn, og anvises ham Tryknings-Omkostningerne 66 Rd. 8 Sk. — For at læse Correktur, rette Sprogfeil og udarbeide Register blev Svein Pálsson tilstaaet 30 Rd. (Copieb. Litr. X, Nr. 2043). — Ved Rentek. Skriv. til Stiftamtmanden og Amtmændene i Island 20. Marts 1790 sendes dem 480 Exempl. til Uddeling (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 2213—2215).

1788. sidstafvigt har D. Höiærv. andraget, at siden Medicinal-
13. Septbr. Anstalternes Indretning og Stiftelse paa Island i Aaret 1760 have de ved Reikevig Skole værende Almisse-Discipler stedse haft Fortrin til fremfor Andre at nyde godt af samme, indtil i afvigte Aar, da Börnekopperne overgik Landet, og Skole-Disciplerne ved den Anledning behövede flere Medicamenter end sædvanlig, ved hvilken Leilighed en af Hr. Khre da afgiven Resolution haver betaget dem Adgang til: mere at nyde frie Medicamenter end andre Fattige i Almindelighed, m. v. — Men da den Landphysico meddelte Instruction af 19. Maji 1760, dens 9. §, fastsætter, at de Fattige og Syge, som medbringe troværdige og tilforladelige Attester om deres Fattigdom og skikkelige Forhold, skal af ham forsynes med frie Medicamenter og Cur uden Betaling; — saa skulle man herved tjenstligst have Dennem tilmeldet, at det blotte Navn af Almisse-Discipler ikke kan gjöre berettiget til at nyde fri Cur og Medicamenter, men det vil ankomme paa, hvorvidt de ellers som virkelig trængende dertil ere at ansee. Det kgl. Danske Cancellie den 13. September 1788.

13. Septbr. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow og Biskop Hannes Finnsson, ang. Bögers Anskaffelse til Skolens Bibliothek.** Khavn den 13. Septbr. 1788. — Canc. Brevb. for 1788, Nr. 2013, S. 1451.

P. M. I Henseende til hvad D. Höiærv. udi hertil indkommen Skrivelse af 20. Februar sidstl. har forestillet ang. Bestemmelsen af de Böger, der skal anskaffes til Reykevig Skoles Bibliothek, for de 50 Rd., som ved Reglementet af 15. April 1785 dertil aarligen ere henlagde, og som Hr. Khre har vægret sig ved at udstæde Anviisning paa: skulde man herved tjenstligst have Hr. Khre og D. Höiærv. til fornöden Efterretning tilmeldet, at det, at bestemme hvad Böger der skal anskaffes til

Bibliotheket, er en Sag, som alene vil vedkomme Biskoppen; og skulle man tillige ved denne Leilighed ikke lade umeldet, at det, efter det kongelige Rentekammers Meldende hertil, er befundet, at af Reglementet er udeladt en Almisse-Discipels Kostpenge 19 Rd. 12 Sk., som ere henlagde til Medicinal-Anstalten, og at bemeldte Kammer, af Mangel paa anden Udvei, har seet sig nödsaget til at bestride denne Udgift af de for Bibliotheket bestemte 50 Rd., saa at sammes aarlige Summa er derved formindsket til 30 Rd. 84 Sk. — Det kongelige Danske Cancellie den 13. Septbr. 1788.

1788. 13. Septbr.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, angaaende Forelæsninger i Mathematik og Navigation. Khavn den 13. Septbr. 1788. — Canc. Brevb. for 1788, Nr. 2012, S. 1450.

13. Septbr.

P. M. I Anledning af en fra det kongelige Rentekammer hertil indsendt Ansögning fra Observator Astronomiæ i Island, Rasmus Lievog, om at blive beskikket til Lector i Mathematiquen og Navigationen, med Frihed til at holde Forelæsninger og Examen, samt den af Hr. Khre derover afgivne Erklæring, skulle man tjenstligst have Dennem, til videre Bekjendtgjörelse for Supplikanten, tilmeldet, at det kan være ham tilladt at holde Forelæsninger i foranförte Videnskaber for hvem som maatte forlange det. Det kongelige Danske Cancellie den 13. Septbr. 1788[1].

Forordning ang. Erstatning for Enkemænd for Indskud i Enkekassen. Christiansborg 7.

7. Novbr.

[1]) I Anledning heraf er offentlig Indbydelse fra Lievog, at ville modtage Elever til Underviisning, dat. Lambhuus ved Bessestæd 20. Julii 1789, trykt i Althingsb. s. A. S. 77–78; i denne Indbydelse angives Canc. Skrivelsens Datum til 13. December 1788.

1788. **Novembr. 1788**[1]. — Publiceret paa Althinget 1789, og
7. Novbr. Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 24, S. 37. — Siell. Reg. 78, 462. — Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1788, S. 309-310 (Tydsk dat. 21. Novbr., sst. S. 311-312); Schou IX, 551—552.

Forordning, som bestemmer en Enkemands Ret til at fordre Erstatning ved Skiftet efter sin afdöde Hustrue for den Capital, som han for hende har indskudt i Enkekassen.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V. At da Os allerund. er bleven forestillet, at Ægtemænd ofte lade sig afholde fra at gjöre Indskud i den almindelige Enkekasse for deres Hustruer ved den Betænkelighed, at Manden, i det Tilfælde, at Hustruen först ved Döden afgaaer, aldeles og uden mindste Erstatning taber det for hende gjorte Indskud; saa have Vi, for at bortrydde denne Hindring og derved befordre fornævnte Stiftelses almeennyttige Formaal, fundet for godt herved allern. at anordne og fastsætte, at naar en Hustrue, for hvilken der er gjort Indskud i Enkekassen, ved Döden afgaaer förend Manden, uden at efterlade sammenavlede Börn eller fælleds Livsarvinger med den efterlevende Husbond, da, saafremt disse Ægtefællers Midler have været i Fælledskab, skal Manden ved Skiftet med Hustruens Arvinger være berettiget til, efter at Boets Gjeld er betalt, forlods at nyde den for hende i Enkekassen indsatte Capital, dog uden Renter, erstattet. Men, dersom ikke saadant Fælledskab imellem dem har haft Sted, og Indskuddet i Enkekassen har været gjort af Mandens egne Midler, da skal han være berettiget til derfor at holde sig til sin afdöde Hustrues særskilte Bo, og af samme at kræve den indskudte Capital, uden Renter, som en retmæssig Gjeld, tilbagebetalt. Hvorefter alle Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores kongelige Residentz-Stad Kjöbenhavn den 7. Novbr. 1788.

[1]) Canc. Circ. 18. Oktbr. 1823.

Rentekammer-Skrivelse til Landfoged Skuli Magnusson. ang. Stiftamtmandens Bemyndigelse til at beordre Udbetalinger af Jordebogskassen. Khavn den 23. December 1788. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1301. 1788. 23. Decbr.

Hvad Hr. Landf. har forestillet ved Promem. af 10. Septbr. a. c. om Aarsagen, hvorfor ikke enten de 10 Rd. til en Post-Expresses Betaling, eller 30 Rd. til Vester-Amtets Embeds-Documenters Afskrivning, ere af Dem udbetalte paa Stiftamtmandens Requisitioner, har man her ved Kammeret ikke kunnet finde at være af den Vægt, at det kunde tjene Dem til Undskyldning, da især den Risico, som De foregiver der skulde være ved at afsende Pengene til Bessestæd, ikke er af nogen Betydenhed. De tilholdes derfor end engang, i Overeensstemmelse med Vores Skrivelse af 17. Maji h. a.[1], at udbetale hvad Penge Stiftamtmanden maatte beordre, til at befordre H. Maj• Tjeneste, og er Stiftamtmanden i modsat Tilfælde herfra bemyndiget til at ansee Dem med 1 Rd. Mulkt for hver Dag, De maatte være en saadan Ordre eller hans Requisition overhörig. Rentekammeret den 23. December 1788[2].

Cancellie-Plakat ang. Indsendelse af Gjenparter af Documenter der indsendes til Confirmation. Khavn 23. Januar 1789. — Publiceret paa Alth. og Rubr. 1789. 23. Januar.

[1] denne Skrivelse (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 966) paalægger Landfogden, i Anledning af hans Nægtelse at betale 10 Rd. for en Expresse til Nordlandet med Postskibs-Brevene, at adlyde Stiftamtmandens „Ordres til Hans Maj• Tjeneste uden Indvending, ikke alene som Sysselmand i Guldbringe Syssel, men og som Landfoged".

[2] ved Rentek. Skriv. s. D. (Copieb. sst. Nr. 1302) er Gjenpart af denne Skrivelse til Landfogden meddeelt Stiftamtmand Levetzow, ledsaget af den fornödne Bemyndigelse

1789. trykt i Althingsbogen 1789, Nr. 24. S. 37. -- Original-Aftryk hos Höpfner. Qvart-Forr. for 1789, S. 7—8; Schou X, 5. — Paa Islandsk: Udtog i den af den islandske Landsoverret udgivne Samling af Forordninger m. v., S. 49 Anm.

23. Januar.

Plakat, angaaende at Enhver, som til allernaadigst Confirmation indsender Testamenter, Ægtepagter eller andre deslige Documenter, skal tillige deraf lade fölge rigtige Gjenparter.

Da man har fundet fornödent, herefter at forandre den Maade, paa hvilken Testamenters og deslige Documenters Confirmation hidindtil er bleven udfærdiget, saa at Vedkommende erholde de confirmerede Documenter tilbage in originali; saa bliver herved, til Alles Efterretning, bekjendtgjort, at Enhver, som til Cancelliet maatte indsende Testamenter, Ægtepagter, Mageskifter, eller andre saadanne Documenter, for derpaa at söge kongelig allernaadigst Confirmation, herefter deraf tillige skal lade fölge rigtige og af Vedkommende underskrevne Gjenparter paa ustemplet Papiir, paa det at samme med Ansögningerne kunne forblive til Bevaring og Oplysning i paakommende Tilfælde. Det kongelige danske Cancellie den 23. Januarii 1789.

31. Januar.

Cancellie-Skrivelse til Kjöbenhavns Magistrat, ang. Reise-Passe for de fra Island tilbagekommende Fiskere. Khavn den 31. Januar 1789. — Canc. Brevb. for 1789, Nr. 311, S. 144-145. Fogtm. VI. 5, 40.

P. M. Da Kjöbenhavns Magistrat under 5. Novbr. a. p. hertil har meldet, at det ved Plak. af 6. Junii 1787, angaaende nogle almindelige Opmuntringer og Understöttelser for Skibes Udrustninger til Fiskefangst under Island, dens 12. Post, er tilladt alle Commandeurer, Skippere og Skibsfolk, som ere antagne til at fare med de til dette Fiskerie udrustede Skibe, at de, naar de med et af vedkommende Övrighed paategnet

Beviis fra Rhederne godtgjöre, at de enten reise til Skibenes Udrustnings-Sted for at tiltræde deres Tjeneste, eller hjem igjen, naar deres Tjeneste eller Forretninger for den Gang ere fuldförte, overalt maae passere frit, dog at de, hvad Kjöbenhavn angaaer, have, naar de reise derfra, desuden at forevise Rhedernes Pas for Ober-Præsidenten, som samme uden Betaling paategner, hvorefter de da passere ubehindret; men at de fleste af disse Söfolk, siden Hensigten af denne Paategning af Ober-Præsidenten ikke kan formodes at være nogen anden, end at det, forinden samme gives, skal paa sædvanlig Maade paasees, at ellers Intet er hinderligt i Personens Afreise, hvoraf fölger, at denne derom, foruden Rhedernes Beviis, maa være forsynet med de anordnede Bevisligheder, og uden samme ikke kan tillades at passere bort, og de tillige i disse Tider, da saa mange af dem have været fornödne til den kongl. Tjeneste, maae anmelde sig hos det kongelige Admiralitets- og Commissariats-Collegium med deres Reise-Passer, for der at erholde Paategning om, at de have Frihed at reise: heller til deres Hjemreise herfra ville lade sig meddele et ordentligt Reisepas, i den Form de nu fra Raadstuen udstedes, imod at de igjen afgive Rhedernes Beviis, som da tillige med de övrige Attester forbliver ved Pas-Protocollen til Efterretning i Tiden, men at de, siden Paategningen af Ober-Præsidenten skal ifölge Plakaten skee uden Betaling, paastaae: at Passet dem og gratis maa meddeles, og velbemeldte Magistrat, under Formening af, at saadant, som overeensstemmende med Plakatens Hensigt, at lette disse Söfolk deres Reise-Bekostninger, ikke bör nægtes, derhos troer, at det, til at forebygge al Misbrug af slige Rhedernes Beviser, vilde være tjenligst, at det i Almindelighed blev anordnet, at samme saaledes paa Pas-Comptoiret skulde afgives, og Vedkommende derimod, naar ellers Intet derudi var hinderligt, meddeles Pas gratis; — saa skulde man, efter den med det kongelige Finants-Col-

1789. 31. Januar.

1789. 31. Januar. legio herom förte Correspondence, herved tjenstligst have formeldet, at der efter foranförte Omstændigheder Intet haves at erindre imod, at de paa Fiskefangst under Island farende Skibsfolk, isteden for den hidtil brugte Paategning af Ober-Præsidenten paa det dem af Rhederne givne Beviis, herefter ved deres Hjemreise herfra meddeles uden Betaling sædvanligt Reise-Pas. Det kongelige Danske Cancellie den 31. Januarii 1789.

17. Febr. **Rentekammer-Skrivelse til General-Toldkammeret, ang. Foranstaltninger med Hensyn til Befordring af Regjeringens Breve til Island Khavn den 17. Februar 1789.** — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1374.

Aarlig har man her ved Kammeret at afsende Paquer til alle forskjellige Kanter af Island; at afsende disse med Post- eller Falkeskibet, som aarlig gaaer til Reychevig, kan ikke lettelig lade sig gjöre, formedelst den Vanskelighed det medförer at faae dem videre transporteret der i Landet; altsaa er man nödt til at passe paa Leiligheden med de her fra Staden til forskjellige Steder af Island afgaaende Skibe. For at kunne beopagte dette, vil det være fornödent, at den Anstalt bliver föiet, at disse Skibe, ligesom de Bornholmske, ikke maa passere ud af Bommen, forinden de med Renteskriverens Attest for det islandske Comptoir under dette Kammer godtgjöre, at de der have meldt deres Afreise, hvorom vi tjenstligst anmode, at det Fornödne maatte vorde foranstaltet. Rentekammeret den 17. Februarii 1789.

20. Febr. **Forordning ang. Straffe for Tyve og Hælere. Christiansborg 20. Februar 1789[1].** — Publiceret paa Althinget og Rubrum trykt i Althingsb. 1789, Nr. 24, S. 37.

[1]) Reskr. 25. Juli 1808.

Siell. Reg. 78, 580—581. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1789, S. 13—15; Schou X, 10—12. — Islandsk Oversættelse: „Tilskipan um frekari straffa-ákvörðun fyrir þjófa og þeirra meðvitendur" i den af Landsoverretten i Island udgivne Samling af Forordninger m. v., S. 88—91. 1789. 20. Febr.

Forordning, angaaende nærmere Bestemmelse af Straffe for Tyve og Hælere.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at da det er Vor Villie, at Straf-Lovenes Retfærdighed skal være ledsaget med saa megen Lemfældighed, som den offentlige Sikkerhed tillader: saa have Vi allern. fundet for godt, fornemmelig i Henseende til Tyverier, som, af mange Aarsager, ere de iblandt Almuen mest i Svang gaaende Forbrydelser, at bestemme et saa billigt og passende Forhold imellem Misgjerningens forskjellige Grader og sammes Straffe, at disse sidste baade kunne virke til Forbedring, hvor denne var at formode, og tillige fuldbyrdes, uden at nogen Benaadning skal finde Sted, eller de Skyldige derom gives Haab. — I Overeensstemmelse med disse Grundsætninger ville Vi herved allern. have anordnet og fastsat Fölgende:

1) Alt simpelt Tyverie skal herefter förste Gang straffes med Tugthusarbeide fra 2 Maaneder, indtil 2 Aar; i hvilken Henseende Forbryderens Alder, Opdragelse, foregaaende Levnet, iværende Forfatning, Gjerningens Anledning, det Stjaalnes Værdie, især med Hensigt til den Forurettedes Vilkaar, og endelig om Forbryderen under samme Sag findes at have gjort sig skyldig i flere Tyverier, eller han haver bestjaalet den, hos hvilken han tjener, ere de Omstændigheder, der fornemmelig bör komme i Betragtning, til at bestemme den fornævnte Strafs Grad. — 2) Befindes Nogen, som er dömt for simpelt Tyverie, anden Gang i samme Forbrydelse, da straffes han (efter de i 1. § benævnte Omstændigheder) med Rasphus- eller Fæstningsarbeide fra 3 til 5 Aar, og, om det er Qvindesperson, med

1789. 20. Febr. Tugthusarbeide i lige saa lang Tid. — 3) Tredie Gang straffes de Skyldige med Fæstnings- eller Tugthusarbeide paa Livstid. — 4) Stjæler Nogen Heste eller stort Qvæg paa Marken, gjör Indbrud, bestjæler skibbrudne Folk, eller begaaer andre saadanne grove Tyverier, for hvilke Vore forrige Love og Anordninger fastsætte höieste Tyvsstraf, da skal den Skyldige straffes med at stryges til Kagen og arbeide i Fæstningen eller Tugthuset sin Livstid. — 5) Skulde Nogen, som er bleven dömt efter 3. eller 4. §, befindes at stjæle paany, da bör han kagstryges, samt brændemærkes paa Panden, og igjen indsættes for Livstid til Arbeide, under streng Bevogtning. — 6) Börn, som ere over 10 og under 15 Aar, straffes förste Gang, for Tyverie, med Riis ved Slutteren, under Fogdens Opsigt; men skeer det oftere, da med Tugthusarbeide, fra 2 Maaneder til 2 Aar, efter de i denne Anordnings 1. § fastsatte Regler. — 7) Tyvs-Medvidere og Hælere, som ei have været med i Gjerningen selv, skulle förste Gang dömmes til vilkaarlig Tugthus-Straf, fra 1 Maaned til 1 Aar; hvilken Straf skal fordobles, naar Forseelsen igjentages anden Gang; men skeer det oftere, da straffes Forbryderen med at hensættes til Fæstnings- eller Tugthusarbeide for Livstid. — 8) Endelig skulle de Skyldige tilpligtes at erstatte den Forurettede Værdien af det Stjaalne, for saavidt som han ei har faaet det tilbage i uskadt Stand; hvorimod den i Loven bestemte Tvigjeld og Boeslods Forbrydelse ei skal have Sted. — Iövrigt er det Vor alvorlige Villie, at de i denne Forordning saaledes fastsatte Straffe skal fuldbyrdes efter de fældende Domme, uden at deri kan ventes nogen Eftergivelse eller Benaadning. Thi byde og befale Vi hermed Vore Grever, Stiftbefalingsmænd, Friherrer, Biskopper, Amtmænd, Landsdommere, Laugmænd, Præsidenter, Borgemestere og Raad, Fogder og alle Andre, som denne Vor Forordning under Vort Cancellie-Segl tilskikket vorder, at de den paa behörige Steder, til Alles Efterretning, strax

lade læse og forkynde. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores kongelige Residentz-Stad Kjöbenhavn den 20. Februarii 1789. 1789. 20. Febr.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Kjöbmænds Fritagelse for at tage Amtspas. Khavn den 3. Marts 1789. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1390. 3. Marts.

At Hr. Amtm. efter vores Skrivelse under 31. Maji a. p. har affordret Kjöbmand Kyhn 4 Rd. Mulkt, fordi han havde forladt Landet om Efteraaret 1787, uden at være forsynet med Amtets Pas, har foranlediget bemeldte Kyhn til her ved Kammeret at begjære, at denne Mulkt maatte ham eftergives; og da vi, efter hvad han i den Anledning har forestillet, erfare de Vanskeligheder, der kunne have hindret ham fra at see sig forsynet med Passet, saa maae vi have Hr. Amtm. anmodet, at ville foranstalte ham disse 4 Rd. tilbagebetalte. Vi maae derhos have Hr. Amtm. tilmeldet, at hvad ved Handels-Forordningen er befalet om, at Ingen maa forlade Landet uden Amtets Pas, ikke er at applicere paa Kjöbmænd eller deres Factorer, naar de reise med deres eget Skib eller Ladning. Rentekammeret den 3. Martii 1789[1].

Cancellie-Skrivelse til Kasserer Fuglsang, ang. Collecten til Islands Geistlighed. Khavn 7. Marts 1789. — Canc. Brevb. for 1789, Nr. 764, S. 468—469. 7. Marts.

P. M. Efter at Amtmand Thorarensen havde tilmeldet Cancelliet, at der enten her, eller i afg. Confe-

[1]) Den sidste Passus af ovenanförte Skrivelse er under s. D. meddeelt Stiftamtmand Levetzow og Amtmand Olaf Stephensen (Copieb. sst. Nr. 1391—1392); Communication til Kjöbmand Kyhn s. D. (Copieb. sst. Nr. 1393).

1789. 7. Marts. rentzraad Erichsens Stervbo maatte findes det Overblevne af en Collect, som efter bemeldte Conferentzraad Erichsens Forestilling var indsamlet hos Præsteskabet i Danmark og Norge til Fordeel for de ved Jordbranden paa Island ödelagde Præster, tilskrev man Conferentzraadinde Erichsen herom; og da hun nu har meldet, at de tvende kongelige Obligationer, som ere benævnte saavel i hendes afg. Mands Skrivelse til afg. Biskop Thorarensen og Amtmand Thorarensen af 14. April 1786, hvoraf hertil er indsendt hosfölgende Gjenpart, som i den af hende indsendte og herhos fölgende Copie af en Beregning over bemeldte Collect, som bemeldte hendes sal. Mand nogle Dage för hans Död har opsat, ere i hendes Værge, tillige med didhen hörende Assignationer, Udgifter, Beviser og andre Documenter: — saa ville Hr. Kasserer behage af Conferentzraadinde Erichsen at modtage disse Obligationer, hvoraf den ene lyder paa 1017 Rd. 5 Mk., og den anden paa 245 Rd. 2 Mk. 12 Sk., samt hvad Penge og Regnskaber hun maatte have, denne Collect vedkommende, og derfor meddele hende Qvittering, efter at De iforveien har igjennemgaaet og revideret Regnskabet. Det kongelige Danske Cancellie den 7. Martii 1789[1].

7. Marts. **Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Oprettelse af en Bipost i Skagafjords Syssel.** Khavn den 7. Marts 1789. — At Rentekammeret ikke har Noget at erindre imod, at Amt-

[1]) s. D. Communication herom til Conferentzraadinde Erichsen (Brevb. sst. Nr. 756, S. 464); i Canc. Skriv. til hende 31. Januar 1789 (Brevb. sst. Nr. 359, S. 168) angives, at Erichsen under 14. April 1786 sidste Gang havde sendt til Island 400 Rd., tillige med Beregning over Collectens daværende Status, efter hvilken dens da uaffordrede Belöb udgjorde 863 Rd. 28 Sk. foruden indestaaende Renter.

manden havde oprettet en Bipost mellem Holum Bispestol og Videvalle, „alene at det skeer uden Byrde for den kongelige Kasse"; hvorfor det overlades til Amtmanden at föie de dertil fornödne Anstalter, hvorpaa Udfaldet ventedes indberettet til Kammeret. Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1402. 1789. 7. Marts.

Rentekammer-Skrivelse til Landfoged Skuli Magnusson, ang. Udbetaling af Omkostninger ved Expresser fra Norder-Amtet. Khavn 7. Marts 1789. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1404. 7. Marts.

Naar det maatte behage Hr. Amtm. Thorarensen at tilstille Dem Regning paa hafte Omkostninger med at lade Expresser ved en og anden Leilighed afgaae, vilde Hr. Landfogden udbetale ham Belöbet, da det skal passere til Udgift i Deres Regnskab, imod at denne Vores Ordre og Amtmandens Regning med hans paategnede Qvittering derved fremlægges. Rentekammeret den 7. Martii 1789.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow og Biskoppen i Skalholts Stift Hannes Finnsson, ang. Indsendelse af trykte Skrifter til det kongelige Bibliothek. Khavn 14. Marts 1789. — Canc. Brevb. 1789, Nr. 835, S. 510—511. 14. Marts.

P. M. Efter Beretning fra Professor Moldenhauer, som Bibliothekar ved det store kongelige Bibliothek, skal Bogtrykkeriet i Hrapsey, adskillige Erindringer uagtet, ikke have efterlevet de allern. udgangne Anordninger af 10. Januarii 1781 og 3. Februarii 1783, med at indsende til bemeldte Bibliothek de befalede Exemplarer af Alt hvad som trykkes, men dette Bogtrykkerie skal i denne Henseende staae tilbage siden ultimo December 1784. I Anledning heraf skulde man tjenstlig anmode (Tit.), at ville föie Anstalt til denne Restances Inddrivelse, det snareste muerligt, og iövrigt alvorligen tilholde Vedkommende for Fremtiden at ind-

1789. 14. Marts. sende, til de i Anordningerne bestemte Tider, hvad de til enhver Afleverings-Termin have trykt, eller, om Intet imidlertid fra deres Presser er udkommen, da et Beviis fra Stedets Övrighed om Rigtigheden heraf. Det kgl. Danske Cancellie den 14. Martii 1789[1].

20. Marts. **Kongelig Resolution ang. Præmier for Bygning af Huse og Skibe i Island. Christiansborg den 20. Marts 1789[2].** — Denne Resolution er foranlediget af den islandske Handels-Realisations-Commission (Isl. Journ. 8, Nr. 192). — Ved Rentek. Skriv. 16. Mai 1789 er den communiceret Stiftamtmand Levetzow og begge Amtmændene i Island, „til behagelig Underretning og offentlig Bekjendtgjörelse i Althingsbogen" (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1646—1648), og som Fölge heraf kundgjort paa Althinget ved Levetzows Bekjendtgjörelse, dat. Bessestæd Kongsgaard 8. Juli 1789, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 25. 1, S. 40.

Vi bevilge allern.: 1) at de, som vil bygge i de islandske Kjöbstæder, kan, naar de til Commissionen indsender Tegning og Overslag paa de Bygninger, som de agte at opföre, og der ved Overslagene, efter at de i Commissionen ere undersögte, Intet findes at erindre, af Realisations-Fondet enten skjænkes 10 Procent af Bygnings-Omkostningerne, imod Sikkerhed for, at Bygningerne til en vis forelagt Tid virkeligen blive opförte, eller og forskydes den halve Part af bemeldte Omkostninger, som et Laan, imod tilstrækkelig Sikkerhed og 2 pCt. Renter, samt aarlig at tilbagebetale 1/10 Deel af den forstrakte Summa. — 2) at den ved Anordningerne udsatte Bygnings-Præmie af 5 Rd. pr. Commercelæst for indenrigs bygte Skibe ogsaa maa udstrækkes til

---

[1]) under s. D. er ligelydende Skrivelse afgaaet til Stiftbefalingsmand Levetzow og Biskoppen over Holum Stift, ang. Bogtrykkeriet i Holum, som resterede fra ultimo Junii 1783.

[2]) jfr. Plak. 28. Decbr. 1836 §§ 4 og 14.

dem, der for Fremtiden bygges i Island, samt at de Handlende eller Andre, der sammesteds tillægge sig Skibe fra 10 til 20 Commercelæster, bygte med Dæk enten paa den her sædvanlige Bygningsmaade, eller af Klinkebygning eller Sud, skulle for det förste i 10 Aar nyde en aarlig Præmie af 2 Rd. pr. Commercelæst af samme, naar de enten forblive Aaret omkring der i Landet, og bruges til Fiskerie eller Transporter indenlands, eller i det mindste holde Vinterleie i Island. Christiansborg den 20. Marts 1789. 1789. 20. Marts.

Rentekammer-Circulaire til Amtmændene i Island, ang. at **Penge ikke modtages til Forrentning i Kongens Kasse.** Khavn 4. April 1789. — Bekjendtgjort paa Althinget ved Stiftamtmand Levetzows Kundgjörelse 8. Juli 1789, trykt i Althingsb. s. A. Nr. 25. 2, S. 41; Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1569—1571. 4. April.

Endskjöndt ved Forordn. af 13. Juni 1787 allerede er tilkjendegivet, at Penge for Fremtiden ikke kan ventes at blive modtagne i den kongelige Kasse, have dog Adskillige meldt sig med Begjæring derom. I den Anledning maae vi tjenstl. have (Tit.) anmodet, at ville foranstalte almindelig bekjendtgjort, at man saa meget mindre har kundet og kan befatte sig med at befordre en saadan Anbringelse af de i Landet circulerende Capitaler, som man anseer det til Landets Bedste under Frihandelen langt tjenligere, at Pengene forblive der og anlægges i Handelen, eller andre nyttige Indretninger til Næringsveienes Udvidelse og Befordring. Rentekammeret den 4. April 1789.

Rentekammer-Skrivelse til Landfoged Skuli Magnusson, ang. **Jordebogskasse-Regnskabets Termin** m. v. Khavn den 4. April 1789. — At Afslutnings-Tiden bliver til 31. Julii, som i Rentek Skriv. 5. April 1788 var bestemt; dog at Qvartals-Extracter blive 4. April.

1789. ligefuldt at forfatte efter hver tredie Maaneds Forlöb, den förste til ultim. Octbr., den anden til ultim. Januarii næste Aar, og
4. April. saa vid. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1561; Communication til Stiftamtmanden, med Gjenpart, i Rentek. Skriv. s. D., Copieb. sst. Nr. 1562. — Forfattelsen og Indsendelsen af Qvartals-Extracterne indskjærpes endnu ved Rentek. Skriv. 25. August 1789 (Isl. Copieb. sst. Nr. 1908, Communication til Stiftamtmanden s. D., Copieb. sst. Nr. 1909).

17. April. **Reskript til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Delinquenters Transport fra Island. Christiansborg 17. April 1789.** — Publiceret paa Althinget 1789 og trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 8, S. 8—10. Norske Tegn. XLIII, 393b—395. Fogtm. VI. 5, 94—95.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Som Os allerund. er bleven refereret, at efter den for Vort Land Island forhen subsisterende Handels-Octroy ere de Maleficantere, som bleve dömte til Fæstnings- eller Tugthus-Arbeide i Vores kongelige Residentz-Stad Kjöbenhavn, frit hidbragte med Handelens Skibe, men at dens nuværende Indretning formentlig fordrer, at det nærmere bestemmes, hvorledes slige Arrestanter paa bedste Maade kunde blive transporterede fra Landet: saa, da det allerede ved Handels-Forordningen af 13. Junii 1787, dens I. Cap. 21. § er paalagt de fra Landet afgaaende Skibe, naar Vores Tjeneste det udfordrer, at medtage ei alene hvad Breve, men endog Personer, som Övrigheden maatte befale dem, samt at være ansvarlig til sammes Aflevering efter Ordre paa det Sted, hvor de efter Rhedernes Instruction retournere, men det muueligt kan foraarsage Vanskelighed, at der ikke altid gives Leilighed her til Staden, og, naar de andensteds afleveres, da at faae dem videre transporterede hertil: — give Vi dig hermed tilkjende, at Vi allern. have funden for godt, og herved ville have anordnet, at isteden for at deslige Maleficantere alene skulde sættes til Fæstnings- eller Tugthus-Arbeide her i Staden, skal de,

naar Skipperen har afleveret dem til vedkommende Övrighed ved sin Ankomst til noget Sted i Vore Riger Danmark og Norge (Vore tydske Provindser undtagne), i dets Sted befordres til nærmeste enten Fæstning eller Tugthus, dog at derfra undtages de Maleficantere eller Slaver, som afsendes fra de nærmest ved Reykevigs Kjöbstæd i Sönder-Amtet beliggende Sysseler, hvis Transport skal besörges lige her til Staden ved Post- eller Falkeskibet, som aarlig gaaer fra Landet hertil, da vedkommende Sysselmænd skulle være pligtige at besörge dem i rette Tid transporterede til Reykevig; og hvad angaaer den billige Godtgjörelse, som Rhederne ved foranförte Vores Forordning er tilsagt, for, efter Befaling, at tage Personer med sig fra Landet, da maa det være Övrighedens Sag, som afsender Arrestantere, at paaskjönne og bestemme hvad herfor bliver at godtgjöre, hvilken Udgift, saavel som hvad det vil koste videre at besörge Maleficantere til nærmeste Fæstning eller Tugthus, maa af Vores Casse, efter Omstændighederne, udredes. Derefter Du dig allerund. haver at rette, og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive, da Vi iövrigt herom have tillagt samtlige Vore Stiftbefalingsmænd den fornödne Befaling. Befalende &c. Christiansborg den 17. Aprilis 1789 [1]. 1789. 17. April.

Reskript til Stiftbefalingsmændene i Danmark og Norge, ang. Delinquenters Transport fra Island. Christiansborg den 24. April 1789. — 24. April.
Siell. Tegn. 1788—1790 (LXXXXIII), fol. 399b-400; Rubr. i Norske Tegn. XLIII, 400b. Rubr. hos Fogtm. VI. 5, 99.

Christian den Syvende &c. V. S. G. T. Da Vi allern. have funden for godt, at de Maleficantere, som paa Vort Land Island blive dömte til Fæstnings- eller

[1]) Ligelydende Reskripter ere under s. D. emanerede til Amtmændene i Island Olaf Stephensen og Stephan Thorarensen.

1789. Tugthus-Arbeide, og som hidtil alene ere satte til sligt
24. April. Arbeide i Vores kongelige Residentz-Stad Kjöbenhavn, skulle, naar Skippere har afleveret dem til vedkommende Övrighed ved sin Ankomst til noget Sted i Vore Riger Danmark og Norge, herefter befordres til nærmeste enten Fæstning eller Tugthus, og at det maa være Övrighedens Sag der paa Landet, som afsender slige Arrestantere, at paaskjönne og bestemme den billige Godtgjörelse, som Rhederne ved Vores allern. Forordning af 13. Junii 1787 er tilsagt, for efter Befaling at tage slige Personer med sig, hvilken Udgift, saavel som hvad det vil koste videre at besörge disse Maleficantere til nærmeste Fæstning eller Tugthus, maa af Vores Casse efter Omstændighederne udredes: — saa give Vi dig Sligt hermed tilkjende, paa det du dig derefter allerund. kunde vide at rette, og Vedkommende i det dig anbetroede Stift Sligt til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Christiansborg den 24. April 1789. [ad mandatum].

25. April. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Indberetninger til Amtet om criminelle Sagers Anlæg.** Khavn 25 April 1789[1]. — Kundgjort paa Althinget ved Stiftamtm. Levetzows Bekjendtgjörelse 8. Juli 1789, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 25. 2, S. 41. Canc. Brevb. for 1789, Nr. 1390, S. 786.

P. M. Da Hr. Khre udi Deres under 7. Octobr. sidstl. afgivne Erklæring over Delinquent Ottar Vigfussens Ansögning om, at en imod ham for begangne Tyverie anlagt og ved Laugthinget den 14. Julii 1787 paadömt Sag maatte indstævnes for Islands Oberret, iblandt Andet har andraget, at der om denne Sag Intet har været Dem tilmeldt förend sidstafvigte Höst, efter at dette Aars Althing var forbi, samt at vedkommende

[1]) For. 24. Januar 1838 § 15.

Amtmand saaledes ofte slet Intet veed af de igjennem Underretterne og Laugthinget gaaende Justits-Sager: — saa skulde man herved tjenstligst have Dennem anmodet, at tilkjendegive Vedkommende, at de til Dem have at indberette, naar Nogen criminaliter bliver tiltalt, hvorefter De ville paasee, at slige Sager uden Ophold paa lovlig Maade blive forfulgte og tilendebragte. Det kongelige Danske Cancellie den 25. April 1789. 1789. 25. April.

Cancellie-Skrivelse til Biskoppen over Skalholts Stift, Hannes Finnsson, ang. Indsendelse af Tabeller over Confirmerede, Födte og Döde, m. v. Khavn 25. April 1789. — Canc. Brevbog for 1789, Nr. 1397, S. 788—789. 25. April.

P. M. Ved Promemoria af 11. Septbr. 1784 har man tilskrevet [D. Höiærv.[1] at foranstalte, at der for det Dem anbetroede Stift blev indsendt fuldstændige Lister over Confirmerede, Födte og Döde der i Stiftet, efter de udi bemeldte Promemoria bestemte Regler og de dermed fulgte Schemata, og [ved Deres Promem. af 13. August 1786 har man modtaget de ifölge heraf forfærdigede Tabeller fra 1ste Advent-Söndag 1767 til samme Dag 1785[2]; men, da man siden den Tid ingen flere har erholdet, saa skulde man herved tjenstlig anmode D. Höiærv. at foranstalte, at disse Lister, fra den Tid de ophöre, blive paa den befalede Maade fortsatte, samt at de for Eftertiden, fra Aarsdag til Aarsdag, efter samme Schema indsendes til Cancelliet med det om Foraaret fra Island afgaaende Postskib, hvorimod de til

[1]) i Skrivelsen til Biskoppen paa Holum staaer fra [: „daværende Biskop over Holum Stift, afg. Hr. Stephan [*rett.* Arni] Thorarensen".

[2]) i Skriv. til Biskoppen paa Holum staaer saaledes fra [: „for Kirke-Aarene 1768 til 1785 har man og fra ham modtaget de ifölge heraf forfærdigede Tabeller, der alle ere daterede 10. Mai 1786".

1789. Aarsdagen dette Aar affattende Lister kunne bortsendes
25. April. med det förste om Efterhösten fra Sönderlandet her til Staden afgaaende Skib. Det kongel. Danske Cancellie den 25. April 1789[1].

28. April. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Revision af de kongelige Kirkers Regnskaber.** Khavn den 28. April 1789. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1594.

I Anledning af den Indberetning, som ifölge det kongelige allern. Reskript af 5. Julii 1781 aarlig skal afgives her til Kammeret om H. Maj[ts] Kirkers Tilstand, har det behaget Hr. Khren blandt Andet ved Promem. af 5. Martii 1787 at fremsætte tvende Spörgsmaale om Regnskabernes Revision og Beholdningernes Anvendelse. Til tjenstligst Gjensvar skulle vi ikke undlade at formelde: at man her ved Kammeret ikke kan indlade sig i Regnskabernes Revision, men forvente alene hertil, i Overeensstemmelse med Reskriptet, en aarlig Indberetning om deres Forfatning, ligesom og at Hr. Khren, naar Noget ved Regnskabernes Eftersyn skulde findes at erindre, da giver særdeles Beretning derom, tillige med Deres gode Betænkning til paafölgende nærmere Resolution. Hvad de Penges Anvendelse angaaer, som en eller anden Kirke maatte have i Behold, da bliver dermed at forholde i Overeensstemmelse med Forordningen af 13. Junii 1787, dens II. Cap. 19. §. — De ved Hr. Stiftamtm.[s] Skrivelser af 3. Januarii og 30. Julii a. p. indsendte Regnskaber fölge herved tilbage til Afbetjening og Bevaring ved Stiftet. Rentekammeret den 28. April 1789.

P. S. Reykevigs Kirke-Regnskaber pro Annis 1785, 1786 og 1787 fölge og herved tilbage med sine Bilage.

---

[1]) ligelydende Brev, med ovenbemærkede Afvigelser, er under s. D. afgaaet til Biskoppen over Holum Stift Sigurd Stephansson.

Anordning angaaende Holum Bispestols og Skoles Bestyrelse, m. v. Christiansborg 1. Mai 1789[1]. — Rubr. i Norske Reg. 52, 568[b], men Anordningen selv ikke indfört i Cancelliets Registranter P. Pètursson Hist. Eccl. Island. S. 159—181. Rubr. hos Fogtm. VI. 5, 107. 1789. 1. Mai.

Anordning, hvorledes med Holum Bispestols Gods, samt derunder henhörende Domkirke og latinske Skoles Bestyrelse og Oeconomie skal forholdes.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at, da Vi have erfaret den slette Forfatning, som Holum Bispestol paa Vort Land Island med derunder hörende Domkirke og latinske Skole befindes udi, hvilken ved den i Aaret 1783 indtrufne ulykkelige Jordbrand især skal være meget foröget, da Stiftelsens Godser derved næsten ganske skal være ödelagde, saa have Vi ladet Os det være magtpaaliggende: at udfinde de tjenligste Midler til at faae denne Stiftelse ophjulpen og igjen sat i saadan Tilstand, at den derved attraaede og til det Almindeliges Vel sigtende Nytte kan opnaaes. Til at faae dette Öiemed opfyldt, have Vi funden en Forandring i Stiftelsens Bestyrelse og oeconomiske Indretning at være höist nödvendig; og Vi have til den Ende, efter det Forslag, som en af Os nedsat Commission i den Anledning har afgivet, allern. funden for godt, at der i Henseende til fornævnte Holum Bispestols med derunder hörende Domkirkes og latinske Skoles, samt underliggende Godses Bestyrelse og oeconomiske Indretning for Fremtiden skal forholdes saaledes:

I. Cap. *Om de almindelige Bestemmelser i Henseende til Holum Bispestol.* — 1) Bispestolens, Domkirkens og Skolens Directeurer skal være Biskoppen med Amtmanden i Nord- og Öster-Amtet; dog skal de i særdeles vigtige Sager tillige raadföre sig med Stiftamtmanden. For Bispestolen skal indrettes en Kasse, hvortil dens Directeurer skal have hver sin Nögel, og hvorudi alle Be-

[1]) Anordn. 9. Septbr. 1791.

1789. holdninger, Overskudder fra Reparationer, samt Oplags-
1. Mai. eller Nöd-Penge, saavel for Bispestolen som for Domkirken, skal nedlægges til Bevaring, enhver med sin særskilte Forklaring, saavidt de ikke behöves til löbende Udgifter. — Naar Bispe-Embedet er vacant, skal Stifts-Provsten have den ene Nögle til Kassen, samt i Hensigt til den, som i alt andet Embedet vedkommende, forrette vices episcopi, men naar der er samlet saadan en Summa, som efter Vores allern. Reskript af 19. Junii 1783 kan modtages udi Handelen, skal disse Penge strax foranstaltes udsatte paa Rente. — 2) Saadan en almindelig Oeconomie og Administration af Holum Bispestol, som ved den forrige Separations-Act af 29. Maji 1767 har været anordnet, bör for den fölgende Tid ikke have Sted, hvorimod Vi have funden fornödent, at en vis Separation i denne Administration maa for Fremtiden vedblive, saavidt Skolens Oeconomie og adskilligt andet denne Stiftelse vedkommende ikke er passende for Biskoppen selv, eller med det af hans Embede flydende Opsyn med deslige Ting. I denne Henseende skal alt det Gods, som er udlagt til Skolen, saavel som det, hvis aarlige Indkomster ere bestemte for de til Skolen samt dens Oeconomie henlagde Bygningers Vedligeholdelse, med videre, som herefter nærmere er anordnet, bestyres ved en Forstander, hvilken paa den ligeledes herefter fastsatte Maade bliver at udnævne; hvorimod saavel Biskoppen selv som Rector, Conrector og Præsten ved Domkirken, udlægges deres Embeds-Lön og Indkomster i Gods in natura, hvilket de selv besörge administreret, dog saaledes, at dem godtgjöres saa meget, som der paa det nöieste kan regnes for en billig Ombuds-Lön eller Vederlag for de paa saadan Administration gaaende Omkostninger. Dette Gods have Vi allern. ladet udlodde for enhver af Vedkommende, saa nöiagtig som muligt, saavel efter dets Godhed, som Beliggenheden i Hensigt til dets Forvaltning og Tilsyn; og ifölge heraf beholder da Biskoppen

Bispegaarden heel til fri Bopæl og Disposition, uden saavidt Skolen og dens Oeconomie overlades deraf det dertil fornödne, deels af Huse, Bygninger og Brændsel, deels af Höslet og Græsning til de for denne Oeconomie ansatte Creature. Ligeledes maa og sees derhen, at Rector, Conrector og Præsten ved Domkirken, saavel som Forstanderen, kan faae beqvemme Gaarde til Bopæl i Nærheden af Bispestolen, og om saadant ei kan skee paa deres eget Mensalgods, bör det skee paa noget af det övrige af Bispestolens Gods imod sædvanlig Afgift. Ovenmeldte Indretning ville Vi ellers have saa alvorligen anordnet og overholdt, at deri for Eftertiden ei maa skee nogen Forandring, om det end skulde hænde sig, at nogen af de tilkommende Biskopper vilde, som hidindtil af og til er skeet, overtage sig det Heles Administration. — 3) Rector og Conrector, saavel som Præsten ved Domkirken, udlægges hver et Værelse, saaledes meubleret som hidindtil, enten i forsvarlig Stand eller med Aabod, samt fornöden Indretning til at koge deres Mad, da de ei mere nyde Kost in natura. Dette leveres dem förste Gang af Stiftelsen, men siden holde de det selv vedlige imod den anordnede aarlige Godtgjörelse, og aflevere det under Syn og Aabod, om den behöves, naar de fratræde det. Vil de bygge videre til mere Beqvemhed, tillades dem vel Plads dertil, som Biskoppen lader dem udvise, men de maa selv bekoste saadan Bygning og vedligeholde den uden nogen Erstatning, og ifald de eller deres Arvinger ikke kunde ved Fratrædelsen forenes om en saadan Bygnings Betaling, have de Magt til at borttage den, imod at sætte Pladsen i forrige Stand. De maae og ikke bygge videre, end hvad der uomgjængelig kan være fornödent for deres egne Personer, samt et Menneske til Opvartning, men ingenlunde for deres Hustru eller Börn, da de ei maae holde Familie, ei heller Creature paa Bispestolen (Præsten undtagen, som tillades at holde en Hest til Sogne-Reiser), men

1789. 1. Mai.

1789. 1. Mai. paa de for dem bestemte Avls-Gaarde, hvorfra de ogsaa maae hente saavel deres Brændsel, som det Fornödne til deres Kost, hvorimod dem ere udlagte Kostpenge foruden deres aarlige Lön. — 4) Forstanderen skal beskikkes af Directeurerne, som skal forsyne ham med Instruction, saa nöie som mueligt indrettet efter de Forretninger, som ham paaligge, og naar han ikke efterkommer sine Pligter, skal Directeurerne have Ret og Magt til at afskedige ham efter lovlig Opsigelse. Men om han bliver befunden i at have tilföiet Stiftelsen noget Tab, formedelst Mangel af vedbörlig Behandling af det af dens Midler, som ham er betroet, bör han med sin Formue hæfte derfor, saavidt den af ham stillede Caution, som skal være 400 Rd., ikke skulde tilstrække. — 5) Forstanderen paa Bispestolen bliver at ansee som Forvalter over den Deel af Godset, som ham betroes, samt Spisemester for Skolen, alt under Stiftelsens Directeurers almindelige og Biskoppens, som nærværende Directeurs, særdeles Opsigt, hvorfor han og bliver forbunden i Alt at rette sig efter de Foranstaltninger, Skole-Oeconomien vedkommende, som af Biskoppen föies, samt de Ordrer, som af ham i den Henseende gives i hans Med-Directeurs Fraværelse. — 6) Hans Forretninger blive: at forvalte den Deel af Godset, som ham betroes; at besörge Skolen forsynet med de til Spiisningen og andre Fornödenheder udfordrende Ting, og disse i Alt af forsvarlig Godhed; at besörge alle de til Skolens Oeconomie og Disciplernes Brug nu bestemte Huse holdte vedbörlige og i forsvarlig Stand; og endelig som Forvalter at have i alle Dele det behövende Opsyn med Skolens Bönder, at disse holde deres Gaarde, saavel i Hensigt til Bygninger som Besætning og Jordens Drift, i forsvarlig Stand, samt yde deres Afgifter til Stiftelsen, som Jorddrot, i rette Tid, og enten i forsvarlige Vare efter denne Anordning, eller i Penge efter den derved fastsatte Priis. Han udstæder derfor, efter forud indhentet Formular og Approbation

af Directeurerne, Bygselbreve til Bönderne paa bemeldte Gods, over hvilke han holder en egen dertil indrettet og af Directeurerne authoriseret Bog. I Fæstebrevene skal stykkeviis indföres hver Gaard og dens Besætnings Tilstand, naar den af en Fæster tiltrædes, paa det han kan kræve Rigtighed derfor, naar saadan en döer, eller paa anden Maade fratræder; og for at denne Rigtighed altid desbedre kan haves, bör han engang om Aaret nöie besee og beskrive hver Gaard og dens Besætning, som er under hans egen Ombudde, men i de fraliggende Ombudde forrettes denne Beskrivelse af vedkommende Ombudsholdere, som aflevere samme tillige med Afgifterne, hvorefter han fremlægger disse samtlige Beskrivelser ved sit aarlige Regnskab. — 7) Til Skolen og dens Oeconomie bestemmes herved fölgende Bygninger, som fornödne, og især for Skolen selv: en Læsestue for Disciplerne, en Spisestue, en Sovestue, for saavidt dertil ikke kan blive Plads paa Loftet over Læsestuen, en liden Sygestue, samt et Kjökken. For Forstanderen, hans Folk og Forraad til Skolen: et daglig Kammer til ham selv, en Folkestue, ifald Folkene ei kunde faae Plads paa Loftet over Spisestuen, et Forraads-Huus og et Spise-Kammer, samt fornöden Udhuus til at forvare Brændsel, Heste-Töi og deslige Redskaber, en liden Stald for 3 til 4 Köer samt en Hest. Störrelsen af disse Huse, samt Stederne, hvor de skulle staae, hvilke, saavidt nogen Forandring derudi maatte behöves, bör udsöges saaledes, at dette Slags Huse kunde være, saavidt muligt, adskilte fra andre Bispestolens Bygninger, bestemmes af Directeurerne efter befindende locale Omstændigheder, hvilken Bestemmelse siden bliver at inddrage i den Syns- og Besigtelses-Forretning, hvorved Alting nu skal overleveres, og som siden nærmere forklares. Naar denne Bestemmelse engang er skeet og i bemeldte Forretning indfört, maa den siden ikke forandres i noget Væsentligt; og hvad

1789. 1. Mai.

1789. den aarlige Vedligeholdelse angaaer, da anmelder For-
1. Mai. standeren betimelig for Directeurerne alle de udkrævende Reparationer, for at indhente deres Resolution, om og hvorvidt samme maa foretages, hvilken Resolution, tillige med Approbationen paa Regningerne, naar Arbeidet er gjort, fremlægges ved hans Regnskab, Alt til Beviis og Rigtighed, at den dertil udsatte Summa vedbörligen anvendes. — 8) Forstanderen maa ikke holde paa Bispestolen til stadig Forblivelse flere Folk, end de som uundgaaelig udfordres; og kunne have dagligt og stadigt Arbeide med Skolens Opvartning og Madlavning, dens Kreaturers Rygtning om Vinteren, dens Hö-Bjergning om Sommeren, samt det til Oeconomien bestemte Brændsels Forskaffelse og Hjemförsel, hvortil ikke behöves flere end 2 Piger, 1 Karl og 1 Dreng. — 9) Til Skole-Oeconomien skal ikke bestemmes mere af Inventarium, være sig af levende Kreature, eller af Kjökken- og Bordtöi, Meubler, Kar og deslige, end hvad der i Forhold til Disciplernes og de for Skole-Oeconomien ansatte Folkes Antal kan agtes uomgjængelig fornödent efter Landets Brug; men at dette Inventarium altid rigtig bliver tilstede, og holdes vedbörlig i Stand, derom skal Forstanderen aarlig ved sit Regnskab gjöre vedbörlig Forklaring, attesteret af Skolens Lærere, saavidt Skolens Bordtöi, Senge-Klæder og videre Husgeraad angaaer; alt andet endnu forhaanden værende Inventarium, som maatte blive tilovers, efterat saavel Skole-Oeconomien, som Biskoppen og Lærerne ved Skolen samt Præsten ved Domkirken, for deres Værelser have faaet hver sin Andeel, skal, som nu overflödigt og undværligt for Stiftelsen, strax gjöres i Penge paa bedst muelig Maade, og disse Penge enten oplægges, eller, saavidt Directeurerne finde det fornödent, anvendes til Stiftelsens Gavn, og deriblandt fornemmelig til de manglende Qvilders eller Besætnings Anskaffelse, paa det denne Stiftelse saa meget för kan erholde de den nu manglende aarlige Indtægter. Paa

lige Maade bliver, saavidt saadant maatte gjöres fornødent, at forholde med hvad Penge eller Udlæg, hörende til Inventarium, som endnu maatte forefindes ved Bispestolen, og som ikke behöves til det herved anordnede Inventarii Istandsættelse. — 10) Det til Skolens Oeconomie nu bestemte Inventarium leveres Forstanderen in natura af det forhaanden værende ved Bispestolen efter lovlig Vurdering. Til dets aarlige Vedligeholdelse nyder Forstanderen en forholdsmæssig aarlig Godtgjörelse. Naar han döer eller fratræder, udsvares Inventarium igjen af samme Sorter in natura, ligeledes efter lovlig Vurdering, og fattes der Noget, da tilsvares samme efter da gangbare Priser. — 11) Forstanderen nyder det til Oeconomien fornödne Brændsel, Riis eller Törveskjær, frit paa Bispegaardens Grund, efter Biskoppens Anviisning. — 12) Paa Bispegaarden bör Forstanderen ingen flere Heste holde, end de, som nödvendig behöves til daglig og stadig Brug, hvilke nyde fri Græsgang i Hjemme-Markerne; men alle de övrige af de i Inventario bestemte Heste bör holdes i Afretterne eller Fjeld-Markerne. Ligeledes nyder Forstanderen fri Græsgang paa Bispestolens Grund om Sommeren for de 4 Köer, der egentlig ere bestemte for Skole-Oeconomien, de övrige 2de ham tillagde holdes paa et andet Sted, hvor saadant findes tjenligst. — 13) Forstanderen skal være forbunden til aarlig at aflægge Regnskab for Alt hvad ham betroes under Hænder og Bestyrelse, hvilket skal skee fra Nytaar til Nytaar, og være indleveret til Directeurerne i det seneste 6 Uger efter. Under Indtægterne skal indföres Rigtighed for Landskylden, Smörleien og alt Andet, som falder i hvert Aar af det Gods, som ham bliver tildeelt at forvalte, efter den Jordebog, som ham ved Tiltrædelsen overleveres, hvori ingen Forandring maa skee, uden foregaaende lovlig Omgang, og Directeurernes derpaa fölgende Approbation; ligeledes uvisse Indkomster, som

1789. 1. Mai.

1789 kunde falde paa dette Gods, af Strand-Rettighed og
1. Mai. deslige, hvorom aarlig skal erhverves Thingsvidner, som meddeles uden Betaling og fremlægges ved Regnskabet, og hvad Bygsler angaaer, da beregnes disse efter de Approbationer, som derom fra Directeurerne erholdes. Til Udgiften anföres derimod: *a*) det som Reglementet bevilger til Skolens Forflegning og videre, hvorved fremlægges Attest fra Lærerne, at saavel Kosten, som alt Andet derhen hörende, er holdt forsvarlig ifölge samme. — *b*) De til Bygningernes Vedligeholdelse medgaaende Bekostninger, som legitimeres med Directeurernes forbemeldte Approbation. — Hvad Godsets Indtægt angaaer, da tillades derpaa ingen Restancer at komme til Afdrag, men skulde mod Formodning Noget et eller andet Aar blive til Restance, da maa det dog ikke föres til Udgift i Regnskabet uden lovligt Beviis, at Beboerne have været aldeles uformuende til at betale, saa og Thingsvidner om at Restancen er rigtig; og for at dette sidste Beviis des lettere kan erholdes, bör hver Bonde meddeles en Contra-Bog, som bör være til Eftersyn ved Thingene, naar Noget i den Henseende paaankes eller modsiges. — *c*) Hvad der ved Regnskabets endelige Afgjörelse bliver i Behold, afleveres til Directeurerne for at nedlægges i Kassen, med mindre disse maatte befinde, at Noget deraf eller Alt kunde behöves til Forskud til löbende Udgifter ved Oeconomien, med videre. — *d*) Til Slutning forklares og legitimeres, som för er meldt, Jordegodsets, Bygningernes og Inventarii Tilstand. Ved Fratrædelse udsvares og afleveres Alting ved en lovformelig Forretning. — 14) Skole-Tiden skal herefter, ligesom ved Reskriptet af 25. April 1749 har været bestemt, vedvare aarlig fra 1. Oktbr. til 31. Maji; men hvad Spiisningen angaaer, skal Forstanderen ikke være forbunden til at give Disciplerne visse Retter til hver Dag i Ugen; derimod skal han i denne Henseende ubrödeligen iagttage fölgende Regler: *a*) Til hver Maaltid gives tvende Retter Mad, hvoraf den ene stedse, som

brugeligt har været, skal bestaae i tör Fisk og Smör, 1789.
men den anden i god varm Mad, efter Landets Maade, 1. Mai.
af Suppe, Gröd, Melk, Kjöd-Mad, Kaal eller andre Hauge-Urter, af hvad Slags der kan haves. — *b*) En Portion tör Fisk, som hver Discipel gives til hvert Maal, skal veie 15 til 16 Lod; til Smörret, som dertil gives, bör for hver Discipel indrettes en Smör-Kande, og enhver af disse saaledes nummereres, at hver kan kjende sin. I hver Smörkande skal komme saa meget, som Disciplen ugentlig skal lade sig nöie med, som er 2 Pd. 20 Lod, eller 12 Lod daglig, regnet til 2 Maaltider. — *c*) Bör al Slags Söbe-Mad, samt Hauge-Urter og Klipfisk (til hvilken der skaffes smeltet Smör, naar den gives) altid være vel varm, naar den kommer paa Bordet. Til en Portion Söbe-Mad regnes 1½ Pot. — *d*) Al den Mad, som Disciplerne gives, bör i Almindelighed være reenlig og og vel tillavet, samt derved saavidt muligt iagttages, at den gives med en fornuftig Afvexling eller Forandring, ligesom og Maden overalt bör være sund og frisk; og da det er nyttigt, at Disciplerne vænnes til at spise Hauge-Urter, bör Forstanderen beflitte sig paa, det meste muligt er, ogsaa at anvende dem til Skolens Spiisning, hvorfor ham og skal udvises paa Bispegaarden fornöden Hauge-Plads til Dyrkning. — *e*) Ingen Discipel maa, under Forevending ei at kunne spise al Slags Mad, forlange, at der for hans Skyld skal laves à parte Mad, Sygdoms-Tilfælde alene undtagne. — *f*) Lærerne ved Skolen bör vexelviis dagligen have Tilsyn med, at der i Spisestuen holdes god Orden, söge at raade Bod paa, om noget misligt skulde indfalde, enten i Henseende til Klager over Maden, Mishandling med Bordtöiet, eller i andre Maader. Kan Rector ikke afhjelpe samme, melder han det for Biskoppen, som endelig afgjör Sagen efter Befindende. — 15) De Gangklæder, som Almisse-Disciplerne hidtil have nydt, skulle ikke efterdags gives dem in natura, uden alene Skolæderet, da de fleste formodes at kunne forskaffes de fornödne Klæder af

1789. deres Forældre eller Venner, dog om nogen Enkelt
1. Mai. skulde have saa fattige Venner, at de ikke kunde forskaffe ham de fornödne Klæder, maa han af vedkommende Stiftelse forsynes med samme, saaledes som hidindtil har været anordnet, paa det han ikke derfor skal lide Mangel. Saavidt dette ikke finder Sted, skulle de til disse Gangklæder efter de forrige Anordninger bestemte Penge, som udgjöre 104 Fiske, eller 2 Rd. 42 Sk. Cour. aarligen for hver Almisse-Discipel, oplægges for dem i Stiftelsens Kasse under Directeurernes Opsyn og Ansvar, og anvendes til nyttige Böger, hvoraf dem da aarlig kan leveres saa mange, som de behöve til uomgjængelig Brug i Skolen; men det övrige bliver i Kassen, indtil de tiltræde geistligt Embede, da det bliver dem udbetalt mod deres Qvittering og skriftlige Forpligt, at anvende Belöbet til saadanne Böger, som kunne være nyttige til deres Embeds-Förelse, og at dette af dem rigtigen efterkommes, derfor bör de gjöre Biskoppen god Rede ved hans Visitatz, men deres Andeel, som enten för Tiden forlade Skolen, eller ganske nedlægge Studeringer, efter at være dimitterede, eller og antage verdslige Embeder, forbliver i Kassen, for deraf at lægge Grund til et lidet Fond til Bögers Indkjöb i Tiden for fattige Præster. — 16) De Klæder, som Disciplerne medbringe, skal Forstanderen besörge ved de til Skolens Opvartning holdende Piger holdte vedlige med Syning og Reenlighed, samt Skoene forfærdigede, hvilket og Skolelærerne skal have Opsigt med, at det vedbörlig efterkommes. — 17) Enhver Seng til Skolen bestemmes til 3 Disciple, og skal være forsynet med een Vadmels-Underdyne med Hö og een med Fjær, een Vadmels-Hoveddyne med Hö og een med Fjær, og ligeledes een af hver Slags for den, som ligger ved Födderne, et Par Lagener af Vadmel og et Dækken. Syge-Sengene indrettes paa samme Maade. Senge-Steder og Senge-Klæder leveres förste Gang in natura af Stiftelsen, og til deres Vedligeholdelse nyder For-

standeren en aarlig Godtgjörelse. — 18) Naar lovlig 1789.
Syn, Vurdering, Udlægt eller anden Forretning over de 1. Mai.
til Bispestolen og dens Godser hörende Bygningers Reparation og Vedligeholdelse maatte af Directeurerne begjæres, forrettes samme og gives beskreven paa Embeds-Vegne, og fölgelig uden Betaling af vedkommende Sysselmand, hvor Godset og Bygningerne ligge. — 19) I Hensigt til de saa kaldte Oplags- eller Nöd-Penge for Bispestolen, bliver saavidt mueligt at see derhen, at der altid kan blive noget aarligt Overskud, hvor lidet det end er, paa det denne Stiftelse i paakommende Tilfælde kan have Noget af sit Eget at tage til, uden at behöve at besværes med at forrente fremmede Penge. Og da det Gods og Indkomster, hvoraf disse Nöd-Penge skulle indkomme, er udlagt under Eet med Skolens og Forstanderens Andeel, saa skulle og disse Penge af ham indkræves, beregnes i hans Regnskab, og aarlig erlægges til Stiftelsens Kasse, og maae de ikke angribes uden i det Tilfælde, naar nogen uformodentlig Nöd uomgjængelig maatte udkræve Saadant, da Directeurerne ei alene bör derover affatte en skriftlig Resolution, men endog indberette samme til Vores Danske Cancellie til Approbation, med oplyselig Forklaring om Aarsagen dertil. — 20) Contributionen til det islandske Tugthus svares indtil videre af Bispestolen, dog ikke efter höiere Ansættelse end den, som ifölge dens Paabud hidtil har været anordnet, den udsvares til Vedkommende imod Qvittering under Eet af Bispestolens Forstander, som haver Udlæg derfor. Men naar den engang i Tiden ved Tugthusets tiltagende Formue skulde ophöre, falder den igjen tilbage til Bispestolens Kasse, og samles med sammes övrige Nöd- eller Oplags-Penge, og bliver da af Forstanderen at erlægge til sidstmeldte Kasse, tillige med disse. — 21) Da Aabod paa Ko-Qvilder forlængst er fört i Brug, i Anledning af Forordn. af 15. Maji 1705, dens 4. Art., saa maa samme fremdeles vedblive for Bispestolens Gods, saaledes, at for hver

1789. 1. Mai. Ko-Qvilde godtgjöres i Aabod 7 Skilling aarlig, hvilken Bonden, som haver dem, skal nyde, og derimod være, saavidt Landsloven tilholder, ansvarlig for saadanne Qvilder, naar de engang beviislig ere ham leverede; men denne Aabod godtgjöres igjen saavel Stiftelsens Embedsmænd som Forstanderen, Enhver for saa mange Ko-Qvilder, som de aarlig for Directeurerne bevise at der er forhaanden paa det til dem benlagde Gods, hvorimod de have at paasee, at Qvilderne altid holdes vedlige, paa det de uden Mangel kunde leveres til Efterkommerne. For Faare-Qvilder derimod haver ingen saadan Godtgjörelse Sted. Og da Landsloven ikke udtrykkelig bestemmer Forholdet imellem Jordens Godhed og Dyrhed mod Qvildernes Antal, saa rettes dette efter Stiftelsens Jordebog, og hvad der efter samme maatte findes at mangle, naar Enhver skal udleveres sin Deel, maa besörges anskaffet af de Penge, som Bispestolen maatte have i Behold af det dertil Udlagte ved den forrige Afleverings-Act, og saavidt deraf ikke haves det Fornödne dertil, tillades Stiftelsens Directeurer derom at indkomme med nærmere Forestilling. — 22) Ligesom Biskoppen, efter det, som foran er anordnet, tiltræder Bispegaarden, saa bliver ved en ordentlig Judicial-Forretning engang for alle at afgjöre, hvilke og hvor mange Bygninger, saavel til Beboelse som Husholdnings-Brug, der paa det sparsomste kunde agtes fornödne for ham. Disse Huse udlægges af de der ere, saavidt de ere brugbare; men saavidt de maatte trænge til Reparation eller nogen Indretning, anvendes dertil hvad overflödige Huse, der maatte blive, og saavidt disse sidste ikke maatte tilstrække, da erstattes det Manglende ved Aabod efter lovlig Taxation. Og naar de til Biskoppens Vaaning og Husholdning fornödne Huse saaledes ere engang bestemte, og ved Syn til ham afleverede, holder han samme siden vedlige, imod at nyde den dertil bestemte aarlige Godtgjörelse, hvor-

imod Husene ved Biskoppens Afgang udsvares i aabodsför Stand. — 23) Som Inventarium udleveres Biskoppen af Bispestolen 8 forsvarlige Köer, 60 Malkefaar, 20 Heste og Hopper, nemlig 15 Heste og 5 Hopper, Altsammen forsvarligt, og desuden saa meget af tjenligt Bohave, at det kan udgjöre 100 Rds Værdie i Courant. De levende Kreature tilsvares altid igjen in natura af den fratrædende Biskop, da de stedse bör være i Behold ved Stiftelsen; men det övrige Inventarium kan udsvares i Penge efter da gangbare Priis, saavidt noget deraf ei maatte være in natura forhaanden. — 24) Naar en Biskop ved Döden afgaaer, nyde hans efterlevende Enke og Börn Naadsens-Aar, som saaledes indrettes: Döer han imellem Fardag eller Foraars-Flyttetiden og Michels-Dag, nyde de Smörleier af Mensal-Godset, som falde til Michelsdag, og Landskylderne til næstkommende Fardag, hvorfra Enkens Naadsens-Aar tager sin Begyndelse, og gaaer til næstkommende Fardag inclusive igjen. Men er den afdöde Biskop Enkemand, da nyde hans Arvinger Indkomsterne ikkun til næste Fardag inclusive efter hans Död, da de skulle aflevere Bygningerne og Godset i forsvarlig Stand, og i manglende Fald med passende Aabod. — 25) Biskoppernes Enker nyde i Pension den 8de Deel af Embedets Indkomster, som udlægges dem i Jordegods, samlet, saavidt mueligt er, paa eet Sted, hvilket de selv skulle lade administrere og holde i forsvarlig Stand, og efter deres Död udsvares det til Biskoppen af deres Arvinger eller Stervboer med vedbörlig Aabod. — 26) Som Stifts-Provsten fremdeles, ligesom hidindtil, ved en Biskops Död tiltræder hans Forretning, saa bör og den afgangne Biskops Enke eller Arvinger drage Omsorg for, at han nyder af dem hvis ham ved Forordningen af 10. Junii 1746 er tillagt, og desuden 80 Rd. aarlig in Specie, hver Rigsdaler til 1 Rd. 12 Sk. i Courant. — 27) Naar Vacancen efter en Biskops Afgang varer længere end Naadsens-Aaret, da maa hvad der bliver tilovers af

1789. 1. Mai.

1789. Bispe-Embedets Indkomster, naar det Stifts-Provsten Til-
1. Mai. lagde, saavel som Enkens Pension, om nogen er, samt Administrations-Lönnen er fradragen, forbeholdes til Reise-, Ordinations- og Flytnings-Bekostninger for den tiltrædende Biskop; men i den Tid administrerer Forstanderen saavel Bispegaarden selv med dens Tilliggende, som det övrige biskoppelige Mensalgods, samt indkræver Indkomsterne, udbringer dem til Penge, og leverer Overskuddet til Kassen, hvorfor ham som Ombuds-Lön i dette Tilfælde godtgjöres 12 pCto. — 28) Skulde ellers, naar enhver af Vedkommende har, ved den nu allern. anordnede Modtagelses-Forretning, bekommet de for ham bestemte Huse udlagde, befindes, at nogle Huse bleve endda tilbage, som altsaa kunde agtes undværlige eller overflödige, maa saadant i Forretningen strax tydelig forklares, og saadanne Huse derefter det snareste muligt foranstaltes afskaffede, for ikke fremdeles at være Stiftelsen til Byrde, og Materialierne deraf enten anvendes til de vedblivende fornödne Huses Reparation, om de dertil maatte findes tjenlige, eller bortsælges ved offentlig Auction, og de deraf udkommende Penge oplægges Stiftelsen til Bedste. — 29) For at bestride de 50 Rd., som fra de fremfarne Tider ere blevne bestemte til Domkirkens aarlige Vedligeholdelse, udlægges dertil Afgift af visse Gaarde; og ligesom Præsterne paa alle Beneficiis i Island administrere Kirkernes Gods, under vedkommende Provsters og Biskoppernes Opsyn, saa skal og disse til Domkirken henlagte Gaarders Administration og aarlige Contingenters Udsvarelse deraf til Domkirken, imod at nyde den derfor nu bestemte Godtgjörelse, herefter paaligge Præsten ved samme, under Biskoppens og Herreds-Provstens Opsigt, til hvilke Domkirke-Præsten aflægger aarlig Regnskab for al Kirkens Indkomst, samt afleverer Beholdningen til Stiftelsens Kasse. Han anmelder betimelig for Stiftelsens Directeurer, hvad Reparation der maatte behöves, og foranstalter samme efter deres Approbation.

For Domkirken bliver desuden at indrette og holde en ordentlig Kirke- eller Regnskabs-Bog efter Anordningerne, om saadant ikke allerede skulde være sat i Værk. Vedkommende Herreds-Provst skal i denne Henseende aarlig tage Syn over Domkirkens Tilstand, og opgive det Manglende, til des större Vished om hvad Præsten derom kan have at andrage for Directeurerne og disse derefter at foranstalte. Og paa det saavel denne Domkirke-Præstens Forretning, som hvad ham ellers efter Anordningerne paaligger, eller herefter kan blive anbefalet at forrette ved den latinske Skole, kan blive vedbörligen befordret, maa ingen anden antages til Præst ved Domkirken, end alene den, af hvilken de dertil fornödne Egenskaber kunde være at vente; men hvad Penge der nu forhaanden maatte være oplagde for Domkirken, blive samme forbeholden. — 30) For at kunne tilveiebringe en bestemt Beregning over hvad Holum Bispestols Indtægter rettelig bör anslaaes for til Regel for Eftertiden, have Vi ladet forfatte vedheftede Jordebog, efter de ved Vort Rentekammer havende Jordeböger, samt de for Bispestolens Administration i sin Tid til Rentekammeret aflagde Regnskaber, tillige med de dertil hörende originale Thingsvidner, om hver Gaards Afgift, med videre, hvilken Jordebog herved allern. authoriseres, som Rettesnor i Fremtiden for denne Beregning. — 31) Til fornöden Oplysning ved denne Jordebog ville Vi end ydermere allern. have anordnet: at ligesom et Hundrede indeholder 120 Alen, hver Alen 2 Fiske, og hver Fisk igjen gjælder $2^1/_4$ Skilling Courant, saa skal og ifölge deraf et Hundrede i Landskyld, saavel paa Bispestolens, som alt andet beneficeret Gods i Holum Stift, herefter beregnes til og ydes med 5 Rd. 60 Sk. Courant, hvorefter da en Qvilde-Leie eller 2 Föringer eller 20 Pd. Smör, som udgjör $^1/_6$ af et saadant Hundrede, bliver at beregne og yde med 40 Fiske eller 90 Sk. Courant, og Fiske-Landskylden, hver Væt eller 80 Pd. Fisk ligeledes med 40 Fiske, eller 90

1789. 1. Mai.

1789. Sk. Courant, hvorimod den ved Reglementet af 17. Julii
1. Mai. 1782, dens 1. Art., anordnede höiere Evaluation af Landskylds-Fisk og Smör skal være ophævet. Tienden af Fiske-Jorderne paa Bispestolens og andet beneficeret Gods maa ikke fordres eller beregnes höiere, end efter Qvilde- og Landskylds-Hundredets forbemeldte Ansætning med 90 Sk. for Vetten, saa at dens ved meerbemeldte Reglements 7. Art. anordnede Ansætning ligeledes herefter skal være aldeles ophævet. — 32) Men saasom Bispestolen og andre Beneficiarii ingenlunde maae fordre i Landskyld og Rettigheder, være sig in natura eller i Penge, mere end dem tilkommer, saa skulle og Leilændingerne, ifölge Vores allern. Reskript af 28. Maji 1777, uvægerligen være forbundne til at yde saadanne Vare, som ere fuldkommen gilde og gjæve, og som uden Vanskelighed kunne finde Afsætning og gjöres i Penge. I Særdeleshed bör Smör og Fisk, som ydes i Landskyld eller andre jorddrottelige Rettigheder, være saa forsvarligen behandlede, at de kan være fuldkommen tjenlige til Udspiisning i indenlandsk Husholdning. Fisken maa alene bestaae i Torsk, vel virket og törret; men den kan være smaa eller stor, ligesom den kan falde. De, som vise sig modtvillig i at yde eller betale de dem paaliggende jorddrottelige Rettigheder, bör efter Reglementet af 17. Julii 1782, dens 17. Art., lide Udpantning, som vedkommende Sysselmand foranstalter uden nogen foregaaende Dom. — 33) Saasnart denne Act sættes i Kraft, skal over Bispestolens nærværende Tilstand forfattes en oplyselig judicial Forretning, hvoraf skulle udfærdiges tvende ligelydende og eens indrettede Gjenparter, den ene at forblive ved Stifts-Kisten, og den anden at nedsendes til Vores Danske Cancellie, for at forblive der til behövende Efterretning og Oplysning i forekommende Tilfælde. Disse Forretninger skulle, saavidt muligt, indrettes i samme Orden, som denne Act og alle deri forekommende Udregninger til Penge stiles paa Courant og rettes efter den Evaluation,

som her er fastsat. Sysselmændene paa hvert Sted, hvor Bispestolen og dens Eiendomme ligge, skulle paa Embeds-Vegne gjöre disse Forretninger paa lovlig Maade, under Directeurernes Opsigt; men især skulle disse Forretninger nöiagtig forklare og udvise, i Hensigt til Bispestolen selv og det dertil Hörende, hvad der virkelig nu er i Behold af Bygninger, Besætning, Inventarier og Beholdninger, og i Hensigt til Godserne ligeledes stykkeviis for hver Gaard, hvad der er, samt hvad der efter denne Act befindes at mangle, være sig i Bygninger, Landskyld eller Besætning, og Alt dette, især de tvende sidste Poster, udföres med bestemt Værd og Tal. I Hensigt til Bygningerne paa Bispestolen selv, maa ved denne Forretning, efter Overlæg med Directeurerne, strax afgjöres, saavel hvilke Bygninger der skulle vedblive og bestemmes, være sig for Biskoppen selv samt Skolen og dens Oeconomie, eller til anden herved anordnet Brug, som derimod, hvilke af Bygningerne herefter skulle afskaffes som unödvendige, samt hvorvidt disse da enten skulle sælges, som de staae, eller anvendes til andre vedblivende Huses Istandsættelse. I Hensigt til Inventarium maa ligeledes stykkeviis optegnes Alt hvad der er, og da deraf strax udlægges enhver af de Vedkommende, hvad dem her er tillagt, og hvad da bliver tilovers foranstaltes solgt Stiftelsen til Bedste, som för er meldt. I Hensigt til Beholdningerne, bör sammes Summa nöie og netop i Forretningerne anföres, tillige med Forklaring, hvori de bestaae. Disse Beholdninger, saavidt de ikke til noget vist ere bestemte, tillades strax at foranstaltes paa bedste Maade anvendte til det ved Stiftelsen Manglendes Istandsættelse, saavidt det kan skee, alene at saadan Anvendelse, ligesom Stiftelsens aarlige Tilstand, i Fremtiden indberettes til Vores Danske Cancellie, tillige med det övrige Modtagelsen angaaende. Endelig maa oftbemeldte Forretninger, i Hensigt til Bönder-Godset, ved hver Gaard stykkeviis forklare, hvorvidt der paa nogen Gaard

1789.
1. Mai.

1789. maatte være nogen lovformelig Affældning paa Land-
1. Mai. skylden mod Jordebogen at regne, samt hvor mange af Qvilderne der maatte mangle. Og efter disse Forretninger skal da enhver af Stiftelsens Embedsmænd udleveres det ham Tillagte, og samme af ham modtages imod Qvittering paa Forretningen.

II. Cap. *Om de specielle Bestemmelser i Henseende til Holum Bispestol.* 1) Indtægten for Holum Bispestol bliver at beregne som fölger:

1. Jordebogs-Afgifter af Landskyld og Qvilder efter Bispestolens Jordebog, saaledes som den var den 10. Novembr 1741, og belöber til . . . 2866 Rd. 48 Sk.

Hvorfra drages: Nogle i denne Jordebog anförte Gaarde, som ere Bispestolen uvedkommende og henlagde til Andre, nemlig: Hol i Höfdehverve, som tilhörer Mödrefells Hospital	3 Rd. 72 Sk.	
Aas, henlagt til en Student ved Academiet, og forestaaes af Biskoppen som Ephorus	9 — 36 —	
Bruarland, Præstens til Hof og Miklebay paaboende Gaard	14 — 6 —	
Hialtestad, Præstens til Flugumyre og Hofstæd paaboende Gaard . .	16 — 84 —	
Ytra Wallholt, tilhörende fattige Enker . .	14 — 6 —	
Meyarland, henlagt til Præsten paa Fagrenæs .	4 — 66 —	
		62 — 78 —
	Igjen	2803 — 66 —

2. Tiender af Skage- og Öfjords-Sysseler, tilsammen beregnet, efter Se-

Transp. 2803 Rd. 66 Sk. 1789.
parations-Acten af 1767 og reduceret 1. Mai.
til Courant . . . . 85 — » —

Summa Indtægt 2888 — 66 —

2) Som staaende Udgift for Holum Bispestol bliver derimod at beregne:

A) Skolen: a. Til 15 Disciplers Kost og videre fra 1. Oktbr. til 31. Maji inclusive, saasom:

	Rd.	Sk.
Fisk pro persona til hvert Maaltid 16 Lod, er daglig for hver 1 Pd., og bliver for dem samtlig 11 Skpd. 7 Lpd. 3 Pd., à 3 Rd. 72 Sk. Skpd., er . . .	42	69
Smör pro persona 6 Lod til hvert Maaltid, er 12 Lod daglig, gjör for dem samtlig i Skoletiden 4 Skpd. 5 Lpd. 7 Pd., à Pd. 4½ Sk.	64	7½
Meel i den hele Skoletid for samtlige Disciple: af Rug 10 Tdr à 3 Rd. 60 Sk. . . . . 36 Rd. 24 Sk. af Byg 5 Tdr à 3 Rd. 4 Sk. . . 15 — 20 —	51	44
Kjöd hver ugentlig 2½ Pd., er for samtlige Disciple i hele Skoletiden 81 Lpd. 9 Pd., à 20 Sk. Lpd.	16	95½
Valde ¼ Tde. hver i Skoletiden, gjör for dem alle 3¾ Tdr., à 68 Sk.	2	63
Melk hver en Pot daglig, som Forstanderen leverer uden at beregne det, da saavel Höslæt til Köerne, som Folk til Höbjergningen godtgjöres ham, og Köerne leveres ham som Inventarium.	»	»
Spansk Salt en Tönde	2	63
Lys til hver Discipel i Skoletiden		

Lateris 180 54

1789.			Rd. Sk.
1. Mai.		Transp.	180 54
	8 Pd., er for dem samtlig 120 Pd., à 8 Sk. Pd.		10 »
	Lys til Lærerne hver 1½ Lpd.		4 »
	Papir, hver en Bog à 12 Sk., tvende dito à 9 Sk.		4 66
	Skoe, til hver 32 Sk., er		5 »
	I Stedet for Klæder, som før, til hver Discipel 2 Rd. 42 Sk. til Bøger, gjör		36 54
	Til Sengesteders og Klæders Vedligeholdelse		8 »
			248 78
	b. Til de ved Skolen holdende Tjenestefolks Kost og Lön: 1 Karl .	26 10	
	1 Dreng .	16 10	
	og 2 Piger à 16 Rd. 10 Sk. .	32 20	
			74 40
	c. Transporten til Skolen og dens Husholdning: en Kjöbemand [= kaupamaðr] i Sommertiden	12 »	
	For at hente Fisk, de Aar det behöves, med alle derpaa gaaende Omkostninger, saasom 3 Karles og 1 Drengs Lön og Kost i 3 à 4 Uger	14 64	
	Til Heste-Beslag og Hestetöi . .	54 4½	
	67 Vætter Fisk à Skpd. efter Taxten 7 Rd. 18 Sk. 120 Rd. 37½ Sk. Afgaaer, som forhen er beregnet under Skolespisningen . . . . 62 — 78 —	57 55½	
			138 28
		Lateris	461 50

	Rd.	Sk.	Rd.	Sk.	1789.
Transp.			461	50	1. Mai.
d. Til Skolehusenes og de til Skolens Husholdnings Bygningers Vedligeholdelse	15	»			
Skolens Inventarii Vedligeholdelse	12	»			
			27	»	
B) Til den medicinske Indretning	19	12			
Til en Studiosus Theologiæ, som forretter Degne-Embedet ved Domkirken og gaaer Biskoppen tilhaande ved Bogtrykkeriet	25	48			
			44	60	
C) Færgelön for Stiftelsens Folk og Gods paa trende Færgesteder over Herredsvandene.			5	60	
D) For Fiske-Pakhuset og Fiskens Modtagelse paa Hagenæs i Fliote Ombud			2	78	
E) Tienden af det til Skolehusholdningen udlæggende Jordegods til Præster og Fattige, nemlig: Langenæs Ombud	10	16½			
Fliote dito	19	48			
Slettehlids dito	25	84			
og Hiemme dito	60	49½			
			116	6	
F) Tugthus-Contributionen for Bispestolens hele Gods, som Forstanderen betaler aarlig til vedkommende Sysselmand efter rigtig Regning			41	42	
G) Til Aabod paa Qvilderne paa Skolens Gods			13	5	
H) Ombudslön, som Forstanderen maa godtgjöre til Andre, for saavidt han ei selv kan bestride det særdeles Tilsyn, hvorimod hine bör besörge Afgifterne til ham rigtig udsvarte, saasom:					
for Langenæs Ombud . . .	28	12			
Lateris	28	12	712	13	

		Rd. Sk.	Rd. Sk.
1789. 1. Mai.	Transp.	28 12	712 13
	— Fnioskedals dito	22 48	
	— Svarfadardals dito . .	16 84	
	— Svinadals dito	28 12	
		———	95 60
	I) Til Præsterne af Kirkeqvilderne:		
	paa Flatöe	1 84	
	— Aabai	2 78	
	— Spaakonufell	1 84	
		———	6 54
	K) Forstanderens aarlige Kost og Lön .		130 »
	L) Til Rector betales, som ham aarlig mangler i sit Udlæg . . .	92 Sk.	
	Derimod modtager Forstanderen og beregner, saasom:		
	hos Bispe-Enken, naar nogen er, eller og hos Bispen . . 2 Sk.		
	hos Conrector . . . . . . 45 —		
	hos Domkirke-Præsten . . 34 —		
	———	81 —	
	igjen	11 Sk.	
	M) Oplags eller Nöd-Penge til Stiftelsen hvoraf aarlig skal betales til Biskoppen 50 Rd. for at supplere hans Lön til 1150 Rd., uden alt formeget at separere Ombuddene ved àparte Udlæg hertil.		295 40
	N) Rector i aarlig Lön . . .	100 »	
	og Kost	40 »	
	Ombudslön af det ham tillagde Gods	7 »	
	hans Værelses Vedligeholdelse . .	2 »	
	Qvilders Aabod	1 47	
		———	150 47
		Later.	1390 22

1789. 1. Mai.

			Rd.	Sk.	Rd.	Sk.
Transp.					1390	22
O) Conrector i aarlig Lön . .			50	»		
Kost . .			40	»		
Ombudslön			4	48		
hans Værelses Vedligeholdelse . .			2	»		
Qvilders Aabod			1	»		
					97	48
P) Præsten ved Domkirken:						
Kost og Lön			100	»		
Ombudslön			5	»		
hans Værelses Vedligeholdelse . .			2	»		
som Kirke-Værge			7	48		
Qvilders Aabod			1	15		
foruden Betaling for Ministerialia efter Reglementet.					115	63
Q) Domkirken til aarlig Vedligeholdelse, saalænge indtil ligesaa meget aarlig kan indkomme af Bogtrykkeriet			50	»		
Qvilders Aabod			»	38		
					50	38
R) Biskoppen i aarlig Lön, foruden Bispegaardens Benyttelse . .			1100	»		
og foruden de 50 Rd., som betales ham af Oplags-Pengene, hvorfra afgaaer til Bispe-Enken, om nogen er, 1/8 Deel			137	48		
igjen			962	48		
Til Bispegaardens Bygningers Vedligeholdelse	30	»				
Ombudslön af det ham tildeelte Jordegods i Skagefjords-Syssel og Olufsfjord à 5 pCt.	46	86				
Later.	76	86	962	48	1653	75

1789.		Rd. Sk.	Rd. Sk.	Rd. Sk.
1. Mai.	Transp.	76 86	962 48	1653 75
	Tiende til Præst og Fattige i Skage Ombud	5 60		
	Til Præsterne paa det ham tildeelte Jordegods og dets Kirker, nemlig: paa Miklegaard.	5 60		
	Flugumyre og Hofstad . .	5 60		
	Widvig	3 72		
	Miklebai i Oslandshlid . .	2 78		
	og Kete	2 78		
	Ombudslön af Hörgardals Ombud	14 6		
	Aabod paa Qvilderne af det ham tildeelte Gods . . .	9 42		
			126 62	
				1089 14
	S) Til Biskoppens Enke, naar nogen er		137 48	
	Ombudslön		6 84	
	Qvilders Aabod		1 37	
				145 73
			Summa	2888 66

3) Til at bestride foregaaende Udgifter udlægges:

A) Til Skolen og dens Underholdning med hvad videre til Forstanderens Forpagtning henhörer, beregnet ialt til den Summa 944 31

hvortil kommer Oplags- eller Nöd-Penge . . 295 40

og derforuden, som aarlig skal svares til Rector, over det som fra Bispe-Enken, Conrector og Domkirken indkommer . . . . » 11

	tilsammen	1239 82
1) Langenæs Ombud	146 24	
2) Fnioskedals dito	151 39	
Lateris	297 63	1239 82

	Rd.	Sk.	Rd.	Sk.	1789.
Transp.	297	63	1239	82	1. Mai.
3) Svarfadardals Ombud	157	93			
4) af Fliote Ombud: Siglefjord . .	55	30			
Hedinsfjord .	20	60			
i Fliotum . .	41	24			
5) i Slettehlids Ombud, de herefter til Conrector udlagde 10 Gaarde og 1 til Biskoppen undtagne . .	197	78			
6) i Heima-Ombud 20 Gaarde, nemlig: Ulfstad, Ulfstadekot, Kuskerpi, Upsal, Kelduland, Stekiafletir, Gilsbacke, Merkigil, Midhuus, Aarbær, Tinnasel, Nyebær, Vatnsleysa, Lon, Narfvestad, Asgeirsbrecka, Enni, Lækur, Kyrholt og Reyker .	194	60			
7) hele Svinedals Ombud	259	21			
8) af Tienden af Skage- og Öefjords Syssel	15	37			
			1239	82	
hvoraf betales aarlig til Rector, som han har faaet forlidet i Udlæg	»	92			
derimod oppebærer Forstanderen aarlig hos Efterskrevne, som have faaet for meget i Udlæg, nemlig:					
hos Bispe-Enken . . » 2					
Conrector . . . . » 45					
Præst og Domkirke » 34					
	»	81			
igjen	»	11			

som aarlig beregnes Skolen til Udgift, tilligemed de 50 Rd., som aarlig skal betales til Biskoppen.

B) Til Rector ved Skolen for de ham tillagde 150 Rd. 47 Sk.:

Lateris 1239 82

		Rd. Sk.	Rd. Sk.
1789. 1. Mai.	Transp.		1239 82
	1) de gamle Rectors-Jorder . . .	93 27	
	2) af Heima-Ombud: Saurbær, Unastader, Skrideland, Biarnastad og Fiall	56 24	
			149 51
	de manglende 92 Sk. oppebærer han aarlig hos Forstanderen.		
	C) Til Conrector ved Skolen for de ham tillagde 97 Rd. 48 Sk.		
	1) i Heima Ombud: Hvammur . .	12 63	
	2) i Slettehlids Ombud 10 Gaarde, nemlig: Skuggabiörg, Biarnastader, Biarnastadagierde, Nylende, Grindur, Kambur, Stafn, Halegstader, Tumabrekke og Midhuus . . .	85 30	
			97 93
	hvoraf han aarlig betaler til Forstanderen 45 Sk., som han efter det foregaaende har faaet for meget i Udlægget.		
	D) Til Præsten ved Domkirken, for de ham tillagde 115 Rd. 63 Sk., i Heima Ombud 11 Gaarde, nemlig: Hringvær, Gardakot, Skufstader, Ingveldarstader, Nautabu, Kiervalstader, Kalfstader, Sleitustader, Smidsgerde, Svidningur og Litleholl.		116 69
	E) Til Domkirken for de den tillagde 50 Rd. 38 Sk.: i Heima Ombud 4 Gaarde, nemlig: Dyrfinnustader, Svadastader, Sydrebrekkur og Ytrebrekkur		49 66
	de Kirken altsaa manglende 68 Sk. lægger Domkirkperæsten aarlig fra sig til den, foruden de 34 Sk., som ham efter det Foregaaende formeget er udlagt, hvilke betales til Forstanderen.		
		Lateris	1653 73

		Rd. Sk.	1789.
	Transp.	1653 73	1. Mai.
F) Til Biskoppen for de ham tillagde 1089 Rd. 14 Sk., naar der er Bispe-Enke:			
1) hele Hörgardals Ombud . . .	81 54		
2) Olafsfjord og Resten af Fliote-Ombud	238 12		
3) i Slettehlids-Ombud: Gaarden Bai	11 24		
4) Resten af Heima-Ombud, som ikke til Andre navnlig er udlagt . .	620 60		
5) Skage-Ombud	67 93		
6) af Tienden af Öefjords og Skagefjords Syssel	69 59		
		1089 14	
Herforuden nyder han hos Forstanderen af Oplags-Pengene aarlig 50 Rd.			
G) Til Biskoppens Enke, naar nogen er, for de hende tillagde 145 Rd. 73 Sk.:			
1) I Heima-Ombud, Gaarden Hof .	13 57		
2) Lens-jarda Ombud	132 18		
		145 75	
hvoraf aarlig betales til Forstanderen 2 Sk. som hende formeget er udlagt.			
	Summa	2888 66	

4) Drangöen med dens Avling tillægges Biskoppen, ligesom Bispegaarden selv, da denne Avling er en Herlighed, som hörer til samme. — 5) Til Skole Oeconomien paa Holum udlægges Forstanderen af Bispestolens Inventario: 6 forsvarlige Malke-Köer, 10 brugbare tamme Heste, 5 Hopper, en Fiskebaad i brugbar Stand = 21 Rd. 24 Sk., Dækketöi af Træfade, Skaaler, Tallerkener, Skeer og Knive = 3 Rd. 18 Sk., Bordduge og Haandklæder = 3 Rd. 18 Sk., Foustager og Kar til Valde = 6 Rd. 36 Sk., Dito til Smör = 5 Rd. 30 Sk., Truge, smaae Kar og Spande = 1 Rd. 64 Sk., brugbart

1789. Kjökkentöi af Jern og Kobber = 17 Rd., til Kister og
1. Mai. Skrine = 6 Rd. 12 Sk., en 4 Lpd. Bismer, et Reise-Telt = 2 Rd. 12 Sk., Sengeklæder til 10 Senge, hvoraf tvende i Reserve til Syge = 42 Rd. 48 Sk., 3 Bækkener = 1 Rd. 6 Sk., 15 Klövsadler med Tilbehör = 2 Rd. 12 Sk., 15 Baggereeb af Skind = 5 Rd. 30 Sk., 15 Dito Haar- = 2 Rd. 60 Sk., Klövsadel-Dyner eller Reddinger til 15 Heste = 48 Sk., 5 Leeskafter, 10 River og 10 Möghakker = 32 Sk., en Jern-Brækkestang, tvende Spader og 3 Skuffer = 80 Sk., 15 Gange Hesteskoe à 25 Sk. = 3 Rd. 87 Sk., 5 Hö-Leer, tvende Törve-Leer = 80 Sk., tvende Par Törve-Kasser, tvende Par Mög-Kurve og 4 Par Törve-Kasser = 4 Rd. 24 Sk., desuden til eet Aars Provision for Skolen i Forraad, foruden det löbende: 9 Tdr. Rugmeel à 3 Rd. 60 Sk. = 32 Rd. 60 Sk., 9 Td. Bygmeel à 3 Rd. 4 Sk. = 27 Rd. 36 Sk., 102 Föringer Smör à 45 Sk. = 47 Rd. 78 Sk., 39 Vætter Törfisk à 90 Sk. = 36 Rd. 54 Sk., en stor Haandqværn med Kasse = 6 Rd., 40 Al. Vadmel eller andet brugbart Töi til 13 Sække à Sækken 2 Mk. 8 Sk. = 6 Rd. 3 Mk. — 6) Til de 3 Færger paa Herredsvandene svarer Holum Bispestol herefter aarlig det samme som hidtil, hvilket Forstanderen udbetaler, hvorimod denne Stiftelse og alle dertil hörende nyde de hidtil sædvanlige Friheder i Hensigt til Overförselen. — 7) Som Bogtrykkeriet paa Holum er egentligst at ansee af Begyndelsen legeret til Domkirken sammesteds, saa skal det og for Fremtiden administreres for dens Regning, saaledes, at alle derpaa gaaende Omkostninger. saavel i Materialier som Folkehold, samt de der trykte Bögers Indbinding og Forhandling, m. v., bestrides af dets Udbringende, og altsaa komme det til Last, da Kirken beholder hvad som bliver tilovers. Bogtrykkeriets Drift, samt de dertil hörende almindelige Foranstaltninger og Opsigt, saavel i Hensigt til Assorteringen som Arbeidet og Afsætningen, m. v., og især til Bestemmelsen af hvad Böger der skulle trykkes, skal paaligge Biskoppen efter Over-

læg med Amtmanden, som Med-Directeur, og Rector med Conrector og Domkirkepræsten være forbundne i alt mueligt, og deriblandt ved Correcturenes eller Pröve-Arkenes Læsning, at gaae til Haande. Men Regnskabet for Bogtrykkeriet, samt de fornödne særdeles Foranstaltninger til Indbinding, Transport til Afsætningen, samt Anskaffelse af hvad der behöves til Bogtrykkeriets og Folkenes Underholdning, hvormed Biskoppen ikke kan besværes, skulle skee ved Forstanderen, alt efter Biskoppens Anordning. — 8) Da Bogtrykkeriet efter al Anseelse vil behöve en Summa Penge engang for alle til sin Istandsættelse, saa tillade Vi allern., at det dertil Fornödne enten maa forskydes af den i den 13. Art. omme ldte Aabod, saafremt Noget deraf dertil kan undværes, eller og forskaffes ved Laan mod gangbar Rente, dog at saadant Laan afbetales igjen af Bogtrykkeriets Udbringende, naar det giver noget Men da Domkirken paa Holum imidlertid ikke kan trække noget til Vedligeholdelse af Bogtrykkeriet, er den indtil videre givet Udlæg dertil af Bispestolens Indkomster; men ligesom Bogtrykkeriet kommer i Stand til at bestride denne Udgift, skal dens Belöb igjen falde tilbage til Bispestolens Kasse, som et Tillæg til Oplags- eller Nöd-Pengene. — 9) Biskoppen forestaaer at forskrive hvad der behöves her fra Staden til Bogtrykkeriet, saavel som det löbende Opsyn med Bogtrykkeren, hvilken af ham og Med-Directeur instrueres; ligeledes besörger Biskoppen al den Correspondence, saavel med Geistligheden i sit eget Stift som i Skalholts Stift, der kan behöves til Afsætningens Befordring, og da dette vil give ham megen Besværlighed, nyder han 20 pCt. af Fordelen. Og som det er nyttigere for Bogtrykkeriet, at Oplag af almindeligen afsætlige Böger heller ere store, ex. gr. paa 1000 Exemplarer, end smaae, saasom paa 500, bliver dette förste at tage til Regel ved Bogtrykkeriets Drift; og da Forstanderen vil faae megen Umage, deels med det til Bogtrykkeriet og Bogbinderiet henhörende Folke-

1789.
1. Mai.

1789. 1. Mai. hold, deels og med Indbindingen samt Bögernes Afsætning og Forsendelse, nyder han af Bogtrykkeriet aarlig Lön 40 Rd., og desuden 10 pCt. af den deraf udkommende rene Fordeel, som Opmuntring til Afsætningens desto bedre Befordring, hvilke 10 pCt. tilligemed de Biskoppen tillagde 20 pCt., tilsammen 30 pCt., först blive at beregne naar alle Omkostninger og paahæftende Udgifter i Forveien ere fradragne. Men til desmere Opmuntring for Forstanderen til at sörge for Afsætningen, maae de ham tillagde pCt. endog forhöies i Forhold til det aarlige Overskuds Tilvæxt, som udbringes af solgte Böger, indtil 20 pCt. — 10) Da det af Bogtrykkeriet udkommende nu er henlagt til Domkirken, nyder den ikke for Fremtiden de ved forrige Separations-Act for Eleemosynariis beregnede og denne tillagde 24 Kroner; derimod skal en Eleemosynarius fremdeles holdes sammesteds for disse Penge, som skal være Studiosus Theologiæ, baade for at han paa den Tid af Aaret, som Skolen ikke holdes, kan forestaae Sangen i Domkirken, og ellers forrette hvad en Degn tilkommer, saa og have Leilighed til, under Biskoppens Opsyn, desbedre at forfremme sig i sine Studeringer, samt öves i at prædike, som især for at gaae Biskoppen til Haande i den daglige Opsigt over Bogtrykkeriet, hvortil han om Vinteren kan have saa meget mere Tid, som Skolen da forestaaer Sangen i Kirken. Det ham Tillagde udsvares af Forstanderen, og naar Bogtrykkeriet kommer i den Stand, at det kan udrede denne Udgift, skal det dertil Udlagde falde tilbage til Bispestolens Kasse og lægges til Nöd-Pengene. — 11) Af de i forrige Separations-Act for Holum navngivne Filial-Kirker bör Geldingeholts og Höfde Kirker udgaae, som forlængst afskaffede. Til de övriges Vedligeholdelse er ikke fundet fornödent at udlægge noget af Bispestolens Indtægter, da de, i Kraft af Vores allern. Reglement om Kirkernes Indtægter, agtes at kunne holde dem selv. Men paa det der altid kan haves den fornödne Rigtighed, at deres Indtægter nöiagtig ind-

kræves og anvendes, bör ordentlige Kirke- eller Regnskabs-Böger for dem efter Anordningerne indrettes og holdes, om saadant ikke allerede er sat i Værk. — 12) Da der haves Aarsag at formode, at Vaaningshus og Bopæl med de fornödne Beqvemmeligheder for Biskoppen ikke vil forefindes paa Holum, og maaskee ikke heller til Varighed for Fremtiden kunde istandsættes paa den i det foregaaende anordnede Maade, saa gives den Biskop, som nu kommer til Holum, allern. Frihed til strax at besörge den nu forhaanden, og især for den næste Vinter uomgjængelig fornödne Indretning til hans Vaaning paa den Maade, han og Med-Directeur maatte finde tjenligst baade for Stiftelsen og ham. Men skulde denne Indretning ikke kunne gjöres til Bestandighed for Fremtiden, maa det være ham forbeholdet nærmere at forestille det Fornödne derom. — 13) Da der er befunden en stor Mangel paa Holum, men derimod, at der af afgangne Biskop Gisle Magnussens Stervbo er udlagt som Aabod paa disse Mangler en Summa af 3919 Rd. 21 Sk. Kroners Værd, foruden en Deel uindbundne islandske Böger, som ikke ere ansatte til nogen Værd, hvilket alt daværende Oeconomus sammesteds skal have modtaget, saa tillades Directeurerne strax at besörge denne Summa, saavidt samme ved den nu forestaaende Modtagelse endnu maatte findes i Behold, og ikke at være bestemt til noget andet særdeles Brug, paa bedste Maade anvendte til Istandsættelse af det, som mangler ved denne Stiftelse, være sig af Bygninger, Inventarium, Qvilder eller Andet, alene at denne Beholdnings Anvendelse indberettes af dem til Vores Danske Cancellie til nærmere derpaa indhentende Approbation. Men saavidt det saaledes Udlagde eller Valuta derfor ei mere skulde forefindes, maa den befundne Beskaffenhed dermed af Bispestolens Directeurer nærmere andrages til Vores Danske Cancellie med alle sine Omstændigheder, og deriblandt især, hvorvidt noget deraf med Rette kunde agtes at

1789. 1. Mai.

1788. være bleven forvansket ved mislig Behandling, paa det
1. Mai. at den fornödne Tiltale mod vedkommende Skyldige til Erstatning derfor kan vorde foranstaltet, og saavidt det overblevne af forbemeldte Aabod eller Beholdning ei maatte findes tilstrækkeligt til at opfylde det Manglende, være sig til Lönningernes og andre saadanne Udgifters Bestridelse, eller til Stiftelsens Istandsættelse, maa den af Os allern. tilsagte Understöttelse for denne Bispestol anvendes til at supplere det nu forhaanden Manglende, saavel i vedkommende Embedsmænds Lönninger, som Skole-Oeconomiens uundgaaelige Udgifter. Men om noget deraf kan blive tilovers, skal det, saavel som hvad der kan udbringes, deels af overflödige Huse og Inventarier, deels af det Beholdne af bemeldte Aabod, som för er meldt, anvendes til at anskaffe de manglende Qvilder, ligesom disse kunde blive at erholde for taalelig Pris. Udfaldet af alt dette skulle Directeurerne oplyselig indberette til Vores Danske Cancellie, paa det samme derefter kan indgaae til Os med nærmere allerund. Forestilling derom efter Befindende. Hvorefter alle Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet &c. Christiansborg d. 1. Maji 1789[1].

2. Mai. **Cancellie-Skrivelse til Finants-Collegium, ang. Understöttelse til Holum Bispestol.** Khavn den **2. Mai 1789.** — Cancell. Brevbog for 1789, Nr. 1426, S. 803—804.

P. M. Ved at lade sig allerund. foredrage Alt, hvad som en i Aaret 1783 nedsat Commission har foreslaaet, anlangende de islandske Bispestole og deres

[1]) Ved Reskr. s. D. til Biskop Sigurd Stephansson paa Holum og Amtm. Stephan Thorarensen i Nord- og Öster-Amtet, sendes dem ovenanf. Anordn. om Holum Bispestols og Skoles Bestyrelse, „paa det at I eder derefter allerund. kunne vide at rette, og iövrigt derom meddele Enhver især, saavidt ham vedkommer, den fornödne Underretning". Norske Tegn. XLIII, 403.

Oeconomie, har H. K. Majt i Et og Alt behaget at bifalde bemeldte Commissions Forslag, for saavidt Holum Bispestol angaaer. Og da allerhöistbemte H. Majt ved denne Leilighed tillige allern. har resolveret: at den af den kongelige Kasse formedelst Jordbranden bevilgede Hjelp af 700 Rd. endnu skal vedvare i 5 Aar, mod hvilken Tid Allerhöistsamme efter Omstændighederne og nærmere Forestilling allern vil bestemme, om og hvorvidt en extraordinair Hjelp videre maatte være at forunde: saa har man det kgl. Finantz-Collegium saadan Hans Majts allern. Resolution[1] herved tjenstligst skullet communicere. Det kongelige Danske Cancellie den 2. Maji 1789. 1789. 2. Mai.

Rentekammer-Skrivelse til Cancelliet, ang. Rettergangen i Kammerrets-Sager. Khavn den 27. Mai 1789[2]. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1689. 27. Mai.

Imod Sysselmand Arnorsen i Sneefjeldsnæs Syssel er, formedelst paadragne Restancer af Forpagtnings-Afgifter af Sysselet samt Arnestappens Ombud, anlagt Sag til Fravigelse fra Ombudet. Af hosfölgende Skrivelse vil det kgl. Danske Cancellie behagelig erfare, hvad Forespörgseler Amtmand Stephensen gjör, om, for hvilke höiere Retter Underretsdommen bliver at indstævne til Underkjendelse. Man er her ved Kammeret af den Formening, at da den Norske Lov i hvad der angaaer Processen ogsaa gjelder for Island, maae i lige Maade de samme kongelige Anordninger, der betræffe denne Gjenstand, i Island have Lovskraft; hvoraf da maatte fölge, at alle Sager, som angaae den kongelige Interesse, og forhen hörte under Kammerrettens

[1]) den her paaberaabte kgl. Resolution er af 27. Marts 1789 og findes i „Rotuli over det Danske Cancellies allerund. Forestillinger til Kongen 1789", Fol. 110.

[2]) Reskr. 28. August 1789.

1789. Ressort, bör, i Overeensstemmelse med Forordningen
27. Mai. af 17. Februar 1774, fra Hjemthinget eller förste Instants umiddelbar til Höiesteret indstævnes. Skulde imidlertid denne Forordning ikke i Island være publiceret, önskede Kammeret meget, at det maatte skee, og skulde derhos tjenstligst overlade til velbemeldte Cancellies Afgjörelse, om nogen Bevilling i dette Tilfælde for den berörte Sags Indstævning til Höiesteret skulde være fornöden, da behageligen at ville udvirke samme. Vi udbede os at blive underrettede om Udfaldet, paa det at Amtmanden kan med Svar herfra ligeledes blive underrettet derom, hvilket vi önske at være istand til ved det med det förste herfra afgaaende Postskib, hvilket skeer i næste Uge. Rentekammeret den 27. Maji 1789.

30. Mai. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Leieres Ansvar for Inventarii-Qvæg. Khavn 30. Mai 1789.** — Kundgjort paa Althinget ved Stiftamtmand Levetzows Bekjendtgjörelse 29. April 1790, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 22. 3, S. 28-29. Canc. Brevb. for 1789, Nr. 1831, S. 1053—1054.

P. M. Efter at have indhentet saavel fra begge Biskopperne i Island, som fra Amtmand Thorarensen, Erklæringer over det af Hr. Khre gjorte Forslag, om Leietagernes Ansvar for fast Inventarii-Qvæg, og især det, som er styrtet i Landeplagen 1783 og 1784, har man funden fornödent om denne Sag at correspondere med det kgl. Rentekammer. Samme har nu derpaa svaret, at det i Hensigt til H. Majts Gods er allerede bestemt ved allern. Resol. af 19. Julii 1786, at Forpagterne til Udsvaret af saadanne i Aarene 1783 og 1784 faldne Qvilder maa til ny Besætnings Anskaffelse godtgjöres den halve Deel af Qvildernes Værd, som beviislig i den Tid ere döde, med 2 Rd. Species, paa lige Vilkaar som ved den under 29. Martii 1779 faldne kgl. Resolution var bestemt for de ved Faarepesten uddöde

Qvilder. Med denne Correspondence er imidlertid en temmelig Tid medgaaet, og man formoder altsaa, at Sagen selv, imedens denne Ventilation har været, haver funden sin Rigtighed imellem Vedkommende; men skulde saadant ikke være skeet, saa maa man herved tjenstligst tilmelde Hr. Khre, at hermed vil være at forholde i Overeensstemmelse med de af det kongelige Rentekammer paaberaabte kongelige Resolutioner. Det kgl. Danske Cancellie den 30. Maji 1789. 1789. 30. Mai.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, angaaende Indretning af et Brandvæsen i Reykjavik. Khavn den 2. Juni 1789. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1714. 2. Juni.

Da der uu, foruden Fabriquens og de forrige Handelshuse, ere endeel saavel offentlige som private Bygninger samlede i Reychevigs Kjöbstæd i Island, saa troer man, at det er fornödent jo för jo heller at tænke paa, at faae et ordentligt Brandvæsen der paa Stedet indrettet. Saavidt det Væsentligste angaaer, troer man, at til Grund derfor kunde lægges de i Aaret 1784 for Thorshavn og Friderichsvaag paa Færöerne allern. approberede Brand-Anordninger, som til den Ende fölge herved, med tjenstligst Anmodning, at Hr. Khren vilde tage samme under nærmere Overveielse, for derefter at bestemme det Specielle, og om den hele udfordrende Foranstaltning at meddele os Deres Forslag. Imidlertid bliver, for at Byen i paakommende ulykkelige Tilfælde ikke skal være blottet for de nödvendigste Redningsmidler, foranstaltet, at med Post- eller Falke-Skibet oversendes en Spröite, til at kunne pumpes ved 4 à 6 Mænd, og noget dertil forholdsmæssigt Brand-Redskab, hvilket Alt Fabriquens Forstandere ere af den allern. anordnede Realisations-Commission beordrede at modtage, til Hr. Khrens nærmere Disposition. Rentekammeret den 2. Junii 1789.

1789. 6. Juni. **Rentekammer-Skrivelse** til **Stiftamtmand Levetzow,** ang. **Beregning af Fragt med Post- og Falke-Skibene.** Khavn den 6. Juni 1789. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1752.

Da det er at formode, at med Post- og Falke-Skibene afsendes Sendings-Gods for Privates Regning, saa maae vi tjenstligst have Hr. Khren anmodet, at ville foranstalte, at deraf bliver erlagt en af Hr. Khren billig eragtende Fragt, som betales til Landfogden, for at blive af ham beregnet til Indtægt efter Hr. Khrens ham derom tillæggende Ordre Fra at svare Fragt undtages alene Hr. Khren, Amtmand Stephensen, det kongelige islandske Literatur-Selskab, og hvad de Piger före med sig, som have opholdt sig her for at lære at spinde og væve, og som afgaae herfra med Postkibet. Rentekammeret den 6. Junii 1789.

12. Juni. **Instruction for Sysselmanden i Bardastrands Syssel.** Innraholm 12. Juni 1789. — Denne Instruction er udgivet af Amtmand over Vester-Amtet Olaf Stephensen (jevnf. kgl. Resol. 13. Juni 1787, ovenf. S. 466), og approberet ved Rentek. Skriv. 27. Marts 1790 (see nedenf.). Her trykt efter en Original-Afskrift i det forrige Rentekammers Archiv (isl. Journ. 8, Nr. 812), sammenholdt med en ældre Afskrift, som opbevares i det islandske Departement.

Instruction, hvorefter Sysselmanden udi Bardestrands Syssel, Odder Vidalin, sig udi samme sin Sysselmands-Bestilling indtil videre haver at rette og forholde.

1) Han skal aflægge vedbörlig Rigtighed til vedkommende Amtmand, om nogen Rariteter, som Hans kongel. Majt sig alene har forbeholdet, skulde nogensinde forefindes i hans Betjeningstid inden Bardestrands Syssel, saasom: Björnehuder, Eenhjörnings-Horn, Rosmar- og Hvaltænder, Hvalamber eller andet deslige, af hvad Navn nævnes kan. — 2) For H. Majts Rettigheder af arvelöst Gods, forbrudte Boeslodder,

strandede Skibe og Gods, hvor Eiermanden sig ei indfinder, Böder for Tobaks- og Brændeviins-Aager, samt Landprang, skal han være tiltænkt, om Noget i saa Maade kunde indfalde, til Landfogeden og andre Vedkommende, uden Ophold, Rigtighed at aflægge, og Intet deraf fordölge, langt mindre under Prætext af de höie Herrers Deputerede for Financerne forventende Decision sig understaae: Hans Majts tilhörende Rettigheder enten at skjule, eller sig selv at tilvende, under alvorlig Tiltale. Tvertimod skal han med strandede Skibe, Gods og Vrag, have den Opsigt, som Loven og Forordningen af 21. Martii 1705 hannem paalægger, saa at derimod Intet i ringeste Maade af Nogen handles eller foretages; til hvilken Ende han overalt ved Strandsiden skal föie den Anstalt, at, naar Noget i saa Maade forefalder, han da strax derom kan vorde advaret, hvilket han da, uden allerringeste Ophold eller Forsömmelse, haver til Amtmanden at indberette, paa det derom kunde vorde föiet fornöden Foranstaltning, efter Omstændighederne. Imidlertid haver han, i de Tilfælde, som ei taale Ophold, selv saadan Anstalt at föie, til Skades Afværgelse for Hans Majt, som han siden agter at tilsvare. — 3) Han skal med Flid erkyndige sig, om nogen Metal eller Mineralier maatte befindes i Sysselet, og i saa Fald indsende Forslag til Amtet, hvorledes han formener samme maatte være bekvemmeligst at anvende til Hans Majts Nytte. — 4) For Sysselets aarlige Afgift, saavel som Justits- og Tugthus-Kassens Indkomster af Sysselet, bör han svare Rigtighed hver Sanct-Hans-Dag, eller i det allerseneste paa Landsthinget ved Öxeraa, til Kongens Landfoged, imod hans derfor afgivende Revers, da Amtmanden tillige vil gives Communication af, hvor meget hvert Aar betales af Sysselmanden til bemeldte Kasser. Han skal og til samme Tid aflægge Rigtighed til Landfogeden for det svarende Sagefald af Sysselet, ifölge kongelig allern. Resolution af 26. Martii

1789.
12. Juni.

1789. 12. Juni. 1736. — 5) Alle de Documenter og Sager, saasom Justits-, Skjöde-, Pante- og Skifte-Protocoller, Mandtalsbogen og Sysselets Jordebog, Forordninger, Althingsböger, de kongelige Collegiers samt Stiftamt- og Amtmændenes Ordres og Resolutioner, m. v., som det ham anbetroede Syssel maatte angaae, lader han sig af hans Formand overlevere efter behörig Designation, og skal samme, tillige med hvis udi hans Betjeningstid forefalder, stedse holdes udi vedbörlig Orden og Forvaring. Over bemeldte Protokoller og Breve bör forfattes tvende eenslydende igjennemdragne og forseglede Instrumenter, som af begge Parter underskrives, hvoraf den ene Gjenpart forvares blandt Sysselets Documenter, og den anden indsendes til Amtet. — 6) Han skal boe i det ham anfortroede Syssel, og ei for nogen Beqvemmeligheds Skyld, saa længe han ellers Bestillingen agter at betjene, sig andensteds, eller uden Sysselet, uden kgl. allern. Bevilling, bofast nedsætte. — 7) Agter han nogensteds lang Vei at reise uden Sysselet i egne Forretninger, skal han Saadant först ved Amtet anmelde, paa det behörig Anstalt i en eller anden Maade imidlertid maatte vorde föiet, til Hans kgl. Majts Tjenestes vedbörlige Beobagtning og Indbyggernes Tarv i forefaldende Begivenheder. — 8) Ei heller tillades ham nogen Laugsagner at holde, da ham selv, men ei hans Laugsagner, er Tjenesten anfortroet, hvilken han selv bör forrette og derfor alene være ansvarlig. — 9) De almindelige Thinge skal han aarlig holde paa de Tider, som hidindtil sædvanlig været haver, da Retten paa ethvert Sted tilbörlig og med megen Sömmelighed vil administreres, og ellers om Formiddagen betimelig sættes, efter Norske Lovs Tilhold, men Retten og Rettens Betjente, saavel som Parterne, til ud paa Eftermiddagen, dem til Besvær, ingenlunde opholdes. Iövrigt skal han nöie paasee, at den Fattige ei undertrykkes af den Rige, men at Alle og Enhver uden Ophold eller Persons Anseelse erholder den Ret, dennem ifölge Loven

tilkommer. — 10) Udi Processernes Drift skal han følge Norske Lovs Formalitet, og maa han ingenlunde, som tilforn her i Landet har været brugeligt, naar nogen tvivlraadig Sag til Paakjendelse har været indstævnet, henvise samme til Laugthinget, men han bör selv udi alle de Sager, som under hans Jurisdiction henhöre, endelige Domme ifölge Loven afsige, saaledes som han siden agter at an- og tilsvare. — 11) De Domme, som af hannem maatte vorde afsagte, og af enten af Parterne beskrevne begjæres, maa han dem ingenlunde, under nogen Forevending, over den Tid, som Loven formelder, forholde. Skulde anderledes befindes, maa han forvente Tiltale og Straf derfor ifölge Loven, samt Forordningen af 20. Octobr. 1710. — 12) Tvistige Sager skal han som Sættedommer være pligtig, efter Loven og de ham fra Amtet meddelende Ordres, at paakjende, hvad enten de maatte ansees af mere eller mindre Vigtighed, i de Tilfælde, hvor andre Sysselmænd kunne være vedkommende eller udi Sagerne interesserede. Ligeledes skal han afhöre Vidner, tage Thingsvidner, og ellers andre Rettens Forhandlinger i slige Tilfælde forrette, hvori han maa ingen ubeviislig Forevending eller unyttig Paaskud forebringe, i Hensigt at befries fra slige Forretninger, som hensigte til kongelig Tjeneste eller Rettens Gænge, naar han dertil vorder forordnet enten paa Justitzens Vegne, eller imod billig og skadeslös Betaling af Vedkommende for Reise og Omkostninger. — 13) Alle kongelige Forordninger, Plakater og Befalinger, samt andre Breve, hvad Navn de end maatte have, som bör bekjendtgjöres, og hannem til Publication enten fra de kongelige Collegier eller Amtet tilsendes, skal han troligen paa de forordnede Steder lade læse og forkynde, paa det Almuen og enhver Vedkommende sig derefter kunne rette; skulde og Nogen begjære Copier deraf, bör det ingenlunde veigres. — 14) Han maa ikke fordre eller opbære hos den menige Mand nogen videre Skat eller Told, end ham med Rette til-

1789. 12. Juni.

1789. kommer, hvorover Bonden sig kunde besvære; ei heller
12. Juni. maa han understaae sig: Almuen at foreskrive eller tiltvinge i visse Sorter Vare, Fisk, Huder, Skind eller Speciepenge, deres Skatter og anden Rettighed at betale, men være tilforpligtet, hvis hannem af Bönderne tilkommer, at opbære udi Vadmel, og andre islandske gode og tjenlige Kjöbmandsvarer, som falde i Herredet og Almuen kan tilveiebringe, ifölge Forordningen af 20. April 1619, uvegerlig at imodtage. — 15) Han skal aarlig indsende og in triplo forfatte en saa nöiagtig Angivelse over Sysselets Indkomst og Udgift, som han, om forlangtes, edelig tröster sig at bekræfte. Bemeldte Angivelse maa til ethvert Aars Fardag fra ham til Amtet indsendes, efter det kongel. Rentekammers Ordre af 24. Maji 1775. — 16) Paa det almindelige Öxeraa Landsthing skal han være pligtig den 8. Julii sig aarlig at indfinde, med mindre han derfra ved nogen uomgjængelig Forfald, saasom Forretninger, Kongens Ærinder eller Sygdom, maatte vorde forhindret, saavel for at indgive Erklæringer og Underretninger udi de Tilfælde, Amtmanden kunde behöve, i Anledning af en eller anden Syssel-Indbyggeres til Hans kgl. Majts allerund. gjörende Suppliquer, som og for Oberretten, efter Ordre, at betjene, samt agere eller defendere indstævnte Justits- og andre Sager for Laugthingsretten. Udebliver han fra Landsthinget, skal han ved en Expres strax tilkjendegive Amtmanden det. og tillige indsende antagelige Beviser om sin lovlige Forfald fra at kunne bivaane samme. I vidrig Fald mulkteres han for Udeblivelsen, efter Loven og det kgl. Rentekammers Ordre af 19. Martii 1735. — 17) Han skal forskaffe sig en igjennemdraget og nummereret Justits- eller Herredsthings-Protokol, som af Amtmanden under hans. Haand og Segl authoriseres, hvorudi han med Flid og Troskab haver at indföre alle Domme. Afsigter, Thingsvidner og Forhöre. Han skal og holde en Skjöde- og Pante-Protokol, hvori tillige indföres alle Mageskifter, Forplig-

telser og Gavebreve, som for Retten iflölge Loven produceres, hvilke Protokoller, naar de ere fuldskrevne, vil til Amtet indleveres til Forvaring ved samme, da andre nye Justits- og Skjöde Protokoller blive af Amtmanden authoriserede, og Sysselmanden til vedbörlig Afbetjening igjen overleverte. — 18) Med Arveskifter hos Bönder og menige Almue haver han sig efter Norske Lov at forholde, og skal han være tiltænkt: for Umyndige, saa vederhæftige og redelige Mænd til Værger, efter Loven, at beskikke, som han vil ansvare i sin Tid, om Nogen, formedelst hans Forsömmelse, Efterladenhed eller mislig Foranstaltning i dette Fald, skulde lide nogen Skade eller Afgang. Og paa det at saavel om de sluttede som usluttede Skifter i ethvert Aar kunde haves fornöden Underretning, skal han til hvert Aars Udgang indsende til Amtet en rigtig Fortegnelse over samme, indrettet efter de af det kongel. Danske Cancellie under 5. April 1788 indsendte Schemata, ligesom og Specification in duplo over alle Skiftebreve i ethvert Aar, som maae udstædes i det seneste 6 Uger efter at Skifterne ere sluttede. — 19) Han bör holde en igjennemdragen, nummereret og af Amtmanden forseglet Skatte- og Mandtalsbog, hvorudi han efter enhver Tiendes Belöb bör rigtig anföre efter Loven Skatte, Gjevtolde og Tiender, samt hvor meget og hvad Slags Vare Enhver svarer, paa det derom kunde haves nöiagtig Underretning, naar paaæskes, saa og i alle Maader omgaaes med Oppebörselen efter Lov og kgl. Anordninger, til hvilken Ende enhver Bosiddende bör forskaffes en Contrabog paa et Ark Papir in Octavo, hvorudi paa Debet-Siden med rene Tal anföres, hvad Enhver tilkommer at svare, men paa Credit-Siden ved Dag og Datum naar Noget betales, som med Sysselmandens Skatte- og Mandtalsbog bör være overeensstemmende. — 20) Haver han at tilholde Repstyrerne overalt i Sysselet, at holde ordentlige Protokoller over Fattiges Indkomster og Udgifter i Repperne, aarlig atte-

1789.
12. Juni.

1789. sterede af vedkommende Præster, hvilke med Repsty-
12. Juni. rerne bör have Indseende, at de Fattiges Indkomster billig anvendes til deres og Reppenes Bedste. — 21) Paa hvert Aars Landsthing skal han forevise sin Amtmand til Eftersyn de Protokoller, som han ifölge Loven og denne Instruction bör holde, da Amtmanden tilkommer med deres ordentlige Förelse at have nöie Indseende. — 22) Han skal indrette og forfatte en fuldkommen Jordebog over alle udi hans anfortroede Syssel beliggende Jorder, enten samme kunne være Hans Majts eget Gods, Proprietair-Jorder, eller Beneficier eller Proprietair-Kirker tilhörende, eller og geistlige Embedsmænd pro officio tillagte. Udi bemeldte Jordebog anföres Eiermændenes Navne og hvor de opholde sig, Jordenes Navne, deres Dyrhed, Landskyld og Leieqvilders Tal, saa og med hvad Sort Varer, enten Fisk eller Fride, Landskyld-Afgifter betales. Ved hver Jord maa specificeres, hvor mange Hialeier og Huusmandspladse derhos befindes, saavel som og hvor meget deraf ydes og betales af Enhver. Saa indföres og i Jordebogen ved hvert Sogn alle inden samme beliggende öde Jorder og Eiernes Navne, som samme maatte være tilhörende. — 23) Alt hvis til Falkefangstens bedre Drift i Sysselet ansees tjenligt, det haver han med al Flid at lade sig være angelegent at foranstalte, og til den Ende foreslaae for Amtmanden beqvemme Personer til Falkefangere, naar enten en Falkefanger ved Döden afgaaer, casseres, eller flere Falkefangere udi Sysselet skulle beskikkes. Imidlertid haver han de udi hans anfortroede Syssel allerede tilforordnede Falkefangere, saavel med Tjenestekarles Anskaffelse, naar de dertil trænge, som ellers i andre Tilfælde, at assistere, til Hans kgl. Majts Tjenestes Befordring i bemeldte Begivenhed. — 24) Han skal ethvert Aar indberette til Amtet Sysselets Tilstand, hvilken Indberetning, tillige med de anbefalede oeconomiske Tabeller for hver Rep,

og en summarisk Tabelle over alle Sysselets Repper, skal alletider til Nytaar dertil indsendes. Skulde og noget Mærkværdigt have tildraget sig i Sysselet, skal han derom afgive en à parte Underretning. — Alle Sysselets Indbyggere, som Supplicationer til Hans kgl. Maj[t] ville indgive, som til Amtmandens allerund. Erklæring först bör leveres, paa det han kunde undersöge deres allerunderd. Begjærings Beskaffenhed, i Fölge af allerhöistbemeldte Hans Maj[ts] hannem derom allern. meddeelte Instruction, skal Sysselmanden tilholde, enten paa Öxeraa Landsthing, eller strax derefter, Amtmanden saa betimelig in duplo at tilstille, at han kan have fornöden Tid til, inden Skibenes Afseiling fra Landet samme Aar, sin allerund. Erklæring derpaa at afgive, og Suppliquen derefter til videre allern. Resolution allerund. at fremsende. De Memorialer, som fra Sysselets Indbyggere indsendes til Amtet, maae ligeledes indleveres in duplo. — 26) Han bör have alvorlig Indseende med, at Ingen opkjöber Tobak eller Brændeviin hos Frihandlerne, eller andre Varer, for igjen at aagre med eller udhökre samme i Sysselet, under Varernes Confiscation og anden Straf, ifölge de kgl. Reskripter af 3. Junii 1746 og 14. Martii 1758, samt Plakaten af 13. Junii 1787. — 27) Da Misdædere ofte udbryde af deres Fængsel, saavel som andre Ugjerningsmænd, og siden, under Foregivende af at være forskikkede i andre Ærinder, fri og ubehindret passere, indtil de endelig med fremmede Nationers Skibe imodtages og dermed af Landet bortrömme; thi haver han slig Uorden paa al muelig Maade at forebygge, og derfor tilholde Alle og Enhver af menige Almue i Sysselet, som enten udi egne Forretninger eller udi Andres Ærinder nogensteds til fremmede Sysseler eller andre Districter, hvor de kunne være ubekjendte, langveis agte at reise, at de maae være tiltænkte med Sysselmandens Pas at være forsynede, som af ham uden allerringeste Ophold, un-

1789. 12. Juni.

1789. 12. Juni. der hans Haand og Segl, ved Dag og Datum, bör udstædes, og siden, naar Reisen er fuldendt, igjen til hannem indleveres og casseres. Betrædes Nogen i saa Fald, som sig ei har forsynet med Sysselmandens Pas, bör han, hvor han ankommer, anholdes, indtil han har forskaffet vedbörlig Rigtighed for sig, og behandles efter Reskriptet af 11. April 1781. De Kjöbmænd eller Frihandlere, som före Handelen paa de i Sysselet beliggende Havne, haver Sysselmanden at advare, at de modtage slet Ingen, som af Landet vil udreise, med mindre samme med Amtmandens Pas er forsynet, efter Kong Christian den Femtes allern. Forordning af 5. Martii 1674, under vedbörlig Tiltale og Straf, ifölge Forordningen af 16. Novbr. 1764, Art. 14. — 28) Hvorledes med Handelen paa de udi Sysselet beliggende Havne tilgaaer, om Frihandlerne ere forsynede med gode og forsvarlige Kjöbmandsvarer, ifölge Forordn. af 13. Junii 1787, samt bruge rigtig Maal og Vægt efter Forordningens af 18. Junii 1784 Bydende, herom skal han til Amtet aarlig indsende sin udförlige Underretning. Han skal og tilholde Indbyggerne at handle redelig med Frihandlerne, samt at tilvirke deres Varer forsvarlig, saavel til Handelens som deres egen Bedste. Han skal og nöie paasee, at Tvistigheder, som maatte reise sig mellem Indbyggerne og de Handlende, kunne i Mindelighed vorde afgjorte, hvorved forebygges kostbare Processer og Pengespilde for begge Parter. Han haver og paa al lovlig og billig Maade at understötte de Frihandlere, som allern. maatte være bleven tilladt eller herefter tillades at handle inden Sysselet, men især dem, som ville befordre de privilegerede Grönne- og Isefjords Kjöbstæders Opkomst, hvorved formodes vil vindes i Tiden god Fordeel, saavel for Hans Majt, som Landet og de Handlende selv. — 29) Paa det at de Jorder, som i Sysselet maatte staae öde, igjen kunne bringes i Opkomst og Forbedring, skal han samme, om fornödent gjöres, lade besigte, og derhos skriftlig

anmærke, naar og af hvad Aarsag enhver af disse Jorder er bleven ödesat, samt paa hvad Maade den med mindste Bekostning maatte være igjen at optage, ifölge kgl. allern. Anordning af 15. April 1776, hvortil Tomthusmænd, Nygifte, som ikke have antaget nogen Jord, og om nogle Lösemænd skulde betræffes, kunne beskikkes. — 30) Og som Leilændingernes fast aarlige Omvexling paa Jorderne ikkun geraader til Landets Fordærv og Jordegodsets Ödelæggelse, saa burde Bönderne ei tillades, uden skjellig Aarsag, at frasige den Jord i de 3 förste Aar, som de engang have antaget, ligesom derimod alvorlig bör holdes over, at ingen Bonde af sin Husbond vorder udviist af den Jord, ham engang er bleven bygslet, saalænge han samme lovlig besidder, og ellers betaler hvis fra Arildstid deraf er bleven svaret og med Rette ydes og gives bör. — 31) Med Jordforbedringen tilholdes ham overalt i Sysselet at have et vaaget Öie, og ingenlunde tillade, at Nogen forsömmer den i Forordningen af 13. Maji 1776 allern. anbefalede aarlige Gjærdesætning, Tuers Jævning, Myrers Udtapning, Vands Afledning fra sumpige, men Tilledning til altfor törre Steder, Kaalhaugers Oprettelse, ifölge kgl. allern. Befaling af 26. Febr. 1754, samt Törveskjær. ifölge Hans Majts allern. Resolution af 8. April 1782; derimod maa Almuen alvorlig tilholdes, at foröge Gjödningen paa al muelig Maade, efter de derom i Landets Sprog ved Trykken udgivne Veiledninger, til Hjemme- og Udmarkernes Rögt og Græsvæxtens Forbedring. — 32) Som det og meget geraader til den almindelige Velfærd, at den Kratskov, som befindes i Sysselet, maatte paa al muelig Maade vorde fredet, thi skal han være forbunden dermed at have alvorlig Indseende, især at de publique Skove vorde ei forhuggede eller ödelagte, hvilket under vedlagt Straf er forbudet ved kgl. allern. Resolution af 26. Febr. 1754. — 33) At Kreaturerne maatte vorde opelskede, uden Forsömmelse,

1789. 12. Juni.

1789. 12. Juni. i Sysselet, derom skal han have alvorlig Indseende, da Sligt vil være det kraftigste Middel til Landets Velfærd og Opkomst, samt forebygge Indbyggernes Död i indfaldende haarde og fiskelöse Aaringer, ligesom Folkets Formue derved vilde tiltage, flere Skatter og Tiender ydes til Hans Majt, saavel som Indkomster for de milde Stiftelser, samt Indbyggernes Gjeld og Armod forebygges. — 34) Han skal udi det ham anfortroede Syssel have Indseende med, at Bönderne ei tiltvinges at svare Leie af uddödt Qvæg til deres Husbönder, mod Forordningens af 15. Maji 1705 Bydende. — 35) At Ræve vorde overalt ödelagte ved Rævehuller om Foraaret, saavel som skudte om Vinteren ved udsat Agn fra smaae Hytter, fangede ved Rævesaxe, Rævefælder, dræbte ved Rævekager og den saakaldede Dýrahnött: dertil haver Sysselmanden at opmuntre de dueligste og beqvemmeste Mænd i Sysselet, for derved at forebygge de kostbare og for Husholdningen saa höistfornödne Faars altfor store Nederlag af disse skadelige Dyr. — 36) Han bör tilholde Syssel-Indbyggerne at söge Fiskeriet vedbörlig og uden Forsömmelse paa de Steder, hvor saadan Guds Velsignelse falder, samt ved Amtet anmelde og foreslaae, hvad tjenlige Midler han maatte eragte fornödne til Fiskeriets Befordring og Opkomst, ligesom Indbyggerne maae tilholdes at benytte dem af Laxe- og Forellefangsten, hvor den maatte falde, enten ved Sökanten eller udi Elver og færske Vande. — 37) Da der og i Arnerfjorden kunde haves god Hvalfangst, saa maae Indbyggerne opmuntres til, om ikke paa den af de övede Hvalfangere brugelige Maade, der og i flere Fjorde at fange Hvalfiske, hvortil Landets Börn mangle Kundskab, Hvalfanger-Chalupper og Redskaber, saa dog at kaste dem en Harpun i Livet, paa den forhen brugte Maade i Landet, hvilket har ofte tilfört Indbyggerne stor Fordeel. — 38) Til Sælhundefangsten haver han og at opmuntre Syssel-Indbyggerne, hvorfor kan ventes Præmie, naar et vist Antal Sæl-

hunde kunne fanges paa de Steder, hvor Fangsten har enten været længe forsömt, eller ei för bleven brugt. — 39) De almindelige alfare Veie skal han aarlig tilholde Almuen, efter Loven og Reskriptet af 29. April 1776, over hele Sysselet at rydde og vedligeholde, Broer at anlægge og Gröfter at grave igjennem Moradser og sumpige Steder, samt Veimærker (Varder) til de Reisendes Efterretning at opsætte, da alt Sligt hensigter til Sysselets eget og alle Reisendes Bedste i Almindelighed. — 40) Med Ederfuglens Fredning haver han paa alle beleilige Steder i Sysselet nöie Opsigt, og maae Æggene i de förste 8 à 10 Aar, hvor Fuglen skal opelskes, ingenlunde tages, hvorved den gjöres sky og forlader Varppladsene, til störste Skade for Landeieren, som i dets Sted kunde have megen Fordeel af Ederdunen og Æggene i sin Tid, naar Fuglen maatte först anseelig formere sig i Tallet. — 41) Da det er meget fordeelagtigere at kjöbe umalet Korn, end Rug- eller Bygmeel, saa tilkommer Sysselmanden at see Qværnestene tilhuggede til Meelmalingen, samt, hvor det er gjörligt i Sysselet, opmuntre Indbyggerne til Vand- og Vind-Möllers Istandsættelse til dette Brug. — 42) Og da Örkeslösbed og Lediggang er altid höist landfordærvelig, saa maa han ei tillade at Nogen omstreifer i Sysselet, men om Lösemænd eller Lediggængere skulde betræffes inden samme, skal han strax sætte dem i fast Tjeneste hos bosiddende Folk, om Lösemændene ei anbefales at optage öde Jorder, efter Forordningens af 19. Febr. 1783 2. Art. Bydende og denne Instructions 29. Post. De unge Fruentimmere vil ligeledes oplæres i Uld- og Hörgarns-Spinding, Syen, Væven og Knytten samt andet sömmeligt og fordeelagtigt Arbeide, især at före dem til Nytte det kgl. Oecon. og Commerce-Collegii Naade, som Aar 1785 har indsendt til Bardestrands og andre Sysseler i Island Hör-Rokke, Knækhasper og Vævestole, til Hörspinderiets samt Uld- og Linnedvæveriets Udbredelse i Landet. — Iövrigt haver han, som

1789.
12. Juni.

1789. 12. Juni. nidkjær kongelig Betjent og Sysselmand, sig efter Loven og Forordningerne i Alt allerund. at rette og forholde, saavel som det höikongelige Rentekammers Ordres og Befalinger, saa og udi alle de Poster og Tilfælde, som udi denne Instruction ei specialiter ere indförte, hvis hannem af Amtmanden eller anden ham foresat Övrighed til Hans kgl. Majts Tjenestes Befordring Tid efter anden bliver anbefalet. Indreholm den 12. Junii 1789.

13. Juni. **Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Olaf Stephensen, ang. Benyttelsen af Fortöinings-Redskaber paa Havnene i Island. Khavn 13. Juni 1789[1].** — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1785.

Hr. Amtm. Betænkning af 17. Januarii a. c., angaaende hvad Leie Fremmede skulde svare af de ved Havnene i Island værende Landtouge, naar de benyttede sig af dem til at fortöie deres Skibe, er vel her ved Kammeret taget under Betragtning, men da vi finde, at Fremmede maatte ansee en saadan Bestemmelse for en Byrde, og havde Ret til paa deres Side at fordre Sikkerhed for deres Skibe og Ladninger, naar de vare fortöiede ved Landtougene, hvilken Sikkerhed vilde formeentlig blive större, end at den kunde gives dem af Eierne, eller paalægges disse, saa holde vi for, at det faaer, i det mindste til videre, have sit Forblivende ved hvad Forening de Fremmede og Eierne bedst kan træffe imellem sig selv; hvilket saaledes formeldes Hr. Amtm. til behageligt Gjensvar. Rentekammeret den 13. Junii 1789.

13. Juni. **Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Olaf Stephensen, ang. Lönnen for Postbudet i Vester-**

[1] Rentek. Skriv. 27. Septbr. 1823; Plak. 28. Decbr. 1836 § 11.

Amtet. Khavn 13. Juni 1789. — Hvorved Rentek. bifalder, at „Postbudet, som förer Vesterlands-Posten, herefter tilstaaes 12 Rd. for hver Tour". Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1809. [Communication og Udbetalings-Ordre s. D. til Landfogden Skuli Magnusson, see Copieb. sst. Nr. 1810]. 1789. 13. Juni.

Rentekammer-Circulaire til Stiftamtmanden og Amtmændene i Island, ang. de aarlige Indberetninger om Handelen. Khavn 13. Juni 1789. Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1823—1825. 13. Juni.

Iblandt de i Forordn. af 13. Juni 1787, dens II. Cap. 13. § opregnede Fornödenheds-Vare, hvorover Sysselmændene skal indsende Optegnelser her til Kammeret, til Sikkerhed for, at derpaa ikke befrygtes Mangel, er vel ikke anfört Jern, men da Jernet dog er at ansee at være ligesaa fornödent, som endeel af de der anförte Sorter, saa maae vi tjenstligst have (Tit.) anmodet, at ville tillægge Sysselmændene i (N. N.)-Amtet fornöden Ordre om, at inddrage denne Species i forommeldte deres Optegnelser. Rentekammeret den 13. Junii 1789.

Kongelig Resolution ang. Föring for Studenter og Disciple fra Island. Frederiksberg 17. Juni 1789. — I Anledning af en Ansögning fra samtlige islandske Studerende ved Universitetet, om at bevilges Föring med Falke- og Postskibet af samme Qvantitet som i Octroyen 15. August 1763 og Resol. 3 Febr. 1783 var bestemt, samt tillige, i Anledning af de islandske Varers höie Indkjöbspriser i Island og lave Udsalgspriser i Kjöbenhavn, for dette Aar at beholde den sædvanlige Douceur af Handelen, 20 Rd. for hver, samt tillige Naadegave igjennem Zahlhammeret af 15 Rd. 90 Sk. hver, m. v. (Forestilling 9 Juni). — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 70, Nr. 57. — Resolutionen er communiceret Universitetet og Sjællands Biskop ved Rentek. Skriv. 18. Juli 1789 (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1880—1881), med Anmodning om aarlig at indsende Fortegnelser respective over islandske Studenter ved Universitetet, og islandske Disciple i 17. Juni.

1789. 17. Juni. de danske Skoler. Ifölge Amtmand Olaf Stephensens Befaling er denne Resolution trykt blandt Tillæggene til Althingsbogen 1789, i en Bekjendtgjörelse for Vester-Amtet, dat. Indreholm den 24. Oktbr. 1789 (Althingsb. 1789, S. 81—82).

De islandske Studenter, som for nærværende Tid opholde sig ved Vore Universiteter, saavel som de Skole-Disciplcr, som ligeledes maatte være indsatte i Skolerne i Vort Rige Danmark, ville Vi for indeværende Aar allern. forunde fri Fragt med det for Vores Regning fra Island afgaaende Falke-' og Postskib, af en lige Föring, som dem under den forrige islandske Handels-Indretning ifölge Octroyen af 15. August 1763 har været bevilget, nemlig for hver af de förste 6 Skpd. Platfisk, og for hver af de sidste 3 Skpd., hvilken Benaadning Vi for Fremtiden ligeledes ville forunde enhver Student i 5 Aar, fra den Tid af at han kommer til Academiet, og enhver Discipel saa længe han opholder sig ved Skolen, hvorimod de enhver Student og Discipel for Forskjel i Föringsvarenes Indkjöbspriser nu mod tilforn, samt til Forhöielse i Föringen, af Vores Kasse ved Vore Resolutioner af 3. Februarii 1783 og 14. Februarii 1784 paa et vist Antal Aar tilstaaede 35 Rd. 90 Sk. og 17 Rd. 93 Sk., nu henfalde. Friderichsberg Slot den 17. Junii 1789.

26. Juni. **Reskript til Stiftbefalingsmand Levetzow og Biskop Hannes Finnsson, ang. Forandringer i Tugthus-Fundationen. Frederiksberg 26. Juni 1789.** — Uddrag (§§ 1. 2. 5. 6. 7. 9 og 11) publiceret paa Althinget ved Stiftamtmand Levetzows Bekjendtgjörelse 29. April 1790, trykt i Althingsb. s. A. Nr. 22, S. 25—27. Norske Tegn. XLIII, 438—442. Fogtm. VI. 5, 154—158.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Som Os allerund. er bleven foredraget, at det vilde være baade nyttigt og nödvendigt, at Vores under 3. Martii 1784 udfærdigede Fundatz for Tugthuset paa Vort Land Island i adskillige Poster forandres, og endeel af det

derudi Anförte nöiere bestemmes: saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi allern. have fundet for godt at fastsætte fölgende: 1789. 26. Juni.

1) Den ved Fundatzens 1. § Nr. 2 Litr. b Directionen givne Tilladelse, under de deri fastsatte Vilkaar, at lösgive Tugthuslemmer forinden Straffetiden er forbi, og især naar en Ven eller Slægtning vilde betale Lösepenge for dem, skal herefter alene have Sted i Henseende til Tiggere og Lösgjængere, dog ikke i noget Tilfælde for Penge. — 2) Endskjöndt det fremdeles forbliver ved den i Fundatzens 2. § Nr. 2 givne Tilladelse, at Tugthuslemmer maae bortleies til Arbeide hos private Folk, saa skal dog disse saaledes bortleiede Tugthuslemmer hver Aften indfinde sig igjen i Tugthuset, for der at være under bestandig Opsigt. — 3) Den ved Fundatzens 2. § Nr. 3 fastsatte Arbeidstid for Tugthuslemmerne skal herefter alene være fra Kl. 6 om Morgenen til Kl. 12 om Middagen, og fra Kl. 2 om Eftermiddagen til Kl. 8 om Aftenen. — 4) Istedenfor de i Fundatsens 5. § Nr. 1 benævnte Directeurer for Tugthuset, skal Directionen for Fremtiden alene bestaae af Stiftamtmanden, Biskoppen over Skalholts Stift, samt Laugmanden og Landfogden for Sönderlandet, og Stemmernes Pluralitet skal decidere de forekommende Tilfælde, men, naar Stemmerne ere lige deelte, skal Stiftamtmandens Mening gjælde. — 5) De Approbationer paa Domme, der tilfinde Tugthusstraf, hvilke efter Fundatzens 1. § Litr. b skulle gives af den nærmeste Directeur, bör herefter alene udstædes af Stiftamtmanden. — 6) De som maatte befindes at huse nogen fra Tugthuset Undvigt, skulle, ifölge vor allern. Befaling af 11. April 1781, böde til Sognets Fattige en halv Rigsdaler Courant for hver Uge og 7 Sk. for hver Dag, de have saadan Person hos sig, og dersom det kan overbevises dem, at de have vidst det var en af Tugthuset Undvigt, eller de, i Mangel af fuldstændigt Beviis, ikke tröste sig til at befrie sig med Eed, naar der er Mistanke om at de have

1789. vidst det, da skulle de, ifölge foranförte Reskript, straffes
26. Juni. paa lige Maade som de, der huse Delinquenter og Römningsmænd, hvilket dog efter Befindende maa moderes til Böder, saaledes, at de böde ligesaa meget til Tugthus-Cassen som til Sognets Fattige, og skal sidstmeldte Böder vedvare indtil den Undvigte kommer igjen tilstede i Tugthuset, men skulde Hælerne ikke kunne skaffe den Undvigte igjen tilstede, dömmes de, foruden Böderne, til vilkaarlig legemlig Straf. — 7) Naar Nogen, som ei er confirmeret, men ellers af den Alder, at han kan dömmes til Tugthuset, sættes derind, skal der haves nöie Tilsyn med, at han faaer den behörige Underviisning i sin Christendom af Præsten ved Reikevig Kirke. — 8) Oeconomus maa herefter være fritaget for, efter Fundatzens Bydende udi 2. § Nr. 14, at holde en Student til at forrette Læsning for Tugthuslemmerne; men saadant skal for Fremtiden skee ved en anden af Tugthus-Betjenterne, og skal Stedets Præst være pligtig undertiden at overhöre Tugthuslemmerne i deres Christendom, for de 5 Rd. han aarlig nyder af Tugthuskassen. — 9) Endskjöndt Fundatzens 1. § Nr. 2 iblandt Andet bestemmer, at vanföre Folk, som ei ganske og aldeles kunne fortjene det Nödtörftige til Underholdning, maae indsættes i Tugthuset, adskilte fra dem, som ere indkomne der til Straf, ville Vi dog, at saadant for Fremtiden ikke mere skal have Sted. — 10) Directionens Hoved-Forsamlinger skulle herefter være trende Gange om Aaret, nemlig den 1. April, den 1. Julii og den 1. Oktbr., eller, om nogen af disse Dage indtræffer paa en Helligdag, da næste Dag efter; men desforuden vedblive Extra-Forsamlinger i udfordrende Tilfælde, efter Fundatzens Forskrift. — 11) Da Vi allern. skjænke 400 Rd. aarlig til Medicamenter for Fattige paa Island, saa ville Vi, at hvad der af denne Summa aarlig maatte overskyde skal anvendes til Tugthuslemmerne. — 12) Som det er befundet, at Tugthuslemmerne, til mest Nytte

for Tugthuset og det Almindelige, kunne beskjæftige sig med at spinde uldent Garn for Vort militaire Ulden-Manufactur her i Staden, og samme kan modtage alt det Garn, som der kan tilveiebringes, imod Betaling ved hver Leverance, naar det her er ankommen, saa skal Fundatzens 2. § Nr. 1, hvorefter det Uldgarn, som Tugthuslemmerne forarbeide, efter nærmere Afhandling, afsættes ved Reykevigs Fabrique, derhen være forandret, at Tugthuslemmerne herefter spinde Uldgarn for bemeldte Manufactur-Huus, efter oversendende Pröve, og skal med Uldens Bearbeidning iagttages, at den sorteres i fire Dele, nemlig: al den hvide og bedste Sort udsöges for sig selv; den övrige hvide og grove Sort, der sidder paa Halsen og Födderne, saavel som den lange og stride, der sidder imellem den gode Uld. sorteres ligeledes for sig selv, hver til sit Brug; dernæst udtages al den brune Uld, som spindes for sig, og endelig den sorte Uld, som findes tjenlig til Lister, sendes in natura uspunden, tillige med det spundne Garn, til Uld-Manufacturet, og beregnes til sin Priis. Den udsögte bedste Uld spindes uvasket pr. Stræng til 28 Lod, men vaskes den, da til 26 Lod, og al den övrige, saavel den slette hvide, som brune Uld, spindes Strængen omtrent til 30 Lod, hvorefter den hasples, efter den anordnede Tal-Haspel, der skal holde 2⅝ Alen i Omkreds, fölgelig en halv Stræng 11 Knæk, hver til 44 Traader. Spindet maa skee til höire Side, da det alene til Kjæden kan bruges. For en heel Stræng Garn at skrubbele, karde og spinde, der holder 22 Knæk, hver til 44 Traader, betales 5 Skilling Danske, og for at sortere, flage og plukke Ulden, betales for 60 Pd. Garn 26 Skilling, ligesom og Manufacturet vil godtgjöre den til Uldens Indfetning brugende bedste hvide Havkalvs-Tran, der beregnes paa 48 Pd. Uld at fette 1¾ Potte. — Derefter I eder allerund. kunne vide at rette og Vedkommende Sligt at tilkjendegive, samt det For-

1789. 26. Juni.

1789. nödne heraf til Alles Efterretning at bekjendtgjöre.
26. Juni. Befalende &c. Friderichsberg Slot den 26. Junii 1789.

10. Juli. **Reskript til Stiftbefalingsmand Levetzow og Biskop Hannes Finnsson, ang. Nedlæggelse af Kirken paa Steinsholt. Frederiksberg 10. Juli 1789.** — Norske Tegn. XLIII, 452—453. P. Pètursson Hist. Eccl. Island. S. 181—182; Fogtm. VI. 5, 167.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Da Os allerund. er bleven foredraget en fra Hr. Oddur Sverrisson, Præst til Steinsholt og Nup Menigheder udi Skalholts Stift paa Vort Land Island indkommen Ansögning, hvorudi han haver meldet, at Annexkirken Store-Nup, som hidtil har været Proprietair-Eiendom, er af dens forrige Eiere holdt i saa slet Stand, at den, selv bygfældig, har tabt næsten alle dens Eiendele, og at Proprietairen tillige er saa forarmet, at hans Midler ikke kan tilstrække til hans Gjælds Afbetaling til Kirken, hvorfore Gaarden Store-Nup, efter eders Foranstaltning, er sat til Auction, under de Vilkaar, at dens Kjöber skulde erstatte alt det manglende Inventarium, samt betale alle Omkostninger, og de for 2 Aar resterende Smörleier til Præsten, men at bemeldte Gaard, som under disse Vilkaar ingen Kjöbere fandt, staaer Fare for alt mere og mere at forværres og Kirken reent at forfalde, samt Præsten at miste sin Indkomst deraf for Eftertiden; desaarsag, og da bemeldte Gaard skal ligge midt i begge Sognerne, saa Steinsholts Menighed let kan söge til Nups Kirke, uden at have længere Vei til den end nogle af Nups Sogns Gaarde have, fornævnte Hr. Oddur Sverrisson derhos allerund. haver ansögt, at Gaarden Nup maatte henlægges til Præsten for Nup og Steinsholt Menigheder, og Kirken paa Steinsholt at maatte afskaffes, samt dens Menighed at henlægges til Nup, saa og at Kirkens Materialier maatte anvendes til Nup Kirkes Istandsættelse, og at Inventarium maatte

modereres derhen, at det ikke blev Præsten til stor Byrde, da han i saa Fald vil forpligte sig til, inden 7 Aar at have betalt den Gjeld, som hæfter paa Gaarden; — saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi, i Anledning af saadan herom allerund. gjorte Ansögning, samt eders derover givne Erklæring, allern. ville have bevilget det af Supplikanten Ansögte, dog at han, isteden for efter Tilbud at betale Gjelden inden 7 Aars Forlöb, skal være pligtig at betale $1/7$ Deel af Gjelden hvert Aar, samt at forbedre Bygningerne paa Gaarden, saaledes, at de inden 10 Aar kunne være i fuldkommen Stand, hvilken Bygningernes Reparation skal lignes paa de förste 10 Aar, saaledes som foranfört er bestemt med Gjeldens Afbetaling i 7 Aar. Derefter I eder allerund. have at rette, og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Friderichsberg den 10. Julii 1789. 1789. 10. Juli.

Reskript til Biskoppen i Skalholts Stift, Hannes Finnsson, ang. Forhöielse af Bispe-Enkernes Pension. Frederiksberg 10. Juli 1789. 10. Juli.
— Norske Tegn. XLIII, 453. Fogtm. VI. 5, 166—167.

Christian den Syvende &c. V. G. T. Da det ved allern. Reskript af 29. April 1785, angaaende Forandringen med Schalholts Bispestol og Skole, er bleven dig tilladt at udvælge en Gaard til Enkesæde, og der for Bispe-Enkerne tillige ved Skole-Reglementet er bestemt en Pension af 80 Rd., men det af en fra Vores Rentekammer til Vores Danske Cancellie indlöben Skrivelse, som Os allerund. er bleven refereret, erfares, at du til Enkesæde har udseet en af Vore Gaarde, nemlig Jerngarderstade [= Járngerðarstaðir], og derhos ansögt, at dig ved Landfoged Schule Magnusens Afgang maatte forundes Öen Wedöe [= Viðey] til Residence, som er overladt Landfogden til Beboelse, hvorpaa bemeldte Kammer skal have tilmeldet dig, at

1789. 10. Juli. de Vilkaar, paa hvilke din Begjæring kunde komme i Betragtning, var, at du i saa Fald ikke kunde forundes nogen Gaard til Enkesæde, men at du selv maatte opföre og indrette, samt, naar ingen Enke var, vedligeholde et Enkesæde paa Öen; i hvis Anledning du haver gjort det bevisligt, at ingen Bispe-Enke efter al Sandsynlighed vil komme til at benytte sig af en Gaard til Enkesæde, da saadant ikkun eengang, og for eet Aar, er hændet nu i 250 Aar; — saa give Vi dig hermed tilkjende, at Vi, i Anledning af Ovenanförte, allern. have funden for godt, og herved ville have bevilget, at den for Bispe-Enkerne bestemte Pension, 80 Rd., maa, saavel for Vores Interesses Skyld, som til Fordeel for Enkerne, forhöies med 20 Rd., som Indkomsterne af bem Gaard Jerngaarderstade kan anslaaes og beløbe sig til, hvorimod der intet Enkesæde for Eftertiden bliver at vedligeholde. Derefter du dig allerund. haver at rette. Befalende &c. Friderichsberg den 10. Julii 1789[1].

11. Juli. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow og Biskop Hannes Finnsson, ang. Indretningen af Protokoller for Reppernes Fattigvæsen.** Khavn 11. Juli 1789. — Canc. Brevb. for 1789, Nr. 2361, S. 1326—1327.

P. M. Det kongelige Rentekammer har tilstillet Cancelliet Extract af en Skrivelse fra Hr. Kherre, dat. 21. April 1786, hvorudi De indberetter, at have ved Circulairer til samtlige Sysselmænd, og igjennem Biskoppen

[1]) Ved Rentekammerets Skrivelse 25. August 1789 (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1923) til Stiftamtmand Levetzow, beordres Gaarden Jarngerðarstaðir, i Anledning af ovenanförte Reskript, inddragen under den kongelige Gods-Administration, og bortsolgt ved Auction, under Forbehold af Kammerets Approbation paa det höieste Bud.

ved Geistligheden foranstaltet, at der i enhver Rep indrettes og holdes en Bog, bekostet af Fattigkassen og authoriseret af Sysselmanden, til deri at indföres Reppens Fattiges Navne, deres Tilstand, samt hvorvidt, hos hvem og hvorledes de underholdes af Reppen, ligesom og, at der i samme indföres Reppens Fattiges Indkomster og disses Anvendelse, tillige med Alt hvad der iövrigt angaaer Fattigvæsenets Bestyrelse i Reppen, hvilket Regnskab Repstyrerne tillige med Præsten holder og underskriver, men Bogen forvares hos Præsten. — Over denne Foranstaltning fandt man fornödent at correspondere med den angaaende Islands almindelige Væsen allern. anordnede Commission, og först nylig har man derpaa erholdet Svar fra Samme. Da bemeldte Commission nu ikke i denne Henseende har funden, at noget videre burde tilföies eller iagttages, saa skulde man herved tjenstligst tilmelde Hr. Kherre og D. Höiærv., at den saaledes föiede Foranstaltning er approberet. Det kongelige Danske Cancellie den 11. Julii 1789[1]. 1789. 11. Juli.

Cancellie - Skrivelse til **Amtmand Stephan Thorarensen og Biskoppen paa Holum Sigurd Stephansson**, ang. **Hoveriefrihed for Conrectors Avlsgaard ved Holum Skole. Khavn 11. Juli 1789.** — Canc. Brevb. for 1789, Nr. 2363, S. 1327—1328. 11. Juli.

P. M. I Anledning af en fra Conrector Hjalmarson under 26. Augusti 1785 hertil indkommen Forespörgsel, om der af hans paaboende Gaard Hvam skal svares Dagslaatter til Holum Bispestol, hvilket afgangne Biskop

---

[1] Canc. Skriv. s. D. til Biskop Sigurd Stephansson og Amtmand Stephan Thorarensen, at foranstalte, at i enhver Rep indrettes og holdes en Bog, bekostet af Fattigkassen og authoriseret af Sysselmanden, samt indrettet som ovenfor er meldt (Canc. Brevb. sst. Nr. 2370, S. 1329.

1789. 11. Juli. Thorarensen skal have fordret, skulde man tjenstlig have Dennem tilmeldet: at da der ved Cancelliets Skrivelse af 1. April 1780 er bevilget Lærerne ved Holum Stifts Skole en tjenlig Bondegaard til Beboelse for dem og Familie, imod enten at svare til Bispestolen den sædvanlige fastsatte Afgift af Gaarden, eller, om de maatte finde det tjenligere for deres Husholdninger, at lade beregne dem Landskyldens Belöb til Afkortning i deres Lön, saa har det ifölge heraf været overladt til Lærerne at vælge, hvad enten de ville betale Landskylden til Bispestolen, eller liquidere den i deres Lön; og da Conrector Hjalmarsen nu har antaget Gaarden Hvam til Beboelse paa dette sidste Vilkaar, som det han for sin Husholdning har anseet mest tjenlig, saa fölger deraf, at han maa være fri for alle de Byrder, som hæftede ved Gaarden Hvamms Landskylds Svarelse, og altsaa tillige for Dagslaatterne, thi, skulde Conrector svare disse Dagslaatter til Bispestolen, vilde han ikke længer kunne lade sig beregne den hele Landskylds Belöb af Gaarden Hvam til Afkortning i hans Lön, men kuns en Deel deraf, og da var det ham ved dette Collegii Resolution tilstaaede Valg, og den ved samme tilsigtede Nytte, ham betagen. — Hvilket Hr. Amtmand og D. Höiærv. ville behage at tilmelde Conrector Hjalmarsen. Det kongelige Danske Cancellie den 11. Julii 1789.

11. Juli. **Cancellie-Skrivelse til Biskop Hannes Finnsson og Amtmand Olaf Stephensen, ang. Smaa-Tienden i Gufudals Rep. Khavn 11. Juli 1789.** — Canc. Brevb. for 1789, Nr. 2369, S. 1329.

P. M. I Anledning af tvende hertil indkomne Ansögninger, den ene fra Repstyrerne i Gufudals Rep, under Bardestrands Syssel, at Smaa-Tienden af bem^te Rep ene og alene maa bruges og anvendes til de Fattiges Underholdning, og den anden fra Sognepræsten for bemeldte Gufudal Hr. Magnus Einersen, at Smaa-Tienderne i dette

Sogn herefter som hidtil maatte forblive en Indkomst for Præsten, skulde man herved tjenstlig have Deres Höiærv. og Hr. Amtmand tilmeldet, at siden det af de herover afgivne Erklæringer erfares, at disse Smaa-Tiender i den confirmerede Kirkestol af 1575 ere tillagde Gufudals Kirke, og i 214 Aar været ydede til Samme, skjöndt de dog i Förstningen urigtig maa være tagne fra Sognets Fattige, som hverken kunde eller burde mistet dem, og de Fattige i Reppen imidlertid savne bemeldte Smaa-Tiender til deres fornödne Underholdning, saa haves Intet imod, at Præsten saavel som Kirken paa bemeldte Gufudal fremdeles, som hidtil, beholde disse Tiender, efter den allern. confirmerede Maaldagebog, men derimod bör Reppen tillægges 3 Rd. af de 10 Rd., som aarlig svares af den kongelige Kasse for Flatö Handel; — hvilket De ville behage Vedkommende til Efterretning at tilkjendegive. Det kongelige Danske Cancellie den 11. Julii 1789. 1789. 11. Juli.

Kongelig Resolution ang. **Tilsagn om Præmier for Ræve- og Sælhundefangst** m. v. Frederiksberg 15. Juli 1789. — I Anledning af Rentekammerets Beretning om Islands Tilstand og oeconomiske Forfatning i Tidsrummet fra Efteraaret 1787 til Slutningen af Aaret 1788, hvorved foreslaaes Uddeling af Præmier, deels af Meelböderne og deels af Rentekammerets Extrafond, til forskjellige navngivne Personer, for oeconomisk Drift i en eller anden Retning. Efter Forslag af Amtmanden i Nord- og Öster-Amtet ansaaes det tjenligt, at udlove Præmier i nogle Aar for Rævefangst, og i Anledning af det i For. 13. Juni 1787, III. Cap. § 4, givne Tilsagn, foreslaaer Kammeret, efter fört Correspondence med Övrigheden i Island: „at naar det med troværdige og af Sysselmændene bekræftede Attester, der tillige maa forklare paa hvad Maade Sælhundefangsten er dreven, bevises, at den er optagen paa saadanne Steder, hvor den ei tilforn er brugt, maatte for det förste i 3 Aar udsættes en Præmie af 16 Sk. for hver Sæl, dog Kaaberne (=kæpurnar) derunder ikke indbegrebne, men for Fangsten som skeer paa Steder, hvor den tilforn er dreven, 15. Juli.

1789. ikkun 16 Sk. for hver Sæl over 50, ligeledes for det förste i
15. Juli. 3 Aar". — I Anledning af Stiftamtmand Levetzows Forslag indstilles og et temporairt Præmie-Tilsagn for Baadebygning paa Kjalarnæs, og i Anledning af Forslag fra Amtmanden i Nord- og Öster-Amtet ligeledes for Indretning af Setu-sóknir (Haandliner) til Havkalvefangst i Norder-Mule-Syssel. Angaaende Rensdyrenes Opelskning berettes, at man i Sommeren 1788 har seet over 150 Stykker paa Vadla-Hede, og ligesaa mange, om ikke flere, paa de andre Heder nordefter (Forest. 30. Juni). — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 70, Nr. 69. — Præmierne for Rævefælder og for Sælhundefangst ere kundgjorte ved Amtmand Olaf Stephensens Bekjendtgjörelse til Vesteramtet, dat. Indreholm den 24. Oktbr. 1789, trykt blandt Tillæggene til Althingsbogen s. A., S. 82—83, og Præmierne for Sönder-Amtet ved Stiftamtmand Levetzows Bekjendtgjörelse 29. April 1790, trykt i Althingsb. s. A. Nr. 22. 5, S. 30—31. — Ligeledes er en Beretning om saavel de uddeelte Præmier som de givne Tilsagn trykt i det islandske Literatur-Selskabs Skrifter (Rit hins íslenzka lærdóms lista fèlags) x, 316—319. — **Uddrag.**

Vi have ladet Os foredrage denne Vort Rentekammers Relation om Islands oeconomiske Tilstand fra Efteraaret 1787 indtil afvigte 1788 Aars Udgang, og om Fremgangen af de til sammes Forbedring föiede almindelige Foranstaltninger, med videre, og approbere Vi allern.[1] . . . . . 6) at en Præmie af 4 Rd. maa i 3 Aar udloves for Enhver, som i Island opfinder og bruger Rævefælder . . . . . hvilke samtlige Udgifter blive igjen at erstatte Vores Kasse af Realisations-Fondet . . . . . 9) at indbemeldte til Sælhundefangstens Fremme af Kammeret bedst tjenlig eragtede Forslag maa iværksættes, da disse Præmier igjen maae refunderes Vores Kasse af fornævnte Realisations-Fonds. — 10) at en Præmie af 4 Rd. maa udsættes for hver Firemannefars-Baad, indtil 10 Stykker, som Indvaanerne paa de nævnte Steder bygge i de förste 3 Aar; — og 11) at indbemeldte til Haakalle-

[1]) i det Udeladte opregnes de særskilte Præmier for enkelte Mænd.

fangstens Fremme tjenlig eragtede Præmie maa i 2 til 3 Aar udloves af Vores Kasse, da sammes, tillige med næst foran ommeldte Præmies, Erstatning i sin Tid maa skee af fornævnte Realisations-Fonds. Friderichsberg Slot den 15. Julii 1789[1]. 1789. 15. Juli.

Forordning ang. Foranstaltninger til Vedligeholdelse af de geistlige Godser og Inventarier i Island. Frederiksberg den 24. Juli 1789. — 24. Juli.
Publiceret paa Althinget 1791 og Rubrum trykt i Althingsb. s. A. Nr. 21, S. 22. — Norske Reg. 52, 697ᵇ—699. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1789, S. 116—118; Rubrum hos Schou X, 44. P. Pètursson Hist. Eccles. Island. S. 182—184.

Forordning om hvad der, naar Præstekald paa Island blive ledige, skal iagttages, til Kirkernes og Præstegaardenes, med de dertil hörende beneficerede Godsers samt Inventariers Vedligeholdelse.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V.: At Vi, i Hensigt til Kirkernes, Præstegaardenes og de dertil hörende beneficerede Godsers, samt Inventariers Vedligeholdelse paa Island, allern. have fundet for godt at bestemme fölgende Regler, der skulle iagttages ved de saa kaldede Udtægter, samt Overleverings- og Grandsknings-Forretninger, som bör have Sted, naar Præste-Embederne, enten ved Dödsfald, Forflyttelse, eller paa anden Maade, blive ledige og igjen tiltrædes af Eftermanden.

1) Ligesom det er Provsternes Pligt, at have Opsigt med, at Kirkerne og Præstegaardene holdes i vedbörlig Stand, og, i Tilfælde af, at de ei forsvarligen

[1] de forskjellige hvert Amt vedkommende Punkter ere communicerede Stiftamtmand Levetzow og begge Amtmændene ved Rentek. Skrivelser 29. Aug. 1789 (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1929—1931), samt Landfogden meddeelt den fornödne Udgifts-Ordre (Copieb. sst. Nr. 1932).

1789. 24. Juli. vedligeholdes, betimeligen anmelde saadant for Stiftamtmanden og Biskoppen; saa skulle de og fremdeles, efter ældgammel Skik paa Island, ved Præsternes Dödsfald og Forflyttelse, saavel som ellers, naar det ansees fornödent og Biskoppen det anordner, udtage Kirker, Præstegaarde og Mensalgodset, med sammes tilhörende Inventaria. — 2) Disse Udtægts-Forretninger, som indföres i Kirke-Bögerne, skulle indeholde nöiagtig Beskrivelse over den Tilstand, i hvilken enhver Ting befindes, tillige med de Forandringer, som derved, siden den sidste Udtægt, ere foregaaede, saavel som det for Mangler og Bröstfældighed bestemte Aabod, hvorefter Istandsættelsen uopholdeligen foranstaltes. — 3) Til Grandsknings- og Vurderings-Forretningerne medtager Provsten 2 kyndige Mænd, hvilke skulle holde Synet, uden at Provsten derved skal have nogen Stemme, men samme forrettes af Mændene alene. — 4) Dersom enten Successor i Kaldet, eller nogen anden Vedkommende, holder sig fornærmet ved Gransknings-Mændenes Forretning, da maa han, efter foregaaende lovlig Stævning, ved Sysselmanden lade udnævne dobbelte Synsmænd, hvis Oversyn skal være afgjörende; og, i saa Fald, betaler den Part, imod hvis Paastand Oversynet falder ud, den derpaa gaaende Omkostning. — 5) Vil Nogen paaanke Udtægts-Forretningen, for saavidt Provstens Fremgangsmaade eller Kjendelser angaaer, da skal det skee ved Stævning til Lande-Modet, inden den i Loven bestemte Appellations-Tid til Ober-Retterne. — 6) For Syns-Forretningen nyder Provsten, foruden fri Fortæring, 1 Rd. den förste Dag; men skulde den vare længere, da 64 Sk. den anden, og 32 Sk. den tredie, og saa intet videre. Saa betales og til hver af Synsmændene 12 Sk. daglig, hvilke Bekostninger deles imellem den Fratrædende og Tiltrædende, saaledes, at Enhver betaler sin halve Deel. — 7) Naar det maatte indtræffe, at et Kald længe henstod ledigt, eller den dertil beskikkede Præst ikke, inden rette Fardag, kunde

komme til Stedet, da skal Provsten drage Omsorg for, at Præstegaarden imidlertid bliver forsynet med en duelig Opsidder, og iövrigt anvende de tjenligste Midler til Godsets Vedligeholdelse; hvortil Sysselmanden bör gaae ham tilhaande. Skulde denne nægte saadant, da andrager Provsten det for Biskoppen, som söger den fornödne Hjælp hos Amtmanden. — 8) Dersom den Fraværende ikke selv har befuldmægtiget Nogen til at iagttage sin Tarv ved Udtægten, da skal Sysselmanden dertil beskikke en vederhæftig Mand, paa hans Bekostning. — 9) I Henseende til Kloster-Kirkerne, da forholdes dermed herefter, som hidindtil, at Sysselmanden, ved Til- og Fratrædelse, derover tager det fornödne Syn og Aabod. — Hvorefter alle Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 24. Julii 1789. 1789. 24. Juli.

Reskript til Stiftbefalingsmand Levetzow og Biskop Hannes Finnsson, ang. Bogtrykkeriet paa Hrappsey. Frederiksberg 7. August 1789. — 7. August.

Trykt blandt Tillæggene til Althingsbogen 1789. Norske Tegn. XLIII, 477b—478.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Vi have ladet Os allerund. forestille en til Os fra Eieren af det i Hrapsey værende Bogtrykkerie, Boge Bendixen, indgiven Ansögning, hvorudi han andrager, at han af Kammer-Secretair Olavius, der havde erholdet Privilegium paa dette Bogtrykkerie, imod at betale aarlig 100 Rd. til Skalholts Bispestol, og som havde faaet Supplikanten til at tage Deel med sig deri, har tilkjöbt sig det Hele, men skal siden med megen Vanskelighed og med Tab have fortsat det, hvorfore han og, da han, saavel i Betragtning heraf, som og formedelst den i Island i lang Tid værende dyre Tid, ikke i nogle Aar skal have betalt de til Bispestolen paabudne 100 Rd. af dette Bogtrykkerie, der næsten har staaet ledigt, allerund. haver

1789. begjært: at denne Fordring maatte ham eftergives. Og
7. August. som I udi eders herover afgivne og Os tillige med Ansögningen allerund. refererte Erklæring have anfört, at det er troligt at Supplikanten snarere har haft Tab end Fordeel af Bogtrykkeriet, og at han derfor ei er i Stand til at betale de 100 Rd. aarlig, der skal restere for 14 Aar, samt ligeledes denne Sum for Eftertiden, hvorfore I og have indstilt denne hans Begjæring til Bönhörelse: — saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi, i Betragtning af Ovenanförte, allern. have bevilget, at forbemeldte af Bogtrykkeriet i Hrapsey til Skalholts Bispestol aarlig erlæggende og for 14 Aar resterende 100 Rd. maae fornævnte Boge Bendixen eftergives, ligesom Vi og allern. have bevilget, at denne Afgift for Fremtiden maa ophöre. Derefter I eder allerund. have at rette, og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Friderichsberg Slot den 7. Augusti 1789.

14. August. **Reskript til Stiftbefalingsmand Levetzow og Biskopperne Hannes Finnsson og Sigurd Stephansson, ang. Biskoppers fremtidige Ordination i Island. Frederiksberg 14. August 1789**[1]. — Publiceret paa Althinget 1790 og Uddrag deraf trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 22, S. 25. Norske Tegn. XLIII, 479. Fogtm. VI. 5, 195.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Eftersom det er forbunden med megen Besværlighed, at de, som udnævnes til Biskopper paa Vort Land Island, skulle nedreise her til Staden for at ordineres, og denne Nedreise desuden foraarsager saavel den udnævnte Biskop som Vores Kasse endeel Bekostninger, hvilke sidste forhen bleve udbetalte Ordinandus af daværende Handels-Direction: — saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi, efter det Os derom allerund. gjorte Forslag, al-

[1]) kgl. Resol. 25. Novbr. 1789.

lern. have funden for godt, at Biskopperne paa Vort Land Island maae for Fremtiden ordineres der i Landet, den ene af den anden. Derefter I eder allerund. have at rette, og Os ellers at indberette, at I denne Befaling have bekommet. Befalende &c. Friderichsberg den 14. Augusti 1789. 1789. 14. August.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand **Olaf** Stephensen, ang. **Kjöbet af Isafjord Kjöbstæds Grund.** Khavn den 25. August 1789[1]. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1919. 25. August.

Naar Præsten til Skutilsfjordseyre, Hjalte Thorberg, vil paa de ved Hr. Amtmandens Skrivelse af 17. Januarii a. c. foreslagne Vilkaar mageskifte den til Isefjords Kjöbstæd opmaalte Grund med Gaarden Brecha paa Ingjaldssand, haves fra dette Kammers Side ikke Noget derved at erindre; meget mere troe vi, at, om han paastaaer det, kunde endnu dette indrömmes ham, at i Steden for at han, efter det af Hr. Amtm. foreslagne og i Mageskifte-Brevet indrykkende tredie Vilkaar skulde tilstaae fri Bedemark om Sommeren i Præstekaldets Udmarker for 10 af Byens Köer, kunde ham tilstaaes derfor billig og efter Landets Brug gangbar Betaling. Om hvad videre i denne Sag maatte foretages udbede vi os fra Hr. Amtm. nærmere Underretning. Rentekammeret den 25. August 1789.

Reskript til **Stiftbefalingsmand Levetzow**, og Amtmændene **Olaf Stephensen** og **Stephan Thorarensen**, ang. **Rettergangsmaaden i Kammer-Sager.** Frederiksberg 28. August 1789. — Publiceret paa Althinget 1790 og trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 22. 2, S. 24-25. Norske Tegn. XLIII, 485b-486. Fogtm. VI. 5, 198-199. 28. August.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Uagtet

[1]) Rentek. Skriv. 15. Mai 1790.

1789.
28. August.

Vi ved Forordn. af 17. Februarii 1774 allern. have befalet, at de Sager, som tilforn have henhört under Kammer-Retten og der ere blevne paadömte, hvorunder og er forstaaet alle Consumtions-Sager i Almindelighed, skulle i Fremtiden, da Kammer-Retten nu er ophævet, i förste Instants indstævnes og paakjendes af den ordentlige Underret, som er Vedkommendes rette Værnething, og derfra, ifald Nogen vil paaanke den ergangne Dom, indstævnes lige for Vores Höiesteret; saa ville Vi dog, da det er at befrygte, at Underrets-Dommene paa Vort Land Island ikke maatte være saaledes indrettede, som Vores Höiesteret vilde fordre det, hermed allern. have befalet, at slige Kammer-Sager skulle i förste Instants indstævnes for Laugthinget paa bemeldte Vort Land Island, hvorfra da Indstævningen skeer directe til Vores Höiesteret. Og paa det at disse Sager, som angaae Vores Interesse, desto snarere der kunde tilendebringes, skal der i samme holdes Extra-Laugthinge, ligesom det ved Reskript af 20. Mai 1746 er paalagt Laugmændene at holde Extra-Laugthing i Delinqvent-Sager. Derefter I eder allerund. have at rette, og herom det Fornödne til alle Vedkommendes Efterretning at lade bekjendtgjöre. Befalende &c. Skrevet paa Vort Slot Friderichsberg den 28. Augusti 1789.

29. August.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Levetzow, ang. Publication af Forordninger om Kammer-Sager. Khavn den 29. August 1789.

— Canc. Brevb. for 1789 Nr. 2938, S. 1553.

P. M. Ved at tilstille Hr. Khre hosfölgende Exemplarer saavel af Forordn. dat. 17. Februar 1774, som af den under 19. August 1785 udgangne Plakat, der forandrer den i bemeldte Forordn. fastsatte Terminum appellationis: — skulde man tjenstligst anmode Dennem, at ville behageligen foranstalte samme publicerede paa

vedkommende Steder udi Island til behörig Efterlevelse. Det kgl. Danske Cancellie den 29. August 1789[1]. 1789. 29. August.

Cancellie-Skrivelse til Biskop Hannes Finnsson, ang. Termin for Gyldigheden af en Forordning. Khavn den 10. Oktbr. 1789. — Canc. Brevb. for 1789, Nr. 3400, S. 1846. 10. Oktbr.

P. M. Paa den af D. Höiærv. udi Promem. af 3. August sidstl. gjorte Forespörgsel om, fra hvilken Tid de i Forordn. af 4. August 1788 om Indskud i den almindelige Enkekasse (der först den 18. Julii d. A. er kommen Dem tilhænde) bestemte Terminer skulle regnes, skulde man herved tjenstlig have Dennem tilmeldet, at Terminen vil blive at regne fra foranförte 18. Julii, da Forordningen er kommen til Island. Det kgl. Danske Cancellie den 10. Oktbr. 1789.

Cancellie-Skrivelse til Biskoppen over Skalholts Stift Hannes Finnsson, ang. Indsendelse af Designationer over de geistlige Skifter. Khavn den 31. Oktbr. 1789. — Cancell. Skifte-Revisions Comptoirs Copieb. fra 1786 til 20. Septbr. 1805 Nr. 108, S. 104—105. Fogtm. VI. 5, 232. 31. Oktbr.

P. M. Da D. Höiærv. udi Promem. af 3. August sidstafv. haver indberettet, at De ifölge Cancelliets Skrivelse af 16. August f. A., som ved Stiftamtmanden Khre Levetzow er bleven Dem communiceret, har tilholdet Præsterne i Skalholts Stift ved hvert Aars Udgang at indsende til Dem Fortegnelser over de i samme

[1]) Som allerede bemærket ved de paaberaabte Lovbud, har deres Publication paa Althinget ikke fundet Sted. Ved Canc. Skriv. til Rentekammeret 29. August 1789 (Brevb. Nr. 2884, S. 1531-1532) er dette Collegium underrettet om Indholdet af Reskr. 28. August 1789 (jfr. her ovenfor S. 621—622).

1789. Aar forefaldne Skifter, m. vid., dog uden at have kunnet meddele dem noget Formular dertil: — saa tilsendes Dennem de herved fölgende Schemata[1], hvilke De ville behage at meddele samtlige geistlige Skifteforvaltere i Stiftet, og derhos paasee, at de udi de aarlige Skiftefortegnelser nöie fölge samme, saavel som og, at Fortegnelserne for ethvert Aar Dem saa betids tilsendes, at de i det seneste inden det fölgende Aars Junii Maaneds Udgang hertil kunde være indkomne, tillige med D. Höiærv' Betænkning, hvad derved maatte være at erindre. Det kongelige Danske Cancellie den 31. Oktober 1789.

31. Oktbr.

25. Novbr. **Kongelig Resolution ang. Ordinations-Omkostninger til Bisperne i Island. Christiansborg 25. Novembr. 1789.** — I Compagniernes Tid var det bestandig Skik, „at Handelen har skjænket de islandske Biskopper, naar de skulde ordineres, Noget til Hjelp til deres Habit og Ordinations-Omkostninger". Biskop H. Finnsson blev i Aaret 1777, ifölge Andragende gjennem Handels-Administrationen, ved kgl. Resol. 3. Juli s. A. tilstaaet 150 Rd.; en lignende Gratification fik Biskop Jon Teitsson 1780, men med Tilföiende: „at slig Godtgjörelse for Eftertiden ei mere ved nogen islandsk Biskops Ordination skulde finde Sted". Imidlertid blev dog Biskop Arne Thorarensen ved Resol. 5. April 1784 tilstaaet „endnu for denne Gang" 100 Rd. af Handelens Kasse. — Ved Handelens Frigivelse 1786 bortfaldt alt Krav til slige Godtgjörelser af Handelen, men paa Grund af det i Plak. 18. August 1786 § 20 givne Tilsagn havde den nu ordinerede Biskop til Holum, Sigurd Stephansson, indsendt en Regning paa 122 Rd. 48 Sk. i Reise-Omkostninger til Kjöbenhavn for at ordineres. Finants-Collegium havde anbefalet ham til at

---

1) Canc. Skriv. s. D. til Biskoppen over Holum Stift, Sigurd Stephansson, af samme Indhold, Copieb. sst. Nr. 109, S. 105; Fogtm. VI. 5, 232. — De paaberaabte Schemata ere de samme som findes ovenfor, ved Canc. Skriv. 5. April 1788, jevnf. Fogtm. til Reskr. 6. Marts 1789, VI. 5, 60—61 og den dertil hörende Tabel.

erholde Hjelp til Reise, samt Habits- og Ordinations-Omkostninger, naar der havdes Vished for, at de tilkommende islandske Biskopper vilde blive ordinerede i Landet selv, hvilket Cancelliet havde bevirket ved Reskript 14. August 1789 (Forest. 17. November) — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 70, Nr. 98. 1789. 25. Novbr.

Vi ville allern. endnu for denne Gang tillade, at Biskoppen over Holums Stift i Island, Herr Sivert Stephensen, maa, uagtet de derom i lige Tilfælde ergangne Resolutioner, af Vores Kasse nyde, foruden indbemeldte Reise-Omkostninger, af Belöb 122 Rd. 48 Sk., 100 Rd. til Hjelp til hans Habits- og Ordinations-Bekostninger, hvorimod Udgifter af dette Slags af Vores Kasse ingensinde herefter finde Sted. Christiansborg Slot den 25. Novbr. 1789[1].

Convention om Afdragsrettens Ophævelse mellem Kongen af Danmark &c og Landgreven af Hessen-Cassel. Christiansborg 4. December 1789. 4. Decbr.
— Indholdet af denne Convention er meddeelt samtlige Stiftamtmænd og Amtmænd i Danmark og Norge, samt Stiftamtmanden i Island, ved Canc. Skriv. 13. Februar 1790 (Canc. Brevb. for 1790, Nr. 524, S. 323; Fogtm. VI 5, 340) hvilken Canc. Skriv. igjen er kundgjort paa Althinget ved Stiftamtmand Levetzows Bekjendtgjörelse 29. April 1790, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 22. 4, S. 29—30. — Selve Conventionen er publiceret paa Althinget 1792 og Rubrum (paa Tydsk) trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 23. 13, S. 28; ligeledes er den bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1792. — Original-Aftryk hos Schultz, hvis fuldstændige Titel er: „Convention zwischen Seiner Majestät dem Könige zu Dännemark, Norwegen &c. und Seiner Durchlaucht dem Landgrafen zu Hessen-Cassel, wegen wechselseitiger Aufhebung des Abzugs-Rechts".

---

[1]) Communication til Finants-Kasse-Directionen og Biskop Stephensen ved Rentek. Skrivelser 5. December 1789. (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 1959—1960).

1790. 2. Januar. **Cancellie-Skrivelse til Amtmand Olaf Stephensen[1] og Biskop Sigurd Stephensen til Holum, ang. Marstad Annexkirkes Vedblivelse.** Khavn den 2. Januar 1790. — Canc. Brevb. for 1790, Nr. 71, S. 43.

P. M. Paa Grund af en Ansögning fra John Isachsen m. fl. paa egne og samtlige Sognefolks Vegne af Maarstade Annex, om denne Kirkes Vedblivelse, uagtet den under 17. Novbr. 1787 faldne Resolution, anmodede man under 13. Junii f. A. Hr. Amtm. og D. Höiærv., at De ville paa Stedet selv undersöge og til Cancelliet indberette; 1) om denne Kirke virkelig var nödvendig for Menigheden sammesteds; 2) om samme for nærværende Tid var i saa slet Forfatning, at den ikke ved en maadelig Reparation kunde hjælpes; og 3) om Menigheden saavel som Proprietairen vare formuende og villige til strax og uden videre Henstand forsvarlig at istandsætte eller opbygge den. — Da det nu af den fra Dem indkomne Beretning erfares: a) at Nödvendigheden af Kirkens Vedblivelse er stor og betydelig; b) at Kirken for nærværende Tid er i brugbar Stand, og kan staae længe naar den faaer en liden Reparation; og c) at saavel Proprietairen som Sognefolket ere villige og tillige bemidlede nok til uden Henstand at istandsætte samme: — saa skulde man herved tjenstlig tilmelde Dem, at Capellet Maarstader, efter de saaledes forklarede Omstændigheder, kan vedblive, uagtet Cancelliets Skrivelse af 17. November 1787. — hvilket De ville behage at bekjendtgjöre for Vedkommende. Det kgl. Danske Cancellie den 2. Januarii 1790.

13. Januar. **Kongelig Resolution ang. Henlæggelse til det synkende Fond af Kjöbesummer for bortsolgt**

[1]) Amtm. i Vester-Amtet; da Gaarden Márstaðir imidlertid ligger i Húnavatns Syssel under Nord- og Öster-Amtet maa en Feiltagelse heri have fundet Sted.

kongeligt Jordegods. Christiansborg 13. Januar 1790. — I Anledning af en i Aaret 1788 bortsolgt Skyldpart i en Jord, beliggende i Nordlands Amt i Norge. I Rentek. Forestilling 5. Januar omtales ikke Henlæggelsen af Jordpartens Kjöbesum til det synkende Fond. Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 71, Nr. 9. **Uddrag.** 1790. 13. Januar.

Indbenævnte Skyldpart . . . ville Vi allern. overlade . . . til Eiendom . . . under de sædvanlige og ved Auctionen den 27. Junii 1788 bekjendtgjorte Vilkaar; og kan saaledes det herpaa fornödne Skjöde i sin Tid udfærdiges og til Vores Underskrift fremlægges. — Iövrigt ville Vi allern. at saavel indbenævnte Kjöbesum, som de herefter ved saadant Os tilhörende Godses Bortsælgelse indkommende Summer, afleveres til det synkende Fonds. Christiansborg Slot den 13. Januar 1790[1].

Cancellie-Plakat ang. Hendömmelse i Börnehuset. Khavn den 15. Januar 1790. — Ikke publiceret i Island, men her optaget paa Grund af dets almindelige Indhold, jevnf. Canc. Skriv. 27. Marts 1790. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1790, S. 6–7; Schou X, 103. 15. Januar.

Plakat, hvorved samtlige Jurisdictioner tilkjendegives en ved Börnehuset paa Christianshavn foranstaltet Adskillelse imellem de Forbrydere, som dömmes derhen til Arbeide, enten paa Livstid eller visse Aar og Maaneder.

Da Hs. kongelige Majestæt allern. har bevilget, at Börnehuset paa Christianshavn saaledes skulde indrettes,

[1] I Forestilling 23. Febr. 1790 angaaende Overdragelse af den halve Gaard Haukatúngur i Hnappadals Syssel til Biskop Hannes Finnsson paaberaaber Rentekammeret denne Resolution for, at ogsaa dens Kjöbesum, 87 Rd. 48 Sk., vilde blive at afgive til det synkende Fond, hvilket i Resol. 10. Marts 1790 bekræftes saaledes: „og bliver den allerede betalte Kjöbesum, ifölge Vores Resolution af 13. Januar d. A., at afgive til det synkende Fond". Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 71, Nr. 27.

1790. at de uærlige og paa Livstid inddömte grove Forbrydere
15. Januar. herefter kunne adskilles fra de mindre, som blot til Rettelse og Forbedring sammesteds ere indsatte, og denne Stiftelse saaledes forandres til tvende, under særskilte Navne: af Kjöbenhavns Tugthus og Kjöbenhavns Forbedringshus, men at det derimod, i Henseende til Rasphuset, skal forblive herefter, som tilforn; hvilken Indretning nu er bragt til Fuldkommenhed. Saa bliver samme herved, til Efterretning for alle vedkommende Jurisdictioner, bekjendtgjort, paa det at disse kunne vide, at saadanne Forbrydere, som ved Dom gjöres uærlige, eller ansees skyldige til Arbeide paa bemeldte Sted for Livstid, herefter bör dömmes til Kjöbenhavns Tugthus; hvorimod de, som enten dömmes förste eller anden Gang for simpelt Tyverie, eller formedelst andre Forseelser, til Arbeide paa visse Aar eller Maaneder, herefter bör tilfindes at arbeide i Kjöbenhavns Forbedringshus. Det kongelige Danske Cancellie den 15. Januarii 1790.

23. Januar. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Gjærdesætningen i Island. Khavn den 23. Januar 1790.** — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 2027.

Ved Hr. Khrens Betænkning udi Prom. af 30. Julii a. p. i Anledning af Sysselmand Lyder Gudmundsens Forestilling, om de Vanskeligheder, der i Vester-Scbaftefjelds Syssel mödte ved Gjærders Sætning, paa de Steder, hvor der var Flyvesand og Fjeldskrede, har det behaget Hr. Khr., i Henseende til Flyvesanden, at antage, at faste og tætte Gjærder ikke kan finde Sted, da Flyvesanden vilde samles ved samme og blive liggende paa Tunet, men vel enkelte Gjærder med Huller i, hvor Flyvesanden kunde flyve igjennem. Vi tilstaae vel, at ved saadanne Huller i Gjærderne kunde det Onde remederes i nogen Tid, men i Tidens Længde

ville disse Huller altid stoppes af Sanden, fölgelig ikke have den intenderede Nytte, da disse Gjærder i saa Fald medförte den samme Uleilighed som de faste og tætte Gjærder. Vi ere derfor af den Formening, at det paa saadanne Steder, hvor der gives Flyvesand og Fjeldskrede, er bedre at grave Gröfter, og at det med den ved Forordningen af 1776 befalede Gjærdesætning faaer at læmpe sig efter de locale Omstændigheder. Rentekammeret den 23. Januarii 1790.

1790. 23. Januar.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Olaf Stephensen, ang. Kjöb af Grunden til Kjöbstaden Grundarfjord. Khavn den 2. Februar 1790. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 2051.

2. Febr.

Efter de ved Hr. Amtm• Prom. af 29. Julii a. p. oplyste Omstændigheder finde vi ikke Noget at erindre ved det med Præsten til Setberg proponerede Mageskifte af H. Maj•• tvende Gaarde, Vatnebuder og Skaldebuder, imod den til Kjöbsteds Oprettelse udsete Gaard Grund, men maae tjenstlig have Hr. Amtmanden anmodet, at ville paa vores Vegne slutte det med ham fornödne Mageskifte-Brev, som vi, efter at det er bleven thinglyst paa Althinget, forvente os tilsendt, for derpaa at kunne erhverve H. Maj• allern. Approbation. — Ved ellers nærmere at overveie denne Sag, finde vi, at det, for at forekomme at de förste Indbyggere ikke ved Bruget skulde vindicere sig större Ret, end dem tilkom, til Fortrængsel for hvem der siden maatte nedsætte sig i Kjöbstæden, maaskee vilde være gavnligt, at saavel Kjöbstæd-Grunden som Markerne inddeltes i visse Lodder, af hvis Brug maatte bestemmes en vis Afgift, saavel som af Kjöbstæd-Grunden visse Grundleier til Bedste for Kjöbstæden. Vi anmode Hr. Amtm. at ville behagelig tage denne Sag under nærmere Overveielse, og derefter derom meddele os en udförlig Plan, til videre

1790. paafölgende Resolution. Rentekammeret den 2. Februarii 1790[1].
2. Febr.

5. Febr. **Reskript til Stiftbefalingsmanden over Island, ang. Fangers Bevogtning. Christiansborg 5. Februar 1790.** — Bekjendtgjort paa Althinget ved Stiftamtmand Levetzows Kundgjörelse, dat. Bessestæd Kongsgaard 29. April 1790, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 22, S. 23—24. Norske Tegn. XLIII, 549b—550. Fogtm. VI. 5, 330—331.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Da Vi ere komne i Erfaring om, at det skal være et almindeligt Misbrug paa Vort Land Island, at Sysselmændene lade de Personer, som ere hæftede for Misgjerninger, arbeide i deres private Tjeneste, og til den Ende gaae löse, ved hvilken Uskik det altsaa ofte indtræffer, at endog farlige Misgjerningsmænd undvige fra deres Bevogtere, og derved undgaae den dem tilkjendte Straf: — saa er hermed Vores allern. Villie og Befaling, at du paa det alvorligste advarer samtlige Vedkommende, at de vogte sig for at gjöre sig skyldige i saadan Overtrædelse, da de, som befindes i denne Henseende at handle mod deres Embeds Pligt, maae vente paa det strængeste at blive anseete. Derefter du dig allerund. haver at rette og herom det Fornödne at lade bekjendtgjöre. Befalende &c. Christiansborg den 5. Februar 1790. [ad mandatum].

5. Febr. **Reskript til Biskop Hannes Finnsson og Amtmand Olaf Stephensen, ang. Henlæggelse af**

[1]) I Henhold til denne Rentekammer-Skrivelse er et Skjöde udstedt af Amtmanden, og et Gjenbrev af Præsten til Setberg, paa forventende kgl. Approbation, dat. Innraholm 20. April 1790, og Setberg s. D., begge oplæste paa Althinget s. A. (see Althingsb. 1790, S. 55—56).

Gaarden Höfdi til Raudamels Sogn. Christiansborg 5. Februar 1790. — Norske Tegn. XLIII, 549. 1790. 5. Febr.

Christian den Syvende &c. V. G. T. Eftersom Jon Jonsen af Gaarden Höfde i Hnappedals Syssel udi Vort Land Island for Os allerund. haver andraget, at det formedelst en lang og mange Gange ufremkommelig Vei er ham ofte umuligt at söge sin Sognekirke Kolbeinside [= Kolbeinstaði], da der mellem hans Hjem og Kirken falder en stor Elv, Haffjardaraa kaldet, som paa adskillige Aarets Tider skal gjöre Overfarten ganske umulig, samt at der desuden er en lang Vei fra Kirken til Præstegaarden, saa at Supplikanten ikke i Nödstilfælde kan söge Præsten, men at han derimod grændser nær til Rödemels Annexkirke, og bekvemmeligen kan söge sammes Præst, desaarsag han derhos haver anholdet om, at fornævnte hans Bopæl Höfde maatte henlægges til bemeldte Rödemels Sogn: — saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi, efter saadan herom allerund. gjorte Ansögning, samt eders derover afgivne Erklæringer, som tillige med Ansögningen ere Os allerund. foredragne, allern. ville have bevilget, at Höfde Gaard for Fremtiden maa henhöre under Rödemels Sogn; dog skal Gaardens Eier være forbunden til, saalænge den nuværende Præst i Kolbeinstade forbliver i Kaldet, at svare ham de 4 Mark Danske, som han hidindtil har nydt. Derefter I eder allerund. have at rette, og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Christiansborg den 5. Februarii 1790.

Forordning om Skifteforvaltningens bedre Indretning i Danmark. Christiansborg 12. Februar 1790. — Denne Forordning er, som Overskriften viser, udgivet for Danmark alene, og er ikke publiceret i Island. I Canc. Skriv. 14. Marts 1812 spörges Stifts-Bestyrelses-Commissionen i Island, hvorvidt Forordningens Udvidelse til Island maatte være tilraadelig, men Udvidelsen findes dog 12. Febr.

1790. 12. Febr. ikke at være paafulgt. I Canc. Circul. 15. Mai 1824, som ogsaa synes at være afgaaet til Island (Klausturp. 1825, S. 55), forudsættes den vel som gjeldende, men dette er udentvivl foranlediget ved, at Circulairet er udfærdiget til Amtmændene i Danmark, skjöndt det ogsaa er sendt til Island. Derimod omtales den i Canc. Skriv. 2. Mai 1829 til „Islands Stift" (= Stiftamtmand) paa en Maade, som synes at forudsætte dens Gyldighed, eller i det mindste partielle Anvendelighed. Siell. Reg. for 1790 og 1791 (79), fol. 61-65. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1790, S. 9-14; Schou X, 104-108.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at da det er blevet Os allerund. forestillet, at der ved Skifte-Behandlingerne paa endeel Steder skal herske megen Uorden, og det ikke skal være ualmindeligt, at Skifteforvalterne ved deres Forretninger blot antegne det, som deri forhandles, paa löst Papir, isteden for strax at indföre samme i dertil indrettede og af Övrigheden authoriserede Protokoller, hvilken ulovlige Omgangsmaade baner Vei til Forurettelser, og betager Forretningerne den Troværdighed, som bör være uadskillelig fra enhver Rettergangs-Handling: — saa have Vi, for at hæmme saadanne Misbruge, og betrygge Vore kjære og troe Undersaatter imod de Fornærmelser, som dem derved kunde tilföies, allern. funden for godt, herved at bestemme fölgende Forholdsregler, som enhver Skifteforvalter paa det nöieste haver at efterleve; ligesom Vi og alvorligen befale dem, der ere betroede Övrigheds-Embederne, at de med Aarvaagenhed paasee denne Vor Anordnings Overholdelse.

1) Alle Skifteforvaltere og Skrivere, hvad enten de af Os ere beskikkede, eller de, som Jordegodseiere og Husbonder, öve Skifteret, skulle være pligtige til at holde ordentlige Skifte-Protokoller, hvilke af Övrigheden bör være igjennemdragne, forseglede og authoriserede, til fornævnte Brug. — 2) Disse Protokoller skulle de altid have tilstede ved Skifteforretningerne, og deri strax indföre Alt det, som der forhandles; dersom Nogen skulde understaae sig herimod at handle, da skal

han förste Gang böde 20 Rd. til Sognets Fattigkasse, anden Gang dobbelt, og naar det skeer tredie Gang, da tiltales af Generalfiskalen, og dömmes til at have sit Embede eller sin Skifteret forbrudt. — 3) Da det er mueligt, at flere Skifteforretninger paa eengang kunde forefalde (hvilket især kan formodes, hvor Skifte-Jurisdictionerne ere vidtlöftige), saa bör Skifteretten paa saadanne Steder have tvende eller trende Protokoller, hvilket af Övrigheden efter de locale Omstændigheder bestemmes og anordnes. — 4) Bemeldte Protokoller skulle være forsynede med alphabetiske Registere, som henvise til de Steder, hvor enhver Skiftebehandling findes anfört. — 5) Naar Nogen ved Skifteretten paadrager sig Forpligtelse, skal han underskrive sin Erklæring derom i Protokollen; saa bör og de Vedkommende og Paagjældende, som ere tilstede ved Skiftesamlingerne, underskrive, til Vitterlighed, det, som er forhandlet ved ethvert Möde. — 6) Paa de Steder, hvor der nu maatte findes en saadan Mængde af uindförte Skifteforretninger, at de ikke inden 14 Dage fra denne Anordnings Bekjendtgjörelse kunne være indskrevne i Protokollen, skulle Stiftsbefalings- og Amtmændene forelægge Skifteforvalterne og Skriverne en vis passende Tid, inden hvilken de, under Straf af 1 Rdlrs Mulkt til Fattigkassen for hver Dag de sidde overhörig, til dem bör indsende disse Forretninger (de sluttede og usluttede hver for sig) sammenheftede, paginerede og igjennemdragne, for af bemeldte Övrighed at paategnes og forsegles, hvorefter de bör gjælde som originale Skifteprotokoller; dog at deri herefter intet videre indföres, men de i samme begyndte Skifter fremmes i de nye dertil authoriserede Protokoller, hvori udtrykkeligen ved enhver saaledes continueret Forretning skal antegnes de Paginer, hvor Noget samme vedkommende og dertil hörende findes anfört i det fornævnte af löse Forretninger gjorte Hefte. — 7) Saavel Opbuds- og Skifte-Commissarier, som Executores Te-

1790. 12. Febr.

1790. stamenti bör aarligen tilstille Stedets Övrighed fuldstændig
12. Febr. Forklaring om, hvad der af dem er blevet forrettet, paa det at samme, tillige med de övrige Skifte-Designationer, derfra kan indsendes til Vort Danske Cancellie; men i Kjöbenhavn skulle deslige Indberetninger skee umiddelbar til Cancelliet fra Commissarierne, og naar disse have sluttet deres Forretninger og givet dem beskrevne, skulle de derover holdte Protokoller, hvilke, ligesom andre Skifteforvalteres, bör være authoriserede, med alle dertil hörende Bilage, indleveres til vedkommende Stifts- eller Amts-Archiv, og i Kjöbenhavn til Hof- og Stads-Rettens Skiftecommission, for der at bevares, paa det at Vedkommende derfra kunde erholde fornöden Oplysning om det, som er bleven forhandlet. — 8) Ingen, som över Skifteret, hvad enten han er Lehnsbesidder, Godseier eller blot Jorddrot, skal være undtagen fra at efterleve de i denne Anordning foreskrevne Pligter; men Enhver af disse bör, ligesom de almindelige Skifteforvaltere, lade deres Protokoller forsegle og authorisere af Amtmanden, og, naar samme ere fuldskrevne, samt de deri begyndte Skifter tilendebragte og beskrevne, indlevere Protokollerne til Amts-Archivet; saa bör de og aarligen tilstille Amtmanden rigtige Fortegnelser over de paa deres Godser og Gaarde under Behandling værende Skifter, med nöiagtige Forklaringer om deres Fremgang, hvilke bör være indrettede efter de i Reskripterne af 13. April 1764 til Stiftamtmændene i Vort Rige Danmark, af 21. næstefter til samtlige Jurisdictioner i Vores kongel. Residents-Stad Kjöbenhavn, og af 27. i samme Maaned til Biskopperne i bemeldte Vort Rige Danmark foreskrevne Regler og hosfölgende trykte Schemata; men hvad de Skifter angaaer, hvilke Lehnsbesidderne forrette, som Amtmænd over deres Grevskaber og Baronier, og ei i Egenskab af Jorddrotter, da skulle de foranförte Oplysninger derover umiddelbar tilstilles Vort Danske Cancellie. — 9) Bemeldte Fortegnelser og Forklaringer skal Amtmanden sammen-

holde med Skifteprotokollerne ved disses aarlige Fore- 1790.
viisning, og nöie paasee, om Behandlingerne findes 12. Febr.
lovlige, samt den brugte Omgangsmaade i Hensigt til Fæstebönder overeensstemmende med Forordningen af 8. Junii 1787; hvilket i Protokollen skal attesteres af Amtmanden, saaledes som han derfor vil staae til Ansvar. Men ifald han ved Revisionen skulde opdage Misbruge eller Forurettelser i denne Henseende, da skal han ved Skifte-Designationernes Indsendelse til Cancelliet indberette Saadant. — 10) De Skifteprotokoller, som have været holdte i de sidste 20 Aar, og i Mangel af disse, da Skifteforretningerne selv, sammenheftede paa den i 6. § foreskrevne Maade, skulle, inden 8 Uger fra denne Vores allern. Anordnings Bekjendtgjörelse, indleveres til Bevaring i vedkommende Stifts- og Amts-Archiver, tillige med en nöiagtig Fortegnelse over de Skifteforretninger, som deri findes indförte. — 11) Paa det at Skifterne ikke skulle opholdes, formedelst Incassatorernes Efterladenhed i at aflægge Rigtighed for de Penge, som ere dem betroede paa Boernes Vegne at indfordre, saa paalægge Vi herved Skifteforvalterne og bemyndige dem til, naar de finde, at de under Behandling staaende Opbudsboers og Stervboers Penge enten ere, eller efter Omstændighederne burde være indkrævede, da at forelægge Incassator en vis og passende Tid, inden hvilken han skal aflægge Rigtighed for Boets Midler, hvilket bör skee hvad enten det af Creditorerne og Arvingerne paastaaes, eller ikke; og dersom Incassator ei efterkommer det ham saaledes Foreskrevne, da skal han, naar han befindes skyldig, ikke alene dömmes til at betale Renter, fra den Tidspunkt, som er bleven ham forelagt, men endog til at erlægge en Mulkt til Sognets Fattige fra 48 Sk. til 1 Rd. for hver Dag, han har siddet Forelæggelsen overhörig, saavel som Processens Omkostninger skadeslös til Boet, paa hvis Vegne Skifteforvalteren bör anlægge Sag imod ham ved Gjæste-Ret, hvor den Sagsögte skal være

1790. 12. Febr. pligtig at svare og lide Dom. — 12) Endeligen anbefale Vi herved paa det alvorligste Vore Stiftsbefalingsmænd og Amtmænd, at de skulle have nöie Opsigt med Formynder- og Overformyndervæsenet; til hvilken Ende de strax, og siden aarligen, bör fordre nöiagtig Rede og Rigtighed for alle Arvemidler, som tilhöre Umyndige i de dem betroede Stifter og Amter; fra hvilket Over-Tilsyn Jorddrotter, ligesaa lidt som andre Overformyndere, bör være unddragne. Hvorefter alle Vedkommende sig allerund. have at rette; ligesom og Alle de, som denne Vor Forordning under Vort Cancellie-Segl tilskikket vorder, den paa behörige Steder have at lade bekjendtgjöre. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores kgl. Residentz-Stad Kjöbenhavn den 12. Februarii 1790.

13. Febr. **Rentekammer-Circulaire til Landfogden og Sysselmændene i Island, ang. Amtmændenes Approbation paa Auctionsbud.** Khavn 13. Februar 1790. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 2092—2111.

Herr (Tit.) tilkjendegives herved, at naar for Eftertiden af Stiftamtmanden (Amtmanden) beordres Auctioner til kongelig Tjeneste, maa blandt Auctions-Conditionerne indrykkes, at Tilslaget beroer paa Amtets nærmere Approbation, og at Kjöberne ikke, forinden denne erholdes, maae disponere over det Kjöbte; til hvilken Ende Auctions-Forretningerne blive uopholdelig at indsende til Stiftamtmanden (Amtmanden). Rentekammeret den 13. Februarii 1790[1].

13. Febr. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Hoveriepligt paa Bjarnanes og de**

[1]) Gjenpart af dette Circulaire er tilstillet Stiftamtmanden og begge Amtmændene ved Rentek. Skriv. s. D. (Copieb. sst. Nr. 2112—2114).

derunder liggende Godser. Khavn 13. Februar 1790. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 2073. 1790. 13. Febr.

Efter at have overveiet Præsten til Bjarnarnæss Magnus Olafsens Ansögning, og Hr. Khrens derom ved Prom. af 1. August a. p. givne Betænkning, ere vi enige med Hr. Khren i, at han vel har Ret til at fordre af Husmændene eller Hjaleie-Beboerne paa Hjemmegaarden Bjarnarnæss, at de skal roe paa hans Baade, for saavidt de have været pligtige dertil fra Arilds-Tid, men ikke af Leilændingerne paa Bjarnarnæss Ombudsjorder, saa at det vil ankomme paa ham selv, om han behandler dem saaledes, naar de roe paa hans Baade, at de lige saa gjerne vil roe paa hans Baade, som paa Andres, hvilket vi maae have overladt til Hr. Khren at give ham tilkjende. Rentekammeret den 13. Februarii 1790.

Forordning ang. Bekjendtgjörelser om Vrag og strandet Gods. Christiansborg 12. Marts 1790[1]. 12. Marts.

— Ikke publiceret i Island, men her optaget i Henhold til Plak. 4. Mai 1811, jevnf. Rentek. Skriv. 8. Decbr. 1821. Siell. Reg. for 1790 og 1791 (79), fol. 119b-120. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1790, S. 26-27; Schou X, 113-114.

Forordning, som bestemmer, hvorledes Eiere af Vrag og strandet Gods bör indkaldes.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at da begge Vore Rigers Love befale i 4. B. 4. Cap. 4. og 5. Art., at forulykket Skib og Gods, som enten maatte indkomme paa Forstrandene, eller findes i Söen og derfra föres til Land, bör, naar der ingen levende Folk fölge med Vraget, af Forstrands-Eieren eller Övrigheden besörges bjerget og bevaret, i Aar og Dag, for Eiermanden, paa det at han, inden bemeldte Tids Forlöb, kunde tilveie-

[1]) Canc. Plak. 4. Mai 1811; jevnf. Plak. 4. Mai 1778 § 1, Plak. 21. April 1819 og Plak. 2. April 1858.

1790. 12. Marts. bringe de fornödne Beviisligheder om, at det bjergede Gods er ham tilhörende; men det dog ikke udtrykkeligen er bestemt, paa hvad Maade Vedkommende skulle advares og indkaldes, for at bevise deres Eiendomsret: — saa have Vi, til Fordeel for dem, som lide Skade ved Skibbrud, allern. fundet for godt herved at befale: at naar forladt Skib eller Gods enten findes i Söen, eller bjerges paa Forstranden, da skal Stedets Amtmand (til hvilken Forstrands-Eieren, Bjergeren og enhver anden Vedkommende strax have at indberette Indstrandingen) uopholdeligen, paa det Bjergedes Bekostning, ved en 3 Gange igjentagen Bekjendtgjörelse i de Berlingske, Altonaiske og Hamburgske Tidender, indkalde Eierne til at melde sig, inden den i Loven foreskrevne Tid, sub poena præclusi & perpetui silentii, og at fremkomme med deres lovlige Adkomster til det Strandede; men dersom samme ikke overstiger 50 Rdlrs Værdie, da bör saadan Indkaldelse ansees gyldig, naar den blot indföres i de Berlingske Tidender og de offentlige Blade, eller Addresse-Avisen, paa det Sted eller i det Stift, hvor Indstrandingen er skeet. Iövrigt skal det bjergede Skib og Gods, i fornævnte Bekjendtgjörelser, paa det nöieste beskrives, samt Tiden, naar det er fundet, og Stedet, hvor det er bjerget, forklares, paa det at de retmæssige Eiere deraf kunde faae den mueligste Veiledning til at vedkjende sig de forliiste Vare. Hvorefter alle Vedkommende sig allerund. have at rette. Ligesom og alle de, som denne Vor Forordning under Vort Cancellie-Segl tilsendes, den paa behörige Steder have at lade bekjendtgjöre. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores kgl. Residentz-Stad Kjöbenhavn den 12. Martii 1790.

12. Marts. **Forordning ang. prioriterede Panthaveres Fortrinsret. Christiansborg 12. Marts 1790. —** Ikke publiceret i Island, men optaget paa Grund af dens almindelige Indhold. Siell. Reg. for 1790 og 1791 (79), fol.

120b—121. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1790, S. 28—29; Schou X, 114—115. 1790. 12. Marts.

Forordning, som bestemmer, hvor længe Panthaveren bör nyde Fortrinsret i Pantet, for Renter, som betroes Skyldneren.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at da det er gavnligt for det Almindelige, at der banes Vei for enhver Eier til at kunne gjöre Laan paa sin Eiendom, indtil dens fulde Værdie, paa det at han, ved saadan Understöttelse, kan sættes i Stand til at anvende al sin Flid og Vindskibelighed til dens Forbedring og dens frembringende Frugters Forögelse, hvilket almeennyttige Öiemærke ikke kan opnaaes, saalænge det staaer i en ældre Panthavers Magt, at formindske Hypothekets Sikkerhed for de yngre Panteberettigede, ved at tillade Skyldneren at udeblive med Betaling af flere Aars Renter, efter at have betinget sig Fortrinsret i Pantet baade for den laante Hovedsum og Renterne; hvoraf Fölgen er denne: at Faae tör betroe Nogen Penge imod senere Pante-Forskrivninger, efterdi de altid ere udsatte for at lide Tab, omendskjöndt Hypotheket i sig selv indeholder fuldkommen Sikkerhed, naar sammes virkelige Værdie beregnes, i Forhold til de derpaa laante Capitaler: — saa have Vi, af fornævnte Aarsager, som og fordi Retfærdighed tilsiger, at der ikke mindre bör sörges for de yngre end de ældre Panthaveres Sikkerhed, allern. fundet for godt, herved at befale: at naar en prioriteret Panthaver herefter vil betroe Skyldneren de til Betaling forfaldne Renter, da bör disse ei nyde Fortrinsret i Pantet, fremfor de yngre Pantebreve, uden for 1 Aar i Danmark og Norge, samt 3 Aar i Vestindien, fra Forfaldstiden at regne; dog skal denne Anordnings Forskrift ikke træde i Kraft förend indeværende Aars sidste Omslags- eller Betalings-Termin. Hvorefter alle Vedkommende sig allerund. have at rette. Ligesom og Alle de, som denne Vor Forordning under Vort Cancellie-Segl tilsendes, den paa behörige Steder have

1790. at lade bekjendtgjöre. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores kongelige Residentz-Stad Kjöbenhavn den 12. Martii 1790.

12. Marts.

26. Marts. **Plakat** ang. **Fordringers Anmeldelse for Skifteretterne.** Christiansborg 26. Marts 1790. — Ikke publiceret i Island, men optaget paa Grund af dets almindelige Indhold. Siell. Reg. for 1790 og 1791 (79), fol. 151b—152. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1790, S. 34—35; Schou X, 118.

Plakat, angaaende at Skifteretterne i Opbuds- samt Fallit- og Stervboer ikke bör antage de Fordringer, som anmeldes, efter at den i Proclama foreskrevne lovlige Varselstid er udlöben.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at da det skal være bleven anseet tvivlsomt, om det Slags Proclama med 12 Ugers Varsel, som ved Plak. af 26. Augusti 1785, dens 2. §, er befalet at skulle i visse Tilfælde have Sted ved Kjöbenhavns Skifteeommission, burde virke Udelukkelse i Hensigt til de Fordringer, som ikke inden den foreskrevne Tids Forlöb anmeldes for Skifteretten, i Fallit- eller Stervboer, der staae under sammes Behandling: — saa have Vi allern. fundet for godt, herved udtrykkeligen at fastsætte, som almindelig Regel for alle Skifteretter i Vore Riger Danmark og Norge, at naar Creditorer i Stervboer, saavel som i Opbuds- eller Fallitboer, ikke fremkomme med deres Krav inden den i ethvert Proclama bestemte lovlige Varselstid, da bör samme ikke antages, omendskjöndt Anmeldelsen skeer förend Boet er sluttet. Hvorefter alle Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores kgl. Residentz-Stad Kjöbenhavn den 26. Martii 1790.

27. Marts. **Rentekammer-Skrivelse** til Stiftamtmand Levetzow, ang. **Nedsættelsen af den paa Præstegaarden Stad i Grindavig hvilende Servitus.**

Khavn den 27. Marts 1790. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 2229. 1790. 27. Marts.

Den ved Hr. Khrens Skrivelse af 2. Septbr. a. p. indsendte Judicial-Forretning, hvorved den paa Jorden Stad til Schalholts Bispestol hvilende Servitus er nedsat til 6 Vætter, bliver herved til videre approberet, hvilket vi ikke skulle undlade at formelde Hr. Khren til tjenstligst Gjensvar og videre Bekjendtgjörelse, saavel for Præsten paa Stad, som Landfogden, med fornöden Ordre til denne, om at indfordre Afgiften[1]. Rentekammeret den 27. Martii 1790.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Olaf Stephensen, ang. Udarbeidelse af en Instrux for Sysselmændene i Island. Khavn 27. Marts 1790. 27. Marts.

— Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 2223.

Man er her ved Kammeret betænkt paa at forfatte Instruxer for samtlige Sysselmænd i Island, og da vi finde, at den Instrux, som Hr. Amtm. har meddeelt Sysselmand Otto Vidalin, og som det har behaget Hr. Amtm. at communicere os ved Skrivelse af 29. Julii a. p., sær passende og vel grundet, saa ere vi tilsinds at lægge samme til Gruud derfor; men for saavidt samme tildeels indeholder saadanne særdeles Specialia, som maaskee alene passe sig paa Bardestrands Syssel, og altsaa kunne lide Forandring for de övrige Sysseler, maae vi tjenstl. have Hr. Amtm. anmodet, at ville nærmere opgive os, om og da hvad Specialia der maatte være fornödne at indrykkes for de andre Sysseler i Vester-Amtet. Imidlertid bliver den Sysselmand Vidalin fra Hr. Amtm. meddeelte Instruction herved ad

[1]) Denne Afgift er nu bortfalden ifölge de sidste Aars Finantslove.

1790. interim approberet. Rentekammeret den 27. Martii
27. Marts. 1790[1].

27. Marts. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Biskop Hannes Finnsson, ang. Indretning af Tugt- og Forbedringshuset i Kjöbenhavn. Khavn 27. Marts 1790.** — Canc. Brevb. for 1790, Nr. 1065, S. 650.

P. M. Af den fra Cancelliet under 15. Januar d. A. udgangne Plakat er Hr. Stiftbefalingm. og D. Höiærv. allerede underrettet om den Foranstaltning, hvorved det forhenværende Börnehuus paa Christianshavn er indrettet til tvende Stiftelser, af hvilke den ene kaldes Kjöbenhavns Tugthuus, hvorudi ikkuns de indsættes, som ved Dom ere gjorte uærlige, eller anseete skyldige til Arbeide paa bemeldte Sted for Livstid; den anden derimod har faaet Navn af Kjöbenhavns Forbedringshuus, og modtager ikke Andre end de, der ere tilkjendte Straf af Arbeide paa visse Aar eller Maaneder. Denne Indretning haaber man at ville ikke alene formindske Sædernes Fordærvelse hos dem, der ikkuns paa en kort Tid dömmes til offentlig Arbeide, men endog hæve Publici Fordom mod de Personer, som ulykkeligviis for smaae Forbrydelser ere komne i Justitiens Hænder. — Forudsat at disse Hensigter ved bemeldte Indretning opnaaes, saa var det önskeligt, om samme kunde anbringes ved alle andre Tugthuse. Men da man ikke i den Henseende er nöie nok underrettet om det Locale,

[1]) Med Rentek. Skrivelser s. D. til Stiftamtmand Levetzow og Amtmand Thorarensen tilsendes dem hver en Gjenpart af den nævnte Instruction, med Anmodning om, at meddele Kammeret deres Tanker derom, saavel i Almindelighed, som med Hensyn til Specialia ved de enkelte Sysseler. (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 2224—2225). De indsendte Betænkninger og Forslag fra Amtmændene Thorarensen, Stephensen og Meldal see Isl. Journ. 8, Nr. 1443, 1444 og 1730.

saa skulde man tjenstligst anmode Hr. Stiftbefalingsm. og D. Höiærv., at ville behagelig indberette hertil, hvorvidt De formene at den ved Christianshavns Börnehuus foretagne Indretning kunde være anvendelig paa Tugthuset, som findes i det Dem anbetroede Stift. Det kgl. Danske Cancellie den 27. Martii 1790 [1]. 1790. 27. Marts.

Cancellie-Skrivelse til Biskoppen paa Holum, Sigurd Stephansson, ang. Holum Bispestols Inventarium m. v. Khavn den 3. April 1790. — 3. April.
Canc. Brevb. for 1790, Nr. 1195, S. 722—723.

P. M. Paa D. Höiærv' Promemoria af 23. Septbr. f. A., hvorudi De, ved at indberette, at der ved Deres Ankomst til Holum Bispestol ikke var det mindste af det levende Inventarium, som den kgl. Anordning af 1. Maji s. A. befaler at skal fölge med Biskoppernes Andeel af deres Gaard, trende Köer alene undtagne, som afg. Biskop Thorarensens Enkefrue havde efterladt paa Bispestolen, under Stiftsprovstens Forvaring, saa at der, efter foranförte Anordnings Tilhold, mangler 5 Köer, 60 Malkefaar, 15 Heste og 5 Hopper, samt af Inventario til 60 Rd. Courant; og at Aarsagen dertil har været, at da forrige Biskop Thorarensen kom til Bispestolen 1784, var hele Besætningen paa Hjemmegaarden creperet, 1 Hest og 9 Köer undtagne, hvoraf de 6 ere indsatte som Qvilder paa Oeconomiens Gods, saa at De ikke med Rimelighed kunde fordre af Deres Formands Enke hvad hendes Mand ikke havde modtaget, — tillige har begjært allern. Fritagelse for Dem for det Inventarium, som hverken Deres Formand eller De have

[1]) Under s. D. er ligelydende Skrivelse afgaaet til de Stiftbefalingsmænd og Biskopper, som havde Tugthuse at bestyre. Under 12. Febr. 1791 indberettede den islandske Stiftbefalingsmand og Biskoppen i Skalholt, at i Fölge af Reskr. 9. Marts 1775 kunde den paatænkte Adskillelse ikke finde Anvendelse i det islandske Tugthuus, der kun var Strafanstalt for ringere Forbrydelser.

1790. modtaget, og ikke existerer: — skulde man berved
3. April. tjenstlig have Dennem tilmeldet, at det vil være en naturlig Fölge, at Dem ikke kan paalægges Ansvar for videre, end hvad De har modtaget, dog bör De af Deres Formands Bo fordre hvad han burde have paastaaet af sin Formand, da denne Mangel af ham maa blive for hans Boes Regning, siden det er ustridigt, at naar afg. Biskop Thorarensen ved Embedets Tiltrædelse havde paatalt dets Rettigheder, kunde hans Formands Stervbo og Arvinger ikke have undgaaet at være blevne tilpligtede at overlevere ham Inventarium i lovforsvarlig Stand. Det kgl. Danske Cancellie den 3. April 1790.

7. April. **Kongelig Resolution ang. Understöttelse til Indretningen af Farverie og Valkemölle paa Nordlandet i Island. Christiansborg 7. April 1790.** — I Forestilling 30. Marts beretter Rentekammeret, at det, iftölge en af Commissionen for Islands almindelige Væsen given Anledning, havde correspondered med Amtm. Thorarensen om en Uldvævers Etablissement i Öefjords Kjöbstæd. I Betænkning 21. Januar 1788 havde han yttret, at naar herved skulde ventes en Fordeel, maatte Farverie og Valkemölle forud indrettes. Men da dette fordrede Bekostninger, fandt Kammeret betænkeligt at foranledige det indrettet for kongelig Regning, hvilket man tilmeldte Amtmanden under 23. August næstefter, idet man tilföiede, at hvis Amtm. kunde faae Entreprisen bragt istand ved private Tilskud, vilde man bestræbe sig for at bevirke Anlægget en allern. Understöttelse. 11. Septbr. f. A. sendte Amtm. et af ham under 6. Februar næstforhen affattet Forslag til et Farveries og en Valkemölles Oprettelse paa Nordlandet ved et Interessentskab paa 150 Actier til 10 Rd. Stykket, hvilket Forslag er blevet saa vel bifaldet, at man i de 4 Sysseler paa Nordlandet havde tegnet sig for 159 Actier = 1590 Rd., og under 10. Septbr. f. A. oprettet en Convention mellem sig. Amtm. anholdt nu om Understöttelse af 4—500 Rd., hvilket han meente at ville udkræves, da en Valkemölle, Redskab og Inventarium til Farveriet, samt til Presning og Appretering, ligesom og Farvematerialiers Indkjöb til eet Aar,

vilde medtage 2000 Rd. — Iövrigt havde Amtmanden indstillet, hvorvidt Inventariet af Farveriet i Reykjavík, som man meente at skulle indstilles, kunde forundes Interessentskabet eller ikke. Kammeret anbefaler Andragendet paa Grund af Frd. 13. Juni 1787 Cap. III. § 13. — Handels-Realisations-Commissionen havde Intet derved at erindre, saa meget mindre, som det endnu ikke var besluttet, hvad der skulde gjöres ved Reykjavík Fabriks Inventarium. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 71, Nr. 38. 1790. 7. April.

Til Hjelp til et Farveries og en Valkemölles Indretning paa Nordlandet i Island ville Vi allern. skjenke Interessentskabet engang for alle en Sum af 500 Rd., der af den islandske Handels-Realisations-Commissions Fond kunne udredes. Christiansborg Slot den 7. April 1790[1].

Cancellie-Resolution ang. **Thinglæsninger af Skjöder, Pantebreve** m. v. Khavn 22. April 1790. — Paaberaabt i en Bekjendtgjörelse fra begge Laugmændene: Magnus Stephensen og Magnus Olafsson, samt Landsthingsskriveren Thorleif Nikulasson, dat. Öxarár lögþingi 18. Juli 1793 og trykt i Althingsbogen 1793, Nr. 25, S. 29–30, hvor denne Resolution siges at være den förstnævnte communiceret af Stiftet (Stiftamtmanden). Bemeldte Resolution synes imidlertid aldrig at være udgaaet fra Cancelliet i Brevsform, men i alt Fald kun som Notification. I Cancelliets Journal: „Suppliquer for 1790, förste Halvaar, 7-Æ-B, Nr. 1852" anföres nemlig Laugmand Magnus Stephensens Andragende og Forslag: „— at det maatte befales, at alle i Island siden 1770 udstædte, men endnu uthinglyste, samt herefter udstædende Skjöde-, Mageskifte-, Pante- og Gavebreve skulle, til Vedkommendes Sikkerhed, strax thinglyses for næstholdende Laugthingsret inden Aar og Dag: for de gamle Breve efter denne Befalings Bekjendtgjörelse, og for de herefter udstædende Breve inden Aar og Dag efter at de ere udstædte, under Straf af, at 22. April.

[1]) Ved Rentek. Skriv. 13. April 1790 (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 2308–2309) er denne Resolution communiceret Realisations-Commissionen og Amtmand Stephan Thorarensen.

1790. de ellers skal ansees som uskrevne, döde og magteslöse"; — hvortil er vedtegnet den Resolution:

22. April. „Cancellie-Collegium den 22. April 1790:

Forbliver ved Canc. Skrivelse af 13. Decbr. 1766".[1] I Anledning heraf bekjendtgjöre ovennævnte Embedsmænd en Opfordring til Alle, at indsende til Laugthinget deres endnu uthinglæste Adkomst- og Mageskifte-Breve, med Tilföiende: „að undirskrifaðir hafa í hyggju, svo framt þeir enn sjái hlutaðeigenda hjáhliðran framvegis, að hlýðnast þessu þess konúnglega Cancellies boði, að framsenda klögun yfir þeim, sem hèr í óvilja sýna, og æskja þeirrar viðbótar, bæði eigin og óðalsborinna vegna, við háttnefndar Resolutionir, að þeirra eignabrèf, sem ei eru til þínglýsíngar fyrir lögþíngisrèttinum híngað innsend innan tveggja ára, frá því þau útgefin eru, skuli sem óskrifuð og ógild allstaðar álítast"; hvilket de anmode alle Sysselmænd at bekjendtgjöre paa Mandtalsthingene 1794 og siden for alle Vedkommende, der paa de nævnte Thing fremkomme med slige Breve til Oplæsning.

1. Mai. **Cancellie-Skrivelse til den islandske Handels-Realisations-Commission, ang. Forhandling af det holumske Bogtrykkeries Forlagsskrifter. Khavn 1. Mai 1790.** — Cancell. Brevbog for 1790, Nr. 1508, S. 909—910.

P. M. Efter at man havde bragt i Erfaring, at der ved afg. Biskop Gisle Magnussens Död var forefunden ved Bogtrykkeriet i Holum Stift et uforholdsmæssigt Antal af alle Slags Böger, som hidtil meget havde trykket denne Stiftelse, og at der, endskjöndt en stor Deel siden den Tid vare bortsolgte, dog endnu fandtes mange tilovers, som henlaae Stiftelsen til Byrde, tilskrev man under 6. Junii f. A. saavel Biskop Sivert Stephanseu som Amtmand Stephan Thorarensen, at meddele deres Tanker om den mindst bekostelige Maade, hvorpaa denne Rest af Böger kunde være at forhandle, uden at Halvdelen af deres Værdie skulde gaae bort for Trans-

[1]) *see* III. B., S. 551—552.

porten. I de derpaa indkomne Svar ere de enige i, at et Partie af disse Böger maatte transporteres her til Staden med Kjöbmandsskibet fra Hofsos, som det nærmeste Handelssted ved Holum Bispestol, da det synes, at dets Rhedere ikke burde eller kunde nægte Stiftelsen Saadant, imod en billig Fragts Erlæggelse, og at det Qvantum Böger, som hertil nedsendtes, blev fordeelt imellem de Frihandlende her, for igjen, imod billig Fragt, at blive transporteret til de forskjellige Handels-Havne rundt omkring paa Island, paa det at Bögerne saaledes paa den letteste og mindst bekostelige Maade kunde blive förte til og findes tilkjöbs i ethvert Syssel, da Herreds-Provsterne maatte paalægges at antage sig Afsættelsen i deres Provstie. — Dette Forslag kan man ei andet end ansee som det mest passende til at befordre Afsætningen, men, da Fordelingen herfra eller Bestemmelsen af Antallet til hver af de mange forskjellige Havne vilde medföre meget Bryderie, og næppe være gjörligt, maatte Biskop Finsen först tilskrives, at repartere do ²/₃ Parter af det hele Antal paa alle Provstier i Skalholts Stift, og tilsende Biskoppen paa Holum denne Repartition, paa det denne herefter kunde foranstalte Bögerne sammenbundne i Bundter for ethvert Skalholts Provstie især, ligesom og Biskoppen paa Holum derom maatte underrettes, og iövrigt herfra oversendes til Hofsos 8 à 10 Maatter til Bundternes Indsvöbning, samt en Hæspe fiint Seilgarn til at indsye dem med, og om Biskoppen paa Holum skulde finde Omsendelsen af den övrige tredie Deel for sit Stift vanskelig landværts, maatte de til Nordre, Öefjords og Hunevands Sysseler bestemte ligeledes hid afgaae paa samme Maade, som for Skalholts Stift. — Imidlertid, da den kongelige islandske Handels-Realisations-Commission har med den islandske Fart at bestille, skulde man, forinden videre i denne Sag foretages, tjenstligst anmode samme: behageligen at ville paatage sig at afhandle med den nærmest Holum boende Kjöbmand om Bögernes Hid- 1790. 1. Mai.

1790. 1. Mai. bringelse og Fragt, samt at besörge ved ham forommeldte Maatter og Seilgarn oversendt, og udbeder man sig underrettet om den heri tagende Beslutning, paa det man derefter kunde foranstalte det videre Fornödne. Det kongelige Danske Cancellie den 1. Maji 1790.

8. Mai. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, om at criminelle Domme ikke skulle fornyes.** Khavn 8. Mai 1790. — Indholdet publiceret paa Althinget ved Stiftamtmand Olaf Stephensens Bekjendtgjörelse 16. Juli 1791, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 21. 3, S. 24. Canc. Brevb. for 1790, Nr. 1666, S. 1015–1016.

P. M. I Anledning af den fra forrige Stiftbefalingsmand Khre Levetzow til Cancelliet indkomne Forespörgsel, med derhos fulgte Skrivelse til ham fra Sysselmanden i Söndre-Mule-Syssel, om nogle til Tugthuset dömte, men dertil ei strax henbragte Misgjerningsmænd: — skulde man herved tjenstl. tilmelde Hr. Stiftbefalingsm., at Justitiens Domme over Forbrydere ikke trænge til Fornyelse. Det forstaaer altsaa af sig selv, at de ommeldte Personer baade bör og kan, iflge de faldne Domme, sendes til Tugthuset. Det kgl. Danske Cancellie den 8. Maji 1790.

8. Mai. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Biskoppen over Skalholts Stift, Hannes Finnsson, ang. Overdragelse af Gaarden Storuvellir til Beneficium.** Khavn 8. Mai 1790. — Canc. Brevb. for 1790, Nr. 1667, S. 1016—1017.

P. M. I Anledning af den fra Gudbrander Jonsen i Rangervalle Syssel paa Island indkomne Ansögning om, at han udi den paa hans eiende Gaard Storuveller hæftende Afgift til Præsten i Landmanna Rep, belöbende sig til 10 Rd. 37½ Sk. aarlig, maatte nyde nogen Lettelse, da han ved Flyvesanden skal have lidt stor Skade

paa Gaarden og mistet en stor Deel af sine Udmarker og Græsgang, eller og, i Mangel deraf, at bemeldte hans Gaard maatte overlades H. Maj[t] eller Præstekaldet til Eiendom, imod at han blev fritaget for at betale Storuvalle Kirke dens hos ham indestaaende 20 Rd., samt 14 Qvilder af de 19, som tilhöre Kirken, hvilke 14 Qvilder, tillige med hans egne Creature, skal være uddöde hos ham af det forgiftede Græs i Aaret 1784: — skulde man herved tjenstligst have Hr. Stiftbefalingsm. og D. Höiærv. tilmeldet, at, da det af forrige Stiftbefalingsmand Khre Levetzows og D. Höiærv[s] herover afgivne Erklæringer erfares, at bemeldte Gaards Overdragelse ei alene vil være fordeelagtig for Præsten, siden han derved kan faae en for ham höilig tiltrængende Bojord, men ogsaa uden Tab for Kaldet, efterdi Gaarden skal kunne ansees for fuldkommen æquivalent for de ovenmeldte 20 Rd. og de 14 uddöde Qvilder, saa kan Supplikanten fritages for at udlægge samme, imod at for[ne] Gaard Storuveller overdrages Præstekaldet i Landmanna-Rep til Eiendom. Det kgl. Danske Cancellie den 8. Maji 1790. 1790. 8. Mai.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Kjöb af Isafjords Kjöbstads Grund. Khavn 15. Mai 1790. — Isl. Copiebog Litr. X, Nr. 2370. 15. Mai.

Da vi af Hr. Stiftamtm[s]. Skrivelse under 26. Januarii a. c. erfare, at Præsten til Skutilsfjordseyri er villig til at mageskifte den til Isefjords Kjöbstæd opmaalte Grund, imod Gaarden Brecha paa Ingjaldssand, saa maae vi tjenstl. have Hr. Stiftamtm. anmodet, at ville paa vores Vegne slutte Mageskiftet med ham paa de af Hr. Stiftamtm. ved Prom. af 17. Januarii a. p. foreslagne, og det ved vores Skrivelse af 25. August e. a. bemærkede Vilkaar, hvorefter det maatte behage Hr. Stiftamtm. at indsende Mageskifte-Brevet

1790. 15. Mai. her til Kammeret til paafölgende Approbation. Rentekammeret den 15. Maji 1790[1].

15. Mai. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Opförelse af Sömærker paa visse Steder i Vester-Amtet.** Khavn 15. Mai 1790. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 2372.

Efter Hr. Stiftamtm^s. Anmærkning ved P. M. af 4. Januarii a. c. maae vi tjenstligst have Dem anmodet, at De ville foranstalte, at de fornödne Varder blive opsatte paa Höskildsö [= Höskuldsey], Ellideö [= Ellißaey] og Strömfjorden, hvorved vi ikke kunne undlade at yttre, at man helst saae, at de, saavidt muligt, til desmere Varighed, bleve opförte af flade Stene; hvad Omkostninger dertil maatte medgaae skal behörig blive godtgjorte, naar det maatte behage Hr. Stiftamtm. derpaa at tilstille os Regning. Rentekammeret den 15. Maji 1790.

---

[1]) I Anledning heraf er et Mageskiftebrev udfærdiget af Stiftamtmanden, og et Gjenbrev af Præsten, under 18. Septembr. 1790, paa Jorden Brekka 48 Hundr. for den 1787 til Isafjords Kjöbstad udmaalte Grund, hvilke Breve ere thinglæste paa Althinget 1791, see Althingsb. s. A. S. 46. — I den paaberaabte Opmaalings-Forretning over Isafjords Kjöbstads Grund 24. April 1787 (Isl. Journ. 7, 690) anföres, at Kjöbstadens Grund „begynder 96 Alen nedenfor det Præstegaarden Eyri tilhörende nederste Faarehuus, tvers over fra Eyre-Bugten til Mölstædet i den saakaldte Præstebugt, af 192 Alens Brede i Tværmaal; hvilket hele Bygge-Plads, Norder- og Syder-Tange tilsammenstagne, udgjör omtrent, og efter Grundtegningen (som fölger Opmaalings-Forretningen) 400,725 Qvadrat-Alen, og bestaaer af nogenledes jævn og fast, men paa sine Steder ikkun tynd Jordbund, rummelig nok til Huse-Bygninger og Haugers Anlæg for 30 til 35 Familier, naar fornöden Vei og ordentlige Gader fradrages".

Kongelig Resolution ang. Tilladelse til at fange og skyde Rensdyr i Island. Christiansborg 19. Mai 1790. — I Rentekammerets Forestilling 11. Mai berettes, at Amtmanden i Nord- og Öster-Amtet, Stephan Thorarensen, havde andraget, at de i 1783 til Island opsendte Rensdyr, som vare satte op paa Vaðla-Hede, havde der formeret sig saa stærkt, at Amtmanden anslog deres Tal til 3 à 400. Dette havde foranlediget Nogle til at forespörge hos Amtmanden: om og naar der maatte begyndes med Forsög paa at fange eller skyde nogen af disse Dyr, der dog ellers saa meget mindre vilde være til nogen Nytte, som de i Norder-Syssel gjöre Skade paa Fjeldgræsarterne, hvilke ei ere en ubetydelig Föde for Indbyggerne, og disse Dyr desuden om Vinteren ofte komme lige ned til Gaardene i Fjeldbygderne, hvor de med Födderne opgrave eller opkradse Hjemmemarkerne, og derved tilföie samme Skade. Amtmanden foreslog derfor, at der under visse indskrænkende Bestemmelser maatte blive given Tilladelse til Rensdyrfangst. Derimod havde Stiftamtmand Levetzow andraget paa, at Rensdyrene maatte blive fredede paa Sönderlandet. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 71, Nr. 53. — Resolutionen er publiceret i Stiftamtmand Olaf Stephensens Bekjendtgjörelse 16. Juli 1791, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 21. 4, S. 24—25. 1790. 19. Mai.

Vi tillade allern. herved: at i Norder-Syssel i Island maa, for det förste i 3 Aar, skydes eller fanges 20 Rensdyr aarligen, hvortil Indvaanerne, paa Ansögning desangaaende, kunne meddeles Tilladelse af Amtmanden, dog under fölgende Betingelser og Indskrænkninger: at Ingen maa skyde eller fange flere end eet Dyr om Aaret; at ingen Skyden eller Fangst af Dyr maa skee uden i Oktober Maaned alene; samt at Simler eller Hun-Rener, saavel som Kalve under eet Aar, fredes, og alene Oxer eller Han-Rener maae fældes. Befindes Nogen herimod at handle, ved at skyde eller fange Dyr enten uden Tilladelse eller paa forbudne Tider, saa og under den foreskrevne Alder, eller af det Kjön, som ei er tilladt, böde for hvert voxent Dyr, som ulovligen fældes, 20 Rd., og for hver Kalv 10 Rd.,

1790. Alt til lige Deling mellem Angiveren og Vores Kasse.
19. Mai. Christiansborg Slot den 19. Maji 1790 [1].

21. Mai. **Reskript til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Biskoppen i Skalholts Stift, Hannes Finnsson, ang. Vedblivelse af Annex-Kirken paa Reykjum i Ölfus. Christiansborg 21. Mai 1790.**
Norske Tegn. XLIII, 595[b]—596.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Da Vi ved Reskr. af 21. Julii 1786 til forrige Stiftbefalingsmand over Vort Land Island, Os elskel. Kammerherre Hans Christoph Diderich Victor Levetzow og dig, Biskop Finsen, allern. have bevilget, at Reike Annex-Kirke i Skalholts Stift udi Vort Land Island maatte nedlægges, og Menigheden henlægges til Hovedsognet Arnæbæle [= Arnarbæli], men bem[te] Reike Sogns Beboere nu for Os allerund. have andraget, at denne Kirke endnu ikke er nedbrudt, samt at Oversvömmelser have siden den Tid aldeles forandret Situationen, saa at Veien til Arnæbæle Kirke derved er bleven baade længere og vanskeligere; saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi efter meerbemeldte Reike Sogns Beboeres allerund. gjorte Ansögning, samt den af for[ne] Kherre Levetzow og dig, Biskop Finsen, derover afgivne Erklæring, hvoraf sees, at Veien ved Oversvömmelserne i Aaret 1787 er saaledes bleven forandret og fordærvet, at det undertiden i nogle Ugers Tid kunde blive umuligt for Supplikanterne at komme til Arnarbæle Kirke, allern. ville have bevilget, at bem[te] Reike Annex-Kirke, i Betragtning af foranförte Os allerund. foredragne Omstændigheder, fremdeles maa vedblive, med samme Rettigheder som

---

[1]) Communication til Stiftamtmand Olaf Stephensen, Kherre Levetzow og Amtmand Stephan Thorarensen i Rentek. Skriv. 5. Juni 1790. Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 2451—2453.

den för har haft. Derefter I eder allerund. have at rette, og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Christiansborg Slot den 21. Maji 1790. 1790. 21. Mai.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Forandring i Postskibets Toure til Island. Khavn 22. Mai 1790. — Isl. Copieb. Litr X, Nr. 2403. 22. Mai.

At det for det förste indstilles med at lade et Postskib gaae herfra nu i Foraaret til Island, for at gaae derfra til Christianssand i Norge og atter retournere derfra til Island, for at overvintre, og at i dets Sted et Postskib gaaer herfra tilkommende Augusti Maaned, for at overvintre i Island, og at gaae derfra hertil til Foraaret, det have vi ikke villet undlade at tilmelde Hr. Kherren til behagelig Underretning og videre Bekjendtgjörelse, med tjenstligst Anmodning, at Hr. Khren ville sörge for, at de til den Tid forhaanden værende Expeditioner afsendes der fra Landet med Falkeskibet, som til den Ende medförer den ene Postkasse, hvorimod den anden ankommer med det herfra i Augusti Maaned afgaaende Postskib. Rentekammeret den 22. Maji 1790.

Reskript til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Biskop Hannes Finnsson, ang. Embedsmænds o. fl. Offer til Præsterne i Island. Christiansborg 4. Juni 1790. — Trykt som Tillæg til Althingsb. 1790, S. 57—59. — Norske Tegn. XLIII, 600b—601. P. Pèturss. Hist. Eccl. Island. S. 184; Fogtm. VI. 5, 410—411. 4. Juni.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Som Os allerund. er bleven foredraget, at, uagtet det ved Reskr. af 17. Julii 1782 allern. er fastsat, at alle Embedsmænd i virkelig Tjeneste, samt bemidlede Proprietairer, udi

1790. 4. Juni. Vort Land Island, skulle paa de tre Höitider: Jul, Paaske og Pintsedag, give Præsterne Offer, skal der dog findes nogle bemidlede Jordeiere, som aldeles intet Offer give, desaarsag det er anseet fornödent at bestemme, hvormeget der skal gives i Offer, og at samme i Nægtelses-Tilfælde prompte udexequeres af Sysselmanden: — saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi i Anledning heraf allern. har funden for godt, og hermed ville have anordnet og fastsat, at de, som ere uvillige til at give Præsterne paa bemeldte Island deres Offer, skulle være pligtige til at offre til hver Höitid, nemlig Sysselmænd, Vore Betjente og Kjöbmænd hvergang fire Mark, Forpagtere af Vore Godser to Mark, og en Jordegodseier eller Proprietair, hvormed skal forstaaes den, som i det mindste eier 20 Hundr.[1] Jordegods, eller den, som eier 10 Hundr. Jordegods og derhos tiender af 10 Hundr. Lösöre, een Mark, hvilket Offer, i Medhold af Reskriptet af 11. April 1781, maa i Vægrings-Tilfælde ved Execution inddrives. Derefter I eder allerund. have at rette, og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Christiansborg den 4. Junii 1790[2].

5. Juni. **Rentekammer-Skrivelse** *til Stiftamtmand* **Olaf** Stephensen, ang. **Thinglysnings-Gebyr ved Laugthinget.** Khavn den 5. Juni 1790[3]. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 2422.

Laugmand Stephensen har her ved Kammeret ansögt om, at han maatte nyde Betaling for de til den allern. anordnede Realisations-Commission udstædte Ob-

---

[1]) I Cancelliets Registrant og hos Fogtm. staaer alle 3 Steder urigtig „Rd." istedenfor „Hundrede", i Concepten staaer derimod det rigtige Hundred-Tegn.

[2]) s. D. er ligelydende Reskript udgaaet til Biskoppen paa Holum Sigurd Stephansson og Amtmanden i Nord- og Öster-Amtet Stephan Thorarensen. Norske Tegn. sst. 601.

[3]) jevnf. Canc. Skriv. 7. Mai 1791.

ligationers Thinglysning efter det norske Sportel-Reglement. Dette giver os Anledning til at befrygte, at maaskee han og flere Embedsmænd i Landet kunde staae i den Formening, at dette Reglement var anvendeligt i Island, og i den Anledning maae vi tjenstligst have Hr. Stiftamtm. anmodet, at ville give samtlige Betjente i Vester-Amtet tilkjende, at dette Reglement ikke er gjeldende for Island, men at det vil have sit Forblivende ved hvad hidtil er fastsat. Rentekammeret den 5. Junii 1790[1]. 1790. 5. Juni.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Levetzow, ang. Leilændingers Andeel i Drivtömmer. Khavn den 5. Juni 1790. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 2436. 5. Juni.

Efter den Oplysning det har behaget Hr. Khren at meddele os ved Prom. af 1. Martii a. c., angaaende det i en Skrivelse hertil fra Præsten Magnus Olavsen ommeldte Drivtömmer ved Gaarden Horn, skulle vi ikke undlade at formelde til tjenstl. Gjensvar: at vi bifalde Hr. Khrens Resolution af 26. Maji 1788, at det smaae, som er af 1 Alens Længde eller derunder, tilfalder Leilændingen, men saavidt Leilændingen er tilkjendt Forkjöbsret til det större, da maae vi have anmærket, at Ombudsholderen efter vore Tanker er her lige be-

---

[1]) s. D. ere Rentek. Skrivelser af samme Indhold afgaaede til Amtmand Meldal i Sönder Amtet og Amtmand Stephan Thorarensen i Nord- og Öster-Amtet (Isl. Copieb. sst. Nr. 2423-2424); til Laugmand Magnus Stephensen skrives, at „foruden at Betalingen for disse Forretninger er for Island bestemt ved Reskr. af 14. April 1759, vil Hr. Laugm. selv behagelig befinde, at det Norske Sportel-Reglement ikke kan være gjeldende for Island, som ikke der publiceret, og at fölgelig ingen anden Betaling her kan finde Sted, end hvad ved allerhöistbemeldte Reskript er anordnet". (Isl. Copieb. sst. Nr. 2421).

1790. 5. Juni. rettiget med Leilændingen, saa at det var bedst at disse forenede sig derom, efter som den ene eller anden trængte mere eller mindre til at benytte sig deraf. Rentekammeret den 5. Junii 1790.

5. Juni. **Rentekammer-Skrivelse** til Stiftamtmand Levetzow, ang. **Udredelse af Vægterens Lön i Reykjavik.** Khavn den 5. Juni 1790. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 2446.

Saavel fordi det ansees passeligt, som for at spare noget i Fabriquens Udgifter, har den allern. anordnede Realisations-Commission formeent, at der burde holdes Vægtere i Reychevigs Kjöbstæd, til hvis Bekostning Fabriquen da kunde bidrage i Lighed med de övrige, som der have Eiendom, efter den Regel som til Ligningen af samme maatte blive vedtaget. I den Anledning maae vi tjenstligst have Hr. Khren anmodet om, at ville föie fornöden Anstalt til en saadan Inddeling. Rentekammeret den 5. Junii 1790.

12. Juni. **Rentekammer-Skrivelse** til Landfoged Skuli Magnusson, ang. **hans Embedsforhold til Amtmændene i Sönder- og Vester-Amterne.** Khavn den 12. Juni 1790. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 2502.

Formedelst den Forandring, som er foregaaet med Stiftamtmands-Embedet i Island, at det nemlig nu er forenet med Amtmands-Embedet over Vester-Amtet, istedenfor tilforn med Amtmands-Embedet over Sönder-Amtet, tilkjendegives Hr. Landf., at De i de Forretninger, som vedkomme Dem som Sysselmand i Guldbringe Syssel, eller flyde af dette Syssels Administration, staaer under og haver at henholde Dem til Amtmand Meldal over Sönder-Amtet, men i Henseende til de Forretninger, der blot vedkomme Dem som Landfoged, og Alt hvad der dependerer af Deres Regnskabs- eller Kasse-

Sager, saasom selve Regnskabet, Extracter, m. v. under Stiftamtmanden, hvilket det maatte behage Hr. Landf. at holde sig efterrettelig, samt derhos nöiagtig efterkomme hvad Ordres som Dem af Stiftamtm. maatte blive tillagte. Rentekammeret den 12. Junii 1790[1]. 1790. 12. Juni.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Stiftamtmandens Control med Landfogdens Regnskabsvæsen. Khavn den 12. Juni 1790. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 2504. 12. Juni.

Af hosfölgende Gjenpart af vores Ordre til Landfogden[2] ville Hr. Stiftamtm. behagelig erfare, hvad Arrangement vi have fundet fornöden at gjöre med de Landfogden paaliggende Pligter og Forretninger. I denne Anledning kunne vi ikke undlade endvidere at tilmelde Hr. Stiftamtm., at man vel her ved Kammeret har gjort al muelig Indretning, saasom med at forandre Tiden, til hvilken Landfogdens Regnskaber skal sluttes, med at anordne Cassaböger, indsende Qvartals-Extracter m. v., for at Revisionen kunde blive istand til her ved Kammeret at controllere Jordebogskassens Rigtighed, til Betryggelse for H. Maj' Interesse; men at Öiemedet ikke desmindre ei kan opnaaes vil behagelig erfares, naar betragtes, at foruden at nogle af Extracterne, ex. gr. til ult. Decbr. og ult. Martii, ikke kan komme her til Kammeret för end efter et halvt eller 3 Fjerdingaar efter den Tid de affattes, kan Extracterne ikke heller forlanges eller blive belagte med afbevisende Legitimationer, saavel i Henseende til Indtægten, som Udgiften og Restancer, altsaa egentlig kan kun ansees at tjene

[1]) s. D. Rentek. Skriv. til Amtmand Meldal, hvorved Gjenpart af ovenstaaende Skrivelse meddeles ham. Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 2503.

[2]) *see* den næst foran anförte Rentekammer-Skrivelse.

1790. 12. Juni. til Underretning om hvad Tilstand Cassen har været i til den Tid. Reguskaberne, som de, der ere belagte med fornödne Bevisligheder, bevise vel derimod Cassens Tilstand, men de komme först efter nogen Tids Forlöb ind til Kammeret, og ikke at tale om den Tid Revisionen behöver til at gjennemgaae dem, er det dog, om Noget var at erindre, ikke muligt at faae skrevet derom til Landet för end i næste Foraar, det er vel 3 Fjerdingaar efter at de ere sluttede. Imidlertid har Landfogden paa ny hævet Oppebörseler, uden at det er mueligt her ved Kammeret at vide, hvorledes Cassens Conto derefter bör udfalde, og tillige, naar Skibene retournere fra Landet, haves nyt Regnskab, hvorved haves Alt hvad der kunde være at erindre ved forrige Aars Regnskabs Beholdning, siden samme er der i beregnet til Indtægt, altsaa maa paa ny revideres, inden man kan sige Noget om Cassens Rigtighed, altsaa, i Tilfælde af at Noget derved er at erindre, ny Correspondence m. v., som tilforn, det ene Aar efter det andet. — Den kongelige Kasses Sikkerhed vil derfor alene beroe paa Hr. Stiftamtm' Aarvaagenhed i at controllere Landfogden, og vi authorisere Dem desaarsag herved til at föie alle de Anstalter, som De til den Ende maatte finde fornödne, hvorom vi alene udbede os Underretning. Rentekammeret den 12. Junii 1790.

12. Juni. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Foranstaltninger mod Uordener af fremmede Skibe.** Khavn den 12. Juni 1790. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 2485.

Kjöbmand Herning paa Patriksfjord har for Realisations-Commissionen fört ny Klage over den store Mængde hollandske og flamske Fiskere, som indfinde sig der paa Stedet, og ei alene drive uberettiget Handel, men ogsaa modtvilligen fordærve Havnen, ved at udkaste deres Ballast paa Ankerpladsen. Fra flere andre

Steder er der ligeledes indlöben Klage over uberettiget Handel, Voldsomheder og Uordener, som af disse Fremmede ustraffet begaaes. — Herom er fra Realisations-Commissionen corresponderet med det kongelige Departement for de udenlandske Sager, og samme erklærer ikke at have Noget imod, at man med Magt modsætter sig saadanne Uordener. — I de Punkter, som stemme overeens med Indvaanernes Fordeel, skulle de maaskee ikkun behöve liden Understöttelse, men deri, hvor det var dem fordeelagtigt at holde med de Fremmede, vilde det uden Tvivl være vanskeligt at udfinde saadanne virksomme Midler, hvis Omkostninger ikke overstege deres Nytte. — Af den Aarsag kunne vi ikke undlade, forinden Noget videre foretages, tjenstligst at anmode Hr. Stiftamtm. om, at meddele os Deres Forslag om, hvorledes de anförte Uordener kunne være at afhjelpe uden altfor stor Bekostning[1]. Hvad den uordentlige Maade angaaer, hvorpaa Ballasten, efter Kjöbmand Hernings Klage, udkastes i Havnen ved Patrixfjord, da formoder man, at samme nogenledes kunde hæmmes, naar Övrigheden foranstaltede, at der bleve satte Visere, een paa hver Side af Havnen, hvilke Visere gjöres hver for sig af et saa höit Træ, som opsættes paa et bekvemt höit Sted nær ved Vandet, at det ved Indseilingen tydeligere kan sees; i den överste Ende indsættes og fastnagles Viseren, bestaaende af et tyndt Brædt, henved 1 Alen langt, som tillige med det fra den anden Side, dannet paa samme Maade, viser den Punkt eller det Sted, indenfor hvilket Ballasten ikke maa udkastes. Visningen maa danne en Vinkel ud af Havnen, enten spids eller stump, ligesom Situationen

1790. 12. Juni.

[1]) til Stiftamtmand Levetzow og Amtmand Thorarensen ere Rentek. Skrivelser af s. D. (Copieb. sst. Nr. 2486-2487), hvori de, i Anledning af de „fra adskillige Handelssteder i Island" indlöbne Klager over de af fremmede Fiskere udövede Uordener, anmodes om at indsende Forslag til sammes Hæmmelse.

1790. tillader, Træets nederste Ende bör omlægges saa fast
12. Juni. med Steen, at det hverken rokkes eller vrides af indtræffende Stormveir; Flöiene eller Viserne bör males med Bleghvidt og Olie, i Mangel deraf kalkes. Bekostningen herpaa, saavel som Vedligeholdelsen, bestrider Kjöbmanden selv, tillige med samtlige paa Havnen bestandig Handlende; er det til Ballastens Udkastelse udviste Sted sikker Ankerplads for saa kort Tid, som det er Fremmede efter Forordningen tilladt at ligge, formenes dem at komme længere ind paa Havnen. — Understaaer Nogen sig, enten inden- eller udenlandsk Mand, efter at det er bleven ham bekjendt, at udkaste Ballast indenfor det udmærkede Sted, böde derfor 2 Rd., som anvendes til Visernes Vedligeholdelse; betales denne Mulkt ikke strax i Mindelighed, begjærer Kjöbmanden Sysselmandens Hjælp, saasnart skee kan, til at udtage den uden videre Lovmaal og Dom, naar Sagen er beviist. Skulde den Hjælp ikke saa hastig kunne erholdes, erkyndiger Kjöbmanden sig om Skipperens og Skibets Navn og Hjemmested, og derom afgiver Beretning. Det til denne Ende Fornödne maae vi tjenstligst have Hr. Stiftamtm. anmodet om at ville foranstalte i Vester-Amtet, og skulde Hr. Stiftamtm. finde, at Et eller Andet videre kunde være fornödent at iagttage til at opnaae det tilsigtede Öiemeed, da ville vi, i Relation til vores Skrivelse af 23. Januarii a. c., derom forvente Hr. Stiftamtm' nærmere Forslag. Rentekammeret den 12. Junii 1790.

12. Juni. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. Tugthuslemmernes Uldspinderie. Khavn den 12. Juni 1790.** — Canc. Brevb. for 1790, Nr. 2189, S. 1290

P. M. Forrige Stiftbefalingsmand over Island, Khre Levetzow, har under 7. Januar sidstafv. hertil indberettet de Vanskeligheder og det Tab, som vil möde,

naar Tugthuset der paa Landet skal, ifölge Reskr. af 26. Junii f. A. dets 12. §, spinde Uld for Uldmanufacturet her i Staden, imod den deri fastsatte Betaling. I Anledning heraf skulde man tjenstligst tilmelde Hr. Stiftbefalingsm., at, da Tugthuslemmernes Antal for nærværende Tid ikkun skal bestaae af 7 à 8 Personer, hvilke til större Fordeel for Tugthuset skal kunne bruges til andet Arbeide, end til at spinde Uld, og det derhos er oplyst, at der i den Egn, hvor Tugthuset er anlagt, ei haves Uld, men at samme fra andre Egne maa indkjöbes, der alt foraarsager Omkostninger ved Transporten, m. v., saa vil det, efter de saaledes forklarede Omstændigheder, falde af sig selv, at et Uldspinderie paa et saa langt fraliggende Sted ikke kan svare til Omkostningerne, og at det militaire Uld-Manufactur altsaa ei derfra kan vente noget Spind. Det kgl. Danske Cancellie den 12. Junii 1790.

1790. 12. Juni.

17. Juni.

Cancellie-Skrivelse til Biskoppen paa Holum Sigurd Stephansson og Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Holum Bispestols Bestyrelse. Khavn den 17. Juni 1790[1]. — Canc. Brevb. for 1790, Nr. 2158, S. 1299.

P. M. I Anledning af den fra D. Höiærv. og Hr. Amtm. til Cancelliet indkomne Forestilling af 19. Septbr. sidstl. om Umuligheden af at iværksætte den forrige Aar udstædde Separations-Act, skulde man herved tjenstlig tilkjendegive Dem: at det, indtil en nærmere allern. Resolution i Anledning af Deres Forestilling kan erholdes, med Afgifternes Hævelse vil forholdes saaledes, som hidindtil har været brugt, og Lönningerne udredes efter 1767 Aars Separations-Act, samt den 1785 begyndte private Husholdning paa samme Maade fortsættes. Det kongelige Danske Cancellie den 17. Junii 1790.

[1]) Anordn. 9. Septbr. 1791.

1790.
18. Juni.

Kongelig Resolution ang. Bestemmelser med Hensyn til Slavers og Tugthusfangers Lösladelse. Christiansb. 18. Juni 1790. — Bevirket igjennem Cancelliet, see „Rotuli over det kgl. Danske Cancellies Forestillinger 1790", fol. 319–320, og „Cancelliets Forestillinger 2det Qvartal 1790", fol. 1080–1082. Saavel Cancelliets Forslag som Resolutionen ere optagne i Canc. Skriv. 17. Juli 1790 (*see* nedenfor). Resolutionen med Cancelliets Forslag hos Fogtm. VI. 5, 419—420.

2. Juli.

Reskript til Biskoppen i Skalholt, Hannes Finnsson, ang. Ungdommens Underviisning og Opdragelse i Skalholts Stift. Frederiksberg 2. Juli 1790. — Publiceret paa Althinget 1791 og trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 7, S. 5—8; ligeledes publiceret i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1791. Norske Tegn. XLIII, 617b—618. P. Pètursson Hist. Eccl. Island. S. 184—185; Fogtm. VI. 5, 424—425.

Christian den Syvende &c. V. G. T. Som Os allerund. er bleven foredraget, hvad du udi Skrivelse til Vores General-Kirke-Inspections-Collegium, som derfra er bleven Vores Danske Cancellie tilstillet, har foreslaaet, til Bestemmelse af Forældres og Præsters Pligter i Henseende til Ungdommens Underviisning: — saa give Vi dig hermed tilkjende, at Vi, i Anledning af saadan dit allerund. Forslag, samt efter de af bemeldte General-Kirke-Inspections-Collegium derover gjorte Anmærkninger, allern. have anordnet og fastsat fölgende Regler og Bestemmelser:

1) Ethvert Barn skal begynde at læse i Bog inden det er fulde 5 Aar gammelt. — 2) Forsömmer Forældrene saadant, skal de derom nogle Gange af Præsten paamindes, men hvis Forældrene forsömme dette indtil Barnet er 7 Aar gammelt, straffes de af Sysselmanden med Mulkt til fattige Börns Opdragelse i samme Sogn. — 3) De fattige Börn, som paa Sognets Bekostning opdrages, skal sættes til de Husfædre, hos hvilke Opdra-

gelsen formodes at være bedst, og bör Börnene hos dem forblive, saa længe ingen vigtig Aarsag forbyder saadant. — 4) Ethvert Barn bör begynde at lære Forklaringen inden sit 10de Aar, og hvis Forældre eller Husbonder forsömme dette straffes de med 4 Mk. Croner i Mulkt til fattige Börns Opdragelse i samme Sogn. — 5) Ungdommen bör i Almindelighed have lært sin Börnelærdom inden den er 14 Aar gammel. — 6) Naar Forældre eller Husfædre forsömme Ungdommens Oplærelse, bör Börnene tages fra dem, dog ei (meget enkelte og særdeles Tilfælde undtagne) uden Forældrenes Samtykke, og hensættes paa andre Steder, hvor de bedre kan lære, men de, som have forsömt Börnene, skal betale Omkostningerne for deres Oplærelse, foruden den forbemeldte Mulkt. — 7) Hvergang Præsten gjör Husbesögelse, og ellers saa ofte noget Barn kommer fra en Husbond til en anden, skal Præsten nöie undersöge hvad Barnet har lært og hvad Fremgang det har gjort, baade i Læsning af Bogen og i anden Lærdom fra den sidste Overhörelse, hvilket han nöie skal optegne i sit Sjæle-Register, der hvert Aar, efter de hvergang forefindende Omstændigheder, af ny skal forfattes. — 8) Forsömme Præsterne Noget af Foranskrevne, da böde de til fattige Præste-Enker, efter Omstændighederne og Biskoppens Sigende, fra 64 Sk. til 2 Rd. — 9) Antager en Præst noget Barn til Confirmation, som enten intet, eller utilstrækkelig, kan læse i Bog, skal han for hvert Barn, han saaledes uden Biskoppens Samtykke antager, betale til fattige Præste Enker: förste Gang 2 Rd., anden Gang dobbelt, tredie Gang tredobbelt, men fjerde Gang tiltales paa sit Embede for Provste-Retten. For tilstrækkelig Læsning i Bog ansees det, naar Barnet tydelig og uden Vanskelighed kan læse i enhver trykt Bog i Landets Sprog, saasom Psalme- og Evangelie-Bog, o. s. v.; dog at Barnet ei til Pröve forelægges saadanne enkelte vanskelige Steder, som endog kunde falde tunge for de ældre af Almuen. Derefter

1790. 2. Juli.

1790. du dig allerund. haver at rette, og Vedkommende Sligt
2. Juli. til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Friderichsberg den 2. Julii 1790.

2. Juli. **Reskript til Biskoppen i Skalholts Stift, Hannes Finnsson, ang. Mulkt for Antagelse af Börn til Confirmation, som ikke kunne læse i Bog. Frederiksberg 2. Juli 1790.** — Norske Tegn. XLIII, 616b—617.

Christian den Syvende &c. V. G. T. Da Vi have ladet Os allerund. foredrage din til Vores Danske Cancellie indkomne Beretning af 28. Januarii sidstleden, angaaende, at tvende Præster af Snæfieldsnæs Syssel, under det dig anbetroede Skalholts Stift, Provst Hr. Björn Thorgrimsen og Hr. Erlendur Vigfussön have, uden at forespörge sig enten hos dig eller Provsten, antaget til Confirmation hver for sig trende unge Mennesker, som ikke kunde læse i Bog, samt at du, ifölge den dig igjennem Vores General-Kirke-Inspections-Collegium tillagde Befaling[1], har tilbuden Provst Thorgrimsen at forsone sin Forseelse med 12 Rdlrs Udlæg til fattige Præste-Enker, og Hr. Vigfussön med 6 Rd. til samme Brug, da den sidste har et mindre Kald og ringere Formue end den förste, samt mange Börn, men at ingen af Præsterne have villet betale den fastsatte Mulkt, ei heller erkjende at have begaaet nogen Forseelse, men derimod begge henskyde sig under Lands Lov og Ret: — saa give Vi dig hermed tilkjende, at Vi, i Anledning af din derhos allerund. gjorte Forspörgsel, samt efter bemeldte General-Kirke-Inspections-Collegii derover meddelte Betænkning, allern. have funden for godt, at den af fornævnte tvende Præster begangne Forseelse og Tilsidesættelse af de dem foreskrevne Forholdsregler skal ansees med en passende Mulkt, og altsaa Provst

[1]) *see* General-Kirke-Inspections Collegii Skrivelse 10. April 1760. (III. B., S. 393—394).

Thorgrimsen paalægges i Alt 8 Rdlrs Mulkt til fattige Præste-Enker, og ligeledes Hr. Vigfussön, i Betragtning af hans Fattigdom og mange Börn, ialt 4 Rdlrs Mulkt til samme Brug. Derefter du dig allerund. haver at rette og derom at foranstalte det Fornödne. Befalende &c. Friderichsberg den 2. Julii 1790. 1790. 2. Juli.

Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen[1], ang. Bestemmelser for Lösladelse af Tugthusfanger, samt aarlige Indberetninger om Tugthuset m. v. Khavn den 17. Juli 1790. — 17. Juli.

Canc. Brevb. 1790, Nr. 2548, S. 115—116. Fogtm. VI. 5, 428.

P. M. Efter at Cancelliet, ifölge H. Maj. allern. Resolution af 9. Januar f. A. havde indhentet den befalede Underretning[2] om alle Forbrydere, som befandtes i Tugthusene og Slaverierne i begge Riger, har man forelagt Allerhöistsamme de Oplysninger, som man i den Henseende har erholdet, om Aarsagerne til bem^te Personers Straf, paa hvor lang Tid de ere inddömte eller ved Resolutioner indsatte til offentlig Arbeide, om de ere ærlige eller uærlige, og endelig hvorledes de have forholdet sig under deres Ophold i disse Forvaringssteder. — Men för end dette Collegium fremkom med nogen allerund. Forestilling om Lösladelse for dem, som mest syntes at være Gjenstanden for den kongel. Medlidenhed og Benaading, har man udbedet sig de Forholdsregler bestemt, som det kunde synes nödvendigt at iagttage, for at afværge de skadelige Fölger, der kunde befrygtes, naar et altfor stort Antal af saa-

[1]) denne Canc. Skriv. er mutat. mutand. afgaaet til Stiftbefalingsmændene i Odense, Viborg, Christiania, Bergen og Trondhjem, samt til Conferentsr. Hans Koefod i Khavn.

[2]) Canc. Skriv. til Stiftamtm. Levetzow 17. Januar 1789 (Canc. Brevb. 1789, Nr. 205, S. 93) forlanger fuldstændige Underretninger om Lemmerne i det islandske Tugthus.

1790. danne Forbrydere paa eengang bleve satte i Frihed. —
17. Juli. I Anledning heraf har det behaget allerhöistbem[te] H. Maj[t] allern. at befale[1]:

1) At der aarlig tvende Gange skal gjöres Forestilling om Lösladelse for nogle af disse Forbrydere, som have de vigtigste Benaadings-Grunde for sig, men at Antallet, fornemmelig i Begyndelsen, maa være temmelig indskrænket, paa det at der af disse Exempler desto bedre kan dömmes om Fölgerne, og derved forebygges, at ikke den offentlige Sikkerhed skal lide. — 2) At da mange af disse Maleficantere, der ere dömte efter de forrige nu ophævede strængere Lovgivninger for Tyverier, deels ere kagströgne og deels tillige brændemærkede, saa skal de kagströgne — (hvilke, som ærelöse, ei ere skikkede til at leve i det borgerlige Selskab, og af Mangel paa Tjeneste, som de i denne Tilstand næppe kunne erholde, ville af Nöd blive fristede til paa ny at begaae Misgjerninger) — et halvt Aar för end de blive indstillede til Lösladelse, gjöres ærlige ved en kongelig Resolution, og derefter forflyttes fra de uærlige Slaver og Tugthuslemmer til Bevaring og Arbeide iblandt de ærlige, samt derefter, naar de erholde Frihed, gives Pas som ærlige, tillige med bekræftet Gjenpart af den foregaaende kongelige Resolution. Og paa det at denne Act kan blive saa meget desto mere höitidelig, skal den kongelige Resolution i ethvert enkelt Tilfælde ved en kort Tale af vedkommende Directeur, Commission &c., i Paahör af samtlige Fanger paa det Sted bekjendtgjöres den Benaadede, og derefter, naar Lösladelsen skeer, i Protocollen anmærkes: hvilket Opholdssted, Levebröd og saa videre, de vælge. — De Brændemærkede derimod kunne ikke vente, af de anförte Aarsager, nogensinde at blive satte i Frihed. — Og endelig 3) at der ved ethvert Aars Udgang skal til vedkommende Collegier indsendes Lister over alle dem, der befindes i Slaverierne og Tugthusene, tillige med Ind-

[1]) Resolutionen er af 18. Juni 1790, jevnf. ovenf. S. 694.

beretninger om deres Forbrydelser, saavel som deres Forhold og den Tid de ere dömte til offentlig Arbeide. I allerund. Fölge heraf skulde man altsaa tjenstligst tilmelde (Tit.) denne H. Maj* allerhöieste Resolution til behagelig Efterretning. Det kongelige Danske Cancellie den 17. Julii 1790. 1790. 17. Juli.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Attester til Erholdelse af Præmier for Æderfugles Fredning. Khavn 24. August 1790. — At det for Eftertiden ved slige Attester maa udtrykkelig benævnes, at det opgivne Antal af de Reder, som forhen have været paa Stedet, er saaledes optalt i Juni Maaned; hvilket Stiftamtmanden anmodes om at give Vedkommende tilkjende. Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 2526. — I Anledning heraf er Uddrag af denne Rentek. Skriv. kundgjort paa Althinget ved Stiftamtmandens Bekjendtgjörelse 16. Juli 1791, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 21. 7, S. 27—28. 24. August.

Rentekammer-Skrivelse til Toldkammeret, ang. Privilegier for Skippere paa de Skibe, der udredes paa Fiskerie under Island. Khavn 24. August 1790. — Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 2530. 24. August.

Af det kongelige vestindiske og guineiske Rente- samt General-Toldkammers Skrivelse af 7. hujus have vi erfaret de forskjellige Meninger, om, hvorvidt Skippere paa de Skibe, som udredes paa Fiskerie under Island, bör nyde godt af de Benaadninger, som ere tilsagte de paa disse Skibe Söfarende ved den 13. § af Plakaten under 6. Junii 1787. — Til tjenstligst Gjensvar skulle vi ikke undlade at formelde, at saavidt det, da Spörgsmaalet nu for Tiden ikkun gjælder een eneste Skipper, ikke er at befrygte, at det kan drage til Fölge, ere vi af den Formening, at man til videre faaer at ansee Skipperne som berettigede til Benaadningen. Rentekammeret den 24. August 1790.

1790.
17. Septbr. **Convention mellem Danmark og Höistiftet Münster, ang. Afdragsrettens Ophævelse. Fredensborg 17. Septbr. 1790.** — Indholdet kundgjort paa Althinget 1791, ifölge Cancelliets Communication til Stiftamtmanden 4. Decbr. 1790 (Fogtm. VI. 5, 530), ved Stiftamtmand Olaf Stephensens Bekjendtgjörelse 16. Juli 1791, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 21. 1, S. 23; ligeledes er Conventionen, ifölge Cancelliets Skrivelse til Biskoppen over Skalholts Stift, Hannes Finnsson, af 4. Decbr. 1790 (Fogtm. anförte Sted) bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1791; fremdeles anföres den som bekjendtgjort baade paa Althinget og i den nævnte Synodalforsamling i Aaret 1792, og Rubrum paa Tydsk findes aftrykt i Althingsbogen 1792, Nr. 23. 14, S. 28. — Original-Aftryk paa Tydsk: „Convention wegen wechselseitiger Aufhebung des Abzugs-Rechts zwischen Seiner Majestät des Königs zu Dännemark &c. gesammten Landen und dem Hochstifte Münster", hos Schultz. Copenhagen. 2 Blade. 4to.

16. Oktbr. **Cancellie-Skrivelse til Biskoppen i Sjellands Stift, Dr. Balle, ang. Renten af en Thorchilii Legat tilhörende Obligation. Khavn 16. Oktbr. 1790.** — Canc. Brevb. for 1790, Nr. 3501, S. 644.

P. M. Under 15. Septembr. f. A. har daværende Stiftamtmand i Island, Kherre Levetzow, ved at indberette, at ham i Aaret 1787 blev fra Kjöbmanden i Havnefjord tilsendt en kongelig Obligation for 800 Rd., som af Thorkilsens ældgamle Gave til en endnu uoprettet Skole-Stiftelse der paa Landet er indsat i den kongelige Casse, hvorhos han blev underrettet om, at Renterne af disse Penge skulde aarlig udbetales ham af den kongelige Handel paa bemte Havnefjord, — tillige, siden denne Handel paa samme Tid blev ophævet, saa at Intet til ham var betalt af disse Renter, begjært, at samme fra Obligationens Dato og fremdeles maatte blive ham aarlig udbetalte af Jordebogs-Cassen der i Landet; — men da det af Deres Höiærv.*, efter fore-

gaaende Brevvexling med den kongelige islandske Handels-Realisations-Commission, herover indhentede Betænkning erfares, at De, som tillige med Stiftamtmanden i Island er Executor Testamenti, dertil er villig, saa skulde man herved tjenstligst anmode Dem at indcassere disse Renter, som kunde lægges til dette Legati övrige Capital, der allerede er under Deres Bestyrelse, og har man derom underrettet saavel nuværende Stiftamtmand i Island, som den kongelige Finants-Kasse-Direction. Det kongelige Danske Cancellie den 16. Oktbr. 1790 [1]. 1790. 16. Oktbr.

Cancellie-Skrivelse til Biskoppen i Skalholts Stift, Hannes Finnsson, ang. Prokuratorer i Skilsmisse-Sager. Khavn 16. Oktbr. 1790. — Canc. Brevbog for 1790, Nr. 3519, S. 650. 16. Oktbr.

P. M. Paa Deres Höiærv.s Promem. af 13. Julii sidstafv., med derhos fulgte og herved tilbagefölgende Ægteskabs-Skilsmisse-Dom, afsagt den 28. Septbr. f. A. i Bardestrands Syssel, i en Desertions-Sag imellem Ingebjörg Jonsdatter og hendes Mand Gudmund Bjarnesön, skulde man, næst at tilstille Dem den i samme Sag under Gaars Dato udfærdigede Opreisning, herved tjenstlig have Dennem tilmeldet, at ligesom Reskr. af 15. Februarii 1788 er saa klart, at der ikke kan være nogen Tvivl om at denne Sag jo bör paaankes til den deri anordnede Overret i alle Ægteskabs-Skilsmisse-Sager, saa fölger det og af sig selv, at Prokuratorerne saavel i denne, som alle andre Skilsmisse-Sager, bör være civile, og ei geistlige. Det kongelige Danske Cancellie den 16. Oktbr. 1790.

---

[1]) s. D. Communication til Stiftamtmand Olaf Stephensen (Brevbogen sst. Nr. 3514, S. 648) og til Finants-Kasse-Directionen, med Anmodning at udbetale Renterne (Brevb. sst. Nr. 3425, S. 605).

1790. 23. Oktbr. **Cancellie.Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. de hos Landphysikus i Island antagne Elever i Lægevidenskaben. Khavn 23. Oktbr. 1790.** — Canc. Brevb. for 1790, Nr. 3599, S. 695—696.

P. M. Da Landphysikus Svendsen i Island, ved at indberette, at en Præste-Sön, som af ham var antagen til Underviisning i de medicinsk-chirurgiske Videnskaber, og havde nydt samme næsten i 2 Aar, blev hjemkaldet af Faderen for i Tiden at blive hans Capellan, har, beraabende sig paa den kongelige Resolution af 12. Maji 1783, samt hans Instruxes 8. Post, som tillader ham at tage duelige Personer til Underviisning, med det Udtryk: „dog alene studerende[1] Personer fra en af Skolerne" — ved Prom. af 1. Septembr. f. A. forespurgt sig:

1) om de af ham antagne Informandi ere i den Henseende absolute pligtige til at reise til Academiet her i Staden, eller det alene staaer dem frit for, naar de ville og dertil have Lyst, samt saa velhavende Slægtninge, der ere i Stand til at underholde dem her. — 2) om det, naar de ikke ere pligtige at reise her til Staden, og det saaledes staaer dem frit at fuldföre deres Studeringer der i Landet, da er ligegyldigt, enten de vedblive deres medicinsk-chirurgiske Studium, eller og, efter at have erhvervet sig nogen Kundskab, kan forlade samme og hengive sig til Præsteskab; — samt 3) om de, som opholde sig der i Landet og have Lyst til at vedblive deres Studium medico-chirurgicum, samt komme saavidt i Kundskab, at de kunne tjene Folk med gode Raad og Hjælpemidler, maae, ved forefaldende Vacancer, befordres til Chirurgi practici, efter at være af Physico publice examinerede, paa den i Förstningen

[1]) i den paaberaabte Resolution staaer: „studerede".

antagne og brugelige Maade, — saa skulde man, efter at derover er bleven indhentet saavel forrige Stiftamtmands, Kherre Levetzows, som det kongelige Collegii medici Betænkning, herved tjenstligst have Hr. Stiftbefalingsm. tilmeldet, at endskjöndt man vel indseer, at den gode Indretning med at oplære unge studerede Personer paa Island i de chirurgisk-medicinske Videnskaber, meget vil lide ved det, at Lærlingerne midt paa deres Vei forlade dette Studium, og lade sig antage til Præster, saa seer man dog ikke, at Tvangsmidler mere der kunne have Sted, end hos andre Folk, fordi de Studerende, enten formedelst at de ikke have Lyst eller finde Disposition hos sig til at fortsætte samme og overgaae til en anden Forfremmelses-Vei, men den Forandring, som heri skal kunne bevirkes, maa mest ankomme paa Forestillinger og Opmuntringer, som Stiftamtmanden conjunctim med Landphysico maa i det gode söge at anvende hos disse unge Mennesker, som, skjöndt de ikke fuldföre deres Studium, dog med de erhvervede Kundskaber kunne, endog som Præster, blive Landet mere nyttige end de, som reise her til Staden og ikke komme tilbage, hvilket saa meget mere vil finde Sted, naar Physikus indretter den praktiske Underviisning til dette Öiemed. — Iövrigt haves Intet imod, at de, som fuldföre deres Studium og lade sig offentlig examinere af Physico og Apotheker, bekikkes, efter erkjendt Duelighed, til Fjerdings-Chirurgi, naar ingen her i Staden Examineret er medsögende. Hvilket Hr. Stiftbefalingsm. ville behage Physikus Svendsen til Efterretning at tilkjendegive. Det kongelige Danske Cancellie den 23. Oktbr. 1790.

1790. 23. Oktbr.

General-Toldkammer-Circulaire til alle under Kjöbenhavns Toldcomptoir hörende Toldsteder, ang. Frihed for Slave-, Laste- og Rançons-Penge i den islandske Fart. Khavn 23. Oktbr. 1790.

23. Oktbr.

1790. 23. Oktbr. — Kjöbenhavnske Toldcomptoirs Copiebog for 1790, 1628, Nr. 1573 (Journ. Litr. T, Nr. 1654). — Fogtm. VI. 5, 522—523 som Circulaire til Stiftbefalingsmændene og til alle Toldsteder i Danmark, med Datum 30. Oktobr., men dog med Bemærkning, at det „skal" være gaaet til „nogle Toldere" under 23. Oktbr. Toldkammerets Copiebog derimod anförer kun Datum 23. Oktbr., og omtaler ikke noget Circulaire til Stiftbefalingsmændene.

Til fornöden Efterretning og Iagttagelse, saafremt nogensinde ved (N. N.) Toldsted skulde möde Tilfælde, hvor Reglen kunde anvendes, meldes herved, at den ved Plakaten af 18. August 1786 i 8. §, og Plakaten af 6. Junii 1787 i 10. § tilsagte Frihed for Slave-, Lastepenge og Rançonspenge for den directe Fart mellem Island og Middelhavet, er ved kongelig allern. Resolution af 6. dennes forklaret derhen: — at de Skibe, som fra Island forbiseile Capo Finis-terræ, men ei fra Steder paa hin Side deraf retournere til Island, befries alene for de Extra-Lastepenge, som ved Udgaaende vare at oppebære, altsaa for disse Lastepenge for det Aar, hvori Skibet paa Henreisen forbiseiler dette Cap; — at de Skibe, som, uden fra Island at være udlöbne, seile forbi Capo Finis-terræ fra et Sted paa hin Side deraf til Island, befries for de Extra-Lastepenge, som ved Ankomsten til Island, ifald der var Toldsted, vare at beregne for det Aar, hvori Skibet paa Tilbagereisen passerede bemeldte Cap; — og at Skibet, naar det baade fra og til Island directe passerer Cap, er aldeles frit for Extra-Lastepenge for 2 Aar, naar Hen- og Tilbagereisen ikke tilendebringes i eet Aar. — Heraf fölger: 1) at naar det fra Island til hin Side af Capo Finis-terræ udgangne, men ei til Island tilbagegaaende Skib i samme Aar baade paa Hen- og Tilbagereisen omseiler Cap, ere ingen Extra-Lastepenge at erlægge for Tilbagereisen. — 2) at naar et Skib, udklareret fra en anden indenlandsk Havn, og som altsaa der har erlagt for eet Aar Extra-Lastepengene, i samme Aar paa Til-

bagereisen til Island forbiseiler Capo Finis-terræ, finder ingen Eftergivelse eller Tilbagebetaling for Tilbagereisen Sted. — Ranconpenge-Friheden strækker sig alene til Enden af den Maaned, hvori Ladningen fra Island udlosses, eller regnes alene fra den Maaned, hvori med Ladning for Island begyndes, naar ikke baade Hen- og Tilbagereisen skeer hen og til Island. Vestindisk-Guineiske Rente- og General-Toldkammer den 23. Oktobr. 1790 [1]. 1790. 23. Oktbr.

Forordning ang. kongelige Betjenters Hæftelse for Gjeld. Christiansborg 10. Decembr. 1790. 10. Decbr.

— Publiceret paa Althinget 1791 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 5, S. 4, og Nr. 21, S. 22. — Siell. Reg. for 1790—1791 (79), 457b—458. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1790, S. 109—110; Schou X, 165—166.

Forordning, som bestemmer hvad der bör iagttages, naar Nogen vil lade en kongelig Betjent hæfte paa sin Person, formedelst Gjæld eller anden civil Sag.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at, da det skal være bleven anseet tvivlsomt, hvorvidt Vore Betjente, efter D. L. 1. B. 21. Cap. 5. Art. og N. L. 1. B. 19. Cap. 5. Art., sammenholdte med Forordningen af 8. April 1771, bör være underkastede personlig Arrest; saa have Vi fundet fornödent at fastsætte, at, naar Nogen vil lade en kongelig Embedsmand eller Betjent, formedelst Gjæld eller anden civil Sag, hæfte paa sin Person, da skal den, som begjærer ham anholdt, bevise med Attest fra den Paagjældendes Övrighed,

[1] Under s. D. er fra Toldkammeret afgaaet Circulaire til alle Toldinspecteurer, der begynder saaledes: „Til fornöden Efterretning og Iagttagelse i mödende Fald meldes herved, at den ved Plakaten" o. s. v. som ovenanförte Circulaire. Toldk. Copieb. sst. Nr. 1574.

1790. eller det Collegio, under hvilket han hörer, at den fore-
10. Decbr. havende Arrest for samme er bleven anmeldt, paa det at derfra betimeligen kan være föiet Anstalt til Embedets Besættelse. Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vor kongelige Residentz-Stad Kjöbenhavn den 10. Decembr. 1790.

10. Decbr. **Forordning ang. Alimentations-Bidrag til uægte Börn. Christiansborg 10. Decembr. 1790.** — Publiceret paa Althinget 1791 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 5, S. 4 og Nr. 21, S. 22; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1791. — Siell. Reg. for 1790—1791 (79), 458. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1790, S. 110—112; Schou X, 166.

Forordning, som befaler, at uægte Börns Fædre, naar de ikke udrede det Bidrag til saadanne deres Börns Opfostring, som dem af Övrigheden, ifölge Forordningen af 14. Oktbr. 1763, paalægges, bör hensættes til Arbeide i Forbedrings- eller Tugthuset.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at, da Vi have erfaret, at Fædre til saadanne Börn, som ere avlede udenfor Ægteskab, undertiden söge at unddrage sig fra den naturlige Pligt, at bidrage til disse deres Börns Underholdning og Opdragelse, og at de, naar Övrighederne, ifölge Vor Forordning af 14. Oktbr. 1763, foranstalte Udpantning hos dem, for den Deel af Underholdnings-Pengene, som paaligger dem at udrede, enten forstikke eller pro forma pantsætte deres Gods, og saaledes, ved Underfundighed, overtræde fornævnte Vort retfærdige Bud; saa have Vi fundet fornödent, at tillægge dette et Tvangs-Middel, som kan blive tilstrækkeligt til at bevirke dets Efterlevelse. Vi befale derfor herved, at, naar uægte Börns Fædre ikke betale det Bidrag til deres Börns Opfostring, som Övrigheden, i Overeensstemmelse med Forordningen af 14. Oktobr.

1763, finder billigt, da skal bemeldte Övrighed lade dem hensætte til Arbeide i Forbedrings- eller Tugthuset, i saa lang Tid, som Forordningen af 6. Decbr. 1743, dens 14. § fastsætter, i Hensigt til dem, som ikke formaae at udrede idömte Straf-Böder. Thi byde og befale Vi hermed alle Vedkommende, som denne Vor Forordning, under Vort Cancellie-Segl, bliver tilstillet, at de den paa behörige Steder, saavel som og af Prædikestolene, til Enhvers Efterretning strax lade læse og forkynde. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vor kongelige Residentz-Stad Kjöbenhavn den 10. Decembr. 1790. 1790. 10. Decbr.

Convention mellem Danmark og Preussen ang. Afdragsrettens Ophævelse. Christiansborg 17. Decembr. 1790. — Denne Convention, hvis fuldstændige Titel er: „Convention zwischen Seiner Majestät dem Könige zu Dännemark, Norwegen &c. und Seiner Majest. dem Könige von Preussen, wegen wechselseitiger Aufhebung des Abzugs-Rechts", er publiceret paa Althinget 1792, og Rubrum paa Tydsk trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 23. 15, S. 29; ligeledes publiceret i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1792. Original-Aftryk paa Tydsk hos Schultz. Copenhagen. 2 Blade. 4to; jevnf. Canc. Circul. 21. Mai 1791, hos Fogtm. VI. 6, 115—116. 17. Decbr.

Kongelig Resolution ang. Inddragelse og Besparelse af nogle til Island bestemte Summer. Christiansborg 14. Januar 1791. — I Finants-Collegiets Forestilling 28. Decbr. 1790 gjennemgaaes udförlig Finantsernes Tilstand og Midlerne til deres bedre Ordning for Fremtiden, ledsaget af Beregninger. Forestillingen er især bygget paa den i Aaret 1787 nedsatte Finants-Commissions Forhandlinger; dens Beregninger stötte sig paa Aarene 1785, 1786 og 1788 efter Middeltal, og den gaaer ud fra, at der maatte tilveiebringes Midler til Belöb af 1,080,600 Rd., for at 300,000 Rd. kunde være disponible til extraordinaire Udgifter. Med Hensyn til Island beregnes „Handels-Abgabe von Island" 1791. 14. Januar.

1791. 14. Januar. for 1785 og 1786: 7250 Rd. aarlig, for 1788 Intet; Middeltal 4833 Rd. — Af Udgifter til Island bemærkes: 1) Til Vedligeholdelse af Reykjanæs Saltværk bestemt aarlig 2500 Rd., som, da dette Værks Production befandtes saa ringe, at den derpaa anvendte Bekostning ikke mentes at svare til den dermed hensigtede Nytte, foreslaaes at skulle udgaae. — 2) Til Holum Bispestol og Biskoppens Understöttelse reglementeret indtil 1793 Aars Udgang 700 Rd. aarlig, men da denne Sum til den Tid var bestemt at gaae ind, og kunde nu udredes engang for Alle, foreslaaes at den nu strax bringes til Afgang. — 3) Annuum til Bispestolen og Skolen i Reykjavík 2500 Rd. aarlig foreslaaes til at lide 6 pro Cento Afdrag, i Lighed med andre Fonds, som foreslaaes til at lide lignende Afdrag. — Finance-Collegii Forestillinger med derpaa faldne kongelige Resolutioner fra 1. Januar til 30. Junii 1791, Nr. 2. — **Uddrag.**

Paa Vores Finants-Collegii allerund. Forslage og de i denne Forestilling indstillede Poster have Vi hermed allern. ville beslutte som fölger[1]: . . . . . Til Vedligeholdelsen af Saltværket i Island skal ingen overordentlig Summe mere reglementeres, og skulde i den Henseende nogen Foranstaltning være at föie, eller maaskee nogen Summe udredes, har Finants-Collegium derom at sammentræde med Rentekammeret. . . . . . . Til Holums Bispestol og Biskoppens Understöttelse reglementeres Intet herefter, men det, som af den endnu for 3 Aar bevilgede 700 Rd. aarlig maatte være nödvendigt, afholdes i een Summe af Liquidations-Fonden. . . . . . . Vi approbere allern. at Afkortningerne af de paa Bilaget F anförte Fonds af 594,270 Rd. maa finde Sted[2]. . . . . . Angaaende den til Bispestolen i Reykevig udsatte Fond af 2500 Rd. ville Vi at Os skal gjöres allerund. Forestilling, hvorlænge samme endnu maatte være fornöden. . . . . . Christiansborg i det geheime Statsraad den 14. Januarii 1791.

---

1) det Udeladte er Island uvedkommende.

2) i denne Sum er kun med Hensyn til Island indbefattet de „til Bispestolens og Skolens Underholdning paa Reychevig bestemte: 2500 Rd.", jevnf. Canc. Skriv. 12. Febr. 1791.

Kongelig Resolution ang. **Lön for constituerede Embedsmænd.** Christiansborg 19. **Januar 1791.** — I Anledning af, at Etatsraad og Amtmand Holm havde forestaaet det under 23. Decbr. 1789 Kammerherre og Stiftamtmand i Island Levetzow confererede Embede som Stiftamtmand over Christianssands Stift og Amtmand over Nedenæs og Raaböigdelaugets Amter fra 20. Februar 1790 til 26. Oktbr. s. A., da Levetzow tiltraadte. Rentekammeret bemærker i den Anledning, at det vel har været sædvanligt, at de under Vacancer constituerede Embedsmænd havde kun faaet deres i Anledning af saadan Constitution hafte Udgifter godtgjorte efter Regninger, men at der dog undertiden er tilstaaet dem Gratificationer af den besparede Gage, der egentlig tilhörte Fondet ad usus publicos. En saadan Besparelse havde nu vistnok ikke fundet Sted med Hensyn til Stiftamtmandsgagen i Christianssand, men derimod i Island, da Olafur Stephansson först var udnævnt den 14. April 1790. Da Holm desuden havde et Tilsagn af 13. Febr. 1790 fra Rentekammeret om, at ville blive holdt skadeslös, foreslaaer Kammeret, at ham bevilges 300 Rd. som Gratification, uden dog at indstille Noget om en almindelig Regel i slige Tilfælde (Forest. 11. Januar). — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 72, Nr. 4. 1791. 19. Januar.

Amtmanden Etatsraad Holm ville Vi . . . . . allern. forunde en Gratification af 300 Rd. af Vores Kasse. Iövrigt er det Vores allern. Villie, at naar nogen Vores Embedsmand i Fremtiden constitueres til at forestaae et ledigt Embede, skal han derfor ingen Belönning nyde, men alene hans hafte Udgifter ved en saadan Constitution efter Regning hannem erstattes. Christiansborg Slot den 19. Januarii 1791.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. **Fremgangsmaaden mod Sysselmænd, som ere Amtets Ordre overhörige.** Khavn 29. **Januar 1791.** — Rentekammerets Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 110. 29. Januar.

Det har behaget Hr. Stiftamtm. ved Promem. af

1791. 29. Januar. 23. Augusti a. p. at foreslaae, at der i den for Dem udfærdigende Instruction maatte indrykkes, at de Sysselmænd, som enten til Rettens eller den kongelige Tjenestes Befordring befandtes uvillige, eller de dem af Stiftamtmanden i den Henseende tillagte Ordres overhörige, skulle ufortövet andrages for vedkommende Collegier. Ved at have overveiet denne Sag troe vi, at det til videre kunde være nok, at indskjærpe Sysselmændene, at det var befalet, at der om Forseelser af ovenmeldte Slags skulde skee Indberetning hertil, og at de da kunne vente at blive anseete med Mulkt, eller efter Omstændighederne med Suspension; hvilket vi derfor maa tjenstligst have Hr. Stiftamtm. anmodet at indskjærpe vedkommende Sysselmænd i Vester-Amtet, da Amtmændene i Sönder-, samt Nord- og Öster-Amtet ere herfra tilskrevne, at indskjærpe vedkommende Sysselmænd i deres Amter det samme. Rentekammeret den 29. Januarii 1791 [1].

12. Febr. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Biskoppen i Skalholts Stift, Hannes Finnsson, ang. Afkortning i Reykjavik Skoles Annuum.** Khavn 12. Februar 1791[2]. — Canc. Brevb. for 1791, Nr. 449, S. 244—245. Fogtm. VI. 6, 33.

P. M. Efter det kongelige Finants-Collegii Meldende hertil har Hans kgl. Majt (som finder det uomgjængelig fornödent at gjöre endeel Indskrænkninger i de Allerhöistsammes Casse for nærværende Tid paaliggende Udgifter) under 14. f. M., paa en i den Henseende af bemeldte Collegio forfattet allerund. Forestilling, iblandt Andet allern. resolveret: at den til Bispestolens og Sko-

[1]) Skrivelse af samme Indhold til Amtmand Meldal i Sönder-Amtet og Amtmand Stephan Thorarensen i Nord- og Öster-Amtet (Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 111—112).

[2]) kgl. Resol. 30. Juli 1817.

lens Underholdning paa Reichevig bevilgede og paa Civil-Reglementet anförte Summa 2500 Rd. skal lide en Afkortning af 6 pro Cento aarlig; i Henseende til hvilken Summa endvidere allern. er resolveret, at H. Majt vil forvente allerund. Forestilling, om og hvor længe samme endnu maatte være fornöden. — Man undlader altsaa ikke herved tjenstligst at tilmelde Hr. Stiftbefalingsmand og D. Höiærv. denne allerh. Resolution til fornöden Efterretning, udbedende sig iövrigt Deres Betænkning, om og hvor længe denne Sums Udbetaling endnu maatte være fornöden. Det kongelige Danske Cancellie den 12. Februarii 1791. 1791. 12. Febr.

Aabet Brev ang. **Oprettelse af en Species-Bank.** Christiansborg 16. Februar 1791. — Dette aabne Brev, hvis fuldstændige Titel er: „Aabet Brev, hvorved indbydes til Interessentskab i en ny Dansk og Norsk Species-Banque, som oprettes i Kjöbenhavn i Aaret 1791", er ikke publiceret i Island, men her bemærket i Henhold til Forordn. 24. Juni 1791. Emaneret gjennem Finants-Collegium. Original-Aftryk hos Höpffner (Tydsk hos Nicol. Möller und Sohn). Qvart-Forr. for 1791, S. 3—9; Schou X, 168—174. 16. Febr.

Octroy og **Reglement for Species-Banken.** Christiansborg 16. Februar 1791. — Ikke publiceret i Island, men her bemærket i Henhold til Forordn. 24. Juni 1791. Den fuldstændige Titel er: „Octroy og Reglement for den Danske og Norske Species-Banque paa 40 Aar". — Siell. Reg. for 1790-1791 (79), 542-562. Original-Aftryk hos Höpffner 58 Sider. 8vo. Qvart-Forr. for 1791, S. 9—40 Schou X, 174—203. 16. Febr.

Rentekammer-Skrivelse til **Stiftamtmand Olaf Stephensen**, ang. **Control med Indbetalinger i Jordebogskassen**, m. v. Khavn 26. Febr. 1791. — Indholdet kundgjort paa Althinget ved Stiftamtmand Olaf Stephensens Bekjendtgjörelse 16. Juli 1791, trykt i Althings- 26. Febr.

1791. bogen s. A. Nr. 21. 6, S. 26—27. Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 129.

26. Febr.

Under 4. April 1789 blev Stiftet herfra communiceret, hvorledes Landfogden var beordret at forholde sig med sine Qvartals-Extracters Indretning, i Forhold til den forandrede Regnskabs-Termin, hvilket er overeensstemmende med Hr. Stiftamtm's. Forslag ved Prom. af 20. Augusti a. p. — Forsaavidt som vi derfor af bemeldte Hr. Stiftamtm.s Skrivelse maa troe, at Landfogden ikke har holdt sig denne Foranstaltning efterrettelig, er han nu herfra tillagt en Erindring. — Hvad man her formener der endnu kunde tjene til Underretning for Hr. Stiftamtm. til at controllere Landfogden, er, at Vedkommende, som erlægge nogen Betaling til Cassen, nöie holde sig den allerede trufne Foranstaltning efterrettelig, at de skal melde sig til Hr. Stiftamtm. hvergang de gjöre Remisse eller Betaling til Landfogden, hvilket Hr. Stiftamtmanden tjenstligst anmodes at indskjærpe ved en almindelig Bekjendtgjörelse, med Tillæg, at Vedkommende i Forsömmelses-Tilfælde maa vente at blive anseet med en Mulkt af 2 til 4 Rd., som vi i forekommende Tilfælde overlade til Hr. Stiftamtm. at bestemme efter Omstændighederne. Iövrigt maa vi have os refereret til vores Skrivelse af 12. Junii a. p.[1] Rentekammeret den 26. Februarii 1791.

26. Febr. **Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Meldal i Sönder-Amtet, ang. Forebyggelse af Bönders Handel.** Khavn den 26. Februar 1791. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 147.

Af hosfölgende vil Hr. Amtm. behagelig erfare, hvorledes Kjöbmand Petersen [paa Eyrarbakke] klager over, at Sysselmand Finsen har seet igjennem Fingre med, at nogle Bönder i Arnæs Syssel have drevet util-

[1]) see ovenfor S. 689—690.

ladelig Handel. Efter foregaaende Undersögning om Forholdet hermed maae vi tjenstl. have Hr. Amtm. anmodet, at tillægge Sysselmanden en alvorlig Irettesættelse, ikke alene for at han har efterladt paa Kjöbmandens Angivelse at tiltale disse ulovlig Handlende, men og for, at han paa en imod Anordningerne stridende Maade har bevirket, at disse Bönder er meddeelt Borgerskab i Vestmannöe Kjöbstæd, da ikke enhver Bondegaard kan ansees for at være eller kunne blive et saadant Udliggersted, hvorpaa Handel kan drives. Ligeledes maatte det behage Dem, at affordre Sysselmand Erichsen paa Vestmannöe hans Erklæring: paa hvad Grunde at han har kunnet troe disse Bönder competente til at erholde Borgerskab, hvilken vi da forvente os fra Hr. Amtm. tillige med Deres gode Betænkning, efter befindende Omstændigheder. Rentekammeret den 26. Februarii 1791. 1791. 26. Febr.

Rentekammer-Skrivelse til Sysselmand Jon Sveinsson i Sönder-Mule Syssel, ang. Authorisation af Contraböger. Khavn 19. Marts 1791. 19. Marts.

— Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 232.

Paa Deres Forespörgsel, angaaende: hvilken Sysselmand, enten den, i hvis Syssel Handelsstedet ligger, eller den, i hvis Syssel Bonden boer, det tilkommer at authorisere Böndernes Contraböger, formeldes til Gjensvar: at da efter II. Cap. 17. § af Forordningen under 13. Junii 1787 ingen af de gamle Contraböger skal gjælde under Frihandelen, og de derved befalede nye Contraböger skal udstædes af den Handlende, saa tilkommer det den Sysselmand, i hvis District denne boer, at authorisere samme, med mindre han boer altfor langt fra Handelsstedet, i hvilket Fald Bonden kan lade den authorisere af Sysselmanden i hans eget Syssel, om denne skulde boe ham nærmere. Rentekammeret den 19. Martii 1791.

1791. 19. Marts. **Cancellie-Skrivelse til Biskoppen i Skalholts Stift, Hannes Finnsson, ang. Forhandling af Skrifter fra Bogtrykkeriet paa Holum.** Khavn 19. Marts 1791. — Canc. Brevb. for 1791, Nr. 871, S. 492—493.

P. M. Ved afg. Biskop Gisle Magnussens Död er der forefundet ved Bogtrykkeriet i Holum Stift et for bemeldte Stift uforholdsmæssigt Antal Böger af forskjellige Slags, som henligge Stiftelsen til Byrde; og da man finder, at disse Böger bör, til Oplysnings Udbredelse, blive i Landet forholdsmæssig fordeelte, men at Transporten i Landet selv vilde blive vanskelig og bekostelig, har man anseet det for rettest, at et Partie deraf bliver afsendt her til Staden, for herfra igjen at blive transporteret til de forskjellige Handelssteder. Man finder og, at Skalholts Stift bör modtage de ²/₃ Parter deraf, og har derfor i Dag tilskrevet Biskop Stephensen, at han havde at tilstille D. Höiærv. en Fortegnelse over Bögerne, tillige med de fastsatte Priser. — Ifölge heraf skulde man tjenstl. anmode Dem, at ville behageligen, naar De modtager denne Fortegnelse, repartere de ²/₃ Parter deraf paa alle Provstier i Skalholts Stift, saaledes, at ethvert Provstie faaer saa stor en Deel, som paa dets Folkemængde og Trang til Böger er passelig, hvilken Repartition De derefter, saasnart muligt, ville behage at tilsende Biskop Stephensen, paa det han kan foranstalte Bögerne sammenbundne i Bundter, med Paaskrift for ethvert Skalholts Provstie især, og saaledes oversende dem hertil, da de igjen ved den kgl. islandske Handels-Realisations-Commissions Foranstaltning blive afsendte til de forskjellige Handelshavne. — Naar da disse Böger saaledes ere til Landet igjen ankomne, maae Herreds-Provsterne i ethvert Syssel behageligen paalægges at antage sig deres Afsætning imod 10 pro Cento af hvad derfor indkommer; men da Provsterne heri formodentlig behöve Præsternes Hjelp, og disse

maaskee ikke vilde gjöre sig den mueligste Flid med Afsætningen, naar de Intet fik pro labore, maa man overlade til D. Höiærv. at bestemme, efter befindende Omstændigheder, hvad enten Provsterne skal have denne pro-Cento alene, eller Præsterne tillige deri skal tage Deel, hver for den Summa han maatte sælge for, og efter at have aflagt behörigt Regnskab til Provsten. — Naar der saaledes er gjort al Flid for at afsætte disse Böger, og der dog efter nogen Tids Forlöb skulde blive nogle tilovers, da vil man fra Dem forvente nærmere Betænkning, om det ikke kunde paalægges Kirkerne i Skalholts Stift, i Forhold til deres Formue, at kjöbe et eller flere Exemplarer deraf til de Fattiges Brug, i hvilket Tilfælde De maatte bestemme: hvilke og hvor mange Böger hver Kirke kunde anskaffe sig. Det kgl. Danske Cancellie den 19. Martii 1791.

1791. 19. Marts.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Meldal, ang. Forbud imod Handels-Anlæg paa Vatnsnes ved Ytri Njarðvík. Khavn 12. April 1791[1]. —

12. April.

Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 264.

Skibs-Capitaine Just Ludvigsen her af Staden, som Interessent med Kjöbmand Jacobæus paa Kieblevig i Island, har i Skrivelse til Realisations-Commissionen andraget, at der er en Mand i Island, som skal have i Sinde at anlægge et Handels-Etablissement paa Wadnæss [= Vatnsnes], tæt ved Kjæblevig, hvilket han anseer ville blive ham og hans Medinteressent, der have antaget den forrige Handels Beholdninger der paa Stedet, til Fornærmelse, og har derfore begjært, at Vedkommende maatte blive nægtet Tilladelse til at gjöre et saadant Anlæg. — Da nu Realisations-Commissionen ogsaa formener, at det ikke kan tillades at oprette nye Udliggersteder, de allerede etablerede til Præjudice, saa kunne vi, efter bemeldte Commissions

[1]) Rentek. Skriv. 22. Septbr. 1791.

1791. 12. April. Forlangende, ikke undlade herved at have Hr. Amtm. anmodet om, at ville imod dette Anlæg foranstalte det Fornödne. Rentekammeret den 12. April 1791.

13. April. **Kongelig Resolution ang. Gratification til Commissarius ved de Skalholtske Godsers Salg.** Christiansborg 13. April 1791. — I Rentekammerets Forestilling 5. April bemærkes, at Laugmand Magnus Stephensen, som ved kgl Resol. 15. April 1785 var udnævnt til at bivaane de Skalholtske Godsers Salg som kgl. Commissarius, havde ved kgl. Resol. 21. Mai 1788 erholdt Tilsagn om en passende Douceur af Kongens Kasse, naar disse ham overdragne Forretninger vare tilendebragte. Han havde nu i 4 Aar forestaaet Godsets Bortsælgelse, og bragt det saavidt, at det meste Gods var bortsolgt, for over 43000 Rd., men med Hensyn til det Usolgte havde man nu anseet det tjenligere at lade det bortsælge ved Sysselmændene paa hvert Sted, og at entledige Stephensen fra hans Function som Commissarius. Denne havde derfor sögt om den ham tilsagte Gratification, samt 100 Rd. i Godtgjörelse for hafte Reise-Omkostninger i Aaret 1790, og havde Stiftamtmand Thodal erklæret, at ved hans Omhyggelighed og Activitet kunde det bortsolgte Gods beregnes at være udbragt til nogle Tusinde Rigsdaler mere, end det ellers vilde have været solgt for. Rentekammeret foreslaaer derfor, at 200 Rd. blive ham tilstaaede som Gratification af den kgl. Kasse. — Rentek. Norske Relat. og Resol Prot. 72, Nr. 23.

Laugmand Magnus Stephensen i Island ville Vi allern. forunde 100 Rd. som Godtgjörelse for hans i Aaret 1790 hafte Reise-Omkostninger i Anledning af Auctionerne over Skalholts Bispestols Gods, og derforuden 200 Rd. som Gratification, efter det ham ved Vores Resolution af 21. Maji 1788 givne Tilsagn, for hans ved dette Godses Bortsalg hafte Umage, hvilke 300 Rd. saaledes af Vores Kasse udenfor Vort Rentekammers Extrafonds udredes. Christiansborg Slot den 13. April 1791 [1].

[1] Communication til Finants-Kasse-Directionen og Laugmand Magnus Stephensen ved Rentek. Skrivelser 7. Mai 1791 (Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 323—324).

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. Forrentningen af Tugthus- og Justitskassernes Beholdninger. Khavn 16. April 1791. — Canc. Brevb. for 1791, Nr. 1244, S. 703.

1791. 16. April.

P. M. Under 19. Febr. sidstl. tilmeldte man Hr. Stiftbefalingsm., i Anledning af Deres Önske om at faae indsat i den kgl. Kasse tvende den islandske Tugthuskasse og Justitskasse tilhörende Beholdninger, af 1556 Rd. 37 Sk. og 567 Rd. 62 Sk., at De fra Finantskasse-Directionen kunde herom vente nærmere Efterretning. — Derpaa har bemeldte Finantskasse-Direction under 24. f. M. tilskrevet Cancelliet i Henseende til denne Sag, at endskjöndt den kgl. Kasses Forfatning i Hensigt til Forskudde eller Forstrækninger nu er ganske forskjellig fra den, hvori samme befandtes i Aaret 1774, vil forne Collegium dog, i Betragtning af disse nye Instituter, ikke være uvillig til at imodtage og forrente meerbemeldte Capitaler, naar samme kunne blive indleverede i en af de kongelige Hoved-Kasser, hvorover Finantskasse-Directionen har Disposition, og fölgelig deraf kan gjöre Brug og Anvendelse. Men saadan Disposition har den ikke over den islandske Jordebogskasse, hvis Indkomster neppe ere tilstrækkelige til at afholde dens Udgifter, mindre til aarlig at udrede Renter af laante Capitaler. Dersom altsaa Pengene ikke kunde anbringes i Landet selv, uden at befrygte Tab, saa vil det være nödvendigt, at de oversendes til Zahlkammeret, hvor de aarlige Renter, der beregnes fra Indleveringens Dato, ogsaa vil være at modtage ved en Befuldmægtiget, som, efter foreviist Fuldmagt, kan qvittere derfor, og enten forevise Obligationerne in Originali, eller i andet Fald Landfogdens Attest om, at Renterne paa de ham foreviiste kongelige Obligationer ere afskrevne. Man undlader altsaa ikke til behagelig Efterretning herved tjenstligst at tilmelde Hr. Stiftbefalingsm. hvad Finants-

1791. kasse-Directionen saaledes har yttret. Det kgl. Danske
16. April. Cancellie den 16. April 1791.

30. April. **General-Landoeconomie- og Commerce-Collegii Plakat, ang. Bestemmelser om Beviislighederne til Erholdelse af Fiskepræmier.** Khavn 30. April 1791. — Ikke publiceret paa Althinget. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1791, S. 83—88; Schou X, 227—230.

Plakat angaaende nærmere Bestemmelse af de Beviisligheder, som efter Plakaten af 6. Junii 1787 udfordres til Præmie-Erholdelse for Skibes Udrustning til Fiskefangst under Island.

Det kgl. General-Land-Oeconomie- og Commerce-Collegium G. V., at da de hidindtil indkomne Requisitioner om Udbetalingen af den ved Plakaten af 6. Junii 1787 bevilgede Præmie for Skibes Udrustning til Fiskerie under Island ikke altid have været geleidede med de Beviisligheder, som allerhöistbemeldte Plakat foreskriver, saa har det behaget Hans kgl. Majt ved Resolution af 27. d. M. allern. at befale en nærmere Bekjendtgjörelse af disse Beviisligheders Form paa fölgende Maade:

1) Ved alle til det kgl. Finants-Collegium indgivende Præmie-Æskninger for Skibes Udrustning paa Fiskefangst under Island skal tillige fölge et fuldstændigt, af Skipper, Styrmand og Kokken, eller en anden Person af Skibets faste Besætning, edelig bekræftet Udtog af Skibs-Journalen, at det Skib, for hvilket Præmien reclameres, ikke alene har været udseilet fra Udrustnings-Stedet inden den i Plakaten af 6. Junii 1787 fastsatte Tid, men endog at Skibet har været 8 Uger paa Fiskerie, samt i det mindste virkelig fisket i 42 Dage, fraregnet de Dage, i hvilke Skibet har været i Havn for at losse sin Fangst. — 2) Til Beviisliggjörelse af Skibets Drægtighed, og hvorvidt samme fra et Aar til et andet ved en ny Indretning muligen kunde være forandret, have

Vedkommende ved Præmie-Æskninger tillige at fremsende en Gjenpart af Skibets Maalebrev, hvilken Gjenpart maa være bekræftet af en Notario eller anden kongelig Embedsmand. — Ved saaledes efter kgl. allerhöieste Befaling at bekjendtgjöre Forestaaende til alle Vedkommendes Efterretning, lader man til ydermere Veiledning herhos tillige aftrykke det Udtog af en Skibs-Journal, som blandt de ved Præmie-Æskningerne ved det kgl. Finants-Collegium hidindtil indkomne Beviisligheder af dette Slags, er anseet at være mest overeensstemmende med Plakaten af 6. Junii 1787. — General-Land-Oeconomie- og Commerce-Collegium den 30. April 1791.

1791. 30. April.

[Schema for Skibs-Journal]:

Udtog af min fra Kjöbenhavn til Island holdende Journal, som ifölge min Instrux edelig fremlægges til Beviis om mit Fiskerie til Præmies Erholdelse 1790, saaledes som fölger:

Dag og Dato.		Veirligt og passerendes.	Stykker Torsk.	Kandes Torsk.
27.	Martii	afseilede til Helsingöer.		
28.	—	seilede ud af Helsingöer.		
18.	April	ankom til Flatöe paa Island.		
23.	—	udgik paa Fiskerie.		
24.	—	fisket	45	„
25.	—	dito	154	„
26.	—	dito	156	„
27.	—	dito	26	„
28.	—	Storm.		
29.	—	ligeledes.		
30.	—	dito.		
1.	Maji	en stiv Kul.		
2.	—	ligeledes.		
3.	—	Storm.		
4.	—	Snee og Fog, löb ud paa Patrixfjord.		
5.	—	lettede Anker og gik paa Fiskeriet.		
6.	—	Storm.		
7.	—	ligeledes.		

1791.	Dag og Dato	Veirligt og passerendes.	Stykker Torsk.	Kandes Torsk.
30. April.	8. Maji	stiv Kul og svær Sögang.		
	9. —	en skikkelig Kul, fangede en enkelt Torsk.		
	10. —	ligeledes.		
	11. —	tiltagende Storm og svær Sögang, kom til Ankers paa Grönnefjord.		
	12. —	ligeledes Veir.		
	13. —	stiv Kul.		
	14. —	dito.		
	15. —	dito.		
	16. —	Storm.		
	17. —	ligeledes.		
	18. —	gik paa Fiskerie fra Grönnefjord.		
	19. —	formedelst Sögang og Kuling ingen Leilighed at fiske.		
	20. —	fangede en enkelt Torsk.		
	21. —	fangede	260	2
	22. —	dito	140	2
	23. —	dito	220	1
	24. —	dito	246	1
		seilede ind paa Flatöe.		
	25. —	en skikkelig Kul.		
	26. —	Storm.		
	27. —	ligeledes.		
	28. —	dito.		
	29. —	noget aftagende.		
	30. —	en skikkelig Kul.		
	31. —	stiv Kul.		
	1. Junii	Storm.		
	2. —	stiv Kul.		
	3. —	seilede ud fra Flatöe.		
	4. —	fangede	74	„
	5. —	dito	266	„
	6. —	stiv Kul, ingen Leilighed at fiske		
	7. —	ligeledes.		
	8. —	fangede	245	2
	9. —	dito	25	„
	10. —	Storm.		
	11. —	fangede	48	„
	12. —	stiv Kul, fangede en enkelt Torsk		
	13. —	ligeledes.		

1791.

30. April.

Dag og Dato.	Veirligt og passerendes.	Stykker Torsk.	Kandes Torsk.
14. Junii	seilede ind paa Flatöe.		
15. —	stiv Kul.		
16. —	ligeledes.		
17. —	seilede ud paa Fiskeriet.		
18. —	stiv Kul, kunde ei fiske.		
19. —	ligeledes.		
20. —	fangede	„	2
21. —	dito	„	1
22. —	fangede en enkelt Torsk.		
23. —	ligeledes.		
24. —	fangede	„	2
25. —	dito	„	1
26. —	dito	„	2
	og seilede ind paa Havnefjord.		
27. —	en skikkelig Kul.		
28. —	stiv Kul.		
29. —	Storm.		
30. —	seilede ud paa Fiskeriet.		
1. Julii	fangede	„	3
2. —	dito	„	6
3. —	dito	„	3
4. —	dito	„	4
5. —	dito	„	3
6. —	dito	„	2
7. —	Storm.		
8. —	fangede	„	2
9. —	dito	„	1
10. —	fangede en enkelt Torsk.		
11. —	ligeledes.		
12. —	kom paa Stappens Havn.		
16. —	seilede fra Stappen.		
8. August	kom til Kjöbenhavn.		

At dette saaledes rigtig at være uddragen og conform med min paa Reisen holdende Journal, som og i alle Maader sandfærdig, bekræftes herved af os underskrevne. Saa sandt hjelpe mig Gud og hans hellige Ord.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang Sportlers og Skifte-Salariers 7. Mai.

1791.
7. Mai.

Beregning i Island. Khavn den 7. Mai 1791. — Publiceret paa Althinget ved Stiftamtmand Olaf Stephensens Bekjendtgjörelse den 16. Juli 1791, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 21. 2, S. 23—24. Cancell. Brevbog for 1791, Nr. 1505, S. 850—851. Fogtm. VI. 6, 104.

P. M. Efter indkommen Beretning til Cancelliet skal en og anden Sysselmand og Skifteforvalter paa Island ikke tage i Betænkning at beregne sig altfor höie Sportler og Skifte-Salarier i Stervboer hos Almuen. Anledningen dertil formoder man at kunne mueligen være det for Norge udkomne Sportel-Reglement, som anvendes paa Island. Men som dette er urigtigt, og det ansees vigtigt at betrygge Almuen imod slige Fornærmelser, om de skulle befindes at gaae i Svang, saa skulde man tjenstligst anmode Hr. Stiftbefalingsm. at bekjendtgjöre for samtlige Rettens-Betjente paa bemeldte Island, at det sidste Sportel-Reglement for Norge ei bör fölges der paa Landet, men at man sammesteds i Henseende til Rettens Gebyr har at holde sig de ældre og tilforn gjældende Anordninger efterrettelig, indtil anderledes bliver bestemt. Iövrigt skulde man tillige anmode Hr. Stiftbefalingsm. at ville, tillige med begge Amtmændene og begge Laugmændene, gjöre Forslag til et for Island passende Sportel-Reglement, og indsende samme til Cancelliet, enten under Eet eller hver for sig. Dog önsker man, at Hr. Stiftbefalingsm. vilde med de af Amtmændene og Laugmændene, som boe Dem nærmest, overlægge Sagen, og De saaledes under Eet afgive Deres Betænkning derom. Det kgl. Danske Cancellie den 7. Maji 1791[1].

---

[1]) s. D. er en omtrent ligelydende Skrivelse fra Cancelliet afgaaet til Amtmand Meldal, samt til Amtmand Stephan Thorarensen (der havde indsendt den i Begyndelsen af ovenanförte Cancellie-Skrivelse paaberaabte Beretning). Brevb. sst. Nr. 1512, S. 856.

Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Skifter efter Læger og Apothekere. Khavn den 21. Mai 1791. — Indholdet publiceret paa Althinget ved Stiftamtmand Olaf Stephensens Bekjendtgjörelse 20. Juli 1792, trykt i Althingsb. s. A. Nr. 23. 17, S. 29-30. Canc. Brevb. for 1791, Nr. 1693, S. 965. Fogtm. VI. 6, 117. 1791. 21. Mai.

P. M. Da man har modtaget en Forespörgsel om, hvem det tilkommer, enten den civile eller den geistlige Jurisdiction, at holde Skifte efter Landphysici, Apothequere og de saakaldte Fjerdings-Chirurgi udi Island, saa skulde man i den Anledning tjenstl. have Hr. Stiftbefalingsm., til behagelig Efterretning og videre Bekjendtgjörelse for Vedkommende, tilkjendegivet, at Skiftet efter Foranförte tilhörer den verdslige Jurisdiction. Det kongel. Danske Cancellie den 21. Maji 1791[1].

Rentekammer-Skrivelse til Biskoppen i Skalholts Stift, Hannes Finnsson, ang. Guldbringe Syssels Andeel i Hospitalet paa Kaldadarnæs. Khavn den 21. Mai 1791. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 384. 21. Mai.

Fra trende Repstyrer i Guldbringe Syssel er hertil indkommen en Klage over, at Kaldadarnæs Hospital ikke er Indbyggerne sammesteds til nogen Nytte, skjöndt de svare saa anseelig dertil. Ved at tage denne Sag under Betragtning, befinde vi, og ville ikke paatvivle, at D. Höiærv. jo vil være af lige Tanker med os, at Indbyggerne i Guldbringe Syssel synes at fortjene et

[1] Ligelydende Cancellie-Skrivelse er under s. D. afgaaet til Amtmændene Meldal og Stephan Thorarensen, samt til Biskoppen paa Holum Sigurd Stephansson (Brevb. sst.), og en Skriv. af samme Indhold ligeledes s. D. til Biskop Hannes Finnsson i Skalholt, fra hvem Forespörgselen var indkommen (Brevb. Nr. 1699, S. 969).

1791. Fortrin til at deres Syge kan blive optaget i Hospitalet,
21. Mai. i Betragtning [af], at de saa anseelig contribuere dertil, og ville derfor forvente, at D. Höiærv. vil föie den dertil fornödne Anstalt. Rentekammeret den 21. Maji 1791[1].

21. Mai. **Rentekammer-Skrivelse til Landfoged Skuli Magnusson, ang. Udredelse af Smörleier in natura. Khavn den 21. Mai 1791.** — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 369.

Saavel af Hr. Landf. Skrivelse af 4. Decembr. a. p., som en Skrivelse fra Stiftamtmanden, erfare vi, at Hr. Landf., istedenfor efter vores Skrivelse af 13. Febr. a. p. at levere de 62 Föringer 8 Mk. Smör in natura til Almisselemmerne i Gufunæs Hospital, har betalt Hospitals-Forstanderen dets Værdie i Penge. Vel er det saa, at ved kongelig allern. Resolution af 7. Julii 1787 er bevilget, at Bönderne i Kjose Syssel og Mosfeldt-Sveit maae isteden for Smör betale 2 Föringer med 90 Sk., men dette kan, til Præjudice for den kongelige Interesse, ikke være anderledes at forstaae, end: saavidt ikke behöves Smör in natura. Hr. Landf. ville derfor for Fremtiden hæve det til Gufunæs Hospital leverende Smör in natura, da det, for at den ene ikke skal mere medtages end den anden, bliver ved Omgang at indfordre, saaledes, at de, som ikke svare in natura det ene Aar, maae svare det andet, og saaledes fremdeles vexelviis. Rentekammeret den 21. Maji 1791[2].

[1]) Ved Rentek. Skriv. s. D. til Amtmand Meldal i Sönder-Amtet, i samme Anledning, tilstilles ham en Gjenpart af ovenanförte Skrivelse. Copieb. sst. Nr. 385.

[2]) s. D. Communication til Amtmand Meldal i Sönder-Amtet (Copieb. sst. Nr. 370), ligesom og Stiftamtmand Olaf Stephensen er meddeelt Gjenpart af denne Skrivelse (Copieb. sst. Nr. 371).

Cancellie-Skrivelse til Amtmanden i Sönder-Amtet, Meldal, ang. at Straf for simpelt Tyverie ikke medförer Ærens Tab. Khavn den 28. Mai 1791. — Indholdet publiceret paa Althinget ved Stiftamtmand Olaf Stephensens Bekjendtgjörelse 20. Juli 1792, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 23. 18, S. 30. Canc. Brevb. for 1791 Nr. 1783, S. 1016. Fogtm. Vl. 6, 127. 1791. 28. Mai.

P. M. Herredsdommeren i Guldbringe Syssel Sivert Petersen har i en hertil indkommen Promemoria forespurgt, om Ærens Tab overalt skal fölge med den Straf, som Forordn. af 20. Februar 1789 fastsætter for simple Tyverier. Man skulde i den Anledning tjenstlig anmode Hr. Amtm. behageligen at betyde Forespörgeren, at Straffen ikke drager Æres Fortabelse efter sig i de benævnte Tilfælde. Det kgl. Danske Cancellie den 28. Maji 1791.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Stiftamtmændenes og Amtmændenes Embedsforhold m. v. Khavn den 11. Juni 1791. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 468. 11. Juni.

Endskjöndt der i de gamle for Stiftamtmændene udstedte Instructioner staaer, at de skal imodtage alle Undersaatternes Supplicationer, undersöge sammes Beskaffenhed, og paa Ansögningen erklære dem, er det dog ikke i de verdslige Sager anderledes at forstaae, end: de Undersaatteres, som opholde sig i det dem betroede Amt, eller, som i Dannemark og Norge, tillige i Stiftets Kjöbstæder, ligesom ei heller Amtmændene ere at ansee for subordinerede under Stiftamtmændene, fölgelig behöves ikke Stiftamtmændenes Erklæringer tilligemed Amtmændenes paa Ansögninger fra de andre Amters Undersaatter. En anden Sag er det, om Kammeret, formedelst den Indflydelse en eller anden Sag kunde have paa det Hele, finder sig foranlediget til

1791. 11. Juni. derom at indhente Stiftamtmandens Erklæring og Betænkning, foruden Amtmændenes. Hvad derimod angaaer Hr. Stiftamtm' Forslag om, at samtlige Sysselmænd maatte tilholdes at meddele Stiftamtm. Gjenparter af deres aarlige Relationer om Sysselernes Tilstand, da finde vi det nyttigt, og have desaarsag derom tillagt dem den fornödne Ordre. Dette have vi ikke skullet undlade at formelde Hr. Stiftamtm. til tjenstligst Gjensvar paa Deres Skrivelse af 21. Februar a. c. Rentekammeret den 11. Junii 1791.

11. Juni. **Rentekammer-Skrivelse** til Amtmand Meldal i Sönder-Amtet, ang. **Ydelser af Jorder, der lægges öde, m. v.** Khavn den 11. Juni 1791. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 446.

Vi ere enige med Hr. Amtm. efter Deres Prom. af 24. Febr. a. c. i, at, naar Jordeiere lægge deres Jorder öde, bör de ligefuldt svare Tiende og övrige Contributioner, men i Henseende til Sysselmand Thorarensens Forespörgsel om, hvorvidt han er bemyndiget til at indsætte Leilændinger paa saadanne Jorder, maae vi have anmærket, at dersom den ödelagte Jord er Hjaleie inden Bondens Hjemmemark, kan han ikke tiltage sig nogen Raadighed derover. — I Henseende til Hr. Amtmandens videre Forespörgsel om, at exequere Mulkter for Gjærdesætnings Forsömmelse, da vil Hr. Amtm. behagelig befinde, at det vil ankomme paa, hvorvidt Vedkommende efter Omstændighederne ere at undskylde, eller at ansee for efterladne, og at vi altsaa maa have det overladt til Hr. Amtm' Skjönnende og behagelige Forgodtbefindende, i Relation til vores Skrivelse af 20. Junii 1786. Rentekammeret den 11. Junii 1791.

11. Juni. **Rentekammer-Circulaire** til Landfogden og Sysselmændene i Island, ang. **Indsendelse af de-**

res aarlige Beretninger til Stiftamtet. Khavn den 11. Juni 1791[1]. — Rentek. Islandske Copieb. Litr. Y, Nr. 469—488. 1791. 11. Juni.

Da det er anseet nyttigt, at Stiftamtmanden i Island, ligesom dette Kammer, blev underrettet om ethvert Syssels Tilstand, saa maatte det behage (Tit.) aarlig at tilstille Hr. Stiftamtm. en Gjenpart af Deres hertil Kammeret derom indgivende Relation. Rentekammeret den 11. Junii 1791[2].

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Meldal i Sönder-Amtet, ang. Eiendomsretten til Jorden Akurgerdi. Khavn den 11. Juni 1791. — Isl. Copieb Litr. Y, Nr. 513. 11. Juni.

Efter foregaaende Correspondence med den allern. anordnede Realisations-Commission skulle vi ikke undlade at formelde Hr. Amtm. til Gjensvar paa Deres Promem. af 24. August a. p. ang. Jorden Aggergierde[3], at man hverken her ved Kammeret eller ved Handelen kan udfinde, naar og mod hvad Vederlag samme Jord er bleven Handelens Eiendom, men da Handelen i saa lang Tid har været i rolig Besiddelse deraf, saa formenes, at Ingen kan vindicere den efter saa lang Tids Hævd; ligesom og Jordens Grændser vil blive at bestemme efter den af Handelen derpaa erhvervede Hævd, helst da man er underrettet om, at der endnu skal

---

[1]) Rentek. Skriv. 15. Septbr. 1827.

[2]) Gjenpart heraf er ved Rentek. Skriv. s. D. tilstillet Amtmand Meldal i Sönder-Amtet og Amtmand Stephan Thorarensen i Nord- og Öster-Amtet. Copieb. sst. Nr. 489-490.

[3]) ifölge Arne Magnussons Jordebog staaer Handelsstedet Hafnarfjörðr (Havnefjord) paa Jorden Akrgerði's Grund, der dengang anföres som Hjaleie fra Præstegaarden Garðar (Johnsens Jarðatal S. 92, Anm. 4).

1791. kunne sees hvor Gjærder have staaet. Rentekammeret den 11. Junii 1791[1].

11. Juni.

11. Juni. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. Bemyndigelse for ham til at antage Portner ved Tugthuset. Khavn den 11. Juni 1791.** — Canc. Brevb. for 1791, Nr. 1944, S. 1117-1118.

P. M. Ligesom der under Gaars Dato herigjennem er udfærdiget til Hr. Stiftbefalingsm. en kongelig Befaling, hvorefter de tvende Delinquenter, Gisle Kolbeinsen og Björg Bjarnedatter, som efter den fra Dem indkomne Beretning ere dömte for Tyverie efter at Forordn. af 20. Febr. 1789, der formilder Tyvsstraffene, var udkommen, maae af Tugthuset löslades: — saaledes skulle man ogsaa i Henseende til den af Dem i berörte Forestilling ommeldte Omstændighed, at en Maleficant, ved Navn Arnes Paulsen, af Deres Formand i Embedet er antaget til Portner i Tugthuset, herved tjenstligst tilmelde Dem, at det overlades til Dem selv at antage til dette Embede en saadan Person, som De anseer at være paalidelig. Det kongl. Danske Cancellie den 11. Junii 1791.

15. Juni. **Kongelig Resolution ang. Inddrivelse af den kongelige Handels Tilgodehavende hos Embedsmændene i Island. Frederiksberg 15. Juni 1791.** — I Anledning af den kongelige islandske Handels Realisations-Commissions Forestilling af 28. Mai 1791, tiltraadt og indstillet af Rentekammeret ved Forestilling 7. Juni s. A. Commissionen bemærker, at Creditgivelsen ved den kongelige islandske

[1]) ved Rentek. Skriv. til Meldal 28. Juni 1791 (Copieb. Litr. Y, Nr. 535) tilstilles Amtmanden et af Raadstue-Archivet udlaant Document, „som viser at bemeldte Jord (Akrgerði) har allerede i Aaret 1742 været Handelens Eiendom".

Handel har været bygget paa den Grundsætning, at kun de havde Adgang til Credit, „som trængede til Understöttelse for at opholde Livet, eller for at kunne fortsætte deres Næringsdrift, hvilket kan ikke have været Tilfældet med Embedsmændene. Disse have derfor, for störste Delen, ikke kunnet gjöre Gjeld ved Handelen uden ved Misbrug af den Indflydelse, de ved deres Embeder have haft paa Handelens Betjente". Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 72, Nr. 42. — Resolutionen er kundgjort ved Stiftamtmand Olaf Stephensens Bekjendtgjörelse, dat. Indreholm 4. August 1791, trykt som Tillæg til Althingsbogen 1791, S. 51. 1791. 15. Juni.

Vi bifalde herved det af den islandske Handels Realisations-Commission gjorte Forslag, angaaende Inddrivelse ved promte Execution af Embedsmændenes Restance til den forrige Os tilhörende Handel i Island, og er det i den Henseende Vores Villie: at Vort Rentekammer skal betyde vedkommende Embedsmænd i Island, at den Eftergivelse af den halve Handels-Restance, som i Plakaten af 18. August 1786 § 24 var lovet dem, der betalte det andet halve inden Julii Maaned 1787, ikke kan være at forstaae om Embedsmændene, der ikke have haft nogen Adgang til at gjöre Gjeld, eller at tage paa Borg ved Handelen, hvorfor det, som de endnu skylde, forsaavidt Dilation derpaa ikke udtrykkeligen er dem tilstaaet, bliver uden Henstand at foranstalte inddreven ved promte Execution, ligesom andre Vore Skatter. Friderichsberg Slot den 15. Junii 1791[1].

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Biskoppen i Skalholts Stift, Hannes Finnsson, ang. Fremgangsmaaden ved at 18. Juni.

[1]) Communication til Stiftamtmand Olaf Stephensen og Amtmændene Meldal og Stephan Thorarensen ved Rentek. Skriv. 25. Juni 1791, hvori de nævnte Embedsmænd befales at besörge Resolutionen almindelig bekjendtgjort, og ved Ordres til Vedkommende föie Anstalt til Restancernes promte Inddrivelse. (Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 529-531).

1791. forrente Kirkernes Beholdninger. Khavn den 18.
18. Juni. Juni 1791. — Canc. Brevb. for 1791, Nr. 2029, S. 1177.

P. M. Med det kongelige Rentekammer har Cancelliet fört Brevvexling angaaende de fra D. Höiærv. indkomne Forestillinger om at faae nogle islandske Kirkers Penge-Beholdninger indsatte i den kongelige Kasse, m. vid. — Derpaa har bemeldte Kammer svaret, at den kongelige Finantskasse-Direction er, efter sammes Meldende dertil, villig at bidrage til, at de af Kirkernes Beholdninger indkomne Penge kunne, naar det ikke er mindre end 100 Rd., optages i den kongelige Zahlkasse til Forrentelse fra enhver Sums Indleverings-Dato, men kan derimod ikke bifalde, at disse Penge skulde indleveres i den islandske Jordebogskasse, da Finantskasse-Directionen ikke har nogen Disposition over samme. Pengene maae altsaa af Vedkommende selv besörges oversendte her til Staden og indleverede i Zahlkassen, dog ikke mindre end 100 Rd. ad Gangen, og naar dette er skeet, samt det Indsendte oplöbet til Capital 500 Rd., vil Directionen besörge, at derfor bliver udfærdiget kongelig Obligation. Men i Henseende til Renters Betaling, da vil det i sin Tid nærmere ankomme paa Omstændighederne, om Vedkommende selv maae besörge dem hævede ved den kongelige Zahlkasse imod Qvitteringer, og imod at forevise Obligationerne, for at Renterne derpaa kan blive afskrevne, eller om den Anstalt muligen kan blive föiet, at de udbetales af den islandske Jordebogskasse. — Man undlader altsaa ikke herved tjenstligst at tilmelde Hr. Stiftbefalingsm. og D. Höiærv. dette til behagelig Efterretning. Det kgl. Danske Cancellie den 18. Junii 1791.

24. Juni. **Forordning om Species-Bankens Oprettelse.** Frederiksberg 24. Juni 1791. — Denne Forordning, hvis fuldstændige Titel er: „Forordning om en Species-Banks Oprettelse i Kjöbenhavn, hvilken tager sin Begyndelse

den 1. Julii indeværende Aar", er publiceret paa Althinget 1792 og dens Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 7, S. 5. — Siell. Reg. for 1790-1791 (79), 721b-732. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1791, S. 97-111; Schou X, 235-241. 1791. 24. Juni.

Plakat ang. Udstædelse af blaae Banco-Sedler m. v. Frederiksberg 24. Juni 1791. — Denne Plakat, hvis fuldstændige Titel er fölgende: „Plakat, hvorved bekjendtgjöres, at der fra den gamle Bank udstædes blaae Banco-Sedler, i Stedet for de opslidte hvide Courant-Sedler, som i Banken vexles, og at begge Slags skulle gaae og gjælde ved Siden af hinanden for deres paalydende Summer, dog at de nu i Omlöb værende Courant-Sedlers Antal ei derved skal foröges, men tvertimod deraf bestandig inddrages og tilintetgjöres for 750,000 Rdlr. om Aaret, indtil de alle ere indvexlede" — er publiceret paa Althinget 1792, og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 7, S. 5. — Siell. Reg. for 1790—1791 (79), 732b—733. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1791, S. 94—96; Schou X, 233—235. 24. Juni.

Cancellie-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen i Nord- og Öster-Amtet, ang. Foranstaltninger mod Brændeviins Misbrug i Island. Khavn 2. Juli 1791. — Canc. Brevb. for 1791, Nr. 2185, S. 38. 2. Juli.

P. M. Hr. Amtmands velmeente Forslag[1] i Prom.

---

[1]) Amtmanden havde foreslaaet: 1) at det i Henhold til For. 13. Juni 1787 II. Cap. § 2 ved kongelig Resolution forbydes, under Straf som for ulovlig at skjænke Brændeviin, at Kjöbmændene og de Handlende ikke til Nogen maatte udsælge Brændeviin i mindre Qvantiteter end potteviis, eller 1 Pot ad Gangen; samt at det maatte være Kjöbmændene og de Handlende i Kjöb- og paa Udliggerstæderne aldeles forbudet, under den i bemeldte § fastsatte Pengestraf, at skjænke Almuen og Bönderne, naar de komme for at drive Handel, Brændeviin i glasse-, pægle- eller halvpægleviis, enten det saa maatte være for

1791. af 14. Januarii d. A., der har til Hensigt at forebygge
2. Juli. Brændeviins Misbrug udi Island, har Cancelliet modtaget, og efter at have taget samme i nöieste Overveielse skulde man til Svar derpaa tjenstlig melde, at man vel med Dem önsker, at Brændeviins-Drikken der i Landet kunde indskrænkes, men man tör ikke forsikkre sig at Öiemedet vil opnaaes ved de af Dem foreslagne Anordninger, saa meget mindre, som man ikke indseer hvorledes de vel kunde overholdes. Det kongelige Danske Cancellie den 2. Julii 1791.

13. Juli. **Kongelig Resolution ang. Consumtions-Godtgjörelse af Brændeviin, som udföres til Island.** Frederiksberg 13. Juli 1791. — I det vestindisk-guineiske Rente- og General-Toldkammers Forestilling 5. Juli bemærkes, at Plak. 18. August 1786 om den islandske Handel ikke havde tilstaaet den för sædvanlige og ved Octroyen bestemte Consumtions-Godtgjörelse af den til Island indförte Brændeviin, hvortil Motivet var, at man ikke ved denne Godtgjörelse vilde foröge Brændevinens Priisbillighed, naar det baade kunde föres frit ind i Island og tillige nyde Consumtions-Godtgjörelse. Brændeviinsbrænderne i Kjöbenhavn klagede nu over, at de ved Handelens Frigivelse paa Island havde tabt Afsætning derhen, da de ikke kunde concurrere med det frie holsteinske Brændeviin. Toldkammeret angiver, at i Aaret 1789 blev fra Kjöbenhavn til Island udfört 55,480 Potter fremmed og holsteensk Brændeviin, men kun 4633 Potter dansk Brændeviin. — Toldkammerets danske Forestillinger og Resolutioner for 1791, Nr. 50.

Vi bevilge allern. at det Korn-Brændeviin, som fra Vor Residents-Stad Kjöbenhavn udföres til Island, maa

eller uden nogen Betaling. 2) at det i Henhold til For. 3. Juni 1746 om Ægteskabssager, § 6, blev under Mulkt fra 1 til 4 Rd. til Sognets Fattige forbudt at drikke Brændeviin ved alle Böndergilder og Sammenkomster i Island, hvorimod Drikken af Mjöd, godt Öl og Vine, skulde være tilladt.

herefter og indtil videre nyde den Godtgjörelse, som sædvanligen tilstaaes saadant Brændeviin, naar det udföres til fremmede Steder, nemlig $^2/_3$ Sk. pr. Grad Potten, indtil 6 Grader. Fredriksberg Slot den 13. Julii 1791. 1791. 13. Juli.

Forordning ang. Leilændingers Betryggelse i deres Bygselret. Frederiksberg 22. Juli 1791. 22. Juli.

— Publiceret paa Althinget 1792 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 7, S. 5; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1793. — Norske Reg. 53, 699 —700. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1791, S. 122—123; Schou X, 253. — Islandsk Oversættelse trykt som Original hos Höpffner med Kongens Navn og Segl, samt de Cancellie-Deputeredes Navne, men ikke optagen i Registranten, Qvart-Samlingen eller hos Schou.

Forordning[1], som betrygger og haandthæver Leilændinge paa Island i deres lovlige Besiddelses-Ret af de dem tilbyxlede Gaarde.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at, da det er blevet Os forestillet, at Jorddrotter paa Vort Land Island, uagtet de ei selv ere Boeslidsmænd, dog, tvertimod de af dem udstædte Bygsel-Breve og Norske Lovs 3. Bogs 14. Cap. 10. Art., ofte tiltage sig den Ret, at udsige Leilændingerne fra deres Gaarde, samt at nye Kjöbere af saadanne bortbygslede Gaarde ligeledes, paa Grund af en urigtig Fortolkning over bemeldte Lovs 3. Bogs 13. Cap. 1. Art., ansee sig berettigede til, under Navn af husvilde, at udminde Leilændingerne, omendskjöndt den i Bygselbrevene fastsatte Fardag, eller Aaremaal, ikke er udlöben; saa opfordrer Retfærdighed Os til at sætte Grændser for disse Misbruge. Til den Ende ville Vi derfor, i Overeensstemmelse med den over fornævnte Lovsteder, ved Forordningen for Vort Rige Norge, af 18. Oktober 1780, givne Forklaring, herved

[1]) Denne Forordning er foranlediget ved Forestilling fra Amtmand Stephan Thorarensen i Nord- og Öster-Amtet.

1791. allern. have anordnet, som Regel for Island, at det, som
22. Juli. Norske Lovs 3. Bogs 13. Cap. 1. Art. fastsætter, nemlig: at en Jorddrot, som er Boeslidsmand, eller husvild, kan udsige Leilændingen af den ham tilbygslede Gaard, naar han selv vil boe derpaa, alene skal være at forstaae om den Jorddrot, som har bygslet Leilændingen Gaarden, og ei strække sig til nogen Anden, der siden maatte have kjöbt den. Men denne sidste skal, uagtet han kunde være Boeslidsmand, ubrödelig holde Leilændingen det ham af den forrige Eier givne Bygsel-Brev. lövrigt er det Vor alvorlige Villie, at Leilændingerne paa Vort Land Island med Kraft skulle haandthæves i den Besiddelses-Ret, som dem, ifölge Norske Lovs 3. Bogs 14. Cap. 10. Art., tilkommer. Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 22. Julii 1791.

Forordning (snúin á Íslenzku) sem staðfestir og verndar landseta á Íslandi í þeirra löglegum ábúðarrètti á þeim jörðum, sem þeim bygðar eru.

Vèr Christian hinn sjöundi, af guðs miskunn Danmerkur, Norvegs, Vinda og Gauta konúngur, hertogi í Slesvík, Holtsetu, Stormæri, Þèttmerski og Aldinborg, gjörum öllum vitanlegt: að með því það er framborið fyrir oss, að landsdrottnar á Voru landi Íslandi, jafnvel þótt þeir sjálfir sèu ekki bólfestulausir, leyfa sèr þó optlega að útbyggja landsetum sínum af þeirra ábýlisjörðum, þvert á móti þeim byggíngarbrèfum, sem þeir sjálfir hafa útgefið, og líka á móti Norsku-laga 3. bókar 14. kapítula, 10. artíkula; sömuleiðis er Oss borið, að þeir, sem hafa nýlega keypt þvílíkar á leigu bygðar jarðir, þykjast í sama máta, með yfirvarpi staðfestulausra húsbænda, eiga rètt til þess að útbyggja landsetunum, jafnvel þótt það ármæli eður fardagar, sem ákveðnir eru í byggíngarbrèfinu, sèu eigi umliðnir, byggjandi það á

grundvelli rángrar útþýðíngar fyrnefndra laga 3. bókar 13. kap. 1. artík. — Þá fyrir þær sakir krefst rèttvísin af Oss, að Vèr reisum skorður við þessari vanbrúkun: — í því tilliti viljum Vèr þessvegna, samkvæmt með þeirri útþýðíngu, sem gjörð er yfir áðurtaldar lagagreinir í forordníngunni fyrir Vort ríki Norveg þann 18. dag Októbrismánaðar 1780, þá viljum Vèr allramildilegast skipað hafa (og hèrmeð skipum) þá reglu á Íslandi, að það, sem Norsku-laga 3. bókar 13. kapít. 1. artíkuli ákveður, nefnilega: sá landsdrottinn, sem er bólfestu- eður ábýlislaus, megi útbyggja landsetanum af þeirri jörð, sem honum er bygð, þegar landsdrottinn vill sjálfur búa á henni, þá skal það einúngis skilja um þann landsdrottinn, sem sjálfur hefir bygt landsetanum jörðina, [en] ekki ná til nokkurs annars, er síðan kynni að hafa keypt hana; en þessi síðarnefndi landsdrottinn, þótt hann kynni að vera staðfestulaus, þá skal hann óbrigðanlega halda landsetanum alla þá byggíngar-skilmála, sem hinn fyrri landeigandi hefir samið. Endilega er sá Vor alvarlegur vili, að landsetarnir á Voru landi Íslandi skuli kröptuglega við haldast og verndast í þeim ábúðarrètti, sèm þeim tilheyrir eptir Norsku-laga 3. bókar 13. kapít. [*rett.* 14. kapít.] 10. artík. Hvareptir hlutaðeigendur eiga allraskuldusamlegast að breyta. Útgefið á Voru Sloti Friðreksbergi þann 22. dag Julii-mánaðar, ár 1791. Með Vorri konúnglegu hendi og signeti.

1791. 22. Juli.

Anordning om Holum Bispestols og Skoles Bestyrelse m. v. Christiansborg 9. Septembr. 1791.

9. Septbr.

- Norske Reg. 53, 867-874; Rubr. med Henviisning fol. 739. P. Pètursson Hist. Eccl. Island. S. 186-192; Fogtm. VI. 6, 239—249.

Anordning angaaende hvorledes med Holum Bispestols og latinske Skoles Godsers Bestyrelse og Skolens Oeconomie med videre skal forholdes.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V. at da Vi,

1791. 9. Septbr. for at afhjelpe den slette Forfatning, hvori Holum Bispestol paa Vort Land Island med derunder henhörende Domkirke og latinske Skole befandt sig, og som i Særdeleshed var foraarsaget ved den i Aaret 1783 der paa Landet indtrufne ulykkelige Jordbrand, under 1. Maji 1789 allern. have bestemt, hvorledes der i Fremtiden skulde forholdes i Henseende til for^ne Holum Bispestol med dertil hörende Domkirkes og latinske Skoles, samt underliggende Godses Bestyrelse og oeconomiske Indretning; — men Vi nu af en fra Os elskelige Hr. Sivert Steffensen, Biskop over Holum Stift, og Steffen Thorarensen, Amtmand over Nord- og Öster-Amtet paa Vort Land Island, til Vort Danske Cancellie indkommen Forestilling, allern. have erfaret, at der skal möde adskillige Hindringer og Vanskeligheder ved Anordningens Iværksættelse, og deriblandt fornemmelig, at det til Skolen udlagde Jordegods ikke nær skal indbringe de i Forordningen beregnede og forudsatte Indkomster, saa meget mindre, som det ikke kan ansees gjörligt at faae indbragt den höiere Evaluation paa Landskylderne, som efter 1741 Aars Jordebog har i Planen været lagt til Grund, og i det Hele overstiger til en stor Summa den, som fandtes at være den passeligste, da Jordebogen til 1767 Aars Separations-Act blev forfattet; ligesom de og finde det umueligt og ugjörligt, at faae indtrængt paa Godset et större Antal Qvilder end det i 1767 Aars Separations-Act bestemte, da baade Godsets og Folkets Tilstand var den Tid i langt bedre Forfatning end nu, efter at den störste Deel af Qvilderne ved haarde Aar og Landeplager ere uddöde, og mange Gaarde lagte öde formedelst Folketallets Formindskelse af sidste Ildsprudnings ödelæggende Fölger, hvilken Folke-Formindskelse ikke i en lang Række af Aar skal kunne haabes igjen at blive erstattet. Skulde altsaa Landskylderne nu forhöies over det, som de i umindelige Tider have været beregnede til, og flere Qvilder indtrænges paa Godset, end det efter sin Beskaffenhed

kunde taale, saa maatte det befrygtes, at Leilændingerne forlode Jorderne og flyttede did, hvor de kunde nyde bedre Vilkaar. Og endelig, da Godset saaledes ikke vil kunne indbringe de i Anordningen beregnede og forudsatte Indkomster, vidste de heller Ingen, som efter Forordningens Anlæg og Plan vilde eller kunde paatage sig at forvalte Skolens Oeconomie, hvilken Slags Oeconomie desuden af lang Erfaring vides at være den allerkostbareste, og af sig selv paa mange Maader opsluger en stor Deel af Stiftelsens Indkomster til ingen Nytte, men at de derimod ikke finde, at nogen bedre og mindre kostbar Maade til Disciplernes Underholdning kunde tænkes, end den, som i de foregaaende Aar er indrettet og brugt, nemlig: at give Disciplerne Kostpenge med nogle Födevare in natura, hvilken Maade saavel hos dem, som deres Forældre, Formyndere og Venner, samt hos Skolens Opsynsmænd og Lærere har funden saadant Bifald, at alle Vedkommende intet heller önske, end at samme fremdeles maatte vedblive; — Vi ogsaa af den Forklaring, som angaaende denne Sag er bleven indhentet fra forrige Stiftbefalingsmand over Vort Land Island, Os elskelige Lauritz Thodal, endvidere have fornummet, at det af Biskoppen og Amtmanden Anförte skal i alle Dele medföre Sandhed, og at Iværksættelsen af den under 1. Maji 1789 udgivne Anordning vil medföre uovervindelige Vanskeligheder: — saa have Vi paa ny ladet Os denne Sag omstændeligen foredrage, tillige med hvad af Biskoppen og Amtmanden er foreslaaet i Henseende til Bestyrelsen af Holum Bispestols og latinske Skoles Godser, m. v., og efter at have taget Alt i nöieste Overveielse, ville Vi herved aldeles ophæve Vores forhen givne allerhöieste Resolution, saavel som den derpaa grundede Anordning af 1. Maji 1789, hvorimod Vi, i Overeensstemmelse med de gjorte Forslage, hermed indtil videre allern. ville have anordnet, som fölger:

1791. 9. Septbr.

1791. 1) Med Godsets Fordeling iblandt alle Vedkom-
9. Septbr. mende, samt Afgifternes Hævelse, skal fremdeles forholdes efter Separations-Acten af 1767, dog med denne Undtagelse, at den deri bestemte offentlige Skole-Oeconomie ophæves, og at derimod indföres den i næstforbigangne Aar optagne private Husholdning, paa samme Maade som den er begyndt (nemlig at Disciplerne nyde Kostpenge, og for en Deel de tvende nödvendigste Levnets-Artikler, Fisk og Smör, af Godsets Natural-Afgifter) under Directeurernes Bestyrelse, hvorfor aarlig aflægges Regnskab til Vort Danske Cancellie, ligesom de foregaaende Aaringer er skeet, saavel over Indtægt som Udgift, forsynet med Directeurernes Revision og Attestation. — Paa samme Maade skal ogsaa forholdes med Regnskab for Stiftelsens övrige Gods, med Indberetning, hvorledes dets Forbedring i Henseende til manglende Qvilders Besætning, med videre, gaaer for sig. — 2) Lönningerne ansættes efter Separations-Acten af 1767, saa at Biskoppens Lön bliver 500 Rd. Kroner, da han selv ved egne Betjente lader forvalte det ham i bemeldte Act tillagte Jordegods, og holder samme, tillige med Qvilderne, i forsvarlig Stand, at det saaledes, eller i forefunden Mangel med Aabod, til Successor i Embedet kan leveres. — Ligesaa godtgjöres ham for Tugthus-Told af det ham tillagte Jordegods 6 Rd. 16 Sk., og til Qvilders Aabod paa samme Gods 15 Rd., men de ham tilhörende Huses Reparation godtgjöres efter Regning, ligesom med de övrige Bispestolens Huse er begyndt. — Fremdeles bliver Præstens og Skolelærernes Lön og Kostpenge efter bemeldte Act at udbetale, nemlig Rector i Kostpenge 30 Rd., og i Lön, som regnes til 60 Rd., beholder han fremdeles under egen Bestyrelse det ham efter 1767 Aars Separations-Act tillagte Jordegods; Conrector i Kost og Lön 60 Rd., og Domkirkens Præst i lige Henseende 60 Rd. — 3) Hvad Biskoppen efter rigtig indgiven Regning maatte mangle i Indtægterne af Mensalgodset paa bemeldte 500 Rd. Croner,

saavidt en beholden Indtægt af hele Bispestolens Gods det ikke kunde erstatte, ville Vi fremdeles lade tilskyde af Vores Kasse, ligesom ogsaa hvad der maatte mangle i Lærernes Lön og Disciplernes Underholdning, om nogen Mangel skulde finde Sted, som dog ikke formodes. — Videre tillægges Biskoppen, i Hensigt til at han besörger Modtagelsen af Stiftelsens Indkomster, og derfor aflægger rigtig Regning, samt forsyner Disciplene med hvad de kunde trænge til at faae overladt for deres Maanedspenge. Hele Drangöe-Fangst, Strandrettigheden af Skole-Oeconomiens Gods saavel som Bispegaarden fri, saa længe den nu approberede private Husholdning for Skolen vedbliver. Og foruden bemeldte Fordele maa Biskoppen saavel for Afgifternes Modtagelse ved egne Folk, og for nöieste Revision over Ombudsmændenes indsendende Regninger, saa at ingen Forsömmelse eller Underslæb fra deres Side begaaes, som for eget aflæggende Regnskab beregne sig 10 pro Cento af Godsets beholdne Indtægter, hvorhos han tillige maa benytte sig af Stiftelsens 4 antagne Tjenestefolk, som bör gaae ham tilhaande ved Natural-Afgifternes Modtagelse og det, som ellers kjöbes til Skolens Underholdning. — 4) Skulde Biskoppen, formedelst sine Embedsforretninger eller af anden Aarsag, ikke kunne eller ville bestyre Afgifternes Modtagelse, som dog ikke formodes; ligesom og, ifald det skulde falde ham vanskeligt alene at besörge det Fornödne, som Disciplene maatte trænge til at faae overladt for deres Maanedspenge, da anfortroes i förste Fald Domkirkens Præst, Rector og Conrector, Afgifternes Modtagelse fælles, paa samme Vilkaar og med samme Iagttagelser, som foran er meldt, enten ved at dele dette imellem sig, eller og ved at skiftes dertil aarlig, alt som de indbyrdes kunde forenes, efter forudgaaende Overlæg og Samtykke af Directeurerne om den bekvemmeste Indretning derved; dog nyde de aarlig en lige Andeel af forbemeldte Pro-Centum, samt

1791.
9. Septbr.

1791. 9. Septbr. fælles forfatte og underskrive Regningen, som, revideret og attesteret af Directeurerne, indsendes til Vort Danske Cancellie. — Paa samme Maade kan og Forraadets Uddeling til Disciplerne af dem fælles forrettes, imod at de af den derfor vedtagne 40 Rdlrs Betaling nyde lige Part. Og i Henseende til den anden Post, nemlig at forsyne Disciplerne, ifald Biskoppen alene ei kunde bestride det, da for at sættes i Stand tillige at kunne forsyne et passeligt Antal af dem, tillægges Rectores saavel som Præsten, hver for sig, saa meget af Bispegaardens Hjemmemark og Eng, som kan regnes for 1 à 2 Köers Foder, den de selv besörge forsvarligen dyrket, samt iövrigt tilstaaes i lige Hensigt at holde nogle Creature i Bispegaardens Afretter. — 5) Da eet Hundrede Alen Landskyld har i de ældre Tider været beregnet til 4 Rd. Specie, saa skal samme herefter paa Holum Bispestols Gods ikke ringere ydes, og Landskyldens Nedsættelse i 1767 Aars Separations-Act til 4 Rd. Croner aldeles bortfalde, ligesom og et Smörleie efter senere Evaluation skal regnes for 90 Sk. Courant. — 6) Leilændingerne skulle være pligtige at yde saadanne Vare, som ere fuldkommen gyldige og gode, samt i Modtvilligheds-Tilfælde efter Reglementet af 17. Julii 1782, dets 17. Art., lide Udpantning, som vedkommende Sysselmand foranstalter uden foregaaende Dom. — Og da det af Ombudsregningerne erfares, at Ombudsholderne lade sig give eller modtage adskillige Slags Mands- og Qvindesklæder i Landskyld og Leier af Leilændingerne, som disse ved Dödsfald kan have arvet, eller anderledes forhvervet sig, og altsaa ikke selv behöve dem, men paa saadan Maade söge til Fordeel at anvende, hvilke Ombudsholderne paa sin Side före i Regning med paasat Værd efter eget Tykke, og forsende til Bispestolen, hvor den, som modtager Afgifterne for Stiftelsen, ofte finder sig misholden med Prisen; saadant imidlertid er ganske upasseligt og aldeles stridende mod Vort allern. Reskript af 28. Maji 1777, saa skal Leilændingerne være pligtige at holde

sig sammes Bydende efterrettelig, selv besörge deres overflödige Klæder, som de ikke behöve, forhandlede, og yde til Bispestolen hvad de bör, enten Penge eller sædvanlige i Handel gangbare og gyldige Vare. — Skulde ikke desto mindre Ombudsholderne, i Forstaaelse med Leilændingerne, under Forevending, at de ikke andet kunde faae, modtage og forsende til Bispestolen saadanne Klæder eller andet deslige uafsætteligt Töi, som den, der modtager Afgifterne, maatte finde sig bröstholden med, eller ikke vel kunde anvende for den af Ombudsholderne fastsatte Priis, maa det være ham tilladt at lade deslige Sager ved upartiske, redelige Mænd lovligen og skjælligen vurdere, og [det] de saaledes befindes at være mindre værd, end det Ombudsholderen har ansat dem for, föres Forskjellen ham til Ansvar, og han maa söge Erstatning igjen hos Leilændingerne, af hvilke han samme har modtaget, desuden skal han være tilholdet i sin Ombudsregning at anföre, hos hvilken Leilænding han saadanne Sager har oppebaaret, og til hvad Værd. — 7) Ombudsmændene tilholdes, at afgive tydelige Regninger over Indtægt og Udgift, og ikke, under Skjul af de forskjellige Beregningsmaader, paa een Alen anföre en ringere Beregning under Udgiften, end den, under hvilken de have modtaget Indtægten, hvilket ved Revisionen og Attestationen nöie maa paasees, og Antegnelser gjöres for hvad de paa saadan Maade maatte have sögt af Indkomsten at tilvende sig. — 8) Bygselen paa Stiftelsens Gaarde maa ei forhöies, og ingen Bygsel paalægges hvor samme ikke forhen har funden Sted, men hvad Bygsel der falder skal tages til Indtægt i Regnskabet, og derfor aflægges Rigtighed, ligesom for andre Godsets Revenüer. Restancer i Regnskaberne maae ei finde Sted, med mindre det bevises med lovlige Thingsvidner, at Leilændingen har været aldeles uformuende til at betale, og at Restancen er rigtig; til hvilken Ende enhver Bonde meddeles en Contrabog, som bör være

1791. 9. Septbr.

1791. tilstede ved Thingene, naar Noget i den Henseende
9. Septbr. paaankes eller modsiges, og Ombudsholderen bör anföre i sin Regning, hos hvilke Leilændinger Restancen er tilfalden. — Restancen maa heller ikke henstaae forældet, men bör afskrives i fölgende Aars Afgifter, saa at hvad derpaa endda kunde mangle altid föres paa det sidste Aars Beregning, indtil den bliver betalt. — 9) Enhver Leilænding maa i hans Afgift aarlig liquidere 8 Sk. Courant i Aabod paa hvert Koqvilde, hvorimod han for Koen bliver ansvarlig, saavidt Landsloven tilholder, og naar saadan Ko formedelst Ælde og deraf flydende Vantrivelse, Maverhed og Sygdom, ei kan ansees for leieför, da indsætter han en ny. At dette skeer, og at den anskaffede Ko er forsvarlig god, samt for Ombudsmanden udmærket, dermed bör denne have Indseende, ligesom han ogsaa aarlig ved sit Regnskab bör give Underretning om, hvor mange Koqvilder der ere i Ombudet, samt om Gaarden forsvarlig drives og Husene vedbörlig holdes vedlige. For Faareqvilder har derimod bemeldte Godtgjörelse ikke Sted. — 10) Directeurerne skulle lade forfatte en fuldstændig Fortegnelse og Forklaring over de ved Bispegaarden befindende overflödige Huse og deres Beskaffenhed, og ved sammes Indsendelse til Vort Danske Cancellie meddele deres Betænkning om, hvilke af dem de finde aldeles nödvendige, samt hvorvidt noget af de overflödige maatte behöves til hines Reparation, og hvorledes de övrige paa bekvemmeste Maade kunde afhændes, og gjöres i Penge til Stiftelsens Nytte. — Rector og Conrector, saavel som Domkirkepræsten, beholde de Værelser som hidtil have været dem tillagte. — Vedligeholdelsen af Bispegaardens Huse foranstaltes i Fremtiden af Directeurerne efter fælles Overlæg, og maa ingen Reparation foretages uden med begges Forevidende og Samtykke, da Bekostningerne paa det nöieste accorderes og siden efter aflægges derfor behörigt Regnskab. — 11) Da det betydelige Inventarium, som ved 1767 Aars Separations-

Act blev udlagt Stiftelsen, nu, ved den indskrænkede Husholdning, ei behöves, og ei mere vil finde Sted, saa skal Directeurerne derover lade forfatte en fuldstændig Fortegnelse, og ved dens Indsendelse til Vort Danske Cancellie forklare, om noget deraf skulde mangle, hvem da bör erstatte samme, hvorvidt den udsatte Forvalter har afleveret det i vedbörlig Stand, og til hvem, samt hvorledes det siden er bestyret, hvorvidt Qvæget har, siden den indskrænkte Husholdning begyndte, formeret sig, af hvem det er benyttet, og om ikke Noget kunde tjent til Qvilde-Besætning hos de nærboende Leilændinger, som mest trænge dertil. Endelig skulle de og opgive, hvad der nödvendigst behöves til Disciplerne, saasom Sengeklæder og deslige, samt naar og hvorledes det övrige bedst kan afhændes til Stiftelsens Fordeel. — 12) Skoletiden skal fremdeles aarlig være fra 1. Oktbr. til Fardag, saaledes som ved Reskr. af 25. April 1749 har været bestemt og anordnet. Til den medicinske Indretning udbetales aarlig det af Bispestolen, som dertil er henlagt. — 13) Hvad der i Tiden aarlig maatte blive tilovers af Godsets Indtægter, som ei kan anvendes til Qvilders Indsætning eller anden nödvendig Udgift paa Godset, eller til Husholdningen, det modtager Amtmanden. — Naar da 100 Rd. er samlet, og disse indleveres i Jordebogskassen, eller paa anden Maade bliver anviist, ville Vi deraf, men ei af ringere Summer, lade Stiftelsen godtgjöre sædvanlige Renter, samt, naar Capitalen er voxet til 1000 Rd., derfor meddele Obligation, hvoraf Stiftelsen erholder Gjenpart, men Originalen forbliver i Vort Danske Cancellie. — 14) Med Bispe-Enkens Pension, hendes og Arvingers Naadsens-Aar ved Biskoppens Död, Stiftsprovstens Tiltrædelse til Embedet, hans aarlige Lön m. m., samt om Vacance varer længer end Naadsens-Aaret, forholdes der i alle Maader efter 1767 Aars Separations-Act. Men om den nye Husholdningsmaade endda staaer ved Magt, naar saadant Dödsfald indtræffer, og Stiftsprovsten, deels

1791. 9. Septbr.

1791. fordi han ei altid kan være tilstede og formedelst Em-
9. Septbr. beds-Forretninger ei kan paatage sig Afgifternes Modtagelse af Mensalgodset, med det videre, da maa Domkirkens Præst og Rectores, enten fælles eller alene een af dem, eftersom Amtmanden maatte finde det passeligst, anfortroes at bestyre dette, da dermed siden, i Henseende til Overleveringen, Vedligeholdelsen og Indkasseringen, forholdes saaledes som bemeldte Separations-Act foreskriver. — For denne Administration tilstaaes 10 pro Centum af Beholdningen, ligesom forhen om Skolegodsets Forvaltning er anordnet. — 15) Skulde Stiftelsen ved oftmeldte private Husholdning komme til nogen Styrke, og faae en dertil passelig Fond, da maa, efter Directeurernes i sin Tid derom gjörende allerund. Forestilling, saavel Biskoppens som Lærernes Lön forhöies, nemlig Biskoppens til 640 Rd., og Lærernes i Forhold med det sidst opgivne Forslag til deres Löns Forbedring. — Til at opnaae dette Öiemeed maa der anvendes al Flid paa manglende Qvilders Indsætning, og Landskyldernes Forögelse ved at faae de öde Jorder besatte med Beboere, og skal begge Dele, baade Qvilder og Landskylden, for det förste bestemmes til det Antal, som 1767 Aars Separations-Act indeholder. — Skulde Godset saa med Tiden kunne taale at bære flere Afgifter eller Qvilder, hvorom bemeldte Act giver Formodning, ville Vi derom lade Os gjöre allerund. Forestilling af Directeurerne. — Til den ommeldte Istandsættelse anvendes forhaanden de i Behold værende rede Penge, Tin og Sölv paa Bispestolen, og ligeledes det, som er i Behold af de bortsolgte Aabods-Jorder, om hvilke Summer Directeurerne indgive til Vort Danske Cancellie en omstændelig Forklaring. Ligeledes anvendes dertil hvad herfra oversendes eller assigneres af de i Vores Kasse paa Rente af Aaboden indsatte Penge, samt hvad i sin Tid kan indkomme af Bögerne og det overflödige Inventars Forhandling, og endelig hvad den

sidste fra Oeconomien udsatte Forvalter kan være skyldig, hvilket hos ham ved Lov og Dom indsöges i Tilfælde af Modtvillighed. Hvad Sölvet angaaer, da ansees det bedst at samme oversendes hertil for at forhandles. — 16) Indkomsterne af Domkirkens Portions-Penge, Tiender, Lysetolde og for Ligs Begravelse, indkasserer ommeldte Kirkens Præst; ligeledes besörger han de fornödne Udgifter, og i Overeensstemmelse med Reglementet af 1782 holder en ordentlig Bog, hvori indföres Indtægt og Udgift, hvilken Bog Biskoppen reviderer og attesterer. Naar Domkirken maatte trænge til nogen betydelig Reparation, skal Præsten derved betimeligen anmelde det for Directeurerne, for at erholde deres Approbation dertil, efter at det i Forveien nöiagtigen er oplyst, hvad dertil nödvendig behöves, saavel i Henseende til Materialier som Arbeidslön. — Til Bispestolens Udkirker ansees det ikke nödvendigt at udlægge noget, men Reglementet om Kirkernes Indtægter bör overholdes, og oprigtige Kirkeværgere beskikkes til at indkassere Indtægterne, og derfor ved Visitatserne aflægge rigtig Regning. — Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Christiansborg den 9. Septbr. 1791.

1791. 9. Septbr.

Reskript til Biskoppen paa Holum, Sigurd Stephansson, og Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Bestyrelsen af Holum Bispestol og Skole. Christiansborg 9. Septbr. 1791. — Norske Tegn. XLIII, 860b. Fogtm. VI. 6, 249. 9. Septbr.

Christian den Syvende &c. V. G. T. Vel have Vi, i Hensigt til at afhjelpe den slette Forfatning, hvori Holum Bispestol med derunder henhörende Domkirke og Latinske Skole befandt sig, under 1. Maji 1789 allern. bestemt, hvorledes der i Fremtiden skulde forholdes i Henseende til fornævnte Holum Bispestols med dertil

1791. hörende Domkirkens og Skolens saml underliggende
9. Septbr. Godses Bestyrelse og oeconomiske Indretning. Men da Vi nu have ladet Os allerund. foredrage de Hindringer og Vanskeligheder, som skal möde ved denne Anordnings Iværksættelse, og Vi, efter [at] denne Sag paany er bleven Os omstændelig foredragen, allern. have funden for godt aldeles at ophæve forberörte Befaling, og derimod i Henseende til Bestyrelsen og Oeconomien af Holum Bispestol og Gods, samt derunder henhörende Domkirke og latinske Skole, at gjöre en ny og med Omstændighederne mere passende Anordning, saa tilstille Vi eder samme herhos in Originali, paa det at I eder derefter allerund. kunne vide at rette, og iövrigt derom meddele Enhver især, saavidt ham vedkommer, den fornödne Underretning. Befalende &c. Christiansborg den 9. Septbr. 1791.

13. Septbr. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Administrationen af Arnarstappens Ombud.** Khavn den 13 Septbr. 1791. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 594.

Ved Skrivelse af 3. Februarii a. c. har det behaget Hr. Stiftamtm. at communicere dette Kammer hvad Instruction Stephen Scheving, som administrerer Arnestappens Ombud, er tillagt. Ved at tage samme i Overveielse, finde vi at erindre: at, istedenfor at Kirkens Vedligeholdelse er paalagt Administrator af Portione ecclesiastica, maatte han tilholdes at aflægge aarlig Regnskab for Kirkens Indkomster, som maatte indsendes her til Kammeret med Hr. Stiftamtm.' paategnede Attestation. I Henseende til de udstædende Bygselbreve maatte ham paalægges, at samme altid skulle lyde paa Livstid, og at han tillige maatte forsyne enhver Leilænding med en Skattebog, hvori denne paa den ene Side bliver at debitere for hvad han har at svare, og paa den modstaaende at creditere hvad han

derpaa betalte; og i Henseende til hvad Restance En eller Anden fra de Aar maatte blive staaende for, da maatte han iagttage, at hvad Leilændingen betalte det fölgende Aar blev först afskreven paa Restancen, og ikke paa hvad han i det löbende Aar skulde betale. Rentekammeret den 13. Septembr. 1791 [1]. 1791. 13. Septbr.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Meldal i Sönder-Amtet, ang. Udmaaling af Reykjavik Kjöbstads Grund m. v. Khavn 13. Septbr. 1791. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 611. 13. Septbr.

Da Reykevigs Fabrique for endeel er indstilt, og fölgelig hele Jorden Reykevig med underliggende Hjaleier ikke kan være fornöden for de faae tilbagestaaende Væverstole, saa maatte det behage Hr. Amtm. for det förste at foranstalte den halve Jord ved en lovlig Forretning udlagt til Kjöbstædgrund, hvorved tillige, for at forekomme, at de förste Indbyggere ikke ved Bruget skal vindicere sig större Ret end dem tilkom, til Fortrængsel for hvem der siden maatte sætte sig ned i Kjöbstæden, saavel Kjöbstædgrunden som Markerne maatte inddeles i visse Lodder, af hvis Brug maatte bestemmes en aarlig Afgift, saavel som af Kjöbstædgrunden visse Grundleier til Bedste for Kjöbstæderne. — Iövrigt er Landfogden tillagt en saadan Ordre om at inddrage Jorderne Effersöe og Aartun, samt Vatne, i Jordebogen over H. Maj[ts] Gods, som af hosfölgende Gjenpart behagelig vil erfares. Rentekammeret den 13. Septembr. 1791 [2].

---

[1]) ved en anden Rentek. Skriv. af s. D. (Copieb. sst. Nr. 599) approberes, at Stiftamtmanden har tilholdt Landfogden at beregne Qvildeleierne af Arnarstappens Ombud med 1 Rd. 9 Sk. pr. Qvilde.

[2]) Rentek. Skriv. s. D. til Landfoged Skuli Magnusson, at inddrage de ovennævnte Jorder og ved sine Regnskaber at aflægge Rigtighed for de deraf svarende Landskylder

1791. **Rentekammer-Skrivelse til Landfoged Skuli**
13. Septbr. **Magnusson, ang. Indsendelse af Maanedslister til Stiftamtet, m. v.** Khavn 13. Septbr. 1791. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 602.

Til fornöden Oplysning for Stiftamtmanden bliver Hr. Landf. herved tilholdt, under 1 Rd. Mulkt for 8 Dages Udeblivelse ved hver Maaneds Udgang, at indlevere til Stiftamtmanden en Fortegnelse ved Dag og Datum over alle ved Jordebogs-Kassen forefaldne Indtægter og Udgifter for den forlöbne Maaned, uden Sammenhæng med de foregaaende Indtægter og Udgifter. Og da det tillige er anseet passende, at de af Jordebogs-Kassen udbetalende Pensioner og Lönninger rette sig efter den nu forandrede Regnskabs-Termin, saa maatte det behage Hr. Landf. til næste ultim. Julii at udbetale alle Vedkommende hvad de til den Dag tilkommer, og derefter anföre Aaremaalet for Lönningerne og Pensionerne fra 1. August det ene til ultim. Julii det paafölgende Aar. Rentekammeret den 13. Septembr. 1791 [1].

13. Septbr. **Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Broen over Floden Jökulsá i Mula Syssel.** Khavn den 13. Septbr. 1791 [2]. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 593.

Hvad det har behaget Hr. Amtm. at forestille ved Promem. af 3. Decembr. a. p. angaaende Broen over Jökelsaaen, er her ved Kammeret taget i Betragtning, og da man seer, at de svarende Bropenge ikke ere

---

og Leier, Copieb. sst. Nr. 609; Gjenpart deraf meddelt Stiftamtmanden ved Rentek. Skriv. s. D., Copieb. sst. Nr. 610.

[1]) Gjenpart heraf er meddelt Stiftamtmanden ved Rentek. Skriv. af s. D. (Copieb. sst. Nr. 603).

[2]) Rentek. Skriv. 10. Septbr. 1831.

tilstrækkelige til at betale en Brovogters Lön, meget mindre give noget Overskud til Broens Vedligeholdelse, og vi tillige med Hr. Amtm. finde, at det egentlig paaligger Nordre-Mule Syssels Indbyggere at holde Broen vedlige, saa ere vi af de Tanker, at indtil der kan gives Leilighed til et Bols Oprydning ved Broen for en Brovogter, saa at man kan vente at have ham for ringere Bekostning, bliver ingen Brovogter at lönne, men istedenfor de svarende Bropenge maatte Sysselmanden, efter den Kundskab han har om, hvad Qvæg enhver Mand i Sysselet aarlig omtrent förer over Broen, forfatte en Repartition over, hvor meget Enhver havde at betale i Bropenge, hvilket Belöb da oplægges til de forestaaende Udgifter ved Broens Vedligeholdelse, med videre, hvorover han iövrigt aarlig maatte tilstille Hr. Amtm. Regning, hvorom vi da fra Hr. Amtm. forvente os nærmere Underretning. Rentekammeret den 13. Septbr. 1791.

1791.
13. Septbr.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmanden og Amtmændene i Island, ang. Forebyggelse af uberettiget Handel. Khavn 22. Septbr. 1791. — Indholdet med Uddrag publiceret paa Althinget, ved Stiftamtmand Olaf Stephensens og Amtmand Stephan Thorarensens Bekjendtgjörelse 17. Juli 1792, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 23. 19, S. 30—32. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 626—628.

22. Septbr.

I Anledning af Klager fra endeel af de paa Island handlende Kjöbmænd har den allern. anordnede Realisations-Commission andraget for dette Kammer om nogle Misbruge, som i höi Grad hindre Handelen i fremdeles Fortgang, ja endog lader befrygte de farligste Fölger, saafremt man ikke i Tide er betænkt paa at forebygge videre Uleilighed. Disse Misbruge ere fornemmelig, at endeel Uvedkommende, hvoriblandt baade geistlige og verdslige Embedsmænd, drive en utilladelig og aldeles lovstridig Handel, samt at Andre, som kalde sig Borgere i Reykevig, paa Grund af at de have ladet

1791. sig give Borgerbrev, finde sig berettigede til, som Ud-
22. Septbr. liggere, at drive Handel hvor de helst synes om [1]. — Hvad det förste angaaer, da er det klart af de om Frihandelen udgangne Anordninger, at Ingen uden den, som har vundet Borgerskab paa Handelen, maa drive Handel, fölgelig mindst geistlige og verdslige Embedsmænd tör sælge andre islandske Produkter end af hans egen Avl og Fangst, eller indkjöbe flere Indförselsvare end de selv behöve, for igjen at sælge dem til Andre, og det er ligesaa unægtelig, at denne Indskrænkning er aldeles nödvendig, saafremt nogen varig Handel skal finde Sted. — Det er derfor ikke at paatvivle, at om Sagen blev allerund. forestilt, H. Maj' jo allern. ville bestemme sig til at lade udgaae et skjærpet Forbud imod en saadan uordentlig og skadelig Handel i Særdeleshed, samt tilkjendegive allerhöiest Mishag med de Embedsmænd, som kunne findes deeltagende i saadan Handel. Men for at kunne undgaae dette for Vedkommende ubehagelige Skridt, og til et Forsög, maae vi, saavidt Vester-Amtet [Sönder-Amtet; — Nord- og Öster-Amtet] angaaer, tjenstligst have Hr. Stiftamtmanden [Amtmanden] anmodet om, at ville, i Oereensstemmelse med de kongelige Anordninger, paa det strengeste indskjærpe Alle og Enhver Forbudet mod den ommeldte

[1]) i Bekjendtgjörelsen i Althingsbogen 1792 erklærer Stiftamtmanden og Amtmanden i Nord- og Öster-Amtet (Amtmand Meldal i Sönder-Amtet var död den 19. Nov. 1791), at det er deres „uforgribelige Tanke, at forbemeldte Angivelser og Beskyldninger ikke kunne træffe, eller lovlig blive overbeviste nogen af Indbyggerne i forbemeldte Amter, og at disse Beskyldninger altsaa, blot til at beföre Indbyggerne og især de kongelige Embedsmænd ved det kongelige Rentekammer, maae uden tilstrækkelige Aarsager eller Grunde være opspundne af saadanne Kjöbmænd, der have været ublue nok til ikke at tage i Betænkning at indgaae med usandfærdige Beskyldninger til det kongelige Rentekammer".

utilladelige Handel, under den ved Plak. af 13. Junii 1787 dicterede Straf, det være sig hvad enten den drives ligefrem af dem selv og under egne Navne, eller paa nogen skjult Maade for deres Regning, samt derhos paa det skarpeste lade undersöge, om og hvilke Embedsmænd hidtil have gjort sig skyldige i saadan Handel, paa det man efter Omstændighederne for Fremtiden kunde föie de fornödne Foranstaltninger til at afhjelpe saadan Misbrug. — Hvad den anden Post angaaer, da synes de befundne Uordener alene at grunde sig paa en Misforstaaelse af de kongelige Anordninger om Frihandelen, da Vedkommende formene at være berettigede til at drive Handel som Udliggere, naar de alene tage Borgerbrev, hvorimod det dog er Forordningens tydelige Mening, at de maae holde Dug og Disk i en Kjöbstæd, naar de vil nyde godt af de Rettigheder, der ere forundte Kjöbstædernes Borgere, fra hvilken Forskrift ikke heller nogen Undtagelse bör finde Sted, uden i Overeensstemmelse med specielle kongelige Resolutioner i Henseende til de Kjöbmænd, der nu have modtaget den kongelige Handels forrige Beholdninger med den Forbindtlighed at före stadig Handel hver paa sit Sted, saa længe de endnu skylde Noget til Hans Majts Casse. — I denne Henseende maae vi tjenstligst have (Tit.) anmodet om, at ville foranstalte offentlig bekjendtgjort, at Ingen, foruden bemeldte Kjöbmænd, der have modtaget Huse eller Beholdninger af den kongel. Handel, maa som Udligger drive nogen Handel, i Overeensstemmelse med Plakaten af 18. August 1786, 13. §, samt Forordn. af 17. Novembr. 1786 15. og 16. §, og af 13. Junii 1787, II. Cap. 2. §, med mindre han, som handlende Borger, hvorunder altsaa aldeles ikke kan forstaaes nogen kongelig Embedsmand, holder Dug og Disk i den Kjöbstæd, i hvis District han formener at handle som Udligger. — Ikke heller kan det være passende med Handelens nærværende Beskaffenhed og Hans Majts Interesse, forsaavidt de hos Kjöbmændene

1791. 22. Septbr.

1791. udestaaende Fordringer angaaer, at der anlægges nye
22. Septbr. Handelssteder paa Næs, i Fjorder eller Bugter, de engang etablerede Handelssteder til Fornærmelse. Hr. Stiftamtm. [Amtm.] anmodes derfor tjenstligst, at lade forbyde, at ingen Landets Indbygger, eller Factor og Handelsbetjent af de paa Island handlende Kjöbmænd, maa understaae sig at oprette nogen Handel, eller opsætte nogen Bygning dertil i nogen Fjord, paa noget Næs eller Bugt, hvor för ikke har været Udliggersted, uden Kammerets specielle Tilladelse dertil erholdes. Saafremt Hr. Stiftamtm. [Amtm.] iövrigt maatte eragte nogen nærmere Forslag nödvendig til at opnaae Formaalet, nemlig en Handels-Indretning, der ved at give enhver Indbygger den mueligste Frihed for sin Person at handle med hvem han vil, tillige paalægger de Handlende saadanne Forpligtelser, som ere uomgjængelig fornödne for at Handelen kunde faae en stadig Fremgang, saavel til Fordeel for Island, som for Hans Majts samtlige Stater, maae vi tjenstligst have Dem anmodet om, at De derom ville indgive Deres Forslag. Rentekammeret den 22. Septembr 1791.

22. Septbr. **Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Meldal i Sönder-Amtet, ang. Forbud mod Handels-Anlæg paa Vatnsnes ved Ytri-Njarðvik. Khavn den 22. Septbr. 1791.** — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 625.

Den allern. anordnede Realisations-Commission har hertil indberettet, at der paa Wadsnæs [= Vatnsnes] skal have nedsat sig en Udligger, hvorved Kjöbmand Jacobæus og Medinteressentere, som af Commissionen har modtaget de den kgl. Handel forhen tilhörende Huse og Beholdninger sammesteds, meget maae fornærmes i deres Handel, og hindres i at opfylde deres Forpligtelser. I Overeensstemmelse med de om Frihandelen paa Island udgangne Anordninger, samt vores à parte Skrivelse[1]

[1]) *see* næst foregaaende Rentek. Skrivelse.

af Dags Dato, maae vi derfor tjenstligst have Hr. Amtm. anmodet om, at ville föie de fornödne Foranstaltninger til, at dette Anlæg, som stridende mod Anordningerne og Handelens sande Interesse, uden Ophold maatte ophæves, saa meget mere, som det forrige Aar blev af velbemeldte Commission afslaaet, at anlægge nogen Handel paa Wadsnæs. Rentekammeret den 22. Septembr. 1791. 1791. 22. Septbr.

Cancellie-Skrivelse til Biskoppen i Skalholts Stift, Hannes Finnsson, og Amtmand Meldal i Sönder-Amtet, ang. Reduction af de Reykjadals Kirke i Arnæs Syssel tilhörende Qvilder. Khavn 15. Oktobr. 1791[1]. — Bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1792. Canc. Brevb. for 1791, Nr. 3578, S. 986—987. 15. Oktbr.

P. M. Af en fra Sognepræsten til Reikedal i Skalholts Stift, Hr. Gudmund Bödvarsen, til Cancelliet indkommen Ansögning har man erfaret, at han forgjæves har af sin Formand krævet de til dette Kald henlagde 10 Qvilder, hvoraf ham ikkuns er bleven overleveret sex, med Sigende, at dennes Antecessor ikke har afleveret flere, eller Godtgjörelse kunnet erholdes af ham for de manglende. Da nu bemeldte Hr. Bödvarsen i den Anledning har begjært Fritagelse for Ansvar af de borteværende 4 Qvilder, og saavel D. Höiærv. som Hr. Amtm. har bevidnet Sandheden af det Foredragne, saa skulde man efter saadanne Omstændigheder herved tjenstlig tilmelde Dem, at Supplikanten kan fritages for at svare til de 4 manglende Reikedals Kirkes Qvilder, som han af sine Formænd ikke har modtaget og ei venter at kunne faae; hvilket behagelig maatte tilkjendegives Vedkommende. Det kgl. Danske Cancellie den 15. Oktobr. 1791.

[1] jevnf. Canc. Skriv. 29. Oktbr. 1791.

1791. 21. Oktbr.

Forordning ang. Tilladelse til at bruge Vægt i Kornhandelen. Christiansborg 21. Oktbr. 1791.

— Publiceret paa Althinget 1792 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 7, S. 5; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1792. Siell. Reg. for 1790—1791 (79), 884—885. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1791, S. 147—149; Schou X, 264—266.

Forordning, som tillader, at der i Kornhandel maa bruges Vægt m. v.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at ligesom Vi ved de udvidede Friheder i Kornhandelen, som Forordningerne af 6. Junii 1788 og 24. November 1790 tilsige Vore kjære og troe Undersaatter, have haft Agerdyrkningsflidens Tiltagelse, de indenlandske Kornprodukters Forædling, Handelens Udbredelse, og, som en Fölge deraf, Kornprisernes Lettelse, til Vort Hoved-Öiemærke: saa have Vi endvidere, paa det at saadan Vor landsfaderlige Hensigt desto vissere kunde opnaaes, nöie gjennemtænkt de beqvemmeste Midler til at bestemme disse Varers indvortes Værdie i Kjöb og Salg, og Vi finde da, at samme mindre sikkert kan fastsættes ved Maal, end ved Vægt, eller Maal og Vægt tillige, efterdi det lette og urene Korn indtager ligesaa meget Rum, som det kjernefulde og vel rensede, hvorimod dette sidste naturligviis veier mere, end hiint; af denne Aarsag have Vi besluttet (dog ei ved Befaling, men blot ved tilladende Lov) at aabne Vei for Bruget af Vægt ved Kornhandelen i Vore Riger. I Overeensstemmelse med disse Grundsætninger:

1) Tillade Vi herved allern., at det herefter skal være Alle og Enhver uformeent, ved Kjöb og Salg af Kornvare, at forene sig om Prisens Bestemmelse, enten efter Vægt, eller Maal, eller og efter Vægt og Maal tillige, hvilket sidste beqvemmeligst kan skee ved at veie een eller flere Tönder af et större Antal, og een eller flere Skjepper eller Potter, naar enkelte Tönder kjöbes og sælges. Dog ville Vi tillige, for at afværge Trætter imellem de

Handlende, herved have fastsat som Regel, at, naar 1791.
Parterne ikke udtrykkeligen have indgaaet Forening om, 21. Oktbr.
at Kornet skal leveres efter Vægt, skal Kjöberen modtage det efter Maal alene, paa den i Plak. af 22. August 1788[1] foreskrevne Maade. Og, paa det at Hensigten af det i bemeldte Plakat befalede löse Maal desto sikkrere kan opnaaes, have Vi igjennem Vore Kammere foranstaltet, at der efterhaanden blive sendte til alle Vore Magaziner og Toldsteder et Slags nye opfundne Trakter, der ere saaledes indrettede, at, naar Kornet falder derigjennem i Tönden, bliver Forskjellen i Maalet meget ubetydelig, hvad enten Kornet sættes, eller det maales löst i Trakten. Efter disse Modeller kunne altsaa Enhver, som finder det for godt, lade sig gjöre deslige Maale-Trakter. — 2) Skatte-Kornet, hvor og naar sammes Ydelse in Natura maatte finde Sted, saavel som Landgilde og Dommer-Korn, skal dog fremdeles, som hidindtil, imodtages efter löst Maal, og ikke kunne fordres efter Vægt. — 3) Iövrigt er det Vor allern. Villie, at de nuværende Maalere (uagtet Plakaten af 22. August 1788 tillader dem, som levere eller sælge Kornvare, selv at maale samme i Tönden) vedblive at nyde de dem ved bemeldte Plakat udtrykkeligen forbeholdne Rettigheder og Embeds-Indkomster, hvilke, i Mangel af mindelig Betaling, udpantes hos Vedkommende, efter Övrighedens Foranstaltning, uden videre Lovmaal; men de Veiere og Maalere, som herefter beskikkes (for saavidt som det, i Hensigt til andet Kjöbmandsgods, kunde ansees fornödent), skulle være aldeles uberettigede til at befatte sig videre med Kornmaalingen, end alene i de Tilfælde, at de Handlende af dem maatte forlange justerede Maale-Redskaber leiede, eller det kunde begjæres, at de, ifölge den sidstbenævnte Plakat, skulde stryge Tönden, da Vi nærmere ville bestemme den Betaling, de derfor bör nyde. Hvorefter de Vedkom-

[1]) Denne Plakat er ikke publiceret i Island.

1791. mende sig allerunderd. have at rette. Givet paa Vort
21. Oktbr. Slot Christiansborg udi Vor kgl. Residentz-Stad Kjöbenhavn den 21. Oktober 1791.

21. Oktbr. **Forordning ang. Henrettelser med Öxe.** Christiansborg 21. Oktobr. 1791. — Publiceret paa Althinget 1792 og trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 7, S. 6; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1792. Siell. Reg. for 1790—1791 (79), 883ᵇ—884. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1791, S. 149—150; Schou X, 266—267.

Forordning, som befaler, at Henrettelse med Sværd skal være afskaffet, og samme herefter altid skee med Öxe.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at da baade Retfærdighed og Billighed tilsige, at Forbrydere, i at straffes, ei bör være udsatte for större Lidelser, end de, som ere en nödvendig Fölge af den Straf, de efter Lovene ere dömte til at udstaae, og Vi have taget i Betragtning, at dette Öiemærke sikkrere opnaaes, naar Henrettelser skee ved Öxe, end med Sværd: saa befale Vi herved allern., at, naar Domme fuldbyrdes paa Misdædere, som ere dömte til at halshugges, skal Henrettelsen herefter altid udföres med Öxe; dog bör denne Straf, i de Tilfælde, hvor Sværd hidindtil, ifölge Forordningen af 9. August 1737, har været brugt, ikke ansees mere beskjæmmende end forhen, men det döde Legeme skal, ligesom tilforn, begraves paa Kirkegaarden; hvorimod de grovere Forbrydere, som udtrykkeligen ved bemeldte Forordning ere udelukkede fra ærlig Begravelse, bör efter Döden nedgraves paa Rettersted. Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vor kongelige Residentz-Stad Kjöbenhavn den 21. Oktobr. 1791.

Cancellie-Circulaire til samtlige Stiftamtmænd og Amtmænd m. fl., ang. **Retspleiens Befordring ved Underretterne.** Khavn 29. **Oktobr.** 1791. — Publiceret paa Althinget ved Bekjendtgjörelse fra Stiftamtmand Olaf Stephensen, dat. Öxeraa Laugthing 20. Juli 1792, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 23. 16, S. 29. Canc. Brevb. for 1791, Nr. 3739, S. 1087. Fogtm. VI. 6, 288. 1791. 29. Oktbr.

P. M. Da de offentlige og Justitsvæsenets Sagers hastige Gang, som fornemmelig ved Underretterne savnes, meget vil befordres, naar Actorum, Defensorum og Dommeres Forhold, i Hensigt til bemeldte Sagers vedbörlige og hurtige Fremme, af Advocaterne i Höiesteret under Proceduren bliver oplyst, og Vedkommende, naar de befindes at have været forsömmelige, da anseete og tilfundne at betale de Underholdnings- og Varetægts-Penge, med hvilke Delinquent-Omkostnings-Regningerne desformedelst uretteligen besværes, saa har man idag tilskrevet Justitiarius og övrige Tilforordnede i Höiesteret, at man i denne Henseende forventede sammes kraftige Medvirkning, ligesom man og har anmodet Justitiarius at bekjendtgjöre Advocaterne, at holde sig Ovenanförte efterretlig. Ved at tilmelde (Tit.) dette, skulde man tjenstl. anmode Dem om, behageligen at ville bekjendtgjöre denne Foranstaltning for samtlige Procuratorer og Rettens Betjente i det Dem anbetroede Stift [Amt]. Det kongel. Danske Cancellie den 29. Oktobr. 1791.

Cancellie-Circulaire til samtlige Biskopper i Danmark, Norge og Island, ang. **Ophævelsen af General-Kirke-Inspections-Collegium.** Khavn den 29. **Oktbr.** 1791[1]. — Bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1792. Canc. Brevb. for 1791, Nr. 3768, S. 1105. Fogtm. VI. 6, 287. 29. Oktbr.

P. M. Da Hans kgl. Majt allern. har resolveret, at

[1]) Patent 1. Oktbr. 1737.

1791. det kongelige General-Kirke-Inspections-Collegium ved
29. Oktbr. dette Aars Udgang skal indgaae og aldeles ophæves; Allerhöistsamme ogsaa under 14. dennes har, iblandt Andet, befalet, at Cancelliet, fra næstkommende Nytaar af, skal besörge alle bemeldte General-Kirke-Inspections-Collegii Forretninger, det vestindiske Missionsvæsen undtagen, som derimod er henlagt til det kongelige Missions-Collegium: — saa undlader man ikke herved tjenstligst at tilmelde (Tit) denne allerhöieste Resolution, saavel til behagelig Efterretning, som til videre Bekjendtgjörelse for Vedkommende. Det kgl. Danske Cancellie den 29. Oktbr. 1791 [1].

29. Oktbr. **Cancellie-Skrivelse til Biskoppen i Skalholts Stift, Hannes Finnsson, og Amtmand Meldal i Sönder-Amtet, ang. Erstatning af Reykjadal Kirkes Inventarii-Qvilder.** Khavn 29. Oktobr. 1791. — Bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1792. Canc. Brevb. for 1791, Nr. 3785, S. 1115.

P. M. I Henseende til den fra Præsten til Hvalnæs Præstekald i Island, Hr. Gestur Thorlachsen, indkomne Ansögning om Fritagelse for at tilsvare de 4 Qvilder, som mangle i Reikedals Præstekalds Inventarium fra den Tid han var Præst sammesteds, og at den der nu værende Præst, Hr. Gudmund Bödvarson, maatte blive paalagt at anskaffe disse 4 Qvilder for de af ham oppebaarne Collect-Penge til Creaturers Indkjöb: — skulde man herved tjenstlig tilmelde D. Höiærv. og Hr. Amtm., til videre behagelig Bekjendtgjörelse for Vedkommende, at Supplikanten, efter de udi Deres paa Ansögningen tegnede Erklæring anförte Omstændigheder, kan eftergives Halvparten af forommeldte manglende 4 Qvilder. Det kgl. Danske Cancellie den 29. Oktobr. 1791.

[1]) Reskripter 28. Oktbr. 1791 til General-Kirke-Inspections-Collegium og til Missions-Collegium i Siellandske Tegnelser LXXXXIV, 198—199, Fogtm. VI. 6, 284—286.

Reskript til Stiftamtmanden [Amtmændene, Biskopperne og Laugmændene] i Island, ang. Böder for fortidlig Sammenleie. Christiansborg 25. Novembr. 1791. — Publiceret paa Althinget 1792 og trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 23. 3, S. 25—26; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1792. Siell. Tegn. LXXXXIV, 213—216; Rubr. i Norske Tegn. XLIII, 886b. Fogtm. VI. 6, 300—301. 1791. 25. Novbr.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Da Os allerund. er bleven foredraget, at der skal være ulige Meninger om Forstaaelsen af D. og N. L. 6—13—1, idet Nogle have udtolket samme saaledes, at de deri bestemte Böder for fortidlig Sammenleie skulde af de Paagjældende erlægges i det Tilfælde, at Barnet blev födt saa tidlig efter Brylluppet, at det kunde formodes at være avlet förend Forældrene vare komne i Ægteskab sammen, Andre derimod have formeent, at slige Böder ikke ere forfaldne, med mindre Barnet virkelig födes förend Ægteskabet bliver fuldbyrdet; — hvilke forskjellige Udtolkninger tillige have haft den Fölge, at der er opkommen Tvistigheder imellem Præsterne og de civile Embedsmænd, hvad enten Angivelser fra de förste skulde skee, eller ikke: — saa ville Vi, for i denne Henseende at hæve alle ulige Meninger, herved allernaad. bestemme: at Böder for fortidlig Sammenleie ikke skal forbrydes, naar Forældrene have ægtet hinanden förend Barnet er födt, fölgelig Præsterne ikke heller i dette Tilfælde være pligtige at gjöre nogen Anmeldelse om Barnefödselen. Derefter &c. Christiansborg 25. Novembr. 1791 [1].

[1]) samme Reskript er under s. D. udgaaet til samtlige Stiftamtmænd, Amtmænd, Grever og Baroner i Danmark og Norge, ligeledes samtlige Biskopper, Höiesteret, Hof- og Stadsretten i Khavn, Ober-Hofretten i Norge, og samtlige Landsdommere og Laugmænd, ialt i 105 Exemplarer.

1791. 2. Decbr. **Reskript til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. Præstekaldenes Bortgivelse paa Island, m. v. Christiansborg 2. Decembr. 1791.** — Publiceret paa Althinget 1792 og trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 23. 2, S. 23—24; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1792. Norske Tegn. XLIII, 888—889. P. Pètursson Hist. Eccl. Island. S. 192—193. Fogtm. VI. 6, 311—312.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Eftersom Os allerund. er bleven foredraget, at der i Henseende til det under 11. Maji 1787 allern. ergangne Reskript, angaaende Præstekaldenes Bortgivelse paa Vort Land Island, skal möde endeel Vanskeligheder, ved det at der, naar nogle af de gode Kald blive ledige, kunde melde sig flere Sögende, end Biskoppen havde at foreslaae, men derimod ikke det fulde Antal, naar et af de ringe Kald bliver ledigt, ligesom det og af bemeldte Reskript vil fölge, at en fortjent Mand fra det ene Stift, som vilde söge et Kald i det andet, herefter ikke kunde komme i Betragtning, naar Stiftamtmanden ved Vocationen stricte skulde være bunden til een af de trende, som Biskoppen i det Stift, hvor Vacancen var forefaldet, havde foreslaaet, med mere: — saa give Vi dig hermed tilkjende, at Vi for Fremtiden allern. ville have fastsat, at naar flere end trende Sögende indfinde sig med deres Ansögninger til Stiftamtmanden, haver Biskoppen at tegne sin Erklæring paa dem alle, for at lade dem afgaae til Stiftamtmanden, som da, med Hensigt til Erklæringerne, efter Retsindighed og Samvittighed vocerer en til det ledige Kald. — Skulde derimod til de ringe Kald ikkun een eller tvende melde sig, behöver Biskoppen ikke at foreslaae flere end de Sögende, naar disse dertil findes duelige, men, om ingen Sögende melder sig til de saare ringe Kald, skal dermed forholdes efter Reskriptet af 10. Maji 1737, saaledes, at en af de der i Landet dimitterede Studentere, som længst have nydt fri Skole og ellers findes duelig, beskikkes

dertil, og skulde Nogen af det ene Stift söge Befordring i det andet ved forefaldende Vacance, bör han ingenlunde udelukkes, fordi han er af et andet Stift, naar han ellers har fortrinlig Fortjeneste og Duelighed, dog at Stiftamtmanden Ingen til Præst vocerer, med mindre han haver et godt Vidnesbyrd af den ene eller den anden af Biskopperne der i Landet. — Iövrigt forbeholde Vi Os selv for Eftertiden at kalde Præst til Seltjarnarnæs Kald i Skalholts Stift, i hvilket Kald Enkepensionen bliver at bestemme efter 80 Rd. Specie. — Og have Vi ellers herom under Dags Dato ligeledes tillagt Biskopperne behörig Befaling. Derefter du dig allerund. haver at rette. Befalende &c. Christiansborg den 2. Decembr. 1791[1].

1791. 2. Decbr.

[1]) Ligelydende Reskript er under s. D. udgaaet til begge Biskopperne i Island, kun at til Biskoppen paa Holum er Passus om Kaldelsen til Seltjarnarnæs Kald (= Reykjavik Domkirke) udeladt.

REGISTER.

Althinget.

1784.	28. April.	Reskr. ang. Tiden for Laugthingets Afholdelse m. m.
1785.	22. Febr.	Rentek. Skriv. ang. Laugrettesmænds Skattefrihed.
1786.	3. Juli.	Rentek. Skriv. ang. Forslag til Forandringer i Althingets Indretning.
1787.	30. Januar.	Rentek. Skriv. ang. Althingsbögernes Trykning.
1790.	22. April.	Canc. Resol. ang. Thinglæsninger af Skjöder, Pantebreve m. v.
—	5. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Thinglysnings-Gebyr ved Laugthinget.

Arv og Skifte.

1785.	29. April.	For. ang. Executores Testamenti.
—	26. August.	Plak. ang. Adskilligt til Skifternes hastigere Tilendebringelse i Kjöbenhavn.
1786.	25. Marts.	Rentek. Skriv. ang. Salg af en Jord som res nullius.
—	29. April.	Canc. Skriv. ang. Arvedeling efter reciprok Testamente.
1787.	28. April.	Canc. Skriv. ang. Gebyrer for visse Bevillinger.

1788.	5. April.	Canc. Skriv. ang. Indsendelse af Skiftedesignationer fra Sysselmændene i Island.
—	16. August.	Canc. Skriv. ang. Skiftevæsenet.
1789.	23. Januar.	Canc. Plak. ang. Indsendelse af Gjenparter af Documenter, der indsendes til Confirmation.
—	31. Oktbr.	Canc. Skriv. ang. Indsendelse af Designationer over de geistlige Skifter.
1790.	12. Febr.	For. om Skifteforvaltningens bedre Indretning i Danmark.
—	26. Marts.	Plak. ang. Fordringers Anmeldelse for Skifteretterne.
1791.	7. Mai.	Canc. Skriv. ang. Sportlers og Skifte-Salariers Beregning i Island.
—	21. Mai.	Canc. Skriv. ang. Skifter efter Læger og Apothekere.

Astronomiske Indretninger, *see* Observationer.

Auctioner, *jevnf.* Bispestolene.

1790.	13. Febr.	Rentek. Circ. ang. Amtmændenes Approbation paa Auctionsbud.

Bevillinger.

1784.	19. Marts.	Privilegium for C. U. D. Eggers paa Udgivelsen af en Beskrivelse over Island.
1785.	15. Juli.	Bevilling til Indsamling af en almindelig Collect til Understöttelse for Nödlidende i Island.
1787.	28. April.	Canc. Skriv. ang. Gebyrer for visse Bevillinger.
—	22. Juni.	Bevilling for det islandske Literatur-Selskab at före Navn af kongeligt.

Biskopper, *see* Bispestolene, Geistligheden.

Bispestolene, *jevnf.* Commissioner, Skolevæsenet.

1784.	28. Febr.	Canc. Skriv. ang Understöttelse til Holum Bispestol.
1785.	15. April.	Kgl. Resol. (Canc. Skriv. 16. April og Rentek. Skriv. s. D.) ang. Bispestolens og Skolens Forflyttelse fra Skalholt til Reykjavík.

1785.	27. April.	Rentek. Plakat ang. Conditionerne for Salget af Skalholts Bispestols Jordegods (med Jordebog over Godset).
—	29. April.	Rentek. Instruction for Commissarius ved Salget af Skalholts Bispestols Jordegods.
—	29. April.	Reskr. ang. Bispestolens og Skolens Forflyttelse fra Skalholt til Reykjavík.
—	30. April.	Rentek. Circ. ang. de Skalholtske Godsers Salg, Folketabeller m. v.
—	10. Mai.	Rentek. Skriv. ang. Foranstaltninger ved de Skalholtske Godsers Salg.
—	10. Mai.	Rentek. Skriv. ang. de hidtilværende Skalholtske Intrader.
—	14. Mai.	Rentek. Skriv. ang. Berigtigelser i Jordebogen over de Skalholtske Godser.
1786.	9. Juni.	Reskr. ang. Skalholt Bispestols Inventarii-Qvilder.
1787.	29. Marts.	Rentek. Skriv. ang. Forpagtning af Skalholt Bispestols Tiender.
—	7. April.	Canc. Skriv. ang. Holum Bispestols Forfatning.
—	16. Mai.	Kgl. Resol. ang. Udfærdigelse af Skjöder for det bortsolgte Skalholtske Jordegods.
1788.	17. Mai.	Canc. Skriv. ang Gjenindsættelse af Qvilderne paa Holum Bispestols Godser.
—	21. Mai.	Kgl. Resol. ang. Lön for Commissarius ved de Skalholtske Godsers Salg.
—	31. Mai.	Rentek. Plak. ang. nogle Berigtigelser i Jordebogen over Skalholt Bispestols Godser.
—	31. Mai.	Rentek. Skriv. ang. yderligere Forholdsregler ved Salget af de Skalholtske Godser (S. 535, Anm. 2).
—	3. Juni.	Rentek. Skriv. (til Stiftamtmanden) ang. samme (sammest.).
—	3. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Beregning af Landskylden paa Bispestolens Gods i Grindavík.

1789.	1. Mai.	Anordn. ang. Holum Bispestols og Skoles Bestyrelse m. v.
—	2. Mai.	Canc. Skriv. ang. Understöttelse til Holum Bispestol.
—	7. August.	Reskr. ang. Bogtrykkeriet paa Hrappsey (Afgift til Skalholts Bispestol).
1790.	3. April.	Canc. Skriv. ang. Holum Bispestols Inventarium.
—	17. Juni.	Canc. Skriv. ang. Holum Bispestols Bestyrelse.
1791.	14. Januar.	Kgl. Resol. ang. Inddragelse og Besparelse af nogle til Island bestemte Summer (til Holum Bispestol).
—	13. April.	Kgl. Resol. ang. Gratification til Commissarius ved de Skalholtske Godsers Sálg.
—	9. Septbr.	Anordning om Holum Bispestols og Skoles Bestyrelse m. v.
—	9. Septbr.	Reskr. ang. Bestyrelsen af Holum Bispestol og Skole.

Brandvæsen, *see* Kjöbstæder.

Broer (Broen paa Jökulsá), *see* Veivæsenet.

Böger, Bogtrykkerie, Bibliothek m. v.,
jevnf. Literatur.

1784.	19. Marts.	Privilegium for C. U. D. Eggers paa Udgivelsen af en Beskrivelse over Island.
1785.	26. Januar.	Kgl. Resol. ang. Resultaterne af Undersögelsen af Vulkan-Udbruddet i Skaptafells Syssel.
—	23. Marts.	Kgl. Resol. ang Udgivelsen af Mohrs islandske Naturhistorie.
—	10. Decbr.	Canc. Skriv. ang. Hrappsöe Bogtrykkerie.
1786.	10. Febr.	Reskr. ang. Indförelse i Skolerne af Stephensens Lærebog i Regning.
1787.	30. Januar.	Rentek. Skriv. ang. Althingsbögernes Trykning.
1788.	13. Septbr.	Canc. Skriv. ang. Bögers Anskaffelse til Skolens Bibliothek.
1789.	14. Marts.	Canc. Skriv. ang. Indsendelse af trykte Skrifter til det kongelige Bibliothek.

			Amtet om criminelle Sagers Anlæg.
1789.	12.	Juni.	Instruction for Sysselmanden i Bardastrands Syssel.
1790.	15.	Januar.	Canc. Plak. ang. Hendömmelse i Börnehuset.
—	5.	Febr.	Reskr. ang. Fangers Bevogtning.
—	8.	Mai.	Canc. Skriv. at criminelle Domme ikke skulle fornyes.
—	18.	Juni.	Kgl. Resol. ang. Bestemmelser med Hensyn til Slavers og Tugthusfangers Lösladelse.
1791.	28.	Mai.	Canc. Skriv. ang. at Straf for simpelt Tyverie ikke medförer Ærens Tab.
—	21.	Oktbr.	For. ang. Henrettelser med Öxe.

Delinquenter, *see* Criminalvæsenet.

Embeder, Embedsmænd m. v.,
jevnf. Bispestolene, Enkekasse, Geistligheden, Handel, Instructioner, Suppliquer.

1785.	27.	April.	Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 30. April og 11. Juni) ang. Stiftamtmands-Embedet i Island.
—	3.	Juni.	Reskr. ang. Circulair-Breves Befordring.
—	30.	Septbr.	Plak. ang. Memorialer og deres Paategning.
1786.	13.	Mai.	Canc. Skriv. ang. Sportler for Sysselmændenes Justering af Maal, m. m.
—	17.	Juni.	Rentek. Skriv. ang. Amts-Segl for Nord- og Öster-Amtet (S. 268 Anm.).
—	28.	Juni.	Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 22. Juni) ang. Amtmændenes Bemyndigelse til at mulktere (civile) Embedsmænd.
—	9.	August.	Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 15. Aug.) ang. Gage-Afdrags Henlæggelse til Tugthuset.
—	9.	August.	Kgl. Resol. (Rentek Skriv. 15. Aug.) ang. Combination af Myra og Hnappadals Sysseler.

1786.	18.	August.	Kgl. Resol. ang. Ophævelsen af den kongelige Monopolhandel i Island (§ 19, 20).
—	18.	August.	Plak. ang. den kongelige Monopolhandels Ophævelse paa Island (§ 21).
1787.	2.	Mai.	Kgl. Resol. ang. Opförelse af en Amtmands-Bolig for Nord- og Öster-Amtet.
—	11.	Mai.	Reskr. ang. nærmere Bestemmelse af Stiftbefalingsmandens Collations-Myndighed i Island.
—	6.	Juni.	Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 12. Juni) ang. Oprettelse af Vester-Amtet i Island.
—	13.	Juni.	For. ang. den islandske Handel og Skibsfart (II, 11. 13. 22; III, 1).
—	13.	Juni.	Rentek. Plak. ang. Forbud mod Handel med Brændeviin og Tobak m. v.
—	13.	Juni.	Kgl. Resol. ang. Taarnpenges Erlæggelse for en Amtmands Bestalling.
—	16.	Juni.	Canc. Skriv. ang. Amtmændenes Tilsyn med Kjöbstæderne i Island.
—	21.	Septbr.	Instruction for Landphysikus i Island.
—	13.	Oktbr.	Canc. Circ. ang. Indsendelse af Erklæringer paa Suppliquer m. v.
1788.	5.	April.	Canc. Skriv. ang. Sysselmændenes Pligt at optage almindelige Thingsvidner uden Betaling.
—	5.	April.	Rentek. Skriv. ang. fri Jordbrug for Sysselmanden paa Vestmannöerne.
—	30.	April.	Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 6. Mai) ang. Lön for Sysselmanden paa Vestmannöerne.
—	31.	Mai.	Canc. Skriv. ang. Forholdet imellem Landfogdens og Sysselmandens Embeder.
—	11.	Juni.	Sportel-Reglement for Rettens og andre publique Betjente i Norge.
—	20.	August.	Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 26. August) ang. Handels-Douceurer og Fragtfrihed for Embedsmændene i Island.

1789.	12. Juni.	Instruction for Sysselmanden i Bardastrands Syssel.
1790.	27. Marts.	Rentek. Skriv. ang. Udarbeidelse af en Instrux for Sysselmændene i Island.
—	4. Juni.	Reskr. ang. Embedsmænds o. fl. Offer til Præsterne i Island.
—	12. Juni.	Rentek. Skriv. til Landfogden, ang. hans Embedsforhold til Amtmændene.
—	10. Decbr.	For. ang. kongelige Betjenters Hæftelse for Gjeld.
1791.	19. Januar.	Kgl. Resol. ang. Lön for constituerede Embedsmænd.
—	29. Januar.	Rentek. Skriv. ang. Fremgangsmaaden mod Sysselmænd, som ere Amtets Ordre overhörige.
—	7. Mai.	Canc. Skriv. ang. Sportlers og Skifte-Salariers Beregning i Island.
—	11. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Stiftamtmændenes og Amtmændenes Embedsforhold m. v.
—	11. Juni.	Rentek. Circ. til Landf. og Sysselmænd. ang. Indsendelse af deres aarlige Beretninger til Stiftamtet.

Enkekasse, *jevnf.* Embeder, Embedsmænd, Pensioner.

1785.	25. Febr.	Plak. ang. Bestemmelse af Indskud i den almindelige Enkekasse.
1788.	4. August.	For. ang. Embedsmænds Indskud i den almindelige Enkekasse.
—	7. Novbr.	For. ang. Erstatning for Enkemænd for Indskud i Enkekassen.

Fabrikvæsen, *jevnf.* Manufakturer, Tugthuset.

1784.	1. Juni.	Instruction for Fabrikmesteren ved Reykjavík Fabrik i Island.
—	1. Septbr.	Kgl. Resol. ang. den endelige Afgjörelse af de til de nye Indretninger i Island bevilgede Forskud.
1785.	23. Juli.	Rentek. Skriv. ang. Antagelsen af Elever ved Fabriken i Reykjavík.
1786.	18. August.	Kgl. Resol. ang. Ophævelsen af den kongelige Monopolhandel i Island (§ 32).

1786. 18. August. Plak. ang. den kongelige Monopolhandels Ophævelse paa Island (Isl. Text § 29).

— 22. Decbr. Reskr. ang. nogle Foranstaltninger ved Porcellains-Fabrikken i Kjöbenhavn.

1790. 7. April. Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 13. April) ang. Understöttelse til Indretningen af Farverie og Valkemölle paa Nordlandet i Island.

Falke, Falkefangst.

1785. 23. Febr. Kgl. Resol. ang. Falkenes Transport fra Island.

— 23. Marts. Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 16. April) ang. Forhöielse af Prisen for de i Island fangede Falke.

1787. 3. Febr. Rentek. Skriv. ang. Falkefængeres Ansættelse.

1788. 23. April. Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 3. Mai) ang. Forhöielse af Prisen paa Falke.

Fattigvæsen, *jevnf.* Hospitaler, Politievæsenet, Tiende.

1784. 10. Marts. Reskr. ang. Udstedelse af Passer til Betlere m. v.

— 22. Marts. Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 3. April) ang. Tiende Godtgjörelse i Gullbringa Syssel og Mosfellssveit.

— 24. April. Canc. Skriv. ang. Fattig-Tiendens Erlæggelse af nogle Jorder i i Myra Syssel.

1785. 30 April. Rentek. Circ. ang. de Skalholtske Godsers Salg, Folketabeller m. v. (Nr. 4: ang. Fattigvæsenets Tilstand).

— 3. Juni. Reskr. ang. Circulair-Breves Befordring (Mulkter til Fattigkasserne).

1786. 18. August. Kgl. Resol. ang. Ophævelsen af den kgl. Monopolhandel paa Island m. v. (§ 18).

— 18. August. Plak. ang. den kongelige Monopolhandels Ophævelse paa Island (§ 22).

1787. 13. Juni. Rentek. Plak. ang. Forbud mod Handel med Brændeviin og Tobak m. v. (Mulkt til Fattige).

1789. 12. Juni. Instruction for Sysselmanden i Bardastrands Syssel.
— 11. Juli. Canc. Skriv. ang. Indretningen af Protokoller for Reppernes Fattigvæsen.
— 11. Juli. Canc. Skriv. ang. Smaa-Tienden i Gufudals Rep.

Fiskerie, *jevnf.* Handel og Skibsfart.

1784. 19. April. Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 20. April) ang. Foranstaltninger til Landvæsenets og Fiskeriets Fremme i Island.
— 22. Mai. Rentek. Skriv. ang. nogle Foranstaltninger til Oeconomiens Fremme (i Snæf. Syssel).
— 22. Mai. Rentek. Skriv. ang. Næringsveienes Tilstand i Nord- og Öster-Amtet.
1786. 15. Febr. Kgl. Resol. ang. Tilladelse til Fiskerie og Fiskevirkning i Island.
— 22. Marts. Kgl. Resol ang. Præmier og andre Foranstaltninger i Island.
— 8. April. Rentek. Skriv. ang. Anlæggelse af en Landings-Plads paa en Kongsjords Grund.
— 3. Juni. Rentek. Skriv. ang. Forpagtning af Laxefiskeriet i Elliðaá.
— 18. August. Kgl. Resol. ang. Ophævelsen af den kongelige Monopolhandel paa Island (§ 1, 11).
— 18. August. Plak. ang. den kongelige Monopolhandels Ophævelse paa Island (§ 5).
1787. 24. Januar. Kgl. Resol. ang. Præmier for Fiskefangst under Island.
— 6. Juni. Plak. ang. Opmuntringer for Fiskerie under Island.
— 13. Juni. For. ang. den islandske Handel og Skibsfart (I, 19; II, 5. 6. 7. 8. 9; III, 1. 2. 4. 5).
— 13. Juni. Kgl. Resol. ang. Udgivelsen af Love om den islandske Handel og Skibsfart (§ 3).
— 8. August. Plak. (paa Tydsk) ang. Opmuntringer til Udrustninger af Fiskérskibe til Island.

1784.	5. Juni.	Canc. Skriv. ang. Foranstaltninger mod Landskylders Nedsættelse paa Jordegods.
—	11. Juni.	Reskr. ang. Degnepenge ved Hospitalet paa Gufunes.
—	11. Septbr.	Canc Skriv. ang. Udarbeidelse og Indsendelse af statistiske Tabeller, med Hensyn til Befolkningsforholdene i Island.
1785.	29. Januar.	Canc. Skriv. ang. Afgifternes Evaluation paa de geistlige Godser.
—	13. Mai.	Kgl. Resol. ang. aarlige Pensioner af Postkassen til Præste-Enker i Island.
1786.	18. Marts.	Canc. Skriv. ang. Provstens Visitatslön af Kirken paa Vestmannöerne.
—	26. April.	Kgl. Resol. ang. Fisketienden paa Vestmannöerne.
—	3. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Understöttelse til Skalholts Stifts Geistlighed.
—	15. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Geistlighedens Portofrihed.
—	17. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Postvæsenets Indretning i Island (§ 11).
—	29. Juli.	Canc. Skriv. ang. Sager om Helligbröde paa Island.
—	19. August.	Canc. Skriv. ang. Præstens Salair af Bessastad Kirke.
—	7. Oktbr.	Canc. Circ. ang. Kirkebönnen.
1787.	20. Januar.	Canc. Skriv. ang. Nedsættelse af Qvilde-Antallet ved Kaldet Fellsmuli.
—	31. Marts.	Canc. Skriv. ang. Præsidiet i Synodal-Retten.
—	25. April.	Kgl. Resol. ang. Henlæggelse af det saakaldte Hengigóz til Sandfell Præstekald.
—	11. Mai.	Reskr. ang. nærmere Bestemmelse af Stiftbefalingsmandens Collations-Myndighed i Island.
—	26. Mai.	Canc. Skriv. ang. Helligdags-Anordningernes Overholdelse.
—	13. Juni.	Rentek. Plak. ang. Forbud mod Handel med Brændeviin og Tobak, m. v.

1787. 26. Juni.		Rentek. Skriv. ang. Jordebogen over de kgl. Gódser i Skaptafells Syssel m. v. (Qvildeleier til Præsten til Thykkebæ Kloster).
— 18. August.		Rentek. Skriv. ang. Overdragelse af Gaarden Bjarnanes til Beneficium.
— 18. August.		Rentek. Skriv. ang. Overdragelse af Gaarden Stad i Grindavík til Beneficium (S. 491, Anm. 1).
1788. 12. Januar.		Canc. Skriv. ang. Præstekaldenes Besættelse i Island.
— 7. Marts.		Reskr. ang. Executioner af Domme for Helligbröde.
— 28. Mai.		Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 3. Juni) ang. Udlæg af Gaarden Ásar i Skaptafells Syssel til Beneficium.
1789. 7. Marts.		Canc. Skriv. ang. Collecten til Islands Geistlighed.
— 25. April.		Canc. Skriv. (til Biskopperne) ang. Indsendelse af Tabeller over Confirmerede, Födte og Döde.
— 10. Juli.		Reskr. ang. Forhöielse af Bispe-Enkernes Pension.
— 24. Juli.		For. ang. Foranstaltninger til Vedligeholdelse af de geistlige Godser og Inventarier i Island.
— 14. August.		Reskr. ang. Biskoppers fremtidige Ordination i Island.
— 25. August.		Rentek. Skriv. ang. Kjöbet af Isafjord Kjöbstæds Grund (af Eyri Præstekald).
— 31. Oktbr.		Canc. Skriv. ang. Indsendelse af Designationer over de geistlige Skifter.
— 25. Novbr.		Kgl. Resol. ang. Ordinations-Omkostninger til Bisperne i Island.
1790. 27. Marts.		Rentek. Skriv. ang. Nedsættelsen af den paa Præstegaarden Stad i Grindavig hvilende Servitus.
— 8. Mai.		Canc. Skriv. ang. Overdragelse af Gaarden Storuvellir til Beneficium.
— 4. Juni.		Reskr. ang. Embedsmænds o. fl. Offer til Præsterne i Island.
— 2. Juli.		Reskr. ang. Ungdommens Underviisning og Opdragelse i Skalholts Stift.

1790. 2. Juli. Reskr. ang. Mulkt for Antagelse af Börn til Confirmation, som ikke kunde læse i Bog.

1791. 29. Oktbr. Canc. Circ. ang. Ophævelsen af General-Kirke-Inspections-Collegium.

— 2. Decbr. Reskr. ang. Præstekaldenes Bortgivelse paa Island (bestemmer tillige Enke-Pensionen i Reykjavík Domkirkes Kald).

Gjaftold, *see* Skatter og Afgifter.

Gjelds-Sager, *see* Handel og Skibsfart, Retterne.

Haandværker, *jevnf.* Manufakturer.

1786. 18. August. Kgl. Resol. ang. Ophævelsen af den kongelige Monopolhandel paa Island m. v. (§ 11).

— 18. August. Plak ang. den kongelige Monopolhandels Ophævelse paa Island (§ 16).

— 17. Novbr. Anordning ang. Kjöbstæderne paa Island (§ 12. 13. 14).

1787. 21. April. Rentek. Skriv. ang Haandværkeres Nedsættelse i Kjöbstæderne i Island.

— 12. Mai. Rentek. Skriv. ang. Pasvæsenet i Island.

— 13. Juni. For. ang. den islandske Handel og Skibsfart (III, 11).

Handel og Skibsfart,

jevnf. Commissioner, Fiskerie, Kjöbstæder, Lodsvæsenet, Maal og Vægt, Möllevæsenet, Söpasser, Vulkaner.

1784. 31. Januar. Rentek. Skriv. ang. jordbrugende Handelsbetjenters Skattepligt.

— 9. Febr. Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 14. Febr.) ang. Besiddelsestagelsen af Nyöe.

— 19. April. Kgl. Resol. ang. Tilförsel af fremmed Rug til Island.

1785. 15. Januar. Rentek. Skriv. ang. Indsendelse af statistiske Oplysninger vedkommende Islands Handel m. v.

— 9. Febr. Kgl. Resol. ang. Tilförsel af Tömmer til Island.

1785.	5. Marts.	Rentek. Circul. ang. Tilförselen af forskjellige Varesorter til Landet.
—	10. Mai.	Rentek. Circul. ang Omkostninger i Gjelds-Sager ved Handelen.
—	15. Juni.	Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 18. Juni) ang. Forhöielse af Taxtprisen paa nogle islandske Varer.
—	15. Juni.	Kgl. Resol. ang. Tilskud til den islandske og færöeske Handel.
—	22. Juni.	Kgl. Resol. ang. adskillige Foranstaltninger i Island, Præmier m. v.
1786.	12. April.	For. ang. Afgifterne af Tobak i Danmark.
—	19. April.	Plak. ang. Provideringens Indskrænkning for Island i den fölgende Tid.
—	13. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Passer til Udenlandsreiser fra Island.
—	18. Aug.	Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 22. Aug.) ang. Ophævelsen af den kgl. Monopolhandel paa Island.
—	18. Aug.	Plak. ang. den kongelige Monopolhandels Ophævelse paa Island.
—	19. Aug.	Rentek. Skriv. ang. Porto af Handelens Breve i Island.
—	17. Novbr.	Anordning ang. Kjöbstæderne paa Island.
1787.	17. Januar.	Kgl. Resol. ang. Oprettelsen af den islandske Handels-Realisations-Commission.
—	16. Marts.	For. for Hertugdömmerne m. v. ang. de islandske Kjöbstæders Privilegier.
—	29. Marts.	Rentek. Skriv. ang. Taxt-Tarif for den kgl. Handel i Island.
—	18. April.	Kgl. Resol. ang. Taxt-Tarif for den kgl. Handel paa Island.
—	13. Juni.	For. ang. den islandske Handel og Skibsfart.
—	13. Juni.	Rentek. Plak. ang. Forbud mod Handel med Brændeviin og Tobak, m. v.
—	13. Juni.	Kgl. Resol. ang. Udgivelsen af Love om den islandske Handel og Skibsfart m. v.
—	16. Juni.	Canc. Skriv. ang. Amtmændenes Tilsyn med Kjöbstæderne i Island.

1787.	3. Aug.	For. ang. Salg og Kjöb af Hestehaar.
—	18. Aug.	Rentek. Skriv. ang. Handels-Restancer, Postkasse, m. v.
1788.	29. Marts.	Rentek. Skriv. ang. Skibsrhedernes Eedsaflæggelse til Erholdelse af islandsk Söpas.
—	23. April.	Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 10. Mai) ang. Benyttelsen af Havne, Fortöinings-Redskaber o. s. v. ved Handelsstederne i Island.
—	16. Juli.	Kgl. Resol. ang. Frihed for Vinterhavnepenge i Khavn for Skibe til og fra Island.
—	20. Aug.	Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 26. Aug.) ang. Handels-Douceurer og Fragtfrihed for Embedsmændene i Island.
—	13. Septbr.	Canc. Skriv. ang. Forelæsninger i Mathematik og Navigation.
1789.	17. Febr.	Rentek. Skriv. ang. Foranstaltninger med Hensyn til Befordring af Regjeringens Breve til Island.
—	3. Marts.	Rentek. Skriv. ang. Kjöbmænds Fritagelse for at tage Amtspas.
—	20. Marts.	Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 16. Mai) ang. Præmier for Bygning af Huse og Skibe i Island.
—	6. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Beregning af Fragt med Post- og Falkeskibene.
—	12. Juni.	Instruction for Sysselmanden i Bardastrands Syssel.
—	13. Juni.	Rentek Skriv. ang. Benyttelsen af Fortöinings-Redskaber paa Havnene i Island.
—	13. Juni.	Rentek. Circ. ang. de aarlige Indberetninger om Handelen.
—	17. Juni.	Kgl. Resol. ang. Föring for Studenter og Disciple fra Island.
1790.	15. Mai.	Rentek. Skriv. ang. Opförelse af Sömærker paa visse Steder i Vester-Amtet.
—	22. Mai.	Rentek. Skriv. ang. Forandring i Postskibets Toure til Island.
—	12. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Foranstaltninger mod Uordener af fremmede Skibe.

1790.	23. Oktbr.	General-Toldk.-Circ. ang. Frihed for Slave-, Laste- og Rançons-Penge i den islandske Fart.
1791.	26. Febr.	Rentek. Skriv. ang. Forebyggelse af Bönders Handel.
—	19. Marts.	Rentek. Skriv. ang. Authorisation af Contraböger.
—	12. April.	Rentek. Skriv. ang. Forbud imod Handels-Anlæg paa Vatnsnes ved Ytri-Njarðvik.
—	15. Juni.	Kgl. Resol. ang. Inddrivelse af den kgl. Handels Tilgodehavende hos Embedsmændene i Island.
—	2. Juli.	Canc. Skriv. ang. Foranstaltninger mod Brændeviins Misbrug i Island.
—	13. Juli.	Kgl. Resol. ang. Consumtions-Godtgjörelse af Brændeviin, som udföres til Island.
—	22. Septbr.	Rentek. Skriv. ang. Forebyggelse af uberettiget Handel.
—	22. Septbr.	Rentek. Skriv. ang. Forbud mod Handels-Anlæg paa Vatnsnes ved Ytri-Njarðvík.
—	21. Oktbr.	For. ang. Tilladelse til at bruge Vægt i Kornhandelen.

Hoer, *see* Lösagtighed.

Hospitaler.

1784.	21. Febr.	Rentek. Skriv. ang. Dagslaatter fra Nes til Gufunes Hospital.
—	11. Juni.	Reskr. ang. Degnepenge ved Hospitalet paa Gufunes.
1786.	13. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Forstanderskabet for Gufunes Hospital.
1787.	13. Juni.	Rentek. Plak. ang. Forbud mod Handel med Brændeviin og Tobak m. v. (Mulkt til Hospitalerne).
—	21. Septbr.	Instruction for Landphysikus i Island (§ 14. 15. 16).
1791.	21. Mai.	Rentek. Skriv. ang. Guldbringe Syssels Andeel i Hospitalet paa Kaldadarnæs.
—	21. Mai.	Rentek. Skriv ang. Udredelse af Smörleier in natura (til Gufunes Hospital).

Hoverie,

jevnf. Bispestolene, Geistligheden, Jordegods-Administration, Landbovæsenet.

1784. 21. Febr. Rentek. Skriv. ang. Dagslaatter fra Nes til Gufunes Hospital.
1785. 27. April. Rentek. Plak. ang. Conditionerne for Salget af Skalholts Bispestols Jordegods (III, 19).
1787. 18. August. Rentek. Circ. ang. Indberetninger om Jordegodsets Tilstand m. v.
1789. 11. Juli. Canc. Skriv. ang. Hoveriefrihed for Conrectors Avlsgaard ved Holum Skole.
1790. 13. Febr. Rentek. Skriv. ang. Hoveriepligt paa Bjarnanes og de derunder liggende Godser.

Hvalfangst.

1784. 13. Oktbr. Plak. ang. Opmuntringer til Hval- og Robbefangst (S. 431 Anm.).
1787. 13. Juni. For. ang. den islandske Handel og Skibsfart (I, 18; III, 3).

Indretningerne i Island, *see* Fabrikvæsen.

Instructioner.

1784. 1. Juni. Instruction for Fabrikmesteren ved Reykjavíks Fabrik i Island.
1785. 29. April. Rentek. Instruction for Commissarius ved Salget af Skalholts Bispestols Jordegods.
1786. 3. Januar. Instruction for Tugtmesteren i Arnarhols Tugthus i Island.
— 29. Juni. Rentek. Instruction for Thoroddi som oeconomisk Veileder i Nord- og Öster-Amtet i Island.
1787. 21. Septbr. Instruction for Landphysikus i Island.
1789. 12. Juni. Instruction for Sysselmanden i Bardastrands Syssel.
1790. 27. Marts. Rentek. Skriv. ang. Udarbeidelse af en Instrux for Sysselmændene i Island.

Inventarium, Inventarii-Qvilder, *see* Bispestolene, Geistligheden, Jordegods-Administration, Kirker.

Jagten, *jevnf.* Falke, Falkefangst.

1784.	15. Mai.	Rentek. Skriv. ang. Oversendelse af Harer til Island.
1787.	18. April.	Kgl. Resol. ang. Overförsel af Rensdyr til Island.
—	6. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Oversendelse af Rensdyr til Island (S. 395, Anm.).
—	21. Juli.	Canc. Skriv. ang. Fastsættelsen af Mulkter for at skyde Rensdyr.
1789.	15. Juli.	Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 29. Aug.) ang. Tilsagn om Præmier for Ræve- og Sælhundefangst, m. v.
1790.	19. Mai.	Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 5. Juni) ang. Tilladelse til at fange og skyde Rensdyr i Island.

Jordbrand, *see* Vulkaner.

Jordebog, *jevnf.* Bispestolene, Landbovæsenet.

1785.	25. Mai.	Kgl. Resol. ang. Honorar for Udarbeidelsen af Tillæg til den islandske Jordebog.
1787.	26. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Jordebogen over de kongelige Godser i Skaptafells Syssel, m. v.

Jordebogs-Kassen, *see* Regnskabsvæsenet.

Jordegods-Administration,
jevnf. Landbovæsenet, Skatter og Afgifter.

1784.	20. Marts.	Rentek. Skriv. ang. Skyldsætningen paa Godserne i Skaptafells Syss.
—	13. Oktbr.	Kgl. Resol. ang. Overdragelse af Jorden Geitagil til Saudlauksdal Kirke.
1785.	30. Marts.	Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 7. Mai) ang. Salg af Jorden Litla-Höfn til Thorchilii Legat.
1786.	25. Marts.	Rentek. Skriv. ang. Salg af en Jord som res nullius.
—	8. April.	Rentek. Skriv. ang. Anlæggelse af en Landingsplads paa en Kongsjords Grund.
1787.	3. Febr.	Rentek. Skriv. ang. Qvitteringsböger og Fæstebreve for Leilændinger paa de kgl. Godser.

1787. 12. Juni. Rentek. Skriv. ang. Termin for Forpagtnings-Afgifters Erlæggelse, m. v.
— 19. Juni. Rentek. Skriv. ang. Erstatning for bortdöde Qvilder.
— 26. Juni. Rentek. Skriv. ang. Jordebogen over de kongel. Godser i Skaptafells Syssel m. v.
— 18. August. Rentek. Skriv. ang. Overdragelse af Gaarden Bjarnanes til Beneficium.
1788. 19. April. Rentek. Skriv. ang. Bygselbreve.
1789. 25. August. Rentek. Skriv. ang. Inddragelse af Bispe-Enkernes Lensjord i Skalholts Stift (S. 644, Anm.).
1790. 13. Januar. Kgl. Resol. ang. Henlæggelse til det synkende Fond af Kjöbesummer for bortsolgt kgl. Jordegods (i Norge).
— 10. Marts. Kgl. Resol. ang. samme (i Island; S. 659, Anm.).
1791. 11. Juni. Rentek. Skriv. ang. Eiendomsretten til Jorden Akurgerdi.
— 13. Septbr. Rentek. Skriv. ang. Administrationen af Arnarstappens Ombud.
— 13. Septbr. Rentek. Skriv. ang. Udmaaling af Reykjavík Kjöbstads Grund m. v.

Jordemödre, *see* Medicinalvæsenet.

Justitsvæsenet, Justitskassen, *see* Retterne.

Kirker, *jevnf.* Bispestolene, Geistligheden, Tiende.

1784. 28. Marts. Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 3. April) ang. Tiende-Godtgjörelse i Gullbringa Syssel og Mosfells-Sveit.
— 31. Marts. Reskr. ang. Hofs Kirkes (i Vopnafjord) Inventariipenge.
— 24. April. Canc. Skriv. ang. Hjardarholts Kirke og Inventarium.
— 22. Mai. Canc. Skriv. ang. Villingaholt Kirkes og Præstegaards Forflyttelse.
— 5. Juni. Canc. Skriv. ang. Kirkernes Regnskaber og Visitatser m. v.
— 13. Oktbr. Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 31. Mai 1785) ang. Overdragelse af Jor-

		den Geitagil til Saudlauksdal Kirke.
1785.	21. Januar.	Reskr. ang. Reduction af Inventarii-Qvilder paa Asum.
—	12. Juli.	Rentek. Skriv. ang. Regnskab for Hvalsnes Kirke.
—	10. Decbr.	Canc. Skriv. ang Myrká Kirkes Inventarii-Qvilder.
1786.	13. Januar.	Reskr. ang. Odda Kirkes Inventarii-Qvilder.
—	30. Juni.	Reskr. ang. Salg af Kirkegodser
—	21. Juli.	Reskr. ang. Nedlæggelse af Annex-Kirken paa Reykjum.
—	24. August.	Rentek. Skriv. ang. Domkirkens Bygning i Reykjavík.
—	2. Decbr.	Canc. Skriv. ang. Almuens Pligtarbeide til Kirkerne.
1787.	27. Januar.	Canc. Skriv. ang. Forrentning af Kirkernes Beholdninger i Skalholts Stift.
—	9. Febr.	Reskr. ang. Aflösning af Qvilder, tilhörende Præstekaldet Hreppholar.
—	24. Marts.	Canc. Skriv. ang. Odde Præstekalds Inventarium.
—	28. Marts.	Kgl. Resol. ang. Domkirkens Bygning i Reykjavík.
—	12. Mai.	Rentek. Skriv. ang. Opgivelse af Strandrettighed til Skalholts Kirke.
—	6. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Reykjavík Kjöbstads Grund og Kirkens Qvilder.
—	17. Novbr.	Canc. Skriv. ang. Márstad Annex-Kirkes Nedlæggelse.
1788.	19. April.	Rentek. Skriv. ang. Reykjavík Kjöbstads Grund og Kirkens Qvilder.
—	26. April.	Canc. Skriv. ang. en Kirkes Bygning ved Hjælp af Ligning paa Stiftets Kirker.
—	10. Mai.	Canc. Skriv. ang. Erstatning af Kirke-Qvilder (paa Bæ i Borgarfjorden).
—	30. August.	Canc. Skriv. ang. Forrentning af Kirkernes Beholdninger.
1789.	28. April.	Rentek. Skriv. ang. Revision af de kongelige Kirkers Regnskaber.
—	10. Juli.	Reskr. ang. Nedlæggelse af Kirken paa Steinsholt.

1789.	11. Juli.	Canc. Skriv. ang. Smaa-Tienden i Gufudals Rep.
1790.	2. Januar.	Canc. Skriv. ang. Márstad Annex-Kirkes Vedblivelse.
—	2. Febr.	Rentek. Skriv. ang. Kjöb af Grunden til Kjöbstaden Grundarfjord (fra Setberg Kirke).
—	5. Febr.	Reskr. ang. Henlæggelse af Gaarden Höfdi til Raudamels Sogn.
—	15. Mai.	Rentek. Skriv. ang. Kjöb af Isafjords Kjöbstads Grund (af Kirken paa Eyri).
—	21. Mai.	Reskr. ang. Vedblivelse af Annex-Kirken paa Reykjum i Ölfus.
1791.	18. Juni.	Canc. Skriv. ang. Fremgangsmaaden ved at forrente Kirkernes Beholdninger.
—	13. Septbr.	Rentek. Skriv. ang. Administrationen af Arnarstappens Ombud (Kirke-Regnskab).
—	15. Oktbr.	Canc. Skriv. ang. Reduction af de Reykjadals Kirke i Arnæs Syssel tilhörende Qvilder.
—	29. Oktbr.	Canc. Skriv. ang. Erstatning af Reykjadal Kirkes Inventarii-Qvilder.

Kjöbstæder, *jevnf.* Handel og Skibsfart.

1786.	18. August.	Kgl. Resol. ang. Ophævelsen af den kongelige Monopolhandel paa Island m. v. (§ 8).
—	18. August.	Plak. ang. den kongelige Monopolhandels Ophævelse paa Island (§ 12—14).
—	17. Novbr.	Anordning ang. Kjöbstæderne paa Island.
1787.	16. Marts.	Forordn. for Hertugdömmerne m. v. ang. de islandske Kjöbstæders Privilegier.
—	21. April.	Rentek. Skriv. ang. Haandværkeres Nedsættelse i Kjöbstæderne i Island.
—	6. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Reykjavík Kjöbstads Grund og Kirkens Qvilder.
—	13. Juni.	For. ang. den islandske Handel og Skibsfart (II, 11).

1787. 13. Juni. Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 18. Aug.) ang. Udgivelsen af Love om den islandske Handel og Skibsfart m. v. (§ 2).
— 16. Juni. Canc. Skriv. ang. Amtmændenes Tilsyn med Kjöbstæderne i Island.
1788. 19. April. Rentek. Skriv. ang. Reykjavík Kjöbstads Grund og Kirkens Qvilder.
— 26. April. Canc. Skriv. ang. Afgiftsfrihed for Kjöbstædgrunde.
1789. 20. Marts. Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 16. Mai) ang. Præmier for Bygning af Huse og Skibe i Island.
— 2. Juni. Rentek. Skriv. ang. Indretning af et Brandvæsen i Reykjavík.
— 25. August. Rentek. Skriv. ang. Kjöbet af Isafjord Kjöbstæds Grund.
1790. 2. Febr. Rentek. Skriv. ang. Kjöb af Grunden til Kjöbstaden Grundarfjord.
— 15. Mai. Rentek. Skriv. ang. Kjöb af Isafjords Kjöbstads Grund.
— 5. Juni. Rentek. Skriv. ang. Udredelse af Vægterens Lön i Reykjavík.
1791. 13. Septbr. Rentek. Skriv. ang. Udmaaling af Reykjavík Kjöbstads Grund m. v.

Kongen, Kongehuset, *jevnf.* Collegierne.

1784. 14. April. Cabinets-Ordre ang. det hidtilværende Cabinets Ophævelse.
1786. 25. Marts. Rentek. Skriv. ang. Salg af en Jord (tilfalden Kongen) som res nullius.
— 7. Oktbr. Canc. Circ. ang. Kirkebönnen.
1791. 2. Decbr. Reskr. ang. Præstekaldenes Bortgivelse paa Island (Seltjarnarnæs eller Reykjavík Domkirkes Kalds Bortgivelse forbeholdes Kongen).

Landbovæsenet,

jevnf. Bispestolene, Hoverie, Jagten, Jordebog, Statistik.

1784. 5. Januar. Kgl. Resol. ang. Honorar for Thoroddis Skrift om Island.
— 16. Febr. Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 26. Febr.) ang. Straf for Forsömmelse under Faaresygen.
— 19. April. Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 20. April) ang. Foranstaltninger til Land-

		væsenets og Fiskeriets Fremme i Island.
1784.	22. Mai.	Rentek. Skriv. ang. nogle Foranstaltninger til Oeconomiens Fremme.
—	22. Mai.	Rentek. Skriv. ang. adskillige Mangler ved Jordbruget og Politievæsenet i Island.
—	22. Mai.	Rentek. Skriv. ang. Foranstaltninger til Landbovæsenets Fremme.
—	22. Mai.	Rentek. Skriv. ang. Næringsveienes Tilstand i Nord- og Öster-Amtet.
—	5. Juni.	Canc. Skriv. ang. Foranstaltninger mod Landskylders Nedsættelse paa Jordegods.
1785.	18. Januar.	Rentek. Skriv. ang. Overförelse af Faar til Island.
—	19. Januar.	Kgl. Resol. ang. Ansættelse af en oeconomisk Veileder i Nord- og Öster-Amtet.
—	12. Marts.	Rentek. Circ. ang. Indsendelse af tabellariske Fortegnelser over Creaturholdet i Island.
—	7. Mai.	Canc. Skriv. ang. Qvilde-Indretningen paa Jordegodset i Island.
—	22. Juni.	Kgl. Resol. (Rentek. Skrivelser 28. Juni og 12. Juli) ang. adskillige Foranstaltninger i Island, Præmier m. v.
—	17. Decbr.	Canc. Skriv. ang. Qvildebesætningen paa de offentlige Godser.
1786.	28. Januar.	Rentek. Skriv. ang. Dæmpning af Flyvesand i Rangarvalla Syssel.
—	22. Marts.	Kgl. Resol. ang. Præmier og andre Foranstaltninger i Island.
—	20. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Lovgivningen om Jordforbedringer i Island.
—	29. Juni.	Rentek. Instruction for Thoroddi som oeconomisk Veileder i Nord- og Öster-Amtet i Island.
—	19. Juli.	Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 12. Aug.) ang. Erstatning for nogle i Uaar bortdöde Inventarii-Qvilder.
1787.	13. Juni.	For. ang. den islandske Handel og Skibsfart (III, 2. 6. 7. 9. 10).
—	13. Juni.	Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 26. Juni). ang. Collectens Anvendelse til

		Indkjöb af Qvægbesætning paa Jordegodset.
1787.	13. Juni.	Kgl. Resol. ang. Beregningen af Jordafgifter og Skatter.
—	19. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Forslag til at bestemme Böndernes Kreaturhold.
—	19. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Erktatning for bortdöde Qvilder.
—	7. August.	Rentek. Skriv. ang. Indförelse af aarlige oeconomiske Tabeller.
—	18. August.	Rentek. Circ. ang. Indberetninger om Jordegodsets Tilstand m. v.
1789.	30. Mai.	Canc. Skriv. ang. Leieres Ansvar for Inventarii-Qvæg.
1790.	23. Januar.	Rentek. Skriv. ang. Gjærdesætningen i Island.
—	5. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Leilændingers Andeel i Drivtömmer.
—	24. August.	Rentek. Skriv. ang. Attester til Erholdelse af Præmie for Æderfugles Fredning.
1791.	21. Mai.	Rentek. Skriv. ang. Udredelse af Smörleier in natura.
—	11. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Ydelser af Jorder, der lægges öde, m. v.
—	22. Juli.	For. ang. Leilændingers Betryggelse i deres Bygselret.

Landprang, *jevnf.* Handel og Skibsfart.

1787.	13. Juni.	Rentek. Plak. ang. Forbud mod Handel med Brændeviin og Tobak, m. v.
—	13. Juni.	Kgl. Resol. ang. Udgivelsen af Love om den islandske Handel og Skibsfart m. v. (§ 4).
1791.	26. Febr.	Rentek. Skriv. ang. Forebyggelse af Bönders Handel.
—	22. Septbr.	Rentek. Skriv. ang. Forebyggelse af uberettiget Handel.

Lastepenge, *see* Skatter og Afgifter.

Laugthinget, *see* Althinget.

Legater og Stiftelser, *jevnf.* Kirker.

1785.	30. Marts.	Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 7. Mai) ang. Salg af Jorden Litla-Höfn til Thorchilii Legat.

1787. 13. Juni. For. ang. den islandske Handel og Skibsfart (II, 19).
1790. 16. Oktbr. Canc. Skriv. ang. Renten af en Thorchilii Legat tilhörende Obligation.

Leiermaal, Leiermaalsböder, *see* Lösagtighed.

Literatur, *jevnf.* Böger, Bogtrykkerie, Bibliothek m. v.

1787. 22. Juni. Bevilling for det islandske Literatur-Selskab at föreNavn af kongeligt.
— 22. Septbr. Canc. Skriv. ang. Trykningen af en Afhandling om Vaccination (S. 503, Anm. 2).

Lodsvæsenet.

1786. 20. Juni. Rentek. Skriv. ang. Lodsvæsenets Indretning.
1788. 31. Mai. Rentek. Skriv. ang. Præmie for Lodser i Island.
1790. 15. Mai. Rentek. Skriv. ang. Opförelse af Sömærker paa visse Steder i Vester-Amtet.

Lovgivning.

1784. 23. Febr. Kgl. Resol. ang. Anskaffelse af justeret Maal og Vægt (samt Bekjendtgjörelse af For. 10. Januar 1698).
1786. 15. Juli. Canc. Skriv. ang. Udarbeidelse af en Anordning for Island, om Foranstaltninger imod Börnekopperne.
— 22. August. Rentek. Skriv. ang. Bekjendtgjörelse af Plakaten om Handelen (S. 316, Anm.).
1787. 13. Juni. Kgl. Resol. ang. Udgivelsen af Love om den islandske Handel og Skibsfart m. v.
— 11. August. Rentek. Skriv. ang. Forholdet med Hensyn til et Lovbuds Publication.
1789. 29. August. Canc. Skriv. ang. Publication af Forordninger om Kammer-Sager.
— 10. Oktbr. Canc. Skriv. ang. Termin for Gyldigheden af en Forordning.
1790. 5. Juni. Rentek. Skriv. at det norske Sportel-Reglement ikke gjelder for Island (S. 687, Anm.).

1787. 13. Juni. Kgl. Resol. ang. Udgivelsen af Love om den islandske Handel og Skibsfart m. v. (§ 5).
1788. 23. April. Rentek. Skriv. ang. Ophör med at sende Lærlinge i Spinding og Vævning til Danmark.
1790. 12. Juni. Canc. Skriv. ang. Tugthuslemmernes Uldspinderie.

Matrikel, *see* Jordebog.

Medicinalvæsenet, *jevnf.* Hospitaler, Politievæsenet.

1784. 22. Mai. Rentek. Skriv. ang. Instrumenter til Landphysikatet og et af Chirurgikaterne i Island.
1785. 20. Juli. Kgl. Resol. ang. Brugsjord for Distrikts-Lægen paa Nordlandet i Island.
1786. 20. Juni. Rentek. Skriv. ang. Inventarium ved Landphysikatet.
— 15. Juli. Canc. Skriv. ang. Udarbeidelse af en Anordning for Island, om Foranstaltninger imod Börnekopperne.
— 18. August. Kgl. Resol. ang. Ophævelsen af den kongelige Monopolhandel paa Island (§ 18).
— 18. August. Plak. ang. den kongelige Monopolhandels Ophævelse paa Island (§ 22).
1787. 18. Mai. Plak. ang. Forsigtigheds-Regler mod Kopper og Mæslinger i Island.
— 21. Septbr. Instruction for Landphysikus i Island.
— 22. Septbr. Canc. Skriv. ang. Vaccinationens Fremme i Island.
1788. 5. April. Rentek. Skriv. ang. Udbetaling af Jordemoder-Penge.
— 3. Septbr. Kgl. Resol. ang. Trykningen af en islandsk Lærebog for Jordemödre.
— 13. Septbr. Canc. Skriv. ang. Skole-Disciplernes Adgang til fri Lægehjælp og Medicamenter.
1790. 23. Oktbr. Canc. Skriv. ang. de hos Landphysikus i Island antagne Elever i Lægevidenskaben.

1791. 21. Mai. Canc. Skriv. ang. Skifter efter Læger og Apothekere.

Möllevæsenet.

1784. 27. Marts. Rentek. Circ. ang. Præmier for Tilhugning af Qværnstene.
1787. 6. Juni. Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 12. Juni) ang. Præmier for Tilhugning af Qværnstene.

Observationer i Island, *jevnf.* Reiser.

1788. 20. Juni. Reskr. ang. Instrumenter og Lön for Observator i Island.

Opmaaling af Islands Kyster og Havne.

1786. 18. August. Kgl. Resol. ang. Ophævelsen af den kongelige Monopolhandel paa Island (§ 15).
— 18. August. Plak ang. den kongelige Monopolhandels Ophævelse paa Island (§ 18).
1787. 13. Juni. For. ang. den islandske Handel og Skibsfart (II, 8).

Pantevæsenet.

1790. 12. Marts. For. ang. prioriterede Panthaveres Fortrinsret.
— 22. April. Canc. Resol. ang. Thinglæsninger af Skjöder, Pantebreve m. v.

Pengevæsenet,
jevnf. Pantevæsenet, Regnskabsvæsenet, Vexelret.

1786. 13. Mai. Rentek. Skriv. ang. Reductionen af Speciesmynt til Courant.
— 18. August. Kgl. Resol. ang. Ophævelsen af den kongelige Monopolhandel paa Island (§ 12).

Pensioner,

Politievæsenet,

1786.	15. Juli.	Canc. Skriv. ang. Udarbeidelse af en Anordning for Island, om Foranstaltninger imod Börnekopperne.
1787.	12. Mai.	Rentek. Skriv. ang. Pasvæsenet i Island.
—	18. Mai.	Plak. ang. Forsigtigheds-Regler mod Kopper og Mæslinger i Island.
1789.	31. Januar.	Canc. Skriv. ang. Reise-Passe for de fra Island tilbagekommende Fiskere.
—	3. Marts.	Rentek. Skriv. ang. Kjöbmænds Fritagelse for at tage Amtspas.
1791.	2. Juli.	Canc. Skriv. ang. Foranstaltninger mod Brændeviins Misbrug i Island.

Postvæsenet, *jevnf.* Veivæsenet.

1785.	2. April.	Rentek. Skriv. ang. Postvæsenets Indretning i Island.
—	3. Juni.	Reskr. ang. Circulair-Breves Befordring.
1786.	15. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Geistlighedens Portofrihed.
—	15. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Beskikkelse af Postförere.
—	17. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Postvæsenets Indretning i Island.
—	18. August.	Kgl. Resol. ang. Ophævelsen af den kongelige Monopolhandel paa Island (§ 16).
—	18. August.	Plak. ang. den kongelige Monopolhandels Ophævelse paa Island (§ 19).
—	19. Aug.	Rentek. Skriv. ang. Porto af Handelens Breve i Island.
—	12. Decbr.	Rentek. Skriv. ang. Postvæsenet (paa Vesterlandet).
1787.	29. Marts.	Rentek. Skriv. ang. Portobetaling for större Breve.
—	13. Juni.	For. ang. den islandske Handel og Skibsfart (I, 21. 22).
—	26. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Postvæsenet.
—	26. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Bemyndigelse (for Stiftamtmanden) til at antage Expresser i paakommende Tilfælde.

1787. 18. Aug. Rentek. Skriv. ang. Handels-Restancer, Postkasse, m. v.
1789. 17. Febr. Rentek. Skriv. ang. Foranstaltninger med Hensyn til Befordring af Regjeringens Breve til Island.
— 7. Marts. Rentek. Skriv. ang. Oprettelse af en Bipost i Skagafjords Syssel.
— 7. Marts. Rentek. Skriv. ang. Udbetaling af Omkostninger ved Expresser fra Norder-Amtet.
— 6. Juni. Rentek. Skriv. ang. Beregning af Fragt med Post- og Falkeskibene.
— 13. Juni. Rentek. Skriv. ang Lönnen for Postbudet i Vester-Amtet.
1790. 22. Mai. Rentek. Skriv. ang. Forandring i Postskibets Toure til Island.

Prokuratorer, *see* Retterne.

Præstekald, *see* Geistligheden.

Præster, Præste-Enker, *see* Geistligheden.

Publication (af Love), *see* Lovgivning.

Qvader, *see* Hoverie.

Qvilder, *see* Bispestolene, Jordegods-Administration, Kirker, Landbovæsenet.

Qværner, *see* Möllevæsenet.

Regnskabsvæsenet,

jevnf. Bispestolene, Kirker, Pengevæsenet, Retterne.

1785. 2. August. Rentek. Skriv. ang. Forholdsregler ved Udbetalinger af Jordebogskassen.
— 19. August. Plak. ang. Terminus appellationis i Kammersager.
1786. 3. Juni. Rentek. Skriv. ang. Indretning af Kasseböger ved Landfoged-Embedet.
— 20. Juni. Rentek. Skriv. ang. Indretning af Landfogdens Regnskaber.
1787. 6. Juni. Rentek. Skriv. ang. Udbetalinger efter Stiftamtmandens Requisitioner.
— 26. Juni. Rentek. Skriv. ang. Postvæsenet (Porto af Regnskabs-Sager).
— 26. Juni. Rentek. Skriv. ang. den kongelige Kasses Fortrinsret ved Indbetalinger.

1787.	15. August.	Kgl. Resol. ang. Tilskud til Jordebogskassen i Island.
1788.	5. April.	Canc. Skriv. ang. Sysselmændenes Pligt at optage almindelige Thingsvidner uden Betaling.
—	5. April.	Canc. Skriv. ang. Forrentningen af de islandske Justits- og Tugthus-Kassers Capitaler.
—	5. April.	Rentek. Skriv. ang. Terminen for Jordebogs-Regnskabets Afslutning.
—	24. Mai.	Rentek. Skriv. ang. Rentebetalingen af Justits- og Tugthus-Kassens Midler.
—	23. Decbr.	Rentek. Skriv. ang. Stiftamtmandens Bemyndigelse til at beordre Udbetalinger af Jordebogskassen.
1789.	4. April.	Rentek. Circ. at Penge ikke modtages til Forrentning i Kongens Kasse.
—	4. April.	Rentek. Skriv. ang. Jordebogskasse-Regnskabets Termin.
—	28. April.	Rentek. Skriv. ang. Revision af de kongelige Kirkers Regnskaber.
—	12. Juni.	*Instruction for Sysselmanden i Bardastrands Syssel.
1790.	12. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Stiftamtmandens Control med Landfogdens Regnskabsvæsen.
1791.	26. Febr.	Rentek. Skriv. ang. Control med Indbetalinger i Jordebogskassen, m. v.
—	16. April.	Canc. Skriv. ang. Forrentningen af Tugthus- og Justitskassernes Beholdninger.
—	13. Septbr.	Rentek. Skriv. til Landfogden, ang. Indsendelse af Maanedslister til Stiftamtet.

Reiser i Island,

jevnf. Landbovæsenet, Observationer, Vulkaner.

1784.	5. Januar.	Kgl. Resol. ang. Honorar for Thoroddis Skrift om Island.
1785.	26. Januar.	Kgl. Resol. ang. Resultaterne af Undersögelsen af Vulkan-Udbruddet i Skaptafells Syssel.

1788. 24. Mai.		Rentek. Skriv. ang. Rentebetalingen af Justits- og Tugthus-Kassens Midler.
— 11. Juni.		Sportel-Reglement for Rettens og andre publique Betjente i Norge.
— 16. August.		Canc. Skriv. ang. Sættedommeres Beskikkelse og Rettergangs-Sproget i Island.
1789. 27. Mai.		Rentek. Skriv. ang. Rettergangen i Kammerrets-Sager.
— 12. Juni.		Instruction for Sysselmanden i Bardastrands Syssel.
— 28. August.		Reskr. ang. Rettergangsmaaden i Kammer-Sager.
— 29. August.		Canc. Skriv. ang. Publication af Forordninger om Kammer-Sager.
1790. 26. Marts.		Plak. ang. Fordringers Anmeldelse for Skifteretterne.
— 5. Juni.		Rentek. Skriv. ang. Thinglysnings-Gebyr ved Laugthinget.
— 16. Oktbr.		Canc. Skriv. ang. Prokuratorer i Skilsmisse-Sager.
— 10. Decbr.		For. ang. kongelige Betjenters Hæftelse for Gjeld.
1791. 16. April.		Canc. Skriv. ang. Forrentningen af Tugthus- og Justits-Kassernes Beholdninger.
— 7. Mai.		Canc. Skriv. ang. Sportlers og Skifte-Salariers Beregning i Island.
— 21. Oktbr.		For. ang. Henrettelser med Öxe.
— 29. Oktbr.		Canc. Circ. ang. Retspleiens Befordring ved Underretterne.

Saltværk.

1787. 13. Juni. For. ang. den islandske Handel og Skibsfart (III, 8).

1791. 14. Januar. Kgl. Resol. ang. Inddragelse og Besparelse af nogle til Island bestemte Summer (til Saltværket).

Selskab, *see* Literatur.

Skatter og Afgifter,

jevnf. Geistligheden, Handel og Skibsfart, Jordegods-Administration, Landbovæsenet, Tiende.

1784. 31. Januar. Rentek. Skriv. ang. jordbrugende Handelsbetjenters Skattepligt.

1785. 15. April. Kgl. Resol. (Canc. Skriv. 16. April og Rentek. Skriv. s. D.) ang. Bispestolens og Skolens Forflyttelse fra Skalholt til Reykjavík.

— 29. April. Reskr. ang. Bispestolens og Skolens Forflyttelse fra Skalholt til Reykjavík.

1786. 10. Febr. Reskr. ang. Indförelse i Skolerne af Stephensens Lærebog i Regning.

— 19. August. Rentek. Skriv. ang. Byggeplads til Skolen i Reykjavík.

1788. 30. April. Kgl. Resol. ang. Udgifter ved Skolebygningerne i Reykjavík.

— 13. Septbr. Canc. Skriv. ang. Skole-Disciplernes Adgang til fri Lægehjelp og Medicamenter.

— 13. Septbr. Canc. Skriv. ang. Bögers Anskaffelse til Skolens Bibliothek.

— 13. Septbr. Canc. Skriv. ang. Forelæsninger i Mathematik og Navigation.

1789. 1. Mai. Anordn. ang. Holum Bispestols og Skoles Bestyrelse m. v.

— 11. Juli. Canc. Skriv. ang. Hoveriefrihed for Conrectors Avlsgaard ved Holum Skole.

1791. 12. Febr. Canc. Skriv. ang. Afkortning i Reykjavík Skoles Annuum.

— 9. Septbr. Anordning om Holum Bispestols og Skoles Bestyrelse m. v.

— 9. Septbr. Reskr. ang. Bestyrelsen af Holum Bispestol og Skole.

Sportelvæsen, *see* Embeder, Embedsmænd, Geistligheden, Retterne.

Statistik.

1784. 11. Septbr. Canc. Skriv. ang. Udarbeidelse og Indsendelse af statistiske Tabeller, med Hensyn til Befolkningsforholdene i Island.

1785. 15. Januar. Rentek. Skriv. ang. Indsendelse af statistiske Oplysninger vedkommende Islands Handel m. v.

— 12. Marts. Rentek. Circ. ang. Indsendelse af tabellariske Fortegnelser over Creaturholdet i Island.

1785.	30. April.	Rentek. Circ. ang. de skalholtske Godsers Salg, Folketabeller m. v.
—	22. Juni.	Kgl. Resol. ang. adskillige Foranstaltninger i Island, Præmier m. v. (§ 7).
1787.	7. August.	Rentek. Skriv. ang. Indförelse af aarlige oeconomiske Tabeller.
—	18. August.	Rentek. Circ. ang. Indberetninger om Jordegodsets Tilstand m. v.
1789.	25. April.	Canc. Skriv. (til Biskopperne) ang. Indsendelse af Tabeller over Confirmerede, Födte og Döde.

Stiftelser, *see* Legater.

Strandinger, *see* Vrag.

Suppliquer.

1785.	30. Septbr.	Plak. ang. Memorialer og deres Paategning.
1787.	13. Oktbr.	Canc. Circ. ang. Indsendelse af Erklæringer paa Suppliquer m. v.
1789.	23. Januar.	Canc. Plak. ang. Indsendelse af Gjenparter af Documenter, der indsendes til Confirmation.

Svovel.

1784.	5. Januar.	Kgl. Resol. ang. Honorar for Thoroddis Skrift om Island.
1786.	18. August.	Kgl. Resol. ang. Ophævelsen af den kongelige Monopolhandel paa Island (§ 32).
—	18. August.	Plak. ang. den kongelige Monopolhandels Ophævelse paa Island (Isl. Text § 29).
1787.	13. Juni.	For. ang. den islandske Handel og Skibsfart (III, 8).

Söpasse, *jevnf.* Handel og Skibsfart.

1786.	18. August.	Kgl. Resol. ang. Ophævelsen af den kongelige Monopolhandel paa Island (§ 7).
—	18. August.	Plak. ang. den kongelige Monopolhandels Ophævelse paa Island (§ 7).
1787.	7. Marts.	Plak. ang. de islandske Söpasse.

1790.	17. Septbr.	Convention mellem Danmark og Höistiftet Münster, ang. Afdragsrettens Ophævelse.
—	17. Decbr.	Convention mellem Danmark og Preussen, ang. Afdragsrettens Ophævelse.

Tugthuset, *jevnf.* Criminalvæsenet, Politievæsenet.

1784.	3. Marts.	Fundats for Tugthuset paa Island.
1785.	7. Mai.	Canc. Skriv. ang. Antagelse af en Tugtmester ved Tugthuset i Reykjavík.
—	4. Juni.	Canc. Skriv. ang. Haandarbeider i denne Strafanstalt.
—	10. Septbr.	Canc. Skriv. ang. Befrielse for Tugthus-Straf.
1786.	3. Januar.	Instruction for Tugtmesteren i Arnarhols Tugthus i Island.
—	8. Juli.	Canc. Skriv. ang. Antagelsen af en Skriver ved Tugthuset.
—	9. August.	Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 15. Aug.) ang. Gage-Afdrags Henlæggelse til Tugthuset.
—	26. August.	Canc. Skriv. ang. Underviisning i Haandarbeide ved Tugthuset.
1787.	26. Juni.	Rentek. Skriv. ang. den kongelige Kasses Fortrinsret (fremfor Tugthuskassen) ved Indbetalinger.
—	21. Septbr.	Instruction for Landphysikus i Island (§ 14).
1788.	5. April.	Canc. Skriv. ang. Forrentningen af de islandske Justits- og Tugthus-Kassers Capitaler.
—	24. Mai.	Rentek. Skriv. ang. Rentebetalingen af Justits- og Tugthus-Kassens Midler.
1789.	26. Juni.	Reskr. ang. Forandringer i Tugthus-Fundationen.
1790.	27. Marts.	Canc. Skriv. ang. Indretning af Tugt- og Forbedringshuset i Kjöbenhavn.
—	12. Juni.	Canc. Skriv. ang. Tugthuslemmernes Uldspinderie.
—	18. Juni.	Kgl. Resol. ang. Bestemmelser med Hensyn til Slavers og Tugthusfangers Lösladelse.

1790.	17. Juli.	Canc. Skriv. ang. Bestemmelser for Lösladelse af Tugthusfanger, samt aarlige Indberetninger om Tugthuset m. v.
1791.	16. April.	Canc. Skriv. ang. Forrentningen af Tugthus- og Justits-Kassernes Beholdninger.
—	11. Juni.	Canc. Skriv. til Stiftbefalingsmanden, ang. Bemyndigelse for ham til at antage Portner ved Tugthuset.

Tyverie, *see* Criminalvæsenet.

Umyndige.

1787.	13. Juni.	For. ang. den islandske Handel og Skibsfart (II, 19).

Underviisningsvæsenet, *see* Geistligheden, Skolevæsenet, Universitetet.

Universitetet.

1784.	16. Febr.	Kgl. Resol. ang. Förings-Tillæg for Studenter og Skole-Disciple fra Island.
—	26. Febr.	Rentek. Skriv. ang. islandske Studenters Föring.
1786.	18. Aug.	Kgl. Resol. ang. Ophævelsen af den kgl. Monopolhandel paa Island (§ 19).
—	18. August.	Plak. ang. den kongelige Monopolhandels Ophævelse paa Island (§ 21).
1788.	7. Mai.	Ny Fundation og Anordning for Kjöbenhavns Universitet.
1789.	17. Juni.	Kgl. Resol. ang. Föring for Studenter og Disciple fra Island.

Vaccination, *see* Medicinalvæsenet.

Veivæsenet, m. v.

1784.	27. Marts.	Rentek. Skriv. ang. Udgifterne til Broen over Jökulsaa og deres Ligning m. v.
1787.	15. August.	Kgl. Resol. ang. Reglement for Benyttelsen af Broen over Jökulsaaen i Mula Syssel.

1784.	15. Mai.	Canc. Skriv. ang. Understöttelse til de jordbrandlidte Geistlige i Skalholts Stift.
—	21. Juli.	Kgl. Resol. ang. Foranstaltninger til Hjelp for de nödlidende Egne i Island.
—	22. Septbr.	Kgl. Resol. ang. Islands Forsyning med Kornvarer.
1785.	15. Januar.	Rentek. Skriv. ang. nogle med Hensyn til Island paatænkte Foranstaltninger.
—	26. Januar.	Kgl. Resol. ang. Resultaterne af Undersögelsen af Vulkan-Udbruddet i Skaptafells Syssel.

Æderfugle, *see* Landbovæsenet.

Ægteskab.

1785.	10. Septbr.	Canc. Skriv. ang. Befrielse for Tugthus-Straf (paa Grund af paatænkt Ægteskab).
1786.	9. Decbr.	Canc. Skriv. ang. Behandlingen af Skilsmisse-Sager.
1787.	24. Marts.	Canc. Skriv. ang. Ægteskabs-Bevillinger.
1788.	15. Febr.	Reskr. ang. Ægteskabs-Sagers Paadömmelse.
1790.	16. Oktbr.	Canc. Skriv. ang. Prokuratorer i Skilsmisse-Sager.
1791.	25. Novbr.	Reskr. ang. Böder for fortidlig Sammenleie (bortfalde ved Ægteskab).

Öde Jorders Bebyggelse, *see* Landbovæsenet.

Rettelser og Bemærkninger.

I andet Bind: S. 399 [15] 25. April *l.* 26. April. – S. 725 [25] „29. Decembr. 1622", saaledes synes at have staaet i Originalen, men bör dog rettes til: „29. Novembr. 1622" (*see* I. B. S. 209—211).

I tredie Bind: S. 357 [18] Resol. 31. Marts *l.* 30. Marts.

I fjerde Bind: S. 416 [23] „18 Croner"; dette er i Canc. Skriv. 6. Januar 1787 til Biskoppen paa Holum erklæret for Skrivefeil i Reskriptet, og rettet til „18 Rd. Croner", overeensstemmende med Separations-Acten 29. Mai 1767 (*see* III. B. S. 581). — S. 487 [16] Reskr. 14. Mai 1779 er trykt i P. Pèturss. Hist. Eccl. Island. S. 375—377 Anm. 94. — S. 646 [8] For. 17. April 1782 er ogsaa bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1795.

I femte Bind: S. 104 nederste Lin.: De her nævnte Lister ere og fra Holum Stift indsendte under 10. Mai 1786, ifölge Canc. Skriv. 25. April 1789. — S. 321 Anmærkn. „30. Oktbr.", her i Samlingen under 23. Oktbr.

